

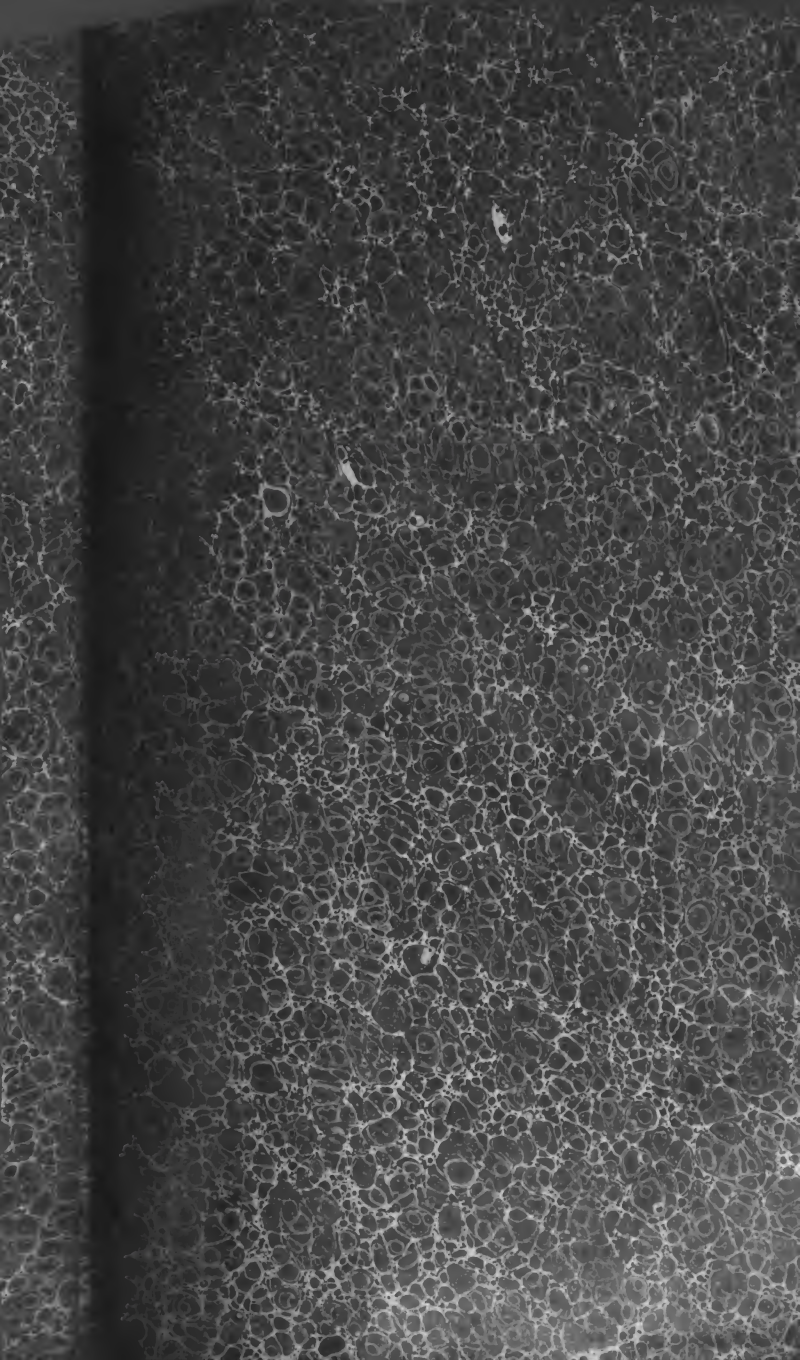

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT

001
002
003
004
005
006
007
008
009
010
011
012
013
014
015
016
017
018
019
020
021
022
023
024
025
026
027
028
029
030
031
032
033
034
035
036
037
038
039
040
041
042
043
044
045
046
047
048
049
050
051
052
053
054
055
056
057
058
059
060
061
062
063
064
065
066
067
068
069
070
071
072
073
074
075
076
077
078
079
080
081
082
083
084
085
086
087
088
089
090
091
092
093
094
095
096
097
098
099

Vol 8456

ALGEMEEN

AARDRIJKSKUNDIG

WOORDENBOEK.

2.^e DEEL, 2.^e STUK,

R. — Z.

Ter 's Gravenhaagsche Boekdrukkerij

van de

GEBOEDERS GIUNTA D'ALBANI.

A L G E M E E N

GEOGRAPHISCH

WOORDENBOEK.

R.

RAAB, Hung. riv. die in Stiermarken ontspringt, de Hung. regtsg. van Eisenburg en Oedenburg bewatert, en vervolgens ook dat gene, dat deszelfs naam, of dien van *Gyori Varmegye* voert, aan weerskanten van de *Raab* en den Donau ligt, vele wijnbergen, maar ook wei- en korenlanden bevat, en onder zijne 78,000 inw. ongeveer 1000 Israëlieten heeft. Hier valt de *Raab* met 3 armen in den Donau, nabij eene stad van haren naam, die ook *Gyor* en *Nagy Györ* heet, van *Raab*, *Rabnitz* en Donau, na genoeg omgeven en treffelijk versterkt is. Zij heeft eene bisschopskerk, 4 andere Roomschez. kerken, 1 Luth. 1 Grieksche, 1 synag. 1 Roomschez. seminar. 1 Luth. gymn. messenmakers, zwaardvegerijen, andere fabr. welbezochte jaarmarkten, en, met de voorsteden, die naar evenredigheid groot zijn, 11,000 inw. Een Oostenr. vlek, in het land Ob der Ens, Innviertel, met 1 gezondheidsbron, enz. heet ook *Raab*.

RAAGOE, Deen. eilandje, aan de Noordkust van het eil. Laaland.

RAALTE, Nederl. cantons hoofdpl. van Overijssel, 4 uur van Deventer, met een baljuwschap van 4400 inw.

RAAMSDONK, Noordbrab. cantons hoofdpl. arond. Breda, nabij Geertruidenberg, met de onderhoorigheden, 1800 inw. zie voorts **RAMSDONK**.

RAARD, zie **RAUWERD**.

RAARDORP, Noordholl. dorpje, met eenen zwaren stompen toren, waar de Archiven van Waterland bewaard plagten te worden, gemeenlijk *Raarop*.

RAASAY (*Rasay*, *Raaza*) Hebrid. eil. tusschen den vasten wal van Schotl.

en het eil. Skye, 5 uur lang, maar smal, ruw, rotsig en onvruchtbaar, met het aangrenzende *Ronay*, 1000 inw. 57° 25' N. Br. 10° 54' W. L.

RAASE, Oostenr. stadje, in den Morav. kreits Troppau, garenspinnerij, gezondheidsbron, 1800 inw.

RABASTEINS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Tarn, 6 uur N. O. van Toulouse, aan de Tarn, met 1 kasteel, fabr. van wollen stoffen, handel in wijn, enz. 6000 inw. Fr. vlek, dép. Hautes Pyrenées, arond. Tarbes, 650 inw.

RABAT, zie **SALÉE**.

RABBIT ISLAND, aan Schot. Noordkust; 58° 30' N. Br. 9° 8' W. L.

RABENSTEIN, Oostenr. vlek, in het land Unter der Ens, viertel Oberwienwald, met een rotskasteel; Boh. hoofdpl. van eene heerlijkheid, kreits van Elnbogen, zeer klein, maar nogtans bemuurd, met 1 slot.

RABISCHAU, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Liegnitz, bij Löwenberg, 1300 inw.

RABISHI, Westind. riv. van St. Vincent, die zich aan de O. zijde des eil. nabij het Zuideinde in eene baai ontlast.

RABNABAD, Ind. eil. aan den mond van den Ganges, 5 uur lang, maar smal en onbewoond; Ind. stad van Bengale, op den Oostoever van een der monden van den Ganges, handel in zoute visch en rijst.

RABOLDSHAUSEN, Keurhess. d. van Niederhessen, 800 inw.

RACCA, Turk. stad, bassaschap Ourfa, aan den Eufraat; 36° 5' N. Br.

RACCOON KEY, Noordam. eil. aan de kust van Westflorida. Aan de kust van Zuidcarolina liggen *Raccoon Keys*.

G g

2 Noordam. riv. heeten *Raccoon creek*, en een vlek van Ohio, gr. Gallia, voert den naam van *Raccoon*.

RACE, Noordam. kaap W. van Kaap Cod; 42° 4' N. Br. kaap aan de Z. O. kust van Terre neuve; 46° 46' N. Br. *Race*, of *Ras*, heeten voorts verscheidene zeeëngtes, waar het water steeds in groote beweging is, zoo als het *Ras van Gatteville*, enz. zie RAS.

RACHECOURT, Nederl. d. van Luxemburg, 6 uur van de hoofdpl. ongeveer 500 inw.

RACHENROTH, Beij. riv. Mainkreis, aan weerskanten van zich *Gross- en Klein Rachenroth* hebbende.

RACHORE, Ind. distr. van den Nizam, tusschen de Kistna en Tumbudra, zeer vruchtbaar, met eene hoofdpl. van denzelfden naam, op den Z. oever van de Kistna; 16° 20' N. Br. 73° 11' O. L. Eene Ind. stad der Oostelijke Mahratten op 23° N. Br. heet ook *Rachore*, of *Rachour*.

RACHOUTY, Ind. stad der Brit. O. I. Comp. 14° 2' N. Br. 73° 47' O. L.

RACK, meer dan een Noordam. eilandje, aan de kust van Virginie.

RACKIBIRN, Ier. eilandje, aan de Westkust, gr. Donegal; 54° 40' N. Br.

RACKOKI, staag brandende vuurberg, die een der Rus. Kurilen eil. ten Z. van Kamschatka vormt.

RACKWITZ, zie RAKWITZ.

RACLIA, zie RAKLIA.

RACONIGI, Sard. stad van Piemont, prov. Saluzzo, 7 uur Z. van Turin, bemuurd, en vrij wel gebouwd, met eenige goede kerken, een heerlijk slot en park van den Prins van Carignano, teelt en bewerking van zijde, 11,500 inw.

RACOUR, Nederl. d. van Luik, 5½ uur van Hoci, 370 inw.

RACZ-KEVI, Hung. vlek, regtsg. Pest, op een eil. in den Donau, met drierlei kerken; 47° 9' N. Br.

RACZ-KOZAR, Hung. vlek, regtsg. Baranya, tweederlei kerken.

RACZKY, Pool. stadje, waiwoodschap Augustowo, 800 meest Jood. inw.

RADAAGUR, Ind. stad van Bengale, distr. Burdwan.

RADCLIFFE, Eng. vlek van Lancaster, nabij Burg, 2800 inw.

RADE VOR DEN WALDE, Pruis. stad, in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, handelsschool, fabr. ongeveer 2700 inw.

RADEBERG, Saks. stadje, 3 uur N. O. van Dresden, fabr. 1800 inw. van een naburig *Radeburg*, met pottebakkerijen, andere fabr. korenhandel en 1300 inw. te onderscheiden.

RADEN, zie RAHDEN.

RADES, Afrik. vlek, aan de Noordzijde, 2 uur Z. O. van Tunis.

RADFORD, Eng. kerspel van Nottingham, 3500 inw. Een klein Eng. kerspel van Warwick heet *Radford Simeley*.

RADICOFANI, Tosk. vlek; prov. Siena, 3000 voet hoog nabij den top van een berg gelegen, met een kasteel.

RADKERSBURG, Oostenr. stadje, in den Stiermarkschen kreits Grätz, op een eil. in de Muhr, welgebouwd, met veel handel en 2400 inw.

RADMAR, Oostenr. vlek, in den Stiermarkschen kreits Bruck, met ijzermijnen en smederijen.

RADMANSDORF (*Radolza*) Oostenr. stadje, in den Illyr. kreits Laibach, op een berg, aan de Save, fabr.

RADNA, Hung. vlek, regtsg. Arad, aan den Marosch, met tweederlei kerken, een klooster en Walach. inw. zie voorts RODNA.

RADNITZ, Boh. stadje, kreits van Pilsen, met 1 slot en 900 inw.

RADNO, Brit. gr. van Wallis, ten W. van het Eng. Herefordshire, zeer bergachtig, en veelal woest, met slechts 21,000 inw. waarvan 2000 in de ellendige hoofdpl. *New Radnor*.

RADOLFZELL, Bad. stadje, aan de Bodensee, bemuurd, 1100 inw.

RADOM, Pool. hoofdpl. van het waiwoodschap Sandomir, aan de riv. *Radom*, met de voorstad *Oud Radom* en 1500 inw.

RADOMJE, Turk. vlek van Rumeli, sandsjakschap Kostendil.

RADOMSK, Pool. stadje, waiwoodschap Kalisch, 1100 inw.

RADOMYSL, 2 Oostenr. pl. in de Galizische kreitsen Tarnow en Rzeszow; Boh. vlek, kreits van Prachin; Rus. vlek, gouv. Kiew, ook *Radomischl*.

RADOSZYCE, Pool. stadje, waiwoodschap Sandomir, 1100 inw.

RADOVISTE (*Radovich*) Turk. vlek van Rumeli, sandsjakschap Kostendil, aan de Radoviste, 2000 inw.

RADSBUTEN, zie RAJAPOETEN.

RADSTADT, Oostenr. stadje van het land Ob der Ens, kreits van Salzburg, bemuurd, handel in ijzer, 800 inw.

RADVAN, Hung. vlek, regtsg. Sol. met 2 sloten, tweederlei kerken, 8 buskruidmolens, lakenweverij, enz.

RADYMNO, Oostenr. stadje, in den Galizischen kreits Przemyśl, aan de San, visscherij, 1500 inw.

RADZICJOW, Pool. stadje, waiwoodschap Kalisch, 900 inw.

RADZIVILOW, 2 Rus. marktvlakken, gouv. Minsk, en gouv. Volhynie, nabij het Galizische Brody, met een tolhuis, en veel transithandel.

RADZYN, Pool. stadje, waiwoodschap Polachie, 1 kerk, 1 synag.

RAELSHOVEN, Pruis. vlek, prov. Nederrijn, nabij Julich, of Gulik.

RAEVELS, Nederl. d. van Antwerpen, nabij Turnhout, 631 inw.

RAFAEL, verscheidene Zuidam. stichtingen, en Westind. kaap, aan de Oostkust van Hayti; 19° 15' N. Br.

RAFIN, Ind. Mahrattenstad, in Aurungabad; 18° 26' N. Br.

RAGATZ, Zwits. vlek, canton St. Gall, met veel transithandel.

RAGAY, vlek aan de Zuidkust van het Philipp. eil. Luçonia.

RAGGED ISLAND, noemen de Eng. een eilandje nabij het Philipp. eil. Palawan; 11° 24' N. Br. en een onbewoond Bahamas eilandje, van waar men zout krijgt; 22° 27' N. Br. *Ragged point* heeten bij hen 2 kapen aan de Oostkust van het Oostind. Borneo; 2° 13' Z. Br. en aan de Noordkust van het Westind. St. Kitts; 17° 30' N. Br. *Ragged harbour* noemen zij een inham der Oostkust van Terre neuve; 49° 45' N. Br.

RAGGENDORF, Oostenr. vlek, in het land Unter der Ens, viertel Untermanhartsberg, 1 slot, 1400 inw.

RAGGIOLO, Ven. Lomb. vlek, de-leg. Mantua, nabij Guastalla.

RAGNIT, Oostpruis. stadje, regtsg. Gumbinnen, 1 slot, 2100 inw.

RAGOE, zie RAAGOE.

RAGOEGUR, Ind. Mahrattenstad van Malwah; 24° 23' N. Br.

RAGUHN, Anhalt-Dess. stadje, aan de Mulde, 1100 inw. lakenwevers, mandemakers, pottbakkers.

RAGUSA, Oostenr. kreits van Dalmatie, al, wat op het vaste land tot de gewezen republiek van Ragusa behoorde, zamt de eil. Curzola, Agosta, Mileda, Mezzo, Calamata en eenige andere in de Golf van Venetie bevattend, en ten O. aan Turkije gren-

zend, met ongeveer 70,000 inw.

RAGUSA (*Dobronick*) hoofdpl. van den eveneensgenoemden kreits, op een schiereil. aan de Golf van Venetie, van den landkant door bijkans ontongankelijke rotsen genoegzaam afgesloten, en hierom weinig versterkt, terwijl intusschen de havens aan de beide kanten van het schiereil. door uitnemende werken gedeekt worden. Men drijft er koopvaardij, scheepsbouw, en weverij van lakens en zijden stoffen. De 10,000 inw. zijn van zeer gemengden oorsprong. De Roomschegez. meerderheid heeft er een Aartsbisschop. Het gewezen hotel van den Rector der republiek, en eenige kerken, zijn welgebouwd. Eene lange straat is er breed genoeg; de overige straten zijn eng; 42° 39' N. Br. 13° 13' O. L. *Ragusa* heet ook eene Sicil. riv. in den Val di Noto, en eene volkrijke stad aan dezelve, in een distr. dat groote voorregten geniet. Hier bouwt men olijven, wijn en vruchten, en men fokt paarden en muilezels. Men wil, dat de stad na genoeg 20,000 inw. heeft; 36° 17' N. Br. 9° 56' O. L.

RAHALY, Turk. stad van Irak Arabi, 3 uur W. van den Eufrat.

RAHAPA, Oostind. eilandje, aan de Oostkust van Borneo.

RAHAT, Ind. stad van Allahabad, distr. Bundelcund; 25° 32' N. Br.

RAHDEN (*Raden*) Pruis. d. in het Westphaalsche regtsg. Minden, ongeveer 1500 inw.

RAHDUNPORE, aanzienlijke Ind. stad van Guzerat, distr. Werrear, be-muurd, en van grachten omgeven, met 1 kasteel, handel in koren, ho-ter, enz. uit de welbebouwde omstre-ken, enz. 24° N. Br.

RAHEER, Nederl. d. van Luik, a-ronde. Verviers, ongeveer 440 inw.

RAHMANIA, Egypt. stad aan den Rosetchen Nijltaak ter pl. waar het ka-naal van Alexandrie aanvangt.

RAHNA, Zweed. stadje, aan eene riv. van denzelfden naam, die uit Lap-land in den Botnischen zeeboezem valt.

RAHNY, Ind. stad van Bengale, distr. Dinagepore; 25° 53' N. Br.

RAHOON, Ind. stad der Sjiks, in Lahor, fabr. van grove wollen stoffen.

RAHOVA, Turk. stad van Rumeli aan den Donau, 12 uur W. van Si-listria.

RAIBAUG, Ind. Mahrattenstad, in

Viziapoer, 16° 55' N. Br.

RAIN, Beij. stadje, Oberdonaukreis, 1200 inw. teelt van hop; Oostenr. d. in den Stiermarkschen kreits van Cilly, met 1 slot, paardenstoeterij, wijnbouw; zie voorts RAYNE.

RAINANGBOON, Birm. stad, aan den Irawaddy, met vermaarde bronnen van steenolie; 20° 26' N. Br.

RAINFORD, Eng. vlek van Lancaster, nabij Prescott, 1315 inw. In de nabijheid ligt een *Rainhill* met 545 inw.

RAINIAM, Eng. kerspel van Kent, 877 inw. en van Essex, 490 inw.

RAINOW, Eng. kerspel van Cheshire, 1600 inw.

RAINTON, 2 Eng. dd. van Durham, *East* en *West* toegeuoemd.

RAIRY, Ind. vesting van Viziapoer; 18° 16' N. Br. 68° 52' O. L.

RAISEEN, Ind. Mahrattenland, in Malwah, tusschen 23° en 24° N. Br. door de Betwah bewaterd, met veel teelt van tabak, en eene eveneensgenoemde hoofdpl. 23° 19' N. Br.

RAISIN, zie MARKET RAISIN.

RAISMES, groot Fr. d. dép. du Nord, bij Valenciën, koolmijnen.

RAITENBUCH, Beij. marktplek, Oberdonaukreis, met 1 slot.

RAITZEN, zie HUNGARIJE.

RAJ CHOAN, Ind. distr. van Gundwah, tusschen 23° en 24° N. Br. bergachtig en ruw, met zeer onbeschaaft inw. die, benevens veeteelt, slechts een weinig landbouw drijven. Zij hebben eenen aan de Mahratten cijnsbaren Rajah te Sonehut.

RAJABARY, aanzienlijke Ind. stad van Bengale, distr. Dacca, aan de Megna, met veel handel; 23° 25' N. Br.

RAJAHNAGUR, Ind. stad van Bengale, distr. Dacca, aan den Ganges; 23° 22' N. Br. stad van den Circar van Rajamundry.

RAJAMUNDROOG, Ind. vesting van Viziapoer, distr. Concan.

RAJAMUNDRY, een van de Ind. Noorder Circars, tusschen dien van Cicacole en Ellore, aan de Baai van Bengale, met overvloed van koren, suiker en timmerhout. Over den verderen uitvoer zie CORINGA. De hoofdpl. *Rajamundry* ligt aan de Godavery, op 16° 59' N. Br. en piagt een sterk fort te hebben.

RAJAPOETEN, (*Radsbuten*, *Rai-puten*) Ind. volkssoort, welker naam

aan kinderen der Rajas beantwoordt; en welke zich door krijgshaftigheid onderscheidt, in Bundelcund, Asjmir, bij de Dsjaten, enz.

RAJAPORE, zie RAJPOOR.

RAJEGHUR, dezen naam voeren vele Ind. pl. inzonderheid eene Brit. stad en vesting van Allahabad, distr. Bundelcund; 24° 44' N. Br. eene Mahrattenstad van Allahabad, waar men vele klingen en verder staal- en ijzer-werk, vervaardigt; en eene Mahrattenstad van Malwah; 23° 56' N. Br. 71° 33' O. L.

RAJEMAHAL (*Rajemal*) groot Ind. distr. van Bengale, aan de Westzijde van den Ganges, op ongeveer 25° N. Br. meerendeels bergachtig en woest, met kleine zwarte inw. die van wild, gevogelte en Ind. koren leven, zonder de voorschriften der Bramijnen te volgen. Zij schijnen een onvermengd kroost van de oorspronkelijke bevolking te zijn, en leveren 300 goede soldaten aan de Eng. O. I. Comp. die in hun land akkers aan afgedankte krijgslieden ter bebouwing geeft. De gewezene hoofdpl. *Rajemahal* vervalt meer en meer, sints men het distr. aan een naburig verbonden, en het collectorschap van beide te Boglipore gevestigd heeft.

RAJETZ, Hung. vlek, regts. Trentsin, fabr. van leder, papier, enz. onder de 4400 inw. vele Joden, en in de nabijheid warme baden.

RAJKA (*Rakendorf*) Hung. vlek, regts. Wieselburg, aan den Donau, tweederlei kerken, 1 synag. 2300 inw.

RAJOOR, Ind. Mahrattenstad van Berar, ook *Rajavara*.

RAJOORA, Ind. stad van den Nizam, in Aurungabad. Eenige Ind. pl. van weinig belang voeren ook dien naam, en wederom andere dien van *Rajowly*.

RAJPOOR (*Rajapore*) Ind. stad en vesting van Viziapoer, aan de grenzen van Concan, op een berg; Ind. stad van Allahabad, haven en riv. der kust van Bengale; 18° 17' N. Br. eilandje aan de kust; 17° 3' N. Br. en eenige andere pl.

RAKAN, zie IRKAN.

RAKICSAN, Hung. vlek, regts. Ejsenburg, met 1 slot.

RAKITNA, Rus. stadje, gouv. Minsk, midden in moerassen.

RAKLIA (*Raclia*) woest Turk. ei-

landje, in den Archipel, N. W. van Naxia; Turk. stad aan de zee van Marmora; waarover zie EREKLI.

RAKONITZ, Boh. kreits, in het N. des lands, tusschen de Elve en Be-raun, vol van bergen, met digte bos-schen, maar toch ook bouwland, en 153,000 inw. hebbend. Een riviertje van denzelfden naam heeft aan zich de hoofdpl. *Rakonitz*, met 2000 inw. 50° 6' N. Br.

RAKOS, Hung. vlakke, nabij Pest, waar men welcer den rijksdag hield.

RAKOSCH, Hung. vlek, regtsg. Oe-denburger, aan het meer van Neusiedl, met een slot, wijnbouw, steengroeven.

RAKOW, Pool. stadje, waiwood-schap Sandomir, waar de Rakowsche catechismus der Unitarissen werd op-gesteld, thans 700 inw.

RAKOWOI, Rus. haven van Kam-schatka, aan de Awatschabaai.

RAKWITZ, Pruis. stadje, regtsg. Posen, 1200 deels Luth. inw.

RALEIGH, Noordam. hoofdpl. van Noordcarolina, met eenige goede ge-bouwen, 1000 inw. 35° 47' N. Br.

RALEMO, Zuidam. riv. van Chili, die op 38° 9' Z. Br. in zee valt.

RAM, Turk. vesting van Rumeli, sandsjakschap Semendria, aan den Donau, tegen over het Hung. Uj Pa-lanka, O. van Belgrado.

RAM HEAD, Ier. kaap, aan de Zuid-kust, gr. (Waterford; 51° 56' N. Br. Austral. kaap, aan Nieuw Hollands Zuidoostkust; 36° 56' Z. Br.

RAMA, Oostenr. hoofdpl. van een Dalmatisch distr. W. van de Narenta, aan de grenzen van Bosna, door de riv. *Rama* bewaterd; voormalige hoofd-pl. van het Turk. Ajalik Falesthin, met overblijfselen van vorige groot-heid, een Franciscaner hospitaal, maar Turk. en Arab. inw. ook *Ramah* en *Ramla*.

RAMADA (*Nieuw Salamanca*) Zuid-am. zeepl. 33 uur O. van Santa Mar-ta; 11° 48' N. Br. 76° 59' W. L.

RAMADAN, Afrik. kaap, aan de Middell. zee, tegenover het eil. Can-dia; 31° 27' N. Br. 20° 27' O. L.

RAMAGHUR, zie RAMGUR.

RAMAGIRI, Ind. stad van Mysour, met een sterk bergkasteel.

RAMAS, Ind. kaap, aan de kust van Concan; 15° 10' N. Br.

RAMBACH, groot Keurhess. d. prov. Niederhessen.

RAMBANG, Oostind. stad, aan een diepen inham van Java's Noordkust, 4 uur O. van Joanna, met een Nederl. fort, scheepsbouw, uitnemend hout, en een overvloed van rijst, welk een en ander er wordt uitgevoerd, onge-veer 10,000 inw.

RAMBERT (ST.) Fr. cantons hoofd-pl. dép. Loire, 3 uur N. W. van St. Etienne, 2400 inw. Eene cantons hoofdpl. dép. Ain, 9 uur N. O. van Belley, met 2300 inw. linnenreederij, ijzermijnen en smederijen, heet *St. Rambert le Joug*.

RAMBERVILLERS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vosges, 2 uur N. O. van Epinal, aan de Mortagne, fabr. van wollen stoffen, linnen, papier, smederijen, 5000 inw.

RAMBLA (LA) Spaan. stad, prov. Cordova, aan den Guadalquivir, 5000 inw. zie voorts JUAN DE LA RAM-BLA (SAN)

RAMBOUILLET, Fr. hoofdpl. van een arond. met 42,000 inw. dép. Sei-ne et Oise, 10 uur Z. W. van Parijs, met 1 kasteel tusschen 2 wouden, waar de Prinsen van den bloede zich vaak onthouden en jagen. Van hier naar Versailles loopt er een kanaal. De pl. heeft 2600 inw. Men fokt er Merinoschappen, enz.

RAMDROOG, Ind. Mahrattenves-ting van Viziapoer, op een berg.

RAMECROIX, zie GAURAIN.

RAMEGNIES, 2 Nederl. dd. van Henegouwen, arond. Doornik, van welke het eene, *Chin* toegeuoemd, 790 inw. heeft, en het andere 235.

RAMEHEAD, Eng. kaap van Corn-wall, nabij het d. *Rame*, dat 1000 inw. heeft, en op 50° 19' N. Br. 9° 6' W. L.

RAMEL (REEDE VAN) goede baai van het Kanarische eil. Palma, teu N. van de hoofdpl. Santa Cruz.

RAMERGH, Ind. stad van den Ni-zam, in Hyderabad.

RAMET, Nederl. d. provincie en arond. Luik, met Ivoz, 938 inw.

RAMETTA, Sicil. stadje van den Val di Demone, 2000 inw.

RAMGERRY, Ind. stad van Mala-bar, aan de riv. Paniany.

RAMGHAUT, Ind. stad van Delhi, aan den Ganges, met veel handel.

RAMGUNGE, Ind. stad van Oude.

RAMGUR, Ind. distr. van Bahar, met veel rotsig gebergte, hout, steen-

kool en ijzer, maar weinig landbouw. De eveneensgenoemde hoofdpl. ligt aan de Dummooda, op 23° 38' N. Br. en een ander Ramgur, in Orissa, aan den Mahanuddy.

RAMGURRY, een der menigvuldige bergkasteelen van het Ind. Mysour.

RAMILLIES, Zuidbrab. d. 2 uur van Geldenaken, door de neerlaag der Fr. in 1706 vermaard geworden.

RAMKEWRA, Ind. Mahrattenstad van Viziapoer.

RAMLA, zie RAMA.

RAMLOSA, Zweed. d. van Malmöhuslän, 1 uur N. van Helsingborg, met eene thans vrij sterk bezochte gezondheidbron.

RAMMEKENS, Nederl. fort van Zeeland, op Walcheren, een weinig ten O. van Vlissingen.

RAMMELSBERG, gemeenschappelijke berg van Han. en Brunswijk, in den Harz, die goud, zilver, lood, koper, enz. oplevert.

RAMMISSERAM, Ind. eil. tusschen Ceylon en den vasten wal, tegen over *Punt Ramen*, met een groot vlek, en een sterk bezochten tempel van RAM, in den Egypt. stijl, doch nog door geen Europeer betreden. Het eil. behoort tot het gebied van Ramnad, en vormt een deel van de Adamsbrug.

RAMNAD (*Ramanatha*) hoofdpl. van een eveneensgenoemd deel van Marawar, dat thans door eene Vorstin bestuurd wordt. De stad is vrij handelrijk, en voor kleine schepen genaakbaar; 9° 24' N. Br.

RAMNAGUR, Ind. stad van Allahabad, aan den Ganges, met breede straten, steenen huizen, een fraaijen tempel, een paleis van den Rajah, enz. 25° 30' N. Br. Meer andere Ind. pl. heeten *Ramnagur*.

RAMNODE, Ind. Mahrattenstad, in Malwah; 25° 6' N. Br.

RAMONCHAMP, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vosges, aan den Moesel, 4 uur van Remiremont, 2400 inw.

RAMOO, Ind. stad van Bengale, distr. Chittagong, aan den weg van Islamabad naar Arracan; 21° 27' N. Br.

RAMOS, Afrik. riv. die in het binnenste der Bogt van Guinee valt.

RAMPOOR, Ind. hoofdpl. van een distr. van Bareilly; 28° 50' N. Br.

RAMSBURY, Eng. d. van Wiltshire, met eene groote en merkwaardige kerk, vele brouwerijen, 2100 inw.

RAMSCAPELLE, 2 Nederl. d. van Westvlaand. 2½ uur van Brugge, 533 inw. en bij Nieuwpoort, 357 inw.

RAMSDONK, Nederl. d. van Zuidbraband, arond. Brussel, 545 inw.

RAMSEY, Eng. vlek, aan de N. O. zijde van het eil. Man, op den oever van eene baai, waar er een licht brandt, 1610 inw. Eng. marktvek, gr. Huntington, 2400 inw. Brit. eil. aan de kust van Wallis; 51° 53' N. Br. Eng. eil. van Essex, aan de Theems, in het Blackwater. Eene Schot. kaap, aan de Z. O. kust van het Hebrid. eil. Lewis, heet *Point Ramsey*, of *Ramsay*; 57° 44' N. Br.

RAMSGATE, Eng. stad van Kent, op het eil. Thanet, ten Z. van de Theems, met eene versterkte haven, die door twee moeljes gevormd is, en door middel van spuijen op de diepte van 15 voet bij de gewone vloed gehouden wordt. Een licht op de Wester moelje dient er bij nacht, zoo als eene vlag bij dag, om de hoogte van het water aan te duiden. Men vindt er voorts uitnemende zeebadsinrigtingen, en driest koopvaardij. In 1821 telde men er 4221 inw. 51° 20' N. Br. 3° 18' W. L.

RAMSIDE, Eng. zeepl. van Lancaster, en d. van Durham.

RANAY, zie ORANAY.

RANAKBURN, Schot. kaap, aan de Westkust van Kintyre; 55° 41' N. Br.

RANCAGUA, Zuidam. hoofdpl. van een dun bevolkt eveneensgenoemd distr. van Chili; 34° 18' Z. Br.

RANCE, Fr. riv. van Bretagne, die bij St. Malo in zee valt; Nederl. d. van Henegouwen, arond. Charleroi, 2 uur van Beaumont, 880 inw.

RANCHERIA, Noordam. eilandje, aan de Westkust van Veragua; 7° 50' N. Br. Zuidam. pl. van Nieuw Granada, prov. Santa Martha, aan de Westind. zee.

RANCON, Fr. vlek, dép. Haute Vienne, 7 uur N. van Limoges, ongeveer 2000 inw.

RANDALSTOWN, Ier. vlek, gr. Antrim, met 1 fraai markthuis.

RANDANS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Puy de Dôme, 5 uur N. van Riom, aan den Allier, 1100 inw.

RANDAZZO, Sicil. stad, in den Val di Demone, aan de Alcantara, in zeer vruchtbare omstreken, ongeveer 12,000 inw. 37° 57' N. Br.

RANDERADT, Pruis. stadje, in het Nederrijnsche regts. Aken, met de onderhoorigheden 2600 inw.

RANDERS, Deen. hoofdpl. van een amt, in het Jutsche sticht Aarhuus, aan de Guden, nabij het Kattegat, waarvan een inham hieromstreeks *Golf van Randers* heet. De stad is bemuurd, handelt in koren, bier, handschoenen, aardewerk, enz. en heeft 4600 inw. 56° 28' N. Br. 5° 10' O. L.

RANDERSACKER, Beij. vlek, Untermainkreis, aan den Main, nabij Warzburg, wijnbouw, 1200 inw.

RANDIER, Ind. stad van Guzerat, aan de Tapy, tegenover Suratte.

RANDOLPH, Noordam. gr. in het N. W. van Virginia, 2850 inw. hoofdpl. Beverley; gr. in het midden van Noordcarolina, 10,000 inw. gr. van Illinois, 7280 inw. hoofdpl. Kaskaskia; gr. van Georgia, 7580 inw. waaronder 1826 slaven; hoofdpl. Monticello; vlek van Massachusetts, gr. Norfolk, 1070 inw. van Nieuw Jersey, gr. Morris, 1271 inw. van Vermont, gr. Orange, 2260 inw. en meer Noordam. vlekken.

RANDOM, Noordam. vlek van Vermont, gr. Essex; eil. in Trinity baai, aan de Oostkust van Terre-neuve; 48° 15' N. Br.

RANDWIJK, van het Noordholl. *Ranswijk* verschillend, zie HETEREN.

RANGALORE, Ind. stad en vesting, in den Circar van Cicacole.

RANGAMUTTY, Ind. distr. in het N. O. einde van Bengale, aan weerskanten van den Burrampooter; stad aldaar, op 26° 9' N. Br. 85° 6' O. L. en nog eene stad van Bengale, aan den Cossimbasart; 24° N. Br.

RANGENDINGEN, Hohenzollern-Heching. d. 1100 inw.

RANGOON, Birm. stad aan den Oostertak van den Irawaddy, 10 uur van zee, met enge maar regie en gevloerde straten, houten huizen op palen, eenige voeten van den grond, velerlei tempels, Christen kerken en kloosters van Pegusche Rahaans, dat in het algemeen achtenswaardige lieden zijn. De politie is er zeer goed. Allerlei Europ. Ind. en Chin. goederen worden er ingevoerd. De uitvoer is voornamelijk was, ivoor en uitnemend timmerhout, waarvan de Ind. Engelschen en Arabieren er voorts schepen voor zich laten bouwen, het ijzer-

werk, de masten, enz. al of niet zelve leverende. De Birm. onderkoning van Pegu resideert alhier, en men telt er ongeveer 30,000 inw. van velerlei natie; 16° 47' N. Br. 91° 15' O. L. zie voorts BIRMANS en DAGON.

RANGUANA, Westind. eil. in de bani van Honduras; 16° 25' N. Br.

RANIENBURG (*Oranienburg*) Rus. kreitsstad, gouv. Rjāsan, 1200 inw.

RANISH, eilandje aan Schottl. Westkust; 57° 55' N. Br.

RANNY BEDNORE, Ind. zeepl. van Balaghaut; 14° 35' N. Br. 70° 48' O. L.

RANNYPORE, Ind. Mahrattenstad van Malwah; 25° 13' N. Br.

RANST, zie MILLEGHEM.

RANSTADT, zie ALTRANSTADT.

RANTAMFORE, Ind. vesting van Asjmir, aan den Rajah van Jyenagur toebehoorend, zoo men wil zeer sterk, maar aan de Europeers nog genoegzaam onbekend.

RANZA, vlek op de Noordzijde van het Schot. eil. Arran.

RANZAN, Deen. gr. in het Holsteinsche, waarvan een Deen. geslacht den naam voert, zonder hetzelfde meer te bezitten.

RAON L'ETAPE, Fr. cantons hoofdpl. d'ep. Vosges, aan de Etape, met een slot, linnenreederij, 2000 inw. en in de nabijheid *Raon sur Plaine*.

RAOUL (*Zondags eil.*) een der eil. van Kermandec.

RAPALLO, Sard. zeepl. aan een kleinen inham, 6 uur O. van Genua, met eene tamelijk goede haven en 2500 inw.

RAPASA, Zuidam. intendantschap van de Nieuw Granadasche audientie Santa Fé, aan zee, ten Z. van Novita, bergachtig, maar zeer vruchtbaar, met name in cacao en indigo. Anderen noemen het *Raposo*, zoo als eene aldaar in zee vallende riv. op 3° 48' N. Br. een eilandje in de nabijheid, en een vlek.

RAPEL, Zuidam. riv. van Chili, die op 34° 8' Z. Br. in zee valt, en stichting aan dezelve.

RAPHOE, Ier. vlek, gr. Donegal; Noordam. vlek van Pensylvanie, gr. Lancaster, 2814 inw. kaap van Nieuw Hanover; 52° 45' N. Br.

RAPIDES, Noordam. gr. van Louisiana, 4800 inw.

RAPINA (*Rapa*) Turk. vlek van Mo-

rah, aan de Golf van Kolokythia, met een bergslot boven zich.

RAPOLLA, Sicil. bisschopszetel, in het Napolit. Basilicata.

RAPOSO, zie RAPASA.

RAPPAHANNOCK, Noordam. riv. van Virginia, die 9 uur Z. van den Potowmack in de Chesapeakebay valt, en tot op 40 uur van haren mond voor schepen van 130 ton bevaarbaar is.

RAPPERSWEIL, Zwits. stadje, canton St. Gall, aan het naauwste deel van het Zurichser meer, waarover er hier eene houten brug ter lengte van 1850 voet ligt, met een versterkt kasteel en 3000 inw.

RAPPOE RAPPOE, inham van het Sandwich eil. Mowee.

RAPSIANE, Turk. vlek van Rume-li, 6 uur van Larissa, fabr. van katoenen, 4000 inw.

RAREE, Ind. zeepl. van Viziapoer, met een sterk kasteel op eene hoogte; 15° 50' N. Br. 68° 37' O. L.

RAREN, groot vlek van het Zwits. canton Valais, 7 uur van Sion.

RARI, zie RAVRI.

RARITAN, Noordam. riv. van Nieuw Jersey, die ten Z. van Staten island uitkomt, en een eveneensgenoemd vlek, gr. Somerset, aan zich heeft.

RAS, ondiepe zeeëngte, aan de Westkust van Bretagne, tusschen het eil. Saints en den vasten wal, ook *Ras de Saints* en *Ras de Fontenau* genoemd. Men vindt aan de Fr. kust voorts het *Ras de Brehat*, en het *Ras de Blanchart*, of *Ras van Alderney*, welks naam men ook aan eene zee engte, waarover zie ALDERNEY (RAS VAN) gegeven heeft. Aan de Eng. Zuidkust is *Race of Portland* van den zelfden aard, over welken zie RACE.

RAS ABOEMOHAMMED; zie BAHR EL AKABA.

RAS BARDISTAN, zie BARDISTAN.

RAS EL FIEL, Abyss. landschap, aan de grenzen van Nubie.

RAS EL GAT, Oostelijkste punt van Arabie; 22° 25' N. Br.

RAS EL GIDID, zie GIDID.

RAS EL HËTI, zie BUSTION.

RAS EL KANZIR, Turk. landpunt, aan de Golf van Alexandrette.

RAS EL KHYMA, Arab. zeerooversstad, op een zandig schiereil. in den Perz. zeeboezem, grootelijks versterkt, en nogtans door de Brit. in 1809, en kort geleden andermaal, stormender-

hand bemagtigd; 25° 49' N. Br.

RAS EL MABER, punt van Afrika's Noordkust, aan de Golf van Gabes, ten N. W. van Tripoli.

RAS EL NASJEF, Egypt. kaap aan de Roode zee; 23° 16' N. Br.

RAS FIRMAH, Noordpunt der Afrik. Golf van Asab, aan de Roode zee, een weinig ten N. van zich *Ras Rouze* hebbende.

RAS SEM, Afrik. pl. aan de Noordkust, in het land van Barca.

RAS VIRE, kaap aan de Zuidkust van Arabie; 17° 25' N. Br.

RAS ZAFRANE, Egypt. kaap van Vostani, aan de Roode zee, 11 uur Z. O. van Suez.

RASA, eilandje aan Afrika's Oostkust; 17° 8' Z. Br. Braz. eilandje, aan den mond der haven van Rio Enero.

RASAY, zie RAASAY.

RASCH, Beij. vlek, Rezatkreis, aan de Schwarzbach.

RASCHT, Perz. stad van Ghilan; aan eene riv. 2 uur van de Casp. zee, met 5000 huizen, een paleis van den onderkoning, zijdeweaverij, handel in zijde, rijst, enz. 14° 55' O. L.

RASCIERS, zie HUNGARIJE.

RASEB (AL) versterkte bergpas van Groot Bucharie, 55 uur ten O. van de hoofdpl. Samarcand.

RASEBORG, Rus. zeepl. van Finland, 10 uur Z. O. van Aho.

RASGRAD (*Hesargrad*) Turk. fort van Rumeli, sandsjakschap Nikopoli.

RASICULMO, Sicil. kaap, aan de Noordkust des eil. 38° 18' N. Br.

RASJID, Afrik. distr. van het Nubische Sennaar, aan de grenzen van Abyssinie; zie voorts ROSETTE.

RASNES, Fr. vlek, dép. Orne, 4 uur Z. W. van Argentan, fabr. van plaatijzer, gieterijen en smederijen, 2200 inw.

RASSELSTEIN, Pruis. d. in het Nederrijnsche regts. Koblenz, bij Neuwied, fabr. van blik, plaatijzer, enz.

RASTADT, Bad. hoofdpl. van den Murgkreis, met aarden wallen, een vorstelijk kasteel, een hofgericht, 7 kerken en kapellen, 1 gymn. vrouwen klooster, industrieschool, velerlei kunstvljnt en handel, 4200 inw. 48° 50' N. Br.

RASTENBERG, Saksen Weim. stadje, 5 uur N. ten O. van Weimar, aan de Losse, fabr. 900 inw. Een Oostenr. bergslot, in het land Unter der Ens,

viertel Obermanhartsberg, nabij *Rastenfeld*, heet *Rastenberg am Kamp*.

RASTENBURG, Oostpruis. stadje, regts. Koningsberg, aan den Guber, bemuurd, fabr. handel, 2200 inw.

RASTICO (GRAND) inham der N. kust van het Noordam. Prins Edwards eil. 46° 25' N. Br.

RASTRIC, Eng. vlek van Yorkshire, West-Riding, 2442 inw.

RAT, eilandje aan Afrika's Westkust, in de baai van Arguin.

RAT ISLAND, Oostind. eilandje nabij het Bencoolensche fort Marlborough, onlangs ten halve verzonken, met vele ratten, schorpioenen, enz. De Eng. O. I. comp. heeft er pakhuizen voor haren peperhandel. Eng. eilandje, in het Verkeerde kanaal, Z. van Lundy isle.

RATAN, Zweed. haven van Umeå, met *Ratanschär* aan den mond, en wel gedeekt; 63° 58' N. Br.

RATCLIFF, Eng. d. van Nottingham, waar een ander, aan den samenloop van Trent en Soare, *Ratcliff on Soare* heet. Een derde *Ratcliff* ligt ruim 1 uur van Leicester. Eene buurt van Middlesex, die aan London vastgebouwd is, en bij de 7000 inw. heeft, heet *Ratcliffe*.

RATHCORMICK, Ier. vlek, 15 uur N. van Cork, aan de Bride.

RATHEIM, Pruis. vlek, in het Nederrijnsche regts. Aken, 900 inw.

RATHEN, Schot. kerspel, gr. Aberdeen, ruim 1700 inw.

RATHENAU, Pruis. stad, in het Brandenburgsche regts. Potsdam, met eene steenen brug over de Havel, een kolossaal standbeeld van den grooten Keurvorst, die hieromstreeks in 1675 de Zweden geweldig sloeg, eenig fabriekwezen, 4100 inw.

RATHLIN, Ier. eil. op eenigen afstand van de Noordkust, tot het gr. Antrim behoorend, met eene goede ankerpl. in Church bay, aan de Z. W. zijde; 52° 20' N. Br. 11° 0' W. L.

RATHMINES, Ier. d. aan Dublin genoegzaam vastgebouwd.

RATHO, Schot. kerspel, aan den Fortschen Frith, nabij Edinburgh.

RATHVEN, Schot. kerspel, gr. Banff, aan den Frith van Murray.

RATIBOR, Pruis. stad, in het Siles. regts. Oppeln, aan den Oder, bemuurd, eenig fabriekwezen, 3500 inw.

RATIBORSCHUTZ (*Ratiborzicze*)

Boh. bergstadje, in den kreits van Tabor, met eene zilvermijn, 800 inw.

RATINGEN, Pruis. stad, in het Klevebergsche regts. Düsseldorf, nabij de hoofdpl. katoenspinnerij, enz. inzonderheid ook in de nabijheid. De stad heeft 3800 inw.

RATKO (*Ratkowa*) Hung. markt-vlek, regts. Gömör, looijerijen.

RATONES, Zuidam. eilandje, in de Plata riv. nabij Monte Video.

RATSCHA, Costenr. vesting der Slavon. Militaire grenzen, op een eil. dat door den samenloop van Drin en Save gevormd wordt.

RATSCHACH, Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits Neustadt, met 1 slot.

RATTAN (*Ruattan*) Noordam. eil. van Guatimala, in de baai van Honduras, met overvloed van alles, eene veilige haven, tot dus ver een Spaan. post van 5 tot 6 man, en een aantal vrije Negers, die er in 1797 van St. Vincent werden aangebragt, waar zij uit de lading van een verongelukten slavenhandelaar waren voortgesproten; 16° 23' N. Br.

RATTENBERG, Oostenr. stadje, in den Tyrolschen kreits Schwatz, aan de Inn, 1 slot en kopermijnen.

RATTENNEST, eil. aan de kust van het Nieuw Holl. Edelsland.

RATTINGEN, zie RATINGEN.

RATTOLAW (*Rayatula*) Ind. stad van Guzerat, aan de Golf van Cambaye, thans Brit. 22° 3' N. Br.

RATTONEAU, versterkt Fr. eilandje, tegenover Marseille, met visschers.

RATTRAY HEAD, lage en ver in zee uitlopende kaap van het Schot. Aberdeenshire, door het licht van Kinnaidshead aangewezen; 57° 32' N. Br.

RATZEBUR, Pruis. stadje, in het Pommersche regts. Köslin, met lakkenweverij en 1200 inw.

RATZEBURG, Vorstendom van den Groothertog van Mecklenburg Strelitz, met 11,000 inw. door het Mecklenb. Schwer. het Lübeksche en het Lauenburgsche, begrensd, en zich over een deel der stad van denzelfden naam uitstrekkend, die in een naar haar genoemd meer ligt, welgebouwd is, 2000 inw. heeft, en meerendeels tot Lauenburg behoort.

RATZKEVE, (*Raitzenmarkt*) Hung. stadje, regts. Pest, op een eil. in den Donau, met drierlei kerken, en een fraai slot, dat Prins EUGENIUS,

voormalig heer der pl. er bouwde.

RAUCOURT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ardennes, 3 uur Z. van Sedan, fabr. van staalwerk, 1400 inw.

RAUDEN, Pruis. stad, in het Siles. regtsg. Liegnitz, lakenfabr. 1200 inw. Siles. vlek, regtsg. Oppeln, 800 inw.

RAUDNITZ, Boh. stadje, kreits van Rakonitz, aan de Elve, welgebouwd, met een prachtig slot, 1100 inw.

RAUJESHY, Ind. distr. van Bengale, tusschen 24° en 25° N. Br. van den Ganges en andere riv. doorloopen, met veel zijdeteelt, volkrijke steden, en, zoo men wil, 1½ miljoen inw.

RAUMO, Rus. zeepl. aan den Botnischen zeeboezem, uitvoer van hout, koopvaardij, 1700 inw. 68° 8' N. Br.

RAUNDS, Eng. kerspel van Northampton, 1100 inw. Een Beij. d. Opperdonaukreis, 900 inw. heet *Rauns*.

RAURIS, Oosteur. vlek, land Ob der Ens, 12 uur Z. van Salzburg, met de onderhoorigheden, die gouderts opleveren, 1700 inw.

RAUSCHENBACH (*Russbach*) Hung. d. regtsg. Zips, gezondheidsbron, in *Oberrauschenbach* en *Unterrauschenbach* gedeeld, in alles 1550 inw.

RAUSCHENBERG, Keurhess. stadje van Oberhessen, 1200 inw.

RAUWERD, Nederl. cantons hoofdpl. van Vriesl. arond. Sneek, in de grietenij *Rauwerderhem*, 500 inw.

RAVA, Turk. stad van Rumeli, sandsjakschap Nikopoli, aan den Donau, 2000 inw. Turk. vlek, aan den Eufraat, midden in bouwvallen.

RAVELLO, Sicil. stadje, in het Napolit. Principato citra, 1 bisschop, 1700 inw. vruchtbare omstreken.

RAVEN (POINT) Noorderpunt van den mond der Ier. haven van Wexford; 52° 25' N. Br.

RAVENGLASS, kleine Eng. zeepl. van Cumberland, welgebouwd, met eene goede haven, oestervisscherij, enz.

RAVENNA, deleg. van den Kerkeijken staat, 124,000 inw.

RAVENNA, hoofdpl. der eveneens genoemde deleg. in een moerassig oord, met aarden wallen, vrij rechte en breede straten, maar ouderwetsche en deels bouwvallige huizen, oudh. eene fraaije hoofdkerk, een Aartsbisschop, zijdeweaverij, 12,000 inw. Men houdt er een groote jaarmarkt, maar de stad heeft hare vorige welgelegenheid tot zeehandel verloren; 44° 25' N. Br.

7° 18' O. L. De hoofdpl. van het Noordam. gr. Portage, in Ohio, heet ook *Ravenna*.

RAVENSBERG, gewezen gr. in het Pruis. Westphalen, den naam van een oud slot nabij Bielefeld ontleenend.

RAVENSBURG, Wurtemb. hoofdpl. van een amt in den Donaukreis, 7 uur O. N. O. van Konstanz, met vele kunstwerkers onder de 3300 inw. In de nabijheid ligt een *Neu Ravensburg*.

RAVENSTEIN, Noordbrab. stadje, aan de Maas, 6 uur van 's Hertogenbosch, voormaals hoofdpl. van een klein gr. 1500 inw. Saksen Meiningsch d. porseleinfabr.

RAVENSTONDALE, Eng. kerspel van Westmoreland, met 1 kerk, 1 Geref. bedehuis en 1 zondagsschool.

RAVEY, Ind. riv. die uit Casjemire voortkomt, de stad van Lahor bespoelt, en 7 uur beneden die van Moultan in den Scind valt.

RAVIÈRES, Fr. vlek, dép. Yonne, 4 uur van Tonnerre, 1100 inw.

RAVILPANDY, Ind. stad der Sijks, in Punjab, tusschen den Scind en Dsjelum, groot en volkrijk.

RAVRI, Ind. Mahrattenstad en vesting, in Vizjapoer, ook *Rari*.

RAWA, Pool. stadje, in Masovie, 1 slot, 1900 inw. riv. waaraan die pl. ligt, en riv. van den Galizischen kreits Bochnia, zoo als die andere *Rawa*, in den Weichsel uitlopende.

RAWAAD, Ind. stad der Sijks, in Lahor; 33° 15' N. Br.

RAWAK, Oostind. eilandje, aan de Noordkust van Waigioe, met dit eil. eene haven vormend, ververschingen opleverend en van Maleijers bewoond.

RAWCLIFFE, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, 1150 inw. In de nabijheid ligt een *Nether Rawcliffe* met 500 inw. en in Lancashire een *Upper Rawcliffe* met 617 inw.

RAWDON, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, 1450 inw. In hetzelfde deel van Yorkshire heeft een *Rawmarsh* er 1110.

RAY (KAAP) Z. W. punt van het Noordam. Terreneuue; 47° 37' N. Br.

RAYA, riv. die aan Java's Westkust op 7° 27' Z. Br. in zee valt.

RAWICZ (*Rawitsch*) Pruis. stad, regtsg. Posen, bemuurd, goede straten, 1 gymn. velerlei kunstvljt, handel, 7500 inw. waaronder 1200 Israëlieten.

RAYATULA, zie RATTOLAW.

RAYBAUGH, Ind. Mahrattenland, in Viziapoer, van de Krisjna en Gulpurba bewaterd en vruchtbaar. De eveneensgenoemde hoofdpl. heeft vervallene vesten, en nabij zich vele Mohammed. grafsteden; 16° 46' N. Br.

RAYGERN (*Reghrad*) Oostenr. vlek, in den Morav. kreits Brünn, eene proostdij en 1700 inw. waaronder men 900 Joden telt.

RAYGROD, Pool. stadje, waiwoodschap Augustowo, 900 inw. Rus. stadje, gouv. Kiew.

RAYLEIGH, Eng. kerspel van Essex, aan een zeeinham, 1131 inw.

RAYNE (*Rain*) Schot. kerspel, gr. van Aberdeen; 1250 inw.

RAYNHAM, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Bristol, 1150 inw.

RAYPOOR, Ind. stad. van Lahor, waar de stichter van den Godsdienst der Sijks geboren werd, en welke hun toebehoort.

RAZAT, Afrik. landpunt, aan de Noordkust, na genoeg Z. van Morah, met eene klip voor zich; 32° 49' N. Br. 16° 20' O. L.

RAZE (KAAP) Z. O. punt van het Noordam. Terre neuve; 46° 40' N. Br. 57° 56' W. L.

RAZOR, Braz. eilandje, 4 uur Z. van Rio Enero.

RÉ (*Rhé*) Fr. eil. aan de Westkust tegen over La Rochelle. Men wint er zout, ijzer, hennep en wijn, waarvan men er brandewijn en anisette maakt. Men telt er 17,000 inw. De hoofdpl. heet *St. Martin de Ré*. Eene *Tour des Baleines* geheetene vuurbaak staat er op 46° 15' N. Br. 6° 27' W. L.

READFIELD, Noordam. vlek van Maine, gr. Kennebeck, 1400 inw.

READING, Eng. hoofdpl. van Berkshire, aan den zamenloop van Kennet en Theems, op 2 hoogtes, in eene aangename landstreek vol lusthuizen, welgebouwd, met 3 kerken, 1 aanzienlijk stadhuis, 1 Lat. school, fabr. van lint, gaas, zeildoek, zaklinnen en spelden, handel in meel, mout, koren, wol, hout, hoepels, schors, enz. 12,000 inw. 51° 27' N. Br. Noordam. vlek van Vermont, gr. Windsor, 1565 inw. vlek van Massachusetts, 4 uur N. van Boston, met *South Reading*, 2220 inw. vlek van Connecticut, gr. Fairfield, 1717 inw. vlek van Nieuw York, gr. Steuben, 1210 inw. hoofdpl. van het Pensylv.

vanische gr. Berks, aan den Schuylkill, met vele fraaie huizen, 4 bedehuizen, vele hoedemakers, en een groot aantal Duitschers onder de 3500 inw. vlek van het Pensylv. gr. Adams, 750 inw. en 3 vlekken van Ohio.

READINGTON, Noordam. vlek van Nieuw Jersey, gr. Hunterdon, ongeveer 1800 inw.

REAH, Turk. stad, bassachap Aleppo, in een oord vol olijven.

REALEJO, Spaan. d. nabij Seville; Zuidam. eilandje aan de kust van Nieuw Granada; 5° 16' N. Br. Noordam. baai, riv. en stad van Guatemala, in Nicaragua. In de baai ligt een eilandje, dat 2 toegangen naar de riv. vormt. Deze verschaft aan de stad eene uitnemende haven, aan welke men er groote scheepstimmerwerken vindt. Realejo is vrij groot, en heeft 3 kerken, en goede vestingwerken tot dekking. Men handelt er voornamelijk in touwwerk, pek en teer; 12° 43' N. Br.

REALMONT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Tarn, 4 uur Z. van Alby, fabr. van wollen stoffen, 2300 inw.

REALVILLE, Fr. vlek, dép. Tarn et Garonne, 3 uur N. O. van Montauban, aan den Aveyron, 2500 inw.

REAY, Schot. kerspel, deels in Sutherland, deels in Caithness.

REBAIX, Fr. vlek, dép. Seine et Marne, 3 uur N. O. van Coulommiers, 1300 inw. Nederl. d. van Henegouwen, nabij Ath, 800 inw.

REBECQUE (*Rebeek*) Zuidbrab. d. 2½ uur van Nivelles, 1762 inw.

RECANATI, Panzel. stad, deleg. Ancona, op eene hoogte, Z. W. van Loreto, welke stad haar water van hier langs eene waterleiding ontvangt, 4000 inw.

RECCO, Sard. stadje, 3 uur O. van Genua, aan zee, handel in linnen, olie, enz. 2000 inw.

RECEY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Côte d'Or, 12 uur N. W. van Dijon, aan de Ource, 900 inw.

RECEVEUR (PIC DU) berg van het land der Mantsjoes, bij Cap Lesseps; 49° 33' N. Br. 136° 17' O. L.

RECHBERG, Oostenr. vlek, in het land unter der Ens, viertel Obermarchtsberg; Wurtemb. slot, Jaxtkreis, hoofdpl. van eene heerlijkheid, met 4000 inw.

RECHECOURT, Fr. cantons hoofd-pl. dép. Meurthe, 7 uur N. O. van Luneville, 1000 inw.

RECHERCHE (ARCHIPEL DE LA) aan Nieuw Hollands Zuidkust, ten O. van King George the thirds Sound, 42 uur in de lengte strekkend, en den naam van het schip van D'ENTRE-CASTEAUX ontleenend; zoo als ook de *Port de la Recherche*, aan de Zuidpunt van Van Diemensland, op 43° 52' Z. Br. en de *Ile de la Recherche*, N. O. van Nieuw Zeeland.

RECHNITZ, Hung. vlek, regtsg. Eisenburg, 1 Graaflijk slot, met eene schilderijenverzameling, tweederlei kerken, handel, wijnbouw, 2200 inw.

RECHTEREN, Nederl. slot van Overijssel, 3 uur O. van Zwol, den naam aan een Gravenhuis gevend, dat van de Geld. HEKERENS afstamt, en waarvan de hoofdlinie eene standsheerlijkheid in het Wurtemb. bezit.

RECIF, zie FERNAMBUCO.

RECKEM (*Reckheim*, *Rekem*) Nederl. vlek van Limburg, 1½ uur N. van Maastricht, met 1 slot en 800 inw. Nederl. d. van Westvlaand. nabij Mennen, 1530 inw.

RECKENBERG, Saks. marktvlek, 8 uur ten Z. W. van Dresden.

RECKENITZ, riv. van Meklenb. die, in dit land ontsprongen, hetzelfde vervolgen van Pommeren afscheidt.

RECKLINGHAUSEN, Pruis. hoofd-pl. van een gr. der AREMBERGEN, met 27,000 inw. en veel linnenrederij, in het Westphaalsche regtsg. Münster, aan de Lippe, met 1 versterkt slot, 1 freuleslicht, 1200 inw.

RECOARO, Ven. Lomb. vlek, regtsg. Vicenza, met gezondheidsbronnen.

RECÔGNE, zie NEUVILLER.

RECULVER, Eng. d. van Kent, aan de Theems, met bouwvallen van een overoud kasteel, en eene kerk, welker 2 torens, *de zusters* genoemd, tot verkenning dienen.

RED BAY, aan de N. O. kust van Ierland, ten Z. van Cashenden bay; aan de Z. O. kust van Labrador; 51° 50' N. Br. en aan de Zuidkust van Massachusetts.

READ HEAD, hoog Schot. voorgebergte, met bouwvallen van een oud kasteel, gr. Angus, W. van Lunan bay. Eene baai aan de Noordkust van het Brit. eil. Anglesey heet, *Red head bay*.

RED ISLAND, a Noordam. eil. aan de Oostkust van Labrador, en aan de Westkust van Terre neuve; 48° 35' N. Br. Eene kaap aan Nieuw Hollands Oostkust, met 4 bergtoppen, heet *Red point*; 34° 53' Z. Br.

RED RIVER, Noordam. riv. die 80 uur boven Nieuw Orleans, op 31° 15' N. Br. in den Mississippi valt, en meer andere Noordam. riv.

RED SAND, Eng. bank, aan de kust van Suffolk, Z. O. van Lowestoff, en zandplaat aan den Zuidoever der Theems, niet ver van Reculver.

REDANG EILANDEN, aan de Oostkust van het Maleische schiereil. N. van Tringano, onbewoond en zonder haven; 6° 15' N. Br.

REDANGE, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Diekirch.

REDBURN, Eng. kerspel van Hertfordshire, 1333 inw.

REDDYGOODUM, Ind. stad der Noorder Circars; 16° 53' N. Br. 75° 47' O. L.

REDENHALL, Eng. kerspel van Norfolk, 1516 inw.

REDES, Zuidam. riv. die op 7° 57' N. Br. in de Golf van Darien uitloopt; Spaan. stadje van Gallicie, nabij Ares en Betanzos.

REDGORTON, Schot. kerspel van Pertsbire, aan de Tay en Almond, 2216 inw. Schot. voorgebergte, gr. Angus.

REDINE, Turk. vlek van Rumeli, 11 uur N. O. van Ragusa.

REDINHA, Port. vlek van Estremad. 5 uur van Coimbra, 2000 inw.

REDNITZ, zie REZAT.

REDON, Fr. hoofdpl. van een arond. met 71,000 inw. dép. Ille et Vilaine, aan de Villaine, scheepsbouw, fabr. van wollen stoffen, enz. transithandel, 4000 inw.

REDONDELA, Spaan. riv. van Gallicie, en vlek aan derzelver uitloop in de baai van Vigos, met een kasteel en 1200 inw.

REDONDESCO, Ven. Lomb. vlek, deleg. Mantua, met fabr.

REDONDO, Port. stadje van Alentejo, 2700 inw. groote Westind. klip tusschen Montserrat en Nevis; kaap der Oostkust van Zuidam. 43° Z. Br. Austr. eil. Z. van Nieuw Holland, bij de Straat van Bass; Braz. eil. aan den mond der haven van Rio Enero; eilandje, ten N. O. van het Curia Mu-

ria eil. Halabi, aan de Z. kust van Arabie.

REDRUTH, Eng. marktvlek van Cornwall, met eene kerk, eenige behuizen, eene zondagsschool, 5900 inw. die meerendeels van de naburige tin- en kopermijnen bestaan.

REDSHAM, 2 Eng. dd. van Suffolk, *Great* en *Little* toegenoomd.

REDSTONE, Noordam. vlek van Pensylvanie, met veel nijverheid.

REDU, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neufchateau, 350 inw.

REDWITZ, Boh. vlek, kreits van Elbogen, tweederlei kerken, fabr.

REEDY CREEK, Noordam. riv. van Nieuw Jersey, die op 39° 55' N. Br. in zee valt; Noordam. eil. in de riv. Delaware, met de veilige haven Port Penn.

REEF, zie RIF.

REERSOE, Deen. eil. in den Groenten Belt, nabij de kust van Zeeland.

REES, Pruis. hoofdpl. van een kreits met 32,000 inw. in het Klevebergse regtsg. Kleef, op den regter Rijnover, boven Emmerik, met drierlei kerken, 2450 inw.

REESE, Westpruis. vlek, 10 uur N. O. van Dantzig.

REETH, Nederl. d. prov. en arond. Antwerpen, 1125 inw.

REEUWIJK, Nederl. d. van Zuid-holl. arond. Rotterdam, 1 uur N. van Gouda, ongeveer 1000 inw.

REFAH, Egypt. vlek, aan de grenzen van Syrie, N. O. van El Arisj.

REFFROI, Fr. d. dép. Meuse, 4 uur Z. O. van Commercy, ijzermijnen.

REFUNSIRI, eilandje ten W. van het Japansche eil. Matsimay.

REGA, Pruis. riv. die bij het Pommersche Neutrepow in de Oostzee valt.

REGAN, Perz. stad van Kerman, met een kasteel en verdere versterkingen tegen de Beludsjen.

REGANA, Spaan. kaap aan de W. kust van Majorka; 39° 23' N. Br.

REGEN, Beij. vlek, Unterdonaukreis, aan de eveneensgenoemde riv. 1000 inw. Oostenr. marktvlek, in het Zevenbergse regtsg. Therda, met tweederlei kerken, 4 jaarmarkten, fabr. inw. van Saks. oorsprong.

REGENKREIS, Beij. kreits, die Boheme ten O. den Mainkreis ten N. W. en den Unterdonaukreis ten Z. W. van zich heeft, een deel van den Fichtelberg en het Böhmerwald bevattend, maar nogtans ook vruchtbare

vlakten. Er is aldaar veel hout en wild, ook beeren, voorts bijen, visch, ijzer, koper, lood, kalk, zwavel, krijt, steenkool. Men vervaardigt er veel houtwerk, en de uitvoer bestaat daarin, en in timmerhout, ijzerwerk, glas, aardewerk; leder, papier, tapijten, enz. maar ook in koren; ja de 358,000 inw. leven meerendeels van landbouw en veeteelt. Zij zijn meestal Roomschegez. De hoofdpl. is Regensburg, maar het Appellationsgericht resideert te Amberg.

REGENSBURG, Zwits. baljuwschap en vlek, 2 uur N. van Zurich.

REGENSBURG, Beij. hoofdpl. van den Regenkreis, tegen over den uitloop van de Regen in den Donau, aan welke laatste riv. de stad ligt. Eene lange brug vereenigt haar met Stad am Hof op de overzijde. Zij is bemuurd, maar niet houdbaar. De huizen zijn van steen, maar ouderwetsch en hoog; de straten eng en krom. Het stadhuis, waar de Deutsche rijksdag gehouden plagt te worden, heeft niets schoons. De Bisschopskerk is daarentegen een fraai Gothisch gebouw. Die van St. Emmeran onderscheidt zich door haar schilderwerk. De stad heeft 3 Luth. kerken, eenige godshuizen, 2 boekereien, 1 teekenschool, 2 gymn. 1 tuighuis, 1 gedenkteeken voor KEPLER, paleizen van den Prins van Tour en Taxis en bisschop, brouwerijen, branderijen, zeepziederijen, eene aardewerksfabr. scheepsbouw, velerlei handel, veel scheepvaart op den Donau, welke riv. van Wenen tot Ulm bij uitsluiting door Regensburgers plagt bevaaren te worden, en met de naaste omstreken 22,000 meerendeels Roomschegez. inw. 49° 1' N. Br. 7° 13' O. L.

REGENSTAUF, Beij. vlek, aan de Regen, 3 uur N. van Regensburg.

REGENWALDE, Pruis. stadje, in het Pommersche regtsg. Stettin, aan de Rega, hoedenmakerijen, enz. ongeveer 1100 inw.

REGGIO, Moden. hoofdpl. van een hertogdom, 4 uur W. N. W. van Modena, aan eene riv. in een aangenaam oord, bemuurd, vrij wel gebouwd, met arcades langs de straten, een versterkt slot, eene prachtige hoofdkerk vol uitnemend schilderwerk, vele andere kerken, een schouwburg, 1 boekerij van 30,000 banden, fabr. van

zijden stoffen, zaklinnen, enz. veel markthandel, 13,000 inw.

REGGIO, Sicil. hoofdpl. van het Napolit. Calabria ultra I, aan de Straat van Messina, op een berg, met aangename omstreken, die keerkringsvruchten en andere voortbrengen, maar, zoo als de stad, veel van aardbeving geleden hebben. Zij heeft eene Aartsbisshoofkerk en vele andere kerken, 2 collegien, zijdeweverij, fabr. van handschoenen en kousen uit de zijde der pinna marina, uitvoer van wijn, olie, vruchten, enz. 16,500 inw. 38° 6' N. Br.

REGIS, Saks. vlek, 6 uur Z. van Leipzig, aan de Pleisse.

REGMALARD, zie REMALARD.

REGNEVILLE, zie GRIMOUVILLE.

REGNITZ, zie REZAT.

REGNY, Fr. vlek, dép. Loire, 14 uur Z. O. van Roanne, fabr. van katoenen, marmergroeven, 1450 inw.

REGYA, Afrik. riv. die 5 uur O. van Algiers in de Middell. zee valt.

REHAU, Beij. vlek, Mainkreis, aan de Grünau, parelvisserij, garens- spinnerij, enz. 1100 inw.

REHBERG, Han. stadje, prov. Kalenberg, 1200 inw. eene sterkbezochte gezondheidsbron in de nabijheid.

REHDA (*Rheda*) Pruis. stadje, aan de Eems, in het Westphaalsche regtsg. Minden, hoofdpl. van eene standsheerlijkheid der Graven van Bentheim, met een slot, fabr. en 1200 inw.

REHER, Han. d. prov. Kalenberg, met eene koninklijke fabr. van koperwerk voor schietgeweer.

REHER, Ind. distr. van Delhi, door den Nabob van Oude aan de Brit. afgestaan, en onder Bareilly begrepen; gewezen hoofdpl. van dat distr. 29° 23' N. Br. 73° 51' O. L.

REHNA, Meklenb. Schwer. stadje, distr. Wismar, fabr. van wollen stoffen, linnenreederij, branderijen, 1 aazijnmakerij, enz. 1500 inw.

REHOBOTH, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Bristol, 4800 inw. Noordam. distr. van het gr. Sussex, in Delaware, aan *Rehoboth bay*.

REIBERSDORF, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Liegnitz, met 1 slot en park, 1 brouwerij van Engelsch bier, en meer ander fabriekwezen, 600 inw.

REIBNITZ, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Reichenbach, nabij Hirschberg, veel weverij van gaas, 1300 inw.

REICHELSEHEIM, Nass. marktvelek, van het Hess. omgeven, 800 inw.

REICHENAU, Bad. eil. in de Bodensee, zeer aangenaam, met 3 dd. en 1400 inw. Saks. vlek, in de Lausnitz, aan de grenzen van Boheme, fabr. van linnen, band, stijfjes, enz. 3200 inw. Boh. stadje, kreits van Königsgrätz, met een prachtig slot, dat eene aanzienlijke boekerij en verzameling van schilderijen bevat, fabr. van laken en linnen, een baden 3300 inw. ook *Richnow*, zoo als een Boh. d. kreits van Buntzlau, fabr. 1200 inw. beide namen ook voert. *Reichenau* heet voorts een Oostenr. d. in het land Ob der Ens, Mühlviertel, met 1 slot en 1 glasblazerij.

REICHENBACH, Pruis. regeringsbezirk in het W. van Silesie, in de kreitsen van Frankenstein, Glatz-Hirschberg, Jauer, Nimptsch, Münsterberg, Reichenbach, Schweidnitz, Striegau en Bolkenhayn-Landshut, gedeeld, bergachtig, met schoone en vruchtbare valleijen, die benevens koren, dat er intusschen niet genoeg wordt gebouwd, hop, ooft, en hier en daar moerbezen, voortbrengen. Men vindt er weinige steden van aangelang, maar vele aanzienlijke vlekken en dd. linnenreederij wordt er sterk gedreven, en men vervaardigt er wollen stoffen, glas, aardewerk, enz. In geen deel des Pruis. rijkz heerscht er zoo veel kunstvljt. Tot den uitvoer behoort hout, dat de gebergten er in menigte bevatten. Van de bevolking van 470,000 inw. is na genoeg de helft Roomschegez. en de wederhelft Protest.

REICHENBACH, hoofdpl. van het eveneensgenoemde regtsg. en een kreits in hetzelfde, 4 uur Z. O. van Schweidnitz, met tweederlei kerken, fabr. van katoenen, zeildoek, stijfjes, enz. handel in wollen stoffen en garens, 3300 inw. conventie van 1790.

REICHENBACH, Saks. stad, in het Voigtland, fabr. van wollen stoffen, verwerij van scharlaken, enz. handel in garens, enz. 3300 inw. Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Liegnitz, 800 inw. Beij. d. Regenkreis, aan de Regen, 1600 inw. Hess. d. en Zwits. riv. in het Bernsche Oberland.

REICHENBERG, Boh. stad, kreits van Buntzlau, aan de Neisse, met 1 slot, 3 kerspelskerken, 4 groote

fabr. van wollen stoffen, linnenreederij, kousenfabr. handel in garen, wol, en kostbaar gesteente, dat men in de omstreken vindt, 12,000 inw.

REICHENFELS, Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits van Klagenfurt, met een bergslot.

REICHENHAL, Beij. stad, Isarkreis, aan de Sala, 4 uur Z. Z. W. van Salzburg, groote zoutmijnen, fabr. van stijfisel en katoenen, linnenreederij, 2400 inw.

REICHENSTEIN, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Breslau, mijnen van arsenicum, wasbleeken, 1300 inw. Pruis. slot, dat de hoofdpl. van eene heerlijkheid der NESSELRODES met 6000 inw. in het Nederrijnsche regtsg. Koblenz is. Eene Boh. vrije bergstad, in den kreits van Prachin, met 1400 inw. en glasblazerijen, heet *Oberreichenstein*, of *Bergreichenstein*, in onderscheiding van het naastliggende kleinere *Unterreichenstein*.

REICHENWEYER, Fr. vlek, dép. Haut-Rhin, nabij Colmar, 1750 inw.

REICHESDORF (*Riomfalva*) Oostenr. vlek, in het Zevenb. Saksenland.

REICHSHOFEN, Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, 5 uur N. van Haguenau, fabr. van wollen stoffen en papier, 1600 inw.

REICHSTADT, Boh. stadje, kreits van Buntzlau, thans aan den zoon van NAPOLEON BUONAPARTE toebehoorend, 1 prachtig slot, 1200 inw.

REICHSTHAL, Pruis. stadje, in den Siles. kreits Breslau, 1000 inw.

REID (LA) Nederl. d. van Luik, nabij Spa en Verviers, 2137 inw.

REIFFENBERG, Nass. hoofdpl. van een heerlijkheid, 1 slot, ijzerwerken.

REIFENITZ (*Ribenza*) Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits Neustadt, nabij Gottschee, met 1 slot en nijvere inw. die de hier vervaardigde ijzeren gereedschappen, zeven, enz. wijd en zijd gaan uitventen.

REIGNIER, Sard. stadje van Savoye, aan de Arve, 3 uur ten Z. O. van Geneve, 1300 inw.

REIKARFIORD, Deen. handelpl. aan IJslands Westkust.

REIKIANESS, Deen. kaap aan IJslands Zuidkust; 63° 55' N. Br. 27° 41' W. L.

REIKIAVIK, zie IJSLAND.

REILJANE, Fr. vlek, dép. Basses Alpes, O. van Apt, 1300 inw.

REIMS (*Rheims*) Fr. hoofdpl. van een arond. met 110,000 inw. dép. Marne, aan de Vesle, in eene schoone vlakte, die van wijnbergen omgeven is, met beplante wallen en grachten, meer andere wandelpl. een groot plein midden in de stad, eene lange en breede straat, die de gansche stad door loopt, meer andere goede straten, een Aartsbisshopspaleis nabij de hoofdkerk, dat een zeer fraai Gothisch gebouw is, een groot en schoon stadhuis, eene beurs, een koninklijk collegie, enz. fabr. van wollen stoffen, hoeden, kousen en katoenen, pottbakkerijen, vermaarde peperkoecken, 38,000 inw. 49° 15' N. Br. 0° 50' W. L.

REIN, Oostpruis. stadje, regtsg. Gumbinnen, aan een tak van de Spierdingsee, met 1 slot en 1300 inw.

REINERZ, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Reichenbach, fabr. muziek-gezelschap, gezondheidsbron, ongeveer 1600 inw.

REINKINRICK, zie IJSLAND.

REISSEN (*Rydzyn*) Pruis. stadje, regtsg. Posen, 1 slot, 2 kerken, 1 piaristencollegie, fabr. 1300 inw.

REITE, Oostenr. d. in den Tyrolschen kreits Bregenz, gezondheidsbr.

REITH, Eng. vlek van Yorkshire, North-Riding, 1400 inw.

REITTI, Oosteur. vlek, in den Tyrolschen kreits Inst, katoenfabr.

REJANG, Oostind. gewest in het binnenland der Zuiderhelft van Sumatra, met inw. van Maleis. oorsprong.

REKA, Oostenr. riv. van Illyrie, die bij Fiume in zee uitloopt.

REKEK, Oostind. eilandje; 1° 33' Z. Br. 123° 47' O. L.

REKENITZ, zie RECKENITZ.

REKKEN, Nederl. d. van Gelderl. arond. Zutphen, ruim 600 inw.

RELEGHEM, Zuidbrab. d. 1½ uur W. van Brussel, 260 inw.

RELLING, Deen. vlek, in het Holsteinsche, nabij Hamburg.

REMAGEN, zie RHEINMAGEN.

REMALARD (*Regmalard*) Fr. cantons hoofdpl. dép. Orne, 5 uur Z. O. van Mortagne, ongeveer 1800 inw.

REMBAG, zie RAMBANG.

REMBDA (*Remda*) Saks. Weim. stadje, dat aan de Universiteit van Jena toebehoort, linnenfabr. 600 inw.

REMEDIOS, Zuidam. stad, van Nieuw. Granada, prov. Santa Fé; 5°

42' N. Br. vlek van Veragua, aan de Stille zee, enz. Over *Nuestra Senora de Remedios* zie HACHA.

REMESCHEN, Nederl. d. van Luxemburg, nabij Remich.

REMETE, zie EINSIEDEL.

REMICH, Nederl. cantons hoofdpl. prov. en arond. Luxemburg, aan den Moesel, 1600 inw. wijnbouw.

REMICOURT, Nederl. d. van Luik, nabij Waremmme, 280 inw.

REMIRE, zie ARENDSEILAND.

REMIREMONT, Fr. hoofdpl. van een arond. met 53,000 inw. dép. Vosges, in een bergachtig oord, van welks handel het middelpunt hier is. Men heeft er voorts katoenfabr. en maakt er veel kersenwater, 4000 inw. De nabuurschap bevat ijzermijnen.

REMISSAU, Saks. hoofdpl. van eene heerlijkheid, in het Schöburgsche, aan de Mulda, 1 slot, 600 inw.

REMLINGEN, Hess. vlek, prov. Starkenburg, met 2 sloten en 900 inw. Beij. vlek, Untermainkreis, 3 uur W. van Würzburg, ook 900 inw.

REMO (ST.) Sard. stad, in het hangen van een berg, aan zee, 8 uur O. ten N. van Nizza, met 4 kerken, 6 kloosters, 1 collegie, omstreken vol olijven, China's appelen, citroenen, enz. uitvoer daarvan naar Frankrijk, eene haven voor klein vaartuig, 7500 inw. *St. Remo* heet ook eene kaap, aan de Oostkust van het Turk. Milo, in den Archipel; 36° 10' N. Br.

REMOULINS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Gard, 4 uur N. O. van Nîmes, aan den Gardon, 800 inw.

REMSCHIED, Pruis. vlek, in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, nabij Lennep, met wijd uiteen gespreide fabr. van staal- en ijzerwerk, katoenen, linnens en zijden lint, 7000 inw.

REMUSAT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Drôme, 5 uur O. van Nyons.

REMY (ST.) Fr. stad, dép. Bouches du Rhône, 4 uur N. O. van Arles, in eene vlakte vol tuinen en boomgaarden, die van wijnbergen omgeven is, in welke voortbrengselen men er handelt. Men delft er marmer, en de pl. heeft eene schoone wandeling, Romeinsche oudb. en 5100 inw. *St. Remy* heeten, onder zeer vele andere Fr. pl. voorts 2 cantons hoofdpl. dép. Puy de Dôme, 8 uur N. O. van Clermont, 2700 inw. en dép. Marne, 3 uur Z. van Thiers; als ook een Ne-

derl. d. 2 uur van Luik, 837 inw. en een van Henegouwen, nabij Chimay, 305 inw. Over *Geest St. Remy* en *Lens St. Remy* wordt elders gehandeld.

RENA, Z. O. punt van het Turk. eil. Skyro, in den Archipel.

RENAISON, Fr. riviertje, en vlek aan hetzelfde, dép. Loire, 2 uur W. van Roanne, steengroeven, 1700 inw.

RENAIX (*Ronse*) Nederl. vlek van Oostvlaand, 2 uur Z. van Oudenaarden, met 1 fraai slot, 3 kerken, hoedenmakerijen, veel handel in linnens, 10,800 inw.

RENAN (ST.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Finisterre, W. ten N. van Brest, paardenteelt, 900 inw.

RENAPORE, Ind. stad van den Nizam, in Dowlatabad; 10° 20' N. Br.

RENCHEN, Bad. vlek, Kinzigkreis, nabij den bergpas *Rencherloch*, fabr. handel in hennep, enz. 2000 inw.

RENDEUX, 2 Nederl. dd. van Luxemburg, *St. Lambert* en *Ste. Marie* toegenoemd, zamen 700 inw.

RENDSBURG, Deen. stad, in het Holsteinsche, op een eil. in den Eider, en op de wederzijdsche oevers der riv. bij den aanvang van het Holsteinsche kanaal, welversterkt, maar eene talrijke bezetting vorderend. Men vindt er 1 hospitaal, 1 tolhuis, 1 handelscollegie, 1 Lat. school, 1 klokkengieterij, pottbakkerijen, en 4500 inw. Er is hier veel doortogt te water en te lande; 54° 19' N. Br. Het omliggende baljuwschap is zandig en ver van vruchtbaar te wezen.

RENEGADO, Westind. rif, in de baai van Honduras; 16° 16' N. Br.

RENESSE, Nederl. d. van Zeeland; op het eil. Schouwen.

RENFREW, Schot. gr. ten N. van Air, aan den Frith der Clyde, ten halve bebouwbaar, veel steenkool, kalk en hardsteen, bevattend, met 93,000 inw. die veel katoen en linnen weven, en tevens andere fabriekgoederen uitvoeren. De voortbrengselen van landbouw en veeteelt bezigt men er tot eigen onderhoud.

RENFREW, Schot. stadje, in het eveneensgenoemd gr. aan de Clyde, waarover er hier een veer is. Men drijft er veel mousselinweverij, en eenig ander fabriekwezen. Het kerspel heeft 2300 inw.

RENGERSDORF, Pruis. vlek, in het Silcs. regtsg. Reichenbach, met

een slot, 1000 inw. en eene slijpsteen-groeve; vlek in het Siles. regts. Liegnitz, bij Gorlitz, 900 inw.

RENINGAY, een der kleinste Schot. Hebriden, W. van het eil. Mull.

RENINGHE, Nederl. d. van Westvland, $2\frac{1}{2}$ uur N. ten W. van Yperen, 1890 inw. Een *Reningelst*, met 1855 inw. ligt $1\frac{1}{2}$ uur van Yperen.

RENKUM, Nederl. d. van Gelderl. bij Wageningen, 1100 inw.

RENLIES, Nederl. d. van Henegouwen, nabij Beaumont, 480 inw.

RENNEBANK, Noordam. riv. van Maine, die op $43^{\circ} 30'$ N. Br. in zee uitloopt.

KENNERSHOFEN, Beij. vlek, Oberdonaukreis, 1 slot, 700 inw.

RENNES, Fr. hoofdpl. van het dép. Ille et Villaine, en een arond. met 120,000 inw. aan den samenloop van Ille en Villaine, welke laatste riv. tot aan de stad voor tamelijk groote schepen bevaarbaar is, en haar in *Boven- en Benedenstad* verdeelt. De laatste ligt op eene vlakke, en lijdt vaak van het water der riv. De bovenstad is het fraaiste gedeelte. Rennes heeft 4 goede pleinen, 2 schoone wandelpl. vele rechte en breede straten met goede huizen, maar in de voorsteden zijn vele huizen van hout. Zeer aanzienlijk is de bisschopskerk van Rennes met hare hooge torens, het gebouw, waar het parlement van Bretagne plagt te vergaderen, het stadhuis, het tuighuis en het gewezen Jesuiten-collegie. Men vindt er eene akademie met 2 faculteiten, een collegie, eene genees- en heelkundige school, een kruidtuin, eene hoekerij van 30,000 banden, verzamelingen van schilderijen, plaatwerk, naturalia, enz. 1 teekenschool, 1 genootschap van kunsten en wetenschappen, 1 hoog geregtshof, 1 bisschop, den staf van eene militaire divisie, 1 geschutgieterij, 1 aardewerksfabr. vele looijerijen, hoedenmakers, verwers, brouwers, fabr. van gedrukt linnen, katoenen, zeildoek, dekens en wollen stoffen, kousen, handschoenen, staalwerk, waskaarsen, enz. eene beurs voor den handel in de producten van die fabr. en het dép, 30,000 inw. $48^{\circ} 7'$ N. Br.

RENNO, Fr. vlek van Corsica, arond. Ajaccio, 900 inw.

RENEW'S HARBOUR, Noordam. inham aan de Oostkust van Terre

neuve, 7 uur van Kaap Race.

RENSELAEER, Noordam. gr. van Nieuw York, ten O. van de Hudson, N. van Columbia, 56,300 inw. en d. aldaar, 4 uur O. van Albany. Een vlek in het gr. Albany, met 4000 inw. heet *Renselaerville*.

RENSWOUDE, Nederl. d. van Utrecht, tusschen Amersfoort en Rhenen, aan den weg, met eene fraaije kerk, een groot lusthuis en 800 inw.

RENTERIA, Spaan. vlek van Guipuscoa, nabij St. Sebastiaan.

RENTY, Fr. vlek, dép. Pas de Calais, aan de Aa, 5 uur Z. W. van St. Omer, 600 inw.

RENWEZ, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ardennes, arond. Mezières, 3 uur van Rocroy, 1200 inw.

RENY, Moldav. stad, aan den samenloop van Pruth en Donau.

REOLLE (LA) Fr. hoofdpl. van een arond. met 56,000 inw. dép. Gironde, aan de Garonne, 12 uur Z. O. van Bourdeaux, met eene beurs, looijerijen, spijker- en messenmakerijen, fabr. van wollen stoffen, handel in wijn, enz. 3800 inw.

REOUNZEIK, Birm. stad, aan den Irawaddy, met veel aanvoer van hout, enz. naar Rangoon; $17^{\circ} 54'$ N. Br.

REPARO, Braz. eilandje, op $20^{\circ} 23'$ Z. Br. van *Reposo*, aan dezelfde kust op $10^{\circ} 36'$ Z. Br. te onderscheiden.

REPPEN, Pruis. stadje, in het Brandenb. regts. Frankfurt, fabr. van wollen stoffen, hoeden, leder, enz. ongeveer 2300 inw.

REIS (*Kohalom-Szek*) Oostenr. Saksenstuhl, in Zevenbergen, met landbouw, veeteelt, zoutbronnen, hout, en na genoeg 26,000 inw. De hoofdpl. *Reps*, of *Kohalom*, heeft er 2200, 4 welbezochte jaarmarkten en een versterkt kasteel, op 46° N. Br. $20^{\circ} 21'$ O. L.

REPTON, Eng. kerspel van Derbyshire, met eene fraaije kerk en 1648 inw.

REPULSE BAY, aan Nieuw Holland N. O. kust; $20^{\circ} 36'$ Z. Br. aan Kerguelensland, en elders.

REQUENA, Spaan. stad van Cuenca, aan de grenzen van Valencia, in eene welbebouwde vlakke, met zijdeweve-rij, wijnhandel, 6000 inw.

REQUISAT, Fr. stad, dép. Aveyron, 8 uur Z. van Rhodéz, 3000 inw.

RERRICK, Schot. kerspel, aan den Frith van Solway, 1250 inw.

H h

RESHO, Perz. stad van Ghilan, aan de Casp. zee, ongeregeld van aangeleg, met 2000 huizen, handel in zijde, enz. ofschoon de haven onveilig is; $37^{\circ} 20'$ N. Br.

RESINA, Sicil. stad, in de prov. Napels, boven op Herculaneum, en van Portici slechts door het koninklijke paleis gescheiden.

RESINAR, Oostenr. vlek, in de Zevenbergsche prov. Hermanstadt, met een Walach. bisschop.

RESOLUTION, een der kleinste Societeits eil. van Zuidelijk Polynésie, laag en houtrijk; $17^{\circ} 24'$ Z. Br. $146^{\circ} 38'$ W. L. inham in het Austral. eil. Tanna, dat tot de Nieuwe Hebriden behoort; zie voorts **MADRE DE DIOS**.

RESOULABAD, Ind. stad van Agra; $26^{\circ} 38'$ N. Br. en meer Ind. pl.

RESPONDY, volk- en houtrijk Oost-Ind. eilandje, nabij Madura, en aan een Vorst der Oostkust van dit eil. toebehoorend,

RESSAIX, Nederl. d. van Henegouwen, 3 uur van Charleroi, 300 inw.

RESSEGEM, Nederl. d. van Oostvland, 4 uur van Oudenaard, 718 inw.

RESTEIGNE, Nederl. d. van Namen, 5 uur van Dinant, 510 inw.

RESTORATION, Austral. eilandje aan Nieuw Hollands Oostkust, met eenige boomvrucht, goed water en oesters.

RETFORD, 2 Eng. kersp. van Nottingham, door de Idle van een gescheiden, en *East* en *West* genoemd, te zamen ongeveer 2600 inw.

RETHEL, Fr. hoofdpl. van een arond. met 59,000 inw. dép. Ardennes, aan de Aisne, 8 uur N. O. van Rheims, met 4900 inw. die in wollen stoffen, katoenen, linnen, floers, hoeden en leder, werken.

RETHEM, Han. hoofdpl. van een amt met 5800 inw. aan den Allier, prov. Lüneburg, 1000 inw.

RETIERS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ille et Villaine, 7 uur Z. O. van Rennes; met de onderhoorigheden ongeveer 3000 inw.

RETIMO, Turk. zeep. op de Noordkust van Candia, 14 uur W. van de hoofdpl. eene verzande haven, vervallene vestingwerken, en 6000 inw. die land- tuin- en wijnbouw drijven, en zeep van oliëfolie vervaardigen.

RETINNE, Nederl. d. prov. en arond. Luik, 500 inw.

RETPOORAH, Ind. stad van den Nizam, in Berar; $21^{\circ} 19'$ N. Br.

RETRANCHMENT (HET) zie **CAS-SANDRIA**.

RETTEG, Oostenr. marktvek, in het Zevenbergsche regts. Innere Szolnok, met tweederlei kerken.

RETTINGHERY, Ind. stad van Mysour; $14^{\circ} 5'$ N. Br. $72^{\circ} 10'$ O. L.

RETUSARI, Rus. eil. op welks Zuiderdeel Kroonstad gebouwd is.

RETY, Fr. stadje, dép. Pas de Calais, arond. Boulogne, groeven van steenkool en steen, 1 glasblazerij, ongeveer 1000 inw.

RETZ, Pruis. stadje, in het Brandenburgsche regts. Frankfurt, aan de Ihna, fabr. 1400 inw. welgebouwd Oostenr. vlek, aan de Theya, 15 uur N. N. W. van Wenen, 2200 inw.

REU, zie **NAGY ARANJOSCH**.

REUILLY, Fr. vlek, dép. Indre, 4 uur N. O. van Issoudun, 1700 inw.

REULAND, Pruis. marktvek, in het Nederrijnsche regts. Trier, met een onderhoorig kerspel van 2200 inw.

REUS, Spaan. stad van Catalonie, in eene vruchtbare vlakte, 2 uur van zee, waarmede zij langs een kanaal, met de haven Salon aan den mond, gemeenschap drijft, handel in wijn, brandewijn, vruchten, visch, enz. fabr. van zijden lint, kousen, enz. wollen stoffen, katoenen, leder, hoeden, linnens, verwerijen, zeepziederijen, likeur- en brandewijnstokerijen, 20,000 inw.

REUSS, Duitsch vorstendom, aan de Saksische, Beijersche en Pruis. landen palend, en uit 2 van elkanderen gescheidene stukken bestaand. De gezamenlijke Graven uit het overoude huis van Reuss, die hetzelfde bezitten, zijn in eene oudere en eene jongere linie gedeeld. Deze is zulks wederom in de 3 takken van Ebersdorf, Lobenstein en Schleitz, welke laatste zich sinds 1817 in tweeën scheidt. De regerende Vorst der oudere linie is voorzitter bij het gemeenschappelijke opperbeheer van het vorstendom, dat voorts zijne landstonden heeft, meestal bergachtig is, doch in de dalen tusschen de bergen naarstig bebouwd wordt. De bergen verschaffen er koper en lood, een weinig zilver, kobalt, aluin, vitriool en ijzer. Men vervaardigt er veel ijzerwerk, grein, linnens en velerlei wollen stoffen. Ge-

fa, en meer andere pl. des lands bevatten velerlei andere fabr. in welke voortbrengselen er vooral door de opgenoemde stad veel handel gedreven wordt. Uitgezonderd 500 Hernhutters te Ebersdorf, is de bevolking Luth. De gezamenlijke landen der jongere linie hebben te Gera gemeenschappelijke regeringscollegien. Zij bevatten 65,600 inw. en men houdt er 600 man krijgsvolk. In de landen der oudere linie bestaan er te Graitz wederom andere regeringscollegien. Men telt er 20,000 inw. houdt ongeveer 300 man krijgsvolk, en heeft ongeveer 160,000 guldens inkomsten, terwijl die der jongere linie te zamen ruim 500,000 guldens bedragen. Beide linien zijn leden van het Duitsche verbond, en hebben er elk 1 stem.

REUTLINGEN, Wurtemb. hoofdpl. van een oberamt met 23,000 inw. in den Schwarzwaldkreis, met wallen en grachten, 4 Luth. kerken, 1 hospitaal, 1 lyceum, looijerijen, papier- en buskruidmolens, fabr. van brandspuiten, koper en staalwerk, hoeden, wollen stoffen, katoenen, linnens, kanten, enz. 8300 inw. 48° 29' N. Br.

REVAL, Rus. hoofdpl. van het gouv. Ehtsland, aan de Finsche golf, met eene veilige haven, welversterkt en door de Zweden in 1790 vergeefs aangevallen. Men vindt er 7 Luth. en 6 Grieksche kerken, verscheidene godshuizen, 1 hospitaal voor de land- en zeemagt, 1 militaire school, eenige andere scholen, 1 boekerij, 1 aangenamen publieken tuin op den oever, 1 schouwburg, 1 gieterij van geschut en klokken, 1 spiegelfabr. meer ander fabriekwezen, uitvoer van het hier gefabriceerde en sterke dranken, hennep en hout, invoer van zout, suiker, enz. enz. Onder de 13,000 inw. zijn er vele Duitschers; 59° 26' N. Br. 19° 42' O. L.

REVEL, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haute Garonne, 10 uur Z. O. van Toulouse, niet ver van het Canal du midi, op eene hoogte, met menigerlei kunstvljt en 3800 inw.

REVELLATE, kaap aan de N. W. kust van Corsica, W. van Calvi.

REVELLO, Sard. stad, van Piemont, prov. Saluzzo, in het hangen van een berg, met een dusgenoemd paleis, bouwvallen van een oud kasteel, 5000 inw.

REVEL'S ISLAND, Noordam. eilandje, aan de kust van Virginia.

REVERO, Ven. Lomb. vlek, deleg. Mantua, aan den Po, 3200 inw.

REVES, Nederl. d. van Henegouwen, 3 uur van Charleroi, 900 inw.

REVIGNY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Meuse, aan den Ornain, 3 uur N. W. van Bar sur Ornain, 1700 inw. door den toenaam *aux Vaches* van een *Revigny*, dép. Jura, onderscheiden.

REVILLA GIGEDO EILANDEN, naar een onderkoning van Mexico genoemde groep, tegenover deszelfs onderkoningschap. Men vindt er *Rocca partida*, *Santa Rosa*, enz. Het voornaamste eilandje is er *Socorro*, 90 uur W. Z. W. van Kaap Corientes, 30 uur ver zichtbaar; 18° 48' N. Br. *Revilla Gigedo* heet ook een eil. aan Amerika's N. W. kust tusschen 55° 6' en 55° 55' N. Br. en het vaarwater tusschen hetzelfde en den vasten wal wordt het kanaal van *Revilla Gigedo* genoemd.

REVIN, Fr. stadje, dép. Ardennes, 2 uur N. ten O. van Rocroy, aan de Maas, ongeveer 1800 inw.

REWAH, Ind. stad van Allahabad, distr. Bogilcund, met een kasteel van gehouwen steen, waar een Rajah, die aan de Brit. cijnsbaar is, resideert, en veel handel; 24° 27' N. Br. 76° 30' O. L.

REY, een der Pareleil. in de baai van Panama, met eene goede haven, op 8° N. Br. 2 der Austral. Admiraliteits eil. Zuidam. eilandje, aan de kust van Chili, nabij Valdivia.

REYDE, Nederl. schans, prov. Groningen, aan den Dollart, op eene landpunt tegen over het Ilan. Emden.

REYES, Zuidam. vlek van Nieuw Granada, prov. Santa Martha; stad van Caraccas, prov. Venezuela, met veel handel in kakao, tabak en vee; 9° 57' N. Br. meer andere Zuidam. stichtingen; eil. aan Amerika's Oostkust; 47° 50' Z. Br.

REYNOSA, Spaan. vlek, prov. Toro, aan den Ebro, 1500 inw.

REYS (CABO DE LOS) aan Amerika's Westkust; 38° 36' N. Br.

REZAT, 2 Beij. riv. de Frankische en Schwabische toegeuoemd, die vereenigd de *Rednitz* vormen, uit welke volgende vereeniging met de Pegnitz de *Regnitz* ontstaat, die bij Bamberg in den Main valt.

REZATKREIS, Beij. kreits, ten W. van den Regenkreis, en ten N. van

den Oberdonaukreis, golvend vlak, gematigd warm, zeer gezond, meestal zeer vruchtbaar, van de Regnitz, de riv. waaruit deze voortspruit, en meer andere, bewaterd. Men bouwt er tarwe, gerst, haver, vlas, hennep, hop, een weinig meekrap, tabak en wijn. Men drijft er veel veeteelt en kunstvljft. De 520,000 inw. zijn deels Roomschegez. doch meerendeels Luth. hoofdpl. Anspach. De voornaamste fabrieksteden zijn Nüremberg, Furth en Schwabach.

REZBACH, Beij. vlek, Untermainkreis, aan den Main, 1000 inw.

REZÉ, Fr. vlek, dép. Loire infér. nabij Nantes, 3500 inw.

REZUNS, Zwits. distr. van Graauw-bunderl. tusschen Chur en Furstenau, eerst in 1809 door Oostenr. afgestaan, met een eveneensgenoemd slot.

REZZATO, Ven. Lomb. vlek, deleg. Brescia, 2000 inw.

RHÉ, zie RÈ.

RHEA, Noordam. gr. van Tennessee, 2500 inw. hoofdpl. Washington.

RHEDA, zie REHDA.

RHEEDE, Nederl. d. van Gelderl. arond. Arnhem, 2 uur W. van Doesburg, 680 inw. Een Westpruis. stadje, regts. Marienwerder, met 1 slot en 700 inw. heet *Rheeden*, of *Radzyn*.

RHEENEN (*Rhenen*) Nederl. cantons hoofdpl. van Utrecht, arond. Amersfoort, in een hangen van een berg nabij den Rijn, aangenaam gelegen, 2200 inw.

RHEIDT (*Rheyd*) Pruis. vlek, in het Klevebergsche regts. Düsseldorf, aan de Niers, met velerlei fabriekwezen, handel, 3600 inw.

RHEIMS, zie RHLIMS.

RHEIN, een der 3 onderdeelen van het groothertogdom Hessen, ten N. van den Beij. Rheinkreis, aan den Oost- en Noordkant door den Rijn van de Hess. prov. Starkenburg en het Nass. gescheiden, met beigen en dalen, welke laatste vruchtbaar zijn. Men drijft er land- en wijnbouw, veeteelt, visscherij, met name van zalm, scheepvaart, handel en kunstvljft, welker voortbrengselen zich voornamelijk bij katoenen, linnens en leder, bepalen. Men telt er 156,000 meest Roomschegez. inw. hoofdpl. Mentz.

RHEINA, deels Han. meerendeels Pruis. standsheerlijkheid van den Vorst van Looz, W. van de Eems, aan wel-

ke riv. de eveneensgenoemde hoofdpl. met 1 vorstelijk slot en 2100 inw. ligt.

RHEINAU, Zwits. vlek, canton Zurich, aan den Rijn, in welken er hier op een eil. eene rijke Abdij gelegen is, 800 Roomschegez. inw. Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, 2 uur Z. van Straatsburg, aan den Rijn, 1200 inw.

RHEINBACH, Pruis. stadje, in het Klevebergsche regts. Keulen, 1200 inw.

RHEINBERGEN (*Rijnberg*, *Rijn-berk*) Pruis. stadje, regts. Kleef, 3 uur Z. van Wesel, nabij den Rijn, weleer versterkt, 1700 inw.

RHEINEK, zie RHEINTHAL.

RHEINFELDEN, Zwits. stadje, canton Aargau, aan den Rijn, met eene brug over de riv. en 1200 inw.

RHEINFELS, Pruis. vesting van het Nederrijnsche regts. Koblenz, op eene hooge rots, in den Rijn, tusschen St. Goar en Katze.

RHEINGAU, Nas. distr. op den Noorder Rijnsoever, den edelsten Rijnwijn voortbrengend, met eenige dd.

RHEINHEIM, Hess. stadje, prov. Starkenburg, nabij Darmstadt, 1600 inw. Bad. d. Wiesenkreis, 900 inw.

RHEINKREIS, Beij. kreits, van het overige Koninkrijk afzonderlijk ten W. van den Rijn, en ten N. van het Fr. dép. Bas-Rhin, gelegen, met bergen en dalen, waar men wijn, ooft, kastanjes, walnoten, koren, tuin- en peulvruchten, vlas, hennep, tabak, enz. teelt en kweekt. De bergen leveren een overvloed van hout, steenkool, ijzer, kwikzilver, enz. Men vervaardigt er eenig ijzer- en staalwerk, en drijft veel veeteelt. De 308,000 inw. zijn meerendeels Roomschegez. De kreits bevat de regts. van Frankenthal, Kaiserslautern, Landau en Tweekruggen.

RHEINMAGEN (*Remagen*, *Regiomagus*) Pruis. stadje, in het Nederrijnsche regts. Koblenz, aan den Rijn, tweedelei kerken, oudheden.

RHEINSBERG, Pruis. stadje, in het Brandenb. regts. Potsdam, aan den *Rhin* en een meer, met 1 schoon slot, 1 aardewerksfabr. en glasblazerij, 1800 inw. Aan den zamenloop van *Rhin* en Havel ligt in hetzelfde regts. een *Rhinow*.

RHEINTHAL, Bad. distr. van Rheinfelden nederwaarts langs den Rijn strekkend; Zwits. distr. van St. Gall, aan den Rijn, beneden de Bodensee, met 15,000 meest Geref. inw. en veel nij-

verheid; hoofdpl. *Rheineck*.

RHEINZABERN, Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, aan de Noordergrens, ongeveer 1000 inw.

RHENE, zie DELOS.

RHENEN, zie RHEENEN.

RHENS (*Rens*) Pruis. stadje, in het Nederrijnsche regts. Koblenz, aan den Rijn, 1000 inw.

RHIENECK, Beij. heerlijkheid, Untermainkreis, 2000 inw.

RHIN, zie RHEINSBERG en RIJN.

RHIN (DÉPARTEMENT DU BAS) Fr. dép. dat, met uitzondering van het thans Beij. Landau, enz. de Noorderhelft van den Elzas bevat. Het wordt aan de Oostzijde door den Rijn begrensd, aan de Westzijde door eene Vosgische bergketen. Hier is de grond bar en steenig; aan de Oostzijde is hij vaak moerassig; doch het meerendeel is vruchtbaar genoeg, en brengt voor de bevolking overbodig koren voort. De verdere veldvruchten zijn de gewone. Veeteelt drijft men er nevens een wel ingerigten landbouw. De bergen verschaffen ijzer, koper, steenkool en zout. Men vervaardigt er veel ijzer, staalwerk en linnen. Katoenfabr. vindt men er ook, en fabr. van aarde-werk, porselein, glas, papier, parkement, leder, handschoenen, enz. Men telt er onder de 440,000 inw. ongeveer 160,000 Luth. 25,000 Geref. en vele Israëlieten. De Roomschegez. hebben er een bisschop te Straatsburg, maar in het geregtelijke hangt men er van de Colmarsche hooge vierschaar af. De arond. zijn Straatsburg, Saverne, Schelestat en Weissenburg. Men spreekt er een basterd Duitsch.

RHIN (DÉPARTEMENT DU HAUT) Fr. dép. ten Z. van het naastvoorgaande, ook door den Rijn begrensd, en van den Westkant door het Vosgische gebergte omvangen, hier steenig, elders vruchtbaar en wel bebouwd, inzonderheid ook met tabak en wijn. Van de overvloedige kersen maakt men er veel kersenwater. Men delft er veel ijzer, en voorts eenig koper, lood en spiesglas, benevens steenkool. Men vervaardigt er veel linnen, wollen stoffen en katoenen, als papier, leder en glas. Onder de 320,000 inw. telt men 57,000 Protest. 10,000 Joden, 3000 Doopsgez. en 250,000 Roomschegez. wier bisschop te Straatsburg resideert. De arond. zijn Colmar, Alt-

kirch, Neuf-Brisach en Bésfort. Het aloude Duitsch is er nog in zwang.

RHINOW, zie RHEINSBERG.

RHIO (*Rio*) rooversnest op de Z. W. zijde van het Oostind. eil. Bintang, waar de Sultan zijn verblijf houdt.

RHIUM, zie ANTIRHIUM.

RHIO, volkrijk Ven. Lomb. vlek, aan de Olona, 3 uur W. van Milaan, met eene fraaije kerk.

RHODE, 4 Zuidbrab. dd. waar van er een den toenaam van *St. Genes* voert. Dit ligt 2 uur van Brussel, en heelt 1172 inw. *St. Achten-Rhode*, met 794 inw. ligt 2 uur van Leuven; *St. Pieters Rhode* en *Nieuwen Rhode* liggen nabij Aerschot; en hebben te zamen 1250 inw. en vele dennen.

RHODE ISLAND, Noordam. eil. in Narragansetbay, aan de kust van Massachusetts, 5 uur lang en ruim 1 uur breed, vruchtbaar, zeer gezond en aangenaam, in de distr. van Newport, Portsmouth en Middletown, verdeeld. Men drijft er veel schapenteelt, en de N. W. zijde des eil. bevat eene koolmijn.

RHODE ISLAND, Noordam. staat, het eil. van dien naam en een deel des vasten lands bevattend. Men vindt er ijzer en kopererts, drijft veel kunstvlijt, maakt veel cider en uitnemende boter en kaas, vangt veel visch, heeft ongeveer 600 eigene schepen, en telde in 1810 reeds meer dan 76,000 inw.

RHODEN, Nederl. d. van Drenthe, ongeveer 550 inw. Waldeksch kerspel, en hoofdpl. van een amt, met een slot en koper- en ijzerwerken.

RHODEZ, Fr. hoofdpl. van het dép. Aveyron, en een arond. met 90,000 inw. op eene hoogte aan den Aveyron, ouderwetsch en somber, met eene bisschopskerk, welker toren hoog is, een Collegie, een genootschap van landbouwkunde, eene boekery en beurs, fabr. van duffels, leder, handschoenen, enz. vele koperslagers onder de 6500 inw. 44° 21' N. Br.

RHODT, Beij. d. Rheinkreis, niet ver van Landau, 1300 inw.

RHODUS, Turk. eil. aan de Z. W. punt van Anadoli, binnenwaarts bergachtig, met zware dennen, wijngaarden, vijgenboomen, enz. maar zoo weinig landbouw, dat er koren wordt ingevoerd. Olie wint men er ook niet genoeg, maar een toereikenden voorraad van zout en katoen. Het lucht-

gestel is er heerlijk. Veeteelt is er het voornaamste bestaanmiddel. Men telt er ongeveer 20,000 inw. waaronder 14,000 Grieken op de dd. en in de voorsteden der hoofdpl. waar hunne Aartsbisschop resideert, maar zij geweerd worden.

RHODUS, hoofdpl. des eveneensgenoemden eil. op deszelfs N. O. punt, in het hangen van een berg, grootsch van uiterlijk voorkomen, en met dikke muren, enz. versterkt, maar van binnen haveloos en slecht gesteld. Het gewezen paleis van den Grootmeester der Ridder van St. Jan dient thans den sandsjak; hunne hoofdkerk is in eene moskee veranderd. Van de beide havens laat de eene 18 voet diep gaande schepen toe, de andere is grootelijks verzand. Men bouwt er nu en dan een oorlogsfregat. De stad heeft 5000 Turk, en 1000 Joodsche inw. De Jodenwijk heeft er nog wel het beste voorkomen, maar doet inmiddels grootelijks onder voor de voorsteden, waar er ongeveer 4000 Grieken wonen, en de voornaamste Turken lusthuizen hebben; 36° 27' N. Br. 23° 20' O. L.

RHOE, 2 Schot. eil. van Iiiland, Z. van Mainland, *Mickle* en *Little* toegeuoemd, beide dun bewoond.

RHOEZIA, stad van Mingrelie, waar de thans te Tagueri woonachtige vorsten plagten te wonen, en men veel in zijde handelt en werkt.

RHONASZEK, Hung. d. regtsg. Marmaros, met tweederlei kerken en vermaarde bergzoutgroeven.

RHONE, groote riv. die ten O. van het Zwits. canton Valais in de Alpen ontspringt, en door dat canton en het Geneefsche meer Frankrijk in loopt. Hier rigt zij zich welhaast geheel Zuidwaarts, Bij Lyon neemt zij de Saône op, zoo als vervolgens de Isère, de Durance, enz. Eindelijk ontlast zij zich in de Middell. zee langs 3 monden, van welke het dép. *Bouches du Rhône* zijnen naam ontleent. De Westelijkste mond heet *Rhodonet*, de Oostelijkste, die met den middelsten hot eil. Camargue omvat, wordt de *Groote Rhône* genoemd.

RHONE (DEPARTEMENT DU) Fr. dép. uit het voormalige Beaujolois en Lyonnais gevormd, aan den Z. O. kant door den Rhône bewaterd, aan den N. O. kant door de Saône, hier van goede weiden voorzien, in het midden bouw-

land, dat intusschen voor de bevolking geen koren genoeg oplevert. Men spint en weeft er veel katoen, en drijft in de hoofdpl. velerlei andere kunstvlijt. Men telt er 330,000 inw. die meestal Roomschgez. en in het kerkelijke en geregelijke aan Lyon onderhoorig zijn. Deze stad is tevens de hoofdpl. van een der 2 arond. en Villesfranche die van het andere.

RHOON, Zuidholl. d. arond. Dordrecht, in het Westerdeel des lands van IJsselmonde, nagenoeg 600 inw.

RHOTAS, Ind. hoofdpl. van een distr. van Punjab, aan den Dsjelum, groot en sterk; 31° 55' N. Br. Ind. bergvesting, in een distr. van Bahar, slechts langs een engen weg genaakbaar, maar nogtans in 1764 door de Eng. ligtelijk bemagtigd, en vervolgens om de ongezonderheid vervallend; 24° 38' N. Br.

RHUDEN, zie **GROSS RHUDEN** en **RUTHEN**.

RHUIS, Fr. schiereil. aan de Zuidkust van Bretagne, dép. Morbihan.

RHULIÈRE (KAAP) landpunt aan Nieuw-Hollands Westkust; 13° 52' N. Br.

RIAILLÉ, Fr. stadje, dép. Loire infér. 5 uur N. van Ancenis, 1500 inw.

RIAK, Pruis. riv. waaraan het Pommerische Greifswald ligt.

RIALEJO, zeep. aan de Westkust van het Kanar. eil. Teneriffe.

RIANS, Fr. stadje, dép. Var, 8 uur N. W. van Brignolles, eenig fabriekwezen; ongeveer 3200 inw.

RIAO, Oostind. eilandje, tusschen Gilolo en Morty; 2° 25' N. Br.

RIBA, Spaan. stadje van Leon, aan de Tormes, 2 uur O. Z. O. van Salamanca; kleine Spaan. zeep. van Asturie, O. N. O. van Oviedo.

RIBADAVIA, Spaan. vlek van Gallicie, aan den Minho, 2400 inw. In dezelfde prov. ligt, aan den mond van den Eo, het bemaarde stadje *Riba d'Eo*, of *Ribadeo*, met spijkermakers, koperslagers, eene haven, 2000 inw.

RIBAR, Hung. d. regtsg. Sol, aan de Gran, met gezondheidsbronnen.

RIBATUA, Port, vlek, prov. Entre Douro et Minho, 2000 inw.

RIBAUD, 2 Fr. eil. aan de kust van het dép. Var. arond. Toulon, *Grand* en *Petit* toegeuoemd; het grootste heeft eenige weinige inw.

RIBCHESTER, Eng. kersp. van Lancaster, nabij Blackburn, 2762 inw.

RIBE, zie **RIPEN**.

RIBEAUVILLER (*Rappolzweiler*) Fr. cantons hoofdpl. dép. Haut-Rhin, 5 uur N. ten W. van Colmar, linnen-reederij, looijerijen, 4700 inw.

RIBECOURT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Oise, 3 uur Z. W. van Compiègne; Fr. vlek, dép. du Nord, 2 uur Z. W. van Kamerijk.

RIBEIRA GRANDE, Port. hoofdpl. van het Kaap Verdische eil. St. Jago, aan den mond van eene kleine riv. Port. stad, op het Vlaamsche eil. San Miguel, aan den mond van een riviertje, met eene onveilige reede, alwaarom men er over Ponta Delgada handelt, linnenreederij, fabr. van laken en kousen, ruim 5000 inw.

RIBEMONT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aisne, 3 uur Z. O. van St. Quentin, op eene hoogte aan de Oise, fabr. van wollen stoffen en linnens, 2400 inw.

RIBERAÇ, Fr. hoofdpl. van een arond. met 65,000 inw. dép. Dordogne, aan de Isle, 3000 inw.

RIBIERS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Hautes Alpes, 10 uur Z. Z. W. van Gap, fabr. van wollen stoffen en hoeden, ongeveer 1500 inw.

RIBNIK, Pruis. vlek, in het Siles. regtsg. Oppeln, 1400 inw. Walach. riv. en eveneensgenoemd vlek aan de zelve, 58 uur W. van Ismail; 45° 36' N. Br. 22° 10' O. L. Walach. vlek, 15 uur Z. van Hermanstadt; 45° 19' N. Br. ook *Rimnik*.

RIBNITZ, Meklenb. Schwerinsche zeepl. distr. Rostock, 1000 inw.

RICA DEL ORO, eilandje, nevens een *Rica de Plata* in Noordelijk Polynesië ten Z. van Behrings eil.

RICCARTOUN, Schot. kerspel, gr. Air, eenig fabriekwezen, 1840 inw.

RICCIA, Sicil. stad, in de Napolit. prov. Molise, 4300 inw.

RICEYS (LES) Fr. cantons hoofdpl. dép. Aube, 3 uur Z. van Bar sur Seine, uit *Ricey Haut*, *Ricey Haute* en *Ricey le Bas* zamengesteld, bouw van goeden wijn, 4000 inw.

RICH, Austral. eilandje, aan de N. O. kust van Nieuw Guinea.

RICHARDSON, Westind. baai, aan de Z. O. kust van Jamaica.

RICHBOROUGH, Eng. d. gr. Kent, met Romeinsche oudh.

RICHE, landpunt aan de N. W. punt van Terreneuve, ook *Cap Dou-*

ble; 50° 40' N. Br. 62° 16' W. L.

RICHELLE, Nederl. d. prov. en arond. Luik, nabij Daelhem, 461 inw.

RICHELIEU, Fr. cantons hoofdpl. dép. Indre et Loire, arond. Chinon, met een fraai slot, fabr. 3200 inw. Noordam. gr. van Opper-Kanada; groep van bijkans 100 eilandjes in de Kanadasche riv. St. Laurens.

RICHENBURG, Boh. hoofdpl. van eene heerlijkheid der KINSKYS, kreits van Chrudim, fabr. van glas, enz.

RICHHILL, Ier. vlek, gr. Armagh, met veel linnenhandel.

RICHLAND, Noordam. distr. van Zuidcarolina, 9000 inw. waaronder 5200 Neger-slaven; hoofdpl. Columbia; zeer vruchtbaar gr. van Ohio, nog weinig bebouwd; hoofdpl. Mansfield; 4 vlekken van Ohio, gr. Belmont, 2831 inw. gr. Clinton, 783 inw. gr. Fairfield en gr. Guernsey; 2 vlekken van Pensylvanie, gr. Bucks, 1317 inw. en gr. Venango; riv. en d. van den Noordam. staat Tennessee.

RICHMOND, Eng. d. gr. Surry, op eene hoogte aan de Theems, met eene steenen brug over de riv. 3 uur boven London, een Koninklijk park, een observatorium, vele lusthuizen, fraaije gezigten, 5200 inw. Eng. stad van Yorkshire, West Riding, op eene hoogte, aan de Swale, met overblijfselen van een oud kasteel, veel korenhandel, ruim 3000 inw. die vele kousen en mutsen voor zeelieden vervaardigen; Noordam. gr. van Georgia, 6200 inw. waaronder 3500 slaven; hoofdpl. Augusta; gr. van Nieuw York, dat Staten Island bevat, 5350 inw. gr. van Noordcarolina, 6700 inw. waaronder 1350 slaven, hoofdpl. Rockingham; gr. van Virginia, aan den Rappahannock, 6214 inw. waaronder 3178 slaven; hoofdpl. van Virginia, gr. Henrico, aan de James riv. 50 uur van haren mond, op 2 heuvelen, die eene brug tusschen zich hebben, 800 steenen huizen, waaronder vele fraaije, 600 houten woningen, vele bedehuizen, 1 statenhuis, 1 raadhuys, meer stadsgebouwen, 1 kleine boekerij, 1 glasblazerij, 1 ijzergieterij, 1 suikerrafinaderij, 1 katoensfabr. 3 banken, veel handel in tabak, enz. in 1817, 24,353 inw. waaronder vele vrije Negers. *Richmond* heeten insgelijks vele Noordam. vlekken, van Vermont, Nieuw Hampshire, Massachusetts, Rhode

de island, Pensylvanie, Ohio, enz.
zie voorts BAUNGTAN.

RICHMONDSHIRE, Eng. hertogdom,
waarvan het boven vermelde York-
sche Richmond de hoofdpl. is, thans
in het hertogdom Lancaster begrepen.

RICHTERSWIJL, Zwits. vlek, can-
ton Zurich, aan het meer van Zurich,
fabr. handel, 2400 inw.

RICHVALD, Hung. d. regtsg. Zips,
i glashlazerij, 900 inw.

RICKMANSWORTH, Eng. vlek van
Hertfordshire, aan den samenloop van
2 riv. met vele watermolens, stroo-
vlechterij, handel in mout, enz. on-
geveer 3200 inw.

RICLA, Spaan. vlek van Arragon,
10 uur van Saragossa.

RICQUIER (ST.) Fr. vlek, dép.
Somme, 2 uur van Abbeville, 1300 inw.

RIDANG, zie REDANG.

RIDDERKERK (*Riederkerk*) Zuid-
holl. d. arond. Dordrecht, in het land
van IJsselmonde, ongeveer 2700 inw.

RIDE, Eng. d. van het eil. Wight,
op eene hoogte tegenover Portsmouth,
met een schoon uitzigt over Spithead,
en vele kleine luthuizen.

RIDGEFIELD, Noordam. vlek van
Connecticut, gr. Fairfield, 2100 inw.

RIÉ, Fr. eilandje, aan de kust van
het dép. Vendée, met 2 dd.

RIED (*Riedt*) Oostenr. hoofdpl. van
den Innkreis, in het land Ob der Ens,
met 1 slot, lakenweverij, linnenree-
derij, 3000 inw. Oostenr. d. van Ty-
rol, aan den Inn; Nederl. d. van
Vriesl. een weinig N. van Francker.

RIEDAU, Oostenr. vlek, land Ob
der Ens, Hausruckviertel, met 1 slot.

RIEDENBURG, Beij. hoofdpl. van
een landgericht, in den Regenkreis,
aan de Altinuhl, 1 slot, 800 inw.

RIEDER, Anhalt-Bernb. d. nabij
Ballenstedt, 1000 inw.

RIEDEL, adellijk geslacht, in
het Hessische, in 3 takken gedeeld,
welker goederen te zamen ongeveer
18,500 inw. bevatten.

RIEDLINGEN, Wurtemb. stadje,
Donaukreis, aan den Donau, 1500 inw.

RIEDELZ, Fr. d. dép. Bas-Rhin,
arond. Weissenburg, 1000 inw.

RIEGEL, Bad. vlek, Treisamkreis,
aan de Elz, 1700 inw.

RIEHEN, Zwits. vlek, canton Ba-
sel, op den regter Rijnover, waar
men veel kersenwater bereidt.

RIEL, Nederl. d. van Noordbrab.

waar voorts een *Riethoven* ligt.

RIELA, Spaan. vlek van Arragon,
5 uur N. O. van Calatajod.

RIENNE, Nederl. d. van Namen, 6
uur van Dinant, 417 inw. Fr. riv. die
uit het dép. Ille et Villaine, bij St.
Servan, in zee uitloopt.

RIESA, Saks. vlek, prov. Meissen,
aan de Elbe, handel, scheepvaart, 1
Koningsslot, 1100 inw.

RIESENBURG, Westpruis. stadje,
regtsg. Marienwerder, 4 uur O. van
de hoofdpl. met eene waterleiding,
fabr. 2400 inw.

RIETBERG, zie RITTBERG.

RIETI, Pauzel. deleg. met 66,000
inw. N. O. van Rome, en hoofdpl.
van denzelfden naam, aan den Velino,
ongezond, en vrij slecht gebouwd,
met 1 bisschopskerk en vele andere,
eenig fabriekwezen, 6500 inw.

RIETVELD, Zuidholl. d. van het
Noordholl. *Rietwijk*, dat met *Rietwij-
keroord* bij Aalsmeer ligt, verschillend.

RIEUMES, Fr. cantons hoofdpl.
dép. Haute Garonne, 8 uur Z. W.
van Toulouse, linnenrederij, 1100 inw.

RIEUPEIROUX, Fr. cantons hoofd-
pl. dép. Aveyron, 4 uur O. ten Z. van
Villefranche, ongeveer 1800 inw.

RIEUX, Fr. cantons hoofdpl. dép.
Haute Garonne, 9 uur Z. ten W. van
Toulouse, 1 slot, fabr. en 1700 inw.

Fr. vlek, dép. Morbihan, arond. Van-
nes, aan de Villaine, 2200 inw. Fr.
vlek, dép. Aude, 5 uur O. van Car-
cassonne, 1300 inw. en meer Fr. pl.

RIEZ, Fr. cantons hoofdpl. dép.
Basses-Alpes, 8 uur Z. ten W. van
Digne, eenig fabriekwezen, oudh.
2900 inw.

RIF, zie ERREEF.

RIF EILAND, Oostind. eil. aan Su-
matra's Westkust, van wegens menig-
vuldige schipbreuken berucht; 5° Z.
Br. 96° 9' O. L. eilandje aan de Noord-
kust van Celebes; 0° 8' N. Br. 117° 55' O. L.

RIFHOLM, Zweed. eilandje, N.
ten O. van de Carlsoes, bij Gotland.

RIGA, Rus. hoofdpl. van het gouv.
Lyfland, aan de Duna, of Dwina,
over welke er hier, als zij zonder ijs
is, eene schipbrug ter lengte van 2600
voet ligt. Zij verschaft aan de stad
eene min diepe haven en reede, op
welke de meeste schepen liggen, voor
zoo veel dezelve niet aan den mond
der Bolderaa-blijven. Riga is vrij wel
versterkt, en heeft 1 steenen citadel,

en vele fraaie huizen, doch is meestal slecht gebouwd. Men onderscheidt er de St. Pieterskerk met haren fraaijen en hoogen toren, het stadhuis, het Lyflandsche ständenhuis, het tuighuis, de beurs, een zeemanshospitaal. Men vindt er meer andere gasthuizen, 8 Grieksche kerken, 6 Luth. 1 Geref. 1 Roomschez- 1 schouwburg, 1 lyceum, 1 gymn. 1 boekerij en museum van naturalia, 1 wetenschappelijke vereniging, eenig' fabriekwezen, vele Eng. en Schot. handelhuizen, veel uitvoer van scheepstimmerhout, masten, hennep, vlas, lijnzaad, olie, potasch en koren. Ingevoerd worden er allerlei art. In 1815 was de uitvoer er tot meer dan 24 miljoen roebels gestegen. In 1818 kwamen er voor Riga en bij de Bolderaa 1385 schepen aan, en zelden er 1401 van daar af. Men telt er met het krijgsvolk 36,000 inw. 56° 57' N. Br. 19° 14' O. L.

RIGA (GOLF VAN) bogt der Oostzee, tusschen de kusten van Koerland, Lyfland en Ehistland, vervat.

RIGI, alleenliggende Zwits. berg, canton Schwyz, van 3 meeren omgeven, en 6000 voet hoog.

RIGNAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aveyron, 5 uur N. W. van Rhodéz, fabr. 2000 inw. en meer Fr. pl.

RIGNANO, Sicil. vlek, in het Napolit. Capitanata, 2000 inw.

RIGNY, dus heet onder andere Fr. pl. een *Rigny le Feron*, dép. Aube, 8 uur Z. W. van Troyes, fabr. 1000 inw.

RIGOLETS, toegang uit de Golf van Mexico tot den Mississippi.

RIJCKEL, Nederl. d. van Limburg, arond. Hasselt, 174 inw. In dezelfde prov. arond. Maastricht heeft een *Rijkholt* er 182.

RIJKEVORSEL, Nederl. d. prov. Antwerpen, arond. Turnhout, nabij Hoogstraten, 1040 inw. van het Noordbrab. *Rijkevoort* te onderscheiden.

RIJMENAM, Nederl. d. prov. Antwerpen, arond. Mechelen, 1550 inw.

RIJN, Nederl. riv. welker naam in het Hoogd. *Rhein*, en in het Fr. *Rhin*, met dien van de Pruis. *Rhin* en Holsteinsche *Rin*, een waterloop aanduidt en welke in Zwitsersl. uit 3 welhaast vereende riviertjes ontstaat, bij de Graauwbundersche hoofdpl. Chur bevaarbaar wordt, de Bodensee doorloopt, bij Rheinfelden een verbazenden val doet, van Basel af Noord-

waarts aan vloeit, de Aar, Ill, Neckar, Main, Moesel, Lippe, en vele andere riv. opneemt, en zich beneden Kleef in 2 voornamen scheidt. Dit zijn de Waal, die zich met de Maas vereent, en de Rijn, die een tak, welke beneden Kampen aan de Zuiderzee eindigt, en over wolken zie IJSSEL, afgeeft, en tot aan Wijk bij Duurstede onder zijnen eigenen naam ongehinderd voortloopt. Daar ter pl. wordt zijn water door het kanaal, waarover zie LEK, verzwolgen; en er rigt zich van daar slechts een klein overblijfsel van hem, nog steeds onder denzelfden naam, langs Utrecht en Leyden, naar Katwijk binnen, ten N. van welke pl. hij naar Petten plagt voor te loopen, maar thans verزند is. Het gedeelte der riv. tusschen Petten en Utrecht was ten tijde van PTOLEMAEUS de Westelijkste arm van den Rijn; de middelste was de Vecht, die toen aan het Marsdiep ten N. van de Helder uitkwam; en de Oostelijkste, welke het Romeinsche gebied toen begrensde, liep eerst aan het Vlie ten einde. De Waal was op nieuw afgedamd, zoo als hij dit voor de groote neerlaag van CIVILIS bij Santen reeds was geweest. Thans is er door den Generaal KRAYENHOFF eene afdamming van het Pandersche kanaal boven Arnhem, of eene vervorming van hetzelfde in eene overlaat bij ijsgang, voorgeslagen, in vereeniging met eene versterkte afleiding van het Rijnwater Noordwaarts aan, naar de Zuiderzee, en meer aanvoer van zomerwater naar den Waal, in het belang van Dordrecht en Rotterdam. De gemeenschap van Amsterdam met den Rijn, wordt daaren tegen door het verdiepen van de vaart naar Weesp, enz. bevorderd. Hoogstaangenaam is de vaart langs den Rijn tusschen Mentz en Keulen, waar hij den naam van *Nederrijn* voert. De *Bovenrijn* is tot op een grooten afstand beneden Basel vol eilandjes, maar nogtans tot aan den waterval even bevaarbaar, als wederom boven denzelfden. RIJN (NEDER) naar het bij Mentz aanvangende benedendeel van den Rijn genoemde Pruis. prov. aan weerskanten van de riv. maar voornamelijk aan de Westzijde, gelegen, bergachtig, en ook in de dalen veelal min vruchtbaar, met weinig korenbouw, veel teelt van aardappelen, hop, tabak en.

vlas, een aanzienlijk mijnwezen, veel hout, en op menige pl. ook wijngaarden, inzonderheid langs de groote riv. der prov. die benevens den Rijn door de Moesel bewaterd wordt. In het Oosterdeel wordt de veeteelt er het sterkste gedreven, en de kunstvljt omstreeks Aken en Neuwied. Men telt er 950,000 inw. van velerlei gezindheid, in de regtsg. van Aken, Trier en Koblenz. Het meerendeel der bevolk. is intusschen Roomschgez.

RIJNBERK, zie RHEINBERGEN.

RIJNLAND, groot distr. van den Hollandschen waterstaat, ten N. van Delftsland en Schieland, deels in Zuidholl. deels in Noordholl. langs het Sparen en de sluizen van het Haarlemmermeer in het IJ, en door het werk bij Katwijk-buiten in de Noordzee, uitwaterend.

RIJNSATERWOUDE, Zuidholl. d. arond. Leyden, ruim 500 inw.

RIJNSBURG, op de puinhoopen van Lugdunum Batavorum gesticht Zuidholl. d. arond. Leyden, dat een adellijk vrouwensticht plagt te hebben. Naderhand vergaderden er de dusgenoemde Rijnsburgers, of Collegianten. Men teelt er veel bloemkool, op akkers die met grom van visch gemest worden, vele aardappelen, enz. 1200 inw. De Nederl. prov. Zeeland heeft ook een *Rijnsburg*.

RIJP, Noordholl. cantons hoofdpl. arond. Alkmaar, in het binnenland, aan eene vaart, welke uit de Zaan regts af loopt, 1500 inw. voormaals veel; thans nog eenige, haringvangst.

RIJPWETERING, zie ALKEMADE.

RIJSBERGEN, Noordbrab. d. 2 uur Z. ten W. van Breda, 1200 inw.

RIJSSEL (*Little*) Fr. hoofdpl. van het dép. du Nord, een arond. met 242,000 inw. en eene militaire divisie, aan de Deule, die er de grachten vult, met een arm door de stad loopt, hier eene havenkom vormt, en aldaar en elders in de stad bruggen over zich heeft. Langs die riv. heeft men er gemeenschap met de Leye, enz. aan den eenen kant, en met Douay, enz. aan den anderen; en door middel van haar laat zich de uitnemende citadel aan den buitenkant inunderen. Aan den binnenkant heeft deze nevens zich eene esplanade, welke aan de stadzijde heerlijk beplant en bebouwd is. Elders is de stad ook even wel

gebouwd als versterkt. Men onderscheidt er de beurs, den schouwburg, meer dan eene kerk, het stadhuis, de korenhof, de munt, de boekerij, het museum, den plantentuin, het heekkundige collegie, meer dan een gasthuis, de kazernen, de teeken- en schilderschool, enz. Rijsel heeft een genootschap van wetenschappen en fraaie kunsten, eene kamer van koophandel en fabr. buiten zich ongeveer 200 windmolens, die meeren-deels ter uitpersing van het koolzaad der omstreken dienen, uitnemende linnenbleeken, veel kweekerij van bloemen, enz. Men vindt er bij of in de stad groote katoenspinnerijen en katoendrukkerijen, fabr. van wollen en zijden stoffen, fluweelen, tapijten, leder, groene zeep, suiker, tabak, stijfisel, naalden, glas, aardewerk, porselein, enz. Kanten van de hoogste waarde en andere vervaardigt men er veel. En er is aldaar in fabriekgoederen, enz. een wijduitgestrekte handel. In 1817 telde men er 61,500 inw.

RIJSSEN, Nederl. d. van Overijsel, arond. Almelo, 1800 inw.

RIJSWIJK, Zuidholl. d. nabij den Haag, met lusthuizen, en een monument op de standpl. der zaal van het Vorstelijk slot, waar de Rijswijksche vrede gesloten werd, 1700 inw. en Geld. d. arond. Thiel, 400 inw. Noordbrabant bezit ook een *Rijswijk* en Zuidholland een *Rijsvoort*.

RIKHA, zie JERICHO.

RIL, Afrik. stad van Dar-fur, welker de hoofdpl. 20 uur Z. Z. O. van de tegenwoordige hoofdpl. Cobbe.

RILLAERT, Zuidbrab. d. 3 uur van Leuven, 950 inw.

RILLE, Fr. riv. die uit het dép. Eure beneden Quilleboeuf in de Seine valt, en Ponteau de mer aan zich heeft.

RIMA, Hung. riv. die het vlek *Rima-Szees*, in het regtsg. Gömör, aan zich heeft, en in het met Gömör verenigd Klein Honth *Rima-Szombath*, of *Gross Steffelsdorf*, met eene schoone brug over de riv. looijerijen, en vele kunstdraaijers onder de 3000 inw.

RIMAC, Perusche riv. die op 12° 2' Z. Br. in zee uitloopt.

RIMBURG, Nederl. d. prov. Limburg, arond. Maastricht, 352 inw.

RIMINI, Pautzel, stad, deleg. Ravenna, aan de thans voor haar onbruikbare Marecchia, nabij dezer uit-

loop in de Golf van Venetie, met welke zij langs een kanaal, dat ook meer en meer verzandt, nog steeds eenige gemeenschap heeft. Zij plagt eene haven te hebben, die met marmere opgezet was, dat vervolgens aan de hoofdkerk verbruikt is. De kerk van St. Franciscus is er om haar beeld en snijwerk zeer bezigtigenswaardig. Dit zijn er voorts een zegeboog van Augustus, eene Romeinsche brug over de riv. en meer oudh. eene marmere fontein, met een standbeeld, op het voornaamste plein, en eenige breede en welbebouwde straten, die inmiddels doodsch zijn, daar de stad slechts 8000 inw. heeft, die grootendeels in visch handelen; $44^{\circ} 4'$ N. Br. $7^{\circ} 40'$ O. L.

RIMNIK, zie RIBNIK.

RIMONT, Fr. stadje, dép. Arriege, 6 uur W. van Foix, 1800 inw.

RIMPAR, Beij. vlek, Untermainkreis, met 1 slot en 1000 inw.

RIN, Deen. riv. die uit het Holsteinsche bij Glückstadt in de Elve valt.

RINARY, Schot. eilandje, aan de Zuidkust van het Hebrid. eil. Ila.

RINCADROLEAN, Ier. kaap van Kerry, aan de Westkust; $52^{\circ} 44'$ N. Br.

RING, Noordam. eilandje, aan de kust van Massachusetts.

RINGLEBEN, Schwarzburg-Sondersh. vlek, met 1000 inw. Weim. d. in het Eisenachsche.

RINGMER, Eng. kerspel van Sussex, 1055 inw.

RINGPUNT, Ier. landpunt, tusschen Cork en Youghall.

RINGSSEND, Ier. landpunt, aan de Zuidzijde der baai van Dublin.

RINGSHEIM, Bad. d. Kinzigkreis, hennepsteelt, 1100 inw.

RINGSTED, Deen. d. op Zeeland, 10 uur Z. W. van Koppenhagen. Eenige Eng. dd. heeten *Ringstead*.

RINGVADSOE, groot en hoog eil. aan de Noordkust van Noorwegen.

RINGWOOD, Eng. vlek van Hampshire, aan den Avon, waar men veel bier brouwt, en wollen stoffen en kousen weeft, 3270 inw.

RINKOPING (*Ringköping*) Deen. hoofdpl. van een amt in het Juitsche Sticht Ripen, aan het *Rinkopper* diep, dat door de lange landstrook Numet van de Noordzee gescheiden wordt, een eilandje bevat, en eene riv. ontvangt. Het stadje is bemuurd en heeft

eenige koopvaardij en visscherij; $56^{\circ} 8'$ N. Br.

RINSMAGEEST, Nederl. d. van Vriesl. O. van Dokkum, 650 inw.

RINTELN, hoofdpl. van het Keurhess. gedeelte van het gr. Schauenburg, 3 uur Z. O. van Minden, met eene schipbrug over den Weser, 1 glasblazerij, handel, scheepvaart, 2700 inw.

RINVEEL, Ier. kaap, aan de Westkust, gr. Galway; $53^{\circ} 36'$ N. Br.

RIO, Tosk. vlek, op het eil. Elba; nabij Porto Longone, 1800 inw. zie voorts. RHIO.

RIO (EL) kanaal tusschen het Kanar. eil. Gratirosa en Lancerota.

RIO BUENO, Westind. riv. die aan de Noordkust van Jamaica in zee valt; zoo als de *Rio Cobre* nabij Kingston.

RIO CAMPO, Afrik. riv. die zich in het binnenste der Bogt van Guinea; nabij den Rio San Benito, ontlast.

RIO COLORADO, zie DESAGUERO.

RIO DAS PEDRAS, Afrik. riv. die aan de Westkust op $9^{\circ} 10'$ N. Br. in zee uitloopt.

RIO DE LA PLATA, Zuidam. riv. die uit de vereening van de Paraguay en Parana ontstaat, den Uruguay opneemt, en beneden Monte Video in zee valt. Tegenover deze stad wordt zij door eene van Punta de Piedras uitkomende reeks van klippen en ondiepten voor de schepen derwijze vernauwd, dat men er langs den Noordoever henen houden moet. De Engelsche en Ortiz banken belemmeren er de vaart insgelijks, maar men vindt er beneden den Uruguay slechts 3 eilandjes. Tusschen Kaap San Antonio en Kaap Santa Maria is de riv. 50 uur wijd, en zij voert eindeloos veel water in zee.

RIO DE LA PLATA, gewezen onderkoningenschap, aan de eveneensgenoemde riv. en langs de Paraguay en Parana achter Brazilië om tot aan Peru reikend, laatstelijk in de inter-dantschappen Buenos Ayres, Cujo, of Oostchili, Salta, of Tucuman, Paraguay, Cochabamba, Charcas, of La Plata, La Paz, Potosi, enz. gedeeld, met 2 Justitiele audientien te La Plata en Buenos Ayres, doch thans geröegaam regeringloos, en laatstelijk voor een gedeelte op eene ongehoorde wijze door Port. krijgsvolk bemagtigd, en aan het thans reeds even regering-

looze Brazilië gehecht. Het land is meestal vlak, uitgezonderd het N. W. gedeelte, dat goud en zilver oplevert. Er zwerft aldaar eindeloos veel wild rundvee rond, dat men om de honden doodt, en vele paarden, die men opvangt. Tot den uitvoer behooren er vele muilezels, veel talk, vleesch, spek, wol, was, paraguaithee, enz. Over den handel zie PERU, BUENOS AYRES, en MONTE VIDEO. De bevolking, welker aantal zich niet begrooten laat, deelt zich voornamelijk in kreolen en getemde en andere vaak zeer woeste inlanders.

• RIO DEL NORTE, zie NORTE.

• RIO DE LOS RABADOS, Zuidam. riv. van Chili; 45° 10' Z. Br.

• RIO DEL REY, zie DEL REY.

• RIO DE ORO, Zuidam. riv. van Groot Chilië, die op 23° 33' N. Br. in zee valt.

• RIO DE OURO, Afrik. riv. aan de Westkust, op 25° 33' N. Br.

• RIO DE PINO, riv. die uit de landengte van Dariën, op 9° 12' N. Br. in de Westind. zee uitloopt.

• RIO DE PUERCOS, Westind. inham, aan de Noordkust van Cuba.

• RIO DE ROXA, Spaan. inham aan de Westkust van Gallicie, de riv. Ulla, Arcobispo en Umia, ontvangend.

• RIO DE ST. FRANCESCO, zie FRANCESCO.

• RIO DE TEXAS, zie COLORADO.

• RIO DOCE, Afrik. riv. aan de Westkust, even ten N. van Kaap Verd.

• RIO DOS ESCRAVOS, Afrik. riv. aan de Westkust, nabij diegene, waarover zie FORCADOS (RIO DOS).

• RIO DOS RAMOS, riv. aan Afrika's Z. W. kust, op 14° 37' Z. Br.

• RIO ENERO, Braz. kapiteinschap, aan den inham van zijnen naam, ten O. van Minas Geraes, ten Z. van Espírito Sancto, bergachtig, maar zeer vruchtbaar, met veel teelt van suiker, uitnemende weiden vol rundvee, dat in het wild loopt, en ellendig luïje inw. die zich veelal slechts bezig houden met goud en zilver te zoeken, in plaats van den heerlijken grond te bebouwen of zich op veeteelt toe te leggen. Het werk der suikerteelt wordt er door Negers verrigt, en dezen telen omstreeks de hoofdpl. menigerlei vruchten, en fokken zwijnen en gevogelte. Rundvee teemt en mest men er weinig. Schapen

vindt men er niet. Al, wat van Europeischen oorsprong is, schuwt er allen arbeid als de pest. Het aantal der gemengde bevolking wordt op 200,000 menschen begroot.

• RIO ENERO, Braz. inham van het eveneensgenoemde kapiteinschap, die, Noordwaarts aan het land in loopend, aan het inkomen eene bank heeft, en vervolgens het eilandje St. Lucia, tusschen een berg in den vorm van een suikerbrood, die tot verkenning dient, en de landpunt Santa Cruz, die door eene kloof van een berg ten O. van haar gescheiden wordt, en met een zeer sterk fort bezet is. Het eil. St. Lucia bevateen fort van kleineren omvang, door welks vuur dat van het groote fort wordt gekruist. Binnen de forten breidt zich de inham uit tot eene overschoone kom, welke aan hare Westzijde, op een schiereil. de stad St. Sebastian de Rio Enero heeft. Van dat schiereil. zijn de Zuid en Noordzijden versterkt, en onmiddellijk ten N. van hetzelfde verheft er zich, op het eil. Cobras, eene citadel, op 22° 54' Z. Br. 47° 38' W. L. welke de stad op de Oostzijde des schiereil. en de gewone ankerpl. bestrijkt. De kaai aan die ankerpl. is met graniet opgezet, en heeft aan zich een plein, met eene uitnemende fontein. De straten der stad zijn regt, van voetpaden voorzien, maar vaak zeer morsig. De huizen zijn veelal welgebouwd. Het Koninklijke paleis staat aan den oever. De hoofdkerk is fraai, en men vindt er vele andere kerken en kloosters. Waterleidingen achter de stad brengen uit het gebergte water naar hare fonteinen. Uit de bebouwde omstreken ontvangt zij levensmiddelen, onder welke het rundvleesch slecht is, doch het varkensvleesch en gevogelte goed maar tevens zeer duur zijn. Schapenvleesch vindt men er op de markten niet, maar veel visch, oesters, enz. Van Monte Video, en uit Noordam. ontvangt men er gedroogd en gezouten vleesch, en koren, huiden, talk, pek en teer, huisraad; enz. Van Afrika's Westkust was, olie, hout, enz. Negers mogen er thans enkel uit Angola worden aangevoerd. Nopens den verderen handel zie BRAZILIE. De weelde klom er laatstelijk tot eene ontzet-

tende hoogte, en schijnt ook hier, zoo als reeds te Fernambuco, enz. in regeringloosheid en overheersching van den kant der Negers te zullen eindigen. De bevolking werd zeer onlangs door MAWE op 100,000 inw. geschat.

RIO GRANDE, Braz. riv. waaraan Natal ligt, en omliggend distr. in het Kapiteinschap Fernambuco; Braz. riv. van Para, in onderscheiding van die andere *del Norte* toegenoomd; Perusche riv. N. van San Geronimo d'Yca; Afrik. riv. die op 2° 5' Z. Br. aan de Oostkust in zee valt.

RIO GRANDE, ook *St. Catharina* geheeten Braz. Kapiteinschap, welks laatste naam van een onder hetzelfde begrepen eil. afstamt, zoo als de andere van *Rio Grande de San Pedro*, dat een inham in de Zuidkust van Brazilië is, die ook den naam van *Patos* voert, met het meer Merim, Meri, of Meni, te zamen hangt, en zeer vruchtbare omstreken heeft, die een uitnemend werkzaam, sterk, en naar de Patagoniers aardend, menschenlag voeden.

RIOGRANDE DE PORTO SEGURO, zie **PORTO SEGURO**.

RIO HONDO, Noordam. riv. aan den Oostoever van Yucatan.

RIO MINO, Westind. riv. van Jamaica, die in Carlisle bay valt. In eene baai aan de Noordkust dezelfde eil. ontlast zich een *Rio Nuevo*.

RIO NEGRO, zie **COMMO**, **GUIANA**, **ORONOKO**, enz.

RIO REAL, Braz. riv. die de Comarcas Bahia en Sergipe vaneen scheidt; zie voorts **KALABAR**.

RIO SAN BENITO, bevaarbare riv. aan het binnenste der Bogt van Guinee, tusschen den Rio Campo en de St. Jans riv.

RIO VERTE, Spaan. riv. die zich tusschen Gibraltar en Marbella in de Middell. zee ontlast, en 2 eilandjes met eene goede ankerpl. nevens zich heeft.

RIO BAMBÁ, Zuidam. hoofdpl. van een Nieuw Granadasch intendantschap van Quito, aan den voet van den Chimborasso, door de aardbeving van 1797 ten volle verwoest, maar herbouwd, en schooner dan te voren, 20,000 inw. 1° 42' Z. Br. 83° 42' W. L.

RIOJA, vruchtbare Spaan. vlakte, deels tot de prov. Soria deels tot de prov. Burgos behoorend, en van den

Rio Oja, of *Ora*, bewaterd.

RIOM, Fr. hoofdpl. van een arond. met 136,000 inw. dép. Puy de Dôme, op eene hoogte, aan eene vruchtbare vlakte, vrij welgebouwd, en van geslechte en beplante wallen omgeven, met goede fonteinen, een schouwburg, een hoog geregtshof, fabr. van katooten en duifels, looijerijen, enz. een aanzienlijken handel, 13,500 inw. 45° 52' N. Br. 1° 47' W. L.

RIOM ES MONTAGNES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Cantal, 5 uur N. O. van Mauriac, 750 inw.

RIONERO, Sicil. stadje, in de Napolit. prov. Molise, 1400 inw.

RIONI (*Phasis*) scheidriv. van Gurie en Mingrelie; die in de Zwarte zee valt.

RIONS, Fr. stadje, dép. Gironde, 6 uur Z. O. van Bourdeaux, aan de Garonne, 1500 inw.

RIOPAR, Spaan. stad van La Mancha, met groeven van kalamijnsteen, 4600 inw.

RIOU, Fr. eilandje, dép. Bouches du Rhône, arond. Marseille.

RIOU (Str.) Fr. eilandje, aan de kust van het dép. Côtes du Nord, arond. Guingamp, nabij Plempoul.

RIOUX, Fr. vlek, dép. Charente infér. 4 uur Z. W. van Saintes; d. in hetzelfde dép. nabij Nuaillé, en het dép. Charente.

RIOZ, Fr. cantons hoofdpl. dép. Saône, 5 uur van Vesoul.

RIPA BUTTANI, Sicil. stadje, in de Napolit. prov. Molise, 2500 inw. *Ripa Limosani*, in dezelfde prov. 3 uur O. van de hoofdpl. heeft 3100 inw.

RIPA TRANSONE (*Repatransona*) Pauzel. bisschopszetel, aan de Golf van Venetie, nabij het Napolit.

RIPEN (*Ribe*) Deen. hoofdpl. van een sticht in Jutland, dat aan de beide zeeën en het Sleeswijksche grenst, in de amten van Veile, Rinkoping en Ripen, gedeeld is, en 112,000 inw. heeft. De stad ligt aan het riviertje Nibsgae, dat een uur beneden haar in de Noordzee uitloopt, en 2 eilandjes voor zich heeft. Zij is slechts voor kleine koopvaarders genaakbaar en bemurd, handelt in koren, vee en paarden, en heeft 1 bisschop en 2600 inw. 55° 20' N. Br. 3° 54' O. L.

RIPLEY, Eng. vlek van Derbyshire, 1440 inw. kerspel van Yorkshire, West Riding, 1060 inw. Eng. d. van Kent, Z. van Sandwich.

RIPOLL, Spaan. vlek van Catalonie, aan de Ter, over welke er hier eene sterke brug ligt, ongeveer 2400 inw.

RIPON (*Rippon*) Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, met eene steenen brug van 17 bogen in de nabijheid, over de Ure, die aan de Tees uitkomt, eene kapittelkerk, eene obelisk op de markt, 1 fraai stadhuis, 1 Lat. school, 1 industrijschool, 1 kleinen schouwburg, handel in wol, en, met het kerspel, 2346 inw.

RIPRAP (DE) bank aan het Noord-einde van het Kanaal, tusschen Folkstone en het Fr. Boulogne.

RIGHIERS (Str.) Nederl. d. van Westvlaand. nabij Veurne, 276 inw.

RIS, Fr. vlek, dép. Puy de Dôme, 3 uur N. van Thiers, 1400 inw.

RISANO, Oostenr. stadje van Dalmatie, aan het binnenste der Golf van Cattaro, 1800 inw. waaronder zeer onverschrokken zee- en krijgslieden. Oostenr. riv. die uit den Illyr. kreits Trieste, N. van Capo d'Istria, in zee valt.

RISBOROUGH, 2 Eng. kersp. van Buckingham, *Monk's* en *Prince's* toegeuoemd, te zamen 1800 inw.

RISBY, Zweed. zeepl. N. van Kalmar, aan Kalmarsund;

RISCLE, Fr. vlek, dép. Gers, arond. Mirande, aan den Adour.

RISHWORTH, Eng. kerspel van Yorkshire, West Riding, 1211 inw.

BISKEBO, Zweed. zeepl. van Kalmarsund, ten N. van Risby.

RISOER, Noorw. zeepl. aan de golf van Christiania, N. van Fleckeroe.

RISUM (*Rysum*) Han. hoofdpl. van eene heerlijkheid in Oostvriesl. aan de Eems, distr. van Emden.

RITTEBERG (*Rietberg*) Prais. hoofdpl. van eene standsheerlijkheid der Vorsten van Kaunitz met 12,000 inw. in het Westphaalsche regtsq. Minden, aan de Eems, 3 uur van Lippstadt, 1400 inw.

RITTHEM. Nederl. d. van Zeeland, op Walcheren, nabij Middelburg.

RITZART, Rus. eilandje, in den Finschen zeeboezem, nabij Petersburg.

RITZEBUTTEL, Hamburgsch vlek, met 1500 inw. aan de Elve, hoofdpl. van eene heerlijkheid, met 4000 inw. waarin Cuxhaven, enz. begrepen zijn.

RITZLHORN, Zwits. berg, ter hoogte van 10,500 voet, canton Bern.

RIUDORM, Spaan. vlek van Catalonie, nabij Tarragona, 2400 inw.

RIUT, Rus. stichting. aan Amerika's N. W. kust; 65° 25' N. Br.

RIVA, Ven. Lomb. vlek, deleg. Sondrio, aan het meer van Como, van waar de derwaarts aangevoerde goederen voor Milaan verder te scheep daar heen gebracht worden.

RIVA (*Reiff*) Oostenr. stad van den Tyrolschen kreits Roveredo, aan het Gardameer, in schoone omstreken, die oranjeappelen, citroenen en olijven, voortbrengen, met eene haven, scheepvaart en 3200 inw. Men maakt er verbazend vele mondtrommels.

RIVA DI CHERI, Sard. vlek van Piemont, prov. Turin, 2500 inw. In dezelfde prov. ligt een *Rivalba*, met 1000 inw.

RIVALTA, Sard. vlek van Piemont, prov. Acqui, 1400 inw. Ven. Lomb. vlek, aan den uitloop van den Mincio, in het meer van Mantua, 1500 inw.

RIVAROLO, Sard. vlek van Piemont, prov. Turin, aan den Orco, welgebouwd, 5200 inw. In dezelfde prov. ligt een *Rivarossa*, met 1500 inw.

RIVE, Sard. vlek van Piemont, prov. Vercelli, 800 inw. Eene Fr. cantons hoofdpl. dép. Loire, 4 uur N. O. van St. Etienne, aan den Gier, met fabr. van staal en glas, koolmijnen en 4300 inw. heet *Rive de Gier*.

RIVELATE, Zuidam. landpunt tegenover het eil. Curaçao; 11° 21' N. Br. 74° 21' W. L.

RIVELLO, Sicil. stad, in het Napolit. Basilicata, met het nabijgelegen Bosco, 5400 inw.

RIVER (*Haute*) Sard. vlek van Savoye, nabij Chambéry, 5000 inw.

RIVERHEAD, Eng. d. van Kent, met een heerlijk luthuis.

RIVES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Isère, 3 uur N. W. van Grenoble, fabr. van linnen, papier en ijzerwerk, 1400 inw. gezondheidsbron.

RIVESALTES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Pyrénées Orient. 2 uur N. ten W. van Perpignan, bemuurd, bouw van muskadelwijn, 1800 inw.

RIVIÈRE, Nederl. d. van Namen, arond. Dinant, 450 inw. Fr. d. dép. Haut-Rhin, en meer Fr. pl. Een distr. van het Brit. eil. Mauritius heet *Rivière des remparts*; een vlek van het Westind. Guadeloupe, aan eene naar hetzelfde genoemde baai, *la rivière Mahaut*, en een vlek op de Zuidkust van Martinique *la rivière salée*.

RIVOLI, Sard. stad van Piemont, aan den weg naar Turin, 3 uur W. van deze stad, met een heerlijk gezigt van haar, uit een naburig slotop eene hoogte, waar **VICTOR AMADEUS II**, die de aan zijnen zoon afgestane kroon had willen hernemen, in 1732 als staatsgevangene overleed. Rivoli heeft linnenreederij, fabr. van wollen stoffen, naalden, enz. 5100 inw. Een Ven. Lomb. vlek, aan de Adige, 4 uur N. W. van Verona, wegens den slag van 1797 vermaard, heet ook *Rivoli*.

RIVOLO, Moden. vlek, prov. Reggio.

RIXENSART, Zuidbrab. d. 3 uur van Brussel, 880 inw.

RIXINGEN, Nederl. d. van Limburg, nabij Tongeren, 250 inw.

RIXTEL (*Aarle-Rixtel*) Noordbrab. d. 1 uur N. van Helmont, katoenspinnerij, 1 groote klokkengieterij.

RIZEH, Turk. stad, bassaschap Tarabosan, aan de Zwarte zee, met eenigen handel op Constantinopel.

RIZZUTO, Noordpunt der Napolit. golf van Squillace; 38° 57' N. Br. 12° 31' O. L.

RJASAN, Rus. gouv. ten Z. van het gouv. Wladimir, ten O. van het gouv. Moscow, tusschen 53° 40' en 55° N. Br. meestal vlak van grond, Noordwaarts aan houtrijk of moerassig, elders zoo vruchtbaar in koren, hennep en vlas, dat er daarvan eenige uitvoer plaats grijpt. De veeteelt is er min aanzienlijk, doch men fokt er een goed ras van paarden, waarvan er ook wordt uitgevoerd, en men drijft er veel bijenteelt, benevens jagt en visscherij. Men vervaardigt er de meeste noodwendigheden, en de invoer is er even gering, als de uitvoer, tot welks art. inmiddels zeildoek, gegoten ijzer, leder, eenig glas, en was en honig, behooren. Zout komt er van buiten in. Men telt er ongeveer 100,000 Rus. en voor een klein deel Tartaarsche inw. in 12 kreitsen.

RJASAN, hoofdpl. van het eveneensgenoemde gouv. en een kreits in hetzelfde, aan de Oka, met vele groote en kleine kerken, 1 bisschoppspaleis, 1 goed gouvernementshuis, eenig fabriekwezen en handel, 2 jaarmarkten, 5000 inw.

RJASK, Rus. hoofdpl. van een kreits, gouv. Rjasan, aan de Rjasan, 32 uur Z. Z. O. van de stad Rjasan, 900 inw.

RJESCHUTZA, Rus. kreitsstad, gouv.

Minsk; 56° 50' N. Br.

RO, zie **RHO**.

ROA, Spaan. stadje, aan den Douro, prov. Burgos, met een kasteel, een fraai slot en 2500 inw.

ROAN, Oostind. eilandje; 29° 19' N. Br. 121° 9' O. L.

ROANE, Noordam. gr. van Tennessee, voorlang reeds 5600 inw.

ROANNE, Fr. hoofdpl. van een arond. met 106,000 inw. dép. Loire, met eene brug over de Loire, vlekswijze maar vrij wel gebouwd, veel transithandel, eenig fabriekwezen 7000 inw. 46° 2' N. Br.

ROANOKE, Noordam. riv. van Noordcarolina, die in Albemarle sound uitloopt, en eil. omstreeks haren mond, met een eveneensgenoemd vlek; 35° 50' N. Br. Een toegang nevens hetzelfde naar Albemarle sound heet *Roanoke inlet*.

ROARING WATER, Ier. riv. die aan de Zuidkust in eene baai met verscheidene eilandjes uitloopt, welken naam van *Roaring water bay* voert; 51° 28' N. Br. 14° 16' W. L.

ROBARES, klippen aan Ierl. Zuidkust; 51° 31' N. Br.

ROBATE, zie **SALEE**.

ROBBEN EILAND, zie **FALS (BAAI)**.

ROBBENBERG PUNT, zie **DELGADO (KAAP)**.

ROBECCHIES, Nederl. d. van Hene-gouwen, bij Chimai, 205 inw.

ROBECQ, Fr. vlek, dép. Pas de Calais, arond. Bethune, nabij St. Venant, 2500 inw.

ROBEL, Meklenburg-Schwerinsch stadje, distr. Waren, aan 2 meeren, fabr. ruim 1800 inw.

ROBERT'S BAAI, Noordam. inham aan de Oostkust van Terre-neuve, en Westind. baai van Martinique, met 2 eilandjes aan den mond, en veilig en ruim genoeg voor eene gansche vloot, terwijl voorts de zwaarste schepen er onmiddellijk aan den wal kunnen laden en lossen.

ROBERT'S EILAND, in het Kanaal van Florida; 24° 42' N. Br. 2 eil. van Zuidelijk Polynesië met eenige kleinere op 7° 55' Z. Br. 145° 6' W. L. ontvingen in 1792 van den ontdekker **HERGEST** den naam van *Robert's Isles*.

ROBERTSON, Noordam. gr. in liet W. van Tennessee, 7280 inw. waaronder 1600 slaven; vlek van het Pensylv. gr. Allegany, 900 inw.

ROBESON, Noordam. gr. in het Z. van Noordcarolina, 7528 inw. waaronder 1340 slaven; vlek van het Pensylv. gr. Berks, 1800 inw.

ROBIN HOODS BAY, groot Eng. vlek van Yorkshire, North Riding, aan een inham van denzelfden naam, met visscherij van haring, kreeften, enz. inham aan de Oostkust van Terreneuve.

ROBINET, zie AUDE.

ROBINSONS ISLAND, in het Kanaal van Florida; 24° 45' N. Br.

ROBLEDO, Spaan. vlek van La Mancha, 6400 inw. die vele schapen houden en in wol handelen.

ROBSNOET, hooge stompe Deen. kaap, aan Jutlands Westkust.

ROCA, Zuidam. groep van onbewoonde eilandes, aan de kust van Venezuela. Zij zijn bijkans alle laag, maar men verkent het Noordelijkste aan een hoogen witten berg; 11° 55' N. Br. 71° 39' W. L. 2 landpunten aan de Noord- en Zuidkusten van Hayti; zie voorts ROCCA (KAAP).

ROCA DE L'EST, klip ten O. van het Kanar. eil. Gratirosa; 29° 18' N. Br. 6° 53' W. L.

ROCAB, Arab. zeep. van Hadramaut, 10 uur Z. Z. W. van Sahar.

ROCAIBA, 2 Arab. pl. van Hejaz en Nedsjed.

ROCAMADOUR, Fr. vlek, dép. Lot, 8 uur N. van Cahors, 1100 inw.

ROCAS, Arab. zeep. van Oman.

ROCCA, Ven. Lomb. vlek, deleg. Como, aan den Lago Maggiore; Sard. vlek van Piemont, prov. Turin, op een berg, 2200 inw.

ROCCA (*Kaap*) Port. kaap van Estremad. ook *Roca* en *Roxent*, en *Rots van Lissabon*, de Westelijkste punt van Europa, en de Noorderpunt der baai van Lissabon; 38° 46' N. Br. 14° 24' W. L. Eene Tosk. kaap, aan de Z. W. kust van het eil. Elba, op 42° 45' N. Br. heet *Kaap St Rocca*.

ROCCA BIANCA, Parmez. vlek, aan den Po, 4 uur van de hoofdpl. in eene groote vlakke, 1800 inw.

ROCCA BILIERE, Sard. vlek, in het gr. Nizza, met veel handel in producten, fabr. 1100 inw.

ROCCA BRUNA, Sard. vlek van Piemont, prov. Cuneo, op een berg, 1700 inw.

ROCCA CONTRADA, Pauzel. vlek 8 uur O. Z. O. van Urbino.

ROCCA D'ARRAZZO, Sard. vlek van Piemont, aan den Tanaro, 2 uur O. van Asti, 2000 inw.

ROCCA D'ASPIDO, Sicil. stadje, in het Napolit. Principato citra, 2900 inw.

ROCCA DE BALDI, Sard. vlek van Piemont, prov. Mondovi, 2200 inw.

ROCCA DI NIETO, Sicil. stadje, in het Napolit. Calabria citra.

ROCCA FORTE, Sard. vlek van Piemont, prov. Mondovi, 2600 inw.

ROCCA GLORIOSA, Sicil. stadje, in het Napolit. Principato citra.

ROCCA IMPERIALE, Sicil. vlek, in het Napolit. Basilicata, aan de Golf van Tarente, met een fort.

ROCCA LANZONE, Parmez. vlek, aan den Taro, op een berg.

ROCCA MANDOLFI, Sicil. stad, in de Napolit. prov. Molise, 3400 inw.

ROCCA MONFINA, Sicil. stadje, in de Napolit. Terra di Lavoro, 2900 inw.

ROCCA PARTIDA, zie REVILLA GIGEDO EILANDEN.

ROCCA RAMOLA, Sicil. vlek, in de Napolit. Terra di Lavoro, even als een *Rocca Secca* met 2500 inw.

ROCCA ST. CASCIANO, Tosk. vlek, 2 uur Z. Z. W. van Florence.

ROCCA ST. FELICE, Sicil. vlek, in het Napolit. Principato ultra, met 2100 inw.

ROCCA VIONE, Sard. stadje van Piemont, prov. Cuneo. 2700 inw.

ROCELLA, Sicil. zeep. van het Napolit. Calabria ultra II, 2 uur van Mileto, met veel koraalvisscherij.

ROCCHETTA, Sard. stadje, prov. Casale, aan den Tanaro, 2500 inw. Sard. vlek van Savoye, prov. Chambery, met een praalgraf in de kerk, looierijen, spijkermakerijen, 800 inw.

ROCH (KAAP ST.) Zuidam. N. W. punt van Brazilie, ten W. N. W. van zich eene zandbank van den naam van *St. Roch*, of *San Roque* hebbende; 5° 13' Z. Br. Afrik. kaap van Benguela, aan de Westzijde der Klapmuts of St. Maria's baai; kaap aan de Oostkust van Majorca; 39° 40' N. Br.

ROCHA, Zuidam. stadje, aan een riviertje, een weinig ten N. van een eveneensgenoemd meer, en 12 uur ten N. van Maldonado, in het door de Port. bezette deel van Buenos Ayres; 34° 22' Z. Br.

ROCHDALE, Eng. kerspel van Lancaster, aan de Roche, met ruim 29,000 inw. groeven van leijen, steen en

kool, veel fabriekwezen en 7 distr. in een van welke het vlek *Rochdale* zijnen naam aan een kanaal geeft, en over de gezegde riv. eene steenen brug heeft. De huizen zijn er van gebouwen of gebakken steen. Op eene hoogte staat de hoofdkerk met een zwaren toren. Men vindt er meer andere kerken en bedehuizen, 1 Lat. school, 2 societeiten, 1 schouwburg, fabr. van lakens; wollen stoffen en katoenen, 10,800 inw.

ROCHE (LA) Nederl. cantons hoofdpl. prov. Luxemburg, aan de Ourthe, 3 uur van Marche, 1050 inw. Zwits. vlek, canton Waadland, met groote zoutwerken, en eene marmergroef in de nabijheid; Sard. vlek van Savoye, op een berg, 4 uur Z. ten O. van Geneve, 2300 inw.

ROCHE BERNARD (LA) Fr. cantons hoofdpl. dép. Morbihan, 8 uur Z. O. van Vannes, aan de Villaine, linnenreederij, 1300 inw.

ROCHE BONNE, groot Fr. klippenrif, 9 uur Z. ten W. van het midden van Belle Isle, en O. van Banches Vertes; 46° 14' N. Br. 9° 19' W. L.

ROCHE CHALAIS, Fr. vlek, dép. Dordogne, 11 uur W. van Perigueux, aan de Drome, 1000 inw.

ROCHE CANILLAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Corrèze, nabij Tulle.

ROCHE DERRIEN, Fr. cantons hoofdpl. dép. Côtes du Nord, 3 uur O. van Lannion, bemuurd, 800 inw.

ROCHE EN BREME, Fr. vlek, dép. Côte d'Or, 2 uur N. W. van Saulieu, 1700 inw.

ROCHE EN REIGNIER, Fr. vlek, dép. Haute Loire, 5 uur N. van Le Puy, ongeveer 1500 inw.

ROCHE GUYON, Fr. vlek, dép. Seine et Oise, 3 uur N. ten W. van Mantes, 1 fraai slot, fabr. 1000 inw.

ROCHE L'ABEILLE, Fr. vlek, dép. Haute Vienne, 6 uur Z. van Limoges, groeven van slangensteen.

ROCHE MALVALAISE, Fr. vlek, dép. Creuse, arond. Boussac, 1200 inw.

ROCHE MILLAY, Fr. vlek, dép. Nièvre, 4 uur Z. O. van Moulins, groeven van toetssteen, 1500 inw.

ROCHE SERVIÈRE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vendée, 5 uur O. van Montaigu. Eene cantons hoofdpl. dép. Puy de Dôme, nabij Ambert, heet *La Roche Savine*. Over *La Roche sur Yon*, zie BOURBON VENDEE.

II. DEEL. I. STUK.

Nog vele andere Fr. pl. heeten *La Roche* met of zonder toenames.

ROCHEFORD (*Rochford*) Eng. vlek, met 1200 inw. aan eene voor ligters bevaarbare kreek van Essex, die aan de Theems uitkomt, en *Broomhill river* heet.

ROCHEFORT, Fr. hoofdpl. van een arond. met 44,000 inw. dép. Charente infér. aan de Charente, 2 uur van haren mond, in een moerassig oord en hierom ongezond, zeer geëgeld van aanleg en vestingwerken, met een groot plein in het midden, een grootsch hospitaal, een tuighuis, eene geschutgieterij, dokken, magazijnen, touwslagerijen, eene scheepvaartschool, eene vrij goede en door 5 forten gedekte haven voor de marine, eenig fabriekwezen, eenigen kusthandel, vaart op de kolonien, deel aan de Terreneuische visscherij, 15,000 inw. 45° 56' N. Br. 5° 51' W. L.

ROCHEFORT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Puy de Dôme, 6 uur Z. W. van Clermont, aan de Sioule, 1400 inw. Fr. cantons hoofdpl. dép. Morbihan, 7 uur O. van Vannes; Fr. cantons hoofdpl. dép. Jura, aan de Doubs, 2 uur N. O. van Dole; Fr. vlek, dép. Maine et Loire, 3 uur Z. W. van Angers, 2400 inw. meer andere Fr. pl. Nederl. cantons hoofdpl. van Namen, 4 uur van Dinant, 1100 inw. Zwits. d. canton Neuchâtel.

ROCHEFOUCAULT (LA) Fr. cantons hoofdpl. dép. Charente, 5 uur N. W. van Angoulême, met 1 oud slot, linnenreederij, handel in hout, 2400 inw. stamhuis der vermaarde Graven en Hertogen van La Rochefoucault.

ROCHELLE (LA) Fr. hoofdpl. van het dép. Charente, en een arond. met 72,000 inw. in eene vlakte, aan een zeeinham, met wel onderhouden vestingwerken van VAUBAN, breede en meestal rechte straten, ruime huizen, met arcades van voren, eenige pleinen, 1 bisschopskerk, 5 andere, 1 Protest. kerk, eenige godshuizen, 1 beurs, 1 scheepvaartsschool, verscheidene wetenschappelijke inrigtingen, eene goede haven, eene tamelijk goede reede, uitvoer van wijn, brandewijn, meel, linnen, zout, enz. invoer van koloniale producten, 1 suikerraffinaderij, glasblazerij, aardewerksfabr. enz. 17,500 inw. 46° 9' N. Br. 6° 3' W. L.

ROCHEMAURE, Fr. vlek, dép. Ar-

I i

dèche, 2 uur N. W. van Montelimart, aan den Rhône, 1050 inw.

ROCHESTER, Eng. stad van Kent, aan de Medway, met 1 vervallend kasteel, 1 bisschopskerk, 2 andere kerken, 1 fraai stadhuis, Lat. school, eene heerlijke brug over de riv. bewind over de Oestervisscherij aldaar, en voormaals ook over het beneden de stad aan de riv. gelegene Chatham, welke pl. mede gerekend Rochester 21,700 inw. heeft; 51° 23' N. Br.

ROCHESTER, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Genessee, aan de riv. van dezen naam, veel handel in potasch, parelasch, meel, sterken drank, vleesch, leijen, enz. Nieuw Yorksch vlek, gr. Ulster, 1880 inw. en meer Noordam. vlekken.

ROCHETTA, Sicil. stad, in de Napolit. Terra di Lavoro, 4000 inw. Sard. vlek van Piemont, 6 uur Z. Z. O. van Acqui, 2600 inw. Sard. vlek, 3 uur ten N. van Nizza.

ROCHETTE (LA) 2 Nederl. dd. van Luxemburg, 3 uur van de hoofdpl. en 3 uur van Neufchâteau.

ROCHFORD, zie ROCHEFORD.

ROCHLITZ, Saks. hoofdpl. van een amt met 32,000 inw. in den kreits van Leipzig, bemuurd, met een koninklijk slot op een berg, fabr. van wollen stoffen, enz. 2100 inw. Boh. vlek, kreits van Biczow, in een dal tusschen het Sudetisch gebergte, linnenrederij en bleekerij, 2900 inw.

ROCK POINT, hooge landpunt van het Rus. schiereil. Alaschká; 55° 10' N. Br. 166° 3' W. L. Oostind kaap, aan de Noordkust van het eil. Sumbawa; 8° 8' Z. Br. 113° 42' O. L.

ROCKAL, klip als een hooiberg, ten N. W. van Ierl. 57° 29' N. Br.

ROKKANJE (*Rokanje*) Zuidholl. d. arond. Brielle, in het land van Voorne, met een versteend watertje.

ROCKBRIDGE, Noordam. gr. van Kentucky, 1731 inw.

ROCKENHAUSEN, Beij. stadje, Rheinkreis, drierlei kerken, 1100 inw.

ROCKINGHAM, Eng. stadje en slot, gr. Northampton; Noordam. vlek van Vermont, gr. Windham, 2000 inw. Noordam. gr. van New Hampshire, ten O. aan de zee, ten Z. aan Massachusetts, grenzend, 50,000 inw. gr. van Virginia, 12,700 inw. waaronder 1500 slaven; gr. in het N. van Noordcarolina, met eene sterkbezochte ge-

zondheidsbron, en 10,300 inw. waaronder 2100 slaven; hoofdpl. van het gr. Richmond, in Noordcarolina. Een inham aan de N. O. kust van Nieuw Holland heet *Rockinghambay*.

ROCKLAND, Noordam. gr. van Nieuw York, 7760 inw. hoofdpl. Clarkstown; vlek van het Pensylv. gr. Berks, 1000 inw.

ROCKWARDINA, Eng. kerspel, gr. Salop, ongeveer 2000 inw.

ROCKY RIVER heeten ten minste 7 Noordam. riv. Over de *Rocky mountains* zie STEENIG GEBERGTE.

ROCLENGE, Nederl. d. 2½ uur van Maastricht, 630 inw. en nog een d. prov. Limburg, arond. Hasselt.

ROCOUR, Nederl. d. van Luik, nabij de hoofdpl. 660 inw.

ROCOURT, Fr. vlek, dép. Ardennes, 5 uur N. N. O. van Rhetel, fabr. van ijzer- en staalwerk, 1100 inw. In hetzelfde dép. 5 uur N. N. W. van Rhetel, heeft *Rocquigny* 1200 inw. die veel doek van hennep weven.

ROCROY, Fr. hoofdpl. van een arond. met 40,000 inw. dép. Ardennes, 5 uur N. W. van Mezières, versterkt, fabr. van wollen stoffen, 2900 inw.

RODA, Saks. Goth. hoofdpl. van een amt, prov. Altenburg, 1 slot, fabr. 800 inw. romaneske omstreken.

RODA, Spaan. vlek van Catalonie, met eene zware brug over den Ter, en 2400 inw. Spaan. vlek van Arragon, en welgebouwde Spaan. pl. van La Mancha, met 2400 inw.

RODACH, Saks. Koburgsch stadje, aan eene riv. van denzelfden naam, met een slot, 1 vorstelijke paardenstoeterij, brouwerijen, 1300 inw.

RODAUN, Oostenr. d. van het land Unter der Ens, viertel Unterwienerwald, 1 bad en schoone marmergroef.

RODBACK, Zweed. d. van Umeå-län, Z. van de Umea, met veel zout.

RODBOROUGH, Eng. vlek van Gloucester, 1628 inw.

RODBYE, Deen. zeepl. van Laaland, aan een inham, met eene goede haven en een veer op Holstein.

RODE (ODD) Eng. d. met 1000 inw. in Cheshire, waar voorts een *North Rode* gelegen is.

RODELHEIM, hoofdpl. van eene Hess. standsheerlijkheid der Vorsten van Solms, in Oberhessen, 900 inw.

RODELLE, Fr. vlek, dép. Aveyron, 4 uur van Rhodéz, 1500 inw.

RODELSEE, Beij. vlek, Untermain-kreis, met een oud bergslot.

RODEMACHERN (*Rodemack*) Fr. vlek, dép. Moselle, 3 uur N. N. O. van Thionville, 1000 inw.

RODENBERG, Keurhess. hoofdpl. van een amt, in het Schauenbergsche, een zoutwerk, 850 inw.

RODENRIJS, Zuiderdeel van het Zuidholl. Berkel, arond. Rotterdam.

RODERLOO (*Roerlo*) Nederl. d. van Gelderl. arond. Zutphen, 2 uur Z. W. van Borkulo, 1700 inw.

RODEZ, zie RHODEZ.

RODHEIM, Hess. vlek in Oberhessen, 3 uur N. van Frankfort.

RODI, Sicil. stad, in het Napolit. Capitanata, ongeveer 3000 inw. Sard. vlek van Piemont, nabij Alba.

RODING, Beij. vlek, Regenkreis, 1000 inw. Eng. riv. van Essex, die in de Theems valt, en den naam aan 8 omliggende kersp. geeft, die zich door toenamen onderscheiden en gezamenlijk *de Rodings* heeten.

RODNA (*Radna*) Oostenr. d. in het Zevenb. Saksenland, met Walach. en andere berglieden en gezondheidsbronnen.

RODNEY (*Punt*) Oosterpunt van het inkomen van Behringsstraat, aan Amerika's N. W. kust; 64° 30' N. Br. landpunt aan de N. O. kust van het Noordelijkste eil. van Nieuw Zeeland.

RODOE, Noorw. eilandje, een weinig ten N. van den Poolkring.

RODOME, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aude, 3 uur van Quillan.

RODONDESCA, Ven. Lomb. vlek, 4 uur W. van Mantua.

RODONDO, zie REDONDO.

RODOSTO, Turk. vesting van Rumeli, sandsjakschap Gallipoli, aan de zee van Marmora en den weg naar Constantinopel, welgebouwd, met groote karavanseirails, baden, enz. eene goede haven, veel uitvoer van koren, wijn, olie en visch, naar de hoofdstad, 1 Griek. Aartsbisshop, 5 Grieksche kerken en 2 Armen. ongeveer 16,000 inw. 40° 59' N. Br. 22° 32' O. L.

RODRIGUES, zie DIEGO RUYS.

RODZ, Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, arond. Weissemburg, 2700 inw.

ROEBUCK ISLAND, eilandje aan de kust van het Noordam. West-Florida; 30° 17' N. Br. 93° 38' W. L.

ROELOFARENDSEVEEN, Zuidholl. d. in Alkemade, tuinbouw.

ROEMERSWAAL, gering overblijfsel van eene Nederl. stad van Zeeland, die schuins tegen over Bergen op Zoom plagt te liggen.

ROER, Pruis. riv. die bij het Nederl. Roermonde in de Maas valt.

ROERLO, zie RODERLOO.

ROERMONDE (*Ruremonde*) Nederl. hoofdpl. van een arond. dat langs de Maas tot aan Gelderl. reikt, aan den zamenloop van Roer en Maas, met eene bisschopskerk en meer andere, fabr. van wollen stoffen, handel, scheepvaart, ruim 4000 inw.

ROEROORT, zie RUHRORT.

ROEULX, Nederl. cantons hoofdpl. van Henegouwen, arond. Mons, 2500 inw. *Grand* toegenoomd, in tegenoverstelling van *Petit Roeulx* met 814 inw. in hetzelfde arond. en *Petit Roeulx les Nivelles*, met 276 inw. arond. Charleroi.

ROFRANO, Sicil. vlek, in het Napolit. Principato citra, 1400 inw.

ROGART, Schot. kerspel van Sutherland, 2150 inw.

ROGASEN, Pruis. stad, regtsg. Posen, aan een meer, linnenrederij, looijerijen, fabr. van wollen stoffen, handel, 3500 inw. waarvan ongeveer $\frac{1}{3}$ Israeliten zijn.

ROGERSTON BAY, ondiepe inham aan Ierl. Oostkust, binnen het eil. Lambay, N. van Dublin.

ROGERSVILLE, Noordam. hoofdpl. van het gr. Hawkins, in Tennessee, met 1 akademie, 1 drukkerij, enz.

ROGGEL, Nederl. d. van Limburg, nabij Roermonde, 1240 inw.

ROGGEN (DE) 2 Rus. eilandjes, voordien inham van Ehtland, aan welken *Roggerwick*, waarover zie BALTHSKOI, gelegen is.

ROGGENBURG, Beij. vlek, Oberdonaukreis, 1 slot, 1800 inw.

ROGGEVELD, Afrik. distr. van het Kaapland, aan deszelfs Noordeinde, zoo hoog gelegen, dat men des winters, om de koude, naar een lager oord verhuist, en in *Opper-Middel- en Klein-Roggeveld* gedeeld.

ROGGEVEEN'S ARCHIEPEL, in Zuidelijk Polynesie, de eilanden van Groningen, de Baumans eil. 2 eil. van Roggeveen, nabij die andere, welke ter hunner pl. beschreven zijn, het eil. Tienhoven, enz. bevattend.

ROGLIANO, Sicil. stad, in het Napolit. Calabria citra, 3500 inw. Fr.

stadje, dép. Corsica, arond. Bastia, 1300 inw.

ROGNEE, Nederl. d. van Namen, arond. Philippeville, 275 inw.

ROGNES, Fr. vlek, dép. Bouches du Rhône, 4 uur N. W. van Aix, 2000 inw. die vele likeuren en parfuimen vervaardigen.

ROGONAUTGUNGGE, Ind. stad van Bengale, distr. Pacheet; 23° 15' N. Br. In hetzelfde distr. ligt, op 23° 32' N. Br. een *Rogonautpore*.

ROGORETO, Zwits. d. van Graauw-bunderl. nabij Belinzona, met 800 Roomschez. inw.

ROHAN, Fr. cantons hoofdpl. dép. Morbihan, 10 uur N. van Vannes, 1500 inw. van *Rohan-Rohan*, dép. Deux Sevres, nabij Niort, met 1300 inw. verschillend.

ROHANPORE, Ind. stad van Bengale, aan de Mahanuddy, schoon van ligging; 24° 48' N. Br.

ROHATYN, Oostenr. stadje, in den Galizischen kreits Brzezany, tweederlei kerken, 1800 inw.

ROHILCUND, zie BAREILY.

ROHILLAS, Afg. volkstam van den Mohammed. godsdienst, in het Ind. Rohilcund gevestigd, en onlangs tegen de Brit. in opstand.

ROHITSCH, Oostenr. vlek, in den Stiermarkschen kreits Cilly, met eene bron, waarvan men het water wijd en zijd vervoert.

ROHNSTOCK, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Reichenbach, met een Grafelijk slot, 1 boekerij, verzamelingen van kunst en naturalia, 600 inw.

ROHR, Beij. d. Regenkreis, met 1 slot, en 600 inw.

ROHRAU, Oostenr. vlek van het land Unter der Ens, viertel Unterwienwald, met 1 Grafelijk slot.

ROHRBACH, Oostenr. vlek, land Ob der Ens, Muhlviertel.

ROHRDACH, Bad. d. Neckarkreis, nabij Heidelberg, 1000 inw.

ROHRHEIM, zie GROSSROHRHEIM.

ROHRSDORF, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Reichenbach, aan den Bober, ongeveer 1600 inw. zie voorts GROSS ROHRSDORF.

ROIBON, Fr. vlek, dép. Isère, 8 uur W. N. W. van Grenoble, fabr. van wollen stoffen, 2300 inw.

ROISELLE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Somme, 2 uur O. van Peronne.

ROJSIN, Nederl. d. van Henegou-

wen, 4 uur van Mons, 1000 inw.

ROISSY, Fr. vlek, dép. Seine et Marne, nabij Lagny, 1200 inw.

ROITSCH, Pruis. d. in het Saks. regtsg. Merseburg, aan den Streng, kousenfabr. kramershandel, 2700 inw.

ROKBO, tak van de Anamsche riv. Sang-Koi, die op 20° N. Br. uit Dong-Kin in zee valt.

ROKITZAN (*Rokycani*) Boh. stad, kreits van Pilsen, 2300 inw. die veel in ijzer werken.

ROLDE, Nederl. d. van Drenthe, met ongeveer 600 inw.

ROLDUC, zie HERTOGENRADE.

ROLLAND, door KERGUELEN ontdekt eilandje van Oceanie; 48° 37' Z. Br. 65° 50' O. L.

ROLLE, Zwits. vlek, canton Waadland, met 1 slot en vele horlogiemakers onder de 2400 inw.

ROLLEGHEM, Nederl. d. van Westvlaand, met 1920 inw. nabij Cortryck, waaromstreeks een *Rolleghem Capelle* 1570 inw. heeft.

ROLLO'S HEAD, kaap aan de Westkust van het Westind. eil. Dominica.

ROLPAH, Ind. hoofdpl. van een naar haar genoemd distr. van Nepaul.

ROLVENDEN, Eng. kerspel van Kent, 1400 inw.

ROM, Fr. vlek, dep. Deux Sevres, 2 uur Z. O. van Montdidier, aan de Dive, handel in kaas, 1300 inw. Deen. eil. aan de Westkust van Sleeswijk, N. van Sylt, 1500 inw. 55° 9' N. Br.

ROMA, Oostind. eilandje, 7 uur lang, wel bevolkt en vruchtbaar; 7° 35' N. Br. 122° 30' O. L.

ROMAGNA, zie ROMANIA.

ROMAGNANO, Sard. vlek, in het Milaneesche, prov. Novara. Inde naburige prov. Bobbio heeft een *Romagnese*, aan den Ridone, 3200 inw.

ROMAGNE heeten verscheidene Fr. pl. 3 andere voeren den naam van *Romagny*; en er ligt in het dép. Ain, 4 uur van Belley, een *Romagnieu*, en in het dép. Isère, nabij Le Pont de Beauvoisin, een tweede met 1200 inw.

ROMAIN (ST.) heeten vele Fr. pl. waaronder *St. Romain de Brou*, zie BROU, *St. Romain de Colbosc*, cantons hoofdpl. dép. Seine infér. 4 uur O. ten N. van Le Havre, en *St. Romain de la Valette*, dép. Charente, 5 uur van Angoulême.

ROMAINMOUTIERS, Zwits. vlek, canton Waadland, met de onderhoo-

righeden 2400 inw. waaronder vele spijker- en uurwerk-makers.

ROMAINVILLE, 2 Fr. pl. dép. Seine et Oise, en Fr. d. nabij Parijs, met een fraai slot en park.

ROMALOSA, Spaan. riv. die, aan de Westkust van Gallicie, in de Baai van Bayona uitloopt.

ROMAN, Moldav. vlek, in de Zaira de Schoss, aan de Moldawa, met vervallene Romeinsche muren en een Griekschen bisschop.

ROMAN, kaap van het Noordam. Zuidcarolina; 33° 5' N. Br. zie voorts ROMANO, en, over de *Roman klippen*, FALS (BAAI)

ROMANA, Spaan. vlek van Arragon, aan den Ebro; Westind. riv. van Hayti, welke in de baai van Caballos uitloopt.

ROMANEGNO, Ven. Lomb. vlek, deleg. Cremona.

ROMANIA, Pauzel. landschap, van het Bologneesche, Ferrareesche en Urbino, omgeven, en Ravenna tot hoofdpl. hebbend; ook *Romagna*. Men geeft den naam van *Romania* ook aan het Turk. land, waarover zie RUMELI, en dien van *Punt Romania* voert de Z. O. punt van het Maleische schiereil. in Oostindie.

ROMANILLA DE LA VEGA, eil. aan de Noordkust van Spanje, voor de haven van Vega.

ROMANO, Ven. Lomb. stadje, deleg. Bergamo, nabij den Oglio, bevestigd, met 1 kasteel en 3200 inw. Sard. vlek van Piemont, nabij Ivrea; Noordam. kaap van Oostflorida, aan de Westkust; 25° 30' N. Br. ook *Roman*; kaap aan de Westkust van Zuidam. 48° 20' Z. Br. Een lang en smal eilandje, aan de Noordkust van Cuba, zonder vaarbaar water tusschen beide, het *Romano Cayo*, of *Roman Key*; 21° 14' N. Br. 74° 56' O. L.

ROMANOW, Rus. kreitsstad, gouv. Jaroslaw, aan den Wolga, fabr. van linnens, zijde en leder, handel, 4200 inw. Rus. stadje, gouv. Kiew. Rus. vlek, gouv. Volhynie, met een fraai slot, en een instituut voor doofstommen; Rus. vlek, gouv. Minsk, ook *Romanowa* en *Romanowka*.

ROMANS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Drôme, met eene brug over de Isère, fabr. van wollen stoffen, kousen en mutsen, zijdespinnerij, looijerijen, fabr. van notenolie, vruchtbare om-

streken met bouw van hermitagewijn, ongeveer 6500 inw.

ROMANZOW, eil. van Noordelijk Polynesie, nabij Lord Mulgraves eil. 14° 57' N. Br.

ROMBLON, een der kleinste Philipp. eil. 12° 40' N. Br. 117° 5' O. L.

ROME, Pauzel. regtsg. van den Kerkelijken staat, waarin de hoofdpl. Rome, Tivoli en Subiaco gelegen zijn. Het wordt door den Paus zelven onmiddellijk bestuurd, en heeft 246,000 inw. Als de grond er beter bebouwd werd, zou hij ook verbeteren.

ROME, hoofdpl. van den Kerkelijken staat, en een regtsg. in denzelven, op den Oostoever van den Tiber, en voor een deel, dat *Borgo* heet, en wel klein, maar een der schoonste gedeelten is, aan de overzijde, op de standpl. van het oulings Tosk. Janiculum, tegenover hetwelke 2 heuvels den oorsprong aan de stad gaven. Op die hoogten hadden er zich aan den eenen kant Sabijnen, en aan den anderen Grieken, gevestigd en derwijze versterkt, dat de woonpl. der laatsten op den Palatijnschen berg den naam van *Rome* (*sterkte*) ontving, terwijl die der Sabijnen *Tarpe* heette. Nu bebouwde men ook het dal tusschen beide pl. en strekte de naam van *Rome* zich over alles te zamen uit, dat aan de bescherming van Mars bevolen werd, dien men er onder het zinnebeeld van eene piek (*Quiris*) vereerde; alwaarom men hem *Quirinus* en zijne gezamenlijke vereerders *Quirites* noemde. Die vereeniging van Rome en Tarpe, onder de bescherming van den Krijgsgod werd mettertijd door het zinnebeeld van twee kinderen uitgedrukt, welke door eene wolvin gezoogd werden, en nog veel later aan de bekende Grieksche verlichtselen nopens den oorsprong van Rome ten grondslage verstrekten. NUMA POMPILIUS was de eerste der Koningen van het op de gezegde wijze kort of lang voor hem ontstane Rome, welker laatste verdreven werd. JULIUS CAESAR (die niet ongaarne van AENEAS zoon IULUS, welke intusschen, volgens HOMERUS, enz. met zijnen vader in Troje's omstreken bleef, afstamde) grondvestte te Rome de heerschappij der eigenlijke en verdere Caesars, of Keizers, onder welke de stad ten top punt van een luister steeg, waarvan

men er nog steeds eenige overblijfselen vindt. Hare latere beheerschers, de Pauzen, versierden haar met uitnemende kerken, enz. en de menigvuldige schoonheden, welke bouw-beeldhouw- en schilderkunst er voor en na ten toon spreidden, lokken er steeds een aantal kunstenaars en reizigers uit alle landen aan. Men bewondert er bovenal de door Keizer CONSTANTIJN aanvankelijk gestichte, maar naderhand overheerlijkst herbouwde, St. Pieterskerk, met haren 424 voet hoogen koepel, het van eene kolonnade omgevene, en met eene obelisk en twee fraaije fonteinen prijken, eironde plein voor haar, en het eindeloos groote Vaticaanse paleis nevens haar. Men onderscheidt voorts de Piazza Navona, met hare heerlijke fontein, St. Agneskerk en verdere fraaije gebouwen, de Piazza del Popolo, de Piazza di Spagna, de Piazza di Monte Cavallo, met de beelden, waarvan zij haren naam ontleent, en het naburige Quirinaal, of zomerpaleis van den Paus, het koperen standbeeld te paard van ANTONINUS, op het plein tusschen de beide hoogten van het Kapitol, de kolom van ANTONINUS en die van TRAJANUS, den zegeboog van CONSTANTIJN, de meer beschadigde van TITUS en SEVERUS, de baden van DIOCLETIAAN, TITUS, enz. het Amphitheater van VESPASIAAN, of het dusgenoemde Coliseo, het Forum, welks tegenwoordige oppervlakte intusschen, uit hoofde van het aldaar opgehoopte puin en stof, 30 voet boven de oude ligt, het mausoleum van ADRIANUS, thans het kasteel van St. Angelo, de naburige brug over den Tiber, en de Ponte Sisto, het Pantheon, de kerk van San Giovanni in Laterano, dat de eigenlijke hoofdkerk der Roomschez. Christenheid is, de heerlijke kerk van Maria Maggiore met een groot aantal andere kerken, waaraan een RAFAËL, een MICHAËL ANGELO, en vele anderen, hun uitnemend talent hebben te koste gelegd, en waarvan eene de plaats des tempels van JUPITER CAPITOLINUS wordt geacht te beslaan. Het Kapitol bevat thans niets ouds, maar Romes oude muren bestaan nog grootendeels in hunnen oorspronkelijken staat, en zijn voorts gerepareerd. Zij omvatten een vierkant van ruim 4 uur gaans in den omtrek, dat ver is van

alomme bebouwd te zijn. Men vindt binnen hetzelfde vele gansch ledige plekken, vele wijngaarden en tuinen, ja geheele parken van dusgenoemde Villas, als de Villa Borghese, die aan de verdrevene ouders van den tegenwoordigen Koning van Spanje tot wijkpl. verstrekte. Schoon zijn voorts te Rome het Palazzo Borghese, Colonna, Barberini, Corsini, Farnese, Doria, en vele andere wezenlijke paleizen van Romeinsche grooten, waarvan eenige zich door verzamelingen van schilderijen, standbeelden, oudheden, enz. onderscheiden. Eenige hebben ook aanzienlijke boekereien. Rome hoogt tevens op hare boekery van het Vaticaan, met deszelfs kabinet van medailles, enz. hare Alexanders boekery, welke tot de Universiteit behoort, de boekery del Emo en die van het Collegio Romano, beide met museums, het laatste met een observatorium op 41° 54' N. Br. 7° 37' O. L. De Jesuiten, Grieken en Duitschers, hebben er voor zich collegien. Zeer aanmerkwenswaardig is er het Clementijnsche Collegie en dat der Propaganda; en men vindt er letterkundige vereenigingen, doch weinig smaak voor het wetenschappelijke. De fraaije wereld vermaakt zich er met de operas, muziek, rijtogtjes langs den Corso en elders, dans- en speelpartijen, waaraan reizende vreemdelingen er veelal ook deel nemen. Aan de tafelvreugde besteedt men er weinig. In het voorjaar verlustigt men zich er met het Carnaval. Den zomer slijten aanzienlijke lieden er op het land, dat in de omstreken vol van grootere en kleinere lusthuizen en tuinen is. De straten van Rome, zijn meestal niet aanvallig, en worden bij avond niet verlicht; de maatregelen tegen brand zijn te Rome zoo als die tegen roof en moord, gebrekkig; het bedelen staat er geheel vrij; en er heerscht in de stad weinig zindelijkheid, hoe uitnemend zij ook van water voorzien is. Dit ontvangt zij langs overblijfselen van oude waterleidingen. Onder de menigvuldige fonteinen munten er de Fontana Felice en de Fontana di Trevi uit. De oude Cloacae en Catacombae zijn er bezigtigenswaardig; zoo als ook de Porta del Popolo, eenige godshuizen, de Monte del Pieta, en het gebouw der Inquisitie, welke

laatste er intusschen geenen vreemdeling hindert. De Joden, ten getale van eenige duizenden, bewonen er eene afzonderlijke wijk, die des avonds afgesloten wordt. Men drijft er, nevens velerlei handel in het klein, ook velerlei kunstvljt, en vervaardigt wollen en zijden stoffen, sluweelen, handschoenen, kousen, hoeden, likeuren, pomades, kunstbloemen, enz. De riv. is voor schepen van eenig aanbelang te ondiep, en heeft geen gunstig voorkomen. Olie, anijs, vitriool, aluin, enz. wordt er uitgevoerd. Volgens de jongste telling had de stad 146,000 inw. waaronder 4700 geestelijken en 19 Kardinalen. In 1817 telde men er daarentegen slechts 131,000 inw. in 1816 ongeveer 129,000; in 1807 na genoeg 135,000; in 1797 meer dan 166,000.

ROME, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Oneida, 2000 inw. vlek van Maine, gr. Kennebeck.

ROME (St.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Aveyron, 2 uur N. van Ste. Afrique, aan den Tarn, 1500 inw. door den toenaam *de Tarn* van een nabij gelegen *Ste. Rome de Cernon* onderscheiden.

ROMELSOE, Zweed. groep van kleine eilandjes in den Botnischen Zeeboezem; 64° 55' N. Br.

ROMEN (*Romni*) Rus. kreitsstad, gouv. Pultawa, handel in de tabak der omstreken, enz. 4 jaarmarkten.

ROMERIGE, Noorw. distr. N. van Christiania, in tweeën gedeeld. Het bovenste gedeelte heeft aanzienlijke ijzerwerken; in het lagere bouwt men koren.

ROMERSTADT, Oostenr. stadje, in den Morav. kreits Olmutz, 1000 inw.

ROMERSWAAL, zie ROEMERSWAAL.

ROMESCAMPs, Fr. vlek, dép. Oise, 2 uur N. W. van Grandvilliers, fabr. van wollen stoffen, ongeveer 1100 inw.

ROMETTA, Sicil. stad, in den Val di Demone, nabij Messina.

ROMFORD, Eng. vlek van Essex, handel in vee, veel doortogt, 3300 inw.

ROMHILD, Saksen-Meiningsch stadje, met 1 slot en 1600 inw.

ROMIERS, Fr. vlek, dép. Gers, 2½ uur N. O. van Condom.

ROMILLY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aube, 4 uur O. van Nogent sur

Seine, fabr. van mutsen, kousen, enz. ijzerwerken, 2000 inw. In het dép. Eure heeft een *Romilly sur Andelle*, nabij Pont de l'Arche, eenige volmolens, geelgieterijen, en 1300 inw.

ROMISHORN (*Romanshorn*) Zwits. vlek, canton Thurgau, aan de Bodensee, met een Romeinsch kasteel.

ROMKALA, Turk. vlek, aan den samenloop van den Eufrat en Sime-ren, met vele ouden.

ROMMERSHOVEN, Nederl. d. van Limburg, arond. Hasselt, 300 inw. In Zuidbrab. nabij Tienen, ligt een *Rommersom* met 268 inw.

ROMNEY (NEW) eene der Eng. Cinque ports, thans ongeveer 1 uur van zee, in *Romneymarsh*, 850 inw. 50° 59' N. Br. 3° 57' W. L. Niet ver van hier ligt *Old Romney*, waar de Rother zich plagt te ontlasten, die zulks bij Rye doet, dat die andere pl. ganschelijk heeft doen vervallen; 50° 59' N. Br. 3° 59' W. L. In het Noordam. New Hampshire en Virginia heeten 2 vlekken ook *Romney*.

ROMOE, Deen. eil. sticht Ripen, in de Noordzee, ongeveer 1500 inw. 55° 4' N. Br.

ROMORANTIN, Fr. hoofdpl. van een arond. met 60,000 inw. dép. Loir et Cher, aan de Soudre, 8 uur Z. O. van Blois, fabr. van wollen stoffen en leder, 6100 inw.

ROMRA, vlek op de Westkust van het Oostind. eil. Lomboek; 8° 15' Z. Br.

ROMROD, Hess. stadje van Oberhessen, met 1 slot en 950 inw.

ROMSDAL, Noorw. distr. sticht van Drontheim, aan eenige nabijgelegene eil. den naam van *Romsdaler eil.* gevend; hoofdpl. Christiansund.

ROMSEE, Nederl. d. van Luik, nabij de hoofdpl. 1200 inw.

ROMSEY, zie RUMSEY.

ROMSOE, Deen. eilandje, sticht Funen, in de Grooten Belt, vol konijnen; 55° 30' N. Br. 5° 55' O. L.

ROMULUS, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Seneca, 2800 inw.

RON, zie PULO RON.

RONA, Schot. eilandje, 16 uur N. W. van den Butt of Lewis, slechts van een enkel huisgezin bewoond; 58° 32' N. Br. 10° 54' W. L. Hebrid. eilandje, een weinig ten N. van North Uist. Over een derde *Rona*, of *Ronay*, zie RAASAY. Een berg op het Hitlandsche Mainland, 4000 voet hoog

en tot verkenning dienend, heet *Rona's berg*.

RONALDSHAY, 2 Schot. eilandjes, die tot de Orkneys behooren, *North* en *South* toegenoomd. In 1811 had het eene, met de N. punt op $59^{\circ} 23'$ N. Br. $7^{\circ} 27'$ W. L. ten N. van Pomona, 384 inw. het andere, met de Z. punt op $58^{\circ} 45'$ N. Br. $7^{\circ} 58'$ W. L. ten Z. van het voornaamste eil. met het aangrenzende Burray, enz. 1631, en in 1801, toen *South Ronaldshay* er ongeveer 1600 had, 1881.

RONCADOR, een der kleinste Bahamas, en nog een Westind. eilandje op $13^{\circ} 32'$ N. Br. $84^{\circ} 58'$ W. L.

RONCESVALLES, Spaan. vallei met een vlek, 5 uur N. N. O. van Pampeluna. Een berg hieromstreeks, dat een der hoogste Pyreneeën is, heet *Ronceval*.

RONCIGLIONE, Pauzel. vlek, deleg. Viterbo, schoon van ligging.

RONCOFERRATO, Ven. Lomb. vlek, ruim 2 uur O. van Mantua.

RONCQ, Fr. vlek, dép. du Nord, 3 uur N. van Rijnssel, 2900 inw.

RONDA, Spaan. stad van Granada, aan den Guadiaro, op eene hoogte, welke de riv. aan 3 kanten bestrijkt. Deze vloeit er door een diep dal, en op de hoogte tegen over de stad ligt eene voorstad, *El Mercadello* geheeten, met welke te zamen Ronda ongeveer 20,000 inw. heeft. Stad en voorstad worden door 2 bruggen verenigd, beide van éénen boog, welke aan de eene brug 120 voet hoog is, en aan de andere 280 voet. De stad heeft voorts eene citadel, eene fraaije wandelpl. fabr. van wollen stoffen, looijerijen. De omstreken zijn vruchtbaar, en worden wel behouwd of beweid. De *Sierra de Ronda*, die van hier naar den kant van Gibraltar loopt, bevat mijnen van ijzer, tin en lood, en men vindt er herten en reeën, maar ook vele zeer stoute wolven. Over het eil. *Ronda* zie **PULO RONDA**.

RONDE EILAND (HET) aan de N. O. punt van het Brit. eil. Mauritius; $19^{\circ} 49'$ Z. Br. aan de Zuidkust van het Kaap Verdische eil. St. Lucia; $16^{\circ} 34'$ N. Br. ten Z. van het Westind. eil. Virgin Gorda; $18^{\circ} 13'$ N. Br. een der Westind. Granadinen, en meer eilandjes, waarvan art. **REDONDO** er een vermeldt.

RONDE HAYE (LA) Fr. vlek, dép.

Manche, 2 uur N. van Coutances.

ROUNDIZONE, Sard. vlek van Piemont, 7 uur van Turin, 2500 inw.

RONGI, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Doornik, 1100 inw. veel linnenrederij.

RONNE, Deen. hoofdpl. van het eil. Bornholm, met 1 versterkte haven, 1 porseleinfabr. en 2200 inw. Zweed. riv. die ten N. van de Sond in de baai van Skelder uitloopt.

RONNEBURG, Saksen-Gothasche stad, prov. Altenburg, met 1 slot van den Vorst, fabr. van wollen stoffen, pottebakkerijen, gezondheidsbronnen, ongeveer 2600 inw.

RONNEBY, Zweed. riv. en zeeppl. aan dezelve, nabij Karlskrona.

RONNEN, Deen. eilandje, aan de N. W. kust van Laaland.

RONNOW, Boh. vlek, kreits van Czaslau, met 1 slot en 900 inw.

RONQUIERES, Nederl. d. van Henegouwen, 5 uur van Mons, 1100 inw.

RONSBURG, Boh. vlek, kreits van Klattau, 1 slot, fabr. van wollen stoffen, 1300 inw. Beij. vlek, Oberdonaukreis, met 1 oud bergslot en 700 inw.

RONSDORF, Pruis. stadje, in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, fabr. van katoenen, zijde stoffen en lint, linnenrederij, messenmakerij, 3400 inw.

RONSE, zie **RENAY**.

ROONSENAC, Fr. vlek, dép. Charente, 5 uur van Angoulême, 1200 inw.

RONTO, Hung. vlek, regtsg. Bihar, tweederlei kerken, warme baden. Gezondheidsbronnen heeft een Hung. d. regtsg. Neograd, *Ronya* geheeten.

ROOBORST (Borst) Nederl. d. van Oostvlaand. arond. Oudenaarden.

ROODE KLIF (HET) tamelijk hooge zandhoop, aan zee, ten Z. van Stavoren, in de fabelhistorie, waarover zie **VRIESLAND**, zeer vermaard.

ROODE RIVIER, groote riv. die op $31^{\circ} 15'$ N. Br. in den Mississippi valt, en meer Noordam. riv. met name eene, waarover zie **ASSINIBOIN**.

ROODE ZAND (Waveren) Afrik. distr. van het Kaapland achter de bergen van Drakenstein, O. van de Kaapstad, vruchtbaar in wijn, vruchten, koren, enz.

ROODE ZEE, heette bij de Ouden de gansche Groote Golf van Arabie, en bijzonderlijk de Golf van Socotora, met den Arab. zeeboezem. Thans bepaalt men dien naam tot den laat-

sten, welken de Arab. daarentegen *Bahr Suph* noemen, en de Hebr. *Jani Suph*, of *Schelfzee*, plagten te noemen. Over hare 2 uiteinden zie **BAHR EL AKABA**, en over haren mond **BAB-EL MANDEB**. Zij wordt door de smalle lengte van Suez van de Middell. zee afgescheiden, welker water veel lager wordt geacht, dan het hare bij den Vloed. Want dan klimt, en bij de Ebbe daalt, het water er vaak geweldig, zoo als inzonderheid bij den doortogt van de Israëllers. De Roodde zee bevat vele eilandjes, en is vol van koraalriffen. Er ontlasten zich in haar geene riv. van eenig aanbelang. Aan de Afrik. zijde strekt er zich langs haar eene hooge bergreeks uit, en heeft zij weinige goede havens.

ROODERPORE, Ind. stad, van Delhi; 29° 1' N. Br. 74° 35' O. L.

ROOKKAAP, Afrik. kaap, aan de Oostkust, ten Z. van de Da Lagoa baai, bij de Port. die het nabijgelegen land *Tierra dos Fumos* noemden *Punta dos Fumos* geheeten.

ROONAY, Ind. stad van Bengale, distr. Birbhoom; 24° 26' N. Br.

ROOPAT, Oostind. stad aan Sumatra's Oostkust; 1° 3' N. Br.

ROOPNAGUR, Ind. stad van den Rajah van Jyenagur, in Asjmir.

ROOPOOR, Ind. stad der Sijks, in Delhi; 31° 7' N. Br. 70° 57' O. L.

ROORDAHUIZUM, Nederl. d. 2 uur Z. van Leeuwarden, 350 inw.

ROOSBEEK, Nederl. d. van Zuidbrab. 3½ uur van Brussel, 305 inw.

ROOSEBEKE, Nederl. d. van Oostvlaand. arond. Oudenaarden, 380 inw. In Westvlaand. heet een d. met 1655 inw. 3 uur van Yperen en Cortryck, *Westroosebeke*.

ROOSLAER, zie **ROTSELAER**.

ROOSTEREN, Nederl. d. van Limburg, nabij Maseyk, 675 inw.

ROOVAART, water tusschen het Hollandsch diep en Biesbosch, en daaraan uitkomende vaart naar het Noordbrab. stadje Klundert.

ROOZENBURG, zie **ROZENBURG**.

ROP CZYCE, Oostenr. stadje in den Galizischen kreits Tarnow.

ROPE HAVEN, Eng. zeep. aan de Zuidkust van Cornwall.

ROPITZ, Oostenr. d. in den Moravischen kreits Teschen, met 1 slot, bleekerijen, fabr. 800 inw.

ROPSCH, Rus. kasteel, nabij PETERSBURG, ook *Ropscha*.

ROQUE (LA) Fr. vlek, dép. Gard, 2 uur van Bagnols, en meer Fr. pl. waaronder *La Roque d'Antheron*, dép. Bouches du Rhône, 5 uur N. W. van Aix, 1300 inw. *La Roque Esteron*, cantons hoofdpl. dép. Var, arond. Grasse, *La Roque Timbaut*, cantons hoofdpl. dép. Lot et Garonne, 1200 inw. en de volgende:

ROQUEBROU (LA) Fr. cantons hoofdpl. dép. Cantal, 5 uur W. van Aurillac, looijerijen, 1300 inw.

ROQUEBRUNE, Fr. vlek, dép. Var, 4 uur Z. ten O. van Draguignan, porfiergroeven, 1700 inw. en meer Fr. pl.

ROQUEBRUSSANNE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Var, 6 uur N. van Toulou, nabij Brignolles, 1500 inw.

ROQUECORT, Fr. vlek, dép. Lot et Garonne, aan de Senne, 7 uur N. O. van Agen, 1500 inw.

ROQUECOURBE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Tarn, nabij Castres, aanden Agout, fabr. van wollen stoffen, 1500 inw.

ROQUEFORT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aude, 9 uur Z. van Limoux; Fr. cantons hoofdpl. dép. Landes, 5 uur N. O. van Mont de Marsan, veel

teelt van schapen en bijen, handel in wol, was en hennep, 1400 inw.

Fr. vlek, dép. Aveyron nabij Ste Afrique, veel handel in kaas van schapen- en geitenmelk uit de omstreken,

300 inw. Fr. vlek, dép. Bouches du Rhône, arond. Marseille, en meer Fr. pl.

ROQUELAURE, Fr. vlek, dép. Gers, 2 uur N. van Auch, 1800 inw.

ROQUEMAURE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Gard, op eene rots aan den Rhône, 5 uur N. van Avignon, met 1 slot, zijdefabr. 3200 inw.

ROQUEPIZ, eil. van den Ind. oceaan, O. Z. O. van de Sechelles.

ROQUEVAIRE, Fr. vlek, dép. Bouches du Rhône, 5 uur N. O. van Marseille, met 3200 inw. en omstreken, die veel muskadelwijn, kappers, vijgen, enz. opleveren.

RORAAS (Roeraes) Noorw. stad, op een hoogen berg, met vermaarde kopermijnen en 3000 inw. 22 uur Z. Z. O. van Drontheim.

RORBACH, Fr. d. dép. Moselle, 3 uur Z. O. van Sarguemines, 700 inw. Oostenr. vlek, land Ob der Ens, Muhlviertel; Beij. d. Untermainskreis,

5 uur N. van Wurzburg.

RORSCHACH, Zwits. vlek, canton St. Gall, aan de Bodensee, met eene haven, handel in wijn en zout, linnenrederij, 2800 inw.

ROSA (KAAP) O. ten N. van de Westpunt van het Westind. Hayti.

ROSA (SANTA) kerspel van het Westind. Hayti, nabij St. Domingo; eenige Zuidam. stichtingen van Paraguay, enz. zie voorts REVILLA GIGEDO EILANDEN.

ROSANI, Turk. kaap van Rumeli; 40° 35' N. Br.

ROSARIA (EL) Nieuw Spaan. stad, intendantschap Sonora, 5600 inw.

ROSARIO, Zuidam. vlek van Buenos Ayres, aan de Parana, 25 uur Z. van Santa Fe; 23° 56' Z. Br. Westind. stichting van Cuba, 16 uur Z. van Havanna. Nog eenige stichtingen, en verscheidene Zuidam. riv. voeren dien naam.

ROSARNO, Sicil. stadje, in het Napolit. Calabria ultra II, 2500 inw. bouw van wijn en olijven.

ROSAS, zie ROSES.

ROSATE, Ven. Lomb. vlek, 4 uur Z. Z. W. van Milaan.

ROSBACH, Pruis. d. in het Saks. regtsg. Merseburg, 500 inw. doch wegens den slag van 1757 vermaard. In de Hess. prov. Oberhessen heeft een *Oberrosbach*, 1000 inw.

ROSBEGH (POINT) kaap aan Ierl. Westkust; 52° 6' N. Br.

BOSCHILD (*Röskild*) Deen. stadje van Zeeland, 5 uur W. van Koppenhagen, aan een inham, met 1 Koninklijk slot, 1 adellijke-vrouwensticht, 1 Lat. school, branderijen, 2000 inw.

ROSCHUTZ, Oostenr. vlek, in het land Unter der Ens, viertel Untermanshartsberg, 1400 inw.

ROSCOF, Fr. zeepl. dép. Finisterre, 1 uur N. van St. Pol de Leon binnen het eil. Bas, met eene goede reede, visscherij, smokkelhandel van wijn en brandewijn op Grootbritannienje, 2500 inw.

ROSCOMMON, Ier. gr. van Connaught, door de Shannon ten O. begrensd, en van Longford en Westmeath gescheiden, meestal vlak, hier en daar moerassig. De bergen, die men er vindt, bevatten ijzer en steenkool. Men drijft er landbouw, veeteelt en linnenrederij. Men heeft

fabr. van wollen stoffen, en telt 86,000 inw. De hoofdpl. *Roscommon* heeft een kasteel, maar is voorts van geen belang.

ROSE (StR) een der distr. aan de Z. O. zijde van het Fr. eil. Bourbon, en vlek aldaar aan eene kleine baai.

ROSEAU, zie CHARLOTTETOWN.

ROSEDALE (*East en West*) 2 Eng. dd. van Yorkshire, North Riding.

ROSEE, Nederl. d. van Namen, 2 uur van Philippeville, 516 inw.

ROSEHEARTY, Schot. visschersd. gr. Aberdeen, met eene haven.

ROSEMARKET, Brit. d. van Wallis, gr. Pembroke, met Vlaamsche fabr. van wollen stoffen.

ROSEMARKIE, zie CHANONRAY.

ROSENAU (*Rozno-Banya*) Hung. bisschopsstad, regtsg. Gömör, tweederlei kerken, 1 gymn. veel kunstvlijt en handel, 5000 inw. van zeer gemengden oorsprong, in de nabijheid mijnwerken.

ROSENAU (*Rosnyo*) Oostenr. vlek; in het Zevenbergsche Saksenland, met 1 bergslot, 1 Luth. kerk en 1 Grieksche, 3200 inw.

ROSENBERG, Westpruis. stadje, regtsg. Marienwerder, 1100 inw. Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Oppeln, met 1 slot, fabr. 1400 inw. Boh. vlek, kreits van Budweis, aan de Moldau, 1200 inw. Hung. vlek, regtsg. Liptau, aan de Waag, 1 Roomsche-kerk, 1 Luth. 1 Piaristencollegie, 2100 inw. Beij. bergvesting, in den Mainkreis, bij Krouach, en meer pl. van Duitschl.

ROSENBERG (GROSS) Pruis. vlek, in het Saks. regtsg. Maagdenburg, aan de Saal, 1000 inw.

ROSENDORF, Boh. vlek, kreits van Leutmeritz, 1000 inw.

ROSENESS, Schot. kaap, aan de Zuidkust van het Orkneische eil. Pomona; 58° 45' N. Br.

ROSENFELD, Wurtemb. vlek, Schwarzwaldkreis, 1000 inw.

ROSENHEIM, Beij. markt vlek, Isarkreis, aan de Inn, met een slot, eene gezondheidsbron in de nabijheid, zoutwerken en vele koperslagers, enz. onder de 1700 inw.

ROSENTHAL, Boh. vlek, kreits van Prachin, met 1 slot en 1200 inw. Boh. vlek, kreits van Budweis, 1100 inw. Keurhess. stadje van Oberhessen, 1100 inw.

ROSERSBERG, Zweed. Konings lustslot, met een prachtig marmeren bad, enz. in Stockholmslän.

ROSES (*Rosas*, oulings *Rhodia*) Spaan. zeep. van Catalonie, aan eene naar haar genoemde baai, met eene welversterkte haven, eene vuurbaak en 2600 inw. 42° 16' N. Br.

ROSETA, Sicil. riv. die in de Napolit. golf van Tarente valt, en stad van het Napolit. Principato ultra, 2800 inw.

ROSETTA (*Rasjid*) Egypt: stad, aan een naar haar genoemden Nijltak, niet ver van den mond, en aan een zijdelings af naar Alexandrie loopend kanaal, waarover zie NIJL. De goederen, welke van Alexandrie den Nijl op en af gaan, worden te Rosette overgeladen, en men handelt er zelf met Syrie, enz. De stad is de markt der rijkdommen uit de heerlijke omstreken, en men drijft er eenig fabriekwezen. De straten zijn er eng, maar de huizen vrij wel gebouwd. Onder de 12,000 inw. zijn er vele Turken en Kopten; 31° 25' N. Br. 25° 35' O. L. Een Turk. eilandje aan de kust van Morah, W. van Kaap Matapan, heet ook *Rosetta*.

ROSHEIM, Fr. cantons hoofdpl. dép. Bas-Rhin, 4 uur Z. W. van Straatsburg, veel kunstvlucht, 3400 inw.

ROSIENNE, Rus. stadje, gouv. Wilna, voormaals hoofdpl. van Samogitie, thans grootelijks vervallen.

ROSIÈRES (*Rozières*) Fr. cantons hoofdpl. dép. Somme, 6 uur O. ten Z. van Amiens, 2800 inw. Fr. vlek, dép. Haute Loire, 3 uur N. O. van Le Puy; en meer Fr. pl. onder welke een stadje, dép. Meurthe, 2 uur Z. O. van Nancy, aan de Meurthe, met eene Koninklijke paardenstoeterij, en 2200 inw. *Rosières*, of *Rozières aux Salines* heet.

ROSIERS, Fr. vlek, dép. Maine et Loire, 3 uur N. W. van Saumur, aan de Loire, 3800 inw.

ROSIGNANO, Sard. vlek van Piemont, prov. Casale, 2000 inw.

ROSINAR, Oostenr. vlek van Zevenbergen, prov. Hermannstadt.

ROSITO, Sicil. kaap, aan de Oostkust van het Napolit. Calabria.

ROSLA, Saksen-Weim. heerlijkheid, met 5000 inw. en de dd. *Ober- en Nieder Rosla*; Pruis. vlek, in het Saks. regts. Merseburg, met 1 slot van de STOLBERGEN, 1400 inw.

ROSLAU, Anbalt-Köthensch stadje, aan de Elbe, 1 slot, 800 inw.

ROSLAWL, Rus. kreitsstad, gouv. Smolensk, landhandel, 4000 inw.

ROSLIN, aangenaam Schot. d. gr. Edinburgh, met eene merkwaardige Gothische kerk en 1 slot.

ROSMALÉN, Noordbrab. d. nabij 's Hertogenbosch, 1100 inw.

ROSMARINHAL, Port. stadje, aan den Taag en de Spaan. grenzen.

ROSMARINO, Sicil. vlek, in den Val di Demone, aan den mond van eene eveneensgenoemde riv.

ROSMEER, Nederl. d. van Limburg.

ROSNY, Fr. vlek, dép. Seine et Oise, nabij Mantes, met 1 slot, waar SULLY geboren werd.

ROSOY, Fr. vlek, dép. Seine et Marne, 6 uur N. O. van Melun, 1500 inw. en dép. Aisne, 8 uur N. O. van Laon, 1400 inw.

ROSS, een der grootste gr. van Schotl. dat van de Ooster zee tot aan de Wester reikt, en waartoe een deel der Hebriden behoort. Het grenst ten N. aan Sutherland en het thans daaronder begrepene Strathnavern, ten Z. aan Inverness. Er loopen vele Lochs in hetzelfde op. De binnendeelen zijn veelal hoog, ruw en vreesselijk van voorkomen, doch bevattende dalen, die even vruchtbaar zijn, als ook de zeeoeveren. Men drijft er veeteelt, vischvangst in zee en op de meeren en riv. houtweekerij, en hier en daar ook landbouw. Met insluiting van het eil. Lewis, enz. heeft het gr. 60,800 inw.

ROSS, Eng. stadje, gr. Hereford, 2200 inw. die veel cider maken; Ier. vlek, aan de Zuidkust van Cork, met 1 bisschopskerk en eene verzandehaven, ook *Ross Carbery*. Eene andere Ier. zeep. gr. Wexford, met veel handel in boter en gezouten vleesch, heet *New Ross*, en heeft nabij zich een *Old Ross*. Den naam van *Ross island* voert een Ier. schiereil. aan de Z. W. zijde van Killalabay, en dien van *Ross* een Schot. eilandje van Kircudbright, met een veilig vaarwater tusschen zich en de kust; een Noordam. vlek van Pensylv. gr. Allegany, met 1327 inw. en een gr. van Ohio, met 15,514 inw. hoofdpl. Chillicothe.

ROSSA, Fr. zeep. aan de N. W. kust van Corsica, met eene haven.

ROSSANO, Sicil. stad, in het Napolit. Calabria citra, met 1 Aartsbis-

schop, 7000 inw. die Grieksch plagten te spreken, en omstreken, die vele olijven, kappers, saffraan, enz. opleveren.

ROSSDORF, Hess. vlek, prov. Starkenburg, 1200 inw. Saks. Meiningsch vlek, met 2 sloten, 4 jaarmarkten, 900 inw.

ROSSEL, Oostpruis. stadje, regtsg. Koningsberg, met 1 gymn. 1 groot werkhuis, handel, 2400 inw.

ROSSENA, Parmez. vlek, 5 uur Z. O. van Parma.

ROSSES (DE) eenige eil. aan Ierl. N. W. kust, waaronder Arranmore.

ROSSIA, Sicil. kaap van het Napolit. Calabrie, nabij Rossano.

ROSSIGNOL, Nederl. d. van Luxemburg, 3 uur van Neufchâteau, 550 inw. Noordam. meer van Nieuw Schotl. en haven aan de Zuidkust van dat land, met een eilandje in den mond, welks Zuidpunt op 44° N. Br. en 69° 23' W. L. ligt.

ROSSKEEN, Schot. kerspel, gr. Ross, deels bergachtig en onbewoond, het overige heeft ongeveer 2400 inw.

ROSSLEBEN, Pruis. vlek, in het Saks. regtsg. Merseburg, aan den Strutt, met een vermaard gymn. in een gewezen klooster, en 1100 inw.

ROSSVILLE, Noordam. vlek van Ohio, gr. Butler, 1321 inw. en meer andere Noordam. pl.

ROSSWEIN (*Rüspen*) Saks. stadje, in het Erzgebirge, aan de Freyburger Mulda, fabr. van flenel, baai, duffels, enz. 2700 inw.

ROSTAK, Arab. stad van Oman, waar de Inam gewoonlijk zijn verblijf houdt, 23 uur W. van Muskat.

ROSTOCK, Meklenb. Schwerinsche stad, aan de Warnow, 3 uur van den mond der riv. bevuurd, met 3 voorsteden, en uit 3 deelen bestaand, ouderwetsch, voormaals een lid der Hanse, en nog steeds de koopstad des lands, met vele eigene schepen, welke hare vlag en niet de Meklenb. voeren. Zware schepen laden en lossen beneden haar te Warnemunde, waar en te Rostock er, in 1821, 550 schepen binnen liepen. De uitvoer is er voornamelijk koren. Ingevoerd worden er allerlei vreemde benoodigheden. Men drijft er ook visscherij, en velerlei fabriekwezen in het klein, en de stad heeft eene vrij aanzienlijke universiteit, een groot gymn.

meer andere scholen, een natuurkundig genootschap en 13,000 inw. Voor BLUCHER, die er geboren werd, wil men er een gedenkteeken oprigten.

ROSTOW, Rus. kreitsstad, gouv. Jaroslaw, aan een meer, versterkt, met eene wijd uiteen gebouwde voorstad, eene grootsche Aartsbisshops kerk, vele andere kerken, een hotel voor den Prelaat, 1 seminar, 1 steenen bazar, 1 vitrioolfabr. 1 loodwitfabr. linnenreederij, veel tuinbouw, en veel handel, inzonderheid op eene sterkbezochte jaarmarkt, 5000 inw. Versterkt Rus. stadje, aan den Don, met eene zeer gemengde bevolking.

ROSTRENNEN, Fr. vlek, dép. Côtes du Nord, 9 uur Z. Z. W. van Guingamp, 1500 inw. veeteelt.

ROTA, Spaan. stad van Seville, aan de Noordpunt van het inkomen der baai van Cadix, met een kasteel, handel in den tintwijn der omstreken, 6000 inw. 36° 37' N. Br.

ROTENBURG, Han. hoofdpl. van een amt. prov. Werden, 800 inw. Zwits. vlek, nabij Lucern.

ROTGEN (*Roetgen*) Pruis. vlek, prov. Nederrijn, nabij Aken, 3000 inw. vlek in dezelfde prov. nabij Eschweiler, koolmijnen, 800 inw.

ROTH, Beij. stadje, Rezatkreis, aan den zamenloop van *Roth* en Rednitz, spiegelmakerij en velerlei andere kunstvijs, 2200 inw. Wurtemb. hoofdpl. van eene heerlijkheid der WARTENBERGEN, Donaukreis, aan den *Roth*, met 1 slot en 900 inw.

ROTHBURY, Eng. kerspel van Northumberl. 3732 inw. en marktplek aldaar met 750 inw.

ROTHEM, Nederl. d. van Limburg, nabij Maseyk, 650 inw.

ROTHENACKER, Wurtemb. vlek, aan den Donau, 5 uur boven Ulm, ongeveer 1100 inw.

ROTHENBACH, Beij. vlek, Rezatkreis, met 1 slot, en fabr. van papier, glas, ijzer, staal, enz. van *Rothembuth*, in den Beij. Untermainkreis, verschillend.

ROTHENBERG, Beij. bergkasteel, in den Mainkreis; Wurtemb. distr. van den Schwarzwaldkreis, waarin Stutgard ligt, en waaraan een bergd. *Rothenberg* den naam gegeven heeft.

ROTHENBURG, Keurhess. stad, in Niederhessen, aan de Fulda, bevuurd, in. Oude en Nieuwe stad ge-

deeld, met een slot van den Landgraaf van Hessen-Rothenburg, en 3000 inw. Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Liegnitz, aan de Neisse, 900 inw. Pruis. vlek, in het Saks. regtsg. Merseburg, aan de Saal, met eene kopermijn en 800 inw. meer Pruis. pl. en Zwits. vlek, canton Lucern, aan de *Rothbach*, met een slot. Eene Beij. hoofdpl. van een landgericht, in den Rezatkreis, heet naar de riv. aan welke zij op een berg ligt, *Rothenburg an der Tauber*, is bemuurd, en heeft eene boekerij met zeldzame handschriften, 1 gymn. 1 fraai plein, fonteinen, eenig fabriekwezen, vee-teelt, landbouw en 5700 inw.

ROTENECK, Oostenr. hoofdpl. van een distr. in Tyrol, nabij Brixen.

ROTENFELDE, Han. d. prov. Osnabrug, met een groot zoutwerk. ROTENFELS, Beij. stad, Untermainkreis, aan den Main, met den berg *Rothenfels*, waarop zich een slot verheft, 1400 inw. Bad. vlek, Murgkreis, nabij Rastadt, fabr. 900 inw.

ROTHERFIELD, Eng. kerspel van Sussex, 2122 inw. In Oxfordshire heeten 2 kleinere kersp. nabij elkan-deren *Rotherfield Greys* en *Rotherfield Pepard*.

ROTHERHAM, Eng. kerspel van Yorkshire, West-Riding, waar de *Rother* en *Don* zamenloopen, met velerlei fabr. 5419 inw. en een stadje van denzelfden naam, dat een collegie voor dissenters, veel markthandel- en 2950 inw. heeft.

ROTHERHITHE, Eng. kerspel van Surry, aan de Theems, O. van South-wark, waar er eene vaart uit de riv. landwaarts in loopt. Men vindt er groote scheepstimmerwerven, 2 groote dokken, die 200 koopvaarders beva-ten kunnen, en den naam van *Commercial docks* voeren, eene kerk, met een fraaijen toren, en het graf van een Prins der Pelew eil. eenige ar-menscholen en ruim 12,000 inw.

ROTHERS, Schot. kerspel, gr. Mur-rav, aan de Spey, 1600 inw.

ROTHERSAY (*Rotsay*) Schot. ker-spel, dat het Noorderdeel van het eil. Bute beslaat, en bijkans 5000 inw. heeft, met een stadje van denzelfden naam, op de N. O. kust des eil. aan eene baai, waar men haringvisserij, in Loch Fyne, katoenspinnerij, enz. drijft; 55° 50' N. Br.

ROTUEUX, Nederl. d. van Luik, 2½ uur van de hoofdpl.

ROTUEWISCH, Saks. vlek, in het Voigtl. amt Plauen, waar men pins-bek, koperdraad, enz. vervaardigt, 2000 inw.

ROTHSCHEN-SALM, Rus. zeep-l. gouv. Finland, op een eil. aan den mond van de Kymene, met eene ruime haven, ook voor lineschepen, die door 2 fort en gedekt wordt, 1 Admi-raliteitshof, 1 hospitaal, scheepstim-merwerven; 60° 27' N. Br. 22° 8' O. L.

ROTHWASSER (*Czerwenawoda*) Oostenr. vlek, in den Morav. kreits Prerau, gareneederij, 2200 inw.

ROTHWEIL, Bad. vlek, Treisam-kreis, 5 uur N. W. van Freyburg, 1100 inw. *Ober* toegeuoemd; zie voorts ROTTWEIL.

ROTHWELL, Eng. vlek van York-shire, West-Riding; 2 Eng. kersp. van Lincoln en van Northampton, 1450 inw.

ROTSELAER (*Rooslaar*) Zuidbrab. d. nabij Leuven, 1800 inw.

ROTSTERHAULE, Nederl. d. van Vriesl. arond. Heerenveen, 600 inw.

ROTTEN (*Rotai*) zie COMMODO.

ROTTENBACH, Beij. d. Oberdonau-kreis, Z. W. van Augsburg, nabij Göggingen, 1200 inw. en nog een Beij. d.

ROTTENBURG, Wurtemb. stad, Schwarzwaldkreis, aan den Neckar, tegenover een Ehingen, en daarmede vereenigd, welgebouwd, 4700 inw.

ROTTENMANN, Oostenr. stadje, in den Stiermarkschen kreits Judenburg, 1 kopermijn; seisensmeden, enz.

ROTTERBAN, gedeelte van het Zuidholl. Hillegersberg, dat zich langs de Rotte uitstrekt, en het Westerdeel van Terbreggen, enz. bevat.

ROTTERDAM, Zuidholl. hoofdpl. van een groot arond. aan de Merwede, die er thans gemeenlijk *Maas* heet, deels binnen's dijks, deels voor den vloed open, welke het water, dat de buitenstad in verschillende rigtin-gen doorsnijdt, en langs de 2 eigen-lijke havens en nog een derden weg aan de riv. uitkomt, vaak tot in de huizen doet rijzen; terwijl het bij ge-wone vlooden geladene koopvaarders toelaat, welke midden in de buiten-stad aan de pakhuizen lossen en la-den. Door de binnenstad ontlasten zich Rotte, Schie, enz. in de dusge-noemde Maas. Beide gedeelten der stad

zijn welgebouwd; ja de buitenstad munt in prachtige huizen uit, die men er onmiddellijk aan de riv. en elders in lange reeksen vereenigd, en van schoone boomrijen beschaduwd vindt. Heerlijk bebouwd is er ook de Schie, en een deel der singels, die thans, met. den Hoogendijk aan de Oostzijde der stad, onder haar begrepen worden, en hare bevolking tot ongeveer 60,000 inw. brengen. Schoon zijn het Nieuwe werk en de Plantaadje aan weerskanten van de stad, en haar aankomen van den kant der Schie en der riv. beide, waar zij fraaije poorten heeft. Aan den rivierkant versieren haar voorts de gebouwen van 's Rijks timmerwerf. Binnen haren omvang onderscheidt men 's Rijks arsenaal, het Hotel van Schielands Hoogheemraadschap, een nieuw gebouwd Hotel voor de vierscharen, de sierlijke Beurs, meer dan een Godshuis, en de St. Laurens kerk met haren schoonen toren, fraai orgel en praalgraven voor zeehelden. De Geref. hebben er, onder hunne verdere kerken, 1 Walsche en 1 Schot. Men vindt er 1 Anglicaansche, 1 Presbyteriaansche, 1 fraaije Luth. 1 Doopsgez. 2 Remonstr. en 5 Roomsche, waaronder 2 schoone. De Israëlitën hebben er eene aanzienlijke synag. Het stadhuis is een eerwaardig oud gebouw. Rotterdam heeft 1 gymn. dat den naam van ERASMUS voert, met wiens koperen standbeeld de groote markt er prijkt, 1 wel ingerigte teekenakademie, 1 Anatomisch theater, 1 schouwburg, verscheidene societeitsgebouwen, zalen voor concerten, enz. Eenige bezigtigenswaardige verzamelingen van schilderijen, Naturalia, enz. aan bijzondere huizen, komen er bij die gene, welke het Bataafsch genootschap van Proefondervindelijke wijsgeerte er boven de Beurs heeft. Schoon zijn er de gehoorzalen van Verscheidenheid en Overeenstemming, van de afdeeling der Holl. Maatschappij van fraaije Kunsten en Wetenschappen, en de Maatschappij tot Nut van het Algemeen, welker verdienste jegens het schoolwezen bijzonderlijk hier ter stede ook in hare leer- en kweekschool voor onderwijzers uitnemend blijkt. Rotterdam heeft zijne zendelings- en bijbelgenootschappen, voortreffelijke ver-

eenigingen van weldadigheid en tot redding van drenkelingen, brandwaarborg- en andere assurantie-comp. eene Kamer van koophandel en fabr. 1 maatschappij tot nut der zeevaart, vele scheepstimmerwerven en houtzaagmolens, touwslagerijen, tabaksfabr. suikerrafinaderijen, brouwerijen, azijnmakerijen, mouterijen, branderijen, zeepziederijen, olie- cement- en verfmolens, eene kruidfabr. eene glasblazerij en ijzergieterij, loodgieterijen, loodwitfabr. looijerijen, fabr. van papieren behangsel, katoendrukkerijen, zamt eenig ander fabriekwezen. Nog belangrijker is, er een koophandel, die zich over het omliggend land wijd en zijd uitstrekt, en voorts langs Maas en Rijn, en zeewaarts in de gansche wereld door. Sterk vaart men hier op de Oostersche en Westersche kolonien, Frankrijk, welks eigene wijnen, koloniale suiker, enz. hier in ontzettende menigte aangebragt en bewerkt plagten te worden, Engeland, waarop er van hier, boven een aantal andere schepen, geregeld pakketbooten varen, het Noorden, in welks hennep, hout, ijzer, koper, enz. er hier veel handel is, en Noordam, welks koopvaarders er veel tabak, enz. aanvoeren. Rotterdam heeft vele eigene zeeschepen, doch thans weinige aldaar getimmerde. In 1816 werden er hier ter stede van de schepen, welke er door de Goereesche en Brielsche zeegaten en dat van Maaslandsluis in- en uit-liepen, 1319 in- en 1502 uitgeklaard; in 1817 en 1818 waren de ingeklaarde schepen 1673 en 1426 in getale, en de uitgeklaarde 1765 en 1463; 51° 55' N. Br. 0° 24' W. L.

ROTTERDAM, Noordam, vlek van Nieuw York, gr. Oneida; Oostind. eilandje aan de Noordzijde van Java, in de baai van Batavia, voormaals van meer gebruik, dan thans; zie voorts ANNAMOEKA en GOA II.

ROTTEVALLE, Nederl. d. van Vriesl. arond. Heerenveen, 700 inw.

ROTTI, zie SEMAO.

ROTTINGEN, Beij. stadje, Untermainkreis, aan den Tauber, 1800 inw.

ROTTUM, Nederl. eilandje, prov. Groningen, door de Wester Eems van Borkum gescheiden; zie voorts EEMS.

ROTTWEIL, Wurtemb. stad, aan den Neckar, Schwarzwaldkreis, be-
muurd, 1 gymn. fabr. handel, 2900 inw.

ROTUMAH, met eenige kleinere eilandjes op zich zelf liggend eil. van Zuidelijk Polynesië, bewoond en bebouwd, vruchtbaar en schoon van voorkomen; 12° 30' Z. Br. 172° 57' O. L.

ROTZ, Oostenr. stadje, in het land Unter der Ens, viertel Untermanhartsberg, aan de *Rötzach*, wijnbouw en wijnhandel, met het kerspel 2000 inw. **ROU**, zie **PULO ROU**.

ROUAAN (*Rouen*) gewezen hoofdpl. van het Fr. gouv. Normandie, thans die van het dép. Seine infér. en een arond. met 208,000 inw. op den regteroever der Seine, in eene schoone landstreek, waar men van de Ste Catherinesberg een fraai gezigt van haar heeft. De geslechte wallen verschaffen er goede wandelpl. zoo als de esplanade, de kaai langs de Seine, en de Cours aan den overkant der riv. over welke er hier eene schipbrug ligt, in welker pl. men eene steenen brug begint te bouwen. De kaai is wel bebouwd; de straten zijn veelal wel regt, maar eng, somber en onzindelijk, de huizen hoog, en veelal van hout. Schoon is er de *Goth. hoofdkerk* met hare torens, en de kerk van St. Maclou. Men onderscheidt er voorts het Stadhuis, de kazernen, het groote hospitaal, het oude kasteel, den schouwburg, de boekery, met 70,000 banden, den kruidtuin, het museum, het Koninklijk collegie, het Lyceum, de scheepvaarts- en teekenscholen, de beurs, de menigvuldige fonteinen, het beeld der maagd van Orleans op de Ossensmarkt, enz. Men vindt er wetenschappelijke vereenigingen, eene akademie met 2 faculteiten, Genees- en heilkundig onderwijs in de Godshuizen, eene kamer van koophandel en fabr. zeer veel katoenweverij en drukkerij, fabr. van wollen stoffen, linnen, papier, hoeden, gewast linnen, stijfjel, zeep, aardewerk, tabakspijpen, enz. Rouaan heeft ijzer- en geelieterijen, vitrioolfabr. en suikerrafinaderijen. Men bereidt er vele confituren, schrijfspennen, papieren behangsel, enz. Het fabriekwezen plagt er 22 miljoen guldens om te zetten, en 50,000 menschen bezig te houden. Men drijft er ook zeehandel, ofschoon de Seine er bij den Vloed nog slechts schepen van 200 ton met

de volle lading toelaat, en zwaardere schepen te Quilleboeuf geligt moeten worden. Hierom, en om het kronkelen der Seine, gaat de buitenlandse handel van Parijs meest over Le Havre. De gemeenschap tusschen Rouaan en de hoofdstad schijnt intusschen door het invoeren van stoombooten grootelijks bevorderd te zullen worden. De stad heeft een Aartsbisshop, een hoog gerechtshof en 87,000 inw. waaronder vele Protest. **BASNAGE**, **BOCHART**, enz. werden hier geboren; 49° 26' N. Br. 5° 47' W. L.

ROUAD (*Ruad*, oulings *Aradus*) rotsig eilandje, aan de kust van Syrie; 34° 51' N. Br.

ROUANNE, zie **ROANNE**.

ROUANS, Fr. vlek, dép. Loire infér. 7 uur W. van Nantes, 2100 inw.

ROUBAIX, Fr. vlek, dép. du Nord, 2 uur N. van Rijsel, veel weverij, verwerij, spinnerij, enz. 8000 inw.

ROUCOURT, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Doornik, 1000 inw.

ROUCY, Fr. vlek, dép. Aisne, 4 uur N. W. van Rheims, 900 inw.

ROUELLE, Fr. vlek, dép. Haute Marne, arond. Langres. met vermaarde fabr. van spiegelglas.

ROUFFACH (*Roffach*, *Ruffach*) Fr. cantons hoofdpl. dép. Haut-Rhin, 3 uur Z. W. van Colmar, looijerijen, 3300 inw. Eenige andere Fr. pl. heeten *Rouffiac* en *Rouffigny*.

ROUGÉ, Fr. cantons hoofdpl. dép. Loire infér. 2 uur N. W. van Châteaubriant, 2200 inw.

ROUGEMONT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Doubs, arond. Baume, ijzerwerken, 1200 inw.

ROUGH SKELLY, kaap aan Schottl. Oostkust; 56° 36' N. Br.

ROUILLAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Charente, 5 uur N. W. van Angoulême, 1200 inw. en meer Fr. pl. Eenige andere heeten *Rouilly*.

ROUJAN, Fr. cantons hoofdpl. dép. Hérault, nabij Beziers, 1000 inw.

ROULANS L'ÉGLISE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Doubs, arond. Baume.

ROUM, zie **ROUM**.

ROUAD ROCK, een der kleinste Westind. H. Maagdencil. 18° 10' N. Br.

ROUNDA, Ind. Mabrattenstad van Khandersij; 20° 54' N. Br.

ROUNDSTONE BAY, inham aan Ierl. Westkust; 53° 22' N. Br.

ROUSBRUGGE, Nederl. d. van

Westvlaand. arond. Veurne, 955 inw.

ROUSSAY, een der Schot. Orkneys, N. W. van Pomona, met goede havens, en eene van vischvangst bestaande, en laatstelijk gedunde, bevolking.

ROUSSEL, Austral. eil. van Louisiade; 11° 20' Z. Br.

ROUSSELAERE (*Roulers*) Nederl. cantons hoofdpl. van Westvlaand. arond. Cortryck, aan de Leye, met een koninklijk collegie, velerlei fabr. inzonderheid linnenrederij, teelt van vlas, handel in vee en boter uit de omstreken, 8900 inw.

ROUSSILLON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Isère, 4 uur Z. Z. W. van Vienne, 1500 inw. en meer Fr. pl. waaronder een vlek nabij Perpignan, dat aan een voornaam deel van het dép. Pyrenées Orient. deszelfs vorigen naam gegeven heeft.

ROUSSINE, Fr. vlek, dép. Charente, 4 uur van La Rochefoucault, ijzermijnen, 1100 inw.

ROUTOT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Eure, 3 uur O. ten N. van Ponteau de Mer, 1100 inw.

ROUVEAU, Fr. havenpl. dép. Bouches du Rhône, arond. Aix.

ROUVRAY, Fr. vlek, dép. Côte d'Or, arond. Semur, fabr. van wollen stoffen en tafellinnen, 800 inw. Denselven naam voeren, zoo als dien van *Rouvrey* en *Rouvroy*, eenige andere Fr. pl. *Rouvroy* heet voorts een Nederl. d. van Henegouwen, arond. Charleroy, 438 inw.

ROUX (LE) Nederl. d. van Namen nabij Fosses, 588 inw. Een Zuidbrab. d. arond. Nivelles, met 374 inw. heet *Rouxmiroir*.

ROVADO, Ven. Lomb. vlek, nabij Brescia, ongeveer 5000 inw.

ROVASIO, Sard. vlek van Piemont, prov. Vercelli, 2500 inw.

ROVERBELLO, Ven. Lomb. vlek, 4 uur N. N. W. van Mantua.

ROVEREDO (*Rovereith*) Oostenr. hoofdpl. van een kreits, in het Z. van Tyrol, aan de Adige, en den weg van Trente naar Verona, welgebouwd, met vele marmeren huizen, een slot, zijdefabr. looijerijen, handel in tabak, de Academia delli Agiati, 9800 inw. 45° 56' N. Br.

ROVERSANO. Pauzel. stadje, deleg. Ravenna, N. W. van Rimini.

ROVIGNO, welgebouwde Oostenr. stad, in den Illyr. kreits Trieste, op

eene in zee uitloopende klip, die aan weerskanten van zich eene haven heeft. Aan de eene ligt Figarola, aan de andere min veilige Rovigno, met scheepsbouw, handel in hout, oljfolie, wijn, enz. veel sardellenvangst, koopvaardij, bijkans 10,000 inw. 45° 4' N. Br.

ROVIGO, Ven. Lomb. delegatie, door den Po van den Kerkelijken staat gescheiden, veelal moerassig en ongezon, maar vruchtbaar in rijst, mais, vlas, hennep en zijde, met veel vee teelt en 63,000 inw. De hoofdpl. *Rovigo* ligt aan den Adigetto, is bemuurd, en heeft een versterkt kasteel. De bisschop van het oude Adria resideert er, en men telt er ongeveer 9000 inw. 45° 4' N. Br.

ROW, Schot. kerspel van Dumbartonshire, 1243 inw.

ROW STOIR, zie ASSINT.

ROWAN, Noordam. gr. van Noordcarolina, met 21,543 inw. waaronder 3757 slaven; hoofdpl. Salisbury.

ROWLEY, Eng. d. van Yorkshire, East-Riding; Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Essex, 1682 inw. Een Eng. vlek van Staffordshire, dat met de onderhoorigheden 5000 inw. heeft, heet *King's Rowley*.

ROWNA, Rus. kreitsstad, gouv. Volhynie, 3300 inw. 50° 30' N. Br.

ROXAS, Zuidam. fort van La Plata, 40 uur W. van Buenos Ayres.

ROXBOROUGH, Noordam. vlek van Pensylv. gr. Philadelphia, aan den Schuylkill, 1252 inw. en hoofdpl. van het gr. Person in Noordcarolina.

ROXBURG, Schot. gr. in *Teviotdale* en *Liddisdale* gedeelte, bergachtig, met eenigen landbouw, meer vee teelt, ooft- en boomkweekerij, eenig fabriekwezen, 37,230 inw. De gewezen hoofdpl. *Roxburg* heeft er thans 200.

ROXBURY, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Norfolk, nabij Boston, welgebouwd, met lusthuizen, teelt van groente en vruchten, zoutketen en 3700 inw. waaronder eenige horlogemakers; vlek van Nieuw Jersey, gr. Morris, 1370 inw. vlek van Connecticut, gr. Litchfield, 1217 inw. en meer Noordam. vlekken.

ROXEM, Nederl. d. van Westvlaand. arond. Brugge, 250 inw.

ROXO (CABO) Spaan. landpunt van Valencia; 37° 53' N. Br.

ROY BAREILY, Ind. stad van Oude, wegens de aldaar vervaardigde bo-

gen, pijlen en lakwerk, onder de inlanders vermaard; 26° 10' N. Br.

ROYAL BAY, aan de Noordkust van het Westind. Antigua.

ROYALTON, Noordam. vlek van Vermont, gr. Windsor, 1758 inw. vlek van Massachusetts, gr. Worcester, 1450 inw. en meer Noordam. pl.

ROYAN, Fr. stadje, dép. Charente infér. arond. Marennes, aan den mond der Gironde, met eene kleine haven, sardellenvangst, 2700 inw.

ROYBON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Isere, 3 uur N. N. W. van St. Marcellin, fabr. van wollen stoffen.

ROYE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Somme, 4 uur N. O. van Montdidier, fabr. graanhandel, 3100 inw.

ROYÈRE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Creuse, 8 uur van Gueret, 1500 inw.

ROYPOOR, Ind. stad van Bengale, distr. Midnapore; 24° 48' N. Br. 82° 7' O. L. en meer andere Ind. pl.

ROYSTON, Eng. vlek van Hertford, deels in Cambridge, 1000 inw.

ROYSTONE, Eng. kerspel van Yorkshire, West-Riding, 2600 inw. eene rijk begiftigde Lat. school.

ROYTON, Eng. vlek van Lancashire, ongeveer 4000 inw.

ROZ, Beij. stadje, Regenkreis, linnenrederij, enz. 900 inw.

ROZANS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Hautes Alpes, 12 uur van Gap.

ROZEMARIJN EILAND, aan Nieuw Hollands N. W. kust tot Dampiers Archipel behoorend.

ROZENBURG, Zuidholl. eil. in den mond der Maas, en d. aldaar, met Blankenburg te zamen 600 inw.

ROZENDAAL, Noordbrab. cantons hoofdpl. aan den weg van Breda naar Bergen op Zoom, 4500 inw. Geld. d. nabij Arnhem, met een overfraai lusthuis.

ROZNIATOW, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Stry.

ROZNOW, Oostenr. vlek, in den Moravischen kreits Prerau, 12 uur O. van Olmutz, 2300 inw.

RSHEW WLADIMIROU, Rus. kreitsstad, gouv. Twer, aande Wolga, op eenige hoogten, die van vlakten omgeven zijn, handel in koren, hennep, enz. 7400 inw.

RUABON, Brit. d. van Noordwallis, in Denbighshire, met een fraai lusthuis en park, enz. 1150 inw.

RUAD, zie ROUAD.

II. DEEL. II. STUK.

RUAN, 3 Eng. kersp. in Cornwall, door de toenamen van *Great*, *Little* en *Langhorne*, onderscheiden.

RUANELLY, dal van het Ind. Ceylon, waar men velerlei kostelijk gesteente in de riv. enz. vindt.

RUARDNAMURCHAN, Schot. voorbergte, gr. Argyle, de Westelijkste punt van het Schot. vaste land.

RUATAN zie RATTAN.

RUBIANA, Sard. stad van Piemont, prov. Susa, 2800 inw.

RUBIERA, Moden. riv. en vlek aan dezelve, nabij de hoofdpl.

RUBIN (*Robaan*) eilandje aan het inkomen der Straat van Bab el Mandeb, waar men loodsen neemt, om door de Straat de Roode zee in te varen.

RUBIO, Spaan. kaap, aan de N. W. kust van het eil. Iviça; 39° 5' N. Br. Zuidam. riv. die aan de Westzijde der Golf van Venezuela uitkomt, en riv. van Tucuman.

BUCKERSDORF, Pruiss. d. in het Siles. regtsg. Liegnitz.

RUCKINGEN, Keurhess. d. 2 uur O. van Hanau, waar het bloedig gevecht van 30 October 1813 plaats greep.

RUDANAY, Schot. Hebrideneilandje, aan de Westkust van Mull.

RUDAW, Oostpruiss. vlek, 5 uur N. N. W. van Koningsberg.

RUDEN, Pruiss. eil. van Pommeren, aan den mond der Peene, van zandbanken omgeven, met een fort. Een Pruiss. stadje, in het Westphaalsche regtsg. Arensburg, met 1600 inw. heet ook *Ruden*, of *Ruthen*.

RUDENHAUSEN, Beij. vlek, Untermainkreis, 1 slot, 900 inw.

RUDERSBERG, Wurtemb. markt-vlek, in den Jaxtkreis, 1100 inw.

RUDERVOORDE, Nederl. d. van Westvlaanderen, 2 uur van Brugge, 2600 inw.

RUDESHEIM, Nass. markt-vlek, in de Rheingau, handel in wijn, scheepvaart, meer dan 2000 inw.

RUDGELEY, Eng. markt-vlek, gr. Stafford, welgebouwd, fabr. van hoesden, enz. handel in paarden, 2200 inw.

RUDKIOBING, Deen. stadje, op de Westzijde van het eil. Langeland, in het Sticht van Funen, 1100 inw.

RUDNIK, Turk. vlek van Rumeli, sandsjakschap Semendria.

RUDOLFSSTADT, Boh. bergvlek, kreits van Budweis, 800 inw. die eenig goud en zilver delven.

K k

RUDOLFESWERTH, zie NEUSTADTL.

RUDOLSTADT, hoofdpl. van het Schwarzburg-Rudolstadtse, in een dal, aan de Saal, welgebouwd, met 1 steenen brug over de riv. 1 vorstelijk slot buiten de stad en 1 in dezelve, met 1 boekerij en verzamelingen van naturalia en schilderijen, 1 seminar. 1 gymn. fabr. van wollen stoffen, 4100 inw.

RUDRAPRAYAGA, Ind. stad van het Noordelijke Sirinagur, waarheen men sterk in bedevaart gaat; 50° 19' N. Br. Rudrapore heet daarentegen eene aanzienlijke Ind. stad van Delhi; 29° 1' N. Br. 74° 35' O. L.

RUE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Somme, 5 uur N. W. van Abbeville, aan de Maye, visscherij, 1100 inw. Nog vele andere Fr. pl. heeten Rue, en voorts een Zwits. vlek, canton Fryburg, met 1 slot en 4 jaarmarkten.

RUEL, Fr. vlek, dép. Seine et Oise, 3 uur N. W. van Parijs, vele schoone lusthuizen, 2500 inw.

RUFASA, Spaan. vlek in het W. van Valencia, ongeveer 5000 inw.

RUFFAC, zie ROUFFAC.

RUFFEC, Fr. hoofdpl. van een arrond. met 52,000 inw. dép. Charente, 8 uur N. van Angoulême, handel in wijn en brandewijn, 2100 inw.

RUFFIEUX, Sard. vlek van Savoye, N. van Chamberry, 1100 inw.

RUFISCO, Afrik. zeepl. aan de Westkust, ten N. van de Gambia.

RUGBY, Eng. kerspel van Warwick, aan den Avon, en een kanaal, dat van daar naar Oxford strekt, met een rijk collegie en 1800 inw.

RUGEN, Pruis. eil. aan de kust van Pommeren, tegenover Straalsund, uit eenige onderling zamenhangende schiereil. bestaand, hoog van kust, doch zonder goede haven, bebouwd en beweid. Hout is er overvloedig; men drijft er veel visscherij en telt 28,000 inw. hoofdpl. Bergen.

RUGENWALDE, Pruis. stadje, aan den Wipper, in het Pommerse regtsg. Köslin, welgebouwd, met 1 slot, linnenreederij, zalmvangst, scheepsbouw, 2500 inw.

RUGGED ISLE, Ier. eil. aan de Zuidkust van het gr. Cork; 51° 30' N. Br.

RUGLEN, zie RUTHERGLEN.

RUGLES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Eure, aan de Rille, 9 uur Z. ten

W. van Evreux, 1600 inw. die met hunne naburen eindeloos vele spijkers en spelden maken.

RUHLA, van een riviertje doorloopen, en deels tot Saksen-Gotha, deels tot Saksen-Weimar, behoorend vlek, waar men sterk in ijzer, koper en ivoor, werkt, en vele wollen kousen en handschoenen breidt, 2500 inw. gezondheidsbron.

RUHLAND, Pruis. stadje, in het Brandenb. regtsg. Frankfurt, aan den Elster, visscherij van aal, 1500 inw.

RUHNOE (Run) Rus. eilandje, aan de kust van Lyssland, 12 uur O. ten N. van Domesness, met 1 licht.

RUHRORT, Pruis. stadje, regtsg. Kleef, aan den Rijn, waar de Ruhr, die in het Westphaalsche regtsg. Arensburg ontspringt, in de groote riv. valt, fabr. handel, scheepsbouw, 1000 inw.

RUIB, Oostind. eil. van kleine eilandjes omgeven, nabij Waigoe, hoog van grond; 0° 4' N. Br.

RUINEN, Nederl. d. van Drenthe, met ongeveer 700 inw.

RUINERWOLDE, Nederl. d. van Drenthe, 6 uur N. N. O. van Zwolle, ruim 1100 inw.

RUINES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Cantal, nabij St. Flour.

RUISLIP, Eng. kerspel van Middlesex, nabij Uxbridge, 1240 inw.

RUISSELEDE, zie RUYSSSELEDE.

RUJA, Turk. kasteel van Morah, aan de Oostzijde der Golf van Kolythia, met eene haven,

RULLY, Fr. vlek, dép. Saône et Loire, nabij Chagny, 1300 inw.

RULZHEIM, Beij. vlek, Rhein-kreis, O. van Landau, 1500 inw.

RUM (Roum) dezen naam draagt vaak het Turk. bassaschap Siwas, aan de Zwarte zee.

RUM, Hung. vlek, regtsg. Eisenburg, met 1 slot.

RUM, een der Schot. Hebriden, N. van Mull, rotsig, zonder eenig hout, schapenteelt, 600 inw.

RUM KEY, Westind. Bahamas eilandje, 8 uur ten O. van het Noordeinde van Long island, thans eenigzins bebouwd.

RUMA, Oostenr. vlek van Slavonie, regtsg. Syrmie, met tweederlei kerken; 45° 1' N. Br.

RUMAL, Rus. vlek, gouv. Finland, aan een meer, visscherij.

RUMBEKE, Nederl. d. van Westvlaand. 3 uur van Cortryck, en nabij Rousselaere, 6250 inw.

RUMBLE, een der kleinste Schotse eilandjes van Hitland.

RUMBURG (*Raunsburg*) Boh. stad, kreits van Leutmeritz, met 1 slot, linnenreederij, andere kunstvljt, handel in potasch, enz. 2700 inw.

RUME, Nederl. d. van Henegouwen, nabij Doornik, 2217 inw.

RUMELI (*Rum-Ili*, *Roum-Ili*, *Romania*) Turk. Beglerbekschap, in Europa, nevens dat van Bosna, en Walachie en Turk. Moldavie, gansch Europeisch Turkije op het vaste land bevattend, ten N. door de Zwarte zee en den Donau begrensd, ten W. door Bosna, Oostenr. Dalmatie en de Ionische zee, en voorts door de Middell. zee, den Archipel, enz. Het bestaat uit de sandsjakschappen van het eigenlijke Griekenland en Macedonie, waarover zie **GRIEKEN**, en uit de Thracische van Gallipoli, Visa en Kirkhilissa, de Bulgarische van Silistria, Nikopoli, Widdin, Csirmen, en Sophia, de Servische van Perserin, Veldschterin, Dukagin, Aladsjahissar en Semendria, de Albanische van Delvina, Avlona, Ilbessan, Scutari en Ochri, en de afzonderlijk beheerde steden Adrianopel en Constantinopel. Men schat de gezamenlijke bevolking op ongeveer 6 miljoen inw. daar het land veelal dun bevolkt is, en onder de Turk. heerschappij grootelijks kwijnt. Men volgt er grootendeels den Griekschen Godsdienst, en belijdt overigens den Mohammed. of Israëlitischen; zie voorts **TURKIJE**.

RUMELI-HISSAR, Turk. kasteel, op den Europeeschen oever van het kanaal van Constantinopel, tegenover Anadolli-Hissar, en nevens een ander, door de Genuezen gebouwd, en *Rumeli Kavar* geheeten, dat thans meer en meer vervalt.

RUMIGNY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ardennes, 5 uur Z. van Rocroy, ongeveer 800 inw.

RUMILLIES, Nederl. vlek van Henegouwen, nabij Doornik, 480 inw.

RUMILLY, Sard. vlek van Savoye, prov. Chambéry, 3100 inw.

RUMMELSBURG, Pruis. stadje, in het Pommersche regtsq. Köslin.

RUMPST, Nederl. d. van Antwerpen, 3 uur van de hoofdpl. 2000 inw.

steen- en pannebakkerijen.

RUN, ziltig moeras van het Ind. Guzerat, met de Golf van Cutch gemeenschap hebbend, en uitnemende weiden bevattend.

RUNACHUSAN, eilandje aan Schotl. Westkust; 58° 13' N. Br.

RUNALA, Ind. Mahrattenstad van Khandeisj; 21° 17' N. Br.

RUNAWAY, baai aan de N. W. kust van het Westind. Antigua, met rotsen en ondiepten nevens zich; en aan de Noordkust van Jamaica; 18° 50' N. Br. kaap aan de Oostkust van het Noordelijkste eil. van Nieuw Zeeland; 37° 33' Z. Br. 178° 26' W. L.

RUNCADORE, eilandje in de Westind. zee, omstreeks Kaap Gracios a Dios, aan de kust van Honduras; 14° 30' N. Br.

RUNCORN, Eng. kerspel van Cheshire, ruim 2000 inw.

RUNDA, Ind. Mahrattenstad van Khandeisj; 20° 54' N. Br.

RUNDLESTONE, bij hoog water blinde Eng. klip, nevens Landsend, aan de kust van Cornwall, met eene baak.

RUNGPORE, Ind. hoofdpl. van een distr. van Bengale, aan den Goggot, welgebouwd, met veel handel op Bootan, Assem, enz. 25° 27' N. Br. 84° 11' O. L. kasteel van Gergong, in Assem, op een eilandje, met eene oude brug van een kunstig maaksel.

RUNKEL, vlek in het vorstendom, waarover zie **WIED-RUNCKEL**, onder Nassausche Souvereiniteit, aan de Lahn, met eene steenen brug over de riv.

RUNNODE, Ind. Mahrattenstad, in Malwah; 25° 7' N. Br.

RUOLO, Moden. stadje, aan een kanaal, 3 uur van Novellara.

RUPELMONDE, Nederl. stadje van Oostvlaand, aan den zamenloop van *Rupel* en Schelde, 2121 inw.

RUPERSDORF (*Hohenrupersdorf*) Oostenr. kerspel van 2300 inw. in het land Unter der Ens, viertel Untermantartsberg, met 1 vlek van 150 huizen, aan de Sulzbach.

RUPERTS FORT, Westind. fort op de Westkust van het eil. Barbados. *Prince Ruperts bay* en *head* worden elders vermeld.

RUPNAGUR, Ind. Mahrattenstad van SCINDIA. in Asjmir.

RUPPERSDORF, Saks. d. in de Lausnitz, linnenreederij, 1500 inw.

Boh. d. kreits van Buntzlau, 800 inw.

RUPPIN (NEU) Pruis. stad in het Brandenb. regtsg. Potsdam, aan een meer van denzelfden naam, waaruit er eene vaart naar de Havel loopt, regelmatig van aanleg, met 1 gymn. een groot exercitiehuis, looijerijen, fabr. van handschoenen, laken enz. 4600 inw. Een weinig verder ten N. ligt het elders vermeldde *Alt Rupin*.

RURIKS ARCHIPEL, door KOTZEBUE ontdekte groep van Noordelijk Polynesië, nabij Lord Mulgrave's eil.

RUSA, Rus. kreitsstad, gouv. Moscow, aan eene riv. van haren naam, handel in koren, hennep en leder, 2500 inw. 55° 38' N. Br.

RUSCSUK (*Ruschtschuk*, *Rustsjuk*) Turk. stad van Rumeli, sandsjakschap Nikopoli, aan den Donau, met een versterkt kasteel, verscheidene moskeën, baden, enz. fabr. van zijden en wollen stoffen, katoenen, linnens, tabak, enz. 1 Griekschen Aartsbisshop, vele Grieken, Armeniers en Joden, onder de 24,000 inw. die veel handel drijven; 43° 52' N. Br.

RUSH HAVEN, zeepf. aan Ierl. Oostkust, N. van Dublin.

RUSHTON, verscheidene geringe Eng. pl. in Northampton, Staffordshire, Cheshire en Dorsetshire.

RUSLAND is in oppervlakte van grond het grootste rijk, dat er op den aardbodem ooit bestond. Zich van Zweden, Pruisen en Polen, door een groot deel van Europa, en een nog veel grooter van Azie, tot in Amerika uitstrekkend, bevat het eene verbazende menigte en verscheidenheid van volken, als Eskimos, Samoeden en verdere Poolvolken, Tartaren van zeer verschillende soorten, Kalmukken, Baschkiren, Kozakken, Walachiers, Zigeuners, Israelit. Armen. Eng. en andere handelaars, Grieksche, Fransche, Duitsche en andere Kolonisten aan de Zwarte zee en elders, Georgiers, Circassiers, Abassen, enz. omstreeks den Kaukasus, Lithauwers en Polen, meest al de gezamentlijke stammen van het geslacht, waarover zie **FINNEN**, en hovenal Russen, die de eigenlijke sterkte des rijks uitmaken. Van deze gezamentlijke bevolking rekent men dat er ruim 35 miljoen menschen, waaronder nog steeds meer dan 12 miljoen lijfeigenen van de Kroon en den Adel zijn, in Europ. Rusl. en

ruim 14 miljoen in Aziat. Rusl. en Rus. Amerika, gevonden worden. Het Aziat. Rusl. kan door de Uralsche bergketen van het Europ. afgescheiden worden geacht. Dit laatste heeft ook elders aan zijne grenzen aanzienlijke gebergten, als het Kaukasische, het Taurische op de Krim, het Karpathische en het Lappische; maar van binnen is Europ. Rusl. in vergelijking vlak en effen. Het Aziat. is daarentegen van verscheidene bergreeksen doorloopen. Beide bevatten vele groote en kleinere meeren en riv. die in de verschillende zeeën, welke het rijk van menigen kant bespoelen, uitloopen. Gegravene vaarten vindt men er vele. Eenige derzelve banen een gemeenschapsweg tusschen Petersburg en Kiachta aan de grenzen van China, welke voor den Rus. handel zeer voordeelig is. De landwegen zijn daarentegen in Rusl. veelal slecht, en behalve des zomers enkel in de wintermaanden, gedurende welke zij met sneeuw bedekt zijn, bruikbaar.

Het rijk laat zich in 4 verschillende luchtstreken verdeelen; als 1) die der Poollanden, tusschen 78° en 67° N. Br. waar alles in ijs en sneeuw begraven ligt, en de hond en het rendier de eenige huisdieren der weinige inw. zijn; van dit gedeelte des rijks zijn Spitsbergen en Nieuw Siberie de Noordelijkste uiteinden; 2) de koude luchtstreek, tusschen 67° en 57°, waar gezaaide rogge en ander koren wel opkomt, doch vaak niet rijp genoeg wordt, om geoogst te kunnen worden; 3) de gematigde luchtstreek, tusschen 57° en 50°, welke het voornaamste deel des rijks uitmaakt, en in welke landbouw en veeteelt overal wel gelukken, en men in het kweken van velerlei oostsoorten slaagt; uitgezonderd ver Oostwaarts aan; want de landen van deze luchtstreek en de naastvoorgaande zijn al kouder en kouder, naar mate hunne ligging Oostelijker is; 4) de warme luchtstreek, waar men wijn, en in de Zuidelijkste streken ook edele boomvruchten, oogst. Hier valt rhabarber, met andere artsennijplanten, eenige specerijachtige gewassen, tabak, katoen, hop, koolzaad, vlas en hennep, welke laatste art. ook elders gebouwd en in menigte uitgevoerd worden. Tot den uitvoer behoort er voorts, met en benevens

gelswerk, inzonderheid ook zeildoek, jachtleder, ijzer, koren, talk, was, pek, teer, dennenhout en ander, van Archangelsk, Riga, enz. Nopens de tegenwoordige beperking van den invoer, door welke men velerlei kunstvlijt poogt aan te moedigen, zie PETERSBURG, en nopens andere bijzondere besluiten, ten opzichte van den handel, ODESSA en OCHOTSK.

De Rus. bergen bevatten menigerele heele en halve metalen en minerale bronnen. Zout valt er in Rusl. overvloedig. Men teelt er zijdewormen en bijen in menigte. Van sprinkhanen lijdt men er hier en daar somwijlen grootelijks. De onmetelijke bosschen wemelen er van velerlei wild gedierte en gevogelte. In vele oorden des rijkts bestaat men voornamelijk van het bont, dat de jagt er oplevert. Men vindt er elanden, wilde stieren, steenbokken, geiten, gazellen, wilde schapen, enz. Tot de tamme dieren behooren er schapen van velerlei soort, ezels, kemels, rundvee en paarden van menigerhande voortreffelijke rassen. Onuitputtelijk is de voorraad van velerlei visch in de Rus. zeeën en binnenwateren. Bijzonderlijk wordt er in sommige Rus. riv. eindeloos veel steur gevangen. De eigene Rus. koopvaardij en kunstvlijt laten zich niet hoog verheffen. Over de leefwijze en zeden van het meerendeel der ingezetenen, zie RUSSEN. Men oesent er, behalve den Griekschen Godsdienst, dien der Roomschegez. Luth. Geref. Doopsgez. Hernhutters, Armeniers, Israeliten, Mohammed. Lamas en Sjammans. De Keizer is er evenzeer het eigenlijke hoofd der Grieksche kerk, als de oppermagtige beheerscher van het rijk; en, terwijl de Dirigerende Senaat er het oppertoezicht over de regts-oefening houdt, en voor de opvolging van het Wetboek door de vierscharen maakt, doet eene Dirigerende Synode zulks voor het Grieksche geloof, dat er 26,700 kerken en na genoeg 500 mannen- en vrouwen-kloosters heeft. De Roomschegez. hebben er ook kloosters, en plagten Jesuitencollegien te hebben, waarheen vele leden der orde van elders weken; maar in 1820 werden die collegien opgeheven, en reeds vroeger werd de bekeeringsijver der orde er evenzeer beteugeld, als de oogmerken der Eng. Bijbelge-

nootschappen daarentegen bevorderd. De vereenigde Luth. en Geref. hebben er een algemeen consistorie. De bedienaars der Grieksche kerk hangen er af van Aartsbisschoppen, Archimandriten en Bisschoppen, en worden op seminariën en theologische hooge scholen opgekweekt. Eigenlijke universiteiten heeft Rusl. te Moscow, Kasan, Charkow, Wilna, Dörpat en Abo, behalve die, waarover, en over den staat der wetenschappen, zie PETERSBURG. Men telt in Rusl. 10 krijgsscholen, behalve de school der Keizerlijke Pages. Oranienbaum heeft eene uitnemende Kadettenschool voor de Marine, welker verdere stichtingen voornamelijk daar tegen over te Kroonstadt gevonden worden, en voorts aan de Zwarte en Casp. zeeën; terwijl Ochotsk aan de zee van Tartarijen ook iets van dien aard bevat. Verre weg het grootste gedeelte der oorlogsvloot bestaat uit klein vaartuig. Zij heeft tot hare bemanning 33,000 matrozen, 8000 zeesoldaten en 4000 artilleristen; doch volgens anderen zijn die onderscheidene korpsen veel talrijker. Evenzeer verschilt men nopens het getal der aanwezige linesschepen en fregatten, en nog meer nopens dat der bruikbare. De landmagt bestond in 1812, naar de matigste berekeningen, uit 535,000 man geregelde troepen, en 100,000 man ongeregelde; met en benevens eene milizie van 600,000 man. De staatsuitgaven werden in 1811 op 274 miljoen Roebels berekend, de inkomsten op 215 miljoen dito, en de Staatsschuld, zamt het papieren geld, op 1000 miljoen. Den 1 Jan. 1822 begrootte men de schuld op 48,600,000 guldens in Holland, metalliek aan goud 23,000 Roebels, aan zilver 53 miljoen dito, 296 miljoen dito aan assignaten, en 639 miljoen aan bankpapier. Hiervan stond er een deel geamortiseerd te worden, doch daarentegen zullen de buitengewone uitgaven aan de legers en gouv. waar het wegblijven van de gewone vorst, den noodigen toevoer zoo zeer hinderde, en veel gebrek veroorzaakte, de staatsschuld vermeerderd hebben. De gouv. die thans 58 in getale zijn, voeren de namen van Moscow, Petersburg, Novogorod, Twer, Pskow, Smolensk, Tula, Jaroslaw, Kostroma, Wladimir, Wologda, Nis-

jegorod of Nisne Novogorod, Kaluga, Archangelsk, Olonez, Tambow, Woronesch, Rjasan, Kursk, Orel, Slobodsko-Ukraine, Jekaterinoslaw, Nikolajef of Cherson, Taurie, Tschernigow, Pultawa, Lyfsland, Ehtsland, Koerland, Wilna, Grodno, Minsk, Mohilow, Podolie, Kiew, Astrakan, Saratow, Pensa, Simbirsk, Kasan, Wiatka, Orenburg, Perm, Tobolsk, Tomsk, Irkutsk, Bialystock, Witebsk, Volhynie, het land der Donsche Kozakken, Moldavie en Bessarabie, Grusie, Kaukasie, Daghestan, Circassie, Schirwan, Imirete en Finland. De ontzaggelijk wijdutgestrekte Oostersche gouv. staan in een grooter aantal kleinere gesplitst te worden. Vele gouv. hebben bij een Militairen gouverneur nog een burgerlijken; doch in sommige gouv. zijn beide ambten in eenen en denzelfden persoon vereenigd; en sommige zijn, zoo als Finland, Lyfsland, enz. met bijzondere voorregten onder Rus. beheer gekomen, of hebben ze naderhand ontvangen. Over het bestuur, enz. des Koninkrijks, welks Kroon aan de Rus. verbonden is, zie POLEN.

RUSS, Oostpruis. vlek, regtsgr. Gumbinnen, aan den Niemen, visscherij, 800 inw. Oostind. eilandje, W. van de Nassaus eil. 2° 53' Z. Br.

RUSBACH (*Gross Russbach*) Oostentr. vlek in het land Unter der Ens, viertel Untermanshartsberg, aan de *Russbach*, met het kerspel 1900 inw.

RUPPEN, zie ROSSWEIN.

RUSSE, riv. die bij het Pruis. Memel in de Oostzee valt.

RUSSEL, een der kleinste Westind. Bahamas; Noordam. gr. in het Z. W. van Virginia, 6400 inw. Eene hoofdpl. van het gr. Logan, in Kentucky, met eene dusgenoemde akademie, 2 drukkerijen en 532 inw. heet *Russelville*.

RUSSELSHEIM, Hess. vlek, prov. Starkenburg, 2 uur O. van Mentz, aan den Main, 1 slot, 1100 inw.

RUSSEN, Slavon. menschengeslacht, welks eigenlijke woonpl. tusschen het Uralsche gebergte en het op Zweden veroverde land begrepen was, en in *Groot, Klein, Zwart, Wit en Rood Rusland* werd gedeeld. Verreweg de meeste Kozakken en de Russniakken behooren tot hetzelfde, en het is thans door het gansche Rus. rijk hen verspreid. Men vindt onder het

zelve nog steeds, het gene men ou-lings ook hieromstreeks vond, een sla-venstand van boeren, die met het door hen voor den eigenaar bebouwde land verkocht of weggeschonken, of elders ten volle als slaven gebruikt, kunnen worden. Doch het aantal dier lijfelingen neemt er, onder de Keizerlijke verordeningen, steeds af. De overige Rus. landheden en stedelingen zijn vrij, maar dragen nu ook de lasten, van welke de Adel ontheven is. Deze acht zich, ofschoon een deel den titel van Prins, Graaf, enz. voert, onderling gelijk in rang, onderhoudt veelal een groot aantal bedienden, en onderscheidt zich voorts door kostbaarheid in kleding, geweldig volle tafels, enz. Voorgoeden smaak, schrandter overleg, en grondige kennis, schijnt het algemeen er min vatbaar te zijn, maar het ontbreekt er geenszins aan bekwaamheid om iets aanteteelen en natedoen, en kunstvlijt is er zoo algemeen, dat elk gezin ten platten lande veelal zijne eigene kleding, huisraad, enz. vervaardigt, welk alles er nu ook even eenvoudig is, als de woningen der landlieden, die meestal slechts uit twee afdeelingen voor hen zelven en hun vee bestaan, Van zindelijkheid heeft men er weinig denkbeeld, ofschoon men zich gestadig baadt. De leefwijze is er bij de geringe volksklasse sober, uitgezonderd een buitensporig gebruik van sterken drank, dat, aanleiding tot allerlei ongeregelheden geeft, en bijzonderlijk voor de kuischeid zeer nadeelig is, Groot is daarentegen de herbergzaamheid der inmiddels van hebzucht niet ontbloote Russen; en zij zijn veelal opgeruimd en vrolijk, maar nogtans opvliegend, en in hun woeden wreed en hardvochtig. Tevens vast van gestel, schuwen zij vermoeijing noch gevaren, en worden onder bekwame aanvoerders goede land- en zeesoldaten, die van geen vlugten weten. Bij eigenwilligen landarbeid, en een-toonig vervaardigen van fabriekgoederen, ontbreekt hun inmiddels de noodige volharding; alwaarom het eigenlijke fabriekwezen er veelal in vreemde handen is. In bijgeloovigheid evenaren zij de Zuidelijke leden der Grieksche kerk. Elke hut heeft haren beschermheilig. Tot het onder hen in zwang zijnde kerkgezag zou-

der muziek hebben zij veel aanleg, en hunne taal is woordenrijk en vol van beelden. Buiten de kerken wordt er onder hen veel, maar slecht, gemuziceerd, en men bemint er, nevens andere sterke lichaamsbewegingen, den dans. Men dobbelt gaarne, enz.

RUSSEY, Fr. vlek, dép. Doubs, 12 uur O. Z. O. van Besançon, aan de Doubs, 900 inw. veel kunstvljt.

RUSSIA, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Herkimer.

RUSSIGNIES, Nederl. d. van Oostvlaand. 2½ utr van Oudenaarden, 900 inw.

RUSSIAKKEN, Oostenr. volksstam in Hung. en Zevenbergen, van weggeloopene Rus. boeren afkomstig, in gebergten woonachtig, zeer onkundig.

RUSSOOLPORE, Ind. stad van Oude; 25° 57' N. Br. 70° 5' O. L.

RUSSON (*Rutten*) Nederl. d. van Limburg, nabij Tongeren, 859 inw.

RUSSOU, Ind. stad van Nepaul, aan de grenzen van Thibet.

-RUSSWYL, Zwits. d. canton Lucern, gezondheidsbad, enz.

RUST, Bad. vlek, Kinzigkreis, 1 slot, 1500 inw. eil. in de Noorw. zee, 23 uur van de Noorw. kust; 67° 5' N. Br. Eene Hung. vrijstad, regtsgr. Oedenburg, met bouw van uitnemenden wijn en 1100 inw. heet ook *Rust*, of *Ruszt*.

RUSTJUK, zie RUSCHTSCHUK.

RUSWARP, Eng. vlek van Yorkshire, North Riding, 1500 inw.

RUTHEN, zie RUDEN.

RUTHERFORD, Noordam. gr. in het W. van Tennessee, 10,260 inw. waaronder 2700 slaven; hoofdpi. Murfreesboroug; gr. in het W. van Noordcarolina, 13,200 inw. hoofdpi. *Rutherfordton*.

RUTHERGLEN, Schot. kerspel, gr. Lanark, aan de Clyde, 3600 inw. en een vlek, dat ook *Ruglen* heet, met handel in paarden en 1600 inw.

RUTHIN, Brit. stadje van Wallis, gr. Denbigh, aan de Clwyd, 1 fraai raadhuis, 1 Lat. school, 1300 inw.

RUTHWELL, Schot. kerspel, gr. Dumfries, aan den Frith van Solway, met 1 d. en 1200 inw.

RUTIGLIANO, Sicil. stad, in de Napolit. prov. Bari, 4300 inw.

RUTLAMGUR, Ind. Mahrattenstad, in Malwah; 25° 46' N. Br.

RUTLAND, Eng. gr. tusschen Leicester, Lincoln en Northampton, gol-

vend vlak van grond, met landbouw, veeteelt en uitvoer van koren, mais, wol, huiden, een weinig boter en hámels, 16,400 inw. Ier. eilandje, aan de Westkust, gr. Donegal; met 1 d. Noordam. gr. van Vermont, met ongeveer 30,000 inw. en eene hoofdpi. van denzelfden naam, die eenigeu handel en 2600 inw. heeft; vlek van Massachusetts; gr. Worcester, 1250 inw. vlek van Nieuw York, gr. Jefferson, 1600 inw. en meer Noordam. pl.

RUTNAGIRI, Ind. zeepi. van Concan, thans denklijk Brit. 17° 0' N. Br. RUTTONPORE, zie CHOTEESGUR.

RUVO, Sicil. stad, in het Napolit. Bari, 1 bisschop, 3200 inw.

RUYEN, Nederl. van Oostvlaand: 2½ uur van Oudenaarden, 1464 inw.

RUYSBEKE, Nederl. d. van Zuidbrab. 3 uur van Leuven.

RUYSBROEK, Zuidbrab. d. nabij Brussel, 420 inw. Nederl. d. van Antwerpen, 3 uur van Mechelen, 1500 inw.

RUYSSELEDE, Nederl. cantons hoofdpi. van Westvlaand. 5½ uur van Brugge, 5300 inw.

RY, Fr. vlek, dép. Seine infér. 4 uur O. van Rouaan.

RYACOTTA, Ind. stad, van Barra-maul, welbevolkt, en gezond van lucht, met een sterk bergkasteel.

RYAGUDD, Ind. stad van Orissa, met 1 onafhankelijken Zemindar.

RYAN (LOCH) Schot. inham. gr. Wigton, met goede ankerpl.

RYBENSK, Rus. kreitsstad, gouv. Jaroslaw, aan den uitloop van de *Rybena* in de Wolga, linnenrederij, loonrijen, talksmelterijen, handel, scheepvaart, 2200 inw.

RYBURGH, 2 Eng. kersp. van Norfolk, *Great* en *Little* toegeuoemd.

RYCHOER, aanzienlijke Ind. stad van Viziapoer, bemuurd, en thans Brit. 15° 59' N. Br. 72° 25' O. L.

RYCZYWUL, Pool. stadje, wai-woodsehap Sandomir, aan den zamenloop van Radomka en Weichsel. Een Puiis. stadje, regtsgr. Posen, met 600 inw. heet *Ryczywol*, of *Ritschenwalde*.

RYDROOG, hoofdpi. van een Brit. distr. in het Ind. Balaghaut, tamelijk sterk; 14° 16' N. Br. 72° 8' O. L.

RYE, een der Eng. Cinque ports, in Sussex, nabij den tegenwoordigen mond van den Rother, welke intuschen 200 ondiep geworden is, dat men eene nieuwe vaart naar zee ge-

graven heeft, langs welke schepen van 200 ton aan de kaai der stad kunnen geraken. Rye drijft veel bandel en visscherij, en heeft 2700 inw. 50° 57' N. Br. Denzelsden naam voert een Deen. vlek, in Jutland, 6 uur W. van Aarhuus; een Noordam. vlek van Pensylv. gr. Cumberland, 1240 inw. een vlek van Nieuw York, gr. Westchester, 1300 inw. een vlek van Nieuw Hampshire, gr. Rockingham, 1020 inw. en meer Noordam. pl.

RYEGATE, Eng. vlek van Surrey, in Holmsdale, 2440 inw. Noordam. vlek van Vermont, gr. Caledonia.

RYES, Fr. zeepl. dép. Calvados, arond. Vire, met kusthandel.

RYLSK, Rus. kreitsstad, gouv. Kursk, aan den samenloop van Sem en *Ryla*, 1 bisschop, 4600 inw.

RYMENAM, Nederl. d. van Antwerpen, nabij Mechelen, 1550 inw.

RYNABAD, Ind. stad van Bengale, distr. Jessore; 22° 42' N. Br.

RYNACH, Zwits. vlek, canton Aargau, aan de grenzen van Lucern.

RYNBECK, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Dutchess, 3660 inw.

RYPEN, zie RIPEN.

RYPPIN, Pool. stadje, waiwoodschap Plock, ongeveer 1000 inw.

RYTON, Eng. vlek van Durham, 5300 inw. en meer Eng. pl.

RZECZICA, Rus. stadje, gouv. Minsk, aan den Dnieper. Een Boh. stadje, kreits van Tabor, met 1200 inw. heet *Rzeczicz*, *Rood Rzeczicz*, of *Czermena Stara Rzeczice*.

RZESZOW, Oostenr. kreits van Galizie, aan de grenzen van Polen, vlak en vruchtbaar, doch deels met ondoordringbaar hout bezet, 225,000 inw. waaronder 11,797 Israeliten. De eveneensgenoemde hoofdpl. ligt aan de Wisloka, is beter gebouwd, dan de meeste Galiz. steden, drijft veel handel in koren, hout, enz. en heeft onder zijne 4600 inw. vele goudsmiden, dat meestal Joden zijn.

RZGOW, Pool. stadje, waiwoodschap Kalisch, 900 inw.

RZICZANY, Boh. vlek, kreits van Kaurzim, 1 slot en 90 huizen.

S.

SA (*Sah*) Egypt. d. van Bahari, op de puinhoopen van Sais.

SA-ATABEGO (*Satabago*) Turksch sakschapschap van Erzerum, waarvan Akalzike de hoofdpl. is. Volgens sommigen is het een bassaschap op zich zelf.

SA-BULAGH, Perz. distr. en stad van Aderbeisghan.

SAAD, stad van Groot Bucharie, 7 uur N. O. van Samarcand.

SAADE, Arab. stad, in het bergachtig deel van Yemen, met een gebied, die den titel van *Imam* voert, maar wiens grondgebied zeer klein is, en dat des Imams van het meerendeel van Yemen geenszins evenaart.

SAAGARD, Pruis. stadje van het Pommersche eil. Rugen, op het schiereil. Jasmund, 800 inw.

SAAGH, Hung. vlek, regts. Honth; 48° 4' N. Br. 14° 13' O. L.

SAAL (*Sala*) Beij. vlek, aan de *Saale*, die in den Main valt, Untermainkreis, 1050 inw.

SAALE, Oostenr. riv. van het Salzburgerische, die in de Salzach valt, en 2 Beij. riv. waarvan de grootste uit den Obermainkreis door het Saksische naar het Pruis. Halle loopt, en zich verder ten N. bij *Saalhorn* in de Elbe werpt. Zij heeft voorts aan zich, in het Vorstendom Reuss, het stadje *Saalburg* en het d. *Saaldorf*.

SAALES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vosges, 3 uur O. N. O. van St. Dié.

SAALFELD, Saksen-Kob. hoofdpl. van een amt, in het Altenburgerische, aan de Saal, bemuurd, met 1 oud slot, 1 nieuw, 1 gymn. fabr. 3700 inw. Oostpruis. stadje, regts. Konigsberg, 1300 inw. ook *Zellwald*. Een vlek, in den kreits Salzburg van het Oostenr. land Ob der Ens, met 1000 inw. heet *Saalfelden*.

SAALMUNSTER, Keurhess. hoofdpl. van een amt met 7200 inw. prov. Fulda, aan den Kinzig, 1350 inw.

SAAN, zie ZAAAN.

SAANEN, Zwits. vlek, canton Bern, hoofdpl. van het *Saaneenthal*, door hetwelke de *Saane* naar de Aar loopt.

SAAR (*Sarre*) Fr. riv. die uit de Vosges voorkomt, door het dép. Meurthe naar het Pruis. regts. Trier loopt, en hier bij Konsarbrück in den Moesel valt.

SAARBRUCK, Pruis. stadje, in het Nederrijnsche regts. Trier, met eene brug over de Saar, waar er hier een

St. Johan ligt. De stad heeft een slot, 1 Luth. gymn. eenig fabriekwezen, handelenscheepvaart, 2700 inw.

SAARBURG, zie SARREBOURG.

SAAR-LOUIS, Pruis. stadje, in het Nederrijnsche regts. Trier, op een schiereil. dat door de Saar gevormd wordt, wel versterkt, met breede, rechte en welbehoudwe straten, looierijen, draadtrekkerijen, geweerfabr. enz. 4100 inw.

SAAR UNION, Fr. stadje, dép. Bas-Rhin, arond. Saverne, uit Bouquenom en *Neu-Saarwerden* bestaand, die door de Saar vaneen gescheiden worden, en een *Alt-Saarwerden* nabij zich hebben, met eenig fabriekwezen en 2800 inw.

SAATZ, Boh. kreits, nabij het Saksische, aan den Noordkant bergachtig, elders vlak, met bouw van hop, vlas en koren, veel hout, turf, steenkool, ijzer, aluin en tin, 114,000 inw. waaronder vele van Duitsche afkomst.

SAATZ (*Zatecz*) hoofdpi. van den eveneensgenoemden kreits, aan den Eger, bemuurd, teelt van hop, 3800 inw. 50° 18' N. Br.

SABA, Westind. eil. onder het Nederl. gouv. van St. Eustatius, 4 uur N. W. van dat eil. enkel voor sloepen genaakbaar, met veel vischvangst, veeteelt, bouw van indigo, katoen, maar vooral maniok, yams en verdere levensmiddelen. De 50 gezinnen, die men er vindt, maken vele schoenen en katoenen kousen; 17° 39' N. Br. 68° 12' W. L. Een Westind. H. Maagden eilandje, op 18° 15' N. Br. aan St. Thomas onderhoorig, heet *Klein Saba*.

SABAGAN, eilandjes in de Roode zee; 14° 55' N. Br.

SABAKA, Japansche stad van Nippon, 44 uur Z. W. van Meaco.

SABAT, stad van Groot Bucharie, 22 uur N. O. van Samarcand.

SABATIA, Sard. vlek, in het Geneesche, aan zee, W. van Savona.

SABEDYNEN (DE) 2 witte klippen, 5 uur van het N. W. einde van Socotora, in de Groote Golf van Arabie, aan schepen onder zeil gelijkende.

SABEYA, hoog en welbevolkt eil. in de Roode zee; 18° 30' N. Br.

SABI, kaap aan Afrika's Westkust; 28° 8' N. Br. Afrik. Negerstad op de kust van Whidah, aan de Bogt van

Guinee, voorheen hoofdpi. des lands.

SABIA, Afrik. Negerland, aan de Oostkust, ten Z. van Sofala, en eveneensgenoemde riv. aldaar.

SABINA, Nieuw Spaan. haven van Sonora, aan de Golf van California; en riv. die in de Golf van Mexico valt, en de Nieuw Spaan. en Noordam. landen vaneen scheidt.

SABINO, Pauzel. landschap, dat Magliano tot hoofdpi. heeft.

SABIO, Ven. Lomb. vlek, 5 uur N. O. van Brescia, in een eveneensgenoemd dal met schoone weiden.

SABIONCELLO (*Sabioneira*) Oostenr. schiereil. van Dalmatie, tusschen zich en het eil. Lezina ten N. het *Kanaal van Sabioncello* hebbend, dat ook *Stagno* heet; 43° 15' N. Br.

SABIONETTA, Ven. Lomb. stad, 6 uur Z. Z. W. van Mantua, met een kasteel en meer dan 6000 inw.

SABLANCEAUX, Fr. fort, dép. Charente infér. arond. Rochelle, op het eil. Rhé, den Pertuis d'Antioche bestrijkend.

SABLE, Noordam. riv. van Nieuw York, die de gr. Essex en Clinton vaneen scheidt, in het meer Champlain uitloopt, en van wegens de Adgate's falls zonderling is.

SABLE (CAP DE) de Zuidwestelijkste punt van het Noordam. Nieuw Schotl. met het uiteinde op 43° 24' N. Br. De Fr. geven dien naam ook aan de Z. W. punt van Oostflorida, op 24° 55' N. Br. en men vindt aan de Westzijde van Terreneuve, op 50° 43' N. Br. eene landpunt, die bij de Eng. *Sable point* heet.

SABLE (ILE DE) Noordam. eil. 30 uur ten Z. O. van Kaap Bretons eil. op de N. N. O. zijde van eene naar hetzelfde genoemde bank, waar men kabeljauw gaat vangen. Het eil. omvat een groot zout meer, en heeft op zich zandhoopen, die men bij helder weder op een afstand van 8 uur ziet. De Fr. geven deszelfs naam aan meer andere eil. waaronder een, ten N. van hun eil. Bourhon, en ten O. van de Madagaskarsche baai van Antongil, op 15° 50' N. Br. 50° 2' O. L. en een aan de kust van Cochinchina, op 12° 20' N. Br. 103° 17' O. L. Een zandig eilandje, aan de kust van Hayti, op 21° 18' N. Br. en na genoeg 77° W. L. noemen zij *Caye de Sable*.

K k 5

SABLÉ, Fr. cantons hoofdpl. dép. Sarthe, 9 uur Z. O. van Laval, met 1 kasteel, fabr. en 3100 inw.

SABLES D'OLONNE, Fr. hoofdpl. van een arond. met 87,000 inw. dép. Vendée, aan zee, met eene goede haven, visscherij, handel in koren, vee, zout, enz. 5200 inw. 46° 30' N. Br.

SABLESTAN, Afg. prov. der Beludzen, die ook *Arrochadsj* heet.

SABOE, Oostind. vlek, op de Westkust van Gilolo; 1° 6' N. Br. Een groot Negerd. op de Afrik. Goudkust, heet ook *Saboe*, of *Sabu*, en deelt dien naam mede aan omstreken, waar het Nederl. fort Nassau ligt, en waarvan de bevolking, in landbouw, visscherij, enz. veel nijverheid aan den dag legt. Over *Savoe* en *Savu* elders.

SABOLCZA (*Szabolcs*) Hung. regtsg. van het land aan gene zijde van de Theyss, vlak en zandig, vaak door de Theyss overstroomd, met veel teelt van koren, tabak, ooft en melcenen, buiten het distr. waarover zie **HELDUKKENSTEDEN**, 155,000 inw. dat meestal Geref. zijn; hoofdpl. Nagy-Kallo.

SABON, Oostind. eilandje, aan den Zuider. ingang van de Straat van Malacca, van Sumatra door de *Straat van Sabon* afgescheiden; 0° 42' N. Br.

SABOR, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Liegnitz, met het naastliggend *Sabor am Hammer* 750 inw. Spaan. riv. van Gallicie, die op Port. gebied in den Douro valt, en goudkorrels oplevert.

SABRAO, Oostind. eil. van 33 uur omvangs, aan de Oostkust van Flores, nevens Solor, zoo als dit eil. de Straat van Flores tusschen zich en Flores hebbend, en met dit laatste eil. aan den Sultan van Bima onderworpen; 8° 8' Z. Br.

SABRES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Landes, 6 uur N. N. O. van Tartas, met ongeveer 1800 inw.

SABRIDGEWORTH, Eng. kerspel van Hertfordshire, 1827 inw.

SABUGAL, Port. vlek van Beira, aan de Spaan. grenzen, 1400 inw.

SABURGARS (DE) eilandjes in de Rode zee; 15°—15° 10' N. Br.

SACATECOLUCA, Noordam. stichting van Guatimala, aan de Stille zee, met meer dan 3000 inlanders. De hoofdpl. van dat Kapitein-Generaalschap heeft 8 uur ten N. O. van

zich een *Sacatepec*, en dezen naam voeren nog eenige andere stichtingen.

SACCAI (*Sacata*, *Sakai*) Japansche baai, aan de Westkust van Niphon, 50 uur Z. van Kaap Sanger, en stad aan dezelve, met een kasteel, vele tempels, paleizen, enz. 38° 56' N. Br. 134° 47' O. L.

SACCANIA, Turk. naam van het N. O. vierendeel van Morah.

SACCARON, zie **MELADA**.

SACCHETTA, Ven. Lomb. vlek, Z. O. van Mantua, aan den Mincio.

SACÉ, Fr. vlek, dép. Manche, 2 uur Z. O. van Pontorson, en meer Fr. pl.

SACHSA, Pruis. stadje, in het Erfurtsche, fabr. 1150 inw.

SACHSENBURG, Saks. heerlijkheid, met 1600 inw. d. in hetzelfde, en slot op eene rots in het Erzgebirge; Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits Villach, met eene mijn van spiesglas.

SACHSENDORF, Saksen-Hildburgh. d. met 99 huizen, en eene glasblazerij en andere fabr. in de nabijheid.

SACHSENHAGEN, Keurhess. hoofdpl. van eene heerlijkheid met 3000 inw. in het Schauenburgsche, 700 inw. Een Waldeksch stadje met 800 inw. heet *Sachsenhausen*.

SACHSENHEIM, 3 Bad. dd. Neckarkreis, nabij elkanderen, *Gross*, *Klein* en *Ober*, toegeuoemd, te zamen 2200 inw. 2 Wurtemb. dd. Neckarkreis, door de toenamen *Gross* en *Klein* onderscheiden, te zamen 2000 inw.

SACHSENLAND, zie **SAKSENLAND**.

SACILE, volkrijk Ven. Lomb. stadje, deleg. Udine, aan de Livenza, met bouw van uitnemenden wijn.

SACKET'S HARBOUR, grootelijks versterkte Noordam. zeepl. van Nieuw York, gr. Jefferson, met eene goede haven, magazijnen, enz.

SACKINGEN, Bad. stadje, Wiesenkreis, aan den Rijn, 950 inw.

SACLAS, Fr. vlek, dép. Seine et Oise, 2 uur Z. W. van Etampes.

SACO, Noordam. havenpl. van Maine, aan eene riv. van denzelfden naam, gr. York, met 1 bank, 1 akademie, handel, eenige koopvaardij.

SACRAMENT (St.) oorspronkelijk Port. naderhand Spaan. en thans Braz. stadje, op een eil. aan den Noordoever der Plata riv. met eene tamelijk goede haven, die door het met een fort bezet eilandje St. Gabriel gedekt

wordt; 34° 25' Z. Br. 62° 46' W. L.

SACRATIF, Spaan. kaap van Granada; 36° 41' N. Br. 8° 20' W. L.

SACRIFICIOS, eilandje aan Amerika's Westkust; 15° 40' N. Br. en onbewoond eilandje, in de Golf van Mexico, aan de kust van Vera Cruz.

SACY, 2 Fr. dd. dép. Oise, 2 uur Z. O. van Clermont, *Grand en Petit* tegenoemd, nabij elkanderen.

SACZA, Boh. vlek, in den kreits van Biczow, 1100 inw.

SADAO, zie SADO.

SADAVA, Spaan. vlek van Arragon, 15 uur N. W. van Saragossa.

SADDLEHEAD, N. W. punt van het Ier. eil. Achil; 54° N. Br. *Saddle Island* heet daarentegen bij de Eng. een Oostind. eilandje, aan Sumatra's Westkust; 5° N. Br. en een nabij het eil. Palawan; 11° 15' N. Br.

SADIA, zeep. aan de Westkust van Madagaskar; 19° 5' Z. Br.

SADO, Japansch eil. van 30 uur omvangs, in eene groote baai, aan de Westzijde van Nippon; 37° 40' N. Br. Eene Port. riv. die bij Setuval in zee valt, heet ook *Sado*, of *Sadao*, *Caldao*, *Cadaon*, *Zadaon*, enz.

SADRAS, Ind. stad van Carnate, door de Nederl. O. I. Comp. gekocht, en met een tichelsteen fort versterkt. Sints nam de pl. in volkrijkheid toe, maar thans vervalt zij meer en meer; 12° 27' N. Br.

SAEBYE, oude Deen. zeep. van Jutland, aan het Kattegat, Sticht van Aalborg, thans slechts 400 inw. 57° 20' N. Br.

SAELOE, Zweed. zeep. aan het Schagerrak; met een licht op 58° 21' N. Br. 6° 22' O. L.

SAENS (Str.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Seine infér. 7 uur N. N. O. van Rouaan, fabr. van glas, lijn, leder; zeildoek, 2400 inw.

SAFFELAER, Nederl. d. van Oostvlaand, 2½ uur van Gend, 2300 inw.

SAFFE, zie ASAFFIE.

SAFFINAFF, Oostind. groep van kleine eilandjes tusschen 5° en 6° Z. Br. en op 117° 6' O. L.

SAFFRE, Fr. vlek, dép. Loire infér. 2½ uur Z. ten O. van Nantes, 2100 inw.

SAFFRON WALDEN, Eng. kerspel van Essex, waar men saffraan plant te bouwen, met 5400 inw. en een marktplek, eene schoone kerk, fabr.

handel in mout, enz.

SAFRANI, Turk. eilandje, in den Archipel, Z. O. van Stampalia, met een inham aan de N. O. zijde, waarvan het binnenste op 36° 23' N. Br. 22° 13' O. L. gelegen is.

SAG HARBOUR, Noordam. zeep. van Nieuw York, op het Oosteinde van Long Island, met eene goede haven en visscherij; 40° 57' N. Br.

SAGAN, Pruis. hertogdom, in het Siles. regts. Liegnitz, met 36,500 inw. en eene bemuurde hoofdpl. die een residentieslot, 1 Roomschez. collegie, 1 Luth. gymn. fabr. markthandel in koren en vee, en 4700 inw. heeft.

SAGANEER, 2 Ind. pl. van Gundwanah en Asjmur; 21° 34' en 26° 40' N. Br.

SAGARA, heet de Helicon der Ouden, in het Turk. Rumeli, sandsjakschap Egribos, N. der Golf van Lepanto.

SAGARAWIDA, Oostind. inham, aan de Zuidkust van Java; 8° 15' Z. Br. 108° 6' O. L.

SAGARD, zie SAAGARD.

SAGAY, een der kleinste Schot. Hebriden, nabij het eil. Harris.

SAGH (IPOLI) zie HONTH.

SAGHALIEN. (*Sagalien*) groot eil. aan Azia's Oostkust, of (daar het denkelijk eene smalle landtong, welke het door LA PEROUSE dusgenoemd *Kanaal van Tartarije* in tweeën scheidt, tusschen zich en het land der Mantsjoes heeft) schiereil. tusschen 45° 54' en 54° 24' N. Br. bergachtig, doch op menige pl. niet onvruchtbaar, aan den N. O. kant eene volkplanting van Mantsjoes hebbend; en voorts met Ainos bevolkt, daar de volkplanting aan den Zuidkant, waarover zie ANIVA, door de Rus. verdreven is, zonder dat dezen zich er inmiddels voor als nog gevestigd hebben.

SAGHALIEN-ULA, zie AMUR.

SAGNÉ, Zwits. kerspel, canton Neuchâtel, met vele uurwerk- en horlogemakers onder de 1300 inw.

SAGONA, zeer vervallen Fr. stadje, op de Westkust van Corsica, tusschen Calvi en Ajaccio, aan eene baai.

SAGONNE, Fr. vlek, dép. Allier, 7 uur ten W. van Nevers.

SAGONTA, zie MURVIEDRO.

SAGOR, Ind. eil. van Bengale, aan de Oostzijde van den mond der Hugly, genoegzaam met den oever te zamen hangend. Men vindt er een

Ind, tempel met een grooten regenbak; en er begeben zich op vaste tijden derwaarts Bramijnen en pelgrims. Vaste bewoners heeft het eil. niet, maar men wil er eene stichting aanleggen, daar de schepen, die de riv. afkomen, er plegen te ankeren, om hunne lading te completeren; 21° 24' N Br. 83° 27' O. L.

SAGRES, zeer klein Port. vlek van Algarve, een weinig O. van Kaap Vincent, versterkt, met eene haven.

SAGRI, Fr. kaap, aan de N. O. kust van Corsica; 52° 50' N. Br.

SAGRUJE, stad van Groot Bucharie, 5 uur N. O. van Samarcand.

SAGUA, groep van kleine eilandjes in de Westind. zee, 5 uur van de landengte van Darien; 9° 18' N. Br.

SAGUENAY, 2 riv. van Kanada, welke in de St. Laurens uitloopen, en van welke de eene de *Kleine* heet.

SAGUR, Ind. Mahrattenstad van Malwah; 23° 45' N. Br.

SAGY, Fr. vlek, dép. Saône et Loire, 11 uur N. O. van Macon, 2100 inw.

SAHABAD, Ind. Mahrattenstad van Asjmir; 25° 26' N. Br.

SAHAGUN, Spaan. stad van Leon, met 1 kasteel, 4000 inw.

SAHARA, ongemeen groote Afrik. woestijn, ten Z. van Barbarije en het Marokkaansche, aan den Westkant door den Atlantischen oceaan begrensd, Oostwaarts aan onbepaald ver reikend, op sommige pl. de breedte van 15° hebbend, louter zand, uitgezonderd eenige vruchtbare plekken, of Oasen, waar de Karavanen, die deze eindeloze zandzee in verschillende rigtingen doorkruisen, ververschingen vinden. Hare inw. behooren tot het menschengeslacht, waarover zie MOOREN.

SAHARUNPORE, Ind. distr. van Delhi, tusschen de Dsjumna en den Ganges, op ongeveer 31° N. Br. zeer vruchtbaar in koren, suiker, indigo, katoen en tabak. De eveneensgenoemde hoofdpl. heeft een Brit. regter, collector, enz. Nog eene Ind. stad van Delhi, ook onder Brit. gebied, heet *Saharunpore*.

SAHAY, Boh. d. kreits van Pilsen, in 1742 vermaard geworden.

SAHLAYDUN, Birm. stad van Pegu, aan den Irawaddy, met veel handel in teakhout, enz. 18° 35' N. Br.

SAHUN (*Sahuntala*) sinds 1812 Rus.

stad van Abassie, 3000 inw.

SAHWOTTY, Birm. stad, aan den Irawaddy, op 19° 41' N. Br.

SAI, groote Afrik. stad van Bambarra, 9 uur Z. W. van Sego, van sterke muren en torens omgeven.

SAIBGUNGE, Ind. stad van Bengale, distr. Rungpore; 26° 15' N. Br.

SAID, opperdeel van Egypte, tusschen Assioet en Syene langs den Nijl uitgestrekt, en voorts ook de zeekust ten O. en de Oasen ten W. van het Nijldal, omvattend.

SAIDA (*Seide*) Turk. zeep. van Syrie, oulings *Sidon*, morsig, slecht gebouwd, en door vervallene huizen ontsierd. De haven werd voor ongeveer 50 jaren door den Drusen-Emir FAKR-EL-DIN vernield, maar de reede geeft nog gelegenheid tot eenigen handel in herwaarts aangevoerde goederen van Damascus, enz. De Fr. hebben er een Consul en eenige handelhuizen, en men telt er tusschen de 7000 en 8000 inw.

SAIGNE, Fr. riv. die uit het dép. Var bij Napoul in zee valt; Fr. vlek, dép. Ardèche, 4 uur W. van Tournon.

SAIGNES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Cantal, 4 uur N. O. van Mauriac.

SAIGNON, Fr. vlek, dép. Vaucluse, 11 uur O. van Avignon, 1100 inw.

SAIGONG, Anamsche riviervak, waarover zie MEIKONG, en stad aan denzelven, waar men oorlogsvaartuig bouwt, en met de Port. van Macao handelt.

SAILLANS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Drôme, 3 uur Z. W. van Die, fabr. van katoen en zijde, 1500 inw.

SAILLY, 7 Fr. pl. dép. Somme, *Grand, Petit, Bray*, enz. toegenoomd, en meer andere Fr. vlekken en dd.

SAINS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aisne, 2 uur W. van Vervins, met ijzerwerken en 2100 inw.

SAINTES, Fr. hoofdpl. van een arond. met 89,000 inw. dép. Charente infér. op een hoogen grond aan de Charente, slecht gebouwd, met enge kromme straten, 1 brug over de riv. 1 oude hoofdkerk, 1 gewezen Jesuiten collegie, 1 porseleinfabr. 1 aardewerksfabr. 1 azijnmakerij, looijerijen, fabr. van wollen stoffen, Romeinsche oudh. 10,300 inw. waaronder vele Protest. 45° 44' N. Br. Zuidbrab. d. 3 uur van Nivelles, 1582 inw. zie voorts SAINTS.

SAINTONGE, gewezene prov. van Frankrijk, aan zee, thans deels in het dép. Charente, meerendeels in het dép. Charente infér. begrepen; de hoofdpl. was Saintes.

SAINTS (ILE DES) Fr. eil. dép. Finisterre, door het *Ras van Fontenau*, of de *Saints*, van de landpunt tusschen de baaijen van Audierne en Douarnènes gescheiden, en een doolhof van eilandjes en klippen om zich henen hebbend; Schot. eilandjes, aan de Noordkust van Sutherland; 6 West-ind. eilandjes, Z. van Guadeloupe, en aan dit eil. onderhoorig, met bouw van katoen en koffij. In 1788 telde men er 419 blanken, 20 vrije Negers en 860 andere; 15° 51' N. Br. ook *Iles Saintes*.

SAIPOOR, Ind. stad van Gundwanah; 24° 2' N. Br. 77° 57' O. L.

SAIR, Eng. riv. van Kent, die bij Reculver in zee valt.

SAISSAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aude, 4 uur N. W. van Carcassonne, aan den Bernasson, 1600 inw.

SAISY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Saône et Loire, 4 uur O. van Autun.

SAIVE, Nederl. d. van Luik, nabij de hoofdpl. 760 inw.

SAJANEN, volksstam van Tartaren, welke deels onder het Rus. gebied aan het boveneinde van de Jenisei woont, deels aan China onderhoorig is, en zijnen naam aan een gebergte ten O. van de Jenisei geeft.

SAKAI, zie **SACCAI**.

SAKARA, Egypt. vlek van Wostani, met eenige hooge piramiden.

SAKI, zie **SKIO**.

SAKKAR, Ind. hoofdpl. van een distr. dat aan den Nizam toebehoort, in Viziapoer; 17° 4' N. Br.

SAKSEN, Duitsch Koningrijk, dat, toen het den titel van Keurvorstendom voerde, veel grooter was, en zich oulings nog wijder uitstreckte. Hetzelve werd, namelijk, bij de hervorming gedeeld, en meerendeels aan de regte erven ontnomen. Deze erlangden van hetzelve voor zich eenige kleine deelen, welke thans de Hertogdommen van Saksen-Gotha, Saksen-Hildburghausen, Saksen-Koburg, Saksen-Meiningen en Saksen-Weimar, uitmaken. De jongere, of *Albertijnsche*, linie ontving het door die uitkeering verkleinde Keurvorstendom, en in 1806 de Koninklijke waardigheid, doch

heeft intusschen zoo als steeds névens zich Landstānden, die veel deels aan de gansche regering hebben. De Koning oefent voornamelijk slechts de uitvoerende magt. Men onderhoudt er ongeveer 15,000 man krijgsvolk. De inkomsten bedragen tusschen de 10 en 12 miljoen guldens. Van de staats-schuld van 64 miljoen guldens komt er thans nagenoeg $\frac{3}{4}$ voor rekening van Pruissen, welke mogendheid het laatstelijk van Saksen gescheidene land bekwam. De overgeblevene bevolking van 1,237,000 inw. stamt voor een gedeelte van Saksen af, die uit het eigenlijk vaderland dezer edele menschensoort (dat vervolgens *Nedersaksen* heette, en aan weerskanten van de beneden-Elve lag) voor eeuwen en eeuwen derwaarts verhuisden, na dat wederom anderen naar Engeland overgestoken, en velen door de Franken naar Brabant en Vlaanderen verplaatst waren. De groote meerderheid is in het Koningrijk Saksen Luth. en een veel kleiner aantal, met het Hof, Roomschegez. De Hernhutters zullen er 2000, de Joden 1500, en de Geref. 300 hoofden bedragen. Voor kunsten en wetenschappen heeft men er eene Protest. Universiteit te Leipzig, en elders voortreffelijke gymn. en verdere inrigtingen. Het land is veelal bergachtig, en elders golvend vlak. Het wordt door de Elve en eenige daarin uitlopende riv. bewaterd. Voor het hout van het gebergte zijn er hier en daar kanalen gegraven. Dat gebergte bevat voorts gezondheidsbronnen, en uitnemend bewerkte mijnen van zilver, koper, tin, lood, ijzer, enz. met velerlei steensoorten, maar geen zout. Men bouwt in Saksen een weinig wijns, en voorts koren, aardappelen, enz. Van schapen vindt men er een veredeld ras, dat veel wol oplevert. Deze verwerkt men in menigvuldige fabr. Men vervaardigt er ook veel linnen, papier, kant, katoenen, leder, houtwerk, muzikinstrumenten, enz. Men drijft veel handel in eigene en andere fabriekgoederen, bockwerken, enz. inzonderheid op de Leipziger mis. Tegenover den uitvoer staat de invoer van koren, zout, specerijen en verdere koloniale goederen, grondstoffen voor de fabr. wijn en verdere benoodigdheden. Het land is in de kreiſten van Meissen, Leipzig, Lausnitz, Voigt-

land en het Erzgebirge, verdeeld; in welk laatste de Standsheerlijkheden der Vorsten en Graven van Schönburg gelegen zijn. De Koning is, zoo als de andere Saks. Vorsten, maar met vier stemmen, lid van de Confederatie, waarover zie: DUITSCHLAND.

SAKSEN, Pruis. hertogdom, dat de gezamenlijke landen bevat, welke door den Koning van Saksen aan dien van Pruisen afgestaan zijn geworden, en bij de titels van den laatstgenoemden Monarch dien van *Hertog van Saksen* voegt, maar overigens geen afzonderlijk aanwezen heeft, daar de laatstelijk Saks. landen van Pruisen, onder de Pruis. prov. Brandenburg, Silesie en Saksen, verdeeld zijn geworden, en de laatste prov. slechts een deel van die landen bevat. Tot dezelve heeft men voorts de Brandenb. Altmark, het Maagdenburgsche, Halberstadtse, Eichfeldsche, Erfurtsche, enz. gebracht. In 1817 had de gezamenlijke prov. 1,214,000 inw. dat op een klein aantal Roomschegez. na Protest, zijn. De grond is er veelal vlak en vruchtbaar, en wordt wel bebouwd. De prov. vormt op zich zelve eene militaire divisie, en is in de regts. Maagdenburg, Merseburg en Erfurt gedeeld; hoofdpl. Maagdenburg.

SAKSEN-GOTHA, Duitsch Hertogdom, uit het Vorstendom Gotha, dat van Altenburg, en een deel van Römheld, bestaand, in alles 185,000 Luth. inw. bevattend, en ongeveer 2 miljoen guldens opbrengend. De Hertog heeft, zoo in Gotha, als in Altenb. nevens zich eene ständenvergadering, is door den *Nexus Gothanus* met de Huizen van Saksen-Meiningen en Koburg verbonden, en onderhoudt de Universiteit van Jena in gemeenschap met den Groothertog van Saksen-Weimar, met welks staten, die der Huizen van Schwarzburg en Reuss, en die van Saksen-Hildburghausen, Koburg en Meiningen, de Saksen-Gothasche een Appellations-gericht in hetzelfde Jena hebben.

SAKSEN - HILDBURGHAUSEN, Duitsch Hertogdom, uit deelen van het Koburgsche en Hennebergsche zamengesteld, 31,000 Luth. inw. hebbend, en ongeveer 260,000 guldens inkomsten. De Hertog beheert zijne staten door middel van eene Landregering, en heeft nevens zich eene

ständenvergadering. Van de regtbanken appelleert men er naar Jena.

SAKSEN - KOBURG - SAALFELD, Duitsch Hertogdom, uit verschillende landen zamengesteld, die met elkanteren 85,000 meerendeels Luth. en voor een klein gedeelte Roomschegez. inw. hebben, welke jaarlijks ongeveer 620,000 guldens opbrengen. Men appelleert er naar Jena. De Hertog heeft deel aan den *Nexus Gothanus*, en, zoo als de andere Saks. vorsten, aan het Duitsche verbond.

SAKSEN - MEININGEN, Duitsch Hertogdom, uit gedeelten van het Koburgsche en Hennebergsche bestaand, en voorts nog een deel van Römheld bevattend. In het Hennebergsche deel, dat het *Meiningsche Unterland* heet, telt men meer dan 40,000 inw. en in het overige des Hertogdoms ongeveer 16,000. Alles te zamen is in 11 amten verdeeld. De Luth. kerk, tot welke genoegzaam alles er behoort, heeft er 7 superintendentenschappen. Men begroot de inkomsten op 430,000 guldens. De Hertog heeft nevens zich Landständer, deelt in den *Nexus Gothanus*, enz.

SAKSEN - WEIMAR - EISENACH, Duitsch Groothertogdom, dat onder de staten der *Ernestijnsche* linie van het Saksische Vorstenhuis den eersten rang bekleedt. Het heeft genoegzaam evenveel inkomsten, als Saksen-Gotha, maar 210,000 inw. De Groothertog heeft aan zijne gezamenlijke landen eene constitutie gegeven, volgens welke de landständer er veel inzage op het bestuur hebben, en elk er des noods soldaat is. Ook reeds alvorens werden die landen even uitnemend geregeerd, als de Gothasche. Zij deelen zich voornamelijk in Weimar en Eisenach. De inw. zijn Luth. Men heeft er de Universiteit van Jena met Gotha gemeen, en het Appellationsgericht aldaar met hetzelfde Gotha, Hildburghausen, Koburg, Meiningen, enz. De hoofdpl. is Weimar.

SAKSENBURG (*Saxemburg*) vermeend eil. met een piek in den Atlantischen oceaan, dat op ongeveer 31° Z. Br. 23° 33' W. L. liggen zou, zoo het inderdaad bestond.

SAKSENLAND, Zuiderdeel van het Oosterr. Zevenbergen, in de 12 eeuw met lieden bevolkt, die van den Nederrijn kwamen, en wier nakomelingen

gen zich zelve vaak *Datschen*, of *Duitschers*, noemen, meestal Luth. zijn, en aanzienlijke voorregten genieten. Hun land is in 9 stuhlen en 2 distr. verdeeld; en men schat hun aantal aldaar op 360,000 hoofden; maar er zijn van hen zoo velen elders in Zevenbergen gevestigd, dat zij er in 1810 gezamenlijk 413,528 hoofden uitmaakten

SAL, onbewoond Kaap Verd. eil. aan Afrika's Westkust, met hooge bergen, ver zigbaar, en veel zout opleverend, maar overigens van geene waarde. De N. W. punt ligt op 16° 50' N. Br. Noordam. eilandketen in het binnenste der Golf van California; eilandjes, of klippen, aan de Noordkust van het Westind. Cuba, en kaap daaromstreeks; 21° 10' N. Br. 82° 59' W. L. hooge rotsige landpunt van het Noordam. Nieuw Albion; 34° 57' N. Br.

SALA, Zweed. bergstad, in Westerslän, aan eene riv. van denzelfden naam, welgebouwd, met een instituut voor doofstommen, eene zilvermijn, die thans weinig geeft, en 2100 inw. Sicil. stad, in het Napolit. *Principato citra*, nabij eene eveneensgenoemde riv. 5500 inw. Een Sicil. vlek, in dezelfde prov. met 1400 inw. heet *Sala di Gioi*; en een Sard. vlek van Piemont, 4 uur W. van Aosta; met 900 inw. *La Sala*.

SALABRINO, kleine Spaan. zeep. van Granada, met een eilandje voor zich; 36° 47' N. Br. 8° 10' W. L.

SALADA, Zuidam. inham en riv. van Chili, prov. Copiapo; 25° 40' Z. Br. klein Westind. eilandje.

SALADILLO, Zuidam. riv. van Buenos Ayres, die een weinig ten Z. van de Plata riv. in zee valt, en meer Zuidam. riv.

SALADO, Zuidam. riv. van Tucuman, die op 31° 40' Z. Br. in de Paraná uitloopt; riv. van Peru, die op 22° 27' Z. Br. in zee valt, meer andere Zuidam. riv. 4 riv. van Hayti; riv. van Martinique, enz. Eene Spaan. riv. die in den Xenil uitwatert, heet *Salado de Porcunna*, en eene riv. die in de baai van Cadix valt, *Salado de Arjona*.

SALAGNAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Creuse, 5 uur W. van Gueret, aan de Gartempe; zie voorts **SALIGNAC**.

SALAGUA, Nieuw Spaan. zeep.

aan de Westkust, met 2 goede havens, *Calletas* geheeten; 19° 4' N. Br.

SALAHIEH, Egypt. stad van Bahari, aan den weg naar Syrie, 6000 inw.

SALAIBSKOI, Rus. fort, gouv. Tomsk, aan den zamenloop van *Salaiba* en Bia.

SALAKA, Afrik. haven, aan de Rode zee; 20° 42' Z. Br.

SALAMANCA, Spaan. prov. tusschen 40° en 41° 38' N. Br. aan Portugal grenzend, aan den Zuidkant met hooge bergen bezet, elders gansch vlak, en zonder geboonte en water, droog en heet van lucht, op de beste plekken wijn voortbrengend, en kastanjes, noten, olijven, aardappelen, peulvruchten en koren, benevens veel wol. De bergen bevatten metalen en gezondheidsbronnen. Men drijft er eenig fabriekwezen en veel sluikhandel met Portugal. De 210,000 inw. die men er in 1800 telde, hadden een eigen bisschop, maar stonden onder de regtbank van Valladolid, en den Kapitein generaal van Zamora.

SALAMANCA, Spaan. hoofdpl. der eveneensgenoemde prov. aangaan van ligging, aan de Tormes, in het hangen van 3 bergen, bemuurd, met 13 poorten, en verscheidene fraaie fonteinen en pleinen, waarvan het voornaamste schoon bebouwd is. Prachtig is er de Gothische bisschopskerk, groot het gebouw der universiteit, die van al het noodige wel voorzien is, maar thans niet boven de 400 studenten heeft. Bezigtigenswaardig is er ook het stadhuis, de Dominikanerkerk, het Bernardinenklooster, het gewezenes Jesuitencollegie, eene Romeinsche brug met 27 bogen, en het slagveld, waar het kwetsen van **MAR-MONT** in 1812 de Fr. in wanorde bragt, en aan Lord **WELLINGTON** eene overwinning verschafte, die nu onafgebroken door andere werd gevolgd. Salamanca heeft thans slechts ruim 13,000 inw. 41° 21' N. Br.

SALAMANCA, welgebouwd Nieuw Spaan. stadje, intendantschap Guanajuato, 7075 voet boven de zee, 50 uur N. W. van Mexico; vlek van het intendantschap Puebla, prov. Tlascala, en gewezen stad van nieuw Granada, prov. Santa Martha, thans een klein d. Een Nieuw Spaan. vlek en fort, op den toegang tot het schiercil. Yucatan, heet *Salamanca de Bal-*

calar, en een eilandje, aan de kust van het Zuidam, Carthagena, *Salamanguilla*.

SALAMBRIA, Turk. riv. van Rumeli, die door het dal Tempe naar de Golf van Salonik vloeit.

SALAME, eilandje aan den mond van den Perz. zeeboezem, nabij Kaap Mussendoon; 26° 20' N. Br.

SALAMELA DE ARCOBISPO, Spaan. pl. 23 uur N. W. van Sevilie.

SALAMIA DE LA SERENA, Spaan. stadje van Estremadura.

SALAMIEH, Arab. stad van Nedsjed, waar men ook een *Salami* vindt.

SALAMPARANG, dus heet bij de inlanders het Oostind. eil. Lomboek.

SALANBUIGH, Anamsche stad van Cochin China; 15° N. Br. 103° 36' O. L.

SALANCHE, Sard. vlek van Savoye, op eene hoogte, aan de Arve, 1400 inw.

SALANGARI, Oostind. eilandje aan de Westkust van Gilolo; 2° 15' N. Br.

SALANGORE, zie **SALENGORE**.

SALANKEMEN, slecht gebouwd Oostenr. stadje, tegen over den uitloop van de Theyss in den Donau.

SALANKEN, Oostind. kaap van Celebes, in de baai van Bony.

SALANO, klein maar schoon Oostenr. vlek van Illyrie, nabij Görz.

SALARS (PONT DE) Fr. cantons hoofdpl. dép. Aveyron, 3 uur van Rhodéz.

SALASSO, Sard. vlek van Piemont, prov. Ivrea, 1200 inw.

SALASSES (LES) 9000 voet hooge bergen van het eil. Bourbon, in den Ind. oceaan.

SALATAN, Oostind. kaap aan de Zuidkust van Borneo; 4° 14' Z. Br.

SALAT (LE) Fr. cantons hoofdpl. dép. Arriege; arond. Giron, aan de Pyreneeën, loodmijnen, marmergroeven, 1100 inw.

SALAWAY, Oostind. kaap, aan de Oostkust van Gilolo; 1° 24' N. Br.

SALAYER, zie **SELEYER**.

SALBRIS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Loir et Cher, 4 uur N. O. van Romorantin, aan de Sandre, 1300 inw.

SALCES, Fr. vlek, dép. Pyrenées Orient. met zoutbronnen en een fort, 3 uur N. van Perpignan, 700 inw.

SALCITO, Sicil. stadje, in de Napolit. prov. Molise, 2000 inw.

SALDANHA BAAI, Afrik. inham der Westkust van het Kaapland, ruim en welgedekt, zeer vischrijk, maar aan

hare oevers geen zoet water hebbend; 32° 45' Z. Br.

SALDANNA, Spaan. stad van Leon, aan den Carrion, met veel vlasteelt in de omstreken en 4000 inw.

SALDERN, Brunsw. hoofdpl. van een Wolfenbottelsch kreitsamt met 12,400 inw. 1 slot en 650 inw.

SALÉE, Marokk. zeepl. van Fez, prov. Benihassan, op den Noordoever van eene riv. van haren naam, tegenover *Rabat*, of *Nieuw Salee*, nevens welke met *Oud Salee* eigenlijk eene stad uitmakende pl. de reede den besten ankergrond verschaft. Deze wordt door eene batterij en redout bestreken, en de stad is bemuurd; maar haar kasteel is door den tegenwoordigen Keizer, die van de aldaar gebruikelijke zeerooverij een einde heeft gemaakt, afgebroken geworden. De riv. tusschen de beide steden verzandt immermeer; de scheepsbouw, dien men er sterk plagt te drijven, vermindert grootelijks, en de pl. wordt thans van Europ. schepen weinig bezocht, ofschoon zij voor uit- en invoer uit en in het binnenland zeer gelegen is. *Rabat* ligt op 34° 5' N. Br. 11° 36' W. L.

SALÉE (RIVIÈRE) dus noemen de Fr. het water tusschen de beide eil. van Guadaloupe, de riv. van Ava, en meer andere wateren.

SALEM, Noordam. stad van Massachusetts, gr. Essex, 5 uur van Boston, op eene landtong tusschen 2 inhammen, die *North* en *South river* heten, van welke de laatste de haven vormt, en de eerste eene brug van 1500 voet lengte, ter vereening van Salem en Beverly, over zich heeft. Zwaar geladene schepen moeten, om de stad te naderen, geligt worden. Salem is wel gebouwd, heeft 11 bedehuizen, letterkundige vereenigingen, 1 Lat. school en meer andere, 3 handelsbanken, eene compagnie van O. I. handel, die een bezigtigenswaardig museum bezit, veel koopvaardij, en scheepsbouw, eenig ander fabriekwezen, eene goede wandelpl. 2 forten en 1 licht; 52° 34' N. Br. 75° 13' W. L.

SALEM, Noordam. gr. van Nieuw Jersey, 12,800 inw. en stad aldaar, aan eene kreek, nabij derzelver uitloop in de Delaware bay, met 200 huizen, 4 bedehuizen, 1 akademie, enz. vlek van Nieuw York, gr. Was-

hington, 2900 inw. vlek van Nieuw Hampshire, 1200 inw. vlek van Pennsylvania, gr. Westmoreland, 1500 inw. meer vlekken van dien staat en andere Noordam. hoofdpl. van het gr. Washington, in Indiana; Hernhutters vlek, in Noordcarolina, gr. Stokes, met fabr. van handschoenen en kousen, zadelmakerijen en pottbakkerijen, een groot en fraai opvoedingsgesticht voor meisjes, enz. Een vlek van Massachusetts, gr. Franklin, met eene akademie en 2200 inw. heet, zoo als meer andere Noordam. pl. *New Salem*, en 2 vlekken van Nieuw York, gr. West Chester, *North* en *South Salem*; het eerste heeft 1200 inw. en eene akademie, het andere 1560 inw. In Pensylv. ligt een *West Salem* met 660 inw.

SALEMI, Sicil. stad, in het binnenland, 13 uur Z. W. van Palermo, aan den weg, 8000 inw.

SALEMIA, Turk. stad, bassaschap Tarabulus, Z. Z. O. van Aleppo.

SALENCY, Fr. d. dép. Seine et Oise, nabij Noyon, aan de Oise, van wegens een rozenfeest vermaard.

SALENGORE (*Salangore*) Oostind. rijk, op de Westkust van het Maleische schiereil. en stad aldaar, aan eene naar haar genoemde riv. waar de kooplieden van Pulo Pinang, enz. tin, stofgoud, ivoor, rotting, kamfer, drakenbloed, enz. van den Rajah, die er opperkoopman is, komen inhandelen; 3° 26' N. Br.

SALENSI BLIESNA, Rus. inham, aan de Noordkust van Lapland, tusschen de riv. Kola en het eil. Kilduyn.

SALER MOLER, aanzienlijke Ind. vesting van Khandeij; 20° 40' N. Br.

SALERNES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Var, 4 uur ten W. van Draguignan, teelt van zijde, olijven, vijgen, wijn, enz. in de omstreken, ongeveer 2500 inw.

SALERNO, Sicil. hoofdpl. van het Napolit. Principato citra, aan de Golf van haren naam, aangenaam van ligging, maar van binnen niet fraai, met eene Aartsbisshopskerk, vele andere kerken, eene universiteit, goed geneeskundig onderwijs, eene goede haven, die door eene moeje en een kasteel gedekt wordt, lakenweverij, handel in koren, enz. 10,000 inw. 40° 35' N. Br.

SALERS, Fr. cantons hoofdpl. dép.

II. DEEL. II. STUK,

Cantal, 3 uur Z. O. van Mauriac, fabr. handel in vee, enz. 1200 inw.

SALES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aude, 3 uur W. van Castelnaudary, 1000 inw. Eene cantons hoofdpl. dép. Aveyron, 5 uur van Milhaud, met 1200 inw. voert den naam van *Sales-Curan*, en verscheidene andere Fr. pl. heeten ook *Sales*, of *Salles*, zoo als een Nederl. van Henegouwen, arond. Charleroi, 329 inw.

SALEYER, zie SELEYER.

SALEZ, Zwits. d. canton St. Gall, aan den Rijn, linnenreederij, handel in linnens, enz. 2 jaarmarkten.

SALFORD, Eng. vlek van Lancaster, dat met de onderhoorigheden ruim 19,000 inw. heeft, die voor de fabr. van Manchester werken. Meer Eng. pl. heeten *Salford*, waaronder 2 van Warwickshire *Arbots*, of *Little*, en *Priors*, of *Great*, worden toegevoemd; en 2 Noordam. vlekken van Pensylv. gr. Montgomery, voeren de namen van *Upper* en *Lower Salford*, en hebben te zamen 1400 inw.

SALHI, Egypt. d. op den regter Nijloever, N. O. van Attieh.

SALIANAH, Ind. stad van Nepaul; 29° 2' N. Br. 76° 43' O. L.

SALIBABO, Oostind. eil. tusschen Mindanao en Celebes, met eene zeer goede haven aan de Oostkust; vele varkens en 3000 Maleijers. Eenige omliggende eil. worden vaak onder deszelfs naam begrepen.

SALICETTO, Sard. vlek van Piemont, prov. Mondovi, 3000 inw.

SALICI, Ven. Lomb. vlek, 7 uur O. N. O. van Treviso, aan de Livenza.

SALIES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haute Garonne, arond. St. Gaudens, aan den Salat, fabr. 650 inw. en cantons hoofdpl. dép. Basses Pyrenées, 3 uur van Orthez.

SALIGNAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Dordogne, 3 uur N. ten O. van Sarlat, 1200 inw. ook *Salatgnac*.

SALINA, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Onondaga, met zoutwerken, en in 1810 reeds 1257 inw. meer dan een Westind. meer, en 2 landpunten van Hayti, aan de Zuidkust en Noordkust: de laatste voert den toenaam van *Pequena*.

SALINAS, Spaan. vlek, op de Noordkust, in Guipuscoa, 6 uur N. O. van Vittoria; Spaan. kaap aan de Zuidkust van Majorka; 39° 16' N. Br. ver-

L I

scheidene Westind. en Zuidam. landpunten en stichtingen.

SALINAS BAY, 2 inhammen aan Amerika's Westkust; $11^{\circ} 12'$ Z. Br. en 16° N. Br. Braz. inham, waar men zout laadt, met ondiepten ten N. die denzelfden naam voeren; 6° Z. Br. inham aan de Z. W. kust van Martinique.

SALINE, Noordam. riv. van Illinois, die in den Ohio uitloopt, en groote zoutwerken aan zich heeft; en meer Noordam. riv.

SALINELLO, in zee vallende Sicil. riv. van het Napolit. Abruzzo ultra.

SALINI, zie **LIPARIS (DE)**

SALINS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Jura, 7 uur Z. van Besançon, aan de Furieuse, versterkt, met 2 forten, handel in wijn en brandewijn, groote zoutbronnen; $46^{\circ} 57'$ N. Br.

SALISBURY, Eng. hoofdpl. van Wiltshire, uit 2 deelen van den naam van *Close* en *City* bestaande, aan welke het eerste de schoone bisschopskerk, met een zeer hoogen toren, het bisschoppspaleis, en andere fraaie woningen, bevat. De *City* is ook wel gebouwd, en van vele grachten doorsneden, aan welke de Avon water geeft. Zij bevat 3 kerspelskerken, eenige godshuizen, 1 fraai raadhuis, 1 Lat. school, vele messenmakerijen en 8243 inw. bij de telling van 1811. *Salisbury* heet ook een Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Essex, op den Noordoever van de Merrimack, met scheepsbouw, visscherij, 2050 inw. een vlek van Nieuw York, gr. Herkimer, 1250 inw. een vlek van Pensylv. gr. Lancaster, 1841 inw. de hoofdpl. van het gr. Rowan, in Noordcarolina, met een overouden muur; een vlek van Nieuw Hampshire, gr. Hillsborough, 1913 inw. en meer Noordam. pl.

SALIVAS (DE) talrijke Zuidam. volkssam van Nieuw Granada, prov. San Juan de los Llanos.

SALLAND, denkelijk naar de oude *Saliers* genoemd dertendeel van Overijssel, dat de 3 voornaamste steden der prov. Zwolle, Deventer en Kampen, bevat, en ten W. van Twenthe ligt.

SALLAWATTY, zie **SALWATTY**.

SALLE (LA) Fr. cantons hoofdpl. dép. Gard, 2 uur N. W. van St. Hippolite, fabr. van lak en leder, 2000 inw. Fr. vlek, dép. Maine, et Lõire,

2 uur van Vihiers, fabr. 1100 inw. en meer Fr. pl.

SALLEE, Ind. stad van Guzerat, aan de Mahy, thans Brit. $22^{\circ} 27'$ N. Br. $68^{\circ} 27'$ O. L. zie voorts **SALÉE**.

SALLEEOLAKIT, een der kleinste Philipp. eilandjes aan de Z. W. kust van Mindanao; $6^{\circ} 42'$ N. Br.

SALLENCHÉ, hoog gelegen Zwits. vlek, canton Geneve.

SALLENT, Spaan. vlek van Arragon, aan den Llobregat.

SALLES, zie **SALÉS**.

SALLIAN, Rus. stad van Schirwan, aan den uitloop van den Kur in de Casp. zee, veel visscherij van steur, en in de nabijheid heete zoutbronnen.

SALLIEZ, Fr. cantons hoofdpl. dép. Basses Pyrénées, arond. Orthez, 1400 inw. 2 zoutbronnen in de nabijheid.

SALM, Duitsch vorstengeslacht, welks stamhuis Viel- of Alt-Salm was, en van hetwelk er 2 voorname linien bestaan, als 1) die der Vorsten van *Salm-Salm* en *Salm-Kirberg*, uit wier tegenwoordige bezittingen Ahus en Bochtolt beide voor $\frac{2}{3}$ aan den eerstgenoemden tak en voor $\frac{1}{3}$ aan de tweeden behooren. *Salm-Kirberg* bezit, voorts middelbaar Hoorn in het Limburgsche, en *Salm-Salm* Hoogstraten in het Antwerpsche. 2) de linie van *Salm-Krauthelm*, *Salm-Reiferscheid*, *Salm-Reiferscheid-Hainspach* en *Salm-Reiferscheid-Dyk*, alle onder Badensche of Wurtembergsche opperheerschappij.

SALM-CHATEAU, Nederl. d. van Luxemburg nabij Viel-Salm, groeven van molensteen.

SALMADINEN, klippen in de Westind. zee, aan het inkomen der haven van Carthagena, en in de baai van Honduras.

SALO, Ven. Lomb. stad, deleg. Brescia, aangenaam van ligging en wel gebouwd, met reederij van linens, en sterk gezocht garen, 4600 inw. Oostind. baai der Noordkust van Java; $6^{\circ} 58'$ Z. Br. $107^{\circ} 42'$ O. L.

SALOBRENNA, Spaan. stadje van Granada, aan zee, met een Moorsch kasteel op een berg en suikerbouw.

SALOMBO, Oostind. eilandengroep; $5^{\circ} 50'$ Z. Br. $108^{\circ} 19'$ O. L.

SALOMONS EILANDEN, Austr. groep, ten W. van Louisiade, van het N. W. naar het Z. O. strekken-

de, en uit Lord Ansons eil. Bougainvilles eil. Isabella's eil. Guadalcanal, San Christoval, en meer andere eil. bestaande. Zij ontving van SURVILLE, om de sluikmoorden der inw. den naam van *Arsaciden*. Eenige eil. der groep zijn vrij groot; en de bevolking is van tweederlei oorsprong, en behoort slechts ten deele tot de Papuas. Zij onderhoudt gemeenschap met eilanden ver ten O. van de hare, is in de scheepvaart vrij bedreven, rigt zich daarbij naar de sterren, en voegt tot verhoeding van het omslaan 2 kanoos van boomstammen aan elkanderen. Menigvuldig is de oorlog tusschen de verschillende eil. Aan de Europeers zijn zij nog weinig bekend; en hetgene men nopens de inw. weet, vloeit uit het bericht van een hunner, dien SURVILLE opving en medevoerde. Sommigen brengen tot de groep met name de eilandenreeks, waarover zie BOUGAINVILLE'S EIL. Den naam van *Salomons eilanden* voeren voorts elf eilandjes, ten N. van de Chago's bank, in den Ind. oceaan, op 5° 23' Z. Br. met kokosboomen en zoet water; en voor de St. Pauls baai, aan de Noordzijde van Maltha, liggen in de Middell. zee *Salomons eilandjes*.

SALOMONS KAAP, Zuiderpunt der Candiasche golf van Policastro; 35° 9' N. Br. 21° 26' O. L.

SALON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Bouches du Rhône, 6 uur O. van Arles, op eene hoogte, aan het Canal de Craponne, vrij wel gebouwd, met handel in koren, vee, wol, zijde en olieven uit de omstreken, 6300 inw.

SALONA, overblijfselen van de aloude hoofdpl. van Illyricum, in Oostenr. Dalmatie, N. O. van Spalatro; Turk. stad van Rumeli, sandsjakschap Egribos, nabij een inham van haren naam, met eenige goede kerken, moskees, en baden, handel in tabak en katoen, fabr. 1 bisschop, ongeveer 8000 inw.

SALONIK (*Thessalonica*) Turk. hoofdpl. van een sandsjakschap van Rumeli, aan het Noordeinde van eene golf van haren naam, in het hangen van een steilen berg, zeer aangenaam gelegen en welgebouwd, met 1 kasteel met 7 torens boven zich, 1 hoo-gen steenen muur om zich heen, vele moskees, baden, Christen kerken en synag. fabr. van tapijten, lakens,

katoenen, zijden stoffen, leder, enz. handel in katoen, tabak, koren en wol, 35,000 Turk. inw. 20,000 Grieken, 12,000 Israeliten, 5000 Franken, Armen. enz. 1 Griek. Aartsbisschop, 1 Roomschegez. bisschop, vele Frankische handelhuizen en Consuls, 1 Joodsche hooge school, eene uitnemende haven en reede, eenige oudheden; 40° 38' N. Br. 18° 3' O. L.

SALOOMAH, Oostind. handelpl. op Sumatra's Westkust; 4° 12' Z. Br. Birm. stad aan den Irawaddy.

SALOON, 2 Ind. steden, in de Noorder Circars; 18° 26' N. Br. en in Oude; 26° 2' N. Br.

SALOPAR, Ind. vlek van Ceylon; 6 uur N. N. W. van Trincomalee.

SALOS (*Salou*) Spaan. kaap, in het Z. O. van Catalonie; 41° 30' N. Br. Spaan. vlek van Catalonie, een weinig ten Z. van Tarragona.

SALOWACKI, Oostind. eilandje; 5° 50' N. Br. 126° 44' O. L.

SALROKE, Ier. inham, aan de Westkust, gr. Mayo, met een engen mond.

SALPI, Sicil. stadje, in het Napolit. Capitanata, nabij den mond der riv. Ofanto, met zoutwerken.

SALSAS, Fr. fort, dép. Pyrenées Orient. 3 uur N. van Perpignan.

SALSETTE, met het eil. waarop Bombay ligt, vereenigd Ind. eil. van welks hout men voor de stad houtschool vervaardigt. Men bereidt er ook veel zout. Men vindt er in een hol 2 kolossale beelden van BUDDAH in den Egypt. stijl, elders aanzienlijke bouwvallen; hoofdpl. Tanna.

SALSEY, een der kleinste Schot. eil. van Hitland; 59° 53' N. Br.

SALSO, Parmes. vlek, 6 uur Z. O. van Piacenza, met zoutwerken; Sicil. riv. die uit den Val di Demone langs 2 monden in zee valt.

SALSTADT, Zweed. stadje van Up-land, aan den Botnischen zeeboezem.

SALT CREEK, noemen de Eng. eene Noordam. riv. van Yucatan, die op 18° 10' N. Br. in de baai van Hondur- ras uitloopt; Noordam. riv. van Ohio, 2 vlekken van dien staat, en een van Pensylv. gr. Fayette.

SALT ISLAND, een der Westind. H. Maagden eil. 2 eil. aan de Zuidkust van Jamaica, *Great* en *Little* toegenoomd, nabij elkanderen; 17° 50' N. Br. nog een ander Westind.

eil. met veel zout, N. van Hayti, op 21° 30' N. Br. 75° 57' W. L. heet *Salt Key*; en er ligt, 16 uur ten W. van het eil. Margarita, nabij de Noordkust van Zuidam. een onbewoond *Salt Tortugas*, dat veel zout oplevert.

SALTA, uit het meerendeel van Tucuman zamengesteld Zuidam. intendantschap van Rio de la Plata, goed van luchtgestel, wel bewaterd, en met allerlei Zuidam. plantgewas opgevuld, als ook met in het wild loopend rundvee, paarden en lamas, doch nog dun bevolkt en slechts 120,000 inlandsche en andere bewoners hebbend. Eene riv. heet er ook *Salta*.

SALTA, ook *San Miguel de Salta*, hoofdpl. van het intendantschap Salta, aan den weg van Buenos Ayres naar Potosi, in den schoonen Val de Lerma, waar men verbazend vele muilezels en vele paarden fokt, die met eenig rundvee en huiden, gezouten vleesch, meel, koren en wijn, van daar naar Peru gaan. De stad bevat intusschen slechts 400 huizen, benevens 1 kerk, 2 kapellen, 4 kloosters en een gewezen Jesuiten collegie. De inw. bestaan uit Kreolen en derzelve Neger-slaven, en hebben zich steeds gewapenderhand tegen de inlanders te verdedigen. Zij lijden van eene soort van melaatschheid; 24° 17' Z. Br.

SALTASH, Eng. marktvlek van Cornwall, aan den Tamar, boven Dock, in het hangen van een steilen berg. De inw. zijn visschers, arbeiders op de Koninklijke werf, of handelaars in levensmiddelen voor Dock en Plymouth.

SALTCOATS, Schot. kerspel van Airshire, 2 uur W. van Irvine, veelal wel gebouwd, met uitvoer van zout en steenkolen, eenigen scheepsbouw, veel bezoek van zeebadminnaars, ongeveer 3400 inw.

SALTEES (DE) 2 eilandjes aan Ierl. Zuidkust, bij de St. Patricks bridge, gr. Wexford, *Great* en *Little* genoemd; 52° 8' N. Br.

SALTERNES, Schot. zeed. van Kirkcubright, op de Zuidelijkste punt van Schotl. 54° 55' N. Br.

SALTFLEET, zeer vervallen Eng. vlek van Lincoln, met eene ondiepe haven en nabij zich 3 kersp. die *East*, *Middle* en *West*, *Saltfleetby* heeten.

SALTHOLM, Deen. visscherseilandje, nabij Amack en Koppenhagen.

SALTILLO, Nieuw Spaan. stad, intendantschap Durango, aan de grenzen van Cohahuila, in eene dorre vlakke, 6000 inw.

SALTWOOD, Eng. kerspel van Kent, nabij Hythe, 1066 inw.

SALUM, zie **BURSALUM**.

SALURN, Oostenr. vlek, in den Tyrolschen kreits Botzen, aan de Adige, 4 uur N. van Trent, 1100 inw.

SALUT (PORT) zie **PORT SALUT**.

SALUZZO, Sard. prov. van Piemont, aan de Fr. grenzen, van den Po, enz. bewaterd, bergachtig, maar nogtans koren, hennep, ooft, wijn en zijde, voortbrengend, 126,000 inw.

SALUZZO, hoofdpl. van de eveneensgenoemde Sard. prov. op eene hoogte, in eene vlakte aan den voet der Alpen, vrij wel gebouwd, en bemuurd, met een versterkt kasteel, eene schoone bisschopskerk, linnenrederij, looijerijen, zijdefabr. enz. met de voorsteden ruim 10,000 inw. 44° 40' N. Br.

SALUZZOLA, Sard. vlek van Piemont, prov. Biella, 6 uur van VerCELLI, 2000 inw. goud- en zilvermijnen in de nabijheid.

SALVADOR (SAN) dus noemen de Port. Congo, hoofdpl. des Afrik. rijk van dien naam, op den vlakken top van een steilen berg, met een afgezonderd verblijf voor den Koning, dat een uur in den omtrek heeft, en eene Port. vastigheid, eene bisschopskerk, en eenige Port. onder de inw. wier huizen van riet en matten zijn. *San Salvador* heet ook een Noordam, distr. van Guatemala, met overvloed van suiker en indigo; de hoofdpl. van dat distr. aan eene riv. 4 uur van de Stille zee, met 5000 inw. van verschillende oorsprong; 13° 14' N. Br. enige Zuidam. stichtingen en riv. een eilandje aan Noordam. Westkust; 32° 43' N. Br. en **COLUMBUS** zou dien naam aan Guanahani hebben gegeven; zie voorts **BAHIA DE TODOS LOS SANTOS**.

SALVADORE (ST.) Sard. stad, prov. Casale, op een berg, 5200 inw. Sicil. vlek, in de Napolit. Terra di Lavoro, 1200 inw.

SALVAGES (DE) eilandjes, of klippen, en zandbanken, ten N. van de Kanarische eil. van welke er des zomers een aantal lieden derwaarts komen, om cormorans te vangen, en

gestrande goederen te zoeken; 30° 8' N. Br. 20° 48' W. L.

SALVAIGNAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Tarn, 3 uur W. van Gaillac, 1200 inw.

SALVATERRA, Port. vlek van Beira, aan de Spaan. grenzen, 2000 inw. Port. vlek van Estremad. N. O. van Lissabon, aan den Taag, met een Konings paleis.

SALVATIERRA, Spaan. vlek van Gallicie, aan den Minho, 11 uur Z. van St. Jago; Spaan. vlek van Alava, 5 uur O. N. O. van Vittoria; Spaan. vlek van Navarre, 8 uur O. van Pampeluna; Spaan. vlek van Salamanca, en van Estremad. 9 uur O. Z. O. van Badajoz; Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Valladolid, N. W. van Mexico.

SALVETAT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Hérault, aan den Agout, 3 uur N. van St. Pons, handel in boter, 2800 inw. Fr. cantons hoofdpl. dép. Aveyron, 4 uur Z. W. van Villefranche.

SALVIAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Lot, 6 uur N. N. W. van Cahors, en nabij Gourdon, 1800 inw.

SALWATTY, Oostind. eil. nabij de N. W. kust van Nieuw Guinee en Battamta, met vele sagoboomen; 1° 6' Z. Br. 126° 21' O. L.

SALZ DER HELDEN, Han. vlek, prov. Göttingen, aan de Leine, met 1 slot, groote zoutwerken en 1060 inw.

SALZ DETFURT, Han. vlek, prov. Hildesheim, zoutwerk, 1000 inw.

SALZ KAMMERGUT, Oostenr. distr. van het land Ob der Ens, uit bergen bestaand, tusschen welke de Traun er naar de Traunsee loopt, die het oord ten N. O. begrenst. Hetzelve bevat, in 3 vlekken en 3 dd. 14,000 meest Luth. inw. die groote vrijheden genieten, en veel zout voor het gouvernement opdelen eubereiden.

SALZA (*Gross Salza*) Pruis. vlek, in het Saks. regtsg. Maagdenburg, aan de Elbe, ongeveer 1600 inw.

SALZACH, Oostenr. riv. van het Salzburger, die in de Inn uitloopt.

SALZBERG, zie PARAD.

SALZBRUNN, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Reichenbach, zoutbron, gezondheidsbad, koolmijnen, 1700 inw.

SALZBURG, Oostenr. kreits van het land Ob der Ens, meestal bergachtig, koud van lucht, met eenigen landbouw, veel veeceelt, zoutwerken

en andere mijnen, 142,000 inw. In den aanvang der 16 eeuw waren er onder de bevolking vele Protest. die verjaagd werden.

SALZBURG, hoofdpl. van den eveneensgenoemden kreits, aan de Salzach, bemuurd, met een vervallen kasteel, eene grootsche hoofdkerk, vele andere kerken, vele godshuizen, 1 lyceum voor Godgeleerdheid en wijsgeerte, 2 boekerijen van 20,000 en 36,000 banden, 1 seminar. 1 kweekschool voor onderwijzers, 1 gymn. Genees- en Heelkundig onderwijs, en meer ander schoolwezen, verscheidene paleizen en andere schoone gebouwen, 1 museum, bijzondere kunstverzamelingen; 1 schouwburg, velerlei kunstvljt, 2 jaarmarkten, 13,000 inw.

SALZBURG (*Vizakna, Oka*) Oosteur. vrijstad in het Zevenbergsche Saksenland, met zoutwerken en pottebakkerijen; 41° 43' N. Br.

SALZBURG (*Sovar*) Hong. vlek, regtsg. Sarosch, met zoutbronnen, zoutketen en 4000 Roomschegez, inw.

SALZDORF, zie DEES.

SALZGITTER, Han. stadje, prov. Hildesheim, bemuurd, met het zoutwerk *Salzliebenhal*, en 1600 inw.

SALZKOTTEN, Pruis. stadje, in het Westphaalsche regtsg. Minden.

SALZO, zie SALSO.

SALZSCHLIRE, Hess. d. in het Fuldasche; met 1 zoutwerk en 900 inw.

SALZSTETTEN, Wurtemb. d. Schwarzwaldkreis, 1 bad, 900 inw.

SALZUFLEN, Lippe-Detm. stadje, aan de Salza, zoutwerk, 1300 inw.

SALZUNGEN, Saksen-Mein. stadje, in het Unterland, bemuurd, 1 slot, 3 voorsteden, zoutbronnen, 2200 inw.

SALZWEDEL, Pruis. stad, in het Saksische regtsg. Maagdenburg, bemuurd, door de Jeetze in Alt- en Neustadt gedeeld, met 1 gymn. velerlei kunstvljt, handel in koren, hop en vee, 6000 inw.

SAM-KOKE, zie SAMCOCK.

SAMA, Zuidam kreek en stichting, op de kust van Peru, 12 uur N. W. van Arica; Afrik. d. waarover zie CHAMA.

SAMADET. Fr. vlek, dép. Landes, 3 uur Z. ten O. van St. Sever, 1300 inw.

SAMADONG, Oostind. stad van Java, 48 uur Z. O. van Batavia, zeer aangenaam van ligging.

SAMAK, zie BAUREIN.

L 1 3

SAMAKOW, Turk. vlek , tusschen Kostendil en Sophia, smederijen van ankers en ander zwaar ijzerwerk.

SAMALOUT, Egypt. d. van Said, aan den Nijl, 5 uur Z. van Dsjirdsje.

SAMAMINGKOOS, Afrik. stad van Ludamar, met vele Foelahs.

SAMANA, Ind. stad van Delhi, welke aan een bondgenoot der Brit. toebehoort; 36° 2' N. Br. Een der Westind. Bahamas, bij de Eng. *Crooked island*; eil. aan de kust van Hayti, met de Westpunt op 23° 9' N. Br. 78° 48' W. L. een groot eil. aan de Oostkust van Hayti, waarmede het aan den Westkant genoegzaam samenhangt, terwijl het aan den Noordkant door eene groote baai van hetzelfde gescheiden wordt. Het heeft aan die baai een eveneensgenoemd vlek, en ligt met de Westpunt, of *Kaap Samana*, op 19° 16' N. Br. 74° 7' W. L.

SAMANAP, Oostind. stad, op de Z. O. zijde van Madura, aan eene schoone baai, groot en volkrijk, met een vervallen Nederl. fort, enige Nederl. en Eng. inw. vele mistyzen en Chin. en een eigenen Prins; 7° 5' Z. Br.

SAMAND, Ind. stad der Afgans, in Moultan, aan den Scind; 28° 11' N. Br.

SAMANDRACHI (*Samathraki*, *Samothraki*, *Samondrachi*, *Semadrek*) eilandje voor de Turk. Golf van Saros, nabij de Dardanellen, met de Noordpunt op 40° 24' N. Br. 20° 59' O. L. De 1500 Grieksche inw. voeren honig en leder uit. Denselven naam geeft men aan 2 onbewoonde Ion. eilandjes ten W. van Corfu.

SAMAR, Philipp. eil. ten Z. O. van Luçonia, en door de Straat van San Bernardino van hetzelfde gescheiden, tusschen 11° 15' en 12° 45' N. Br. gelegen, 45 uur lang, 20 uur breed, zeer vruchtbaar, en met Mohammed. Maleijers bevolkt, maar langs de zee-kust met andere, welke door de Jesuiten bekeerd zijn en bestuurd plagten te worden, zoo als thans nog door hunne Pastoors, die elk in zijn kerspel tevens Schout en Kommandant zijn. Voor dezen en Manilla bouwen de inw. veel rijst. Zelfen leven zij voornamelijk van aardgewassen. Men teelt en kweekt er velerlei andere land- en boomvruchten, en zamelt veel honig. Van de Kris bedient men zich er eerst als wapentuig, vervol-

gens als bijl, en laatstelijk als spade. Men vervaardigt er touw, linnen, enz. De bosschen zijn er vol reeën, buffels en gevogelte.

SAMARA, Rus. riv. gouv. Jekaterinoslaw, die in den Dnieper valt; riv. van het gouv. Simbirsck, in de Wolga uitlopend, en kreitsstad, bij den samenloop van beide riv. leertouwerijen, 2600 inw. vervallene Turk. stad van Irak Arabi, met een heilig graf, 20 uur N. van Bagdad.

SAMARAKKA, Zuidam. dd. van weggeloopene Negers aan het boven-einde der riv. Suriname, met eigene Kapiteins, en eene bevolking van tusschen de 4000 en 5000 hoofden, met de kolonie in vrede.

SAMARANG, reeds aan MARCO PAOLO bekende Oostind. stad op Java's Noordkust, aan eene riv. van haren naam, met een moerassigengrond tusschen zich en de zee, aan welke er een dijk van den vorm der T uitkomt, waarvan de dwarslinie, die zich langs den oever uitstrekt, versterkt plagt te wezen. De stad heeft aan den landkant wallen en grachten, eene groote kerk, een goed stadhuis, vele andere goede gebouwen en huizen, vele Nederlanders en mistyzen, eene groote voorstad met Chin. inw. heerlijke omstreken vol lusthuizen en dd. Samarang is intusschen slechts voor kustvaarders en prauwen genaakbaar. Zwarte schepen gaan er op de reede voor anker. Vreemde koopvaarders mogen er tegen de bepaalde regten lossen, mits zij er wederom eene volle lading innemen. De uitvoer bestaat er uit koffij, rijst, peper, enz. 6° 54' Z. Br. 105° 44' O. L.

SAMARCAND, Aziat. hoofdpl. van eene prov. in Groot-Bucharie, aan eene beek, welke zich nabij de stad in eene riv. ontlast, die wederom in eene grootere, Bokhara bespoelende, en in den Amu uitlopende, riv. valt, en de stad van water voorziet. Zij was, toen TIMUR-LENG er zijn verblijf hield, zeer volkrijk en prachtvol, en bevat nog vele prachtige gebouwen, maar de meeste huizen zijn er van leem. Men werkt er in leder, katoen en zijde, vervaardigt zijden papier, en andere fabriekgoederen, en heeft eene Mohammed. hooge school met een observatorium; 39° 57' N. Br. 59° 15' O. L.

SAMATAN, Fr. vlek, dép. Gers, 6 uur Z. O. van Auch, 1600 inw.

SAMAULIES, zie AJAN.

SAMAVAT, Arab. d. dat welker *de hemelsche stad* heette, in de woestijn, 30 uur W. van Imam-Ali, met 300 Arab. die de bezoekers der laatstgenoemde pl. veel gelds afknevelen.

SAMBA, inham der kust van Nieuw Granada, ten N. van Carthagena, waar eene landpunt *Galera de Samba* heet.

SAMBAH, Ind. stad der Sijks, in Lahor; 32° 34' N. Br. 69° 14' O. L.

SAMBAKALO, Afrik. Negerd. van Senegambie, in den staat van Bondoe, waar men veel kunstwerk van ijzer en goud vervaardigt.

SAMBALLAS (DE) een groot aantal Westind. eilandjes, in groepen, aan den Noordoever der landengte van Darien, met een vaarwater tusschen deze en die eil. dat zich van de Golf van Darien tot aan *Kaap Samballas*, of San Blas, op 9° 36' N. Br. 84° 8' W. L. uitstrekt.

SAMBAR, Z. W. punt van Borneo; 2° 52' Z. Br. 104° 56' O. L.

SAMBARANG, Oostind. vlek op het Prinsen eil. nabij Java.

SAMBASS, Oostind. riv. die aan de Westkust van Borneo in zee valt, en stad aldaar, waar een Sultan zijn verblijf houdt, dien de Brit. in 1813, na een vorigen vruchteloos aanval in 1812, voor deszelfs zeerooverij gestraft hebben. De stad is eveneens gebouwd, als Borneo, en men handelt uit China op haar; 1° 3' N. Br.

SAMBAYA, Oostind. riv. die nabij Gressee, op Java's Noordkust, uitkomt, en in het regensizoen tot aan de tegenwoordige hofpl. van den Soesoehoenang, waarover zie MATARAM en SOLO, bevaarbaar is, ja zulks in het drooge seizoen zonder veel moeite ook kon worden gemaakt.

SAMBELONGS (DE) ook *de Negen eilanden*, liggen in de Straat van Malacca, voor de riv. Pera; en men geeft dien naam voorts aan 2 of 3 eilandjes, tusschen Klein en Groot Nicobar, in den Ind. oceaan.

SAMBER, Ind. stad van den Rajah van Jyepore, in Asjmir, aan een zout meer, dat aan de pl. veel voordeel geeft, ofschoon haarzout vaak slecht is; 26° 55' N. Br. 70° 27' O. L.

SAMBOANGAN, Kaap aan de Z. W. kust van het Philipp. eil. Ma-

gindanao, en Spaan. stadje aldaar, met ongeveer 1000 inw. dat voor een deel lieden zijn, die men uit de andere Philipp. verbannen heeft, niet tegenstaande welke bijzonderheid men er, voor zoo veel de aanvallen van roofzieke naburen zulks gedoogen, vrij genoegelijk leeft. Sterk bemint men er de muziek, en het dansen. De omstreken zijn zeer vruchtbaar. Het Spaan. fort nabij de stad is slecht bezet, en vervalt meer en meer. In 1755 werd het door de Soeloeërs ingenomen; 6° 45' N. Br. 117° 16' O. L.

SAMBOR, Oostenr. kreits van Galizie, aan den bergachtigen Zuidkant door de Stry bewaterd, en aan den Noordkant door den hier ontspringenden Dniester, 237,000 inw. waaronder bijkans 10,000 Israëlieten. De hoofdpl. *Sambor* ligt aan den Dniester, in eene groote vlakte, heeft een kasteel, 1 gymn. fabr. van linnen en zout, handel in tabak, enz. 6400 deels Roomschegez. inw. deels Grieken, die met de Roomsche kerk vereenigd zijn; 49° 31' N. Br. 18° 21' O. L. Nabij de stad ligt een onbeduidend *Oud Sambor*.

SAMBOROUGH, Noordam. kaap, aan de Z. O. kust van Nieuw Schotl. met een licht; 44½° N. Br.

SAMBRE, Nederl. riv. die nabij het Fr. Landrecies ontspringt, en bij Namen in de Maas uitloopt, na Charleroi, enz. te hebben bespoeld.

SAMBU, Zuidam. riv. van Darien, die in de Stille zee uitloopt, en stichting aan hare oevers.

SAMBUNARA, Afrik. stad van Bamboek, in Senegambie, met eene goudmijn, 20 uur Z. van Gallam.

SAMCOCK, een der Chin. Ladrones, met de Z. O. punt op 22° 15' N. Br.

SAMEE, Afrik. stad des lands van Gallam, aan den Senegal.

SAMEN, Abyss. prov. uit eene keten van ontzaglijke bergen bestaande, aan de Takazze, W. van Tigre.

SAMER, Fr. vlek, dép. Pas de Calais, 4 uur Z. O. van Boulogne, 1600 inw.

SAMGAUM, Ind. stad van Carnate, distr. Nellore, aan den Pennar; 14° 33' N. Br. 65° 50' O. L.

SAMI, vlek van Westelijk Afrika, in Ludamar, O. van Benowm.

SAMIEN, Noorw. eil. aan de N. W. kust, met deszelfs Z. W. punt op 69° 55' N. Br. 11° 17' O. L.

SAMISAT, Turk. stad van Diarbekir, aan den Eufraat, W. van Ourfa.

SAMLESBURY, Eng. d. van Lancaster, fabr. ongeveer 1600 inw.

SAMLOVA, Turk. vlek van Rumeli, sandsjakschap Sophia.

SAMMA, Oostind. vlek, op de Zuidkust van het eil. Boeroe.

SAMMANET, zie AROSBAY.

SAMNAH, Egypt. stad van Bahari, op den Zuidoever van het meer Mensaleh, met obelisk en andere oudh. van Tanis; ook *San*.

SAMO, Nieuw Granadasch vlek van San Juan de los Llanos; 2 stichtingen van Chili; kaap aan de N. O. kust van het Ion. eil. Cephalonia; zie voorts SAMOS.

SAMOCZYN (*Szumacin*) Pruis. stadje, in het Posensche regts. Bromberg, fabr. ongeveer 1100 inw.

SAMOEN, Sard. vlek van Savoye, 8 uur W. van Geneve, 3100 inw.

SAMOGITIE, landstreek van Rus. Lithauwen, Z. van Koerland, deels aan de Oostzee, maar zonder haven. Men woont er in ellendige hutten, en al het overige is daaraan evenredig. De bevolking is deels lang van gestalte, en van Wendische afkomst, deels behoort zij tot de Letten.

SAMQJEDEN, Rus. volk, dat ten O. van de Witte zee langs de IJszee woont, aan dezelve door eene bijkans 700 uur lange, maar veel minder breede, landstrook verspreid is, veel overeenkomst met de Eskimos heeft, en uit onderscheidene stammen bestaat, die tongvallen van eene en dezelfde bijzondere taal spreken, veelal door de Rus. aan zich zelve overgelaten worden, en van jagt en vischerij leven. Zij bezitten reudieren en honden. Eenige weinigen hebben er den Godsdienst der Russen aangenomen, maar de groote meerderheid volgt steeds de Sjammans, en is nog woester, dan de Ostiakken.

SAMON, Oostind. eil. ten N. W. Timor, houtrijk, heuvelig en aan het Zuidende vrij laag.

SAMOS (*Samo*, *Susam*) Turk. eil. van den Archipel, door den Kleinen Bogaz van de Aziatische St. Maria's Kaap gescheiden, 10 uur lang, tusschen de 3 en 5 uur breed, van 2 hooge bergreeksen doorloopen, van welker toppen er een steeds besneeuwd is. De meeste bergen zijn er met

hout bezet. De dalen leveren eene groote verscheidenheid van vruchten op. Men wint er koren, een heerlijken muskaatwijn, olie, vijgen, zijde, katoen, honig, pek, enz. en drijft veel kunstvlijt, benevens veeteelt. De bergen bevatten schoon marmer en velerlei metalen. De voornaamste haven is die van Vathi aan de N. O. zijde. De onbeduidende hoofdpl. Cora heeft eene minder goede haven, en die van het naburige Samos is geheel onbruikbaar. Hier vindt men intusschen de marmere muren der oude stad, en meer oudh. De jongste reiziger, TURNER, schat de bevolking op ongeveer 50,000 inw. Deze volgen, op eenige weinige na, den Griekschen godsdienst, en plagten reeds voorlang hunne eigene overheid te kiezen; ofschoon de Kapudan bassa op het eil. een Aga had. Nabij hetzelfde ligt een *Samo-Paulo* van geen belang.

SAMOSCH, zie SZAMOS.

SAMOTHRAKI, zie SAMANDRACHI.

SAMPAKA, Afrik. stad van Luda-mar, 18 uur O. van Benowm. In de nabijheid maakt men eene soort van buskruid.

SAMPANMANGO, N. W. punt van het Oostind. eil. Borneo; 7° N. Br.

SAMPARA, vlek op de Westkust van het Oostind. Celebes; 2° 21' Z. Br.

SAMPAT, riv. aan de Zuidkust van Borneo; 3° 18' Z. Br. 107° 33' O. L.

SAMPEFORD, 2 Eng. kersp. van Essex, *Great* en *Little* toegenoomd; 2 van Somersetsshire, met de toenamen van *Arundell* en *Brett*; 3 van Devonshire, met de toenamen van *Courteney*, *Spiney* en *Peverell*.

SAMPIGNY, Fr. vlek, dép. Meuse, nabij Commercy, met 1 fraai slot, enz.

SAMPONT, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neufchatel.

SAMPOO, Oostind. eilandje, aan Java's Zuidkust; 8° 23' Z. Br. 107° 27' O. L.

SAMPSON; een der Eng. Sorlings, of Scilly eil. en Noordam. gr. van Noordcarolina, 6620 inw, waaronder 2050 Negerslaven; ook *Samson*.

SAMREE, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Marche, 320 inw.

SAMRONGUR, Ind. stad van Nepaul; 26° 45' N. Br. 80° 37' O. L.

SAMSO, Oostind. vlek, op de Westkust van Celebes; 0° 11' N. Br.

SAMSOE, Deen. eil. Sticht van Zeeland, in het Kattegat, landbouw, visscherij, scheepvaart, 4800 inw.

SAMSON, Nederl. d. van Namen, 2 uur van de hoofdpl. met steengroeven, smederijen, enz.

SAMSON (St.) Fr. vlek, dép. Maine et Loire, een weinig N. W. van Angers, 1200 inw. en meer Fr. pl.

SAMSOEN, Turk. stad, bassaschap Siwas, aan een inham der Zwarte zee, met eene haven, vervallene muren, 5 moskees, 1 khan, scheepvaart, doch slechts 2000 Turk. inw.

SAMTER, Pruis. stadje, regtsg. Possen, ongeveer 1300 inw.

SAMULCOTTA, Ind. stad, in den Circar van Rajamundry, niet ver van de Baai van Bengale; 17° 5' N. Br.

SAMUR, Rus. stadje van Schirwan, aan eene eveneensgenoemde riv. die 5 uur Z. van Derbent in zee valt.

SAN, Oostenr. riv. van Galizie, die nabij Sandomir in den Weichsel valt; riv. van Stiermarken, die in de Save uitloopt; Chin. riv. die zich op 39° 9' N. Br. in de Golf van Leaotong ontlast; zie voorts **SAMNAH**.

SAN-LI-KIAO, Chin. stad, 6 uur ten Z. Z. W. van Ning-Yuen.

SAN-MAN, eilanden aan de kust van China, op 29° 52' N. Br.

SAN-YA, Chin. stad van Corea, 4 uur W. van Tsin-tcheoe.

SAN-YA-SAN, eil. aan de kust van China, ook *Olifant* genoemd.

SAN-YAM-LION, Aziat. stad der Mantsjoes; 41° 7' N. Br.

SAN-YUEN, Chin. stad van den derden rang, in Sjensi.

SANA, Arab. hoofdpl. van Yemen, in een dorre vallei, die van hooge bergen omgeven is. De stad is intuschen van hout en hoven omringd; en heeft binnen hare wallen ook tuinen, maar voorts vele fraaije steenen huizen, andere welgebouwde van tighelsteen, een kasteel, vele moskees en baden, en eenen aanzienlijken koophandel.

SANA, Zuidam. riv. welke een eveneensgenoemd vruchtbaar distr. van Peru en deszelfs hoofdpl. bespoelt. Deze laatste heet ook *Sana*, en, om de heerlijke bloemen der omstreken, wel eens *Mireflores*; doch zij is zeer vervallen. Men vervaardigt er leder en sijne katoenen stoffen. Zij ligt in eene schoone vallei, niet

ver van zee, op 6° 52' Z. Br. *Sana* heet voorts een riviertje van Zwitserl. dat een weinig ten Z. van Aarburg in de Aar valt.

SANAG, Oostind. vlek, op de Westkust van het eil. Lomboek; 8° 27' Z. Br.

SANASHYGOTTA, bloeiende stad van Bengale, distr. Purneah, aan de Mahanuddy; 26° 35' N. Br.

SANBORTON, Noordam. vlek van Nieuw Hampshire, gr. Strafford, aan den Merrimack, met 3 kerken.

SANCAHO, Abyss. stadje, aan de grenzen van Nubie, N. W. van Tsjerkin, met Mohammed. inw. die tot de Sjangallas behooren.

SANCELLAS, Spaan. vlek, op Majorca, 6 uur O. ten N. van Palma.

SANCERGUE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Cher, arond. Sancerre.

SANCERRE, Fr. hoofdpl. van een arond. met 60,000 inw. dép. Cher, op eene hoogte nabij de Loire, met looijerijen, fabr. van kousen en mutsen, 2500 inw.

SANCHEZ, Zuidam. vlek van Cumaná, aan den Oronoko; stichting aan de Plata riv. en riv. die nabij Porto bello in zee valt.

SANCHEVILLE, Fr. vlek, dép. Eure et Loir, 6 uur Z. van Chartres.

SANCIAM (*Sjan-Sjeu-Sjam, Chang-Tchuen-Cham*, ook *St. Jan*) Chin. eil. waar XAVERIUS begraven ligt, met de Zuidpunt op 21° 32' N. Br.

SANCOINS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Cher, 5 uur Z. W. van Nevers.

SANCOL, vlek op de Oostkust van het Philipp. Mindanao; 6° 37' N. Br.

SANCOT, Ind. stad van het Noordelijke Sirinagur, in eene vruchtbare landstreek; 50° 10' N. Br.

SANCOTY HEAD, Oostpunt van het Noordam. eil. Nantucket, aan de kust van Massachusetts; 41° 15' N. Br.

SAND, Beij. vlek, Untermainkreis, aan den Main, met scheepsbouw en mandemakerij, 1500 inw.

SANDA, Schot. eilandje, aan de Westkust, nabij den Mull van Kintyre; een der kleinste Schot. Hebriden, dat met Canna, 4 uur Z. W. van Skye, genoegzaam samenhangt; en Ind. stad van Seindy, groot en volkrijk, in een welbebouwd land; 25° 6' N. Br.

SANDAKAN, Oostind. inham van Borneo; 5° 42' N. Br. Van eenige eil.

voor denzelven heeft het Oostelijkste een overvloed van groene schildpadden.

SANDAL, 2 Eng. kersp. van York-shire, West-Riding, het eene wordt *Kirk-Sandal* genoemd; het andere, *Great-Sandal* geheeten, heeft eene fraaie kerk en 2500 inw.

SANDANAH, het N. O. einde van Java, dat de Noordpunt van den Wester ingang der Straat van Baly vormt; 7° 46' Z. Br.

SANDARLI, Turk. stadje van Anadolu, aan het binnenste van eene naar hetzelfde genoemde golf, 17 uur N. N. W. van Smyrna.

SANDAU, Boh. vlek, kreits van Pilsen, 800 inw. Pruis. stadje in het Saks. regtg. Maagdenburg, aan de Elbe, 1400 inw.

SANDAY, een der Schot. Orkneys, laag en vlak, voor de scheepvaart gevaarlijk, doch aan de Noord- en Zuidzijde 2 goede havens hebbend, met een weinig landbouw en 1800 inw. In de nabijheid heeft men in 1806 eene hooge vuurbaak gesticht.

SANDBEACH (*Sandbach*) Eng. markt vlek van Cheshire, 2300 inw.

SANDEC, Oostenr. kreits van Galizie, aan de grenzen van Hongarije, golvend van grond, met veel hout, vele glasblazerijen en 195,000 inw. De hoofdpl. *Nieuw Sandec*, in de nabijheid, is van geen aangelang.

SANDELHOUT EILAND, weinig bekend Oostind. eil. ten Z. van Flores, 50 uur lang, met de Z. O. punt op 10° 15' Z. Br.

SANDERAY, een der kleinste Schot. Hebriden; 56° 52' N. Br.

SANDER-ROCEL, Spaan. kaap, aan de Z. W. kust van Majorca.

SANDERSFOOT, Brit. d. van Wallis, in Pembroke; met koolmijnen.

SANDERSLEBEN, Anhalt.-Des-sauesch stadje, met 1 slot en 1600 inw.

SANDERSONS HOPE, Noordam. kaap, in Straat Davis; 66° 22' N. Br.

SANDERSTEAD, Eng. kerspel van Surry, met het lusthuis Purley.

SANDEFORD, Eng. kerspel van Devonshire, 1720 inw. en meer Eng. pl.

SANDGATE, Eng. buurt van Kent, aan den voet van een steilen berg, digt aan zee, met een oud kasteel, batterijen, en veel bezoek van zeebadminnaars.

SANDHAM, Zweed. fort, op een eilandje, aan den mond van den

toegang uit zee naar Stockholm, met eene haven, en tolbeambten, om de schepen in te klaren. De Z. O. punt van Zweden, nabij IJstad, heet *Sandhammer punt*, en heeft een groot rif nevens zich.

SANDHAUSEN, Bad. d. nabij Heidelberg, 900 inw.

SANDHOVEN, zie SANTHOVEN.

SANDHURST, Eng. kerspel van Kent, aan den Rother, ruim 1000 inw. en meer Eng. pl.

SANDING, zie PULO SANDING.

SANDISFIELD, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Berkshire, ongeveer 1700 inw.

SANDLING, zie AUSSEE.

SANDOE, Zweed. d. van Hernösandlän, met eene groote glasblazerij; 58° 21' N. Br.

SANDOMIR, zie SENDOMIR.

SANDOWN, Eng. d. op het eil. Wight, aan een eveneensgenoemden inham, met een fort.

SANDRAN, Fr. vlek, dép. Aire, 5 uur Z. W. van Bourg.

SANDUSKY BAY, groote inham van het Noordam. meer Erie, waarin zich eene *Sandusky* geheetene riv. ontlast, en waaraan er een vlek van dien naam op den Zuidoever in het Ohiosche gr. Huron gelegen is. Aan de riv. liggen 2 andere *Sandusky's*, *Upper* en *Lower* toegeuoemd.

SANDVICH, Deen. stadje, op het eil. Bornholm, 200 inw.

SANDVOE, Schot. inham der Noordkust van het Hillandsche Mainland; 6° 53' N. Br.

SANDWICH, eene der Eng. Cinque ports, in Kent, aan den mond van den Stour, zeer ouderwetsch, met eene verzande haven, 3 kerken, 1 Lat. school, vrij veel uit- en invoer, en 2755 inw. Noordam. vlek van Neder-Kanada, aan de riv. Detroit; vlek van Massachusetts, met 2400 inw. gr. Barnstaple, aan Barnstaple bay, waarin eene riv. uitloopt, die den naam der pl. voert; zoo als voorts ook een vlek van Nieuw Hampshire, gr. Strafford, 2232 inw.

SANDWICH BAAI, groote inham der Oostkust van Zuid-Georgie, op 54° 42' Z. Br. 41° 5' W. L.

SANDWICH (CAPE) aan Nieuw Holland N. O. kust; 18° 18' Z. Br. 141° 8' O. L.

SANDWICH EILAND, een der Austral. Nieuwe Hebriden, 25 uur in

den omvang groot, in het midden bergachtig, met de Zuidpunt op $17^{\circ} 41'$ Z. Br. $163^{\circ} 49'$ O. L. eil. nabij de Westzijde van het Austral. Nieuw Ierl. met de Westpunt op $2^{\circ} 52'$ Z. Br. $145^{\circ} 56'$ O. L.

SANDWICHEILANDEN, Oceanische groep, aan de Oostzijde van Noorderlijk Polynesië, tusschen 18° en 24° N. Br. uit 11 bewoonde eil. en 2 andere bestaand, welke de namen van Owhyee, Mowie, Morotinne, of Morokinne, Taheerowa, Oranay, of Ranay, Morotoi, of Morokoi, Woahoe, Atoei, of Atoway, Oreehoua, Oneehow, Tahora, Neckers- en Vogel-eil. voeren. Men schat er de bevolking op 400,000 inw. die aan de overige Polynesiërs gelijken, maar boven dezelve in werkzaamheid en volharding uitmunten, om dat zij genoegzaam ver van den Evenaar verwijderd zijn. Met de Nieuw Zeelanders hebben zij veel overeenkomst. Cook vond ze reeds merkelyk beschaafd, en de beschaving is er vervolgens nog grootelyks toegenomen. Men heeft er oorlogsvaartuig; dat op de Europeësche wijze gemaakt, en krijgsvolk, dat als het onze geoesend is. De eil. bevatten vele vulkanische bergen. De grond is er wel bewaterd en vruchtbaar, en de lucht zacht. Men vindt er de broodvrucht en velerlei andere voortbrengselen van Polynesië. Thans bouwt men er ook Europeesche; en heeft men er rundvee, schapen, geiten en paarden, bij de varkens, honden en ratten, dat er alvorens de eenige viervoetige dieren waren. De bevolking verdeelt zich in opperhoofden, grondbezitters, en lijfeigenen, of Towtows. De Godsdienstleer is er zeer ingewikkeld; de opperpriester voert den titel van *Orono*; bij sommige gelegenheden offert men er menschen. In 1809 zijn er 2 jonge Sandwich eilanders naar Noordam. vertrokken, om zich door het leeren van Hebreeuwsch, enz. tot den Predikdienst te bekwamen. De Koning van het grootste eil. waarover zie **OWHYEE**, heerschte laatstelyk over nog 8 der bewoonde eil. en de 2 overige gehoorzaamden aan deszelfs broeder.

SANDWICH HAVEN, ondiepe inham in de Westkust van het Afrik. Kafferland, Z. van de Walvischbaai.

SANDWICH LAND (*Zuider Thule*) eenige met ijs en sneeuw bedekte groote rotsklompen van Oceanie, tusschen $57^{\circ} 10'$ en $59^{\circ} 30'$ Z. Br. $31^{\circ} 24'$ en $32^{\circ} 39'$ W. L.

SANDWICK, Schot. kerspel op het Hitlandsche Mainland. Een ander op de Westkust van het Orkneys eil. Pomona, met 3220 inw. heet *Sandwick and Stromness*.

SANDY, Eng. kerspel van Bedford; met veel teelt van groentes en kornijnen, 937 inw. Ind. stad van Oude; met veel teelt van groentes, nabij een meer, dat des winters vol watervogels is; $27^{\circ} 18'$ N. Br.

SANDY BAY, aan de N. O. kust van Nieuw Zeeland; aan de Westkust van Terre-neuve; aan de Noordkust van het Westind. St. Kitts; aan de Oost- en N. W. kust van Jamaica, en aan de kust van Massachusetts, N. van Cape Ann; $42^{\circ} 41'$ N. Br. Een inham in de Oostkust van St. Kitts heet *Sandy Hall bay*; een aan de Z. O. punt van St. Lucie voert den naam van *Sandy harbour*; en een vaarwater tusschen 2 eilandjes; aan de kust van Noordcarolina, op $33^{\circ} 19'$ N. Br. dien van *Sandy inlet*.

SANDY HOOK, Noordam. eilandje; aan de kust van Nieuw Jersey, gr. Middleton. Hetzelve vormt eene ruime haven; en de Noordpunt heeft een licht op $40^{\circ} 26'$ N. Br.

SANDY ISLAND, een der kleinste Schot. Hebriden; $57^{\circ} 2'$ N. Br. Oostind. eilandje; $10^{\circ} 40'$ N. Br. $107^{\circ} 55'$ O. L. 3 eilandjes aan Sumatra's Westkust; $1^{\circ} 50'$ Z. Br. eilandje aan de kust van Cochinchina; $12^{\circ} 28'$ N. Br. en Afrika's Oostkust; $16^{\circ} 40'$ Z. Br. 2 Westind. landjes, aan de Zuidkust van Antigua, en aan de Westkust van dat eil. op $17^{\circ} 4'$ N. Br. Een rotsig eilandje aan de Zuidkust van Cuba, en een der Bahama's, heeten *Sandy key*; het laatste is het Zuidelykste der Turks eil. en ligt op $21^{\circ} 11'$ N. Br. $76^{\circ} 2'$ W. L.

SANDY POINT, Z. O. uiteinde van het Noordam. Massachusetts, en nog eene kaap van dien Staat; dat het N. W. einde van het eil. Nantucket is; Westind. kaap van het eil. Tabago; $11^{\circ} 6'$ N. Br. en de Z. O. uiteindes van Antigua en St. Lucia; stad op de Z. W. kust van het Westind. St. Kitts, met 2 forten; $17^{\circ} 27'$ N. Br.

Eene kaap aan de Noordkust van Barbados heet *Sandy hill point*.

SANDYNESS, Schot. Noordpunt van het Hebrideneil. Rum: 57° 3' N. Br. Eene landpunt van Nieuw Holland's Oostkust, op 24° 42' Z. Br. heet *Cape Sandy*.

SANFORD, Noordam. vlek van Maine, gr. York, 1500 inw.

SANFRÉ (*Sanfront*) Sard. vlek van Piemont, prov. Alba, op een berg, nabij den Po, 1 fraai slot, 3800 inw.

SANGA, Japansche zeepl. op Ximo, met wijde straten, en een kasteel, 14 uur N. O. van Nangasaki.

SANGAAR, Noordpunt van het Japansche eil. Nippon; 40° 29' N. Br. 135° 47' O. L. Het vaarwater langs dezelve tusschen Nippon en Jesso heet *Straat van Sangaar*.

SANGALHOS, Port. vlek van Beira, aan de Agueda, 1000 inw.

SANGAMSERE, Ind. stad van Viziapoer, in Concan, aan den Jaigur, thans Brit. 17° 11' N. Br.

SANGANEER, Ind. stad van Asjmir, met sterke muren en grachten, aan het bovenste des Chumbuls.

SANGAR, Ind. stad van Malwah, aan de Mahratten toebehoorend.

SANGARA, Ind. stad van den Nizam, in Viziapoer, distr. Nandere.

SANGBARA, Ind. stad van den Guicowar, in Guzerat; 23° 37' N. Br.

SANGAY, Zuidam. berg, ter hoogte van 16,122 voet, in de Qitosche prov. Quixos y Macas; riv. in die prov. en stichting aan dezelve; Afrik. riv. die aan de Oostkust, op 13° 22' Z. Br. in het Kanaal van Mosambique valt.

SANGERSHAUSEN, Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Mersburg, bemuurd en welgebouwd, met 2 sloten, 1 Lat. school, fabr. handel, 3600 inw.

SANGIR, Oostind. eil. van den Sultan van Ternate, tusschen Celebes en Mindanao, met de Noord- en Zuidpunten op 3° 46' en 3° 15' N. Br. de zeepl. Taroonan en Tabockang, op de West- en Oostkust, beide na genoeg 3° 28' N. Br. levensmiddelen in overvloed, en 12,000 inw. waaronder vele Christenen. De Nederl. plagten er eene kleine vastigheid te hebben.

SANGOMAR, Afrik. eil. aan de Westkust, in den mond der Bursalum.

SANGONARA EILANDEN, 8 Fr. eil.

aan het Noordeinde der Corsicasche golf van Ajaccio.

SANGRO, Sicil. riv. die uit het Napolit. Abruzzo ultra in zee valt.

SANGUESA, Spaan. stadje van Navarre, brandwijnstokerijen, 2600 inw.

SANGUIN, Afrik. riv. die aan de Graankust in zee uitloopt.

SANGUR, Ind. stad en vesting van Allahabad, distr. Bundelcund, aan de Mahratten cijnsbaar; 23° 50' N. Br.

SANIEN, Noorw. eilandje; 69° 30' N. Br. 9° 37' O. L.

SANITOS (*Sanitouche*) Zuiderpunt der Corsicasche golf van Ajaccio.

SANJORE, Ind. stad van Asjmir.

SANNAK, Rus. eilandengroep ten Z. van het Noordam. schiereil. Alaska, tusschen 54° en 55° N. Br. waaronder een groot eil. ook *Sannach*.

SANOK, Oostenr. kreits van Galizie, meestal vlak van grond, van de kronkelende San doorloopen, en wel bewaterd, met zoutmijnen en 211,000 inw. waaronder vele Joden. De hoofdpl. *Sanok* aan de gezegde riv. heeft een bergslot en 1600 inw.

SANQUEL, Zuidam. riv. van Patagonie, die na een loop van 100 uur in den Rio Negro valt.

SANQUHAR, Schot. kerspel, gr. Dumfries, met lood- en koolmijnen, 2700 inw. en een vlek van denzelfden naam, aan den Nid, met 2000 inw. een fraai raadhuis, bouwvallen van een slot, en eenig fabriekwezen.

SANSANDING, groote Afrik. stad van Tombuktoe, aan den Niger, met veel handel in zout, enz.

SANSIGO, Oostenr. eil. van den Illyr. kreits Fiume, in de Carnero golf.

SANSONATE, Noordam. distr. van Guatimala, met 40,000 inlanders, mulatten en negers, uitgezonderd de 400 Kreolen der eveneensgenoemde hoofdpl. welke aan de Stille zee ligt, eene haven en 2000 inw. heeft, en ook *Trinidad* heet; 13° 45' N. Br.

SANSPAREIL, Beij. vlek, Mainkreis, met 1 slot en heerlijke tuinen.

SANS SOUCI, door Koning HENRIK onlangs gebouwd, en thans vervalend, vlek van Hayti; zie voorts POTSDAM.

SANTA, onbewoond eilandje, aan de kust van Peru, nevens eene riv. van denzelfden naam, die 1½ uur van zee een eveneens geheeten vlek aan zich heeft, dat de hoofdpl. van een

distr. is, van waar men wol, vee, katoen, varkensvleesch, met een weinig suiker, naar Lima voert. Het stadje is slecht; $0^{\circ} 9' \text{ Z. Br.}$

SANTANDER (*St. Andero*) Spaan. zeep. en vesting van Burgos, op eene hoogte, vrij wel gebouwd, met eene goede en door 2 kasteelen gedeekte haven. Men plagt er op Spaan. Amerika te handelen, en doet zulks op het N. van Europa voornamelijk in wol. De stad heeft schoone kaaïen, scheepstimmerwerven, touwslagerijen, ankersmederijen, ander fabriekwezen, 1 zeevaartsschool, 1 bisschop en 10,000 inw. $43^{\circ} 28' \text{ N. Br. } 8^{\circ} 35' \text{ W. L.}$

SANTANILLA, Noordam. eilandjes en klippen, in de baai van Honduras; $17^{\circ} 20' \text{ N. Br.}$

SANTAREM, Port. stad, prov. Estremad. 16 uur N. O. van Lissabon, ook aan den Taag, in boven- en benedenstad gedeeld, met een oud kasteel, wetenschappelijke instellingen, bouw van olijven, handel daarin, en in koren, enz. 8000 inw.

SANTBERGEN, Nederl. d. van Oostvlaand. arond. Oudenaarden, nabij Geersberge, 1086 inw.

SANTÉE, Noordam. riv. van Zuidcarolina, die 7 uur beneden Georgetown met 2 monden, welke *South* en *North Santee* heeten, in zee valt. Zij is in sommige jaargetijden 100 uur ver landwaarts in bevaarbaar, en een kanaal vereenigt haar met Cooper riv.

SANTELMO, groep van Zuidelijk Polynesie, omstreeks de Vriendeneil. in 1606 door QUIROS ontdekt, met koraalriffen om zich henen en 1500 inw.

SANTEN, zie XANTEN.

SANTENAY, Fr. vlek, dép. Côte d'Or, 3 uur Z. W. van Beaune, goede wijnbouw, 1200 inw. Spaan. vlek van Majorca, 10 uur O. Z. O. van Palma, 2300 inw.

SANTHOVEN, Nederl. cantons hoofdpl. prov. en arond. Antwerpen, 839 inw.

SANTIA (*Santhia*) Sard. stad van Piemont, prov. Vercelli, veel handel langs een kanaal, 2800 inw.

SANTILLANA, Spaan. vlek van Burgos, 5 uur van Santander, 1600 inw.

SANTIPONTE, Spaan. d. nabij Sevilie, met merkwaardige oudh.

SANTIPORE, Ind. stad van Bengale, met eene Brit. faktorij; nog eene Ind. pl. prov. Allahabad.

SANTIVANES, Spaan. vlek, 2 uur

van Burgos, met vele naaldfabr.

SANTONA, kleine Spaan. zeepf. van Burgos, 6 uur O. van Santander, met eene zeer goede haven, een fort en visscherij.

SANTONGA, riv. die aan de Oostzijde van Madagaskar op $18^{\circ} 55' \text{ Z. Br.}$ in zee valt.

SANTONI, Turk. eil. van Rumeli, voor de Golf van Salonik.

SANTORIN, zie DEGIRMENLIK.

SANTOS, Braz. zeep. van het Kápiteinschap San Paolo, welks in- en uitvoer hier plaats grijpt, vrij wel gebouwd, met eene goede en door 2 sorten gedeekte haven, en 6000 inw. Een eil. hieromstreeks, op $24^{\circ} \text{ Z. Br.}$ heet ook *Santos*; zoo als voorts een vlek aan de Westzijde der Golf van Panama; 6° N. Br. en eenige kleinere Zuidam. stichtingen. Over *Santos Anges* zie COMARAN.

SANTVLIET, Nederl. stadje, prov. en arond. Antwerpen, aan de Schelde, ongeveer 1050 inw.

SANXAYS, Fr. vlek, dép. Vienne, 3 uur N. van Lusignan, 1700 inw.

SANZA, Sicil. vlek, in het Napolit. Principato citra, met marmergroeven en 2400 inw.

SAO, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen.

SAOLO, Sicil. vlek, in het Napolit. Calabria citra, digt aan zee, met aardewerksfabr.

SAONA, Westind. eilandje ten Z. O. van Hayti, voormaals onder het opzigt der Jesuiten bebouwd, en dit overwaardig, maar thans ongebruikt, met de Oostpunt op $18^{\circ} 12' \text{ N. Br. } 73^{\circ} 25' \text{ W. L.}$

SAONE, groote Fr. riv. die bij Lyon in den Rhône uitloopt, de Doubs, enz. opneemt, tot aan Auxonne bevaarbaar is, en den naam aan meer dan één dép. geeft.

SAONE (DEPARTEMENT DE LA HAUTE) Fr. dép. van den Noord- en Oostkant aan de dép. Vosges en Haut-Rhin palend, bergachtig, door de Saône, enz. bewaterd, hier en daar zeer vruchtbaar in koren, hennep, wijn, oost, enz. Het bevat veel hout, steenkool en ijzer; en hierin werkt men er grootelijks. Men drijft er ook veel veeteelt, en er wordt, benevens wijn, haver, enz. ook hooi, rundvee en veulens, boter, kaas, hout, glas, en papier

uitgevoerd. Onder de 512,000 inw. zijn er eenige Luth. De bisschopsstoel en het hooge gerechtshof van dit dép. zijn te Besançon gevestigd. Hetzelve is in de arond. Vesoul, Gray en Lure, gedeeld.

SAONE ET LOIRE (DEPARTEMENT DE) Fr. dép. dat aan die van Jura, Rhône en Allier, paalt, met een kanaal tusschen de Saône en Loire, en voorts, behalve door deze riv. ook door de Doubs, enz. bewaterd, meestal rijk en vruchtbaar van grond, en zacht en gezond van lucht. Men bouwt er koren, hennep, wijn, enz. De bergen bevatten er ijzer, marmeer, alabast, kristal, steenkool, enz. Hout vindt men er thans weinig. Men drijft er veel veeteelt en kunstvlijt. Uitgevoerd wordt er steenkool, uitnemende wijn, eenig koren, vee en wol, wollen stoffen, kousen en mutsen, hoeden, koperwerk, enz. De 471,000 Roomschegez. inw. hebben een bisschop te Autun, maar zijn van het hooge gerechtshof van Dijon afhankelijk. De arond. zijn Macon, Autun, Chalons, Charolles en Louhans.

SAORGIO, Sard. vlek van Piemont, prov. Sospel, op een rotsigen berg, met een sterk kasteel en 5100 inw.

SAOU, Fr. vlek, dép. Drôme, niet ver van Crest, 1500 inw.

SAP, Fr. vlek, dép. Orne, 10 uur N. ten O. van Alençon, 1200 inw.

SAPA (SAN MICHAEL DE) Zuidam. d. van Peru, 2 uur O. van Arica, met veel bouw van Guineesch peper.

SAPADILLAS (DE) 2 eilandjes, in de Westind. zee, nabij de kust van Veragua, op ongeveer 9° N. Br.

SAPAROUA, zie HONIMOIA.

SAPELLO, Noordam. eilandje van Georgia, tusschen zich en den vasten wal *Sapello Sound* hebbend.

SAPHAT (Bethulie) Turk. vlek, bassaschap Acre, met 1 oud kasteel, eene Joodsche hooge school, enz.

SAPHEY KEY, eilandje aan de kust van Honduras; 17° 10' N. Br.

SAPHI, 2 Marokk. Kapen, aan de Westkust; de Noordelijkste op 32° 22' N. Br. en de andere op 32° 12' N. Br. 14° 2' W. L.

SAPHORIN (Sr.) Zwits. vlek, canton Waadland, aan het meer van

Geneve, nabij Vevay, 2200 inw.

SAPIENZA, Ion. eilandje, voor de Morasche haven van Modon, welbevolkt, met vele zeelieden, waaruit men doorgaans loodsen voor den Archipel neemt. De Zuidpunt ligt op 36° 36' N. Br. 16° 51' O. L. Het eiland geeft den naam van *Kaap Sapienza* aan de Z. W. punt van Morah.

SAPMEER (Sappemeer) Nederl. d. prov. en arond. Groningen, 2500 inw.

SAPONARA, Sicil. vlek, in het Napolit. Principato citra, met oudh. in de nabijheid en 3200 inw.

SAPPAN, riv. van het Maleische schiereil. die op 2° 57' N. Br. in de Straat van Malacca valt.

SAPOSHA, Rus. riv. gouv. Rjāsan, en kleine kreitsstad aan dezelve.

SAPRI, Sicil. vlek, in het Napolit. Principato citra, aan zee, 1500 inw.

SAPY, zie **COMMODO**, in het werk en supplement.

SARA, Pauzel. riv. die door de Napolit. Terra di Lavoro naar zee loopt.

SARABAT, Turk. riv. van Anadolij, die vele gezetene Turcomannen aan zijne oevers heeft, en op 38° 40' in de Golf van Smyrna valt.

SARAGOSSA (Zaragoza, oulings Caesar Augusta) Spaan. hoofdpl. van Arragon, in een olivenwoud, aan den Ebro, met voorsteden over de riv. die tusschen zich en de stad 2 fraaije bruggen hebben, 1 oud kasteel, aarden wallen, enge straten, uitgezonderd eene lange van den naam van *Cozo*, meestal tichelsteenen huizen, 1 Aartsbisschops kerk, eene kerk van de vermaarde *Nuestra Senora del Pilar*, meer schoone kerken en andere gebouwen, 1 Universiteit, die in 1786 ongeveer 2000 studenten had, 1 akademie voor de fraaije kunsten, 1 Oeconomisch genootschap, 2 kleine boekereien, fabr. van zijden stoffen, zwarte zijden kousen, dekens, leder, papier, enz. eene aangename wandelpl. na genoeg 50,000 inw. die de Fr. in 1808, toen zij de stad reeds half bemagtigd hadden, er wederom uit sloegen, maar in den aanvang van 1809 voor een vreeselijk bombardement bezweken; 41° 38' N. Br. 50° 36' W. L.

SARAI, zie **BOSNA II**.

SARAIK, Rus. kreitsstad, gouv. Rjāsan, landhandel, 3700 inw.

SARAKINA, Turk. eilandje, in den

Archipel, voor de Golf van Salonik.

SARALBE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Moselle, aan den samenloop van Saar en Albe, 5 uur Z. W. van Sarreguemines.

SARAMEKA, Zuidam. riv. van Guiana, tusschen de Suriname en Berbice, met de Koponame een gemeenschappelijken mond hebbend, en sinds 1799 met eenige plantaadjen bezet.

SARAMONT, Fr. vlek, dép. Gers, 5 uur Z. O. van Auch, 1000 inw.

SARAND, thans in Arad Varmegye begrepen Hung. landschap, aan de grenzen van Zevenbergen.

SARANGPORE, Ind. hoofdpl. van een eveneensgenoemd Mahrattenland, in Malwah; 25° 58' N. Br.

SARANGUR, aan de Mahratten cijnbare Ind. stad van Gundwanah.

SARANSK, Rus. kreitsstad, gouv. Pensa, aan den samenloop van Saranja en Insara, vele looijerijen en zeepziederijen, handel in zijden en wollen stoffen, wijn, enz. op eene groote jaarmarkt, 8000 inw.

SARAPILLY, Ind. stad van Carnate, distr. Nellore; 14° 14' N. Br. 75° 4' O. L. en nog eene Ind. pl.

SARAPUL, Rus. kreitsstad, gouv. Wiatka, fabr. van leder en zeep, visscherij op de Kama, en handel in brandhout, dat men die riv. afzendt, 6000 inw. 56° 47' N. Br.

SARARE, Zuidam. riv. van Nieuw Granada, die in de Apure valt, en St. Nicolas de Sarare, met 1200 inw. aan zich heeft; riv. van Venezuela en Brazilië.

SARATI, Zuidam. riv. die op 8° 21' N. Br. in de Golf van Panama valt.

SARATOGA, Noordam. gr. van Nieuw York, ten W. van de Hudsons riv. bergachtig, met gezondheidsbronnen, maar tevens veel landbouw, en 53,200 inw. De eveneensgenoemde hoofdpl. aan de gezegde riv. heeft goede baden. Hier gaf BURGOYNE zich in 1777 aan GATES over.

SARATOW, groot-Rus. gouv. tusschen het land der Donsche Kozakken en het gouv. Astrakan, van den Wolga doorloopen, ten O. van welken het land er veelal te ziltig is, om bebouwd te worden. De groote zoutpoelen aldaar leveren aan 16 onliggende gouv. zout. Ten W. van de riv. wordt het land deels bebouwd, maar regten de sprinkhanen vaak

groote verwoestingen aan. Sterk is de visscherij van steur, enz. op de riv. Koophandel en kunstvljt bepalen zich er genoegzaam enkel bij eenige Duitsche kolonisten. Men telt er ongeveer een miljoen inw. meestal Russen, maar ook Tartaren, Kalmukken, Circassiers, enz. Het gouv. is in 10 kreitsen gedeeld.

SARATOW, hoofdpl. van het eveneensgenoemde gouv. aan den Wolga, van wallen en grachten omgeven. De meeste huizen zijn er van hout, doch de straten zijn wijd, en 6 kerken van steen. Het middelpunt van den handel tusschen Moscow en Astrakan, van dien over deze stad op Perzie, en van dien des gouv. is hier, en men telt er 120 kooplieden onder de 5000 inw. 51° 31' N. Br. 41° 7' O. L.

SARATOWKA, Rus. d. aan de Nawa, tusschen Schlüsselburg en Petersburg, met eene Duitsche volkplanting, die boter, melk, tuinvruchten en gevogelte, naar de hoofdstad zendt.

SARAWAN, Noorderdeel van het Afg. land der Beludsjen, uit groote gebergten en woestijnen bestaand, in eene van welke laatste het vlek Salawan met 500 inw. ligt.

SARBATCHOE-SAHA, eilandje in de Japansche zee, aan de kust van Corea; 42° 54' N. Br. 126° 43' O. L.

SARBO, Abyss. eil. aan de Westkust der Roode zee; 15° 8' N. Br.

SARBOURG, zie SARREBOURG.

SARBRUCK, zie SAARBRUCK.

SARCHAD, Turk. vlek, 15 uur Z. Z. O. van Damascus, nabij eene bergreeks, waaraan het zijnen naam geeft.

SARCELLI, zie SARGEL.

SARDARA, Sard. vlek, in het Zuiderdeel des eil. gezondheidsbaden.

SARDI, een der Curia Muria eil. waarover elders.

SARDINIE, Europ. Koningrijk, in de Middell. zee, het eveneensgenoemd eil. met deszelfs aanhoorigheden bevattend, en aan dezelve, ten O. van Frankrijk, verschillende landen, als het gr. Nizza, het Genueesche, het eigenlijke Piemont, Montferrat, een deel van het Milaneesche en Savoye. Dit laatste op 450,000 inw. berekend, en het Milaneesche op 560,000, of liever Piemont in den ruimsten zin, met insluiting van het Milaneesche Montferrat en Nizza, op 1,750,000, het Genueesche op 554,000, en het

eil. Sardinië op 520,000, laat zich de gezamenlijke bevolking des rijk's op 4 miljoen begrooten, die, uitgenomen de Waldenzen van Piemont en de Israëlieten, Roomschegez. zijn. Met uitzondering van het bij GENUA opgemerkte, heerscht de Koning op het vaste land onbepaald; maar op het eil. Sardinië duurt de oude Aristocratie nog steeds voort. Aldaar heeft hij nevens zich Landstonden, welke voornamelijk uit den Adel en de geestelijkheid bestaan, dat er bijkans de eenige grondbezitters zijn. Hij wordt er thans door een Onderkoning vertegenwoordigd, nevens welken men er te Cagliari en Sassari 2 hooge regeringscollegien heeft, dat tevens hooge rechtbanken zijn; gelijk als 4 andere zulke regeringscollegien, te Nizza, Genua, Chambery en Turin, eveneens aan het Hof van Holland onder de Grafselijke regering gelijk staan. In de hofpl. Turin resideert er voorts een Consiglio real Supremo, dat alle regeringszaken onderzoekt, en tevens de Pauzelijke besluiten nopens het Kerkelijke goedgekeurd hebben moet, eer zij afgekondigd worden. Turin, Genua, Sassari en Cagliari, hebben universiteiten, en Turineene Koninklijke akademie van wetenschappen. Door het gansche rijk henen zijn de Jesuiten hersteld geworden. Ten aanzien van landhuishoudkunde, kunst, vlijt en handel, is er tusschen de onderscheidene deelen des rijk's veel verschil. Het eiland heeft 4000 man geregeld krijgsvolk, met eene landmilitie van 40,000 man. Op het vaste land is het geregelde krijgsvolk veel talrijker, en hier heeft men nevens hetzelfde een landweer. De zeemagt is niet noemenswaardig. De hofhouding is zeer eenvoudig ingerigt. De inkomsten bedragen ongeveer 20 miljoen guldens; de staatsschulden werden voor de jongste onlusten op viermaal zoo veel begroot, en moeten daaronder, althans wat het aandeel van Piemont betreft, veel hooger zijn gestegen; onlusten, bij welke het hier niet ongewone afstaan van de Monarchale waardigheid door des regerenden Konings afstand van haar aan zijnen broeder vernieuwd is geworden.

SARDINIË, groot eil. in de Middell. zee, ten Z. van Corsica, tot het Sard. rijk behoorend, en aan deszelfs

beheerscher den titel van Koning schenkend, van het N. naar het Z. 55 uur lang en 25 uur breed, met eene schoone afwisseling van bergen en dalen, in welke laatste de lucht intusschen om der moerassen wil des zomers ongezond is. Het eil. wordt door 2 voorname riv. Oristano en Flumendoso, Fiumendoso, of Fumendosa, en vele kleinere bewaterd, en is vruchtbaar in tarwe, gerst, tabak en al de vruchtboomen van Europa. De wijn van Sardinië evenaart de Spaansche, en men wint er veel olie, enz. De zeekust omstreeks Cagliari, enz. levert veel zout op. Kleine paardjes loopen op Sardinië in het wild; de ezels zijn er sterk, en het varkensvleesch uitnemend van smaak. Wilde zwijnen, herten, hazen, en een overvloed van tropganzen en wilde genden, behooren er, nevens vossen en wolven, tot het gedierte. Aan de kust vangt men er schildpadden, tonijnen, enz. De voornaamste havens zijn die van Cagliari, Palma en Terra nova; doch er is aldaar weinig in- en uitvoer, daar de meerderheid der bevolking van 520,000 nog op den laagsten trap van kennis staat, en hare Barons dien stand van zaken bestendig in wezen houden. De landlieden kleeden zich veelal met ruwe schaaps- en geiten-vellen, leven van vruchten, wild, en hun vee, verkopen veel kaas, maar zaaijen slechts een weinig koren voor eigen gebruik; en elk gezin staat er als op zich zelf, en verdedigt zich gewapenderhand tegen de banditen, waarvan het binnenland er wemelt. In de zeepl. is alles vrij beschaafd, doch onkundig tevens, en de universiteiten van Cagliari en Sassari zijn op een slechten voet ingerigt.

SARDOAL, Port. vlek van Estremad. nabij Abrantes, 3000 inw.

SARECTO, Noordam. hoofdpl. van het gr. Duplin, in Noordcarolina.

SARENA, Zuidam. zeepl. van Chili; 29° 40' Z. Br.

SAREPTA, Rus. stadje, gouv. Saratow, aan de Wolga, met 1 Hernhutsch broeder- en 1 zusterhuis, fabriekhandel, 800 inw. waarvan er eenige als zendelingen rondgaan. Het Turk. d. *Sarfend*, of *Sjarsfend*, 3 uur Z. van Saida, of Sidon, aan de kust van Syrie, vervangt het oude *Sarepta*.

SARGANS, Zwits. vlek, canton St. Gall, met eene ijzermijn.

SARGE, Fr. vlek, dép. Loir et Cher, arond. Vendome, 1600 inw.

SARGEL (*Sarcelli*) Afrik. zeep. met een kasteel, 8 uur N. van Algiers; 36° 30' N. Br. 6° 59' W. L.

SARGUEMINES (*Sarreguemines*, *Saargemünd*) Fr. hoofdpl. van een arond. met 117,000 inw. dép. Moselle, met een bergslot, fabr. van zeildoek en aardewerk, 3200 inw.

SARHAUT, Ind. stad van Bengale, distr. Birbhoom; 24° 14' N. Br. 81° 57' O. L.

SARİ, Perz. stad van Masanderan, aan de Casp. zee, volkrijk en wel versterkt, met 4 oude tempels van 30 voet middellijns en 120 voet hoogte, en een klein maar fraai paleis; 35° 35' N. Br.

SARIGNAN, een der Mariannes van Noordelijk Polynésie.

SARIGNÉ, Fr. vlek, dép. Maine et Loire, 3 uur N. O. van Angers.

SARINENA, Spaan. vlek van Arragon, slag van het jaar 1133.

SARK (*Serk*) Brit. eilandje, nabij Guernsey, in het Kanaal, 300 inw. in een d. op 49° 24' N. Br. 7° 39' W. L. Schot. riv. gr. Dumfries, in den Frith van Solway uitlopend, en het d. *Sarkfoot*, met eene kleine haven, aan haren mond hebbend.

SARKAD, Hung. vlek, regtsg. Bihar, met eene Geref. kerk; 46° 44' N. Br.

SARKHOLM, Rus. eilandje, aan de kust van Lyssland, omstreeks Pernau.

SARLALDINGEN, Nederl. d. van Oostvlaand, nabij Geersberge, 1440 inw.

SARLAT, Fr. hoofdpl. van een arond. met 98,000 inw. dép. Dordogne, 10 uur Z. O. van Périgueux, aan den Sarlat, slecht gebouwd, ongeveer 6000 inw.

SARLEINSBACH, Oostenr. vlek van het land Ob der Ens, Muhlviertel, met veel linnenrederij.

SARLOUIS, zie SAARLOUIS.

SARMATTA, Oostind. eil. 8° 10' Z. Br. 124° 21' O. L.

SARN BADRIG (*St. Patricks dike*) de grootste der Brit. steenrigchels, aan de kust van Wallis, in Cardigan bay, op welke er van den anderen kant een soortgelijke richel aan loopt, die *Sarn y Bwlch* geheeten wordt; terwijl nog vier andere rigchels daaromstreeks met die twee onder den

gemeenschappelijken naam van *Sarns* begrepen worden.

SARNABITIVA, Braz. riv. die omstreeks Porto Seguro in zee valt.

SARNAU (*Sarnowo*) Pruis. stadje, regtsg. Posen, linnenrederij, 1500 inw.

SARNEN, Zwits. vlek, canton Unterwalden, aan een eveneensgenoemd meer, waarin de Aa er uitloopt, wel gebouwd, met 1 raadhuis, 1 tuighuis, 1 gymn. 2 kloosters, 2000 inw.

SARNO, Sicil. stad, in het Napolit. Principato citra, aan de bron der eveneensgenoemde riv. die tegen over het eil. Revigliano in zee valt, met een oud kasteel van de BARBERINIS, 1 bisschop, 12,000 inw.

SAROS, Hung. regtsg. van het land aan deze zijde van de Theyss, met eenige hooge bergen en zoutmijnen, vele gezondheidsbronnen, bouw van wijn, koren, enz. 142,000 inw. hoofdpl. Eperies.

SAROS (NAGY) vervallen Hung. stadje, regtsg. Saros, met sterk bezochte jaarmarkten, 2000 inw.

SAROS-PATAK, Hung. vlek, regtsg. Zemplin, met drierlei kerken, een aanzienlijk Geref. collegie, een klooster, wijnbouw en 1000 inw.

SAROUKHAN, Turk. sandsjakschap van Anadoli, waarin Magnesia, Akhissar, Fochea, enz. liggen.

SAROWY, Ind. hoofdpl. van een distr. van Asjmir, welker opperhoofd, met al de overige van het distr. aan den Rajah van Joudpore cijnbaar is; 25° 32' N. Br.

SARP, Noorw. pl. sticht van Christiansand, nabij een grooten waterval van haren naam in de Glommen.

SARRAN, Fr. vlek, dep. Gers, arond. Lectoure, ongeveer 1000 inw. Een vlek, dép. Hautes Pyrénées, arond. Bagnères, met fabr. en eene marmergroef in de nabijheid, heet *Sarrancolin*.

SARRE, Eng. d. van Kent, op het eil. Thanet; zie voorts SAAR.

SARREBOURG, Fr. hoofdpl. van een arond. met 60,000 inw. dép. Meurthe, aan de Sarre, of Saar, 5 uur W. van Saverne, met eene groote bakkerij en 1500 inw.

SARREGUEMINES, zie SARGUEMINES.

SARRIA, Spaan. vlek van Gallicie, aan de riv. Lugo, nabij Lugo.

SARRIANS, Fr. vlek, dép. Vau-M m

cluse, 5 uur N. O. van Avignon, 2000 inw. veel zijdeteelt in de omstreken.

SARSINA, Pauzel. stadje, deleg. Ravenna, aan den Savio.

SARSTEDT, Han. stadje, 3 uur N. W. van Hildesheim, 1100 inw.

SART, Turk. d. van Anadoli, op de puinhoopen der vermaarde hoofdstad van Lydie; Nederl. d. van Luik, nabij Spa, 1800 inw. 4 Nederl. dd. van Namen heeten *Sart Bernard*, *Sart Custinne*, *Sart en Fagne* en *Sart Eustache*; 2 dd. van Henegouwen, 2 uur van Mons, en 4 uur van Charleroi, met 716 en 629 inw. *Sart la Bruyere* en *Sart-la-Buissiere*; 2 dd. van Zuidbrab. 2 en 5 uur van Nivelles, met 1023 en 109 inw. *Sart-Dame-Avelines* en *Sart les Walhain*. Nog meer Nederl. pl. en meer dan een Fr. d. dép. du Nord, Pas de Calais, enz. heeten ook *Sart*.

SARTHE, Fr. riv. die 2 uur boven Angers in de Mayenne valt, en van Le Mans af bevaarbaar is.

SARTHE (DÉPARTEMENT DE LA SARTHE) Fr. dép. die het meerendeel der gewezen prov. Maine bevat, en ten N. en W. door de dép. Orne en Mayenne begrensd wordt, meestal vlak, maar zeer ongelijk vruchtbaar van grond, zacht en gezond van lucht, door de Sarthe, Loir, enz. bewaterd, met ijzermijnen en marmergoeven, doorgaans te weinig koren, meer oost, noten, kastanjes en wijn, slecht rund-vee, maar een goed ras van schapen en paarden, uitvoer van zeildoek en zakliinnen, wollen stoffen, leder, papier, ijzerwerk, klaverzaad, gedroogd oost, olie van noten en hennepzaad. De 410,000 inw. hebben een bisschop in Le Mans, en behooren onder het hooge gerechtshof van Angers. De arond. zijn die van Le Mans, La Fleche, Mamers en St. Calais.

SARTILLY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Manche, 4 uur N. W. van Avranches, ongeveer 1000 inw.

SARTINE'S EILANDEN, een groot, twee middelmatige, en verscheidene kleine eil. aan Amerika's N. W. kust, door LA PEROUSE dus genoemd. Het grootste ligt op 50° 57' N. Br. 134° 18' W. L.

SARTIRANA, Sard. vlek van Piemont, in het Milan. distr. Lumello.

SARTOROE, Noorw. eil. 60° 17' N. Br.

SARUN, Ind. distr. van Bahar, ten

N. O. van den Ganges, op 26° N. Br. met uitnemende weiden, goed vee en paarden, vele salpeterfabr. hoofdpl. Chuprah.

SARVAR, Hung. vlek, aan de Raab, regts. Eisenburg, met een slot, eene Roomsche kerk, eene synag. en 800 inw.

SARZANA, Sard. stad, in het Genueesche, 15 uur O. Z. O. van de hoofdpl. met het bergkasteel Sarzanella en 3500 inw.

SARZEAU, Fr. cantons hoofdpl. dép. Morbihan, 2 uur Z. van Vannes, met de onderhoorigheden 5400 inw. die veel visscherij drijven.

SARZEDAS, Port. vlek van Beira, aan de Lica, waarin men goudkorrels vindt, 3000 inw. oudh.

SAS VAN GEND, Nederl. stadje van Zeeland, arond. Goes, in Vlaand. aan een Sas, of kanaal, dat van Gend naar de Westerschelde loopt, met eene sluis, en vestingwerken, die te sterker plagten te zijn, daar zij geinundeerd konden worden, 1900 inw.

SASBACH, Bad. vlek, Murgkreis, met een gedenkteeke voor den hier gesneuvelden TURENNE, 900 inw.

SASENO (*Sazeno*, *Sassena*) Turk. eilandje voor de Albanische golf van Avlona, N. van het eil. Corfu.

SASERAM, Ind. stad van Bahar, met een praalgraf voor den Afg. *SIRRE KHAN*, op een eil. midden in een meertje; 25° N. Br.

SASINGHANS (DE) dus noemen de Russen het Behrings en Kopereil. en 4 naburige, aan Behringskom.

SASLAWL, Rus. kreitsstad, gouv. Volhynie, 5100 inw. 49° 50' N. Br.

SASNEE, Ind. stad van Agra, sinds 1803 Britsch; 27° 45' N. Br.

SASRAM, Aziat. eil. in de Golf van Siam, aan de kust van Cambodja; 10° N. Br. 81° 15' O. L.

SASSAFRAS, Noordam. d. van Maryland, gr. Kent, aan het boveinde van eene eveneensgenoemde riv. die in de Chesapeake bay valt.

SASSANO, Sicil. stadje, in het Napolit. Principato citra, 3700 inw.

SASSARI, hoofdpl. van *Capo di Sassari*, of het Noorderdeel van het eil. Sardinie, op eene hooge vlakke, bemuurd en welgebouwd, met aangename wandelingen en schoone fonteinen van marmer, waaronder 1 die de schoonste fontein van Rome evenaart,

1 hof van regering en justitie, 1 universiteit, seminarien, 1 Aartsbisschop, vele kerken en kloosters, eene ondiepe haven die *Porto Torre* heet, op 3 uur afstands, aan de Golf van Sassari, naar welke er uit de stad eene kleine riv. loopt. Men werkt er in zijde, en telt 30,000 inw.

SASSENAGE, Fr. vlek, dép. Isère, nabij Grenoble, 1300 inw. die een bekend slag van kaas maken.

SASSENBERG, Pruis. vlek, in het Westphaalsche regtsg. Münster, ongeveer 1300 inw.

SASSENDORF, Pruis. d. in het Westphaalsche regtsg. Arensburg, met een groot zoutwerk.

SASSENHEIM, Zuidholl. d. N. van Leyden, aan den straatweg, met lusthuizen, oudh. en ruim 600 inw.

SASSIN (*Sasvar, Schlossberg*) Hung. vlek, regtsg. Neutra.

SASSOFERRATO, Puzel. vlek, deleg. Urbino, geboortepl. van den Jurist BARTOLO en Philos. PEROTTO.

SASSOSO, Turk. kaap aan de Noordkust van het eil. Candia; 35° 26' N. Br. 20° 3' O. L.

SASSUOLO, Modenasche stad, aan de Noordkust van Secchia, nabij den vuurbrakenden berg Zibio, 3100 inw.

SATADOE, Afrik. land, tusschen Bamboek en Konkadoe.

SATABAGO, zie SA-ATABEGO.

SATAGURA, Oostenr. stad, in de Bukowine, aan den Pruth.

SATALAN, Oostind. kaap, aan de Zuidkust van Borneo; 4° 13' Z. Br.

SATALIA, zie ANTALIA.

SATANAGUR, Ind. stad van den Nizam, in Hyderabad.

SATANI, Turk. eil. aan den mond der Golf van Salonik; 39° 39' N. Br.

SATANOW, Rus. stad van Podolie, N. van Kaminiek, 3200 inw.

SATAPA, Oostind. stad van Borneo, 23 uur O. N. O. van Banjar Massing.

SATARAH, Ind. stad en vesting, op het Westelijk uiteinde van eene bergreeks, met een toegang, waar men slechts één en één kan doordringen. Hier hield de Peisjah den eigenlijken Souverein der Mahratten gevangen, tot dat hij hem in den aanvang van 1818 bij zich in het leger nam. Toen bemagtigden de Brit. welhaast, aan den eenen kant, het anders met 200 man tegen al de wereld verdedigbare Satarah; terwijl huny aan den anderen

kant, al dat gene, waarover zie MAHRATTEN, gelukte. De vesting ligt op 17° 50' N. Br. 69° 9' O. L.

SATER, Zweed. stadje, in Falulän, en gezondheidsbron, in Westeräslän.

SATERLAND, Oldenb. oord vol veenland, in den kreits van Kloppenburg, met 2000 inw. die van Vriesche afkomst zijn, en hunne oude volkstaal en zeden behouden.

SATGONG, door het nabijgelegene Hugly verslondene oude havenpl. van Bengale, bij de Romeinen onder den naam van *Gang's regia* bekend, thans een d. met vele bouwvallen; 22° 57' N. Br.

SATHMAR (*Szathmar, Sadmarska*) Hung. regtsg. dat aan Zevenbergen jaalt, en van den Szamos doorloopen wordt, grootendeels zandig, of moerassig, maar over het geheel vruchtbaar in tarwe, mais, kastanjes en wijn. Men delst er zout en metalen, 187,000 inw. hoofdpl. Nagy-Caroly.

SATHMAR, Hung. stad, in het eveneensgenoemde regtsg. aan den Szamos, tegenover eene oorspronkelijk met Duitschers bevolkte, en hierom *Nemeti* genoemde, stad, welker vereeniging met Sathmar er eene dubbele stad vormt, die *Sathmar-Nemeti* heet, ruim 10,000 inw. heeft, en 1 bisschop, 1 seminar. 1 Grieksche kerk, 2 Geref. veel handel in zout en wijn uit de omstreken; 47° 46' N. Br.

SATILE, Afrik. stad van Bambarra, 54 uur W. N. W. van Segou.

SATILLIEU, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ardeche, arond. Tournon, ongeveer 2000 inw.

SATIMANGALUM, Ind. stad van 600 huizen, in Coimbetoor, met 1 sterk fort, 1 tempel van VISNU, fabr. van grove wollen stoffen.

SATINES, zie ATINA.

SATNICO, Ven. Lomb. vlek, deleg. Brescia, aan den Oglio.

SATRIANO, Sicil. stad, in de Napolit. prov. Basilicata.

SATTALIA, zie ANTALIA.

SATTINAFF, Oostind. eilandjes en klippen; 5° 24' Z. Br. 107° 45' O. L.

SATTIRAM, Ind. stad van Mysour.

SATUR (ST.) Fr. vlek, dép. Cher, nabij Sancerre, aan weerskanten van de Loire, veel verzending van wijn naar Parijs.

SATURNIN (ST.) 2 Fr. vlekken, dép. Vaucluse, nabij Apt, en dép.

cluse, 5 uur N. O. van Avignon, 2000 N.
inw. veel zijdeteelt in de omstreken. B

SARSINA, Pauzel. stadje, deleg.
Ravenna, aan den Savio.

SARSTEDT, Han. stadje, 3 uur N
W. van Hildesheim, 1100 inw.

SART, Turk. d. van Anadoli,
de puinhoopen der vermaarde he
stad van Lydie; Nederl. d. van
nabij Spa, 1800 inw. 4 Nede

van Namen heeten *Sart I*
Sart Custinne, *Sart en*
Sart Eustache; 2 dd. var

wen, 2 uur van Mons, e
Charleroi, met 716 en f

la Bruyere en *Sart-I*

dd. van Zuidbrab. 2

velles, met 1023 e

Dame-Avelines

hain. Nog meer en Lo-

dan een Fr. d. 1974 inw.

Calais, enz. b voordam. vlek van

SARTHE, Ulster, aan de Hud-

Angers in d weever 2200 inw.

Mans af b Fr. cantons hoofdpl.

SARTY, Haute Loire, 5 uur W. van Le

SARTH, 3000 inw. waaronder vele kant-

deel d neeksters.

en t SAUION, Fr. cantons hoofdpl. dép.

en Charente infér. 5 uur W. van Saintes,

vl. fabr. van wollen stoffen, 2000 inw.

SAUL, Nederl. d. van Luxemburg,

nabij Diekirch, 290 inw.

SAULGAU, Wurtemb. vlek, Do-

naukreis, nabij Buchau, 1900 inw.

SAULGE (ST.) Fr. cantons hoofd-

pl. dép. Nièvre, arond. Nevers, on-

geveer 1700 inw.

SAULHEIM, 2 Hess. dd. prov. Rhein,

Ober en Nieder toegenoomd, 1200 inw.

SAULIEU, Fr. cantons hoofdpl. dép.

Côte d'Or, arond. Semur, op eene

hoogte, fabr. handel, 2900 inw. ge-

boortepl. van den grooten VAUBAN.

SAULT, Fr. cantons hoofdpl. dép.

Vaucluse, arond. Carpentras, fabr.

1600 inw. en meer andere Fr. pl.

waaronder *Sault de Navailles*, dép.

Basses Pyrenées, arond. Orthez, 2500

inw. heeft.

SAULX, Fr. cantons hoofdpl. dép.

Haute Saône, 3 uur Z. W. van Lu-

xenil, 1300 inw. en meer Fr. pl.

SAUMAISE, Fr. d. dép. Côte d'Or,

6 uur N. W. van Dijon.

SAUMUR, Fr. hoofdpl. van een

arond. met 98,000 inw. dép. Maine et

Loire, met eene heerlijke brug over

de Loire, een oud kasteel, fraaije

gebouwen, kazernen, een schouw-

en andere

de voornaa

ug aan loop

omstreken,

koper- en

en branc

15' N.

TERS E.

ers eil.

eits ei

den

h

eene

je, op 54°

en eene aan

Zuidelijkste eil.

45° 55' Z. Br.

SAURAT, Fr.

nabij Tarascon,

3500 inw. met ijs

SAUSÉ, zie S

SAUTGUR, Ir

maul, met een fr

Nabob van Carnat

tige omstreken; 1

SAUTOUR, Nec

nabij Philippeville

SAUVAGES, F

inkomen van St. I

hammen, aan de

Edwards eil. en a

Terreneuve; 49°

SAVAGES.

SAUVANT (ST.

Vienne, nabij Lus

SAUVE, Fr. car

Gard, 7 uur N. V

de Vidourle, met

bron, fabr. van zij

fen, 3000 inw. De

Gironde en Ardèch

ve Clavas, *Sauve* -

Plantade.

SAUVENIÈRE,

men, nabij de hoo

SAUVETAT, Fr.

Garonne, 5 uur N.

2800 inw. en meer

de cantons hoofdpl.

dép. Gers, 3 uur Z.

1500 inw. en het

Sauvere, dép. Lot

N. ten O. van Agen

SAUVETERRE, 3

pl. dép. Aveyron,

Rhodesz, handel in

dép. Basses Pyrenée

van Orthez, aan d

riannes van Noordelijk Polynésie,
 n iast Guam het grootste, maar thans
 even als Tinian, enz. onbevolkt; 15°
 13' N. Br. 143° 1' O. L.

SAYTAN, Oostind. inham van Su-
 tra's Westkust; 1° 2' Z. Br.

AZAWA, Boh. riv. en vlek aan
 ve, 9 uur Z. O. van Praag,
 stad 3 uur ten Z. van zich een
 w, of Königsaal heeft.

NO, zie SASENO.

IE, Afrik. d. van Algiers, 9
 Constantina.

Afrik. d. van Biledulsje-
 W. van Gafsa.

kerspel, dép. Finis-
 W. van Quimperlé,
 heidsbron.

g- vlek, in het Na-
 r- delpa, a, 2300 inw.

veel eige, k, in de Napolit.
 u- dekking, on, ij Gaeta.

s, N. Br. zie voor, in het Napolit.

ie, SAVANNAH L., Turk. stad
 Fr. vlek, op de Zuidzijde, met eene goede ankerpl.

ge vlek van Hayti, op den Turk. stad
 u- vlek van dezen naam. Een vlek voor

ons Georgia, gr. Burke, aan de een

uur nah, heet *New Savannah*; een del

en, landje, aan de kust van Honduras, k.

dép. *Savannah key*, en eene kaap aan de

ons Westkust van het Westind. Dominica,

ir Z. op 15° 55' N. Br. *Point Savannah*.

nabij De *Little Savannah river* valt uit

eene N. W. kust, met blinde klippen aan

bende. de Zuidzijde, en met de N. O. punt

apolit. op 49° 57' N. Br.

ervall- SAVE (*Sau*) Oostenr. riv. die in

bi, 60 Illyrie ontspringt, door Stiermarken

ansche en Kroatie loopt, Slavonie van Turkije

N. O. scheidt, tusschen Semlin en Belgrado

urs eil. in den Donau valt, en dikwijls op

58' N. eene vernielende wijze buiten hare

am. eil. oevers stroomt.

ornaam- SAVEIGNIES (*Savignies*) Fr. vlek,

op 62° dép. Oise, 2 uur N. W. van Beau-

andere, vais, fabr. van glas, aardewerk, enz.

ten, op SAVELLI, Sicil. vlek, in het Na-

. L. zie polit. Calabria citra, 2100 inw.

am, aan SAVENAY, Fr. hoofdpl. van een

Noord- arond. met 96,000 inw. dép. Loire

Georgia infér, 6 uur N. W. van Nantes, 1900 inw.

are sche- SAVENDROOG, Ind. vesting van

Mysour, op den top van eene ont-

zaggelijk groote rots, in een digt

Puy de Dôme, arond. Clermont. elk 1500 inw. en nog 24 andere Fr. pl.

SATURNES, Schot. kaap, gr. Kircudbrugh; 54° 57' N. Br.

SATZIG, Pruis. vlek, in het Pomersche regtsgr. Köslin, met 1 slot.

SAU-TCHOE-FOE, Chin. stad van den eersten rang, in Kiangnan, van grachten doorsneden, welgebouwd, volkrijk en vol weelde.

SAUCEDA, Nieuw Spaan. stad, intendantischap Durango, aan eene eveneensgenoemde riv. 25° 20' N. Br.

SAUCES, Zuidam. riv. die eerst Zuidwaarts aan loopt, zich dan Oostwaarts wendt, en op 40° 42' Z. Br. in den Atlantischen oceaan uitwatert.

SAUCON, 2 Noordam. pl. van Pensylv. gr. Northampton, *Upper* en *Lower* toegeenoemd, 1456 en 1974 inw.

SAUGERTIERS, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Ulster, aan de Hudsons riv. ongeveer 2200 inw.

SAUGUES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haute Loire, 5 uur W. van Le Puy, 3500 inw. waaronder vele kantwerksters.

SAUJON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Charente infér. 5 uur W. van Saintes, fabr. van wollen stoffen, 2000 inw.

SAUL, Nederl. d. van Luxemburg, nabij Diekirch, 290 inw.

SAULGAU, Wurtemb. vlek, Donaukreis, nabij Buchau, 1900 inw.

SAULGE (ST.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Nièvre, arond. Nevers, ongeveer 1700 inw.

SAULHEIM, 2 Hess. dd. prov. Rhein, *Ober* en *Nieder* toegeenoemd, 1200 inw.

SAULIEU, Fr. cantons hoofdpl. dép. Côte d'Or, arond. Semur, op eene hoogte, fabr. handel, 2900 inw. geboortep. van den grooten VAUBAN.

SAULT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vaucluse, arond. Carpentras, fabr. 1600 inw. en meer andere Fr. pl. waaronder *Sault de Navailles*, dép. Basses Pyrénées, arond. Orthez, 2500 inw. heeft.

SAULX, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haute Saône, 3 uur Z. W. van Luxeuil, 1300 inw. en meer Fr. pl.

SAUMAISE, Fr. d. dép. Côte d'Or, 6 uur N. W. van Dijon.

SAUMUR, Fr. hoofdpl. van een arond. met 98,000 inw. dép. Maine et Loire, met eene heerlijke brug over de Loire, een oud kasteel, fraaie gebouwen, kazernen, een schouw-

burg en andere schoone gebouwen aan de voornaamste straat, die op de brug aan loopt, eenige oudh. heerlijke omstreken, linnenreederij, looijerijen, koper- en blikslagers, handel in wijn en brandewijn, bijkans 10,000 inw. 47° 15' N. Br.

SAUNDERS EILAND, of *Sir Charles Saunders eil.* noemde WALLIS een der Societeits eil. en COOK een eil. ten Z. van den Atlantischen oceaan, tot Sandwich land behoorend; 57° 49' Z. Br. 31° 38' W. L. *Kaap Saunders* heet eene landpunt van Zuidgeorgie, op 54° 10' Z. Br. 41° 51' W. L. en eene aan de Oostkust van het Zuidelijkste eil. van Nieuw Zeeland, 45° 55' Z. Br.

SAURAT, Fr. vlek, dép. Ariège, nabij Tarascon, in een kerspel van 3500 inw. met ijzermijnen.

SAUSE, zie SAUZÉ.

SAUTGUR, Ind. stad van Barra-maul, met een fraai landhuis van den Nabob van Carnate in de schilderachtige omstreken; 12° 58' N. Br.

SAUTOUR, Nederl. d. van Namen, nabij Philippeville, 390 inw.

SAUVAGES, Fr. klippen, aan het inkomen van St. Malo; Noordam. inhammen, aan de Noordkust van Prins Edwards eil. en aan de Oostkust van Terre-neuve; 49° 17' N. Br. zie voorts SAVAGES.

SAUVANT (ST.) Fr. stadje, dép. Vienne, nabij Lusignan.

SAUVE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Gard, 7 uur N. W. van Nîmes, aan de Vidourle, met eene zonderlinge bron, fabr. van zijden en wollen stoffen, 3000 inw. De dép. Haute Loire, Gironde en Ardèche hebben een *Sauve Clavas*, *Sauve-Majeure* en *Sauve Plantade*.

SAUVENIÈRE, Nederl. d. van Namen, nabij de hoofdpl. 851 inw.

SAUVETAT, Fr. vlek, dép. Lot et Garonne, 5 uur N. O. van Marmande, 2800 inw. en meer Fr. pl. waaronder de cantons hoofdpl. *Sauvetat de Gours*, dép. Gers, 3 uur Z. W. van Lectoure, 1500 inw. en het vlek *Sauvetat de Sanvere*, dép. Lot et Garonne, 3 uur N. ten O. van Agen, 1400 inw.

SAUVETERRE, 3 Fr. cantons hoofdpl. dép. Aveyron, 5 uur Z. W. van Rhodéz, handel in wijn, 3500 inw. dép. Basses Pyrénées, 3 uur Z. W. van Orthez, aan de Gave d'Oléron,

1200 inw. en dép. Gironde, arond. La Reole, 600 inw. Fr. vlek, dép. Lot et Garonne, arond. Villeneuve, fabr. van ijzerwerk, staal en papier, 1080 inw. en meer Fr. pl.

SAUVEUR (ST.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Manche, arond. Valognes, aan de Douve, 1 slot, 2800 inw. Nog eene cantons hoofdpl. in hetzelfde dep. arond. St. Lo; en eene, dép. Yonne, 7 uur Z. W. van Auverre, 1100 inw. Fr. vlek, dép. Hautes Pyrénées, in de vallei van Barrèges, nabij Luze, met eene vermaarde gezondheidsbron; meer andere Fr. pl. Fr. eil. aan de kust van Bretagne, nabij de Sept Iles; Westind. eil. van Guadeloupe, aan de kust van Cabes terre; 16° 5' N. Br. en Nederl. d. van Henegouwen, arond. Doornik, ruim 1900 inw.

SAUVIAT, 2 Fr. vlekken, dép. Haute Vienne, 7 uur N. O. van Limoges, handel in vee, en dép. Puy de Dôme, arond. Thiers. *Sauviac* heeten 2 Fr. pl. dép. Gers en Gironde, en eenige andere *Sauvigné*, of *Savigné*, *Sauvigny*, enz.

SAUX, zie SAULX.

SAUXILLANGES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Puy de Dôme, 2 uur O. van Issoire, fabr. koolmijnen, 2100 inw.

SAUZAY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Cher, arond. St. Amand.

SAUZÉ-VAUSSAIS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Deux Sevres, 5 uur Z. O. van Melle, 1300 inw.

SAUZON, ondiepe Fr. haven, nabij de N. W. punt van Belle-Ile, eene veilige reede tegenover zich hebbende.

SAVA, Sicil. stadje, in de Napolit. Terra di Otranto, 1600 inw. vervalene Perz. stad van Irak Adsjeni, 60 uur N. W. van Ispahan; Japansche stad van Nippon, 16 uur N. N. O. van Meaco.

SAVAGE, een der Navigateurs eil. van Zuidelijk Polynesië; 18° 58' N. Br. 173° 18' W. L. 2 Noordam. eil. van Hudsons Straat; het voornaamste, *Great* toegenoomd, ligt op 62° 32' N. Br. 75° 39' W. L. het andere, *Lower Savage Island* geheeten, op 61° 48' N. Br. 71° 13' W. L. zie voorts SAUVAGE.

SAVANNAH, Westind. inham, aan het Oosteinde van Antigua; Noordam. riv. die Zuidcarolina en Georgia vaneen scheidt, en voor zware sche-

pen 6 uur ver landwaarts in bevaarbaar is. Hare overstromingen bevoordelen den bouw van rijst aan hare oevers, maar bederven er tevens de lucht, en zijn soms allergeweldigst en vernielend. Zij weemelt van alligators. Het eil. Tybee aan haren mond bevat eene vuurbaak ter hoogte van 80 voet, op 32° 0' 45' N. Br. 85° 49' W. L.

SAVANNAH, Noordam. stad van Georgia, aan de eveneensgenoemde riv. 6 uur van haren mond, op eene zandige landpunt, met eenige goede gebouwen van tichelsteen, als 1 stadhuis, 1 collegie, 1 boekerij, 1 beurs, 1 schouwburg, 6 bedehuizen, voorts 1 Presbyteriaansche kerk van gehouwen steen, wel beplante wandelpl. veel uitvoer van rijst en tabak, veel eigene koopvaardij, 2 forten tot dekking, ongeveer 7000 inw. 32° 8' N. Br. zie voorts GROENE EIL.

SAVANNAH LA MAR, Westind. vlek, op de Zuidzijde van Jamaica, met eene goede ankerpl. onbeduidend vlek van Hayti, op den Zuidoever der baai van Samana, tegenover het vlek van dezen naam. Een vlek van Georgia, gr. Burke, aan de Savannah, heet *New Savannah*; een eilandje, aan de kust van Honduras, *Savannah key*, en eene kaap aan de Westkust van het Westind. Dominica, op 15° 53' N. Br. *Point Savannah*. De *Little Savannah river* valt uit Florida, ten N. W. van St. Josephs baai, in de Golf van Mexico.

SAVARY'S ISLAND, aan Amerika's N. W. kust, met blinde klippen aan de Zuidzijde, en met de N. O. punt op 49° 57' N. Br.

SAVE (*Sau*) Oostenr. riv. die in Illyrie ontspringt, door Stiermarken en Kroatie loopt, Slavonie van Turkije scheidt, tusschen Semlin en Belgrado in den Donau valt, en dikwijls op eene vernielende wijze buiten hare oevers stroomt.

SAVEIGNIES (*Savignies*) Fr. vlek, dép. Oise, 2 uur N. W. van Beauvais, fabr. van glas, aardewerk, enz.

SAVELLI, Sicil. vlek, in het Napolit. Calabria citra, 2100 inw.

SAVENAY, Fr. hoofdpl. van een arond. met 96,000 inw. dép. Loire infér, 6 uur N. W. van Nantes, 1900 inw.

SAVENDROOG, Ind. vesting van Mysour, op den top van eene ontzaggeijk groote rots, in een dicht

woud, dat de pl. zeer ongezond maakt; 12° 56' N. Br.

SAVENIÈRES, Fr. vlek, dép. Maine et Loire, 3 uur Z. Z. W. van Angers, aan de Loire, 2500 inw.

SAVENTHEM, Zuidbrab. d. 1½ uur van Brussel, 800 inw. papierfabr.

SAVERDUN, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ariège, 6 uur N. van Foix, aan de Ariège, in boven- en benedenstad gedeeld, met 2 voorsteden, 1 slot, 3000 inw.

SAVERIO DE BELLA ISLA (SAN) Zuidam, stadje van Chili; 34° 5' Z. Br. 59° 55' W. L.

SAVERNE (*Zabern*) Fr. hoofdpl. van een arond. met 86,000 inw. dép. Bas-Rhin, 7 uur W. N. W. van Straatsburg, met een slot, waar de bisschop van Straatsburg, aan wiens stoel Saverne voormaals toebehoorde, plagt te residieren, een collegie en een hospitaal. De 4000 inw. vervaardigen velerlei goederen, en handelen daarmede over de naburige Vosges; 48° 44' N. Br.

SAVIGLIANO, Sard. stad van Piemont, prov. Saluzzo, in een schoondal, welgebouwd en versterkt, met eene groote marktpl. verscheidene kerken, fraaije paleizen en 4 kleine voorsteden. De 19,000 inw. werken in wol-len stoffen, zijde en linnens.

SAVIGNAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Dordogne, 4 uur Z. Z. O. van Périgueux, 1000 inw. door den toenaam *les Eglises* van meer andere *Savignacs* onderscheiden.

SAVIGNÉ, Fr. vlek, dép. Sarthe, 3 uur N. O. van Le Mans, linnen-reedery, 2300 inw. door den toenaam *l'Evêque* van andere pl. waarover zie SAUVIAT, onderscheiden.

SAVIGNIES, zie SAVEIGNIES.

SAVIGNY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Loir et Cher, 5 uur N. ten W. van Vendôme. 2600 inw. door den toenaam *sur Bray* van de andere Fr. *Savignys* onderscheiden.

SAVIN (St.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Vienne, 2½ uur N. van Montmorillon, 1000 inw. en meer Fr. pl.

SAVINAL KEY, Westind. eil. voor de Cubasche haven van Nuevitas.

SAVINES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Hautes Alpes, nabij Embrun, 1000 inw.

SAVINIEN (St.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Charente infér. 3 uur N. van Saintes, aan de Charente, parel-

visscherij, handel in wijn, enz. 2900 inw.

SAVOLAX, groot Rus. distr. van Finland, vol bosschen, meeren en moerassen, met eilanden, rendieren, enz. maar eene geringe bevolking.

SAVONA, Sard. stad op het vaste land, 7 uur W. Z. W. van Genua, aan zee, met eene kleine haven, en eene grootere, die voorlang gedempt is, enge, kromme en slecht geplaveide straten, maar goede kerken, godshuizen en andere gebouwen, handel in zijde, wol en vruchten, ankersmederijen, thans niet boven de 10,600 inw. De tegenwoordige Paus hield er zijn verblijf in 1810 en 1811.

SAVONNIERES, Fr. vlek, dép. Marne, 3 uur W. van St. Dizier, steengroeven; meer andere Fr. pl. Nabij Parijs ligt een *Savonnerie*.

SAVOU (*Coffin*, *Steenig eil.*) lang en klein eil. aan de Westkust van Madagaskar; 17° 30' Z. Br.

SAVOYE, Sard. hertogdom, in het N. W. des rijks, zeer bergachtig, en vol ontzagverwekkende tooneelen. De Mont-Blanc, St. Bernard, Cenis, enz. verheffen hier hunne besneeuwde toppen. Lager zijn die bergen veelal met hout bezet, en nog lager worden zij, even als de dalen, met noeste vlijt bebouwd of beweid, en leveren zij aan de 450,000 inw. doorgaans het noodige voedsel, daar men er, benevens koren, vele kastanjes en aardappelen kweekt. Tot het gedierte behooren er steenbokken, gemsen en marmotten, van welke laatste men er vele hammen rookt. Men bewerkt er mijnen van koper, ijzer en zilver, en het land bevat de vermaarde gezondheidsbronnen van Aix, enz. Men vervaardigt er grof linnen, leder, eenig papier, enz. Menspreekt er een basterd Fr. en leeft in eene edele eenvoudigheid. Vele Savoyaarden gaan inmiddels elders als portiers, enz. dienen. De hoofdpl. Chambéry is er de eenige stad van aangelang.

SAVU, Oostind. eil. tusschen Timor en het Sandelhout eil. ongeveer 8 uur lang; met goedaardige Maleijers, die zich tatoueren, velerlei plantgewas en gedierte, op de Z. W. zijde eene Nederl. vastigheid tot inkoop van rijst, en een weinig ten Z. W. van zich *Klein Savu*, op on-

geveer 10° 40' Z. Br. 116° 27' O. L.
SAWA, Oostind. vlek, aan eene baai van denzelfden naam, op de Noordkust van Ceram, ook *Saway*, zoo als een vlek op de Z. O. kust van Timor; 9° 10' Z. Br.

SAWARA, 2 vlekken van Noordam. inlanders, in Noordcarolina, aan den Dan, niet ver van elkanderen, en *Upper* en *Lower* toegenoomd.

SAWI, Afrik. Negerd. op de Slavenkust, met een Slangentempel.

SAWIS, zie **SEWIS**.

SAWYAH, ruime baai, aan de Westkust van het Oostind. Celebes, met het *Stuurmans eilandje* nabij haar Noorder niteinde, en op haren Noordoever, een weinig landwaarts in, aan een beekje, het vlek *Sawyah*.

SAX, Spaan. vlek van Murcia, op een berg, 2200 inw. Zwits. hoofdpl. van een klein distr. canton St. Gall, 3 uur Z. O. van Appenzel.

SAXENBURG, zie **SAKSENBURG**.

SAXKIOBING, Deen. stadje, op het eil. Laaland, met eene kleine haven, handel in koren, 3 jaarmarkten, branderijen, maar nog geen 600 inw. 54° 48' N. Br.

SAXMUNDUM, Eng. markt vlek van Suffolk, op een berg, 1000 inw.

SAXTEN, Zwits. vlek van Unterwalden, met eene prachtige kerk en bezoek van bedevaartsgangers.

SAY, Afrik. stadje, aan den Nijl, even boven Egypte, bij Ibrim.

SAYADES, Turk. haven van Philati, met handel op Corfu.

SAYBROOK, Noordam. vlek van Connecticut, gr. Middlesex, nabij den mond van den Connecticut, 4000 inw. 41° 18' N. Br.

SAYBRUMBACUM, Ind. stad van Carnate, met eene groote waterkom tot besproeiing van de velden; 13° 2' N. Br. 75° 11' O. L.

SAYDA, Saks. stadje, in het Erzgebirge, bemuurd, en deels onbevolkt, veel kunstvljt, 900 inw.

SAYN, Pruis. riviertje, dat 2 uur beneden Koblenz in den Rijn valt, en vlek aan hetzelfde, met 800 inw. dat den naam aan de Vorstelijke en Grafelijke huizen van *Sayn-Witgenstein-Berleburg*, *Sayn-Witgenstein-Witgenstein* en *Sayn-Witgenstein-Sayn* verleent, aan welke *Sayn* thans niet toebehoort.

SAYPAN (SAN JOSE) een der Ma-

riannes van Noordelijk Polynésie, naast Guam het grootste, maar thans even als Tinian, enz. onbevolkt; 15° 13' N. Br. 143° 1' O. L.

SAYTAN, Oostind. inham van Sumatra's Westkust; 1° 2' Z. Br.

SAZAWA, Boh. riv. en vlek aan dezelve, 9 uur Z. O. van Praag, welke stad 3 uren Z. van zich een *Sbrazlaw*, of *Königsaal* heeft.

SAZENO, zie **SASENO**.

SBAINEE, Afrik. d. van Algiers, 9 uur O. van Constantina.

SBECCA, Afrik. d. van Biledulsjerid, 16 uur Z. W. van Gafsa.

SCAER, Fr. kerspel, dép. Finistère, 4 uur N. W. van Quimperlé, 4100 inw. gezondheidsbron.

SCAFATI, Sicil. vlek, in het Napolit. Principato citra, 2300 inw.

SCAFFA, Sicil. vlek, in de Napolit. Terra di Lavoro, nabij Gaeta.

SCALA, Sicil. vlek, in het Napolit. Principato citra, 1800 inw.

SCALANOVA (Kabodasu) Turk. stad van Anadoli, 13 uur Z. van Smyrna,

3 uur van de standpl. van Ephesus, waarover zie **AJASALUK**, welgebouwd en versterkt, met eene voorstad voor de Christenen, eene haven, die een eilandje voor zich heeft, veel handel op Samos, Egypte, enz. 1 Griek. hoofdkerk, 5000 Grieken, eenige Joden en Armen. in alles 20,000 inw. Een vlek op de Oostkust van Morah, aan de golf van Napoli, met Grieksche inw. en koopvaardij, heet ook *Scala Nova*, of *Nuova*.

SCALEA, Sicil. vlek, in het Napolit. Calabria citra, aan de Golf van Policastro, bouw van katoen, oljven en wijn.

SCALENGHE, Sard. vlek van Piemont, prov. Pignerolo, 2500 inw.

SCALLOWAY, Schot. d. van Highland, op de Zuidkust van Mainland, aan een inham van denzelfden naam, met eene uitnemende haven en eenslot.

SCALPA, klein Schot. Orkneys eilandje, nabij Pomona, en 2 der kleinste Hebriden, tusschen den vasten wal en Skye, met 2 huisgezinnen, en ten W. van Harris, met 1 licht op het Oosteinde, en 2 goede havens, ook *Scalpay*.

SCAMFES, schoon Zwits. d. van Graauwbunderl. 9 uur Z. O. van Chur.

SCAMINO, Turk. d. van Rumeli, 7. van Egribos, 1200 Grieksche inw.

SCANDA, Rus. d. van Imirete, 14 uur O. van Kotatis.

SCANDARIEH, Turk. d. van Irak Arabi, bassaschap Bagdad, aan een kanaal tusschen den Tiger en Eufraat, 40 uur N. W. van Bassora.

SCANDERIK, zie ALEXANDRIA.

SCANDIANO, Moden, vlek, met 1 slot, 3 uur W. van de hoofdpl.

SCANDINAVIE, zie NOORWEGEN.

SCANDOLERA, Ven. Lomb. vlek, regtsg. van Cremona.

SCANGERO, zie SCARDELI.

SCANZANO, Sicil. vlek, in het Napolit. Principato citra, 1500 inw. Tosk. vlek, prov. Siena.

SCAR NOSE, Schot. kaap, aan de Noordkust van het gr. Banff; 57° 40' N. Br. 7° 40' W. L.

SCARAWAY, een der kleinste Schot. Hebriden; 57° 39' N. Br.

SCARBA, klein Hebrid. eilandje, met 50 inw. tusschen zich en Jura een eng. vaarwater met een maalstroom hebbend; 56° 11' N. Br.

SCARBOROUGH, Eng. zeep. van Yorkshire, North-Riding, aan het binnenste van eene baai, fraai van ligging en voorkomen, welgebouwd, met een vervallend kasteel op eene hoogte, en 2 batterijen tot dekking van de ruime en vrij diepe haven, die een groot steenen hoofd aan zich heeft. Er is hier veel koopvaardij, en eigene uit- en invoer, haringvangst, bezoek van zeebadminnaars en eene gezondheidsbron, die den naam van *Spa* voert. Men telt er 7000 inw. behalve 500 zeelieden; 54° 16' N. Br. Een vlek en fort, op het Westind. eil. Tabago, een Noordam. vlek van Opper-Kanada, aan het meer Ontario, en een van Maine, gr. Cumberland, met 2100 inw. heeten ook *Scarborough*; een inham van Chebucto baai en Nieuw Schotl. *Scarborough cove*, en een koraalrif, dat reeds eenigzins boven het water uitkomt, in de Chin. zee, tusschen 15° en 15° 26' N. Br. 111° 57' O. L. *Scarborough bank*.

SCARCY, 2 Afrik. riv. aan de Westkust, ten N. van de Sierra Leone, *Groot* en *Klein* toegenoomd.

SCARDELI, Turk. eilandje, aan de N. W. kust van het eil. Skiro, waar ook een *Scangero* ligt.

SCARDO, Oostenr. eil. van Dalmatie; Sard. stadje op het eil. en

kaap daaromstreeks, ook *Sardo*.

SCARDONA, Oostenr. stadje, van Dalmatie, aan zee, 3 uur N. van Sebenico, bemuurd, met 2 forten, 1 bisschop, eenigen handel en 1500 inw.

SCARE, Ier. baai, aan de Zuidkust, gr. Wexford, en 2 Schot. klippen, aan de Westkust, in den mond van Luce bay, *Great* en *Little* toegenoomd; 54° 44' N. Br.

SCARENA, Sard. vlek van Piemont, 2 uur N. O. van Nizza, 1200 inw.

SCARISBRICK, Eng. vlek van Lancaster, 1386 inw.

SCARNAFIGI, Sard. vlek van Piemont, nabij Saluzzo, 2600 inw.

SCARO (*Scauro*) Turk. stad van Degirmenlik, met 1 bisschop der Roomschez. Grieken, en 1 der andere in de nabijheid, te Pyrgos.

SCARPANTO (*Carpathos, Koje*) Turk. eil. tusschen Candia en Rhodus, met goede havens, ijzermijnen, marmergroeven en Grieksche inw.

SCARPE, Fr. fort, nabij Douay, dép. du Nord, aan de eveneensgenoemde riv. die in de Schelde uitloopt.

SCARPERIA, Tosk. stadje, prov. Florence, aan den voet der Appenijnen, met een oud kasteel en 1600 inw. die veel in ijzer en staal werken;

SCARS, een der Prins Willems eil. van Zuidelijk Polyuesie. Over de *Scars*, of *Scares*, zie SCARE.

SCABATI, Sicil. vlek, in de Napolit. Terra di Lavoro, 2300 inw.

SCATARI, onbewoond Noordam. eilandje, aan de Oostkust van Kaap Bretons eil. 46° 3' N. Br.

SCAUMORE, Brit. eilandje van Wallis, nevens Milford haven, met klippen om zich henen.

SCEAUX, Fr. hoofdpl. van een arrond. met 45,000 inw. dép. Seine, nabij Parijs, met eene groote aardewerksfabr. veemarkt en 1400 inw.

SCELLIERES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Jura, 2 uur W. van Poligny, 1200 inw. en meer Fr. pl.

SCENKIA, vlek van het eil. Gozo, nabij Maltha, 1500 inw.

SCHEY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haute Saône, 4 uur W. van Vesoul, *sur Saône* toegenoomd, ter onderscheiding van een *Scey l'Eglise* in hetzelfde dép. en een *Scey en Vareix*, dép. Doubs, nabij Ornans.

SCHAAFHEIM, Hess. marktylek, prov. Starkenburg, 1200 inw.

SCHAAPHERDERS (DE) zie SHE-PHERDS ISLANDS.

SCHABAT, Aziat. stad van Groot Bucharie, N. van Kbiwa, 2000 inw.

SCHABATZ (*Bogurdlan*) Turk. vesting van Bosna, aan de Save. Een klein fort van Rumeli, nabij Montenegro, heet *Schabibak*.

SCHABISTER, zie SCHUSTER.

SCHADRIN, Rus. kreitsstad, gouv. Perm, 1100 inw. 55° 47' N. Br.

SCHADSCHAR, zie SJADSIJAR.

SCHAESBERG, Nederl. d. van Limburg, 4 uur van Maastricht.

SCHAFFA, Oostenr. vlek, in den Morav. kreits Znaym, 1100 inw. waarvan de helft uit Joden bestaat.

SCHAFFEN, Zuidbrab. d. arond. Leuven, nabij Diest, 1250 inw.

SCHAFFHAUSEN, Zwits. canton, aan den Rijn, omstreeks den vermaarden Rheinfall, koren, wijn, oost en hout, voortbrengend, met weinig veeteelt en even weinig fabriekwezen. De 32,000 inw. zijn bijkans alle Geref. en hebben meer van den Zwabischen volksaard, dan van den Zwits.

SCHAFFHAUSEN, Zwits. hoofdpl. van het eveneensgenoemde canton, aan den Rijn, waarover er hier eene brug van 350 voet ligt, bemurd, met 1 kasteel, 1 groote kerk, 2 andere, 1 collegie, 2 boekerijen, 1 gymn. velerlei kunstvljt, handel en scheepvaart, 6000 inw. Een Bad. d. N. van Freyburg, met 1200 inw. heet *Ober-Schaffhausen*.

SCHAFHEIM, Hess. vlek, prov. Starkenburg, 1200 inw.

SCHAFSTADT, Pruis. vlek, in het Saks. regtsg. Merseburg, 1300 inw.

SCHAGEN, Noordholl. cantons hoofdpl. arond. Alkmaar, met Binghorn ongeveer 1500 inw. Deen. stadje, in het Jutsche Sticht Aalborg, een weinig ten O. van *Kaap Schagen*. Dit laatste is de Noordpunt van Jutland, met een licht op 57° 43' 44" N. Br. en 5° 44' 21" O. L. Zij heeft regt ten N. O. van zich het 2 uur ver uitlopend *Schagerrif*, aan het *Schagerrak*, zoo als men het inkomen van het Kattegat gemeenlijk noemt. Op het rif vangt men veel schot en bot, en het-meerendeel der 900 inw. van het naburige *Schagen*, of *Skagen*, bestaat van die visscherij, welke door de haven der pl. begunstigd wordt.

SCHALDT, Fr. vlek, dép. Bas-

Rhin, arond. Weissenburg, 800 inw.

SCHAKEN, Oostpruis. d. regtsg. Koningsberg, in den Schakenschen kreits, aan het Kurisch haff, met 1 veer over hetzelfde naar Memel, en 1 slot.

SCHALFILK, volkrijk Zwits. dal van Graauwbunderl. nabij Chur.

SCHALKAN, Saksen-Meiningsche hoofdpl. van een amt, in het Oberland, aan de Itsch, 700 inw.

SCHALKHOVEN, Nederl. d. van Limburg, arond. Hasselt, 267 inw.

SCHALKWIJK, Nederl. d. van Utrecht, arond. Amersfoort, 900 inw. In Noordholl. ligt, nabij Haarlem, ook een *Schalkwijk*.

SCHALTEN, Nederl. d. van Namen, arond. Dinant, 584 inw.

SCHAMACHI, hoofdpl. van een Khanaat, in de Rus. prov. Schirwan, 10 uur van zee, aan de riv. Aksiki, uit hoofde van een vernielenden burgerkrijg thans nog in een slechten staat; 40° 27' N. Br.

SCHAMS, romanesk Zwits. dal van Graauwbunderl. 3000 inw.

SCHANCK (KAAP) Westerpunt van den voornaamsten toegang tot Westernport, aan Nieuw Hollands Zuidkust.

SCHANDAU, Saks. stadje, kreits van Meissen, aan de Elbe en de grenzen van Boheme, 1000 inw.

SCHANNIS, Zwits. vlek, canton St. Gall, met eene vrouwen abdij.

SCHANS (BANDSTER) Nederl. d. van Vriesl. in Haskerland, aan Heerenveen vastgebouwd; over *Oude Schans*, *Nieuwe Schans*, *Schenken-schans*, enz. elders.

SCHANTAL SKIJA, 3 Rus. eil. in de zee van Tartarije, tusschen 55° 15' en 55° 30' N. Br. 133° 27' O. L.

SCHAPENBAAI, zie GUBORORO.

SCHARAUS, groot Zwits. d. van Graauwbunderl. welks inw. aan kropgezwellen onderhevig zijn.

SCHARDING, Oostenr. stadje, in het land Ob der Ens, Innviertel, welgebouwd, met een sterk kasteel en 2000 inw.

SCHARFENBERG, Saks. d. prov. Meissen, met een oud bergslot.

SCHARFLING, Oostenr. vlek, in het land Ob der Ens, Muhlviertel, aan een meer, 14 uur W. van Lintz.

SCHARHORN, Zwits. Alp, canton Uri, 10,200 voet hoog.

SCHARKIOI, Turk. vlek, aan de Nissawa, O. van Nissa, met eene

Vesting op eene hoogte.

SCHARMBECK, Han. vlek, prov. Bremen, fabr. van laken, zeildoek, enz. 1300 inw. waaronder vele schoenmakers, van het Han. Scharnebeck, prov. Lüneburg, met 400 inw. te onderscheiden.

SCHARMER, Nederl. d. van Groeningen, arond. Appingadam.

SCHARNITZ, Oostenr. bergpas van Tyrol, 3 uur N. W. van Innspruck.

SCHAROSCH, zie SAROS.

SCHARTAG, zie ARGENTERO.

SCHARWOUDE, Noordholl. d. aan zee, een weinig ten Z. van Hoorn, en wederom ten Z. van zich een *Schar-dam* hebbend, en van *Scharnewoude*, waarover zie **SCHERMWOUDE**, te onderscheiden.

SCHARZFELD, Han. d. aan den Harz, 3 uur N. W. van Goslar, ongeveer 850 inw.

SCHASPELS, zie SEELBURG.

SCHASSBURG (*Schüssburg*, *Seges-vor*) Oostenr. hoofdpl. van een distr. in het Zevenbergsche Saksenland, aan den Grooten Kokel, uit eene versterkte boven- en benedenstad bestaande, met 2 voorsteden en 6000 meestal Luth. inw. die er 4 kerken en 1 gymn. hebben. Er is aldaar voorts 1 Roomschegez. en 1 Grieksche kerk, linnenrederij, katoenspinnerij, handel. Het distr. heeft wijnbouw, veeteelt en 20,000 inw.

SCHATSK, Rus. kreitsstad, gouv. Tambow, aan de *Schata*, 5700 inw. handel in hennep, ijzerwerk, zijde, enz.

SCHATTAU (*Schattow*) Oostenr. vlek, in den Moravischen kreits Znaym, veel wijnbouw, 1800 inw.

SCHATTORF, groot Zwits. vlek, in het canton Uri.

SCHATZLAR, zie BARNSTADT.

SCHAUENBURG, Keurhess. gr. dat van de overige Keurhess. landen afgezonderd ligt, aan Schauenburg-Lippe paalt, en met dit laatste voormaals in een gr. vereenigd was, welks naam uit dien van een thans vervallen slot in het Keurhess. gedeelte sproot. Dit deel wordt thans tot Niederhessengerekend, doch heeft een afzonderlijk bestuur. Hetzelve is over het geheel golvend vlak van grond en vruchtbaar, en heelt 26,000 Protest. inw. die van landbouw en veeteelt bestaan.

SCHAUENBURG-LIPPE, Duitsch vorstendom, uit de kleinste helft van

een voormalig gr. dat overigens Keurhessisch is, bestaand, en aan de wederhelft van het oude Schauenburg palend; uitgezonderd dat 2 van deszelfs amten, Blomberg en Alverdisen, van het Vorstendom Lippe omgeven zijn. In deze en de overige amten, telt men te zamen ruim 23,800 Protest. inw. Het land is bergachtig, verschaft steenkolen, en heeft eene sterk bezochte gezondheidsbron te Eilze. Men spint er veel garen, reedt linnen, en drijft landbouw en veeteelt. De vorst is lid van het Duitsche verbond, en bezit de kleine vesting Wilhelmstein. De inkomsten bedragen 260,000 guldens, en het krijgsvolk 150 man.

SCHAUMBURG, Nass. heerlijkheid, welke aan een tak van het Anhaltsche huis den naam van *Anhalt-Bernburg-Schaumburg* geeft, met Holzapfel te zamen 7000 inw. heeft, 50,000 guldens opbrengt, en een eveneensgenoemd bergslot aan de Lahn bevat.

SCHAWIJA, Rus. kreitsstad, gouv. Wilna, meest van Joden bewoond.

SCHAWNİK, Hung. d. regtsg. Zips, 900 inw. en een slot, dat het gewone verblijf van 's lands bisschop is.

SCHAZK, zie SCHATSK.

SCHEBSE (*Septse*) Turk. vlek van Bosna, ijzerwerken, 3000 inw.

SCHEEMDA, Nederl. d. van Groeningen, arond. Winschoten, 900 inw. *Nieuw Scheemda*, in de nabijheid, heeft er ongeveer 700.

SCHEER, Wurtemb. stadje, Donaukreis, met 1 slot, 1 kerk, waarheen men in bedevaart gaat, en 900 inw.

SCHIBENBERG, Saks. bergstad, in het Erzgebirge, fabr. van linten, kant, enz. eenig mijnwerk, eene kalkgroeve en steenbakkerij, aan den voet van den Pfeiler- of Orgel-berg, ongeveer 1200 inw.

SCHIEKS, zie SJKS.

SCHIEINFELD, zie MARKTSCHIEINF.

SCHKEI, Rus. Khanaat van Schirwan, W. van Schamachi.

SCHELDE, Nederl. riv. die in het Fr. dép. Aisne ontspringt, Kamerijk en Valencijn bespoelt, bij Condé bevaarbaar wordt, en voorts langs Doornik, Oudenaarden, Gend, Dendermonde en Rupelmonde, naar Antwerpen loopt; beneden welke stad zij den naam van *Oosterschelde* aangenomen heeft, na dat zij zich deels langs den

Hont heeft beginnen te ontlasten; welke tegenwoordige mond van haar, toen men Walcheren, Zuidbeveland, enz. *Zeeland bewester*. Schelde noemde, zijnen tegenwoordigen naam van *Westerschelde* nog niet bekomen had. Verkeerdelijk schrijven sommigen nog heden ten dage, in navolging van lieden, die door eene schrijffout bij CAESAR misleid werden, dat de Schelde van ouds her gemeenschap met de Maas plagt te hebben; maar zij zou dezelve ligtelijk kunnen bekomen, en het zou Antwerpen bevoordeelen, zoo men den Demer, die met de Dyle, enz. in haar uitloopt, tot aan het nieuwe Limburgsche en Noordbrabandsche kanaal verlengde, en alom bevaarbaar maakte. Bij Gend ontvangt zij de belangrijke Leye, en loopt er uit haar eene vaart naar Brugge, en al, wat in Westvlaanderen en Frankrijk langs gegravene kanalen gemeenschap met Brugge heeft.

SCHELDERODE, Nederl. d. van Oostvlaand. nabij Gend, 800 inw. in de nabijheid van *Scheldewindeke*, dat na genoeg 1700 inw. heeft.

SCHELESTAT (*Schlettstadt*) Fr. hoofdpl. van een arond. met 108,000 inw. dép. Bas-Rhin, aan eene vaart, welke aan de Ill uitkomt, van den eenen kant een ondoordringbaar moeras hebbend, en elders wel versterkt. Men drijft er, benevens eene geweer-makerij en klokengieterij, velerlei andere kunstvlijt in het klein, 7500 inw.

SCHELETAU (*Zeletawa*) Oostenr. vlek, in den Morav. kreits Iglau, met 1 slot en 900 inw.

SCHELFZEE, zie ROODE ZEE.

SCHELKEN, zie SELIK, enz.

SCHELKLINGEN, Wurtemb. stadje, Donaukreis, 600 inw.

SCHELLE, Nederl. d. van Antwerpen, 2 uur van de hoofdpl. 1100 inw.

SCHELLEBELLE, Nederl. d. van Oostvlaand. nabij Termonde, 1360 inw.

SCHELLENBERG, Beij. vlek, Isarkreis, nabij Berchtesgaden, 1800 inw. Beij. kamp, Oberdonaukreis, nabij Donauwerth, slag van 1704. Liechtensteinsche heerlijkheid met 1300 inw.

SCHELLGADEN, Oostenr. vlek, land Ob der Ens, kreits van Salzburg, waar men een weinig goud en arsenicum delft.

SCHELLINKHOUT, Noordholl. d. ten W. van Hoorn, 400 inw. Een

Noordholl. d. aan het IJ, tusschen Nieuwendam en Durgerdam, heet *Schellingwoude*, en soms ook *Schellingshout*.

SCHELLUINEN, Zuidholl. d. arond. Gorkum, nabij de hoofdpl..

SCHEMLJA, Rus. eilandje, ten O. van Kamschatka.

SCHEMMERBERG, Wurtemb. heerlijkheid, Donaukreis, 2000 inw.

SCHEMNITZ, Hung. vrije bergstad, regtsg. Honth, zeer oneffen van grond, met 2 sloten, 4 Roomschez. kerken, 1 Luth. kerk en gymn. 1 Piaristen collegie, 1 vermaarde mijnschool, mijnen van goud, zilver en lood, 1 vtriouffabr. en, met insluiting van de voorstad Bela Banya, ongeveer 23,000 inw. waaronder 12,000 mijnwerkers.

SCHENDELBEKE, Nederl. d. van Oostvlaand. nabij Geersberge, 1000 inw.

SCHENECTADY, Noordam. hoofdpl. van een gr. van Nieuw York, waarover zie ALBANY, aan de Mohawk, welgebouwd, met 4 bedehuizen, 2 opvoedingsgestichten, eene bank, eene fraaije brug ter lengte van 1000 voet over de riv. in 1812 reeds 5000 inw. waaronder vele van Nederl. afkomst zijn.

SCHENK, zie GROSS SCHENK.

SCHENKAFELD, Oostenr. vlek, van het land Ob der Ens, Muhlviertel, garensponnerij en bleekery.

SCHENKENSCHANS, Geld. buurt, aan den zamenloop van Waal en Rijn, boven het Pandersche kanaal.

SCHENKENZELL, Bad. vlek der EIRSTEMBERG. Kinzigkreis, 1000 inw.

SCHENKLENGSFELD, Keurhess. vlek, in Niederhessen, 900 inw.

SCHIPPENSTEDT, Brunsw. kreits, met 12,000 inw. in het Wolfenbütelsche en hoofdpl. welgebouwd, met fabr. en 2100 inw.

SCHEPSI, zie SEPSI.

SCHERENBERG, Schwarzburgsch vlek van het Rudolstadt'sche vorstendom, nabij Sondershausen.

SCHERMER, 2 Noordholl. dd. arond. Alkmaar, Noord en Zuid toegevoemd, in een drooggemaakt meer, aan welks N. O. hoek *Schermerhorn* met *Westwijzent* te zamen 800 inw. heeft.

SCHERMWOUDE, 2 Noordholl. dd. arond. Alkmaar, tot den Langendijk behoorende, en Noord en Zuid toegevoemd, ook *Scharnewoude*.

SCHERPENHEUVEL, Zuidbrab. stadje, arond. Leuven, nabij Diest,

klein, maar welgebouwd, met veel bezoek van bedevaartgangers, en 1700 inw. in het Walsch *Montaigu*.

SCHERPENZEEL, Nederl. d. van Utrecht, arond. Amersfoort, ongeveer 900 inw. Een Nederl. d. in het Zeeuw-sche land van Tholen, met 650 inw. heet *Scherpenisse*.

SCHERWEILER, Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, nabij Schelestat, 2200 inw.

SCHESKEJEW, Rus. stadje, gouv. Pensa, aan eene riv. van denzelfden naam, 1800 inw. 54° 12' N. Br.

SCHESLITZ, Beij. stadje, Main-kreis, aan eene riv. van denzelfden naam, 1 slot, 1000 inw. wijnbouw.

SHESTAKOW, Rus. stadje, gouv. Wiatka, ongeveer 1200 inw.

SCH EVENING, onder 's Gravenhage begrepen Zuidholl. kerkd. aan zee, met visscherij voor de markt van 's Hage, zeebadsinrigtingen, een fraaijen wandelweg tusschen zich en de stad, ongeveer 3000 inw.

SCHIDLITZ, onmiddellijk voor Dantzic gelegen, en daaronder begrepen, Westpruis. stadje, 1900 inw.

SCHIE, Zuidholl. vaart tusschen Delft en Schiedam, waaruit er bij het oulings *Schie* geheeten *Oudeschie*, *Ouwerschie*, of *Overschie*, zijtakken naar Delftshaven en Rotterdam loopen, die ook *Schie* heeten, en van welker laatsten het uiteinde dien naam aan eene heerlijke voorstad van Rotterdam geeft.

SCHIEBROEK, Zuidholl. ambacht, ten W. van Hillegersberg.

SCHIEDAM, Zuidholl. cantons hoofdpl. arond. Rotterdam, nabij den tegenwoordigen uitloop der eigenlijke *Schie* in de Maas, welke laatste riv. voormaals veel nader aan de stad reikte. Thans vindt men tusschen beide eene goede plantaadje, en eene vrij lange haven, langs welke men aan de stad, onder andere benoodigdheden, koren en steenkool voor hare 220 branderijen verschaft, en het voortbrengsel hier fabr. voor zoo veel het niet langs de *Schie* landwaarts in gaat, de riv. op en af voert. Met het bezinksel der ketels mest men er jaarlijks ongeveer 20,000 varkens, en het gaat deels naar elders. De stad heeft een be-rookt voorkomen, maar vele schoone huizen en verdere gebouwen, aanzienlijke Geref. en Roomschegez. kerken, een fraai stadhuis, eene beurs, eene

kamer van koophandel, en, het vreemde werkvolk der fabr. medegerekend, ongeveer 10,000 inw. Een Oostind. eilandje, aan de reede van Batavia, heet ook *Schiedam*.

SCHIEDLOWITZ, zie SZYDLOWICE.

SCHIELAND, hoofddeel van Zuidholl. met betrekking tot den waterstaat, tusschen Delftsland, Rijnland, den IJssel en de Maas begrepen, en, nevens Gouda en Rotterdam, ook Delftshaven en Schiedam bevattend.

SCHIERMONNIKOOG, Nederl. eil. door de Wadden van Vriesl. Noordkust gescheiden, en, zoo als het naastliggende Ameland, afzonderlijk bestuurd. Men drijft er landbouw en koopvaardij en telt ongeveer 1100 inw.

SCHIERS, Zwits. distr. van Graauw-bunderl. 2800 Geref. inw. en d. aldaar, met 1100 inw.

SCHIERSTEIN, groot Nass. d. nabij Wisbaden.

SCHIEVELBEIN (*Schiffelbein*) Pruis. stadje, in het Pommersche regtsg. Köslin, fabr. 1700 inw.

SCHIFFBAY, Pruis. vlek, in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, kreits van Crefeld, 1838 inw.

SCHIFFBECK, Deen. vlek, in het Holsteinsche, 2 uur van Hamburg.

SCHIFFERSTADT, Beij. vlek, Rheinkreis, 3 uur van Spiers, ongeveer 1300 inw.

SCHIJNDEL, zie SCHYNDEL.

SCHILDBERG (*Schimberg*) Oostenr. vlek in den Morav. kreits Olmutz, katoenfabr. 1800 inw. zie voorts OSTRZESZOW.

SCHILDE, Nederl. d. van Antwerpen, nabij Santhoven, 916 inw. Een Noordholl. d. aan de Oostzijde van Texel, heet *Schild*.

SCHILDESCHE, Pruis. vlek van Westphalen, nabij Minden, 1 vrouwensticht, linnenrederij, garens spinnerij, 2000 inw.

SCHILPADDENBAAI, aan de Westkust van het Afrik. Kafferland. *Schildpadden eiland* noemt men een der Vriendeneil. van Zuidelijk Polyensie, en een Japansch eil. ten O. van Nippon; 38° 36' N. Br. 136° 57' O. L. *Schildpadden eilanden* heet eene eilandengroep, op het Zuidende der St. Annabank, aan Afrika's Westkust, tot aan het Westeinde van het eil. Sherborough reikende; zie voorts

GALLAPAGOS en TORTUGAS.

SCHILLIGERSYHL, Han. zeep. aan den uitpuilenden hoek van het Oostvriesche Wangerland.

SCHILLINGSFURST, Beij. markt- vlek, in den Rezatkreis, nabij Anspach, 1 slot, 1500 inw.

SCHILTACH, Bad. riv. en stadje aan dezelve, Kinzigkreis, aanvoer van hout naar den Rijn, 1300 inw.

SCHILTIGHELM, Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, bij Straatsburg, 1700 inw.

SCHIMMERT, Nederl. d. met 1200 inw. prov. Limburg, 2 uur van Maas- tricht. Een weinig verder van die stad ligt een *Schin sur Geule*, 300 inw.

SCHINKENMARK, zie GROSS SCHENK.

SCHINNEN, Nederl. d. van Limburg met 1720 inw. 3 uur van Maastricht, nabij Oirsbeek, waar voorts een *Schinveld* met 674 inw. ligt.

SCHINTAU, zie SEMPTE.

SCHINZNACH, Zwits. vlek, canton Aargau, gezondheidsbaden.

SCHIO, Ven. Lomb. stad, deleg. Vicenza, aan den Timanjo, laken- fabr. en verwerijen, 5000 inw.

SCHIOUTSCHEY, een der Rus. Ku- ril en eil. Z. van Kamschatka.

SCHIPBEEK, Nederl. riv. van Over- ijssel, die bij Deventer uitkomt.

SCHIPBREUKRIJF, koraalbank, ten O. van Nieuw Holland, waarop FLIN- ders schipbreuk leed, en vervolgens uitnemend betoonde, wat onverschrok- kene tegenwoordigheid van geest en standvastigheid vermag.

SCHIFLUIDEN, Zuidholl. d. arond. Rotterdam, aan de vaart van Delft naar Maaslandsuis, ongeveer 400 inw.

SCHIPPENBEIL, Oostpruis. stadje, regtsg. Koningsberg, aan de Alle, looijerijen, fabr. van wollen stoffen, 2000 inw.

SCHIRAS (*Sjiras*), Perz. hoofdstad van Farsistan, en voormaals bij her- haling van het gansche rijk, in eene vlakke vol heerlijk plantsoen en tui- nen, met eenige aanzienlijke gebou- wen, als moskees, basars, waaron- der de groote uitmunt, 1 paleis van den Sjach, 1 van den gouverneur der prov. eenige andere paleizen, cara- vanserails, enz. maar enge kromme en morsige straten, en veelal slechte wo- ningen. Men drijft er eenig fabriek- wezen en veel handel in buitenland- sche goederen, die er van Bender A-

busjar worden aangebragt. Onder de 40,000 inw. zijn er vele Armeniers, Joden en Benjanen. De naburige tui- nen bevatten de graven van voorname dichters, en de omliggende bergen le- veren een heerlijken wijn op; 29° 36' N. Br.

SCHIRGISWALDE, Saks. stadje in de Lausnitz, dat voor 1800 Boh. was.

SCHIRWAN, Rus. gouv. aan de Casp. zee, door den Kur van het Perz. Ghilan en Aderbeisghan geschei- den, veelal vlak en over het geheel vruchtbaar. Het bevat de Khanaten van Derbend, Kuba, Baku, Schama- chi en Scheki, welker opperhoofden sints 1813 aan de Rus. kroon cijn- baar zijn.

SCHIRWIND, Oostpruis. stadje, regtsg. Gunbinnen, fabr. 1400 inw.

SCHISDRA, Rus. riv. en vlek aan dezelve, met 1900 inw. gouv. Kaluga.

SCHKEUDITZ, Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Merseburg, 1500 inw.

SCHKLOW, Rus. stad, gouv. Mo- hilew, aan den Dnieper, met 1 slot, 6 kerken, 1 synag. en 2000 inw.

SCHKWOREC, Boh. vlek der LIECH- TENSTEINEN, kreis van Kaurzim.

SCHLACKENWALDE (*Slawkow*) Boh. vrije bergstad, nabij Elnbogen, met eene tinnmijn, fabr. 3000 inw. Een vlek, 3 uur van Elnbogen, met 1 slot en park, 1 gymn. en 1500 inw. heet *Schluckenwerth*.

SCHLADEN, Han. vlek, prov. Hil- desheim, met een slot en schoonen tuin, en ongeveer 1100 inw.

SCHLADMING, Oostenr. vlek, in den Stiermarkschen kreis Jadenburg, mijnwerken, 1000 inw.

SCHLAGE (*Schlawe*) Pruis. stadje, in het Pommersche regtsg. Köslin, fabr. handel, 1800 inw.

SCHLAGENDORF (*Nagy Szalok*) Hong. d. regtsg. Zips, tweederlei ker- ken, 1000 inw. van Duitsche afkomst.

SCHLAN (*Slany*) Boh. stad, kreits van Rakonitz, bemuurd, 3 kerken, fabr. van laken en kousen, 3000 inw.

SCHLANGENBAD, Nass. badpl. in een diep dal, gansch eenzaam.

SCHLAPANITZ, Oostenr. vlek in den Moravischen kreits Brünn.

SCHLATTEN, 2 Oostenr. pl. van Zevenbergen, door de toenamen *Gross en Klein* onderscheiden, en waarover zie voorts ABRUG BANYA en ZA- LATINA.

SCHLAVENZITZ, Pruis. vlek, in het Siles. regtsg. Oppeln, aan de **Hohenlohes** toebehoorend, 1800 inw. die ijzerwerk, blikwaren, enz. ver-vaardigen.

SCHLEIDEN, Pruis. vlek, in het Nederrijnsche regtsg. Aken, omstreeks Malmédy, 1300 inw. en nog een Pruis. d. nabij Jülich, of Gulik.

SCHLEISHEIM, Beij. koningslust-slot, 3 uur van Munchen, met eene verzameling van schilderijen.

SCHLEITHAL, Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, nabij Weissembourg, 1800 inw.

SCHLEITZ, hoofdpl. van eene heerlijkheid der Vorsten van Reuss, met een fraai slot, 1 Lat. school, fabr. van laken en mousselin, onge-veer 4700 inw.

SCHLEMMMA (OBER) Saks. d. in het Erzgebirge, fabr. van verfstoffen, inzonderheid van blaauw.

SCHLEMMO, zie **GARNSEE**.

SCHLEUSSINGEN, Pruis. stad, in het Erfurtsche, aan de Schleuse, fabr. van wollen stoffen, ijzerwerk en blik-waren, handel in hout, 1 gymn. on-geveer 2200 inw.

SCHLICHTINGSHEIM, Pruis. stad-je, regtsg. Posen, 900 Luth. inw.

SCHLIEBEN, Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Merseburg, 1200 inw.

SCHLIENGEN, Bad. vlek, Wiesen-kreis, 1 slot, 950 inw.

SCHIERBACH, Oostenr. vlek van het land Ob der Ens, Traunkreis; Wurtemb. vlek, Donaukreis, 1200 inw.

SCHLITZ, Hess. stadje van Ober-hessen, met 1 slot en 1200 inw.

SCHLOCHAU, Westpruis. stadje, regtsg. Marienwerder, 1100 inw.

SCHLOGEL, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Reichenbach, met 1 slot, 1 ko-lenmijn in de nabijheid en 1200 inw.

SCHLOPPE, Westpruis. stadje, regtsg. Marienwerder, 1150 inw. Pruis. vlek, in het Posensche regtsg. Posen.

SCHLOSSBERG, zie **DEVA** en **SAS-SIN**.

SCHLOTTHEIM, Schwarzburg-Ru-dolft. vlek, met 1 slot en 1000 inw.

SCHLUCHTERN, Keurhess. vlek, prov. Hanau, 1 gymn. 1400 inw. Bad. vlek, Pfinz- und Enz-kreis, 750 inw.

SCHLUCKENAU (*Schlottenau*) Boh. vlek, aan de grenzen van Saksen, 10 uur O. van Dresden, met 1 slot, veel linnenrederij, bleekerijen, 2800 inw.

SCHLUSSELBURG, Rus. kreitsstad,

gouv. Petersburg, aan den uitloop van de Neva uit het Ladogameer, met een fort op een eil. dat meermalen als staatsgevangenis dient, eene chitsfabr. en 3200 inw. die veel visscherij en scheepvaart op het Ladogakanaal drij-ven; Boh. d. kreits van Prachin, met 1 slot, park en boekerij; Pruis. stad-je, in het Westphaalsche regtsg. Min-den, bemuurd, linnenrederij, enz. 800 inw.

SCHMALKALDEN, Keurhess. land, op eenigen afstand van het overige Vorstendom, en voormaals eene prov. op zich zelf, thans een deel der prov. Fulda, zeer bergachtig, met ijzermij-nen, een zoutwerk, weinig landbouw, meer veeteelt, veel fabriekwezen en 22,000 inw.

SCHMALKALDEN, hoofdpl. deseven-eensgenoemde lands, aan de *Schmal-kalde*, bemuurd, met 1 bergslot, 3 voorsteden, den ijzerrijken Stahlberg in de nabijheid, veel werkzaamheid in ijzer en staal, velerlei andere kunst-vlijt, 4700 inw.

SCHMALKALDEN (KLEIN) door eene beek in tweeën gedeeld vlek, een weinig ten W. van Schmalkalden, met werkzaamheid in ijzer. Het grootste deel der pl. met 900 inw. behoort tot Keurhessen; het andere, met 600 inw. tot Saksen Gotha.

SCHMEGEN (*Szmistany*) Hung. vlek, regtsg. Zips, 1100 inw.

SCHMERBLOCK, Westpruis. d. na-bij Dantzig, aan den Weichsel, met inw. van Duitsche afkomst.

SCHMIEDEBERG, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Reichenbach, hoog van ligging, en nogtans voor over-strooming blootgesteld, met veel lin-nenrederij en 3800 inw. Pruis. stad-je, in het Saks. regtsg. Merseburg, aan den zamenloop van Elbe en Mul-da, fabr. bouw van slechten wijn, 1500 inw. Boh. d. kreits van Saatz, aan de grenzen van Saksen, 1300 inw. Saks. d. in den kreits van Meissen.

SCHMIEDEFELD, Pruis. vlek in het Saks. regtsg. Merseburg, 1100 inw. Saksen Koburgsch d. met ongeveer 600 inw.

SCHMIEGEL, Pruis. stadje, regtsg. Posen, 2200 meest Luth. inw.

SCHMOLLEN, Saksen-Gothasche stad, in het Altenburgsche, met 1 Lat. school, fabr. en 2700 inw.

SCHMOLNITZ (*Szomolnok*) Hung.

bergvlek, regtsg. Zips, met mijnen van zilver, koper, ijzer en zwavel, eene munt voor kopergeld, koper-slagerijen, linnenhandel, 5500 meest Protest. inw.

SCHNAIDT, Wurtemb. d. met 1600 inw. in den Jaxtkreis, waar voorts een *Schnaidtheim* met 900 inw. ligt.

SCHNAITACH, Beij. riv. in den Re-zatkreis, en vlek aan dezelve, met 1000 inw. waaronder vele Joden.

SCHNAKENBURG, Han. vlek, prov. Lüneburg, aan de Elve, 800 inw.

SCHNEEBERG, Saks. stad, in het Erzgebirge, welgebouwd, 1 collegie, eenige scholen, waar men onderwijst in het kantwerken bij het andere voegt, mijnwerken, 4400 inw. Saks. d. in den kreits van Meissen; 2 Beij. dd. Regenkreis en Untermain-kreis; en verscheidene min en meer hooge bergen. Eene bergreeks tus-schen Boheme. Moravie, Silesie en Oostenrijk, heet *Schneegebirge*.

SCHNEEN, 2 Han. dd. Z. van Göttingen, door de Leine van een geschei-den en *Gross* en *Klein* toegenoomd.

SCHNEIDEMUHL, Pruis. stadje, in het Posensche regtsg. Bromberg, fabr. van lakens, hoeden, kousen en leder, 2300 inw.

SCHNEIDHEIM, Beij. d. Oberdo-naukreis, ongeveer 1100 inw.

SCHNEPFENTHAL, Saksen-Gotha-sche buurt, met SALZMANN'S uitne-mend opvoedingsgesticht.

SCHNEY, Beij. d. Mainkreis, aan den Main, 1000 inw.

SCHOCKEN (*Stoki*) Pruis. stadje, regtsg. Posen, 1100 inw.

SCHODAC, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Rensselaer, aan den Hud-son, 3200 inw. Een d. in het Nieuw Yorksche gr. Columbia heet *Schodac Landing*.

SCHOHARIE, Noordam. gr. van Nieuw York, met 19,000 inw. eene eveneensgenoemde hoofdpl. en eene riv. van denzelfden naam.

SCHOKLAND, Nederl. eil. van Over-ijssel, in de Zuiderzee, met 2 dd. Ens en Emmeloord, en 650 inw. die bij-kans enkel van vischvangst leven.

SCHOLLER, Pruis. heerlijkheid van de schäseergen in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, 2700 inw.

SCHOMBERG, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Reichenbach, linnenree-derij, 1900 inw. Oostenr. stad, in den

Morav. kreits Olmutz, met lakenwe-verij enz. 3400 inw. Wurtemb. vlek, -Schwarzwaldkreis.

SCHONACH, Bad. vlek, 6 uur N. O. van Freyburg, 1600 inw. Beij. vlek, 7 uur O. ten Z. van Regensburg.

SCHONAU, 2 Bad. stadjes, Neckar-kreis, fabr. 1200 inw. Wiesenkreis, 900 inw. 2 Boh. dd. kreits van Leut-meritz, met een zwavelbad, kreits van Königgrätz, lakenfabr. linnen-reederij, 1300 inw. Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Reichenbach, fabr. van wollen stoffen, 900 inw. Een Sak-sen-Gothasch d. aan de Leine, heet *Schönau vor dem Walde*; zie voorts GROSS-SCHONAU.

SCHONBACH, Boh. d. kreits van Elnbogen, in *Ober-Mittel- en Unter-Schonbach* gedeeld, katoenfabr.

SCHONBERG, Oostenr. vlek, in den Moravischen kreits Beraun; Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Liegnitz, fabr. van wollen stoffen, 900 inw. Pruis. vlek, in het Nederrijnsche regtsg. Trier; Zwits. d. 5 uur Z. van Zurich; Saks. d. in het Voigtland; stadje van Meklenb. Strelitz, 4 uur O. van Lü-beck, met 1 slot en 1000 inw. Beij. hoofdpl. van een landgericht, Ober-donaukreis.

SCHONEORN, Boh. d. van de LICHT-tensteinen, in den kreits van Leut-meritz, linnenreederij, katoenfabr.

SCHONBRUNN, Beij. d. Mainkreis, aan den Main, nabij Lichtenfels; Oos-tenr. d. nabij Wenzen, met een heer-lijk lustslot, waar het Hof gemeenlijk resideert.

SCHONBUCHSEL, Oostenr. vlek, land Unter der Ens, viertel Oberwie-nerwald, aan den Donau, kunstvljt.

SCHONBUHEL, Bod. d. kreits van Leutmeritz, draadtrekkerij.

SCHONBURG, Grafelijk huis, welks goederen in de Saks. kreitsen Erzge-birge en Leipzig begrepen zijn. Het deelt zich in de linien van *Schönburg-Waldenburg* en *Schönburg-Penitz*, welke laatste wederom uit 2 takken bestaat. De gezamenlijke bezittingen der SCHÖNBURGERS worden op 61,000 inw. begroot.

SCHONEBECK, Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Maagdenburg, aan de Elve, open en groot van omvang. De 4450 inw. drijven landbouw, vee-teelt, fabr. van leder, handschoe-nen, enz. Men maakt er tevens veel

zout uit de zoutbronnen van Altensalza.

SCHONECK, Saks. stadje, in het Voigtland, op een berg, slecht gebouwd, 1000 inw. Westpruis. stadje, regts. Dantzig, tweederlei kerken, fabr. van laken, hoeden en linnen, 1500 inw.

SCHONEICH, Wurtemb. d. 3 uur Z. Z. W. van Stutgard, 1300 inw. Een Pruis. d. in het Brandenb. regts. Potsdam, met 1 fraai slot, en 1 vermaarde wasbleek, heet *Schöneiche*.

SCHONEN, Zuidhoek van Zweden, thans in Christianstadtlän en Malmoe-huuslän begrepen.

SCHONENWALD, Bad. d. Treisam-kreis, 950 inw. zie voorts SCHONWALD.

SCHONFELD, Boh. bergstad, kreits van Elnbogen, tinmijn, 1900 inw.

SCHONFLIES, Pruis. stadje, in het Brandenb. regts. Frankfurt, aan een meer, fabr. van leder, handschoenen, hoeden, eenig laken, 1800 inw.

SCHONGAU, Beij. hoofdpl. van een landgericht, Isarkreis, een kring om een bergje vormende, bemuurd, met 1 koningsslot, vele kerken en godshuizen, 1500 inw. handel in zout.

SCHONHAUSEN, Pruis. konings lustslot, 2 uur N. van Berlin, met een fraai beplanten weg tusschen beide.

SCHONHEIDE, Saks. vlek, in het Erzgebirge, met velerlei kunstvljt, veel markthandel, 3500 inw.

SCHONHOF, Oostenr. d. in den Moravischen kreits Troppau, 1100 inw. Boh. hoofdpl. van eene heerlijkheid der CZERNINS, in den kreits van Saatz, met een prachtig slot en park.

SCHONINGEN, Brunsw. distr. in het Wolfenbuttelsche, en bemuurd stadje aldaar, met 1 slot, 3 kerken, 1 zoutwerk, branderijen, andere fabr. 1800 inw.

SCHONLANKE (*Trschonka*) Pruis. stadje van Posen, aan den weg van Berlin naar Bromberg, tweederlei kerken, 1 synag. lakenweverij, 5600 inw.

SCHONLINDE, Boh. vlek der KINSKYS, kreits van Leutmeritz, reederij en bleekerij van garens, fabr. van linnen en katoen, 1650 inw.

SCHONSEE, Beij. stadje, Regenkreis, linnenreederij, 1000 inw.

SCHONSTADT, Pruis. vlek, in het Erfurtsche, bij Langensalza, 1200 inw. Keurbess. amt, in Oberhessen.

SCHONSTEIN, Keurbess. amt en slot, in Ziegenhain; Oostenr. vlek,

in den Stiermarkschen kreits Cilly, met een slot, en eene zilverrijke loodmijn.

SCHONWALD, Boh. d. kreits van Leutmeritz, 900 inw. Pruis. d. in het Siles. regts. Reichenbach, met het tusschen beide liggende Peterwitz eene lange reeks van huizen tot aan Silberberg vormend, op zich zelf 1500 inw. zie voorts SCHONENWALD.

SCHOONEBEEK, Nederl. d. van Drenthe, ruim 400 inw.

SCHOONHOVEN, Zuidholl. stad, arond. Gorkum, aan de Lek, welgebouwd en uitnemend versterkt, handel in zalm, enz. 2400 inw. OLIVIER VAN NOORT ligt hier begraven.

SCHOONREWOERD, Zuidholl. d. arond. Gorkum, bij de 600 inw.

SCHOORISSE, Nederl. d. van Oostvland, nabij Oudenaarden, 2850 inw.

SCHOOS, Nederl. d. prov. Luxemburg, 3 uur van de hoofdpl.

SCHOOT (OUDE en NIJE) 2 Nederl. dd. van Vriesl. nabij Heerenveen, den naam aan de Grietenij *Schoterlaad* gevend.

SCHOOTEN, Nederl. d. prov. Antwerpen, nabij de hoofdpl. 1400 inw.

SCHOPSHEIM, Bad. stadje, Wiesenkreis, bemuurd, 1 Lat. school, velerlei fabr. 1100 inw.

SCHOPPENSTADT, Brunsw. vlek, 5 uur O. ten Z. van de hoofdpl. 1700 inw.

SCHOREL (*Schoorl*) Noordholl. dorpje nabij Kamperduin, waar men voorts een *Schoreldam* vindt, dat nevens Schorel in 1799 eenigzins vermaard werd.

SCHORNDORF, Wurtemb. hoofdpl. van een Oberamt met 26,000 inw. in den Jaxtkreis, bemuurd, met 1 slot, fabr. wijnbouw, 3600 inw.

SCHOTLAND, een der 3 vereende Britsche rijken, uit het Noorderdeel van het eigenlijke Grootbritannien en een groot aantal naburige eil. bestaand; gemeenlijk derwijze verdeeld, als artikel HIGHLANDS vermeldt, maar beter in een Noorderdeel, dat door het Caledonische kanaal tusschen Loch Linne en den Frith van Murray aan den Zuidkant wordt afgeperkt, een Middendeel, en een Zuiderdeel, dat den Fortschen Frith, het Groote Kanaal en den Frith der Clyde tot Noordergrens heeft. Dit Zuiderdeel reikt van den Oostkant tot aan de Tweed, en van den Westkant tot aan

den Frith van Solway. Het land is over het geheel bergachtig en meereendeels onvruchtbaar. De lucht is er vrij vochtig, en hierom min koud en warm, dan zij in verschillende jaargetijden anders zijn zou. De bergen dragen veelal slechts heide, maar bevatten hier en daar steenkool, ijzer, koper en zilverrijk lood, benevens kostelijk en ander gesteente. Er ontspringen uit dezelve zwavel- zout- en versteenende bronnen. Dennen- hout is er het gemeenste, maar er ontbreken in Schotl. ook geene eiken, en men kweekt er veel hout, even als ooft; doch in het barre Noorder- deel bouwt men slechts aardappelen en haver, en men bestaat er voorts van veeteelt, visscherij, en spinnen van vlas uit de hand. In het Mid- dendeel bouwt men eenige dalen en vlaktes, inzonderheid aan den Oost- kant. Het Zuiderdeel bevat vele wel bebouwde of beweide plekken. Over de eil. zie HEBRIDEN, ORKNEY, enz. Rundvee en schapen vallen er Noord- waarts aan klein, maar de laatste ge- ven eene goede wol. Schotl. heeft een eigen slag van herdershonden, en in de bosschen vele fazanten, be- nevens herten, reeën, hazen, konij- nen, vossen, en aan de poelen ot- ters, enz. Men vangt in de binnen- wateren veel zalm, aal, snoek en baars, en aan de kust kreeften, oes- ters, makreelen, schol, tarbot, ka- beljaauw, steur, enz. Walvisschen worden er meermalen op het strand der eil. gedreven. Het fabriekwezen levert er grof linnen en zeildoek, ka- toenen garen, katoenen van de fijnste soort, benevens gedrukte, ijzerwerk van allerlei aard, hout- en schrijn- werk, rijtuigen, muzikinstrumenten, glas, zeep, zout, stijfsel, leder, enz. enz. In de uitvinding en het gebruik van werktuigen, tot het kaarden, enz. van wol, vlas en katoen, en tot menigen anderen tak van het fa- briekwezen, evenaart ja overtreft men er de Engelschen; en men deelt er sinds het midden der vorige eeuw in bunnen handel en hunne koopvaardij. Schotl. bezit thans ongeveer 2500 eigene schepen. Men stevent uit de havens aan den Oostkant naar Rusl. en Archangel, Kanada, Spanje, Por- tugal en de Middell. zee. Uit de ha- vens aan de Clyde handelt men ten

sterkste op Noord- en Zuidam. en Westindie, en men zendt van daar sinds 1814 schepen naar Indie. Schotl. drijft voorts veel haringvisscherij en Noordsche walvischvangst.

Benevens het Norsisch der Orkneys, en het Gaelisch of Ersisch der He- briden en Highlands, onderscheidt zich ook het overige Schot. van het Eng. welk laatste er inmiddels met den kansel en de pleitzaal alle fat- zoenlijke kringen ingenomen heeft. Men stamt er deels van de Caledo- niërs af, deels van de Picten, welke door die anderen aan des lands Oost- zijde werden zamengedrongen. Hoe de Highlanders zich van de overige Schotten onderscheiden is elders ver- meld. Over het geheel is het volk goed van inborst, nijver, matig, so- ber, en boven de groote menigte der Eng. onderwezen. Ter bekoming van voordeel verduurt het gaarne veel, en doorkruist alle werelddeelen. On- der de eigene Schot. geestelijkheid heerscht er, zoo als onder die der Nederl. Geref. eene volkomene gelijk- heid. Geen van hare leden heeft in- tusschen minder dan 150 pond ster- lings jaarlijks. Hiervoor wordt er, om de waardigheid van den stand op te houden, van Staatswege gewaakt. Het kerkbestuur wordt er door Pres- byterien, Synodes en eene algemeene vergadering, gevoerd. Het Koningrijk heeft 4 Universiteiten, te Edinburgh, Aberdeen, Glasgow en St. Andrews, benevens velerlei andere hoogere en lagere scholen, voor welk alles er uitnemend wordt gezorgd. De me- nigvuldige Dissenters hebben er be- dehuizen, en de Roomschegez. in de voornaamste steden kerken; terwijl hunne leer in het Noorderdeel des rijks nog veelal bovendrijft. Schotl. heeft zijne eigene wetten, en hoo- gere en lagere regtbanken; en de geldmiddelen worden er, even als in Engeland, door een Court of Ex- chequer geadministreerd. De Schot. rijks- inkomsten zijn sinds 1800 traps- wijze vermeerderd en meer dan ver- dubbeld. In 1814 bedroegen zij reeds 4,483,014 pond sterlings. Over het getal der bevolking, de vertegen- woordiging in het Parlement, enz. zie BRITTANJE. Men telt er 33 gr. zijnde Berwick, Roxburgh, Selkirk, Dumfries, Kircudbright, Wigton, Air,

N n

Renfrew, Lanark, Peebles, Haddington, Edinburgh, Linlithgow, Stirling, Dumbarton, Clackmannan, Kinross, Fife, Forfar, Perth, Argyle, Kincardine, Aberdeen, Banff, Elgin, Nairn, Inverness, Ross, Sutherland, Caithness, Cromarty, Orkney en Bute.

SCHOTLAND (NIEUW) bij de Eng. *Nova Scotia*, voormaals, toen het Fr. was, *Acadie*, Noordam. schiereil. ten O. van Nieuw Brunswijk, en tusschen hetzelfde en zich de baai van Fundy, de hierin uitlopende Missaquash, en aan den anderen kant van de landengte, welke die riv. bijkans doorsnijdt, de Groene baai hebbend, in de lange winters zeer koud, en des zomers zeer heet van lucht, veelal onvruchtbaar van grond, en benevens een weinig rogge, enz. slechts hout, potasch, visch, traan en bont, opleverend. Het vormt een afzonderlijk gouvernement. De omstreken der hoofdpl. Hallifax plagten een tamelijk goed voorkomen te hebben, maar de bevolking verhuist meer en meer naar de Vereenigde Staten.

SCHOTSMAN, Zeeuwsche bank, in het Veersche gat, tegenover Vere.

SCHOTTEN, Hess. pl. in Oberhessen, aan den Vogelsberg, 1700 inw.

SCHOTTLAND (ALT) voorstad van Dantzig, waarvan eene kleinere voorstad *Neu Schottland* heet.

SCHOTTWEIN, Oostenr. vlek, in het land Unter der Ens, viertel Untertwienwald, met een bergslot, gyps- en marmergroeven, 800 inw.

SCHOUTENS EILAND, aan de Oostkust van Van Diemens land. Eene Austral. groep, aan de Noordkust van Nieuw Guinee, met brandende vulkanen, op ongeveer 130° 7' O. L. en eene verder ten W. voor de Geelvinks baai, tusschen 135° 7' en 139° 27' O. L. hoeten de *Oostelijke* en *Westelijke Schoutens eilanden*.

SCHOUWEN, Nederl. eil. van Zee-land, ten O. van de eigenlijke of Ooster Schelde, en slechts door een eng vaarwater van Duiveland gescheiden, aan den zeekant door duinen, elders door dijken, gedekt, zeer vruchtbaar en uitnemend bebouwd. Men vindt er, benevens Zierikzee, Brouwershaven en Bommedede, een aantal grotere en kleinere dd.

SCHRAMBERG, Wurtemb. vlek, Schwarzwaldkreis, 1800 inw.

SCHRAPLAU, Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Merseburg, 900 inw.

SCHREKHORN, Zwits. Alp, canton Bern, 13,800 voet hoog.

SCHREIBENDORF, Pruis. vlek, in het Siles. regtsg. Reichenbach, nabij Landshut, 1000 inw.

SCHREIBERSHAU, Pruis. vlek, in het Siles. regtsg. Reichenbach, met tweederlei kerken en 2000 inw. die vele violen maken, benevens glas, vitriool, enz.

SCHREMS, Oostenr. vlek, in het land Unter der Ens, viertel Obermannshartsberg, met 1 slot. Een Pruis. vlek, met 1500 inw. regtsg. Posen, op een eil. dat de Warthe vormt, heet *Schrem*, of *Schrim*.

SCHRICK, Nederl. d. van Antwerpen, 2 uur van Mechelen, met Groot Loo te zamen 1500 inw.

SCHRIESHEIM, Bad. vlek, Neckarkreis, met drierlei kerken, fabr. en na genoeg 2200 inw.

SCHRITTENS, Boh. d. kreits van Czaslau, met een prachtig slot.

SCHROBENHAUSEN, Beij. hoofdpl. van een landgericht, Oberdonaukreis, bemuurd, 1 slot, 1500 inw.

SCHROCK, Bad. d. Pfinz- und Enzkreis, met een veer over den Rijn, dien Prins KAREL in 1744 hier overtrok.

SCHROTZBERG, Wurtemb. vlek, Jaxtkreis, 1 slot en 1300 inw.

SCHTSCHIGRY, Rus. kreitsstad, gouv. Kursk, aan eene riv. van denzelfden naam, met handel en 1500 inw.

SCHULEN, Nederl. d. van Limburg, arond. Hasselt, 789 inw.

SCHUJA, Rus. kreitsstad, gouv. Wladimir, fabr. van zeep, 1500 inw.

SCHUITENDIEP, aan het Horendiep evenwijdig, en ook uit Drenthe naar Groningen loopend, water.

SCHULZENHAGEN, Pruis. zeepl. van Pommeren, nabij Kolberg.

SCHUMEGH (*Somogyi Varamegye*) Hung. regtsg. aan deze zijde van den Donau, golvend vlak, en op menige pl. moerassig, maar vruchtbaar in eikenhout, oost, wijn, enz. Men vindt er uitnemend weiland, en telt 170,000 inw. De naam stamt van een oud kasteel af. De hoofdpl. is Kaposvar.

SCHUMLA, zie SJUMLA.

SCHUPFEN, Zwits. hoofdpl. van het Lucernsche distr. Entlibuch, dat veel kaas oplevert, 2800 inw.

SCHURGSWALDE, Saks. vlek, in

de Lausnitz, aan de Spree, 900 inw.

SCHUSSENRIED, Wurtemb. heerlijkheid der STERNBERGEN, Donau-kreis, met een eveneensgenoemd d. en slot, aan de *Schussen*.

SCHUSTER (*Schabister*) Perz. hoofdpl. van Chusistan, handel in zijden stoffen, goudlaken, enz. 4000 inw. 31° 25' N. Br. 46° 2' O. L.

SCHUTT, Hung. eil. in den Donau, door een riviertak in *Groot* en *Klein Schutt* gedeeld, en tot de regtsg. van Presburg en Raab behoorend, met veel gevogelte, ooft en korenbouw.

SCHUTTENHOFEN (*Sutticze, Sus-ycze*) Boh. stadje, kreits van Prachin, fabr. van wollen stoffen, 2600 inw.

SCHUTTORT, Han. hoofdpl. van een amt, in het Bentheimsche, aan de Vecht, bemuurd, fabr. 1000 inw.

SCHUTZEN, 2 Hung. dd. regtsg. Eisenburg, *Deutsch* en *Kroatisch* toegevoegd, maar in het Hung. *Nemet* en *Horvath Sicz* geheeten, en van *Gross Schutzen* verschillend.

SCHUYLER, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Herkimer, 2100 inw.

SCHUYLKILL, Noordam. riv. die 2 uur beneden Philadelphia in de Delaware valt; vlek van Pensylvanie, gr. Berks, en gr. van Pensylv. hoofdpl. Orwigsburg.

SCHWAADORF, Oostenr. d. in het land Unter der Ens, viertel Unterwienwald, 1 slot, katoenfabr. 800 inw.

SCHWAAN, Meklenb. Schwerinsch stadje, aan de Warnow, distr. Rostock, branderijen, enz. 900 inw.

SCHWABACH, Beij. riv. en stadje aan dezelve, in den Rezatkreis, bemuurd en welgebouwd, met velerlei kunstvljt, bij de 7000 inw. waaronder 300 Joden en vele nakomelingen van uitgewekene Fr. Protest zijn. In de welgebouwde omstreken plant men veel tabak.

SCHWABEN, Beij. hoofdpl. van een landgericht, in den Isarkreis, met 1 slot; zie voorts ZWABEN.

SCHWABENITZ, Oostenr. vlek, in den Morav. kreits Olmutz, 1200 inw.

SCHWABISCH HALL, zie HALL.

SCHWABMUNCHEN, Beij. hoofdpl. van een landgericht, Oberdonaukreis, fabr. van kousen en katoenen, ongeveer 2000 inw.

SCHWABSTEDT, Deen. vlek, in het Sleeswijksche, 700 inw.

SCHWACHAT, Oostenr. vlek, aan

den *Schwachat*, nabij den Donau, 6 uur Z. O. van Wenen, katoenfabr. en met het kerspel 4000 inw.

SCHWADORF, Oostenr. vlek, 5 uur Z. O. van Wenen, katoenfabr.

SCHWALBACH (BURG) Nass. vlek, 3 uur N. W. van Idstein.

SCHWALENBERG, Lippe-Detmold-sche hoofdpl. van een amt, met 1 slot.

SCHWALHEIM, Keurhess. d. gr. Hanau, met eene minerale bron.

SCHWALITZ, Boh. d. kreits van Buntzlau, met ijzermijnen.

SCHWALLUNGEN, Saks. Meiningensch d. in het Unterland, papiermolen, staalbron, tabaksbouw.

SCHWAMBERG, Oostenr. vlek, in den Stiermarkschen kreits Marburg, 1 slot, 120 huizen.

SCHWAND, Beij. vlek, Rezatkreis, 4 uur Z. van Nuremberg.

SCHWANDEN, Zwits. vlek, canton Glarus, welgebouwd en levendig, met veel kunstvljt en 4000 inw.

SCHWANDORF, Beij. vlek, Regenkreis, aan den Naab, 960 inw. Wurtemb. vlek, Schwarzwaldkreis.

SCHWANEBECK, Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Maagdenburg, 1600 inw.

SCHWANENSTADT, Oostenr. vlek, land Ob der Ens, Hausruckviertel, ongeveer 1500 inw.

SCHWANSEN, Deen. distr. in het Sleeswijksche, aan de Oostzee, op een schiereil. met 4 kersp. en 6000 inw.

SCHWARZA, Pruis. vlek, in het Erfurtsche, met 1 slot, fabr. van linnens en wollen stoffen, ongeveer 1000 inw. Schwarzburgsche riv. die in de Saale valt; Oostenr. riv. van Moravie.

SCHWARZACH, 2 Beij. riv. Regenkreis en Oberdonaukreis; Beij. stadje, Untermainkreis, aan den Main, met slechts 300 inw.

SCHWARZAU, Oostenr. vlek van het land Unter der Ens, viertel Unterwienwald, glasfabr. 1000 inw.

SCHWARZBURG, Duitsch vorstendom, in Thuringen, met bijkans 100,000 Protest. inw. Het voert den naam van een slot op eene rots aan de Schwarza, en bestaat uit een Oberland en een Unterland, die van elkanderen afgezonderd liggen, en beide bergachtig zijn, maar vruchtbare valleijen bevatten. De bergen verschaffen er ijzer, kobalt, velerlei delfstoffen en jaarlijks 60,000 schepels zout. Het land is tusschen de onderling ver-

wante vorstenhuizen van *Schwarzburg Rudolstadt* en *Schwarzburg Sondershausen* verdeeld; welke beide zoo in het eene als in het andere deel bezittingen hebben, en van welke het eerstgenoemde ruim 55,000 en het andere ruim 44,000 onderdanen heeft. De inkomsten van dit laatste, dat den naam der residentiepl. *Sondershausen* voert, bedragen ongeveer 340,000 guldens, en die van het te *Rudolstadt* residierende Huis 270,000 guldens. De Vorsten onderhouden te zamen ruim 600 soldaten, zijn leden van het Duitsehe verbond, en hebben deel aan het Appellationsgericht, waarover zie *SAKSEN-GOTHA*.

SCHWARZENAU, Pruis. vlek, in het Westphalsche regtsg. *Arensberg*, met 1 slot en 650 inw. Beij. d. *Untermainkreis*, aan den *Main*, 4 uur O. van *Wurzburg*, slag van 1796.

SCHWARZENBACH, Zwits. vlek, canton *St. Gall*, aan den *Thur*; Beij. vlek, *Mainkreis*, nabij de bron der *Saal*, met 1 slot en 1650 inw. katoenspinnerij en weverij. In denzelfden kreits heet een vlek met 700 inw. en weverij van wollen stoffen, *Schwarzenbach am walde*.

SCHWARZENBERG, Duitsch vorstenhuis, aan de voormalige Graven van *Seinsheim* naauw verwant, en, onder Beij. Suzereiniteit, het Prinsdom *Schwarzenberg*, dat met het gr. *Seinsheim* te zamen, in den Beij. *Main- en Reztakreis*, 12,000 inw. heeft, bezittend, benevens 2 standsheerlijkheden in den Beij. *Oberdonaukreis*, met ruim 3000 inw. en in *Boheme* een groot aantal middelbare goederen, met meer dan 100,000 inw. en de *Schwarzenbergsche kanalen*.

SCHWARZENBERG, Saks. hoofdpl. van een eveneensgenoemd amt, in het *Erzgebirge*, met vele spijke-makers, draadtrekkers, kantwerksters, enz. onder de 1300 inw. *Hav. vlek*, in het *Lüneburgsche*, aan de *Elve*. Eene Zwits. hoofdpl. van eene landvoogdij, met 1 slot, canton *Bern*, heet *Schwarzenburg*.

SCHWARZENBORN, Keurhess. stadje van *Ziegenhayn*, 900 inw. Een Keurhess. vlek in het *Hanausché*, met 1 slot, 1 groote fabr. van blaauwe verfstof, en 700 inw. heet *Schwarzenfels*.

SCHWARZHOLM, zie *DEGERBY*.

SCHWARZWALD, groote bergreeks, aan de Oostzijde van het *Badensche*, die tevens een deel van het *Wurtemb.* beslaat, meer hooge vlaktes, dan door dalen vaneen gescheidene bergen, bevat, veelal met hout bezet is, en aan de zijden der hoogten beweid wordt. Men velt er jaarlijks veel hout, dat den *Rijn* af naar *Holland* gaat. Men vervaardigt er potasch, pek, teer, terpentijn, glas, stroohoeden, ontelbaar vele houten uurwerken, enz. Het gebergte bevat ijzer, tin, lood, kobalt, koper, zilver, steenkool, enz. Men vindt er gezondheidsbronnen. De bevolking klimt tot bij de 320,000 inw.

SCHWARZWALD, Saksen - Gothasch d. in een eveneensgenoemd amt, met 3550 inw. den naam van een daaromstreeks liggend deel van het *Thuringerwald* ontleenend. Een Pruis. vlek, in het *Siles. regtsg. Liegnitz*, met 650 inw. en eene koolmijn, heet *Schwarzwaldau*.

SCHWARZWALDKREIS, een der 4. hoofddeelen van het *Wurtemb.* uit de vorige landverdeelingen *Ober- en Mittel-Neckar*, en eenige Oberamten der landverdeelingen van *Alb* en *Schwarzwald*, bestaand, en 17 Oberamten en ruim 362,000 inw. bevattend; hoofdpl. *Reutlingen*.

SCHWARZWASSER, 5 *Siles.* en 2 *Saks. riv.* en *Oostenr. vlek* in den *Morav. kreits Teschen*, 1300 inw. ook *Strumie*.

SCHWAZ, *Oostenr. kreits*, in het *N. O. van Tyrol*, met 133,000 inw. en hoofdpl. aan den *lun*, welgehouden, fabr. van verfstoffen, enz. 4000 inw. en eene koper- en zilvermijn in de nabijheid.

SCHWEDLER, *Hung. vlek*, regtsg. *Zips*, tweederlei kerken, eene kopermijn en een mijnbestuur.

SCHWEDT, Pruis. stad, in het *Brandenb. regtsg. Potsdam*, aan den *Oder*, met het paleis van een Vorstelijk huis, waaraan de stad plagt toe te behooren, 1 slot, 3 kerken, fabr. van leder, handschoenen, wollen stoffen, enz. 3700 inw.

SCHWEIDNITZ, gewezene hoofdpl. van een eveneensgenoemd Vorstendom met 180,000 inw. in het *Siles. regtsg. Reichenbach*, welgebouwd en versterkt, 4 Roomsche kerken, 1 *Luth. kerk* en gymn. fabr. van wol-

len stoffen, linnens, kousen, zijden lint, leder, handschoenen, papier, handel in gedrukte en andere linnens en garen, 8000 inw.

SCHWEIG, Pruis. vlek, in het Nederrijnsche regtsg. Trier, nabij de hoofdpl. aan den Moesel, 1050 inw.

SCHWEIGERN, Bad. vlek, Main- und Tauberkreis, 1000 inw. Wurtemb. hoofdpl. van eene heerlijkheid der NEIFFERGEN, Neckarkreis, welgebouwd, 1800 inw.

SCHWEIGERS, Oostenr. vlek van het land Unter der Ens, viertel Obermanhartsberg, 900 inw.

SCHWEIGHAUSEN, Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, nabij Haguenau, 1100 inw. en vlek, dép. Haut-Rhin.

SCHWEINA, Saksen-Meiningsch vlek, in het Unterland, met eene kobaltmijn, 800 inw.

SCHWEINAU, Beij. vlek, Rezatkreis, velerlei kunstvljt en handel, en vele voerlieden, 1000 inw.

SCHWEINFURT, Beij. stad, Untermainkreis, aan den Main, 8 uur N. N. O. van Wurzburg, bemuurd, met 2 bruggen over de riv. 3 Luth. kerken, 1 Lat. school, eenig fabriekwezen, bouw van wijn, tarwe, tabak, enz. handel daarin, enz. 5200 inw.

SCHWEINITZ, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Liegnitz, 1200 inw. Boh. vlek, kreits van Budweis, branderijen, veehandel, 2 sloten, 1000 inw. Pruis. stadje; in het Saks. regtsg. Merseburg, groote varenmarkt, 650 inw.

SCHWEINSBERG, Keurhess. stadje van Oberhessen, 800 inw.

SCHWEINSWART, Oostenr. vlek, in het land Unter der Ens, viertel Unterwienewald, 1 slot, 1000 inw.

SCHWEITZ, zie SCHWYZ.

SCHWELM, Pruis. riv. en eveneensgenoemd stadje aan dezelve, in het Westphaausche regtsg. Arensberg, met drierlei kerken, fabr. van katoenen, beddetijt, bonten, wollen, katoenen en ander hand, branderijen en looijerijen, 2500 inw. benevens welke er zich in de naaste omstreken ongeveer 10,000 menschen van kunstvljt generen, en seizens, klingen, slotwerk, enz. vervaardigen. Dezelfde omstreken bevatten eene gezondheidsbron.

SCHWENDBURG, zie OFFENBURG.

SCHWENNINGEN, Wurtemb. d. Schwarzwaldkreis, 2500 inw.

SCHWERIN, hoofdpl. van het groothertogdom Meklenburg-Schwerin, aan het meer van haren naam, zeer wel gelegen, van wallen omgeven, en buiten de voorsteden in 3 deelen gescheiden. Op een eil. in het meer ligt het Vorstelijk paleis, met deszelfs park en schilderijen-verzameling. Het is versterkt, en heeft eene ophaalbrug tusschen zich en de stad. Deze heeft 1 Domkerk, nog 2 andere Luth. kerken 1 Roomschez. 1 synag. 1 Domschool, 1 lakenfabr. tabaksfabr. vele branderijen en brouwerijen, linnenreederij, enz. 8000 inw.

SCHWERIN (*Schwierzyua*) Pruis. stadje, regtsg. Posen, 2000 inw. waarvan $\frac{1}{4}$ Joden zijn.

SCHWERINSBURG, welgebouwd Pruis. vlek, nabij Anklam, met 1 fraai slot van de SCHWERINS.

SCHWERSENZ, Pruis. stadje, regtsg. Posen, fabr. van laken, linnen en leder, 2700 inw. waarvan ongeveer de helft Israëlitien zijn.

SCHWERTA, Saks. vlek, prov. Lausnitz, 2500 inw. meest linnenwevers, of draaijers, en lieden, die sluikhandel op Boheme drijven.

SCHWERSBERG, Oostenr. vlek, land Ob der Ens, Muhlviertel.

SCHWERTE (*Schwerte*) Pruis. stadje, in het Westphaausche regtsg. Arensberg, fabr. 1400 inw.

SCHWETZ, Westprouis. stadje, regtsg. Marienwerder, aan den Weichsel, 1 oud slot, fabr. 2500 inw.

SCHWETZKAU (*Swieczchow*) Pruis. stadje, regtsg. Posen, veel linnenreederij, 1400 inw.

SCHWETZINGEN, Bad. vlek, Neckarkreis, 2 uur van Heidelberg, door een kanaal met den Rijn verenigd, 2200 inw. Een Vorstelijk paleis alhier heeft heerlijke tuinen.

SCHWIEBUS, Pruis. stad, in het Brandenb. regtsg. Frankfurt, met 1 kasteel, tweederlei kerken, fabr. van wollen stoffen, 3000 inw.

SCHWIEHAU, Boh. vlek, kreits van Klattau, 1000 inw.

SCHWINGE, Han. riv. die uit de prov. Bremen bij Stade in de Elbe valt, uit welke er tevens eene gegravene vaart naar haar loopt.

SCHWOIKA, Boh. vlek, kreits van Leutmeritz, met eene tapijtfabr.

SCHWYZ (*Schweitz*) Zwits. canton, Z. van Zurich, en O. van Lucern en

Zug, aan de meeren, die den naam van deze cantons voeren, en voorts van bergen omgeven zoowel als doorloopen, in 1800 een weinig vergroot, maar nogtans geen 30,000 inw. hebbend. Dezelve zijn Roomschegez. en zeer eenvoudig. Zij leven meestal van veeteelt. Daar de Zwits. onafhankelijkheid hier het eerste ontsproot, gaf het kleine landje aan de gansche republiek een naam, welken het zelf van zijn hoofdpl. *Schwyz* ontleende. Deze ligt in een schoon dal, niet ver van het Lucernsche meer. Zij heeft 5000 inw. 1 groote kerk, 2 kloosters, een statig raadhuis, maar voorts niets merkwaardigs. De regeringsvorm van het canton is gansch Democratisch.

SCHYNDEL, Noordbrab. d. arond. Eindhoven, 3100 inw.

SCIACCA, Sicil. zeep. op de Z. W. kust, in den Val di Mazzara, hemuurd, en zich van buiten wel uitvoerend, maar slecht gebouwd, met uitvoer van koren, zwavelbronnen, 12,000 inw.

SCIATHI, zie SKIATHI.

SCICILI, kleine Sicil. zeep. aan de Zuidkust des eil.

SCIGLIANO, Sicil. stad, in het Napolit. Calabria citra, 5600 inw.

SCIGLIO (*Scilla*) Sicil. stadje, met 1 kasteel en 2000 inw. in het Napolit. Calabria ultra, aan de Straat van Messina, nabij de aldaar op 28° 12' N. Br. 11° 7' O. L. gelegene *Kaap Sciglio*.

SCILLY, Ier. d. gr. Cork, aan den Bandon, tegenover Kinsale, met eene Eng. bevolking; onbewoond Brit. eilandje van Wallis, aan de kust van Glamorgan; een der kleinste Eng. Sörings, van hetwelke intusschen de gansche groep haren Eng. naam van *Scilly islands* ontleent; zie voorts PELEGRINO.

SCINDY (*Sindy, Sinde*) Afg. land, dat de wederzijdsche oevers van den Scind, omstreeks zijnen mond, zamt eene door hem gevormde Delta, waarover zie INDUS, bevat, en veel overkomst met Egypte heeft. De bevolking is een mengsel van Ind. Arab. en Beludsjen, en meestal Mohammed. Het land werd in 1756 door den toenmaligen Grooten Mogol aan zijnen schoonzoon den Sjach der Afgans geschonken. In 1779 eindigden

eenige aldaar gezetene Beludsjen van den naam van *Talpoeries* de regering der Nabobs, welke er sinds den aanvang der 16 eeuw had plaats gegrepen, en Scindy werd vervolgens door 3 Ameers uit het midden der *Talpoeries* gemeenschappelijk geregeerd, die er een aantal vestingen wel bezet houden, eene talrijke magt van paardenvolk op de been kunnen brengen, en met het betalen van schatting aan den Sjach zeer achterlijk zijn. Uit het gezamentlijke land, welks hoofdpl. Hyderabad geacht kan worden te zijn, voert men wijd en zijd boter, rijst, potasch, salpeter, duivelsdrek, wijrook, indigo, paarden, kemels en huiden, uit; en de Brit. slijten er voornamelijk te Crotchey Ind. en Chin. goederen.

SCIO, zie SKIO.

SCIOTO, Noordam. riv. van Ohio, die te Portsmouth op 38° 34' N. Br. in den Ohio valt, zoo als de *Little Scioto* zulks 7 uur lager doet. De *Scioto* heeft aan hare oevers een gr. van haren naam met 3400 inw. Een vlek van Ohio, gr. Ross, heet ook *Scioto*, en dat gr. bevat een d. van den naam van *Scioto Saltsprings*.

SCPIO, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Cayuga, aan het meer van dezen naam, 7100 inw.

SCITNATE, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Plymouth, aan eene eveneensgenoemde baai; 42° 12' N. Br. vlek van Rhode Island, gr. Providence, 2600 inw.

SCLAVONIE, zie SLAVONIE.

SCLAIN, Nederl. d. van Namen, ruim 2 uur van de hoofdpl. met Bonnevillle te zamen 616 inw.

SCLIDO, Ven. Lomb. vlek, regtsgr. Vicenza, 4 uur van de hoofdpl.

SCOLT-HEAD, Eng. kaap van Norfolk; 53° N. Br. 4° 9' W. L.

SCOMBRERA (*Escombrera*) Spaan. eilandje, aan den mond der haven van Carthagena.

SCONE (*Scoon*) Schot. kerspel van Perthshire, met 2000 inw. en eene veeneensgenoemd d. van 450 inw. dat een ouderwetsch paleis bevat, waar de Koningen van Schotl. gekroond plagten te worden. *Sconie* noemt men daarentegen een kerspel van Fifeshire, met 1761 inw. en een vlek, waarover zie LEVEN.

SCONSER, Schot. d. op het Hebrid. eil. Skye, met eene brievenpost.

SCOOKAM, Brit. eilandje van Wal-lis, nevens Milfordhaven.

SCOPELO, Turk. eil. van den Archipel, N. van Egribos, 10 uur in den omvang, min vruchtbaar, maar wel bebouwd, en wijn, oliven en andere vruchten opleverend. Men telt er 12,000 inw, waarvan 5000 in de eveneensgenoemde hoofdpl. aan een inham der Oostzijde, deels op eene vlakte, deels op eene hooge landpunt, met 12 kerken, of kapellen, eenige kloosters, en een Griekschen bisschop.

SCOPIA, Turk. vlek van Bosna, 1300 inw. vlek van Rumeli, sandsjakschap Widdin; zie voorts USKUB.

SCOTT, 2 Noordam. gr. in het Z. W. van Virginia, en in het N. van Kentucky. met 12,500 inw. waaronder 3732 Negerslaven; hoofdpl. Georgetown.

SCOTT'S BAY, aan het Z. W. einde van het Westind. eil. Dominica. Een inham aan de Z. W. kust van Jamaica heet *Scott's cove*, en de Zuidpunt van Dominica *Scott's head*. *Cape Scott* noemt men daarentegen de Westpunt van het Quadra en Vancouver eil. aan Amerika's N. W. kust, met een goeden doortogt tusschen zich, en *Scott's islands* van welke het Westelijkste op 50° 52' N. Br. en 133° 52' W. L. ligt. Een eil. van Zuidelijk Polynesie, dat, nevens *Scilla*, of *Scylla*, tot eene nog genoegzaam onbekende groep nabij de Prins Willems eil. behoort, heet ook *Scott's eil.* en 2 pl. van het Noordam. Virginia, gr. Halifax en Powhatan, voeren de namen van *Scottsburg* en *Scottsville*.

SCOUZIE HEAD, Schot. kaap, aan de Oostkust van Caithness; 58° 31' N. Br.

SCRANENBURG, Noordam. vlek van Nieuw Jersey, gr. Bergen, met inw. van Nederl. afkomst, en 2 kerken, waarmede in het Nederd. predikt.

SCRIBAN, ruïne en goede haven, met een moeilijken ingang, aan de Westind. zee, in Zuidam. 6 uur O. van Porto Bello.

SCRIVELSBY, heerlijkheid van den dusgenoemden Kampioen van Engeland, in Lincolnshire.

SCRIVEN, Eng. vlek van Yorkshire, West-Riding, 833 inw. Noordam. gr. van Georgia, 4477 inw. waaronder 1800 Negerslaven.

SCROON, Noordam. vlek, van Nieuw

York, gr. Essex, aan een eveneensgenoemd meer, waaruit er eene riv. van denzelfden naam naar de Hudson loopt.

SCROPHOE, 2 Turk. eilandjes, in de Ion. zee, voor den Aspropotamos.

SCRUB, een der kleinste Westind. H. Maagden eil. aan het eil. Tortola onderhoorig; 18° 25' N. Br.

SCUL HAVEN, genoegzaam diepe inham aan Ierl. Z. W. kust. Een Eng. kerspel van Yorkshire, East Riding, nabij Hull, en als eene voorstad van die stad, heet *Sculcoates*, en heeft ongeveer 8600 inw.

SCUTARI (*Iskenderje*) Turk. hoofdpl. van een sandsjakschap in Rumeli, niet ver van zee, aan de Bojane, die uit het meer van *Scutari* voortkomt, en bij Dulcigno in zee valt. De stad heeft een versterkt kasteel op haar hoogste gedeelte, verscheidene moskees en kerken, 1 Griek. bisschop en 12,000 Turk. en Arnautsche inw.

SCUTARI (*Istoudar*) voorstad van Constantinopel, of, zoo men wil, deszelfs Aziatisch gedeelte, van hetwelke men er een heerlijk gezigt heeft, dat intusschen door het gezigt uit Scutari op Constantinopel nog overtroffen wordt. De Caravanen uit het binnenland komen hier aan, en veroorzaken er veel handel en vertier. Eene schoone landstreek met prachtige graven van Turk. grooten omringt de pl. die een paleis van haren bijzonderen eigenaar, den Grooten heer, bevat. en 30,000 inw. heeft.

SCYLLA, zie SCIGLIO en SCOTT'S BAY.

SDILLI, zie DELOS.

SE (*Tse*) Chin. stad van den tweeden rang, in Honan; 36° 25' N. Br.

SE-LING, Chin. stad van den tweeden rang, in Khansi; 21° 55' N. Br.

SE-MA-TAI, Chin. stad van den derden rang, in Petsjeli.

SE-NAN-FOE, Chin. stad van den eersten rang, in Koeitchoe, van bergen met woeste bewoners omgeven; 27° 56' N. Br. 102° 6' O. L.

SE-NGAN-FOE, Chin. stad van den eersten rang, in Khansi, met een klein bergachtig grondgebied; 23° 24' N. Br. 102° 40' O. L.

SE-SIOUI, Chin. stad van den derden rang, in Sjantong.

SE-TCHOE, Chin. stad van den eersten rang, in Koeitchoe, midden in gebergten, die vermiljoen en kwik

opleveren, en ruwe en onkundige bewoners hebben; 27° 10' N. Br. 103° 6' O. L.

SE-TCHIN, Chin. stad van den 2 rang, in Khansi; 22° 48' N. Br.

SE-TCHING, Chin. stad van den 1 rang, in Khansi, aan de grenzen van Yunnan; 24° 17' N. Br. 100° 0' O. L.

SE-TCHU-EN, Chin. prov. aan de Westzijde des rijks, ten Z. van Sjen-si; bergachtig, maar in de dalen, daar de Yang-Tsje-Kiang er van het W. naar het O. doorloopt, zeer vruchtbaar en uitnemend bebouwd. Het land verschaft suikerriet, zijde, China's appels, en citroenen, en de beste rhabarber van China, muskus, kleine, maar schoone en vlugge, paarden, zout, ijzer, tin, lood, zeilsteen en lapis lazuli. Men telt er 100 steden en vele vestingen. De bevolking wordt zeer verschillend begroot.

SEADOWLY, Ind. vesting van Nepaul, thans denkelijk Britsch.

SEAFORD, eene der Eng. Cinque ports, in Sussex, aan het Kanaal, met een fort en een seiupost op eene steilte aan zee; 50° 50' N. Br. 4° 43' W. L. Een inham aan de landengte tusschen de Schot. eil. Lewis en Harris, heet *Loch Seaforth*.

SEAKONNET, Noordam. eil. en klippen van Rhode island, aan de Narraganset bay, nabij Newport.

SEAL ISLAND, Brit. eilandje, aan de Noordpunt van Anglesey, met eene goede vuurbaak, en veel bezoek van zeehonden; 1er. eilandje, aan de N. kust, nabij Malinhead; Noordam. eil. aan de Z. W. kust van Nieuw Schotl. 43° 50' N. Br. en aan de kust van Maine; 43° 50' N. Br. De Eng. geven denzelfden naam nog aan vele andere eilandjes, en dien van *Sealer's cove* aan eenen voor de robbenslagers nuttigen inham van Nieuw Hollands Oostkust; 39° 5' Z. Br.

SEALE, 2 Eng. kersp. van Kent, 1100 inw. en van Surry; 2 Eng. buurten van Leicester, met gezamenlijk ongeveer 1000 inw. heeten *Over* en *Nether Seale*.

SEALKOTE, voormaals vermaarde, en naar de Ind. overleveringen voor 5000 jaar gebouwde, stad en vesting der Sjiks in Labor, thans vervallend; 52° 44' N. Br.

SEARA, Braz. hoofdpl. van een klein distr. aan zee, met een fort en

eenige goede gebouwen, maar riv. noch haven, slechts 1200 inw. 30° 31' Z. Br.

SEARBELT, Ind. eil. nabij den Westeroever der Golf van Cambaye, met een d. aan de Noordzijde, dat aan de zeeschuijmers der omstreken tot ververschpl. dient, en verscheidene merkwaardigheden.

SEASSEE, zie SEE ASSEE.

SEATON, Schot. zeep. aan den Fortschen frith, met eene haven, die bij de ebbe droog loopt; Schot. visschersdorpje, gr. Ross, aan den Frith van Murray; Eng. vlek van Cumberland, met zalmvisscherij op de Derwent; door de zee verzwolgene Eng. pl. van Cornwall, welke nog steeds den naam aan eene riv. geeft, die 1 uur O. van Looe in het Kanaal uitloopt; Eng. kerspel van Devonshire, met eene verzande haven en zeebaden; Eng. d. aan de kust van Durham, met goede zeebadsinrigtingen, 3½ uur N. O. van Stockton upon Tees; Eng. d. van Northumberland, aan zee, nabij Tyne-mouth, met eene kunsthaven voor klein vaartuig, die den naam van *Seaton Sluice* voert. In hetzelfde gr. ligt een *North Seaton*, in Yorkshire, East Riding, een *Seaton Ross*, en nog een *Seaton*, en dezen naam voeren nog meer andere Eng. pl.

SEBAKET BARDOIL, Egypt. meertje, nabij de Middell. zee en de grenzen van Syrie, ongeveer 5 uur lang.

SEBASTE, ellendig Turk. d. van Falesthin, op de standpl. van Samaria.

SEBASTIAN (SAN) Spaan. hoofdpl. van Guipuscoa, op eene landpunt, welke door den mond der Urumea ten O. en een inham ten W. tot een schier-eil. wordt gemaakt. De riv. van den eenen kant bereikt en vult de grachten der stad. Zij zelve ligt aan den inham, die op zijne Westpunt eene hooge vuurbaak, en binnen dezelve, ook aan de Westzijde, eene door 2 moeljes gevormde haven voor 30 koopvaarders heeft, welker toegang tusschen het eilandje St. Clara en haar henen loopt. Zij is wel gebouwd, na het vreesselijk beleg van 1813 vrij wel hersteld, en als grenspl. van Spanje sints lang uitnemend versterkt. Er loopt uit haar een kronkelend voetpad naar de anders onge-naakbare citadel La Mota, die haar bestrijkt. Men vervaardigt er, uit het ijzer van Guipuscoa, ankers, enz. die

wijd en zijd uitgevoerd worden, benevens leder, kabeltouw, zeildoek en wol, 12,000 inw. 43° 19' N. Br. 6° 41' W. L.

SEBASTIAN (SAN) volkrijke Nieuw Spaan. stad, intendantschap Sonora, van mulatten, mistjzen en inlanders, bewoond; 24° N. Br. stichting in San Luis Potosi, enz. Eene vervallene Zuidam. stad van Nieuw Granada, aanden mond der Golf van Darien, heet *San Sebastian de Buenavista*, en eene stad van Venezuela, aan den Guari-co, met 3500 inw. en veeteelt, *San Sebastian de los Reyes*; zie voorts CHAMA.

SEBASTIAN (SAN) doorgaans onder water staand eilandje, met een versterkten toren, aan den Westhoek van het Spaan. Cadix; eender eil. waaruit het Zuidam. Vuurland bestaat, en inham nevens hetzelfde; zie voorts INFANTE (KAAP)

SEBASTIAN (CABO SAN) Spaan. landpunt van Catalonie; 41° 53' N. Br. 5° 22' W. L. Zuidam. N. W. punt der Golf van Darien; kaap aan Amerika's Westkust, op ongeveer 42° N. Br. N. W. punt van het eil. Madagaskar; 12° 30' Z. Br. 41° 32' O. L.

SEBASTIANA, zie BASTIANBERG.

SEBASTIANO (ST.) Sard. vlek van Piemont, prov. Turin, op eene hoogte, aan den Po, tegenover Chivasso, 1600 inw. Sicil. vlek, nabij Napels, ongeveer 1000 inw.

SEBASTIAO (ST.) Port. vlek, op het Vlaamsche eil. Tercera, met 6 kleine forten en 1000 inw. Port. stadje, op de N. O. zijde van het Vlaamsche eil. Pico; vlek op het Port. eil. St. Thomas, in de Bogt van Guinee; 2 Braz. vlekken, gouv. Para en gouv. Rio Enero, aan een riviertje van denzelfden naam, dat op 23° 40' Z. Br. in zee valt, en tegenover een eilandje, 3 uur van den wal, op 23° 45' Z. Br. ook *St. Sebastiao* genoemd, en uitnemende suiker, peulvruchten en vee voortbrengend. Over *St. Sebastiao de Rio Enero* zie RIO ENERO.

SEBASTIEN (ST.) Fr. vlek, dép. Loire infér. nabij Nantes, met eene ijzergieterij, en nog 15 andere Fr. pl.

SEBBA ROUS, Afrik. kaap van Algiers, met eene zeer ruwe en woeste bevolking, die in rotsholen leeft; 37° 8' N. Br. 1° 39' O. L.

SEBBAH, Afrik. vlek van Fezzan,

in eene vruchtbare landstreek, met bouwvallen, 20 uur N. van de hoofdpl.

SEBEN (*Saben*) Oostenr. d. van Tyrol, nabij Brixen, met 1 slot.

SEBENICO, Oostenr. stad, in den Dalmatischen kreits Zara, aan den uitloop van de Kerka in de Golf van Venetie, bemurd en wel gebouwd, met eene grootsche kerk, eene ruime haven, die door een fort aan haren mond gedekt wordt, op 44° 7' N. Br. visscherij, fabr. 6300 inw.

SEBES, Hung. riv. gr. Arad; een vlek aan dezelve, met 1 Geref. en 1 Grieksche kerk, heet *Boros Sebes*; en in het Hung. regtsg. Sarosligt, nabij de hoofdpl. Eperies, een *Also Sebes*.

SEBESE, zie PULO BICIE.

SEBEZ, Rus. kreitsstad, gouv. Wittebsk, op een eil. in een eveneensgenoemd meertje, 16 uur N. van de hoofdpl. 56° 16' N. Br.

SEBNITZ, Saks. stadje, kreits van Meissen, aan een eveneensgenoemd riviertje, in een dal tusschen hooge bergen, velerlei kunstvljst, 2400 inw.

SEBOE (*Saboe*) Afrik. riv. van Marokko, die bij de hoofdpl. eene haven vormt, doch hierdoor verlamd wordt, en aan haren bij MAROKKO vermelden mond verstopt is. Men geeft dien naam ook aan eene riv. waarover zie MAMORA; en eenige Noordam. eilandjes nabij de Kaap Bretonsche Port Dauphin heeten *Sebou*, of *Sibou*.

SEBSVAR, Afg. stad van Chorasán, 60 uur N. W. van Herat.

SEBU (*Cebu*, *Zebu*) een der grootste Philipp. eil. met Maleische inw. waarvan er ongeveer 60,000 aan de Spanjaarden gehoorzamen, en de overigen eigene opperhoofden hebben, over het geheel rotsig, stofgoud en ebbenhout voor den handel opleverend, maar de gewone zamelpl. van al de voortbrengselen der Bissayas eil. die naar Manilla gaan: 10° N. Br. 118°—121° 30' O. L. Een Maleisch vlek van Mindanao, met eene haven, in een vruchtbaar oord, heet *Sebugey*.

SECA, Braz. eil. aan de kust van Porto Seguro; Zuidam. landpunt van Venezuela.

SECAS (ILHAS) Afrik. eilandjes, aan de Westkust van het land der Hottentotten, Z. van de Oranje riv. Zuidam. eilandjes en klippen, in de Stille zee, aan de kust van Veragua.

SECCHIA, Ven. Lomb. riviertje,

dat 3 uur Z. O. van Mantua in den Po valt, en van den *Serchio* verschilt.

SECHELLES (DE) eilandengroep van den Ind. oceaan, tusschen 4° en 5° Z. Br. aan Mauritius onderhoorig, en thans ook Brit. naar het grootste eil. waarover zie MAHÉ, meermalen *Eilanden van Mahé* genoemd. Het tweede eil. in rang heet *Praslin*. De overige zijn klein, meestal laag van grond, en van rissen omgeven. De inw. der grootste bouwen een weinig katoen, koffij en specerijen, die er wel voort willen. Zij zamelen kokosnoten, schildpadden en oesters, voor Mauritius. Zij bezitten te zamen 6 verdeckte vaartuigen.

SECHIEN, Perz. stad van Kerman, aan den Perz. zeeboezem.

SECHURA, Perusche pl. van Truxillo, aan de Piura, dicht aan zee, met eene fraaije kerk, 200 woningen van riet en 400 inlandsche gezinnen. De omstreken vormen eene woestijn van 30 uur lengte; 5° 33' Z. Br.

SECKAU, Oostenr. vlek, in den Stiermarkschen kreits Judenburg, met eene kapittelkerk.

SECKENHEIM, Bad. vlek, Neckarkreis, nabij Mannheim, 1200 inw.

SECLIN, Fr. cantons hoofdpl. dép. du Nord, arond. Rijnssel, 2500 inw.

SECO, Zuidam. riv. van Venezuela, in de Golf van Coro uitlopende, en meer riv. van America.

SECONDIGLIANO, Sicil. vlek, nabij Napels, 4800 inw. die varkens ten behoeve van de stad mesten.

SECONDIGNY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Deux Sevres, 7 uur N. van Niort, fabr. veeteelt, 1500 inw.

SECOND MOON, Noordam. vlek van Pensylv. gr. Beaver, 1250 inw.

SECONDO (ST.) Sard. vlek van Piemont, prov. Pinerolo, 1600 inw. Parmez. vlek, 3 uur W. N. W. van de hoofdpl. versterkt eil. omstreeks Venetie.

SECCOLE, Ind. d. nabij, Benares waar de Europeers der stad hun gewoon verblijf in vaneen verspreide lusthuizen en verdere woningen houden.

SECUNDRÁ, 2 Ind. steden van Agra; 26° 23' en 27° 45' N. Br. en stad van Delhi; 28° 38' N. Br. 2 Ind. pl. van Asjmir en Allahabad heeten *Secundrepore*.

SEDAN, Fr. hoofdpl. van een arond. met 54,000 inw. dép. Ardennes, op

den regteroever der Maas, waarover er hier eene brug ligt, wel versterkt, met een oud kasteel, waar TURENNE geboren werd, en dat thans als tuighuis en geschutgieterij wordt gebruikt, geweermakerijen, smederijen van ijzeren en koperen gereedschap, fabr. van zeer fijne lakens, handel, en onder de 11,000 inw. vele Protest. die er eene hooge school plagten te hebben; 49° 42' N. Br. o' 4' O. L.

SEDANG, Oostind. vlek, op de N. W. kust van Borneo; 2° 15' N. Br.

SEDASIER, Ind. stad van Mysour.

SEDASIGHUR, zie CARWAR.

SEDBERGH, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, 1800 inw. die veel ijzerwerk vervaardigen.

SEDE, meer dan een poel van Egypte; en meer dan een Egypt. d. heet *Sedese*, of *Sed/e*.

SEDEIR, Arab. hoofdpl. van een distr. in Nedsjed.

SEDERON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Drôme, arond. Nyons.

SEDFIELD, Eng. vlek van Durham, Lat. school, 1300 inw.

SEEGELEY, Eng. kerspel van Staffordshire, nabij Dudley, 14,000 inw. die veel ijzerwerk vervaardigen.

SEEGEMOOR, Eng. distr. van Somersetshire, N. van de riv. Parret.

SEGER, Zuidam. riv. van Patagonie, die in het Westerdeel van Port Famine aan de Straat van Magellaan uitloopt.

SEGGWICK, Noordam. zeepl. van Maine, gr. Hancock, 1352 inw.

SEGHOUT, Ind. hoofdpl. van een klein distr. van Cuddapah, in Golconda, welversterkt en thans Brit.

SEDLITZ, dus, of *Sedletz*, en *Setz*, heeten 3 kleine Boh. pl. in de kreitsen van Prachin, Beraun en Czaslau. De laatste bevat eene groote Keizerl. tabaksfabr. Een *Sedlitz*, in den Boh. kreits Saatz, heeft soortgelijk eene gezondheidsbron, als die van het naburige *Seidschütz*, in den kreits van Leutmeritz, welker water men in menigte door gansch Duitschland henen zendt.

SEDLNITZ, Oostenr. d. in den Morav. kreits Prerau, 1500 inw.

SEDSJISTAN, Aziat. land, tusschen het Afg. Kandahar en Chorasán aan den eenen kant, en Mekran ten Z. uit welk laatste land, en het verdere Beludsjistan, er derwaarts eindeloos

veel zand is overgewaaid, dat er den grond ganschelijk bedorven heeft, uitgezonderd de oevers van den Heermund, waar er zich een aantal onderling onafhankelijke opperhoofden in versterkte dd. ophoudt, en een hunner, **BAHRAM KHAN KYANEE**, in 1810, den schijn van algemeen opperhoofd voerde, zonder intusschen meer dan 3000 man te velde te kunnen brengen. Hij hield zijn verblijf te Doo-sjak op $31^{\circ} 8' N.$ Br. $58^{\circ} 17' O.$ L. waaromstreeks en elders men ontzettende bouwvallen van verlatene steden vindt. In naam behoort het land gedeeltelijk tot Perzie; vergelijk **AF-GANS** in het Supplement.

SEE AMOL, Oostind. eilandje, aan de Oostkust van Borneo; $5^{\circ} 27' N.$ Br.

SEE ARBELT, zie **SEARBELT**.

SEE ASSEE, een der Oostind. Soeloe eil. hoog, houtrijk, en op menige pl. bebouwd; $5^{\circ} 25' N.$ Br. $115^{\circ} 56' O.$ L.

SEE BANGOG, Oostind. eilandje, aan de Oostkust van Borneo; $4^{\circ} 18' N.$ Br. een weinig ten N. van *See-Parran*.

SEE BEEROO (*Si Biroe*) Oostind. eil. aan Sumatra's Westkust, met een vuurberg, tusschen 1° en $2^{\circ} Z.$ Br.

SEE BESE, zie **PULO BICIE**.

SEE COCKUP, zie **NASSAUS EIL.**

SEE LINGAN, een der Oostind. Soeloe eil. $6^{\circ} 4' N.$ Br.

SEE PORA, eil. aan Sumatra's W. kust, ten N. van de Nassau's eilanden, nevens *See Beeroo*, op de Oostkust eenige dd. met verspreide woningen hebbend, waar er yams, kokosnoten en varkens, te bekomen zijn.

SEEBAH, Ind. hoofdpl. van een distr. dat aan de Sijks toebehoort, in Lahor, aan een riviértje, versterkt; $31^{\circ} 30' N.$ Br.

SEEBERG, Saks. Gothasche berg, nabij de hoofdpl. met 1 observatorium.

SEEBURG, Oostpruis. stadje, regtsg. Koningsberg, aan een meer, fabr. 1500 inw. Pruis. d. in het Saks. regtsg. Merseburg, tusschen de Mansfelder meeren.

SEEDGHUR, Ind. stad van Vizia-poer, in 1818 met weinig verlies door de Brit. op de Mahratten veroverd.

SEEDY ABID, zie **SIDY ABID**.

SEEFELD, Oostenr. vlek van het land Unter der Ens, viertel Untermanshartsberg, 1200 inw.

SEEHAUSEN, Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Maagdenburg, 1700 inw.

In hetzelfde regtsg. is een ander *Seehausen* met 2100 inw. bemuurd, en van een riviértje geheel omringd.

SEEHEIM, Hess. d. van Starkenburg. met 1 buskruid- en 3 oliemolens.

SEEHOF, Beij. d. Mainkreis, nabij Bamberg, met 1 fraai slot en tuin.

SEEKHONK, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Bristol, aan eene eveneens genoemde riv.

SEEKREIS, Bad. kreits, aan Zwitserl. den Donaukreis en de Bodensee palend, met ruim 80,000 inw. hoofdpl. Konstanz.

SEELAND, zie **ZEELAND**.

SEELAU, Boh. d. kreits van Cras-lau, met eene vermaarde Abdij. Men vindt er kostbaar gesteente en kristal.

SEELBACH, hoofdpl. van het gr. Geroldseck, dat aan de **VAN DER LEYEN** toebehoort, 2 kerken, 600 inw.

SEELOW, Pruis. stadje in het Brandenb. regtsg. Frankfurt, veel linnenrederij, veeteelt, 1300 inw.

SEELOWITZ (*Zidlochowice*) Oostenr. vlek, in den Morav. kreits Brünn, aan de Schwarza, met 1 fraai slot en tuin, ruim 1000 inw.

SEELOR, Ind. Mahrattenstad, in Malwah; $23^{\circ} 12' N.$ Br.

SEER, zie **SJADSJAR**.

SEERD, Turk. d. van Diarbekir, nabij den Tiger, 18 uur van de hoofdpl. met een Nestoriaanschen patriarch.

SEERDHUNA, Ind. stad van Delhi, in 1763 aan een Duitschen gelukzoeker geschonken, en na hem door zijne vrouw geregeerd, die thans onder Brit. bescherming te Delhi woont.

SEESSEN, Brunsw. hoofdpl. van een kreisamt in den Harz, met 1 oud slot, 1 jagthuis, 1 synag. 1 Joodsch opvoedingshuis, fabr. veel transithandel, 2000 inw.

SEESTADTEL, Boh. stadje, kreits van Saat, aan een vischrijk meer.

SEETACOND, Ind. stadje van Bengale, distr. Chittagong, met eene warme en vaak vlammeende bron; Ind. stad van Bahar, enz.

SEEVERGHEM, Nederl. d. van Oostvlaand. nabij Gend, 1290 inw.

SEEZ, Fr. cantons hoofdpl. dép. Orne, 5 uur N. van Alençon, aan de Orne, met 1 bisschop, 1 seminar. 1 goede hoofdkerk, velerlei fabr. en handel, 5500 inw. Eenige andere Fr. pl. en eene riv. die uit het dép.

Manche bij Avranches in zee valt heeten ook *Secz*.

SEFAKIN, Arab. stad van Yemen, 20 uur Z. O. van Loheia.

SEFROI, Marokk. vlek, 7 uur ten Z. O. van Fez.

SEGAL, klein Fr. eilandje, dép. Finisterre, arond. Brest.

SEGERBERG, Deen. stadje, in het Holsteinsche, om den voet van een berg van kalksteen, 1400 inw.

SEGED, Afrik. d. van Nubie, 10 uur Z. van Sennaar.

SEGEDIN, zie SZEGEDIN.

SEGELSEM, Nederl. d. van Oostvlaand. nabij Oudenaarden, 1600 inw.

SEGERA, Arab. vlek van Hejaz, 2 uur Z. van Medina.

SEGESVAR, zie SCHASSBURG.

SEGGESWYK, Eng. d. van Westmoreland, met 1 grooten kruidmolen.

SEGHETTO, Oostenr. zeep. van Dalmatie, kreits van Spalatro.

SEGNI, Pauzel. stadje, op een eveneensgenoemden berg, deleg. Frosinone, met 1 fraaije bisschopskerk.

SEGNITZ, Beij. vlek, Untermainkreis, aan den Main, 700 inw.

SEGO, Afrik. hoofdpl. van Bambarra, aan den Niger, uit 4 deelen bestaande, van welke er aan elke zijde der riv. 2 liggen. Een derzelve bevat het paleis van den Koning, dat wel een Neger is, maar op wien de Mooren, welker aantal er groot is, veel invloed hebben. Dezen bezitten er moskees. De huizen zijn er van leem, en hebben platte daken, en sommige 2 verdiepingen. Elk deel der stad is afzonderlijk van aarden wallen omgeven. Men telt er 30,000 inw. De riv. wordt er sterk beveren; 14° 10' N. Br. 7° 24' W. L.

SEGONET, groote Abyss. stad, in de prov. Samen.

SEGONZAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Charente, 2 uur Z. O. van Cognac, ongeveer 2500 inw.

SEGORBE, Spaan. stad van Valencia, 11 uur N. W. van de hoofdpl. op eene schoone plek gronds, aan eene riv. van tuinen omgeven, met vele pleinen en fonteinen, 1 bisschopskerk, eenige andere kerken en godshuizen, 1 seminar. fabr. van papier en stijfjel, pottbakkerijen, brandewijnstokerijen, 15,000 inw. Men vindt er in de kerken bezigtigenswaardige schilderijen, en in de nabij-

heid, zonderling sterk vloeiende bron.

SEGOVIA, Spaan. prov. die ten N. aan Burgos, ten O. aan Soria, en ten Z. aan Guadalaxara en Madrid paalt, en uit eene hooge vlakte en 2 bergketens bestaat. Zij is hier en daar zeer vruchtbaar en gezond van lucht. Men bouwt er koren, vlas, hennep en wijn. De bergen bevatten koper, ijzer, spiesglas, marmer en porseleinaarde. De voornaamste uitvoer is wol, van welke er in de prov. ook iets wordt verwerkt; voorts glas, papier, laken, hamels, lammeren en kalveren. 171,000 inw.

SEGOVIA, Spaan. hoofdpl. der eveneensgenoemde prov. op eene rotsige hoogte, tusschen 2 vlaktes, langwerpig, met enge kromme straten, Moorsche muren en torens om zich henen, 1 groote bisschopskerk, vele andere kerken en godshuizen, 1 Moorsch paleis, 1 Artillerieschool, 1 waterleiding van Romeinschen oorsprong, 1 groote lakenfabr. en verscheidene kleine, verwerijen, 1 fabr. van aardewerk, 1 hagelgieterij, 1 papiermolen, enz. handel in wol, enz. 10,000 inw.

SEGOVIA NUEVA, stad op de Noordzijde van het Philipp. eil. Luzonia, met 1 fort, 1 bisschop en 8000 inw. stadje van Guatimala, in Nicaragua, aan de grenzen van Honduras; 15° 45' N. Br.

SEGRE, Spaan. riv. van Catalonie, die in den Ebro uitloopt.

SEGRÉ, Fr. hoofdpl. van een arond. met 60,000 inw. dép. Maine et Loire, 7 uur N. W. van Angers, aan den zamenloop van 2 riv. zeer klein.

SEGUIN, Noordam. eilandje, aan de kust van Maine, met een licht, dat afwisselt; 43° 41' N. Br.

SEGULAM, een der Rus. Vossen-eil. in de keten der Aleuts.

SEGUR, Fr. vlek, dép. Aveyron, 4 uur van Rhodéz, 1600 inw. en nog 5 andere Fr. pl.

SEGURA, Port. stadje van Beyra, aan de Spaan. grenzen, met een onbeduidend kasteel, en 2 Spaan. vlekken van Arragon en Guipuscoa. Een Nieuw Spaan. stadje van Mexico heet *Segura de la Frontera*; een Spaan. vlek van Estremad. *Segura de Leon*; en *Segura de Sierra* noemt men een vlek van Murcia, aan de *Segura*, die 5 uur Z. Z. W. van

Alicante in de Middell. zee valt.

SEGARO, zie PORTO SEGURO.

SEGWIN, Ind. distr. van Nepaul, met een thans onafhankelijken Rajah, nog vrij onbekend.

SEHORE, Ind. Mahrattenstad van Malwah, mousselinfabr.

SEIBO, Westind. stad van Hayti, 16 uur O. N. O. van St. Domingo.

SEIBOUSE, Afrik. riv. van Algiers, die bij Bastion de France in zee valt.

SEICHES, 2 Fr. cantons hoofdpl. dép. Lot et Garonne, 2 uur N. O. van Marmande, 1300 inw. en dép. Maine et Loire, 3 uur N. O. van Angers, 1400 inw.

SEIDA, Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Merseburg, handel in wol, linnenrederij, 900 inw.

SEIDAU, Saks. vlek, in de Lausnits, nabij Bautzen, 1400 inw.

SEIDE, zie SAIDA.

SEIDENBERG, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Liegnitz, lakenfabr. pottebakkerij, enz. 1000 inw.

SEIDORF, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Liegnitz, met tweederlei kerken, linnenrederij, 1000 inw.

SEIDSCHÜTZ, zie SEDLITZ.

SEIFERSDORF, Saks. d. kreits van Meissen, 700 inw. Pruis. d. in het Siles. regtsg. Liegnitz, tweederlei kerken, 1000 inw. 3 Pruis. dd. in het Siles. regtsg. Breslau, waarvan er een met 750 inw. *Nieder- of Langen-Seifersdorf* heet, en een, met tweederlei kerken en 2000 inw. *Stein-Seifersdorf*.

SEIFERSHAU, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Liegnitz, tweederlei kerken, fabr. handel, 900 inw.

SEIFHENNERSDORF, zie HENNERSDORF.

SEIGNELAY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Yonne, 2 uur N. van Auxerre, 1 slot, lakenfabr. 1300 inw.

SEIGNELEGIER, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haut-Rhin, nabij Porentrui.

SEIHOUN (*Sejun*) Turk. stadje van Syrie, 5 uur Z. van Antakia, en riviertje daaromstreeks; riv. van Mingrelie, die ten Z. van den Rioni in de Zwarte zee uitloopt; zie voorts ADANA.

SEIKS, zie SJKS.

SEIL, een der kleinste Schot. Hebriden, gr. Argyle.

SEILHAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Correze, 2 uur N. van Tulle, 1300

inw. 3 andere Fr. pl. heeten *Seillac*.

SEILLANS, Fr. vlek, dép. Var, 5 uur N. O. van Draguignan, met vele molens voor de oljven der omstreken, en 2300 inw.

SEILLE, 2 Fr. pl. dép. Pyrénées Orient, en Meurthe; 2 Fr. riv. die in de Saône en Moselle vallen, en Nederl. d. van Luik, nabij Hoei, 620 inw. ook *Seilles*.

SEIMARIEH, Turk. d. van Irak Arabi, aan den Eufraat, 14 uur W. van Korna.

SEINE, Fr. riv. die in het Burgundische dép. Côte d'Or Noordwaarts aan vloeit, zich vervolgens Westwaarts aan naar Parijs wendt, en, de Aube, Yonne en Marne, opgenomen hebbende, voorts ook de Oise ontvangt, terwijl zij grootelijks kronkelend naar Rouaan en het Kanaal loopt. Zij heeft boven Parijs langs kanalen gemeenschap met andere riv. en geeft den naam aan 3 dép. zie voorts SEYNE.

SEINE (DÉPARTEMENT DE LA) Fr. dép. zeer klein van omvang, maar intusschen zeer volkrijk, daar Parijs een van deszelfs 3 arond. vormt. De 2 andere van St. Denis en Sceaux hebben te zamen ongeveer 70,000 inw. en bevatten lusthuizen, weilanden, korenvelden, wijngaarden en moestuinen.

SEINE INFÉRIEURE (DÉPARTEMENT DE LA) Fr. dép. aan het Kanaal, ten N. en voor een klein deel ten Z. van het benedeneinde der Seine, in het N. O. van Normandie, en aan den Zuidkant door het dép. Eure begrensd, vlak, of golvend, en grootendeels vruchtbaar, van grond, maar aan den zeekant van duinen bezoomd. De lucht is er vochtig. Men bouwt er geen koren genoeg voor de bevolking, maar kweekt veel oost, en maakt veel cider, benevens kaas, boter en olie, van het menigvuldige zaad, dat men er bouwt. De boerenstand is er veelal wel gesteld, en paart landbouw en veeteelt met kunstvljht, welke hier ten sterkste gedreven wordt. Vischvangst, koopvaardij en handel zijn er voorts aanzienlijk. Uitgevoerd wordt er laken, andere wollen stoffen, leder, linnen, kanten, katoenen mutsen en kousen, gedrukte katoenen en linnens, speelkaarten, papier, aardewerk, glas,

likeuren, olie, was, boter, kaas, huiden, rundvee, paarden, hamels, zeevisch, oesters, ooft, confituren, tabak, suiker, andere koloniale goederen, enz. Van de 660,000 inw. is ongeveer $\frac{1}{2}$ Protest. De Roomschegez. hebben er een Aartsbisschop te Rouaan, waar er ook een hoog geregtshof resideert. De arond. zijn Rouaan, Le Havre de Grace, Dieppe, Yvetot en Neufchatel.

SEINE ET MARNE (DÉPARTEMENT DE) Fr. dép. in het W. van Champagne, golvend vlak en vruchtbaar van grond, zacht van lucht, door een aantal riv. bewaterd, en aan den Zuidkant door het Kanaal van Briare, dat Seine en Loire vereenigt. Men bouwt er koren, vlas, hennep, tuinvruchten, wijn, enz. Er gaat van hier koren, voeder, ooft, boter, kaas, wild en vleesch, naar Parijs. Er wordt voorts hout, glas, aardewerk, papier, enz. uitgevoerd; maar het fabriekwezen behoort intusschen niet tot de voornaamste bestaanmiddelen der 310,000 inw. die een bisschop te Meaux hebben. In het geregtelijke is men er aan Parijs onderhoorig. De arond. zijn Melun, Coulommiers, Meaux, Fontainebleau en Provins.

SEINE ET OISE (DÉPARTEMENT DE) Fr. dép. aan het dép. Oise en dat van Seine et Marne grenzend, en het dép. Seine omvattend, vlak, of zachtjes golvend, en meestal vruchtbaar van grond, gematigd van lucht, en door Seine, Marne en Oise, bewaterd. Men bouwt en kweekt er koren, vlas, hennep, fruit, ooft en tuinvruchten, benevens een weinig wijns. Cider maakt men er veel, en meel, boter en kaas. Paarden, ossen en schapen, worden er sterk gefokt. Men vervaardigt grof en ander linnen, katoenen, geweren, uurwerken, porselein te Sevres, aardewerk, leder, enz. De wol, die men er wint, wordt ten deele uitgevoerd. De 440,000 inw. hebben een bisschop te Versailles, maar zijn in het geregtelijke aan Parijs onderhoorig. Men telt er 6 arond. van Versailles, Mantel, Corbeil, Pontoise, Etampes en Rambouillet.

SEINE (Str.) 4 Fr. pl. dép. Côte d'Or, bij eene van welke de Seine ontspringt, en vlek, dép. Nièvre.

SEINSCHEER, het Westelijkste der Rus. Alands eil. gouv. Finland, met eenige hutten zonder geboomte.

SEINSHEIM (Marktseinsheim) Beij. hoofdpl. van een gr. der SCHWARZENBERGEN, Rezatkreits, 1 slot, 700 inw.

SEIRLEM, zie ESFIJAB.

SEITENBERG, Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits Neustadt.

SEITENSTETTEN, Oostenr. vlek, land Unter der Ens, viertel Oberwienwald, met 1 abdij en 1400 inw.

SEITSARI, Rus. visscherseilandje, in den Finschen zeeboezem.

SEITUN, zie ISDIN.

SEITZ (Zagici) Oostenr. d. in den Morav. kreits Brünn, 1200 inw.

SEIX, Fr. stadje, dép. Arriège, arond. St. Giron, steengroeven, koper- en zilvermijn, 2300 inw.

SEJUN, zie SEIHOUN.

SEKOEBOEM, een der Oostind. Soeloe eil. 5° 5' N. Br.

SEKUNDR, zie SECUNDR.

SEL, Fr. vlek, dép. Ille et Villaine, 5 uur Z. van Rennes.

SELAGUE, Fr. rivierte, dat bij Ambletense in zee valt.

SELAMA, Oostind. vlek aan eene baai der Noordkust van Ceram.

SELAME, Arab. eiland en groep, aan het inkomen van den Perz. zeeboezem, nabij Kaap Mussendoon.

SELANG, Oostind. eilandje der landvoogdij van Ternate, Z. van Batthian, en in vereening daarmede 2 goede havens vormend; 0° 50' Z. Br.

SELANGAN, hoofdpl. van het Z. O. van Magindanao, aan den uitloop der Polansij in de baai van Illano, met 200 huizen, een versterkt paleis van den Sultan, en eenige Chinezen.

SELB, Beij. vlek, Untermainkreis, aan eene riv. van denzelfden naam, linnenrederij, 1500 inw.

SELBA, Oostenr. eil. van den Dalmat. kreits Zara, onvruchtbaar, en van zeelieden en visschers bewoond.

SELBISTAN, Perz. stad, in het O. van Farsistan, aan de grenzen van Kerman.

SELBITZ, Beij. vlek, aan eene eveneensgenoemde riv. in den Mainkreis, katoenspinnerij, 1000 inw.

SELBURG, zie SEELBURG.

SELBY, Eng. marktvlak van Yorkshire, West-Riding, aan de Ouse en eene nieuw gegravene vaart, scheepsbouw, fabr. van leder, zeildoek en

ijzerwerk, handel met London, enz. met de onderhoorigheden 3363 inw. Een Noordam. vlek van Maryland, gr. Allegany, heet *Selby port*.

SELCHOW, Pruis. vlek van Pommeren, 6 uur Z. ten W. van Stettin.

SELE, Sicil. riv. die uit het Napoolit. Principato citra in zee valt.

SELEFKEH (*Seleucia*) Turk. stad, in het aan Cyprus onderhoorige Itchil, met bouwvallen en huizen van hout en leem; 36° 20' N. Br.

SELENGA, Rus. riv. gouv. Irkutsk, uit Chin. Mongolie ontspringend, en in het meer Baikal uitlopend. Aan dezelve ligt, behalve het vermaarde Kiachta, ook *Selenginsk*, met 3 kerken, 150 huizen, doortogt van goederen naar en uit China, en aanvoer van rhabarber uit Mongolie.

SELEYER (*Saley*, *Salayr*) Oostind. eilandengroep, aan de Zuidpunt van Celebes, en bijzonderlijk een groot eil. met ongeveer 60,000 Maleische inw. die veel rijst en uitnemend katoen bouwen, waarvan zij blaauw en wit gestreept lijnwaad maken. De Nederl. hebben er eene kleine vastigheid, en houden de verschillende opperhoofden, onder welke de groep verdeeld is, in een staat van leenroerige afhankelijkheid van zich.

SELIKINSKO, Rus. fort, gouv. Tobolsk, aan de riv. Jenisey.

SELICO, Negerstad, in het W. van Afrika, aan de Gambia.

SELIGENSTADT, Hess. stadje, prov. Starkenburg, aan den Main, bemuurd, met eene Abdij, welke eene aanzienlijke boekerij bevat, scheepvaart, 2300 inw.

SELIK (KIS) Oostenr. vlek met 2 jaarmarkten, in het Zevenbergsche Mediasch; ook *Klein Schelken*, en niet ver van *Groot Schelken*, waarover zie NAGY-SELIK.

SELINA, Turk. haven aan de N. W. zijde van het eil. Tino. Een vlek op de Z. W. kust van Candia heet *Selino*. Deszelfs omstreken leveren veel katoen, olijven en verdere vruchten op.

SELINTY (*Selinus*) Turk. riv. in het aan Cyprus onderhoorige Itchil, vlek aan dezelve, en kaap daaromstreeks, met oudh. welke de standpl. van een ander *Selinus* op de Zuidkust van Sicilie insgelijks bevat.

SELKIRK, klein Schot. gr. ten Z. van het gr. Edinburgh, met schapen-

teelt, en uitvoer van wol, hamels, lammeren, huiden, garen, linnen en hout. In 1811 telde men er 5889 inw. en hiervan 1500 in de hoofdpl. *Selkirk*, waar men voornamelijk sayet en wollen kousen vervaardigt.

SELLA, Spaan. riv. van Asturie, die bij *Riba de Sella* in zee valt; Spaan. vlek van Valencia, 2000 inw. Port. vlek van Estremad.

SELLAY, een der kleinste Schot. Hebriden, waar men schapen weidt.

SELLE (LA) Fr. vlek, dép. Ille et Villaine, nabij Fougères, en meer Fr. pl. van dat dép. en eenige andere.

SELLES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Loir et Cher, aan de Cher, 4 uur Z. W. van Romorantin, fabr. van wollen stoffen, 3600 inw. nog eene pl. van dat dép. 2 uur O. van Romorantin, *St. Denis* toegevoegd, en meer Fr. pl.

SELYE (*Schelle*) Hung. vlek, regtsg. Neutra, aan de Waag, 1 slot, eene sterk bezochte jaarmarkt, 1600 inw. vlek in het Hung. regtsg. Schümegh.

SELMAS, Perz. stad van Aderbeisghan, met 2000 Nestorianen.

SELNHOFEN, Beij. vlek, Regenkreis, waar men veel glas vervaardigt, en in marmer werkt. Men vindt er versteend hout, enz.

SELOIGNES, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Charleroi, 700 inw.

SELOMMES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Loir et Cher, nabij Vendome.

SELONGEY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Côte d'Or, 6 uur N. W. van Gray, fabr. van wollen stoffen, 1600 inw.

SELRAIN, wijd vaneen gespreid Oostenr. d. in den Tyrolschen kreits Schwaz, met 1 gezondheidsbad.

SELSEA (*Selsey*) Eng. d. van Sussex, op een schiereil. aan *Selsea harbour*, voormaals eene stad met een bisschopsstoel, welke naar Chichester werd verplaatst, thans ten gevolge van inbraak door de zee slechts 650 inw. vangst van mosselen, enz.

SELSTON, Eng. kerspel van Nottingham, 1100 inw.

SELTTERS (*Niederselters*) Nass. d. 8 uur N. van Mentz, met de bron *Seltzer*, welker water in groote menigte wijd en zijd, zelfs naar Batavia, wordt gevoerd.

SELTZ, Fr. cantons hoofdpl. dép. Bas-Rhin, aan den uitloop van eene

der verschillende *Seltzbache*, die in den Rijn vallen, 9 uur N. van Straatsburg, 1500 inw.

SELVA, zie SELBA.

SELVA (SAN FRANCISCO DE LA) Zuidam. hoofdpl. van Copiapo, in Chili, welgebouwd; 27° 10' Z. Br.

SELVA BAXA, ook *Selva de Mar*, Spaan. vlek van Catalonie nabij *Selva Alta* aan zee, met eene kleine haven, en 3600 inw. 42° 20' N. Br.

SELVA PLANA, Zwits. d. van Graauwbunderl. op eene landpunt, aan een meer van denzelfden naam, zeer romanesk gelegen, 9 uur Z. Z. O. van Chur.

SELVE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aveyron, 6 uur Z. van Rhodéz.

SELWOOD, Eng. landstreek in het O. van Somerset, het vlek *Frome Selwood* tot hoofdpl. hebbende.

SEMADREK, zie SAMANDRACHI.

SEMAO, Oostind. eilandje, een weinig ten Z. W. van Timor, den naam aan een vaarwater tusschen zich en het groote eil. gevend, waar men gedurende den Wester Mousson ankert. Nabij hetzelfde ligt een *Rotti*, waar men rijst, enz. inhandelt.

SEMAYLA, goudrijk Afrik. oord van Bamboek.

SEMD, Hess. vlek, prov. Starkenburg, nabij Umstadt, 1000 inw.

SEMERSAEKE, Nederl. d. van Oostvland. arond. Gend, 750 inw.

SEMENCAN, Afg. stad 33 uur Z. O. van Balch.

SEMENDERY, Oostind. stad, op Java's Zuidkust; 7° 11' Z. Br. 101° 05' O. L.

SEMENDRA, Turk. hoofdpl. van een sandsjakschap in Rumeli, aan den Donau, versterkt, met een oud kasteel en ruim 9000 inw. 44° 52' N. Br.

SEMENNUD, aanzienlijke Egypt. pl. van Bahari, zonder oudh.

SEMENOW, Rus. kreitsstad, gouv. Nisjgorod, 700 inw.

SEMI OSTROVA, zie ZEVEN EIL.

SEMI PALATNAJA (*Zeven paleizen*) dus naar puinhoopen in de nabijheid genoemd Rus. vlek en fort, gouv. Tomsk, aan den Irtysh, met veel handel, en nogtans slechts 200 huizen, welke in 2 afzonderlijk gepalissadeerde buurten verdeeld zijn.

SEMIGALLIE, gewezen naam van het Oosterdeel van Koerland, door de Dwina van het gouv. Riga gescheiden; hoofdpl. Mittau.

SEMILE (*Semilow*) Boh. stadje, kreits van Buntzlau, 1 slot, 1 papiermolen, pottbakkerij, 900 inw.

SEMILLY, Fr. vlek, dép. Manche, nabij St. Lo, met linnenrederij en messenmakerij, en nog 2 Fr. pl.

SEMINARA. Sicil. stadje, in het Napolit. Calabria ultra II, een klooster van vereende Grieken, 1800 inw.

SEMINOLEN, zie CREEKS IND.

SEMISAT (*Samosate*) Turk. stadje, bassaschap Merasch, 25 uur W. N. W. van Orfa; 37° 6' N. Br.

SEMLIN, Oosteur. stad der Slavon. Militaire grenzen, aan den uitloop van de Save in den Donau, veel transit- en andere handel met Turkije, welke voornamelijk in handen van Grieken is, die hier een Aartsprester hebben. Men volgt daarbij uitnemende maatregelen van behoedzaamheid tegen de pest. Er resideert hier een grenscommandant, en Semlin is eene stapelpl. voor bergzout uit Hongarije en heeft ruim 8000 inw.

SEMOIS, Nederl. riv. van Luxemburg, die in de Maas uitloopt.

SEMPACH, Zwits. stadje, canton Lucern, aan een eveneensgenoemd meer; overwinning van 1386.

SEMPRONIUS, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Cajuga, 3137 inw.

SEMPTE (*Schintau*) Hung. vlek, regtsg. Neutra, 1 slot van de ESTERHAZY's.

SEMPST, Zuidbrab. d. arond. Brussel, nabij Vilvoorden, 1940 inw.

SEMUR, Fr. hoofdpl. van een arond. met 72,000 inw. dép. Côte d'Or, aan den Armançon, op eene rots, uit 3 deelen bestaande, met 1 boekerij van 12,000 banden, fabr. van wollen stoffen, linnenrederij, handel in wijn, koren en vee, 4300 inw. geboortepl. van SALMASIUS. Fr. cantons hoofdpl. dép. Saône et Loire, arond. Charolles, op een heuvel, markthandel.

SEMYLE, vesting van Assem, aan den Burrampooter.

SENA, zie SENNA.

SENAMARIBO, Zuidam. riv. van Guiana, die op 5° 30' N. Br. in zee valt.

SENARICA, Sicil. vlek, in een ruw dal van het Napolit. Abruzzo ultra, Z. W. van Teramo, met arme inw. die zich *Edellieden* noemen, daar zij vrij van schatting en slechts tot leendiensten gehouden zijn. Hunne regering is in zoo ver republikeinsch,

dat zij hunne eigene overheden kiezen.

SENAS, Fr. vlek, dép. Bouches du Rhône, 7 uur van Tarascon, 1200 inw.

SENDE, heide in het Pruis. regtsg. Münster, waar de Eems ontspringt.

SENDEN, Pruis. vlek, in het Westphaalische regtsg. Münster, nabij de hoofdpl. 2000 inw. In hetzelfde regtsg. ligt, 4 uur Z. Z. O. van Paderborn, een *Sendenhorst*, dat 1 slot en 1300 inw. had, voor dat het laatstelijk meereendeels afbrandde.

SENDOMIR (*Sandomir*) Pool. waiwoodschap, ten N. van het waiwoodschap Krakau, en voorts door Weichsel en Pilica begrens, deels met hout bezet, deels zandig en moerassig, doch meerendeels vruchtbaar, terwijl men er tevens lood- ijzer- koper- en sink-mijnen vindt en bewerkt. Men telt er 448,000 inw. waarvan slechts 2100 in de hoofdpl. *Sandomir*, aan den zamenloop van San en Weichsel, die intusschen bemuurd is, en 1 gymn. 1 domsticht, 1 domschool en 1 synag. bevat.

SENDWAH, Ind. Mahrattenstad van Khandeisj; 22° 48' N. Br.

SENECA, Noordam. meer van Nieuw York, ten W. van het Cajuga meer, met eene groef van uitnemend marmeer aan den oever. Eene uit het *Seneca meer* voortkomende riv. die naar den Oswego loopt, heet *Seneca river*. Maryland heeft eene *Seneca creek*; Nieuw York een d. *Seneca*, in het gr. Junius; een vlek van dien naam, aan het *Seneca meer*, gr. Ontario, met eene glasfabr. en 3500 inw. en een gr. *Seneca*, in 1804 van het gr. Cajuga afgescheiden, 16,600 inw. hoofdpl. Waterloo en Ovid.

SENECEY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Saône et Loire, 4 uur Z. van Chalons sur Saône, 1800 inw. nog een vlek in dat dép. en 2 in het dép. Côte d'Or.

SENEFFE, Nederl. cantons hoofdpl. van Henegouwen, 4 uur N. W. van Charleroi, 3000 inw.

SENEGAL, groote Afrik. riv. die aan de Westkust op 16° 50' N. Br. in zee valt, de Zuidergrens van het land der Mooren is, en op 11° 50' N. Br. 11° 54' W. L. digt bij de bronnen van den Niger ontspringt. Het bovenste gedeelte wemelt van krokodillen. Aan het weinig hellende benedendeel vindt men digte bosschen

vol apen en papegayen, en in hetzelfde rivierpaarden en seekoeijen, of Manatis. De Senegal neemt vele andere riv. en beken op, uit welke laatste de inw. stofgoud opzamelen. Dwars door den mond loopt er eene zandbank, waarop slechts weinig water staat, en de branding vaak geweldig is. Aan den eenen kant is een vaarwater voor 8 voet diep gaande schepen, die tot aan Podor, en bij den regentijd nog veel verder, kunnen doordringen. De overstromingen der riv. maken hare oevers ongezond. De Fr. hebben echter op het eil. St. Louis in de riv. en aan haar vastigheden, tot inruiling van gom, stofgoud, ivoor, enz. Men plagt er ook in slaven te handelen. Vruchteloos heeft men er toegang tot de goudmijnen van Bamboek gezocht te verkrijgen. De zeeoevers aan weerskanten van de riv. tusschen Kaap Verd en Kaap Blanco heeten *Senegallanden*. Op dezelve diende het door de Fr. onbezette Portendick in 1785—1787 den Eng. handel in Senegalom, van welke sterk gezochte waar zij er in dat tijdvak ongeveer 400,000 pond inhandelden, terwijl de Fr. er gelijktijdig op de gewone marktpl. ten N. van de riv. tusschen St. Louis en Podor ongeveer 800,000 pond inruilden. Gedurende den omwentelingsoorlog geraakte de gansche handel, tegelijk met de naderhand terug gegevene vastigheden, aan de Eng. Laatstelijk zonden de Fr. naar de Senegallanden veel meer fabriekgoederen, enz. dan er aldaar gesleten konden worden, en zij verloren bij den aanvoer van troepen naar de vastigheden hun Fregat Medusa.

SENEGAMBIE noemt men de oevers der Afrik. riv. Senegal en Gambia, en het land tusschen beide, zamt het Fr. eil. Goree, aan de kust. Aan de Gambia hebben de Eng. vastigheden, en de Fr. slechts ééne; maar al de vastigheden ten N. van de riv. zijn Fr. De inlantiers behooren, uitgezonderd de onder hen verspreide Foelahs, tot het Negerras. Behalve den Fetiche-dienst heerscht er in Senegambie een verbasterd Mohammedanendom.

SENEZ, Fr. cantons hoofdpl. dép. Basses Alpes, 5 uur Z. Z. O. van Digne, in een zeer ruw oord, 800 inw.

SENEZOLA, Fr. eilandjes, aan Corsica's Westkust, Z. van Ajaccio.

SENFTEMBERG, Boh. stadje, kreits van Königgrätz, met 1 slot en 1600 inw. Oostenr. vlek, in het land Unter der Eas, viertel Obermanhartsberg; Pruis. stadje, in het Brandenb. regtsq. Frankfurt, met een versterkt slot, 2 kerken, 720 inw.

SENGILEJEV, Rus. kreitsstad, gouv. Simbirsk, aan den samenloop van Wolga en *Sengilaika*, 2500 inw.

SENGLAA, in de werken van La Valette begrepene stad van het eil. Maltha, met ongeveer 5500 inw.

SENGMA, Afrik. zeepl. van Kalabar, 2 uur N. van Kaap Formosa.

SENGWARDEN, Oldenb. vlek, 2 uur O. van Jever, tot Kniphausen behoorend, 1400 inw.

SENI, zie **SENY**.

SENJEN, Noorw. eil. aan de N. W. kust, met de kleine hoofdpl. Kloeven op 69½ N. Br. aan den Noordkant hoog.

SENLIS, Fr. hoofdpl. van een arond. met 75,000 inw. dép. Oise, op een hoogen grond, midden in een woud aan de Nonette, slecht gebouwd, en van oude muren omgeven. Men vindt er 1 oud slot, 1 grootsche kerk met een hoogen toren, 9 andere kerken, kunstvljht, handel, 2 jaarmarkten, 4500 inw. De omstreken leveren bouwsteen op.

SENNA, Turk. stad van Diarbekir; in een diep dal vol vruchtboomen, 26 uur Z. O. van Mosul, met 8000 inw. waaronder 2000 Israëlieten, Armeniers en Nestorianen, die veel handel drijven; Port. stadje, in het O. van Afrika, aan der riv. Quillimane, ongeveer 2000 inw. een sterk fort, en handel met het binnenland, in stofgoud, ivoor, enz.

SENNAAR, Afrik. rijk tusschen den Abawi en Nijl, in 1504 door derwaarts afgezakte Sjilloeks van El Aice gesticht, waarover zie voorts **NUBIE**. De hoofdpl. *Sennaar* ligt aan den Abawi, bevat een paleis van den Mek, dat van hooge tigchelsteenen muren omgeven is, eenige andere goede gebouwen van leem, maar veelal ellendige woningen. Ofschoon de lucht er blijkbaar ongezond is, wil men dat er 100,000 inw. gevonden worden, die men door aanvoer van slaven uit het Zuiden voltallig houden zou; 15° 54' N. Br.

SENNE, Nederl. riv. die bij het Hennegouwsche Soignies ontspringt, Brus-

sel bespoelt en in de Dyle beneden Mechelen uitloopt.

SENNERAT, Noordam. eil. aan Groenlands Westkust; 61° 28' N. Br.

SENNFELD, Beij. vlek, Untermainkreis, bij Schweinfurt, 800 inw.

SENNOJE, Rus. kreitsstad, aan een eveneensgenoemd meer, gouv. Mohilew, met vele Israëlitische inw.

SENNOR, Sicil. eilandje, voor de Napolit. Golf van Gaeta.

SENONCHES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Eure et Loir, 6 uur N. van Nogent le Rotrou, ijzergieterij, 1800 inw.

SENONES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vosges, arond. St. Die, weverij, aardewerksfabr. draadtrekkers, 1650 inw.

SENOSETSCH, Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits Adelsberg, met 1 slot.

SENIRAB, Ind. stad van Allahabad, aan de Brit. toebehoorend.

SENS, Fr. hoofdpl. van een arond. met 56,000 inw. dép. Yonne, in het hangen van een berg, aan de Yonne en Vanne, met 1 grootsche Aartsbisdomskerk, 1 collegie, museum en boekerij, 1 genootschap van akkerbouw, fabr. van wollen stoffen, trijp, zijden en katoenen kousen, handschoenen, leder, stijfsl en wateruurwerken, garenbleekerijen, handel in koren, hennep, hout, steenkool, enz. ongeveer 8600 inw.

SENSAON, Marokk. stad van Fez, en berg van dien naam, Z. van Tetuan.

SENSBURG, Oostpruis. stadje, regtsq. Gumbinnen, 1400 inw.

SENTINEL, 2 der Andamans, waarvan het eene, *Groot* toegenoomd, 7 uur ten Z. W. van Groot Andaman ligt, en het andere, met den toenaam van *Klein*, nabij Klein Andaman.

SENTOLO, Spaan. eilandje nabij de Gallicische Kaap Finisterre.

SENY, Nederl. d. van Luik, ongeveer 3 uur van Hoei, 200 inw.

SENZEILLES, Nederl. d. van Namen, nabij Philippeville, 620 inw.

SEODA, Japansche stad van Nippon, 35 uur O. van Meaco.

SEOUJI KIAMEN, Chin. fort, in Mongolie, 8 uur Z. W. van Karahotun.

SEOUNY, Ind. stad van Gundwana; Mahrattenstad in Khandeisj.

SEPTON, Eug. kerspel van Lancaster, nabij Liverpool, 2852 inw.

SEPINO, Sicil. stad, in de Napolit. prov. Molise, 3300 inw.

SEPOURI (*Sipri*) Ind. stad van

Agra, aan SCINDIA toebehoorende.

SEPSI (*Schepsi*) deel van den Zeynbergischen Szeklerstuhl Haromszek.

SEPT FONTAINES, Nederl. d. van Luxemburg, 3 uur van Arlon, 600 inw. aardewerksfabr. en 3 Fr. pl.

SEPT ILES, 7 Fr. eilandjes, aan de kust van het dép. Côtes du Nord, arond. Lannion, niet 2 banken ten Z. van zich en 4 klippen tusschen zich. De eil. heeten Ile de Cerf, Ile du Moine, Ile bonne, Ile de Melban, Ile de Riouzie, Jument de Melban en Ile plate. Het laatstgen. eil. bevat een fort.

SEPTEONS, Fr. vlek, dép. Tarn et Garonne, arond. Montauban, ongeveer 1000 inw.

SEPTONG, zie DSEPTONG.

SEPTSE, zie SCHEBSE.

SEPULVEDA, Spaan. vlek. prov. Segovia, aan den Duraton, 1600 inw.

SERA, Ind. stad van Mysour, handel in koper en kokosnoten, ongeveer 12,000 inw.

SERACORRO, Afrik. stad van Bambarra, 30 uur W. van Segoe.

SERAES (*Serkas*) Afg. stad van Chorasani, 60 uur van Herat.

SERAING, Nederl. cantons hoofdpl. nabij Luik, fabr. 1955 inw. In het Luiksche arond. Hoei heeft een *Serain le Château* 200 inw. Over *Serain Champs* zie SERINCHAMPS.

SERAMPEI, binnenlandsch distr. van Sumatra, met 15 versterkte dd. en een aantal andere, aan den Sultan des lands van Jambie, waaraan het ten Z. W. paalt, cenigermate onderhoorig. De bevolking is zeer sterk van lichaamsgestel en Mohammed.

SERAMPORE, zie SIRAMFORE.

SERANGANI, Oostind. groep, ongeveer 5 uur van het Philipp. eil. Mindanao, tusschen 5° en 6° N. Br. Het grootste heeft 10 uur omvangs, een ander 8 uur, een derde, dat het Westelijkste en minder groot is, heeft de gedaante van een suikerbrood. De bevolking is Maleisch en heeft gewapende prauwen. Men eerbiedigt er het oppergezag van den Sultan van Ternate, en levert ververschingen aan de schepen, die deze eil. aandoen, doch drijft ook zeerooverij.

SERAVALLE, Ven. Lomb. stad, deleg. Treviso, fabr van wollen stoffen en zijde, veel handel met Duitschland, 5000 inw. Sard. stadje, 6 uur N. van Genoa, aan de riv. Scrivia,

eenigzins versterkt, 2400 inw.

SERAWOELIES (*Seracolets*) Afrik. volk van Gallam, in Senegambie, gitzwart, werkzaam, geslepen en weinig te vertrouwen. Zij hebben den handel hieromstreeks in handen; en hunne taal wordt er nevens de landtalen algemeen gesproken.

SERBERNIDSCH (*Srebernik*) Turk. stadje van Bosna, sandsjakschap Isvornik, tusschen de Save, Bosna en Drin, met zilvermijnen.

SERBRAXOS, Abyss. d. prov. Gondar, waar er laatstelijk sterk gevochten werd, en de Gallas zegevierden.

SERCHIO, Ital. riv. die Lucca bespoelt, en nabij Pisa in de Tosk. zee valt.

SERDHUNA, Ind. stad van Delhi, handel in koren, katoen en tabak.

SERDOBSK, Rus. kreitsstad, gouv. Saratow, aan de *Serdoba*, 2500 inw.

SERDOPOL, Rus. kreitsstad, gouv. Finland, aan den Noordoever van het Ladogameer, veel handel, 600 inw.

SEREGNO, Ven. Lomb. vlek, regtsgr. Milaan, 3300 inw.

SEREIMA, Afrik. volksstam achter Mosambique, aan de Port. verbonden, 1500 man krijgsvolk.

SERENE, Arab. eil. in de Roode zee, met vele eilandjes, enz. tusschen zich en den vasten wal, eene onveilige Zuidpunt, en de Noordpunt op 19° 52' N. Br. 35° 9' O. L. Afrik. kaap aan de Westkust; 14° 12' N. Br.

SEREREN (*Serairen*) nog genoegzaam in den natuurstaat levend Afrik. volk, omstreeks Kaap Verd, in Senegambie, goedaardig en gastvrij.

SERES (*Sirus*) Turk. stad van Rumeli, sandsjakschap Gallipoli, aan den Strymon, 15 uur N. O. van Salonik, met een kasteel, fraaije moskees en baden, fabr. van linnen en katoenen, 30,000 inw. 1 Grieksche Aartsbisshop, even gezonde als vruchtbare omstreken, waar men veel katoen, tabak, vruchten, koren, enz. bouwt.

SERETH, Oostenr. stadje met 2000 inw. in den Galizischen kreits Czernowitz, aan eene eveneensgenoemde riv. die van hier door Moldavie loopt, en bij het Walach. Bahlow in den Donau valt.

SERF (ST.) zie SERVOLO (ST.)

SERFANTO (*Serfo*, *Scriphos*) Turk. eil. in den Archipel, tusschen Paros en de Golf van Engia, bar van grond,

met veel ijzererts en zeilsteen, vele patrijzen en kwakkeels, veel schapenteelt en saffraanbouw, ongeveer 1000 Grieksche inw. in een eveneensgenoemd vlek, dat eene haven heeft. Nabij *Serfo* ligt een *Serfo paulo*.

SERFIA (*Serfidsje*) Turk. stadje van Rumeli, met eene groote jaarmarkt, 15 uur W. Z. W. van Salonik.

SERGATSCH, Rus. kreitsstad, gouv. Nisjgorod, aan de *Sergatschka*.

SERGIEWSK, Rus. stadje, gouv. Orenburg, 60 uur W. van Oufa. Een fort, 18 uur N. W. van Orenburg, heet *Sergiewskaia Nova*; en een vlek, 15 uur N. N. O. van Moscow, *Sergiewsky-Posad*.

SERGINES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Yonne, Z. van Provins, 1500 inw.

SERGEIPE (*Seregippe*) Braz. hoofdpl. van een distr. met 20,000 inw. in het kapiteinschap Bahia, 2 uur van zee, aan den Vazabaris, met 1 fraaije kerk en 500 huizen. Het distr. levert veel tabak, suiker, koren, enz. Er valt uit hetzelfde eene riv. Sergipe in de Allerheiligen baai.

SERIATO, zie SERIO.

SERIGNAC, Fr. vlek, met loodmijnen, dép. Finisterre, 4 uur van Morlaix, en meer andere Fr. pl.

SERIGNAN, Fr. vlek, dép. Hérault, 2 uur Z. van Beziers, aan den mond der Orbe; Fr. vlek, dép. Vaucluse, nabij Orange, en eilandje, nabij Marseille.

SERIGNY, 5 Fr. pl. en Oostind. zeepl. van Java aan de Straat Sunda.

SERINAGUR, zie SIRINAGUR.

SERINCHAMPS, Nederl. d. van Namen, 4 uur van Dinant, 550 inw.

SERINE, Turk. stadje van Rumeli, aan de Golf van Monte Santo.

SERINGPATNAM (*Siri Runga Patan*) Ind. stad van Mysour, op het boveneinde van een eil. in de Cavery, met een sterk kasteel, en verscheidene voorsteden buiten de wallen der stad, waar men voorts een vermaarden tempel van VISJNU vindt, en een fraajen tuin, met een mausoleum van HYDER ALI en TIPPOE SAIB. Dezen resideerden in de stad en versterkten en versierden haar grootelijks. Zij bevat fraaije pagodes, moskees, enz. doch hare ligging maakt haar min gezond. Onder TIPPOE werden zij, en het eil., de bezetting medegerekend; 150,000 menschen gezegd te bevatten.

Thans heeft de stad slechts 32,000 inw. waaronder vele zwaardvegers, gewermakers, enz. De Brit. O. I. comp. houdt er eene sterke bezetting, een regter, een collector, enz. 12° 26' N. Br. 71° 49' O. L.

SERINGHAM, Ind. eil. van Carnate, in de riv. Cavery, met een tempel van VISJNU, die van een zevendubbelen muur omgeven is, nog een anderen tempel, en veel bezoek van pelgrims, van welke de Brit. O. I. comp. groote voordeelen trekt. Eene Eng. visscherspl. van Norfolk, N. van Wintertonness, heet ook *Seringham*.

SERINHAM, Braz. stadje, aan eene eveneensgenoemde en in zee uitloopende riv. van Fernambuco; riv. van het Braz. Bahia, die de distr. Bahia en Ilheos vaneen scheidt.

SERINO, Sicil. stad in het Napolit. Principato ultra, puinhoopen van Sebastia, overblijfselen van eene Romeinsche waterleiding, 7500 inw.

SERINPALE, Afrik. vlek, op een eil. in den Senegal, 27 uur boven het Fr. eil. en fort St. Louis.

SERIO, Ven. Lomb. riv. die door het regtsg. van Bergamo naar de Ad-da loopt, 1 uur O. Z. O. van Bergamo het vlek *Seriato* aan zich heeft, en den *Lago di Serio* vormt, waaraan een vlek van den naam van *Serio* ligt.

SERK, zie SARK.

SERKAS, zie SERAES.

SERLE'S ISLAND, koraaleilandje van Zuidelijk Polynésie, zonder vaste inw. 18° 18' Z. Br. 141° 53' W. L.

SERMATTA, Oostind. eil. 8 uur lang; 8° 9' Z. Br. 124° 19' O. L.

SERMESOK, Noordam. eil. aan Groenlands Westkust; 61° 50' N. Br.

SERMIONE, Ven. Lomb. vlek, deleg. Brescia, op eene landpunt in het Garda meer, 1 slot, 1800 inw.

SERMOIS, Fr. vlek, dép. Nievre, nabij Nevers, steen- en kalkovens.

SERMONETA, Pauzel. stadje, deleg. Frosinone, op een vrij ongenaakbaren berg, teelt van olijven, enz.

SERNANIELHE, Port. vlek van Beira, vrij wel gebouwd.

SERNIN (ST.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Aveyron, 7 uur O. van Alby, op een berg, nabij de Rance, aluingroeven, 1000 inw. Fr. cantons hoofdpl. dép. Cantal, 3 uur van Aurillac, en meer Fr. pl.

SEROGLASOWSKAJA, Rus. ves-

ting van Kaukasie, aan de Wolga, 8 uur ten N. W. van Astrakan.

SERONGE (*Serondsch*) volkrijke Ind. Mahrattenstad, in Malwah, met vermaarde chitsfabr. 24° 8' N. Br. Een Turk. vlek, 27 uur. Z. W. van Diarbekir, heet *Serouge*.

SEROOSKERKEN, 2 matig groote Nederl. dd. van Zeeland, op de eil. Walcheren en Schouwen.

SEROWICZ, Boh. hoofdpl. van eene heerlijkheid der STERNBERGEN, kreits van Tabor, 1 slot, 1800 inw.

SERPA, Port. stadje van Alentejo, op eene rotsige hoogte, nabij de Guadiana, in eene vlakke vol olijf- en vijgenboomen, versterkt, 4000 inw.

SERPEISK, Rus. stadje, gouv. Kaluga, aan de *Serpeika*, 1000 inw.

SERPENTARIA, zie CORTELLAZZO.

SERPORE, Ind. stad van den Nizam, in Berar, en meer Ind. pl.

SERPUCHOW, Rus. kreitsstad, gouv. Moscow, aan de Oka, met 19 kerken, fabr. van zeildoek en laken, looijerijen, mouterijen, veel handel, 5700 inw. 55° N. Br.

SERRA CAPRIOLA, Sicil. stadje, in het Napolit. Capitanata. Omstreeks Ancona liggen 2 Pauzel. *Serras*, *Petrone* en *San Chirico* toegenoomd.

SERRAIN, Arab. stadje van Hejaz, 14 uur Z. W. van Mecca.

SERRAINA, Sard. kaap, aan de Zuidkust des eil. 39° 23' N. Br. 27° 10' O. L.

SERRANA, eilandje in de Westind. zee, op eenigen afstand ten N. W. van zich de *Serranillas* hebbend. Deze liggen op 16° 20' en het eil. *Serrana* op 14° 50' N. Br.

SERRAVALLE, zie SERAV.

SERRE, Sicil. vlek, in het Napolit. Principato citra, 1600 inw.

SERRES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Hautes Alpes, 8 uur W. Z. W. van Gap, fabr. van hoeden, laken, leder, en meer Fr. pl.

SERREY (*Sieraje*) Pool. stadje, waiwoodschap Augustowo, 1100 inw.

SERRIERES, Fr. vlek, dép. Ardèche, 5 uur N. van Tournon, aan den Rhône, 1700 inw. meer andere Fr. pl. en Zwits. d. van Neufchatel, aan het meer, veel kunstvljht.

SERRIS, Ind. hoofdpl. van het distr. *Serris Columbah*, in Bahar.

SERT (*Tigranocerta*) Turk. vlek;

25 uur Z. O. van Diarbekir, met 3000 Mohammed. en Armen. inw. 3 moskees, 1 collegie, 1 kerk.

SERVAIS (ST.) Nederl. d. van Namen, nabij de hoofdpl. 680 inw. Fr. d. dép. Finisterre.

SERVAN (ST.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Ille et Villaine, aan den mond der Rance, nabij St. Malo, vrij wel gebouwd, met 2 welgedekte, en den toren Solidor tusschen zich hebbende, havens nevens elkanderen, voor schepen van oorlog en andere, scheepsbouw, fabr. van linnen, zeildoek, zeep, tabak, touwwerk, enz. ongeveer 9000 vaste inw. en veel bezoek van Eng. Over de Geogr. ligging zie MALO (ST.)

SERVERETTE, Fr. vlek, dép. Lozère, 4 uur N. van Mende, fabr. van wollen stoffen, na genoeg 900 inw.

SERVI, Turk. eilandje, Z. O. van Morah, aan den mond der Golf van Coron, 2 uur N. van Cerigo.

SERVIAN, Fr. cantons hoofdpl. dép. Hérault, 2 uur N. O. van Béziers, 2200 inw.

SERVIE, Turk. deel van Rumeli, van Bosna door den Drin gescheiden, van Slavonie en Hongarije door Save en Donau, van Bulgarije door de Morava, dat de Oostergrens des lands is. Hetzelve heeft ten Z. van zich Albanie, en is zeer onessen, ja bergachtig. In de dalen bouwt men er koren, rijst, vlas, hennep en wijn. Elders vindt men er veel hout. Eene sterke veeteelt levert voor den uitvoer ossen, varkens en wol. De bergen verschaffen zout en ijzer, waarin men er sterk werkt, zoo als ook in katoen. Sterk handelt men over Semlin op de Oostenr. staten, en aan den anderen kant op Dalmatie, Salonik en Seres. Het land is onder de sandsjakschappen Semendra, Perserin, Veldscheterin, Dukagin en Aladsjahissar verdeeld, en wordt inzonderheid door de vesting Belgrad in teugel gehouden. Deze werd in 1807 door een gewezen rooversopperhoofd, CZERNI GEORGES, die er toen aan het hoofd van een volksopstand genoegzaam souverain regeerde, bevestigd, en het land bleef onder zijn bewind, tot dat hij in 1814 naar Rusland week, en de Serviers vervolgens onder goede bedingen tot hunne vorige onderwerping terugkeerden. Zij zijn van Slaven.

afkomst, en hunne taal en godsdienst hebben veel overeenkomst met de Rus. Ook onder hen heerscht er veel bijgeloof. Een aantal Roomschegez. woont in hun midden; Joden en Turken vindt men er in de steden, en men begroot de gezamentlijke bevolking op 1 milj. inw.

SERVIE (NIEUW) Rus. distr. van het gouv. Jekaterinoslaw, met uitgewekene Serviers bevolkt, en op een militairen voet bestuurd.

SERVIÈRES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Correze, arond. Tulle, 1500 inw.

SERVILLE, Nederl. d. van Namen, arond. Philippeville, 212 inw.

SERVITZA, Turk. hoofdpl. van een distr. aan de Golf van Salonik, 14 uur N. ten O. van Larissa.

SERVOLO (ST.) ook *St. Serf*, Oostenr. zeep. van Illyrie, nabij Trieste, waarmen veel zout maakt.

SERVONG, Oostind. vlek, op Sumatra's Noordkust; 5° 3' N. Br.

SERWELL, Afg. distr. van Kabul, tusschen 34° en 35° N. Br.

SESA, Afrik. d. van Nubie, 70 uur Z. Z. W. van Syene.

ESIA, Sard. riv. in het Milaneesche, den naam aan een dal, welks inw. vele vrijheden genieten, gevend, en nabij Casale in den Po vallend.

SESIACH, Beij. stadje, Mainkreis, aan den Rodach, 130 huizen.

ESIAL, Oostind. vlek, op de N. W. kust van Timor; 8° 54' Z. Br.

SESJELMESSE, een der 5 hoofddeelen van het Marokkaansche rijk, door sommigen als een deel van Tafilet beschouwd; en stad van denzelfden naam, aan de riv. Sus, met veel doortogt van kooplieden naar het binnenland van Afrika, en eigen handel op hetzelfde.

SESMA, Spaan. vlek van Navarre, 12 uur Z. Z. W. van Pampeluna.

SESSA en **SESSE**, zie **SEZZA**.

SESSOLO, Sard. stadje van Piemont, prov. Alba, aan de Bormida.

SESTA, zie **CESTO**.

SESTO, Ven. Lomb. stadje, deleg. Lodi, aan den uitloop der riv. Ticino uit den Lago Maggiore; Tosk. vlek, prov. Florence, waar men voorts een *Sestino* vindt.

SESTOLA, stadje van Modena, op een berg, 6 uur Z. van de hoofdpl.

SESTRA, Rus. riv. die in den Finischen zeeboezem uitloopt, en het gouv. Petersburg van Finland scheidt.

SESTRABEK, Rus. vlek van Finland, aan den mond der Sestra, tegen over zich op den Petersburgschen oever der riv. eene groote fabr. van geweren, wapens, ander ijzerwerk, sloten, scheepsankers, enz. hebbend, welke ongeveer 6000 menschen bezig houdt.

SESTRI, 2 Sard. steden, in het Genueesche, aan zee. De eene, *di Levante* toegevoemd, ligt op een schiereil. O. van Genua, en 4 uur W. van Brugnello. Zij heeft eene goede reede, een kasteel, vele lusthuizen, marmergroeven en 4000 inw. De andere heet *Sestri di Ponente*, heeft groeven van albast en kalk, en ligt ook aan zee, een weinig ten W. van Genua.

SESTRO, 2 Afrik. pl. op de Graankust, *Groot* en *Klein* toegevoemd; 10 uur en verder ten W. van Kaap Palmas, en nabij eene riv. die naar *Groot Sestro* de *Groot Sester's riv.* genoemd wordt, en anders de *Slaven riv.* heet. Deze heeft ten W. van zich een Groot-Citrie, en een Citrie, *Settera Krou*, of *Sestro Crow*, en nog verder ten W. ligt er een *Sestro*, ten Z. van eene riv. die naar hetzelfde *Rio Sestro*, of de *Sestos* of *Jonge Sesters riv.* genoemd wordt, en 7 uur N. W. van de riv. Sanguin op 5° 30' N. Br. in zee valt. Zij heeft ten Z. O. van zich een eilandje, waarover zie **DUIVELS KLIP**.

SETANG, zie **THALUAYAN**.

SETCHUEN zie **SE-TCHU-EN**.

SETEEF, Afrik. stad van Algiers, voorheen zeer vermogend, 17 uur ten Z. W. van Constantina.

SETENIL, Spaan. vlek van Granada, op eene rots, N. van Ronda.

SETIA, Turk. stad, aan eene baai van haren naam, op de Noordkust van Candia, met 1 Griekschen Aartsbisschop en 4000 inw. 35° 3' N. Br. 21° 9' O. L.

SETSCH, Boh. vlek, kreits van Chrudim, fabr. van mousselin.

SETTALA, Ven. Lomb. vlek, tusschen Milaan en de Adda.

SETTE, Afrik. riv. die aan de W. kust op 2° 15' Z. Br. in zee valt, en Negerd. aan dezelve, dat de hoofdpl. van een kleinen staat is.

SETTE COMUNI, of *zeven gemeenten*, heet een Ven. Lomb. distr. regtsq. Vicenza, aan de grenzen van Tyrol, met ongeveer 30,000 inw. di

van Duitschen oorsprong zijn, basterd Duitsch spreken, eenige voorregten genieten en voornamelijk van het hout hunner bosschen en van vee-teelt leven. Zij willen van de Cim-bren afstammen.

SETTERA KROU, zie SESTRO en CITRIE.

SETTIMO, Sard. vlek van Piemont, aan den Sangal, ruim 2 uur van Turin, 2300 inw. *Torin* toegenoomd, ter onderscheiding van een *Settimo Rotaro*, nabij het Piemont. Ivrea, en een *Settimo Vittone*, met 1700 inw. ruim 2 uur van die stad.

SETTLE, Eng. marktplek van York-shire, West-Riding, aan de Ribble, katoenmolens, 1153 inw.

SETUNA, Afrik. zeep. der Graankust.

SETUVAL (*Setubal*, *St. Ubes*) Port. stad van Estremad. aan den uitloop van den Sado in eene baai, sinds de aardbeving van 1755 uitnemend herbouwd, met eene gracht om zich, eene citadel, en eenige sorten, breede kaaijen, eene goede haven, een tuighuis, verscheidene kerken, uitvoer van zout, vruchten, olie en wijn, visscherij, koopvaardij, 12,000 inw. 38° 29' N. Br. 13° 47' W. L.

SETZDORF, Oostenr. d. in den Morav. kreits Troppau, bleekerijen, fabr. van potasch, enz. 1600 inw.

SEUDRE, Fr. riv. die uit het d p. Charente infer. tegenover het eil. Oleron in zee uitloopt.

SEUHELIPAR, nevens Calpeni het Zuidelijkste der Laccadivische eil. zoo als dat andere eigenlijk uit 2 eilandjes, die door een rif vereenigd zijn, bestaand.

SEURRE, Fr. cantons hoofdpl. d p. Côte d'Or, aan de Saône, 9 uur Z. van Dijon, wijnhandel, 2700 inw.

SEVASTOPOL, gewezen d. dat *Aktiar* heette, thans eene Rus. stad, aan de Westzijde van het Krimische schiereil. met een hospitaal en lazareth, een tuighuis, kazernen, dokken en timmerwerken, eene driedubbele haven, welke met die van het Maltheesche La Valette vergeleken wordt, de standpl. van een deel der Rus. Marine voor de Zwarte zee is, en voor koopvaarders, welke uit de Rus. havens aan die zee, of de zee van Azof komen, als vrijhaven openstaat. Met dit alles telt men er nog slechts 3000 inw. 44° 41' N. Br. 52° 47' O. L.

SEVEN EEKE, Nederl. d. van Oost-vlaand, 2½ uur van Gend, 2274 inw.

SEVEN HOGS, zie MAGHAREE.

SEVEN ISLANDS, Noordam. groep van kleine eilandjes, in de St. Laurens golf, O. ten N. van de naar hen genoemde *Seven Islands bay*; 50° 10' N. Br. eilandjes van Virginia, in James riv. 37° 40' N. Br. zie voorts ZEVEN EILANDEN.

SEVEN OAKS, Eng. vlek van Kent, met de onderhoorigheden 3444 inw.

SEVENNES, zie CEVENNES.

SEVER (ST.) Fr. hoofdpl. van een arond. met 82,000 inw. d p. Landes, aan den Adour, veel handel in wijn en brandewijn, 9000 inw. Fr. cantons hoofdpl. d p. Calvados, 2½ uur W. van Vire, 1500 inw. en meer Fr. pl.

SEVERAC, Fr. cantons hoofdpl. d p. Aveyron, 7 uur O. van Rhodéz, 1500 inw. nog 2 pl. van dat d p. en 1 in het d p. Loire inf r. 8 uur N. W. van Savenay, 1100 inw. zie voorts ARPAJON.

SEVERE (STE) Fr. cantons hoofdpl. d p. Indre, 3½ uur van La Ch tre.

SEVERGHEM, zie SEEVERGEM.

SEVERIN (ST.) Fr. vlek, d p. Charente, 9 uur Z. van Angoulême; Nederl. d. van Luik, nabij H ei, 312 inw.

SEVERINA (ST.) Sicil. stad, in het Napolit. Calabria ultra, 11, op eene rotsige hoogte, met 1 Aartsbisschop, eenige kerken en kloosters, 6000 inw.

SEVERINO (ST.) Sicil. stadje, in het Napolit. Principato citra, met 5 kerken en 2100 inw. Pauzel. bischopszetel, 10 uur van Ancona.

SEVERN, voorname Eng. riv. die in Wallis ontspringt, Gloucester bespoelt, de Wye opneemt, langs kanalen met de Theems, Trent, Hum-ber en Mersey, gemeenschap heeft, en nevens den Avon bij Kingroad in het Verkeerde kanaal uitloopt, doch slechts voor klein vaartuig bruikbaar is. Eene Noordam. riv. die op 37° 25' Br. uit Virginia in de Chesapeake bay valt, en meer andere Noordam. riv. heeten ook *Severn*; inzonderheid eene, die op 56° N. Br. 92° 53' W. L. in de Hudsons bay valt, en de vastigheid *Severn house* aan haren mond heeft.

SEVERNDROOG, rotsig Ind. eil. aan de kust van Concan, waarmede het door een rif vereenigd wordt, dat aan de Zuidzijde eene veilige baai

vormt. Tusschen 1730 en 1756 nestelden er zeeroovers; thans is het denkelijk Brit. 17° 47' N. Br. 68° 16' O. L.

SEVERO (ST.) Sicil. bisschopszetel, in het Napolit. Capitanata.

SEVESE, Ven. Lomb. vlek, deleg. Milaan, aan den Luro.

SEVIER, Noordam. gr. van Ténéssee, met ongeveer 5000 inw. en een vlek, dat *Sevierville* heet.

SEVIGNAC, Fr. vlek, dép. Côtes du Nord, arond. Dinan, 2100 inw. en nog 3 Fr. pl. *Sevigny* heeten 4 andere pl. dép. Ardennes, enz.

SEVILIE, Spaan. prov. aan zee, tusschen Granada en het Z. van Portugal, golvend vlak, uitgezonderd een tak der Sierra Ronda, die naar Kaap Trafalgar loopt, en een deel der Sierra Morena, dat naar het Port. Algarve strekt, door den Guadalquivir, de Guadiana, de Guadalete, den Tinto, enz. uitnemend bewaterd, en vruchtbaar in wijn, zuidvruchten, kastanjes, kurkboomen, zoethout, aloe, orseille, aijs, esparto biezen, enz. maar veelal slecht bebouwd en beweid, en op menige pl. gansch ongebruikt. De voornaamste uitvoer is wijn van Xeres en St. Lucar, tintwijn, enz. benevens baaizout, dat men er aan den zeekant in menigte bereidt. Het fabriekwezen bepaalt zich, zoo als de visscherij en landbouw, tot eigene benoodigheden, uitgezonderd dat van Cadix, Seville, enz. waar men bijzonderlijk eenige art. voor Amerika plagt te vervaardigen. Men telde er in 1800 ongeveer 750,000 inw. en sints nam de bevolking er gewis niet toe. De prov. had tot dus ver een Kapitein-Generaal te Puerto de Santa Maria, 1 bisschop te Cadix, en een Aartsbisschop en eene Audienza voor regtzaken te Seville.

SEVILIE, Spaan. stad, in de eveneensgenoemde prov. op den Oostoever van den Guadalquivir, tegen over het met haar door eene houten brug vereenigde Triana. Het getijde der riv. loopt tot boven de stad; maar zij is echter slechts voor 10 voet diep gaande schepen genaakbaar; alwaarom de hier aanvankelijk gevestigde handel op Amerika voorlang naar Cadix werd verlegd. Seville is van een ouden muur met 166 torens omgeven, welke 2 uur omvangs heeft. De straten zijn er veelal zeer eng en slecht gevloerd; de

huizen zijn in den Moorschen stijl gebouwd, en van buiten even afzigtelijk, als van binnen dikwijls schoon en rijk versierd. Vele omvatten een plein met eene fontein, en de weinige pleinen der stad hebben ook fonteynen, welker water langs eene overoude waterleiding wordt aangebragt. De voorsteden, waaronder Triana, zijn tamelijk welgebouwd. Aan den Guadalquivir, en elders, heeft Seville goede wandelpl. Een klooster tegenover de stad verschaft heerlijke uitzigten. Menige andere kloosters en kerken zijn voornamelijk om het schilderwerk bezigtenswaardig. De hoofdkerk, waar COLUMBUS begraven ligt, heeft een fraaijen toren ter hoogte van 250 voet. Menigvuldig zijn er de godshuizen. De zoon van COLUMBUS stichte er eene zeevaartsschool, waar men inmiddels met het onderwijs evenzeer ten achteren is, als op de universiteit der stad. Deze heeft 2 collegien, 1 teekenschool, genootschappen van fraaije kunsten en natuur- en geneeskunde, en 2 openbare boekeryen, in de Aartsbisschopskerk en het Aartsbisschops paleis. In de gewezene beurs bewaart men oude archiven betrekkelijk Amerika. Eene verzameling van Romeinsche oudh. uit de een weinig ten W. gelegene puinhoopen van Italica berusten in den Alcazar, welk Moorsch gebouw van tijd tot tijd in denzelfden stijl vergroot en van binnen schoon is. Een ander Moorsch gebouw verkeert nog in zijnen oorspronkelijken staat. Merkwaardig is er voorts het gebouw voor de stierengevechten, de opera en het munthuis. Een der grootste gebouwen bevat eene Koninklijke tabaks- en snuiffabr. Men vindt er eene geschutgieterij, vele fabr. van zijden en wollen stoffen en leder. Tot den uitvoer behooren wol, huiden, vruchten, een weinig olie, enz. De markten worden uit het omliggende, lage, en hierom niet gezonde, land wel voorzien; doch het vleesch is er, om de stedelijke belasting, haast even duur, als te Londen. Men plagt er met de voorsteden ongeveer 100,000 inw. te tellen; 37° 24' N. Br. 11° 35' W. L.

SEVRES, Fr. cantons hoofdpl. nabij Parijs, met eene uitnemende porseleinfabr. aardewerksfabr. vermaarde glasblazerijen, 2700 inw.

SÈVRES (DÉPARTEMENT DES

DEUX) Fr. dép. ten O. van het dép. Vendée, zijnen naam van 2 riv. ontleenend, welker Noordelijkste, *Sèvre Nantaise* geheeten, aan de Loire tegenover Nantes uitkomt, terwijl de Zuidelijkste, of *Sèvre Niortaise*, Niort bespoelt, vervolgens de dép. Vendée en Charente inférieure vaneen scheidt, en beneden Marans in den oceaan uitloopt. Het dép. wordt door vele andere kleine riv. bewaterd, en bevat een aantal meertjes en moerasen. Er loopt door hetzelfde van het Z. O. naar het N. W. eene houtrijke heuvelreeks. Elders is de grond om zijne vochtigheid zeer geschikt voor de veeteelt, welke er zeer aanzienlijk is. Aardappelen, peulvruchten, vlas en hennep, bouwt men er weinig, maar veel koren, en wijn voor eigen gebruik. Het fabriekwezen, dat de burgerkrijg er vernielde, herstelt zich meer en meer. Men maakt er veel aardewerk, tigchelsteen, papier, houten klompen, wollen stoffen, enz. De uitvoer is koren, meel, brandewijn, salpeter, molensteen, hout, wol, huiden, boter, eijeren, paarden, muilezels naar Spanje, slagvee, leder, handschoenen, mutsen, enz. Men telt onder de 260,000 inw. 32,000 Protest. De arond. zijn Niort, Bressuire, Parthenay en Melle.

SEVRILHISSAR, Turk. stad van Anadoli, sandsjakschap Sogla.

SEVSK, Rus. kreitsstad, aan de *Seva* en het meer Moriza, gouv. Orel, aardewerks- en porseleinfabr. 2200 inw.

SEWAD, Afg. distr. van Kabul, aan den Indus, op ongeveer 34° N. Br. met sneeuwbergen en welbebouwde dalen, die in wijn, enz. vruchtbaar zijn.

SEWALIE, Ind. bergketen, welke Delhi en het Noordelijke Sirinagur vaneen scheidt, en aan haren voet bosschen met uitnemend timmerhout en vele kleine olifanten heeft.

SEWAN (*Aligunge*) Ind. vlek van Bahar, met aanzienlijke fabr. van zwart en ander aardewerk.

SEWERBY, Eng. vlek van Yorkshire, East Riding, met veel teelt van geiten.

SEWICKLY, Noordam. riv. van Pensylv. en 2 vlekken aldaar, gr. Beaver, *New* en *North* toegenoemd, 783 en 1321 inw.

SEWIS (*Säwis*) Zwits. vlek van Graauwbunderl. nabij Mayensfeld.

SEWA (*Seva*) Rus. riv. waarvan *Sevst*, of *Sewsk*, den naam ontleent.

SEXBIERUM, Nederl. d. van Vriesl. arond. Leeuwarden, in Barradeel, met *Oosterbierum* en *Pietersbierum* te zamen 1500 inw. hebbend, en een merkwaardig oud slot van de LIEUKAMAS.

SEXT, Sard. vlek van Savoye, bij St. Maurice, aan de Isère.

SEXTEN, Oostenr. vlek van Tyrol, met sterk bezochte gezondheidsbronnen. Men vervaardigt er goede hoeden en messen.

SEYA DE MALHA (*Ongeluksbank*) in den Ipd. oceaan; 10° Z. Br. 57° 6' O. L. *Seyas de Bayona* noemt men meermalen de eil. van Bayona.

SEYCHELLES, zie SECHELLES.

SEYDE, zie SAIDA.

SEYEROE, Deen. eil. ten N. W. van Zeeland, ongeveer 250 inw.

SEYLAND, Noorw. eil. aan de N. W. kust; 70° 30' N. Br. 18° 7' O. L.

SEYNA, eilandje in de Noorder IJszee, ten Z. O. van het Beereneil.

SEYNE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Basses Alpes, 5 uur N. van Digne, katoenfabr. 2500 inw. Fr. vlek, dép. Var, 1 uur Z. W. van Toulon, welgebouwd, aan zee, met eene haven, schoone kaaijen, regte straten, scheepsbouw, tonijn- en sardellen-visscherij, 5700 inw. zie voorts SEINE.

SEYSSSEL, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ain, aan weerskanten van den Rhône, die hier bevaarbaar wordt, 4 uur N. van Belley, scheepsbouw, handel op Zwitserl. katoenspinnerij, ongeveer 2500 inw.

SEYSUMAH, Ind. Mahrattenstad, in Malwah; 24° 55' N. Br.

SEZANNE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Marne, arond. Epernay, fabr. van wollen stoffen, mutsen en leder, handel in wijn, koren en hout, ongeveer 4200 inw.

SEZENICZ, Boh. vlek, kreits van Chrudim, aan de Elve, 1000 inw.

SEZZA (*Sessa*) Sicil. bisschopszetel, in de Napolit. Terra di Lavoro, slecht gebouwd, 3800 inw.

SEZZA (*Sesse*) Pausel. stad, op eene hoogte, aan de Pontijnsche moerassen, deleg. Frosinone, met ongezone omstreken, die intusschen Ind. vijgen, aloe, enz. voortbrengen, ongeveer 5000 inw.

SEZZE E VILLA FRANCA, Sard. stad van Piemont, prov. Alessandria, aan de Bormida, 2300 inw.

SFACCHIA, Turk. vlek, op het eil. Candia, sandsjakschap Canea.

SFAZ, Afrik. stad van Tunis, 15 uur Z. Z. O. van Kairwan, bemuurd en wel gebouwd, met veel handel in olie, linnen en wollen stoffen, die men er fabriceert.

SHADWELL, Eng. kerspel van Middlesex, aan London vastgebouwd, met eene gezondheidsbron, en vele zeevarenden onder de 9855 inw. Eng. d. gr. Salop, of Shrop, en buurt van Yorkshire, nabij Leeds.

SHAFTESBURY, Noordam. vlek van Vermont, gr. Bennington, met eene akademie en bijkans 2000 inw.

SHAFTSBURY, Eng. marktvek van Dorsetshire, op eene hoogte, met een schoon uitzigt en 2200 inw.

SHAGSTONE, Eng. klip, aan de Oostzijde van den mond van Plymouth sound; Eng. eilandje nevens de Oosterpunt van Torbay.

SHAHABAD, zie SHAHABAD.

SHALBOURN, Eng. kerspel van Berkshire, 807 inw.

SHALLOT CREEK, Noordam. riv. van Noordcarolina; 33° 53' N. Br.

SHAMOKIN, Hernhutsche stichting van Pensylvanie, en riv. die op 40° 51' N. Br. in de Susquehannah uitloopt.

SHANDAKIN, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Ulster, 1600 inw.

SHANKS EILAND, eil. van Zuidelijk Polynesie, 6 uur lang, 5 uur breed, in 1802 ontdekt; 28° Z. Br. 158° 7' O. L.

SHANNON, Ier. riv. die Leinster en Munster van Connaught scheidt, 20 uur beneden Limerick in zee valt, en tot aan die stad voor groote koopvaarders, en voor kleinere schepen veel verder, bevaarbaar is. Zij loopt door eenige groote meeren. Men vangt er veel zalm, zeer groote snoeken, enz.

SHAPINSHAY, een der Schot. Orkneys, een weinig N. van Pomona. De 720 inw. leven van veeteelt.

SHAPLEIGH, Noordam. eil. van Maine, gr. York, 2362 inw.

SHARK RIVER, Noordam. riv. van Nieuw Jersey; 40° 10' N. Br. Over de *Sharks bay* zie DAMPIERS BAAI.

SHARON, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Schoharie, 3751 inw. van

Connecticut, gr. Litchfield, 2606 inw. van Vermont, gr. Windsor, 1363 inw. van Massachusetts, gr. Norfolk, 1000 inw. en meer andere, waaronder *New Sharon*, in Maine, gr. Kennebeck, 944 inw. heeft.

SHARPLES, Eng. vlek van Lancashire, 1374 inw.

SHARPS, Noordam. eil. van Maryland, in de Chesapeake bay. Een vlek van dien staat, gr. Washington, met 1500 inw. heet *Sharpsburg*, en een van Nieuw Jersey, gr. Salem, *Sharptown*.

SHAWANGUNK, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Ulster, 3062 inw.

SHAWANNETOWN, gewezen d. van den volkstam der *Shawannes*, in den Noordam. staat Illinois, aan den Ohio, laatstelijk herbouwd, doch nog slechts 40 houten huizen tellend. Men handelt er in zout.

SHAWBURY, Eng. kerspel, gr. Shrop, nabij Shrewsbury, 1364 inw.

SHECATICA, Noordam. baai van Labrador, en eil. aan haren mond. Zij ligt tusschen 51° 14' en 51° 28' N. Br.

SHEDIAC, Noordam. havenkom, aan de Oostkust van Nieuw Brunswijk.

SHEEP ISLAND, Ier. eil. aan de Noordkust, nabij Fairhead; 55° 15' N. Br. Een inham daaromstreeks, ten O. van Hornhead, op 55° 12' N. Br. heet *Sheep haven*.

SHEEPSCOT, Noordam. inham van Maine, gr. Lincoln, daarin uitlopende riv. en d. aan dezelve.

SHEEPSHEAD, Eng. kerspel van Leicester, met ruin 3000 inw. en kaap aan Ierl. Zuidkust; 51° 29' N. Br. 15° 39' W. L.

SHEERGOTTA, zie SJEERGOTTA.

SHEERNESS, Eng. marktvek van Kent, op het eil. Sheppey, aan den mond der Medway, met een sterk fort, eene rij vastgemeerde oude schepen, om den stroom te breken, een dok voor ligt beschadigde oorlogschepen, en, buiten de bezetting, 1700 inw. de tot dwangarbeid veroordeelden, die de gezegde schepen bewonen, mede gerekend; 51° 26' N. Br. 4° 7' W. L.

SHEFFIELD, Eng. stad van Yorkshire, West Riding, aan den zamenloop van *Sheaf* en Don, op eene hoogte, van hooge bergen omgeven, met geregelde en fraaie straten, 4 kerken en 7 bedehuizen, 1 schouw-

borg en sociëteit, 1 fraai stadhuis, 1 hal voor de messenmakers, 1 groot gasthuis en meer andere, 1 Lat. school, meer andere goede scholen, fraaije kazernen, fabr. van velerlei ijzer- en pletwerk, gieterijen van ijzer en metaal, vele messenmakers, en kool- en ijzermijnen, in de omstreken, eene goede gemeenschap te water, uitnemende inrigtingen voor de gasverlichting, en in 1811 bij de 36,000 inw. Een Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Berkshire, met 2439 inw. en een van Vermont, gr. Caldonia, heeten ook *Sheffield*.

SHEFFNAL, zie SHIFFNAL.

SHEFFORD, 2 Eng. kersp. van Berkshire, *East* en *West* toegevoegd; Eng. vlek van Bedfordshire, en Noordam. vlek van Neder-Kanada.

SHELBURNE, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Franklin, 961 inw. vlek van Vermont, gr. Chittenden, 987 inw. nog eene Noordam. pl. in Nieuw Hampshire; en Brit. zeep. aan de Zuidkust van Nieuw Brunswijk, met 500 huizen. Een inham van Nieuw Hollands Noordkust, tusschen Oxfordness en Cape Grenville, heet *Shelburn bay*.

SHELBY, Noordam. gr. in het N. van Kentucky, 14,778 inw. waaronder 3114 slaven; hoofdpl. *Shelbyville*, welken naam de hoofdpl. van het gr. Bedford in Tennessee insgelijks voert, 700 als een vlek van Kentucky, gr. Bath, dien van *Shelby*.

SHELDON, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Genessee, 1415 inw. vlek van Vermont, gr. Franklin, 883 inw. en 2 Eng. pl.

SHELFE, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, 1553 inw.

SHELFORD, 2 Eng. kersp. gr. Cambridge, *Great* en *Little* geheeten, te zamen 1000 inw. Eng. kerspel van Nottingham, en marktvek van Bedford.

SHELL ISLAND, Noordam. eilandje in Pamlicosound; 34° 50' N. Br. Een ander in de Golf van Mexico, op 29° 48' N. Br. 81° 24' W. L. heet *Shell key*.

SHELLEY, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, 1057 inw. 2 Eng. kersp. van Essex en Suffolk.

SHELTER ISLAND, Noordam. eilandje, nabij het Oosteinde van het Nieuw Yorksche Long island, 330 inw.

SHELTON, 3 Eng. kersp. gr. Bedford, Norfolk en Nottingham. Een

Noordam. vlek van Virginia, gr. Pittsylvania, heet *Sheltonborough*.

SHENANDOAH, Noordam. gr. van Virginia, met 15,646 inw. waaronder 1038 slaven; hoofdpl. Woodstock. Een d. aldaar heet *Shenandoah fork*, en een ander ontleent zijnen naam van de riv. *Shenandoah*, die op 38° 40' N. Br. in den Potowmak valt.

SHENANGO, 3 Noordam. pl. van Pensylvanie, gr. Beaver, Crawford en Mercer, elk bij de 700 inw.

SHENLEY, Eng. kerspel, gr. Hertford, 990 inw. Eng. kerspel, gr. Buckingham, en Noordam. vlek van Neder-Kanada, gr. Buckingham.

SHENSTONE, Eng. kerspel van Staffordshire, 1378 inw.

SHEPHERDS ISLANDS (*De Schaapherders*) voor de scheepvaart zeer gevaarlijke Austral. groep, die tot de Nieuwe Hebriden behoort; 17° Z. Br. 163° 47' O. L.

SHEPHERDSTOWN, Noordam. vlek van Virginia, gr. Jefferson, aan den Potowmak, met 1033 inw. die meestal van Duitse afkomst zijn.

SHEPLEY, niet ver van *Shelley* gelegen Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, ongeveer 800 inw.

SHEPPERTON, Eng. kerspel van Middlesex, aan de Theems, welks veranderde loop ten gevolge heeft, dat een deel der pl. in Surry ligt. Erasmus verkeerde er eenigen tijd. Men telt er 750 inw.

SHEPPEY, Eng. eil. gr. Kent, aan den zamenloop van de Theems en Medway, en overigens van de Swale omgeven, meestal moerassig, en slechts beweid, maar hier en daar uitnemend bebouwd. Men vindt er een bijzonder ras van paarden. De voornaamste pl. zijn er Sheernes en Queensborough.

SHEPTON MALLET, Eng. stad van Somersetshire, in eene lage en welbewaterde vallei, met 20 straten en stegen, die meestal eng en vuil zijn; maar de kerk en toren zijn fraai, en er staat op de markt een zonderling gebouw, op welks hoogen top men den Heiland aan het kruis tusschen de moordenaars afgebeeld vindt. De pl. heeft verscheidene be-
dehuizen. Men vervaardigt er wollen stoffen, en vele gebreide kousen, en telt 4638 inw. In hetzelfde gr. heeft een *Shepton Montague* er slechts 580, en een *Shepton Beauchamp* 560.

SHER, zie SJER.

SHERBORNE, Eng. vlek van Dorsetshire, voorheen een bisschopszetel, met eene fraaije kerk van hardsteen, eene Lat. school, weverij van linnens en zijden stoffen, ruim 2000 inw. en met de kerspels onderhoorigheden 3370. Denzelsden naam, of dien van *Sherbourne* voeren 5 andere Eng. kersp. en een vlek van gering belang.

SHERBOROUGH (*Sherbro*) Afrik. land aan het Noordeinde der Guineesche Graankust, met eene eveneensgenoemde riv. Deze heeft in haren mond een groot eil. van denzelsden naam, met de Z. O. punt op 7° 1' N. Br. 15° 45' W. L. Zij is voor zware schepen 20 uur landwaarts in, en voor andere veel verder, bevaarbaar; ofschoon de vaart er door riet belemmerd wordt. Men vindt er veel graan, vruchten en gevogelte.

SHERBURN, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, met teelt van kersen, en een bijzonder slag van pruimen, 958 inw. Nog eene pl. van Yorkshire heet aldus.

SHERBURNE, Noordam. vlek, of zoo men wil stad, waarover zie NANTUCKET, en nog 3 Noordam. pl.

SHERFIELD, 2 Eng. kersp. van Northampton; het eene is *English* toegenoomd.

SHERSON, eil. van Zuidelijk Polynesië; 5° 37' Z. Br. 171° 15' O. L.

SHERSTON, 2 Eng. dd. van Wiltshire, *Great* en *Little* toegenoomd, 1140 inw.

SHETLAND, zie HITLAND.

SHIANT ISLANDS, Schot. groep, 2 uur Z. O. van het Hebrid. eil. Lewis; 57° 53' N. Br. 11° 14' W. L.

SHIELD (CAPE) 2 uur ver uitlopende lage landpunt van Nieuw Holl. Golf van Carpentaria; 13° 19' Z. Br.

SHIELDS, 2 tegenover elkander liggende Eng. havenpl. in Durham en Northumberland, aan de Tyne, nabij haren mond. De eene, of *South Shields*, in Durham, behoort tot het kerspel van Jarrow, en heeft eene Kapel, verscheidene bedehuizen, enge straten en slecht gebouwde huizen, maar een aanzienlijk stadhuis op eene ruime markt, veel scheepsbouw, en voorts zoutketen, zeepziederijen, glasblazerijen, brouwerijen, touwslagerijen, enz. De levensboot werd hier uitge-

vonden. Men telt er 10,000 inw. *North Shields* behoort tot het kerspel van Tynemouth, en heeft, nevens velerlei bedehuizen, eene Roomschegez. kapel, eenige fraaije straten, 3 goede pleinen, eene ruime kaai, een schouwburg, een leesmuseum, een gasthuis voor kraamvrouwen en voor zeelieden, enz. handel op de Oostzee en Amerika, uitvoer van steenkool, fabr. van zeildoek en touwwerk, scheepsbouw, hoedemakerijen, fabr. van handschoenen, leder, enz. In 1811 telde men er 7699 inw. 55° N. Br. 6° 19' W. L.

SHIELDSBOROUGH, Noordam. zeepl. van Mississippi, gr. Hancock, aan de baai van St. Louis.

SHIFFNAL (*Sheffnal*) Eng. kerspel, gr. Salop, of Shrop, met een vlek aan den weg van London naar Holyhead en Ierl. 4060 inw.

SHILBOTTLE, Eng. kerspel van Northumberland, 1100 inw.

SHILLAY, een der kleinste Schot. Hebriden, aan de Westkust van Lewis; 54° 48' N. Br. 12° 8' W. L.

SHILLINGFORD, 3 Eng. pl. van Berkshire, Devonshire, en Oxfordshire.

SHIMENE, zie PORT SHIMENE.

SHINGLES, Eng. klippenreeks aan de Westkust van het eil. Wight, van de *Singels*, waarover zie DUNGES, verschillend, bij hoog water blind.

SHIPDAM, Eng. kerspel van Norfolk, 1412 inw. In Somersetshire heeft een *Shipham* er 539, die er in de omstreken, en zelfs in de straten en de tuinen der huizen, kalkmijnsteen delven.

SHIPLEY, 2 Eng. vlekken van Yorkshire, West Riding; het eene heeft 800 inw. en het andere, aan den zamenloop van 2 kanalen, 1214. Een Eng. kerspel van Sussex, met 1000 inw. en nog 2 Eng. pl. heeten ook *Shipley*.

SHIPPENSBURG, Noordam. vlek van Pensylvanie, gr. Cumberland, aan eene kreek, met 1160 inw.

SHIPPINGPORT, Noordam. vlek, van Kentucky, gr. Jefferson, aan den Ohio, beneden Louisville, met veel doorvoer van goederen.

SHIPSTON, Eng. vlek van Worcester, aan den Stour, armelijk gebouwd, markthandel, 1400 inw.

SHIPTON, heeten verscheidene Eng. pl. en een vlek van Neder-Kanada,

gr. Buckingham, 1000 inw.

SHIRCOAT, Eng. vlek van Yorkshire, West-Riding, 2800 inw.

SHIRLAND, Eng. kerspel van Derbyshire, ongeveer 1200 inw.

SHIRLEY, Eng. vlek van Derbyshire; 2 Noordam. vlekken, in Massachusetts, gr. Middlesex, en in Pensylvanie, gr. Huntingdon, waar er voorts een *Shirleysburg* ligt.

SHISDRA, zie SCHISDRA.

SHITLINGTON, Eng. vlek van Yorkshire, West-Riding, 1400 inw.

SHITOMIR, Rus. hoofdpl. van het gouv. Volhynie, en een kreits in hetzelfde, nog slechts 1800 inw. 49° 40' N. Br.

SHOAL BAY, inham aan Nieuw Hollands Oostkust; 29° 26½' Z. Br. ook *Shoalhaven*, en van *Shoal water bay* aan dezelfde kust, op 22° 21' Z. Br. evenzeer verschilleud, als van nog eene *Shoal Water bay*, aan Amerika's Westkust, op 46° 50' N. Br. ten N. van *Shoal Water Cape*.

SHOAL INLET, Noordam. vaarwater, tusschen 2 kleine eilandjes van Noordcarolina; 34° 5' N. Br.

SHOAL NESS, lage landpunt aan Amerika's N. W. kust; 60° N. Br.

SHOALS (ISLES OF) ook *Smith's islands*, 7 eil. aan de Noordam. kust van Nieuw Hampshire, waartoe *Statens island* met het vlek Gosport behoort, en overigens aan de kust van Maine.

SHOBURY, 2 Eng. dd. van Essex, aan den mond van de Theems, tegenover de ton van de Nore, *North* en *South* toegeuoemd, van welke het laatste op *Shobury ness*, of *Shoeberry ness*, ligt, dat de Noorderpunt derriv. is.

SHOE, Oostind. eilandje, nabij Waigoe; 0° 1' Z. Br. 126° 32' O. L.

SHOE BEACON, zie BLACKTAIL.

SHOOM, zie SJOEMSJOE.

SHOOTERS HILL, Eng. d. van Kent, O. Z. O. van London, op een eveneensgenoemden berg, van welks top men een heerlijk uitzigt over de hoofdstad, de Theems, en gedeelten van Kent, Surrey en Essex, heeft. Men vindt op dien top eenige fraaie huizen.

SHOOTING POINT, Schot. kaap, aan de Zuidkust van het gr. Fife.

SHOREDITCH, Eng. kerspel van Middlesex, aan de N. O. zijde van London vastgebouwd, en na genoeg

44,000 inw. bevattend.

SHOREHAM (NEW) Eng. havenpl. van Sussex, digt aan zee, op den Oostóever van den Adur; over welke riv. er hier eene brug ligt, met eene vrij onbruikbare haven, bouw van groote koopvaarders en andere, het nabij gelegene *Old shoreham* mede gerekend, 800 inw. Een Noordam. vlek van Rhode island, gr. Newport, op Black island, met 722 inw. heet ook *New Shoreham*; en een *Shoreham*, in het Noordam. Vermont, gr. Addison, aan het meer Champlain, heeft ruim 2000 inw.

SHORNCLIFF, Eng. d. van Kent nabij Hythe, den naam aan een kanaal gevend, dat van hier naar Rye loopt.

SHOSHONEES, zie SNAKE IND.

SHOTT, groote Afrik. vlakte in het Z. van Algiers, aan de grenzen der woestijn Sahara, waar er zich vele riv. verliezen, en de grond zó ziltig is, dat men er, na het wegwasemen van het hem. bij herhaling bedekkend water, veel zout vindt.

SHOTTS, Schot. kerspel, gr. Lanark, met na genoeg 3000 inw.

SHREWSBURY, Eng. hoofdpl. van het gr. Shrop, of Salop, aan de Severu, op eenige hoogten, schoon van uiterlijk voorkomen, staande de beste huizen aan den buitenkant. Binnenwaarts valt alles af, maar het graafschaphuis is echter grootsch, zoo als het markthuis, een woonhuis, dat 2 torens van het gewezen kasteel vereenigt, en 2 der 5 kerken. Behalve deze heeft de stad 1 Roomschez. bedehuis en verscheidene andere, 1 Lat. school, 1 schouwburg, 1 hospitaal, 2 bruggen over de riv. stapelhandel in flenel en andere wollen stoffen, fabr. van linnen garen, 1 groote ijzergieterij, 1 brouwerij van porter, en met de onderhoorigheden 16,600 inw. Aan het inkomen van den kant van London rijst er eene hardsteen kolom ter eere van den uit Shropshire voortgekomenen vermaarden Generaal HILL.

SHREWSBURY, Noordam. riv. die op 40° 22' N. Br. uit Nieuw Jersey in zee valt; vlek van Nieuw Jersey, gr. Monmouth, 3773 inw. vlek van Pensylvanie; gr. York, 1792 inw. vlek van Massachusetts, gr. Worcester, 1200 inw. vlek van Vermont, gr. Rutland, 990 inw. en meer Noordam. pl.

SHROPSHIRE (*Salop*). Eng. gr. aan de grenzen van Wallis, tusschen 52° en 53° N. Br. aan den Noordkant vol bergen, aan den Zuidkant golvend vlak, door de Severn in tweeën gedeeld, gezond, maar eenigzins ruw van lucht. Op de bergen weidt men er schapen, welker wol vrij goed is, en elders rundvee, doch de weilanden worden er nog met te weinig zorg behandeld, en de landbouwkunde maakt er ook nog geen groote vorderingen; ofschoon het gr. zijne 194,000 inw. overvloedig voedt. De bergen leveren er veel steenkool, ijzer, lood en zandsteen op. De bevolking vervaardigt veel ijzerwerk, aardewerk en wollen stoffen. Men vindt er verwerijen en katoen- en linnenweverijen. De handel en vervoer der goederen uit de mijnen wordt er door verscheidene gegravene vaarten grootelijks bevorderd.

SHUBENACADIE, Noordam. riv. en meer van Nieuw Schotland.

SHUNA, eilandje aan Schotl. Westkust; 56° 13' N. Br. 10° 24' W. L.

SHUTESBURY, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Franklin, met eene tegen huidziekten dienstige bron, welke in 1815 door eene aardbeving geopend werd, en veel bezoek ontvangt.

SI, Chin. stad van den derden rang, in de prov. Honan.

SI-BIROE, zie **SEE-BEEROE**.

SI-HIAM en **SI-HO**, 2 Chin. steden van den derden rang, in Sjansi.

SI-HOA, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

SI-KIANG, Chin. riv. die uit de prov. Khanton in zee valt.

SI-LING, Chin. stad van den derden rang, in Khansi, waar eene stad van den tweeden rang *Si-Long* heet.

SI-NAN-FOE, zie **TSI-NAN-FOE**.

SI-NING, 2 Chin. steden van Corea; Chin. stad van den 2 rang, in Sjansi, nabij den grooten muur, versterkt; 2 Chin. steden van den derden rang, in Petsjeli en Khanton.

SIA (**SI**) Chin. stad van den tweeden rang, in Sjansi.

SIKAK, Oostind. riv. van Sumatra, die op 1° 40' N. Br. in de Straat van Malacca valt, en groote koopvaarders toelaat, daar zij, wel is waar, op eene van andere ondiepten omgevene bank in haren mond bij laag water slechts 15 voet, doch meer nabin-

nen tusschen de 7 en 15 vadem, diep is. Zij heeft 22 uur van haren mond aan zich eene eveneensgenoemde stad, en 35 uur verder naar binnen eene pl. die Pakanbharu heet. Nog veel verder binnenwaarts ligt aan haar Patapahan, waar de inlanders veel gouds te koop komen brengen. Een sterke vloed overstroomt er de lage oevers, die met uitnemend timmerhout bezet zijn, dat de Nederlanders, die op een eil. even binnen den mond der riv. eene faktorij plagten te hebben, er voormaals inhandelden. Thans handelen er op de stad *Siak* schepen van Coromandel, die er, benevens hunne eigenlijke lading van stukgoederen, op Pulo Pinaug ingenomene ruwe zijde, opium, enz. aanbrengen, en met goud, was, sago, zoute visch, vinnen, ivoor, kamfer, rotting, enz. terug komen. De Mohammed. inw. plagten zich ter zee grootelijks te doen gelden, en hunne Rajahs heerschten over een groot deel van het binnenland en de kust ten N. van de Jambhee. Eenigen tijd geleden onttroonde een vertrouweling van den regerende Vorst dezen laatsten, welks zoon Rajah *AKIL*, met een aantal andere uitgewekene Siakkers, zich laatstelijk onder de Nederlandsche vanen zoo uitnemend kweekt.

SIAL, eilandje in de Roode zee, aan de kust van Egypte eene goede ankerpl. dekkend; 24° 30' N. Br.

SIALO, vlek op de Oostkust van het Philipp. eil. Sebu; 9° 58' N. Br.

SIAM, Aziat. rijk, ten W. van het Anamsche, en ten Z. van het Birmanische, waaraan een groot deel van deszelfs binnenlandsche onderhoorigheden, en van die gene, welke door de baai van Bengale bespoeld worden, gehecht is. Het overige nog steeds onafhankelijke Siam vormt, zoo als Egypte, eene groote vallei tusschen twee bergreeksen, van de riv. waarover zie **MEINAM**, in de lengte doorloopen, en geregeld overstroomd, hetgene er de lucht bij tusschenpoozen min gezond maakt, maar den rijstbouw, dat er de voornaamste nijverheidstak is, grootelijks bevordert. Men houdt er voorts gierst, mais, groote aardappelen, tabak, katoen, enz. Suikerriet, koffij, betel, kokosboomen, en een overvloed van de edelste vruchten, groeijen er genoegzaam van zelf.

Rundvee, waarvan men er het vleesch niet mag eten, houdt men er weinig; paarden vallen er slecht; maar de gebergten aan weerskanten leveren de grootste olifanten der wereld op, en de lage rivieroevers neushorendieren, welker leefwijze zoo veel overeenkomst met die der varkens heeft, en welker huid en vleesch er op groote waarde wordt geschat. Tot het wild gedierte van Siam behooren er voorts verschrikkelijke gestreepte tijgers, krokodillen, apen, die er op de bebouwde velden vaak veel verwoesting komen aanrichten, wilde varkens en het gedierte, dat den bezoar oplevert. Varkens fokt men er in menigte, en men vangt veel visch en schildpadden. Men zamelt uit de rivieren eenige goudkorrels, maar bewerkt geene goudmijnen, welke er zekerlijk gevonden kunnen worden. Tin delft men er veel, benevens lood en ijzer, doch dit laatste metaal wordt er zoo slecht bewerkt, dat men er veel ijzer- en staalwerk van buiten invoert. Voorts ontvangt men er gaarne stukgoederen, zijden stoffen, scharlaken, opium, confituren, thee en velerlei kramerij. Daar de Koning de olifantenjagt bij uitsluiting aan zich houdt, erlangt men van hem alleen ijver, en voorts tin, lood, enz. Dit geeft de Datoe, die hem bij den handel vertegenwoordigt, in ruiling voor het gene dezelfde persoon uit elke lading ten dienste van zijn meester uitzoekt, eer men met iemand anders mag handelen. Van de verdere kooplieden bekomt men, voor het overige der lading, betel, vogelnestjes, trepang, een weinig uitnemend koper en stofgoud, diamanten, peper, zout, was, rotting, enz. benevens varkensvleesch, gevogelte, visch en velerlei vruchten. Een handel, welks voorwerpen men intusschen in menig ander land ook vindt, en welke hierom door de Europeers in Siam nooit sterk gedreven werd. Olifanten worden er door andere natien uitgevoerd, en de overige worden er tot werken gebruikt, beleden, enz. De Koning heerscht onbepaald, en roept, als hij wil, alle weerbare manschap op tot krijgsdiensten, waarbij zij noch soldij, noch zelfs levensmiddelen, ontvangen. Het rijk is in distr. verdeeld, die elk een krijgsbevelhebber van den titel van *Nai* aan het hoofd hebben; maar het

op de gezegde wijze gevormd leger is zonder krijgstucht of orde, en deszelfs voornaamste sterkte bestaat in eenige duizenden van olifanten, die intusschen hunne woede vaak jegens de hunnen keeren. Evenwel werden de Birnans, die in 1765 zelfs de hoofdstad Juthia, of Sy-yo-thi-ya, ingenomen hadden, daaruit wederom verdreven. Het tegenwoordige rijk zal niet veel meer dan 2 milioen inw. hebben. Deze behooren tot het Mongolische menschengeslacht, hebben veel overeenkomst met de Chin. maar volgen de leer van BUDDA, GODOMA, of SOMMONA CODOM, van welken laatsten naam het eerste gedeelte aan dien der *Samaneers*, of *Sjamins*, evenzeer als die van BRAMA aan dien der *Bramy-nen* verwant is. Intusschen voeren de Siamsche priesters den titel van *Talapains*. Volijverig prediken zij meermalen van 6 uur in den morgen tot aan den middag, en beginnen zij na het middagmaal op nieuw. Zij spreken en schrijven eene gewijde taal nevens de gewone, die van de Chineesche grootelijks verschilt, ofschoon zij ook eensyllabig is. Van wezenlijke wetenschap, welke er, blijkens de gewijde boeken, voormaals bekend moet zijn geweest, vindt men er bijkans geen spoor. Het regt wordt er naar vaste, maar ellendige, wetten geoeft. Op het cijferen, waarbij men, zoo als wij, de Indische cijfers bezigt, is men er intusschen zeer afgerigt. In de tempels vindt men er kolossale beelden, maar de huizen zijn er vrij eenvoudige. Men weeft er naauwelijks andere dan katoenen stoffen, leidt over het algemeen een vrij werkeloos leven, en slijt veel tijds met het rooken van tabak. Voorts bemint men de muziek, theatrale vertooningen, en het dobbelen, maar is matig in spijs en drank. De vrouwen houdt men er in eene slaafsche onderworpenheid, en zij doen er het zwaarste werk.

SIAM (GOLF VAN) groote Oostind. inham, die Cambodia ten O. Siam ten N. en het Maleische schiereil. ten W. van zich heeft.

SIAMPA, zie TSIOMPA.

SIANG, Chin. stad van den tweeden rang, in Khansi; 24° N. Br.

SIANG-HIAN, Chin. stad van den derden rang, in Hoe-Khang.

SIANG-SJAN, Chin. stad van den derden rang, in Tsjekiang.

SIANG-TAN, Chin. stad van den derden rang, in Sjan-si.

SIANG-YANG, Chin. stad van den eersten rang, in Hoe-Khang, aan de riv. Han, langs welke men er veel handel drijft. Men vindt in die riv. en meer andere goudkorrels, die het aanwezen van mijnen bewijzen, naar welke men er intusschen niet zoekt; 32° 5' N. Br.

SIANICZA, Turk. stadje in Servie, 53 uur Z. W. van Belgrad.

SIAO, Chin. stad van den derden rang, in Kiangnan; Oostind. eil. van 12 uur omvangs nevens het N. O. uiteinde van Celebes, met een vuurberg en overvloed van levensmiddelen; 2° 44' N. Br. 120° 11' O. L.

SIAO-HE-SJAN, eilandje aan de kust van China; 41° 43' N. B.

SIAO-PI-HOTUN, Chin. stad van Corea, 146 uur O. van Peking, welke stad 180 uur ten O. N. O. van zich, in het land der Mantsjoes, een *Siao-Non-Hotun* heeft.

SIAO-SJAN, Chin. stad van den derden rang, in Tsjekiang.

SIAO-TEIN, Chin. riv. die op 37° 21' N. Br. in zee valt.

SIAS, Rus. riv. die in de Wolga uitloopt, en, door een kanaal van haren naam met de Wolchow vereenigd, tot de gemeenschapsvaart tusschen de Nawa en Wolga behoort.

SIATISTA, Turk. stad, 18 uur W. Z. W. van Salonik, 4000 inw.

SIB, Arab. zeepl. van Oman, 10 uur W. N. W. van Muskat.

SIBAH (*Siva*) Ind. stad der Sijks, in Lahor, op een berg, versterkt.

SIBABA, Oostind. eil. aan de Zuidkust van Mindanao; 6° 36' N. Br.

SIBERIE, noemt men de gezamenlijke Rus. gouv. van Tobolsk, Tomsk en Irkutsk, naar *Sibir*, versterkte hoofdpi. van een Tartaarsch koninkrijk, dat een Kozakken opperhoofd, JERMAN geheeten, na door de Russen van de Zwarte zee verdreven te zijn, met 6000 man van zijn volk bemagtigde, en waarvan hij vervolgens in 1581 aan Czar IWAN II hulde deed. Hij werd wel kort daarna door de Tartaren gedood, maar nu hechten de Russen, die hun rijk reeds alvorens tot aan den Oby hadden uitgebreid, voor en na onmiddellijk aan hetzelfde

de omstreken van *Sibir*, en al, wat voorts ten Oosten van de gezegde riv. lag, en door hen almede onder den naam van *Siberie* begrepen werd; landen, waarover nader bij TOBOLSK, enz. Rusland drijft over Siberie met de aan hetzelfde grenzende Kirgizen en Bucharen handel te Semipalatnaja, zoo als met de Chin. te Kiachta, en eenigen zeehandel uit Ochotsk.

SIBERTSWOLD, Eng. kerspel van Kent, 2 uur N. W. van Dover.

SIBIDOELOE; Afrik. stad der Mandingos, aan de grenzen van Bambarra, in een vruchtbaar dal tusschen hooge rotsen, en zeer sterk van ligging.

SIBIDJER, Afrik. vlek van Fezzan, 5 uur O. van Murzuk, met het graf van een eveneensgenoemden Sant.

SIBIL EL MULSIH, Arab. stad van Hejaz, 40 uur N. N. W. van Mecca.

SIBILLETA, welgebouwd Nieuw Spaan. d. aan den Rio del Norte.

SIBNIBAS, Ind. stad van Bengale, aan eene vaart naar Calcutta, die in het regensizoen bruikbaar is; 23° 25' N. Br.

SIBOCKOE, Oostind. vlek, op de Oostkust van Borneo; 4° 24' N. Br.

SIBOURE, Fr. vlek, dép. Basses Pyrenées, aan de Nivelle, tegenover St. Jean de Luz, en daarmede door eene brug vereenigd, 1900 inw.

SIBRET, Nederl. cantons hoofdpi. van Luxemburg, arond. Neufchateau.

SIBOU, zie SEBOE.

SIBSEY, Eng. kerspel van Lincoln, 1151 inw. eil. in Spencer's Golf, aan Nieuw Hollands Zuidkust.

SIBUCO, vlek op de Westkust van het Philipp. eil. Mindanao; 7° 3' N. Br.

SIBULTIQUI, Nieuw Spaan. riv. die op 13° 55' N. Br. in de Stille zee valt.

SIBUN, riv. welke op 13° 8' N. Br. in de baai van Honduras valt, en langs welke er veel mahonyhout uit het binnenland afkomt.

SIBUYAN, Philipp. eil. van 10 uur omvangs, regt ten Z. van Luçonia.

SICABA, vlek op de Westkust van het Philipp. eil. Negros.

SICANDRO, onbewoond Turk. eil. in den Archipel, nabij Policandro.

SICAYAP, kaap aan de N. W. kust van het Philipp. Mindanao; 8° N. Br.

SICCA, Oostind. vlek op Sumatra's Noordkust; 1° 32' N. Br. 105° 47' O. L.

SICCOMARIO, vruchtbaar Sard.

distr. in het Milaneesche aan den zamenloop van Po en Tanaro.

SICGENI, Brit. vlek, op het eil. Malta, 2300 inw.

SICHEM, Zuidbrab. stadje, 5 uur N. O. van Leuven, en nabij Diest, aan den Demer, 1439 inw. Een d. prov. Limburg, nabij Maastricht, heet *Sichen*.

SICHERSREUTH, Beij. d. Mainkreis, nabij Baireuth, met eene gezondheidsbron, welker water men sterk verzendt, en het Alexandersbad.

SICIE, Fr. kaap aan de Zuidkust, Z. Z. W. van Toulon; 42° 58' N. Br. ook *Cap Toulon*, hoog en steil, met 2 klippen van den naam van Deux Frères aan de Oostzijde, en de Ambiez eil. ten W. van zich.

SICIGNANO, Sicil. stadje, in het Napolit. Principato citra, met het d. *Galdo di Sicignano* 3400 inw.

SICILIE, Ital. Koningrijk in de Middell. zee, uit een groot driehoekig eil. de gezamentlijke Liparis, en nog eenige andere eil. bestaand. Het grootste eil. waaraan de naam van *Sicilie* bijzonder eigen is, heeft de Straat van Messina tusschen zich en Italie, welks Appenijnen zich hier in verscheidene takken verlengen. De dalen tusschen die bergreeksen zijn zeer vruchtbaar. Het land is voor een deel vulkanisch, en bevat met name den berg Etna, of Monte Gibello. De rivieren vallen er klein, maar men vindt er verscheidene meeren en poelen. Uitzonderd dezer omstreken, is de lucht er zeer gezond en warm tevens. Aloes en dadelpalmen tieren er zeer goed. Vele andere Zuidvruchten groeijen er in overvloed, met en benevens eenig suikerriet, papierriet, hennep, vlas, tabak, saffraan, olijven, wijngaarden, peulvruchten, rijst en ander koren, vooral tarwe. Het voornaamste bestaanmiddel, de landbouw, wordt er slecht gedreven, en delandlieden zijn er, haast even als op Sardinie, in onkunde en ellende verzonken. De eenige grondbezitters zijn nevens de geestelijkheid, een talrijke adel, waaronder 58 Prinsen, 27 Hertogen, 37 Markgraven, enz. De geestelijkheid heeft aan haar hoofd 2 Aartsbisschoppen en eenige bisschoppen. Men rekent haar en de kloosterlingen te zamen op $\frac{1}{5}$ der bevolking van 1,682,000 inw. die het eil. in 1817 had. Meer dan $\frac{1}{3}$ van het

overige bestaat uit bedelaars. De helft der gezamentlijke bevolking houdt zich in de 352 grootere en kleine steden op, maar slechts in weinige van de grootste wordt er eenig fabriekwezen van aanbelang gedreven. In een deel des eil. teelt men op het platte land zijde, welke er in groote menigte te Palermo, Messina, enz. verwerkt, of onverwerkt, wordt uitgevoerd. De verdere uitvoer bestaat uit de vermelde voortbrengselen van den landbouw, velerlei boomvruchten, olie, wijn, rozijnen, vijgen en korenten, manna, soda, Spaansche vliegen, vellen en huiden, visch, die men er veel gaat vangen, linnen lompen, zwavel, zout, wijnsteen, gom, kaas, enz. ten bedrage van ruim 20 miljoen dukaten, en, zoo men wil, 2 miljoen meer, dan de invoer van tarwe, specerijen, Levantsche waren, lakens en wollen stoffen, linnens, ijzer, lood, tin, enz. er gemeenlijk beloopt. Tot uitbreiding van den landbouw werden de fideicommisgoederen in 1816 en volgende jaren verkoopbaar gemaakt, waarna er vele onbebouwde verkocht en bebouwd werden. Bijenteelt drijft men er sterk. Schapen en geiten fokt men er voornamelijk in het Zuiderdeel. Men ploegt met ossen, en de schoone Siciliaansche paarden worden grootelijks verwaarloosd. Muilezels kweekt en gebruikt men er veel. De bosschen zijn er een eigendom van de Kroon, en vol van allerlei Europeisch wild en wild gedierte. De wegen zijn, op eenige weinige na, uiterst slecht. Het platte land is er niet zoo zeer dorpswijze bebouwd, maar met van elkander afgelegene boerderijen bezet, waar men de voornaamste benodigdheden elk voor zich zelve vervaardigt. Eenige steden tellen onder hare bevolking vele Arnauten. Men spreekt op het eil. een basterd Italiaansch. Met het onderwijs is het op de universiteiten van Palermo, Catania, en de verdere stichtingen, ellendig gesteld. Catania heeft eene school voor adellijke jonge lieden. De meisjes worden er veelal in de kloosters opgevoed. Over de Staatsgesteldheid straks nader. Het eil. verdeelt zich in den Val di Demone, Val di Mazara en Val di Noto, en sinds 1817 in 7 Intendantschappen, in elk van

welke er een Provinciaalraad werd ingevoerd, na dat een Parlement opgeheven was, dat, tijdens de bezetting van het eil. door de Eng. naar het Britsche model gevormd, in 1812 een vorig, hoogst wanstaltig, en zaa dat van Sardinië gelijkend, Parlement vervangen had. Het regt wordt er door vrederegiers en kreitsregters, commerciele, civile, criminele en speciale vierscharen, en een hoog gerechtshof te Palermo, gehandhaafd. In deze hoofdstad residereen er voorts eenige hooge kerkelijke, financiële, en andere collegien, met en benevens den onderkoning.

SICILIEN (DE BEIDE) noemt men de vereende rijken van Napels en Sicilie, welke te zamen ruim 6,600,000 inw. hebben, die, met uitzondering van een groot aantal Arnauten op de kusten van Napels en Sicilie, Italianen van afkomst zijn, en verschillende tongvallen van het Italiaansch spreken. Benevens ongeveer 300,000 geestelijken en kloosterlingen, vindt men er een zeer talrijken adel, maar zeer armoedige en trage landlieden, en veelal ook onkundige en bijgeloovige burgers. Desniettegenstaande beproefde men gedurende de omwentelingsoorlogen het rijk op het vaste land, van waar de Koning naar het eil. week, in eene republiek te vervormen. Vervolgens werd het eene monarchie onder Fr. invloed, welker laatste beheerscher, JOACHIM MURAT, zijne hoogdravende ontwerpen aan zijn wel geoefend, en deels door Fr. officieren gecommandeerd, leger, en velen zijner onderdanen, mededeelde, maar door het min koelbloedig Napolitaansch krijgsvolk reeds in den eersten strijd tegen de Oostenrijkers verlaten werd. Ten gevolge hiervan vereenden de beide Siciliën zich in 1815 wederom onder de Bourbons, ging het bestuur des eil. op nieuw aan den onderkoning over, en werden er voor dat des rijks op het vaste land verordeningen ontworpen, welke intusschen nog niet ingevoerd waren geworden, toen er den 1 Julij 1820 eene omwenteling uitberstte, die uit MURATs roekeloze onderneming ter ineensmelting van gansch Italie voortspoot, en even als deze in rook verdween, na dat inmiddels het besluit des Napolitaanschen Parlements, ter allernaauwste vereëning van de beide

rijken onder eene en dezelfde constitutie, in een deel des eil. den sterksten tegenstand gevonden had, en er te Palermo een vreeslijk bloedbad was aangerigt. Na den afloop van zaken in Maart 1821 werden de beide rijken, tot herstel der rust, met Oostenrijksch krijgsvolk opgevuld; en onder een en ander schoten de gewone Staatsinkomsten, welke men op 22 miljoen guldens begroot, derwijze te kort, dat de alvorens reeds aanzienlijke Staatsschuld ontzaggelijk vermeerderde. Het leger werd ontbonden, en van de zeemagt, welke in October 1820, naar de opgave aan het toenmalige Napolitaansche Parlement, nog slechts 1 linieschip, 2 fregatten, 1 corvet, en te zamen 146 vaartuigen, telde, zal er thans weinig bruikbaar meer overig zijn. Kortom genoegzaam alles vordert in het rijk der beide Siciliën eene nieuwe schepping, waartoe de aangekondigde bijeenkomst van eenige Monarchen en Ministers veel schijnt te zullen kunnen bijdragen, en waarvan de bijzonderheden inmiddels thans nog tot de geheimen der toekomst behooren.

SICKLAGULLY, weleer versterkte en niet onvermaarde bergpas, tusschen Bengale en Bahar; 25° 12' N. Br.

SICULIANA, Sicil. stad, in den Val di Mazzara, met eene haven, uitvoer van tarwe en zwavel, ongeveer 6000 inw.

SICZ, zie SCHUTZEN.

SID, zie SIDMOUTH.

SIDAIGO, Oostind. vlek van Java, aan het inkomen der straat van Madura, met eene Nederl. vastigheid.

SIDBURY, Eng. kerspels van Devonshire, nabij Sidmouth, 1360 inw. Eng. buurt van Shropshire.

SIDDEBUREN, Nederl. d. van Groningen, arond. Appingadam, 900 inw.

SIDDIES, uit Abyss. en andere Afrik. slaven gesprotene bevolking van het voorheen Mahratsche, en zeer onlangs Britsch geworden, Dundah Raipoer, en van de omstreken. Zij zijn zwart, doch niet wolharig, volgen de leer van MOHAMMED, deden weleer veel dienst ter zee aan de Mogols, en drijven koopvaardij op Afrika en Arabie.

SIDDO, Oostind. haven, op Sumatra's Westkust; 5° 8' N. Br.

SIDE; Turk. pl. op een voorge-

bergte van Azie, met vele bouwval-
len; 36° 50' N. Br. 26° 36' O. L.

SIDELING, Noordam. riv. in Ma-
ryland, van de *Sideling Mountains*
naar den Potowmac loopende.

SIDERA, N. O. punt van het Turk.
eil. Candia; 35° 10' N. Br.

SIDERO, Turk. vlek, op de West-
kust van Morah; een ander 11 uur
O. Z. O. van Salonik, met smeltovens
voor metalen, heet *Sidero Capsa*.

SIDERS, welgebouwd Zwits. vlek,
canton Wallis, nabij de bouwvallen
van het slot *Vieux Siders*.

SIDI (*Seedy*) voornaam van vele
Afrik. pl. als *Sidi Abdel Abbus*, vlek
van Tunis, 6 uur N. O. van Kost;
Sidi Abdelmoumen, naar een heiligen,
wiens graf men er vereert, genoemde
zeepl. van Algiers, in Tlemsan, met
eene kleine maar goede reede; *Sidi
Abdallah*, Marokk. zeepl. aan den
Oceaan, 10 uur N. van Mogodor,
welke pl. 3 uur ten N. van zich de
insgelijks kleine zeepl. *Sidi Busoroc-
ton* heeft. *Sidi Ben Tubu*, *Sidi
Eesa*, *Sidi Ibrahim*, *Sidi Abid*, *Si-
di Nedja* en *Sidi Occuba*, heeten dd.
van Algiers, en *Sidi Terje* eene kaap
van dat land, met Rom. oudh. en
het graf van een Sant. *Sidi Doude*
is eene pl. 50 uur N. O. van Tunis,
waar men de gedachtenis van zekeren
DOUDE, DAUD, of DAVID, vereert,
en zijn vermeend graf toont, dat in-
tusschen het overblijfsel van een Ro-
meinsch gebouw is, en uitnemend
Mosaiekwerk bevat; en *Sidi Medhab*
een d. van Tunis, 7 uur N. van Ga-
bes; *Sidi Gazi* een Turk. d. nabij Ku-
taieh, en *Sidi Aliel* een Afrik. vlek,
18 uur N. van Sennaar.

SIDMOUTH, Eng. vlek van Devons-
hire, aan den mond der *Sid*, met
eene zeer verzande haven, bezoek van
zeebadminnaars, visscherij, en, de
onderhoorigheden medegerekend, on-
geveer 1700 inw.

SIDNEY, Noordam. vlek van Mai-
ne, gr. Kennebeck, 1558 inw. vlek
van Nieuw York, gr. Delaware, aan
den Susquehannah, 1400 inw. zie
voorts SYDNEY.

SIDONIA, zie IALIA.

SIDRA (*Sidris*, *Syrtis*) Afrik. golf
met groote zandbanken, aan de Oost-
zijde der kust van Tripoli, tusschen
30 $\frac{1}{2}$ ° en 32 $\frac{1}{2}$ ° N. Br. en 9° 37' en
14° 37' O. L.

SIEBELDINGEN, Beij. d. Rhein-
kreis, aan de Fr. grenzen, met de
onderhoorigheden, 2300 Protest. inw.

SIEBELN (*Siebenlehn*) Saks. stadje
in het Erzgebirge, 6 uur W. Z. W.
van Dresden, 2300 inw.

SIEBENLINDEN (*Hetharz*) Hung.
vlek, regtsg. Sarosch, aan de Toris-
sa, 5 uur N. W. van Eperies.

SIECHAM-HOTUN, Chin. stad van
Corea, 80 uur N. van King-Ki-Tao.

SIEDLCE, Pool. hoofdpl. van het
waiwoodschap Polachie, 2300 inw.

SIEDLISZCZE, Pool. stadje in het
waiwoodschap Lublin.

SIEFERSHEIM, Hess. d. prov.
Rhein, 800 meestal Protest. inw.

SIEGBERG, Pruis. stadje, in het
Klevebergsche regtsg. Keulen, aan de
riv. *Sieg*, fabr. 1500 inw.

SIEGEN, Pruis. stad, in het Kle-
vebergsche regtsg. Keulen, aan de
Sieg, 2 sloten der vorsten van Nassau-
Siegen, tweederlei kerken, velerlei
kunstvljt, 4000 inw.

SIEGERSDORF, fraai Oostenr. d.
nabij Wenen, linnenrederij.

SIEGHARDS, Oostenr. marktvek
van het land Unter der Ens, viertel
Obermanhartsberg, met 1 groote fabr.
van band, die hier in de nabuurschap
1000 menschen bezig houdt, linnen-
rederij, katoenweverij en verwerij,
ongeveer 1500 inw.

SIEMIATICE, Rus. stadje, prov.
Bialystock, met 1 slot, dat eene ver-
zameling van naturalia en kunst be-
vat, 1 collegie, 2800 inw.

SIEN, Beij. vlek, Rheinkreis, met
de onderhoorigheden, 2500 inw.

SIEN-YEOU, Chin. stad van den
derden rang, in Fokien.

SIENA (*Siennese*) eene der 3 Tosk.
prov. 21 uur lang en bijkans even
breed, in het Z. des Groothertog-
doms, deels aan zee, en hier laag,
moerassig en ongezond, elders beter
van lucht, op menige pl. zeer vrucht-
baar, en in de gebergten schoon mar-
mer, enz. bevattend, 190,000 inw.

SIENA (*Sienna*) hoofdpl. der even-
eensgenoemde Tosk. prov. in eene
aangename en gezonde landstreek, en
het verblijf van vele voorname lieden,
die er dusgenoemde paleizen hebben.
De Groothertog heeft er het zijne.
Het aankomen der stad van den Zuid-
kant is heerlijk, maar, daar zij op 5
hoogten ligt, zijn de straten oneffen.

en zij zijn tevens krom en eng. Eene piazza en de esplanade bij het onhoudbare kasteel verschaffen er schoone wandelp. Men onderscheidt er eenige fonteinen, een fraai stadhuis, eene heerlijke Aartsbisshops-kerk, met eene onderaardsche. Siena bevat nog vele andere kerken, verscheidene godshuizen, eene universiteit, eenige wetenschappelijke vereenigingen, fabr. van rijtuigen, wollen stoffen, leder, papier en hoeden, handel in koren, enz. 26,000 inw. Men spreekt hier het zuiverste Italiaansch; 43° 22' N. Br. 6° 17' O. L.

SIENNE, kleine Fr. riv. die bij Le Havre de Grace in zee valt.

SIENNICA, Pool. vlek, waiwoodschap Polachie. In het waiwoodschap Sandomir ligt een *Sienna*.

SIEOU, Chin. stad van den tweeden rang, in Kiangnan.

SIEOU-GIN, Chin. stad van den derden rang, in Khansi.

SIEOU-OU, Chin. stad van den derden rang, prov. Honan.

SIEOU-YUEN-HOTUN, zeep. van het land der Mantsjoes, aan Azia's Oostkust; 40° 18' O. Br.

SIERADZ, Pool. stad, waiwoodschap Kalisch, met eene brug over de Wartha, fabr. thans slechts 1600 inw.

SIERAKOW, zie CZIRKE.

SIERCK, Fr. stadje, dép. Moselle, 8 uur N. ten O. van de hoofdpl. aan den Moesel, bemuurd, 1100 inw.

SIERPZ, Pool. stadje, waiwoodschap Plock, ongeveer 1300 inw.

SIERRA, Spaan. naam van eene bergketen, welken men meermalen ook aan de eigenlijk *Serra* geheetene Port. bergketens geeft, zoo als in *Sierra de Caldeirao* en *Sierra de Monchique*, waarover zie MORENA en MONCHIQUE, in *Sierra de Arabida*, benaming van eene hooge Port. bergketen ten Z. van den Taag, in Kaap Espichel ten einde loopende, en in meer andere namen van Port. bergketens.

SIERRA DE CANATAGUA, bergketen aan de scheiding van Zuid- en Noordam. op de landengte van Panama.

SIERRA DE LAS GRULLAS, deel der Andes, in het N. van Nieuw Spanje, tusschen 38° en 34° N. Br.

SIERRA DE VERMEJA, Spaan. bergketen, aan de Zuidkust, van Gibraltar tot aan Malaga reikende.

SIERRA LEONE, Afrik. bergreeks, welke van de Port. den naam van *Serra Leone* ontving, om dat zij dachten, dat er zich aldaar vele leeuwen onthielden. Dezelve ligt een weinig ten Z. van eene veelal naar haar genoemde riv. in een wijd uitgestrekt land, dat haren naam ook voert, en zich langs de kust aan weerskanten van de riv. tot aan Kaap Verga ten N. en Rio Mesurado ten Z. uitstrekt. Hetzelve is ten N. van de riv. veelal vlak, en staat meestal vol hout, tusschen hetwelke er hier en daar plekken opgeruimd, en met onderling onafhankelijke dd. van 30 of 40 hutten bezet, zijn. Men bouwde op die plekken rijst, gierst, yams, enz. Ananassen, meloenen, limoenen, china's appelen, enz. groeijen er in overvloed. Men drinkt er veel palmwijn, en brengt aan de Europeers uitnemende olifantstanden en civet. De bosschen zijn er vol wild gedierte, slangen, witte mieren, andere insekten en apen, die er met groote troepen op de bebouwde plekken afkomen. Men vereert er fetiches. De meergemelde *Sierra Leone riv.* heet eigenlijk *Matomba*, bevat veel visch, zeekoeijen, of manatis, en alligators. De Bunch, welke van den Zuidkant in haar valt, omvat het thans slechts met 37 vrije Negers bevolkte eil. Gambia, waarop de Fr. ten behoeve van hunnen slavenhandel eene vastigheid plagten te hebben, zoo als de Port. wederom andere aan de riv. zelve, en de Brit. eene op het rotsige eil. Bance midden in haar, 6 uur van zee. De laatsten hebben er op het nader aan zee liggende eil. Tassa eene katoenplantaadje, op den Zuidoever, 1 uur binnen de Zuidpunt, of *Kaap Sierra Leone*, 8° 20' N. Br. 18° 2' W. L. het in 1820 buiten de bezetting reeds 4786 inw. tellende Freetown, en gezamenlijk aan en in de riv. eene uit nog vele andere Philantropische stichtingen bestaande kolonie, met 120 Europeanen, 730 Nieuw Schotlanders, 594 uit Nieuw Schotl. aldaar aangebragte Negers, 2989 inlanders, die zich aldaar hebben nedergezet, en 8076 voorwerpen, die men uit de schepen van genomene slavenhandelaars heeft verlost, en nevens de andere Negers meer en meer beschaaft, onderwijst, en tot vrijwilligen landbouw en hand-

werken opleidt, waaromtrent men verbazend vele moeilijkheden is te boven geworsteld.

SIERRA MADRE, deel der Andes, in Nieuw Spanje, van Guadalaxara af 150 uur ver Noordwaarts aan reikend, en ten N. van zich de Sierra de las Grullas hebbend.

SIERRA NEVADA, tak der Andes, in de Nieuw Granadasche prov. Merida, waarvan eene besneeuwde spits de hoogte van 14,000 voet bereikt; gebergte van Nieuw Spanje dat ter hoogte van 14,780 voet stijgt; zie voorts NEVADA.

SIERRA DE PACARAIMO, Oostwaarts aan naar Guiana loopende tak der Andes, uit welken de Suriname, euz. voortkomen.

SIERRA VERDE, verlenging der Nieuw Spaan. Andes, ten N. van de Sierra de las Grullas, en tusschen 40° en 42° N. Br. begrepen.

SIEVERNOIPESOCK, zandig Rus. eilandje, in de Noorder IJsee; 76° 54' N. Br. 100° 20' O. L.

SIEVERO, zie CEVERO.

SIEVERS DORF, Pruis. vlek, in het Brandenb. regtsg. Potsdam, 1100 inw.

SIEWIERZ, Pool. stadje, in het waiwoodeschap Kalisch, aan een groot meer, met 1 slot en 1300 inw.

SIEZETH, Oostenr. stad van Galizie, kreits van Czernowicz, aan den Sereth, nabij Moldavie.

SIFANEN, zie CHOSJOT.

SIGEAN (*Sije*an) Fr. cantons hoofdpl. dép. Aude, 3 uur Z. van Narbonne, aan den zeeinham *Etang de Sigean*, zoutwerken, 1800 inw.

SIGERSWOUDE, Nederl. d. van Vriesl. arond. Heerenveen, 400 inw.

SIGETH, zie SZIGETH.

SIGLI (*Siguo*) Oostelijkste punt van het Fr. eil. Corsica; 41° 39' N. Br.

SIGMARINGEN, hoofdpl. van het Hohenzollern-Sigmaringsche, aan den Donau, 1 slot, 800 inw.

SIGN, zie SING.

SIGNAN, Zwits. d. met 1 slot, canton Bern, 4 uur Z. O. van de hoofdpl.

SIGNES, Fr. vlek, dép. Var, 4 uur N. van Toulon, 1500 inw.

SIGNY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ardennes, arond. Mezières, lakenfabr. boomkweekerij, 2100 inw. *le Grand* toegenoomd, ter onderscheiding van *Signy le petit*, in hetzelfde dép.

arond. Rocroy, ijzergieterij, 1700 inw. van *Signy Montlibert*, ook in dat dép. nabij Montmedy, en van *Signy-Signets*, dép. Seine et Marne, nabij La Ferté sous Jouarre. Eene Rus. kreitsstad van Grusic heet ook *Signy*, of *Signi*.

SIGRI (*Sigre*) Turk. eilandje, voor *Porto Sigri*, en het daaraan gelegen d. *Sigri*, en ten Z. van *Kaap Sigri*, die op 39° 26' N. Br. ligt, en de N. W. punt van het groote eil. Metelin is.

SIGTUNA, weleer voorname, thans geringe, Zweed. pl. aan eene kreek van het meer Mälär, 3½ uur N. van Stockholm, 500 inw.

SIGUENZA, Spaan. stad van Guadalaxara, op eene hoogte, aan de Henares, fabr. van wollen stoffen en katoenen, 1 bisschop, 5000 inw. Tusschen 1441 en 1807 had de pl. eene kleine universiteit.

SIHON, zie SIR DARJA.

SIKAR, Ind. stad des Rajahs van Jyenagur, in Asjmir; 27° 52' N. Br.

SIKARIA, Turk. riv. van Azie, die Isnik bespoelt, en langs de Golf van Erekli in de Zwarte zee uitloopt.

SIKEHAMN, Zweed. haven, aan de Oostzijde van het eil. Oeland, in de Oostzee.

SIKEVI, Rus. haven aan de Zwarte zee, 10 uur Z. O. van Anapa.

SIKI, Turk. vlek van Anadoli, 9 uur W. van Seleskeh.

SIKINO, Turk. eil. tusschen Policandro en Nio, met eene eveneensgenoemde hoofdpl. op eene overhangende rots, en eene geringe bevolking, die er een weinig gerst, katoen, wijn en vruchten wint; 36° 43' N. Br.

SIKLOS, Hung. vlek, regtsg. Barraya, met tweederlei kerken, bouw van goeden wijn, marmergroeven en eene gezondheidsbron.

SIKOFK (*Sikoko*) zie XICOCO.

SIKOVÖE, Oostind. eilandje; 7° 12' Z. Br. 126° 57' O. L.

SIKS, zie SJKS.

SIL, Zwits. riv. die bij Zurich in den Limmat valt; ook *Sihl*; Spaan. riv. die uit Asturie door Gallicie naar den Minho loopt, en van tijd tot tijd goudkorrels oplevert.

SILADING, Oostind. eilandje, aan de Noordkust van Celebes; 1° 21' N. Br. 119° 31' O. L.

SILAMBOE, Oostind. vlek op de Z. kust van Java; 7° 33' Z. Br. 102° 21' O. L.

SILAO, Nieuw Spaan. stichting, in de omtrekken van Mechoacan, met 1000 gezinnen van verschillenden oorsprong.

SILAVENGA, Sard. pl. van Piemont, aan de Sesia, prov. Novara.

SILAYA, zie CELAYA.

SILBE, Afrik. d. aan den Senegal, in het land der Foelahs; 17° 5' N. Br.

SILBERBACH, Boh. vlek, kreits van Elnbogen, fabr. van pinsbek.

SILBERBERG, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Reichenbach, op een berg, met eene groote vesting boven zich; tweederlei kerken, fabr. 1600 inw.

SILBERSTRASSE, Saks. d. in het Erzgebirge, met eene brug over de Mulda.

SILBUY, Zweed. d. in Kalmarlän, met eene haven voor kustvaarders.

SILCHESTER, Eng. d. van Hamps-hire; met overblijfselen van dikke en hooge muren en meer ouden.

SILEBY, Eng. kerspel van Leices-ter, ongeveer 1200 inw.

SILENRIEUX, Nederl. d. van Namen, 2 uur van Philippeville, en nabij Walcourt, met 770 inw.

SILESIE, gewezen Hertogdom, welks Slavon. bevolking den naam van *Zlasy* voorde, en aan Polen onderhoorig was, tot dat het land in de 11 eeuw aan de Zoons van den verdrevenen Pool. Koning BOLELAUS II werd afgestaan. Vervolgens werd het in de 14 eeuw door de Koningen van Boheme bemagtigd, met welk rijk het eindelijk aan het Huis van Oostenrijk geraakte, dat daarvan nog een deel bezit, hetwelke in de Morav. kreitsen Teschen en Troppau begrepen is; en na genoeg 350,000 inw. bevat. Het overige werd na een herhaalden bloedigen oorlog in 1763 aan Pruisen afgestaan, en verkam, gedurende een volgenden vrede van 40 jaar, uitnemend. Het vormt, met een laatselijk daarbij gevoegd deel van de Lausnitz, en het gr. Glatz, eene der 10 Pruis. prov. welke in de 4 regtsg. van Breslau, Reichenbach, Liegnitz en Oppeln, verdeeld is, en meer dan 2 miljoen veelal Duitsch sprekende inw. heeft. Het wordt door eene lange bergreeks, die tot de Sudeten behoort, van Boheme en Moravie gescheiden, en door het Karpatisch gebergte van Hungarije. Aan den kant dier grenzen is het land wel het koudste. De Oder loopt er genoeg-

zaam midden door, en ontvangt verscheidene andere riv. als den Bober; de Queiss, enz. Het land ten O. van den Oder wordt de *Poolsche zijde* geheeten, en dat ten Westen de *Duitsche*. Dit is wel veel minder vlak, maar wordt het geschiktste bebouwd en bevat tevens velerlei delfstoffen. De prov. over het geheel is de beste van gansch Pruisen, en, daar er velerlei kunstvijt bloeit, zoo digt bevolkt, dat men er toevoer van koren en vee behoeft. De menigvuldige bosschen dienen er, nevens de steenkool, welke er overvloedig is, het voortreffelijke fabriekwezen, dat jaarlijks voor meer dan 8 miljoen guldens aan linnen uitvoert, terwijl men de gezamentlijke goederen, welke het oplevert, op 33 miljoen guldens begroot. Daarin, en in hout, steenkool en meekrap, handelt Silesie sterk langs den Oder, enz. Het getal der Roomschegez. dat er verre weg het grootste plagt te zijn, wordt thans door dat der Protest. geëvenaard, zoo niet overtroffen; en men telt er 12,000 Israëlieten. Iedere gezindheid heeft er hare scholen, en de Universiteit van Breslau dient er aan de twee voornaamste gezindheden gelijkelijk; doch met het onderwijs over het geheel is men er bij andere Pruis. prov. ten achteren; zie voorts PRUISSEN, BRESLAU, enz.

SILHET, groot Ind. distr. van Bengale, aan de N. O. grenzen der prov. en ten O. van den Burrampooter, tusschen 24° en 26° N. Br. eene landstreek vol ongenaakbare bergen, bosschen en poelen, ter breedte van 120 uur tusschen zich en het Chin. grondgebied hebbend, en daarmede geene gemeenschap oefenend. Men bouwt er op de jaarlijks overstroome vlakke velden tusschen de steile bergen veel rijst, doch er is weinig uitvoer. Als geld zijn er cauries gangbaar, van welke men er 800 voor eene rupie geeft. Van de bevolking, die men op 500,000 inw. begroot, is $\frac{2}{3}$ Mohammed. De hoofdpl. *Silhet*, eigenlijk *Sirihat*, waar er een regter, collector, enz. resideren, ligt op 24° 55' N. Br. 86° 46' O. L.

SILIN (*Aboc Ait*) Egypt. d. van Said, 4 uur Z. Z. O. van Sioet.

SILINO, eilandje aan de Noordkust van het Philipp. Mindanao.

SILISTRA (*Dristra*) Turk. hoofdpl. van een sandsjakschap van Rumeli, aan den Donau, wel versterkt, met een klein kasteel, fraaije moskees en baden, 1 Griekschen aartsbisschop en 20,000 inw.

SILIVRI, Turk. stad van Rumeli, sandsjakschap Gallipoli, aan een inham der zee van Marmora, waarin er eenige riviertjes vallen, met verzending van koren naar de hoofdstad, en 6000 inw. waaronder 1500 Grieken en 200 Joden.

SILJAN, Zweed. stadje, in het binnenl. aan een meerje van deszelfs naam, 10 uur N. W. van Fahlun.

SILKEBORG, Deen. stadje, in Jutland, 6 uur W. van Aarhus.

SILLA, groote Afrik. stad van Bam-batra, op den Zuidoever van den Niger, 2 dagreizen boven Jenne, met veel handel; kaap aan de N. W. kust van het Philipp. eil. Mindanao.

SILLABAR (*Cellabar*) zeep. op Sumatra's Westkust, met eene goede en veilige haven, 10 uur Z. Z. O. van Bencoolen.

SILLAH MEW, Birm. stad op den Oostoever van den Irawaddy, met houten huizen op palen, maar eenige fraaije tigchelsteen tempels van BUDDAH. De vrouwen weven er van zijde, welke men uit de Chin. prov. Yunnan bekomt, vele uitnemend gekleurde en schoone stoffen; 20° 56' N. Br.

SILLE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Sarthe, arond. Le Mans, door den toenaam *le Guillaume* van het aldaar ook liggende *Sille le Philippe* onderscheiden, met ijzermijnen, linnen-reederij en 2000 inw.

SILLEE, Ind. hoofdpl. van een eveneensgenoemd distr. van Bengale; 23° 22' N. Br.

SILLERY, klein Fr. d. dép. Marne, arond. Rheims, met bouw van uitnemenden Champagne-wijn; Noordam. pl. van Neder-Kanada, gr. Quebec.

SILLEYRO, Spaan. kaap. van Gallicie, aan de Westkust; 42° 7' N. Br.

SILLIAN, Oostenr. d. van Tyrol, kreits van Brunecken, aan de Drave.

SILLY, meer dan eene Fr. pl. en Nederl. d. van Henegouwen, nabij Enghien, brouwerijen, branderijen, bijna 2200 inw.

SILOE, Noorw. eilandje, een weinig ten W. van Kaap Lindesnes.

SILOTA (STRAAT VAN) zie DORO.

SILSDEN ON THE MOOR, Eng. d. van Yorkshire, West Riding, 1600 inw.

SILTON, 2 dd. van Yorkshire; North Riding, *Nether* en *Over* toege-noemd, en d. van Dorsetshire.

SILVAIN (Str.) 4 Fr. dd. dép. Creuse; d. in het dép. Calvados, arond. Falaise, 700 inw. en meer andere Fr. pl.

SILVER BLUFF, Noordam. kaap van Zuidcarolina, aan den mond van de riv. Savannah.

SILVERMINES, voorheen aanzienlijk, thans bijkans verlaten, Ier. vlek, gr. Tipperary, met eenigen tijd lang bewerkte loodmijnen, in eenen over hetzelfde henen hangenden berg.

SILVERPITS, vischrijke banken in de Eng. riv. Humber, en plek der Noordzee, waarvan bij DOGGERS-BANK is gewaagd.

SILVES, Port. stadje van Algarve; aan eene eveneensgenoemde riv. die tot aan haar uit zee bevaarbaar is, 2000 inw. schoone omstreken.

SILVESTRE (Str.) 2 dd. van het Fr. dép. Lot et Garonne, en meer andere Fr. pl.

SIMANCAS, Spaan. stad van Valladolid, aan den Douro, op eene hoogte, met een kasteel, waar men de Archiven van Castilie bewaart, 1000 inw.

SIMAND, Hong. vlek, regtsgr. Arad, met 1 Grieksche kerk, 1 Roomschegez. 1 synag. en vele Walach. inw.

SIMARA, Zuidam. riv. van Guiana, die in den Oronoko uitloopt; Philipp. eilandje, 8 uur O. van Mindanao.

SIMATLAN, Nieuw Spaan. riv. die uit het intendantschap Oaxaca in den Grooten oceaan uitloopt.

SIMBING, Afrik. d. van Ludamar, aan de grenzen van Kaarta,

SIMBIRSK, Rus. gouv. aan weerskanten van den Wolga, tusschen dat van Kasan ten N. en dat van Saratow ten Z. van 52° tot 57° N. Br. reikend, en 850,000 inw. bevattend. Dit zijn van afkomst Russen, menig-gerlei Tartaren, Perzianen, Armeniers en Duitschers. Velen hunner zijn Mohammed. Het land is vlak, uitgezonderd eenige lage spruiten van het Uralsche gebergte aan de Oostzijde. Meeren en poelen telt men er 566. Tusschen groote onvruchtbare plekken vindt men er vele andere. De koren-oogst is er voor de monden en menigvuldige branderijen doorgaans.

toereikend. Men teelt er voorts hennep, vlas en velerlei vruchten. De bergen geven ijzer, zout, zwavel, slijp- en molenstenen, enz. Het fabriekwezen brengt linnen, grove wollen stoffen en leder voort. Benevens dit laatste worden er Kalmuksche schaaps- en lamsvellen, ooft, sterke drank, paarden, slagvee en visch uitgevoerd. De Tartaarsche stammen leven er bijna ganschelijk van veeteelt. Het gouv. is in 10 kreitsen verdeeld.

SIMBIRSK, hoofdpl. des eveneensgenoemden gouv. aan de Wolga, deels in de laagte, deels op een berg, met vele kerken en torens, vele tuinen in de nabijheid, maar weinig hout, dat er langs de riv. van verre wordt aangebragt. Men drijft er tuinbouw, visscherij, scheepvaart, handel in koren, visch, enz. Onder de 11,600 inw. zijn vele van Tartaarsche afkomst; 54° 25' N. Br.

SIMEREN, Turk. riv. die uit de woestijn aan de Noordergrenzen van Syrie naar den Eufraat loopt.

SIMEREUX, Fr. riv. die uit het dép. Pas de Calais, tusschen Ambleuse en Boulogne in zee valt.

SIMFEROPOL, zie **ACHMETCHET**.

SIMIA (*Symia*) Turk. eilandje, nabij Rhodus en de Z. W. punt van Anadoli, voor een naar hetzelfde genoemden inham, van vele eilandjes en klippen omgeven, met Grieksche inw. die veel spongie visschen, of daarnaar duiken, en voorts van andere visscherij en koopvaardij bestaan. Zij wonen bij elkanderen in eene stad van 2000 huizen, en bestuurden sints lang zich zelven, onder het toezigt van een Aga, dat genoegzaam de eenige Turk op het eil. was. De grond is er voor bijkans allen bouw onvatbaar.

SIMLASORE, Ind. stad des Rajahs van Nagpore, in Gundwanah; 20° 29' N. Br.

SIMMENTHAL, Zwits. vallei, canton Bern, van de *Simme* doorloopen, met veeteelt, uitvoer van kaas, enz.

SIMMERING, Oostonr. kerspel nabij Wenen, met eene groote geschutgieterij, en werkpl. voor de Artillerie, 2500 inw.

SIMMERN, Pruis. stadje, in het Nederrijnsche regtsg. Trier, aan de *Simmerbach*, drierlei kerken, eene synag. looijerijen, enz. 1500 inw.

SIMMONS ISLAND, Noordam. eilandje, aan de kust van Zuidcarolina.

SIMNO, Pool. stadje, waiwoodschap Augustowo; 54° 21' N. Br.

SIMOGA, Ind. stad van Mysour, versterkt, maar niet houdbaar, en meermalen ingenomen en geplunderd. De opperste der Mahratsche Bramijnen onthoudt zich er in een klooster, bij een tempel. De pl. verkomt meer en meer van het gelede: 13° 51' N. Br.

SIMOJOSIKI (*Simonoseki*) Z. W. punt van het Japansche eil. Nippon, zeepl. aldaar, met eene ruime haven, en eil. daaromstreeks.

SIMON (Sr.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Aisne, 7 uur Z. Z. W. van St. Quentin, meer andere Fr. pl. en vele onbeduidende Zuidam. stichtingen.

SIMONETTA, Ven. Lomb. kasteel, nabij Milaan, met eene zonderlinge Echo.

SIMONOR, Oostind. Soeloe eil.

SIMON (Sr.) Noordam. eil. aan de kust van Georgia, tot het gr. Glynn behoorende, 15 uur lang, maar smal, met eene *St. Simon's fort* genoemde batterij op het Zuideinde, Frederica op de Westzijde, en ten N. N. O. van zich *Little St. Simon's island*. Hieromstreeks vindt men voorts *St. Simon's Sound* en *St. Simon's bar*. Een en ander is intusschen tot dus ver zeer onduidelijk beschreven.

SIMONSBAAI, zie (**FALSE** (BAY).

SIMONSTOREN (*Simonytorna*) Hung. vlek, regtsg. Tolna, tweederlei kerken, 2800 Hung. en Duitsche inw.

SIMORRE, Fr. vlek, dép. Gers, 4 uur Z. O. van Auch, 1400 inw. loodmijnen.

SIMPAN, zie **WINNEBAH**.

SIMPELVELD, Nederl. d. van Limburg, arond. Maastricht, 813 inw. Pruis. d. in het Klevebergsche regtsg. Keulen, niet ver van Bonn.

SIMPHORIE (Sr.) 3. Fr. cantons hoofdpl. dép. Gironde, arond. Bazas, 1760 inw. dép. Isère, arond. Vienne, aan den Ozon, 1420 inw. en dép. Loire, 3 uur Z. O. van Roanne, fabr. van katoen, enz. Fr. stadje, dép. Rhône, arond. Lyon, aan de Coise, looijerijen, hoedemakerijen, slotemakerijen, enz. 1800 inw. Fr. vlek, dép. Saône et Loire, nabij Charolles, en meer Fr. pl.

SIMPLON (*Simpel*) berg ter hoogte van ongeveer 11,000 voet, tusschee het Zwits. canton Valais en Piemont uit welke landen men steeds over

dien berg heen en weder reisde, en dit thans langs een nieuwen weg doet, welke er, op kosten van het Fransche keizerrijk en daaraan verbondene koninkrijk Italie, werd aangelegd, langs het d. *Simplon* henen liep, op zijn hoogst tot 6000 voet boven de zee steeg, in Italie aan Dorno d'Ossola uitkwam, zelfs voor artillerie bruikbaar was, maar, uit hoofde van de bergvallen, veel van onderhoud kost, en, daar Zwitserl. noch Sardinie die kosten begeert te dragen, welhaast onbruikbaar wezenzal.

SIMPSONS EILAND, in Australië, $1\frac{1}{2}$ uur W. van Carterets eil.

SIMS, eil. in Zuidelijk Polynesië, aan de Prins Willems eil. palend.

SIMSBURY, Noordam. vlek van Connecticut, gr. Hartford, 2000 inw.

SIN, Chin. stad van den derden rang, in Sjantong; Afrik. Negerstaat ter breedte van 10 uur, aan de Westkust, ook *Bursin* geheeten, met 60,000 inw. en de zeepl. waarover zie JOAL.

SIN-CARPOU, zeepl. in het land der Mantsjoes, aan Azia's Oostkust, 185 uur O. N. O. van het Chin. Pekin.

SIN-GAN, Chin. stad van den derden rang, in Petsjeli.

SIN-GAN-FOE, Chin. stad van den eersten rang, in Sjansi, aan de Noordergrenzen des rijk, met hooge muren en diepe grachten van 5 uur omvangs, doorgaans eene sterke bezetting, een afzonderlijk bemuurd oud Keizerlijk paleis, vele fraaie huizen van rijksgrooten. De inw. zijn langer en sterker van ligchaam, dan de overige Chin. De muilezels der schoone omstreken worden te Pekin duur verkocht. Men vond er in 1625 een bewijs, dat de Syrische Nestorianen hunnen Godsdienst ongeveer 10 eeuwen vroeger hier hadden voortgeplant; $35^{\circ} 14' N.$ Br. $103^{\circ} 35' O.L.$

SIN-HIANG, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

SIN-HING, Chin. stad van den tweeden rang, in Yunnan; $40^{\circ} 30' N.$ Br. stad van den derden rang, in Khanton.

SIN-HO, Chin. stad van den derden rang, in Petsjeli.

SIN-HOA, 2 Chin. steden van den derden rang, in Hoe-Khang, en Khanton; kleine Anamsche zeepl. van Cochinchina; $17^{\circ} N.$ Br. $83^{\circ} 20' O.L.$

SIN-LO, Chin. stad van den derden rang, in Petsjeli.

SIN-NGAN, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

SIN-NHING, Chin. stad van den derden rang, in Hoe-Khang.

SIN-NING, Chin. stad van den tweeden rang, in Khansi; 2 steden van den derden rang, in Khanton en Setchuen.

SIN-PING, Chin. stad van den derden rang, in Yunnan.

SIN-SI, Chin. stad van Corea, 10 uur N. N. O. van King-Ki-tao.

SIN-TAI, Chin. stad van den derden rang, in Sjantong.

SIN-TAI-TOEKA, stad van het land der Mantsjoes; $41^{\circ} 16' N.$ Br.

SIN-TAN, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen.

SIN-TCHANG, Chin. stad van den tweeden rang, in Yunnan; $29^{\circ} N.$ Br. stad van den derden rang, in Kiangsi; en stad van Corea.

SIN-TCHOE, Chin. stad van den eersten rang, in Khansi, aan den samenloop van 2 riv. in eene aangename landstreek, die ijzerhout en eene soort van kaneel voortbrengt.

SIN-TCHIN, 2 Chin. steden van den derden rang, in Sjantong en Petsjeli. Corea heeft een *Sin-Tchin-Hotun*.

SIN-TCHING, 4 Chin. steden van den derden rang in Kiangsi, Tsjekian, Honan en Setchuen.

SIN-TCHUAM, stad van het land der Mantsjoes; $41^{\circ} 5' N.$ Br.

SIN-TEIN, Chin. stad van den derden rang, in Hoe-Khang.

SIN-TOU, 2 Chin. steden van den derden rang, in Kiangsi en Setchuen.

SIN-TSAI, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

SIN-YANG, Chin. stad van den tweeden rang, in Honan; $32^{\circ} 12' N.$ Br. stad van Corea, 15 uur Z. van Hoang-Tcheoe, welke stad 16 uren Z. W. van zich een *Sin-Tchuen* heeft.

SIN-YE, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

SIN-YU, Chin. stad van den derden rang, in Kiangsi.

SINA, kaap, aan de Oostkust van het eil. Sardinië; $40^{\circ} 7' N.$ Br.

SINAI, bij de Arab. *Dsjebel Musa*, of *Mosesberg*, hooge bergtop van Arabië, in Hejaz, tusschen de beide uiteinden der Roode zee, nabij Tor, nevens den berg Horeb tot eene ke-

ten behoorende, die ver in Arabie op loopt. Aan den voet ligt een Grieksch St. Catharina's klooster, hooger op eene Maria's kapel en voetstappen van den kemel, waarop MOHAMMED ten hemel zou zijn gevaren, door de Grieken uitgehouwen, om den berg in het oog der omliggende Arab. des te heiliger te maken. Op den top vindt men eene moskee, en eene meer en meer vervallende Christen kerk.

SINAMARI, in zee uitlopende riv. van Fr. Guiana, waaraan men in 1763 heeft beginnen te bouwen, maar in 1798, toen PICHEGRU er gevangen was, daarmede nog niet veel voortgang had gemaakt.

SINATSCHSCHINSK, 2 Rus. ijzerwerken, gouv. Perm, met 1000 inw. en de voornamen *Nisne* en *Werchne*.

SINAY, eil. aan de Westkust van het Philipp. Luconia; 18° 11' N. Br. Nederl. d. van Oostvlaanderen, in het land van Waas, nabij St. Nikolaas, 3600 inw.

SINGAPORE, onlangs door de Eng. O. I. comp. aangekocht eil. dat door eene naar hetzelfde genoemde straat van het Maleische gescheil. gescheiden wordt, en een eveneens heetend vlek bevat, waar de bevolking toeneemt; 1° 12' N. Br. 98° 37' O. L.

SINCENY, Fr. vlek, dép. Aisne, nabij Chauny, aan de Oise, met eene groote fabr. van aardewerk.

SINCLAIR BAY, aan het N. O. uiteinde van Schotl. naar een kasteel genoemd, welks bezitters aan hetzelfde, toen zij tot het Christendom overgingen, den naam van *St. Clara* gaven, van welken hunne nazaten dien van *Sinclair* ontleenden. In het Schot. Fifeshire ligt een *Sinclairtown* met 950 inw. dat meest wevers zijn.

SIND, zie INDUS.

SINDANGAN, groote baai, aan de N. W. kust van het Philipp. Mindanao.

SINDE SAGOR, Ind. distr. van Lahor, door Indus en Dsjelum begrensd, en aan de Sijks toebehoorend.

SINDELFINGEN, Wurtemb. vlek, 3 uur Z. W. van Stutgard, 3000 inw.

SINDKERA, Ind. Mahrattenstad, in Khandeisj; 21° 11' N. Br.

SINDOURY, Ind. stad van den Rajah van Nagpore, in Gundwanah.

SINDOW, Rus. eilandengroep, gouv. Irkutsk, in de Golf van Anadyr, deels bewoond; 62° N. Br. 174° 33' W. L.

SINDY, zie SCINDY.

SINEPUXENT, Noordam. inham, aan de Z. O. kust van Virginia en Maryland, tusschen zich en den Oceaan het eil. Asiategue hebbend.

SINES, Port. zeep. van Alentejo, visscherij, 1400 inw. VASCO DE GAMA werd hier geboren; 37° 57' N. Br. 13° 46' W. L.

SINEU, Spaan. stad van Majorca, 20 uur O. van Palma, weleer zetel van de Koningen des eil. 5500 inw.

SINFARS, Port. stadje van Beira, met ongeveer 2500 inw.

SING, (*Sign*) Oostenr. vlek en fort, in den Dalmat. kreits Spalatro.

SING-SING, Noordam. havenpl. aan de riv. Hudson, in Nieuw York.

SINGALEZEN (*Cingalezen*) zie CEYLON.

SINGBHOOM, Ind. distr. van Orissa, zeer bergachtig, vol van hout en dun bewoond. Het is onder eenige aan den Rajah van Nagpore cijnshare opperhoofden verdeeld. Eene stad van denzelfden naam ligt er op 22° 37' N. Br. 81° 2' O. L.

SINGEN, Bad. vlek, in den See-kreis, aan de Aach, 1000 inw.

SINGEPOORAM, Ind. stad van Orissa, welker bezitter aan den Rajah van Nagpore cijnshare is; 19° 35' N. Br.

SINGHEA (*Singee*) Ind. stad van Bahar, aan den Gunduk, in eene landstreek, die uitnemend salpeter voortbrengt; 25° 52' N. Br.

SINGHERICONDA, Ind. stad van Carnate; 15° 14' N. Br.

SINGINGING, Oostind. eilandje, aan de Oostkust der Nassaus eil. 3° 50' Z. Br. 95° 9' O. L.

SINGOE, een der Uplandsche Scheren van het Zweed. Stockholmslän.

SINGROWLA, Ind. distr. van Gundwanah, op ongeveer 24° N. Br. ten O. aan Bahar grenzend, en onder eenige aan den Rajah van Nagpore cijnshare opperhoofden verdeeld. Het land is vol hout en bergachtig. Men vindt er eenig ijzer en oude heildommen, die in de rotsen uitgehouwen zijn.

SINGU, Zuidam. riv. die 35 uur van zee in de Amazonen riv. valt.

SINGUMNERE, Ind. hoofdpl. van een, eveneensgenoemd distr. van Aurungabad, dat aan de Mahratten toebehoort.

SINIGAGLIA, Pauzelijk stadje,

deleg. Urbino, aan den uitloop van de Misa in zee, wel versterkt, met een kasteel, eene fraaije bisschopskerk, meer andere bezigtigenswaardige kerken, 1 schouwburg, 2 kleine havens, visscherij, eene voorheen van rondom bezochte jaarmarkt, 6200 inw. 45° 43' N. Br. 8° 18' O. L.

SINKEL, Oostind. stad van Sumatra, aan eene tamelijk groote riv. der Westkust, 15 uur van haren uitloop in zee, met bedriegelijke inw. die in bensoin, kamfer, was en stofgoud handelen; 2° 15' N. Br. 93° 8' O. L. Eene Anamsche kaaap, ten N. van den mond der riv. van Cambodja, op 10° 30' N. Br. 101° 29' O. L. heet *Sinkel Jaske*.

SINKONAN, Oostind. stad, op de Westkust van Sumatra; 1° 12' N. Br.

SINONGI en **SINOOTS**, 2 Japanesche pl. van Ximo, of Kiusiu.

SINOPE (*Sinouë*) Turk. stad van Anadoli, sandsjakschap Kastamouni, op een voorgeberge, dat aan den Zuidkant eene goede reede met dokken en timmerwerken voor de Turk. Marine heeft. Men vindt er een vervallen kasteel, eene voorstad, welke door hare Grieksche bevolking verlaten is, en thans slechts 5000 inw. die intusschen nog steeds veel rijst, vruchten, huiden en timmerhout, uitvoeren; 42° 2' N. Br.

SINOPOLI, Sicil. stadje, in het Napolit. Calabria ultra.

SINSELY, zie **ENSELY**.

SINSO, Afrik. prov. van Angola, ten W. van Loanda.

SINTAU, zie **SEMPTE**.

SINU, Zuidam. riv. van Carthagena, die op 9° 29' N. Br. in de Westind. zee uitloopt, en stichting aan die riv.

SINWELL, Eng. vlek van Gloucester, met het naburige Bradley 1558 inw.

SINZENDORF, nabij Wartenberg, in het Oostenr. land Ob der Ens gelegen stamhuis van een Vorstelijk geslacht, waarvan eene hoofdlinie uitgestorven is, en de andere zich in 2 takken deelt, welke voornaamste goederen in de Oostenrijksche staten liggen.

SINZHEIM (*Sinsheim*) Leiningsch stadje in den Bad. Neckarkreis, 5 uur van Heidelberg, fabr. ruim 2300 inw. Bad. d. 2 uur Z. van Rastadt, 1200 inw.

SINZIG, Pruis. stadje, in het

Nederrijnsche regts. Koblenz, nabij den Rijn, bemuurd, doch slechts 800 inw.

SIO, kleine Afrik. zeepl. van Zanguibar, aan de Oostkust.

SIOCON, vlek op de Westkust van het Philipp. eil. Mindanao.

SIOE-TCHEOE, 2 Chin. steden, prov. Kiangnan en Fokien. De laatste heeft eene haven aan een zeeinham, eene heerlijke brug over dezelve, en veel handel.

SIOET, zie **ASSIOET**.

SION, Ind. fort op een kegelvormigen berg des eil. van Bombay, aan het vaarwater naar het eil. Salsette, met een vlek beneden zich, en eene brug, die de beide eil. verenigt; 19° 7' N. Br. 67° 49' O. L. zie voorts **JERUZALEM**.

SION (*Sitten*) Zwits. hoofdpl. van het canton Wallis, aan den uitloop van een riviertje, dat van een ijsberg naar den Rhône afdaalt, en, naar de oude *Seduni*, *Sitten* heet, met 3 bergsloten, waarvan er een *Majoria* genoemd en door den bisschop der stad bewoond wordt, 1 welgebouwd stadhuis, 1 gymn. transithandel op Italië, 5000 inw. 46° 14' N. Br.

SIONHOUSE, groot Eng. landhuis van den Hertog van Northumberland met eene verzameling van schilderijen en ander kunstwerk, gr. York.

SIOPE, Braz. riv. die op 3° 20' Z. Br. in zee uitloopt.

SIOUX, Noordam. volkstam, die vele andere in ontzag houdt, en den naam aan 2, in den Missouri uitlopende, en *Great* en *Little* genoemde, riv. geeft.

SIPHANTO (*Siphno*) Turk. eil. in den Archipel, ten W. van Paros, 10 uur lang, maar smal, veel marmer, en ijzer en lood, bevattend, op menige pl. zeer vruchtbaar in koren, olijven, vijgen, katoen, enz. alom zeer gezond van lucht, doch van haven verstoken, en in het d. *Siphanto* op eene rots, en elders, slechts 4000 inw. hebbend. Deze zijn van Grieksche afkomst. Zij winnen veel was, en vervaardigen katoenen, strochoeden, enz. 37° N. Br.

SIPOLTO, Sicil. stadje, in het Napolit. Capitanata, aan eene naar hetzelfde genoemde baai.

SIPRI, zie **SEPOURI**.

SIR CHARLES HARDYS EILAND, zie **HARDY'S EIL.** maar *Sir Charles*.

Hardys eilanden noemde ook eene door hem ontdekte groep van kleine eilandjes, op $11^{\circ} 55' \text{ Z. Br. } 138^{\circ} 4' \text{ O. L.}$

SIR DANJA (*Sihon*) van den Amu wel te onderscheidene groote Aziat. riv. die door Groot Bucharie naar het meer Aral loopt.

SIR FRANCIS DRAKE'S BAAI, zie DRAKE'S BAAI.

SIR HENRY MARTIN'S EILAND, zie NUKAHIVA.

SIR JOSEPH BANKS GROEP, in de Nieuw Hollandsche Spencers golf; zie voorts BANKS EIL. enz.

SIR ROGER CURTIS ISLES, een eil. met 2 kleinere, aan Nieuw Hollands Zuidkust, Z. O. van Wilsons voorgebergte.

SIRA, zie SYRA.

SIRAF, Perz. zeepl. van Laristan, met eene bevolking van Arab. oorsprong, 10 uur Z. W. van Lar.

SIRAGUAY, vlek op de Westkust van het Philipp. Mindanao; $7^{\circ} 15' \text{ N. Br.}$

SIRAMPORE (*Serampore*) Deen. stad, op den Westoever van de Hugly, 4 uur N. van Calcutta; $22^{\circ} 45' \text{ N. Br.}$ vrij wel gebouwd, met eene batterij bij den vlaggestok, maar geene vestingwerken en weinig handel. Deen. zendelingen, en derwaarts wijkende Eng. schuldenaars, maken den voornaamsten steun der stad uit. Meer andere Ind. pl. voeren denzelfden van SRI RAM ontleenden naam.

SIRANCAPE, Afrik. riv. van Mosambique, met eene eveneensgenoemde zeepl. aan haren mond; $13^{\circ} 4' \text{ Z. Br.}$

SIRAPURA, Ind. stad van Bengale; $24^{\circ} 38' \text{ N. Br. } 84^{\circ} 17' \text{ O. L.}$

SIRAULT, Nederl. d. van Henegouwen, 2 uur van Mons, gezondheidsbron, steenbakkerij, 1583 inw.

SIRDSJAN, zie KERMAN.

SIRE, bergachtig distr. van het Abyss. Tigre, tusschen Axum en de Takazzee, rijk en schoon, met fabr. van grove katoenen, maar aan besmettelijke koortsen onderhevig. De eveneensgenoemde hoofdpl. is grooter dan Axum, en heeft leemen huizen, met kegelvormige daken; $14^{\circ} 4' \text{ N. Br. } 35^{\circ} 7' \text{ O. L.}$

SIRGOOJAH, Ind. distr. van Gundwanah, op $23^{\circ} \text{ N. Br.}$ ten O. aan Bahar grenzend, en onder eenige aan den Rajah van Nagpore cijnshare opperhoofden verdeeld, hout en bergachtig, met eene stad van denzelfden

naam, die slechts 4 uur van Bahar af ligt, en thans denkelijk onder Brit. opperheerschappij staat.

SIRGOULIN, stad van het land der Mantsjoes; $41^{\circ} 53' \text{ N. Br.}$

SIRHIND, Ind. distr. van Delhi, tusschen 30° en $31^{\circ} \text{ N. Br.}$ aan de Sjiks toebehoorend, van welker opperhoofden er een de vervallene vesting *Sirhind* beheerscht, welke de Afgansche Sultan FEROSE III er tot beveiliging van eenige gegravene kanalen aanleide; $30^{\circ} 40' \text{ N. Br.}$

SIRIAN, zie SYRIAN.

SIRIANHAYA, zie CIRIANHAYA.

SIRIN, Arab. stad van Yemen, aan de Roode zee.

SIRINAGUR (*Serinagur*) Ind. stad van Allahabad, distr. Bundelcund; $25^{\circ} 6' \text{ N. Br. } 75^{\circ} 1' \text{ O. L.}$ Mengesft denzelfden naam aan meer andere Ind. pl. inzonderheid aan de stad Casjemire, en aan eene, die ook in het N. van Indie verder ten O. op $30^{\circ} 11' \text{ N. Br. } 74^{\circ} 24' \text{ O. L.}$ gelegen is, over de riv. die haar bespoelt, een vermaarden Ind. tempel heeft, vele wel voorziene winkels, doch inmiddels slechts 70 Mohammed. gezinnen, bevat, en weinige huizen van meer dan 2 verdiepingen, maar een paleis van 4 verdiepingen voor den Rajah, die haar en het straks te beschrijvende land thans als bondgenoot van de Eng. O. I. comp. beheerscht.

SIRINAGOR (*Gerwal*) Noordelijk landschap van Indie, tusschen 30° en $32^{\circ} \text{ N. Br.}$ met houtrijke of rotsige bergen, vele vruchtbare dalen, een overvloed van schapen en geiten, die men er als lastdieren gebruikt, een groot aantal olifanten in de bosschen, eenigen uitvoer van koper en goud, en meestal Ind. bewoners, uit welker midden er 5000 man, met lontroers, en hoog en pijlen, op de been kunnen worden gebragt. In 1803 werd het land door de Nepalezen bevestigd, die het tot in 1816 bezaten.

SIRISCHNIK, Turk. stad van Rumeli, sandsjakschap Sophia.

SIRIUS, in 1792 ontdekt eil. van 6 uur omvangs, in Australie, op $10^{\circ} 52' \text{ Z. Br. } 157^{\circ} 37' \text{ O. L.}$

SIRKS (*Chesno*) Hong. d. regtsgr. Oedenburg, gezondheidsbad.

SIRNING, Oostenr. pl. in het land Ob der Ens, 5 uur Z. van Lintz,

met messenmakerijen, en fabr. van baai en katoenen, in het vlek zelf en de omstreken.

SIROLO, Pauzel. vlek, deleg. Ancona, met 1 vermaard klooster.

SIRUS, zie SERES.

SISAL, Noordam. haven der Noordkust van Yucatan, aan de golf van Mexico, met 1 kasteel, en eene groote zandbank nevens zich, op $21^{\circ} 10'$ N.Br.

SIFAR, Oostind. kaap, aan de N. W. kust van Borneo.

SISARGA (*Zisarga*) eilandje aan Spanje's N. W. kust, voor den mond der baai van Corunna.

SISSACH, Zwits. vlek, canton Basel, 4 uur Z. O. van de hoofdpl. met eene kweekschool voor Pestalozziaansche onderwijzers, fabr. handel, 1600 inw.

SISSECK, versterkt Oostenr. stadje van Kroatie, aan de Save.

SISSERSK, Rus. vlek, gouv. Jekaterinoslaw, ijzersmelterijen.

SISSONNE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aisne, O. van Laon, 1100 inw.

SISSOPOLI (*Siziboli*) Turk. zeep. van Rumeli, aan de Zwarte zee, op eene in de Golf van Burgos uitlopende landpunt, met eene uitnemende reede, meestal Grieksche inw. handel in wijn en hout; $42^{\circ} 30'$ N.Br. $22^{\circ} 52'$ O. L.

SISTERON, Fr. hoofdpl. van een arond. met 27,000 inw. dép. Basses Alpes, 15 uur N. O. van Aix, met een sterk kasteel, eene gewezen bisschopskerk, die zeer fraai is, 6 andere kerken, ongeveer 4000 inw. bouw van wijn en amandelen in de omstreken.

SISTON, Eng. vlek van Gloucester, nabij Bristol, met eene geelgieterij, eene salpetersiederij, en 833 inw.

SISTOWA (*Szistow*, *Schistab*) Turk. vlek van Rumeli, 8 uur O. van Nikopoli, aan den Donau, met een kasteel, en, zoo men wil, 20,000 inw. waaronder vele Grieken en Armeniers, die in katoen en leder handelen; vrede van 1791; $43^{\circ} 45'$ N.Br. $19^{\circ} 40'$ O. L.

SISZKO, Pruis. vlek, regtsg. Posen, aan de Wartha, 1700 inw.

SITALA, Nieuw Spaan. riv. die op $17^{\circ} 38'$ N. Br. in de Stille zee uitloopt.

SITACOO, Ind. stad van Bengale, distr. Chittagong; $22^{\circ} 37'$ N. Br.

SITANG, zie THALUAYAN.

SITHNEY, Eng. kerspel van Cornwall, nabij Helstone, 1552 inw.

SITIGNAK, een der Rus. Aleuts, dat tot de Vosseneil. behoort.

SITOE, Oostind. kaap, aan Sumatra's Westkust; $2^{\circ} 12'$ N. Br.

SITTARD, Nederl. cantons hoofdpl. van Limburg, 4 uur N. N. O. van Maastricht, aan de Gheete, 3200 inw.

SITTEN, zie SION.

SITTINGBOURNE, Eng. marktplek en kerspel van Kent, aan den weg van London naar Dover, 1360 inw.

SITTIVICA (*Sitivacca*) Ind. stad van Ceylon, middelpunt van den handel tusschen Candy en Columbo; $7^{\circ} 2'$ N. Br. $75^{\circ} 19'$ O. L.

SITZENDORF, Oostenr. vlek, land Unter der Ens, viertel Untermanhartsberg, 1 slot, 1400 inw.

SITZIKAMMA, Afrik. distr. van het Kaapland, aan de Oostkust, tusschen de Plettenbergsbai en Chamtoo's riv. met ondoordringbare bosschen, vol olifanten, buffels en neushorendieren.

SIVA, zie SIBAH.

SIVAGANY, Ind. stad van Bengale; $25^{\circ} 3'$ N. Br. $84^{\circ} 18'$ O. L.

SIVANA SAMUDRA, Ind. eil. van Coimbetoor, in de Cavery, met een waterval ter hoogte van 150 voet, overblijfselen van tempels en beeldwerk.

SIVANOER, zie SJAHNOOR

SIVERIK, Turk. stad van Diarbekir, aan eene in den Eufrat uitlopende riv. met 2000 huizen, waaronder 150 met Armen. inw.

SIVITA, Turk. eilandje, in de Ionische zee, aan de kust van Epirus.

SIVRY, Nederl. d. van Henegouwen, 6 uur Z. Z. W. van Charleroi, ongeveer 2250 inw. Nederl. d. van Luxemburg, 5 uur van Neufchâteau; Fr. d. dép. Meuse, 3 uur N. W. van Verdun, en meer Fr. pl.

SIUTCHEI, een der kleinste Rus. Kurilen eilanden.

SIWAH, vruchtbare plek gronds, of Oase, aan den weg van Egypte naar Fezzan, in de woestijn, door barre rotsen omgeven, wel bewaterd, en vruchtbaar in dadels, met eene stad van denzelfden naam, op eene rots vol holen, waarin men er oudtijds woonde, toen het landje den tempel van JUPITER AMMON bevattede, van welken men er merkwaardige overblijfselen vindt. De regering is

er Aristocratisch, en de bevolking, welke 1500 weerbare mannen schijnt te kunnen opleveren, brutaal en diefschtig. Er is aldaar veel vertier aan de doortrekkende Caravanen, en uitvoer van dadels.

SIWALON, Oostind. klip aan Java's Noordkust; 6° 36' Z. Br. 105° 55' O. L.

SIWAS, Turk. bassaschap, aan de Zwarte zee, ten O. van Anadoli, en ten W. van Tarabosan en Erzerum, ook *Roum* geheeten, bergachtig, met vele vruchtbare en welbewaterde dalen. Men wint er veel ooft en wijn, en drijft eene sterke veeteelt, daar het platte land er bijkans enkel van zwerfende Turkomannen bewoond wordt. De steden hebben er Turk. Armen. en Israëlit. inw. Het bassaschap bevat 7 sandsjakschappen.

SIWAS (*Sebaste*) hoofdpl. van het eveneensgenoemde bassaschap, aan het boven einde van den Kisil Irmak, bemuurd, met een vervallen kasteel, en een vermaard Armen. klooster in de nabijheid. De bevolking en Geographische ligging worden verschillend opgegeven.

SIWINSK, Rus. vlek, gouv. Pensa, met groote ijzerwerken.

SIX NATIONS noemen de Eng. en Noordam. eenige gezamenlijke volkstammen, die zich thans meerendeels in Kanada ophouden, en waarover zie voorts IROKEZEN.

SIXFOURS, Fr. stadje, dép. Var, 3 uur Z. O. van Toulon, op een berg, niet ver van zee, met eene haven van den naam van *St. Senary* en 2500 inw.

SIZEBOLI, zie SISSOPOLI.

SIZUN, Fr. cantons hoofdpl. dép. Finisterre, 2 uur Z. O. van Landerneau, ongeveer 2900 inw.

SJA (*Cha*) Chin. stad van den derden rang, in Fokien.

SJA - HIEN, Chin. stad van Fokien.

SJA - HO, Chin. stad van Petsjeli; met *Sja - Ho - Tchan*, 10 uur Z. W. van Ning-Yuen, niets gemeenschabbend.

SJA - KIANG, Chin. stad, met muren van een wijden omvang, doch vele ledige plekken, in Kiangsi.

SJA - LOE - POE - TIENG, Chin. eil. op 39° 1' N. Br. 113° 47' O. L. en het voornaamste van eene groep van zandige eil. die in de Golf van Petsjeli, ongeveer 13 uur van den mond der riv. van Pekin, ligt.

SJA - MA - KI, Chin. vlek op het eil. Formosa; 22° 10' N. Br.

SJA - MA - TAO, Chin. eilandje, op 37° 58' N. Br. 115° 56' O. L.

SJABOUR, Egypt. stad van Bahari, aan den Rosetschen Nijltak.

SJABRAN, Rus. d. van Schirwan, 13 uur N. O. van Schamachi.

SJADOWRAH, Ind. Mahrattenstad in Malwah; 24° 20' N. B.

SJADSJAR (*Schadschar*, *Schähr*, *Sjehr*, of *Sedsjar*) Arab. distr. van Hadramaut, aan zee, met een eigenen Sjek, en eene eveneensgenoemde havenpl. welker tamelijk beschaafde inw. in wijrook, enz. handelen; 14° 10' N. Br. *Seer* heet daarentegen een Arab. distr. van Oman, dat zich van Kaap Mussendoon langs den Perz. zeeboezem uistrekt, ook met een eigenen Sjek, en eene eveneensgenoemde havenpl. handel, koopvaardijen zeerooverij. Bij de Perz. heet dit land *Dsjulfar*.

SJADWAN, eil. in de Roode zee, aan den mond der Golf van Suez.

SJAGGAS, Negervolk, in het binnenland van Afrika, dat ten N. van het Kafferland wijd en zijd wordt gezegd te stroopen, menschen vleesch te eten, enz.

SJAHABAD (*Sjawabad*) groot en vruchtbaar Ind. distr. van Bahar, tusschen 25° en 28° N. Br. dat meer dan een miljoen inw. wordt geacht te bevatten, waarvan $\frac{1}{20}$ Mohammed. is; hoofdpl. Arrah. Eene vervallene stad van Oude, op 27° 39' N. Br. en eene thans aan de Sijks toebehorende, en voormaals veel grootere, stad van Delhi, op 30° 12' N. Br. heeten ook *Sjahabad*.

SJAHBAZPORE, Ind. stad van Allahabad; 26° N. Br. 75° 53' O. L.

SJAHDORAH, Ind. stad van Delhi; 30° 26' N. Br. Eenige andere Ind. pl. heeten *Sjahgunge*, of *korenschuur van den Sjah*. Eene Perz. stad van Chorasán, aan de grenzen van Bucharie, voert den naam van *Sjahisari*; eene andere van Aderbeisghau, 10 uur Z. W. van Tauris, dien van *Sjahi*; en eene Ind. stad der Sijks, in Moultan, dien van *Sjahnuaz*.

SJAHJEHANPORE, Ind. stad van Delhi, distr. Bareilly, aan de riv. Gurrah; 27° 51' N. Br. welbevolkte hoofdpl. van een Mahrattenland, in Malwah; en meer Ind. pl.

SJAHNOOR (*Sanore*, *Sivanoer*) Ind. Mahrattenland, in Viziapoer

tusschen de Kistnah en Tumbuddrah, 15° N. Br. zeer vruchtbaar, met eene eveneensgenoemde hoofdpi. welke ten gevolge van oorlogsrampen deels in puinhoopen ligt, maar thans denkelijk Brit. is, en tot rust en nieuwen bloei geraken zal.

SJAHPOOR, Ind. stad van Gundwanah, met een klein kasteel; 23° 54' N. Br. Ind. stad der Sjiks, in Lahor; 32° 19' N. Br. en meer Ind. pl.

SJAHPOORAH, Ind. stad van Asjmir, met sterke steenen muren; welgevulde grachten, eenige goede huizen en andere gebouwen.

SJAHREHAN, Turk. stad van Irak Arabi, aan den weg van Bagdad naar Hamadan, welgebouwd, met 4000 Turk. en Kurdische inw.

SJAH ZADPORE, 2 Ind. steden, in Allahabad, op den Westoever van den Ganges; 25° 42' N. Br. en in Bengale, distr. Nattore.

SJAIGI, Afrik. d. van Nubie, op een eil. in den Nijl, O. van Dongola.

SJAIGOL, Perz. stad van Chorasán.

SJAIMA, kleine zeepl. der Beludsjen, in Mekran, 70 uur W. van Kej.

SJAIRGHUR, Ind. stad van Delhi, distr. Bareilly; 28° 40' N. Br.

SJAKA HAMAR, zie CHACA HAMAR.

SJAKA TERGASO (*Chaca Tergaso*) Aziat. stad van Thibet, dat voorts een *Sjaloe* bevat, waarover zie CHALOO.

SJAL, Afg. distr. van Beludsjistan, Z. van Kelat, met een overvloed van uitnemend sijne vruchten.

SJALO, zie CHALOO.

SJAM, zie CHAM en DAMASCUS.

SJAM-COLLAO (*Cham-Callao*) Anamsch eilandje, waarover zie CALLAO II.

SJAMKALA, Afrik. Negerstaat, achter de Guineesche Slavenkust.

SJAMLY, Ind. stad van Delhi, vrij wel gebouwd, met welvoorzien bazzars, thans Brit. 29° 35' N. Br.

SJAMO, zie KOBÍ.

SJAN, Arab. riv. die in den Perz. zeeboezem uitloopt.

SJAN-SJAN, zie TCHAN-SJAN.

SJAN-SJEU-SJAM, zie SANCIAM.

SJANGWAZ, Afg. stad van Moultan; 30° 41' N. Br. 67° 45' O. L.

SJANDORAH, Ind. stad van Delhi, thans Brit. 30° 26' N. Br. 72° 6' O. L.

SJANG, Chin. stad van den 2 rang, in Siensi; zie voorts CHANG.

SJANG-HAI, Chin. stad van den

derden rang, in Kiangnan.

SJANG-HANG, Chin. stad van den derden rang, in Fokien.

SJANG-HAYA, volkrijk Chin. vlek van Sjantong, met boomgaarden, waar VAN BRAAM peren ter lengte van 15 duim vond.

SJANG-HIA-TONG, Chin. stad van den tweeden rang, in Khansi.

SJANG-HO, Chin. stad van den derden rang, in Sjantong.

SJANG-IN, Chin. stad van den tweeden rang, in Khansi.

SJANG-KAO, Chin. stad van den derden rang, in Kiangsi.

SJANG-LIN, Chin. stad van den derden rang, in Khansi.

SJANG-LING, Chin. stad van Corea nabij Hoang-Tcheoe.

SJANG-NAN, Chin. stad van den derden rang, in Sjensi.

SJANG-SE, Chin. stad van den tweeden rang, in Khansi; 22° 18' N. Br.

SJANG-SJEU, volkrijke en aanzienlijke Chin. stad, in Fokien.

SJANG-TAI, Chin. stad van Kiangnan, met veel katoenweverij.

SJANG-TE, groote en volkrijke Chin. stad van Honan; en Chin. stad van Hoekhang, met omstreken, die veel manna en kobalt opleveren.

SJANG-TSAI, Chin. stad van den derden rang, in Honan, even als *Sjang-Tchingen Sjang-Sjoui*.

SJANG-YEON, Chin. stad van den derden rang, in Kiangsi.

SJANG-YU, Chin. stad van den derden rang, in Tsjekiang.

SJANGALLAS, wild Negervolk, op de Noorder grenzen van Abyssinie, aan de riv. Takazsee, Mareb en meer andere, in digte bosschen vol olifanten en neushoorn dieren, van welker vleesch en dat van riviervaarden, sprinkhanen, enz. het gezegde volk voornamelijk leeft. Het woont aldaar in het drooge jaargetijde, en onthoudt zich gedurende het regenseizoen in bergholen, waarheen het een voorraad van gedroogd vleesch medevoert. Mans en vrouwen beide gaan er volkomen naakt.

SJANSI, Chin. prov. ten O. door Petsjeli, ten N. door den grooten muur, begrensd, in omvang kleiner, dan de meeste andere, bergachtig, gezond van lucht, over het geheel vruchtbaar, en zelfs tot op den top van vele bergen wel bebouwd, ter-

wijl dezer ingewanden er velerlei delfstoffen opleveren. Men voert er rozijnen uit, en bouwt tarwe, gierst en rijst, waaruit men een sterken drank stookt. Zout wint men er uit een groot meer, en men drijft er eenig fabriekwezen. De bevolking wordt door sommigen op 27 miljoen inw. begroot; door anderen op 10 miljoen; hoofdpl. Tai-yuen-foe.

SJANTONG, Chin. prov. in het N. W. des rijk, aan de golf van Pekin, ten W. van Petsjeli, met eene afwisseling van bergen, dorre vlaktes, meeren, riv. en andere wateren. Zeer vele menschen leven er van vischvangst, andere van landbouw, het winnen van grove zijde, eenig fabriekwezen en handel, dien de menigvuldige scheepvaart er begunstigt. Men schat de bevolking op 24 miljoen inw. hoofdpl. Tsi-nang-foe.

SJAO-HING, Chin. stad van den eersten rang, in Tsjekiang, van grachten doorsneden, vol zegebogen, en volkrijk.

SJAO-MA-ING-HOTUN, Aziat. stad van Thibet; $41^{\circ} 10'$ N. Br.

SJAO-OU, Chin. stad van den eersten rang, in Fokien; 22° N. Br.

SJAO-PAI, stad van het land der Mantsjoes; $42^{\circ} 13'$ N. Br.

SJAO-PING, Chin. stad van den derden rang, in Khansi.

SJAO-TCHEOE-FOE, Chin. stad van den tweeden rang in Kanton, aan eene riv. waarover er hier 2 schipbruggen liggen, bemuurd, en doorgaans sterk bezet. Men drijft er eenig fabriekwezen en handel, en telt ongeveer 10,000 huisgezinnen.

SJAOWM, Arab. vlek van Hejaz, 15 uur Z. van Jambo. In hetzelfde Hejaz, ligt, 8 uur N. van Calaat el Moilah, een *Sjaosumre*.

SJAPOUR, aanzienlijke puinhoopen in het Perz. Farsistan.

SJARARAT, een der voornaamste Beduinenstammen in Arabie, 50,000 manspersonen sterk.

SJARM-EL-KIMAN, Egypt. haven, aan de Roode zee; $24^{\circ} 44'$ N. Br.

SJASSAIR, Afrik. vlek van Biledul-sjerid, aan het Z. W. uiteinde van Algiers palend.

SJAT-UL ARAB, zie BASSORA.

SJAUR, eilandje in de Roode zee; $27^{\circ} 20'$ N. Br. $30^{\circ} 4'$ O. L.

SJAVAKAT, Aziat. stad van Bu-

charie, aan den Sihon, 7 uur ten Z. van Tasjkent.

SJAWABAD, zie SJAHABAD.

SJAWOYA (*Sjawia*) Marokk. prov. tusschen het eigenlijke Marokko ten Z. en Fez ten N. deels zeer vruchtbaar in koren, enz. deels bergachtig en van roovers bewoond.

SJE, Chin. stad van den derden rang, in Honan, 12 uur van Se.

SJE-FANG, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen.

SJE-KANG, Chin. stad van den derden rang, in Kiangnan.

SJE-KONG, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen.

SJE-MEN, Chin. stad van den derden rang, in Tsjekiang, aan het groote kanaal, bemuurd.

SJE-MIN, Chin. stad van Corea.

SJE-PING, Chin. stad van den derden rang, in Koeitcheoe; en stad van den tweeden rang, in Yunnan; $23^{\circ} 49'$ N. Br. $97^{\circ} 16'$ O. L.

SJE-TSIEN, Chin. stad van den eersten rang, in Koeitcheoe; $27^{\circ} 30'$ N. Br. $103^{\circ} 51'$ O. L.

SJE-TSUNG, Chin. stad van den 2 rang, in Yunnan; $24^{\circ} 56'$ N. Br.

SJECH ZAIAR, zie SJEK ZAIAR.

SJEERGOTTA, Ind. stad van Bahar, aan den voet van een engen en steilen bergpas in den weg van Calcutta naar Benares. De naam der pl. is van de tijgers ontleend, die zich er voormaals onthielden; $24^{\circ} 32'$ N. Br. *Sjeergur* en *Sjeerpore*, van welke namen het eerste gedeelte uit dezelfde bron sproot, heeten verscheidene Ind. pl.

SJEFEAN, eil. aan den Noordkant der Afrik. Da Lagoa baai.

SJEHR, zie SJADSJAR.

SHEHRISTAN, 2 Perz. vlekken, in Chorasán, 70 uur W. van Herat, en in Chusistan, 18 uur van Schiras.

SHEHRZOUR, Perz. hoofdpl. van een distr. van Kurdistan, 50 uur N. van het Turksche Bagdad.

SJEIWAN (*Cheiban*, *Schibam*, *Sjibam*) Arab. stad van Yemen, 14 uur Z. van Saade, op een berg, groot, handelrijk, en de hoofdpl. des gebieds van een onafhankelijken Sjek.

SJEIKPORE, Ind. stad van Bahar; $25^{\circ} 8'$ N. Br. $80^{\circ} 10'$ O. L.

SJEK-ABDALLAH, Turk. vlek van Syrie, bassaschap Aleppo, 7 uur Z. O. van de hoofdpl.

SJEK-ABOE-ENNUR, Egypt. vlek van Said, 2 uur Z. van Benisuef.

SJEK-ALI, rustpl. aan den Caravanenweg van Egypte naar Mecca, 4 uur W. van Accaba.

SJEK AMMER, Egypt. vlek van Said, aan den Nijl, N. van Syene.

SJEK EREDI (*Sjek Haradi*) Egypt. d. van Said, 3 uur N. N. O. van Achmin, op den Ooster Nijloever, met een heilig graf.

SJEK SURE (*Sjek Surde*), eilandje in den Perz. zeeboezem, met een d. op de Zuidkust, waar men levensmiddelen en water vindt; $26^{\circ} 8' N. Br.$ $L. 49^{\circ} 36' O. Z.$

SJEK ZAIAR (*Sjeck Zaiar*) fraai Egypt. vlek van Said, op den Westeren Nijloever, 5 uur Z. van Bebe.

SJEKARPORE, Aziat. stad van Sedstestan, aan den Indus, zoo men wil, groot en welversterkt, met een opperhoofd, dat aan de Afgans en Ameers van Scindy beide cijsbaar is; $28^{\circ} 47' N. Br.$

SJEKKA, Afrik. vlek van Biledul-sjerid, aan de grenzen van Tunis, en 6 uur W. Z. W. van Gafsa.

SJEKOABAD, groote Ind. stad van Agra, voormaals versterkt, met veel handel in katoen en indigo uit de omstreken; $27^{\circ} 6' N. Br.$

SJELEBI, Arab. stad der Wechabitzen, met een kasteel.

SJELLA, verwoeste Marokk. stad van Benihasan, nabij Rabat, met heilige graven, enz.

SJELLAM, Ind. distr. van Carnate, tusschen 11° en $12^{\circ} N. Br.$ de hoofdpl. op $11^{\circ} 39' N. Br.$ en $73^{\circ} 29' O. L.$ heet *Groot Sjellam*, ter onderscheiding van meer andere *Sjellams* in hetzelfde Carnate.

SJELLIF, Afrik. riv. van Algiers, die op $35^{\circ} 20' N. Br.$ in de Groote Woestijn ontspringt, welhaast het meer Titterie doorloopt, en zich ten laatste in de Middell. zee ontlust.

SJEM-SJEU, Anamsche baai van Cochinchina, welker enge mond, op $15^{\circ} 35' N. Br.$ $103^{\circ} 9' O. L.$ met klippen bezet is, en slechts door kustvaarders wordt bezocht.

SJEN-YANG, zie LEAO-TONG.

SJENDI, zie TSJENDI.

SJENSI (bij de Eng. en Fr. *Chensi*, Hoogd. *Schenst*) Chin. prov. aan den grooten muur, ten W. van Sjansi, en gansch anders dan deze prov. eene

der grootste van het rijk, met eendeloos veel steenkool, lood en vermiljoen, in de bergen, en goudkorrels in de riv. Men bouwt er veel tarwe en gierst, maar niet veel rijst. Sprinkhanen, die men er eet, regten er vaak veel schade aan. Men wint er veel muskus en rhabarber. De prov. is in 2 onderkoningschappen gedeeld, en heeft, nevens Sin-Gan-Foe, nog 7 steden van den eersten rang, en 30 miljoen inw. die men voor de manhaftige van alle Chin. houdt.

SJEOE, Chin. stad van den 2 rang, in Kiangnan; $32^{\circ} 34' N. Br.$

SJEOE-KANG, Chin. stad van den 3den rang, in Sjantong.

SJEOE-TCHANG, 2 Chin. steden van den 3den rang, in de prov. Fokien en Sjantong

SJEOE-YUNG, Chin. stad van Sjansi.

SJEPOORY, Ind. Mahratten-stad, in Agra; $25^{\circ} 25' N. Br.$

SJER, Ind. Mahratten stad, in Malwah; $23^{\circ} 58' N. Br.$

SJERASUL (*Sjerezur*) Turk. hoofdpl. van een sandsjakschap, in het bassaschap Bagdad.

SJERAVEND, Perz. stad van Ghilan, aan de Caspische zee.

SJEREGUR, Ind. stad der Sjiks, in Moultan; $30^{\circ} 55' N. Br.$

SJERSJEL (*Sercelles*) Afrik. stad van Algiers, in Tlemsan, aan zee, met eene ondiepe haven, een hoogen muur aan de landzijde, vele bouwvallen en oudheden, fabr. van aardewerk, stalenwerk en ijzeren gereedschappen; $36^{\circ} 35' N. Br.$ $2^{\circ} 24' W. L.$

SJERWIN, Arab. zeeplaats, aan de Zuidkust, W. van Kaap Fartasj.

SJEVAGUNGA, Ind. stad van Carnate, waar er steeds eene vrouw regeert; $9^{\circ} 54' N. Br.$ $73^{\circ} 36' O. L.$ Ind. stad van Mysour; $9^{\circ} 23' N. Br.$

SJEVAGURRY, Ind. stad van Tinevelly, waar er voorts een *Sjevel-patore* ligt, en dezen naam voeren meer Ind. pl.

SJIAB, Arab. pl. van Hejaz, 28 uur Z. O. van Calaat el Moilah.

SJIBAM, zie SJEIWAN.

SJIHOH, naam van woeste Abyss. aan de Roode zee, nabij Masuah.

SJIJASKOTAN, een der Rus. Kurielen eil. $49^{\circ} 15' N. Br.$

SJIKS (*Siks, Seits*) heeten ongeveer 4 miljoen onderling verbondene Ind. in Lahor, en een deel van Mou-

Q q

tan, Agra, Delhi, enz. Zij onderscheiden zich van de andere Ind. even als de Wechabiten van de andere Arab. door een Theïsmus, dat zekere NAK in de 14 eeuw predikte. Zij vormen een Aristocratisch gemeenbest, met een aantal onafhankelijke opperhoofden, of Sirdars, die jaarlijks op een congres bijeenkomen, en een door hen verkozen algemeen opperhoofd in naam, doch zonder magt, hebben. Groot is daarentegen de invloed van hunne Akalis, of priesters, welker hoofdzetel Amretsir is. De Sjiks kunnen meer dan 100,000 ruiters te velde brengen, die met lansen, zwaarden,bogen en lontroers, gewapend zijn. Zelden heerscht er intusschen onder hen een genoegzaam onderling vertrouwen; en nimmer schijnen zij het met hunne naburen, de Afgans, Dsjaten en Mahratten, genoegzaam eens te zullen worden, om aan de Eng. O. I. Comp. eenige wezenlijke ongerustheid te veroorzaken.

SJILLOEK, Afrik. land aan den Bahr el Abiad, boven Sennaar, met genoegzaam maakt loopende zwarte inw. die te hunnent over de vaart op de riv. heerschen, en, er veel vischvangst drijvende, in den aanvang der 16 eeuw grootendeels met eene gausche vloot van kanoos naar Sennaar afzakten, en zich hier vestigden, waar een vorst uit hun midden derwijze heerscht, als art. NUBIE vermeldt.

SJIRAS, zie **SCHIRAS**.

SJITWAR (*Schittuar*) eilandje in den Perz. zeeboezem, aan de kust van Laristan; 26° 59' N. Br.

SJOA, Abyss. landschap ten Z. van Amhara en ten W. van Efat, vruchtbaar, veel goed paardenvolk opleverend, en thans gezamentlijk met het laatstgenoemde land een afzonderlijk vorstendom uitmakend, dat zich van de Gallas vrij houdt.

SJOBA, Afrik. stad van Darfur, 14 uur W. Z. W. van Kobbé.

SJOKET, Turk. vlek, in Syrie, basaschap Damascus, 46 uur van de hoofdpl.

SJOLAPOER, Ind. stad van den Nizam, in Viziapoer, aan de Kistna op 17° 45' N. Br. welgelegen, versterkt, en de hoofdpl. van het door denzelfden vorst beheerschte deel van een eveneens genoemd distr. dat overigens aan de Mahratten toebehoort.

SJOLAVANDEN, Ind. stad van Carnate: 9° 50' N. Br. 73° 17' O. L.

SJOLINGUR, Ind. stad van Carnate, waar HYDER ALI, in November 1781, door eene veel kleinere Brit. magt geslagen werd; 13° 8' N. Br.

SJOOM (*Sjoemsjoe*) Rus. Kurileneil. dat het naast aan Kamschatka ligt, 12 uur lang, 7 uur breed, met vischrijke meeren en zilvermijnen, doch eene zeer geringe bevolking.

SJOTT, groote vlakte in het Zuiden van Algiers, waar er zich een groot aantal riv. ontlasten, en men, als de daardoor veroorzaakte overstroming weg gewasemd is, veel zout vindt.

SJUJA WULPORE (*Suzawulpur*) Ind. Mahratten-stad, in Malwah, aan de Dsjummary, met een kasteel, veel fabriekwezen, en veel handel in opium uit de omstreken; 25° 43' N. Br. 71° 51' O. L.

SJUJUHABAD, Ind. stad van Moul-tan, 6 uur van de hoofdpl.

SJUKASKU, Turk. vlek van Irak Arabi, aan den Eufraat, een weinig boven den samenloop van deze riv. en den Tiger. Men handelt er sterk in paarden, enz. met Bassora.

SJUMLA (*Schumna*, *Ciumla*) Turk. stad van Rumeli, sandsjakschap Silistra, aan den weg van Constantino-pel naar Walachie, 16 uur Z. van den Donau, min gezond van ligging, met 1 kasteel, verscheidene fraaie moskees en baden, fabr. van ijzer-en staalwerk, handel in wijn uit de omstreken en Deutsche lakens, denkelijk 30,000 inw. 43° 25' N. Br.

SJUMSABAD, Ind. stad der Sjiks, in Lahor, aan de Oostzijde der riv. Dsjelum; 32° 16' N. Br.

SJUMSJAIRABAD, Ind. stad van Agra, distr. Furrukabad, thans Brit. en van de vorige Afg. inw. verlaten.

SJUNDRABANDY, Ind. stad van Tinnevely; 9° 35' N. Br.

SJUSAN (*Chusan*, *Tcheoe-Chan*) Chin. eil. aan de kust van Tsjekiang ongeveer 30° N. Br. 10 uur lang, met eene eveneens, of *Ting-hai*, gemeinde haven, tegen over Liampo, van ongeveer 4000 visscherlieden bewoond. Het eil. vormt met Pootoo, Lowang, het Ploegers eil. en een aantal andere, zoo men wil, een Archipel, die zich, van 29° 22' tot 30° 30' N. Br. uitstrekken zou, en met den naam van *Sjusans* bestempeld wordt, maar

waaromtrent de narigten voor de scheepvaart, enz. nog zoo onzeker zijn, dat verstandigen ter dier zake de sterkste voorzigtigheid aanbevelen; vergelijk art. CHUSAN, in het Supplement.

SJUSTER, zie SCHUSTER.

SKAGEN, zie SCHAGEN.

SKALHOLT, zie IJSLAND.

SKALITZ (*Skalice*, *Skalotz*) Hing. vrijstad, regtsgr. Neutra, aan de March, nabij de grenzen van Moravie, op eene rots, met 1 Luth. kerk, eenige andere, een collegie, een hospitaal, vele lakenwevers onder de 5700 inw. en veel wijnbouw in de omstreken. Een Boh. d. 4 uur N. N. O. van Königgrätz, met 800 inw. en 2 Boh. pl. in den Kreits van Chrudim, heeten ook *Skalitz*, of *Skalicze*.

SKALMIERZ, Pool. stadje, wai-
woodschap Krakau, fabr. 800 inw.

SKANDERBORG, Deen. stadje, in het Jutsche Sticht Aarhuus, bemuurd, met een Konings lustslot en 500 inw.

SKANDEROEN, zie ALEXANDRETTE.

SKANOR, kleine Zweed. zeepl. zonder haven, in Malmöhuslän, visscherij, landbouw, 600 inw. 55° 25' N. Br.

SKANZE, Deen. fort, in Zeeland, op de Westpunt van den Isefiord.

SKARA, Zweed. stadje, met 1 oude bisschopskerk, 1 collegie, 1 kruidtuin, 1 hospitaal, 1 geneeskundige school, maar nog geen 1000 inw. ten gevolge van een brand in 1719. De Denen vernielden er in 1611 een Koninklijk slot, *Skaraborg* geheeten, waarvan eene Zweed. prov. die in het stadje, nog 5 andere, en ruim 4600 boerderijen, na genoeg 140,000 inw. bevat, den naam van *Skaraborgslän* ontleent. Zij bevat het opperdeel van Westgothland, tusschen de meeren Weener en Wetter.

SKARYSZOW, Pool. vlek, wai-
woodschap Sandomir, met veehandel.

SKAWINA, Oostenr. stadje, in den Galizischen kreits Myslenitze, aan de *Skawinka*, of *Skawa*.

SKEEN (*Skien*) Noorw. bergstadje, sticht van Christiania, aan eene riv. van denzelfden naam, met ijzer- en kopermijnen en 1800 inw.

SKEGNESS, Eng. visschersd. van Lincoln, den naam van eene door de zee verslondene stad voerende.

SKELDER, Zweed. baai aan het

Kattegat, onmiddellijk ten N. van de Soud, de riv. Ronne opnemend.

SKELDNESS, Schot. kaap, aan de Z. W. kust van het Hitlandsche eiland Mainland.

SKELLIGEN (DE) 2 of 5 rotsige eilandjes, aan Ierl. Z. W. kust, van welke het grootste eenige merkwaardigheden bevat, en op 51° 42' N. Br. 15° 17' W. L. ligt.

SKELTON heeten 4 Eng. dd. van Yorkshire en 1 van Cumberland.

SKENE, Schot. kerspel, gr. Aberdeen, bijna 1300 inw.

SKENEATILES, Noordam. d. van Nieuw York, gr. Onondaga, aan het Westeinde van een eveneens genoemd meer, uit welks Noordeinde de *Skene atiles creek* naar de riv. Seneca loopt.

SKENECTADY, zie SCHENECTADY.

SKENINGE, Zweed. stadje van Länkopingslän, aan de *Skena*, fabr. groote veemarkt, 900 inw.

SKEOTISVAY, een der kleinste Schot. Hebriden, nabij Harris.

SKERAT, Schot. klip, nabij de Westkust van het Hebrid. Skye.

SKERGULE, rotsig eilandje, aart de Z. W. kust van het Hebrid. eil. Mull.

SKERIVORE ROKS, klippen aart de Westkust van Schotl. 56° 10' N. Br.

SKERRIES, 3 Schot. eil. ten O. van het Hitsche Mainland, met gezamenlijk 70 of 80 inw. 2 Schot. klippen, waarover zie PENTLANDSCHE FRITH, meer andere klippen, aan de kust van Schotl. en Ierl. Brit. eil. van Wallis, ten N. van Anglesey, waar men schapen weidt, en zeevogels en konijnen vangt. Eene Ier. haven, aan de kust van het gr. Dublin, ten N. van Russ haven, heet ook *Skerries*, en eene haven aan Ierl. N. kust, 55° 15' N. Br. 11° 58' W. L. anders *Port Rush*.

SKERTON, Eng. vlek van Lancaster, nabij de hoofdpl. 1251 inw.

SKIATHI (*Skiato*, *Skiatta*) Turk. eilandje, tusschen Skopelos en de Zuiderpunt der Golf van Salonik, 10 uur in den omvang, met veel hout, wijngaarden en olijfboomen; terwijl intusschen de min werkzame bevolking voornamelijk van hare geiten leeft. De eveneensgenoemde hoofdpl. ligt op eene hooge steile rots aan het Noordeinde, is slechts langs eene hou-

ten brug genaakbaar, en heeft na genoeg 1000 inw.

SKIBBEREEN, Ier. vlek, gr. Cork, lakenweverij en linnenweverij.

SKIELSKIOR, Deen. stadje van Zeeland, aan den Grooten Belt, met eene ruime haven en 500 inw.

SKIEN, zie SKEEN.

SKIERNIWICE, Pool. stadje, wai-
woodschap Masovie, 1500 inw.

SKIFFI, Turk. groep van kleine eilandjes, nabij Negroponte.

SKILLO, Turk. kaap aan de Oostkust van Morah; 37° 26' N. Br.

SKINBURNES, Eng. visschersd. van Cumberland, den naam van eene weggespoelde stad voerend.

SKIO (*Scio, Saki, oulings Chios*) Turk. eil. der Sultane Valide, in den Archipel, tusschen zich en het vaste land van Anadoli de Straat van Bianca hebbende, bergachtig, maar over het geheel wel bebouwd. Het levert intusschen, zoo wij van den jongsten staat der zaken in den tegenwoordigen tijd mogen spreken, slechts de helft van het noodige koren voor de bevolking, en geen overvloed van wijn, die echter om zijne uitnemendheid ten deele wordt uitgevoerd. Olie wint men er genoeg, benevens eenige zijde, veel katoen, en in 20 daartoe uitgekozene dd. mastik, die er van hier in menigte naar Constantinopel gaat. Aan vleesch is er hier groot gebrek, en geiten alleen vindt men er in aanmerkelijken getale. Aanzienlijk is er de bijenteelt. De bevolking van 150,000 inw. bestond laatstelijk, op 400 Turken na, uit Roomschegez. en andere Grieken, die er hunne eigene overheden kozen, eigene Notarissen, om de noodige instrumenten in het Grieksch te stellen, en de volkomenste vrijheid ten opzichte van hunne Wetenschappelijke en Godsdiens-
tische inrigtingen, hadden, vele stoffen van ingevoerde en andere zijde en katoen vervaardigden, en zich over het algemeen in de gunstigste omstandigheden bevonden; tot dat 2000 Samische insurgenten, door bekomen toevlucht van geschut en ander wapentuig aangezet, om op het vreedzamen Skio te landen, er voor zich een blinden aanhang wonden, en de Turken in het vervallene kasteel der hoofdpl. vijandigst aanrandden, maar nu door de vloot van den Kapudan-

bassa en een gansch leger van derwaarts overstekende Aziatische Mohammed. aangetast werden; dat eene gansche omkeering van het rampzalige Skio ten gevolge had; waarheen men thans in menigte uit Azie verhuist.

SKIO, hoofdpl. van het eveneens-genoemde eil. op het midden van deszelfs Oostzijde, aan eene ondiepe baai, die intusschen niet ver van zich in de Straat eene goede reede heeft, welke door de Spalmadores wordt gedeckt. Eene moeilje vormt voor de stad eene haven, welke meer en meer verslijkt. Het kasteel werd er door de Venetianen gebouwd. De huizen zijn er van gehouwen en gebakken steen; vele derzelve zijn fraai, en de straten wel eng, maar vrij zindelijk. De bevolking, welke veel kunstvljt en handel dreef, werd laatstelijk op 35,000 inw. begroot; 38° 25' N. Br. 21° 12' O. L.

SKIPNESS, Schot. kaap, aan de Oostkust van het schiereil. Kintyre.

SKIPPORT (LOCH) Schot. inham der Oostkust van het Hebrid. eiland South Uist.

SKIPPACK, Noordam. vlek van Pennsylvania, gr. Montgomery.

SKIPTON, Eng. marktplek van Yorkshire, West Riding, niet ver van het kanaal tusschen Leeds en Liverpool, met huizen van gehouwen steen, veel handel in koren en vee, 2900 inw. Eng. buurt van hetzelfde Yorkshire, North Riding.

SKIRCOAT, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, 2800 inw.

SKIRINGLASS, eilandje aan Schotl. Westkust; 58° 2' N. Br.

SKIRINTARSAN, een der kleinste Schot. Hebriden, aan de Oostkust van Skye; 57° 19' N. Br.

SKIRKY, Ier. groep van kleine eilandjes, aan de Zuidkust van Kerry, in de riv. Kenmare.

SKIRO, zie SKYRO.

SKJALBY, kleine Zweed. zeepl. een weinig ten N. van Kalmar.

SKLENO (*Glaserhay*) Hung. vlek, regts. Bars, 30 uur N. O. van Presburg, met zeer heete bronnen en baden.

SKLO, Oostenr. d. in den Galizischen kreits Lemberg, met eene gezondheidsbron.

SKOFDE, Zweed. stadje van Ska-

raborgslän, met veel tabaksbouw.

SKÖG, Zweed. stadje van Helsingland, aan de Ljusnaelf, 4 uur van zee.

SKOKI, zie SCHOCKEN.

SKOKLOSTER, prachtig Zweed. slot, met 1 boekerij, enz. in Upsalalan.

SKOLE, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Stry, met 1 slot, enz.

SKOPAS, een der Rus. Alandseil. met 1 herberg en 4 huizen.

SKOPELOS, zie SCOPELO.

SKOPIA, Turk. stadje van Bulgarië, omstreeks Widdin.

SKOPIN, Rus. kreitsstad, gouv. Rjāsan, linnenweverij.

SKORODNO, Rus. stadje, gouv. Kiew.

SKOTSCHAU, Oostenr. stadje, in den Morav. kreits Teschen, met 1 brug over den Weichsel, 1 slot, 1500 inw.

SKUOE, een der Deen. Ferroe eil.

SKUSKAR, Brit. eil. van Wallis, aan de kust van Glamorgan.

SKUTSCH, Boh. d. kreits van Chrudim, linnenreederij, 2500 inw.

SKYE, een der Zuidoostelijkste Schot. Hebriden, tusschen 57° en 57° 38' N. Br. door den Inus sound, welke veel bevaaren wordt, en bij het veer van Glenely zeer naauw is, van den vasten wal des gr. van Inverness afgescheiden, aan de kust hoog, rotsig en zeer getand, inwaarts op vele pl. moerassig, en meestal bergachtig en ruw, veranderlijk en vochtig van lucht, maar niet ongezonder, van hout genoegzaam ontbloot, en slechts hier en daar bebouwd. Men vindt er een weinig tarwe, benevens haver en aardappelen, en fokt een klein ras van rundvee en vele schapen. Zeevogels, zee- en riviervisch, vangt men er in menigte, en men brandt veel weedash. De bergen bevatten er kalksteen, marmeren agaat. Het eil. heeft op zich vele basaltzuilen, en een zonderlingen obelisk. Er zijn aldaar goede wegen gebaad; en laatstelijk telde men er ruim 18,000 inw.

SKYRO, Turk. eil. in den Archipel, O. van Egribos, of Negroponte, 20 uur in den omvang groot, maar in het midden van zijne naakte rotsen slechts eenige vruchtbare plekken bevattend, waar men eenig koren en wijn bouwt, en geiten en schapen weidt. Van de 2000 armoedige Grieksche inw. woont een deel met een bisschop in een d. dat den naam des eil. voert. *Styro* heeft 2 uur ten W.

van zich het eilandje *Styro Paulo*.

SLAGELSE, Deen. stadje, op Zee-land, 1 gymn. branderijen, 1800 inw.

SLAIDBURN, Eng. kerspel van Yorkshire, West Riding, 2175 inw.

SLAINS, Schot. kerspel, gr. Aberdeen, aan zee, 1065 inw.

SLAITHWAITE, Eng. kerspel van Yorkshire, West Riding, 2277 inw.

SLAMANNAN, Schot. kerspel, gr. Stirling, ongeveer 1000 inw.

SLANE, Ier. vlek, gr. East Meath, met eene brug over de Boyne.

SLANÉS CASTLE, aanzienlijk Schot. lusthuis, op de kust van Aberdeenshire.

SLANEY, Ier. riv. die aan de haven van Wexford uitkomt.

SLANGEN EILAND, Westind. eilandje, 2 uur van de Oostkust van Porto Rico, bij de Eng. *Green island*, en eilandje in den Ind. oceaan, 5 uur N. van Mauritius. Eene groep aan Afrika's Oostkust, op 5° 20' Z. Br. heet *Slangen eilanden*, Eng. *Snake islands*; en aan deze namen beantwoorden die van *Colombrettes*, *Serpentaria*, enz.

SLANY, zie SCHLAN.

SLATINA, Walach. vlek, in de Zara de Sus, wijnbouw.

SLATOPOL, handelijk Rus. vlek, gouv. Cherson, met meestal Jood. inw.

SLATUSTOWSKOI, Rus. vlek, gouv. Orenburg, groote ijzerwerken.

SLAVENKUST, Oostelijkst deel van het Afrik. Guinee, dat door de riv. Volta van de Goudkust afgescheiden wordt, de landen van Ardrah, Whidah, Benin, Dahomy, enz. bevat, en zijnen naam van de voorwerpen ontleent, welke de Europ. aldaar voor namelijk plagten in te handelen. De Denen hadden er, en hebben er misschien nog, 2 sorten aan de Volta en verder ten O. en de Europeers wederom andere te Whidah.

SLAVONIE, (*Sclavonie*) Oostenr. Koningrijk, dat, even als Kroatie, eenigermate aan Hongarije verbonden is, maar door den Donau evenzeer van hetzelfde, als door de Save van Turkije, gescheiden wordt. Deze riv. en de Drave en Illowa, maken Slavonie genoegzaam tot een eil. Het is meestal vlak, zeer vruchtbaar en zacht van lucht, maar bij de herhaalde overstromingen min gezond. Men bouwt en kweekt er tarwe, gerst, mais, vlas, hennep, meekrap, tabak

kaastanjes, amandelen, pruimen, wijn, enz. Het land is voorts rijk in hout en vee, maar lijdt vaak van sprinkhanen. In landhuishoudkunde en kunstvlugt is men er nog weinig gevorderd. Men maakt ten platten lande zijn eigen gereedschap en kleeding, en de eenige fabr. zijn er die van glas, potasch, enz. Langs de laaststelijk verbeterde wegen grijpt er eenige uitvoer plaats, met invoer van ijzer, zout, olie, enz. Onder de bevolking van 530,000 inw. zijn eenige Luth. en vele Roomschegez. van Duitse en Hung. afkomst, eenige Zigeuners, Joden en Armeniers. De meerderheid behoort tot de vereenigde Grieken, en is van Slavon. oorsprong. Het land werd 170 jaren lang door de Turken beheerd, en in 1698 aan Oostenrijk afgestaan. Men verdeelt het in de regtsg. van Verdoez, Posega en Symbie, en in de Slavon. Militaire grenzen, die de regtsg. van Peterwaradin, Brod en Gradiska, en dat der Tschakisten, of Pontonniers, bevatten.

SLAVONISCH is al, wat van het talrijke menschengeslacht afstamt, waartoe men de gezamenlijke Russen brengt, met de Polakken en Lithauwers, de Letten en Kuren, de Kasuben, Wenden en Abotriten, de voornaamste bevolking van Silesie, Lausnitz, Boheme, Moravie, Kroatie, Bosnie, Servie, Dalmatie, Morlachie, Walachie, enz. van welk alles de tongvallen onderling verwant zijn, lichaamsgestel en gaardheid veel overeenkomst hebben, en men den oorsprong bij de *Slowjan*, of *Slowen* moet zoeken, die bij de geschiedschrijvers *Slavi* heeten, door de Franken, op derzelver Oostwaartsche togten, reeds voor en onder KAREL DEN GROOTEN, in menigte krijsgewonden werden gemaakt, en nu tot slavernij gebracht veroorzaakten, dat men in Duitschland, enz. elken lijfeigenen *slaaf*, *esclave*, enz. begon te noemen, waartoe de bijzondere gedweehheid van meest al, wat Slavonisch was en is, het hare kan hebben toegebracht.

SLAWAKKEN (*Slowakken*). voornaam deel des Slavon. menschengeslachts, dat zich inzonderheid in de Hung. en Moravische Karpathen ophoudt, maar andere deelen van Hung. en Moravie bewoont, zich tevens over

Slavonie heeft uitgebreid, onder zijne verschillende stammen voornamelijk ook de Walachiers telt, en op ongeveer 4,200,000 menschen wordt geschat, die veelal welgemaakt, kloek en werkzaam zijn, maar tevens listig en baatzuchtig; alwaarom het alomte, waar zij de overhand hebben, voor Duitschers en Hung. niet wel is uit te houden.

SLAWENJK, Rus. stadje, gouv. Slobodsk-Ukraine.

SLAWKOW, Pool. stadje, waiwoodschap Kalisch, mijnen van lood en kalmijnsteen, 1500 inw. zie voorts AUSTERLITSEN SCHLACKENWALDE

SLEAFORD (NEW) Eng. markt-vlek, gr. Lincoln, aan het riviertje *Sleaf*, wel gebouwd, met eene ruime en schoone kerk, 1781 inw. en *Old Sleaford* in de nabijheid.

SLEAT, Schot. kerspel, op het Hebrid. eil. Skye, 1356 inw.

SLEBEZE (*Slybze*) Oostind. eilandje, in de Straat van Sunda.

SLEDGE ISLAND noemde ook een eilandje aan Noordamerika's N. W. kust, op 64° 30' N. Br.

SLEEPY CREEK, Noordam. riv. van Noordcarolina; 34° 43' N. Br.

SLEESWIJK (*Sleswigh*) daar *vig*, *vik*, of *wyk*, de beteekenis van inham heeft, eigenlijk die inham aan de Oostzijde van het Deen. schiereil. waaraan men thans gemeenlijk den naam van *Golf der Sley* geeft, om dat de *Sley*, *Slee*, of *Slie*, er uitwatert. Vervolgens werd eene, aan het binnenste van dien inham en den mond van het riviertje gebouwde, stad ook *Sleeswijk* genoemd, en van dezelve ging de naam over tot een hertogdom waarvan die stad de hoofdpl. is. Dit, ook *Zuidjutland* (*Söndrejylland*) geheeten, hoofddeel van Denemarken, behoort niet, zoo als het overige der Deen. dusgenoemde hertogdommen, tot Duitschland, maar heeft nogtans met het Holsteinsche eenen gemeenschap-pelijken stadhouder te Sleeswijk. Overigens wordt het tot dusver afzonderlijk bestuurd. Het paalt aan de Oost- en Noordzeën, heeft in dezelve eenige vruchtbare eil. en is op de kusten ook vruchtbaar, maar midden door hetzelfde loopt er, zoo als door Jutland, een breede zandrug. Men bouwt er voornamelijk gerst, haver en rogge, maar fokt op de uitnemende wei-

landen een sterkgezocht ras van rund-
vee en paarden, en maakt er veel
boter en kaas. De schapen vallen er
daarentegen minder goed, en geven
korte en grove wol. Deze verwerkt
men er tot grove stoffen, en men
maakt er voor zich linnen van eenig
vlas, dat er, benevens een weinig
hennep, tabak en tarwe, ook wordt
gebouwd. Aan den Westkant spreekt
men er op de eil. en elders een bas-
terd Vriesch; aan den Oostkant An-
gelsaksich, en in het midden Jutsch,
maar tevens genoegzaam overal Hoog-
duitsch. Visscherij en scheepvaart
worden er veel gedreven. De bevol-
king die in 1817 op ruim 300,000
inw. begroot werd, is meestal Luth.
en heeft een opperconsistorie en regt-
banken te *Sleeswijk*. Hier vindt men
voorts een collegie, een adellijk vrou-
wensticht, eene fraaije hoofdkerk,
een aanzienlijk stadhuis, enz. 1200
zindelijke huizen van gebakken steen,
eenig fabriekwezen, eenen aanmerke-
lijken handel, en veel koopvaardij
onder de 5600 inw. Men telt er 200
eigene schepen van 10—40 last; 54°
32' N. Br. 4° 40' O. L.

SLEEUWIJK, Nederl. d. van Noord-
brabant, in het land van Altena.

SLENAKEN, Nederl. d. van Lim-
burg, 3 uur van Maastricht, 555 inw.

SLENK, een der monden van het
Texelsche zee gat.

SLEY, zie **SLEESWIJK**.

SLEYDINGE, Nederl. d. van Oost-
vlaand, nabij Gend, 5220 inw.

SLICKE, Nederl. buurt van West-
vlaand, aan eene der sluizen van het
Brugsche kanaal, omstreeks Ostende.

SLIEBH-BLOOM, Ier. gebergte, tus-
schen Kings en Queens county, uit-
gezonderd een pas, die *Gap of Glan-
dine* heet, ondoordringbaar. Andere
Ier. gebergten heeten *Sliebh-Baugh*,
Sliebh-Baughta, enz.

SLIEDRECHT, Zuidholl. cantons
hoofdpl. arond. Gorkum, aan de Mer-
wede, nabij Dordrecht, 2900 inw.

SLIGO, Ier. gr. van Connaught,
ten W. van Leitrim. ten O. en N.
O. van Mayo, en aan den Noord-
kant door de zee begrensd, slechts
hier en daar vruchtbaar, elders zau-
dig, bergachtig, of moerasig. Men
bouwt er gerst, haver en aardappelen,
benevens vlas, waarvan men er veel
linnen reedt. In 17. 3 schattede men

de bevolking op 60,000 inw. thans
moet zij veel sterker zijn.

SLIGO, hoofdpl. van het eveneens-
genoemde gr. aan eene riv. langs wel-
ke Loch Gilly in de *baai van Sligo*
uitwatert, met goede kazernen, eene
haven, linnenhandel, zalmvangst en
andere visscherij, in 1788 ongeveer
8000 inw. thans veel meer; 54° 16' N. Br.

SLINS, Nederl. d. van Luik, na-
bij de hoofdpl. 730 inw.

SLIJKENBURG, Oostind. eilandje
aan de N. W. kust van Borneo; 5°
49' N. Br.

SLOBODSK-UKRAINE, Rus. gouv.
ten Z. en W. van de gouv. Kursk en
Woronesh, tusschen 52° 44' en 58°
30' N. Br. vlak en over het geheel
vruchtbaar van grond, door eenige
kleine riv. bewaterd, met bouw van
koren, gierst, boekweit, papaver-
zaad, peulvruchten, vlas, hennep,
tabak, hop, enz. een overvloed van
boomvrucht, maar weinig hout, veel
teelt van vee en paarden, vele bran-
derijen, maar weinige andere fabr. uit-
voer van koren, sterken drank, ge-
droogd en ander ooft, paarden, vee,
huiden, leder, wol, talk, was, honig,
varkensborstels, paardenhaar, grove
wollen stoffen, enz. Men telt er on-
geveer 800,000 inw. meest Kleinrus-
sen, voorts Kozakken en Cirkassiers. Het
gouv. is in 10 kreitsen van Char-
kow, enz. verdeeld.

SLOBODSKOI, Rus. stad, gouv.
Wiatka, aan de Wiatka, fabr. han-
del met Archangelsk, 4700 inw. 58°
40' N. Br.

SLOCHTEREN, Nederl. d. van Gro-
ningen, arond. Appingadam, 900 inw.

SLOKUM'S ISLAND, een der Noor-
dam. Elizabeths eil. van Massachusetts.

SLOMNIKI, Pool. stadje, waiwood-
schap Krakau, met 155 huizen.

SLONIM, Rus. kreitsstad, gouv.
Grodno, vrij welgebouwd, met 2
Grieksche kerken, 2 Luth. 2 Roomsche.
1 gewezen Jesuitencollegie, veel
handel in koren, leder en potasch,
4500 inw. 52° 50' N. Br.

SLOT VAN CAPELLE, nog min
naauwkeurig bekende bank in den
Zuider oceaan, Z. O. van de Kaap
de Goede Hoop, tusschen 36½° en
40° N. Br.

SLOTEN, Nederl. stadje van Vriesl.
arond. Sneek, met veel doorvaart,
door KOEBOORN aangelegde, maar niet

onderhoudene wallen, ruim 600 inw. Noordholl. d. tusschen Amsterdam in het Haarlemmer-meer, met *Sloterdijk*, ten N. van hetzelfde, aan de trekvaart en het IJ, ongeveer 2400 inw.

SLOUGH, Eng. d. gr. Buckingham, met HERSCHELS observatorium.

SLOWAKKEN, zie SLAWAKKEN.

SLUCK (*Sluzk*) Rus. kreitsstad, gouv. Minsk, 3 sloten, vierderlei kerken, 1 collegie, 1 geref. gymn. alles van steen, maar houten huizen, en 4500 inw. 52° 20' N. Br.

SLUIPWYK, Zuidholl. d. arond. Rotterdam, nabij Gouda, 800 inw.

SLUIS, Nederl. cantons hoofdpl. van Zeeland, arond. Middelburg, op den Zuidoever van het Zwin, aan eene vaart, die naar Brugge loopt, met eene voormaals uitnemende haven, die verslijkt is, zoo als de vestingwerken vervallen; alwaarom, en om de ongezonderheid der anders welgebouwde pl. de bevolking er gering is.

SLUISEN, Nederl. d. van Limburg, nabij Tongeren, 368 inw.

SLUPZE, Pruis. stadje, regtsg. Posen, 4 Roomschegez. kerken, 1100 inw.

SLUSZEWO, Pool. stadje, wai-woodschap Kalisch, ruim 1000 inw.

SLYBZE, zie SLEBEZE.

SLYNEHEAD, kaap aan Ierl. Westkust, rotsig en steil, de Westpunt van het gr. Galway vormend.

SLYPE, Nederl. d. van Westvlaand. arond. Brugge, 1065 inw.

SMALAND, geweene prov. van Zweden, thans Jönköpingslän, Kronsbergslän, en een deel van Kalmarlän, vormend, bergachtig, met ijzer- en kopermijnen, veel hout, veel bouw van koren en vlas, en uitnemende weil.

SMALL POINT, Noordam. kaap, aan de kust van Maine; 43° 38' N. Br.

SMALLINGERLAND, Nederl. grietenij, in Vriesl. arond. Heerenveen, op eenigen afstand ten O. van Leeuwarden, Dragten, enz. bevattend.

SMALLS (DE) bij hoog water blinde Brit. klippen, aan de kust van Wallis, met banken ten N. N. W. en Z. Z. O. en een licht op 51° 43' 18" N. B. 10° 32' 3" W. L.

SMARAGDENBERG (*Dsjebel Maçoor*) Afrik. eilandje, in de Roode zee, nabij de Onklare baai, Z. v. Kossir.

SMARDEN, Eng. kerspel van Kent, nabij de Medway, 890 inw.

SMEERJEBE, Nederl. d. van Oostvlaand. nabij Geersberge, 250 inw.

SMEOGORSK, Rus. stadje, gouv. Tomsk, aan de Smejewka, die goud opspoelt, 1500 inw. 51° 9' N. Br.

SMERENBURG, Rus. pl. op de Westkust van Spitsbergen, aan de Mauritsbaai, op ongeveer 80° N. Br. door de Nederl. aangelegd, en thans door eene compagnieschap, waarover zie ARCHANGELSK, gebruikt.

SMERWICK, Ier. d. gr. Kerry, op den Noordoever van Dingle bay, aan Smerwick harbour, waar de Spanjaarden in 1579 het fort del Ore bouwden, in welks nabijheid men eenige jaren geleden goudkorrels vond.

SMERLEDE, Nederl. d. van Oostvlaand. arond. Termonde, 732 inw.

SMETSCHNA (*Smecno*) Boh. vlek, kreits van Rakonitz, met 1 slot.

SMIDARY, Boh. vlek, kreits van Biczow, met 1 slot en 800 inw.

SMILDE, Nederl. vaart door de hooge venen, aan de Westzijde van Drenthe, met een daaraan gebouwd d. dat zich door eene fraaie kerk, enz. onderscheidt.

SMIRZIC, Boh. vlek, kreits van Königgräts, 1 slot, 130 huizen.

SMITH, Noordam. gr. van Tennessee, aan de N. W. zijde, 11,650 inw. waaronder 2200 slaven; hoofdpl. Dixon's Springs; Noordam. vlek van het Pensylv. gr. Washington, 1650 inw.

SMITH (CAPE) zie DOBBS (CAPE).

SMITHFIELD, Noordam. vlek van Rhode island, gr. Providence, met 1 bank en verscheidene fabr. vlek van Nieuw York, gr. Maddison, 2651 inw. 5 vlekken van Pensylv. 3 van Ohio, 2 van Noordcarolina, 1 van Virginia.

SMITH'S ISLAND, Noordam. eil. van Noordcarolina, welks Z. O. punt *Cape Fear* heet; Westind. eilandje aan de Oostkust van Antigua; en eil. dat tot eene groep aan de kust van Virginia behoort, welke op 37° 15' N. Br. ligt, en den naam van *Smiths islands* voert, dien men voorts ook aan de eil. geeft, waarover zie SHOALS (ISLES OF).

SMITH'S POINT, Noordam. Kaap van Virginia; 37° 54' N. Br.

SMITHTOWN, Noordam. vlek van Nieuw York, op de Noordzijde van Long Island, gr. Suffolk, 1600 inw.

SMITHVILLE, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Chenango, 1000 inw.

vlek van Noordcarolina, nabij den mond van Cape Fear river.

SMITHWICK, Eng. d. van Staffords-hire, nabij Birmingham, 1328 inw.

SMLODOWA, Pool. stadje, waiwood-schap Augustowo, 750 inw.

SMOLENSK, Rus. gouv. ten W. van het gouv. Moskow, tusschen 53° 30' en 56° 25' N. Br. oulings *Wit Rus-land* geheeten; en door Polen in 1686 ten volle afgestaan, golvend vlak, doorgaans tamelijk en hier en daar zeer vruchtbaar, door Dnieper, Dwina, en vele andere riv. bewaterd. Men wint er veel koren, vlas, hennep, tabak, peulvruchten, was en honig, eenig ooft en veel hout, als ook ijzer en koper, en men drijft veel veeteelt, maar bijkans geene andere kunstvlijt, dan branderijen, en karpettenfabrieken. De 1,050,000 inw. zijn meestal Russen, en voorts Polen, Duitschers en Joden, die veel handel drijven. De 12 kreitsen voeren de namen van Smolensk, Roslawi, Dorogobush, Krasnoi, enz.

SMOLENSK, hoofdpl. van het eveneens genoemde gouv. en een kreits in hetzelfde, meerendeels ten Z. van den Dnieper, en hier bemuurd en ook anderzins versterkt, maar nogtans in 1812 door de Fr. welhaast veroverd, bij welker aanval op de stad, en volgenden terugtogt van Moskow door haar, zij zelve en hare werken veel leden. Zij bevat eenige groote tuinen. Eene breede en welgeplaveide straat loopt midden door haar. Andere straten zijn er met planken gevloerd en de huizen veelal van hout. Het gene men er na 1812 herbouwde, is het beste. De stad heeft be-dehuizen voor de Luth. en Roomschegez. en verscheidene kerken, 1 semin. 1 gymn. 1 krijgs- en handelschool, 1 vondelingshuis, fabr. van linnen, leder, zeep en hoeden, voor hare vermelde rampen veel handel, inzonderheid op eene groote jaarmarkt, en 12000 inw. 54° 50' N. Br.

SMOLLIN, Pruis. zeepl. in het Pommer. regts. Köslin, aan de Laipa.

SMORGA, Zweed. zeed. van Malmöhuslän, nabij Ystad.

SMYRNA (*Ismir*) Turk. stad van Anadoli, aan het binnenste van eene aldaar uitnemend veilige golf der West-zijde, in geen sandsjakschap begrepen, maar een afzonderlijk muslemi-

mik vormend, heerlijk van voorko-men, als men haar uit zee nadert, maar van binnen door enge, slecht geplaveide en morsige, straten ontluisterd, aan welke de huizen met haar Oostersch uiterlijk eene sombere vertooning maken. Die gene, welke van achteren aan zee uitkomen, hebben intusschen tuinen en tuinhui-zen, waar men een heerlijk uitzigt ge-niet. Haar voornaamste sieraad be-staat uit 2 caravanserais en hare voor-treffelijke winkels. De basars zijn er minder schoon. Men vindt er, behal-ve een aantal moskees en Grieksche kerken, 3 synag. 2 Roomschegez. ker-ken, 1 Protest. en 4 Armen. De Ar-meniers en Grieken hebben er elk een Aartsbisschop, en de laatsten col-legien voor zich. Zij worden er 30,000 hoofden sterk geacht, de Armen. 8000, de Franken, die er eene afzonderlijke straat bewonen, tusschen de 2000 en 3000, de Israëliten 1200 of 1500, en de Turken 50,000 of 60,000. Deze getallen nemen onder de verwoestingen, welke pest en aardbeving er dikwijls aanrigten, merkelyk af, en dan op nieuw toe, daar er hier een allersterkste handel gedreven wordt. De meeste mogendheden hebben er consuls, wier veiligheid en die der Franken, enz. er thans door velerlei oorlogsvaartuijg op de reede tegen de onstuimige Turken en Grieksche in-surgenten beide gehandhaafd wordt; want tegen de laatste verschaft de stad weinig verdedigingsmiddelen. Van 3 kasteelen is het voornaamste zelfs in een vervallen staat; terwijl er van den muur, die de stad plagt te om-ringen, en meer andere oudh. weinig overig is. De omstreken zijn in de nabijheid der stad heerlijk. Carava-nen uit menig Oostersch oord bren-gen te Smyrna eene groote verschei-denheid van goederen aan, welker uit-voer over zee jaar door jaar op 20 miljoen guldens wordt geschat. In-gevoerd worden er voornamelyk la-kens, zijden stoffen, lood, tin en glas; 38° 28' N. Br. 22° 13' O. L. Een Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Chenango, 1400 inw. en een van Delaware, gr. Kent, 600 inw. hee-ten ook *Smyrna*.

SNABESDK, Rus. vlek, gouv. Nis-jegorod, met ijzerwerken.

SNAESKERKE, Nederl. d. van West-

Vlaand. arond. Brugge, 535 inw.

SNAFLUNDA, Zweed. vlek van Orebrölän, geweerfabr. en meer kunstvljt.

SNAITH, Eng. marktvlak van Yorkshire, West Riding, in een kerspel van denzelfden naam, dat meer dan 5000 inw. heeft.

SNAKE INDIANS, nog weinig bekend Noordam. volk, in het Steenige gebergte. Een deel van hetzelfde voert den naam van *Shoshonees*. Over de *Snake islands* zie SLANGEN EILAND.

SNARES noemde VANCOUVER eene in 1791 ontdekte Austral. groep van 7 eil. waartoe Knights eil. behoort.

SNEEHATTA, hoogste der Noorw. Dovrefields, op 62° 18' N. Br.

SNEEK, Nederl. hoofdpl. van een arond. in Vriesl. 4 uur Z. van Leeuwarden, langs een meer van haren naam, en verdere binnenwateren, eene vrij goede gemeenschap met de Zuidoerzee hebbend, en hierom de voornaamste marktpl. der Vriesche boter. Men drijft er voorts eenig fabriekwezen, en telt vele uurwerkmakers onder de 5500 inw.

SNEEUWBERG, Afrik. gebergte, in het Kaaplandsche distr. Graaf Reinet, een onderdeel van hetzelfde vormend, waar men veel vee houdt.

SNELLEGEN, Nederl. d. in Westvlaand. nabij Brugge, 550 inw.

SNELLERWAARD, Zuidholl. d. omstreeks Woerden, 350 inw.

SNIATYN, Oostenr. vlek van Galizie, aan den Pruth, 9 uur W. van Czernowitz, met vele goede looierijen, en 4000 inw. waaronder 500 Armeniers.

SNOGHOE, Deen. gehucht van Jutland, met een veer op Middelfart.

SNOWHILL, Noordam. havenpl. van Maryland, gr. Worcester, aan den Pocomoke, 8 uur van zee, met veel handel en koopvaardij, 1000 inw.

SOA, onbewoond rotsig eilandje, nabij het Schot. Hebrideneil. St. Kilda, met vele zeevogels; Westind. stichting op Cuba, 20 uur N. van St. Jago.

SOAGHUN, Ind. Mahrattenstad, in Malwah; 23° 15' N. Br..

SOANGUR, Ind. stad van Guzerat, distr. Surat, op den Zuidoever van de Taptee, thans Brit. 21° 10' N. Br.

SOAVE, Ven. Lomb. vlek, 4 uur O. van Verona, 1600 inw.

SOAY, Schot. eilandje, aan de kust van Sutherland; 2 Hebrid. eilandjes aan de Westkust van Harris, en 1

aan de Z. W. kust van het eil. Skye.

SOBERNHEIM, Pruis. stadje, in het Nederrijnsche regts. Trier, met 1 Luth. kerk, 1 voor Geref. en Roomschegez. te zamen, wijnbouw, 1400 inw.

SOBIESLAU, Boh. stadje, kreits van Budweis, bemaurd, met eene prachtige domkerk, fabr. 2200 inw.

SOBORSIN, Hung. vlek, regts. Arad, aan den Maros, tweederlei kerk.

SOBOTKA, Boh. stadje, kreits van Buntzlau, met eene domkerk, huizen van gehouwen steen, 1400 inw.

SOCCAVO, Sicil. vlek, nabij Napels, met ongeveer 1300 inw.

SOCCORO (*Socorro*) Zuidam. stad van Nieuw Granada, 40 uur N. N. O. van Santa Fé de Bogota, 3500 inw. zie voorts REVILLA GIGEDO EIL.

SOCHACZEW (*Sockaczow*) Pool. stad, waiwoodschap Masovie, met 1 bergslot, 2 kloosters, 1800 inw. waaronder bijkans 1000 Israëlit. veel handel.

SOCIETEITS EILANDEN noemde COOK in 1769 de bij elkanderen liggende eil. Ulietea, Otaha, Bolabola, Huahine, en nog 2 kleinere, Maurua en Tubai geheeten, in Polynésie, tusschen 16° 10' en 16° 55' Z. Br. Naderhand begreep men onder den naam van *Societeits eilanden* ook nog Otahete, Eimao, Saunders eil. Tethuroa, Maitea, en een groot aantal andere, welke elk afzonderlijk ter zijner pl. beschreven worden. Zij zijn veelal bergachtig, en min of meer van koraalriffen omgeven. Het luchtsgestel is er heerlijk, en men vindt er broodboomen, kokospalmen, bananen, vijgen, kastanjes, suikerriet, yams, zoete pataten, gevogelte, visch, en thans meer varkens, dan voorheen, en geiten, enz. De aantrekkelijkheden van dezen Archipel, en de volstrekte noodzakelijkheid van Christelijk onderwijs, ook voor het tijdelijk welzijn van deszelfs inw. hebben de pogingen, waarover zie OTAHEITE, veroorzaakt; ten gevolge van welke het Christendom er op eenige eil. algemeen aangenomen, en leefwijze en zeden aldaar grootelijks verbeterd zijn. Men houdt er geregelde Godsdiensige bijeenkomsten, en leert in aangelegde scholen cijferen, en de landtaal lezen en schrijven, in welke er eenige leerboekjes zijn opgesteld, terwijl men den Bijbel daarin gaat vertalen. De Koning van Otahete en deszelfs onderhoorigheden

verleent aan de zendelingen krachtadige hulp. Die van Ulietea en deszelfs onderhoorigheden heeft het Christendom ook aangenomen. Op Bolabola en Otaha hebben 2 opperhoofden al den toestel der afgoderij op hun grondgebied vernield, en Christen bedehuizen opgericht. Op Ulietea had het vernielen der afgoden een tegenstand gevonden, dien men nogtans overwonnen had. Daar, en op het naast daaraan gelegene Otaha, en nog 2 der eigenlijke Societeits eil. Huahaine en Bolabola, telde men gezamenlijk 4000 Christenen, welke onderwijz zich intusschen nog bij de boekjes bepaalde, die de zendelingen op een togt van Otahaitie naar de gezegde 4 eil. er hadden uitgedeeld. De inw. behooren tot de schoonste soort van Polynesiers.

SOCIETEITSHUISBAAI, zie CHAPMANBAAI.

SOCKIA, Arab. stad van Hejaz, 25 uur Z van Medina.

SOCKNA, Afrik. stad, in het N. van Fezzan, bemuurd, met enge straten, huizen zonder vensters, 2000 slechtgeaarde inw. vele dadelboomen in de omstreken.

SOCONUSCO, Noordam. prov. van Guatemala, met een klein getal van zeer rijke Spanjaarden onder de bevolking van inlanders, en eene hoofdpl. van denzelfden naam, aan een klein riviertje, dat in de Stille zee uitloopt; 15° 20' N. Br.

SOCORRO, zie SOCCORO.

SOCOSTA, eilandje aan Afrika's Westkust: 29° 45' Z. Br.

SOCOTORA, Afrik. eil. 37 uur O. N. O. van Kaap Guardafui, die, in vereening met hetzelfde, en eenige kleine eil. de dusgenoemde *Golf van Socotora* van de Groote golf van Arabie afscheidt. De kust van het 27 uur lange, 7 uur breede en veelal bergachtige, Socotora is ook hoog, maar vormt 2 goede inhammen aan de Z. W. zijde en N. O. zijde, waar de wel gebouwde hoofdpl. Tamari-da, met eenige moskees, Arab. inw. en eenen aan den Sjek van Kisseen cijnzbaren Vorst, op 12° 36' N. Br. ligt. Hier of in de andere baai ankert men naar de Moussons, en men vindt er de bevolking gediensig, het water goed, en ossen- en geitenvleesch, visch en dadels, goedkoop; maar ko-

ren bouwt men er niet. Nergens ter wereld groeijen er intusschen heerlijker aloës, dan hier, en men vindt er drakenbloed, heerlijke meloenen, enz.

SODBURY, 2 Eng. pl. van Gloucester, *Little* en *Old* toegeuoemd, nabij een derde *Sodbury*, waarover zie CHIPPING.

SODEN, Beij. d. Untermainkreis, 1000 inw. Nass. vlek, W. N. W. van Frankfort, met een zoutwerk.

SODERAH, Ind. stad der Sijks, aan eene riv. 32° 27' N. Br. 78° 36' O. L.

SODUS, Noordam. vlek met 1600 inw. in Nieuw York, aan een Zuidelijken inham van het meer Ontario, die *Great Solus bay* wordt genoemd.

SOEDERFORS (*Söderfors*) Zweed. vlek, in Upsalalän, dat eene grootte ijzer- en ankersmederij bevat, zamt een schoon huis van den eigenaar, met een park en eene verzameling van naturalia.

SOEDERHAM (*Soderham*) Zweed. zeepl. Gessleborglän, zonder haven, aan den voet van 2 bergen, met linnenreederij, eene Koninklijke geweerfabr. en uitvoer van ijzer, hout, vlas, enz. 2000 inw. 61° 18' N. Br.

SOEDERKOPING, Zweed. stapelstad van Linkopingslän, fabr. hand. in zout, visch, planken, enz. 800 inw.

SOEDERMANLAND, zie SUDERMANLAND.

SOEDERTELGE, Zweed. stadje, in Nykopingslän, op eene landpunt aan het *Kanaal van Soedertelgo*, tusschen het meer Mälar en de Oostzee, welgebouwd, fabr. ongeveer 1000 inw. 59° 12' N. Br.

SOELOE (*Sooloo*) Oostind. Archipel, tusschen 4° en 7° N. Br. van de N. O. kust van Borneo, tot aan de Westkust van het Philipp. Mindanao reikend, naar welken men de zee aan weerskanten van hem *zee van Soeloe* noemt, en van welken het Oostelijkste gedeelte aan Mindanao onderhoo- rig is, waar men wil dat de gänsche Archipel zulks voorheen was, terwijl de Sultan van deszelfs voornaamste gedeelte daarentegen ook over het N. O. deel van Borneo heerscht, en zijn rijk geacht wordt uit een op Borneo gesticht Chin. rijk voortgesproten te zijn. Hij resideert op het voornaamste eil. van den Archipel, dat *Groot Soeloe* heet, 10 uur lang en 4 uur breed is, 60,000 inw. bevat, Bowan, ook

Soeloe en *Soeng* geheeten, tot hoofdpl. heeft, eene groote verscheidenheid van de uitnemendste vruchten voortbrengt, maar de noodige rijst van Mindanao ontvangt. Met dit eil. handelt men er, en er komen jaarlijks 2 Chin. schepen te Bowan aan, met allerlei Chin. goederen, waartegen zij trepang, was, vogelnestjes, schildpad, pareloesterschelpen, parels, die men er vischt, schelpen voor grotwerk, kamfer, sandelhout, ebbenhout, rotting, verfstoffen, enz. innemen. De Soeloeërs zelve halen deze goederen bijeen, voeren een deel der aangebragte Chin. waren naar Mindanao, en verontrusten de Spaan. onderd. van dat eil. en de verdere Philippijnen, van waar zij slaven rooven. Voor de schepen van andere natien zijn zij ook gevaarlijk. Des Sultans magt over hen is zeer bepaald. De grooten leven er zeer ongebonden, en de vrouwen zeer vrij. Alle zijn zwart van kleur en Mohammed. Men vindt op *Groot Soeloe* bijkans geene schapen, maar vele geiten, runderen, die er intusschen zelden gemolken worden, paarden, olifanten, herten en wilde zwijnen. Het N. O. des eil. ligt op 5° 57' N. Br. 106° 22' O. L. De verdere eil. Cagayan-Soeloe, See-Assee, Tawih-Tawih, het aan de Eng. afgestane, doch door dezen verlatene Balambangan, het eigenlijk ook tot den Archipel behorende, maar door den Sultan niet beheerde, Basilan, enz. worden elders behandeld.

SOENERGONG, zie SOONERGONG.

SOERABAYA, zie SOURABAYA.

SOEROKARTA (*Sourakarta*, *Sau-ra Karta*, *Solo*) Oostind. stad op Java, waar de Sultan van Mataram resideert, met een zeer grooten Kraton, die een aantal paleizen bevat, buiten welke er nog vele andere, afzonderlijk van muren omgevene, in de stad en hare omstreken gevonden worden. De Nederl. hebben er dicht bij den Kraton een fort, en buiten hetzelfde een huis voor den Resident en meer andere. De gezamenlijke bevolking der stad en haar omvang zijn groot. Zij is van welbeplante regthoekige wegen, die er de plaats van straten vervangen, doorsneden. Digt langs haar heuen loopt er eene riv. naar den kant van Gressoe, langs welke er in het regensizoen vele goederen

uit de omstreken van Soerokarta worden uitgevoerd.

SOERSEL, Nederl. d. prov. en arond. Antwerpen, nabij Santhoven, 800 inw.

SOEST, Pruis. stad, in het Westphalsche regtg. Arensburg, 11 uur Z. O. van Munster, bemuurd, met 8 Protest. en 3 Roomschez. kerken, meer dan een vrouwensticht, een aanzienlijk gymn. fabr. van wollen stoffen, kousen, hoeden, leder, enz. 5400 inw. zie voorts ZOEST.

SOETENDONK (*Soerendonck*) Nederl. d. bij het Limburgsche Hamont.

SOFALA, Afrik. riv. die zich aan de Oostkust, ongeveer 30 uur ten Z. van den Luabo, of Zuidertak der Zam-bese, in eene groote Golf van haren naam ontlast, welker Zuidpunt kaap St. Sebastiaan is, en in welke er zich een Paracel, of Bank, welke den naam van *Sofala* ook voert, in eene aan de kust evenwijdige rigting zeer ver uitstrekt, waarop het vaarwater naar de riv. intusschen bij laag water nog steeds 12 voet diepte heeft. De mond der riv. wordt door eene bank in 2 vaarwaters gescheiden. Aan het Noorderlijkste van deze ligt op den vasten wal eene voormaals handelrijke, maar thans zeer geringe, pl. van den naam van *Sofala*, met een Port. fort nevens zich op eene landpunt, die bij hoog water in een eil. verkeert. Hier komt jaarlijks een Port. schip van Mosambique het benoodigde aanbrengen, en stoffgoud, ivoor en slaven afhalen; welke men er van de inlanders inruilt. Aan het boven einde der riv. ligt de hoofdpl. van den staat, waarover zie MONOTAPA. De bewoners der benedenevers aarden, zoo men wil, naar de Kaffers, en maken veel jacht op de olifanten, welke er in menigte rond dwalen. In de Golf verschijnen vaak 20 ja 30 walvisschen te gelijk.

SOFIA (*Sophia*) Turk. hoofdpl. van het beglerbekschap Rumeli, en een sandjakschap in hetzelfde, aan den weg van Constantinopel naar Belgrado, met een kasteel, vele schoone moskees, baden, enz. maar enge en morsige straten, slechte huizen en eene ongezonde lucht. De meeste inw. behooren tot de Grieksche kerk, en hebben een Aartsbisschop en een Roomschez. bisschop. Men vindt er tevens vele Armeniers, daar men er een sterken handel drijft. Klein is er het ge-

tal der Turken. Men begroot de gezamenlijke bevolking op 50,000 inw. 42° 56' N. Br. 8° 20' O. L.

SOFIA (Str.) Sicil. vlek, in het Na-polit. Calabria citra, 1200 inw.

SOFLINGEN, Wurtemb. vlek, na-bij Ulm, met 1 slot, velerlei kunst-
vlijt, veel tuinbouw, en 1400 inw.

SOFROI, Marokk. stad, 4 uur O. van Fez, met handel in olie.

SOGAMOSO, geringe Zuidam. hoofd-pl. van een distr. aan eene riv. waar-
over zie **CHICHAMOCHA**.

SOGD, Aziat. riv. van Groot Bucha-
rie, die in den Amu uitloopt.

SOHAIG, Egypt. d. van Said, aan
den Nijl, 5 uur N. van Dsjirdsje.

SOHAJEPORE, Ind. distr. van Gund-
wanah, tusschen 23° en 24° N. Br.
den Rajah van Nagpore onderhoorig,
bergachtig en onvruchtbaar, met een
Ind. opperhoofd, dat zich in eene
eveneensgenoemde stad onthoudt.

SOHAM (MONKS) Eng. marktvek
van Cambridge, aan de grenzen van
Suffolk, en den Oostever van de Cam,
ongeregeld gebouwd, met 3890 inw.
die veel kaas maken; klein Eng. ker-
spel van Suffolk. Over een derde *So-
ham*, zie **EARLS SOHAM**.

SOHAR, Arab. stad van Oman, aan
eene riv. die in het drooge jaargetijde
waterloos is; 24° 17' N. Br.

SOHAUL, Ind. stad van Allahabad,
distr. Bundelcund, thans Britsch.

SOHL, zie **SOL**.

SOHLAND, Saks. vlek, prov. Laus-
nitz, 14 uur O. van Dresden.

SOHNPOOR, Ind. stad van Gund-
wanah, aan den Mahanuddy.

SOHO, Eng. vlek van Staffordshire,
nabij Birmingham, waar **BOULTON** en
watt vermaarde fabr. van knopen,
gespen, pletwerk, enz. hebben op-
gegrt, 2000 inw.

SOIE, Nederl. d. van Namen, na-
bij de hoofdpl.

SOIGNIES, Nederl. cantons hoofd-
pl. in Henegouwen, 5 uur van Mons,
met 4670 inw. steengroeven in de na-
bijheid en overblijfselen van een bosch,
dat oulings van hier onafgebroken tot
de omstreken van Brussel voortreikte,
en daar, voor zoo veel het er nog be-
staat, zijnen van *Soignies* ontleenden
naam van *Souienbosch* steeds behoudt.

SOINIDRO, Westind. stichting op
Cuba, 25 uur O. Z. O. van Havannah.

SOIRON, Nederl. d. van Luik, ruim

1 uur van Verviers, 1000 inw.

SOISSONS, Fr. hoofdpl. van een
arond. met 62,000 inw. dép. Aisne,
eenigzins versterkt, met eene groote
bisschopskerk, die eene boekerij en
handschriften bevat, 1 lyceum, fabr.
van grof linnen, garen, touw, kou-
sen en leder, eene schoone wande-
ling langs de Aisne, en 7500 inw.
49° 28' N. Br. 1° 34' W. L.

SOKAL, Oostenr. stadje in den
Galizischen kreits Zolkiew, 3 kerken,
en vele vereende Grieken onder de inw.

SOKO noemt men het Oosterdeel
der Afrik. Goudkust, aan de Volta.

SOKOLKA, Rus. stadje, aan eene
riv. van denzelfden naam en een meer,
gouv. Bialystock, linnenreederij, looije-
rijen, 1100 inw.

SOKOLOW, Pool. stadje, waiwood-
schap Polachie, 1200 inw. Oostenr.
stadje in den Galiz. kreits Rzeszow.

SOKOLOWKA, Oostenr. stadje, in
den Galizischen kreits Zloczow.

SOKOR ZOK, hoofdpl. van een
distr. in het Turk. bassaschap Diar-
bekir, dat door een onafhankelijken
Kurdenvorst, die 20,000 man te velde
brengen kan, wordt beheerscht, en
groot en vol dorpen is. De stad heeft
ongeveer 6000 inw.

SOKUL, Rus. stadje, gouv. Volhy-
nie, aan den Styr.

SOL (*Zolyom Varmegye, Soli*)
Hung. regtsq. in het land aan de e
zijde van den Donau. door de Gran
in tweeën gedeeld, bergachtig, met
zilver en kopermijnen, veel veeceelt,
en 76,000 deels Duitsche, deels Sla-
von. inw. Het bevat 2 pl. welke den
naam van *Sohl*, of *Sol* voeren, en
over welke zie **ALTSOL** en **NEUSOL**.

SOLA, een der kleinste Philipp. eil.
Z. van Luconia; 13° 22' N. Br.

SOLAN, Afrik. land, dat, zoo men
wil, tusschen Tombuktoe en Casjna
ten N. van den Niger ligt.

SOLANDERS EILAND, klip ten Z.
van Nieuw Zeeland, met eenig hout-
gewas; 46° 37' Z. Br. De Zuidpunt
der Nieuw Hollandsche Botanybaai
heet *Solanders Kaap*.

SOLANO, Spaan. vlek van La Man-
cha, 1300 inw. Zuidam. eilandje, aan
de kust van Peru; 12° 20' Z. Br.
Noordam. riv. van Guatemala, die uit
Costa Rica in de Stille zee valt.

SOLANTO, Sicil. zeepf. op het
eil. in den Val di Mazzara.

SOLAROSSA, Sard. vlek, in de Zuiderhelfst des eil. 2000 inw.

SOLDADA, Zuidam. eil. in de Golf van Paria, ook *Duivels eiland*.

SOLDAN (*Dzialdowo*) Oostpruis. stadje, regts. Koningsberg, aan eene riv. van denzelfden naam, met 1 slot, drierlei kerken, fabr. 1700 inw.

SOLDER, zie **ZOLDER**.

SOLDIN, Pruis. stad, aan een eveneensgenoemd meer, in het Brandenb. regts. Frankfurt, bemuurd, velerlei fabr. visscherij, 3200 inw.

SOLE, 2 banken aan het inkomen van het Kanaal, de *Groote* met de Zuidpunt op $48^{\circ} 55' N.$ Br. $15^{\circ} 53' W.$ L. de *Kleine* met de Zuidpunt op $48^{\circ} 27' N.$ Br. $14^{\circ} 23' W.$ L.

SOLEA, Turk. zeep. op de Noordkust van het eil. Cyprus.

SOLEBURY, Noordam. vlek van Pensylv. aan de Delaware, 1700 inw.

SOLEC, Pool. stadje, waiwoodschap Sandomir, aan den Weichsel, 1300 inw. Een Rus. stadje, gouv. Wilna, heet daarentegen *Solecznik*.

SOLEDA, Westind. stichting op Cuba, 18 uur Z. Z. O. van Havannah.

SOLEDAD (*Solidad*) verscheidene onbeduidende Zuidam. stichtingen, met name eene vastigheid, waarover zie **PORT SOLIDAD**.

SOLERO, Sard. vlek van Piemont, prov. Alessandria, 2900 inw.

SOLESME (*Solème*) Fr. cantons hoofdpl. dép. du Nord, 3 uur O. N. O. van Kamerijk, zeepziederij, 3200 inw. In het dép. Sarthe, nabij Sablé, ligt ook een *Solismes*.

SOLEURE, zie **SOLOTHURN**.

SOLEUTINAN, Noordam. eil. in het meer van Nicaragua, met een eveneensgenoemd vlek; $11^{\circ} 25' N.$ Br.

SOLFACH (*Solva*) Brit. zeep. van Zuidwallis, op den Noordoever der St. Brides baai, met eene goede haven, een aantal kustvaarders en uitvoer van koren naar Bristol.

SOLFARINO, Ven. Lomb. vlek, regts. Mantua, 1500 inw.

SOLGALIZKAJA, Rus. kreitsstad, gouv. Kostroma, met groote zoutwerken en 2300 inw.

SOLIANOI, Rus. fort, gouv. Tomsk, aan den Irtsch; $54^{\circ} 20' N.$ Br. en Rus. d. gouv. Irkutsk, waar een ander, aan de Sena, *Solianskoi Stanitz* heet.

SOLIDAD, zie **SOLEDA**.

SOLIGNAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haute Loire, 2 uur Z. van Le Puy, 900 inw. en meer Fr. pl.

SOLIGNY, Fr. vlek, dép. Orne, arond. Mortagne, 900 inw.

SOLIHULL, Eng. kerspel, gr. Warwick, nabij Birmingham, 2600 inw.

SOLIKAMSK, Rus. kreitsstad, gouv. Perm, zoutwerken, zeepziederij, looierij, enz. markthandel, 3800 inw.

SOLIMAGUE, een der kleinste Philipp. eil. aan de Westkust van Luçonia.

SOLIMAN (*Solyman*) Afrik. zeep. 7 uur O. Z. O. van Tunis, door Mooren, die uit Spanje verdreven werden, bevolkt; Afrik. inham der kust van Barca, met een eil. voor zich, tusschen Kaap Ramadan en *Kaap Solyman*, welke ten N. N. W. van die andere landpunt op $31^{\circ} 39' N.$ Br. en $20^{\circ} 24' O.$ L. gelegen is; zie voorts **JERUSALEM**.

SOLIMANA, hoog en bergachtig dal van Afrika; waar de Senegal en Gambia ontspringen, nog min bekend.

SOLIMANIA, zie **SOLYMANJE**.

SOLINGEN, Pruis. stad, in het Klevebergsche regts. Düsseldorf, aan den Wipper, met drierlei kerken, 1 synag. uitnemende zwaardvegerijen en messenmakerijen, meer andere fabr. veel handel, 3100 inw.

SOLIPACA, Sicil. vlek, in de Napolit. Terra di Lavoro, 3200 inw.

SOLITAIRE, eilandje van Oceanic, 8 uur Z. van Kerguelens land.

SOLITARY ISLANDS, groep aan Nieuw Hollands Oostkust, waarvan het grootste eil. met de Zuidpunt op $30^{\circ} Z.$ Br. gelegen is.

SOLLER, Spaan. stad van Majorca, 5 uur N. van Palma, met eene door 2 sorten gedekte haven, uitvoer van vruchten, 5700 inw.

SOLLEROE, Zweed. eilandje, in een meer van Falun, 1200 inw.

SOLLES LE PONT, Fr. vlek, dép. Var, 3 uur N. O. van Toulon, met fabr. en 2800 inw. Nog 3 andere pl. in de nabijheid heeten *Solles*.

SOLLING, gemeenschappelijk Han. en Brunsw. gebergte, O. van Holzminden, met veel turf, ijzer en steen.

SOLMS, gewezen bergslot, nabij Braunfels, dat het stamhuis der Graven van Solms was, van welke er 2 hoofdlinien aanwezig zijn, *Solms-Braunfels* en *Solms-Lich* geheeten. De laatste scheidt zich in de takken van

Solms-Hohensolms, welke de amten *Solms*, *Lich*, en meer andere met 9000 inw. bezit, en *Solms-Laubach*, tot welken tak er verscheidene geslachten behooren, die den vermaarden naam van *Solms* voeren, bij welken men hier te lande steeds aan **FREDERIK HENRIKSGEMALIN AMALIA** denkt.

SOLNA, Hung. stadje, regtsg. Trentsin, aan den Waag, bemuurd, brouwerijen, handel in wijn en linnen.

SOLNICZ, Boh. stadje, kreits van Königgrätz, 1100 inw.

SOLO, zie **SOEROKARTA**.

SOLOCHO, Afrik. eil. van Tripoli, in de Golf van Sidra.

SOLOFRA, Sicil. stad, in het Napolit. Principato ultra, fabr. van leder, parkement en pletwerk, ongeveer 6100 inw.

SOLOLA, hoofdpl. van een eveneensgenoemd Noordam. distr. van Guatemala, met 4700 inlanders.

SOLOMBO, 2 Oostind. eilandjes, *Groot* en *Klein* toegeenoemd, tusschen Madura en Borneo, het kleine met de Noordpunt op 5° 9' Z. Br. het groote met de Zuidpunt op 5° 36' Z. Br. en beide op 109° 3' O. L.

SOLOMIAC, Fr. vlek, dép. Gers, arond. Lectoure, 800 inw.

SOLOMONS TOWN, Noordam. d. van inlanders, in Ohio, aan het boveinde van de Groote Miami.

SOLON, Fr. d. dép. Dordogne, arond. Perigueux; Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Courtland, 1300 inw. en vlek van Maine, gr. Somerset.

SOLOON, eilandje, 8 uur van het Philipp. eil. Samar; 10° 55' N. Br.

SOLOR, 3 Oostind. eil. ten O. van Flores, en tusschen zich en dit eil. de Straat van Flores hebbende. Op een derzelve, waaraan de naam van *Solor* bijzonder eigen is, ligt het Nederl. fort Frederik Henrik, waar men was en amber inhandelt. Het eil. heeft 24 uur in den omvang.

SOLOTHURN (*Soleure*) Zwits. canton, aan de Fr. grenzen, tusschen de Aar en het Jurasche gebergte, ja gedeeltelijk in dit laatste, en deels vlak, vruchtbaar en bebouwd, deels tot veeteelt gebruikt. Men drijft er ook enige kunstvljzt, en telt 50,000 meestal Roomschez. inw. De eveneensgenoemde hoofdpl. wordt door de Aar in tweeën gedeeld, is ongeregeld versterkt, en heeft slechts enige gec-

de gebouwen, waaronder eene kerk uitmunt. Men vindt er een kleinen schouwburg, een collegie, eene boekerij, katoenfabr. enz. 4200 inw.

SOLOTSCHEW, Rus. kreitsstad, gouv. Slobodsk-Ukraine, aan de Uda, bemuurd, 4800 inw. 50° 22' N. Br.

SOLOTWINA, Oostenr. stadje, in den Galizischen kreits Stanislawow.

SOLOVETSKOI, Rus. eil. in de Witte zee, gouv. Archangelsk, met een eveneensgenoemd vlek, en een groot klooster, waarheen men in bedevaart gaat. Het eil. levert schoon Marienglas op.

SOLRE LE CHATEAU, Fr. cantons' hoofdpl. dép. du Nord, nabij Maubeuge, met 1600 inw. die veel kant en leder vervaardigen, en linnenhandel drijven; 2 dd. in Nederl. Henegouwen, arond. Charleroi, 2 uur en ½ uur van Beaumont, met 600 en 1000 inw. heeten *Solre St. Gery* en *Solre sur Sambre*. Over *Solre Perwys* zie **ZOERLE PARWYS**.

SOLSOGAN, baai aan de Zuidkust van het Philipp. eil. Luçon.

SOLSONA, Spaan. stadje van Catalonie, op een steilen berg, 2 kastelen, 1 bisschop, messenmakerijen, ongeveer 3000 inw.

SOLTA, klein Oostenr. eil. aan de kust van Dalinatie.

SOLTAU, Han. vlek, prov. Lüneburg, linnenreederij, enz. 900 inw.

SOLTH, hoofdpl. van een gewezen Hung. regtsg. dat thans met het regtsg. van Pest vereenigd is. De pl. heeft Hung. inw. en 1 Geref. kerk.

SOLTHOLM, Deen. eilandje, in de Sond, nabij het eil. Amak.

SOLTKAMP, Nederl. schans, prov. Groningen, aan den mond van het Loopendiep, nabij Ezingen.

SOLVA (*Solvah*) zie **SOLFACH**.

SOLVYTSCHEGODSK, Rus. kreitsstad, gouv. Wologda, aan de Dwina, met 1 looijerij, talksmelterijen, handel en 2000 inw.

SOLWAY (**FRITH OF**) inham van de Ier. zee, die tusschen Engel. en Schotl. inloopt, verscheidene riv. opneemt, maar uit hoofde van zandbanken, welke steeds toenemen, slechts tot in 2 van dezelve, de Esk en Eden, bevaarbaar is. Zijne zwelling verkeerde, in 1771, een deel lands aan zijn binneneinde in een moeras, dat *Solway moss* heet.

SOLYMAN, zie **SOLIMAN**.

SOLYMANJE (*Suleimanje*) dus noemde **SOLYMAN**, Kurdische vorst van Sjehrzour, sinds 1810 zijne herhouwde hoofdpl., die thans 6000 inw. heeft; zie voorts **ISLEMJE**.

SOMALPET, Ind. stad van den Nizam, in Berar; 19° 49' N. Br.

SOMASCA, Ven. Lomb. vlek, 3 uur N. W. van Bergamo, met 1 slot.

SOMBERNON, Fr. vlek, dép. Côte d'Or, arond. Dijon, steenkoolmijn.

SOMBORNE, 2 Eng. kersp. van Southampton, *King's* en *Little* toegen.

SOMBREFFE, Nederl. d. van Namen, nabij Gembloux, 1564 inw.

SOMBRETERA, Nieuw Spaan. stadje, in het midden der mijnen van het intendantschap Zacatecas.

SOMBRERO, Zuidam. stichting van Venezuela, met eene gemengde bevolking van 2200 inw. en uog eene stichting in die prov. het Noordwestelijkste der Westind. Leewardseil. 1 uur lang en breed, en onbewoond; 18° 38' N. Br. 68° 24' W. L. Oostind. klip, in de zee van Mindoro; 10° 45' N. Br. 116° 33' O. L. Een der kleinste Nicobar eil. dat aan het vaarwater tusschen Nancowry en Meroe deszelfs naam geeft; Afrik. riv. van Benin, die 7 uur ten W. van Nieuw Kalabar in zee uitloopt; Zuidam. riv. die zich bij Corrientes in de Plata riv. ontlast.

SOMEREN, Noordbrab. vlek, 4 uur O. Z. O. van Eindhoven, 2500 inw.

SOMERS, Noordam. vlek van Connecticut, gr. Tolland, 1200 inw. Denzelden naam voert een voormaals *Stephentown* geheeten Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Westchester.

SOMERSET, Eng. gr. ten N. aan Gloucester en het Verkeerde kanaal grenzend, en ten W. en Z. aan Devonshire, golvend vlak, hier en daar moerassig, en elders deels onvruchtbaar, alom vochtig van lucht, op menige pl. min gezond. De bergen bevatten er steenkool, kalmijnsteen, oker, bouwsteen, Bristoller diamanten, enz. Men drijft er meer veeteelt, dan landbouw, en velerlei fabr. Er wordt boter, kaas, cider, vederen, wol, kalmijnsteen, en velerlei fabriekgoederen uitgevoerd. De Avon, Parret, en meer dan eene gegravene vaart, bevorderen er den handel. Benevens Bath behoort een deel van Erisol tot

het gr. dat 303,200 inw. heeft.

SOMERSET, Noordam. gr. van Maryland, ten W. aan de Chesapeake bay palend, 17,200 inw. waaronder 7000 slaven; hoofdpl. Princes Anne; gr. van Nieuw Jersey, 14,728 inw. gr. van Maine, 13000 inw. hoofdpl. Norridgewock; gr. van Pensylvanie, aan de grenzen van Maryland, 11,300 inw. met eene hoofdpl. van denzelden naam, 20 uur O. Z. O. van Pittsburgh; vlek van het Pensylv. gr. Washington, 1500 inw. vlek van Massachusetts, gr. Bristol, 1200 inw. vlek van het Nieuw Jerseysche gr. Somerset, en meer andere Noordam. pl.

SOMERSHAM, Eng. kerspel van Suffolk, en kerspel van het Eng. Southampton, gezondheidsbron.

SOMERTON, Eng. marktplek, midden in Somerset, aan de Parret, met het kerspel 1478 inw. Nog meer andere Eng. pl. heeten dus.

SOMESEE, Nederl. d. van Namen, arond. Philippeville, 342 inw.

SOMLYO, Oostenr. hoofdpl. van het Zevenb. regtsg. Kraszna, aan de riv. van dezen naam, met drierlei kerken en vele handwerkers.

SOMMA, Ven. Lomb. stadje, regtsg. Milaan, aan den Ticino; Sicil. stad, in de Napolit. Terra di Lavoro, aan den voet van den Vesuvius, met bouw van goeden wijn, een kasteel en ongeveer 6800 inw.

SOMMARIYA DE BOSCO, Sard. stad van Piemont, prov. Alba, aan een kanaal, 5200 inw.

SOMME, Fr. riv. die in het dép. Aisne ontspringt, het dép. van haren naam doorloopt, Amiens en Abbeville bespoelt, en zich in het Kanaal ontlast.

SOMME (DEPARTEMENT DE LA) Westerdeel van Picardie, ten Z. van het dép. Pas de Calais, aan het Kanaal, vochtig en veranderlijk van lucht, over het geheel vlak en vruchtbaar, aan de kust laag en zandig, aan de Oostzijde bergachtig, met hout bezet en beweid, elders wel bebouwd. Men kweekt er, behalve koren en vruchten, veel stalvoeder, oliezaad, vlas en hennep, en men maakt veel linnen, wollen stoffen, leder, zeep, aardewerk, ijzer- en staalwerk, cider, enz. men fokt veel gevogelte. De 435,000 meestal Roomschegez. inw. hebben een bisschop en een hoog geregt hof te Amiens. De arond. zijn

Amiens, Abbeville, Douzens, Peronne en Montdidier.

SOMME-PY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Marne, 7 uur Z. W. van St. Menelhou, 1400 inw. In dat dép. en meer andere liggen voorts een *Somme-Puis*, enz.

SOMMEANY, Afg. zeepl. der Beludsjen, in het O. van Mekran.

SOMMEE, groote en beniuurde Ind. stad van Guzerat, distr. Werrear, in eene groote en lage vlakte.

SOMMELSDIJK, Zuidholl. vlek, arond. Brielle, op Overflakkee, nabij Middelharnis, 1600 inw.

SOMMERDA, Pruis. vlek, aan den Unstrut, in het Erfurtsche, 1900 inw.

SOMMEREIN (*Szamarja*) Hung. vlek, regtsg. Presburg, op het eil. Schut, drierlei kerken, 2600 inw.

SOMMERFELD, Pruis. stadje, in het Brandenb. regtsg. Frankfurt, 1 slot, velerlei fabr. 2800 inw.

SOMMERGEM, Nederl. cantons hoofdpl. van Oostvlaand. 3 uur N. W. van Gend, 6611 inw. waaronder vele kantwerksters.

SOMMERHAUSEN, Beij. vlek, Untermainkreis, 1 slot, 1000 inw.

SOMMERS EIL. zie BERMUDAS.

SOMMEVOIR, Fr. vlek, dép. Haute Marne, 3 uur Z. W. van Vassy.

SOMMIERES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haute Marne, 3 uur Z. W. van Vassy.

SOMMIERES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Gard, arond. Nîmes, aan de Vidourle, 1 kasteel, fabr. van wollen stoffen, looijerijen, 3400 inw. Nederl. d. van Namen, nabij de hoofdpl. 260 inw.

SOMOGYE VARMEGYE, zie SCHUMEGH.

SOMORROSTRO, Spaan. vlek van Biscaye, 4 uur N. W. van Bilbao, met eene onuitputtelijke ijzermijn, gewerkmakerij en 1 geschutgieterij.

SORNOS, (*Drinow*) Hung. vlek, regtsg. Saros, met 1 slot.

SOMOSIERRA, Spaan. vlek, prov. Segovia, 17 uur N. van Madrid.

SOMPRI, Ind. stad van Casjemiëre, aan den Dsjelum.

SONAKA GUDA, hoog Ind. eil. aan de kust van Canara.

SONANGY, een der Oostind. Banda eilanden.

SONEINO, Ven. Lomb. vlek, deleg. Cemonia, aan den Oglio, 3900 inw.

II. DEEL. II. STUK.

SOND, zeeëngte, tusschen het Deen. eil. Zeeland, en de Zweed. kust, bij een rotsklomp aan deze, welke den naam van *Kullen* voert, en de N. O. punt van Zeeland, aanvangende, en aan den Zuidkant bij de Zeelandsche Stevenskaap en het Zweed. Falsterbo eindigende, aan den Deen. kant dieper dan aan den Zweed. zich tusschen Helsingborg en het Deen. Elseneur het meeste vernaauwende, en bestendig Noordwaarts aan stroomende, terwijl er aldaar een benedenstroom Zuidwaarts aan wordt gezegd te loopen. In Denemarken werd er, na dat men er voor de veiligheid van dit vaarwater had beginnen te zorgen, welhaast aan hetzelfde een tol opgericht.

SONDERBORG, Deen. amt, de Sleeswijksche eil. Arroe en Alsen bevattend; en hoofdpl. van hetzelfde, op de Westzijde van Alsen; 54° 55' N. Br. 4° 54' O. L. met een kasteel van denzelfden naam, eene goede haven, veel koopvaardij met eigene schepen, een levendigen handel, en 2700 inw. Van het gezegde kasteel, en dat van Augustenburg, ontleent een Holsteinsch huis zijn titel.

SONDERSHAUSEN, residentieplaats van een der Schwarzburgsche vorstenhuizen, aan den Wipper, met 1 slot, dat eene verzameling van zeldzaamheden bevat, 1 gymn. 5300 inw. in de nabijheid 1 lusthuis, 1 jacht-huis en 1 zwavelbad.

SONDOR, Zuidam. vlek van inlanders, in Piura; 5° Z. Br.

SONDRIO, Ven. Lomb. regtsg. het geweene Valteline bevattend, met 81,000 inw. en eene tamelijk levendige en bloeiende hoofdpl. van denzelfden naam, welke 3500 inw. heeft.

SONEHUT, Ind. hoofdpl. van een distr. van Gundwanah, dat aan den Rajah van Nagpore cijsbaar is. De stad is vrij groot, en heeft een sterk fort met aarden wallen; 23° 33' N. Br.

SONEPOUR, Ind. stad van den Rajah van Nagpore, in Orissa.

SONG, Afrik. d. van Bambarra, aan den Niger, 22 uur W. van Sego; Chin. stad van den derden rang, in Honan.

SONG-KI, Chin. stad van den derden rang, in Fokien.

SONG-KIANG-FOE, Chin. stad van den eersten rang, in Kiangnan, aan

R r

het groote kanaal, waarmede er hier andere kanalen en riv. zamenloopen, dat den handel in de fijne katoenen, die men er uit de boomwol der omstreken vervaardigt en verft, zeer bevordert, 31° N. Br. 115° 51. O. L.

SONG-MEN-SJAN, Chin. eil. aan de kust van Tsjekiang; 31° N. Br.

SONG-SONG, eilandje aan Afrika's Oostkust; 8° 12' Z. Br.

SONG-TCHOUI, Chin. stad van den derden rang; in Hoe-Khang, even als *Song-Tsi*; in Tsjekiang ligt daarentegen een *Song-Yang*.

SONGARI, riv. die uit het land der Mantsjoes in den Amur valt, en vlek, of stad, aan dezelve.

SONGEONS, Fr. vlek, dép. Oise, 4 uur N. W. van Beauvais, fabr. van spiegelglas, enz. 1000 inw.

SONGHUR, Ind. stad van Guzerat, met 3 merkwaardige tempels.

SONGI, riviertje aan de Oostkust van het Maleische schiereil. 2° 10' N. Br. Een vlek op Sumatra's Westkust, 2° 25' N. Br. heet *Songi Tanjang*.

SONGKOSS, Anamsche riv. die in China ontspringt en met verscheidene takken in de baai van Bengale valt.

SONGOA, eil. van 18 uur omvangs, in de Straat van Malacca; 2° 18' N. Br.

SONGOE, eilandje aan Afrika's Oostkust; 8° 12' Z. Br.

SONHO noemen de Port. berigten het deel van Congo, dat onmiddellijk ten Z. van de Zaire aan haren mond ligt, en aan een in die riv. uitkomend riviertje zou er eene stad van den bovenstaanden naam liggen, maar deze werd, evenmin als eenig spoor van den naam, door de laatste Eng. bezoekers van de Zaire gevonden.

SONIENBOSCH, zie SOIGNIES.

SONNENBERG, Saksen Meiningsch stadje, in het Oberland, met 1900 inw. die met hunne naburen vele spiegellijsten, houtwerk, leijen in lijsten, enz. vervaardigen; Nass. vlek, bij Wisbaden; Bob. vlek, kreits van Saatz, met tin en zilverbijnen; Oostenr. slot in Tyrol, kreits van Brengenz, aan de Ill.

SONNENBURG, Pruis. stadje, in den Brandenb. kreits Frankfurt, met 1 slot, 1700 inw. fabr. visscherij.

SONNEWALDE, Pruis. stadje, in het Brandenb. regtsg. Frankfurt, met 1 slot der graven van Solms, 715 inw.

SONNING (*Sunning upon Thames*) Eng. kerspel van Berkshire, 1534 inw.

SONNINO, Pauzel. vlek, deleg. Frosinone, 2 uur N. van Terracina.

SONORA, Nieuw Spaan. intendantschap, aan de Golf van California, ten N. van Gualaxara, en ten W. van Durango, of Nieuw Biscaye, zeer bergachtig, en aan den Noordkant, of in het met zendingen bezette Pimeria, zeer goudrijk. Dat deel van Sonora wordt inmiddels, door tusschen beide levende onafhankelijke Amerikanen, van de riv. Gila, de daaraanliggende Casa Grande, en de Zuidelijker oorden des intendantschaps, afgescheiden. Deszelfs breedte is aan den Zuidkant gering, maar neemt Noordwaarts aan meer en meer toe. De voornaamste riv. zijn er de Culiacan, de Mayo, en de riv. van Sonora. De prov. zijn Cinaloa aan den Zuidkant, Ostimuri, of Hostemuri, en Sonora, welke laatste al het land ten N. van den Mayo bevat. De gezamenlijke bevolking mag 120,000 inw. bedragen.

SONORA, stad van het eveneensgenoemde intendantschap, in de prov. van haren naam, 12 uur Z. van de hoofdpl. Arispe, met handel langs de Golf van California en 6400 inw. Men maakt in de omstreken veel kaas, en fokt uitnemende schapen en paarden.

SONORA (RIVIER VAN) Noordam. riv. eigenlijk *Yagui*, in eene baai, waarover zie GUAYMA, uitloopende.

SONSBECK, Pruis. stadje, regtsg. Kleef, met tweederlei kerken, eenig fabriekwezen, 1500 inw. In hetzelfde regtsg. heeft een *Sonsfeld* 1300 inw.

SONSONATE (*Trinidad*) hoofdpl. van een eveneensgenoemd Noordam. distr. van Guatimala, aan een inham der Stille zee, met ongeveer 4000 inw. van verschillenden oorsprong; 13° 46' N. Br.

SONTHEIM, Wurtemb. d. Neckarkreis, met 1 slot en 800 inw. Een vlek in den Wurtemb. Jaxtkreis, met een versterkt slot en 1200 inw. heet *Obersontheim*.

SONTHOFEN, Beij. vlek, Oberdonaukreis, fabr. 2500 inw.

SONTRA, Keurhess. stadje van Niederhessen, aan den Sunter, met vele looijerijen. 1400 inw.

SOOLOO, zie SOELOE.

SOOMA, Japansche stad van Nippon,

15 uur O. van Jeddo.

SOOMOO, Afrik. Negerd. aan de grenzen van Kaarta, in Kasson, waar een ander d. *Soola* zeer volkrijke omstreken heeft.

SOONAM, aan de Eng. cijnshaar Ind. stad van Delhi; 20° 57' N. Br.

SOONAMOORY, Ind. stad van Bengale, waar de Eng. vele witte katoe-nen inhandelen; 23° 18' N. Br.

SOONDA, Ind. distr. van Noord-Canara, tusschen 14° en 15° N. Br. aan zee, in 1763 door den Rajah aan de Port. overgedaan, in 1799 Brit. geworden. De eveneensgen. hoofdpl. werd in 1763 door HYDER ALI bijkans geheel verwoest, maar herstelt zich thans.

SOONDIA, Ind. stad van Scindy, op de Oostzijde van den Indus; 24° 58' N. Br.

SOONERGONG (*Soenergong*, *Su-nergong*) Ind. hoofdpl. van een eveneensgenoemd distr. in Bengale, wel- eer bloeiend; thans, ten gevolge van het opkomen van Dacca, gansch on- beduidend, en slechts van wevers bewoond.

SOONGEY PESANG BAAI, aan Sumatra's Westkust; o' 57' Z. Br.

SOONGHUR, Ind. stad van Guze- rat, distr. Suratte, 21° 8' N. Br.

SOONPET, Ind. stad van Delhi, aan kanalen, die men gaat herstel- len. Ten N. is een fraai praalgraf.

SOONUL, Ind. Mahrattenstad, in Malwah, groot en geregeld van aan- leg; 24° 21' N. Br. 71° 11' O. L.

SOOPOOR, Ind. stad van Asjmir, en meer onbeduidende Ind. pl.

SOOR (*Zoar*) Arab. zeestad, tus- schen Muskat en de Oostpunt van Arabie.

SOORANGUR, Ind. stad van Oris- sa, aan de riv. Mahanuddy.

SOOROOTOO, Oostind. eil. aan de Westkust van Borneo, door een eng vaarwater van het ten O. N. O. lig- gende Caramata gescheiden. Op de Westzijde des eil. is overvloed van water, hout, gevogelte en buffels te bekomen; 1° 45' Z. Br.

SOOROOPOOR, Ind. stad van den Nizam, in Yiziapoer, aan de Kistna; 16° 15' N. Br.

SOORY, Ind. stad van Bengale, distr. Birbhoom, ook *Hyderabad* ge- heeten; 23° 54' N. Br.

SOOSNEER, groote en bloeiende

Ind. Mahrattenstad, in Malwah; 23° 55' N. Br. 71° 17' O. L.

SOOSOO, Oostind. stad van Asjen, op Sumatra's Westkust, aan het bin- nenste van eene baai, die op menige pl. onklaar is; 3° 45' N. Br.

SOOTA, Japansche stad, op de Noordkust van het eil. Sado.

SOOTHILL (*Southill*) Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, on- geveer 2800 inw.

SOOTY, Ind. stad van Bengale, aan den Bagharutti; 24° 26' N. Br.

SOPHIA, Rus. vlek, 5 uur Z. van Petersburg, met eene heerlijke kerk, naar het model der Constantinopelsche Sophia's moskee, en 600 inw. zie voorts SOFIA.

SOPING, Oostind. distr. van Cele- bes, ten deele op den Westoever der baai van Bony, met een Vorst, die aan de Nederl. verbonden is.

SOPRONY VARMEGYE, zie OE- DENBURG.

SORA, Sicil. stad, in de Napolit. Terra di Lavoro, 1 bisschop, 7200 inw.

SORAGNA, Parmez. stadje, 5 uur N. N. W. van de hoofdpl.

SORAU (*Zarowe*) Pruis. stad, in het Brandenb. regtsg. Frankfurt, vrij wel gebouwd, met 4 Protest. kerken, 1 paleis en tuin, veel fabriekwezen in het klein, bleeken voor was en linnen, 3800 inw.

SORAU (*Zyory*) Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Oppeln, bemdurd, fabr. van laken, linnen en damast, ongeveer 1700 inw.

SORBIE, Schot. kerspel, aan de baai van Wigton, 1265 inw.

SORCERORS, Afrik. eilandje, aan de Westkust, tusschen het eil. Bis- sao en den mond der riv. Geba.

SORCY, Fr. vlek, dep. Meuse, nabij Commercy, looijerijen, 1800 inw. en nog 2 andere Fr. pl.

SORDE, Fr. vlek, dép. Landes, 4 uur Z. van Dax, aan de Gave d'Oleron.

SORDI, Turk. eilandje, W. van Can- dia, met de Noordpunt op 35° 36' N. Br.

SORDUN, Fr. vlek, dép. Seine et Marne, arond. Provins, 800 inw.

SORE, Fr. vlek, dép. Landes, arond. Mont de Marsan, 1520 inw.

SOREL; oorspronkelijk een Noorland. fort van Neder-Kanada, ter plaats waar de St. Laurens riv. den *Sorel*, Chambly, of Richelieu, ontvangt, 18 uur beneden Quebec; sinds 1785 een

ook *William Henry* genoemd stadje, met 150 houten huizen, behalve eenige gouvèrnements gebouwen, en eene Roomschegez. en eene Protest. kerk; 46° 5' N. Br. Meer dan eene Fr. pl. heet ook *Sorel*.

SOREZE, Fr. vlek, dép. Tarn, 11 uur Z. van Alby, met een collegie en krijgsschool, en 2700 inw.

SORGUES, Fr. riv. die bij Avignon, in den Rhône valt, en stadje aan haar, 2 uur N. O. van Avignon, 1400 inw.

SORIA, Spaan. prov. W. van Navarre en Arragon, doorgaans bergachtig en min vruchtbaar, uitgezonderd eene streek aan den Ebro. Men kweekt er veel oost, doch minder wijn en olijven. Koren, peulvruchten, vlas en hennep, bouwt men er in kleine hoeveelheid. Het voornaamste bestaansmiddel is er de schapenteelt; en men vervaardigt wollen stoffen, linnen, papier, leder, zeep en aardewerk. Wol, huiden, hamels, honig, was en geitenkaas, wordt er uitgevoerd. Men telt er ongeveer 200,000 inw.

SORIA, hoofdpl. der eveneensgenoemde Spaan. prov. aan den Douro, niet ver van de bron, met vele kerken, kloosters en godshuizen, fabr. van zijden kousen, enz. handel in wol, 6000 inw.

SORIANG, Oostind. riv. aan de W. kust van Celebes; 50° 9' Z. Br.

SORIANO, Sicil. stad in het Napolit. Calabria ultra II, 3600 inw.

SORIASCO, Sard. vlek van Piemont, prov. Voghera, 1200 inw.

SORLIN (ST.) Fr. vlek, dép. Ain, arond. Belley, aan den Rhône, 1000 inw. en meer Fr. pl.

SORLINGS (*Scilly islands*) Eng. groep aan de kust van Cornwall, 10 uur W. van Landsend, ten tijde van de Romeinen uit 10 digt aan elkander liggende eil. bestaand, en tin- en loodmijnen bevattend, Thans is het getal der eil. veel grooter, en ontleent de groep den Eng. naam *Scilly* juist van een der kleinste, dat gevolgelijk veel grooter schijnt te zijn geweest; om welke reden en meer andere men het groote verschil tusschen den toestand der groep ten tijde van STRABO en hare tegenwoordige gesteldheid uit inbreuken der zee op haar afleidt. Bewoond worden er thans slechts 6 eil. St. Mary's, St. Martins, St. Agnes, Tresco, Sampson en Bre-

har, of Bryer, geheeten; en op sommige is de bevolking gering. De gezamentlijke eil. tellen ongeveer 2000 inw. die van landbouw, veeteelt, visscherij, en het branden van weedasch, leven. Voor kleine zaken heeft men er eene, door den Heer der eil. aangestelde, regtbank van 12 leden; criminele misdrijven worden door de graafschaps regtbank van Cornwall beslist. Over de Geogr. ligging der bijzondere eil. zie AGNES (ST.) enz.

SORN, Schot. kerspel, gr. Air.

SORNAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Correze, arond. Ussel, 1500 inw.

SORNIN (ST.) Fr. vlek, dép. Charente infér. 3 uur O. van Marennes, en meer Fr. pl.

SOROE, Deen. stadje van Zeeland, aan een meertje, met eene kadettenschool en boekeri, 500 inw. hoofdpl. van een baljuwschap. 44,000 inw.

SORRENTO, Sicil. zeep. op den Zuidoever der Golf van Napels, tusschen 2 bergen, heerlijk gelegen, van tuinen omgeven, met 1 Aartsbisshopskerk, bouwvallen van oude tempels, 1 scheepvaartsschool, zijdespinnerij, 4200 inw. geboortep. van TASSO.

SORROMASTRO, zie SOMORROS-TRO.

SORT, Afrik. zeep. van Tripoli, aan de Golf van Sidra.

SORTINO, Sicil. stad, in den Val di Noto, 6000 inw. voorts min bekend.

SOF, Spaan. stadje van Arragon, met 1 versterkt kasteel en 2500 inw. Fr. vlek, dép. Lot et Garonne.

SOSA, Saks. vlek, in het Erzgebirge, veel tin opleverend.

SOSNITZA, Rus. kreitsstad, gouv. Tschernigow, aan de Desna.

SOSNOUSKOI, Rus. vlek, gouv. Tomsk; 55° 50' N. Br.

SOSPELLO, Sard. hoofdpl. van eene prov. die uit een deel van het gr. Nizza gevormd is, uit eene vlakte bestaande, welke van hooge bergen omgeven is, vele olijven en vruchten voortbrengt en nagenoeg 40,000 inw. heeft. De stad ligt 4 uur N. O. van Nizza en heeft 1 gymn. en 4000 inw.

SOTCHEOE, Chin. stad van den tweeden rang, in Sjansi, aan de grenzen van Tartarije, en stad van Corea, O. van Pekin.

SOTTA DE MARINA, Noordam. stad aan het zoute meer van Santau-

der, omstreeks Vera Cruz; eene Westind. stad van Cuba, 33 uur Z. W. van Havannah, heet *Sotta de Palana*.

SOTTEGEM, Nederl. cantons hoofdpl. van Oostvlaand. 3 uur van Ouden-aarden, 1670 inw.

SOU-FONG, Chin. stad van den derden rang, in Kiangnan.

SOU-IN-HING, Chin. stad van den derden rang, in Hoe-Khang, waar eene andere stad van dien rang *Sou-Ki-se* heet.

SOU-TCHEOE-FOE, Chin. hoofdpl. van het Oosterdeel der prov. Kiangnan, aan het groote kanaal, nabij deszelfs Zuidelijk einde, en grootelijks van water doorsneden, in een zeer vruchtbaar oord, met veel weelde, muren van 4 uur omvangs, groote voorsteden, waar er vele menschen in vaartuij wonen, eene groote fabr. van goudlaken en geborduurde stoffen; 51° 22' N. Br. 115° 6' O. L.

SONADI, Arab. eilandje, aan de kust van Oman; 24° 14' N. Br.

SOUBAUDIE, Turk. stadje van Anadolu, 8 uur Z. O. van Isnikmid.

SOUBISE, Fr. d. aan den mond der Charente, met een gewezen Hertoglijk kasteel vlak aan zee, en 500 inw.

SOUCEIRAC, Fr. vlek, dép. Lot, arond. Figeac, 1600 inw.

SOUDAH, rotsige Afrik. woestijn van 3 dagreizen zonder water, aan den weg van Tripoli naar Fezzan.

SOUDAN (*Soedan, Sudan*) heet bij de Mooren het land ten Z. van het hunne, aan weerskanten van den Niger, en in den ruimsten zin ook verder ten Z. nog enkel uit hunne berigten, en die van LEO AFRICANUS, MUNGO PARK, enz. bekend, en van geen Europeer genoegzaam doorreisd. Tombuktoe, Hussa, Casjna, enz. behooren tot hetzelfde.

SOUDANG, Oostind. d. aan het Zuideinde van Celebes, salpeter opleverend.

SOUEICH, Fr. vlek, dép. Haute Garonne, arond. St. Gaudens, ongeveer 1100 inw.

SOUERICK, Turk. stadje, met 3 moskees, en een sterk kasteel, basaschap Orfa, 20 uur N. O. van de hoofdpl. aan den weg naar Diarbekir.

SOUFRIER, vuurberg op het Westind. eil. St. Vincent, die, na 100 jaren van rust, aan het einde van April

1812 op nieuw en vreesselijk werkte.

SOUFRIERE, rookende streek, op het Westind. Guadeloupe, en baai aan de Oostkust van het Westind. Dominica.

SOUGÉ, Fr. cantons hoofdpl. dép. Mayenne, 4 uur van Laval, *le Bruand* toegeuoemd, en meer Fr. pl.

SOUÏ. Chin. stad van den 2 rang, in Hoe-Khang; 31° 48' N. Br.

SOUÏ-KI, Chin. stad van den derden rang, in Khantong.

SOUÏ-PING, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

SOUÏ-TCHEOE-FOE, Chin. stad van den eersten rang, in het O. des rijks, aan de riv. Yan, met veel handel; 28° 40' N. Br. 99° 30' O. L.

SOUÏ-TE, Chin. stad van den 2 rang, in Sjansi; 37° 38' N. Br.

SOUÏ-YANG, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen.

SOUILLAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Lot, arond. Gourdon, aan de Dordogne, fabr. handel in leder, zout, gevogelte, enz. 1300 inw.

SOUILLY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Meuse, arond. Verdun, 800 inw.

SOULAINÉ, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aube, 9 uur O. van Troyes, fabr. van katoenen kousen en mutsen, steenbakkerijen, 700 inw.

SOULTZ, enz. zie SULTZ, enz.

SOUMAGNE, Nederl. d. van Luik, 3 uur van de hoofdpl. 2000 inw.

SOUMENSAC, Fr. stadje, dép. Lot et Garonne, 6 uur N. van Marmande, met ruim 1500 inw.

SOUR, zie HAMZA en SUR.

SOURABAYA (*Soerabaya*) Oostind. hoofdpl. van een distr. van Java, aan de riv. Calimas, niet ver van haren uitloop in de Straat van Madura, en 3 uur Z. O. van Gressee, uit eene Europeesche stad bestaande, welke door de riv. van eene Chin. en eene Javaansche tegenover haar gescheiden, doch door eene houten brug daarmede vereenigd, wordt. Beneden haar ligt aan den mond der riv. het fort Calimas, dat de riv. en aldaar zeer enge maar nogtans tamelijk diepe straat tevens bestrijkt. Een weinig ten N. W. van het fort vangt de reede voor groote schepen aan, welke zich van daar tot aan Gressee uitstrekt, en tot welker beveiliging er door den Generaal DAENDELS, op het einde van eene baak nabij het eilandje Manarie, met de grootste moeite en kos-

ten, een fort is aangelegd, dat thans den naam van *Fort Oranje* voert, kazernen voor 800 man bevat, en ter afweering van bestorming 60 of 70 voet van de wallen een kring van paalwerk om zich heeft. Dezelfde Generaal ondernam er een groot gebouw, als dat van het Bataviasche Weltevreden, voor de gezamentlijke gouvernements bureaux: doch eene verzaking aan deszelfs voorste gedeelte maakt, dat het overige slechts tot berging van goederen wordt gebruikt. Er werden timmerwerven voor 's rijks schepen aangelegd, en voor het voerwerk van geschut, enz. met en benevens eene gieterij en een arsenaal. Een klein nūr boven de stad ligt er aan de riv. een uitnemend hospitaal, en de stad is van lusthuizen omgeven, en heeft zelve zeer goede, en deels fraaije huizen. Er is aldaar veel handel en eigene koopvaardij. Nopens vreemde schepen zijn de bepalingen er dezelfde, als te Samarang. De lucht is er gezond, ofschoon de omstreken vrij laag zijn. Dezelve zijn intusschen heerlijk en zeer vruchtbaar en volkrijk; $7^{\circ} 14' \text{ Z. Br. } 107^{\circ} 48' \text{ O. L.}$

SOURAKARTA, zie SOEROKARTA.

SOURAN, Afg. stad van Chorasán, 58 nūr N. van Herat.

SOURATAN HOUTCHIN, Aziat. stad van het land der Mantsjoes; $45^{\circ} 54' \text{ N. Br. } 109^{\circ} 41' \text{ O. L.}$

SOURDEVAL, Fr. cantons hoofdpl. dép. Manche, 2 uur N. van Mortain, met papiermolens en 4000 inw.

SOURCE, Port. stad van Estremad. 4 uur Z. W. van Coimbra, 3200 inw. Nederl. riv. aan den Oostkant van Luxemburg in den Moesel uitlopende.

SOURERA, Ind. stad in de Noorder circars; $19^{\circ} 53' \text{ N. Br.}$

SOURGOUTE, Rus. stadje, gouv. Tobolsk, aan den samenloop van *Sourgoute* en Oby, in eene landstreek, die door de Ostiakken bewoond wordt, welker schatting in bont te Sourgoute opgezameld wordt. De pl. is met palissaden versterkt, en heeft 2 kerken en 168 huizen.

SOURI, Perz. vlek van Laristan, aan den Perz. zeeboezem.

SOURNIN, Fr. vlek, dép. Pyren. Orient. 7 uur W. van Perpignan.

SOUZA, Port. stad van Beira, 5 uac van Oporto, 4000 inw.

SOUSTON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Landes, aan een zoutmeer, dat derzelver naam voert, 2600 inw.

SOUTERRAINE, Fr. cantons hoofdpl. dep. Creuse, 6 uur N. W. van Gueret, fabr. van linnen, enz. ongeveer 2900 inw.

SOUTH BAY, Noordam. inham van Long Island, en meer andere.

SOUTH CAPE, kaap aan Nieuw Hollands Zuidelijk uiteinde; $45^{\circ} 47' \text{ Z. Br.}$ Eene andere aan Nieuw Hollands N. O. kust, op $24^{\circ} 2' \text{ Z. Br.}$ heet daarentegen *South head*, 2 Westind. en meer andere, *South point*, en 1 Nieuw Holl. ten N. W. van South cape, op $45^{\circ} 31' \text{ Z. Br.}$ *South West cape*.

SOUTH EAST, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Putnam, 1887 inw.

SOUTH HEMSTEAD, Noordam. vlek van Nieuw York, in Queens county, met ongeveer 4000 inw.

SOUTH MOULTON, nabij *North Moulton* gelegen Eng. marktvek van Devonshire, fabr. 2800 inw.

SOUTH SEA CASTLE, Eng. kasteel, aan het kanaal, nabij den mond van Portsmouth harbour.

SOUTHAM, Eng. marktvek, gr. Warwick, ruim 1000 inw.

SOUTHAMPTON (*Hampshire, Hants*) Eng. gr. aan het Kanaal, tusschen Dorsetshire en Sussex, voorts door Surrey, Berkshire en Wiltshire begrensd, en het eil. Wight insluitend, golvend van grond, zeer aangenaam van lucht en ligging, met vele bevaarbare riv. gegravene vaarten en zeeinhammen, ten halve beweide, voor $\frac{1}{4}$ bebouwbaar, en overigens met bosch en heide bezet. Men drijft er landbouw en veeteelt, visscherij en scheepvaart, en vervaardigt wollen stoffen, en meer andere fabriekgoederen, benevens mout en zout. Aan de kust vindt men er vele inrigtingen ten behoeve van zeebadminnaars, en het gr. bevat vele lusthuizen. In 1811 telde men er 245,000 inw. met uitzondering van die van Wight; hoofdpl. Winchester.

SOUTHAMPTON, Eng. stad en afzonderlijk gr. in het eveneensgenoemde gr. aan een zeeinham, die *Southampton water* heet, en ten W. van Portsmouth harbour ligt, ruim 2 uur van zee, op eene landpunt, zeer gezond van ligging, schoon van uiter-

lijk voorkomen en omstreken, met hellende straten, 5 kerspels kerken, 1 fraai Doopsgez. bedehuis, 1 Lat. school, 1 huis voor 380 soldaten kinderen in de nabijheid, 1 societeitshuis nabij de kaai, 1 schouwburg, thans tusschen de 10 en 12,000 inw. veel bezoek van zeebadminnaars, veel handel met de Normand. eil. en Portugal, visscherij, scheepvaart, scheepsbouw, en eenig ander fabriekwezen; 50° 54' N. Br.

SOUTHAMPTON, Noordam. gr. in het Z. O. van Virginia, met 13,500 inw. waaronder 6400 slaven; hoofdpl. Jerusalem; vlek van Pensylv. gr. Franklin, 1060 inw. en 4 andere vlekken van dien staat. Op de Zuidzijde van het Nieuw Yorksche Long Island heeft een *Southampton* 3900 inw. Een vlek van dien naam, in Massachusetts, gr. Hampshire, heeft loodmijnen, en een van Nieuw Hampshire, gr. Buckingham, 500 inw.

SOUTHEND, Schot. kerspel van Argyleshire, 1870 inw. 2 Eng. dorpjes van Kent, *Eltham* en *Lewisham* tegenwoordig; Eng. buurt van het kerspel Prittlewell, aan den mond der Theems, in Essex, tegenover Sheerness, met uitnemende inrigtingen voor zeebadminnaars.

SOUTHFIELD, Noordam. hoofdpl. van het Nieuw Yorksche gr. Richmond, op de Zuidzijde van Staten island, 1000 inw.

SOUTHILL, Eng. kerspel, gr. Bedford, met 1024 inw. en *Southill house*, schoon luthuis van wijlen Mr. WHITBREAD, voornaamsten tegenstander van Lord CASTLEREAGH in het Lagerhuis, en even ongelukkig als deze omgekomen. Zie voorts **SOOTHILL**.

SOUTHINGTON, Noordam. vlek van Connecticut, gr. Hartford, 1800 inw.

SOUTHMINSTER, Eng. kerspel van Essex, ongeveer 1300 inw.

SOUTHOLT, Eng. kerspel van Suffolk, en Noordam. vlek, in het Nieuw Yorksche gr. Suffolk, op de N. O. zijde van Long island, 2600 inw.

SOUTHWARK, Eng. hoofdpl. van het gr. Surrey, aan de Theems, tegenover London, aan eene aldaar ook gelegene, en mede onder den naam van *Southwark* begrepen, wijk der hoofdstad. vastgebouwd; zoo als van den anderen kant aan de even afzonderlijk bestaande en geregeerde kersp.

van Lambeth, Rotherhithe, enz. Naauw wordt dit alles en de hoofdstad, behalve door de ijzeren Southwarkbridge, ook door de London en Black Friars bruggen vereenigd; welke laatste reeds bij LONDON vermeld zijn geworden; even als het menigvuldige aan handel en fabriekwezen dienstige, dat de Southwarksche oever der Theems bevat, waarvan men onder Rotherhithe een vervolg aantrest. De Southwarksche wijk der hoofdstad, eigenlijk *Bridge Ward Without*, en gemeenlijk *Borough*, was oorspronkelijk eene plek gronds in Surrey, aan het Zuideinde der London bridge, waar de Saksen eene vesting aanleiden, uit welker naam die der beide Southwarken sproot. In het Kerkelijke breidde het St. Olaus kerspel der hoofdstad zich over dat bruggenhoofd uit; maar dit laatste had, na dat het met 2 aangebouwde kersp. vergroot was, ja misschien reeds alvorens, eigene haljuwen, die, na dat het door EDUARD III aan London geschonken was, door dezer stads regering benoemd werden; maar onder EDUARD VI werd het ten volle met de stad vereenigd. Het andere Southwark, dat tot Surrey behoort, heet de *Clink*, of de *Manor*, en staat in het Kerkelijke niet onder den Londonschen bisschop, maar onder dien van Winchester. In de gezamenlijke Southwarken onderscheidt men, behalve een aantal min of meer merkwaardige kerken en bedehuizen, de groote hospitalen van St. Thomas en Guy, waarvan het eerste door deszelfs regent in der tijd, Sir THOMAS GUY, Esq. en gewezen boekhandelaar, Zuidwaarts aan zeer vergroot, met meer dan een standbeeld prijkt, en door elkander genomen jaarlijks 9000 lijders herbergt; terwijl het andere, ganschelijk door dien guy gebouwd, en een metalen standbeeld van hem bevattend, 411 bedden heeft, en vele lijders buiten het huis verzorgt. Men vindt er voorts een Magdalenen huis voor 80 zondaressen, de gevangnissen Kings Bench en Marshalsea, de graafschaps gevangenis van Surrey, weldadigheids gestichten voor blinden, krankzinnigen, en een gebouw voor de Surrey institution, verscheidene Lat. en andere scholen, een grooten obelisk van hardsteen op

den samenloop van verscheidene straten, onder welke de Borough High-street van de London bridge af Zuidwaarts aan loopt, en verscheidene zijtakken van zich spreidt. Ongemeen sterk was de aanbouw van huizen in en om de Southwarken in de laatste jaren, maar vele nieuwgebouwde zijn nog onbewoond. In 1811 telde men er 12,217 huizen en 72,119 inw. thans is het aantal der laatsten gewis veel grooter.

SOUTHWEALD, Eng. kerspel van Essex, op eene hoogte, 5 uur O. N. O. van London, met fraaije uitzigten en 1000 inw.

SOUTHWELL, Eng. marktplek van Nottingham, met eene fraaije domkerk, een gebouw voor 16 domheeren, enz. een graafschaps tuchthuis en ongeveer 2700 inw.

SOUTHWICH, Eng. kerspel van Southampton, 2 uur N. van Portsmouth, 714 inw. en meer Eng. pl.

SOUTHWOLD, Eng. vlek van Suffolk, aan de *Sawle*, of *Sole baai*, die in 1672 vermaard werd, met eene door 2 batterijen gedekte haven, scheepsbouw, veel haringvisserij, zeebadsinrigtingen, 1400 inw.

SOUTHWORTH, Eng. vlek van Lancashire, ruim 1000 inw.

SOUVIGNY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Allier, nabij Moulins, groote glashlazerijen, 2700 inw.

SOUZEL, Port. stadje van Alentejo, ongeveer 2000 inw.

SOVANA (*Soana*, *Suana*) onge-zond, en slecht bevolkt, Tosk. stadje, prov. Siena, op een berg, met een bisschop.

SOVAR, zie **SALZBURG**.

SOVET, Nederl. d. van Namen, 2 uur van Dinant, 450 inw.

SOWE, Eng. kerspel van Warwickshire, aan de *Sow*, 950 inw.

SOWERBY, Eng. vlek, in Westmoreland, en in Yorkshire, North Riding, 700 inw. In hetzelfde gr. West Riding, heeft *Sowerby Bridge* eene groote steenen brug over de Calder, en 5200 inw. In Cumberl. ligt een *Sowerby castle*.

SOWINEC, zie **EULENBERG**.

SPA, Nederl. cantons hoofdpl. prov. Luik, arond. Verviers, met wijde en welgerregelde straten, gedeeltelijk houten huizen, eene bron aan het hellen der markt, in een gebouw, dat tevens

baden bevat, meer andere bronnen, en baden in de nabijheid, welke men tevens bezoekt, eene na den brand van 1808, die 200 huizen en verdere gebouwen wegnam, aangelegden uitnemenden Vauxhall, goede wandelplaatsen, eene uitnemende gelegenheid om te jagen, en tot lusttogtjes naar Chaufontaine, Theux, een watterval aan den kant van Stablo, deze pl., Verviers, enz. terwijl men zich voorts te Spa in den schouwburg, de danszalen en speelhuizen, en sinds eenigen tijd ook wel eens met harddraverijen, vermaakt. De 3000 inw. vervaardigen vele snuisterijen van hout, handelen in het water van de eerstgenoemde bron, dat in groote menigte verzonden wordt, logeren badgasten, enz. Het badgezelschap is er, met uitzondering van eenige hazardspelers, doorgaans zeer aanzienlijk. Over *Nieuw Spa* zie **GLOUCESTER**.

SPAARN, zie **SPAREN**.

SPACHENDORF, Oostenr. vlek in den Morav. kreits Troppau, 1300 inw.

SPADA, zie **SPATA**.

SPADIAS (DE) 2 naakte klippen in den Griekschen Archipel, omstreeks het eil. Mycona.

SPAICHINGEN, Wurtemb. vlek, Schwarzwaldkreis, ongeveer 2000 inw.

SPAIN, eilandje aan Ierl. Zuidpunt, nabij Ennisherkin.

SPAITLA, Afrik. stad, 37 uur Z. W. van Tunis, met heerlijke overblijfselen uit de oudh. 35° 10' N. Br. 4° 17' O. L.

SPAKENBURG, aan Bunschöten verbondene Nederl. zeepl. van Utrecht, visscherij.

SPALATRO, gewezene hoofdpl. van Venetiaansch Dalmatie, thans Oostenr. kreitsstad, 10 uur Z. O. van Sebenico, op een schiereil. welversterkt, maar tegen een vijand, die, door den bergpas van Glissa gebroken, de naburige bergen bezet, niet houdbaar. De haven is wel gedekt, behalve tegen de rukwinden, welke van die bergen komen. Men drijft er visscherij en koopvaardij, en er is hier veel doortogt van goederen uit Servie en Bosnie naar Venetie. Men vervaardigt er zijden en wollen stoffen, leder, enz. De Aartsbisschopskerk was weleer een tempel, die tot een paleis van **DIOCLETIAAN** behoorde, van hetwelke men er nog meer

overblijfselen vindt. Men telt er ongeveer 7500 inw.

SPALDING, Eng. marktplek van Lincoln, met een Hollandsch voorkomen, eene aanzienlijke kerk, eene Lat. school, een kleinen schouwburg, handel in koren, vee, wol en steenkool, 4330 inw. 5 jaarmarkten.

SPALMADORA, eilandje nevens de Westkust van het Oostenr. eil. Lesina. Aan den Noorder ingang van het vaarwater tusschen het eil. Skio en den wal van Anadolï voeren 2 eil. den naam van de *Spalmadoreu*; het eene ligt op 38° 36' N. Br.

SPALMARA, Ion. vlek en havenkom van Cephalaria.

SPALT, Beij. stadje, Rezatkreis, aan den Rezat, bouw van hop, ongeveer 1200 inw.

SPANBERG, Oostenr. vlek, 6 uur N. N. O. van Wenen, 900 inw.

SPANBROEK, Noordholl. d. arond. Hoorn, ten N. W. van de hoofdpl.

SPANDAU, Pruis. vesting, die tot staatsgevangenis dient, in het Brandenburg. regtsg. Potsdam, aan den samenloop van Havel en Spree, zamt eene bemuurde stad, met 3 voorstedden, 2 Protest. kerken, 1 Roomschege. 1 garnizoenskerk in de vesting, 1 Koninklijke geweerfabr. velerlei ander fabriekwezen, scheepsbouw, scheepvaart, 5000 inw. 52° 33' N. Br.

SPANGENBERG, Keurhess. stadje, in Niederhessen, met eenig fabriekwezen, 1600 inw. en een versterkt bergslot, waar men staatsgevangenen en de archiven van het Vorstelijk huis bewaart.

SPANISH BAY, zoo men wil, aan de Noordzijde van het Noordam. Kaap Bretons eil. dat tevens eene *Spanish river*, en een vlek van dezen naam bevatten zou.

SPANISH POINT, Westind. kaap, aan de N. O. kust van St. Vincent.

SPANISH TOWN, in 1808 afgebrande hoofdpl. van het Zuidam. eil. Trinidad; Westind. vlek van Hayti, op de Noordkust, aan den mond der San Jago; zie voorts **JAGO DE LA VEGA (SAN)** en **VIRGIN GORDA**.

SPANISH WELLS, Westind. pl. op het N. W. einde van het Bahamas eil. Eleuthera, laatstelijk 120 inw.

SPANJAARDS BAAI, zoo men wil, aan de Oostkust van het Noordam. Kaap Bretons eil. 46° 20' N. Br.

SPANJE, Europ. mogendheid, welker grondgebied van het Schiereil. ten Z. der Pyreneeën, uitgezonderd Gibraltar, alles bevat, wat niet tot Portugal behoort, en voorts eenige eil. in de Middell. zee. Takken van de Pyreneeën doorloopen er het vaste land, en laten tusschen zich groote vlakten open. Deze worden deels door dezelfde riv. als Portugal bewaterd, en deels door den Ebro, Guadalquivir, en eenige kleinere; maar op vele andere pl. ontbreekt er water aan den anders meestal heerlijken grond; en deze levert voorts zelfs daar, waar hij onder dat gebrek niet lijdt, of ten minste niet behoefde te lijden, nog geen derde op van het gene hij zou kunnen opleveren, zoo hij genoegzaam werd bewerkt. Hinderlijk hiervoor is, dat de woningen der landlieden niet genoeg over het land verspreid, maar in dorpen bij elkanderen liggen, daar men er gaarne met elkanderen kout, en zich vermaakt. Voorts hebben de meeste Spanjaarden tot landarbeid weinig lust; en, terwijl in Frankrijk $\frac{2}{3}$ der bevolking van landbouw leeft, doet slechts $\frac{1}{3}$ der inw. van Spanje zulks. Meerdere warmte verwekt er in het binnenland meer traagheid, welke zich zelfs reeds van de Duitsche kolonisten in Spanje heeft meester gemaakt, die er tevens onder een onbekrompen genot van den Spaan. wijn tot dronkenschap vervallen zijn. Aan den koeleren zeekant is de bijkans Afrikaansche afkeer van werken min groot, dan elders, en de Spaan. grond wordt juist in Biscaye, Gallicie, Catalonie, Valencia en een deel van Granada, het beste bebouwd. Vergelijk art. **GALLICIE**, enz. Hij verschaft de heerlijke wijnen van Malaga, Alicante, Xeres en Tinto, benevens Zuidelijke boomvruchten, olijven, rijst, ander koren, suikerriet, katoen, vlas, hennep, espartobiezen, saffraan, peper, anijs, komijn, zoethout, velerlei medicinale- en keukengewassen, 8 soorten van soda, enz. kurkhout, hazelnoten, kastanjes, maar voor de bevolking niet genoeg koren, vlas, hennep; enz. Schapen fokt men er in groote menigte. Van dezelve hebben 5 miljoen merinos het regt, om in kudden van 1000 tot 1500 stuks tweemaal 's jaars dwars door het

land naar hunne zomer- en winterweiden te trekken. Dit werkt grootelijks mede om land- en tuinbouw te krenken, daar men het heen en weder trekkende vee uit de bebouwde plekken niet vermag te weren. Daar-entegen worden de edele Andalusische stieren en paarden gansch verwaarloosd. Men bedient zich van muilezels, die men in groote menigte uit Frankrijk trekt. Zoo trekt men eendeloos veel zoute visch uit Engeland, en kwijnt in Spanje ook de visscherij. Zeer nalatig is men er nopens de bijenteelt, het fokken van rundvee en gevogelte, en het kweeken van branden timmerhout, dat er immer schaarscher wordt. Uit het gebergte haalt men er voornamelijk slechts ijzer en kwikzilver; ofschoon er edele metalen, en zelfs platina, te vinden zijn. Zout bereidt men er in overvloed, en men wint er veel zijde. Eerst in de 18 eeuw geraakte er eenig fabriekwezen van aanbelaug tot stand, en hetzelfde ging in den aanvang der 19 eeuw grootendeels verloren. Sterk werkt men er nog slechts in zijde. Wollen stoffen worden er haast geene, dan grove, vervaardigd; en de kunstvljt bereikt er ook anderzins eene geringe hoogte. Overdrevene trotschheid houdt een groot aantal Spanjaarden daarvan evenzeer terug, als van den landbouw, en de overigen slijten veelal even gaarne elken dag als of het een heilige dag ware. Linnens, enz. tot de geringste benoedigheden, werden er een groote hoeveelheid uit Frankrijk en Nederland, zelfs toen het aantal der heilige dagen en kloosters hier even groot was, voor Spanje en deszelfs kolonien getrokken. Deze laatste bestonden tot zeer onlangs uit de Presidios op Afrika's Noordkust, de Kanarische eil. aan Afrika's Westkust, de eil. Annobona en Fernando Po in de Bogt van Guinee, die men van Portugal bekwam, doch nimmer gebruikte, de Philipp. eil. de Mariannes en de nog onbezette Carolinas, de Presidios van Nieuw en Oud California, en het verdere onderkoningschap van Nieuw Spanje, het Kapitein generaalschap van Guatemala, dat van Puerto Rico, dat van Cuba en de Floridas, dat van Caraccas, het Nieuwe koningrijk van Granada, de onderkoningschappen van

Peru en La Plata, Chili, Chiloe en Patagonie; van welk alles te zamen de bevolking op 17 miljoen inw. plagt te worden geschat. Die van Spanje schattede men in 1802 op 11,452,000 inw. maar laatstelijk, ten gevolge van den vreesselijken hinder, dien herhaalde aanvallen van de gele koorts, en het krijgsgewoel te huis en in Amerika, aan de voortteling moeten hebben toegebracht, op slechts 10,370,000 menschen. Dit zijn meerendeels eigenlijke Spanjaarden, uit de nakomelingschap der oude bevolking, en later in Spanje gevestigde Carthagers, Romeinen, Gothen, Vandalen en bekeerde Mooren, deels Basken, Duitschers, Franschen, Zwitsers, Zigeuners en Mooren, van welke er in de gebergten van Granada steeds eenige overbleven. Deze mengeling is in het algemeen van aard deestig, ingetogen, matig, sober en fier, tot krijgsavonturen geneigd, en hierom goed krijgsvolk, zoo het wel aangevoerd en onder goede tucht gehouden wordt, maar thans geschikter tot een min zwaren dienst bij Guerillas, die zich des daags schuilhouden, en bij nacht op onverhoedsche strooptogten uitgaan, dan tot het vormen van welgeordende legerbenden, en bovenal tot zulke overzeesche ondernemingen, als waardoor hunne voorouders de kolonien verwierven, welker opbrengst den Spanjaard derwijze heeft doen ontaarden, dat hij laatstelijk zelfs in de noodige pogingen tot behoud van die kolonien weigerde voorttegaan, en zich, uit afkeer van de moeilijkheden der zee, door een gelukzoker, als de Lieutenant Riego, tot verzaking van alle subordinatie voeren liet. De verdere uitersten, tot welke men in Spanje thans overslaat, beloven weinig goeds tot verbetering van een onderwijs, waaronder de natie, zoo hetzelfde naar behooren werd ingerigt, uit kracht van haren natuurlijken aanleg, groote vorderingen in het wetenschappelijke zou vermogen te maken. Ook ten aanzien van den Godsdienst staat alles er thans op losse schroeven. Onder de onlusten nemen de Staatsschulden er grootelijks toe, en verminderen de inkomsten. Deze begrootte men in 1817 op 75 miljoen guldens; terwijl men de rentegevende schuld op 852 miljoen, en

de achterstallen op 900 miljoen; berekende. Laatsteijik schattede men het benoedigde voor een jaar op 861,591,643 realen, en de inkomsten op 664,162,913; er stond dus een te kort van 197,428,730 bij de reeds aanwezige achterstallen van 6,478 miljoen realen te komen, buiten welke er nog eene schuld van 3,460 miljoen realen was, welke eene jaarlijksche rente van bijkans 157 miljoen vorderde. Dit alles, wil men, kan uit een verkoop van kloostergoederen, enz. ligtelijk gevonden worden; doch waar de handen gevonden, die dezelve zullen moeten bewerken, en voordeelige kunstvlijt in de gebouwen oefenen, zoo dezelve voor den kooper eenige waarde zullen hebben? Onbegrijpelijk is voor ons een soortgelijk speculeren op de Spaan. dusgenoemde domeinen, als het voormalige op de Fr. en andere, vooral daar er zich een vreeselijk ontwaken uit den tegenwoordigen droom laat vooruitzien; het gene men door een verlegden waan, dat de volstreckte scheiding der koloniën van het moederland niet onvermijdelijk is, nog steeds weerhoudt. Eene scheiding, waarop het voor Spanje meer bezwaarlijk dan voordeelige Porto Rico, het boven andere Spaan. landen met vrije negers en negerslaven opgevolde Cuba, het met Spaan. krijgsvolk bezette kasteel van Vera Cruz en Porto Cabello, en het door zulk krijgsvolk ingehoudene deel van Peru, ten opzichte van Amerika, thans nog slechts de eenige uitzonderingen maken, maar waarvan het volle beslag nadert, daar geldeloosheid bij de staatskas, meer en meer geweldenarij en tegenstand in het moederland verwekken, en het afzenden van krijgsvolk, enz. naar de koloniën daaronder steeds onmogelijker worden, moet. Dan eindigt de jongste vorm van beheer over, en die van den handel op dezelve, zoo volkomen, dat wij daarvan even min behoeven te gewagen, als van de Spaan. hiërarchie; en welhaast volgt men in Spanje ook niet meer de tot dus ver bestaande verdeeling van de gezamenlijke Europoesche landen dier mogendheid in de prov. van Madrid, Toledo, Guadalaxara, Cuenca; La Mancha, Burgos, Soria, Segovia, Avila, Leon, Palencia, Toro, Valladolid, Zamora, Salamanca, Asturio,

Gallicie, Estremadura, Cordova, Seville, Jaen, Granada, Antequera, Murcia, Valencia, Catalonie, Arragon, Navarre, Guipuscoa, Alava, Biscaye en Mallorea, welk laatste de eil. in de Middell. zee omvat, waar men de plaatsgrijpende herbergzaamheid aan de Noordam. heeft opgezegd, uit vrees dat zij er nestelen, en de ganschelijk versmeltende Spaan. zeemagt buiten staat wezen mogt, om hen als dan zonder Brit. hulp wederom te doen verhuizen. Eene hulp, welke aan het tegenwoordige Spaan. bestuur, zoo men wil, tegen allen aantogt van vreemde troepen evenzeer werd toegezegd; als laatsteijik metterdaad tegen de Fr. verleend, wier verdrijving, bijkans de Nederd. uitgave van Lord WELLINGTONS levensbeschrijving, meer het werk van deszelfs eigen leger en welgeordende Port. hulpbenden, dan dat der Spaan. Guerillas en verdere krijgshenden, was. SPANJE (NIEUW) gewezen Spaan. onderkoningschap, in Noordam. ten Z. door Guatimala, ten O. N. en W. door de Golf van Mexico, de staten van Noordam. eenig aan Rusl. afgeestaan land, en den Grooten oceaan, begrensd, van de Andes doorloopen, en vele hooge vlaktes bevattend, boven welke er verscheidene bergtoppen uitsteken, die zich zeer hoog boven de zee verheffen. De Oostkust is laag, hier en daar moerassig, en het moederland der gele koorts. De Westkust is hooger en zandig, maar ook veel heeter van lucht, dan het Andische binnenland, en hierom dun bevolkt. Aan den Noordkant wisselen hitte en koude er zeer sterk af. Verscheidenheid van lucht maakt, dat vele Europeesche gewassen er nevens de eigene des lands zeer wel voort willen, en men vindt er een overvloed van Europisch en ander koren, yams, maniok, boomvruchten, gommen en balsems van velerlei aard, aloë, suikerriet, tabak, koffij, katoen, vanilla, gembor, indigo, pigment, sassaparilla, jalappe, kostbaar hout, heerlijk gevogelte, de meeste Amerik. dieren, Europ. huisdieren, bijen, cochenille, enz. bijkans alle soorten van heele en halve metalen, verdere delfstoffen, met name steenkool en zout. Zilver leverde Nieuw Spapje tot dus ver in den grootsten

overvloed, met hoe veel gebrek aan kunde en doorzigt de mijnen er ook bewerkt werden. Men rekende, dat er jaar door jaar $1\frac{1}{2}$ miljoen ponden van dat metaal over Acapulco en Vera Cruz naar Azie en Europa ging. Bij tusssenpoozen leed de voortgang van het werk aan de zilverbijnen, bij gebrek van kwikzilver uit Spanje, en ten gevolge van vernieling van den toestel, en verloop van de bergwerkers, onder de onlusten, tot welker demping de Kreolen, uit wier midden zij voortkwamen, zich daarom welhaast met de geborene Spanjaarden schijnen te hebben vereenigd, de ja-loersheid, welke hen sinds lang verwojd had, ter zijde stellende. Men begroot er die twee volksoorten, welke gezamenlijk eene der drie hoofdklassen van de bevolking uitmaken, op na genoeg 1,400,000 hoofden. De tweede hoofdklasse bestaat uit Sam-hos, van gemengd inlandsch en Negerbloed, of Mulatten, die uit eene vermenging van negers en blanken voortgekomen zijn, en voor $\frac{2}{3}$ uit Mistyzen, of kroost van vermengde blanken en inlanders. Deze klasse wordt op 3 miljoen hoofden geschat en tot eene min drukkende dan vervoederende betaling van hoofdgeld (*tributo*) evenzeer verplicht, als de derde klasse, die nog talrijker is, uit loutere inlanders bestaat, en wel veelal door overheden uit haar midden geregeerd, maar nogtans grootelijks in de laagte gehouden, wordt. Neger-slaven vindt men in gansch Nieuw Spanje nauwelijks ergens, dan op de zee-kust omstreeks Acapulco en Vera Cruz, waar men suiker plant; en hun getal bedraagt misschien nog geen 6000. Aan de ambten en bedieningen, die aan de eerste hoofdklasse bij uitsluiting opgedragen worden, hadden de geborene Spanjaarden tot dus ver een ongelijk groot aandeel; ja de meeste posten werden in Spanje verkocht, waar men de kolonien ook anderzins plagt te drukken, door het bouwen van hennep en vlas, en het winnen van zijde, olie en wijn, zoo veel doenlijk te verhinderen. Hieromtrent bleef men dus steeds van Spanje, of liever van de vreemde handelhuizen, die den voornaamsten handel van Cadix, enz. dreven, afhankelijk; en dezen verzorgden Nieuw Spanje tevens van pa-

pier, aardewerk, ijzer- en staalwerk. In de kolonien maakt men daarentegen wollen stoffen, hoeden, velerlei goud- en zilversmidswerk, koetsen, huismeubilen, en velerlei snuisterijen, in welker vervaardiging, en het namaken van ander kunstwerk, de inlanders uitmunten. De Kroon had er een kruidmolen en fabr. van tabak, welker monopolie er eene winst van 5 miljoen guldens plagt op te brengen. De gezamenlijke inkomsten werden op 50 miljoen geschat. De handel, tot welks bevordering er van Mexico naar de beide voornaamste havens, Acapulco en Vera Cruz, goede wegen worden aangelegd, en nijverheid zullen er gewis toenemen, als men de lagere klassen weet te weerhouden van zich tegen de eerste hoofdklasse aan te kanten, al de gezamenlijke inrigtingen om ver te werpen, en het land in een tweede Hayti te vervormen; tot verhoeding waarvan men er aan een bekwamen Kreool de magt en den titel van Keizer heeft opgedragen. Onder deszelfs gebied vereent Guatimala, waar Spanje niets ter wereld meer bezit, zich misschien welhaast met Nieuw Spanje, waar het enkele San Juan d'Uloa thans nog in handen van de Spanjaarden is. Tegen alle mogelijke onderneming van huinen kant vinden de voorstanders der onafhankelijkheid gewis veel steun bij de Jesuiten, welke er hersteld zijn geworden, en bij de 1500 andere geestelijken, van welke er vele als zendelingen in de min beschaafde Noorderdeelen des lands verkeerden, en een groot deel der overige zich in de dorpen der inlanders van soortgelijke dienst kwijt. Zij hebben aan hun hoofd 1 Aartsbisschop en 4 bisschoppen. De regthanken zijn er aan 2 audientien te Mexico en Guadaluara ondergeschikt, en het krijgswezen had er tot dus ver 3 divisien, op de laatstgenoemde pl. en in de Oostelijke en Westelijke deelen des lands. De gezamenlijke intendantschappen zijn er Mexico, Puebla, Vera Cruz, Oaxaca, Merida, Valladolid, Guadaluara, Zacatecas, Guanajuato, San Luis Potosi, Oud California, Nieuw California, Nieuw Leon, Nieuw Santander, Durango of Nieuw Biscaye, Sonora, Cohahuila, Texas en Nieuw Mexico of Nieuw Galicie.

SPARANISI, Sicil. vlek, in de Napolit. Terra di Lavoro, 1500 inw.

SPAREN (*Spaarn*) Noordholl. water, dat uit het Haarlemmermeer door Haarlem naar het IJ loopt, *Sparendam*, met een kostbare sluis, aan zijn uiteinde heeft, voorts den naam aan het daaromstreeks liggende *Sparenwoude* geeft, eene der voornaamste uitwateringen van Rijnland is, en een deel van het vaarwater voor middelbare schepen tusschen Amsterdam en Rotterdam uitmaakt.

SPARONE, Sard. vlek van Piemont, prov. Ivrea, 2250 inw.

SPARTA, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Ontario, 1400 inw. vlek van Nieuw Jersey, gr. Sussex, en hoofdpl. van het gr. Hancock, in Georgia; zie voorts *Palaeochori*.

SPARTANBURGH, Noordam. distr. van Zuidcarolina, met 14,300 inw. waaronder 2600 slaven; en hoofdpl. van dat distr.

SPARTEL (KAAP) hoog voorgebergte, aan het inkomen der Straat van Gibraltar, 3 uur O. van Tanger, Afrika's N. W. punt vormend, en, in vereening met eene klip aan haar uiteinde, eene baai aan haar Zuidzijde tegen de Noordelijke winden dekkend. 35° 49' N. Br. 10° 46' W. L.

SPARTIVENTO (KAAP) lage landpunt, welke het Z. O. uiteinde van Calabria ultra uitmaakt; 37° 33' N. Br. 11° 29' O. L.

SPASK, 3 Rus. kreitssteden, gouv. Tambow, met smederijen, handel, 5000 inw. gouv. Rjasan, aan de Oka, en gouv. Kasan, aan de Lesna; Rus. d. gouv. Tomsk; 55° 38' N. Br.

SPASKOI, Rus. vlek, gouv. Kaluga, fabr. van zeildoek en papier, 2500 inw. en nog 2 Rus. pl.

SPATA (*Spada*) N. W. punt van het Turk. eil. Candia.

SPATAREI, Turk. stadje op het eil. Samos, in den Archipel.

SPATI, Noordpunt van het Ion. eil. Cerigo; 36° 34' N. Br.

SPAUBEEK, Nederl. d. prov. Limburg, arond. Maastricht, 600 inw.

SPAY, Fr. vlek, dép. Sarthe, 2 uur Z. van Le Mans.

SPEAKER, bank des Ind. oceaans, N. van Diego Garcia; 4° 54' Z. Br.

SPEAR, kaap, aan de Oostkust van Terre neuve; 47° 31' N. Br. 57° 31' W. L.

SPECCHIA DI FRETI, Sicil. vlek,

in de Napolit. Terra d'Otranto, ongeveer 1500 inw.

SPEELWIJK, zie BANTAM.

SPEENE (*Speenhamland*) Eng. kerspel van Berkshire, 2000 inw.

SPEIGHT'S TOWN (*Klein Bristol*) Westind. zeepl. van Barbados, op het Noordeinde der Westkust, welgebouwd, met 350 huizen, pakhuizen, fortén, enz.

SPEKFELD, Beij. standsheerlijke heid der Graven van Rechteren-Limpurg, Rezatkreis, 4600 inw.

SPEKHAVEN, Noordam. inham van Groenlands Westkust; 64° N. Br.

SPELDHURST, Eng. kerspel van Kent, met ruim 1900 inw.

SPELONCATO, Fr. vlek, aan het Noordeinde van Corsica, 800 inw.

SPENCER, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Tioga, 3128 inw. en van Massachusetts, gr. Worcester, 1453 inw.

SPENCER (KAAP) hoog voorgebergte aan Amerika's N. W. kust; 58° 13' N. Br. en Oosterpunt van de groote *Spencersgolf*, aan Nieuw Hollands Zuidkust; 35° 18' Z. Br. 130° 1' O. L.

SPENCERTOWN, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Columbia.

SPERLINGA, Sicil. stadje, in den Val di Demone, met een sterk bergslot op eene hoogte, waar eenige Fr. den Sicil. Vespermoord ontdekten.

SPERLONGA, Sicil. vlek, in de Napolit. Terra di Lavoro, 1200 inw.

SPESSARTII, groot Beij. woudgebergte, in den Untermainkreis.

SPEY, 2 Pruis. dd. prov. Nederrijn, nabij Koblenz, *Ober* en *Nieder* toegeuoemd.

SPEY, groote Schot. riv. die uit *Loch Spey* in het gr. Inverness voortkomt, de gr. Banff en Murray van een scheidt, 3 uur O. van Elgin in de Noordzee uitloopt, en vaak schielijk zwelt en buiten de oevers treedt. Men vangt er veel salm, enz. Aan den mond ligt *Speymouth*, met 1100 inw. en de riv. geeft ook den naam aan het distr. van *Strathspey*.

SPEYERBACH, Beij. riv. in den Rheinkreis, bij Spiers in den Rijn uitlopend, en in 1703 vermaard geworden.

SPEZZIA (*Speccia*) Sard. stad, in het uiterste Oosterdeel van het Genuesche, op eene hoogte, aan het binnenste van eene naar haar genoem-

de golf, die ruim en veilig is, midden in zich eene bron van zoet water heeft, en door eenige eilandjes wordt gedekt. De stad heeft 4000 inw. en lusthuizen met een schoon plantsoen om zich heen; 44° 4' N. Br. 4° 58' O. L.

SPEZZIA, Turk. eil. in de Golf van Napoli, digt aan den vasten wal, met een eveneensgenoemd stadje van 600 huizen, eene haven aan de Noordzijde, 50' of 60 eigene barken, eenigen wijnbouw, en in het geheel 3500 inw. Ten Z. van hetzelfde ligt *Spezia-Paulo*, of *Aristera*.

SPHACTERIA (*Sfagia*) Turk. eilandje, aan de Westkust van Morah, 4 uur ten N. van Modon, nabij Navarin.

SCHAI RIA, zie **HIERO**.

SPI, Nederl. d. van Namen, 2 uur van de hoofdpl. 1521 inw.

SPIEGELBERG, gr. van den Koning der Nederlanden, in de Han. prov. Kalenberg, 2200 inw. Wurtemb. d. Neckarkreis, met eene groote spiegelFabr.

SPIEKEROOG, zandig Han. eilandje, aan de kust van Oostvriesl. met 1 kerkdorpie van 200 inw. 53° 46' N. Br.

SPIELBERG, Oostenr. vesting in Moravie, nabij Olmutz, meermalen tot staatsgevangenis dienende.

SPIENNES, Nederl. d. van Henegouwen, nabij Mons. 440 inw.

SPIERS (*Speyer*) Beij. hoofdpl. van den Rheinkreis, aan den samenloop van Speyerbach en Rijn, bemuurd, met eene merkwaardige bisschopskerk, 1 gymn. 5140 Roomschegez. en Protest. inw.

SPIETZ, Zwits. stadje, met 1 slot, aan het Thuner meer, canton Bern.

SPIGNO, Sard. marktplek van Piemont, aan de Bormida, prov. Acqui, 2200 inw. Sicil. vlek, in de Napolit. Terra di Lavoro, 1200 inw.

SPIJK, Nederl. dd. van Zuidholl. en van Groningen, arond. Appingadam, 600 inw.

SPIJKENISSE, Zuidholl. d. arond. Brielle, ruim 800 inw.

SPIKE ISLAND, in de Ier. riv. van Cork, 3 uur beneden de stad.

SPILAMBERTO, Moden. stadje, aan den Panaro, 3 uur van Modena.

SPIILIMBERGO, Ven. Lomb. vlek, deleg. Udine, met 1 kasteel.

SPILSBY, Eng. marktplek van Lincoln, op eene hoogte; Nieuw Hol-

landsch eilandje, in **SPINALONGA**, kl met een kasteel, o van Candia, 10 uur C

SPINARZA, Turk banie; aan eene riv. die omstreeks D

SPINCOURT, Fr. dép. Meuse, 8 uur 2 medy, lakenfabr. en

SPINEDA, Ven. L. leg. Cremona, waar *Spino* ligt.

SPINOSA, Spaan. Noordkust, aan de W van Santander.

SPINTHAMMARPUN van het Rus. Ehistlandsholm, met eene Finsche golf, ten N. hebbende.

SPIRDING, Oostprui. Gumbinnen, met vele l

SPIRITU SANCTO, der Austral. Nieuwe Helang, 12 uur breed, z kust, met 2 inhammen zijde, waar men kan an Spaan. riv. die op 23° Stille zee valt; zie voort: **ESPIRITU SANCTO**.

SPIT, ondiepte aan kust van Zuidcarolina, 5 Kaap Fear; 33° 34' N. B

SPITAL, Oostenr. veld lyr. kreits Villach, met het land Ob der Ens, 1 ligt een *Spital am Pyhrn* zwavelbron en marmergro

SPITHEAD, Eng. reced den vasten wal van South het eil. Wight, voor harbour.

SPITSBERGEN, Rus. Noorder IJszee, 100 uur Noordkaap, met een groot dere, vooral ten O. van z het gouv. Archangelsk begi de Eng. ook *Oostgroenland* om dat het door Sir Hugh v by in 1553 ontdekt en *Gro* noemd zou zijn geweest, he 1612—1614 door het Nede met kracht van redenen bet Men beweerde, dat *Willoug* verder ten N. dan het door naar hem *Willoughby's eilan* de Seyna ten Z. O. van h eil. doordrong. Nu wilde

SPRANG, Nederl. d. van Noordbra-
band, in de Langestraat, 1100 inw.

SPREE, Pruis. riv. die in de Laus-
nitz aan de grenzen van Boheme ont-
springt, door het Spreewald loopt,
Berlin en Köln vaneen scheidt, en
zich bij Spandau met de Havel ver-
eenigt, terwijl zij langs kanalen, waar-
over zie **ELVE**, gemeenschap met
Oder en Weichsel heeft.

SPREEWALD, Pruis. landstreek,
in het Brandenb. regtsg. Frankfort,
moerassig, maar van kanalen door-
smeden, en houtrijk.

SPREMBERG, Pruis. stadje, in het
Brandenb. regtsg. Frankfurt, op een
eil. in de Spree, met 1 slot, fabr.
1700 inw. Saks. d. in de Lausnitz,
aan de Spree, fabr. 1500 inw.

SPRENDLINGEN, Hess. vlek, prov.
Rhein, nabij Kreutznach, 1100 inw.

SPRIGG, Noordam. vlek van Ohio,
gr. Adams, 1664 inw.

SPRIMONT, 2 Nederl. pl. waar-
over zie **APREMONT**.

SPRING, Noordam. vlek van Pen-
sylvanie, gr. Centre, 1550 inw. Een
Westind. inham aan de N. O. zijde
van Barbados heet *Springbay*.

SPRINGE, Han. stadje; prov. Ka-
lenberg, 5 uur van Hanover, 1400 inw.

SPRINGEN, Wurtemb. vlek, Jaxt-
kreis, nabij Aalen, fabr. 1000 inw.

SPRINGER, Nederl. zandpl. in het
zeegat tusschen Goeree en Schouwen.

SPRINGFIELD, Schot. d. gr. Dum-
fries, aan de Sark, niet ver van zee,
met veel doortogt te lande; Eng. ker-
spel, gr. Essex, 1200 inw. Noordam.
hoofdpl. van het gr. Hampden, in
Massachusetts, op den Oostoever van
den Connecticut, fraai en welgelegen,
met een tuighuis en gewermakerij,
andere fabr. veel handel, 2767 inw,
en tegenover zich *Westspringfield*,
dat 3100 inw. heeft, en door eene
in 1818 weggespoelde brug met het
andere *Springfield* vereend plagt te
zijn. Dezen naam voeren tevens een
vlek van Nieuw York, gr. Otsego,
1846 inw. 2 vlekken van Nieuw Jer-
sey, gr. Essex, en Burlington, 2360
en 1500 inw. een vlek van Vermont,
gr. Connecticut, tegen over Charles-
ton, 2556 inw. 5 vlekken van Pen-
sylvanie, waaronder een in het gr.
Bucks, 1287 inw. vlek van Ohio, gr.
Hamilton, 2036 inw. nog 5 vlekken
van dien staat en meer andere Noordam.

SPRING HILL, Noordam. vlek van Indiana, gr. Clark, 1114 inw. vlek van Pensylvanie, gr. Fayette, aan de Monongahela, 1837 inw. en nog 4 andere Noordam. pl.

SPRING ISLAND, aan de kust van het Noordam. Zuidcarolina; 52° 22' N. Br.

SPRINGVILLE, Noordam. vlek van Indiana, gr. Clark, 1222 inw. vlek van Noordcarolina, gr. Montgomery.

SPROE (*Sprogoe*) Deen. eilandje, tusschen Zeeland en Funen; 55° 22' N. Br.

SPROTtau, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Liegnitz, aan de *Sprotta*, bemuurd, fabr. handel, 2700 inw.

SPROUSTON, Schot. kerspel, gr. Roxburgh, 1200 inw. Een Eng. kerspel heet *Sprouston* en 2 andere *Sproxtou*.

SPURN HEAD, Eng. Noordpunt van de riv. Humber. De Zuidkaap van het Orkney's eil. Sanday heet *Spurness*.

SPYNIE (*LOCH*) Schot. meertje, gr. Murray, in een kerspel, met 816 inw. dat *Spynie* of *New Spynie* heet.

SQUAM, Noordam. meer van Nieuw Hampshire, daaruit voortkomende riv. en berg ten N. W. van het meer.

SQUAM HARBOUR, Noordam. zee-inham van Massachusetts, N. O. van Cape Ann; 42° 42' N. Br.

SQUARE HANDKERCHIEF SHOAL, Zuidoostelijk gedeelte der Westind. Bahamas, uit eilandjes, klippen en banken bestaand; 21° N. Br. 73° 54' W. L.

SQUARE ISLAND, Noordam. eil. aan de Oostkust van Labrador; 52° 54' N. Br. en in het Noorderdeel van Lac supérieur.

SQUILACE, Sicil. stad, in het Napolit. Calabria ultra I, aan den Favellone, digt aan eene baai van haren naam, in 1787 door aardbeving grootelijks beschadigd, maar echter nog een bisschop hebbend. In de nabijheid vindt men lood; 39° 3' N. Br.

SRAVACA BELGULA, Ind. stad van Mysour, veelal van Benjanen bewoond, wier priesters *Sravacas* heeten, die in de nabijheid een tempel op een berg hebben, en een afzonderlijk beeld ter hoogte van 70 voet; 12° 45' N. Br.

SRI MUTTRA, groote Ind. stad van Agra; 26° 41' N. Br.

SRI PERMATURA, Ind. stad van Carnate; 12° 59' N. Br.

SRINER BERG, Oostenr. gebergte van Kroatie, in de Julische Alpen.

STAAB (*Stadt*) B. van Pilsen, met 130

STAATZ, Oostenr. land Unter der Enmanhartsberg, 1 slo

STABLO, Nederl. van Luik, arond. V. grenzen, looijerijen

STABROEK, Ned. arond. Antwerpen, am. stad van Brit.

regteroever der Des des bewinds over de riv. en den Essequ

groote Gouvernem gansch op zich zelv

van hout, op een v grootendeels aanzien

wijdige rege wegen van de middelste be

er achter de huizen de riv. palen, kanal

die veel gerijf aanb vens de gezondheid

deelen. De stad h eene nieuwe stad, e

een fort tot hare de tegenoverliggenden o

middel van een por schap. Daar loopt e

wijdig aan de riv. e naar den Essequibo.

er, naar mate de k steeds toe, en de

thaus veel sterker zij ken, 2000 vrije negen

die men er niet lang **STACK**, Brit. eiland

zee, Z. van het eil dere, *North* en *So*

W. van het eiland H of *Burgh* heeten Sc

de Oostkust; 58° 2 of *Duncansby* wede

dezelfde kust; 58° *Stacks of Hempriggs*

aan die kust; 58° voorts **STAGS**. **STAD**, Zwits. d.

aan het meer van Ko kleine haven en vissch

holl. pl. arond. Bri meldijk, met ongeve

Stad aan het Haring

STADE, Han. hoe

Bremen, aan de S

dezer mond, en de

Schwinger schanze,

wachtschip den Han

Ouden *Strophades*, en het verblijf van Harpijen, dat is zeeroovers. Op het kleinste vindt men schapen en hazen. Het grootste alleen is bewoond, maar enkel van 40 Grieksche monniken in een versterkt klooster, die jegens alle mans gastvrij zijn, maar alle vrouwen van het eil. weren, ja er geene wijfjes van dieren dulden.

STAFFARDA, Sard. vlek van Piemont, nabij Saluzzo; slag van 1690.

STAFFELSTEIN, Beij. stadje, Mainkreis, aan den Main, en den voet van een berg, waarheen men in bedevaart gaat, wijnbouw, handel, ongeveer 1200 inw.

STAFFIS, zie ESTAVAYER.

STAFFORD, Eng. gr. ten N. en O. door de riv. Dove, Trent en Meese, van Derbyshire gescheiden, aan den Noordkant bergachtig, aan den Zuidkant golvend vlak, door de gezegde riv. de Severn, enz. den Great Trunk en meer andere kanalen, bewaterd, aan den Zuidkant hier en daar zeer vruchtbaar. Men drijft er landbouw en veeteelt, en fokt zwaar rundvee, delst steenkool en ijzer, bewerkt dit metaal, en vervaardigt velerlei fabriekgoederen, als aardewerk, glas, snuisterijen, katoenen, zijden lint en garen, papier, huiden, schoenen op de koop, enz. De verdere uitvoer is wol, kaas, boter, enz. Men telt er 295,000 inw. in 5 Hundreds.

STAFFORD, hoofdpl. van het eveneensgenoemde gr. laag maar aange naam van ligging, en welgebouwd; met 1 kanaal, dat aan de Trent uitkomt, 2 kerken, verscheidene bedehuizen, een fraai graafschapshuis, looijerijen, en vele schoenmakers onder de 4868 inw. In Dorsetshire ligt een *West Stafford*, en *Stafford* heet een Noordam. gr. in het N. O. van Virginia, met 9850 inw. waaronder 4200 slaven; hoofdpl. Falmouth; een vlek in dat gr. een van Connecticut, gr. Tolland, met 1 staalbron en 2300 inw. en een van Nieuw Jersey, gr. Monmouth, 1239 inw.

STAFFSIO, Zweed. d. van Nyköpinglän, nabij de hoofdpl. met groote ijzerwerken en eene geschutgieterij.

STAFISBERG, Zwits d. canton Bern, 5 uur Z. Z. O. van de hoofdpl.

STAGE, onbewoond Noordam. eilandje, aan de kust van Maine.

STAGHIGLIOLE, Ven. Lomb. vlek, S s

regtsg. van Bobbio, aan de Coppa, ongeveer 900 inw.

STAGIRA, Turk. vlek van Rumieli, sandsjakschap Gallipoli, aan de golf van Contessa, 15 uur van Salonik.

STAGNO, Oostenr. stadje van Dalmatie, kreits van Ragusa, bemuurd, met het fort *Stagno Piccolo* in de nabijheid, eene goede haven en visscherij, 1 bisschop; maar geene gezonde lucht. Niet ver van daar voert de schepszetel der Montenegrijnen den naam van *Stagnovich*.

STAGOUS, Turk. stad, in het binnenland van Albanie, 4000 inw.

STAGS (DE) Ier. klippen, aan den mond der riv. van Cork; 51° 48' N. Br. andere, 2 uur Z. van Castle haven, 51° 26' N. Br. heeten de *Stags van Castlehaven*, en wederom andere, aan Ierl. Westkust, 55° 22' N. Br. de *Stags van Broadhaven*. Nog meer andere klippen aan de kust van Grootbritannien heeten *Stags*, vergelijk **STACKS**.

STAINES, Eng. kerspel van Middlesex, aan de Theems, boven London, met eene brug over de riv. en ongeveer 2000 inw.

STAINFORTH, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, aan den Don en een kanaal, dat aan de Trent uitkomt.

STAINLAND, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, 2077 inw. In hetzelfde deel van Yorkshire ligt een *Stainington*, en een *North en South Stainley*.

STAINS, Fr. vlek, dép. Seine, 2 uur N. van Parijs, 1100 inw.

STANTON heeten verscheidene Eng. pl. van Yorkshire, Lincoln, Durham, Cumberland en Westmorel.

STAINVILLE, Fr. vlek, dép. Meuse, 2 uur Z. van Bar sur Ornain.

STAITHEES, Eng. d. van Yorkshire, North Riding, aan zee, met zeer stout zeevolk, haringvangst, enz.

STALBRIDGE, Eng. vlek van Dorsetshire, kousenfabr. 900 inw.

STALIMENE, zie **LEMNOS**.

STALLUPOHNEN, Oostpruis. stadje, regtsg. Gumbinnen, 2500 inw.

STALOWICZE, Rus. stadje, gouv. Minsk; slag van 1789.

STAMBOURNE, Eng. kerspel van Essex, 1353 inw. 2 andere kersp. van Essex heeten *Great en Little Stanbridge*.

STAMBRUGES, Ne negouwen, ongeveer 1074 inw.

STAMFORD (Stan) aan de grenzen van F thampton, en deels in maar meerendeels op oever der riv. Welland handel in ston, stee steen, waarvan de me gebouwd zijn. Men spelskerken en 5500 in am. vlek van Nieuw-Y ware, met 1540 inw. e am. pl. heeten ook *Sta Eng. Yorkshire*, East 1 2 aan elkanderen palei men van *East en W bridge*; en in Northum spel met 1800 inw. die *fordham*.

STAMMEL, Pruis. Kleebergsche regtsg. geveer 900 inw.

STAMMERSDORF; O 5 uur N. van Wenen.

STAMMHEIM, Zwits. Thurgau, in *Ober en Ne heim* gedeeld, 3000 inw d. Neckarkreis; Hess. d. hessen.

STAMPA, Ven. Lomb. Sondrio, aan het meer va

STAMPALIA (*Istamp* eil. 26 uur W. N. W. va 5 uur lang, met goede bi om gebrek aan zoet wa aanvallen van zeerovers, d 56° 40' N. Br. Turk. eil. Candia, met eene haven.

STAMPEEN (*Stompha*) regtsg. Presburg, met een **PALÉTS**, 1 Roomschez. k nag. lakenweverij, handel.

STAMPROI, Nederl. vlek burg, arond. Roermonde.

STANCO (*Istantoi*, *Stan* eil. aan de kust van Anad van Stampalia, en voor de Stanco; met vele cypressen, en vruchtboomen. Men ga den naam des eil. (*Cos*) aan di nen, welke het opleverde met ongeveer 4000 Grieken en bevat eene eveneengenoec aan eene baai, met eene b door een kasteel gedekt w 36° 56' N. Br.

STAND DAAR BUTTEN,

e- lusthuizen, te zamen 1387 inw.

le- STANNERN, Oostenr. vlek, in den
Moravischen kreits Iglau, 1100 inw.

e- STANNINGTON, Eng. kerspel van
Northumberland, 1270 inw.

li, STANQUE DE VARES, Spaan. kaap
k; aan de Noordkust, O. van Kaap Orte-
na- gal: 45° 47' N. Br. 12° 32' W. L.

STANSTEAD, eenige Eng. kersp.
ou- waaronder een, *Abbots* toegenoomd,
in; met 832 inw. in Hertfordshire, en een,
nw. dat den toenaam *Montfichet* van een
m- oud kasteel ontleent, met 870 inw.
in Essex. Een *Stanstead*, in het Ne-
380 der- Kanadasche gr. Richelieu, heeft
al- 2500 inw.

ter- STANTON heeten vele Eng. pl. waar-
onder slechts een, *Lacy* toegenoomd,
Car- gr. Shrop; meer dan 1000 inw. heeft.

STANWAY, Eng. kerspel van Mid-
dlesex, 1632 inw.

STANZ, Zwits. hoofdpl. van het
canton Unterwalden, aan den voet
van den *Stanzerberg*, met eenige goede
gebouwen, een beeld van WINKELRIED
op eene fontein, 2100 inw. en in de
nabijheid, aan het meer der Vier
ber- Waldstädten, het vlek *Stanzer stadt*,
Dür- met 12 grootere en vele kleine vaar-
tuigen, veel doorvoer van goederen,
vlek, een tolhuis voor dezelve en 800 inw.

STAPELMOER, Nederl. d. van Gro-
ningen, arond. Winschoten, 1100 inw.

STAPHORST, Nederl. d. van Over-
ijssel, N. O. van Hasselt.

STAPLEFORD, Eng. kerspel van
Nottingham, 954 inw. en meer Eng. pl.

STAPLEHURST, zeer gezond en
vruchtbaar Eng. kerspel van Kent,
1350 inw.

STAPLETON, Eng. kerspel, met
eene zonderlinge bron en 1921 inw.
in Gloucester; en meer Eng. pl.

STAPODIA, Turk. eilandje, in den
Archipel, aan het Westeinde van Nicaria.

STARAJA RUSSA, Rus. kreitsstad,
Een gouv. Novogorod, met een groot zout-
gouv. werk van de kroon, veel handel in
vlas en hennep, en 5300 inw.

STARASOL, Oostenr. stad, in den
Galizischen kreits Zambor, met 4 ker-
ken, zoutketen, en 3500 inw.

STARCROSS, Eng. vlek aan de
Ex, niet ver van zee; zie voorts START.

STARGARD, voornaam deel van
Meklenburg-Strelitz, met 6000 inw.
en de hoofdpl. *Stargard* of *Alt Star-
gard*, die 900 inw. heeft. Pruis.
stad, in het Pommersche regtsgr.

Stettin, aan de Ihna, bemuurd, 3 kerken, 1 collegie, meerderlei andere scholen, velerlei fabriekwezen, uitvoer van koren langs de riv. naar den Oder en de Oostzee. Een Westpruis. stadje, 9 uur Z. van Dantzig, met brouwerijen, branderijen, leertouwerijen, en vele Joden onder de 2800 inw. heet ook *Stargard*, of *Starograd*.

STARITZA, Rus. kreitsstad, gouv. Twer, aan den uitloop van de *Staritza* in de Wolga, handel in hennep, enz. eene groote jaarmarkt, 5400 inw.

STARK, Noordam. gr. in het O. van Ohio, dat in 1815 reeds 9500 inw. had.

STARKENBACH, Boh. riviertje, kreits van Biczow, en stadje aan hetzelfde, met 1 slot en 1200 inw.

STARKENBURG, Hess. prov. aan den Rijn, ten Z. van den Main, golvend vlak, de Bergstrasse en een deel van het Odenwald bevattend, met bouw van tarwe, gerst, haver, vlas, hennep, hier en daar ook wijn, amandelen, kastanjes, velerlei andere boomvrucht, aardappelen, meekrap, enz. eene aanzienlijke veeteelt, eenig fabriekwezen, inzonderheid te Offenbach, en 200,000 inw. hoofdpl. Darmstadt.

STARODUB, Rus. kreitsstad, gouv. Tchernigow, handel in vee, koren, matten, touwwerk, hennep, potasch, enz. op 2 sterk bezochte jaarmarkten, 4000 inw.

STAROI BUCKLOW, Rus. stadje, gouv. Mohilew, aan den Dnieper.

STAROI (OSKOL) zie OSKOL STAROI.

STARO CONSTANTINOW, Rus. kreitsstad, gouv. Volhynie, aan den Slutsch, ruim 4000 inw.

STAROSOI, Oostenr. stadje van Galizie, 17 uur Z. W. van Lemberg.

STAROVESK, Rus. stadje, gouv. Slobodsk - Ukraine.

START, kaap aan de Z. O. kust van Devonshire, op 50° 13' 26" N. Br. 8° 31' 29" W. L. ten W. van zich eene naar haar genoemde baai hebbende, waaraan een *Starcross* en *Streetgate* liggen.

STARUP, Deen. riv. die aan den Zuidkant der Westkust van Jutl. uitloopt.

STARVEGUT, Westind. kaap aan de Z. W. kust van Jamaica; 17° 58' N. Br. en baai ten Z. van dezelve.

STARYSZOW, Pool. vlak, wai-woodschap Satalomir, nabij Radom.

STASSFURT, Prui Saks. regtsg. Maagde met looijerijen, 1 zou STASZOW, Pool.

schap Sendomir, 16.

STATEN EILAND

STATEN ISLAND

van Nieuw York, tot 1 behoorend, 6 uur Jan

STATEN LAND 1

het door hem ontdekt Zeeland, en heet een

dat de Straat van Le

zich en het Vuurland

gens door de zee om

STATESBURGH, Ne

Zuidcarolina, distr. Cl

akademie en boekdruk

STATESVILLE, No

van het gr. Iredel, in

STATHILLE, Neder

vlaand. 2½ uur van Br

STAUBBACH, water

van 1100 voet, in het

Bern, nabij Lauterbru

STAUF, Beij. d. O

met een slot en 177

STAUFEN, Bad. sta

kreis, looijerijen, lake

werijen, spijkermakerije

lens, een instituut v

men, 1500 inw.

STAUGHTON, Eng.

Huntingdon, 960 inw.

noemd, ter onderscheid

Staughton, dat in het g

STAUNTON, dezen

verscheidene Eng. kers

Noordam. hoofdpl. van

gusta, in Virginia, met

3 bedehuizen, 1500 inw

velbron in de nabijheid.

STAVAERN, zie F

VAERN.

STAVANGER, Noorw

van Christiansand, aan e

uitvoer van visch en ho

Naar de omstreken hee

rendieren gevoerd; 58°

STAVE, Nederl. d.

arond. Philippeville, 524

STAVELE, Nederl. vl

vlaand. arond. Veurne,

STAVELEY, Eng. ker

byshire, 1793 inw. en m

STAVELOT, zie STAB

STAVENISSE, Nederl.

land, in het land van Thol

STAVEREN, Nederl.

Wijnhuis te zamen 1787 inw.
STEENIG GEBERGTE (*Rocky mountains*) groot Noordam. gebergte, dat over het geheel van het Z. O. naar het N. W. ten N. loopt, uit 3 evenwijdige reeksen, waarvan de Oostelijkste de laagste is, en de Westelijkste zeer hoog klimt, bestaat den Missouri aan den eenen kant, de Columbia aan den anderen, en meer andere riv. afgeeft, en door de Snake Indians en andere inlanders van langer statuur, bewoond wordt. Men is de kennis van hetzelfde aan LEWIS en CLARKE verschuldigd, die uit de Verenigde staten den Missouri opstevenden.

STEENKERKE, 2 Nederl. dd. van Westvlaand. arond. Veurne, 610 inw. en van Henegouwen, nabij Enghien, 800 inw. slag van 1692.

STEENKIÖR, Noorw. d. aan de Noordzijde van den Drontheimfiord.

STEENOKERZEEL, Zuidbrab. d. arond. Brussel, met Hamelgem 1200 inw.

STEENPLAAT, Oostind. vlek, op de Westkust van Gilolo; 1° 20' N. Br.

STEENVOORDE, Fr. cantons hoofdpl. dép. du Nord, 7 uur N. W. van Rijsel, linnenreederij, fabr. van wollen stoffen, looijerijen, 3200 inw.

STEENWIJK, Nederl. cantons hoofdpl. in het Noordelijkst gedeelte van Overijssel, aan de *Steenwijker Aa*, en eene gegravene vaart naar Blokzyl, *Steenwijkerwold* en *Frederiksoord* in de nabijheid, poorten en wallen, en ruim 2000 inw. hebbende.

STEGGERDEN, Nederl. d. van Vriesl. in den Z. O. hoek, ruim 500 inw.

STEEPHOLMES, rotsig Eng. eilandje, in het Verkeerde kanaal.

STEFANO (Str.) Sicil. stad, op de Noordkust van den Val di Demone, welgelegen en geregeld van aanleg, met 3000 inw. onbewoond eilandje in de Golf van Napels, en stad van het Napolit. Calabria ultra, met 2400 inw. *del Bosco* toegenoomd. Eene Sard. stad van Piemont, prov. Acqui, 5 uur O. Z. O. van Alba, met 2400 inw. heet naar de riv. waaraan zij ligt, *St. Stefano Belbo*.

STEEFT, zie MARKTSTEEFT.

STEGE, zie MAEEN.

STEGEBORG, Zweed. zeepl. met eene haven, 3 uur N. van Kalmar.

STEGEN, een der Noorw. Lofodden eil. met 3 ontzaggelijke pieken.

STEIGNTON, Brit. kersp. van

Wallis, gr. Pembroke, 1961 inw.

STEIN, Nederl. d. van Limburg, nabij Mechelen, ruim 1000 inw. Zwits. vlek, canton Schaffhausen, aan den Rijn, met eene brug over de riv. scheepvaart, enz. 1800 inw. Oostenr. stadje van het land Unter der Ens, nabij Krems, aan den Donau, met eene brug over de riv. en 1000 inw. neringrijk Oostenr. stadje, in den Illyrischen kreits Laibach, aan de Drave; Bad. vlek, 3 uur O. van Karlsruhe, 1200 inw. Eene Hung. stad van 2200 inw. regtsg. Eisenburg, aan de Günz, slecht gebouwd, uitgezonderd een plein met eene bisschopskerk, een bisschoppaleis, seminarium en raadhuus, heet *Stein am Anger*, of *Szombathely*; een Oostenr. vlek, in het land Unter der Ens, viertel Oberwienwald, *Stein am Kirchen*; een Oostenr. kerspel van Tyrol, kreits van Brunecken, met 3600 inw. *Stein am Ritten*; een groot Zwits. d. canton Appenzel, *Stein am Stein*; een Boh. vlek, kreits van Leutmeritz, met glasblazerijen en 1600 inw. *Stein Schouau*, en een Pruis. vlek, in het Siles. regtsg. Reichenbach, met 1000 inw. *Stein Seifen*.

STEINABRUCKL, Oostenr. vlek, in het land Unter der Ens, viertel Oberwienwald, met eene zeer groote katoenfabr.

STEINACH, Oostenr. vlek, in den Tyrolschen kreits Imst; Saksen-Meiningisch vlek, in het Unterland, met 1100 inw. die hangsloten, knipmessen, enz. vervaardigen en uitventen; d. in het Saksen-Meijn. Oberland, ook 1100 inw. veel kunstvljt, en in de nabijheid *Obersteinach*, met fabr. In den Beij. Untermainkreis ligt, nabij Schweinfurt, een *Marktsteinach*, met 1200 inw. en in den Beij. Mainkreis, aan het riviértje *Steinach* een *Stadtsteinach*, met fabr. en 1100 inw.

STEINAU, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Breslau, aan den samenloop van *Steinau* en Oder, versterkt, fabr. 2000 inw. Pruis. vlek, in het Siles. regtsg. Oppeln, met 1 slot van den Graaf van Haugwitz. Een Keurhess. vlek, in het Hanausche, met 1 slot, 1 paardenstoeterij en 1100 inw. heet *Steinau an der Strasse*.

STEINBACH, Keurhess. vlek, in het Schmalkaldsche, met 2000 inw.

die veel ijzerwerk versen-Meiningisch vlek, stadje, in den Kinzig, 1700 inw. Oostenr. d. der Ens, Traunvierte met vele messenmakers prov. Luxemburg, 2 falise; Fr. stadje, arond. Weissenburg, meer Fr. en Duitsche.

STEINBERG, klein ting, in het Siles. aan den weg naar Beretgsg. Kleef, enz.

STEINBUHL, Oost Illyrischen kreits Lail ijzerwerken; Beij. d. branderijen, enz.

STEINE, 3 Pruis. regtsg. Reichenbach, *Ober Mittel* en *Nieder*.

STEINFELD, Old 2870 inw. met een d. en in een naar l amt van 5370 inw. 2 Rheinkreis, *Gross* genoemd, te zamen 10 Untermainkreis, 814.

STEINFORT, Ned arond. Luxemburg, met Hagen en Sterf.

STEINFURT (*Bur*, hoofdpl. van eene s der Vorsten van Bent met 2000 inw. regtsg. deszelfs. *Steinfurter* gevend, en 1300 inw. een fraai residenties een Atheneum alhier, LING, de CANNEGIEF verde, is er eene bo aanmerkelijke hands Een Hess. d. van ook *Steinfurt*; zie STEINFURT.

STEINHAGEN, P Westphaalsche regtsg. nenreederij, branderij.

STEINHEIM, Pruis Westphaalsche regtsg. muurd, 1700 inw. He Starkenburg, aan den bergslot en 800 inw. *heim*; Wurtemb. vlek kreis, 1520 inw. Een in den Wurtemb. Ne 1080 inw. heet *Steinhe* STEINHOFEN, Ho. chingsch. d. 1260 inw.

- STEMBERT, Nederl. d. van Luik , nabij Verviers, 1615 inw.
- STENAY, Fr. cantons hoofdpl. d'ep. Meuse, 7 uur N. N. W. van Verdun, aan de Maas, versterkt, 2300 inw.
- STENCZICZ, Pool. stadje, wai-
woodschap Sendomir, O. van Radom.
- STENDAL, Pruis. stad, in het Saks. regtsg. Maagdenburg, versterkt en vrij groot van omvang, doch nog geen 5000 inw. tellend. Hieronder zijn er vele van Fr. afkomst; en men vindt er fabr. van laken, linnen, leder en tabak. WINKELMAN werd hier geboren.
- STENNESS, Schot. kerspel van het Orkneis eil. Pomona, met het zout meer *Loch Stenness*, en eilandje aan de Noordkust van het Hitsu Main-land, voor eene kleine baai, waar men veel visch vangt.
- STENOSA, Turk. eilandje, in den Archipel, welks geringe bevolking er geiten weidt; 37° 5' N. Br.
- STENSZEWO, Pruis. stadje, 4 uur Z. W. van Posen, 800 inw.
- STEPAN, Rus. stad, gouv. Volhy-
nie, ongeveer 3700 inw.
- STEPENITZ, Meklenb. riv. die na-
bij den mond der Trave in deze valt.
- STEPHANESCHTIE, Moldav. vlek, in de Zara de Suss, aan den Pruth, 14 uur ten N. van Jassy.
- STEPHENKIRK, zie STONY KIRK.
- STEPHENS, Eng. kerspel van Corn-
wall, 1121 inw. inham aan de N. W. kust van het Gallapagos eil. Chatham, en van het grootste Falklands eil.
- STEPHENS EILAND, van Ameri-
ka's N. W. kust; 54° 11' N. Br. in Cooks straat, tusschen de 2 groote eil. van Nieuw Zeeland; en in Tor-
res Straat, N. van Darnleys eil. 9° Z. Br. 158° 6' O. L. Nog 2 andere Austral. eil. bij elkander gelegen, en van rissen omgeven, op 0° 22' Z. Br. 35° 45' O. L. heeten *Stephens eilanden*.
- STEPHENS KAAP, aan Nieuw Hol-
lands Oostkust; 32° 35' Z. Br. aan het Noorder uiteinde des Zuidelijksten grooten eil. van Nieuw Zeeland, nabij het Stephens eilandje, en aan Ameri-
ka's N. W. punt; 63° 55' N. Br.
- STEPHENS PASSAGE, doortogt
tusschen Amerika's N. W. kust en het Admiraliteits eil. met het Zuider in-
komen op 57° 29' N. Br.
- STEPHENS (FORT ST.) hoofdpl.
van het Noordam. Alabama distr. met
reeds 250 huizen, 1 drukkerij, 1

akademie, enz. 31° 53' N. Br.

STEPHENTOWN, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Rensselaer, ongeveer 2600 inw.

STEPNEY, aan London vastgebouwd Eng. kerspel van Middlesex, met verscheidene kerken, bedehuizen, liefdadigheidsgestichten, begraafpl. en in 1811 ruim 35,000 inw.

STERBA (*Czerba*) Hung. vlek, regtsg. van Liptau, 1400 inw.

STERLING, 3 Noordam. vlekken van Massachusetts, gr. Worcester, 1472 inw. van Connecticut, 1100 inw. en van Vermont, gr. Franklin.

STERLITAMAK, Rus. kreitsstad, gouv. Orenburg, aan de *Sterla*, waar men zout uit de omstreken oplegt.

STERNBERG, Oostenr. stad der LIECHTENSTEINEN, in den Moravischen kreits Olmütz, welgebouwd met 1 kasteel, fabr. van laken, linnen, en zeildoek, 8000 inw. Boh. vlek, kreits van Kaurzim, met een bergslot; Pruis. stadje, in het Brandenburg. regtsg. Frankfurt, 800 inw. Meklenb. Schwerinsch stadje, distr. Rostock, aan een meertje; gewezen gr. met ruim 5000 inw. in het Lippe-Detmoldsche.

STERPENICH, zie STEINFORT.

STERREBEEK, Zuidbrab. d. nabij Brussel, 830 inw.

STERZINGEN, Oostenr. vlek van Tyrol, aan den voet van den Brenner, met 800 inw. waaronder vele zwaardvegers, en 1 zilvermijn.

STETTEN, Beij. d. nabij Angsburg, aan een meertje van deszelfs naam, 1100 inw. Een Bad. vlek, met 800 inw. in den Seekreis, heet *Stetten am Kalten markte*; een Wurtemb. vlek met 1740 inw. in den Neckarkreis, nabij Stutgard, *Stetten im Remsthal*; en een met 1000 inw. in denzelfden kreits *Stetten unterm Heuchelberg*.

STETTIN, Pruis. regtsg. in het midden van Pommern, met 336,000 inw. in de kreitsen Stettin, Randow, Anklam, Demmin, Usedom-Wollin, Kamin, Greifenhagen, Pyritz, Saatzig, Naugard, Regenwalde en Greifenberg-Osten gedeeld.

STETTIN (*Altstettin*) Pruis. hoofdpl. van een hoofddeel van Pommern en van deze gansche prov. met de naaste omstreken een kreits van 26,200 inw. vormend, meerendeels op den

linker oever van den Oder, over welken er hier eene lange brug ligt, die het in de lengte gebouwde, en van achteren door den Odertak Parnitz gedekte, Lastadie met het kunstmatig grootelijks versterkte voornaamste der stad vereenigt. Bij de vestingwerken komen 3 sorten, en Stettin heeft 4 voorsteden, verscheidene pleinen, onder welke het Koningsplein met een marmeren standbeeld prijkt, een koninklijk slot met eene kerk voor Roomschez. en Geref. beide, een klooster van Johannes-broeders, 5 Luth. kerken, 1 Atheneum, velerlei andere scholen, 3 openbare boekeringen, waaronder eene in het landschapshuis, 1 kabinet van naturalia, 1 schouwburg, 1 beurs, veel handel in Silesische linnen, lakens en verdere wollen stoffen, lijnzaad, koren, oost, hout, enz. Ingevoerd worden er velerlei andere goederen. In 1820 kwamen er 649 schepen aan, van welke lading er een deel te Swinemunde op 578 ligters was overgescheept. De stad heeft veel baringvischerij, koopvaardij met eigene schepen, scheepsbouw, 1 ankersmederij, fabr. van zeildoek, en velerlei andere, buiten het krijgsvolk, 22,157 inw. waaronder vele van Fr. afkomst; 53° 25' N. Br. 10° 40' O. L.

STETTIN (NEU) Pruis. stadje, in het Pommersche regtsg. Köslin, aan de Persante, met 1 slot, 1 gymn. 1 klokkengieterij, enz. 1800 inw.

STEBUEN, Noordam. gr. van Nieuw York, ten N. aan het gr. Ontario grenzend, ten Z. aan Pensylvanie, 7246 inw. hoofdpl. Bath; vlek van het Nieuw Yorksche gr. Oneida, en van het gr. Washington, in Maine. De hoofdpl. van het gr. Jefferson, in Ohio, heet *Steubenville*, ligt aan den Ohio, en had in 1817 reeds 453 huizen, 3 kerken, 1 akademie, 1 drukkerij en fabr.

STEUSSLINGEN, Wurtemb. vlek, Donaukreis, nabij Ehingen, 1100 inw.

STEVENAGE, Eng. d. gr. Hertford, 4 uur N. van de hoofdpl. ongeveer 1300 inw.

STEVENS KLINT heet het rotsig Z. O. uiteinde van het Deen. Zeeland.

STEVENSTON, Schot. kerspel, gr. Air, 3600 inw. en d. aldaar, met 1777 inw. waaronder vele wevers van mutsen, enz. ook *Stewarttown*.

STEVENSWEERT, Nederl. vesting en d. van Limburg, op een eil. in de Maas, nabij Maseyk, 686 inw.

STEVOORT, Nederl. d. van Limburg, nabij Hasselt, 673 inw.

STEWART, Noordam. gr. in het N. W. van Tennessee, 4262 inw. waaronder 778 Negerslaven.

STEWART (PORT) inham van Amerika's N. W. kust; 55° 38' N. Br.

STEWARTS GROEP noemde HUNTER 5 Austral. eilandjes, welke LE MAIRE denkelijk reeds zag. Men betreft ze tot de Salomons eil. en zij liggen op 8° 26' Z. Br. en na genoeg 158° 30' O. L.

STEWARTSTOWN, Ier. vlek, gr. Tyrone, handel in linnen.

STEY POINT, Noordam. landpunt van Labrador; 58° N. Br. 66° 35' W. L.

STEYER, Oostenr. riv. van het land Ob der Ens, die 5 uur Z. van den Donau in de Ens uitloopt, en met deze laatste riv. eene stad van den naam van *Steyer* omvangt, welke over beide riv. voorsteden nevens zich heeft, en zelve meer dan 10,000 inw. bevat. In 1803 had zij er slechts 7000. Zij sproot uit een fort, dat aan het einde der 10 eeuw tegen de invallen der Hung. werd aangelegd. Zij is welgebouwd, en van schoone tuinen en lusthuizen omgeven. Een groot deel van hare bevolking en die der omstreken werkt in ijzer, en zij bevat eene groote geweermakerij, benevens fabr. van katoenen en wollen stoffen. Men drijft er veel handel in ijzerwerk, linnens, enz. 48° 4' N. Br.

STEYERRECK, Oostenr. stadje van het land Ob der Ens, Muhlviertel, aan den Donau, met 1 bergslot.

STEYL (*Steele*) Pruis. stadje, in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, aan de Ruhr, nabij Essen, 1200 inw.

STEYNING, Eng. vlek, gr. Sussex, aan den Adur, met eene zeer oude kerk, kazernen, veehandel, ongeveer 1200 inw.

STEZICA, Pool. stadje, waiwoodschap Polachie, aan den Weichsel.

STIECHOWITZ, Boh. vlek, kreits van Beraun, aan de Moldau, met aanzienlijke buskruidmolens.

STIEGE, Brunsw. vlek, in het Blankenburgsche, met een oud bergslot, dat in de rots gehouwen is, en ongeveer 900 inw.

STIEKNA, Boh. vlek, kreits van

Prachin, 1 fraai slot, linnenfabr.

STIENS, Nederl. d. van Vriesland, 1½ uur N. van Leeuwarden, 1400 inw.

STIERMARKEN (*Steyermark*) Oostenr. prov. ten Z. van het land Unter der Ens, en ten W. van Hongarije, oulings aan Steyer, waarvan het den naam ontleent, als markgraafschap onderhoorig, van een Alpen-tak, die den naam van de *Steyrische* draagt, doorloopen, en over het geheel vrij bergachtig, maar nogtans ruime valleijen, en aan den Zuidkant zelfs groote vlaktes, bevattend, en wel bewaterd. Men bouwt er aan den Z. O. kant wijn en mais; en door de gansche prov. henen koren, peulvruchten, hennep en vlas. Het land verschaft veel ooft, hout, medicinale kruiden, enz. Rundvee, paarden, enz. vallen er zeer goed. De bergen bevatten velerlei metalen en andere delfstoffen. Inzonderheid delft en verwerkt men er veel ijzer, en men drijft er velerlei kunstvljht. De uitvoer gaat er den invoer grootelijks te boven. Het land wordt als het overige van Oostenrijk bestuurd. Men plagt het in *Ober-* en *Unter-Steyermark* te deelen. Thans is het in de kreitsen van Grätz, Mahrburg, Cilly, Bruck en Judenburg, gedeeld. Het heeft ongeveer 800,000 inw. van Duit-sche en Wendische afkomst.

STIGLIANO, Sicil. stad, in het Napolit. Basilicata, 3500 inw.

STILL, Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, nabij Molsheim, 900 inw.

STILL WATER, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Saratoga, aan de riv. Hudson, 2500 inw. en vlek van Nieuw Jersey, gr. Sussex.

STILLE ZEE, benaming van den Evennachtslijns Grooten oceaan tus-schen de Kee-kringen, meermalen, ofschoon ten onrege, over den Noorder en Zuider Grooten oceaan uitgestrekt.

STILO, Sicil. stadje, in het Napolit. Calabria Ultra II., met ijzermijnen, 1800 inw. Eene landpunt aan de Oostkust van Calabrie, 38° 27' N. Br. heet *Kaap Stilo*.

STINCHAR, zie ARDSTINCHAR.

STINKING ISLANDS noemen de Eng. eene groep aan de Oostkust van Terre neuve; 40° 28' N. Br.

STIPHOUT, Noordbrab. d. tusschen Eindhoven en Helmont.

STIRLING, Schot. gr. Z. van Perth en Clackmannan, aan den Zuidkant bergachtig, elders golvend vlak, hier en daar moerassig, zacht en zuiver van lucht, met bouw van gerst, haver, aardappelen, vlas, hennep, enz. Men vindt er hout, ijzer, steenkool, enz. benevens de gewone huisdieren, en na genoeg 55,000 inw.

STIRLING, hoofdpl. van het eveneensgenoemde Schot. gr. aan den Fortschen Frith, in het hangen van eene rots, waarop er zich een kasteel verheft, laatstelijk veel vergroot en verbeterd, met 2 kerken, 1 groot stadshuis, 1 Lat. school, eenig fabriekwezen, handel met de omstreken en de Oostzee, 5800 inw. 56° 6' N. Br.

STITHIANS (ST.) Eng. kerspel van Cornwall, 1400 inw.

STOCHSTADT, Beij. vlek, Untermainkreis, 5 uur Z. O. van Frankfort, ook aan den Main, 1100 inw.

STOCKACH, Bad. stadje, in den Seekreis, aan een riviertje van denzelfden naam, 1200 inw.

STOCKBRIDGE, Eng. vlek van Southampton, met veel doortogt en 663 inw. meer andere Eng. pl. Noord. am. vlek van Vermont, gr. Windsor, 700 inw. en vlek van Massachusetts, met 1372 inw. in Berkshire; waar een *West Stockbridge* 1043 inw. heeft.

STOCKELSDORF, Deen. d. nabij Lübek, in het Holsteinsche, fabr. van aardewerk, karpetten, enz.

STOCKERAU, Oostenr. vlek, in het land Unter der Ens, viertel Untermanhartsberg, aan den Donau, markthandel in koren, katoenfabr. en 3600 inw.

STOCKHEIM, Nederl. stadje van Limburg, aan de Maas, 4 uur beneden Maastricht, 1072 inw. ook *Stocken*, even als een d. van Luxemburg, nabij Arlon; Beij. vlek, Untermainkreis, 1200 inw. waaronder vele kousenwevers; Wurtemb. d. Neckarkreis, met het slot *Stocksberg*.

STOCKHOLM, hoofdstad van Zweden, in Stockholmslän een afzonderlijk län uitmakend, en zich over eenige grootere en kleinere eil. en drie schiereil. uitstrekkend. Het voornaamste eil. Staden bevat de oorspronkelijke stad, met het groote en grootsche Koningspaleis, op eene hoogte, van welke men alles over-

ziet, en hooge huizen van gehouwen steen, maar enge en slecht gevloerde straten. Ten N. van dat eil. is het schiereil. Norrmalm, afschoon vele huizen aldaar, zoo als in de meeste andere deelen der stad, van hout zijn, beter aangelegd. Het bevat een groot plein, met een standbeeld van GUSTAAF ADOLF, en het paleis van den Kroonprins. Aan denzelfden kant is het schiereil. Blassholmen ook, bebouwd, zoo als ten Z. van Staden het schiereil. Soedermalm, het eil. Riddarholmen, en meer andere eil. Alles te zamen ligt aan en in de vereening van het meer Mälär met een krommen inham der Oostzee, die vol bogten en met eilandjes en klippen bezet is. Uit denzelfden loopen er twee vaarwaters ten Z. en N. van Staden henen naar het meer, en er vormt zich bij de stad eene uitnemende havenkom, die 1000 schepen bevatten kan, en aan den buitenkant door 2 forten afgesloten wordt. Over de gezegde vaarwaters liggen er bruggen, ter vereening van Staden met Norrmalm, Soedermalm en Riddarholmen. In de gezamenlijke stad onderscheidt men, behalve het reeds vermelde, op Staden de hoofdkerk en de Hoogduitsche kerk, de beurs aan de groote markt, het Ridderhuis, en een fraai raadhuis voor den rijksdag, aan de Ridderhuismarkt, op welke er zich een beeld van GUSTAAF III verheft, zoo als een van GUSTAAF I op het binnenplein van het paleis; en dit bevat eene boekerij van 40,000 banden; de bank een kabinet van penningen; de munt een van mineralia; de Riddarholmskerk de graven van een aantal Koningen en vermaarde mannen, benevens 5000 aandels en standaarden; het eil. Skeppsholmen een admiraliteitshuis, een tuighuis en magazijnen, zamt eene haven voor een deel der Scherenvloot; het eil. Kastelholmen een fort met 12 stukken geschut en een Lazareth; het eil. Langholmen een spinhuis en tolhuis; Soedermalm het stadhuis, eene groote timmerwerf en de ijzerwaag; een Norrmalm verscheidene kerken, een schouwburg, eene opera, een observatorium, 2 gezondheidsbronnen, eene diergaarde en oranjerie, een werkhuis voor de artillerie, enz. Stockholm heeft vele liefdadigheids-

gestichten, eene akademie van wetenschappen, landbouw, handel en fabriek eene voor de Zweed. taal, eene van fraaije kunsten, geschiedenis en oudheid eene van schilder- en bouwkunst, en eene van toonkunst, een geneeskundig collegie, een zooloogisch kabinet, vele verzamelingen van bijzondere personen, fabr. van mathematische instrumenten, uurwerken, zilver en pletwerk, ijzerwerk, glas, leder, hoeden, kousen, zijden stoffen, katoenen, enz. Tot aanmoediging van het fabriekwezen zijn er vele vreemde fabriekgoederen verboden, en het handelsverbod werd er laatstelijk tot velelei andere art. uitgestrekt. Koloniale goederen worden er door eene te Stockholm gevestigde Westind. maatschappij, en Oostind. van Gothenburg ingevoerd. Uitgevoerd wordt er ijzer en staal, koper, pek, teer, hout en Westind. goederen. Tot den invoer behoort er veel koren. In 1819 liepen er 580 schepen binnen, in 1820 slechts 411. De stad heeft vele eigene koopvaarders en 80,000 inw. 59° 21' N. Br. 18° 10' O. L.

STOCKHOLMSLAN, Zweed. regtsgr. dat in zijnen omvang het afzonderlijke län van Stockholm, en dat van Drottningholm en Svatsioe, bevat, en thans nagenoeg 100,000 inw. heeft.

STOCKLAND, Eng. kerspel van Dorsetshire, 1050 inw. en buurt van het Eng. Somersetshire.

STOCKPORT, Eng. stad, met Heaton Norris, aan den anderen kant der Mersey, in Lancashire, door eene brug over de riv. naauw vereenigd, in Cheshire, deels op een berg, die aan de riv. steil afloopt, met verscheidene kerken en bedehuizen, fabr. van katoenen, mousselin, zijden stoffen en hoeden, gemeenschap langs een kanaal met Manchester, veel markt-handel, en in 1811, buiten Heaton Norris, 17,545 inw. Noordam. vlek van Pennsylvania, gr. Wayne, aan de Delaware.

STOCKSTADT, Beij. vlek, Untermainkreis, aan den Main, 1100 inw.

STOCKTON, Eng. stad van Durham, op den Noordoever van de Tees, niet ver van zee, met eene fraaije brug over de riv. welker kronkelend vaarwater beneden de stad het doorsnijden van een schiereil. laatstelijk zeer bekort heeft. De stad is

welgebouwd, heeft eene kerk, verscheidene bedehuizen, een fraai stadshuis, een droog dok, 2 timmerwerken voor groote schepen, touwslagerijen, fabr. van zeildoek, enz. veel handel, vele eigene koopvaarders en 4200 inw. Zij onderscheidt zich van meer andere Eng. *Stocktons* door den toenaam *upon Tees*.

STOCKWELL, Eng. buurt, in Surrey, nabij de Westminsterbridge over de Theems, met lusthuizen.

STOCZEL, Pool. vlek, waiwoodeschap Polachie, aan den weg van Warschau naar Lublin.

STODDART, Noordam. vlek van Nieuw Hampshire, gr. Cheshire, na genoeg 1200 inw.

STOKE, Eng. kerspel van Norfolk, met een veer over de riv. *Stoke*. Een ander, in hetzelfde gr. met een veer over de *Wissay*, heet *Ferry Stoke*. *Stoke* heeten voorts eenige Eng. kersp. van Suffolc, waaronder een met 1242 inw. en eene kerk op een berg, welker toren de schepen aan den mond van de Orwell, op 5 uur afstands, tot verkenning dient; een kerspel van Devonshire, *Elening* toegeuoemd, aan het Kanaal, met 620 inw. een ander in hetzelfde gr. *Damerell* toegeuoemd, bij Plymouth, Dock bevattend, en tijdens den jongsten oorlog gezamenlijk ruim 30,000 inw. hebbend; 2 kersp. van Sussex, aan weerskanten van den Avon, nabij Arundel; verscheidene kersp. van Somersetshire, waaronder een met 1031 inw. den toenaam *St. Gregory* voert; eenige kersp. van Buckingham, met name *Poges Stoke*, dat het heerlijke *Stokehouse* bevat; een kerspel van Staffordshire, met 22,500 inw. *upon Trent* toegen. en meer Eng. pl.

STOKE POINT, Oosterpunt van Plymouthsound, in Devonshire.

STOKEN CHURCH, Eng. kerspel van Oxfordshire, 888 inw.

STOKENHAM, Eng. kerspel van Devonshire, 1273 inw.

STOKES, Noordam. gr. van Noordcarolina, met 11,600 inw. waaronder 1746 slaven; hoofdpl. Germantown en Salem; Noordam. vlekken, van Noordcarolina, gr. Montgomery, en van Ohio, gr. Maddison.

STOKE'S BAY, zie GOSPOT.

STOKESLEY, Eng. marktplek van Yorkshire, North Riding, 1439 inw.

- **STOLBERG**, Pruis. vlek, in den dal van het Nederrijnsche regtsg. Aken nabij Eschweiler, met fabr. van koper- en ijzerwerk, glas, laken en kasimir, 2660 inw. Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Merseburg, *an Harz* toegeuoemd, met ruim 2200 inw. die van mijnwerk, linnenrederij, enz. bestaan, en een residentie-slot der Graven, die den naam van *Stolberg-Stolberg* voeren, en een tak van het Stolbergsche huis uitmaken, waarvan 2 andere takken naar derzelver residentiepl. *Stolberg-Wernigerode* en *Stolberg-Rosla* heeten; Saks. stadje, in het Erzgebirge, met fabr. van linnen, laken en kousen, en 1800 inw. *im Gebirge* toegeuoemd.

- **STOLBOWA**, Rus. vlek, gouv. Novogorod; vrede van 1617.

- **STOLINKY**, zie **DRUM**.

- **STOLKWIJK**, Zuidholl. d. nabij Gouda, den naam aan de *Stolksche kaas* gevend, ongeveer 1200 inw.

- **STOLLHOFEN**, Bad. stadje, Murgkreis, nabij den Rijn, middelpunt van linien, welke in 1703 hieromstreeks werden aangelegd.

- **STOLPE**, Pruis. vlek van Brandenb. regtsg. Potsdam, aan den Oder, N. O. van Berlin; Pruis. vlek van Pommeren, aan de Peene, nabij Anklam; Pruis. stad, in het Pommersche regtsg. Köslin, met 4500 inw. 1 kadettenschool, 1 Lat. school, linnenrederij, looijerijen, lakenfabr. branderijen, handel in alhier verwerkte barnsteen, hout, vatduigen, linnens, enz. langs de riv. *Stolpe*, aan welke de pl. ligt, en welke aan haren uitloop in de Oostzee het kleine maar welgebouwde vlek *Stolpemünde*, met koopvaardij en zalmvangst, heeft.

- **STOLPEN**, Saks. stadje, 4 uur O. van Dresden, 1100 inw.

- **STOLZ**, Pruis. vlek, in het Siles. regtsg. Reichenbach, 1 slot, ongeveer 1100 inw.

- **STOLZENAU**, Han. vlek, prov. Hoya, aan den Weser, 1 slot, 1200 inw.

- **STOLZENBURG** (*Szelindek*) Oostenr. vlek, in het Zevenbergsche Saksenland, met een bergslot, en goeden wijnbouw.

- **STOLZENGARTEN**, eene der voorsteden van Dantzig, aan den kant van den *Stolzenberg*, en nevens Schilditz en Neugarten, welke voorsteden met die andere 1100 inw. hebben.

- **STOMPWIJK**, zie **LEYDSCHIEN-DAM**.

- **STONE**, Eng. marktplek van Staffordshire, aan de Trent, langs welke en het Trent en Mersey kanaal men er eene wijduitgestrekte gemeenschap heeft. Onder de 3000 inw. zijn er vele schoenmakers. Meer andere Eng. pl. heeten *Stone*.

- **STONE BAY**, Eng. inham der O. kust van Kent, omstreeks Ramsgate.

- **STONE MOUNTAINS**, van het Steenig gebergte onderscheidene Noordam. bergreeks van Virginia.

- **STONEHAM**, 2 Eng. kerspelen van Southampton, aan de Itchen, *North* en *South* toegeuoemd, 662 en 1304 inw. 2 kersp. van Suffolk, ook nabij elkanderen, *Earls* en *Little* toegeuoemd; Noordam. vlek van Nederland-Kanada, gr. Quebec, aan de St. Laurens riv.

- **STONEHAVEN** (*Stonehive*) Schot. zeopl. gr. Kincardine, ter pl. waar de Carron en Cowie bij elkanderen in zee vallen, fabr. handel, 2000 inw.

- **STONEHENGE**, merkwaardige overblijfselen van een Druidentempel, in het Eng. Wiltshire.

- **STONEHOUSE**, Schot. kerspel van Lanarkshire, 1655 inw. Eng. kerspel van Gloucester, 1700 inw. zie voorts **PLYMOUTH**.

- **STONINGTON**, 2 Noordam. vlekken van Connecticut, gr. New London; het eene met eene haven, handel en 3000 inw. het andere 3 uur verder ten N. en *North* toegeuoemd, met 2500 inw.

- **STONY CREEK**, Noordam. vlek van Pensylvanie, gr. Somerset, na genoeg 1000 inw.

- **STONY KIRK** (*Stephen kirk*) Schot. kerspel, gr. Wigton, aan de Westzijde der baai van Luce, 2400 inw.

- **STONY POINT**, 2 Noordam. vlekken van Virginia, gr. Albemarle, en van Zuidcarolina, gr. Abbeville; fort van Nieuw York, aan de Hudsons riv.

- **STOOSS** (*Stosz*) Hung. vlek, regtsg. Zips, met inw. van Duitsche afkomst, tweederlei kerken, en mijnen van koper en ijzer.

- **STOPNICA**, Pool. stadje, waiwodschap Krakau, 176 huizen.

- **STOR**, Deen. riv. die beneden Gluckstadt in de Elve valt, en aan het Zuiderdeel van het Holsteinsche den naam van *Stormarn* plagtmede te deelen.

STOU.

STOUR, 2 Eng. kersp. van Dorsetshire, aan weerskanten van de riv. van dien naam, *East* en *West* toegenoomd, en door eene brug vereenigd. In de nabijheid ligt een *Stour Provost*, of *Pratellis*, met 660 inw.

STOURBRIDGE, Eng. marktplek van Worcester, aan de Stour, met eene brug over de riv. 10 glasblazerijen, fabr. van leder, laken, ijzerwerk; enz. mijnen van ijzer en steenkool, 4200 inw. 52° 26' N. Br. Eng. vlek aan de laatstgemelde riv. Stour, nabij Cambridge, wegens eene groote jaarmarkt vermaard.

STOURHOLM, een der kleinste Schot. eil. van Hitland, aan de Noordzijde van Mainland.

STOURMOUTH, Eng. kerspel van Kent, 3 uur O. N. O. van Canterbury, aan de Little Stour, even beneden derzelve uitloop in de Greater.

STOURPORT, Eng. marktplek van Worcester, aan den samenloop van Stour en Severn, en het einde van het Trent en Severn kanaal, welgebouwd en neringrijk, met eene brug over de Severn en 3000 inw.

STOUSE HEAD, kaap aan de Oostkust van het Hebrid. eil. South Ronaldshay; 58° 40' N. Br.

STOUTENBURG, Nederl. d. van Utrecht, arond. Amersfoort, 500 inw.

STOW, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Middlesex, 885 inw. Schot. kerspel, gr. Edinburgh, met 1454 inw. Schot. kerspel, gr. Edinburgh, met 1454 inw. d. aldaar, met eenig fabriekwezen; verscheidene Eng. pl. waaronder *Market Stow*, gr. Suffolk, aan de Orwell, welgebouwd, met een fraai werkhuis in de nabijheid, fabr. van zaklinnen, touw, enz. mouterijen, handel in gerst, eene gegravene vaart naar Ipswich, en 2000 inw. Een marktplek van Gloucester, op een hoogen berg, met 2 jaarmarkten en vele schoenmakers onder de 1200 inw. heet *Stow on the Wold*.

STOWBOROUGH, Eng. kerspel van Dorsetshire, nabij Wareham.

STOWE, Eng. kerspel, in Buckinghamshire, met een landverblijf van den Marquis van Buckingham, dat boven alle beschrijving heerlijk is.

STOWEY, 3 Eng. kersp. van Somerset, waarvan 2 nevens elkanderen, *Over* en *Nether* toegenoomd,

zamen 1,100 inw. hebben.
STOWGURSEY, Eng. vlek van Somersetshire, 1200 inw.

STOZINGEN, 2 Würtemb. dd. 5 uur N. N. O. van Ulm, *Ober* en *Unter* toegevoegd, 1300 en 400 inw.

STRA, Ven. Lomb. vlek, regtg. van Padua, met een prachtig luth. en kunstverzameling.

STRAALSOND (*Stralsund*) Pruis. hoofdpl. van een eveneens genoemd Pommersch regtsd. dat het geweene Zweed. Pommeren omvat, zich over Rugen en andere eil. uitstrekt, veel tarwe, gerst, haver en peulvruchten uitvoert, en tevens veel voeteelt heeft. In 1819 telde men er 131,000 inw. De hoofdpl. ligt aan de zeeëngte, die Rugen van den vasten wal scheidt, en is van meeren omgeven en slechts langs bruggen genaakbaar. De vestingwerken, die zij plagt te hebben, zijn geslecht. Men vindt er eene veilige haven voor 15 voet diep gaande schepen, maar de stad is slecht gebouwd. Zij heeft 5 kerken, 1 gymn. 2 boekergien, eenige godshuizen en andere aanzienlijke gebouwen, 1 kunstwerk, 1 dat er drinkwater aanbrengt, velerlei fabr. eenen aanzienlijken handel en 14,200 inw. 54° 19' N. Br.

STRAATSBURG (*Strasbourg*) Fr. hoofdpl. van het dep. Bas Rhin, en een arond. met 171,000 inw. aan den samenloop van 4 riviertjes, nabij den Rijn, op eene vlakke, en van grachten doorsneden, en grootelijks versterkt. Aan de Oostzijde ligt eene citadel, welker buitenwerken tot aan de 3500 voet lange Rijnbrug strekken. De huizen zijn van roodachtige steen uit de groeven langs de riv. en veelal hoog, doch niet fraai. Eenige straten zijn regt. De *Place d'armes* is van goede gebouwen omringd en wel beplant; en men vindt er nog andere goede wandelpl. De bisschopskerk is een heerlijk gebouw, en haar toren 474 voet hoog, overschoon en van een kunstig uurwerk voorzien. Eene andere kerk bevat een praalgraf voor den Maarschalk van SAKSEN. Men onderscheidt er voorts het Stadhuis, de konings- en bisschops paleizen, 2 schouwburgen, 2 hospitaalen, 1 weeshuis, 1 vondelingshuis, de artillerieschool, het arsenaal, de geschutgieterij, de gebouwen der akademie, en luth. kweekschool, 2 bee-

kerijen, 1 kruidtuin, 2 verzamelingen van schilderijen, oudh. en medailles, de munt, de beurs, een gedenkteken voor DESAIX, enz. Straatsburg heeft, behalve het vermelde, 1 collegie, 1 luth. gymn. meer andere scholen, eene groote lakenfabr. vele gietergien, waaronder 7 voor klokken en eene voor drakletters, velerlei andere fabr. waaronder eene van zeildoek 200 wevers en 6000 spinnewielen bezigt houdt. Veel handel drijft men in de tallooze voortbrengelen van het Straatsburgsche fabriekwezen, en in die der vruchtbare omstreken. Tot bevordering van nijverheid aldaar heeft de stad een landbouwkundig genootschap, zoo als voorts een genootschap van kunst en wetenschappen, een opperconsistorie voor de gezamenlijke luth. in Frankrijk, een bisschop, welks gebied zich ook over den Rijn plagt uit te strekken, en ruim 49,000 inw. waaronder zeer vele luth. eenige Geref. en 1400 Israëlieten; 48° 35' N. Br. 2° 52' O. L.

STRABANE, Ier. stadje, prov. Tyrone, aan de Foyle met 1 slot; Noordam. vlek van Pensylvanie, ge Washington, 1400 inw.

STRACHAN, Schot. kerspel, gr. Kincardine, 860 inw. De vereende kersp. *Strachur* en *Straluchan*, in het Schot. gr. Argyle, hebben er 1120.

STRACZNITZ, zie **STRAZNITZ**.

STRADBALLY, Ier. pl. in Queers-county, met eene fraaie kerk.

STADBROOKE, Eng. kerspel van Suffolk, nabij Ely, 1277 inw.

STRADELLA, Sard. stad, in de Milaneesche prov. Voghera, op een berg, aan de Aversa, fabr. van wol-

len en zijden stoffen, 3900 inw.

STADEN, Oostenr. vlek, in den Stiermarkschen kreits Gratz, jaarmarkt.

STADFORD, Ier. stad, aan de Slaney, gr. Wicklow, katoenfabr.

STRAFFORD, Eng. d. van Dorsetshire, Noordam. gr. in het O. van Nieuwe Hampshire, 41,600 inw. vlek van Vermont, gr. Orange, 1735 inw.

vlek van Nieuwe York, gr. Montgomerie, 855 inw.

STRAIMONT, Nederl. d. van Luxemburg, nabij Neufchâteau, 1000 inw.

STRAITON, Schot. kerspel, gr. Air, 15 uur lang, 2 uur breed, 1100 inw.

STRAKONITZ, Boh. stadje, kreits van Prachin, 1 slot, fabr. 2000 inw.

STRALEN, Pruis. stadje, regtsgr. Kleef, 2 kerken, fabr. 1000 inw.

STRALFELD, Beek d. Regenkreis, met 1 slot en 825 inw.

STRALSUND, zie **STRAALSOND**.

STRAMBERG, Oostenr. stadje, Sin den Moravischen kreits Prerau, lakkenweterij, ongeveer 1700 inw.

STRAMBINO, Sard. vlek, in de Piemont. prov. Ivrea, 5400 inw.

STRAND, Noorw. kerspel, Sticht Christiansand, 2500 inw. Noorw. vlek; sticht Drontheim, houthandel, 1700 inw. 2 Schot. vaarwaters, die het Hebrid. eil. Benbecula van North en South Uist scheiden, heeten *North* en *South Strand*.

STRANDSIEA, Turk. gebergte van Rumeli, van den Bosfor af langs de Zwarte zee henen loopend.

STRANGERS KEY, een der kleinste Westind. Bahamas, 26° 43' N. Br.

STRANGFORD, vervallen Ier. stadje, gr. Down, aan den mond van het groote *Loch*, of *Lough*; *Strangford*.

STRANING, Oostenr. vlek; met glasfabr. en 1600 inw. in het land Unter der Ens, viertel Untermanhartsberg, waar een *Strandsdorf*, 1 slot en 900 inw. heeft.

STRANORLANE, Ier. d. gr. Donegal.

STRANRAER (*Strahrawer*), Schot. vlek, gr. Wigton, aan het binnensle van Loch Ryan, met 1 looijerij, linnenreederij, katoenfabr. uitvoer van granen, koopvaardij, oestervangst, 1900 inw.

STRANY, Oostenr. vlek, in den Morav. kreits Hradisch, glasfabr.

STRASBOURG, zie **STRAATSBURG**.

STRASBURG, Oostenr. stadje, in den Illyr. kreits Klagenfurt, met 1 slot van den bisschop van Gurk, 1 seminar. 1 hospitaal, 150 huizen; Pruis. stadje, aan de grenzen van het Meklenburgsche, bemuurd, 2 kerken, vele nakomelingen van Fr. Protést. fabr. 2850 inw. Westpruis. kreitsstad, regtsgr. Marienwerder, bemuurd, 3 Roomschegez. kerken, 2 Luth. 3 godshuizen, fabr. handel, 2000 inw. Noordam. vlek van Pensylv. gr. Lancaster, welgelegen en welgebouwd 2700 inw. vlek in denzelfden staat, gr. Franklin, en in Virginia, gr. Shenandoah.

STRASCHETZ, Boh. stadje, kreits van Rakonitz, met een Furstenbergsch slot en park van 6 uur omvangs.

STRASOLDQ, Ven. Lomb. vlek, regtsgr. Udine, nabij de hoofdpl.

STRASS, Oostenr. vlek, land Unter der Ens, viertel Untermanhartsberg, 800 inw. vlek van den Stiermarkischen kreits Grätz, 80 huizen.

STRASSBURG, zie **NAGY ENYED**.

STRASSWALCHEN, Obstenr. vlek, land Ob der Ens, kreits Salzburg, aan de Muhlbach, 900 inw.

STRASZ, 2 Zwits. dd. nabij Zurich, *Ober* en *Nieder* toegenoomd, fabr.

STRASZBERG, heetlijkheid der Vorsten van Tour en Taxis, in het Hohenzollern-Sigmaringsche.

STRATFIELD, Eng. kerspel van Berkshire, *Martimer* toegenoomd, 672 inw. 2 kersp. van Southampton, nabij elkanderen, door de toenamen van *Say* en *Turges* onderscheiden.

STRATFORD, 2 Eng. kersp. van Suffolk; het eene ligt aan den Stour, en heeft fabr. en veel doortogt van London, enz. naar Ipswich; Eng. d. gr. Essex, nabij London, gemeenlijk *Long Stratford*, door de Bow bridge met *Stratford le Bow*, waarover zie **BOW**, verenigd, en volkrijk; Noordam. vlek van Connecticut, gr. Fairfield, aan eene eventengsgenoemde riv. met eene akademie, handel en 2900 inw. vlek van Nieuw Hampshire, gr. Coos, ten O. van den Connecticut, 336 inw.

STRATFORD (FENNY), Eng. vlek, gr. Buckingham, 4 uur O. van de hoofdpl. welke, uur ten W. van zich een *West Stratford*, of *Stratford water*, heeft. Daarentegen ligt er 2 uur ten N. W. van *Fenny Stratford* een *Stoney Stratford*, met huizen van gehouwen steen, en 1488 inw. waaronder vele kantwerksters, aan de Ouse, welke op haren anderen oever, in Northampton, een *Old Stratford* heeft. Een tweede *Old Stratford* ligt in Warwickshire, nabij *Stratford upon Avon*, dat een kerspel met 2842 inw. is, en zich door zijne brug over de Avon, zijn raadhuis, zijne kerk, enz. onderscheidt, en voornamelijk van handel in koren en mout bestaat. Overigen bevat het Eng. Wiltshire een *Tonney Stratford* en een *Stratford under the Castle*.

STRATH (*Strathsworde*), Schot. kerspel, met 2100 inw. op het Hebrid. eil. Skye en vlek aldaar op de Z. O. zijde.

STRATH-AVEN, eigenlijk *vallei*

der Aven, Schot. vlek; gr. Lanark, aan de Aven, katoenfabr. 1600 inw.
STRATH-BLANE, Schot. vallei, kerspel en d. gr. Stirling.

STRATH-BOGIE, Schot. distr. gr. Aberdeen, aan weerskanten van de Bogie, met een lusthuis van de conons, dat er de landheeren zijn, en linnenreederij.

STRATH-DON, Schot. kerspel, in het W. van Aberdeen, 1463 inw.

STRATH-ERNE, vruchtbaar Schot. distr. van Perthshire, met vele dd. en lusthuizen, van de Erne doorloopen.

STRATH-MIGLO, Schot. kerspel, in Fifeshire, met 1697 inw. en vlek aldaar, met linnenreederij en 800 inw.

STRATH-MORE (*Great Strath*) Schot. distr. dat ten Z. van de Grampians langs dezelve heen loopt.

STRATH-NAVERN, van de Naver doorloopen Schot. distr. van Sutherland, ten W. van Caithness, voormaals een gr. op zich zelf.

STRATH-PEFFER, Schot. distr. van Rosshire, met 1 gezondheidsbron.

STRATHY, Schot. meer van Sutherland, daaruit voortkomende riv. baai aan dezer mond en Westerpunt van die baai; 58° 35' N. Br. 8° 44' W. L.

STRATONISI, 3 Turk. eilandjes, in den Archipel, 3 uur Z. van Spezia; 37° 16' N. Br. 18° 31' O. L.

STRATTON, Eng. kerspel van Cornwall, met een marktvlek en 1100 inw. 4 kersp. van Norfolk, *St. Mary's*, *St. Michäels*, *St. Peter's* en *Strawless*, toegenoomd, en meer Eng. pl.

STRAUBENZILL, volkrijk Zwits. d. canton St. Gall, met het slot Burg, fabr. van linnens en katoenen.

STRAUBING, Beij. stad, Unterdonaukreis, bemiurd, deels op eene hoogte, aan den Donau, met eene brug over de riv. 1 bruggenhoofd, 1 slot, 1 hoog gerechtshof, 1 hoog collegie van schoolbestuur, 1 gymn. 7 kerken, 1 nonnenklooster, veel handel in vee en koren, scheepvaart, 6200 inw.

STRAUMNESS, Deen. kaap, aan de Westkust van IJsland; 65° 39' N. Br.

STRAUPITZ, Pruis. hoofdpl. van eene heerlijkheid, in het Brandenb. regtsg. Frankfurt, 1 slot, 900 inw. Pruis. d. in het Siles. regtsg. Liegnitz.

STRAUSSBERG, Pruis. stadje, in het Brandenb. regtsg. Potsdam, aan de *Straussee*, bemiurd, met 1 gast-

huis voor 400 armen en 200 invalides, fabr. van wollen stoffen, 1der en handschoenen, 2700 inw.

STRAVICHIO, Turk. stadje, aan de Zwarte zee, 21 uur Z. O. van Ismail.

STRAZNITZ, Oosteur. stad, in den Morav. kreits Hradisch, met 1 slot, 1 Piaristencollegie en 4100 inw. waaronder 270 Israëlieten.

STRAZOW, zie DROSOU.

STREATHAM, Eng. kerspel van Surrey, nabij Londen, fraaie lusthuizen, 1 gezondheidsbron, 2700 inw. Eng. kerspel, gr. Cambridge, 2700 inw.

STREE, 2 Nederl. dd. van Henegouwen, arond. Charleroi, 842 inw. en van Luik, nabij Hœi, 561 inw.

STREEFKERK, Zuidholl. d. arond. Gorkum, ongeveer 1100 inw.

STREEK (DE) straatweg, die van Enkhuizen Zuidwaarts aan loopt, en verscheidene dd. aan zich heeft.

STREETGATE, zie START.

STREHLA, Saks. stadje, prov. Meissen, aan de Elbe, met korenhandel, en vele linnenreeders, hoedemakers, looijers en pottbakkers, onder de 1400 inw.

STREHLEN, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Breslau, bemiurd, fabr. van leder, enz. 1 wasbleek, 1 spuischool, handel in wol, 3000 inw.

STRELITZ (*Strehlitz*) Pruis. vlek, in het Siles. regtsg. Breslau, 12 uur O. van de hoofdpl. met 1 slot en 900 inw. Schot. d. van Perthshire, 3 uur N. van de hoofdpl. zie voorts **ALT- en GROSS-STRELITZ**.

STRELITZ (*Neu-Strelitz*) hoofdpl. van Meklenburg-Strelitz, midden in meeren en moerassen, digt bij Alt-Strelitz, en in de heerlijkheid Stargard, na 1733 gebouwd, met 1 vorstelijk slot, 1 gymn. linnenreederij, fabr. van wollen stoffen en tabak, 4000 inw.

STRELNA, Rus. Keizers lustslot, gouv. Petersburg, aan den uitloop van het riviertje *Strelna* in den Finischen zeeboezem.

STRENGNAS, Zweed. stadje, op eene landpunt aan het meer Mälar, in Nykopingslän, met 1 bisschop, 1 groote bisschopskerk, 1 gymn. met 9 Profess. en eene boekerij, doch slechts 1100 inw.

STREPY, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Mons, 700 inw.

STRETINSK, Rus. vlek, gouv. Ir-

kutsk, kreits Nertschink, 500 inw.

STRETFORD, Eng. vlek van Lancaster, 1272 inw. *Stretton* heeten daarentegen verscheidene pl. van Warwickshire en meer andere Eng.

STRICHEN, Schot. kerspel, gr. Aberdeen, linnenreederij, 1760 inw.

STRICKLAND, 4 pl. van het Eng. Westmoreland, *Great, Little, Kettle* en *Roger* toegenoomd.

STRIDO, Hung. vlek, regtsg. Szalad; geboortep. van **HIERONYMUS**.

STRIEGAU, Pruis. kreitsstad, in het Sles. regtsg. Reichenbach, bevestigd, branderijen, verdere fabr. 2700 inw. slag van 1745.

STRIMMING, Pruis. d. in het Nederrijnsche regtsg. Koblenz, 900 inw.

STRIVALIS (DE) zie **STAFFADIAS. (DE)**

STROBECK (Ströbke) Pruis. vlek, in het Saks. regtsg. Maagdenburg, met vele goede schaakspelers.

STROMA, Schot. eil. van Caithness, tusschen dit gr. en de Orkneys, vruchtbaar in koren, 170 inw.

STROMAY, een der kleinste Schot. Hebriden, nabij Harris.

STROMBEEK, Zuidbrab. d. arond. Brussel, met Bever, 597 inw.

STROMBERG, Pruis. stadje, in het Nederrijnsche regtsg. Koblenz, ongeveer 700 inw.

STROMBOLI, het Noordelijkste der Sicil. Liparis, met een brandenden vuurberg, en eene geringe bevolking, die een goeden wijn bouwt, vruchten kweekt, en visscherij drijft.

STROMNESS, Schot. vlek, op het Z. W. einde van het Orkneysche Pomona, aan eene naar hetzelfde genoemde baai, met eene goede haven, die door walvischvangers, enz. sterk bezocht wordt, 1509 inw.

STROMOE, het grootste der Deen. Ferroe eil. 10 uur lang, 2 uur breed, met goede havens, 150 visschers booten en veeteelt. De bevolking van dit eil. en Nalsoe te zamen is 1600 inw. hoofdpl. Thorhaven.

STROMSOE, zie **DRAMMEN**.

STROMSTADT, Zweed. stapelstad van Gotheborgslän, met eene goede haven, vangst van kreeften en oesters, 1100 inw. 58° 55' N. Br.

STRONZA, Turk. vlek van Rumeli, 16 uur N. van Salonik, veel bouw van tabak, 1500 inw.

STRONGILO, Turk. eilandje, in II. DEEL, II. STUK.

den Archipel, 2 uur Z. W. van Paros.

STRONGOLI, Sicil. stadje, in het Napolit. Calabria ultra II, op eene hooge rots, 1 bisschop, 1900 inw.

STRONGS EILAND, in Noordelijk Polynesie, hoog van grond, met eene bergketen: 5° 12' N. Br. 158° 25' O. L.

STRONGILE, berg op de Noordkust van het Turk. eil. Candia; Turk. eilandje ten Z. W. van Serpho.

STRONSAY, Schot. Orkneys eilandje, N. van Pomona, 2 uur lang, 1 uur breed, tusschen zich en Ling en Papa Stronsay, goede havens, die *Ling bay* en *Papa sound* heeten, hebbend. De bevolking neemt er af.

STROOM KLIP, rotsig Oostind. eilandje, in de straat Sunda; 5° 51' Z. Br.

STROPHADES, zie **STAFFADIAS**.

STROPPIANA, Sard. vlek, in de Piemont. prov. Vercelli, 1900 inw.

STROUD, Eng. stad van Gloucester, aan het *Stroud water*, dat gemeenschap met de Severn en Theems heeft, en de hier en hieromstreeks menigvuldige lakenfabr. en verwerijen uitnemend dient, 5300 inw. Eng. kerspel van Kent, door eene brug van 11 bogen over de Medway met Rochester vereenigd, 1400 inw.

STRUIS BAAI, inham aan Afrika's uiterste Zuidkust, O. van Kaap Agulhas, aan de Zoetendaals valleij, met timmerhout.

STRUMIE, zie **SCHWARZWASSER**.

STRUSOW (Strusow) Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Tarnopol, aan den Sereth.

STRY, Oostenr. kreits van Galizie, tusschen Hongarije en den kreits van Lemberg, deels bergachtig, deels vlak, van den Dniester doorloopen, met 174,000 inw. en eene eveneensgenoemde hoofdpl. die door eene riv. van haren naam in verscheidene eilandjes gedeeld wordt, en wallen en grachten, 1 kasteel, tweederlei kerken, eene kreitschool en na genoeg 5500 inw. heeft.

STRYEN, Zuidholl. cantons hoofdpl. arond. Dordrecht, 2200 inw. langs het *Stryensche sas* met het Hollandsch diep gemeenschap hebbend. In Zeeland ligt een *Nieuw Stryen*.

STRYKOW, Pool. stadje, waiwoodschap Masovie, fabr. van laken en linnen, 1500 inw. waaronder 800 Israëlieten.

STRYMONA, Turk. vlek van Ru-

T t

meli, sandsjakschap Gallipoli, aan den Strymon, die in de Golf van Contessa uitloopt.

STRYMOE, Deen. eilandje, aan de Westkust van Langeland.

STRYP, Noordbrab. d. een weinigen N. van Eindhoven, 900 inw. In Zuidholl. ligt een *Strype*.

STRYPEN, Nederl. d. van Oostvlaand. arond. Oudenaarden, nabij Sotteghem, 1236 inw.

STRYTHEM, Zuidbrab. d. ruim 2 uur van Brussel, 370 inw.

STRYSZOW, Oostenr. vlek van Galizie, kreits Jaslo, aan de Wysloka.

STRZELISKE-NOWA, Oostenr. vlek in den Galizischen kreits Brzezani.

STRZELNO, Pruis. stadje, in het Posensche regtsg. Bromberg, 1100 inw.

STUARTS EILAND, 2 eil. aan Amerika's N. W. kust, het eene van 7 uur omvangs: 65° 35' N. Br. het andere, op 50° 24' N. Br. 4" uur in den omtrek groot.

STUBBEKIOBING, Deen. zeepl. van Laaland, met eenigen handel.

STUBBENKAMMER, Pruis. landpunt van het schiereil. Jasmund, des Pommerschen eil. Rugen.

STUBNA (*Stubnya*) 2 Hung. dd. regtsg. Thurutz, *Also* en *Felső* toegenoemd; met 1 zwavelbad, en koper- en ijzernijnen in de nabijheid.

STUDLAND, Eng. kerspel van Dorsetshire, op het uiteinde van het schiereil. Purbek, den naam aan *Studland bay*, 7 uur N. W. ten W. van het eil. Wight, gevend.

STUDLEY, Eng. kerspel van Warwick, 1083 inw. en meer Eng. pl.

STUHL-WEISSENBURG, Hung. regtsg. aan gene zijde van den Donau, door deze riv. van Pest gescheiden, met slechts weinige bergen; en vele meeren en moerassen. Men bouwt er tarwe, wijn en tabak, en telt 120,000 inw.

STUHL-WEISSENBURG (*Szepes-Fejervár*, *Alba regalis*) hoofdpl. van het eveneensgenoemde regtsg. in een moerassig oord; langs 5 dijken genaakbaar, en voorheen, toen de Koningen er gekroond en begraven werden, ja veelal resideerden, veel beter bebouwd en versterkt; thans eene opene stad, met kazernen, 1 Grieksch kerk, vele Roomsche, 2 kloosters, 1 gymn. fabr. van laken en sct-

nel, tuin- en wijnb

STUHLINGEN, 1 een klein landgraafstedenbergen, Donat en na genoeg 1000

STUHM, Westpr. Marienwerder, op eken, een oud slot,

STUM, Oostenr. den Tyrolschen kslot, 1700 inw.

STUMPY INLET, togt tusschen 2 eikust van Noordcarol

STUPINIGI, Sard. slot, in Piemont, o

STURA, 3 Sard. land, in den Po en

STURBRIDGE, N. Massachusetts, gr.

STURMINSTER, genoege 2000 inw.

STURMINSTER, *Newton Castle* to 1460 inw. in Dorstour, die voorts

Marshal, met 588 heeft. Aan de Ker

een *Sturry*, met een steenen brug over d

STURTON, 2 En coln, en nog eenige

STUTTGART, hoo

temberg, in den Ne van den Neckar. a

viertje, uit de binne lingsche en nog 2 a

bestaande, met 6 Lt Roomsche. 1 oud

dat van vele andere schouwburgen, 1

omgeven is, 1 kanse 1 munt, 1 Koninkl

in de bovenste voorst met 1 boekery, 1

verzameling van M. strumenten en bij de 1 hoofdwacht, kazer

ninklijk paleis Mön 1 slot, bevat eenige got

reaux, het heerlijke 1 zameling van schilde

beelden. De Koningzelve is fraai. Overi

niet schoon, maar de wel geplaveid en w

licht. Aanzienlijk is lijke museum in de ge

wezene Akademie, n slot, de Koninklijk

266,000 banden, en eene bijbelverzameling van 12,000 banden, het bijbelgenootschap, de akademie van schilder- beeldhouw- en bouwkunde, en het instituut voor het boschwezen. Men oefent er velerlei kunstvljt in het klein, en men telde in 1817, buiten het Hof en de militairen, 26,000 inw, 48° 46' N. Br. 4° 18' O. L.

STUURMANS EILANDJE, zie SAWYAH.

STYRUM, Pruis. vlek, aan de Ruhr, in het Klevebergsche, nabij Duisburg, met 1 slot, dat het stamhuis der Graven van Limpurg-Styrum is.

SUAKEM, Afrik. stad aan de kust van Nubie, op een eil. der Rode zee, in de 15 eeuw zeer magtig, thans grootelijks vervallen. Men bestaat er voornamelijk van den doortogt van Nubische pelgrims en kooplieden naar Djidda. De haven is uitnemend; maar zeer moeilijk van inkomen. De Sjek is aan den Sjerif van Mecca onderhoorig. De Geographische ligging wordt zeer verschillend opgegeven.

SUAN, Ind. stad van Bengale, distr. Rotas; 25° 15' N. Br.

SUANEN noemt men een geslacht van Georgische bergbewoners; in Grusie, van den Griekschen godsdienst, zeer roofzuchtig en door opperhoofden, die zij zelve kiezen, bestuurd.

SUARLEE, Nederl. d. van Namen, nabij de hoofdpl. 319 inw.

SUAZO, groot Spaan. d. op het eil. Leon, aan de brug *Puente de Suazo* over het kanaal van San Pedro.

SUBBULGUR, Ind. Mahrattenstad en vesting van Agra; 26° 22' N. Br. Ind. stad van Delhi; 29° 48' N. Br.

SUBIACO, Pauzel. hoofdpl. van eene deleg. op eene hoogte, aan den Tiber, 10 uur ten O. van Rome.

SUBIBA, Spaan. kaap aan de kust van Murcia; 37° 30' N. Br.

SUBLAINES, Fr. stadje, dép. Indre et Loire, 3 uur Z. van Amboise.

SUBTRAY, Fr. vlek, dép. Indre, een weinig Z. O. van Mezières.

SUBROY, volkrijke en bloeiende Ind. stad van Cutch, met een kasteel.

SUBUNREEKA, Ind. riv. die in Bahar ontspringt, Bengale van Orissa scheidt, en in de baai van Bengale uitloopt, maar aan haren mond zeer verstopt is.

SUBZOW, Rus. kreitsstad, gouv. Twer, aan de Wolga, 1200 inw.

SUCCA, Afrik. zeep. van Tripoli, aan de Westzijde der Golf van Sidra, 15 uur Z. O. van Mésurata.

SUCCADANA (*Sukadana*) Oostind. hoofdpl. van een koninkrijk op de Westkust van Borneo, waarvan de Sultan van Bantam eertijds Suzerain was, aan den Zuidernond van eene groote riv. die voor praauwen 50 uur landwaarts in bevaarbaar is, met eene Nederl. fabriek, en handel in diamanten, stofgoud, tin, peper en beste kamfer, 1° 30' Z. Br.

SUCCES (GOED) baai, aan de Z. O. zijde van het Zuidam. Vuurland; O. van *Kaap goed success*, die op 55° 1' Z. B. aan de Straat van Le Maire ligt.

SUCCONDEE, Afrik. Negerd. aan de Goudkust, met het fort Oranje.

SUCCOOT, Afrik. vlek, aan den Nijl, een weinig boven den grooten waterval, nabij de grenzen van Dongola.

SUCHITEPEQUE, Noordam. distr. van Guatemala, en riv. van dien naam, waaraan *San Antonio de Suchitepeque*, met 1480 inlanders en cochenille opzamelen en indigo bouwen, op 14° 47' N. Br. niet ver van de Stille zee gelegen is.

SUCHOE MORE, Rus. golf, waarin zich de Petschora ontlast.

SUCHOWOLKA, Rus. stadje, gouv. Bialystok, ongeveer 1000 inw.

SUCHTELN, Pruis. stad, 8 uur O. N. O. van het Nederl. Roermonde, in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, fabr. van fluweel, enz. 3600 inw.

SUCTASGUR, Ind. stad van Allahabad, met vervallene werken.

SUCUT, Ind. stad der Sjiks, in Lahor, aan de Beyah; 32° 41' N. Br.

SUCY, Fr. vlek, dép. Seine et Oise, 4 uur Z. O. van Parijs.

SUCZAWA, Oostenr. stad van Galizie, kreits van Czernowitz, aan den zamenloop van eene riv. van haren naam en den Sereth, met wallen en grachten, voormaals veel vermogender, thans slechts 4600 inw. hebbend, waaronder 1000 Armeniers, die Rusleder, enz. vervaardigen.

SUDA, Turk. havenpl. van Candia, aan eene baai, met een kasteel.

SUDAK, Rus. gouv. Taurie, op het schiereil. de Krim, 7 uur Z. W.

van Feodosia, met eene kleine maar goede haven en wijnbouw.

SUDAN, zie **SOUDAN**.

SUDBURY, Eng. stad van Suffolk, aan den Stour, waarover er hier eene brug ligt, fabr. van wollen en zijden stoffen, 5871 inw. 52° 3' N. Br.

SUDENBURG, Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Maagdenburg, nabij de hoofdpl. in 1810 met 1740 inw.

SUDERMANLAND, zie **SOEDERMANLAND**.

SUDEROE, een der Deen. Ferroe eil. 700 inw. en Deen. eil. nabij Falster, in het Sticht Laaland.

SUDEROOG, Deen. eil. nevens *Sudfal* en *Norderoog*, aan de Westkust van het Sleeswijksche gelegen.

SUDETEN, het gezamenlijke gebergte, op de wederzijdsche grenzen van Boheme, Moravie, Silesie en Saksen, welke landen van deszelfs takken doorloopen worden. Het voornaamste van deszelfs Saksisch gedeelte voert, uit hoofde van de delfstoffen, die het bevat, den naam van *Erzgebirge*, en deszelfs hoogste onderdeel in Silesie dien van *Riesengebirge*, of *Reuzengebergte*.

SUDHA, Ind. distr. van Noord-Canara, en de vervallene hoofdpl. van hetzelfde op 14° 34' N. Br. 70° 4' O. L.

SUDISLAWL, Rus. stadje, gouv. Kostroma, aanzienlijke looijerijen.

SUDOGDA, Rus. kreitsstad, gouv. Wladimir, aan den Sudogd.

SUDSHA, Rus. kreitsstad, gouv. Kursk, met zoutketen, 5700 inw.

SUECA, Spaan. stad, prov. Valencia, aan den Xucar, 4800 inw.

SUEIRA, Afrik. riv. die aan de Westkust, op 5° 5' N. Br. in zee valt.

SUEN-HOA, Chin. stad van den eersten rang, in Petsjeli, nabij den grooten muur, van bergen, die kristal, marmer en porfier, opleveren, omgeven, volkrijk en welgebouwd, met vele zegebogen.

SUERAH, zie **MOGODOR**.

SUEVRE, Fr. vlek, dép. Loir et Cher, 3 uur N. O. van Blois, ongeveer 1500 inw.

SUEZ, Egypt. stad van Wostani, aan een der twee uiteinden van de Roode zee, dat haren naam voert, voorbij haar landwaarts in loopt, maar reeds aan het inkomen zeer droog is, alwaarom de stad slechts voor middelbaar vaartuig genaakbaar is,

en het grootere ongeveer 1 uur van haar moet ankeren. Zij wordt jaarlijks in het midden van den zomer door schepen van Djidda bezocht, die er koffij en Ind. goederen voor Kairo, enz. aanvoeren, in ruiling voor een deel van hetgene de Caravanen van Kairo te Suez aanbrengen. Voorts heeft de stad eenige eigene schepen. Deze en die andere voeren een eindeloos aantal pelgrims naar Djidda en terug. Ondanks dit alles was Suez reeds grootelijks in verval, toen de Fr. het overgeblevene nog ten halve vernielden; 29° 59' N. Br. 27° 42' O. L. Niet ver van daar vindt men de puinhoopen van Kolzum, het *Clyasma* der Ouden, van waar er een kanaal naar den Nijl plagt te loopen, welks herstel de verzanding der *Golf van Suez* verhindert. Van dezer oevers wordt het Egypt. gedeelte door Kaap Jehan van het Arab. gescheiden, en eene van die Kaap Noordwaarts aan door de *Landengte van Suez* getrokkenne linie scheidt Afrika van Azie.

SUFANGI UL BAHARI, Egypt. eilandje, in de Roode zee; 27° N. Br.

SUFFELNHEIM, Fr. d. dép. Bas-Rhin, 7 uur van Straatsburg, ongeveer 1600 inw.

SUFFIELD, Eng. kerspel van Norfolk; Noordam. vlek van Connecticut, gr. Hartford, 4 bedehuizen, 1 gezondheidsbron, 2680 inw.

SUFFOLK, Eng. gr. aan de Noordzee, tusschen Essex en Norfolk, doorgaans vlak van bodem, aan den West- of binnen- en zeekant zandig, in het midden kleijig, en zeer vruchtbaar, van de Orwell, enz. doorloopen, en aan de grenzen door Stour, Ouse, enz. bewaterd, deels met heide bezet, en vele konijnen en schapen voedend, overigens uitnemend bebouwd of beweid. Men wint er van de zandgronden veel boekweit, elders veel koolzaad, knollen, wortelen, enz. Men mest veel rundvee, en maakt boter en kaas. Fabriekwezen drijft men er minder, dan haringvangst, verdere visscherij en handel. Men telt er 235,000 inw. hoofdpl. Ipswich.

SUFFOLK, Noordam. gr. van Upper-Kanada; van Massachusetts, 34,581 inw. en van Nieuw York, op de Oostzijde van Long Island, waarvan dit laatste gr. $\frac{2}{3}$ bestaat, met veel wild

en ongeveer 21,000 inw.

SUGAR CREEK, 2 Noordam. riv. 2 vlekken van Pensylvanie, en 1 van Ohio, gr. Greene, 1286 inw.

SUGAR LOAF POINT, landpunt aan Nieuw Hollands Oostkust; 32° 29' Z. Br. Denzelfden naam geven de Eng. aan de *Suikerbroods kaap* op de Afrik. kust van Benguela; 12° 5' Z. Br.

SUGAT, Turk. stad van Anadoli, sandsjakschap Brusa.

SUGGOWLY, Ind. stad van Bahar, met veel handel en timmerhout, enz. 26° 43' N. Br. 80° 11' O. L.

SUGULMESSE, zie **SESJELMESSE**.

SUHLA, Pruis. kreitsstad, in het Erfurtsche, tot het Thüringerwald behoorend, fabr. van katoenen en geweren van allerlei aard, ander ijzer- en staalwerk, enz. 6000 inw.

SUI-KEON, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi.

SUIEN-PIN, Chin. stad van den derden rang, in Tsjekiang.

SUIKER RIVIER, aan Afrika's W. kust, een weinig ten Z. van de Sherborough; Noordam riv. van Veragua, die in de baai van Honduras valt.

SUIKERBROODEN, stichting aan Groenlands Westkust, op 65° 40' N. Br. Over *Suikerbroodskaa*p zie **SUGAR LOAF POINT**.

SUIPPE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Marne, aan de Suippe, 4 uur N. van Chalons, fabr. van leder en wollen stoffen; veehandel, 2200 inw.

SUIRE, Ier. riv. die het gr. en de stad Waterford bespoelt.

SUK EL HARF, Arab. stad van Yemen, 9 uur Z. Z. O. van Saade.

SUKADANA, zie **SUCCADANA**.

SUKSUNSK, Rus. vlek, gouv. Perm, met ijzerwerken en 1800 inw.

SULAU (*Zulauf*) Pruis. d. in het Siles. regtsg. Breslau, 1 slot, 1200 inw.

SULCY, Sard. stadje, in het Zuiderdeel van het eil. Sardinië.

SULEIMANJE, zie **SOLIMANJE**.

SULI (*Sulli*) Turk. distr. van Albanië, uit eene groote vallei, die van bergen omgeven is, bestaand, 7 uur van het Ion. eil. Sawta Maura, met ongeveer 10,000 weerbare Grieken, die onafhankelijk bleven, tot dat ALI BASSA hen in 1803 bedwong. Men kent hen onder den naam van *Sulioten*; hoofdpl. Mega-Suli.

SULIA, groote Zuidam. riv. van

Nieuw Granada, die op 3° 35' N. Br. in het meer van Maracaibo valt, en nabij Pamplona eene slichting van haren naam aan zich heeft.

SULIAGO (*Suriago*) groep van kleine eilandjes, ten N. O. van het Phil. eil. Mindanao, en voornaamst eil. van die groep, 7 uur in den omvang, en 7 uur van Mindanao; 9° 27' N. Br.

SULINE BOGASJ, een der monden van den Donau, die het meeste bevaren wordt, ook *Sunne Bogasj*.

SULINGEN, Han. vlek, prov. Hoya, 9 uur Z. van Bremen, 1000 inw.

SULISKER, groote alleenliggende klip, ten N. W. van Schottl. 4 uur O. van het eil. Rona; 58° 44' N. Br.

SULLIVAN, Noordam. gr. van Nieuw York, door de Delaware van Pensylv. gescheiden, 6100 inw. hoofdpl. Thompson; vlek van Nieuw York, gr. Madison; 1974 inw. nog 2 Noordam. vlekken; eil. van Zuidcarolina, aan den mond der riv. van Charlestown, waar vele lieden van deze stad den zomer doorbrengen. Een inham van den mond der Derwent, aan de Zuidzijde van Van Diemensland, waar men in 1804 eene kolonie heeft aangelegd, heet *Sullivan cove*.

SULLY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Loiret, 7 uur Z. O. van Orleans, aan de Loire, met een fraai slot en 2100 inw. Fr. vlek, dép. Nièvre, 5 uur Z. O. van Cosne, en *Vergers* toegenoomd, handel in paarden, ijzermijnen en smederijen; meer andere Fr. pl.

SULMETINGEN, Wurtemb. heerlijkheid, Donaukreis, uit Ober- en *Nieder-Sulmetingen* bestaande.

SULMIERSZYCE, Pool. stadje, regtsg. Posen, 1400 inw.

SULMONA, Sicil. stad, in het Napolit. Abruzzo ultra, met 1 bisschop en 4,000 inw. geboortepl. van ovidius; 43° 3' N. Br. 9° 5' O. L.

SULPICE (ST.) heeten vele Fr. pl. waaronder *St. Sulpice de la pointe*, dép. Tarn, 8 uur Z. W. van Alby, 1100 inw. *St. Sulpice de Lezat*, dep. Haute Garonne, 6 uur Z. van Toulouse, 1000 inw. *St. Sulpice des Champs*, cantons hoofdpl. dép. Creuse, 3 uur N. W. van Aubusson, 1100 inw. en *St. Sulpice les Feuilles*, cantons hoofdpl. dép. Haute Vienne, 4 uur O. N. O. van Le Dorat, 1250

idw. In Neder-Kanada ligt, ten N. van de St. Laurens riv. ook een *St. Sulpice*.

SULTAN EUGNY, Turk. sandsjakschap van Anadoli.

SULTANGUNGE, Ind. stad van Oude, distr. Lucknow.

SULTAN HISSAR, Turk. stad van Anadoli, 8 uur O. van Scala nova, met oudh. op een berg.

SULTANIA, Perz. gehucht van Irak Adsjemi, met vele bouwvallen en een grootsch praalgraf.

SULTANIA KALESSI, zie **DARDANELLEN**.

SULTANPORE, Ind. stad der Sjiks, in Lahor; 31° 18' N. Br. Ind. stad van Oude, en meer Ind. pl.

SULZ (*Soultz*) Fr. cantons hoofdpl. dép. Haut-Rhin, 5 uur Z, Z. W. van Colmar, met eenig fabriekwezen en 3000 inw. Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, arond. Weissenburg, aan de *Soultzbach*, met fabr. van aardewerk, enz. een zoutwerk en 1500 inw. Eenq cantons hoofdpl. dép. Bas-Rhin, arond. Straatsburg, met eene gezondheidsbron, enz. heet *Soultz sous Forêts*. *Sulz*, en *Ober-* en *Nieder-Sulz*, heeten voorts 3 pl. in den Beij. Rheinkreis. Den naam van *Obersulz* voert ook een Oostenr. d. in het land Unter der Ens, viertel Untertermanhartsberg, aan de *Sulz*, 1500 inw. en dien van *Sulz* een Wurtemb. stadje, aan den Neckar, Schwarzwaldkreis, met eene rijke zoutbron, fabr. en 2100 inw. en een Meklenburg-Schwerinsch vlek, 7 uur O. van Rostock, 1400 inw.

SULZA (*Stadt Sulza*) Saksen-Weim. stadje, aan den Ilm, nabij de Saal, fabr. 1100 inw. In de nabijheid ligt het Saksen-Gothasch *Neu-Sulza*, met een zoutwerk.

SULZBACH, Beij. stadje, Regenkreis, tweederlei kerken en Lat. scholen, 2200 inw. waaronder vele Joden; Wurtemb. vlek, Neckarkreis, 1100 inw. meer andere Duitsche pl. Fr. vlek, dép. Haut-Rhin, arond. Colmar, gezondheidsbron; Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, waar tevens een *Ober-* en *Nieder-Sulzbach* ligt.

SULZBERG, Beij. vlek, Oberdonaukreis, met 1 slot en 1500 inw.

SULZBURG, Bad. stadje, Wiesenkreis, met 1 oud slot, 1 gezondheidsbron, mijnen van lood en kobalt,

na genoeg 1000 inw.

SULZFELD, Beij. vlek, Untermainkreis, nabij Würzburg, 800 inw.

SULZMATT, Fr. vlek, met 2100 inw. dép. Haut-Rhin, 3 uur Z. van Colmar, waaromstreeks er voorts nog een *Sulzeren* ligt, terwijl de Beij. Rheinkreis en Mainkreis elk een *Sulzheim* hebben.

SUMAREIN, zie **SOMMEREIN**.

SUMATRA, Oostind. eil. door de Straten van Malacca, Banca en Sunda, van het Maleische schiereil. en de eil. Banca en Java gescheiden, en N. W. en Z. O. gerigt. De Evenaar beschrijft over deszelfs midden eene schuine linie; onder welke de 14,000 voet hooge berg Ophir tot eene bergreeks behoort, welke het eil. op een kleinen afstand van de Westkust in do lengte doorloopt, en hier en daar noch eene of twee bergreeksen nevens zich heeft. Dezer toppen zijn intusschen nooit besneeuwd, en zij hebben tusschen zich heerlijke valleijen, welke beter dan het lage, en digt met hout bezette kusteland bevolkt en bebouwd zijn. Het eil. heeft tevens vele grootere en kleinere meeren en riv. van welke laatste de 4 voornaamste door de landen van Siak, Indragiri, Jambie en Palembang, aan den Oostkant des eil. uitwateren. De bergen zijn deels vulkanisch, leveren veel zwavel op, en bevatten minerale wateren, steenkool, ijzer, koper en goud. Men zamelt op het eil. oker, tin en salpeter, en men maakt er veel buskruid, schietgeweer, ander wapentuig, fraai werk van gouddraad, katoenen en zijden stoffen, en met goud en zilver geborduurde kleedingstukken. Men bouwt er velerlei rijst, mais, hennep, tabak, betel, suiker, enz. Men kweekt kokos- en andere palmen, bamboes, rotang, sago, mangustin, ananassen en velerlei andere sijne vruchten. Sterk is er de teelt van peper, en het eil. verschaft veel kamfer, benzoin, cassia en velerlei andere schatbare voortbrengselen. Overvloedig is er uitnemend timmerhout. De bosschen bevatten er ontzaggelijk groote tijgers, neushorendieren, olifanten, beeren, apen en velerlei andere gedierten en gevogelte. De riv. en andere wateren rivierpaarden, kaimans, groote slangen enz. De inw. fokken buffels, een klein

slag van paarden en schapen, geiten, varkens, enz. Om bijenteelt bekreunt men er zich niet, maar men wint veel was, zoo als voorts gomlak, eetbare vogelnestjes, inzonderheid langs de zeekust, waar men voorts trepang vischt, en velerlei visch vangt. Van eene bijzondere soort van visch zout men de vinnen tot den uitvoer. Ingevoerd wordt er, in de onderscheidene staten van Sumatra, eene groote verscheidenheid van goederen, doch met Menangkabo, van waar vele andere deelen des lands plagten te worden beheerscht, en waarover elders, drijft men van buiten 's lands nog even weinig handel, als met andere binnenlanden, waar de beschaving veel geringer is. Gansch woest zijn er nog vele binnenlanders, en gering is de beschaving der Battas, die, haast even als de Nieuw Zeelanders, elkanderen steeds beoorlogen. Het gewezen Bantamsche Lampong en Palembang eerbiedigen thans de Nederl. kroon. Jambie, Siak, Asjen, enz. zijn onafhankelijk. Aan de W. kust hebben de Nederl. en Brit. vastigheden te Padang, Bencoolen, enz. met veel invloed op het naaste binnenland. Tot Sumatra betreft men een groot aantal eil. aan weerskanten, deels met Maleijers deels met oorspronkelijk e Sumatranen bevolkt. In Menangkabo en vele kustlanden volgt men den Koran, spreekt Maleisch, waaronder vele Arab. woorden gemengd zijn, en schrijft met Arab. letteren. Eenige Arab. ijveraars hebben er een genootschap ter uitbreiding van het Mohammedanendom gesticht, dat meer en meer leden wint. Men vindt er, inzonderheid te Palembang, eenige Chin. Het Christendom heeft men er nog nergens begonnen te prediken, en niemand heeft zich nog eenige begroting van het getal der inw. onderwonden.

SUMAUN, Ind. stad van Agra, thans Brit. 27° 6' N. Br.

SUMBAWA (Gumbawa) Oostind. Sunda-eil. O. van Java, de Straten van Alas en Sapy tusschen zich en Lombok en Commodo hebbend, bij de 70 uur lang, en door elkander 14 uur breed, met eene heerlijke baai, waaraan Bima ligt, aan het N. O. einde, en 34 uur ten Z. W. van dezelve eene andere, die de stad Sumbawa

aan zich heeft. Deze wordt door eenen onafhankelijken Rajah geregeerd. Van Dompoe, Peket, enz. zijn de Rajahs, nevens den Sultan van Bima aan de Nederl. kroon verbonden. Het eil. bevat een vuurberg, welke met dien van het naburige Goening Api gemeenschap heeft. Met verschaft sandelhout, rijst, jaarden, was, vogelnestjes, tabak, salpeter, zwavel, en parels; die men er op a. pl. vischt, aan de weinige schepen, die er komen handelen, en dezelve vinden er levensmiddelen in overvloed.

SUMBHOENAUT, Ind. stad van Nepaul, met een sterk bezochten tempel in het hangen van een hoogen berg, waarin men een heilig vuur bewaart, en waarvan de torens, met verguld koper gedekt, van verre eene heerlijke vertooning maken; 27° 33' N. Br.

SUMBHULPORE, Ind. hoofdpl. van een distr. van Gundwanah, aan den Mahanuddy, in welken men er diamanten vindt, terwijl de kleinere riv. des lands goud opleveren.

SUMBUL, Ind. hoofdpl. van een klein deel van Delhi.

SUMLNE, Fr. stadje, dép. Gard, nabij Le Vigan, fabr. van zijden kousen en katbenen mutsen, 2900 inw.

SUMERIN, Oosteur. vlek, land Unter der-Ens, viertel Unterwienerwald, aardewerksfabr. 1400 inw.

SUMMAM, Afrik. riv. van Algiers, die met 2 voorname takken in de Middell. zee uitloopt.

SUMMARO, een der Rus. Alands eil. 59° 58' N. Br.

SUMMEY-KIUM, groote Birm. stad, met eene fabr. van salpeter en buskruid, en veel overvloed van rijst in de omstreken.

SUMNAUT, Ind. stad van Guzerat, distr. Puttun, met eene steenen citadel, en een vermaarden tempel; 20° 27' N. Br.

SUMNER, Noordam. gr. in het N. W. van Tennessee, 13,800 inw. waaronder 3700 slaven; hoofdpl. Gallatin; vlek van Maine, gr. Oxford, 611 inw.

SUMMUM, Perz. hoofdpl. van een rijk distr. in Chorasán.

SUMPTER, Noordam. distr. van Zuidcarolina, O. van de Santee, 19,000 inw. waaronder 11,600 slaven.

SUMSKOE-OSTROG, Rus. stadje, gouv. Olonez, 1100 inw.

SUMY, Rus. kreitsstad, gouv. Slo-

bodsk - Ukraine, met wallen en grachten, een oud kasteel, maar houten huizen en morsige straten. Men stookt hier en in den omtrek veel sterken drank, en drijft veel handel, inzonderheid op 4 jaarmarkten, 11,000 inw.

SUNART, Schot. distr. aan een eveneensgenoemden zee-arm, op de grenzen van Argyleshire en Inverness.

SUNBURY, Eng. kerspel van Middlesex, aan de Theems, W. van London, 1655 inw. Noordam. hoofdpl. van het Pensylv. Northumberland, en gezonde en aangename zeepl. van Georgia, met eene goede haven.

SUNDA (STRAAT VAN) Oostind. zeeëngte, welke Java en Sumatra vaneen scheidt, en bij Java's hoofd-aanvangt. De oever aan den Javaschen kant is 30 uur lang, en de tegenovergestelde 23. In den mond ligt het Prinsen eil. in het midden het Middel eil. De verdere voornaamste eil. zijn er Krakatau en Pulo Baby. Naar deze straat noemt men Java, en de eilandenreeks ten O. van hetzelfde, de *Sundasche eilanden*, en de zee tusschen deze laatste, Nieuw Guinee, de Moluksche eil. en Celebes en Borneo, de *Sundasche zee*.

SUNDBORG, Zweed. fort, aan eene baai ten N. van Gottenburg.

SUNDEELA, Ind. stad van Oude, distr. Lucknow; 27° 5' N. Br.

SUNDEEP, Ind. eil. van Bengale, aan den mond van de Megna, tot het distr. Chittagong behoorend, zonder tigers, en met een overvloed van rundvee, zoutwerken, en een vlek nabij de Westkust op den Noordoever van eene riv. maar ongezond.

SUNDERBUNDS, groote driehoekige landstreek tusschen de 2 voornaamste takken van den Ganges, aan den zee-kant laag, en met een houtgewas van den naam van *Sundry* bezet, dat vol herten en tijgers en van zoet water onthloot is. Tallooze kanalen doorsnijden hetzelfde, en worden veel bevaren. Des zomers gaat men er zout winnen en hout bakken, maar vaste bewoners vindt men slechts weinige in eenige dd. aan het binnencinde.

SUNDERLAND, Eng. stad van Durham, aan den mond der Wear, even beneden Bishops Wearmouth, en tegenover het daarmede door eene groote ijzeren brug vereenigde Monks Wearmouth. Verre weg de meeste straten

zijn er eng en morsig: maar van de hightstreet is inzonderheid het hooge middengedeelte ruim en fraai. Dit is ook de kerk, buiten welke men er menigvuldige bedelhuizen, godshuizen en scholen vindt. Een steenen hoofd aan de Noordzijde der riv. met eene vuurbaak, en een tweede hoofd aan de Zuidzijde, vormen er eene goede haven, en sterk is er de invoer van meel, wijn, sterke dranken, timmerhout, teer, vlas, ijzer, enz. Uitgevoerd wordt er wederkeerig eindeloos veel steenkool, en voorts kalk, glas, molensteenen, enz. Aardewerk wordt er veel vervaardigd; benevens glaswerk, touwwerk, enz. Men drijft er veel scheepsbouw en scheepvaart, en men telt, met de militairen en zeevarenden, 35,000 inw. 54° 55' N. Br. 4° 14' W. L. Nog meer andere Eng. pl. heeten *Sunderland*.

SUNDI (Soondi) rotsig en bar Afrik. distr. van Congo, aan het boven-einde der riv. Zaire.

SUNDRABONG, Oostind. hoofdpl. van een kleinen staat op Celebes.

SUNDSWALL, Zweed. zeepl. van Hernosandlän, aan den Botnischen zeeboezem, met eene ruime en goede haven, handel in hont, teer, linnen, enz. 1500 inw. 62° 22' N. Br.

SUNDWICH, Pruis. d. in het Westphaalsche regts. Arensberg, fabr. van velerlei kopergoed.

SUNEL, Ind. Mahrattenstad, in Malwah, met veel handel.

SUNERAMPORE, Ind. stad van Bengale, distr. Dacca, op den Oostoever van de Megna, met veel handel; 24° 5' N. Br. en meer Ind. pl.

SUNGEI TENANG, deel des binnenlands van Sumatra, tusschen 2° en 3° Z. Br. *Anak Sungei* ten W. en Z. W. van zich hebbend. De inw. zijn sterk van gestel, en begeven zich in menigte naar andere deelen des eil. tot loondiensten, of drijven er kramershandel, of koopen een lont-roer, en dienen als soldaat alom, waar men hun een goed handgeld begeert te geven.

SUNK ISLAND, bedijkt Eng. eil. aan den mond van den Humber, met 1 kerkd. 2 Eng. banken aan de N. kust van Norfolk, nevens Chapel light, en in den mond der Theems, beide bij laag water droog loopend.

SUNNE, zie **SULINE**.

SUNNINGHILL, fraai Eng. d. van Berkshire, met gezondheidsbronnen en lusthuizen, na genoeg 1000 inw.

SUNNINGWELL, Eng. kersp. aan weerskanten van de Theems, deels in Berkshire, deels in Oxfordshire.

SUNTA BEDNORE, Ind. stad van Mysour, met een aarden wal om zich.

SUOGA, een der Bissayas eil. aan Afrika's Westkust.

SUPERGA, Sard. berg, met de begraafpl. der Koningen, in eene schoone kerk op haren top, in Piemont, 2 uur van Turin.

SUPINAME, Zuidam. riv. van Guiana, die in den Essequibo uitloopt. en ook reeds plantadien aan zich heeft.

SUPINO, Sicil. stad, in de Napolit. prov. Molise.

SUR (*Sour*, *Tyrus*) deze naam duidde, zoo als hij in het Phoenicisch oorspronkelijk luidde, eene klip aan, en dit is Sur nog steeds. Zij werd intusschen zeer vroeg bebouwd, in SALOMOS tijd door een dam met eene nevens haar op het vaste land gestichte stad vereenigd, en door NEBUCADNESAR, na een dertienjarig beleg, gedurende hetwelk men den dam doorsneden had, verwoest, zoo dat er slechts een deel van de stad op het vaste land overbleef. Aan deze gaf men den naam van *Oud Sur* (*Palaeotyrus*) na dat men onder het Perzische bewind eene nieuwe stad op de rots had beginnen te bouwen; en nu vulde ALEXANDER DE GROOTE de doorsnijdingen in den dam met puin van oud Sur, en bemagtigde ook hij de stad op de rots. Deze was in de middeleeuwen zeer bloeiend, werd vervolgens een ellendig dorp, en verkomt thans eenigzins. Men telt er ongeveer 200 huizen, van meestal Mutualis, overigens Roomschegez. Grieken en 12 Maronitische huisgezinnen. Deze verzenden naar Damiate en Kairo tabak, vijgen, brandhout, enz. Zij drijven visscherij, en men vindt er eene groote pottbakkerij. Met de havens is het er nogtans ellendig gesteld. De stad is van een ouden muur omgeven, en heeft in de nabijheid 2 torens, en bouwvallen van eene waterleiding; 33° 10' N. Br.

SURA, 2 Turk. dd. aan den Euphraat, in Diarbekir en Irak Arabi.

SURACA, Turk. vlek van het eil. Samos, Z. W. van Cora.

SURAJEGUR, Ind. stad van Baghar, aan den Ganges; 25° 14' N. Br.

SURAJEPORE, Ind. stad van Allahabad, op den Westoever van den Ganges, met verscheidene Ind. tempels, nevens welke men zich er komt baden.

SURAMI, Rus. d. en fort van Grusie, prov. Kartuel, of Kartwell.

SURASH, 2 Rus. kreitssteden, gouv. Witebsk, aan de Dwina, 700 inw. en gouv. Tchernigow; 55° 15' N. Br.

SURATTE, Ind. stad van Guzerat, aan de Taptee, 7 uur van dezer mond, voor zware schepen ongenaakbaar, voornamelijk door Arab. vaartuig bezocht, daar Bombay het meerendeel van den handel der pl. heeft naar zich getrokken. Zij is versterkt, heeft eene citadel, en plagt Eng. Fr. en Nederl. faktorijen te hebben. Men telt er thans, nu de stad Britsch is, ongeveer 70,000 inw. van velerlei natie, inzonderheid Parsis, dat goede scheepsbouwers en handwerkers zijn, en Ind. van de sekte, die gasthuizen voor kranke en verminkte dieren onderhoudt. De uitvoer bestaat er uit ruw katoen, eenige eigene fabriekgoederen en voortbrengselen van Guzerat. Dezelve bedroeg van 1 Mei 1811 tot 1 Mei 1812 ongeveer 40 lak roepien, en de invoer 49 lak, of 539,000 pond sterlingen. De staat der omstreken is onlangs veel verbeterd, en de stad nog steeds vermogend en bloeiend; 21° 13' N. Br. 68° 9' O. L.

SURBOURG, Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, 2½ uur van Haguenau, ongeveer 1500 inw.

SURDY, onbewoond eilandje, in den Perz. zeeboezem; 25° 54' N. Br.

SURGÈRES, Fr. cantons hoofdpf. dép. Charente infér. 7 uur N. van Saintes, veel handel in paarden, na genoeg 1500 inw.

SURGUT, Rus. kreitsstad, gouv. Tobolsk, aan den Oby, 1500 inw.

SURHUIZUM, Nederl. d. met 600 inw. in Vriesl. arond. Leeuwarden, waar *Surhuisterveen* 1100 inw. heeft.

SURIAGO, Spaan. stad en fort op het Philipp. eil. Mindanao, aan eene riv. van denzelfden naam, met een reede en eenigen handel; zie voorts **SULIAGO**.

SURICE, Nederl. d. van Namen, nabij Philippeville, 666 inw.

SURIN (ST.) Fr. vlek, dép. Girond. T t 5

de, als voorstad aan Bordeaux paleid, en meer andere Fr. pl.

SURINAME, Zuidam. riv. van Nederl. Guiana, genoegzaam regt van loop, en nabij haren mond met de Commewine en Kottika vereenigd, van welke laatste de strekking genoegzaam evenwijdig aan de kust is; terwijl de Commewine het middenvak tusschen de Kottika en Suriname bewatert. De 3 riv. worden aan haren samenloop door het fort Amsterdam, en lager door 2 andere forten gedeekt; zoo als de Suriname hooger op door het fort Zeelandia. Zij hebben aan zich bijkans al de plantadien der Nederl. kolonie, welke men naar de voornaamste riv. gemeenlijk *Suriname* heet. Deze wordt aan den O. kant door de riv. Amanibo, of Marawine, waarin men de dusgenoemde Marawine diamanten vindt, van Fr. Guiana gescheiden, en aan de tegenovergestelde zijde door de riv. Korentin van Brit. Guiana. Tusschen die riv. en de Suriname loopt de Sarameka genoegzaam evenwijdig aan de laatstgenoemde riv. ook naar zee, bij welke zij zich met de tusschen haar en den Korentin vloeiende Koponame vereenigt. Aan deze aldaar in een loopende riv. heeft men laatstelijk ook beginnen te planten, en er hebben zich aan het bovineinde van de Sarameka weggeloopene Negers gevestigd, die met de kolonie in vrede leven; terwijl andere haar vijandige zich elders in het binnenland ophouden. Tegen dezer aanvallen is er linie van posten aangelegd. De plantadien aan de Kottika staan daar voor veel minder bloot, dan de andere, en zijn tevens de gezondste, daar de warmte er door zeekoeltes getemperd wordt; en het luchtgestel is er over het geheel verbeterd, naar mate de bosschen er, tot vermenigvuldiging van de plantadien, geveld, en de moerassen opgedroogd zijn. Over de verbetering van de lucht der hoofdpl. en tevens over hare jongste ramp, zie **PARAMARIBO**. Zeer vruchtbaar is er de grond langs de rivieren, en zeer aangenaam het gezigt der plantadien bij reistogten, die men er bijkans enkel te water doet. Men bouwt er koffij, suiker, kakao, boomwol, tabak, indigo, enz. Men begint er meer en meer rundvee te weiden, en

zameelt tot den uitvoer vershout, gom, balsem, enz. Tot de bevolking behooren er vele Joden, welker voorouders uit Brazilië verdreven werden, en vele vrije Negers en Mulatten, met en benevens eenige Karaïben en velerlei Europeanen. Het aantal der Negerslaven neemt er onder den belletten toevoer steeds af. Ingevoerd worden er uit Nederland velerlei benoedigdheden, en uit Noordamerika levensmiddelen. Daarheen mag er enkel siroop en rum worden uitgevoerd. Naar het moederland zeilden er in 1818, met 18,873,000 pond suiker, 8,428,000 pond koffij, enz. 82 schepen; doch in 1819 slechts 68 schepen, met 15,408,000 pond suiker en 5,590,000 pond koffij, enz. enz. In 1821 was het getal der schepen wederom grooter, en werden er te Amsterdam alleen 58 van Suriname ingeklaard. In 1786 begrootte men den uitvoer op ongeveer 10 miljoen guldens. Tijdens de jongste oorlogen werd de kolonie bij herhaling door de Eng. weggenomen; en, ofschoon dezen Berbice, Demerary en Essequibo, waar het getal der Eng. planters dat der andere begon te overtreffen, laatstelijk voor zich behielden, werd Suriname met meer andere kolonien, om redenen, die art. NEDERLAND vermeldt, aan de Nederl. kroon afgestaan, waarbij alle ontworpen gemeenschap tusschen de Koponame, Korentin en Berbice, vervalt.

SURINGIA, Japanische zeep. van Niphon, 56 uur O. van Meaco.

SURMINEH, Turk. stadje, bassaschap Tarabosan, aan de Zwarte zee, met eenigen handel op de hoofdstad.

SUROUT, Ind. vesting van Agra, met een onafhankelijk opperhoofd.

SURRÉ, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neuschâteau, 280 inw.

SURREY, Eng. gr. aan de Theems, ten W. van Kent, en tegenover Middlesex, niet groot van omvang, vol bergen en dalen, zeer verscheiden van grond, op menige pl. met zand en heide bedekt, elders heerlijk bebouwd. Men zaait er met name gerst voor de menigvuldige mouterijen, tuinvruchten, wortelen, knollen, hop, klaver, sainfoin, luzerne, en geneeskundige kruiden. Men fokt er benevens vee ook vele ganzen, en delft vollersaarde en bouwsteen. Kunst-

vlijt drijft men er inzonderheid te Southwark. In 1811 telde men er 323,851 inw.

SURROOL, Ind. stad van Bengale, distr. Birbhoom, katoenfabr.

SURRY, Noordam. gr. van Nederland. Kanada; gr. van Jamaica, waarin Kingston en Port Royal gelegen zijn; gr. van Virginia, aan de James riv., 6855 inw. waaronder 3440 slaven; gr. in het N. W. van Noordcarolina, 10,366 inw. waaronder 1469 slaven; 2 vlekken van Nieuw Hampshire en Maine; zie voorts **SURREY**.

SURROY, Noorw. eil. omstreeks de Huygens rotsen; 71° 7' N. Br.

SURRUSGUR, zie **PAULEE**.

SURSEE, Zwits. stadje, canton Lucern, aan de riv. *Sur* en de Sem-pachersee, welgebouwd, 1000 inw.

SURSEF, Afrik. vlek van Tunis, 15 uur O. van Kairwan.

SURSK, Rus. stadje, gouv. Simbirk, aan de Sura.

SURSUTTY, Ind. riv. en stad aan dezelve, in Delhi, met een onafhankelijk opperhoofd; 29° 13' N. Br. Eene sterke vesting van Casjemire, en verscheidene Ind. riv. behalve de vermelde, heeten ook *Sursutty*.

SURY, meer dan eene Fr. pl. waaronder *Sury le Comtal*, dép. Loire; 2 uur Z. O. van Montbrison, 1800 inw. heeft.

SUSA, Sard. prov. in Piemont, voornamelijk uit een dal bestaand, dat wijn, ooft, kastanjes, truffels, eenige zijde, maar weinig koren voortbrengt, ijzermijnen en marmergroeven bevat, en linnenreederij en looijerijen heeft, met ruim 65,000 inw. De hoofdpl. *Susa* met 1700 inw. ligt aan den weg over den berg Cenis, is be-muurd, en bevat een zegeboog voor Augustus, door zekeren Cottius, van wien de Alpen hieromstreeks den naam van *Cottische* ontleenen, opgerigt.

SUSAM, zie **SAMOS**.

SUSAO, Port. stadje in het W. van Beira, aan den Douro, 2300 inw.

SUSDAL, Rus. kreitsstad, gouv. Wladimir, met 1 bisschop, 1 seminar. 1 klooster, waarheen Eudoxia, gemalin van Czar Peter I. gebannen werd, fabr. van linnen en leder, ongeveer 2200 inw.

SUSE (*Sus*) Marokk. koninkrijk, uit het Zuiderdeel der heerschappij

bestaand, en door eene eveneensge-noemde riv. bewaterd, welker van gegravene kanalen ter bevochtiging des lands doorsnedene oevers weinig koren, maar ongemeen vele olijven, amandelen, suikerriet, indigo, ka-toen, gom, enz. voortbrengen. Bui-tenlandschen handel drijft men er niet, sints dezelve tot Mogodor bepaald is geworden. De bevolking van geze-tene Arab. is anders jegens de Europ. welgezind. Behalve de hoofdstad Te-rodant vindt men er Agadeer, waar-over zie **CRUZ** (**SANTA**) Tamara, enz.

SUSE (*Suze*) Fr. cantons hoofdpl. dép. Sarthe, 4 uur Z. W. van Le Mans, aan de Sarthe, met een ver-vallen fabriekwezen en 1600 inw. Het dép. Drôme bevat een *Suse en Diois* en een *Suse la Rousse*.

SUSEDON, Ind. stad van Delhi, nabij het kanaal van Sultan Feroze, met een onafhankelijk opperhoofd.

SUSQUEHANNAH, Noordam. gr. van Pensylvanie, en groote riv. al-daar, die in het binnenste der Chesapeak bay uitloopt.

SUSSEX, Eng. gr. aan het Ka-naal, W. van Kent en Z. van Surrey, golvend vlak en ongelijk van grond, bijzonderlijk aan den Noordkant vol onbebouwde streken, doch meestal wel bebouwd en beweid, houtrijk, vooral aan den Westkant veel ooft, en voorts ijzererts, kalksteen en marmer, opleverend. Men drijft er wei-nig fabriekwezen, en telt 190,000 inw. hoofdpl. Chichester; Noordam. gr. van Nieuw Jersey, 25,550 inw. hoofdpl. Newton; gr. van Delaware, aan zee; 27,750 inw. waaronder 2400 slaven; gr. van Virginia, 11,362 inw. waar-onder 6644 slaven.

SUSSICZE (*Sutticze*) zie **SCHUT-TENHOFEN**.

SUSTEREN, Nederl. stadje van Lim-burg, arond. Roermonde, 1460 inw.

SUSUNSK, Rus. vlek, aan den *Susun*, gouv. Tomsk, met koperhut-ten, en eene groote munt van kop-pergeld.

SUTALURY, Ind. stad van Benga-le, veel handel in rijst, enz. 22° 38' N. Br.

SUTCHANA, Ind. stad van Guze-rat, op den Oostoever der Golf van Cutch, met visscherij, ook van parels.

SUTENDAAL, Nederl. d. van Lim-burg, arond. Hasselt, 727 inw.

SUTERA, Sicil. stad, op het eil. in den Val di Mazzara, 4000 inw.

SUTHERLAND, Schot. gr. in het Noorderdeel des koninkrijks al, wat ten N. der Friths van Dornoch en Murray niet tot de gr. Orkney en Caithness behoort, bevattend, zeer oneffen en bar van grond, en voornamelijk slechts langs de kust bewoond, waar men landbouw, veeteelt en visscherij, drijft. In 1811 telde men er 23,629 inw.

SUTORS OF CROMARTY, 2 rotsige voorgebergten, aan weerskanten van den Schot. Frith of Cromarty.

SUTRI, Pauzel. stad, deleg. Viterbo, met 1 bisschop en 4000 inw.

SUTTON, Eng. vlek van Lancaster, 2000 inw. Eng. kerspel van Cambridge, 1000 inw. Eng. kerspel van Yorkshire, East Riding, nabij Hull, 3065 inw. en vele andere Eng. pl. waaronder een vlek van Nottingham; met 3386 inw. *Sutton in Ashfield* heet een marktplek in Warwickshire; met eenig fabriekwezen en 2959 inw. *Sutton Coldfield*; een vlek van Cheshire, met 2100 inw. *Downs Sutton*; een vlek van Lincoln, met 1800 inw. *St. Mary Sutton*; een kerspel van Northampton, met 1020 inw. *Kings Sutton*; en een marktplek van Nottingham, aan de Trent, met veel fabriekwezen en 731 inw. *Sutton upon Trent*. *Sutton* heeten voorts nog 4 Noordam. pl. van Nieuw Hampshire; Massachusetts, Vermont en Neder-Kanada, gr. Bedford.

SUTTULEGE, Ind. riv. die op 30° N. Br. den thans Beyah genoemden Hyphasis der Ouden opneemt; en op 29° N. Br. van den Oostkant in den Scind, of Indus, valt.

SUWAIDA, Arab. stadje van Hejaz, 10 uur N. van Medina.

SUWALKI (*Suwalken*) Pool. stadje, waiwoodschap Augustowo, 1200 inw.

SUWAROWS EILANDEN, 5 eil. van Polynesie, tusschen de Navigateurs en Societeits eil. van koraalriffen omgeven en onbewoond; 13° 13' Z. Br.

SUXI, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neufchâteau, 608 inw.

SUYL, een der kleinste Schot. Hebriden, door eene brug van een enkelen boog met Argyleshire verenigd.

SUZANNE (STE) Fr. cantons hoofdpl. dép. Mayenne, 9 uur Z. W. van Alençon, 1400 inw. meer andere Fr.

pl. en 2 eilandjes van den Archipel van Mergui, in de Baai van Bengale, met de Noordpunt van het Noorderlijkste op 10° 28' N. Br. 92° 56' O. L.

SUZARA, Ven. Lomb. vlek, tusschen Mantua en Guastalla.

SUZE, zie SUSE.

SVANEHOLM, Zweed. heerlijkheid van Malmöhuslän, 1100 inw.

SVATOI, of *Heilige*, heet meer dan eene Rus. Kaap aan de IJszee.

SVARTSIOE, Zweed. Koningslustslot, met een schoon park en diergaarde, op het eil. *Svartsjöländet*, dat 4 kerspelen bevat, en in het midden van Stockholmslän een afzonderlijk regts. vormt.

SVEABORG, Rus. vesting, gouv. Finland, op eenige eil. in den Finischen zeeboezem, nevens Helsingfors, en de haven van de stad dekkende. De voornaamste werken, op het eil. Wargoe, omvatten een arsenaal, dokken en timmerwerven voor de marine. Alles is doorgaans sterk bezet. Een kruidmagazijn, dat er in 1809 sprong, heeft er veel vernield.

SVELMOE, Deen. eilandje, nabij de Zuidkust van Funen; 55° 8' N. Br.

SVENDBORG, Deen. stadje, met eene ruime en veilige haven, op de Z. O. kust van Funen, versterkt, 2000 inw.

SVENIGOROD, Rus. stadje, 15 uur W. van Moscow, op een berg, aan de Moskwa, 1000 inw. *Svenigorodka* heet eene Rus. kreitsstad, 31 uur Z. van Kiew. Eene andere, 11 uur N. N. O. van Wilna, heet *Svenziany*.

SWADLINBAR, Ier. d. gr. Cavan, met sterkbezochte gezondheidsbr.

SWAFFHAM, Eng. marktplek van Norfolk, wel en ruimelijk gebouwd, handel in boter, 2350 inw. In Cambridge heeten 2 kleinere pl. *Great* en *Little Swaffham*.

SWAINSBOROUGH, Noordam. zeepl. van Noordcarolina.

SWALE, 2 takken, langs welke de Eng. riv. Medway zich in de Theems ontlast; *East* en *West* toegenoomd.

SWALLOW BAY, in Australie, aan de Noordkust van het Konigin Charlottes eil. of Santa Cruz, door *Swallow point* beperkt, en niet ver van zich op 10° 8' Z. Br. 161° 4' O. L. een *Swallow island* hebbend. Een goede

en welgedekte inham van het Zuidam. Vuurland heet *Swallow harbour*.

SWALLY, Ind. zeep. van Guzerat, aan den mond der Taptie, en als de haven van Surat; $21^{\circ} 5' N.$ Br.

SWALMEN, Nederl. rivierte van Limburg, dat bij een eveneensgenoemd d. met 1150 inw. ongeveer 1 uur van Roermonde, in de Maas valt.

SWALUWE, zie ZWALUWE.

SWALWELL, Eng. vlek van Northumberland, aan de Derwent, nabij Newcastle, met smederijen van de zwaarste ankers, ketens, enz.

SWAMPY BAY, aan de Noordam. kust van Noordcarolina; $35^{\circ} 42' N.$ Br.

SWAN ISLAND, Noordam. eilandje, aan de kust van Maine. Eene groep van rotsige eilandjes, aan de Noordkust van Honduras, heet bij de Eng. *Swan island*, en eene andere, tusschen Nieuw Holland en Van Diemensland, *Swan isles*.

SWAN POINT, Noordam. kaap van Maryland, aan de Chesapeake bay; $38^{\circ} 11' N.$ Br.

SWANAGE, Eng. d. van Dorsetshire, op de Oostkust van het schiereil. Purbeck, aan eene goede baai.

SWANAY (*Swinna*) Schot. Orkneys; eilandje, in de Pentlandschen Frith, met weinige huisgezinnen.

SWANSEA (*Abertawe*) Brit. stad van Wallis, gr. Glamorgan, aan den uitloop van de Tawe in het Verkeerde kanaal, met eene haven, vele goede huizen, 1 fraaije kerk, eenige bedehuizen, 1 schouwburg, 1 deftig stadshuis, voortreffelijke inrigtingen voor zeebadminnaars, uitvoer van steenkool, op de pl. vervaardigd ijzerwerk, koperslagers en tinnegieters waren, aardewerk, enz. verdere handel, koopvaardij, en in 1811, met St. Thomas, 8200 inw. $51^{\circ} 37' N.$ Br.

SWANSEY, 2 Noordam. pl. van Massachusetts, gr. Bristol, 1859 inw. en van Nieuw Hampshire, gr. Cheshire, 1400 inw. katoenfabr.

SWANWICH, Eng. d. van Dorsetshire, op het schiereil. Purbeck, aan eene baai, met veel uitvoer van bouwsteen, en ongeveer 1500 inw.

SWARKESTONE, Eng. kerspel van Derbyshire, met eene brug over de Trent, welke men voor de grootste van gansch Europa houdt.

SWASH, 4 Noordam. ondiepten, aan de kust van Noordcarolina, tus-

schen $33^{\circ} 40'$ en $34^{\circ} 21' N.$ Br. *Upper, Lower, Twelve feet* en *Nine feet*, toegeuoemd.

SWAVERORT, Zuidpunt van het Rus. eil. Oesel, aan de kust van Lyf-land, met een licht; $57^{\circ} 43' N.$ Br.

SWEDEROE, Zweed. eilandje, aan den Noordermond van de Sond.

SWEERTS EILAND, in het binnenste der Nieuw. Hollandsche Golf Carpentaria; $11^{\circ} 8' Z.$ Br.

SWEET SPRINGS, Noordam. d. van Virginia, gr. Munroe, met sterk bezochte gezondheidsbronnen.

SWENIGOROD, zie SVENIGOROD.

SWEGHEM, zie ZWEGHEM. SWIAHNSK, Rus. kreitsstad, gouv. Kasan, aan de Swiaja, 3000 inw.

SWIERCE, Pool. stadje, waiwoodschap Lublin, 122 huizen.

SWIETLA, Boh. vlek, kreits van Czaslau, fabr. 136 huizen.

SWILLY, Austral. eilandje, met klippen om zich; 4 uur Z. van Nieuw Hollands Zuidkaap; $43^{\circ} 55' Z.$ Br.

SWIMBRIDGE, Eng. kerspel van Devonshire, 1150 inw.

SWIN, Nederl. zeeinham, die Sluis in Vlaanderen bespoelt, en voormaals het gebied der Franken en Vriezen vaneen scheidde.

SWINDON, Eng. marktplek van Wiltshire, op eene hoogte, welgebouwd, steengroeven, 1341 inw. Eng. d. gr. Stafford, en meer Eng. pl.

SWINE, Eng. bank, aan het inkommen van de Theems; zie voorts ODER.

SWINEMUNDE, Pruis. stadje van Pommeren, aan den mond van de Swine, welgebouwd, met 2800 inw. waaronder vele visschers, loodsen en ligterlieden, ten dienste van den handel van Stettin.

SWINESHEAD, Eng. marktplek van Lincoln, welgebouwd, 1560 inw.

SWINESUND, inham van het Kattegat, tusschen Noorwegen en Zweden.

SWINNA, zie SWANAY.

SWINO, Afrik. kaap der Graankust, riv. 3 uur ten O. van dezelve, en Negerd. aan haren mond; ook *Zino*.

SWINOE, een der Deen. Ferreeil. uit 2 bergen bestaand, met 1 d.

SWIR, Rus. riv. die uit het Onegameer naar het Ladogameer loopt.

SWITHA, een der kleinste Schot. Orkneys eil. $58^{\circ} 41' N.$ Br.

SWITZERLAND, Noordam. gr. van

Indiana, aan den Ohio, 3500 inw. hoofdpl. Vevay; zie voorts ZWITSERLAND.

SWITZERLAND (NIEUW) Noord-am. stichting van Indiana, met Zwits. inw. en bouw van goeden wijn.

SWOJANOW, Boh. vlek, kreits van Chrudim, 1100 inw.

SWORDS, Ier. vlek, gr. Dublin, op den zeeoever, 1800 inw.

SWOSZOWICZE, Oostenr. d. in den Galizischen kreits Myslencize.

SWYNAERDE, Nederl. d. van Oost-vlaand. nabij Gend, 1600 inw.

SY-YO-THI-YA, zie JUTHIA.

SYAS-KUTAN, een der Rus. Kurilen eil. Vulkanisch en onbewoond.

SYBIL-HEAD, kaap aan Ierl. Westkust; 52° 11' N. Br. 15° 12' W. L.

SYBURG-NESS, Noordeinde van het Rus. eil. Dagoe, in 2 punten, die elk een rif nevens zich hebben, uitlopend, met eene goede ankerpl. daartusschen.

SYDAPORAM, Ind. stad van Carnate; 11° 14' N. Br. 74° 51' O. L.

SYDNEY, hoofdpl. van het Noord-am. Kaap Bretons eil. op deszelfs O. zijde; Noordam. gr. van Nieuw Schotland, hoofdpl. Manchester; Noordwaarts aan loopende riv. in het binnenland van Nieuw Holland, waarvan men nog slechts een deel, op 51° Z. Br. 146° 21' O. L. heeft gezien.

SYDNEY BAY, aan de Zuidkust van het Austral. eil. Norfolk.

SYDNEY COVE, Nieuw Holl. inham van een der twee takken van Port. Jackson, waaraan *Sydney*, of *Sydney town*, hoofdpl. der Brit. kolonie hieromstreeks, voornamelijk op 2 hooge schiereilandjes aan weerskanten, gelegen is. Deze stad is groot van omvang, en werd aanvankelijk wijd niteen en zeer ongeregeld gebouwd. Thans voert men er meer en meer orde in. Het Oostelijkste schiereil. is meerendeels met de gebouwen van het gouv. bezet. Elders vindt men eene groote afgeperkte marktpl. eene bank, welke papier er de pl. van geld vervangt, 1 depart. van het Bijbelgenootschap, 1 zondags school; meer andere scholen; 1 courantendrukkerij, 1 observatorium en ongeveer 7000 inw. 33° 51' Z. Br. 146° 31' O. L.

SYDONAIA, Turk. d. in Syrie, 4 uur N. O. van Damascus, met een

overoud nonnenklooster, dat al het voorkomen van een kasteel heeft, wijnbouw en zijdeteelt, inzonderheid ook door de nonnen.

SYEROE, Deen. eilandje, nevens het N. W. einde van Zeeland.

SYENE (*Assoean*) Egypt. stad van Said, aan den Nijl, met een verval-lend kasteel, moskees, en merkwaardige bouwvallen; 24° 5' N. Br. 28° 1' O. L.

SYLAH, Ind. stad van Guzerat, aanzienlijk en welversterkt, aan een groot meer, onder het gebied van den Guicowar.

SYLIS, Port. riv. die ten N. van den Taag bij St. Martin in zee valt.

SYLIVRI, zie SILAVRI.

SYLT, Deen. eil. aan de Westkust van het Sleeswijksche, met inw. van Vrieschen oorsprong, oester-visscherij, enz.

SYMBOLO, Turk. inham der golf van Muri, aan de Zuidkust van Anadolu, den Glaucus ontvangend.

SYMIA, zie SIMIA.

SYNBORG, Deen. vlek, met eene groote en goede haven, op Funen.

SYNGEM, Nederl. d. van Oost-vlaand. arond. Gend, 2500 inw.

SYPOMBA, Zuidam. eil. in den mond der Amazonen riv.

SYRA (*Syros*) Turk. eil. van 12 uur omvangs, in het midden der Cycladische eil. van den Archipel, bergachtig, maar wel bebouwd. De bevolking van Roomschegez. inw. wint er tarwe, gerst, wijn, olijven, hennep, katoen en velerlei vruchten. De hoofdpl. aan de Westzijde heeft eene goede haven, en nabij zich bouwvallen van Acropolis.

SYRACUSE (*Siragosa*) Sicil. stad, aan de Oostzijde des eil. in den Val di Noto, op het van een schiereil. in een eil. veranderde Ortygia, met 2 havens, waarvan de grootste uitmwend plagt te zijn, en nog zeer bruikbaar is, dun bevolkt, maar tamelijk wel bebouwd en versterkt, met een kasteel, overblijfselen van de veel grootere oude stad en haren muur, catacomben, eene Aartsbisschopskerk, dat voormaals een tempel van Minerva was, eene zeer rijke bron, vruchtbaar omstreken, handel in wijn, olie, hennep, een weinig tarwe, salpeter, enz. bij de 15,000 inw. 37° 4' N. Br. 16° 25' O. L.

SYRIAN (*Sirian*) Birm. vlek, dat voormaals eene groote en rijke handelspl. was, aan een tak der riv. van Pegu, met eene thans geslotene haven; 16° 49' N. Br.

SYRIE, om redenen, welke art. DAMASCUS vermeldt, *Sjam* genoemd Turk. gewest van Azie, de bassaschappen Acre, Tarablus, Aleppo en Damascus, omvattend, ten N. door den berg Taurus begrens, ten W. door de Middell. zee, en ten Z. en O. door vreesselijke woestenijen. Van het N. naar het Z. loopt er door hetzelfde een gebergte, welks hoogste spitsen den naam van *Libanon* voeren, en tusschen zich de valleijen der Maroniten, Drusen, Mutualis, enz. hebben, die voortreffelijk bebouwd worden. Eenige andere streken worden zulks ook, maar de meeste liggen gansch woest, en hebben geene andere bewoners, dan zwervende Arabieren; zie voorts ACRE, enz.

SYRJANEN, Rus. volksoort van Finschen oorsprong, in de gouv. Wologda, Perm en Tobolsk, zich met landbouw generend, maar lui en morsig.

SYRMIE, Oostenr. regtsg. van Slavonie, aan den Donau, het Karlowitser gebergte bevattend, over het geheel vruchtbaar, doch hier en daar moerassig en min gezond. Men bouwt er koren, mais, een zeer vurige wijn, enz. Men vervaardigt er een sterken drank uit pruimen, men wint eenige zijde, drijft veeteelt, mest vele varkens, en telt tusschen de 90 en 100,000 inw. hoofdpl. Vukovar.

SYROS, zie SYRA.

SYSRAN, Rus. kreitsstad, gouv. Simbirsk, aan de *Sysran*, met veel vaart langs de riv. uitvoer van de goederen der omstreken, 6300 inw.

SYSTON, Eng. kerspel van Leicester, 1223 inw. kerspel van Lincoln.

SYSZEELE, Nederl. d. van West-Vlaand. nabij Brugge, 1300 inw.

SYTSCHESK, Rus. kreitsstad; gouv. Smolensk; 55° 54' N. Br.

SZABADSZALLAS, Hung. vlek, in het regtsg. Klein Kumanie, land- en wijnbouw, veeteelt, 4000 Geref. inw.

SZABOLCS, zie SABOLCSA.

SZADEK, Pool. stadje, waiwoodschap Kalisch, 800 inw.

SZALAD, Hung. regtsg. aan gene zijde van den Donau, door de *Szala*

bewaterd, en een deel der Plattensee bevattend, deels vlak, deels bergachtig en houtrijk, met 230,000 inw. van verschillende oorsprong; hoofdpl. Egerszeg.

SZALKA, 2 Hung. vlekken, regtsg. Honth en Sathmar.

SZALONAK, Hung. vlek, regtsg. Eisenburg, op een hoogen berg, met 1 slot, tweederlei kerken, 1 synag. en vele schoenmakers onder de 1800 inw.

SZALONTHA, Hung. vlek, regtsg. Bihar, aan den Zwartén Körös, met 1 Geref. kerk.

SZAMARJA, zie SOMMEREIN.

SZAMOBOR, Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits Karlstad, met 1 slot, eenige scholen, 1 kopermijn, ongeveer 2700 inw.

SZAMOS (*Samosch*) Oostenr. riv. die uit den Zevenbergschen Grooten en Kleinen Szamos ontstaat, en in de Hung. riv. Theiss uitloopt.

SZAMOS UJVAR, zie ARMENIERSTADT.

SZANY, Hung. vlek, regtsg. Oedenburg, met 1 slot.

SZAPLONCZA, Hung. vlek, regtsg. Marmaros, met eene Grieksche kerk en gezondheidsbron.

SZARVAS, Hung. vlek, regtsg. Bekes, aan den Körös, met 1 Luth. kerk, velerlei schoolwezen, veel veeteelt, en na genoeg 8000 inw.

SZARYGRAD, Rus. kreitsstad, gouv. Podolie, met houten huizen, en na genoeg 7000 meest armoedige inw.

SZASZ, Hung. vlek, regtsg. Sol.

SZASZ-REGEN (*Regina*) Oostenr. marktvek, in het Zevenbergsche regtsg. Thorda, met vele looijers en lakenwevers van Saks. oorsprong, die zich door kleeding, enz. onderscheiden en vele vrijdommen genieten.

SZASVAROS, zie BROOS.

SZATHMAR, zie SATHMAR.

SZCZERKOW, Pool. stadje, waiwoodschap Kalisch, 800 inw.

SZCZUCZIN, Pool. stadje, waiwoodschap Augustowo, met een Piaristen collegie en bijkans 1900 inw.

SZCZUROWICE, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Zloczow, aan de Stry, met tweederlei kerken.

SZEBELLOB (*Szebeleb*) Hung. vlek, regtsg. Honth, wijnbouw.

SZECS (*Gal-Szezs*) Hung. vlek, regtsg. Zemplin, met eene tahrjke

bevolking van verschillende afkomst.

SZECSENY, Hung. vlek, regtsg. Neograd, met 1 slot en 1600 inw. waaronder vele Israëlieten.

SZEGEDIN (*Segedin*) Hung. vrijstad, aan den zamenloop van Theiss en Maros, regtsg. Csongrad, grootelijks versterkt, met eene citadel, vele Roomsche, en Grieksche kerken en godshuizen, 1 Piaristencollegie, 1 gymn. 1 philosophisch seminar. 1 schouwburg, enz. Men vervaardigt er wollen stoffen, leder, ijzer en gereedschappen, enz. Men drijft veel scheepvaart, en handel in tabak, wol, vee, koren, hout, enz. De stad heeft veel doorvoer van katoen en zout, en ongeveer 26,000 inw.

SZEGESDWAR (*Felső-Segest*) Hung. markt vlek, regtsg. Schumegh.

SZEK (*Szik*) Oostenr. hoofdpl. van het Zevenbergsche regtsg. Doboka, zoutgroeven en 5 jaarmarkten.

SZEKCSO, Hung. vlek, regtsg. Baranya, aan een meer, met drierlei kerken en veel tabaksbouw.

SZEKELY-HID, Hung. vlek, regtsg. Bihar, tweederlei kerken. Over *Keresztur* (*Szekely*) elders.

SZEKLERS, bijzondere volksstam in Zevenbergen, aan de Hung. verwant, en denkelijk uit Kumaniers voortgesproten. Zij bewonen vrij onvermengd het dusgenoemde *Szeklerland*, in het O. van Zevenbergen, en een der 3 burgerlijke hoofddeelen van dit Oostenr. vorstendom vormend, dat in 5 Stuhle gedeeld is, en op 211,000 hoofden geschat wordt, benevens een deel der Zevenbergsche Militaire grenzen, waar de staf van een hunner regimenten zich in het vlek *Szeklerburg*, of *Szereda*, en *Csik Szereda*, op een slot van dezen naam onthoudt. De Szeklers spreken en schrijven Hung. genieten vele voorregten, generen zich van landbouw en veeteelt, vervaardigen elk voor zich zelven de noodwendigste dingen, en vergenoegen zich ook daarmee.

SZEKSZARD (*Szard*) Hung. hoofdpl. van het regtsg. Tolna, tweederlei kerken, wijnbouw, 5500 inw.

SZEKUDVAR, Hung. d. regtsg. Arad, 1 Grieksche kerk, 3000 inw. veel bijenteelt.

SZELECS, Hung. d. regtsg. Trentin, papiermolen, kalkbrandrijen.

SZENDRO, Hung. vlek, regtsg. Borschod, met een bergslot.

SZENT-JANOS, zie JANOS (ST.)

SZENTA, Hung. vlek, regtsg. Bacs, tweederlei kerken.

SZENTES, Hung. vlek, regtsg. Csongrad, 3 kerken, 4600 inw.

SZENTIVANY, Hung. vlek, regtsg. Neograd, bouw van lacryma Christi.

SZEPES VARALLYA, zie KIRCHDORF.

SZERDAHELY, Hung. vlek, regtsg. Presburg, op het eil. Schutt.

SZERED, Hung. vlek, regtsg. Presburg, aan de Waag, met 1 slot, 1 kerk, 1 synag. handel in zout, enz.

SZEREDA, Oostenr. vlek in het Zevenbergsche Szeklerland, met 1 Geref. kerk in eene schoone vlakte, *Szegeny* toegenoomd, ter onderscheiding van *Csik Szereda*, waarover zie **SZEKLERS**.

SZEREDNYA, Hung. vlek, regtsg. Unghvar, 1 slot, fabr. wijnbouw.

SZERENCS, Hung. vlek, regtsg. Zemplin, tweederlei kerken, wijnbouw.

SZESTAKOW, Rus. stadje, gouv. Wiatka, aan de riv. van dezen naam.

SZIELNICZA, Hung. vlek, regtsg. Liptau, brouwerijen, branderijen, 1 zaagmolen; enz. 1100 inw. dat meestal Luth. Slawakken zijn.

SZIGETH (*Sigeth*) Hung. hoofdpl. van het regtsg. Marmaros, aan de Theiss, met drierlei kerken, 1 synag. veel handel in zout, 6500 inw. Over *Nagy Szigeth*, of *Szigethvar*, elders.

SZIGLIGET, Hung. vlek, regtsg. Szalad, aan de Plattensee, met 1 bergslot.

SZIKSZO (*Siksawa*) Hung. vlek, regtsg. Abauj Var aan den Barsonyos, tweederlei kerken, bouw van uitnemenden wijn. In het met Abauj Var vereenigde regtsg. van Torna ligt, nabij Kaschau, een *Szilicze*, met een zonderling hol.

SZINNA, Hung. vlek, regtsg. Zemplin, op een berg, die *Sinai* heet.

SZIRACS. Oostenr. vlek, in het Slavon. regtsg. Posega, met eene kavallerij-kazerne en lakenweverij.

SZIRAK, Hung. vlek, met een prachtig slot van de **TELEKYS**, 1 Luth. kerk, en bouw van uitnemenden wijn.

SZISTOW, zie **SISTOWA**.

SZISZEK, Oostenr. d. in den Illyr. kreits Karlstad, met 1 slot.

SZKLABINA, Hung. d. regtsg. Thur-
rotz, 1 slot en gezondheidsbron.

SZLAWNIK, Hung. d. regtsg. Sa-
rosch, 1 Grieksche kerk en bad.

SZLECS (*Sliace*) Hung. d. regtsg.
Liptau, in *Also-Felső- en Közép-
Szecs* gedeeld, na genoege 1500 inw.
gezondheidsbron.

SZLUIN, Oostenr. hoofdpl. van een
distr. met 43,000 in de Kroatische
grenzen, aan de Korona.

SZMISTANY, zie SCHMEGEN.

SZNAKO, Hung. d. regtsg. Sa-
rosch, gezondheidsbron en bad.

SZOBASLO, eene der HUNG. Hei-
daken steden, regtsg. Szabolcs, op
eene vlakte, met Geref. inw.

SZOBORSIN, Hung. vlek, regtsg.
Arad, 1 slot, tweederlei kerken.

SZOBOTISZ, Hung. vlek, regtsg.
Neutra, tweederlei kerken, 1 synag.
messenmakers, pottebakkers, enz.

SZOBRAZS, Hung. vlek, regtsg.
Ungvar, met een zwavelbad.

SZOLLOS, Hung. vlek, regtsg.
Bars, aan de Gran, *Garam* toege-
noemd. Over *Nagy-Szallós* elders.

SZOLNOK, Hung. vlek, met eene
booge brug over de Theiss, een kasteel,
en veel handel in hout, zout
en schildpadden. Over het aan de
pl. onderhoorige *Aussere* of *Külső-
Szolnok* zie HEVES.

SZOLNOK (*Innere*) in de lands-
taal *Belső Szolnok*, Oostenr. regtsg.
in Zevenbergen, aan Hongarije gren-
zend, deels bergachtig, deels vlak
van grond, veel veeteelt, eenigen
land- en wijnbouw, en bijenteelt,
110,000 inw. waaronder bijkans 50,000
Walachiërs.

SZOLNOK (*Mittlere*) in de lands-
taal *Közép Szolnok*, Oostenr. regtsg.
in Zevenbergen, aan Hongarije gren-
zend, bergachtig en meer beweeld,
dan bebouwd, 50,000 meerendeels
Walach. inw.

SZOMBATFALVA, (*Sabbathdorf*)
Oostenr. d. in het Zevenbergsche
Szeklerland, met een vermaard bad.

SZOMOLNOK, zie SCHMOLNITZ.

SZOMOLYAN (*Smolenicze*) Hung.
vlek, regtsg. Presburg, 1 slot, 1

Roomschez. kerk, 1 synag. wijnbouw.

SZONY, Hung. vlek, regtsg. Komorn,
aan den Donau, met eene steen-
nen brug over de riv. tweederlei ker-
ken en een tolhuis.

SZREM (*Schrim*) zie SCHREMS.

II. DEEL. II. STUK.

SZRENSK, Pool. stadje, waiwood-
schap Plock, 900 inw.

SZKODA, Pruis. hoofdpl. van een
kreits, regtsg. Posen, 1200 inw. waar-
onder 150 Israeliten.

SZTARA (*Stare*) Hung. vlek, regtsg.
Zemplin, 1 slot; handel in zout.

SZUBIN, Pruis. stadje, regtsg. Brom-
berg, 1100 inw. waaronder 400 Joden.

SZUCHA, Hung. vlek, regtsg. Gö-
mör, gezondheidsbron.

SZUCSAN, Hung. vlek, regtsg.
Thurocz, aan de Waag, tweederlei
kerken, 1 synag. handel in zout,
waarvan het eene stapelplaats is,
1 tolhuis.

SZULITZ (*Schulitz*) Pruis. stadje,
in het Posensche regtsg. Bromberg.

SZUMACIN, zie SAMOCZIN.

SZWARZENE (*Schwarzeny*) Pruis.
vlek, 2 uur O. van Posen, 2500 Luth.
inw. van Deutsche afkomst, waaronder
vele hoedenmakers.

SZWIZLOWITZ, Rus. pl. van
Lithauwen, gouv. Wilna.

SZYDLOW, Pool. stadje, waiwood-
schap Krakau, ongeveer 1000 inw.

SZYDLOWICE (*Schiedlowitz*) Pool.
stadje, waiwoodschap Sandomir, 1
slot, 1500 inw. waaronder vele Jo-
den, die sterk handelen.

T.

TA, versterkte Chin. stad van den
tweeden rang, in Setchuen; 86° 55'
N. Br. zie voorts HONG.

TA-HEAN, Chin. stad van den 2
rang, in Yunnan; 25° 52' N. Br.

TA-KIA-TCHE, Chin. stad, op de
Westkust van Formosa; 24° 22' N. Br.

TA-LI, Chin. stad van den eersten
rang, in Yunnan, waar men sterk
in het marmer der naburige bergen
werkt: 25° 45' N. Br. 95° 6' O. L.

TA-NING, Chin. stad van den 3
rang, in Sjansi.

TAAFFE, zie TAF.

TAAG (*Tajo*, *Tejo*) groote riv. die
de Spaan. prov. Soria en Guadala-
ra van Cuenca scheidt, door Toledo
en Estremad. Z. W. aan loopt, zich
bij het Port. Salvaterra in tweeën
deelt, en vervolgens wederom ver-
eenigd beneden Lissabon in zee valt.
Zij neemt verscheidene andere riv. op,
en is tot aan Abrantes bevaarbaar. De
vloed klimt er tot aan Santarem.

V v

TAAIF, Arab. stad van Hejaz, 20 uur Z. O. van Mecca, in een bergachtig maar welbebouwd oord, van waar men vele vruchten, inzonderheid amandelen, naar Mecca en Djidda zendt.

TAAAS, Arab. stad van Yemen, 16 uur O. N. O. van Mocha, aan den weg naar Sana, in een zeer vruchtbaar oord, dat door eenige onafhankelijke Sjeks wordt beheerscht. De stad is bemuurd, en heeft eene tamelijk sterke bezetting van wegens den Imam.

TAAISINGE, Deen. eil. tusschen Funen en Langeland, met 365 huizen. een vlek van denzelfden naam, een slot van de UHLFELDEN, en landbouw, visscherij en koopvaardij.

TAAWIRRY, eilandje aan de N. O. zijde van Otaheite, binnen het rif, een ander, dat den naam van *Boorou* voert, nevens zich hebbend.

TAB, Perz. riv. die Farsistan en Chusistan vaneen scheidt, en in den Perz. zeehoezem uitloopt.

TABA EILANDEN, 4 Oostind. eilandjes, in eene N. W. en Z. O. strekking, nevens elkanderen aan de Oostkust van Borneo gelegen; 2° 6' N. Br.

TABABELLAH, Ind. Mahrattenstad van Malwah; 23° 16' N. Br.

TABAGO (*Tabago*) Westind. eil. N. van Trinidad, Z. O. van Granada, aanvankelijk uit Zeeland, vervolgens ook uit Koerland, bevolkt, door de Fr. weggenomen, in 1748 onzijdig verklaard, van 1761 tot 1781 Brit. en na 1793 op nieuw, na dat het tusschen beide voor de tweedemaal Fr. was geweest, vruchtbaar in suiker, katoen, indigo, koffij, enz. gezond, voor geene orkanen bloot staand, en uitnemende ankerpl. voor gansche vloeten aanbiedend. Men vindt er velelei nuttig gedierte en ontzettend vele wilde zwijnen. In 1788 telde men er 2450 blanke en vrije Negers, en 10,539 slaven, in 1813 slechts 720 inw. van de eerste soort, maar 17,000 van de laatste. Uitgevoerd werd er naar Engel. in 1810 voor ruim 200,000 pond sterlings, en de invoer uit Engeland bedroeg er toen ruim 70,000 pond st. De Z. W. punt ligt op 11° 8' N. Br. 65° 46' W. L.

TABAGO (*Taboga*) Zuidam. eilandje, 6 uur Z. van Panama, in de Stille zee, met een *Tabaguilla* of *Klein*

Tabago nevens zich; 8° 40' N. Br. Een ander *Klein Tabago* ligt nabij het N. O. einde van het Westind. Tabago.

TABALLAR, Oostind. kaap aan de Oostkust van Borneo; 2° 12' N. Br.

TABARABA, Nieuw Granadische riv. van Veragua, die op 8° 40' N. Br. in de Stille zee uitloopt.

TABARCA, Afrik. zeep. van Tunis, aan de grensscheiding tusschen dit land en Algiers, meestal in puinhoopen, maar nogtans eenigzins bezet. Eene golf, waar aan de pl. ligt, ontleent haren naam van dezelve; en *Tabarca* heet ook een eil. in die golf, op 37° 12' N. Br. 4° 7' O. L. voormaals door Genuezen bewoond, Over *Nieuw Tabarca* zie PLANA.

TABARRA, Spaan. stadje, prov. Zamora; 5 uur van de hoofdpl.

TABARYA (*Tiberias*) Turk. stad van Falesthin, aan het meer, waarover zie **BAHR EL TABARYA**, met eene vermaarde Joodsche school en warme baden.

TABAS, Perz. stad van Chorasani, met, zoo men wil, 20,000 inw.

TABASCO, nieuw Spaan. distr. aan den Zuidkant van het intendantschap Vera Cruz, vlak en moerassig, vochtig en ongezond van lucht, maar zeer vruchtbaar in mais, kakao, wijn, velerlei vruchten, kostbare houtsoorten, enz. Men fokt er ook veel vee, en vangt veel visch. De hoofdpl. *Tabasco*, of *Nuestra Senora de la Victoria*, ligt op een eil. aan het binnenste der baai van Campeachy, door twee takken van eene riv. gevormd, waaruit er hooger op een derde tak Westwaarts aan naar eene andere riv. loopt, welke, even als de stad en het eil. *Tabasco* heet, en zich op 18° 14' N. Br. in de gezegde baai ontlast. De stad ligt op 18° 34' N. Br. en is klein, maar welgebouwd en neringrijk.

TABASSERAN, Rus. stad en distr. van Schirwan, ten W. van Derbend, met Mohammed. inw.

TABBAY, een der Schot. Hebriden, O. van Skye; 57° 16' N. Br.

TABERNA, Spaan. stad van Valencia, nabij de hoofdpl. 4000 inw.

TABINSK, Rus. stadje, gouv. Orenburg, aan de Beluja, 1200 inw.

TABIO, Zuidam. vlek van Nieuw Granada, 5 uur N. W. van Santa Fé de Bogota, met 400 Spaan. en in-

landsche gezinnen.

TABLADA, Nieuw Spaan. vlek, op een eil. der Magdalena's riv. in het Nieuw Granadasche Santa Martha.

TABLAS, verscheidene Zuidam. stichtingen, en lang en smal Philipp. eil. ten Z. van Luçonia.

TABLE ISLAND, een der Prins Willems eil. van Polynésie; 18° 54' Z. Br. Zie voorts TAFEL EIL.

TABO, meer dan eene Afrik. handelp. aan de Bogt van Guinee; eene derzelve heet ook *Klein Dieppe*.

TABOO, zeer goede haven, aan de Noordzijde van het Societeits eil. Eimao.

TABOR, Boh. kreits, in het Z. O. des lands, aan Moravie grenzend; vruchtbaar, met bergwerken, fabr. van wollen stoffen, linnens, katoenen, enz. landbouw en veeteelt, 160,000 inw. die enkel Boheemsch spreken. De hoofdpl. *Tabor* ligt op een berg, is door en natuure en kunst sterk, en heeft veel lakenweverij en 8800 inw. De pl. werd door ZISKA gesticht en versterkt, en ontleent haren naam van den berg, welke wederom van dien van een vermaarden berg in Falesthin, ten Z. W. van het meer van Tabarya, is overgenomen.

TABUCO, zie TAMBUCO.

TABUE, Egypt. d. aan den Nijl, 4 uur ten N. W. van Kairo.

TACLOA, Zuidam. stichting, in het Nieuw Granadasche Carthagena, aan de Cauca, nabij dezer uitloop in de Magdalena's riv. aan welke laatste er niet ver van hier een *Tacamacho* ligt, zoo als aan een meer, dat door de Cauca gevormd word, een *Tacazuluma*.

TACAMBANO, Nieuw Spaan. stichting, intendantschap Valladolid, met 400 gezinnen van Spanjaarden, inlanders, enz.

TACAMES (Atacames) Zuidam. hoofdpl. eener prov. van Quito, aan eene baai van haren naam; 0° 52' N. Br. zie voorts ATACAMA.

TACARIGUA, Zuidam. meer van Venezuela, dat langs een ondiepen mond met de zee samenhangt, en vol van alligators is; stichting op de Noordpunt van Trinidad; zie voorts VALENCIA.

TACATA, Zuidam. stichting van Venezuela, nabij Caraccas.

TACATO, Japan. stad van Nippon,

16 uur Z. Z. W. van Jeddo; welke stad 30 uur N. W. van zich een *Tacau* heeft.

TACHAU, Boh. stadje, aan de Mies, 26 uur W. Z. W. van Praag, 1 slot, 1 prachtige kerk, 2800 inw.

TACKUMBREET, zie TAFNA.

TACOTALPA, Nieuw Spaan. vlek, met 340 inlandsche gezinnen, 16 uur Z. O. van Vera Cruz; 18° 37' N. Br.

TACOULUM, Ind. stad van Carnate; 15° 4' N. Br. 74° 56' O. L.

TACUBA, Nieuw Spaan. vlek, 2 uur W. N. W. van Mexico, en daarmede door een werk van gehouwen steen vereenigd. Men telt er 724 inlandsche gezinnen, en 542 andere, in het vlek *Tacubaya*, 1 uur Z. W. van Mexico, welks Aartsbisschop hier een lusthuis heeft.

TACUNGA, Zuidam. hoofdpl. van een distr. van Quito, 15 uur Z. van de hoofdpl. groot en welgebouwd, met eenige kloosters en 12,000 inw. waaronder vele wevers van wollen stoffen en andere handwerkers.

TADCASTER, Eng. marktplek van York, West Riding, met eene fraaie brug over de Wharf, 1500 inw.

TABOUSSAC, Noordam. stichting van Neder-Kanada, op den linker-oever van de St. Laurens riv. nabij den uitloop van de Saguenay, met een fort op eene ongenaakbare rots en bonthandel; 48° 2' N. Br.

TADSIJKS, zie IRAN.

TAF (*Taaffe, Tave, Tawy*, enz.) dezen naam voeren verscheidene Brit. riv. van Wallis, enz. met name eene, die in het Verkeerde kanaal uitloopt en Cardiff aan zich heeft, en eene, waarover zie SWANSEA.

TAFALISSA, Afrik. stad van Gallam, aan den Senegal.

TAFALLA, Spaan. stad van Navarre, met een kasteel en 3000 inw.

TAFELBERG, vlakke bergtop, op het schiereil. aan Afrika's Zuideinde; Oostind. vlek, op de Oostkust van Ceram; 3° 20' Z. Br. 126° 17' O. L.

TAFELBAAL, aan de Oostkust van het Noordam. Labrador; 53° 44' N. Br. en aan de Westzijde van Afrika's Zuideinde; bij Kaapstad, gedurende een deel des jaars onveilig; als wanneer men zich naar de Simons baai begeeft.

TAFELEILAND, Oostind. eilandje, nabij het Bissayas eil. Palawan; 9°

15' N. Br. eilandje van den Ind. oceaan; 14° 8' N. Br. 88° 39' O. L. een der Austral. Nieuwe Hebriden; 15° 38' Z. Br. en meer andere eilandjes.

TAFELKAAP, aan de Oostkust van Nieuw Zeeland; 39° 7' Z. Br. en aan de Noordkust van Van Diemensland. Het Zuideinde van het Oostind. eil. Bati heet *Tafelpunt*.

TAFFA, Negerd. aan zee, op de Guineesche Graan- of Peperkust.

TAFILET, een der Marokk. koningrijken, ten Z. O. van den berg Atlas, met groeven van spiegelglas en lood, waaraan men er werkt, indigo die er verwaarloosd wordt, vele dadel, waarvan men er voornamelijk leeft, vele schapen en geiten, en eene aartsvaderlijke leefwijze onder de inw. welker vrouwen wollen stoffen en geacht tapijtwerk weven. De hoofdpl. *Tafilet* is voornamelijk deswegen bekend, dat vele Marokkaansche kooplieden zich aldaar tot caravanan vereenigen.

TAFNA, Afrik. riv. van Algiers, die 15 uur Z. W. van Oran in zee valt. Het d. *Tackumbreet*, aan haren mond, is van bouwvallen omgeven, die de standpl. van het oude Siga aanduiden.

TAGADEMPT, van wijdgestrekte bouwvallen omringd Afrik. d. 35 uur Z. W. van Algiers, waar Vaga lag.

TAGAI, Rus. stadje, gouv. Sunbirk, 15 uur W. van de hoofdpl. ongeveer 1300 inw.

TAGAL, Nederl. vlek, op Java's Noordkust, aan eene breede riv. in een oord, dat zeer vruchtbaar in rijst is, welgebouwd, met Chin. en Javaansche inw. een fraai woonhuis voor den Nederl. resident, en een klein fort; 6° 42' Z. Br. 104° 1' O. L.

TAGALAZ, een der Rus. Aleuts, tot de Vosseneil. behorend; 53° 30' N. Br.

TAGALS, het beschaafde deel der Maleische inw. van het Philipp. eil. Luconia, deels onder Spaan. gebied en bekeerd, deels onafhankelijk.

TAGAMA, Afrik. distr. in de woestijn, Z. van Fezzan, met bijzonder blanke inw.

TAGANROK, Rus. kreitsstad, gouv. Jekaterinoslaw, aan het N. W. uiteinde der zee van Azof, op een hoog voorbergte, versterkt, met 1 Admiraaliteits- en handelscollegie, 1 scheepshospitaal en lazareth, 1 gymn.

branderijen, uitvoer van het koren der vruchtbare omstreken, Siberisch ijzer, leder, kaviaar, enz. 6000 inw. Er plegen hier jaarlijks 200 a 300 Rus. Turk. en andere schepen aan te komen; 47° 13' N. Br. 33° 46' O. L.

TAGAPOLA, een der kleinste Philipp. eil. 9 uur W. van Samar.

TAGARIPE, Braz. kasteel, op eene landpunt, aan de Allerheiligen baai.

TAGAZZE, rustpl. der Marok. caravanan, op derzelver weg naar Tombuktoe, in de groote woestijn Sahara.

TAGGIA, Sard. marktplek, in het Genuesche, met veel wijnbouw.

TAGLIACCOZZO, Sicil. stadje, in het Napolit. Abruzzo ultra.

TAGLIAMENTO, Ven. Lomb. riv. die uit het Z. van Tyrol Zuidwaarts aan naar de Middell. zee loopt.

TAGLIO, Sard. riv. die uit het Genuesche, een weinig ten O. van San Remo, in de Middell. zee valt.

TAGLO, inham aan de Zuidkust van het Philipp. eil. Mindanao.

TAGOAST (*Tagaost*) groote Marokk. stad, in het land van Suse, met vruchtbare omstreken.

TAGOLANDA, Oostind. eilandje, aan de N. O. punt van Celebes, met een overvloed van vleesch en andere levensmiddelen, eene Nederl. vastigheid, en eene sterke bevolking van dusgenoemde Spekmaaleijers, die den Koran niet volgen, en varkensvleesch eten; 2° 10' N. Br. 120° 11' O. L.

TAGO MAGO (*Tayomayo*) Spaan. eilandje, of groote klip, prov. Mallorca, aan de N. O. punt van Ivica; 39° N. Br. 3° 13' W. L.

TAGRIN, Fr. benaming der kaap, die bij de Port. *Ledo* en bij de Eng. *Sierra Leone kaap* heet; zie SIERRA LEONE.

TAGYPEEL, Oostind. eilandje, aan de N. O. kust van Borneo; 6° 29' N. Br.

TAHITI, zie OTAHEITE.

TAHMOUR, Ind. stad van Oude.

TAHNOON, Ind. distr. van Nepaul.

TAHNESIR, Ind. stad der Sijks, in Delhi, oud en aanzienlijk; 30° N. Br.

TAHOERA, een der kleinste Sandwich eil. dor, hoog en onbewoond; 21° 33' N. Br. 165° 26' W. L.

TAHOEROWA, een der kleinste Sandwich eil. van Noordelijk Polynesië, 3 uur Z. W. van Mowee, zonder bouw.

TAHRAH; Ind. stad van Cutch, met een kasteel; 23° 40' N. Br.

TAHTA, Egypt. d. van Said, aan den Nijl, 11 uur boven Assioet.

TAI (*Tay*) Chin. stad van den 2 rang, in Sjansi; 39° 5' N. Br. Chin. stad van den 3 rang, in Setchuen.

TAI-HING, Chin. stad van den 3 rang, in Kiangnan.

TAI-HO, Chin. stad van den 3 rang, in Kiangsi.

TAI-HOE, Chin. meer van 50 uur omvangs, in Tsjekiang en Kiangnan, en stad van den 3 rang in deze laatste genoemde prov.

TAI-KANG, Chin. stad van den 3 rang, in Honan.

TAI-KO, Chin. stad van den 3 rang, in Sjansi.

TAI-MING, Chin. stad van den 1 rang, in Petsjeli, met aange- name en vruchtbare omstreken, en 1 uur Z. van zich *Tai-Mia*, stad van den 3 rang, aan een kanaal.

TAI-NGAN, Chin. stad van den 2 rang, in Sjantong; 36° 15' N. Br.

TAI-NHING, Chin. stad van den 3 rang, in Fokien.

TAI-NING, Chin. stad van den 3 rang, in Setchuen.

TAI-PIN, Chin. stad van den 3 rang, in Tsjekiang.

TAI-PIN-SJAN (*Tay-pin-sjan*) zie MADICOSEMAIL.

TAI-PING, 3 Chin. steden van den 3 rang, in Kiangnan, Sjansi en Setchuen.

TAI-PING-FOE, handelrijke Chin. stad van den 1 rang, in Kiangnan, aan de vereeniging van 3 kleinere riv. met den Yang-Tse-Kiang; 31° 53' N. Br. Chin. stad van den 1 rang, in Khansi, op 22° 25' N. Br. aan 3 kanten door een riv. omgeven, aan den 4 rang kant versterkt. De volkrijke, welbebouwde en vruchtbare omstreken worden door een linie van forten tegen invallen van den kant van Tonkin gedeckt.

TAI-SJAN, Chin. stad van den 3 rang, in Tsjekiang.

TAI-TAI, Chin. stad van den 3 rang, in Hoekhang.

TAI-TCHEN, Chin. havenpl. 29° 12' N. Br. 116° 35' O. L.

TAI-TCHOE-FOE, Chin. stad van den 1 rang, in een bergachtig oord van Tsjekiang, aan een riv. 28° 55' N. Br.

TAI-TCHING, 2 Chin. steden van den 3 rang, in Petsjeli, en in Setchuen, aan een riv.

TAI-TING, Chin. stad van den 1 rang, in Koeitcheoe; 27° 5' N. Br.

TAI-TONG, Chin. stad van den 1 rang, prov. Sjansi, in den Chin. trant welversterkt, en sterk bezet. Haar regtsgebied, dat groot is, wordt door den grooten muur gedeckt, en verschaft vele kruiden voor de geneeskunde, lapis lazuli, jaspis, porfier, marmar, enz. Men handelt er veel bont in; 40° 5' N. Br. 107° 47' O. L.

TAI-TSANG, Chin. stad van den 2 rang, in Kiangnan; 31° 30' N. Br.

TAI-TSJOE, Chin. stad van den 3 rang, in Setchuen.

TAI-WAN, zie FORMOSA.

TAI-Y, Chin. stad van den 2 rang, in Khansi, 23° 24' N. Br.

TAI-YUEN, Chin. stad van den 3 rang, in Sjansi, nabij Tai. In dezelfde prov. heeft de welversterkte hoofdpl. *Tai-Yuen-Foe* 3 uur omvangs, vele vervallende paleizen, en fabr. van wollen stoffen en tapijten.

TAIDENT, Afrik. stad van Fezzan, 44 uur Z. Z. W. van Murzuk.

TAILLARD (CAP) Fr. landpunt, aan de Zuidkust, N. O. der eil. van Hyères; 43° 7' N. Br. 1° 50' O. L.

TAILLEBOURG, Fr. vlek, dép. Charente infér. arond. St. Jean d'Angely, aan de Charente, 1 slot, ongeveer 1200 inw.

TAILLES (LES) Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neufchâteau, nabij Houffalize, 385 inw.

TAIMBOORNY, Ind. stad van Aurungabad; 18° N. Br. 70° 29' O. L.

TAIMURSKAIA, Rus. inham, aan de IJszee, tusschen de kapen, waarover zie CEVERO, enz.

TAIN, Schot. kerspel van Rosshire, aan den Frith van Dornoch, met 2384 inw. en een vlek, dat de hoofdpl. des gr. is, een fraai societeitshuis, een onlangs opgerigte akademie en Lat. school en 1740 inw. heeft; Fr. cantons hoofdpl. dép. Drôme, 3 uur N. van Valence, aan den Rhône, met bouw van heerlijke wijnen, 1400 inw.

TAINTIGNIES, groot Nederl. d. van Henegouwen, nabij Doornik.

TAIOWA, Hung. vlek, regts. Sol, kopermijnen, en veel werkzaamheid in koper, enz.

TAIPOL, klein maar sterk Rus.

stadje, gouv. Finland, op een schier-eil. aan het Ladogameer.

TAISERO, Japansche stad van Ximo, 25 uur N. van Nangasaki.

TAITOU SAHA, eilandje in de Japansche zeeën; 42° 32' N. Br.

TAIVERAM, Ind. stad van Dindigul; 9° 54' N. Br. 71° 51' O. L.

TAJAI-MERI, Braz. zeeinham, aan de Zuidkust, en daarin uitloopende riv. welke een weinig boven haren mond de *Tajai* opneemt.

TAJANJE, Braz. riv. die op 27° 35' Z. Br. in zee uitloopt.

TAJGAW, Ind. Mahrattenstad van Viziapoer, grootelijks versterkt, en de hoofdpl. van een distr.

TAJIPURU, arm van de Zuidam. Amazonenriv. die het eil. Joannes aan haren mond vormt.

TAKA, Afrik. distr. van Nubie, ten O. van Suakim, 3 dagreizen lang, 1 dagreis breed, en gansch anders dan het omliggende land, zeer vruchtbaar in durra, maar slechts ten deele bebouwd. Een deel der Arab. bevolking leeft van veeteelt, en fokt uitnemende ossen en kemels.

TAKAGUS, Japansche stad van Niphon, 20 uur N. W. van Meaco; welke laatste stad 50 uur ten Z. W. van zich een *Takamidia* heeft.

TAKAKAKKAN, Oostind. eilandje, aan de Oostkust van Borneo; 3° 8' N. Br.

TAKANT, Turk. stad, bassaschap Konieh, 14 uur N. van de hoofdpl.

TAKAZZEE, groote Afrik. riv. die bij de Ouden *Astaboras* heete, in Abyss. ontspringt, met den Bahr-el-Azrak, hét oulings dusgenoemde eil. *Meroe* genoegzaam omvat, en ver beneden die riv. bij Goos in den Bahr-el-Abiad uitloopt.

TAKEZYL, Nederl. sluis aan de Zuiderzee, een weinig ten Z. van het Vriesche Sloten, naar welke pl. en Sneek zij een toegang opent.

TAKOMAGNA, een der Rus. Aleuts, met een vuurberg.

TAKORARY, Nederl. vastigheid, op de Guineesche Goudkust.

TALABO, inham aan de Z. W. kust van het Fr. eil. Corsica; Oostind. kaap aan de Oostkust van Celebes; 0° 50' Z. Br.

TALAGIR, een der kleinste Philipp. eil. 9 uur W. van Samar.

TALAMONE, Tosk. zeepl. prov. Siena, 3 uur N. N. W. van Orbitello.

TALANDA, Turk. stad van Rumeli, aan de zeeengte, die Negroponte van het vaste land des sandsjakschaps scheidt, waarop de pl. gelegen is. Zij heeft 5000 Grieksche, Turksche en Joodsche inw. en veel handel. Het Noorderdeel der gezegde zeeengte ontleent van haar den naam van *Golf van Talanda*.

TALANDRE, Fr. vlek, dép. Puy de Dôme, arond. Clermont, met Veyne te zamen 3300 inw. fabr. van metalen knoopen, handel in koren, wijn, enz. steenkoolgroeven.

TALARN, Spaan. vlek van Cataloníe, fabr. 1000 inw.

TALavera DE LA REYNA, Spaan. stad van Toledo, op den regter oever van de Taag, waarover er hier eene brug van 1200 voet ligt, bemuurd, met verscheidene voorsteden, kerken en scholen, velerlei fabr. 8000 inw. slag van 1809, waar de Spanjaarden zich schandelijk gedroegen. Er ligt 12 uur W. Z. W. van de pl. een *Talavera la Vieja*, en in Estremad. aan de Guadiana, een *Talavera la Real*. Over *Talavera de Puna* zie PORCO.

TALBERT'S ISLAND, Noordam. eil. aan de kust van Georgia; 30° 44' N. Br. Eene Fr. landpunt, dép. Cotes du Nord, op 48° 52' N. Br. 7° 53' W. L. heet *Pointe de Talbert*.

TALBOT, Noordam. gr. van Maryland, met 14,230 inw. waaronder 4857 slaven; eil. aan Florida's Oostkust met de Zuidpunt op 30° 30' N. Br.

TALCA (*St. Augustijn*) Zuidam. hoofdpl. van de Chilische prov. Maule, aan de riv. Maule, met eene vrij talrijke bevolking en goudmijnen in de nabijheid; 35° 13' Z. Br.

TALCAGUANA, Zuidam. inham der Chilische baai van La Concepcion, en landpunt nevens dezelve, dat de Westpunt der baai is; 36° 42' Z. Br. 78° 1' W. L.

TALISCAYAN, Nieuw Spaan. stichting, 8 uur Z. van Vera Cruz.

TALISSE, Oostind. eilandje, aan de Noordkust van Celebes.

TALLAGH, Ier. vlek, gr. Waterford, met eene brug over de Bride, kazernen en bouwvallen van een slot.

TALLARD, Fr. vlek, dép. Hautes Alpes, 2 uur Z. van Gap, 1000 inw. Een inham aan de Westzijde van het Westind. St. Thomas heet *Tallard baai*.

TALLEYENDE, Fr. vlek, dép. Calvados, 2 uur Z. W. van Vire, 5000 inw.

TALLIKA, Afrik. stad van Bondoe, met Mohammed. Foelahs.

TALLOO, inham aan de Noordkust van het Societeits eil. Eimeo, goed, maar moeilijk van inkomen.

TALLYA, Hung. vlek, regtsg. Zemplin, 1 slot, tweederlei kerken, 3700 inw. bouw van Tokajser wijn.

TALMAY, Fr. vlek, dép. Côte d'or, nabij Pontarlier, 1100 inw.

TALMONT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vendée, arond. Sables, zoutwerken; Fr. vlek, aan de Gironde, op een schiereil. dép. Charente infér. arond. Saintes, met eenigen handel, zoutketen, wijnbouw, 2500 inw.

TALNERE, Ind. stad van Khan-deijs, aan de Taptie, wel versterkt, met eene citadel, sinds 1818 Britsch; 21° 13' N. Br. 70° 6' O. L.

TALYABO, een der Oostind. Xulla eilanden, ten O. van Celebes.

TAM, Afg. stad van Sedsjestan, 9 uur O. van Zarends; Chin. stad van den derden rang, in Petsjeli.

TAM-KOEN-IOW, het grootste der Chin. Lema eil. in de golf van Ta, of Canton, ongeveer 2 uur lang.

TAMACO, Zuidam. eil. aan de kust van Quito, een weinig Z. van de riv. Mira, met andere eilandjes om zich henen, en aan de Oostzijde eene goede haven voor kleine schepen.

TAMAHOE, Oostind. eilandje, aan de Westkust van Borneo; 0° 7' N. Br. 104° 27' O. L.

TAMAN, Rus. eil. in het land der Tschernomorskoi Kozakken, gouv. Taurie, door de riv. Kuban, de Zwarte zee en de Zee van Azof gevormd, den naam van *Straat van Taman* aan de Straat van Kaffa gevend, met weinig hout en goed weiland; hoofdpl. Fanagoria, welker naam men vaak aan het eil. geeft.

TAMAR, Eng. riv. van Devonshire, die in de Hamoaze uitloopt; inham der Zuidam. Straat van Magellaan, en kaap aan denzelyen; zie voorts ESK (NORTH)

TAMARA, onbeduidende Marokk. pl. der zeekust van Suse, op een berg; 30° 33' N. Br. het Westelijkste en grootste der eil. van Los, aan de kust van het Afrik. Sierra Leone land, met 3 Negerdd.

TAMARICA, zie ITAMARCA.

TAMARIDA, zie SOCOTORA.

TAMASCHI, Hung. vlek; regtsg. Tolna, met 1 slot van de ESTERHAZYS.

TAMATAVE (*Tametave*) zeep. der Oostkust van Madagaskar, waar de Fr. eene vastigheid plagten te hebben; 18° 12' Z. Br.

TAMBA, Zuidam. riv. van het Perusche Arequipa, die aan haren mond eene haven vormt, welke inmiddels vrij onbruikbaar is, zie voorts BEN-GUELA.

TAMBACH (*Tammich*) Saksen-Goth. vlek, aan eene riv. van denzelfden naam, met fabr. en 1400 inw.

TAMBAH, Ind. stad van Viziapoer, thans Britsch; 17° 28' N. Br.

TAMBEKAN, Ind. stad van Nepaul, met kopermijnen, en een bergpas nabij zich; 27° 25' N. Br. 80° 57' O. L.

TAMBERACHERY (*Tamarachery*) Ind. eil. met een Brit. stadje, aan de kust van Malabar; 11° 21' N. Br.

TAMBO, Perusche stad, 15 uur N. W. van Cusco, met vele oudh. in de nabijheid; meer andere pl. van Peru; stichting van Nieuw Granada, prov. Popayan, en van Chili, prov. Coquimbo; 2 riv. van Peru en Brazilië.

TAMBORA, Oostind. stad van Sumbawa, veel handel in paarden.

TAMBOW, Rus. gouv. ten W. der gouv. van Pensa en Saratow, tusschen 51° 30' en 55° 20' N. Br. vlak van grond, met een aantal wijd uitgestrekte heivelden, die veel wild bevatten, elders houtrijk en moerasig, in het Zuiderdeel vruchtbaar, door de Oka, en andere riv. en meeren wel bewaterd, des winters koud van lucht, des zomers zeer warm. Men vindt er veel ijzer, zwavel en salpeter. In 1808 telde men er 27 groote fabr. en in 1817 ongeveer 1,135,000 inw. die meestal van landbouw en veeteelt bestaan. In den handel werd er in 1808 ruim 5 miljoen gulden omgezet. Uitgevoerd worden er paarden, slagvee, huiden, talk, grof laken, linnen, zeildoek, houten gereedschap, kleine vaartuigen, ijzerwerk, salpeter, zwavel, was, honig, papaver, rogge, boekweit, haver, enz. het gouv. is in de 12 kreitsen van Tambow, enz. gedeeld.

TAMBOW, hoofdpl. van het eveneens genoemde Rus. gouv. met 1 bischop, 1 seminar. en gymn. 1 school

U u 4

voor adellijke jonge lieden, 1 groot klooster met 2 kerken, 14 andere kerken, eenige fabr. handel en landbouw, 10,700 inw. 52° 44' N. Br. 36° 52' O. L.

TAMBRE, Spaan. riv. die aan de Westkust van Gallicie bij Noya in zee valt.

TAMBUCO (*Tabuco*) Oostind. stad, op de Oostkust van Celebes, aan eene naar haar genoemde baai; 3° 50' Z. Br.

TAMIAQUA, zie TAMPICO.

TAMIEH, Egypt. vlek, aan een kanaal, 4 uur N. O. van Fajoun.

TAMINES, Nederl. d. prov. en arond. Namen, 1125 inw.

TAMISE (*Tempsche*) Nederl. d. cantons hoofdpl. van Oostvlaand. arond. Dendermonde, aan de Schelde, landhandel, linnenreederij, en vele kantwerkers onder de 5769 inw.

TAMMERFORS, Rus. stadje, gouv. Finland, markthandel, 600 inw.

TAMOEK, een der kleinste Oostind. Soeloe eil. 6° 21' N. Br.

TAMORA, zie DAMOR.

TAMPICO, Nieuw Spaan. riv. langs de Zuidergrens van het intendantschap San Luis Potosi henen vloeiend, en in de Golf van Mexico uitlopend; klein distr. in hare omstreken, en hoofdpl. van hetzelfde, aan zee, op eene landstrook tusschen de zoute meeren van *Tampico* en *Tamiagua*, van welke het laatste een veel digter bij Vera Cruz gelegen *Tamiagua*, met eene geringe bevolking van Spanjaarden, Mulatten en Negers, aan zich heeft.

TAMRUK, kleine Rus. vesting aan de Zuidzijde der zee van Azof.

TAMSWEG, Oostenr. d. in het land Ob der Ens, kreits van Salzburg.

TAMWOKTH, Eng. vlek van Staffordshire, met bruggen over de *Tame* en Anker, 1 Lat. school, 1 oud slot, katoendrukkerijen, looijerijen, brouwerijen, 3000 inw. Noordam. vlek van Nieuw Hampshire, gr. Strafford, na genoeg 1200 inw.

TAN-TCHEOE, Chin. zeep. op de Z. W. zijde van het eil. Hay-nan.

TAN-YANG, Chin. stad van den derden rang, in Kiangnan.

TANA, Noorw. riv. uit het O. van Finmarken in de Noorder IJszee vallend, met eene belangrijke zalmvisserij.

TANAG-SIMA, het grootste van 7 eil. die ten Z. W. van het Japansche

Ximo eene groep vormen.

TANAGA, een der Rus. Aleuts, dat tot de Andreanofski eil. behoort, met eene ontzaglijke groep van smeulende vulkanen.

TANAH, Ind. stad van Guzerat, thans Britsch; 21° 21' N. Br.

TANAK, Oostind. kaap, aan Java's Noordkust; 6° 24' Z. Br.

TANAKEKE, Oostind. eilandje van 4 uur omvangs, met andere kleinere om zich henen, aan het Z. W. einde van Celebes; 5° 30' Z. Br.

TANAKUKAN, Rus. eil. aan Kamtschatka's Westkust.

TANALITZKAIA, Rus. fort, gouv. Orenburg, 40 uur O. van de hoofdpl.

TANARO, Sard. riv. in Piemont, die uit de Zeealpen ontspringt, verscheidene steden bespoelt, en bij Bassignana in den Po valt.

TANASSERIM, zie TANNESERIM.

TANCAGUA, Zuidam. hoofdpl. van eene prov. van Chili.

TANCOS, Port. stadje van Estremad. aan den Taag, 2000 inw.

TANCROWAL, Afrik. vlek, aan de Gambia, 24 uur van zee.

TANDA, Rus. riv. die van den Oostlant in den Tobol valt.

TANDAH, Ind. stad van Bengale, midden in moerassen, fabr. van dimit, laken en damast.

TANDERAGEE, Ier. vlek, gr. Armagh, nabij het kanaal van Newry, groote linnenbleeken, enz. handel in linnen.

TANDOE, 2 Oostind. Soeloe eilandjes, *Baas* en *Battoe* toegenoomd.

TANDSJONG, zie TANJONG.

TANETE, Oostind. hoofdpl. van een distr. van Celebes; 4° 14' Z. Br.

TANEYTOWN, welgebouwd Noordam. vlek van Maryland, gr. Frederick, met 2 fraaie bedehuizen.

TANFOOE, inlandsche naam van het Navigateurs eil. Leone.

TANG-KI, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen.

TANG-Y, Chin. stad van den derden rang, in Sjantong.

TANG-YN, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

TANGALA, Oostind. eilandje aan Java's Zuidkust; 8° 20' Z. Br.

TANGALLE, Ind. zeed. en fort, aan eene kleine baai ten O. van het Ceylonsche Donderhoofd.

TANGE, Oostpruis. rivierviertje, dat

bij Memel in het Kurisch haff valt, en aan den mond bevaarbaar is.

TANGELANE, Port. zeepl. van Monomotapa, aan den mond der Zuama.

TANGER, Marokk. zeepl. van Fez, een weinig ten O. van Kaap Spartel, aan eene baai, welke door batterijen bestreken wordt, en waar de beste ankerpl. nevens de Oostpunt is. Men voert van hier vee en andere levensmiddelen naar Gibraltar. De stad is bemuurd, en heeft een kasteel en ongeveer 15,000 inw.

TANGERANG, Oostind. marktvlak van Java, 5 uur W. van Batavia, waarmee de pl. door eene vaart gemeenschap heeft, en waarheen zij de voortbrengselen van hare omstreken zendt.

TANGERMUNDE, Pruis. stad, in het Saks. regts. Maagdenburg, aan den uitloop van den *Tanger* in de Elbe, met een Ouden burg buiten de muren, eenig fabriekwezen en 5700 inw.

TANGO, Japansche stad van Nippon, 22 uur Z. W. van Meaco.

TANGOTOLANGO, Nieuw Spaan. havenstad van Oaxaca, aan de Golf van Mexico; 16° 8' N. Br.

TANGUEY (*Tonguey*) Zuidam. inham van Chili; 30° 16' Z. Br.

TANILA, Noordam. riv. die op 18° 10' N. Br. in de Golf van Mexico valt.

TANINGE, Sard. stadje, in Savoye, O. ten Z. van Geneve, 2500 inw.

TANJONG is in het Maleisch evenwel als *kaap*; bij voorb. in *Tanjong Goeree*, inlandsche benaming der Sumatrasche Diamantpunt; in *Tanjong-Sampan-Mingio*, inlandschen naam van Kaap Henry; en in de namen van vele andere landpunten van Borneo; Banca, enz.

TANJORE, Ind. distr. van Carnate, ten Z. en O. door de zee, ten N. door de Cavery begrensd, volkrijk, en voormaals een onafhankelijk vorstendom. Thans beheerscht de vorst nog enkel de hoofdpl. en ontvangt hij voor de opkomsten van het overige jaarlijks 12,500 pond sterlings van de Eng. O. I. comp. Het land levert veel rijst, kokosnoten, enz.

TANJORE, hoofdpl. van het eveneensgenoemde Ind. land, met groote voorsteden en 2 forten. Van deze bevat het eene des vorsten paleis, het andere een vermaarden Ind. tempel,

een collegie, enz. De stad heeft eenige fabr. en veel handel; 10° 42' N. Br. 74° 17' O. L. Een Oostind. vlek van Java, 24 uur Z. Z. O. van Batavia, heet ook *Tanjore*.

TANKENSLEY, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, 1360 inw.

TANKSAL, Ind. stad der Sijks, in Delhi; 30° 51' N. Br.

TANN, 2 Beij. vlekken, Unterdonaukreis, lakenweverij, 900 inw. en Untermainkreis, met 3 sloten, fabr. en 800 inw.

TANNA, stadje der Vorsten van Reuss, veel markthandel, 1500 inw. Ind. stad van Aurungabad, op de Oostzijde van het eil. Salsette, met een sterk fort aan den doortogt tusschen het eil. en het vaste land, verscheidene Port. kerken, enz. vervallende Ind. vesting van Bengale, aan de Hugly, een weinig beneden Calcutta.

TANNA, een der Austral. Nieuwe Hebriden, met boomvrucht, plantanen, kokosnoten, yams, suikerriet en eenige andere vruchten en noten, gevogelte, en eene zeer onbeschaalde bevolking van Papuas, die men op 20,000 hoofden schat. Over de Geographische ligging zie **PORT RESOLUTION**.

TANNA BALLOE, Oostind. eilandje, aan de Oostkust van Borneo; 4° 52' N. Br. Op 5° 54' N. Br. ligt aan dezelfde kust een *Tanna Mera*. Over *Tanna Labu* zie **KERCOLANG**.

TANNADYCE, Schot. kerspel, gr. Forfar, 1510 inw.

TANNAY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Nièvre, 2 uur Z. ten O. van Clamecy, 1200 inw. Fr. vlek dép. Yonne, 2 uur O. van Tonnerre.

TANNE, Brunsw. d. in het Blaukenburgsche, met veel werkzaamheid in ijzer en 560 inw.

TANNESAR, Ind. stad der Sijks in Delhi, bij de Ind. in groot aanzien, en ten deele ook van Ind. bewoond; 29° 55' N. Br.

TANNESERIM (*Tanasserim*, *Tenasserim*) hoofdpl. van een gewezen distr. van Siam, tusschen 11° en 14° N. Br. door de Birmans in 1795 bemagtigd; als wanneer de stad ontmanteld werd. Zij ligt aan eene groote riv. van haren naam, 7 uur van zee, en hare haven is voor Europeers gesloten; 11° 42' N. Br.

TANNHAUSEN, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Reichenbach, aan de grenzen van Boheme, met 1 slot, tweederlei kerken, steenkoolgroeven, 1100 inw.

TANORE, geringe Ind. zeep. van Malabar; 10° 55' N. Br.

TANT, Egypt. vesting van Bahari, op een eil. in den Nijl, met eene groote jaarmarkt, en het sterk bezocht graf van een Mohammed. heiligen.

TANTUMQUERRI, Afrik. zeep. aan de Guineesche Goudkust, met eene verlatene Eng. vastigheid.

TANWORTH, Eng. kerspel van Warwickshire, 1682 inw.

TAO, Chin. stad van den tweeden rang, in Hoekhang; 25° 34' N. Br. 96° 6' O. L. Een der Vrienden eil. van 8 uur omvangs, in Zuidelijk Polynesië, heet *Tao*; en eene Chin. stad van Kiangsi, met eene porseleinfabr. *Tao-scheoe*.

TAORMINA, Sicil. zeep. in den Val di Demone, sterk van ligging, enz. op eene rotsige hoogte, met vele kerken, enz. waaraan er veel marmer is verbouwd, vele oudh. eene haven, uitvoer van wijn, hennep, enz. 4000 inw. 37° 51' N. Br.

TAOS, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Nieuw Mexico, aan de Oostzijde van den Rio del Norte, met ongeveer 9000 inw.

TAOUKA, eilandje van Polynesië; 14° 30' Z. Br. 150° 3' W. L.

TAPANOELY, Brit. vastigheid op een eil. in het binnenste van eene naar haar genoemde baai, die aan Sumatra's Westkust diep in het land der Battas op loopt, het eil. Mausalar voor zich heeft, en vele uitnemend gedekte inhammen bevat. Men voert er veel masten uit, en de pl. werd in 1760 en 1809 door de Fr. geplunderd; 1° 40' N. Br. 93° 56' O. L.

TAPAYOS, groote Braz. riv. van Matto Grosso, die in de Amazonen riv. valt, goud oplevert, en eene goede gemeenschap met het binnenland opent; Braz. stichting, 120 uur W. van Para.

TAPEANTAN, een der Oostind. Soeloe eil. 6° 15' N. Br.

TAPERA DOS BOCAS, Braz. stichting, 30 uur Z. W. van Para.

TAPHSAC, zie DEIR.

TAPIAN, kaap aan de Westkust van het Philipp. eil. Mindanao.

TAPIAU, Oostpruis. stadje, regtsg. Koningsberg, aan den samenloop van Dejne en Pregel, met bruggen over beide riv. 1 werkhuis, enz. 1700 inw.

TAPICURO, 2 Braz. riv. waarvan de eene op 12° 20' Z. Br. tegenover het eil. San Luis in zee valt, en de andere uit Bahia. Deze heeft eene eveneensgenoemde stichting aan hare oevers.

TAPOANA, Braz. riv. die op 21° 10' Z. Br. uit Rio Enero in zee valt, 200 als de *Tapocoro* op 27° Z. Br.

TAPOLCZA, Hung. vlek, regtsg. Salad; 46° 58' N. Br. In het regtsg. Neutra ligt een *Klein*, of *Kis*, *Tapolcza*, 5 uur van een *Groot*, waarover zie NAGY TAPOLCZA.

TAPPOOL, Oostind. eilandje, wel bevolkt, met overvloed van levensmiddelen, regt ten Z. van Groot Soeloe.

TAPOPO, Oostind. eilandje, aan de Westkust van Waigiöe.

TAPORICA, groot Braz. eil. aan het inkomen der Allerheiligen baai, met een vaarwater aan weerskanten, het vlek Vieja en het fort San Antonio, op 13° Z. Br.

TAPORO, Zuidam. stichting van Caraccas, op den Oostoever van het meer van Maracaibo.

TAPPA, een der kleinste Moluksche eil. met eene kleine haven van genoegzame diepte aan de Z. O. zijde; 0° 6' N. Br.

TAPPAHANNOCK, Noordam. hoofdpl. van het gr. Essex, in Virginia, op een lagen grond aan de Oostzijde van den Rappahannock.

TAPTIE, Ind. riv. die 4 uur beneden Surat in zee valt.

T AQUASO, Zuidam. riv. van het Nieuw Granadasche Darien, die op 8° 20' N. Br. in de Golf van Darien uitloopt.

TAQUILE, Zuidam. eil. in het meer van Chucuito, vol tuinen, boomgaarden, en merkwaardige bouwvallen.

TAR, dezen naam voert meermalen de Noordam. Pamlico; en van denzelven ontleent de hoofdpl. van het gr. Edgecombe, aan zijne oevers, in Noordcarolina, dien van *Tarborough*.

TARA, Rus. kreitsstad, gouv. Tobolsk, aan den Irtisch, met Tartaarsche moskees en scholen, en ongeveer 5700 inw.

TARA (ABAD) Ind. stad van Au-

rungabad, thans denkelijk Brit.

TARABLUS, Turk. bassaschap, tusschen die van Aleppo, Damascus, Acre en de Middell. zee begrepen, en het meerendeel van Phoenicie bevattend, over het geheel wel bewaterd, en in het hellende Westerdeel van den Libanon, dat tot hetzelfde behoort, en elders, wel bebouwd. Benevens de hoofdpl. vindt men er inzonderheid Latakia. Het land is in 4 sandsjakschappen gedeeld, en werd laatstelijk dan eens door den Bassa van Damascus beheerd, en dan eens door dien van Acre.

TARABLUS (*Tripoli*) hoofdpl. van het eveneensgenoemde Turk. bassaschap, aan den voet van een berg, met eene driehoekige vlakke tusschen zich en de zee, en op de uitstekende punt dier vlakke het vlek Marina, dat eene door de Konijnen en Duiven eil. gedekte reede nevens zich heeft. Er is hier veel uitvoer van zeep, ruwe zijde, zijden doeken, spongiën, enz. Zij heeft tot hare verdediging een slecht kasteel, en eenige vierkante torens op de oevers der vlakke, welke met moerbezieboomen beplant is, waartusschen men watergeulen gegraven heeft, die de stad van Julij tot September zeer ongezond maken. Men schat haar op 15,000 inw. 34° 26' N. Br.

TARABOSAN, Turk. bassaschap, aan de Zwarte zee, ten W. en Z. door Siwas en Erzerum begrensd, van hooge bergen omgeven en doorloopen, maar wel bewaterd en veel koren, enz. opleverend. De bergen bevatten koper en andere metalen. Een groot deel der bevolking bestaat uit Turkomannen, die veel veeteelt drijven. Het bassaschap is in 3 sandsjakschappen gedeeld.

TARABOSAN (*Trebisonde*) bij de Ouden onder den naam van *Trapesus* bekende hoofdpl. van een eveneensgenoemd bassaschap en sandsjakschap, na 1203, toen een vreesselijk verraad van de Grieken jegens de kruisvaarders door de bemagtiging van Constantinopel gewroken werd, de hoofdpl. van het rijk der daarheen vluchtende verraders, tamelijk wel versterkt, met een oud kasteel, vele moskees, khans, baden en Grieksche kerken, 1 Griekschen aartsbisschop en eene zeer gemengde bevolking, waarvan het getal zeer verschillend

opgegeven wordt. Men vervaardigt er zijden en katoenen stoffen, nevens welke er wijn en vruchten uitgevoerd worden. De invoer bestaat er uit suiker, koffij, wollen stoffen, zout, koren, enz. Aan de Zwarte zee gelegen, heeft de stad eenige scheepvaart en scheepsbouw, maar de haven is slecht; 41° 2' N. Br. 34° 50' O. L.

TARAGUA, kleine Westind. haven, op de N. N. O. van Cuba.

TARALLON, Polynes. eilandengroep, die tot de Mariannes behoort, en ten N. van Saypan ligt.

TARALLON DE LOS ALISOS, Noordam. eil. der zee van California.

TARAMANDAHU, Braz. riv. die op 30° 40' Z. Br. in zee valt.

TARANCON, Spaan. vlek van Toledo, slecht gebouwd, met ellendig water, maar goeden wijn, 3500 inw.

TARANSAY, een der kleinste Schot. Hebriden, ten W. van Harris.

TARANTAISE, Sard. distr. van Savoye, zeer bergachtig, maar nogtans zoo veel doenlijk bebouwd en beweid. Een deel der 39,000 inw. pleegt zijn bestaan buiten 's lands te zoeken.

TARANTO, overoude Sicil. stad der Napolit. prov. Otranto, in de groote golf van haaren naam, aan den mond van een diepen inham, op een eilandje, bemuurd, met een kasteel tot dekking der verzande haven, 1 Aartsbisschopskerk, vele andere kerken en kloosters, 1 hospitaal, maar overigens vervallen, en voornamelijk van vischvangst bestaande, 18,500 inw. 40° 20' N. Br. 12° 37' O. L.

TARAPAGA, Zuidam. inham der Westkust, met een eilandje voor zich, dat de Zuidwinden weert, 20° 37' Z. Br.

TARAPOER, Ind. stad en vesting, op eene hooge landpunt, tusschen Bombay en Suratte; 19° 50' N. Br. Ind. stad van Bahar; 25° 7' N. Br. en meer andere Ind. pl.

TARARE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Rhône, 5 uur Z. O. van Villefranche, velerlei fabr. 2800 inw.

TARASCHTA, Rus. hoofdpl. van een kreits, gouv. Kiew.

TARASCON, Fr. hoofdpl. van een arond. met 71,000 inw. dép. Bouches du Rhône, aan den Rhône, tegen over Beaucaire, met eene lange schipbrug over de riv. een grootsch kasteel, eene fraaie kerk en 5 andere,

fabr. van wollen en zijden stoffen, kousen, enz. scheepsbouw, handel in wijn, brandewijn, olie, enz. 12,000 inw. 43° 48' N. Br. Fr. cantons hoofdpl. dép. Arriège, 3 uur Z. van Foix, aan de Arriège, looijerijen, fabr. van staal in de nabijheid, 1400 inw.

TARAZONA, Spaan. stad van Cuenca, handel in olie en wijn, 6500 inw. stad van Arragon, met 1 bischop, fabr. van pij, 4000 inw.

TARBAT, Schot. kerspel, deels in Cromarty, deels in Rosshire, tusschen de Friths van Cromarty en Dornoch, op een schiereil. welks uiteinde, *Tarbatness* geheeten, op 57° 59' N. Br. en 8° 34' W. L. ligt.

TARBERT (LOCH) heeten 2 inhammen aan weerskanten van de landengte, welke het schiereil. Kintyre met het Schot. vaste land van Argyle verenigt. Men onderscheidt ze door de toenamen *East* en *West*, en *East* en *West loch Tarbert* heeten insgelijks 2 inhammen, aan weerskanten van het Hebrid. eil. Harris.

TARBES, Fr. hoofdpl. van het dép. Hautes Pyrenées, aan den Adour, bemuurd, met 1 oud slot, vrij breede en welgevloerde straten, goede huizen, 1 bisschopskerk, 1 schouwburg, 1 hospitaal, velerlei kunstvljht, 1 koninklijke paardenstoeterij, 8000 inw. 43° 14' N. Br.

TARBOLTON, Schot. kerspel, gr. Air, met 2000 inw. en een welgebouwd d. van denzelfden naam, met na genoeg 500 inw.

TARBOROUGH, zie TAR.

TARBRET, fraai Ier. vlek, gr. Kerry, aan den Shannon.

TARCZA, Hung. d. regtsg. Eisenburg, gezondheidsbron, fabr. safraanbouw, bijenteelt; ook *Tatzmanskdorf*.

TARCZAL, Hung. vlek, regtsg. Zemplin, tweederlei kerken, wijnbouw.

TARDEBRIGG, Eng. kerspel, gr. Worcester, 2429 inw.

TAREIRI, Braz. riv. die op 6° Z. Br. in zee uitloopt.

TAREM, Perz. stad van Laristan, met een aarden fort, en meestal houten hutten, maar welbevolkt, en onder hare inw. eenige aanzienlijke kooplieden tellende.

TARENA, Zuidam. riv. van Darien, die een groot meer vormt, en met 4 monden in de Golf van Darien valt.

TARENT, eilandje, aan de Westzijde van den Perz. zeeboezem.

TARENTE, zie TARANTO.

TARGEA, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Valladolid.

TARGON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Gironde, arond. La Reole, 6 uur O. Z. O. van Bordeaux, 1100 inw.

TARGOWICA (*Tergowice*) Pool. stadje, waiwoodschap Podolie.

TARIFA, vervallen Spaan. stadje, prov. Seville, aan de Straat van Gibraltar, versterkt, met 1 kasteel, 2 havens, doch 1800 inw. die zich met vischvangst generen; 36° N. Br. 10° 28' W. L.

TARIJA, Zuidam. distr. van La Plata, met Chichas vereenigd, en San Bernardo de Tarija, waarover elders, tot hoofdpl. hebbend.

TARJINSKOI, Rus. haven, aan de Zuidzijde van Kamschatka.

TARKU, Rus. khanaat, aan de Casp. zee en den voet van den Kaukasus, riviertje aldaar, en stad aan hetzelfde, dat de woonpl. van den Khan is, met zijdeteelt, handel, en verscheidene Georg. en Armen. kooplieden onder de 10,000 inw.

TARLETON, Eng. vlek van Lancaster, 1281 inw. Noordam. vlek van Ohio, gr. Pickaway.

TARLOW, Pool. stadje, waiwoodschap Sandomir, 150 huizen.

TARMA, Zuidam. intendantschap van Peru, tusschen Truxillo en Lima, aan zee, met veel mais en veeteelt, lakenfabr. voordeelige mijnen van zilver en kwikzilver, meer andere bergwerken, en eene hoofdpl. van haven naam, in een enge vallei, die voornamelijk van kreolen, mistyzen en inlanders wordt bewoond; 11° 35' Z. Br.

TARMUTOLA, Sicil. stad, in het Napolit. Basilicata, 4000 inw.

TARN, aanzienlijke Fr. riv. die van den N. O. kant in de Garonne valt, en den naam aan 2 dép. geeft.

TARN (DEPARTEMENT DU) Fr. dép. in het Z. des rijks, aan de dép. Aveyron en Haute Garonne grenzend, en uit een deel van Languedoc gevormd, golvend vlak van grond, over het geheel vruchtbaar in tarwe, gerst, mais, hennep, vlas, wijn en vruchten. Men maakt er brandewijn en edik, wint honig en was; teelt eenige zijde, drijft veefokkerij, en veel kunstvljht, en bewerkt ijzer- en koolmij-

nen. Uitgevoerd wordt er koren, brandewijn, enz. enz. Van de 296,000 inw. zijn 40,000 Protest. De Roomschegez. hangen van den bisschop van Montpellier af, en de regtbanken van het hof van Toulouse. De arond. zijn Albi, Castres, Lavaur en Gaillac.

TARN-ET GARONNE (DEPARTEMENT DE) eerst in 1808 uit gedeelten van de dép. Haute Garonne en Lot gevormd Fr. dép. ten W. van het dép. Tarn, uit eene hooge vlakke bestaand, welke van 3 bergreeksen doorloopen wordt. Garonne, Tarn, Aveyron en meer andere riv. bewateren den grond, die over het geheel vruchtbaar is. De lucht is zacht, maar niet bestendig, en de oogst lijdt er vaak van hagelbuijen. Men bouwt en kweekt er tarwe, mais, gerst, hennep, vlas, wijn, kastanjes, amandelen, vijgen, enz. Men fokt er veel gevogelte, en vele paarden en muilezels, maar weinig ander vee; en zijde- en bijenteelt wordt er ook weinig gedreven. Men vervaardigt linnen, zijden en wollen stoffen, meel, beschuit, enz. ook voor den uitvoer. Onder de 240,000 inw. zijn er 30,000 Protest. Het dép. is in het geregtelijke aan Toulouse onderhoorig, heeft een eigen bisschop in zijne hoofdpl. en bevat de arond. van Montauban, Moissac en Castel Sarraasin.

TARNOCZ, Hung. vlek, regtsg. Liptau, tweederlei kerken, eenig fabriekwezen, 1100 inw.

TARNOE, Zweed. eil. aan de Z. O. kust, in de Oostzee, tot de Scherren van Karlskrona behoorend.

TARNOGROD, Pool. stadje, wai-woodschap Lublin, waar er voorts een *Tarnogura* met 115 huizen ligt.

TARNOPOL, Oostenr. hoofdpl. van een eveneensgenoemden Galizischen kreits met 190,000 inw. 28 uur van Lemberg, aan de riv. Sireth, met houten huizen, ongevloerde straten, en weinig andere kunstvijt, dan looijerijen, maar nogtans 7,100 inw. In denzelfden kreits ligt aan de Podhorza een *Tarnorucla*.

TARNOW, Oostenr. hoofdpl. van een eveneensgenoemden Galizischen kreits met 205,000 inw. slecht gebouwd, 16 uur O. van Krakau, aan de riv. Dunajec, in eene aangename landstréek, met 1 bisschop, 1 gymn. linnenrederij, handel in tabak, na-

genoeg 4300 inw.

TARNOWITZ, Pruis. vlek, in het Siles. regtsg. Oppeln, 1 slot, tweederlei kerken, fabr. lood- en zilvermijnen, 1500 inw.

TARO, Parmez. vlek, aan de riv. van denzelfden naam.

TAROUCA, Port. stadje van Beira, nabij Lamego, 1700 inw.

TARPORLEY, Eng. vlek van Chester, met bouwvallen van Beeston castle in de nabijheid, 700 inw.

TARPOU, Aziat. meer van 20 uur omvangs, in Thibet.

TARQUINIO, Westind. piek, op Cuba; 19° 53' N. Br. 81° 41' W. L.

TARRAGONA, oude Spaan. stad van Catalonie, aan den mond der Francoli, op eene rotsige hoogte, met 2 kasteelen, oude muren en torens om zich heen, eene grootsche Aartsbisschopskerk, vele andere kerken, eenige merkwaardige oudh. fabr. vischerij en eenel haven, welker in 1800 aangevangene sterke verbetering in 1808 werd gestaakt, zoo dat dezelfde voor groote schepen onbruikbaar blijft. Kustvaarders, enz. liepen er in 1805 aldaar ruim 1700 binnen, tot den uitvoer van koren, wijn en brandewijn, enz. Men telt er 7500 inw. 41° 9' N. Br. 3° 38' W. L.

TARRASA, Spaan. stad van Catalonie, 3 uur N. van Barcelona, fabr. van wollen stoffen, 4000 inw.

TARREGA, versterkte Spaan. stad van Catalonie, 5600 inw.

TARSIA, Scil. vlek, in het Napolit. Calabria ultra.

TARSO, Ven. Lomb. vlek, regtsg. Treviso. Denzelfden naam voert thans eene vervallene Turk. pl. bassaschap Adana, met 1 kasteel, eenige moskees, een fraai caravanserail, vele tuinen en boomgaarden tusschen de huizen, en onder de inw. vele Turkomannen, die zich des zomers met hun vee naar het naburig gebergte begeven, benevens 200 Armeniërs en 100 Grieksche gezinnen. Er wordt hier veel koren, papaver, katoen, galnoten en koper, uitgevoerd. De pl. heette oulings *Tarsus*, en de riv. Karasu, aan welke zij ligt, werd *Cydnus* genoemd.

TARTAKOWICE, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Zolkiew, 1 slot, tweederlei kerken.

TARTARA, Ven. Lomb. riv. welke

langs het Canale bianco, in de Middell. zee uitwatert.

TARTARIJE, eigenlijk *Tatarije*, land der Tataren, of Tartaren, bevat thans, om van het O. te beginnen; het tusschen Rusl. en Chin. gelegene land der Mantsjoes, Chin. Mongolie, het land der Kalkassen, Thibet, ten ware men dit als een deel van Indie beschouwen mag, Oost-Dsjagatai en West-Dsjagatai, of Klein en Groot Bucharie, de landen der onafhankelijke Kirgisen en Kalmukken, enz. De Krim en het land ten N. van dezelfde, plagt ook tot Tartarije gerekend te worden, zamt het land der Baschkiren en vele andere oorden van Aziatisch Rusl. de Perz. en Afg. deelen van Chorasán en de Afg. prov. Balch, als door Usbeks bewoond, welke met de Turkomannen en Turken tot de schoonste soort van Tartaren behooren; terwijl andere soorten een vrij afzigtelijk deel van het Mongolische menschengeslacht uitmaken. Sommige onder het Turksche gebied levende stammen zijn almede van Tartaarsche afkomst, maar volstrekte naauwkeurigheid in het schiften en scheiden van dit alles behoort tot de onmogelijkheden, welke Geschied- en Aardrijkskunde beide drukken.

TARTARIJE (ZEE VAN) noemt men het ten O. door Kamschatka, ten N. en W. door Siberie, ingelotene water, waarvan een deel *Golf van Ochotsk* wordt genoemd.

TARTAS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Landes, 5 uur N. W. van St. Sever, in het hangen van een berg, welgebouwd, handel in wijn en olie, 5200 inw.

TARTASCH, Turk. vlek van Moldavie, 21 uur Z. W. van Jassy.

TARTASKOI, Rus. vlek, gouv. Tobolsk, aan den zamenloop van *Om* en *Tartas*, 14 uur van Kainsk.

TARTLAU, Oostenr. vlek, in het Zevenbergsche Saksenland, nabij Kronstadt; met 3000 inw. van Duitsche of Walachische afkomst, of Zigeuners.

TARUDANT, zie **TERODENT**.

TARVE, Deen. eilandje, in den Kleinen Belt, nabij Kolding.

TARVEN (*Tarvin*) Eng. vlek van Cheshire, 2870 inw.

TARVES, Schot. kerspel, gr. Aberdeen, 1800 inw.

TARVIS, Oostenr. vlek in den Il-

lyr. kreits Villach, met vele smederijen, en mijnen van lood en kalmijnsteen in de nabijheid.

TASAPAN, Birm. eilandje, nabij Junkseilon; 8° 20' N. Br.

TASCHUS, zie **TASSO**.

TASJKEND, thans vervallene hoofdpl. van een distr. van West-Dsjagatai, in Turkistan, aan den Sihon, 70 uur N. van Samarkand. Zij had voorheen 1 paleis, 1 basar, fabr. van zijden en katoenen stoffen, 1 smederij, geschutgieterij en kruidfabr. zoo men wil 50,000 inw. wier meeste huizen, zoo als de muren der stad, van leem waren.

TASLIZZA, hoofdpl. van Hersek; waarover zie voorts **PLAYLE**.

TASMANS HEAD, noemen de Eng. de Zuidpunt van Bruny's eil. aan de Z. O. kust van Van Diemensland, welk laatste op 12 uur afstands ten Z. van zich een *Tasmans eiland* heeft, en dezen naam voert ook het eil. waarover zie **PIJLSTAART**.

TASNAD (*Trestenberg*) Oostenr. vlek, in het Zevenbergsche regtsgr. Mittlere Szolnok, met een bergslot.

TASSA, Afrik. eilandje, in den mond der Sierra Leone riv. Noorderpunt der Afrik. riv. Sherborough.

TASSACORTA (*Tassa Croda*) zeepl. op de Westkust van het Kanar. eil. Palma; 28° 38' N. Br. 22° 51' W. L.

TASSING, klein. Deen. eilandje, ten Z. van den Grooten Belt.

TASSISUDON, Ind. hoofdpl. van Bootan, groot en volkrijk, met een zeer hoog kasteel, welks vierde verdieping de Deb Rajah bewoont, en op welks zevende verdieping er zich een tempel verheft. Men maakt er voornamelijk koperen afgodsbeeldjes, en papier uit den bast van zekeren boom; 27° 50' N. Br. 84° 37' O. L.

TASSO (*Taschus*, *Thasos*) Turk. eil. met de Z. O. punt op 40° 46' N. Br. 19° 46' O. L. aan het boven-einde van den Archipel, ten O. der Golf van Contessa, van den vasten wal door een vrij eng vaarwater, waarin *Tasso Paulo* ligt, gescheiden, zeer vruchtbaar in koren, vruchten, olie en wijn, maar slechts dun bevolkt. Het eil. bevat marmergroeven, en een eveneens genoemd d. met een tamelijk goede haven.

TASSOWITZ, Oostenr. d. in den Moravischen kreits Znaim, 1100 inw.

TAT, zie ERDHOLME.

TATA, Austr. eil. Z. van Nieuw Guinee; $9^{\circ} 28'$ Z. Br. $142^{\circ} 4'$ O. L. zie voorts DOTIS.

TATAMAGOUCHÉ, ook *Tatmagouche* en *Tatamaganabou*, Noordam. pl. aan eenen naar haar genoemden inham der Noordkust van Nieuw Schotland.

TATAR (*Tattas*) Oostind. pl. van Borneo, nabij Banjarmassing, met een Nederl. fort, aan eene riv.

TATARBASAR, Turk. stad van Rumeli, sandsjakschap Sophia, aan de Mariza en den weg van Constantinopel naar Belgrado, met eenige moskees, warme baden, enz. 10,000 inw.

TATARBINAR, Rus. d. van Bessarabie, 24 uur Z. van Bender, voormaals eene aanzienlijke pl. handel in zout.

TATNAL, Noordam. gr. van Georgie, met 2200 inw. en slaven.

TATTA, dezen naam geven sommigen aan Akka. Hij omvat voorts de Delta van den Scind, of Indus, 50 uur lang, van kanalen doorloopen; maar zandig, en veelal slechts weide voor kemels en geiten opleverend. Deze dieren fokt men er in menigte. Men bouwt er voorts hier en daar rijst, wint zout en vangt veel visch. Het land behoort aan de Ameers van Scindy toe.

TATTA, nevens Crotchy de voornaamste pl. der naar haar genoemde prov. van Scindy, aan den Indus; in eene vaak overstroomde en vruchtbare vlakte, maar thans uit zee ongevaarbaar, en hierom veel minder bloeiend, dan voorheen. Men drijft er nogtans veel handel, en telt 15,000 inw. Men vindt er een fraai praalgraf, en vele andere Mohammed. graven in de nabijheid; $24^{\circ} 44'$ N. Br.

TATTAS, zie TATAR.

TATTENHALL, 2 Eng. kersp. in Staffordshire; 1168 inw. en in Cheshire, 800 inw. *Tattershal* heet daarentegen een marktplek van Lincoln, met 500 inw. dat een *Thorpe Tattershall* nabij zich heeft.

TATTORA, Ind. Mahrattenstad, in Viziapoer; $17^{\circ} 53'$ N. Br.

TAUCHA, Saks. stadje, in den krets van Leipzig, 1300 inw.

TAUCKAS heeten Noordam. inlanders van Honduras, in de nabijheid van eene Brit. vastigheid, waar zij

eene schatting van vee aanbrengen.

TAUDENY, Afrik. vlek, in de Groote woestijn, aan den weg van Marokko naar Tombuktoe, 90 uur N. N. W. van deze stad, handel in zout.

TAUDICOOMBOE, Ind. stad van Dindigul; $10^{\circ} 24'$ N. Br.

TAUFERS, 2 Oostenr. vlekken, in Tyrol, 12 uur Z. O. van Inspruck, en aan de grenzen van Zwitserl.

TAUJEPOER, Ind. stad van Bengale, distr. Purneah; en meer Ind. pl.

TAUJIKS, zie IRAN.

TAULÉ, Fr. cantons hoofdpi. dép. Finisterre, nabij Morlaix, 2500 inw.

TAULIGNAN, Fr. vlek, dép. Drôme, 5 uur Z. O. van Montelimart, fabr. van zijden en wollen stoffen, ongeveer 1400 inw.

TAULLAH, Ind. stad van Lahor, met een sterk vereerden tempel.

TAUNDA, Ind. stad van Oude, aan de Goggrah, fabr. handel, eenige Europ. kooplieden; $26^{\circ} 33'$ N. Br. Ind. stad van Guzerat; $22^{\circ} 55'$ N. Br.

TAUNDLA, Ind. Mahrattenstad, in Malwah; $25^{\circ} 4'$ N. Br.

TAUNTON, Eng. stad van Somerset, in de vruchtbare vallei *Taunton Dean*, aan de Tone, met wijde en welbebouwde straten; 2 kerken, eenige bedehuizen, 1 Lat. school, 1 aanzienlijk stadhuis, fabr. van zijden garen, enz. brouwerijen, veel markt-handel, 8539 inw. Noordam. hoofdpi. van het gr. Bristol, in Massachusetts, aan eene riv. van denzelfden naam, met 5 bedehuizen, steenbakkerijen en meer ander fabriekwezen, 4000 inw. $41^{\circ} 24'$ N. Br.

TAURAT, Westind. stichting, op het eil. Cuba, N. N. O. van San Jago.

TAURE, Ind. stad van Bengale.

TAUREAU (CHATEAU DU) Fr. kasteel, op eene klip, 2 uur van land, aan het inkomen der baai van Morlaix, dép. Finisterre.

TAURICASTRO (*Tauro Castro*) Turk. zeepl. van Rumeli, sandsjakschap Egribos, tegen over Negroponte.

TAURIE, Rus. gouv. aan de Zwarte zee, behalve het eigenlijke *Taurie*, waarover zie KRIM, veel bar land ten N. van hetzelfde, tusschen den Dnieper en het gouv. Jekaterinoslaw, bevattend, met Taman en het verdere Kubansche land der Tschernomorskoi Kozakken. Behalve deze laatsten bestaat de bevolking er uit Nogaische

en andere Tartaren, Russen, Turken, Grieken, Armeniers, Zigeuners, Joden en Europ. kolonisten. Verre weg het meerendeel des lands wordt door wandelende herderstammen beweid, en is voor landbouw wezenlijk ongeschikt. Het gouv. is in 6 kreitsen en het eil. Taman en daaraan palende Kubansche land gedeeld.

TAURIS, Perz. hoofdpl. van Aderbeisghan, voormaals bij herhaling die van gansch Perzie, ten tijde van CHARDIN nog zeer handelrijk, en op 500,000 inw. geschat, thans ellendig vervallen, ten gevolge van oorlogen en aardbevingen, van welke de laatste in 1724 geacht wordt er 100,000 menschen te hebben doen omkomen. Men telt er thans slechts 30,000 inw. die zich, in het midden van wijdgestrekte puinhoopen, met eenig fabriekwezen en eenigen handel geneeren. Inmiddels houdt de troonsopvolger er gemeenlijk zijn verblijf; 58° 10' N. Br. 42° 37' O. L.

TAURISCH GEBERGTE, Rus. bergreeks, die de Krim overdwars doorloopt, en zich op het eil. Taman verlengt. Hier bevat zij een vuurberg, die in 1804 het eerste ontbrandde. Zij veroorzaakt, dat het Zuiderdeel van de Krim het Noorderdeel in warmte ver overtreft.

TAURUS, hooge bergreeks, ten N. en W. van Syrie, als een voormuur van dit gewest, en slechts op eenige punten, waaronder de bergpas van Issus uit ALEXANDERS overwinning aldaar zoo veel vermaardheids erlangd heeft, doordringbaar. Een aantal Turkomannen zwerven er des zomers met hunne kudden rond, en keeren tegen den winter naar Tarsus en andere pl. terug. Een groot deel der bergtoppen is met dennenbosch bedekt.

TAUS, Rus. vastigheid, met eenige Kozakken en ballingen, ten N. van Ochotsk, aan een inham der zee van Tartarije, aan welken zij den naam van *Golf van Tauskoi* lijet.

TAUSENAU, zie DAUSENAU.

TAUSS, Boh. koninklijke stad, kreits van Klattau, bemuurd, met linnenrederij, enz. 4400 inw.

TAUSTE, Spaan. stad van Arragon, aan den Riguel, niet ver van den Ebro, en aan een tak van het Groot kanaal, in een vruchtbaar oord,

ongeveer 3200 inw. hebbende.

TAUTE, Fr. riv. dép. Manche, beneden Carentan in zee vallende.

TAUTENBURG, Saksen-Weimarsch d. en slot, in het Weimarsche.

TAUVES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Puy de Dôme, 8 uur Z. W. van Clermont, aan de Mourlagne, 2100 inw.

TAVAGNANA, Fr. cantons hoofdpl. van Corsica, arond. Bastia, na geroeg 1900 inw.

TAVAL-POENAMMOE, het Zuidelijkste der 2 Austr. eil. die te zamen Nieuw Zeeland vormen.

TAVAYE, Birm. riv. die uit het land van Tanasserim in zee valt; Westerpunt van dezelve, op 13° 25' N. Br. 92° 59' O. L. en 7 uur lang maar smal eilandje, ten Z. van beide.

TAVAYVORE, Schot. Hebrid. eilandje, aan de Oostkust van Lewis; 58° 6' N. Br. 11° 23' W. L.

TAVELLE, Fr. landpunt, dép. Finistère, N. der baai van Douarnènes.

TAVERNA, Sicil. stadje, in het Napolit. Calabria ultra, 2000 inw.

TAVERNES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Var, 7 uur N. van Brignolles, 1400 inw. en meer Fr. pl.

TAVERNIER KEY, een der Tortugas, aan de Noordkust van het Westind. eil. Cuba, nevens Key Largo.

TAVIER, Nederl. d. van Luik, arond. Huy, 627 inw. Een Nederl. d. prov. en arond. Namen, met 452 inw. heet *Taviers*.

TAVIRA (*Tavila*) Port. zeepf. op de Zuidkust van Algarve, aan een riv. die beneden haar in de baai van Tavira uitloopt, tamelijk wel gebouwd, met 1 fraai hotel voor den Kapitein Generaal der prov. muren om zich henen, 1 kasteel en 2 forten tot dekking van de haven, uit welke er door kustvaarders vijgen, amandelen, andere vruchten, en visch, worden uitgevoerd, 5000 inw. 37° 7' N. Br. 12° 28' W. L.

TAVISTOCK, Eng. marktvlek van Devonshire, aan de Tavy, ouderwetsch, met fabr. van wollen stoffen voor de O. I. comp. ijzerwerk, kopermijnen, een gezondheidsbron, 4723 inw. geboortepl. van DRAKE.

TAVO, Oostind. landpunt, aan Java's N. kust; 6° 27' Z. Br. 106° 10' O. L.

TAVOLARA (*Tolara*) Sard. eilandje, aan de N. O. kust des grooten eil.

voor de haven van Terra Nova, slechts met wilde geiten bevolkt. Men vindt er nogtans een toren op $40^{\circ} 54'$ N. Br. $4^{\circ} 50'$ O. L.

TAVOLARO (*Tolaro, Tolar*) Sard. kaap aan het Zuideinde des eil. $38^{\circ} 48'$ N. Br. $4^{\circ} 15'$ O. L.

TAYORA, Port. stad van Beira.

TAYOY, Birm. zeepl. distr. van Martaban, aan eene schoone baai, die door een eilandje van denzelfden naam wordt gedekt. Ind. schepen komen er hankelen.

TAVRIA, Sard. vlek van Piemont, prov. Turin, 2300 inw.

TAVY, Eng. riv. van Devonshire, waaraan de kersp. *St. Mary Tavy* en *St. Peter's Tavy*, en het vlek *Tavistou*, nabij elkanderen gelegen zijn.

TAWALLY, Oostind. eil. nabij Gilolo, 12 uur lang, doch slechts 2 uur breed; $0^{\circ} 21'$ Z. Br. $122^{\circ} 20'$ O. L.

TAWASTEHUUS, Rus. kreitsstad, gouv. Fiuland, in een moerassig land, aan een meer, met houten huizen, maar breede en regelde straten, en het versterkt slot Kronenborg, dat een tuighuis en magazijnen bevat, 1700 inw. $61^{\circ} 3'$ N. Br. $19^{\circ} 33'$ O. L.

TAWIH TAWIH, een der Oostind. Soeloe eil. met 55 andere eene groep vormend, die onder denzelfden naam begrepen wordt. Meestal de eilandjes zijn dun bewoond. Men vangt tusschen dezelve veel visch en pareloesters, en de groep heeft geenerlei gebrek aan levensmiddelen. Het eil. Tawih Tawih bevat een meer, dat van krokodillen wemelt.

TAWROW, Rus. stadje, gouv. Wo- roesch, met eenigen scheepsbouw.

TAWSTOCK, Eng. kerspel met 1136 inw. in Devonshire, nabij de Taw, en een *Tawton* met 978 inw. dat door den toenaam *Bishop's* van een *North* en *South Tawton* in hetzelfde gr. met 1417 en 1516 inw. onderscheiden wordt.

TAXAMALCA, Nieuw Spaan. vlek, 20 uur Z. van Mexico. In het Nieuw Spaan. intendantschap Valladolid ligt, 14 uur O. van de hoofdpl. een *Taxamarca*, en 2 uur Z. van de hoofdpl. een *Taximaroa*, met 600 Spaan. en andere gezinnen.

TAY, Schot. riv. van Perthshire, die uit *Loch Tay* voortkomt, *Taymouth* met een fraai luthuis aan zich hecht, en langs den *Trith der Tay*.

II. DELL. II. STUK.

voorbij Dundee en Bartonnesh, in de Noordzee uitloopt; Ier. riv. die uit het gr. Waterford, 2 uur W. Z. W. van Dungarvanbay, in zee valt.

TAYA, Oostind. eilandje, aan Sumatra's Westkust, Z. van Pulo Lingin; $0^{\circ} 48'$ Z. Br. $100^{\circ} 11'$ O. L.

TAYABO, Oostind. vlek, op de Oostkust van Celebes, aan de baai van Goening-Tello; $1^{\circ} 10'$ Z. Br.

TAYAC, Nieuw Spaan. riv. die op $29^{\circ} 50'$ N. Br. in de Golf van Mexico uitloopt, en verscheidene Fr. pl.

TAYO MAYO, zie TAGOMAGO.

TAYNGEN, fraai Zwits. vlek, een weinig ten N. O. van Schafhausen.

TAZE, Rus. riv. gouv. Tobolsk, op $67^{\circ} 35'$ N. Br. $75^{\circ} 20'$ O. L. in de *Tazostkaia golf* der Ijszee uitlopende.

TAZEWELL, Noordam. gr. in het Z. W. van Virginia, 3000 vrije en andere inw. Noordam. hoofdpl. van het gr. Clairborne, in Tennessee.

TAZLA, Turk. vlek, aan een meer van deszelfs naam, bassaschap Koniuh, 10 uur N. van de hoofdpl.

TAZONES, Spaan. kaap van Asturie; $43^{\circ} 35'$ N. Br. $10^{\circ} 15'$ W. L.

TAZREE, Perz. vlek van Laristan, 5 uur N. O. van Tarem.

TCENG, Chin. stad van den derden rang, in Khanton.

TCEOE, Chin. stad van den derden rang, in Sjantong.

TCHIA-LIN, Chin. stad van den derden rang, in Hoc-Khang.

TCHACA-HAMAR, Aziat. stad van Thibet, waar men voorts een *Tchaca-Oso* en een *Tchaca-Tchoutchi* vindt, zoo als in het Chin. land van Hami een *Tchaca-Tohoi*.

TCHAHAN-HOTUN, stad der Mant-sjoes, 90 uur N. van Pekin, welke laatste stad, 55 uur ten N. N. O. van zich, een *Tchahan Soubarkan Hotun* heeft.

TCHAM, Chin. stad van Corea, 140 uur O. van Pekin.

TCHAM-LI, en TCHAM-SJAN, 2 Chin. steden van den derden rang, in Petsjeli.

TCHIAM-TOU, Aziat. stad van Thibet, waar 2 meeren, elk van 12 uur omvangs, *Tchandsjoe-Tigac* en *Tsaminagom-doe* heeten. Beide liggen op ongeveer 51° N. Br. maar het laatste is veel Oostelijker dan het andere.

TCHIAN SJAN, het Zuidelijkste der Chin. Mi-a-tau eil.

X x

TCHAN TE, Chin. stad van den eersten rang, in liet N. van Honan, met een zeer ongenaakbaren berg in de nabijheid; $36^{\circ} 6' N.$ Br. $109^{\circ} 6' O.$ L.

TCHANG, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi.

TCHANG-FONG, Chin. stad van Corea, 21 uur O. Z. O. van King-Ki-Tao. Op hetzelfde schiereil. ligt een *Tchang-Ing*, 14 uur Z. van Kang, en een *Tchang-Sing* en *Tchang-Song*, 12 uur Z. en 11 uur N. W. van Kang-tcheoe; en deze pl. heeft 10 uur ten Z. O. en het Coreasche Hoang-tcheoe heeft 20 uur ten W. Z. W. van zich een *Tchang-Yuen*.

TCHANG-HING, Chin. stad van den 3 rang, in Tsjekiang.

TCHANG-HOA, Chin. stad van den 5 rang, op het eil. Hay-nan.

TCHANG-KIA-KEOE. voornaamste toegang tot China, uit het land der Mantsjoes, door den grooten muur, 30 uur N. N. W. van Pekin.

TCHANG-KIEOE, Chin. stad van den 3 rang, in Sjantong.

TCHANG-LO, 2 Chip. steden van den 3 rang, in Sjantong en Khanton.

TCHANG-MING, Chin. stad van den 3 rang, in Setchuen, waar men tevens een *Tchang-Ning* vindt.

TCHANG-NHING, 2 Chin. steden van den 3 rang, in Setchuen en Hoekhang.

TCHANG-PIN, Chin. stad van den 3 rang, in Fokien, welke prov. voorts een *Tchang-Pou*, en een *Tchang-Tai* bevat.

TCHANG-PING, Chin. stad van den tweeden rang, in Petsjeli, 7 uur N. N. W. van Pekin, en stad van Corea, 5 uur O. van Kang-Tcheoe.

TCHANG-SJAN, Chin. stad van den 5 rang, in Tsjekiang.

TCHANG-SING, zie TCHANG-FONG.

TCHANG-TCHA, Chin. stad van den eersten rang, in Hoe-Khang, aan de Heng; $28^{\circ} 11' N.$ Br. $107^{\circ} 31' O.$ L.

TCHANG TCHEOE, Chin. stad van den eersten rang, in Fokien, aan eene riv. met veel handel; $24^{\circ} 52' N.$ Br. Chin. stad van den eersten rang; in Kiangnan, aan het groote kanaal, dat deze plaats zeer handelrijk, en de bevolking, welke men op 200,000 hoofden schat, rijk en weeldrig maakt; $31^{\circ} 50' N.$ Br.

TCHANG-TCIN, Chin. stad van den derden rang, in Sjantong.

TCHANG-TE, Chin. stad van den

eersten rang, in Hoe-Khang, aan eene riv. nabij het meer Tong-Ting.

TCHANG-TSE, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi, welke prov. voorts een *Tchang-Va* bevat.

TCHANG-VOAN, Chin. stad van den derden rang, in Petsjeli.

TCHANG-Y, Chin. stad van den derden rang in Sjantong, aan de Hoai.

TCHANG-YANG, Chin. steden van den derden rang, in Hoe-Khang en Khanton.

TCHANG-YUEN, Chin. stad van den 3 rang, in Hoekhang, W. van King-Tcheoe; zie voorts TCHANG-TONG.

TCHAO, Chin. stad van den tweeden rang, in Petsjeli, 50 uur Z. Z. W. van Pekin; $37^{\circ} 48' N.$ Br. en in Yunnan; $25^{\circ} 40' N.$ Br. $95^{\circ} 10' O.$ L.

TCHAO-HOA, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen.

TCHAO-KING, Chin. stad van den eersten rang, in Khanton, en hoofdsl. van die prov. met eenen ruime haven aan den zamenloop van 3 riv. van welke er eene gemeenschap met Canton heeft; $23^{\circ} 5' N.$ Br.

TCHAO NAIMAN SOUMI HOTUN, stad van het land der Mantsjoes, 66 uur N. van Pekin; $42^{\circ} 28' N.$ Br.

TCHAO-NGAN, Chin. stad van den derden rang, in Fokien.

TCHAO-TCHEOE, Chin. stad van den eersten rang, in Khanton, met eene heerlijke brug over den Pe-Kiang.

TCHAO-TCHING, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi, waar eene andere stad van dien rang *Tchao-Y* heet.

TCHAO-YUEM, Chin. stad van den derden rang, in Sjantong.

TCHATELI, Chin. stad van Klein Bucharie, in het land van Hami.

TCHAZMIUNSKOI, Rus. kaap, aan Kamschatka's Oostkust; $55^{\circ} 48' N.$ Br.

TCHE-KIANG, Chin. stad van den derden rang in Hoekhang; zie voorts TSJEKIANG.

TCHE-LI-LEOE, Chin. stad van den 2 rang, in Setchuen; $28^{\circ} 56' N.$ Br.

TCHE-TCHEOE-HOTUN, Chin. stad van Klein Bucharie.

TCHE-TCHIM, Chin. stad van den derden rang, in Petsjeli.

TCHE-TCHING, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

TCHECO, Aziat. stad van Thibet.

TCHESKAN, Turk. stad, bassaschap Adana, 15 uur ten N. N. W. van

de hoofdpl. liggende.

TCHEGUEDE HOTUN, stad van het land der Mantsjoes, aan den Amur, tegen over *Teldom Hotun*; 40° 26' N. Br.

TCHELGA, Abyss. stad, 7 uur N. W. van Gondar; 12° 44' N. Br.

TCHEN, 2 Chin. steden van den tweeden rang, in Honan, en op het eil. Hay-Nan; Chin. stad van Corea, welk schiereil. tevens een *Tchen-An*, *Tchen-Hai*, en *Tcheng-Tchang* bevat, en aan zijne Zuidkust, op 34° 20' N. Br. een eil. van den naam van *Tcheng-Te* heeft.

TCHEOE-CHAN, zie SJUSAN.

TCHEOE-TCHE, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi.

TCHERKESJ, Turk. stad van Anadolu, 15 uur W. Z. W. van Kastamuni.

TCHERKIN, Abyss. stad, 12 uur N. van Gondar; 15° 15' N. Br.

TCHERKIS (*Tscherkes*, *Circassie*) deels aan de Casp. zee en deels aan den Kuban palend, en grootendeels *Kabarda* genoemd, land der Circassiers, of Tscherkessen, die den Rus. adelaar meer en meer erbidigen, doch ten deele nog onaf hankelijk zijn, ja een deel van Kistie en Ossetie in cijnbare afhankelijkheid van zich houden. Zij hebben geene steden, maar slechts dd. of alleen liggende landhoeven, en een aantal erfelijke vorsten, welker magt door die der Usden, of edelen, beperkt wordt. Het is eene zeer welgemaakte en werkzame menschensoort, die van landbouw, veeteelt, of strooptogten, leeft. Er onthouden zich in haar midden, om des handels wil, eenige Joden en Armeniers, en velen hunner zijn in de Rus. gouv. Orenburg, Woronesh en Slobodsk-Ukraine, verspreid. In naam vormt het gezamentlijke Tcherkis, met een deel van Abassie, een Rus. gouv. zonder dat het Rus. bewind er nogtans veel invloed oefent. Vele Circassiers zijn Mohammed. doch de meeste belijden den godsdienst der Grieken.

TCHERNIGOW (*Tschernigow*, *Czernigow*) Rus. gouv. ten O. en Z. van de gouv. Minsk en Mohilew, tusschen 51° en 53° 20' N. Br. gelegen, golvend vlak en vruchtbaar van grond, op menige pl. houtrijk, van den Dnieper en vele andere riv. bewaterd, langs welke men er veel hout afvoert. De verdere uitvoer bestaat er uit

slagtvee, paarden, huiden, wol, varkensborstels, talk, was, honig, olie, hennep, vlas, linnen, grove wollen stoffen, ooft, een weinig koren en korenbrandewijn, potasch, salpeter, tabak in bladen, enz. In 1817 telde men er ongeveer 1,120,000 inw. meest Kleinrussen, voorts Zigeuners, Joden, Grieken, Armeniers, en andere lieden van vreemde afkomst. Men drijft er nevens landhandel ook eenig fabriekwezen, maar geneert zich voornamelijk met landbouw, veeteelt, jagt en visscherij. Het gouv. is in 15 kreitsen gedeeld.

TCHERNIGOW, hoofdpl. van het eveneensgenoemde Rus. gouv. en een kreits in hetzelfde, aan de Desna, versterkt, met vele kerken en kloosters, 1 seminar. 1 bisschop, 1 drukkerij van kerkboeken, handwerken, jaarmarkten, ongeveer 9000 inw. 51° 23' N. Br. 26° 39' O. L.

TCHERNIKEH, Turk. stad, bassaschap Siwas, 8 uur N. van Amasia.

TCHERNOWITZ, zie CZERNOWICZ.

TCHERTORISK, zie CZARTORYSK.

TCHESME, zie CHICHIME.

TCHI-KOU, Chin. stad van Corea.

TCHI-NGAM, Chin. stad van den 2 rang, in Setchuen; 28° 32' N. Br.

TCHI-TCHEOE, Chin. stad van den eersten rang, in een bergachtig oord van Kiangnan; 30° 45' N. Br.

TCHI-TCHUEN, Chin. stad van den derden rang, in Sjantung, van het Thibetsche *Tchi-tchouan* verschillend.

TCHI-YANG, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen.

TCHI-YUEN, Chin. stad van den eersten rang, in Koeitcheoe, welker onderhoorigh. vele vruchten en heerlijke bloemen oplevert; 27° 1' N. Br. Chin. pl. van Corea.

TCHIANG, Chin. riv. van Tsjekiang, die Han-Tcheoe, enz. bespoelt.

TCHIATAM, Aziat. stad van Thibet; 28° 3' N. Br. 94° 27' O. L.

TCHIN, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi.

TCHIN-HAT, Chin. stad van den derden rang, in Tsjekiang,

TCHIN-HOA, Chin. stad van Corea, 17 uur O. N. O. van King-Ki-Tao.

TCHIN-KI, Chin. stad van den derden rang, in Khansi.

TCHIN-KONG, Chin. stad vanden derden rang in Yunnan.

TCHIN-KOU, Chin. stad van den

X x 2

derden rang, in Sjansi, aan de Han.

TCHIN-NAN, Chin. stad van den tweeden rang, in Yunnan; $25^{\circ} 16'$ N.Br.

TCHIN-NGAN, Chin. stad van den eersten rang, in Khausi; $23^{\circ} 21'$ N. Br. stad van den derden rang, in Sjansi, waar eene andere stad van dien rang *Tchin-Ngin* heet.

TCHIN-POU, Chin. stad van den derden rang, in Hoe-Khang.

TCHIN-TCHING, Chin. stad van den 3 rang, in Sjantong, waar eene andere stad van dien rang *Tchin-Fou* heet.

TCHIN-YANG, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

TCHIN-YUEN, Chin. stad van den 2 rang, in Khausi; $23^{\circ} 14'$ N. Br.

TCHING, Chin. stad van den 2 rang, in Honan; en stad van den derden rang in Hoe-Khang; $25^{\circ} 48'$ N. Br.

TCHING-HE, Chin. stad van Corea, 10 uur N. N. O. van Khang-Tcheoe.

TCHING-HIANG, Chin. stad van den derden rang, in Khanton; en stad van den eersten rang, in Setchuen; $27^{\circ} 18'$ N. Br. $99^{\circ} 33'$ O. L.

TCHING-HO, Chin. stad van den derden rang, in Fokien.

TCHING-KANG, Chin. stad van den rang, in Yunnan; $24^{\circ} 12'$ N. Br.

TCHING-KI, Chin. stad van den derden rang, in Hoe-Khang.

TCHING-KIANG-FOE, 2 Chin. steden van den eersten rang, in Yunnan; $24^{\circ} 44'$ N. Br. en in Kiangnan, op den Zuidoever der Yang-Tse-Kiang, niet zeer groot, maar handelsrijk, en tevens versterkt, en zoo wel bezet, dat het een bolwerk voor het rijk aan den zeekant is. De straten zijn er met marmer gevloerd; $32^{\circ} 11'$ N.Br.

TCHING-LIEOE, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

TCHING-NGAN, 2 Chin. steden van den 3 rang, in Honan, en in Peisjeli, W. N. W. van Tayming.

TCHING-PIN, Chin. stad van den derden rang, in Khanton.

TCHING-PING, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

TCHING-SJAM, Chin. pl. van Corea.

TCHING-TCHEOE-FOE, Chin. stad van den eersten rang, in Hoe-Khang, aan den samenloop van 2 riv. in een welbewaterd land, welks dalen zeer vruchtbaar zijn, en welks menigvuldige bergen goud, zilver, lapis lazuli, enz. bevatten, maar door een onv. slag van menschen bewoond

worden; $28^{\circ} 23'$ N. Br.

TCHING-TEOE, Chin. stad van Corea, 10 uur Z. Z. W. van Khang-Tcheoe.

TCHING-TING, Chin. stad van den eersten rang, in Petsjeli, 16 uur Z. Z. W. van Pekin; $39^{\circ} 9'$ N. Br.

TCHING-TOE, Chin. stad van den eersten rang, in Setchuen, wel gelegen, voorheen veel vermogender, en zich nog door tempels, bruggen, en bouwvallen van paleizen, onderscheidend; $30^{\circ} 40'$ N. Br.

TCHINGANA, Turk. zeepl. N. W. van Constantinopel, aan de Golf van Burgos, met eene goede reede.

TCHIRAKI, Chin. stad van Tartarije, in het land der Kalkassen.

TCHITSCHIGOFFSHAVEN, aan de Zuidkust van het Marquesas eil. Nakhiva, in Polynesië.

TCHO, Chin. stad van den tweeden rang, in Sjansi, 100 uur Z. W. van Pekin; $36^{\circ} 56'$ N. Br. $106^{\circ} 29'$ O. L.

TCHO-KOE, Aziat. stad van Thibet.

TCHO-TCHING, Chin. stad van den derden rang, in Sjantong.

TCHOL, riv. van het land der Mantsoes, welke *Tchol Hotun* op $46^{\circ} 41'$ N. Br. $118^{\circ} 42'$ O. L. aanzich heeft.

TCHONG, Chin. stad van den tweeden rang, in Khausi; $22^{\circ} 26'$ N. Br. $102^{\circ} 10'$ O. L. Chin. stad van Corea.

TCHONG-KIANG, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen. Eene pl. op de Westkust van Formosa $24^{\circ} 40'$ N. Br. heet *Tchong-Kiang-Sja*.

TCHONG-LANG, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi.

TCHONG-MEOE, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

TCHONG-POE, Chin. stad van den derden rang in Sjansi.

TCHONTORI, Aziat. stad van Thibet; $40^{\circ} 24'$ N. Br. $91^{\circ} 41'$ O. L.

TCHOU-DSONG, Aziat. stad van Thibet, aan de grenzen van China; $27^{\circ} 22'$ N. Br. $91^{\circ} 56'$ O. L.

TCHOU-KI, Chin. stad van den derden rang, in Hoe-Khang. Eene Thibetsche stad, 25 uur Z. Z. O. van Lassa, heet *Tchou-Kia-Poeran*.

TCHOU-KIONG (Yung) Chin. stad van den eersten rang, in Yunnan; $25^{\circ} 6'$ N. Br. $95^{\circ} 27'$ O. L.

TCHOU-MOE, Aziat. stad van Thibet, 25 uur O. Z. O. van Lassa, welke stad 12 uur ten Z. W. van zich een *Tchou-Sor* heeft.

TCHOU-MOERTI, Aziat. stad van

Thibet, aan den Ganges.

TCHOU-SIAN, Chin. stad van den
derden rang, in Hoe-Khang; en stad
van Corea, Z. van Kinkikato.

TCHOUKTCHEN, zie TSCHUK-
TSCHEN.

TCHOULGE HOTUN, stad der
Mantsjoes, O. N. O. van Peki.

TCHU-LO, Chin. stad, op Formo-
sa's Westkust; 23° 24' N. Br.

TCHU-TCHEOE, Chin. stad van den
eersten rang, in Tsjekiang; 28° 38' N. Br.

TCI-HA, Chin. stad van den 3 rang,
in Siantong, even als het nabij Tci-
Nan liggende *Tci-Ho*, en een *Tci-Me*,
Tci-Tong en *Tci-Yang*. In hetzelfde
Siantong heet eene stad van den 2
rang, op 35° 34' N. Br. *Tci-Ngin*.

TCI-NAN, zie TSI-NAN.

TCIAN-GAN, Chin. stad van den
3 rang, in Petsjeli.

TCEN-KIANG, Chin. stad van den
3 rang, in Khatzi.

TCIM en TCIM KIM, Chin. steden
van den 3 rang, in Petsjeli.

TCING, Chin. stad van den 2 rang,
in Petsjeli; 35° 28' N. Br.

TCI-CIKAR HOTUN, hoofdpl. van
een distr. in het land der Mantsjoes;
tot een voormuur voor China tegen de
Russen gehouwt, versterkt en wel
bezet; 47° 25' N. Br. 118° 56' O. L.

TE, Chin. stad van den 2 rang, in
Siantong, aan het groote kanaal, 50
uur Z. van Peki.

TE-HING, Chin. stad van den 3
rang, in Kiangsi.

TE-HING-SJIN, Chin. stad van den
2 rang, in Setchuen.

TE-HOE, Chin. stad van den 3
rang, in Fokien.

TE-KING, Chin. stad van den 2
rang, in Khanton, aan de riv. Si;
23° 12' N. Br.

TE-NGAN, Chin. stad van den eer-
sten rang, prov. Hoe-Khang, in zeer
vruchtbare omstreken, die eene bij-
zondere soort van was opleveren; 31°
26' N. Br. Chin. stad van den derden
rang, in Kiangsi.

TEANO, Sicil. stad der Napolit. Ter-
ra di Lavoro, 1 bisschop, 3100 inw.

TEARY (*Tehrie*). Ind. hoofdpl. van
een distr. van Allahabad, welks Rajah
een bondgenoot der Eng. O. L. comp.
is; 24° 45' N. Br. 75° 58' O. L.

TEATINOS, Zuidam. eilandje, tus-
schen Groot-Chiloe en den vasten wal;
45° 35' Z. Br.

TEBALA, Arab. stad van Hejaz, 43
uur Z. Z. O. van Mecca.

TEBELBELT, Marokk. stad, 33 uur
ten Z. van Sesjelmesse.

TEBELENI (*Tefeleni*) Turk. vlek
van Albanie, 19 uur N. W. van Jani-
na, met een sterk kasteel en 2000 inw.

TEBESTA, Afrik. stad van Tunis,
44 uur Z. Z. W. van de hoofdpl. aan
de grenzen van Algiers, in een oord,
dat van water, amandelen, enz. wel
voorzien is, en zich door schoone
bouwvallen onderscheidt.

TEBSEN, Egypt. vlek, aan den
Nijl, 5 uur ten N. van Kairo.

TEBUHASAN, Marokk. stad, 5 uur
Z. O. van Sesjelmesse.

TECALI, geringe hoofdpl. van een
Nieuw Spaan. distr. 6 uur Z. O. van
Puebla de los Angeles.

TECAMACHALCO, Nieuw Spaan.
vlek, intendantschap Mexico, met 450
gezinnen van verschillende afkomst.
In hetzelfde intendantschap heeft *Te-
cartepea* slechts 126 gezinnen.

TECEUT (*Techeit*) Marokk. stad
van Suse, in een vruchtbaar oord,
waar men een overvloed van koren,
dadeln, vijgen, druiven en suiker, wint,
50 uur Z. W. van Marokko; fabr. van
Marokkijnleder.

TECH, Fr. riv. die uit het dép. Py-
renées Orient. in zee uitloopt.

TECHE, Noordam. riv. van Loui-
siana, die in de Golf van Mexico valt.

TECKLENBURG, Pruis. stadje, in
het Westphaalsche regts. Munster,
6 uur N. N. O. van de hoofdpl. na
genoeg 900 inw.

TECLA (ST.) Zuidam. fort, op de
voormalige grenzen tusschen Buenos
Ayres en Brazilië; 31° 16' Z. Br.

TECOANTEPEC (*Teguantepec*,
Tehuantepec) Nieuw Spaan. havenpl.
van Oaxaca, aan eene kreek der even-
eensgenoemde golf; 16° 16' N. Br.

TECOLUTLA, Nieuw Spaan. riv.
die op 21° N. Br. in de Golf van
Mexico valt.

TECRIT (*Tekrit*) Turk. stad, bas-
sachschap Mosul, aan den Tiger, met
500 huizen en vele bouwvallen; 34°
37' N. Br.

TECSO, zie TETSO.

TECULET, Marokk. stad, digt aan
zee, 5 uur O. van Mogodor.

TEDELES, zie DELLYS.

TEDIE, Turk. stad, bassaschap Alep-
po, 7 uur O. van de hoofdpl. met 1

synag. en eenige oudheden.

TEDINGERBROEK, Zuidholl. deel van Leydschendam, tegen over Voorburg.

TEDINGHAUSEN, zie **THEDINGH**.

TEDJEN (*Tedzen*) zie **AMU**.

TEDLA, Marokk. prov. van Fez, aan de grenzen van Algiers. In de zelfde verzamelen zich te *Tetza*, of *Tessa*, de caravanen voor Mecca.

TEDNEST, Marokk. hoofdpl. der prov. Hea, 14 uur N. O. van Mogador, van eene riv. genoegzaam omgeven.

TEDSI, Marokk. stad van Suse, ten O. van Tarudant, in eene schoone en vruchtbare vallei, nabij de riv. Suse.

TEEBAKAN, Oostind. eilandje, ten N. van Borneo, nabij een ander, dat *Teeheangan* heet; 7° 52' N. Br. 112° 31' O. L.

TEEKOOOL, Oostind. Soeloe eilandje; 6° 6' N. Br. 115° 31' O. L.

TEEMBOE, Afrik. hoofdpl. van Foeta Jallo, welgebouwd, met 7000 inw. die velerlei kunstvlijt drijven.

TEERAWHITTE, Zuidelijkste punt van het Noordelijkste groote eil. van Nieuw-Zeeland; 41° 21' Z. Br.

TEES, Eng. riv. die in Westmoreland ontspringt, Durham en Yorkshire van een scheidt, *Teesdale Forest*, met 1000 inw. in Durham aan zich heeft, en zich beneden Stockton langs eene golf, die den naam van *Teesmouth* voert, in de Noordzee ontlast.

TEESSEE, groot Afrik. vlek der Mandingoes, in Kasson.

TEESGAON, Ind. Mabrattenstad, in Aurungabad; 19° 13' N. Br.

TEFE, Braz. stichting en fort, aan den uitloop der eveneensgenoemde riv. in die der Amazonen; 3° 20' Z. Br.

TEFELENI, zie **TEBELENI**.

TEFETNE (*Tefane*) zeepl. aan den mond van eene eveneensgenoemde riv. 20 uur W. van Marokko.

TEFLIS, zie **TIFLIS**.

TEFZA, stad met marmeren muren om zich henen, in het hangen van een berg, 23 uur N. O. van Marokko.

TEGADOE BAAI, inham der Oostkust van het Noordelijke groote eil. van Nieuw-Zeeland; 38° 10' Z. Br.

TEGAPATAM, Ind. zeepl. van Travancore, aan den mond van eene kleine riv. 8° 15' N. Br. 72° 6' O. L.

TEGELEN, Nederl. d. van Limburg, nabij Venlo, 748 inw.

TEGEWSE, Afrik. d. van Biledul-

sjerid, 13 uur Z. Z. W. van Gafsa in het Z. van Tunis, waar er voorts ook een *Tegorarin* ligt.

TEGLIO, Ven. Lomb. vlek, deleg. Sondrio, aan de Adda, 1500 inw.

TEGOMAH, Afrik. vlek, aan den weg van Fezzan naar Casina, in Asben, 17 uur Z. van Agades.

TEGUISE, hoofdpl. van het Kanarische eil. Lancerota, 200 huizen.

TEGULET, Abyss. stad van Sjoa; 9° 40' N. Br. 35° 36' O. L.

TEHAMA, Arab. kustland van Yemen, aan de Roode zee, uiterst bar en zandig, verscheidene beddingen van zout bevattend, en door steeds toenemende koraalbanken bezoomd. Aan zee ligt er Attui, Gesan, Lohëia, enz.

TEHERAN (*Tehraun*) Perz. stad van Irak Adsjemi, met eene welgebouwde vlakke ten W. van zich, en elders puinhoopen en bergen. De lucht is er des zomers ongezonder, alwaarom de Sjach, die er des winters resideert, alsdan elders in het opene veld kampeert. Hij heeft er een groot paleis, dat, van tighelsteenen muren omgeven, der stad tot citadel verstrekt. De stad zelve vormt een langwerpige vierkant, met soortgelijke muren, en eene drooge gracht, om zich henen. Hare 10,000 vaste inw. drijven eenig fabriekwezen. Des winters, rekt men, bevat zij 60,000 menschen; 34° 40' N. Br. 45° 59' O. L.

TEHITACKS, zie **DOBRUDSJEN**.

TEHRIE, zie **TEARY**.

TEHROOT, Perz. stad van Kerman.

TEHRWARRA, Ind. stad van Guzerat, met roofzieke inw. 25° 53' N. Br.

TEHUACAN, Nieuw Spaan. stad, intendantschap Puebla, welgebouwd, met eene bevolking van verschillende oorsprong, waaronder ongeveer 2000 inlanders; 18° 30' N. Br. 102° 8' O. L.

TEHUANTEPEC, zie **TECOANTEPEC**.

TEHUILOTEPEC, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Mexico, nabij de groote mijnen van Tasco of Tlascico.

TEICHEL, Schwarzburg-Rudolstadt stadje, met ongeveer 800 inw.

TEIGNMOUTH, Eng. zeepl. van Devonshire, aan den mond van de *Teign*, door een beekje in de kersp. *East* en *West Teignmouth* gedeeld, met zeebadsinrigtingen in *East Teignmouth*, dat ook *Teignmouth Courtenay* heet, een schouwburg in *West*

Teignmouth, 2 kerken, uitvoer van pottbakkersklei en pijpen, veel deel aan de Terre-neuwsche visscherij, 5000 inw. De omstreken bevatten fraaie lusthuizen, en het kerspel *Bishop's Teignton*, met 733 inw. In het gr. liggen voorts *Drew's Teignton*, en *Kings Teignton*, elk met 1000 inw. en nabij dit laatste een *Teigngrace*.

TEIL (LE) Fr. vlek, dép. Ardèche, 2 uur N. van Viviers, aan den Rhône, 1400 inw. en meer Fr. pl. waaronder 2 cantons hoofdpl. dép. Lozère, nabij Marvejols, en dép. Orne, 3 uur van Belesme, papiermolen.

TEILLEUL (LE) Fr. cantons hoofdpl. dép. Manche, 3 uur Z. Z. O. van Mortain, ongeveer 2400 inw. ook *Le Tilleul*, zoo als meer Fr. pl.

TEIN (Thein) Boh. vlek, kreits van Budweis, 1900 inw.

TEIN-YUEN, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi.

TEINITZ (Tinec) Oostenr. vlek, in den Moravischen kreits Hradisch; Boh. vlek, kreits van Kaurzim, 900 inw. In den Boh. kreits Klattau heeft een *Bisschops Teinitz* 1900 inw. en nabij zich een *Jungfern Teinitz*.

TEINVILLE, Nederl. d. van Luxemburg, atond. Marche, 214 inw.

TEISSHOLZ (Tissolcz) Hung. vlek, regts. Gömör, Luth. inw. gezondheidsbron, magneetgroeve, enz.

TEJO, zie TAAG.

TEJUCO, Braz. hoofdpl. van een distr. van Minas Geraes, dat vele diamanten oplevert. De stad is ongeregeld van aanleg, doch bevat vele goede huizen; en er is aldaar veel uitvoer van Eng. goederen, die men van Bahia en Rio Janeiro op muilezels daarheen zendt, 6000 inw. Een eilandje nabij het Braz. eil. St. Catharina, op 27° 11' Z. Br. heet ook *Tejuco*, of *Tajuca*; en een inham der kust ten N. van die eil. *Tejucos baai*.

TEKELY, stamhuis der **TEKELYS**, in het Hung. distr. Pilis.

TEKIEH, Turk. sandsjakschap van Anadoli, het oude Lycie en Pamphilie bevattend, met de stad Antalia, enz.

TEKOA, Turk. d. van Palestina, 3 uur Z. van Betlehem.

TEKRIT, zie TECHIT.

TEKROVA, zie FIONDA.

TEKUTSCH, Moldav. vlek, in de Zara de Schoss, Z. van Jassy.

TEKY SOUND, ruime Noordar.

reede, aan de kust van Georgie, ten Z. van de riv. Savannah.

TEL, 5 Turk. dd. van Diarbekir *Arasias*, *Gisir* en *Muset*, toegevoegd. Een Egypt. d. van Bahari, waar de Joden een tempel plagten te hebben, heet *Tel el Judieh*.

TELACH, Rus. eil. in den Ooster-tak der zee van Tartarije.

TELANADING, 3 Oostind. eilandjes, aan de N. W. kust van Gilolo; 2° 18' N. Br. 121° 36' O. L.

TELAOOI, Rus. kreitsstad en vesting van Grusie.

TELARUSE, riv. des Maleischen schiereil., het land van Queda ten N. beperkend, de mond op 6° 55' N. Br.

TELDOM HOTUN, zie TCHEGUE-DE HOTUN.

TELEGD (Mezotolegd) Hung. vlek, regts. Bihar, tweederlei kerken.

TELEMACHUS BANK, vermeende ondiepte, in den Oceaan, ten Z. O. van de Kaap de Goede Hoop; 58° 50' Z. Br. 17° 8' O. L.

TELEMBI (SAN LUIS DE) Zuid-am. stad der Nieuw Granadasche prov. Pasto, aan de riv. Telembi.

TELESCOMBE, Eng. smokkelaarsd. aan de kust van Sussex, een weinig ten N. W. van Newhaven.

TELESE, Sicil. stad, inde Napolit. Terra di Lavoro, met een bisschop, maar zoo ongezond, dat men er thans slechts 150 inw. telt.

TELEUTEN, Tartarenstam, in het Rus. gouv. Tomsk.

TELFAIR, Noordam. gr. van Georgie, met 744 vrije en andere inw.

TELES, Oostenr. kerspel van Tyrol, in den kreits van Imst.

TELGE, zie SOEDERTELGE.

TELGTE (Telget) Pruiss. stadje van het Westphaalsche regts. Münster, na genoeg 1500 inw.

TELIA (KAAP ST.) aan de Zuidkust van het eil. Sardinie; 39° 20' N. Br.

TELIN HARBOUR, Ier. zeepl. gr. Donegal, kabeljauwvangst.

TELINGANA, gewezen Ind. rijk, aan weerskanten van de Godavery, thans tusschen de Eng. O. I. comp. en den Nizam gedeeld.

TELISAMOI, Oostind. stad en fort, aan eene riv. op Sumatra's Oostkust, in het land van Pedir.

TELLES, Marokk. zeepl. met eene goede haven, 40 uur O. Z. O. van Tanger, en aan de Middell. zee.

TELLIA GURHY, zie TERRIA.

TELLICHERY, Ind. zeepf. der kust van Malabar, met een fort, en vele rijke Ind. kooplieden; 11° 43' N. Br. 70° 37' O. L.

TELLICO, Noordam. riv. van Tenessee, en vlek aan dezelve, nabij de Tenessee, met 1 fort, blokhuis, enz.

TELLIN, Nederl. d. van Namen; arond. Dinant, 538 inw.

TELLING, Ier. kaap, aan de N. W. kust, eene goede haven dekkende; 54° 40' N. Br., 15° 0' W. L.

TELLO, Oostind. kaap, aan Sumatra's Westkust; 1° 50' Z. Br. ten N. van zich op 0° 51' N. Br. een *Tello Langue* hebbende; zie voorts GOE-NING TELLO.

TELOBO, Oostind. eilandje, aan de Westkust van Gilolo; 1° 6' Z. Br.

TELSA (*Telsch*) Rus. kreitsstad; gouv. Wilna, aan de grenzen van Koerland; 57° 50' N. Br. 33° 17' O. L.

TELTOW, Pruis. stadje, in het Brandenb. regts. Potsdam, aan een water van denzelfden naam, lijnen-reederij, landbouw, 1800 inw.

TELTSCH, Oostenr. stad, in den Morav. kreits Iglau, met 1 slot van de LIECHTENSTEINEN; fabr. 3000 inw.

TELVANA, Oostenr. vlek, in den Tyrolschen kreits Rovereto.

TEMALANZINCO, Nieuw Spaan. stichting, met 250 inlandsche gezinnen, intendantschap Mexico, waar een *Temamatla* 200 inlandsche gezinnen bevat, en *Temascaltepec* 520 van Kreblen, mistyzen, enz.

TEMBLEQUE, Spaan. vlek van Toledo, in een bevallig oord, met eene groote salpetersiederij en 4500 inw.

TEMEH, Egypt. d. van Said, aan den Nijl; 7 uur Z. van Sioet. Een Egypt. d. van Fajoum heet *Teme Issereg*.

TEMEN, Arab. vlek van Nedsjed.

TEMES, Hung. riv. van het Bannaat, uit het Karpatisch gebergte ontspringend, en bij Pancsova in den Donau uitlopend.

TEMESVAR, Hung. regts. aan gene zijde van de Theiss, met 244,000 inw. van verschillende oorsprong, zeer vruchtbaar, maar om de moeras-sigheid van menig oord min gezond. Het Bega kanaal doorsnijdt, nevens de Bega, Temes, enz. het land. Men mest er vele varkens, wint veel zijde, en bouwt wijn, rijst, tarwe, enz.

TEMESVAR, verblijf van den Generaal der Oostenr. Bannaatgrenzen, welker hoofdpl. intusschen Pancsova is, gewezen hoofdpl. van het Hung. land, waarover zie BANNAAT in het Supplement, en tegenwoordige hoofdpl. van het eveneensgenoemde regts. aan den zamenloop van Temes en Bega, op een min gezonden woerigen grond, geregekt en welgebouwd, en grootelijks versterkt. Men vindt er eenige kerken en kloosters; 1 synag. 3 hospitalen; groote kazernen, een schouwburg, 1 Griekschen bisschop, 1 Grieksch school, 1 Roomsche gym. eenig fabriekwezen, veel handel in zijde, zijlten en wollen stoffen; ijzer, enz. ongeveer 11,000 inw.

TEMISSA (*Temissa*) Afrik. stad van Fezzan; 27 uur O. van Murzuk, aan de grenzen der Libysche woestijn, door welke die weg vervolgens loopt; alwaarom men te Temissa vele levensmiddelen opdoet.

TEMMA, Afrik. zeepf. aan de Guineesche Gondkust; 5° 45' N. Br.

TEMNIKOW, Rus. kreitsstad, gouv. Tambow, fabr. handel, 4500 inw.

TEMOEI, Oostind. kaap, aan de Westkust van Celebes, onder de Linie.

TEMOGA, Nieuw Spaan. stichting, met 450 Ind. gezinnen, intendantschap Mexico.

TEMOSOCHI en TEMEACHI, Nieuw Spaan. stichtingen van Durango of Nieuw Biscaye.

TEMOTU-PAPA, onbewoond Sandwich eil. van Noordelijk Polynesië, waar men vele schildpadden vangt.

TEMFELBURG, Pruis. stadje, in het Pommersche regts. Köslin, met versierde fabr. en 1288 inw.

TEMPIO, Sard. stad, op het eil. 11 uur O. van Sassari, met eene domkerk, een Piaristencollegie en 5000 inw. De omstreken zijn in beschaving vreesselijk ten achteren, en liet eene d. beteekten er gestang het andere.

TEMPLE, Schot. kerspel, dat denkelijk weleer aan de Tempeliers toebehoorde; gr. Edinburgh; 1658 inw. en verscheidene Eng. Noordam. en Fr. pl. van gering belang. Een fraai Ier. d. gr. Tipperary, heet *Templemoke*, en een welgelegen d. van het gr. Antrim *Templepatrick*.

TEMPLETON, Eng. kerspel van Devonshire; Noordam. vlek van Massachusetts; gr. Worcester; 1200 inw.

TEMPLEUVE, Nederl. cantons hoofdpl. van Henegouwen, nabij Doornik, 5248 inw. Fr. cantons hoofdpl. dep. du Nord, 5 uur van Rijsfel, en *Pevedle* toegehoofd.

TEMPLIN, Pruis. stadje, in het Brandenb. regts. Potsdam, aan het meer van Delgen en het *Templinsche kanaal*, dat het meer van Lublau met de Havel vereenigt, welgebouwd, fehr. 2400 inw.

TEMPLOUX, Nederl. d. in de nabijheid van Namen, 665 inw.

TEMPSCHE, zie **TAMISE**.

TEMRJUK, Rus. stadje, aan een inham van deszelfs naam, gouv. Taurie, op het eil. Taman, 450 inw.

TEMSENA, Marokk. prov. aan den Oceaan, de havenpl. Azamore bevat, met veel cederhout, landbouw en veeteelt. De inw. zijn sterk van gestel, en leveren uitnemend paardenvolk op.

TEN, Zuidam. stichting van Nieuw Granada, in de prov. San Juan de los Llanos. Eene andere in de prov. Santa Fé, met 800 inw. en een van Quito, heeten *Teha*.

TEN-GAN, zie **TE-NGAN**.

TEN-SON, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

TEN-TCHOE, Chin. stad van den eersten rang, aan zee, in Siantong; met eene vrij goede haven, eene oorlogsvaartuig-ter verdediging, en eene sterke bezetting; 57° 48' N. Br. 115° 51' O. L.

TEN-YANG, Chin. stad van Corea, 25 uur O. Z. O. van Kingkitao.

TENANGO, verscheidene Nieuw Spaan. stichtingen in Vera Cruz en Mexico, waar er nabij de hoofdpl. een *Tenayuca* ligt. Wederom andere stichtingen voeren den naam van *Tenanzuco*.

TENASSERIM, zie **TANASSERIM**.

TENBURY, Eng. marktplek van Worcester, aan de Teme, of Team, met handel in hop en cider uit de omstreken, en eenige looijers en hand-schoenmakers onder de 1562 inw.

TENBY, Brit. stadje van Wallis, gr. Pembroke, op een schiereil. aan de Westzijde van Caernarthen bay, voortreffelijke zeebadsinrigtingen; uitvoer van steenkool, visscherij van oesters, haring, enz. 1176 inw.

TENCE, Fr. cantons hoofdpl. dep. Haute Loire, O. van Issengeaux, aan het rivierte Lignon, 4900 inw.

TENCIS EILAND, ten N. van Nieuw Ierl. zeer klein, maar houtrijk en wel bevolkt; 1° 39' Z. Br. 146° 38' O. L.

TENDA, Sard. vlek van Piemont, prov. Sospello, in het hangen van een steilen berg, met 1500 inw. en een slot aan een bergpas, waaraan de pl. den naam geeft, en waarover zie **COL**, enz. Afrik. land aan de Gambia, waar men was en voor inhaudelt.

TENEDOS, bij de Turken *Bogd-scha Adassi*, eilandje nabij het inkommen van de Dardanellen, aan de kust van Anadolij, met eene haven, bouw van uitnemenden wijn, 600 Turk. en 300 Grieksche gezinnen; de N. O. punt ligt op 39° 51' N. Br. 21° 0' O. L.

TENEMBER, Oostind. eil. 4 uur lang; 6° 30' Z. Br. 127° 51' O. L.

TENEQUIN, Fr. cantons hoofdpl. dep. Moselle, rond. Sarguemines, *Gross* toegehoofd, ter onderscheiding van *Klein Tenequin* in hetzelfde dep.

TENERIFFE, een der 3 grootste Kanar. eil. zoo wel als een der 3, welke op Spaansch Amerika mogten handelen, en allezins het gewichtigste van de gansche groep, welker Gouverneur er in de hoofdpl. Santa Cruz resideert, en welker handel zich hier genoegzaam vereenigt, daar deze pl. bijkans de eenige der gezamenlijke eil. is, die door vreemde koopvaarders bezocht wordt. Men kent het eil. uit de schriften van HUMBOLDT; en eene afzonderlijke beschrijving door Jr. MELVILL VAN CARNBEE. Op deszelfs midden verheft zich de zoo vermaarde piek, een uitgebluschte vuurberg, op 28° 17' N. Br. 21° 33' W. L. op 43 uur afstands zigthaar, aan den top en verder grootendeels dor en bar, lager met dennen, en nog lager met laurier en bezet. Aan den voet en nevens denzelven, brengt het eil. eene grootte verscheidenheid van schatbare vruchten voort, inzonderheid een wijn, die in Engeland meer en meer gezocht wordt. De gezamenlijke uitvoer daarvan wordt zeer verschillend begroot, en men verstookt daar van veel tot brandewijn. Van dit gedistilleerd wordt er veel naar Spaansch Amerika gezonden. Uitnemend bekoorlijk is het land aan de Westzijde van den piek. De omstreken der ge-

wezene hoofdpl. Laguna zijn ook zeer aangenaam; maar die van het lager gelegene Santa Cruz zeer heet; nogtans is dit, om den overvloed van vruchten en verdere levensmiddelen, eene voortreffelijke ververschplaats voor zeelieden.

TENESSEE (*Tennessee*) Noordam. riv. welke door Noordcarolina, Alabama, Mississipi en het W. van Tennessee, naar Kentucky loopt, en zich 20 uur verder in den Ohio, een weinig boven dezer vereeniging met den Mississipi, ontlast.

TENESSEE, Noordam. staat, in 1796, als een afzonderlijk ligchaam bij de andere staten gevoegd, ten Z. van Kentucky en ten W. van Virginia en Noordcarolina, tusschen 35° en 36° 30' N. Br. gelegen, door de Cumberland mountains in *Oost-* en *West-Tennessee* gedeeld, veelal zeer bergachtig, aan den Westkant door den Mississipi bespoeld, elders van de Tennessee en Cumberland riv. doorloopen. Men vindt er veel kalksteen, en gyps, salpeter, aluin, steenkool, lood, eenig zil'cr, minerale en zoutbronnen, velerlei houtgewas, vruchtboomen, enz. Men bouwt er velerlei koren, vlas, hennep, tabak, indigo, rijst en veel katoen, en men fokt vele runderen en varkens. De bevolking, die van verschillende oorsprong, en uit de andere Noordam. staten of Europa hier aangekomen is, vervaardigt zelve hare voornaamste benoedigheden van kleding, huisraad, enz. In 1800 telde men er slechts 105,600 inw. in 1810 reeds 261,720 waaronder 44,535 slaven, in 1820, gezamentlijk, 423,053; hoofdpl. Murfreesborough.

TENG, Chin. stad van den derden rang, in Sjantong. Eene stad van den tweeden rang, in Yunnan, op 26° 2' N. Br. heet *Teng-Tchouen*.

TENGALLE, Ind. visschersd. op het Z. W. uiteinde van Ceylon, aan eene kleine baai, 300 inw.

TENGAYPATAM, Ind. zeep. aan eene riv. N. O. van Kaap Comorin.

TENGO, Sicil. kaap der Oostkust van Napels; 41° 47' N. Br.

TENKABUN, Perz. stad van Kbilan, verblijfpl. van een Khan.

TENNEBERG, Saksen-Gothasche heerlijkheid, met 8200 inw.

TENNIS, Afrik. zeep. van Algiers, in Tlemsan, ten W. van eene naar

haar genoemde kaap, die op 36° 31' N. Br. 30° 34' W. L. gelegen is, en aan den mond van eene kleine riv. die een klein eil. omvat. Men plagt er veel koren uit te voeren, maar de pl. is thans zeer vervallen, daar men de ankerpl. te onveilig vindt.

TENNSTEDT, Pruis. stadje, in het Erfurtsche, met vele wevers en schoenmakers onder de 3000 inw. gehoor-
tepl. van J. A. ERNESTI.

TENOS, zie **ISTENDIL**.

TENSA, Zuidam. stichting van Nieuw Granada, 10 uur Z. O. van Tunja, met ongeveer 500 gezinnen.

TENSAW, Oostermond van de Noordam. Mobile, en vlek van Alabama, nabij de baai der Mobile.

TENSIFF, Marokk. riv. die op 32° 4' N. Br. in den oceaan valt.

TENTERDEN, Eng. marktplek van Kent, aan de Rother, 2786 inw.

TENTOLI, Oostind. vlek van Celebes, op de Westkust; 1° N. Br.

TENTSMOOR, Schot. d. gr. Fife, aan den mond van de Tay; 56° 25' N. Br.

TENTUGAL, Port. vlek van Beira, nabij Coimbra, 1200 inw.

TEO-PIN, Chin. pl. van Sjantong.

TEOLO, Ven. Lomb. vlek, regts. Padua, 1600 inw.

TEOLOYUCA, Nieuw Spaan. vlek aan het meer Zumpango, bij Mexico, 500 inlandsche gezinnen.

TEOMAHAL, Oostind. Soeloe eil. 6° 15' N. Br. 115° 57' O. L.

TEOPIXCA, Noordam. vlek van Guatemala, in Chiapa, met inlanders, die uitnemend te paard rijden.

TEORA, Sicil. stad, in het Napolit. Principato ultra, 3500 inw.

TEOTALCO, Nieuw Spaan. hoofdpl. van een distr. 9 uur Z. van Mexico, en 2 andere even geringe Nieuw Spaan. stichtingen.

TEOTEPEC, Nieuw Spaan. vlek van Valladolid, met 250 gezinnen.

TEOTIHUACAN, Nieuw Spaan. hoofdpl. van een distr. aan eene riv. van denzelfden naam, 8 uur N. O. van Mexico, met 650 gezinnen van verschillende oorsprong; 19° 41' N. Br.

TEOZAQUALCO, Nieuw Spaan. hoofdpl. van een distr. van Oaxaca, met 300 gezinnen van verschillende oorsprong; 17° 27' N. Br. Eene andere pl. van hetzelfde intendentschap, met 880 inlandsche gezinnen, heet *Teozapotlan*, en eene derde *Teopacal*.

TI PAPA YECA, Nieuw Spaan, vlek van het intendantschap Mexico, met 460 inlandsche gezinnen.

TEPEACA, Nieuw-Spaan. stadje van Puebla, distr. Tlaxcala, met eene fraaie kerk, een groot schlooster, fabr. van wollen stoffen, 700 Spaan. en andere gezinnen; 19° N. Br. In hetzelfde intendantschap heeft *Tepetlata* 104 inlandsche gezinnen, en *Tepexi*, 30 uur Z. O. van Mexico, op 18° 21' N. Br. 100 gezinnen van Kreolen en mistyzen, en 1570 inland.

TEPEHUACAN, Nieuw Spaan, vlek, intendantschap Mexico, 550 gezinnen; en vlek van Guadalajara.

TEPETLACINCO, Nieuw Spaan, vlek, intendantschap Vera Cruz, met 470 inlandsche gezinnen.

TEPETLASTOC, Nieuw Spaan, stad van Mexico, met 875 gezinnen van verschillende oorsprong; hoedanige *Tepexoruma*, in hetzelfde intendantschap er 470 bevat. *Tepexoyuca*, *Tepexilla* en *Tepexozolco*, ook in Mexico, hebben te zamen slechts 436 gezinnen van inlanders.

TEPIC, Nieuw Spaan, hoofdpl. van een distr. van Guadalajara, dat door de *Tepique* bewaterd wordt.

TEPITITLAN, 2 Nieuw Spaan, vlekken van Mexico, het eene met 176 gezinnen van Kreolen, het andere met slechts 70 inlandsche.

TEPL (*Töpl*) Boh. riv. die bij Karlsbad in de Egra valt, en stadje aan hare bron, kreits van Pilsen, met fabr. korenhandel en 1600 inw. aan eene naburige abdij toebehoorend, en in een oord gelegen, dat veel zout oplevert, en vele ijzerwerken en minerale bronnen bevat, van welke laatste de naam der pl. ontleend is.

TEPLITZ (*Töplitz*) Boh. hoofdpl. van eene heerlijkheid der CLAUYS, kreits van Leutmeritz, met eenig fabriekwezen en uitnemende warme bronnen en inrigtingen voor de brongasten, 2400 inw. een zwavelbad, en kalksteen en steenkoolgroeven in de nabijheid. Denzelfden van *Töpl* (*warme bron*) ontleenden naam voert een Oostenr. d. in den Stiermarkschen kreits Cilly, 2 dd. van Illyrie, in de kreitsen Villach en Neustadt, ook met warme bronnen, 2 Hung. dd. regts. van Trentsin, het eene met 1 slot en vermaarde warme zwavelbronnen, het andere verder ten N. W.

aan de Waag; 1 Hung. d. regts. Neutra, met eene gezondheidsbron, en 1, in het regts. Zips, fabr. handdel, 1100 inw.

TEPOLULA, Nieuw Spaan, vlek, intendantschap Mexico, welbevolkt, zoo als 2 andere, ook aldaar liggende en de namen van *Tepoxtlan* en *Tepozotlan* voerende.

TEPOZCOLULA, Nieuw Spaan, hoofdpl. van een distr. 50 uur Z. Z. O. van Mexico, met een klooster, 160 gezinnen van Spaan. en gemengden oorsprong, en 717 inlandsche, die katoenen stoffen vervaardigen; 17° 16' N. Br.

TEPTJAREN, bijzondere geslachten, deels van Tartarschen oorsprong, in de Rus. gouv. Perm en Orenburg.

TEPWIA, Oostind. vlek, op de W. kust van Celebes; 1° 4' Z. Br.

TEQUALTICH, Nieuw Spaan, hoofdpl. van een distr. van Guadalajara; in welk intendantschap er voorts een *Tequepepa* ligt.

TEQUENDAMA, ontzaglijke waternival der Bogota van Nieuw Granada.

TEQUEPA, Nieuw Spaan, zeep. aan den uitloop van eene riv. in de Stille zee, Z. O. van Zacatula; 17° 50' N. Br.

TEQUERY, veilige Westind. inham der Z. O. kust van Cuba.

TEQUIA, Zuidam, vlek van Nieuw Granada, 55 uur N. N. O. van Tunja, 1500 gezinnen; nog eene pl. daaromstreeks.

TEQUILUN, Nieuw Spaan, vlek van Vera Cruz, distr. Orizaba, met 338 inlandsche gezinnen. In hetzelfde intendantschap ligt een veel kleiner *Tequis Istepec*; welke naam voorts door een vlek met 200 gezinnen in Oaxaca gevoerd wordt. Dit intendantschap bevat tevens een *Tequila*, met 400 inlandsche gezinnen, en Mexico een *Tequis-Istepec* met 160 gezinnen, een *Tequis-Quiac* met 158, en een *Tequis-Quiaque* met 283. Den laatsten naam voert eindelijk ook een vlek van San Luis de Potosi.

TER, Spaan, riv. die uit het N. van Catalonie in zee valt.

TERABLA, Zuidam, fort, 10 uur O. N. O. van Panama.

TERALPHENE, Zuidbrab. d. arond, Brussel, nabij Assche, 610 inw.

TERAMA ALTA, Zuidam, vlek, met 600 gezinnen, en nog een ander, in Nieuw Granada, omstreeks Tunja.

TERAMO, Sicil. stad, in het Napolit. Abruzzo ultra, met 1 bisschopskerk, eenige andere kerken, fabr. van wollen stoffen, 5300 inw.

TERANE, Egypt. vlek, 6 uur N. W. van Kairo, met veel handel in het natron, dat de omstreken opleveren.

TERAPEA, hoogst aangenaam Turk. vlek, aan den Bosfor, 3 uur N. N. O. van Constantinopel.

TERASSON, zie **TERRASSON**.

TERAY, klein Schot. Orkneis eil. Z. van Pomona, onbewoond.

TERBORCH, Geld. cantons hoofdpl. in het Zutphensche, aan den Ouden IJssel, ongeveer 600 inw.

TERCERA, Vlaam. eil. in den Atlantischen oceaan, op een na het grootste van de groep, en genoegzaam midden in dezelve, 16 uur in den omvang groot, rotsig van kust en ongenaakbaar, uitgezonderd 2 pl. waar Angra, hoofdpl. der gansche groep, en Praya gelegen zijn. Men dijsl er landbouw, veeteelt en visscherij, en voert koren en vruchten uit. De wijn, dien men er bouwt, wordt tot brandewijn verstoekt. De bevolking van ongeveer 50,000 inw. munt boven die der andere eil. in beschaving uit, en heeft overvloed van levensmiddelen; het Oostelijke einde ligt op 38° 46' N. Br. 31° 53' W. L.

TEREBES (*Trebisov*) Hung. vlek, regts. Zemlin; tweederlei kerken.

TEREK, Rus. riv. van Kaukasie, langs 3 monden in de Casp. zee uitloopende, en met eenige sorten bezet, van welke er een den naam van *Terki* voert.

TERESA, Spaan. vlek van Valencia, nabij Segorbe, 2200 inw.

TERESA (SANTA) Zuidam. fort, aan zee, 27 uur N. O. van het aan de Plata riv. gelegene Maldonado; 53° 58' Z. Br. en meer pl. van Zuid- en Noordam.

TERESPOL, Pool. stadje, waiwoodschap Polachje, aan den Bug.

TERGOWICE, zie **TARGOWICE**.

TERGOVISTA (*Tirgowischt*) Walach. stad der Zara de Suss, in een schoon oord, met 10 kerken, 2 kloosters, vele vervallene hotels van Bojaren, ongeveer 5000 inw. 45° 3' N. Br.

TERHALTEN, Zuidam. eilandje, nabij het Vuurland; 55° 20' Z. Br.

TERHEIDE, Zuidholl. d. aan zee, Z. W. van Schevening, nevens het-

welke **TROMP** in 1653 sneuvelde; Noordbrab. d. 1 uur N. van Breda, ongeveer 1000 inw.

TERHORNE, Nederl. d. van Vries, nabij Akkrum, 400 inw.

TERLIZZI, Sicil. stad, in de Napolit. prov. Bari, 20 uur N. W. van Taranto, eenig fabriekwezen, ongeveer 8000 inw.

TERMES, Turk. zeepl. van Rumeili, aan de Golf van Salonik.

TERMIGNON, Sard. stadje van Savoye, prov. Maurienne, aan de Arcq, smederijen van ankers, enz. na genoeg 1100 inw.

TERMINI, Sicil. stad, in den Val di Mazzara, op eene rotsige hoogte, aan den mond van eene evenengenoemde riv. bemuurd, met een oud kasteel aan den zeekant, eenige fraaie kerken en andere goede gebouwen, eene tamelijk goede haven, uitvoer van koren, olie, peulvruchten, sumach, spaan. vliegen, enz. veel visscherij voor de markt van Palermo, eene gezondheidsbron, 8700 inw. 38° 5' N. Br. 8° 52' O. L.

TERMINOS, Noordam. inham der kust van Tabasco, aan de baai van Campeachy, met eene veilige ankerpl. in den mond; 18° 12' N. Br.

TERMOLI, Sicil. stad, in het Napolit. Capitanata, aan de Golf van Venetie, met 1 bisschop; 42° 2' N. Br.

TERMONDE, zie **DENDERMONDE**.

TERNA, Ven. Lomb. vlek, deleg. Como, aan een meertje van zijn naam.

TERNAARD, Nederl. d. van Vries, arond. Leeuwarden, 800 inw.

TERNATE, Nederl. landvoogdij, in de Moluksche eil. de 5 Sultans eil. en vele andere omvattend, maar thans nevens de 2 landvoogdijen van Banda Amboina tot een gouv. welks zetel Amboina is, vereenigd. Zij ontleende haren naam van het Noordelijkste der Sultans eil. dat *Ternate* heet, een smeulenden vuurberg midden op zich heeft, maar nogtans sterk bevolkt is, velerlei plantgewas oplevert, en wild, buffels, rundvee en varkens, in overvloed voedt. Men vindt er eenig stofgoud, maar kruidnagels leveren het eil. sinds lang niet meer op. De Nederl. kroon heeft er het doorgaans welbezette fort Oranje, onder welks geschat de Moorenstad ligt. Hier beviendt zich de Exsultan van Palembang, en houdt de Sultan des eil. zijn

verblijf, dat een bondgenoot der Nederl. is. Dezelve heerscht tevens over het meerendeel van Gilolo en Morty, waarvan het overige thans op nieuw, zoo als voor 1778, aan Tidor onderhoorig is. Den Sultan van Ternate behoort voorts Motir, Batchian en Makian toe, met en benevens een deel van Celebes, en eene eilandenketen tusschen dit eil en Mindanao, onder anderen Siao en Sangir bevattend. Zijne scheepsmagt is aanzienlijk, en hij wordt geacht in het geheel 80,000 man op de been te kunnen brengen.

TERNATH, Zuidbrab. d. arond. Brussel, nabij Assche, met brouwerijen, branderijen, en 1626 inw.

TERNAY, inham aan Azia's Oostkust; 45° 11' N. Br. 132° 8' O. L.

TERNEUS, zie LINDESNES.

TERNEUZE, Nederl. stadje van Zeeland, arond. Goes, op den Zuid-oever van den Hont, 7 uur N. N. O. van Gend, voormaals versterkt, ongeveer 1100 inw.

TERNI, Pauzel. stad, deleg. Spoleto, met eene bisschopskerk, eenige andere kerken, bouw van olijven, fraaie watervallen in de nabijheid, oudh. 7000 inw. geboortepl. van den Historieschrijver TACITUS.

TERNOE, Zweed. eilandje, in de Oostzee, nabij Karlshaven.

TERNOVA, vervallene Turk. stad van Rumeli, sandsjakschap Nikopoli, voormaals zeer versterkt, met 1 Grieksch-bisschop; 43° 20' N. Br.

TERODANT, zie TARUDANT.

TERRA DEL FUEGO (*Vuurland*) Zuidam. eil. ten Z. der Straat van Magellaan, of, zoo men wil, 7 aan elkander liggende eil. met sneeuwbergen en vulkanen, van welke de naam ontleend is. Hetzelve heeft tusschen zich en Statenland de Straat van Le Maire, en bevat aan de Oostzijde eenig hout, maar elders slechts mos en de verdere kruiden der Poollanden. Groot is er de koude zelfs des zomers. De inw. zijn een ellendig slag van menschen, die van zeevogels, röhben, schelpvisch, enz. leven. De Zuidelijkste zijn verraderlijk en wreedaardig.

TERRA DI LAVORO, zie LAVORO.

TERRA FIRMA, zie DARIEN.

TERRA NOVA, Sarl. stadje, op de Oostkust des eil. aan eene naar

haar genoemde schoone baai, en 17 uur O. ten N. van Sassari.

TERRA NUOVA, Sicil. zeepl. der Val di Mazzara, aan den mond van eene naar haar genoemde riv. met eene tamelijk goede haven en reede, een kasteel, eenige welgebouwde kerken, verscheidene kloosters en godshuizen, uitvoer van zwavel, wijn, koren en vruchten, 9000 inw. 37° N. Br. 9° 16' O. L. Sicil. stadje, in het Napolit. Calabria citra; Tosk. vlek, prov. Florence, in den Val di Arno.

TERRACINA, Pauzel. stad, aan het Zuidende van den Kerkelijken staat, en deszelfs Pontijnsche moerassen, deels in het hangen van een berg, deels op den vlakken zeeoever, met 1 bisschopskerk, 1 paleis, oudh. ongeveer 3000 inw. 41° 18' N. Br.

TERRAPORE, Ind. Mahrattenstad en vesting van Concan, 7 uur ten Z. van de St. Jans kaap.

TERRASSON (*Terasson*) Fr. cantons hoofdpl. dép. Dordogne, arond. Sarlat, op een berg, 2400 inw.

TERRAUBE, Fr. vlek, dép. Gers, nabij Lectoure, 1200 inw.

TERRE DE BONAPARTE, zie BONAPARTE (TERRE DE)

TERRENEUVE, zie NEW FOUNDL.

TERREBONE, welgelegen Noordam. d. van Neder-Kanada, 6 uur N. van Montreal, op eene landpunt aan de St. Laurens riv. met 150 welgebouwde huizen.

TERRIA, Ind. stadje, aan een bergpas, tusschen Bengale en Bahar, die versterkt plagt te zijn, ook *Tellia Gurhy*; 25° 15' N. Br.

TERRIANI, Ind. distr. tusschen Bengale en Nepaul, deels tot dit land behoorend, deels door den Nabol van Oude, en de Eng. O. I. comp. bezeten, ongezond en dun bewoond.

TERRIBLE (MONT) Zwits. bergketen, tusschen den Jura en de Vosges, in het bisdom van Basel, canton Bern.

TERRIER ROUGE, Fr. faktorij, aan den Senegal, boven Podor.

TERRINGTON, 2 Eng. kersp. van Norfolk, *St. Clement's* en *St. John's* toegenomd, te zamen 1700 inw. Eng. kerspel van Yorkshire, North Riding, 640 inw.

TERRIORE, Ind. stad en vesting van Carnate; 11° 12' N. Br. 73° 51' O. L.

TERROUGE ATOEA, zie HER-

VEYS ISLAND.

TERROWEH, Ind. stad en vesting van Allahabad, distr. Bundelcund.

TERRY BURN, Schot. zeed. omstreeks Stanlyburn en Fishness, met uitvoer van zout en steenkolen.

TERSCHELLING, Nederl. eil. tusschen Vlieland en Ameland, met eene veelzins zonderlinge bevolking, die van landbouw bestaat en goede paarden fokt. Zij heeft er de dd. *Ooster- en Wester-Schelling*, en is ongeveer 2000 hoofden sterk. Een Austr. eil. in Geelvinks baai heet ook *Terschelling*.

TERSEZH, zie NEUMARKTL.

TERUEL, Spaan. stad van Arragon, op een berg, met 1 kasteel, 1 bischopskerk, meer andere kerken, qudh. 5500 inw.

TERVERE, zie VERE.

TERVENGARY, Ind. stad van Malabar, aan eene riv. 11° 2' N. Br.

TERVISO, Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits Fiume, op een berg.

TERVUEREN, Zuidbrab. vlek, arond. Leuven, 2 uur O. van Brussel, met 1450 inw. houtrijke omstreken, en een schoon domein van den Prins van Oranje.

TERWISPEL, Nederl. d. van Vriesl. arond. Heereuveen, grietenij Opsterland, nabij Gordijk, 450 inw.

TERWOLDE, Nederl. d. op de Geldersche Veluwe, bij Twello, na genoeg 900 inw.

TERZA (LA) Sicil. vlek, in de Napolit. Terra di Otranto.

TESCHALUMBU, zie TISSALUMBU.

TESCHEN, Oostenr. hertogdom, weleer tot Silesie, thans tot den Moravischen kreits Teschen, behoorend, met 134,000 inw. 250,000 guld. jaarlijks opbrengend, en van Hertog ALBERT van Saksen-Teschen aan den Oostenr. Aartshertog KAREL gekomen.

TESCHEN, Oostenr. kreits van Moravie, aan de Zuidzijde bergachtig, elders vlak en moerassig, beter voor landbouw, dan voor veeteelt geschikt, met 152,000 inw.

TESCHEN, hoofdpl. van het eveneensgenoemde hertogdom en deel van Moravie, bemuurd, met 1 oud slot, 4 Roomschez. kerken, 2 kloosters van barmhartige broeders en zusters, 1 Roomschez. gymn. 1 Luth. kerk, boekery en gymn. 1 school voor adellijke jonge lieden, fabr. van leder,

laken, kazimir, geweren, enz. handel in leder, wol, Hung. wijn, honig, was, enz. 5400 inw. Een Boh. vlek, in den kreits van Tabor, met eene vermaarde gezondheidsbron en 800 inw. heet ook *Teschen*, *Teschennau*, *Dessna*, of *Tiessnow*.

TESCUCO, zie TEZCUCO.

TESSA, zie TEDLA.

TESSAY, zie PEROUSE, enz.

TESSEDEL, onwinbaar geacht Marokk. d. op eene steile rots, 7 uur ten Z. van Mogodor.

TESSENDERLO, naar eenige *Taxandren*, die zich aldaar nederzetten, genoemd Nederl. d. van Limburg, arond. Hasselt, 2437, inw.

TESSET, vruchtbare plek, in de Groote woestijn van Afrika, met 500 gezinnen van Berbers, die gerst en gierst bouwen, en voorts van dadels en veeteelt leven.

TESSIN (*Tessino*, *Ticino*) eigenlijk tot Italie behoorend Zwits. canton, Z. W. van Grauwubunderl. Z. van Uri, Z. O. van Wallis, bergachtig en rotsig, maar op den grond der dalen tamelijk vruchtbaar. De riv. *Ticino*, die door den Lago Maggiore naar den Po loopt, bewatert alvorens het land, en hetzelfde bevat de meeren van Lugano, Locarno, enz. Hetzelve brengt een vurigen rooden wijn voort, benevens vijgen, amandelen, kastanjes, ooft, moerbezen, koren, vlas, enz. De 90,000 inw. zijn meestal Roomschez. hoofdpl. Lugano.

TESSIURSAK, Noordam. eil. aan Groenlands Westkust; 61° 10' N. Br.

TESSOWA, Afrik. stad van Fezzan, 33 uur O. Z. O. van Murzuk.

TESSY, Fr. vlek, dép. Manche, 4 uur Z. van St. Lo, 1700 inw.

TESTELT, Zuidbrab. d. arond. Leuven, nabij Diest, 823 inw.

TESTIGOS (LOS) Westind. groep van kleine eilandjes, ter halver wege tusschen Granada, en het vaste land.

TET, Fr. riv. dép. Pyrénées Orient. bij Canet uitlopend.

TETBURY, Eng. vlek van Gloucester, welgebouwd, handel in wollen garen, kaas, boter, enz. fabr. van wollen stoffen, eene versteende bron, 2523 inw.

TETE DE BUCH, zie ARCAON.

TETELA, eenige pl. van Span. Amerika, met name 2 Nieuw Span. vlekken van Puebla en Mexico, welk

laatste intendantschap 2 pl. van den naam van *Tetelzinco* bevat.

TETERINGEN, Nederl. d. van Noordbrab. 2 Eng. dd. van Cheshire en Gloucester heeten *Tetherington*.

TETEROA, reede aan de Westzijde van het Societeits eil. Ulietea.

TETHUROA, eenige kleine Societeits eilandjes, nabij elkanderen, ten N. van Otahete, en aan dit eil. onderhoorig, met vele kokosboomen, maar geene broodboomen, welker teelt er verboden is. De 3000 inw. vangen veel visch, waar tegen zij op Otahete broodvrucht inruilen; 17° 4' Z. Br.

TETIPAC, Nieuw Spaan. vlek van Oaxaca, met 870 inlandsche gezinnen. Een *Texupa* in hetzelfde intendantschap, bevat 192 zulke gezinnen, samt eenige Spanjaarden, mistyzen en mulatten.

TETJUSCHI, Rus. kreitsstad, gouv. Kasan, aan de Wolga, 1000 inw.

TETNANG, Wurtemb. stadje, Donaukreis, uitvoer van kersenwater, na genoeg 2000 inw.

TETNEY, Eng. zeep. van Lincoln, nabij Louth, 500 inw.

TETONS, Noordam. inlanders, aan den Missouri, beneden den daarin vallenden *Teton*, 11,500 hoofden sterk.

TETOUGE-NOSS, kaap aan Azia's Oostkust; 53° 30' N. Br. 138° 42' O. L.

TETSCHEN (*Daczin*, *Wartha*) Boh. stadje, kreits van Leutmeritz, aan de Elbe, 1 slot, 1600 inw.

TETSO (*Tecsö*) Hung. vlek, regtsg. Marmaros; 25° 26' O. L.

TETTELBACK, zie DETTELBACK.

TETUAN, Marokk. stad van Fez, nabij den mond eener riv. die onmiddellijk binnen de Straat in de Middell. zee uitloopt, voor kleine schepen ongenaakbaar, bemurd, met een kasteel, verscheidene schoone moskeeën, en 1500 huizen, van welke er 600 door Joden bewoond worden. Aan Europeers gunt men in de stad geen verblijf, maar de Eng. van Gibraltar komen er echter handelen; en er is hier veel uitvoer van wol, koren, leder, huiden, matten, vee, enz. De omstreken zijn met wijngaarden en tuinen bezet. De baai is bij Oostenwinden onveilig.

TETUNOVA, vlek der Mainoten, in het Turk. Morah, aan de Oostzijde der Golf van Coron.

TETYAN, kaap, aan de Westzijde van het Philipp. eil. Mindanao, met eene haven nabij zich, welker inkomen veilig is; 7° 20' N. Br.

TETZA, zie TEDLA.

TEUFFEN, Zwits. kerspel, canton Appenzell; met veel katoenspinnerij en weverij, en 3400 inw.

TEURERT (*Tevrert*) Marokk. pl. van Fez, aan de grenzen van Algiers, 14 uur O. N. O. van Teza.

TEUSCHNITZ, Beij. stadje, Obermainkreis, 1 slot, 700 inw.

TEUTILAN, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Oaxaca, 237 inlandsche gezinnen, benevens eenige Spanjaarden en mistyzen.

TEUTLEBEN, Saksen-Gothasch d. ten W. van Gotha.

TEUVEN, Nederl. d. van Luik, arond. Verviers, 877 inw.

TEUZITLAN, Nieuw Spaan. stad, 40 uur O. N. O. van Mexico, 600 gezinnen van verschillende afkomst.

TEVERONE, Pauzel. riv. die een weinig boven Rome in den Tiber valt, en weleer *Anio* heette.

TEVESAR, Oostind. vlek, op de Westkust van Celebes; 2° 2' Z. Br.

TEVIOT, Schot. riv. gr. Roxburg, die in de Tweed valt, en aan hare omstreken den naam van *Teviotdale* geeft, welken men meermalen over gansch Roxburgshire uitstrekt.

TEWENHAVEN, Rus. havenkom, aan de Oostkust van het eil. Dagoe.

TEWKESBURY, Eng. markt vlek van Gloucester, aan den Avon, nabij haren uitloop in de Severn, met eene lange steenen brug, eene groote kerk, verscheidene bedehuizen, 1 fraai raadhuis, 1 Lat. school, kousenfabr. molterijen, spijkermakerijen, 5000 inw. Noordam. vlek van Nieuw Jersey, gr. Hunterdon, met ongeveer 1300 inw. en meer Noordam. pl.

TEXAS, Nieuw Spaan. intendantschap, tusschen het grondgebied der Vereenigde Staten en Nieuw Santander, nog min belangrijk, dan dit laatste, voornamelijk slechts met eenige presidios bezet, overigens nog vol hout; alwaarom een aantal Fr. uitgewekenen laatstelijk geenszins voorzag, dat hunne aangevangene stichting aldaar van wegens Spanje geweerd zou worden. Het land plagt met Nieuw Santander, Durango, enz. door een gemeenschappelijken gon

verneur bestuurd te worden.

TEXEL, Noordholl. eil. door het Marsdiep van het vaste land der prov. gescheiden, met het Egerland vereenigd, aan den buitenkant met duinen bezet, elders bedijkt, eene bekende reede aan de Z. O. zijde hebbend, met eene ruime en veilige haven, die door een fort gedeekt wordt. De voornaamste pl. zijn er Schild, Burg en Hoorn. Men telt er ongeveer 5000 inw. waaronder vele loodsen, ligterlieden, en andere zeevarenden. De overigen bestaan meestal van landbouw en veeteelt, en men fokt er zeer vele schapen, en maakt eene bijzondere soort van kaas, welke, zoo als de wol der schapen, wel gewild is.

TEXUPA, zie TETIPAC.

TEY, Eng. kerspel van Essex, met eene aanzienlijke kerk en 552 inw. *Great* toegenoomd, ter onderscheiding van een naburig *Little en Marks Tey*.

TEY-YANG, Chin. stad van den derden rang, in Setchuën.

TEYNYA, eilandje aan de Z. W. kust van het Philipp. Mindanao.

TEYSING, Boh. vlek, kreits van Pilsen, 1 slot, fabr. 1300 inw.

TEZA, vervallene Marokk. stad, 17 uur N. N. O. van Fez.

TEZCUCO (*Tescuco*) Nieuw Spaan. stad, nabij een eveneensgenoemd meer van het intendantschap Mexico, 5 uur O. N. O. van de hoofdpi. met eenig fabriekwezen, en 5000 inw. van verschillende afkomst; 19° 31' N. Br.

TEZONTEPEC, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Oaxaca, met 180 inlandsche gezinnen.

THADEUS (KAAP VAN ST.) Rus. landpunt aan Azia's N. O. kust; 62° 50' N. Br. 174° 12' O. L.

THAL, Zwits. vlek, canton St. Gall, nabij Rheineck.

THALAMA, Zuidam. riv. en stichting aan dezelve, in de Nieuw Granada'sche prov. Antioquia.

THALE, Pruis. d. in het Saks. regtsg. Maagdenburg, aan de Bude, 1200 inw. die veel blik vervaardigen. Een Oostonr. vlek, land Unter der Ens, viertel Oberwienerwald, met koolmijnen, enz. heet *Thalern*.

THALHEIM, Wurtemb. vlek, Neckarkreis, nabij Heilbronn, 1100 inw.

THALMESSINGEN, Beij. vlek, Oberdonaukreis, 4 jaarmarkten, 700 inw.

THALNAYAN, (*Setang, Sitang*.)

groote Birn. riv. die zich in de Golf van Martaban ontlast, en denkelijk uit de bergen van Thibet voortkomt.

THALWEIL, Zwits. vlek, 2 uur van Zurich, aan het Züricher meer.

THAME, Eng. riv. die bij Dorchester in de Theems uitloopt, en kerspel aan dezelve, gr. Oxford, met een marktvlek, dat uit *Old Thame, New Thame* en *Priestend*, bestaat. Men handelt er in koren en yee. Het kerspel heeft 2328 inw. 51° 45' N. Br.

THAMEN, aanzienlijk Nederl. d. prov. en arond. Utrecht, aan den Amstel een weinig beneden den zamenloop van Drecht en Mijdecht, die hem vormen, ook *Thamen aan den Uithoorn*, om dat de pl. nevens een dusgenoemden *Uithoorn* ligt. Deze laatste pl. heeft 6000 inw. Thamen 800 inw. Beide zijn welgebouwd en levendig.

THAMES, Noordam. riv. van Connecticut, die een weinig beneden New London in Long Island sound uitloopt; riv. van Nieuw Zeeland; zie voorts THEEMS.

THAMESBRUCK (*Thomasbruct*) Pruis. d. in het Erfurtsche, aan den Unstrut, met 1 slot en 700 inw.

THAMESHEAD, zie ISIS.

THANET (ISLE OF) Eng. distr. van Kent, door de riv. Stour, en een arm van dezelve, die *Nethergung* heet, van het overige gr. gescheiden, aan den mond der Theems. Het bevat Rams-gate, Margate en Broad Stairs, benevens eenige dd. met goede weiden en vruchtbaar bouwland, waar men koren, peulvruchten, hennep, vlas en velerlei zaden, teelt.

THANKOTE, versterkte Ind. stad van Nepaul, op eene hoogte, 27° 41' N. Br.

THANN, Fr. cantons hoofdpi. dép. Haut-Rhin, 5 uur N. O. van Belfort, met eene fraaie kerk, velerlei fabr. wĳnbouw in de nabijheid, 4200 inw.

THANNHAUSEN, Beij. vlek, Oberdonaukreis, 1 slot, 1500 inw.

THANNHEIM, Wurtemb. vlek, Donaukreis, 1 slot, 1000 inw.

THARANT, Saks. stadje, in het Erzgebirge, met velerlei fabr. 1 gezondheidsbad met 500 gasten jaarlijks, en 800 eigene inw.

THASOS, zie TASSO.

THATCH ISLANDS, aan Tortola onde hoorige Westind. eilandjes.

THATCHAM, Eng. kerspel van Berkshire, bij Newbury, 2100 inw.

THATCHER, Eng. eilandje, aan de Zuidkust, O. van Torbay; Noordam. eilandje van Massachusetts, O. van Cape Ann, met 2 vuurbaken; 42° 55' N. Br.

THAU, groot zoutmeer aan Frankrijks Zuidkust, dép. Hérault. Het Canal du midi komt hier uit.

THAXTED, Eng. marktplek van Essex, 1 fraaije kerk, 1733 inw.

THEAKI, zie **ITHAKA**.

THEBE (*Thiva*, *Stibes*) Turk. stadje, sandsjakschap Egribos, 10 uur N. O. van Corinthe, en even zoo ver N. W. van Athene, met houten huizen, 2 moskees, 4 kerken, 1 Grieksch bisschop, en, de voorsteden mede gerekend, ongeveer 5000 inw. zie voorts **CARNAC**, in het Supplement.

THEBEN, zie **DEVEN**.

THEDINGHAUSEN, Brunsw. amt, van het overige land afgezonderd liggend, en van de Han. prov. Hoya omvangen, met 5700 inw. en eene eveneensgenoemde hoofdpl. die 1 slot, handel in linnens en garen, en 1500 inw. heeft.

THEEMS, Eng. riv. over welke oorsprong zie **ISIS**, en welke tusschen het Keritsche eil. Grain en de Essexsche Shoeberryness in een wijde golf van haren naam uitloopt. Zij is tot aan London voor zware schepen bevaarbaar, en het getijde klimt in haar tot aan Richmond hoven London. Eenige aan haar uitkomende kanalen vermeederen hare nuttigheid voor den Engelschen handel.

THEGONEC (Str.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Finistère, 2 uur ten Z. W. van Morlaix. 3300 inw.

THEISS (*Ticza*) Hung. riv. in het regts. Marmaros, uit de vereening van eene *Witte* en *Zwarte Theis* ontstaande, en 7 uur N. van Belgrado in den Donau vallende, op gemeen vischrijk, zeer lang van loop, en den naam aan 2 vierendeelen van Hongarije gevende.

THEMAR, Saksen-Koburgsch stadje, aan de Werra, 1100 inw.

THENESAY, Fr. vlek, dép. Deux Sèvres, 5 uur N. O. van Parthenay, fabr. wijnbouw, 1500 inw.

THENINGEN, Bad. vlek, Treisamkreis, N. O. van Freyburg, 1100 inw.

THENON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Dordogne, 2 uur N. W. van Montignac, 1400 inw.

II. DEEL, II. STUK.

THEODORUS (Sr.) Turk. eilandje, aan de Noordkust van het eil. Candia, 3 uur ten N. W. van Canea.

THEODOSIA, zie **FEODOSIA**.

THEODOSIA (Sr.) eil. van Noordelijk Polynésie; 62° 20' N. Br. 172° 53' W. L.

THEODOSIOPOLIS, zie **KHANUS**.

THERA, zie **DEGIRMENLIK**.

THERAH, Ind. stad van Guzerat, met vele Benjanen onder de 15,000 inw. 24° 30' N. Br. 67° 3' O. L.

THERASIA, bewoond Turk. eilandje, aan de Westpunt der baai van het eil. Degirmenlik, of *Thera*.

THERAUD, Ind. distr. aan de N. W. zijde van Guzerat, waar men vele kemels, geiten en paarden, fokt. De eveneensgenoemde hoofdpl. is bemuurd, telt onder hare inw. vele Benjanen, dijft nevens eenig fabriekwezen veel handel, en bevat 3000 lage huizen, een hoogen tempel, en een paleis van den Rajah, dat ook hoog is. De vorst houdt 1300 man welbereiden paardenvolk, en men stroopt er vaak in het onliggend land.

THERESIENFELD, Oostenr. vlek, in het land Unter der Ens, viertel Unterwienerwald, met vele officiers op halve soldij en merinosteelt.

THERESIENSTADT (*Szabodka*) Hung. vrijstad, regts. Bacs, op eene ruime vlakte, wijd niteen gebouwd, met Roomschegez. en Grieksche kerken, 1 klooster, 1 groote kazerne, veel fabriekwezen, landbouw; veeteelt, handel in vee, paarden, wol en huiden, ongeveer 22,000 inw. van verschillende oorsprong. *Theresienstadt* heet voorts eene Boh. vesting, kreits van Leutmeritz, aan den zamenloop van Elbe en Egra, met 1000 inw. buiten de bezetting.

THERESIOPEL, Hung. vlek, regts. Temesvar, met Bulgaarsche en Walach. inw. bouw van tabak en wijn, handel in vee, enz.

THERMIA, Turk. eil. in den Archipel, 14 uur N. W. van Paros, zeer vruchtbaar in wijn, honig, was, gerst, katoen en zijde, met 6000 Grieksche inw. een bisschop, eenig fabriekwezen en een d. van denzelfden naam.

THERMOPYLEN (*Bocca di Lepo*) nog vrij enge, maar ondtijds veel engere, weg op den zeeoever tegenover de N. W. punt van het Turk. eil. Negroponte, aan den landaant eene

Y y

lange reeks van steile rotsen nevens zich hebbende, maar geenszins de eenige doortogt naar het Zuiden van Griekenland.

THESSALIE, oude naam van het sandsjakschap Tirhala, of Trikala, in Rumeli, met ongeveer 300,000 Turksche, Albanische en Grieksche inw. vruchtbare vlakten tusschen de menigvuldige bergen, bouw van koren, wijn, zijde, katoen en tabak, veel veeteelt, en een niet onaanzienlijk fabriekwezen, te Larissa, enz.

THESSALONIKA, zie **SALONIK**.

THETFORD, Eng. marktplek, aan den samenloop van *Thet* en *Ouse*, deels in Norfolk, en voor een klein deel in Suffolk, met 3 kerken, 1 Lat. school, verscheidene godshuizen, en ongeveer 3000 inw. oudtijds veel grooter, en bij tusschenpoozen het verblijf van verscheidene koningen.

THETTAU, Beij. vlek, Mainkreis, nabij Lauenstein, 800 inw.

THEUX, Nederl. vlek, prov. Luik, arond. Verviers, N. N. W. van Spa, fabr. van wollen stoffen, leder en ijzerwerk, groeven van zwart marmer, 5077 inw.

THEYDON, 3 nevens elkanderen liggende Eng. kersp. van Essex, *Bois*, *Garnon* en *Mount*, toegenomd.

THEYS, Fr. riv. dép. Isère, en daaraan liggend vlek met 1800 inw.

THEZAN, Fr. stadje, dép. Hérault, arond. Beziers.

THEZE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Basses Pyrenées, arond. Pau, en meer andere Fr. pl.

THI, zie **THY**.

THIAGUR (*Tiagur*) Ind. vesting van Carnate, op een berg; 11° 44' N. Br.

THIAUCOURT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Meurthe, 8 uur N. W. van Nancy, 1100 inw. Een Nederl. d. van Luxemburg, nabij Arlon, heet *Thiaumont*.

THIBERVILLE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Eure, 4 uur O. van Lizieux, aan de *Alve*, 1200 inw.

THIBET (*Tibet*) groot Aziat. land, dat van de bron van den Indus tot aan China reikt, en bij de inlanders *Pue* (Noorden) of *Pue Koachim* (Noorder sneeuw) heet, nadat het door de Buddisten, die er uit Indie hunne leer aanbragten, dus was genoemd. Het is denkelijk het hoogste land der aarde, en hierom koud en bar. Tarwe, gerst en peulvruchten, worden er op

menige pl. niet rijk, maar nogtans ook aldaar gezaaid, om voedsel aan het vee te verschaffen, als de tusschenpoozende regens ophouden, en het gras, dat dezelve doen uitspruiten, met dezelve verdwijnt. Want veeteelt is het voornamste bestaanmiddel der gezetene en zwervende inw. beide, en men vindt er een bijzonder, maar veel melk gevend, tot lastdieren gebruikt, en ook anderzins zeer nuttig slag van runderen, geiten, die onder haar lang haar een ander zeer fijn hebben, waarvan men in Casjemire shawls maakt, schapen, welke vleesch bijkans het eenige is, dat men er eet, en welker wol in het land tot grove zomerkleeding wordt verwerkt, of, aan de huid gelaten, met dezelve tot winterkleeding dient, wilde paarden, die zeer schuw zijn, en nooit levend gevangen worden, muskudieren, op welke er slechts van wegens het gouvernement jagt wordt gemaakt, en velerlei ander wild, dat er bijkans enkel om de huid en het bont wordt gedood. Bij veeteelt en landbouw komt er het kweken van oost, op daartoe geschikte plekken; maar men lijdt er veel gebrek aan hout, en brandt in deszelfs plaats veel koeijendrek. Dit verhindert er de bewerking van het ijzer, dat het land, nevens koper, kwikzilver, lood, goud, zwavel, salpeter, zeilsteen, borax en steenzout, oplevert. Tot de voortbrengselen van Thibet behoort ook rhabarber, eene soort van kaneel, en rijst, die men er langs de menigvuldige groote riv. bouwt; welke in het land ontspringen, en hetzelfde doorloopen. De inw. bestaan deels uit zwervende Tartaren, die hunne tenten dan hier dan daar spannen, deels uit een gezeten volk van Mongolische afkomst, en goed voorkomen, en een goeden inborst, dat ten platten lande ruwe steenen huizen met platte daken bewoont, van kunstijl geenszins ontbloot is, en onder het geestelijk bestuur van kloosterlingen verkeert, welke oppersten den titel van *Lama*, of *Louna*, voeren. Onder deze beheerscht de Dalai Lonna, uit de nabijheid van Lassa, het meerendeel des lands. Een andere te Tissalumbu heerscht over een ander deel. Beide regeren inmiddels, even als de eigenlijke Souverein van Japan, door tus-

schenkomst van onderkoningen; en de Keizers van China, die met vele Tartarsche volken de Lamas in het kerkelijke evenzeer vereeren, als de Thibetapen zulks doen, ondersteunen dezelve met Chin. krijgsvolk, en hebben aan derzelver hoven residenten, welker invloed er zoo groot is, dat Thibet zich meer en meer als een wingewest van die Keizers laat beschouwen. Over des lands geloofsleer zie art. AZIE in het Supplement. Handel drijft men er met Tartarje, China, Casjemire, Nepaul, en het verdere Indie. Uitgevoerd wordt er inzonderheid goud, muskus, borax, steenzout, en eenig edel gesteente, met en benevens de harige staarten der Thibetsche runderen, de vachten der geiten, lamsvellen en wollen stoffen. Ingevoerd wordt er uit China veel thee en tabak, zijden stoffen, goud- en zilverlaken, enz. uit Bengale tabak, indigo, amber, koraal, parels, enz.

THIECHEM, Nederl. d. van Westvlaand, arond. Cortryk, 2033 inw.

THIEL, Nederl. hoofdpl. van het Zuidelijkste arond. van Gelderland, aan den Waal, handel in koren, en eenige scheepvaart, eenig fabriekwezen, met Zandwijk 4100 inw. ook *Tiel*, en in de middeleeuwen reeds vermaard.

THIELEN, Nederl. d. van Antwerpen, arond. Turnhout, 772 inw. ou-lings *Theole*, waarvan men in de handschriften *Theolf* heeft gemaakt, dat door velen tot Delft is te huis gebracht.

THIELERWAARD noemt men de omstreken van Thiel, ten N. vanden Waal, en ten W. van de Betuwe, welke laatste daarentegen met den Boumelerwaard, den Thielierwaard, enz. het arond. Thiel vormt.

THIELRODE, Nederl. d. van Oostvlaand, arond. Termonde, nabij Tamise, 1470 inw.

THIELT, Nederl. cantons hoofdpl. van Westvlaand. 4 uur van Brugge, aan den voet van eene hoogte, met linnenreederij, looijerijen, hoedenmakerijen, zeepziederijen, oliemolens, handel in de voortbrengselen der vruchtbare omstreken, 9800 inw. 2 dd. van Zuidbrab. arond. Leuven, nabij Aarschot, *Notre Dame* en *St. Martin* toegeuoemd, te zamen 1262 inw.

THIEMENDORF, Pruis. d. in het Siles. regtsq. Liegnitz, 1200 inw.

THIENEN, zie **TIRLEMONT**.

THIENGEM, Bad. stadje, Wiesenkreis, aan de Wutach, 1 slot, 900 inw.

THIERS, Fr. hoofdpl. van een arond. met 64,000 inw. dép. Puy de Dôme, in het hangen van een berg, door de Durolle bespoeld, aan den buitenkant fraai, doch inwendig somber, met vele messenmakers in en om zich, vele looijerijen, papiermolens, fabr. van gareen en band, enz. veel handel, met name in molensteen, 10,600 inw.

THIERSHEIM, Beij. vlek, met 1 slot en 700 inw. van den Mainkreis, die voorts nog een *Thierstein* bevat.

THIEU, Nederl. d. van Henegouwen, 2 uur van Mons, 496 inw. Nog digter bij Mons ligt een *Thieuics* met 990 inw. en 3 uur van Doornik een *Thieulain* met 937 inw.

THIEVESHOLM, Schot. Orkneyseil.

THIL, zie **THY**.

THILDONK, Zuidbrab. d. nabij Leuven en Haegt, 807 inw.

THILLI (*Tilly*) Zuidbrab. d. 3 uur van Nivelles, 722 inw.

THILLIERS, zie **TILLIERS**.

THIMBLE ISLANDS. Noordam. eilandjes, aan de kust van Connecticut; 41° 11' N. Br. 77° 36' W. L.

THIMEON, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Charleroi, 627 inw.

THIMISTER, Nederl. d. prov. en arond. Luik, nabij Herve, 2692 inw.

THIMONGIES, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Doornik, 542 inw. In Zuidbrab. ligt, nabij Nivelles, een *Thinnes*, of *Thines*, met 300 inw. en in Namen; nabij Dinant, een tweede, met 278 inw.

THIONVILLE (*Diedenhofen*) Fr. hoofdpl. van een arond. met 40,000 inw. dép. Moselle, met eene schoone houten brug over den Moesel, een bruggenhoofd, andere sterke vestingwerken, hoedenmakerijen, kousenfabr. 5500 inw. en doorgaans eene sterke bezetting. Nog 3 andere Fr. pl. heeten *Thionville*.

THIRON, 2 Fr. pl. dép. Seine et Oise, en Fr. cantons hoofdpl. *Gar-dais* toegeuoemd, dép. Eure et Loir 4 uur O. van Nogent-le-Rotrou.

THIRIMONT, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Charleroi, 400 inw.

THIRSK, Eng. marktplek, met fabr.

van grof linnen en 2100 inw. in Yorkshire, North Riding, waar er voorts een *Thirne*, *Thirley* en *Thirleby*, ligt.

THISNE, Nederl. d. van Luik, arond. Hoei, 882 inw.

THISSELT, Nederl. d. van Antwerpen, nabij Mechelen, 1411 inw.

THISTLES ISLAND, onbewoond Austral. eil. aan den mond van de Nieuw Hollandsche Spencers golf, 4 uur lang, in het midden zoo hoog, dat men het van een scheepsdek 12 uur ver kan zien; met het Noordeinde op 34° 56' Z. Br. 129° 5' O. L.

THIVA, zie THEBE.

THIVIERS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Dordogne, 7 uur N. W. van Périgueux, fabr. van papier, leder en aardewerk, 1600 inw.

THIZY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Rhône, op eene hoogte; fabr. van linnens en katoenen, 1000 inw.

THOARD, Fr. vlek, dép. Besses Alpes, 2 uur N. W. van Digne, 1000 inw.

THOISSEY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ain, 4 uur Z. van Macon, aan de Thalaronne, 1400 inw.

THOLEMBECK, Zuidbrab. d. nabij Nivelles, 1359 inw.

THOLEN, Nederl. cantons hoofdpl. van Zeeland, arond. Zierikzee, op een eveneensgenoemd eil. dat door een smal vaarwater van Noordbrab. gescheiden wordt, en vruchtbaar is. De 1900 inw. der stad spinnen zeer fijn garen uit het vlas der omstreken.

THOMAR, Port. stad van Estremad. welgebouwd, met katoenspinnerij, fabr. van zeep, handel in olijsolie, 5000 inw.

THOMAS (Sr.) verscheidene Fr. pl. van weinig aanbelang; Eng. kerspel van Devonshire, nabij Exeter, 2538 inw. Noordam. kerspel van Zuidcarolina, gr. Charleston; aangenaam vlek van Neder-Kanada, aan den uitloop van de riv. du Sud in de St. Laurens riv. Nieuw-Spaan. vlek van Valladolid, met 593 inlandsche gezinnen; vlek van Nieuw Granada, aan de Magdalena's riv. hoofdpl. van Spaan. Guiana, aan den Oronoko, welgebouwd en bij den aanvang der insurrectie sterk bezocht, met 1 bisschop en 6600 inw. Ind. stad van Carnate, een weinig Z. van Madras, bij de inlanders *Meliapoer*, met vele basterd-Portugezen, die er eenige kerken, een

klooster, en een bisschop, hebben. Voorts wonen er aldaar eenige Eng. en men gaat van Madras in menigte daarheen, om zich te verlustigen. De naburige *St. Thomas berg* bevat een Eng. kruidtuin, en ontvangt veel bezoek van Roomschegez. Ind. en Mohamed. bedevaartgangers.

THOMAS (Sr.) het Noordwestelijkste der Westind. H. Maagden eil. bergachtig, maar thans zonder loopend water, nogtans vruchtbaar in katoen, suiker, tabak, manioc en andere levensmiddelen, van rundvee en gevogelte wel voorzien, en velerlei blanken onder Deensch gebied bevattend, zamt eenige vrije Neger's, en tusschen de 4 en 5000 slaven. De eveneensgenoemde hoofdpl. heeft eene ruime en goede haven, die door het fort St. Christoffel op 18° 16' N. Br. 69° 45' W. L. en batterijen bestreken wordt, ongeveer 300 huizen van eene verdieping; handel in de voortbrengselen des eil. en andere ter smuik aangebragte. Het bewind des Deen. gouverneurs van *St. Croix* strekt zich ook over dit eil. uit.

THOMAS (Sr.) Afrik. eil. in het binnenste der Bogt van Guinée, tusschen 0° 5' en 0° 50' N. Br. 1° 55' O. L. zeer warm en vochtig van lucht, hierom bijkans enkel van zwarte Port. en Neger's bewoond, uitstekend vruchtbaar in suiker en andere voortbrengselen der warme landen, maar voor tarwe en wijn niet geschikt. Vee, inzonderheid varkens, heeft men er in overvloed, en men vindt er zeer goed water. De hoofdpl. aan de Oostzijde wordt door eenige sorten gedekt, en heeft eene goede haven, ongeveer 700 huizen, en een zwarten bisschop en gouverneur. Een eil. aan Amerika's Westkust, op 18° 35' N. Br. heet ook *St. Thomas*.

THOMAS BAY (Sr.) aan de Westkust van het Westind. Antigua. Een inham der kust van Honduras, aan de Westind. zee, heet *Port St. Thomas*; en dien naam voert eene haven aan de N. O. zijde van het eil. Malta insgelijks.

THOMAS CHRISTENEN (Sr.) noemt men de bewoners van eene landstreek aan de Westzijde des Ind. schiereil. die door zekeren THOMAS voor het Christendom gewonnen werden, dat denkelijk de Apostel van dien naam

evenmin was, als zekere Manicheesche THOMAS, die op zijne zendelingstogten te Meliapoer omgekomen, en daaromstreeks op den dusgenoemden *St. Thomas berg* begraven schijnt te zijn.

THOMAS (KAAP ST.) Biaz. voorbergte, even ten N. van de St. Anna's baai; 21° 51' N. Br.

THOMASBRUCK, zie THAMESBR.

THOMASTOWN, Ier. vlek, gr. Kilkenny, met eene fraaije brug over de Nore, en fabr. van baai en fienel; Noordam. vlek van Maine, gr. Lincoln, met uitvoer van kalksteen, 2100 inw.

THOMPSON, Noordam. vlek van Connecticut, gr. Windham, 2467 inw. hoofdpl. van het Nieuw Yorksche gr. Sullivan, 1200 inw.

THON, Nederl. d. van Namen, nabij de hoofdpl. en 3 Fr. dd.

THONES, Sard. vlek van Savoye, prov. Genevois, aan den Fier, fabr. van lefer, 1 zijdemolen, 2200 inw.

THONG, 2 Eng. pl. nabij elkander, in Yorkshire, West Riding, *Nether en Uppert* toege noemd, 737 en 1015 inw.

THONON, Sard. stadje van Savoye, aan het Geneefse meer, met 1 paleis, wijnbouw, en vele uurwerkmakers onder de 3100 inw.

THOR, Fr. stadje, dép. Vaucluse, 3 uur O. ten Z. van Avignon, aan de Sorgues, 1800 inw. Fr. vlek dép. Var.

THORAME, 2 Fr. pl. dép. Basses Alpes, O. van Digne, *Haut en Bas* toege noemd, met veel teelt en uitvoer van vruchten.

THORDA (*Thorenburg*) Oostenr. regts. in het Zevenbergische Hongarenland, zeer bergachtig, doch schoone valleijen bevattend. Men dijft er vee-teelt, en bouwt wijn, maar weinig koren. De bergen zijn met hout bezet, en verschaffen ijzer en veel steenzout. Men telt er ongeveer 100,000 inw.

THORDA (*Thorenburg*) hoofdpl. van het eveneensgenoemde regts. door de Salzbach in *Oud en Nieuw Thorda* gedeeld, met vijfderlei kerken, 1 klooster, 1 gymn. 1 krijgsschool, handel in zout, 8000 inw. 46° 31' N. Br. 13° 55' O. L.

THOREMBAIS, 2 nabij elkander liggende dd. van Zuidbrab. arond. Nivelles, *les Beguins* en *St. Trond* toege noemd, 471 en 658 inw.

THORENS, Sard. vlek van Sa-

voye, prov. Genevois, glasblazerij.

THORIGNÉ, Fr. vlek, dép. Ille et Villaine, nabij Rennes, en nog 6 andere onbeduidende Fr. pl.

THORIGNY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Manche, 3 uur Z. O. van St. Lo, aan de Vire, 1 slot, 3 kerken, 2300 inw. Fr. vlek, dép. Yonne, arond. Sens, en dép. Seine et Marne, bij Lagny.

THORN, Westpruis. stad, regts. Marienwerder, met eene lange brug over den Weichsel, in eene Alt- en Neustadt gescheiden, welke elk afzonderlijk versterkt zijn, 2 Protest. kerken, 3 Roomschegez. 1 Roomschegez. gymn. met eene boekerij en drukkerij, velerlei fabriekwezen, uitvoer van hout en koren, 8500 inw. 53° 1' N. Br. Nederl. vlek van Limburg, nabij Roermonde, met Baerstraet te zamen 1022 inw.

THORNBURY, Eng. vlek van Gloucester, met eene fraaije kerk en hoogen toren, 1 vervallen kasteel, 1100 inw. 2 Eng. kersp. van Devonshire en Hertfordshire.

THORNCOMBE, Eng. kersp. van Devonshire, 1200 inw.

THORNE, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, aan de riv. Don en een kanaal tusschen die riv. en de Trent, met 1 kerk en 3 bedehuizen, 1 groote scheepstimmerwerf, eenigen handel, 2700 inw. Nog 3 andere Eng. pl. heeten *Thorne*.

THORNEY, Eng. eil. van Southampton, aan de havenkom van Chichester, met een gehucht; meer andere Eng. pl. waaronder een kerspel in het gr. Cambridge 1672 inw. heeft.

THORNHAM, Eng. kersp. van Norfolk, aan zee, met verdrongen land nevens zich, en meer Eng. pl.

THORNHILL, Schot. d. gr. Dumfries, met veel handel in wollen stoffen, linnens en garen; Schot. d. van Perthshire; 2 Eng. kersp. van Yorkshire, West Riding, nabij Wakefield, 4700 inw. en nog eene Eng. pl.

THORNTON heeten vele Eng. pl. van Yorkshire, en andere gr.

THOROE, Deen. eil. in den Grootten Belt, tusschen Funen en Taasinge.

THOROUT, Nederl. cantons hoofdpl. van Westvlaand. arond. Brugge, fabr. van hoeden, 4020 inw.

THOROSKO (*Tarosto*) Oostenr. vlek, in het Zevenbergische Hongarenland, regts. Thorda, mijnwerk.

THORPE heeten 44 Eng. kersp. vlekken en buuten.

THORSHAVN, Deen. vlek, op eene landpunt van het Ferroe eil. Stromoe, met 1 Lat. school, handel, visscherij en 600 inw.

THORVERTON, Eng. kerspel van Devonshire, 1248 inw.

THOUARE, Fr. vlek, dép. Loire infér. arond. Nantes, 700 inw.

THOUARS, Fr. hoofdpl. van een arond. dép. Deux Sèvres, aan de riv. *Thoué*, in het hangen van een heuvel, bemurd, met een prachtig slot en park, fabr. handel, 2100 inw.

THOURY (*Toury*) Fr. vlek, dép. Eure et Loir, nabij Janville, fabr. van mutsen, kousen, handschoenen, enz. 1100 inw. en nog 5 Fr. pl.

THRAEVE (*Thrive*) Schot. eilandje van Kircudbright, in de Dee, met een eveneensgenoemd slot.

THRAPSTON, Eng. marktplek van Northampton, met eene fraaie brug van eenige bogen over de Nen, eeuigen handel langs die riv. 1 fraai slot en 700 inw.

THREE BROTHERS, 3 Austr. bergen op Nieuw Hollands Oostkust, van welke de Noordelijkste zeer ver uit zee zichtbaar is; 31° 43' Z. Br. De Eng. geven dien naam ook aan de eilandjes, waarover zie **DRIE GEBROEDERS**, en aan meer andere, die in het Supplement op dat art. vermeld worden.

THREE CASTLEHEAD, Ier. kaap, waarover zie **SHEEPSHEAD**, met bouwvallen.

THREE HILLS ISLAND, een der Austral. Nieuwe Hebriden; 17° 7' N. Br.

THREE HUMMOCK ISLAND, eilandje dicht aan Nieuw Hollands Oostkust, en eil. aan de Noordkust, van Van Diemensland; 40° 45' Z. Br.

THREE-KINGS, 3 eilandjes, 5 uur van Nieuw Zeelands Noordkust, door **TASMAN** ontdekt; 34° 15' Z. Br.

THREE POINTS CAPE, Noordpunt van Broken bay, aan Nieuw Hollands Oostkust; 53° 52' Z. Br. zie voorts **DRIEPUNTIGE KAAP**.

THREE RIVERS (*Trois rivières*) Noordam. stadje van Neder-Kanada, aan de drie kanalen, langs welke de St. Maurice in de St. Laurens riv. uitloopt, met enge en ongevloerde straten, meestal lage houten huizen, tweederlei kerken, eenig fabriekwe-

zen, veel handel, 2000 inw.

THREE SKERRIES, Schot. eilandjes, O. van het Hitsche Mainland.

THRUMB CAP ISLAND, noemde cook het eil. waarover zie **LANCIERS**.

THUEITS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ardèche, arond. Argentière, fabr. van wollen stoffen, 2200 inw.

THUIL (*Tuil*) Nederl. d. van Gelderl. arond. Thiel, 350 inw.

THUILLIES, Nederl. d. van Henegouwen, nabij Thuin, 769 inw.

THUIN, Nederl. cantons hoofdpl. van Henegouwen, arond. Charleroi, aan de Sambre, 2940 inw.

THUIR, Fr. cantons hoofdpl. dép. Pyrénées Orient. 3 uur Z. W. van Perpignan, 1500 inw.

THULE, zie **JUTLAND** en over **Zuider Thule SANDWICH LAND**.

THULIN, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Mons, 1578 inw.

THULLE, een der Pelew eil. van Noordelijk Polynésie.

THUM, Saks. bergstad, in het Erzgebirge, met tinnijnen en 1350 inw. waaronder vele passementwerkers, kousenwevers en kantwerksters.

THUMAIDE, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Doornik, 520 inw.

THUN, Fr. vlek, dép. Seine et Oise; 3 Fr. pl. dép. du Nord; Zwits. stadje, canton Bern, in het Oberland, 5 uur Z. Z. O. van de hoofdpl. aan den uitloop van de Aar uit het *Thunermeer*, dat met het meer van Brienz zamenhangt, 1200 inw. Een vlek van hetzelfde canton heet *Thunstetten*.

THUNDER BAY, Noordam. inham van Lac superieur, en inham van Lake Huron, in welchen de *Thunder riv.* zich ontlast.

THUNGEN, Beij. vlek, Untermainkreis, N. van Würzburg, 1000 inw. Een *Tungersheim* nabij Würzburg heeft er 1300.

THUNOE, Deen. eilandje, nabij het N. W. einde van Samsoe.

THUR, Hung. vlek, regtsz. Heves, met vele pottbakkerijen; Zwits. riv. die door de cantons Thurgau en Zurich naar den Rijn loopt.

THURGAU, Zwits. canton, met eene Duitsche bevolking en landsche luchtgesteldheid, aan den Rijn en de Bodensee, van de Thur doorloopen, golvend vlak van grond, meerendeels vruchtbaar. Men houdt er veel haver, benevens tarwe, vlas,

hennep, wijn, enz. Men kweekt ooft en tuinvruchten, drijft vee teelt en kunstvljt, en vervaardigt zijden stoffen, katoenen en linnens. Van de 77,000 inw. is $\frac{1}{4}$ Roomschege. en $\frac{3}{4}$ Geref. Het contingent is 1670 man en de hoofdpl. Frauenfeld.

THURINGEN, gewezen landgraafschap, dat sints lang onder eenige Duitsche vorstendommen verdeeld geworden is. Weimar, Erfurt, Gotha, Eisenach, enz. liggen in hetzelfde, zoo als ook het *Thuringerwald*, eene bergachtige, houtrijke, en dun bevolkte landstreek, waar verscheidene riv. ontspringen, die in Main, Weser en Elbe, uitloopen.

THURLES, Ier. vlek, gr. Tipperary, van den Suir doorloopen.

THURLSTONE, Eng., vlek van Yorkshire, West Riding, 1300 inw.

THURN UND TAXIS, zie **TOUR EN TAXIS**.

THURNAU, Beij. stadje, Rezatkreis, met een Graaflijk slot, 1 lyceum, 1 katoenfabr. 1300 inw.

THUROCZ (*Turcansta*) Hung. regts. aan deze zijde van den Donau, zeer bergachtig, met veel hout, voornamelijk slechts bouw van boekweit, schapenteelt, balsemkramerij, 40,000 inw. dat meestal Slawakken zijn; hoofdpl. Szent Marton.

THURROCK, 3 Eng. pl. van Essex, *Gray's*, *Little* en *West*, toegevoemd, markthandel in koren te *Gray's Thurrock*, dat 1055 inw. heeft.

THURSO, Schot. kerspel van Caithness, met 3500 inw. en een eveneensgenoemd stadje, aan eene riv. en wijde baai van deszelfs naam, met eene uitnemende zalmvisscherij, kusthandel, ten behoeve van welken men de haven verbetert, 1 tak der Schot. bank, 1 touwslagerij, 1 groote stroo- vlechterij, 1 looijerij, 1 bleekerij en reederij van grof linnen. De pl. neemt in bevolking toe, en heeft thans 1 kerk, 3 bedehuizen en ongeveer 2225 inw.

THURTHAL, zie **TOGGENBURG**.
THURY, heeten 5 Fr. pl. waaronder eene cantons hoofdpl. dép. Calvados, 5 uur Z. Z. W. van Caen, aan de Orne, met 1100 inw. den toenaam van *Harcourt* voert.

THUSIS (*Tusis*, *Tossano*) Zwits. vlek van Graauwbanderl. 4 uur Z. Z. W. van Chur, met 600 Geref. inw.

van Duitsche afkomst, veel transit-handel, en markthand. in vee en koren.

THY (*Thi*) Zuidbrab. pl. nabij Baisy, en 2 dd. van Namen, arond. Philippeville, met 206 en 522 inw. *Bauduin* en *le Château* toegevoemd, en eigenlijk *Thil* geheeten; zoo als een Fr. d. dép. du Nord, nabij Hazebroek, en meer andere Fr. pl.

THYHANGE, zie **TIHANGE**.

THYS, Nederl. d. prov. en arond. Luik, 334 inw.

TIAGUR, zie **THIAGUR**.

TIAHUANACU, zie **CHUCUITO** in het Supplement.

TIAKI, zie **ITHAKA**.

TIBASOSA, Zuidam. stichting van Nieuw Granada, nabij Tunja, met 250 Kreoolsche en inlandsche gezinnen. Even zoo vele inlandsche gezinnen bevat een Nieuw Spaan. *Tianguistengo*, intendantschap Mexico, en nog een Mexic. vlek van dien naam.

TIBBERMUIR (*Tippermuir*) Schot. kerspel van Perthshire.

TIBBINGTON, zie **TIPTON**.

TIBBO heeten verscheidene Afrik. stammen in de woestijn ten Z. en O. van Fezzan, waaronder die gene, welke *Tibesti*, enz. in een gebergte ten Z. O. van Fezzan bewonen, hier vele senneladeren en kemels aanbrengen, maar woester dan de andere zijn. Alle zijn zij klein, en hebben zij veel van het Negeras, doch min gekroesd hoofdhaar.

TIBEDOE, Afrik. pl. aan den weg van Murzuk naar Tombuktoe.

TIBER, Ital. riv. die in de Appenijnen ontspringt, hoven Rome den Teverone opneemt, en 5 uur beneden Rome in de Middell. zee uitloopt. Te Rome is zij slechts 300 voet breed; maar diep en snel van loop. Van de 2 monden is die, waarover zie **FIUMICINO**, alleen bruikbaar, en dit nog slechts voor klein vaartug.

TIBERIAS, zie **TABARJA**.

TIBET, zie **THIBET**.

TIBOULEN, Fr. eilandje aan de Oostzijde der Baai van Marseille.

TIBURON, op de kaarten zeer verschillend geplaatst eil. van Zuidelijk Polynesië, dat **MAGELLAAN** in 1520 ontdekte. In de Westind. zee heeten 2 eilandjes, met klippen om zich heen, aan de kust van Honduras, 15° 10' N. Br. de *Tiburones*; en *Kaap Tiburon* noemt men de West-

punt der Zuidam. golf van Darien, en de allerwestelijkste punt van Hayti; 18° 19' N. Br. 79° 27' W. L.

TICHFIELD, Eng. vlek van Southampton, aan eene riv. die in Tichfeld bay uitloopt, waaraan men veel zout maakt, en eene goede reede vindt. Alles ligt een weinig W. van Portsmouth, en de pl. had in 1811 ruim 3000 inw. Haren naam voert ook een vlek op de Noordkust van Jamaica, 8 uur N. O. van Kingston; 18° 12' N. Br.

TICHWIN, Rus. kreitstad, gouv. Novogorod, aan de *Tichwinka*, die langs het *Kanaal van Tichwin* met de *Somminka* gemeenschap heeft, en aan de binnenlandsche vaart uit de Oostzee naar de Casp. zee dienstbaar is. De stad heeft looijerijen, handel en 3000 inw. 49° 40' N. Br.

TICINETTO, Sard. vlek van Piemont, prov. Casale, 1000 inw.

TICINO, zie TESSIN.

TICKARY, Ind. stad van Bahar, aan den zamenloop van 6 wegen, met een eigenen Rajah; 24° 58' N. Br.

TICKHILL, Eng. marktvlek van Yorkshire, West Riding, 1500 inw.

TICKNALL, Eng. kersp. van Derbyshire, 1166 inw.

TICONDEROGA, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Essex, met 1 ijzermijn, 1 vervallen fort, en na genoeg 1000 inw.

TICOO, Oostind. groep van kleine eilandjes, aan Sumatra's Westkust, nabij elkanderen en het vaste land; 0° 6' Z. Br.

TICOS, eilandje aan de Oostkust van het Philipp. eil. Luçonja.

TICZA, zie THEISS.

TID, 2 Eng. kersp. van Lincoln, nevens elkanderen, *St. Mary* en *St. Giles Tid* geheeten, te zamen 1200 inw.

TIDER, eilandje aan Afrika's Westkust, N. van Portendick.

TIDESWELL, Eng. marktvlek van Derbyshire, 1219 inw. en eene bron, die soms driemaal in een uur rijst en daalt, maar in drooge zomers waterloos is.

TILOR, een der 5 Sultans eil. van 7 uur omvangs, 5 uur Z. van Ternate, met hooge bergen, sinds lang groene kruidnagelen, maar een overvloed van andere vruchten en gewassen, en eene sterke bevolking, in het geheel 25 moskees, eene stad op de

Oostzijde, waar de Nederlanders een resident bij den Sultan hebben, die benevens dit eil. ook over Mygoi, Battamta, Waigioe, en een deel van Mortay en Gilolo, heerscht. Vergelijk GILOLO in het Supplement.

TIDWORTH, 2 Eng. kersp. *South* en *North* toegeuoemd, nabij elkander, in Southampton en Wiltshire.

TIE-TCHEOE, stad van Kokonor, in het O. van Chin. Tartarije; 33° 56' N. Br. 68° 1' O. L.

TIEFENBRONN, Bad. vlek, Pfingst- und Enzkreis, 800 inw.

TIEFKARTMANSDORF, Pruis. vlek, in Silesie, 17 uur W. ten Z. van Breslau, ongeveer 1400 inw.

TIEFURT, Saksen-Weimarsch d. nabij de hoofdpl. met een slot, park, gedenkteeken en opvoedingsgesticht.

TIEGENHOF, Westpruis. vlek, 7 uur O. Z. O. van Dantzig, aan de *Tiege*, fabr. vele Doopsgez. onder de 1800 inw.

TIEL, zie THIEL.

TIELLEN, Ier. kaap, aan de N. zijde des monds van Donagalbaai, *Tiellen harbour* 2 uur ten O. Z. O. van zich hebbende; en op 54° 40' N. Br. gelegen.

TIEN (*Lien*) 2 Chin. steden van den tweeden rang, in Khantong en Kiangnan; Chin. stad van Corea, 9 uur N. N. O. van Kingkitao.

TIEN-HO, Chin. stad van den derden rang, in Khansi.

TIEN-KIONG, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen.

TIEN KONE, Chin. stad van den derden rang, in Hoe-khang.

TIEN-PAK (*Tien-Pe-Kien*) Chin. stad van den derden rang, in Khantong, bemuurd, met eene haven, waar rondhout en levensmiddelen te bekomen zijn, en van waar men veel zout naar Canton zendt.

TIEN-SING, Chin. stad van Petsjeli, aan den Pey-Ho, fabr. handel en scheepvaart.

TIEN-SJAN, Chin. stad van Corea, 18 uur W. N. W. van Han-Tcheoe.

TIEN-TSJIN-ONEI, Chin. stad van Petsjeli, 21 uur Z. O. van Pekin.

TIENEN, zie TIRLEMONT.

TIENHOVEN, 2 Nederl. pl. van Zuidholland en Utrecht; tamelijk groot en houtrijk, maar voorts nog onbekend eil. van de groep, waarover zie ROGGEVEENS ARCHIEPEL.

TIENNE, Ven. Lomb. vlek; 3 uur N. W. van Vicenza.

TIERMAS, Spaan. vlek van Arragon, met warme bronnen.

TIERRA BOMBA, Zuidam. eilandje, in de haven van Carthagena.

TIETJERK, Nederl. d. van Vriesl. O. van Leeuwarden, in de grietenij *Tietjerksteradeel*.

TIEZ (*Tuezo*) Westpruis. stadje, regtsg. Marienwerder, tusschen 3 meeren, met 1 slot, en 900 inw. waaronder vele Israeliten.

TIFAUGES, bijkans ontvolkt Fr. stadje, dép. Vendée, arond. Bourbon-Vendée, aan de Sèvre.

TIFFLIN, Noordam. vlek van Ohio, gr. Adams, 1550 inw.

TIFLIS, zie **TEFLIS**.

TIFTALA, Schot. Orkney's eilandje, in den Pentlandschen Frith, dor en bar, met maalstroomen in de nabijheid.

TIGA, Oostind. eilandje, aan de N. W. kust van Borneo; 6° 25' N. Br. nabij zich een *Tigaon* hebbend.

TIGER, groote Turk. riv. die in het bassaschap Erzerum ontspringt, vervolgens de bassaschappen Diarbekir, Mosul en Bagdad, bespoelt, en bij Korna, in vereeniging met den Eufraat, den Sjat ul Arab vormt. Zij ontleent haren eigenlijken naam *Teer*, (*pijl*) van haren snellen loop. Hare oevers zijn veelal steil, en met kreupelbosch bezet. Over hare vermeende gemeenschap met de Casp. zee zie **PERZISCHE ZEEBOEZEM**.

TIGIL (*Tiguit*) Rus. riv. van Kamschatka, die in de Golf Penzina uitloopt, en 7 uur van haren mond de sterkste van alle Kamschatkasche vastigheden, *Tigilsk*, of *Tiguitskoi*, aan zich heeft.

TIGLAGANTI, Zuidam. riv. van Darien, die in de baai der Atrato valt.

TIGLIOLE, Sard. stadje van Piemont, 3 uur van Asti, 2600 inw.

TIGNÉE, Nederl. d. prov. en arond. Luik, 280 inw.

TIGRE, meer dan eene Zuidam. riv. zie voorts **TIJGER EIL**.

TIGREE, Abyss. land, ten O. van de Takazsee, zeer bergachtig, en met hooge Alpen, die hier *Amba* heeten, vervuld, in de dalen tusschen die bergen veelal zeer vruchtbaar, met oorspronkelijke Abyss. Arab. Joden, Sjangallas, enz. wel bevolkt.

De bergen zijn veelal met hout bezet, en bevatten goud, zilver, ijzer, steen, zout en marmer. Ten O. van zich heeft het land eene met zout bedekte woestijn, benevens de landen van den Naybee van Masuah en den Bahrnagas. Hoe Tigree thans beheerd wordt, vermeldt art. **ABYSSINIE**. De bewindvoerder resideert te Antalo; de eigenlijke hoofdpl. is Axum.

TIGUA, Zuidam. riv. van Quito; prov. Esmeraldas; landpunt van Nieuw Granada, aan de Plattensee, regtsg. Szalad, met 1 versterkt slot.

TIHARA, Ind. stad der Sjiks, in Delhi; 30° 48' N. Br.

TIHANGE, Nederl. d. van Luik, nabij Hoei, 675 inw.

TIHOE, Oostind. baai, aan de Zuidkust van Boeroe; 3° 44' Z. Br.

TIIB, Perz. stadje van Chusistan, 47 uur Z. O. van Bagdad.

TIJELENKING (*Chillinghing*) Oostind. d. van Java, op de Noordkust, een weinig O. van Batavia. Men maakt er veel zout, en brengt zoute en versche visch naar Weltevreden, enz.

TIJGER EILAND, schiereil. nabij het Zuideinde van Afrika's Westkust de Groote Visch baai vormend; Zuidam. eil. in den mond der Essequibo; eilandje in de Westind. zee, aan de kust van Darien; 8° 35' N. Br. 2 eilandjes, in de Stille zee, aan den mond der baai van Amapalla, en in de Golf van Panama; eil. aan de kust van Cochinchina; 16° 51' N. Br. Oostind. groep, 10 uur O. van Saleyer.

TIKITHOCKTHOCK, Noordam. stichting, op de Oostkust van Labrador; 56° 15' N. Br. 64° 59' W. L.

TIKOW, Ind. stad van Bengale, aan den samenloop van 4 wegen, distr. Ramghur; 23° 29' N. Br.

TILBURG, Noordbrab. stad, 5 uur Z. W. van 's Hertogenbosch, met ongeveer 10,000 inw. die velerlei wolven stoffen vervaardigen.

TILBURY, Eng. kerspel van Essex, aan de Theems, *East* toegenoomd, met het tegenover Gravesend liggende *Tilbury fort* en *West Tilbury* nevens zich.

TILDSLEY, Eng. vlek, gr. Lancaster, na genoeg 3500 inw.

TILEHURST, Eng. kerspel van Berkshire, ruim 1500 inw.

TILF, Nederl. d. prov. Luik, 2 uur van de hoofdpl. 700 inw.

TILGHMANS ISLAND, Noordam. eil. in de Chesapeake bay.

TILKERODE, Anhalt-Bernburgsch d. met groote ijzerwerken.

TILLANCHONG, een der Nicobar eil. van den Ind. Oceaan, uit een ruwen berg bestaand en slechts met handelingen uit de andere eil. bevolkt. Over *Tillanchool* zie **KATCHAL**.

TILLE-CHATEL (*Mont sur Tille*) Fr. vlek, dép. Côte d'Or, arond. Dijon, aan de *Tillo*, op een berg, met 1 slot, smederijen, 1000 inw. Eene cantons hoofdpl. dép. Oise, nabij Beauvais, heet *Tillé*.

TILLET, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neufchâteau, 287 inw.

TILLEUL, zie **TEILLEUL**.

TILLEUR, Nederl. d. van Luik, nabij de hoofdpl. 500 inw.

TILLIÈRES, Fr. vlek, dép. Eure, aan den weg van Parijs naar Brest, smederijen, enz. 1000 inw. Aan den weg van Parijs naar Rouaan, ligt een *Les Tilliers*, of *Thilliers*.

TILLOUT, Ind. stad van Bahar.

TILLOY en **TILLY** heeten verscheidene Fr. pl. met name *Tilly sur Seule*, cantons hoofdpl. dép. Calvados, arond. Caen, fabr. handel; zie voorts **THILLY**.

TILLYCOUNTRY, Schot. kerspel, gr. Clackmannan, fabr. 1025 inw.

TILLYDUFF, Schot. kaap, aan de N. O. kust van het gr. Aberdeen.

TILSIT, in 1807 vermaard geworden Oostpruis. stad, regts. Gumbinnen, aan den Niemen, over welken er hier eene schipbrug ligt, en door welken de *Tilse* er opgenomen wordt, die de stad van haar oud kasteel scheidt. Langs den Niemen drijft de stad veel handel. Zij is hernieuwd en welgebouwd, heeft eene provinciale school met eene boekery, eene beurs, velerlei fabriekwezen en 9000 meest Luth. inw. Tusschen haar en het Kurische Haff ligt de vruchtbare *Tiltsche Nehtung*, die veel gerst, bouter en kaas, oplevert.

TILTEPEC, Nieuw Spaan. stichting, intendantschap Oaxaca, en 2 kleine pl. van Guatemala.

TIM, Rus. kreitsstad, gouv. Kursk, aan eene riv. van denzelfden naam, met ongeveer 2000 inw.

TINI-HEM, Chin. stad van den derden rang, in Petsjeli.

TIMA (*Teima*, *El Aiblat*) Arab.

stad van Nedsjed, 60 uur ten N. N. O. van Medina.

TIMAN, Oostind. vlek, op het eil. Savu, met een Nederl. fort.

TIMANA, Zuidam. stad van Nieuw Granada, in Popayan.

TIMAVO, Oosteur. riv. van Illyrie, in de Golf van Trieste uitlopend.

TIMBIO, Zuidam. riv. en pl. van Nieuw Granada, in Popayan.

TIMBO, Afrik. zeep. op de Graankust; 5° 28' N. Br.

TIMBOE, Afrik. stad der Foelahs, in Senegambie, aan den voet van het gebergte Kong, met 7000 inw. die in ijzer, zilver, hout en leder, werken.

TIMERYCOTTA, Ind. stad van Carnate, met een fort; 16° 35' N. Br.

TIMOAN, zie **PULO THOMAN**.

TIMOELAN, Oostind. eilandengroep aan de Westkust van Borneo, met het Noordelijkste eil. op 3° 15' N. Br. 103° 42' O. L.

TIMOK, Turk. vlek, aan den Donau, sandsjakschap Semendra.

TIMOR, het Oostelijkste der Oostind. Sundaeil. 80 uur lang, van 10 tot 20 uur breed, van eene bergketen met zeer hooge toppen doorloopen, in het binnenland goudrijke riv. en aan de Z. O. zijde zeer lage oevers vol hout hebbend. Zeer welig groeit er de broodvrucht. Men voert er voornamelijk sandelhout, was, honig, sago, eetbare vogelnestjes en slaven uit, benevens trepang, diemen er vischt of van elders aanbrengt. Een en ander wordt er door Chin. afgehaald, die er wederom Chin. goederen aanbrengen. Nederl. Port. Noordam. enz. bezoeken Timor ook. De Nederl. Kroon bezit er, nabij Coupang, en aan de baai van dezen naam, het fort Concordia, op eene overhangende rots, van waar men over de omliggende eil. Semaou, Savu, Rotti, Ombay, enz. bewind voert. De Port. hebben op Timor de stad Dihil, op de Noordpunt des eil. met vele zwarte Port. van welk menschen-slag er elders op het eil. vele onafhankelijke kleine staten gevonden worden, waar men het Christendom in naam belijdt. De overige zeekust heeft goedaardige Maleische inw. en het binnenland Alforezen. De uiterste Z. W. punt des eil. ligt op 10° 23' Z. Br. 118° 37' O. L. de N. O. punt op 8° 21' Z. Br. 122° 22' O. L.

Een Moluksch eilandje, regt onder de L. nie, en op $121^{\circ} 37'$ O. L. heet, wil men, ook *Timor*, of *Mutiél*.

TIMOR LAOET, Oostind. eil. 23 uur lang, door elkander 8 uur breed, bijkans regt Z. en N. loojend, weinig bekend, met de Z. W. punt op $8^{\circ} 15'$ Z. Br. en $126^{\circ} 58'$ O. L.

TIMURHISSAR, Turk. vlek van Rumeli, sandsjakschap Salonik, met 1 versterkt kasteel op eene rots, 1 moskee, 1 bad en 1 warme bron.

TINACO, Zuidam. riv. en vlek van Venezuela.

TINAMASAKI, Japansche stad van Nippon; $34^{\circ} 12'$ N. Br.

TINCHEBRAY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Orne, 5 uur N. van Domfront, fabr. van linnen, garen, leder en ijzerwerk, 3000 inw.

TINDAL, Afrik. landpunt, aan de Westkust; $18^{\circ} 49'$ N. Br.

TINEC, zie TELNITZ.

TINEH, Afrik. stad van Tripoli, aan eene riv. die in de Golf van Sidra uitloopt; $30^{\circ} 5'$ N. Br. vervallen Egypt. kasteel, en puinhoopen van eene stad, aan den verzanden Oostelijksten Nijltak; $30^{\circ} 55'$ N. Br.

TINETTO en TINO, 2 Sard. eilandjes, nabij de Westpunt der Genuesche Golf van Spezzia.

TINEVELLY, Zuidoosteinde des Ind. schiereil. tusschen zich en Ceylón de zeeëngte van Manaar hebbend, veelal vlak, aan den lagen zeeak ongezond, met bouw van rijst, katoen, enz. de zeepl. Tutacorin, en eene groote en volkrijke hoofdpl. van den naam des lands, waar deszelfs Brit. bewind resideert; $8^{\circ} 48'$ N. Br. $65^{\circ} 57'$ O. L.

TING, Chin. stad van den 2 rang, in Petsjeli; $38^{\circ} 32'$ N. Br.

TING-FAN, Chin. stad van den 2 rang, in Kooitchoe; $26^{\circ} 5'$ N. Br.

TING-HAY, zie SJUSAN.

TING-NGAN, Chin. stad van den 3den rang, op het eil. Hay-Nan.

TING-SJAN, Chin. stad van Corea.

TING-TAO, Chin. stad van den 3 rang, in Sjantong.

TING-TCHOE-FOE, Chin. stad van den eersten rang, prov. Fokien, in het hooge gebergte aan de grenzen van Kiangsi, waar men goud neemt te kunnen vinden, en het benodigde in overvloed vindt, maar de lucht voor ongezond gehouden wordt; $25^{\circ} 48'$

N. Br. $111^{\circ} 10'$ O. L.

TING-YUEN, 4 Chin. steden van den 3den rang, in Yunnan, Kiangnan, Kiangsie en Setchuën.

TINGANO, riviértje, dat aan de Oostzijde van het Maleische schiereil. op $5^{\circ} 27'$ N. Br. in zee valt.

TINGI, groep van kleine eilandjes, aan de Oostkust van het Maleische schiereil. $2^{\circ} 23'$ N. Br. Op $4^{\circ} 8'$ N. Br. ligt nabij dezelfde kust een *Tingoran*.

TINGWALL, 2 Schot. kersp. gr. Orkney, op het Hitsche Mainland, *Weisdale* en *Whitenes* geheeten, te zamen 1927 inw.

TINHOSA, Chin. eilandje, aan de Oostkust van het eil. Hay-Nan; $18^{\circ} 46'$ N. Br. $105^{\circ} 36'$ O. L. 8 uur Z. W. van het nog kleinere *Tinhosa Falsa*. Tusschen de beide eilandjes liggen er eenige andere zeer kleine, en veel minder hooge.

TINIAN, een der Mariannes van Polynésie, op $14^{\circ} 58'$ N. Br. $140^{\circ} 58'$ O. L. 14 uur in den omvang groot, in 1742 door den schrijver van ANSONS wereldreis als een paradijs beschreven, maar in 1765 door BYRON, die er terzelfder pl. als ANSON ankerde, zeer ongunstig afgeschilderd, daar het, bij ontstentenis van de bevolking, welke het eenigen tijd voor ANSONS reis had gehad, en over welker verdwijning zie GUAM, al meer en meer verwoerd was.

TINISCHT, Boh. d. kreits van Königgrätz, 1000 inw.

TINJULIEN, Marokk. stad, 35 uur ten Z. O. van de hoofdstad.

TINKER, zie PLYMOUTH.

TINKER'S ISLAND, een der Noordam. Elizabeths eil. aan de kust van Massachusetts.

TINMOUTH, Noordam. vlek van Vermont, gr. Rutland, aan de Otter creek, ijzerwerken, 1000 inw., zie voorts TYNEMOUTH.

TINNEVELLY, zie TINEVELLY.

TINO, zie ISTENDIL en TINETTO.

TINOLEGUE, goede inham voor 8 voet diep gaande schepen, aan het binneneinde van Court Machsberry baai, W. van het Ier. Kinsale.

TINOSO, Spaan. kaap van Murcia; $37^{\circ} 50'$ N. Br.

TINTAGELL, Eng. kerspel, aande Westkust van Cornwall, met een rotsig schiereil. dat regtstendig in zee afloopt, en den naam van *Tintagell*

head voert, Z. van Barnstable bay.

TINTANGE, 2 Nederl. dd. van Luxemburg, $2\frac{1}{2}$ uur van de hoofdpl. en $4\frac{1}{2}$ uur van Neufchâteau.

TINTENIAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ille et Villaine, 6 uur N. O. van Rennes.

TINTERN, Eng. kerspel van Monmouth, waar men veel ijzerdraad trekt; 1er. d. gr. Wexford.

TINTIGNY, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neufchâteau.

TINTIPAN, Zuidam. eil. aan de kust van Carthage.

TINTO, Spaan. riv. van Seville, die ten N. van den Guadalquivir in eene wijde baai uitloopt, en haren naam van de gele kleur ontleent, welke zij op eenigen afstand van hare bron aanneemt, en vervolgens wederom aflegt.

TINTWISTLE (*Tingetwistel*) Eng. kerspel van Cheshire, 1346 inw.

TINWALD, Schot. kerspel, gr. Dumfries, 1204 inw.

TIOGA, Noordam. riv. die uit het Allegany gebergte door Nieuw York naar Pensylvanie ende Susquehannah loopt; gr. van Pensylv. en vlek in hetzelfde; vlek van Nieuw York, gr. Broome, en gr. van Nieuw York, aan Pensylv. grenzend, 7900 inw. hoofdpl. Spencer.

TIONE, Oostenr. vlek van Tyrol, 6 uur ten W. van Trente.

TIOOKEA (*Tjoekoa*) een der 2 King George's eil. in den Gevaarlijken Archipel van Zuidelijk Polynésie, uit een halfmond koraalrif bestaand; $14^{\circ} 28'$ Z. Br. $149^{\circ} 53'$ W. L.

TIORN, Zweed. eil. van 10 uur omvangs, aan de Westkust, 6 uur N. van Gottenburg, veeteelt en bouw van hop; 58° N. Br.

TIPERA (*Tippera*, *Tipra*) Ind. distr. van Bengale, N. van Chittagong, en O. van den Burrampooter, door eene bergreeks vol hout en olifanten van het Birm. gebied gescheiden, naar hetwelke er van hier veel betel gaat. Men bouwt er voorts veel rijst en katoen, en vervaardigt grove katoenen stoffen. Het land plagt te Odeypore een onafhankelijken Rajah te hebben, maar werd in 1733 aan de Mogols rijnsbaar, en na 1765 meerendeels Britsch. De tegenwoordige Rajah, die slechts een deel van het woeste Oosterland behouden heeft, en een deel

der opkomsten van het overige trekt, onthoudt zich bij het Brit. bewind te Comillah. De bevolking van 750,000 inw. is voor de helft Mohammed. en volgt overigens de leer der Bramynen, uitgezonderd de genoegzaam wilde Kookies der Oostergrenzen.

TIPPERARY, 1er. gr. van Munster, ten Z. van Kings en Queens counties, aan de Wester- en Zuider grenzen, door den Shannon en Suir bespoeld, met veel bergachtig en moerassig, maar ook veel vruchtbaar land, waaronder eene streek de *Golden vale* heet. Men bestaat er voornamelijk van veeteelt, en de bevolking wordt op meer dan 200,000 inw. berekend. De hoofdpl. is Clonmell aan het Zuideinde. De gewezen hoofdpl. *Tipperary*, 7 uur N. W. van die stad, aan den weg naar Limerick, is in een vervallen en toestand. Het gr. heeft 12 Baronijen.

TIPSA, Afrik. stad van Algiers, prov. Constantina, aan de grenzen van Tunis, versterkt, met vele oudh.

TIPTON (*Tibbington*) Eng. kerspel van Staffordshire, aan de Tame, allerlei fabr. 8400 inw.

TIRAGHT, eil. aan Ierl. Westkust, 3 uur Z. W. van Dunmore head.

TIRANO, Ven. Lomb. vlek, aan de Adda, 5 uur O. van Sondrio, met eene aanzienlijke jaarmarkt, 3700 inw. Zuidam. vlek van Nieuw Granada, omstreeks Tunja, met 400 gezinnen; haven der Noordkust van het Westind. eil. Margarita.

TIRASPOL, Rus. kreitsstad, gouv. Cherson, aan den Dniester, welgebouwd, met 2000 inw. mees'tal kolonisten, die veel handel in koren, kaas, vee, paarden en leder, drijven, $46^{\circ} 50'$ N. Br.

TIREBOLI, zie ITRABOLI.

TIREE, zie TIRY.

TIREH, Turk. stad van Anadolı, waar de sandsjak van Aidin zijn verblijf houdt, aan den Cayster, boven Scala Nova, en 11 uur Z. Z. O. van Smyrna, met 20,000 inw. die veel tapijtwerk en katoenen vervaardigen.

TIRGOWISCHT, zie TERGOVISTA.

TIRGUL TROMOS, Walach. d. in de Zara de Schoss, slechts van Joden en Zigeuners bewoond.

TIRHALA (*Trikala*) Turk. sandsjakschap van Rumeli, voornamelijk uit het oude Thessalie zamengesteld,

en den naam van eene stad voerend, waar de sandsjak zich gemeenlijk onthoudt. Deze stad ligt 10 uur W. van Larissa, aan den Peñeus, in het schilderachtige Tempe, en is van schoone tuinen omgeven. Zij heeft een kasteel en ongeveer 8000 inw. dat meestal Grieken zijn.

TIRHOOT, Ind. distr. van Bahar, tusschen 26° en 28° N. Br. niet bergachtig, maar nogtans hoog en droog van grond, over het geheel wel bebouwd, en vruchtbaar in koren, suiker, indigo, tabak, opium en salpeter. De teelt van vee en paarden is er door de Eng. laatste-lijk zeer aangemoedigd, en dezen hebben Tirhoot en Hajypoor bijeen gevoegd, om een collectorschap te vormen, welks bewind te Mussafurpoor resideert, en welks bevolking men op 1,500,000 Ind. en 500,000 Moham-med, begroot.

TIRIMONT, zie **THIRIMONT**.

TIRLEMONT (*Tienen, Thienen*) Zuidbrab. stad, arond. Leuven, tusschen deze stad en St. Trüjen, aan den weg naar Luik, enz. vrij wel gebouwd, met fabr. van wollen stoffen; en kousen, zoutketen, zeepziederijen, branderijen, brouwerijen, looierijen, papier- en oliemolens, pottebakkerijen, veel handel in vee, wol, hennep en koren, 7900 inw.

TIRMITZ, Boh. d. kreits van Leutmeritz, veel lakenweverij.

TIROON, Oostind. distr. der Oostkust van Borneo, laag van grond, met vele sagoboomen, maar woeste inw. van welke men nogtans sago, eetbare vogelnestjes, enz. inhandelt.

TIROONAWALY, Ind. stad van Carnate, op een sterk bezochten heiligen herg, die vele pagoden bevat.

TIRSCHENREUTH, Beij. stadje, Obermainkreis, aan een groot meer, veel fabriekwezen, 1500 inw.

TIRSCHTIGEL, Pruis. stadje, regts. Posen, door de Odra in tweeën gedeeld, met 3 kerken, lakenweverij, branderijen, en vele Joden onder de 1900 inw.

TIRUA, Zuidam. eilandje, aan de kust van Chili; 38° 30' Z. Br. Eene Chilische riv. en eene landpunt, bij welke dezelve in zee valt, heeten *Tiruha*.

TIRY (*Tirey*) Schot. Hebrideneil. tot Argyle behoorend; zeer gerand

van kust, en vol poeltjes, zonder hout. De 3000 inw. drijven veeteelt en visscherij, en branden veel weed- asch. Men vindt er ijzererts, kalksteen en rooskleurig marmer.

TISBURY, Eng. kerspel van Wiltshire, 2019 inw. Noordam. vlek van Massachusetts, in Dukes county, met de Elizabeths eil. 1200 inw.

TISCHINGEN, Wurtemb. d. Jaxtkreis, met 1000 inw. en nabij zich het smaakvolle kasteel Trugenhofen, waar de Prinsen van Tour en Taxis residenten.

TISCHNOWITZ, Oostenr. stadje, in den Morav. kreits Brünn, 1200 inw. eene groote lakenweverij.

TISJEET, Afrik. pl. der groote woestijn, 50 uur N. van Benowm, met eene zoutmijn, van welks voortbrengsel er veel naar den Niger gaat.

TISSA, Boh. d. waar men vele gespen en knoopen maakt, in den kreits van Leutmeritz, 122 huizen.

TISSALUMBU (*Teschu Lumbu, Teshoo Loombo*) Aziat. stadje van Thibet, met 3500 inw. vele tempels en praalgraven, en een klooster, waar de Bogdo Lonna resideert, die ook Tissa Lonna heet.

TISSOLCZ, zie **TEISSHOLZ**.

TITAN, zie **HYERES (EIL.)**

TITERY, het middelste der 3 hoofddeelen des lands van Algiers.

TITICACA, zie **CHUCUITO**.

TITIZIGHI, Turk. havenpl. van Gurie, aan de Zwarte zee.

TITMANING (*Ditmaning*) Beij. stadje, Isarkreis, op een berg, aan de Salza, met een slot, en eene ruime markt, waarop 3 springende fonteinen.

TITSCHEN, zie **NEUTITSCHEN**.

TITTISARI, Rus. eil. in den Finischen zeeboezem, gouv. Finland, met 1 klein visschersd.

TITUL, Oostenr. hoofdpl. van het distr. der Pontonnières, aan den samenloop van Theis en Donau, tot de Slaven. Militaire grenzen gerekend, met 1 tuighuis, magazijnen en timmerwerken, 1600 inw.

TIVERTON, Eng. stad van Devonshire, met bouwvallen van een kasteel, 1 kerk, eenige bedehuizen, 1 Lat. school, meer andere goede gebouwen, fabr. van wollen stoffen, markthandel, 6732 inw. Noordam. vlek van Rhode Island, gr. Newport; met eene brug tusschen zich en

Portsmouth op het vaste land, 2827 inw.

TIVOKEA, eil. in den Gevaarlijken Archipel van Polynesië; 14° 28' Z. Br. 150° 3' W. L.

TIVOLI (*Tibur*) Pauzel. stad, 6 uur O. ten N. van Rome, op eene hoogte, van welke men een heerlijk uitzicht heeft, en de Teverone, na de stad te hebben doorloopen, een val van 100 voeten doet. De pl. heeft eenige oudh. verscheidene kerken, en 14,000 inw. die zich grootendeels met den bouw van oliven generen. De omstreken vormen in de deleg. Rome een afzonderlijk distr. *Tivoli*.

TIVI (*Towey*) Brit. riv. van Wallis, die in Caermarthen bay uitloopt, en veel zalm, enz. bevat.

TIZ, zie CHEWABAD.

TJALBIRD, Nederl. d. van Vriesl. arond. Heerenveen. 500 inw.

TJERINGKIN, Oostind. visschersd. op Java's Westkust, aan den mond van eene bevaarbare riv.

TJERKWERD, Nederl. d. van Vriesl. arond. Sneek, 350 inw.

TJEUKE-MEER, aanzienlijk Nederl. meer van Vriesl. arond. Sneek.

TJIDANEE, zie TANGERANG.

TJDOVKAN, Oostind. riv. van Java, die in de baai van Bantam valt.

TJOEKEA, zie TIOOKEA.

TJUM, zie TZUM.

TJUMEN, Rus. kreitsstad, gouv. Tobolsk, 10 kerken, 2 kloosters, 1 moskee in eene Tartarsche voorstad, en, deze medegerekend, 7200 inw.

TJUMMARUM, Nederl. d. van Vriesl. arond. Leeuwarden, in Barra-deel, ongeveer 800 inw.

TLACHCHILPA, Nieuw Spaan. stichting, met inlandsche bewoners, intendantschap Mexico, waar een *Tlacoatzapan* 500 gezinnen van verschillende afkomst bevat.

TLACOCAGUAYA, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Oaxaca, met 379 inlandsche gezinnen.

TLACOKTEPEC, Nieuw Spaan. stichting van Puebla, met 148 inlandsche gezinnen; hoedanige een *Tlacocula*, in hetzelfde intendantschap er 262 heeft. Nog 3 andere Nieuw Spaan. pl. heeten *Tlacolula*.

TLACOTEPEC, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Mexico, met 265 inlandsche gezinnen, en meer andere Nieuw Spaan. pl.

TLACOTLALPAN, Nieuw Spaan.

stichting, intendantschap Vera Cruz regts. Tabasco.

TLAHUAC, Nieuw Spaan. vlek, met 400 Ind. gezinnen, intendantschap Mexico, waar een *Tlaltneplanta* 850, een *Tlaltizapan* 150, een *Tlamanalco* 1360, een *Tlachinol* 970, en een *Tlaquitepec* 135, zulke gezinnen heeft.

TLALCHICOMULA, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Puebla, met 700 gezinnen van Spaan. en andere afkomst.

TLALPUJAGUA, Nieuw Spaan. vlek van Valladolid, met 500 gezinnen van kreolen, mistyzen, mulatten, en eenige inlandsche van mijnwerkers.

TLAOLA, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Guanajuato, met 407 inlandsche gezinnen.

TLAPA, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Mexico, met 350 gezinnen van kreolen, mistyzen en mulatten; 17° 12' N. Br.

TLAPOYACA, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Oaxaca, met 180 inlandsche gezinnen; en vlek, intendantschap Valladolid.

TLASCALLA (*Tlascalla*) gewezen koninkrijk, in het Nieuw Spaan. intendantschap Puebla, dat zijn naam, die *broodland* beteekent, van zijn overvloedig gewas van maïs ontleent, zich van Mexico onafhankelijk hield, corres in de bemagtiging van dat rijk bijstond, en nu eenige voorregten erlangde. Het heeft veel van aardbevingen en orkanen te lijden, maar is nogtans wel bevolkt. De hoofdpl. is, ofschoon nog steeds door een inlandschen Cacique en 4 inlandsche Alcaldes geregeerd, eindelijk ver beneden hare voormalige grootheid gedaald, en heeft ongeveer 3400 inw. waaronder slechts 900 inlanders van onvermengd bloed. Zij ligt 22 uur O. ten Z. van Mexico, op 19° 19' N. Br.

TLAXIACO, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Mexico, met 104 gezinnen van spanjaarden en mistyzen en 888 inlandsche. In hetzelfde intendantschap heeft een *Tlazintla* 919 inlandsche gezinnen, en 50 van Spanjaarden, enz.

TLAZASALCA, hoofdpl. van een eveneensgenoemd Nieuw Spaan. distr. intendantschap Valladolid, 176 gezinnen van verschillende oorsprong.

TLEMSAN (*Tremcen*) het Weste-

lijkste der 3 hoofddeelen van Algiers, naar deszelfs tegenwoordige hoofdpl. ook *Maskara* genoemd: en gewezen hoofdpl. dier prov. thans slechts $\frac{1}{2}$ van hetgene zij voorheen was, 17 uur Z. Z. W. van Oran.

TLETCH, Rus. stadje, 24 uur O. Z. O. van Tobolsk, aan den Irtisch.

TLUMATSCHAU (*Tomaszow*) Oosterr. stadje, in den Moravischen kreits Bradisch, aan de March, 1100 inw.

TOAHOUTA, een der kleinste Societeits-eil., nabij Otaha.

TOBA, een der Austral. Arróos; 50 8' Z. Br. 150° 15' O. L.

TOBACCO KEY, Noordam. eilandje, aan de kust van Yucatan, in de Golf van Honduras, 16° 45' N. Br. Eene kaap van Maryland, 12 uur Z. Z. W. van Annapolis, heet *Point Tobacco*.

TOBAGO, zie TABAGO.

TOBAK, Rus. stadje van Bessarabie, 12 uur N. N. W. van Ismail.

TOBATI, Zuidam. vlek van inlanders, in Paraguay, 16 uur O. van Assumption; 25° 16' Z. Br. en 2 riv. daaromstreeks, *Tobati-Guazu* en *Tobati-Mini* geheeten.

TOBBERCURRY, fer. d. gr. Sligo. Een ander, gr. Galway, heet *Toberdonny*.

TOBEL, Wurtemb. d. Schwarzwaldkreis, 906 inw. Zwits. vlek, en hoofdpl. van een distr. canton Thurgau.

TOBERMOREY, Schot. visschersd. van Argyle, op het Hebrid. eil. Mull.

TOBITSCHAU (*Towaczow*) Oosterr. stadje, in den Morav. kreits Olmutz, aan de March, 1 slot, 1100 inw.

TOBLACH (*Dobbiaco*) Oosterr. vlek van Tyrol, Kreits van Brunecken.

TOBO, Zweed. vlek van Upsalälän, met groote ijzerwerken.

TOBOLSK, Rus. gouv. in Siberie, ten N. aan de IJsee grenzend, ten O. aan Tomsk: ten Z. aan Orenburg, en ten W. aan Perm en Archangelsk, aan den Noordkant vlak, elders deels bergachtig deels met hout bezet, en deels met dorre heidvelden. Aan den Zuidkant vindt men er eenige zoutpoelen, en daaromstreeks bouwt men veel zomerkoren, peulvruchten, papaver en mosterdzaad, hennep en vlas. Verder Noordwaarts is het voor landbouw te koud, maar daar en elders vangt men veel visch, in de menigvuldige riv. en zeeinhammen. Men vindt er het gewone Europ. vee, en aan den Noordkant, bij de Samo-

jeden en Ostiakken, rendieren, voorts velerlei wild, waarop men voornamelijk om het bont, jagt maakt. De sterke vervolging der sabeldieren heeft er intusschen deze bijkans uitgeroeid. De gebergten ten Z. en W. bevatten velerlei metalen, inzonderheid ijzer en koper. Men vervaardigt er de meeste benoodigdheden zelf, en Tobolsk bevat weinige andere fabri. dan branderijen. De bevolking van 450,000 inw. bestaat, buiten de vermelde poollanders, uit velerlei Tartaren, Kozakken, Russen, en Kolonisten uit andere landen van Europa, waaronder vele nakomelingen van Zweed. krijgsgevangenen. De schatting wordt er veelal in bont betaald, dat van hier naar China, enz. gaat. Het gouv. is in 9 kreitsen verdeeld.

TOBOLSK, Rus. hoofdpl. des eveneensgenoemden gouv. aan den zamenloop van de groote riv. *Tobol* en Irtisch, waarvan de eerste, uit het Zuidende van het Uralsche gebergte ontspringend, verscheidene andere riv. opneemt, welke ook uit dat gebergte voortkomen, en lange welk en den Tobol en Irtisch er jaarlijks met een aantal koopgoederen van Moskow en Petersburg naar den Ob, en voorts naar Kiachta aan de Chin. grenzen, gevaren wordt. Hierbij komt er van Tobolsk veel bont, en, en de stad drijft aan den anderen kant handel met Bucharie. Eene voorstad van haar bevat vele Buchariers en andere Tartaren, die zich van sterken drank onthouden, en ook anderzins voordeelig onderscheiden. De stad zelve bestaat uit een lager en hooger gedeelte. Dit laatste bevat de gebouwen van het gouv. magazijnen van koopgoederen en winkels, welke met 2 kerken, en even zoo vele kloosters, van steen gebouwd zijn, en het voorkomen der stad van buiten aanzienlijk maken; maar de overige kerken, en meest al de woonhuizen, zijn van hout. Men vindt er eenig fabriekwerken, 1 boekdrukkerij, 1 seminarium, 1 volksschool 1 schouwburg, en veel beschaaving, die er door velerlei bannelingen en andere Europeers is ingevoerd. De verdere bevolking bestaat uit Russen en Kozakken. Men schat alles te zamen op ruim 16,000 hoofden: 58° 12' N. Br. 65° 15' O. L.

TOBOSO, Spaan. vlek van La

Mancha, op eene groote, maar dorre en onvruchtbare, vlakke, 4000 inw.

TOBULBA, kleine Afrik. zeepl. in het O. van Tunis.

TOCAIGH, baai aan de Westkust van het Sandwicheil. Owhyee.

TOCAIMA, Zuidam. stad van Nieuw Granada, 18 uur Z. W. van Santa Fé de Bogota; 4° 16' N. Br.

TOCALON, Zuidam. vlek van Nieuw Granada, prov. Carthagenà, aan de Magdalena's riv.

TOCAT, zie **TOKAT**.

TOCAYA, Braz. d. aan den Rio Grande, 12 uur N. O. van Tejuco, in het diamantenland van Minas Geraes.

TOCCANTIJNEN RIVIER, groote Braz. riv. die in Goiaz op 19° Z. Br. ontspringt, op 6° Z. Br. de Araguya opneemt, en op 1° 40' Z. Br. 7 uur W. van Para, in den Zuidermond van de Amazonen riv. uitloopt.

TOCCA, Sicil. stadje, in het Napolit. Abruzzo citra, aan de Pescara.

TOCHIMILCO, Nieuw Spaan. hoofdpl. van een eveneensgenoemd distr. intendantschap Puebla, met 419 inlandsche gezinnen, en 176 Spaan. en andere.

TOCKHOLES, Eng. vlek van Lancaster, 1077 inw.

TOCQUEVILLE, 5 Fr. dd. waaronder 1 aan zee en nog 2 andere tot het dép. Seine infér. behooren.

TOCUYO, Zuidam. riv. die aan de Oostzijde van het meer van Maracaibo ontspringt, en 9 uur O. van Coro in de Westind. zee uitloopt.

TOCUYO, Zuidam. stad van Venezuela, nabij de bron der eveneensgenoemde riv. in eene gezonde en vruchtbare landstreek, met veel vee-teelt en landbouw, veel uitvoer van tarwe en wol, en van dekens en wollen stoffen, die men er, benevens leder en touwwerk, vervaardigt. Men drijft er voorts veel handel in zout uit de poelen van Coro, en men telt er 12,000 inw. 9° 35' N. Br.

TOD HEAD, Schot. kaap, aan de Oostkust, gr. Kincardine; 56° 31' N. Br.

TODDINGTON, 2 Eng. kersp. gr. Bedford, 1182 inw. en gr. Gloucester.

TODERO (KAAP ST.) Sicil. kaap, aan de Westkust des eil. 37° 57' N. Br.

TODI, Zwits. berg, canton Glarus, 11,700 voet hoog; Pauzel. stadje, deels. Spoleto, aan den Tiber, met 1 bisschop.

TODMORDEN, Eng. kerspel van

Lancaster, 3652 inw.

TODOR NOVI, Turk. stadje van Bosna, aan de Save, met 1 kasteel.

TODOS SANTOS, Noordam. baai, aan de Zuidzijde van Nieuw California, met de Noorderpunt Grajero op 31° 43' N. Br. zie voorts **ALLERHEILIGEN BAAI**.

TODTNAU, Bad. stadje, Wiesenkreis, nabij een waterval, 1300 inw.

TOEHEAD, Schot. kaap aan de Z. W. kust van het Hebrid. Harris; 57° 50' N. Br. Ier. kaap, aan de Zuidkust - gr. Cork; 51° 27' N. Br.

TOENJOKER, Oostind. eilandje; 5° 30' Z. Br. 127° 39' O. L.

TOETOEILLAH, zie **MAHOUNA**.

TOFT heeten verscheidene Eng. kersp. en 2 andere voeren de namen van *Toftes*, of *Toftrees* en *Tofts*.

TOGDA (Todga), Marokk. distr. 17 uur W. van Sesjelmesse.

TOGGENBURG, Zwits. distr. canton St. Gall, naar de Thur, die hetzelfde doorloopt, ook *Thurthal* heeten, landbouw, veeteelt, linnen-rederij en katoenspinnerij, 50,000 Geref. inw.

TOGOMI, Japansche stad van Nippon, 27 uur N. W. van Meaco.

TOHOGNE, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Marche, 819 inw.

TOHOTCHIE HOTUN, stad van Chin. Tartarije, in Hami, 10 uur N. W. van Hami Hotun.

TOIKO, Japansche stad van Nippon, 27 uur O. Z. O. van Jeddo.

TOJUCA, Braz. riv. die op 27° 44' Z. Br. in zee valt.

TOKA, Ind. stad van Aurungabad, met steenen huizen van verscheidene verdiepingen; 19° 25' N. Br. 70° 17' O. L.

TOKAT, Turk. stad, bassaschap en sandsjakschap Siwas, amphitheaterswijze aan eene vallei gebouwd, met gevloerde straten, vele geelgieters en koperslagers, fabr. van ijzerwerk en geweren, blaauw marokkijn en zijden stoffen, veel handel, door middel van caravanen, die van Diarbekir, Sinope, Brusa en Smyrna. hier aankomen, vele moskees, 1 Grieksche kerk, 7 Arm. 1 Armen. Aartsbisschop, 60,000 inw.

TOKAY, Hung. marktvlak, regtsz. Zemplin, aan den zamenloop van Bodrogh en Theiss, vijfderlei kerken, 1 Piaristen collegie, veel handel in den wijn, die den naam der pl. voert, 4200 inw.

TOKEN BESSEYS, Oostind. groep van meestal bewoonde rotsige eilanden, O. van Bontan.

TOKIS, Japansche stad van Nippon, 14 uur N. N. O. van Meaco.

TOLAG, baai aan de Noordkust des Noordelijksten grooten eilands van Nieuw Zeeland; 38° 22' Z. Br.

TOLAND, Eng. baai, nabij de Westpunt van het eil. Wight.

TOLAR, zie TAVOLARO.

TOLARI, Fr. eilandje, nabij Corsica, N. van Cabo Corso.

TOLATOLA, Oostind. stad, op de Noordkust van Celebes, met eene goudmijn op den afstand van een dag reizens landwaarts in.

TOLEDO, Spaan. prov. ten Z. van Madrid en Guadalajara, voornamelijk ten Z. van den Taag, deels bergachtig, deels uit hooge en waterlooze vlakten bestaande, des zomers heet van lucht, des winters regenachtig, soms meer koren, dan de geringe bevolking noodig heeft, voortbrengend, en tevens wijn, olijven, uijen, saffraan, hennep, zijde, espartobiezen, was en honig. Men fokt er de gewone huisdieren, inzonderheid schapen, welker wol uitnemend is, en er grootendeels wordt verwerkt. Men heeft er tevens linnenreederij, touwslagerijen, papiermolens, hoedenmakerijen, looijerijen, enz. Men vervaardigt er zijden stoffen en kousen, aardewerk, degeuklingen, zout, salpeter, enz. De prov. is in 5 Partidos gedeeld en bevat 374,000 inw.

TOLEDO, Spaan. hoofdpl. der eveneensgenoemde prov. aan den Taag, in het hangen van een steilen berg, met dubbele muren om zich henen, eene brug over de riv. het grootsche paleis Alcazar, dat thans een werkhuis is, 1 overoude en prachtige Aartsbisschops-kerk, met eene boekerij, die 700 zeldzame handschriften bevat, vele andere kerken, kloosters en godshuizen, 4 collegien, 1 economische sociëteit, 1 koninklijke degenfabr. 2 aardewerksfabr. 4 zeepziederijen, veel zijdeweaverij, meer andere kunstvljht, vele bouwvallen, die van de gewezen grootheid der stad getuigen, en thans slechts 20,000 inw.

TOLEGNO, Sard. vlek, in de Piemont, prov. Biella, met veel linnenreederij en bleeken.

TOLENTINO, Pauzel. stadje, deleg.

II. DEEL. II. STUK.

Maccrata, met na genoeg 4000 inw.

TOLESBURG, Rus. haven, aan de Zuidzijde der Finsche golf, W. van Narva, moeilijk van inkomen.

TOLFA, Pauzel. vlek, deleg. Civita Vecchia, waar men veel dusgenoemde aluin van Tolfa delst.

TOLI (*Betoglia*, *Bitogli*, *Monastir*) Turk. stad van Rumeli, 32 uur W. N. W. van Salonik, die 15,000 inw. had en vermogend en handelrijk was, tot dat ALI-BASSA haar plunderde.

TOLKEMIT, Westpruis. stadje, regtsg. Marienwerder, aan het Frisch half, visscherij van steur, enz. 1400 inw.

TOLLAND, Eng. kerspel van Somersetshire; Noordam. gr. van Connecticut, met 13,800 inw. hoofdpl. van dat gr. met 1600 inw. vlek van Massachusetts, gr. Hampden, 800 inw.

TOLLENSE, Pruis. riv. die uit de Meklenb. *Tollensee* ontspringt, en in de Peene uitloopt.

TOLLER, 2 Eng. kersp. van Dorsetshire, *Great* en *Little*, of *Porcorum* en *Fratrum*, toegeuoemd; 3 andere Eng. pl. heeten *Tollerton*.

TOLLESHUNT, 3 Eng. kersp. van Essex, nabij elkanderen, *Darcy*, *Knight's* en *Major* toegeuoemd, te zamen 1500 inw.

TOLLOVA, dorp der Hung. Banaatgrenzen, met veel handel.

TOLMEZZA, Ven. Lomb. vlek. deleg. Udine, met 1 kasteel, fabr. van gedrukt linnen, 3000 inw.

TOLNA, Hung. regtsg. aan gend zijde van den Donau, ten W. van het regtsg. Stuhl-Weissenburg, gansch vlak van grond, door den Donau, de Sarvitz en het kanaal van dezen naam hewaterd, en vruchthaar in koren, wijn, tabak, enz. 150,000 inw. van verschillende oorsprong; hoofdpl. Szekszard. De gewezen hoofdpl. *Tolna*, aan den Donau, geneert zich voornamelijk met visschen van steur enz.

TOLO (*Tollo*) groote Oostind. baai aan de Oostkust van Celebes, tuschen 1° 30' en 5° 5' Z. Br.

TOLOER, zie KERCOLANG.

TOLOMETA (*Ptolemais*) zeed. in het uiterste W. van Egypte, met merkwaardige oudh.

TOLOSA, Spaan. stad van Guipuscoa, aan den zamenloop van 2 riv. met ruime en welgevlorde straten, die des nachts wel verlicht worden, looijerijen, fabr. van klingen en att-

Z z

der staal- en ijzerwerk, 4000 inw. Eene groote vlakte in de Spaan. prov. Jaen heet *Las Navas de Tolosa*.

TOLPEDEN PENWITH, de Zuid-oostelijkste der 3 punten van het Eng. voorgebergte Landsend.

TOLTEN, Zuidam. riv. van Chili, die op 39° 11' Z. Br. in zee valt.

TOLU, Zuidam. zeepl. van Carthage, aan de Westind. zee, met gezonde en vruchtbare omstreken, die den balsem van Tolu opleveren; 9° 52' N. Br. Nog eene pl. in dezelfde prov. van Nieuw Granada.

TOLUCA, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Mexico, aan den voet van een porfierberg, en zelf 8800 voet boven de zee; 19° 16' N. Br.

TOLVE, Sicil. stad, in het Napolit. Basilicata, 3000 inw.

TOLZ, Beij. vlek, Isarkreis, aan den Isar, veeteelt, houthandel, eenigé kunstvljt, 2100 inw.

TOM, Rus. riv. die op 53° N. Br. aan de grenzen van Tartarije ontspringt, en, na een loop van 130 uur op 58° N. Br. 9 uur beneden de stad Tomsk in den Oby uitloopt.

TOM ZIL, Turk. vlek van Irak Arabi, aan den Tiger, 40 uur ten Z. O. van Bagdad.

TOMANANISI, Japansche stad van Nippon, W. van Meaco.

TOMASWALDE, Pruis. d. in het Siles. regtsq. Liognitz, 800 inw.

TOMASZOW, Pool. stadje, wai-woodschap Lublin, aan den San, aardewerksfabr. linnenhandel.

TOMB, 2 eil. in den Perz. zeeboezem, *Croot* en *Klein* toegenoomd, tot Laristan behoorend.

TOMBA, Zuidam. riv. van Peru, die op 17° 50' Z. Br. in zee valt.

TOMBALY, Afrik. kaap, aan de Westkust; 10° 48' N. Br.

TOMBELAINE, Fr. eilandje, dép. Ile et Villaine, in de baai van Cancalle, nabij Mont St. Michel.

TOMBIGBEE, Noordam. riv. die na een loop van 150 uur, op 15 uur afstands van de baai der Mobile, in de Alabama uitloopt.

TOMBUKTOE, Afrik. rijk, aan den Joliba, of Niger, O. van Masina, dat voormaals een Moorschen Koning had, maar, eenigen tijd nadat MUNGO PARK tot in Bambarra doordrong, door den Koning van dat laatste rijk bemagtigd werd, welke er een Neger ten

Koning stelde; en het land misschien even als dat van Masina aan zich cijnsbaar maakte. Nogtans behielden de Mooren er aanvankelijk veel invloed, maar dezen verloren zij naderhand, denkelijk ten gevolge van mislukte pogingen om het bewind wederom geheel aan zich te trekken, zoo volkomen, dat men ze binnen de muren der hoofdpl. niet meer duldte, en de woonpl. van al, wat Moorsch is, zich aldaar enkel tot eene voorstad bepaalt, waarbij de Moorsche Caravanen, welke die stad van tijd tot tijd bezoeken, zich dan ook nederslaan. Verdere bijzonderheden nopens het rijk heeft men tot dus ver niet vermogt in te winnen, dan alleen nog dit, dat men uit de hoofdpl. van tijd tot tijd, ter bekoming van slaven, en verdere koopwaren voor de gezegde Caravanen, gewapend uittrekt.

TOMBUKTOE, hoofdpl. van het eveneensgenoemde rijk, aan eene riv. die Z. W. aan loopt, en niet ver beneden de stad in den Niger valt. Aan den zamenloop van beide riv. heeft de stad eene havenpl. Zij zelve is van muren omgeven, en bevat een dusgenoemd paleis, dat uit eenige, insgelijks van muren of wallen omringde, gebouwen bestaat, nopens welker aard de berigten verschillen. Daarin komen dezelve overeen, dat de stad en de Moorsche voorstad beide over het geheel slechts met huizen bezet zijn, welker voornaamste bouwstof uit biezen bestaat, dat men er evenmin moskees als Joden vindt, dat men er de riv. met uitgeholde stammen van vijgenboomen bevaart, en dat de Caravanen er slaven, stofgoud, ivoor, gom, kauries, struisveders en geitenvellen, afhalen. De eigenlijke Geographische ligging is nog onbekend.

TOMÉ, Fr. eilandje, aan de kust van het dép. Côtes du Nord.

TOMEPENDA, Zuidam. vlek der Quitosche prov. Jaen de Bracamoros, waar men veel tabak en katoen plant, en veel honig wint; 5° 33' Z. Br.

TOMIEH, 2 Egypt. vlekken, nabij Eajoun, en 5 uur Z. van Sioet, aange-naam van ligging.

TOMINA, Zuidam. distr. van het intendantschap La Plata, in het onderkoningchap van dezen naam, door

den Rio Grande van Santa Cruz de la Sierra gescheiden, met 12,000 inlanders. De eveneensgenoemde hoofdpl. ligt 18 uur van Chuquisaca.

TOMINI, zie **GOENING TELLO**.

TOMISVAR, het oude *Tomi*, thans Turk. havenpl. aan een inham der Zwarte zee, 14 uur O. ten N. van Hirsova, met eenigen handel.

TOMMANI, Afrik. Negerstaat van Senegambie, met 1 Brit. faktorijs.

TOMMOLA, zie **HEINOLA**.

TOMOGUY, zeer klein, maar vruchtbaar en bewoond, Oostind. eilandje; 6° 15' Z. Br. 122° 10' O. L.

TOMOS, bergpas tusschen Walachie, en Zevenbergen, ten Z. van Kronstadt, met een d. en fort.

TOMPKINS, Noordam. gr. van Nieuw York, ten W. van het meer Seneca; hoofdpl. Ithaca, en vlek in het Nieuw Yorksche gr. Delaware.

TOMSEH, Turk. vlek van Diarbekir, aan den Eufraat.

TOMSK, Rus. gouv. dat Tobolsk ten W. de IJszee ten N. Irkutsk ten O. en Chin. Mongolie ten Z. van zich heeft, zeer groot van omvang en zeer verscheiden van grond-en-luchtgestel, met vele riv. en meeren, het Altaisch gebergte, en meer andere bergreeksen, die goud, zilver, koper, ijzer; lood, kalmijnsteen, porfier, jaspis en steenkool, bevatten. Het Noorderdeel is zeer bar, en van hout ontbloot; het midden zeer houtrijk, en niet onvruchtbaar; ofschoon de koude ook aldaar voor velerlei gewas hinderlijk is. Verder ten Z. bouwt men tarwe, en fokt kemels, zoo als aan den Noordkant rendieren. Tot het wild behooren er marters, sabeldieren, vossen, bevers, veelvraten en meer andere roofdieren. Men vangt er veel steur, zalm, snoek, en langs de zeekust robben en walvisschen. Tot de 360,000 inw. behooren velerlei Tartaren, en voorts Russen, Kozakken en kolonisten uit andere natien. Men wint er zilver, koper, ijzer en veel zout; maar leeft voornamelijk van veeteelt. Het gouv. is in 8 kreitsen verdeeld; zie voorts **RUSLAND**.

TOMSK, hoofdpl. van het eveneensgenoemde Rus. gouv. en een kreits in hetzelfde, aan de Tom, 9 uur boven haren uitloop in den Oby, met een vervalten Kreml, waarin de hoofdkerk en den gouvernements gebouwen,

en magazijnen van bont. De stad bevat nog eene goede kerk, 2 kloosters, eenige moskeen, handel met China, enz. veel vertier in sterken drank, dien men er uit Tobolsk bekomt, naar de omstreken zendt, en zelf gansch onmatig drinkt, 11,000 inw. 56° 30' N. Br.

TOMU, Japansche zeeph. van Niphon, 40 uur Z. W. van Meaco.

TON (*Ton-sjun*) Chin. stad van den tweeden rang, in Yunnan; 26° 39' N. Br. 95° 29' O. L.

TONALA, Nieuw Spaan. riv. van Vera Cruz, in het distr. van Tabasco, en 2 vlekken, in de intendantschappen Guadalupe en Valladolid.

TONAMY, Japansche stad van Niphon, 50 uur N. W. van Jeddo.

TONAYAN, Nieuw Spaan. vlek van inlanders, intendantschap Vera Cruz.

TONCAT, zie **TUNKAT**.

TONDELO, Nieuw Spaan. riv. die in de baai van Campeachy uitloopt.

TONDERN, Deen. hoofdpl. van een distr. der Westkust van het Sleeswijk-sche, dat met de eil. Sylt en Fohr 40,000 inw. heeft, vrij wel gebouwd, met 2600 inw. Men vervaardigt hier en in de omstreken veel kant, en voorts in het stadje kousen, mutsen, handschoenen, enz. Men vindt er verscheidene looijerijen. De haven van het d. Hoyer, aan de *Golf van Tondern*, is verzaud. Een uur van het op 54° 56' N. Br. 4° 0' O. L. gelegene Tondern ligt het aanzienlijk vlek *Meel- of Mogel - Tondern*.

TONDI, Ind. zeeph. van Carnate, distr. Marawar; 9° 45' N. Br. 71° 71' O. L. Een distr. ten O. van dezelve heet, naar den bezitter, *Tondiman*.

TONDRAY, Schot. eil. van 2 uur omvangs, ten W. van het Hitsche Mainland; 60° 9' N. Br. 6° 24' W. L.

TONE, Eng. vlek van Northumberland, aan het kanaal van Liverpool en Leeds, dat hier door een gewelf van 3000 voet lengte loopt.

TONG, Eng. vlek van Yorkshire, West-Riding, 1500 inw. Chin. stad van den tweeden rang, in Petsjeli, aan den Pei-Ho, met groote korenmagazijnen, en veel handel in thee, zijde, porselein en bont; 40° 56' N. Br. ook *Tong-Tchcoo-Foe*; Chin. stad van den tweeden rang, aan den mond van den Yang-Tso-Kiang; 32° N. Br. Chin. stad van den twee-

den rang, in Sjansi; $34^{\circ} 32'$ N. Br.

TONG - GIN, Chin. stad van den eersten rang, in Koetcheoe, met goud- en kopermijnen in de nabijheid; $27^{\circ} 39'$ N. Br. $101^{\circ} 45'$ O. L.

TONG - HIANG, Chin. stad van den derden rang, in Tsjekiang.

TONG - HIEU, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

TONG - HOEI, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi.

TONG - KIANG, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen, waar 2 andere steden van dien rang de namen van *Tong-King* en *Tong-Leang* voeren.

TONG - KIN - TSIN - FOE, Chin. stad van Corea, 16 uur W. Z. W. van King - Ki - Tao. Eene andere stad van Corea, 23 uur Z. van Hoang-Tcheoe, heet *Tong-Lai*, even als eene stad van den derden rang in Khanton.

TONG - LAN, Chin. stad van den tweeden rang, in Khansi; $24^{\circ} 27'$ N. Br.

TONG - LEANG, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen.

TONG - LEOE, Chin. stad van den derden rang, in Kiangnan, waar voorts een *Tong-Liu* denzelfden rang bekleedt.

TONG - LU, Chin. stad van den derden rang, in Tsjekiang.

TONG - MING, Chin. stad van den derden rang, in Petsjeli.

TONG - NGAN, 3 Chin. pl. van den derden rang, in Khanton, Hoekhang en Fokien.

TONG - PA, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

TONG - PIN, Chin. stad van den 2 rang, in Sjantong; $36^{\circ} 6'$ N. Br.

TONG - PUAN, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi.

TONG - TAO, Chin. stad van den derden rang, in Hoekhang.

TONG - TCHANG, Chin. stad van den eersten rang, in Sjantong, aan het groote kanaal, met veel handel en vruchtbare omstreken; $36^{\circ} 34'$ N. Br.

TONG - TCHING, 2 Chin. steden van den derden rang, in Kiangnan en Hoekhang.

TONG - TCHUEN, Chin. stad van den eersten rang, in Setchuen, op de grenzen, versterkt, met eene bevolking, onder welke al, wat weerbaar is, tot krijgsveld verpligt is, en van de Kroon soldij en land rondom de stad ter bekoring ontvangt; $26^{\circ} 20'$

N. Br. Chin. stad van den tweeden rang, in Setchuen; $21^{\circ} 6'$ N. Br. en stad van Corea, 28 uur O. N. O. van King - Ki - Tao.

TONG - TING - HOE, groot Chin. meer, in Hoekhang.

TONG - TSE, Chin. stad van den tweeden rang, in Setchuen.

TONG - YANG, 3 Chin. steden van den derden rang, in Kiangsi, Tsjekiang en Setchuen.

TONGA (*Tongataboe*) door TASMAN met den naam van *Amsterdam* bestemd Vriendeneil. van 20 uur omvangs, laag, vlak, en veelal zeer vruchtbaar, ofschoon de koraalbank, welke het eil. vormt, op sommige pl. bloot ligt. Men vindt er hooge kokosboomen, en al het verdere plantsoen der groep, van welke dit eil. het grootste is. Het heeft aan de Noordzijde eene goede haven met 3 ingangen. Men bouwt er groote oorlogskanoos, en kleiner vaartug tot de vischvangst, welke men er sterk drijft. De inw. worden door sommigen veel gunstiger beschreven, dan door anderen, die hen als wreed en verraderlijk afschilderen. Hun getal wordt op 20,000 begroot. Vruchteloos hebben eenige zendelingen hen voor het Christendom gezocht te winnen. Zij volgen den algemeen godsdienst der Vriendeneil. die meestal den Koning van Tonga als algemeen opperhoofd eerbiedigen. Het midden des eil. ligt op $21^{\circ} 11'$ Z. Br.

TONGE, Eng. vlek van Lancaster, met 1402 inw. buurt van dat gr. met 1226 inw. meer andere Eng. pl. waaronder een kerspel met 468 inw. in Shropshire, in welk gr. *Tonge Castle* een oud kasteel, en eene overoude kerk, met eene der grootste klokken van Engeland, bevat.

TONGE, 2 Zuidholl. dd. van Overflakkee, arond. Brielle, *Oude* en *Nieuwe* toegeuoemd, met aardappelteelt en 1500 en 800 inw.

TONGELRE, Noordbrab. d. een weinig N. O. van Eindhoven, 800 inw.

TONGEREN, Nederl. cantons hoofdpl. van Limburg, arond. Maasricht, aan den weg naar Brussel, overoud, maar het *Atuacutum Tongrorum* van PTOLEMAEUS evenmin, als het *Atuaca* en *Atuaca* van andere oude Aardrijkskundigen, welk alles tot Maastricht behoort. Tongeren bevat een kabinet

van aldaar opgedolvene oudh. eene reeds door PLINIUS vermelde gezondheidsbron, looijerijen, en 3700 inw.

TONGERLO, Nederl. d. dat eene vermaarde Abdij plagt te hebben, prov. Antwerpen, arond. Turnhout, 1316 inw. d. van Limburg, arond. Roermonde, nabij Bree, 519 inw.

TONGHO, Birm. distr. dat door een zoon van den Keizer beheerd wordt, en allerlei koren, suiker, katoen, en uitnemenden betel, voortbrengt. De inw. onderscheiden zich door dapperheid. De vrouwen weven er goede katoenen stoffen. De hoofdpl. *Tongho* is versterkt, en bevat een paleis voor den Vorst, maar heeft houten huizen; 18° 50' N. Br.

TONGLAND, Schot. kerspel, gr. Kircudbright, aan de Dee, 800 inw.

TONGOESKA, zie ANGARA.

TONGOI, Zuidam. riv. van Chili, die op 30° 17' Z. Br. in zee valt, en aan haren mond eene haven heeft.

TONGORA, ondiepe Zuidam, haven van Peru; 5° 41' Z. Br.

TONGRE, 1. Nederl. dd. van Henegouwen, arond. Mons, *Notre Dame en St. Martin* toegeuoemd; 578 en 200 inw. Over *Tongres* zie TONGEREN.

TONGRINNES, Nederl. d. prov. en arond. Namen, 658 inw. Men vindt er doorschijnende keiscientjes.

TONGUE, Schot. kerspel van Sutherland, 1500 inw. Eene Noordam riv. die uit het Steenige gebergte ontspringt, en na een loop van 170 udr in den Yellowstone uitloopt, heet *Tongue river*.

TONIKAKI, Oostind. eilandje ten Z. O. van Borneo; 5° 31' Z. Br. 110° 24' O. L.

TONIJN EILANDEN, Oostind. groep van kleine eilandjes, aan de Z. W. kust van Celebes; 5° 31' Z. Br.

TONK RAMPOERA, Ind. stad van Asmir, thans Brit. 26° 12' N. Br.

TONKIN (*Tunquin*) gewezen benaming van eene thans *Backin*, of *Bac-Khin* genoemde stad, en van het rijk, welks hoofdpl. die stad is, en over welks inlandschen naam zie ANAM. Hetzelve ligt tusschen Cochinchina en de Chin. prov. Khansi en Yunnan, aan eenen naar hetzelfde genoemden zeeinham, welken het ten N. en W. afsluit, terwijl het eil. Hay-Nan zulks ten O. doet. De groote riv. Sang-Koi, die uit China

voortkomt, ontvangt er vele andere riv. en ontlast zich door vele monden in den zeeboezem. Aan den voornaamsten tak van dezelve ligt de gezegde hoofdpl. waarover en over haren koophandel elders. De gezamenlijke riv. zwellen tusschen April en Augustus derwijze, dat zij het land overstromen, en voor den bouw van rijst enz. zeer geschikt maken. Nevens velerlei boomvruchten, en met name uitstekende Chinasappelen, oogst men er ook veel thee, welke intusschen zoo goed niet is, als die van China; en men wint er een kostelijken honig. Het land heeft uitnemend timmerhout, benevens ossen, buffels en varkens, maar geene schapen noch ezels. Het rijk behoorde lang tot China, en behield vervolgens de Chin. instellingen, welke er intusschen meer en meer verbasterden. De taal verschilt er ook merkelyk van het Chineesch. De bevolking is minder bruin, dan die van Indie, en vrij krijgshaftig.

TONNA, zie GRAFENTONNA.

TONNAY, 1. Fr. cantons hoofdpl. naar de riv. waaraan zij liggen, *Boutonne* en *Charente* toegeuoemd, beide in het dép. Charente infér. de eerste met 900 inw. 3 uur W. van St. Jean d'Angely, de tweede met 2400 inw. 1 kasteel, zoutwerken, handelt in brandewijn van Cognac, wijn, zout, koren, papier, enz. een weinigt en O. van Rochefort; 46° 6' N. Br.

TONNEINS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Lot-et Garonne, 18 uur Z. O. van Bordeaux; aan de Garonne, fabr. van snuiftabak, wollen stoffen en zaklinnen, touwslagerijen, veel transithandel en tabaksbouw; meer dan 6000 inw.

TONNERRE, Fr. hoofdpl. van een arond. met 47,600 inw. dép. Yonne, 7 uur O. ten N. van Auxerre, aan den Armançon, bemurd, met fabr. van glas, aardewerk, hoeden en kousen; looijerijen, handel in den wijn der omstreken; enz. 4300 inw.

TONNINGEN, Deen. stad, in het Sleeswijksche, aan den Eider, met eene haven voor kleine schepen, scheepstimmerwerven, 50 eigene schepen, 1 scheepvaartsschool, 1 Lat. school, handel in koren, enz. veel doortogt naar de Oostzee, langs het *Holsteinsche*, of *Tönningische*, ka-

naal, kalkbranderijen, doch nog geen 2000 inw. 54° 19' N. Br. 4° 6' O. L.

TONNOMAIA, een der kleinste Vriendeneil. Z. van Annamoeeka.

TONORU, Ind. stad van Mysour, met eene heerlijke zamelp. van water tusschen 2 bergen.

TONOWA, zie ASJANTYENEN.

TONSBERG, Noorw. zeep. sticht. van Aggerhuus, met eene goede haven, welker inkomen nogtans moeijelijk is, handel in hout en planken; 500 houten huizen, eene kweekschool voor onderwijzers, en een zoutwerk in de nabijheid; 59° 23' N. Br. 5° 18' O. L.

TONTORAL, Zuidam. kaap van Chili; 27° 27' Z. Br.

TONVORE, Schot. kaap, aan de N. W. kust van het Hebrid. eil. Ilay.

TOO SIMA, Japansch eilandje, ten W. van Nippon; 39° 40' N. Br.

TOOBAB, zie TUBAL.

TOOBIGAN, een der kleinste Oost-Ind. Socloeil. 6° 14' N. Br.

TOOBOEAI, eil. van Polynésie, klein van omvang, maar met hooge bergen bezet, en van koraalriffen omgeven, van varkens, gevogelte en plantgewas, wel voorzien, met eene ankerpl. aan de N. W. zijde, en eenetallrijke, doch onvriendelijke bevolking, die de taal der Otaheïters spreekt; 25° 25' Z. Br. 154° 56' W. L.

TOOFOEA, Vriendeneil. van 5 uur omvangs, dat van Annamoeeka zigtbaar, hoog van grond en steil van oevers is, met een brandenden vulkaan, en nabij zich eene zeer hooge en puntige rots van den naam van Kao. Het eil. is bewoond, en met plantgewas bezet, maar nog zeer weinig bekend; 19° 46' Z. Br. 180° 0' O. L.

TOOLJAPOER, Ind. stad van den Nizam, in Aurungabad, op een berg, met vele tempels, waaronder een, die sterk bezocht wordt; 18° 17' N. Br.

TOOLOOMBAH, Ind. stad der Afghans, in Moultan; 30° 58' N. Br.

TOOLSYPORE, Ind. stad des Nabobs van Oude; 27° 29' N. Br.

TOOLUMBO, Afrik. stad, op den Noordoever van den Niger, in Bambarra, 17 uur Z. O. van de hoofdpl.

TOOMAHOVAH, zie OPOUN.

TOOMBUDDRA, zie TUMBUDRA.

TOOMOON, Ind. Mahrattenstad, in Malwah, met een zeer ouden tempel; 25° 8' N. Br. 74° 41' O. L.

TOORDA, Afrik. d. van Kaarta, 8 uur N. van Keminoe.

TOOREYPOER, Ind. stad van Carnate; 11° 11' N. Br. 74° 4' O. L.

TOOS, Perz. stad van Chorasán, 8 uur Z. van Mesched.

TOOSI, Japansche groep ten N. W. van Nippon; 40° 40' N. Br.

TOOTING, Eng. kerspel van Surrey, 2½ uur van London, met 1626 inw. en een Upper Tooting nabij zich, nog nader aan de hoofdstad.

TOPANA, Zuidam. riv. van Peru, die nit Canete in zee valt.

TOPCLIFFE, Eng. kerspel van Yorkshire, North Riding, op eene hoogte, handel in vee, enz. 1327 inw.

TOP GALLANT ISLES, hoog rotsig eilandje, met 3 klippen nabij zich, aan Nieuw Hollands Zuidkust, tot de Investigators groep behoorend.

TOPINAM BABANAS, Braz. stad, in Para, aan de Amazonen riv.

TOPINAMBES, Braz. eil. in de Amazonen riv. 60 uur lang, en den naam van een volk verend, dat deszelfs omstreken, en meer andere deelen van Brazilië bewoont, en deels een zwervend leven leidt, maar zich deels onder het opzigt van zendelingen, hier en daar gevestigd heeft. Nopien hetzelfde is er veel ongeloofliks verhaald geworden. Andere min talrijke inlanders van Brazilië, voeren den naam van Topinaguas.

TOPL en TOPLITZ, zie TEPL, enz.

TOPOCALMA, Zuidam. riv. van Chili, die bij Valparaiso in zee valt.

TOPORCZ, Hong. vlek, regts. Liptau, met 2 kerken, 1700 meest Luth. inw. en eene gezondheidsbrou.

TOPOROW, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Zlotzow.

TOPSAIL INLET, Noordam. vaarwater, tusschen 2 eilandjes, aan de kust van Noordcarolina; 34° 58' N. Br.

TOPSCHAU, zie DOPSCHAU.

TOPSHAM, Eng. marktyek van Devonshire, aan de Exe, 17 uur beneden Exeter, en als de haven van deze stad, met vele zeevarenden onder de 3200 inw. Noordam. vlek van Vermont, gr. Orange; 814 inw. en van Maine, gr. Lincoln; 1272 inw.

TOR, Arab. zeep. van Hejaz, aan de Oostzijde van den mond der Golf van Suez, met eene veilige haven, die intusschen weinig gebruikt wordt, uitnemend water, maar slechts eenige

weinig Grieksche en Arab. inw. die van visscherij, enz., leven. De monniken van den berg Sinai hebben er voor zich een verblijf, waar zij zich soms komen ophouden; Afrk. Negerstaat en d. van Foelabs, in Senegambie; 16° 30' N. Br. Rus. fort, gouv. Jekaterinoslaw; 49° 5' N. Br. Een Eng. kerspel van Devonshire heet *Tor Bryan*; een ander nabij Torbay, met bouwvallen van eene Abdij, die den naam van *Tor* voerde, en 1350 inw. heeft, heet *Tor Moham*; en eene kaap van het Ier. gr. Antitru *Tor head*.

TORA, Egypt. d. aan den Nijl, 3 uur ten Z. van Kairo.

TORACA, Sicil. vlek, in het Napolit. Principato citra, 1300 inw.

TORAL (EL) Zuidam. haven van Chili; 27° 55' Z. Br.

TORBALA, Ind. stad van Lahor, nabij den Scind; 34° 12' N. Br.

TORBALE, Turk. vlek van Anatoli, 10 uur Z. O. van Isnikmid, tusschen 2 hooge bergen, in een dal, datrik in geboomte en heerlijk ooft is.

TORBAY, schoone Eng. haven, aan de kust van Devonshire, tusschen Berry head en Bob's Nose, N. O. van Dartmouth; Noordam. inham, aan de Oostkust van Terre neuve; 47° 48' N. Br. inham aan de Zuidkust van Nieuw Schottl. 45° 8' N. Br.

TORBIA, Sard. vlek van Piemont, 2 uur O. van Nizza; oudh.

TORCE, Ind. distr. en hoofdpl. van hetzelfde, in Bahar; 23° 41' N. Br.

TORCE, Fr. vlek, dép. Mayenne, nabij Evran, 1100 inw. en nog 2 Fr. pl.

TORCELLO, Ven. Loinb. stad, in de Lagunen, op een eil. 2 uur N. van Venetie, ongezond, met eene schoone bisschopskerk, fabr. 9000 inw.

TORCY, 2 Fr. pl. met den toenaam van *le Grand*, en 2 met dien van *le Petit*, in de dép. Aube en Seine infér. benevens nog 6 andere Fr. pl. dép. Ain, Aisne, Ardennes, enz.

TORCZYN, Rus. pl. gouv. Volhynie.

TORDEHAMOS, Spaan. vlek, prov. Valladolid, 7 uur van de hoofdpl.

TORDERA, Spaan. rivierte van Catalonie, en zeepl. aan hetzelfde.

TORDESILLAS, Spaan. stad van Valladolid, aan den Douro, welgebouwd en versterkt, met eene fraaie brug over de riv. looijerijen, lakenweverij, 4000 inw.

TOREK, Zweed. zeepl. aan het

Kattegat, tusschen de Skelder en Batstabaai, N. van Engelholm.

TORELLA, Sicil. stadje, in het Napolit. Principato ultra, 3300 inw.

TORENS DER ARABIJEREN, 2 hooge Egypt. gebouwen aan de Middell. zee, 9 uur W. van Alexandrie. O. er den *Marabouts toren*, en de *Torens van Astura, Belem, Bugio, Hercules*, enz. zie MARABOUT, ASTURA, LISSABON, CORUNNA, enz. Nabij Porto Ferrajo ligt op eene rots de *Toren van Voltoreja*, die buiten uit-hongering onwinbaar is.

TORFAUE, Afrk. distr. aan den weg van Siwah naar Fezzan.

TORFEKEN, Ier. vlek, gr. Louth, digt aan zee, met visscherij.

TORGAU, Pruis. stad, in het Saks. regtsg. Merseburg, aan de Elve, wel versterkt, met een kasteel op eene rots, 5 kerken, 2 godshuizen, fabr. van laken, kazimir, kousen en leder, zeepziederijen, enz. handel in koren, hop, enz. 4500 inw.

TORGELOW, Pruis. vlek, in het Pommersche regtsg. Stettin, aan den Ucker, 1 slot, veel ijzerwerk.

TORGNY, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neuschâteau, 413 inw.

TORGOWITZA, Rus. stadje, gouv. Kiew, 1150 inw.

TORHAMN, Zweed. zeepl. in Karlskronan, N. van de hoofdpl.

TORIESDALE HEAD, kaap aan Schottl. Noordkust; 58° 30' N. Br.

TORIGNY, zie THORIGNY.

TORIN, Schot. klippenreeks aan de Z. W. kust van het Hebrid. eil. Mull; 56° 16' N. Br.

TORINANA (*Toriana*) Spaan. kaap aan de N. W. kust; ten N. van Kaap Finisterre, met eene klip nevens zich, en eene ankerpl. ten Z. O. van zich; 43° 3' N. Br. 14° 10' W. L.

TORMES, Spaan. riv. die van het Z. naar het N. en vervolgens van het O. naar het W. loopt, Salamanca bespoelt, en aan de grenzen van Portugal in den Douro uitloopt.

TORNA, met het Hung. Abauj Varmegye verbonden regtsg. dat ongeveer 20,000 inw. bevat, en riv. en markt-vlek aldaar, met 1300 inw.

TORNARSUK, Noordam. eil. aan Groenlands Westkust; 61° 50' N. Br.

TORNAVACCAS, Spaan. bergreeks, die van den Taag, langs de grenzen van Port. naar Leon loopt.

[Z z 4

TORNEA, Rus. stadje, aan het Noordeinde van den Botnischen zeeboezem, op een eil. in de *Tornea*, die het land ten O. van haar en het eil. van het nog steeds aan Zweden toebehoorende deel van *Tornea Lapmark* scheidt. Het eil. en land ten O. behoort sinds 1809 met Kemi-Lapmark tot het Rus. gouv. Finland. Het stadje is tamelijk wel gebouwd, drijft den handel der omstreken, doch heeft nog geen 700 inw. 65° 51' N. Br. 19° 19' O. L.

TORNESE, Turk. kaap, aan het N. W. uiteinde van Morah, tegen over het Ion. eil. Zante, en stadje in de nabijheid van die kaap.

TORNESS, Schot. kaap, aan de Zuidkust van het Orkneys eil. Stronsay; 58° 56' N. Br. 7° 25' W. L.

TORNHAVEN, Pruis. zeep. van Pommeren, W. van Colberg.

TOKO, Spaan. prov. uit de 3 van elkander afgezonderd liggende partidos Toro, Carrion en Reynosa, bestaande. Het laatste distr. ligt het verste ten N. in het gebergte van Biscaye, en is steenachtig en onvruchtbaar, maar bevat ijzermijnen. De 2 andere partidos zijn deels min deels meer vruchtbaar in koren, wijn, vruchten, vlas, hennep en sumach. Er wordt aldaar, benevens wijn, ook wol en vee uitgevoerd. In 1797 telde men er 97,300 inw. De prov. wordt door den Kapitein Generaal van Zamora bestuurd. *Toro*, hoofdpl. van de prov. en het distr. van dezen naam, ligt aan den Douro, en heeft eene brug van 22 bogen over de riv. ruime en welgeregelde, maar vuile, straten, merkwaardige overblijfselen van een Moorsch kasteel, verscheidene kerken en kloosters, linnenreederij, een goeden bouw van wijn en kersen, handel in koren, enz. ongeveer 7500 inw. Over de hoofdpl. der 2 andere partidos zie **CARRION** en **REYNOSA**.

TORO, Sicil. stadje, in de Napolit. prov. Molise, 2400 inw. en meer dan een vlek van Zuid- en Noordam. Eene stad van Nieuw Granada, prov. Carthagepa, heet *San Antonio de Toro*. Over *Monte Toro* elders. *Toro* heet ook eene baai van Veragua, een Spaan. eilandje nabij Majorca, nog een eilandje in de Middell. zee, aan de Zuidkust van Sardinië; 36° N. Br. en een eilandje aan de kust van Zweden; 58°

49' N. Br. 12° 46' O. L.

TOROFF, Ind. stad van Bengale.

TOROGAY, een der kleinste Schot. Hebriden, nabij Harris.

TOROK BECSE, Hung. vlek, aan de Theiss, 9 uur N. N. O. van Peterwaradin, met eene kaai aan de riv. handel in koren, tabak, hout, enz.

TORON, Turk. stadje van Rumeli, op eene landpunt tusschen de golven van Cassandra en Monte Santo.

TORONTAL, Hung. regts. van het land aan gene zijde van de Theiss, door deze riv. en de Bega bewaterd; op menige pl. moerassig, alomt. vlak en vruchtbaar in rijst, tarwe, meloenen, oost, wijn, tabak, enz. met goede weide voor paarden en rundvee; en na genoeg 210,000 inw. hoofdpl. Nagy-Becskerek.

TOROPEZ, Rus. kreitsstad, gouv. Pskow, aan de Oropa, die in de Dwina uitloopt, met 14 kerken, 2 kloosters, vele looijerijen, vervoer van goederen naar Polen en Riga, en tusschen de 7000 en 8000 inw.

TOROTSKO, Oostenr. vlek, in het Zevenb. regts. Thorda, waar men in ijzer werkt, en waaromstreeks men kostelijk gesteente vindt.

TOROX, Spaan. stadje, op de kust van Granada, met een kasteel ter afwering van roovers, en 2800 inw.

TORPHICHEN, Schot. kerspel van Linlithgow, bergachtig, met 1131 inw. en een vervallen d. waar de Ridders van St. Jan een fraai verblijf plachten te hebben, van hetwelke men er overblijfselen vindt.

TORQUAY, Eng. d. van Devonshire, aan een inham van Torbay, met veel bezoek van zeebadminnaars.

TORQUEMADA, Spaan. stadje van Leon, 2500 inw.

TORRE, Sard. stadje van Piemont; prov. Pignerolo, fabr. van zijden, garen en gemsenleder, 2100 inw. Sard. vlek, prov. Mondovi, 1600 inw.

TORRE, Sicil. vlek, in de Napolit. Terra di Lavoro, 4 uur van Napels, *Caserta nuova* genoemd, sinds een naburig *Caserta* door aardbeving genoegzaam vernield werd, en deszelfs meeste inw. herwaarts verhuisden. Een prachtig Koninklijk paleis, dat er gebouwd werd, en zich door zijn menigvuldig marmer, zijn helvedere, park en waterleiding, onderscheidt; is tot dus ver niet voltooid. De pl.

bevat met hare onderhoorigheden meer dan 15,000 inw. De bisschop van Caserta resideert er.

TORRE DE LAS SALINAS, Spaan. vlek van Valencia, met een zeer groot zoutwerk.

TORRE DE MONCORVO, Port. stadje van Traz os Montes, bevuurd, met een kasteel en 2000 inw.

TORRE DE OLIVETO, Sicil. vlek, in den Val di Demone.

TORRE DEL GRECO, Sicil. zee-stad, nabij Napels, met visscherij, zeevaart en wijnbouw, ongeveer 16,000 inw. ofschoon de pl. in 1791 veel van den Vesuvius geleden heeft, aan welks voet en voorts, ook aan zee, een *Torre della Nunciata*, of *dell' Annunziata* ligt, met veel handel en scheepvaart, eene Koninklijke fabr. van buskruit en geweren en 3500 inw.

TORRE DI NOGARA, Ven. Lomb. vlek, deleg. Verona.

TORRE LA VIEJA, Spaan. stadje van Burgos, met eene katoenweverij en spinmachines.

TORRE LAGUNA, Spaan. vlek van Toledo, geboortel. van XIMENES.

TORRE VELHA, Port. fort, aan den mond van den Taag, tegen over den Toeren van Belem.

TORRE XIMENO, Spaan. vlek, prov. Jaen, 4000 inw.

TORELLA DE MONGRI, Spaan. stadje van Catalonie, nabij den mond van den Ter en de Fr. grenzen.

TORRENTE, Spaan. stad, van Valencia, 2 uur Z. W. van de hoofdpl. ongeveer 5400 inw.

TORRES, Spaan. kaap, aan de kust van Asturie, en visschersd. daaromstreeks, 1 uur ten W. van Gijón; Sard. zeep. waarover zie FIUMINARGIA. Austr. eilandengroep, die tot de Nieuwe Hebriden behoort.

TORRES (STRAAT VAN) zie ENDEAVOUR.

TORRES VEDRAS, overoud Port. stadje van Estremad. met 1 oud slot, eenige kerken en kloosters, en 2300 inw. De bergachtige omstreken werden in 1810, door Lord WELLINGTON, met linien tot dekking van Lissabon bezet.

TORRE, kleine Afrik. staat, op de Savenkust, nevens Ardra.

TORRICELLA, Sicil. stadje, in het Napolit. Abruzzo citra, 3000 inw. Paimoz. stadje, aan den samenloop

van Taro en Po, N. ten W. van Parma.

TORRIGLIA, Sard. stadje en kasteel, 3 uur N. O. van Genua.

TORRIMORE, Schot. kaap, aan de Oostkust van het Hebrid. eil. Skye, 57° 22' N. Br. Eene klip aan de Z. W. kust van het eil. Mull, op 56° 19' N. Br. heet *Torrin-beg*.

TORRINGTON, Eng. marktvelek van Devonshire, schoon van ligging, met eene brug over de Torridge, fabr. van wollen stoffen, 2151 inw. *Great* toegeuoemd, ter onderscheiding van een *Little Torrington* in de nabijheid, en een *Black Torrington*, ook in dat gr. Het Eng. Herefordshire bevat een veel minder volkrijk *Great* en *Little Torrington*; er ligt in Lincoln een *East* en *Westorrington*; en het Noordam. gr. Litchfield, in Connecticut, heeft een *Torrington* met 1600 inw. zie voorts BEDFORD.

TORRISDALE BAY, Schot. inham, in de Noordkust van Sutherland, aan den mond der *Torrisdale*, welke aldaar een eveneensgenoemd d. met zalmvisscherij aan zich heeft.

TORRYBURN, Schot. kerspel, gr. Fife, met 1461 inw. en een eveneensgenoemd d. aan zee, doch zonder haven. Men drijft er weverij en bereidt eenig zout.

TORSAAS, Zweed. pl. van Kalmarlän, aan de bron van eene eveneensgenoemde riv. 6 uur van Kalmar.

TORSAKER, Zweed. pl. van Her-noesandlän, in Angermanland.

TORSHELLA (*Torshälla*) Zweed. pl. van Nykopinglän, aan eene eveneensgenoemde riv. die in het meer Mälär uitloopt, veel transithandel, doch slechts 500 inw.

TORSHOK, Rus. kreitsstad, goúv. Twer, aan de Twerza, met eene schiedbrug over de riv. een steenen basar, een bergslot, 1 seminar. 18 kerken, 2 kloosters, mouterijen, pottebakkerijen, eenig ander fabriekwezen, veel handel in koren, vlas, hennep, paardenhaar, talk, linnen, enz. 9,600 inw. 57° 1' N. Br.

TORSMINDE, zie NISSUMFIORD.
TORSTASELLER, Schot. kaap aan de Oostkust van het Hebrid. Lewis.

TORTHORWALD, Schot. kerspel, gr. Dumfries, en d. aldaar met 932 inw.

TORTOLA, Westind. H. Maagden eil. door het Koningskanaal van St. Jan gescheiden, 4 uur lang, welbe-

Z z 5

bouwd en beweide, met 2 versterkte pl. eene reede aan de Z. O. zijde, ongeveer 1300 blanken, en 9000 Negers, uitvoer van suiker, rum en katoen, naar Engel. 18° 26' N. Br. 69° 40' W. L.

TORTONA, Sard. prov. in het Milaanesche, met vruchtbare vlakten, die rijst, koren, peulvruchten, wijn en zijde, voortbrengen, 40,000 inw. en eene eveneensgenoemde hoofdpl. aan de Scrivia, in 1796 ontmanteld, vele kerken en kloosters, 1 bisschop en, de naaste onderhoorigheden mede gerekend, ruim 8000 inw. hebbend, die laken en zijden stoffen weven, en handel in koren, wijn, enz. drijven; 44° 53' N. Br.

TORTORICI, Sicil. stadje, in den Val di Demone, 2800 inw.

TORTOSA, Spaan. stad van Catalonie, op den linker oever van den Ebro, nabij deszelfs uitloop in zee, met eene schipbrug over de wijde en diepe riv. bemuurd, in oude en nieuwe stad gedeeld, deels op een berg, die tevens een groot oud kasteel bevat, gelegen en eene voorstad St. Blas hebbende. De stad is slecht gebouwd, doch men vindt er eene fraaie bisschopskerk, benevens 4 zeepziederijen, 2 brandewijnstokerijen, fabr. van papier en aardewerk, visscherij, handel in koren, enz. 11,000 inw. Eene kaap hieromstreeks, op 40° 44' N. Br. 50° 57' W. L. heet *Kaap Tortosa*.

TORTOSA (*Orthosia*, *Antaradus*) Turk. stadje, bassaschap Tarablus, aan den klein rivierte, dat tegenover het eil. Ronad uitwaterd. Men vindt er overblijfselen van zeer hooge en sterke muren, en in de nabijheid die van eene prachtige kerk.

TORTUGA, Zuidam. kaap, aan de kust van Brazilië; 3° Z. Br. en Zuidpunt der Chileische haven van Coquimbo; 29° 37' Z. Br.

TORTUGA, Nieuw Spaan. eilandje, midden in de Golf van California, waar eenige eilandjes, aan de baai van Conception, den naam van *Tortuguitas* voeren; eilandje aan de kust van Honduras, en aan de Nieuw Granadasche kust van Carthagena nevens den mond der riv. San Juan, met een *Tortugilla* nabij zich, op 8° 45' N. Br. De Westelijkste der Florida Keys ten W. der Zuidpunt van Oostflorida, heeten *Tortugas Secas*, en reiken tot ongeveer 88° 30' W. L. zie voorts SCHILD-

PADDENBAAI, en, over *Tortuga Secada* of *Salt Tortugas*, SALT ISLAND.

TORTUGA (*Tortue*) Westind. eil. 2 uur ten N. van Hayti, 20 uur in den omvang, van klippen omgeven, slecht van water voorzien, en vol van wilde varkens, maar vruchtbaar in velerlei keerkringsvruchten, gezonder dan het naburige groote eil. en vrij wel bevolkt en bebouwd, met de Oostpunt op 21° N. Br. 87° 29' W. L. en met de Westpunt op 20° 5' N. Br. 87° 48' W. L.

TORTURA, kleine Turk. zeepl. bassaschap Acre, Z. van de hoofdpl.

TORVAKAIRY, Ind. stad van Mysour; 13° 10' N. Br. 71° 50' O. L.

TORVEDAL, Noorw. riv. een weinig ten O. van Christiansand, waar de schepen der stad overwinteren.

TORY (*Thieves Island*) Ier. visschers-eil. aan de Noordkust; 55° 9' N. Br. 13° 48' W. L.

TORZELO, genoegzaam verlaten eil. 2 uur van Venetië, dat weleer vele lusthuizen bevattede.

TOS, Beij. d. Reizakreis, aan de Pegnitz, fabr. van glas, enz.

TOSA, Sicil. stadje, in den Val di Demone, aan den mond van de Polina; Spaan. zeepl. van Catalonie, op een eveneensgenoemd voorgebergte, 2400 inw. 41° 41' N. Br. Japansche hoofdpl. van een distr. op de Zuidkust van Xicoco; 33° 40' N. Br.

TOSAGUA, aanzienlijke Zuidam. riv. van Quito, prov. Esmeraldas, en vlek aan dezelve.

TOSCANELLO, Pauzel. bisschopsstad, deleg. Viterbo.

TOSCOLANO, Ven. Lomb. vlek, deleg. Brescia, velerlei kunstvlijt in het klein, ruim 2800 inw.

TOSER, Afrik. stad, in het Z. van Tunis, veel handel in dadols.

TOSINO, Pauzel. riv. die op 42° 57' N. Br. in de Golf van Venetië valt.

TOSKAANSCHÉ ZEE, hoofddeel der Middell. zee, dat, tusschen de Tosk. kust, de Golf van Genua, de eil. Corsica en Sardinia, en de zee van Sicilie, begrepen, de eil. Elba, Gorgona, enz. bevat.

TOSKANE, Ital. Groothertogdom, door Lucca, de Appenijnen, den Kerkelijken staat en de Tosk. zee begrensd, de Prinsdommen Orbitello en Piombino, eenig afzonderlijk liggend land, ten N. W. van het overige, en de eil. Elba, Gorgona, enz. omvattend;

terwijl Capraja daarentegen Sard. is. De overoude naam des lands strekte zich over nog veel ander land ten N. van hetzelfde uit, tot dat dit laatste, zoo als art. ITALIE vermeldt, door de Galliers bemagtigd werd. Het gezamenlijke Groothertogdom heeft ongeveer 1,200,000 inw. waaronder 16,000 Israëlieten. De overige zijn meestal kooschgez. Zij hebben 3 matiglijk besoldigde Aartsbisschoppen en 16 bisschoppen. Het wereldlijk bestuur is, ofschoon zacht, onbepaald monarchaal. De belastingen komen van de bezittingen, en drukken de werkende klasse niet. De landgoederen zijn in kleine pachthoeven verdeeld, die genoegzaam tuiuswijze ingerigt zijn, en derzelver bezitters verschaffen aan de gebruikers meest al het noodige. Zoo arm zijn en blijven doorgaans de lasten, die zelfs het korenland met de spade plegen te bewerken, en, van loondienaars verstoken, in de bearbeiding van een en ander grootelijks te kort schieten. Zij bouwen en kweeken tarwe, rijst, mais, erwten, bonen, velenlei tuinvruchten, wijn, olijven, chinasappelen, citroenen, vijgen, amandelen, kastanjes, die er in het gebergte de pl. van koren vervangen, enz. enz. Met klaverzaad, enz. bereidt men er kunstweiden. Zorgvuldig verhoedde men er het wegspoelen van teelgrond door het water, dat van de bergen afkomt. Ja men maakt zich integendeel dat water ter verhooging van den grond te nutte, door het zelve met dijken op te keeren. Onder de riv. zijn er de Arno, Ombrone en Chiana, de voornaamste. Eenige gegraven kanalen en meeren bevruchten voorts het land, dat aan den zeekant op menige pl. zeer moerassig is. In de Maremma worden er vele schapen, runderen en paarden, geslokt. Ook in het gebergte vindt men er vele schapen, doch derzelver wol is grof. Het ras der runderen is goed, maar dat der paarden slecht. De ezels, muntzen, uit, en men houdt er buffels. Olie en wijn vallen en beide goed. Moerbezieboomen kweekt men er minder, dan in het N. van Italia. Nogtans wint men er steeds veel zijde, ten vervaardigt zijden stoffen, misgaders eenig binnen, papier, wollen stoffen, strooijen boden, likeuren, parluimen, enz. Mijnerk wordt er, uitgenomen op

Elba, weinig verrigt, ofschoon de Alpenijnen en andere bergen er schatbare delfstoffen bevatten. Tonijnenvangst en verdere visscherij houden er vele handen onledig. Handel drijft men er voornamelijk te Livorno. De gezondheidsbronnen van Pisa, in vereeniging met de schoonheid van een groot deel des lands, de menigvuldige fraaiheden van Florence, enz. lokken een groot aantal vreemdelingen naar Toskane, waar de lucht veelal gematigd en gezond, en de bevolking boven vele andere Italianen goed van inborst is. Kunsten en wetenschappen plagten er zeer te bloeijen, en worden er nog vrij wel beoefend. De inkomsten bedragen ruim 5 miljoen guldens, waarvan de nationale schuld na genoeg de helft wegneemt. De krijgsmagt beloopt tusschen de 2000 en 3000 man, buiten de vrijwillige landmilitie. Het groothertogdom is in de provincien van Florence, Pisa en Siena, gedeeld.

TOSSANO, zie THESIS.

TOSSIA, Turk. stad van Anadoli, aan den Kisil Irmak, en den weg van Amasia naar Constantinopel, in eene schoone vallei, waar de inw. veel rijst bouwen. Deze zijn veelal welgegoed; 40° 20' N. Br. 29° 17' O. L.

TOSSIGNANO, Pausel. vlek, 5 uur W. van Ferrara.

TOST (Toszek) Pruis. stadje, in het Siles. regts. Oppeln, met 1 slot, lijnenrederij, 800 inw.

TOSTA, Noordam. riv. van Guatemala, die uit Nicaragua, op 12° 30' N. Br. in de Stille zee valt; Rus. vlek, gouv. Petersburg, 14 uur Z. O. van de hoofdpl.

TOSTES (Tôres) Fr. cantons hoofdpl. dép. Seine infér. 7 uur ten Z. van Dieppe, en nog 2 Fr. pl.

TOSTO, kaap aan Spanjes Noordkust; 43° 15' N. Br. 14° 4' W. L.

TOSZ, Zwits. riv. canton Zurich, nabij Eglisau in den Rijn uitlopend, en groot vlek aan dezelve.

TOTA, Nieuw Granadasch meer van 6 uur omvangs, op den vlakken top van een berg, en vlek aan hetzelfde, met 300 inlandsche gezinnen, in Santa Fé, omstreeks Tunja.

TOTANA (Tutana) Spaan. stad van Murcia, met 8200 hoogst havelooze inw. 37° 45' N. Br.

TOTH PRONA (Windisch Proben) Hong. vlek, regts. Thurocz, twee-

derlei kerken, gezondheidsbron.

TOTMA, Rus. kreitsstad, gouv. Wologda, 17 kerken, 3 kloosters, 2 groote zoutfabr. handel op Archangel en Kjachta, 2900 inw.

TOTNES, Eng. stad van Devonshire, in het hangen van een steilen berg, langs deszelfs rand, nabij de Dart, vrij wel gebouwd, en welvarend, met fabr. van wollen stoffen; veel markthandel, ongeveer 3200 inw.

TOTOLTEPEC, Nieuw Spaan. stichting, intendantschap Mexico, met 233 inlandsche gezinnen. Een andere, intendantschap Puebla, met 460 inlandsche gezinnen, en 60 van spanjaarden, mulatten, enz. heet *Totomchuacan*.

TOTAL, Zuidam. eil. aan de kust van Chili; 20° 20' Z. Br.

TOTORKOW (*Tuturkai*) Turk. stadje van Rumeli, saudsjakschap Nikopoli, aan den Donau, met een bergkasteel.

TOTRUSCH, Moldav. riv. en stadje aan dezelve, in de Zara de Suss.

TOTTINGTON, 2 Eng. vlekken van Lancashire, nevens elkanderen, *High* en *Low* toegenoemd, 1556 en 5917 inw. Eng. pl. van Norfolk.

TOU-FOE, Chin. stad van den derden rang, in Yunnan.

TOU-KIE, Chin. stad van den 2 rang, in Khansi; 23° 10' N. Br.

TOU-MEN, stad van het land der Mantsjoes; Chin. riv. van Corea, die op 42° 30' N. Br. in de Japansche zee uitloopt.

TOU-SJAN, Chin. stad van den 2 rang, in Koeitcheoe; 25° 46' N. Br.

TOU-TCHANG, Chin. stad van den derden rang, in Kiangsi.

TOU-YANG, Chin. stad van den 2 rang, in Khansi; 23° 18' N. Br.

TOU-YUN, Chin. stad van den eersten rang, in Koeitcheoe, met barbaarsche en nog steeds ongetemde naburen; 26° 12' N. Br. 102° 8' O. L.

TOUAN-TCHOUEN, zeep. van het land der Mantsjoes; 40° 54' N. Br.

TOUBANG, volkrijke Oostind. stad, op Java's Noordkust, met eene oude moskee, 160 uur O. van Batavia.

TOUCHE (LA) Westind. riviertje, van Martinique, dat in eene naar haar genoemde baai uitloopt. *La Touche* heeten ook 5 Fr. pl.

TOUCHES (LES) Fr. vlek, dép. Loire infér. 6 uur N. O. van Nantes, en nog 3 andere Fr. pl.

TOUCY, Fr. cantons hoofdpl. dép.

Yonne, 5 uur W. van Auxerre, 1900 inw. gezondheidsbron.

TOUGET, Fr. stadje, dép. Gers, 6 uur N. O. van Auch, 1800 inw.

TOUL, Fr. hoofdpl. van een arond. met 62,000 inw. dép. Meurthe, aan den Moesel, met eene fraaije brug over de riv. geregeld aangelegde wallen, schoone kazernen, 1 arsenaal, 1 groot plein, 1 hospitaal, 1 fraaije kerk, 1 gewezen bisschoppaleis, 1 aardewerksfabr. meer ander fabriekwezen, 7000 inw. 48° 40' N. Br.

TOULINGUET, heeten eilandjes aan de N. O. kust van Terre neuve; 50° N. Br.

TOULON, Fr. hoofdpl. van het dép. du Var, en een arond. met 86,000 inw. ten Z. van eene hooge en dorre bergreeks, aan eene grooten inham van de Middell. zee, die zich in twee deelen scheidt, van welke het buitenste door Klap Cepet beperkt en door eenige forten bestreken wordt, terwijl het binnenste door 2 voorgebergten afgesloten wordt, die met batterijen als bedekt zijn. Aan dat binnendeel heeft Toulon eene oude haven voor koopvaarders, eene nieuwe voor de Marine, die 200 linieschepen bevatten kan, drooge dokken, waaronder een door 84 stoompompen ontledigd wordt, een groot arsenaal, eene overwelfde lijnbaan ter lengte van 100 vadem, timmerwerven en magazijnen, eene geschutgieterij, ankersmederijen, zeilmakerijen, eene scheepsbouws- en eene scheepvaartsschool, enz. De stad bestaat uit een oud gedeelte, met de lange en rechte *Rue aux Arbres*, en een nieuw met een groot plein voor de exercitien der bezetting. Zij is wel versterkt, en heeft een kasteel, een fraai stadhuis, verscheidene kerken, godshuizen, en andere aanzienlijke gebouwen, fabr. van zeep, glas, hoeden, mutsen, enz. handel in wijn, olie, zijde, vruchten, enz. eenige kustvaart, veel tonijnvisserij, en 22,000 inw. buiten de 5000 werklieden der Marine en forcats uit het Banjo. Men vindt er een kruidtuin, en de naaste omstreken zijn aangenaam, en bevatten een aantal lusthuizen; 43° 7' N. Br. 1° 2' O. L.

TOULON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Saône et Loire, 7 uur W. ten N. van Charolles, aan den Arroux, met 1600 inw. en eene brug van 13 bogen over de riv. waar een d. ook *Toulon* heet.

Nog 2 andere Fr. dd. voeren dien naam.

TOULOUSE, Fr. hoofdpl. van het dép. Haute Garonne, en een arond. met 125,000 inw. aan de Garonne, nabij de pl. waar het Canal du Midi daar-aan uitkomt, het gene de stad ten middelpunt van veel uitvoer naar Cete en Bordeaux beide maakt. Zij heeft eene zeer lange en breede brug over de riv. met een zegeboog, eene voorstad aan den overkant, fraaije kaaijen en andere wandelpl. muren van een zeer wijden omvang, en verscheidene goede straten, maar vele kromme en enge, die inmiddels veelal wel geplaveid zijn, en des nachts verlicht worden. Behalve de grootsche Aartsbis-schopskerk, vindt men er vele andere, waaronder eene Geref. een Aartsbis-schospaleis, het gewezen slot der Graven van Toulouse, waar er een hoog gerechtshof resideert, een groot stadhuis, dat den naam van *Kapitool* voert, waarvan de burgemeesters dien van *Capitouls* plagten te ontleenen, eene *Place Royale* nevens hetzelfde, een grooten schouwburg, overblijfselen van een Romeinsch amphitheater, eene akademie, met een museum, observatorium, kruidtuin en boekery, een lyceum, wetenschappelijke verenigingen, eene comp. van assurantie tegen vernieling van den oogst der landlieden, eene beurs, eene munt, verscheidene godshuizen, eene groote geschutgieterij, pletmolens voor koper, een zeer grooten korenmolen, tinne-gieterijen, fabr. van aardewerk, zijden en wollen stoffen, katoenen, leder, linnen, stijfsel, enz. handel in eenden-pasteijen, meel, koren, erwten, witte boonen, kaas, wol, hout, ijzer, enz. ongeveer 50,000 inw. De omstreken verschaffen wijn, zaidvruchten, enz. De lucht is er zeer warm; 45° 36' N. Br. 5° 27' W. L.

TOUMAGO, Austr. eil. nabij de Koningin Charlottes eil.

TOUN, Afg. stad van Chorasán, 53 uur N. W. van Herat.

TOUQUES, Fr. vlek, dép. Calva-dos, aan eene eveneensgenoemde riv. 2 uur N. W. van Pont l'Évêque, met 1 slot, 1 kleine haven, veel visscherij, eenigen handel, 1100 inw.

TOUR (LA) Fr. vlek, dép. Puy de Dome, 8 uur W. van Issoire, 1700 inw. en meer andere Fr. pl. boven en behalve de volgerde.

TOUR DE BOUC (LA) zie **ROUC**.
TOUR DE FRANCE (LA) ook *Tour de Roussillon*, Fr. cantons hoofdpl. dép. Pyrénées Orient. arond. Perpignan, aan de Gli, brandewijnstokerij, na genoeg 800 inw.

TOUR DE PEILS (LA) Zwits. vlek, canton Waadland, nabij Vevay, aan het Geneefsche meer, 700 inw.

TOUR DE TREME (LA) zie **TREYM**.

TOUR DU PIN (LA) Fr. hoofdpl. van een arond. met 108,000 inw. dép. Isère, 9 uur Z. van Vienne, 1600 inw.

TOUR EN TAXIS (*Thurn und Taxis*) naar 2 gewezen gr. van het Milaneesche genoemd Duitsch vorstenhuis, dat Roomschegez. is, geene zijtakken heeft, om de invoering van een postwezen in Duitschland, aldaar het opperpostmeesterschap plagt te bekleeden, en er nog een aantal posterijen bestuurt, maar voorts eenige stadsheerlijkheden in Wurtemb. Beijeren en Hohenzollern, met nog meer andere goederen, bezit, en te Dischingen resideert. Men begroot deszelfs inkomsten op ruim 600.000 guldens.

TOUR LANDRY (LA) Fr. vlek, dép. Maine et Loire, 3 uur N. O. van Cholet, ongeveer 1700 inw.

TOUR LA VILLE, Fr. vlek, dép. Manche, in de omstreken van Cherbourg, met de *Redoute de Tour la ville* nabij zich, fabr. van spiegelglas en verrekijkers, 3400 inw.

TOUR MAUBOURG (LA) Fr. vlek, dép. Haute Loire, nabij Le Puy en Velay.

TOURAIN plagt het elders beschrevene dép. Indre et Loire, naar deszelfs hoofdpl. Tours te heeten.

TOURANNE, zie **TURON**.

TOURCOING, zie **TURCOING**.

TOURINA (CABO) aan Spanies N. W. kust; 43° 3' N. Br. 14° 14' W. L.

TOURINNES-BAUVECHAIN, Zuidbrab. d. arond. Leuven, nabij Bevekom; een ander d. van Zuidbrab. arond. Nivelles, heet *Tourinnes les Ourdons*, en een klein d. van Luik, arond. Hoei. *Tourinnes la Chaussée*.

TOURMENTE (CAP) Noordpunt der Groene baai van Nieuw Schotl. 46° 5' N. Br. 68° 18' W. L. landpunt op den Noordoever der St. Laurensriv. 2 uur beneden het eil. Orleans, 1800 voet hoog

TOURNAGHAUT, vermaarde Ind. bergpas, tusschen Concan en het binnenland; 17° 47' N. Br.

TOURNANS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Seine et Marne, 5 uur N. O. van Melun, met een fraai slot en park. eendenkooijen, 1600 inw.

TOURNAY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Hautes Pyrénées, 4 uur Z. O. van Tarbes, 800 inw. en meer Fr. pl. Nederl. d. van Luxemburg, nabij Neufchâteau; zie voorts DOORNIK.

TOURNEHEM, Fr. vlek, dép. Pas de Calais, arond. St. Omer, 600 inw.

TOURNEPPE (*de Worp*) Zuidbrab. d. arond. Brussel, 1 uur van Halle, 7 papiermolens, 1800 inw.

TOURNON, Fr. hoofdpl. van een arond. met 117,000 inw. dép. Ardèche, in het hangen van een berg, nabij den Rhône, met een slot, dat tot gevangenis dient, een groot opvoedings-instituut, zijdetelt, zijdewerf, handel in zijde, hout, koren en hermitagewijn, 3500 inw. 2 Fr. cantons hoofdpl. dép. Lot et Garonne, 5 uur O. van Villeneuve, 1100 inw. en dép. Indre, 3 uur van Le Blanc; Fr. d. dép. Var, arond. Grasse, en 2 dd. dép. Ardèche. In het dép. Hautes Pyrénées heeten 2 dd. nabij elkanderen *Tournons*.

TOURNUS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Saône et Loire, 7 uur N. van Macon, aan de Saône, handel in koren, hout en wijn, 5200 inw.

TOUROUVRE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Orne, 2 uur N. O. van Mortagne, smederijen, 1700 inw.

TOURPES, Nederl. d. van Hengouwen, arond. Doornik, 1120 inw.

TOURS, Fr. hoofdpl. van het dép. Indre et Loire, en een arond. met 130,000 inw. tusschen Loire en Cher, over welke laatste riv. er eene brug ligt, die door een regte laan met de even regte en heerlijke *Rue neuve* vereenigd wordt. Deze heeft aan haar einde eene overschoone brug ter lengte van 1400 voet, met 14 wijde bogen. Groot is de omvang der wallen, die tot wandelp. verstrekken. Nogtans bevatten stad en voorsteden gezamenlijk slechts 22,000 inw. want vele huizen zijn er laag. De meeste straten zijn eng en somber. Men onderscheidt er de Aartsbisshoepkerk, met hare hooge torens, haar kunstig uurwerk en boekerij, het Aartsbisshoepspaleis, het hotel van den Préfect, het stadhuis, den schouwburg, den kruidtuin, het museum;

enz. De stad heeft zijdemolens en fabr. van zijden stoffen, laken, flanel, sergie, enz. looijerijen, brandewijnstokerijen, handel in ooft, confitüren, enz. De aangename omstreken bevatten vele lústhuzen. Alles te zamen trekt vele vceindelingen aan; 47° 24' N. Br. 4° 12' W. L. Een Fr. vlek, dép. Puy de Dome, 9 uur O. ten Z. van Clermont, met 2000 inw. heet ook *Tours*.

TOURTERELLES, groep van kleine eil. aan Afrika's Oostkust; 11° 50' N. Br.

TOURTERON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ardennes, arond. Vouziers.

TOURVES, Fr. vlek, dép. Var, 7 uur N. van Toulon, fabr. van leder papier en zeep, brandewijnstokerijen, marmergroeven, 2800 inw.

TOURVILLE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Eure, 3 uur W. van Louviers, 1100 inw. en nog 8 Fr. pl.

TOURY, zie THOURY.

TOUSERA, Afrik. vlek van Tunis, in Biledulsjerid.

TOUSTE, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Tarnopol.

TOUTTI, Afrik. vlek van Nubie, 30 uur N. van Sennaar.

TOUVET (LE) Fr. cantons hoofdpl. dép. Isère, 6 uur N. O. van Grenoble, smederijen, 1100 inw.

TOVARRA, Spaan. vlek van Murcia, in een vruchtbaar dal, 3000 inw.

TOWACZOW, zie TOBITSCHAU.

TOWANS COVE, Eng. inham, aan de N. W. kust van Cornwall, O. van *Point-Towan*, en inham van Noordwallis, in Caernarvon.

TOWAR, Oostind. eil. aan de Noordkust van Celebes; 1° 18' N. Br.

TOWARD (POINT) Schot. landpunt van het Zuideinde van Argyleshire, aan de Clyde; 55° 52' N. Br.

TOWCESTER, Eng. marktplek van Northampton, tusschen 2 takken van de *Tove*, welgebouwd, met veel doortogt, en 2250 inw. die zijden stoffen en kant vervaardigen.

TOWEY, zie TIVI.

TOWNSHEND, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Middlesex, 1250 inw. vlek van Vermont, gr. Windham, 1115 inw. Austrál. kaap, aan Nieuw Hollands Oostkust, tot een eil. dat haren naam ook voert, behoorend; 22° 15' Z. Br.

TOWNSTALL, Eng. kerspel van Devonshire, op een berg, met een

kerktoren, die tot verkenning dient, ongeveer 1000 inw.

TOWRIDGE, Eng. riv. die beneden Biddeford en Appledore, in Barnstable bay uitwatert.

TOWYN, Brit. vlek van Noord-wallis, gr. Merioneth, digt aan zee, met heerlijke uitzigten, veel bezoek van zeebadminnaars en bij de 2000 inw.

TOXTETH PARK, Eng. vlek van Lancaster, 5864 inw.

TOYNTON, 4 Eng. kersp. van Lincoln, aan elkanderen palende, en door de toenamen *High*, *Low*, *All Saints* en *St. Peters*, onderscheiden.

TOZER, zie TOSER.

TRABEN, Pruis. vlek, aan den Moesel, 8 uur N. O. van het Nederrijnsche Trier, door eene brug met het tegenoverliggende *Trarbach*, dat eene groote papierfabriek heeft, verbonden, en hiermede te zamen 1900 inw.

TRABUSJ, Afrik. haven, aan de Noordkust, regt tegenover de St. Jans kaap, in het Z. W. van Candia.

TRACHENBERG, Pruis. heerlijkheid der Vorsten van Hatzfeld, in het Siles. regtsg. Breslau, met 15,000 inw. en eene eveneensgenoemde hoofdpl. aan de Bartsch; met een vorstelijk slot, tweederlei kerken, linnen-reederij, lakenweverij, brouwerijen, 1669 inw.

TRACHSELWALD, Zwits. hoofdpl. van eene eveneensgenoemde landvoogdij, canton Bern, met 1 slot.

TRACK, een der Nicobar eil. van den Ind. oceaan; $7^{\circ} 36' N.$ Br.

TRACKEHNEN, Oostpruis. vlek, regtsg. Gumbinnen, met eene Koninklijke paardenstoeterij.

TRACY, Fr. vlek, dép. Nièvre; 2 andere vlekken, dép. Calvados, *Bo-cage* en *sur Mer* toegenoemd; en 2 vlekken, dép. Oise, nabij Noyon, *le Val*, of *le Bas*, en *le Mont*, of *le Haut*, geheeten, met katoenfabr.

TRADATE, Ven. Lomb. vlek, 7 uur N. W. van Milaan.

TRAETH, benaming van Brit. inhammen van Wallis, zoo als *Thraeth Bichan*, gr. Merioneth, *Thraeth Mawer* een weinig verder ten N. tusschen Merioneth en Caernarvon, enz.

TRAETTA, Sicil. stad, in de Napolit. Terra di Lavoro, 3500 inw.

TRAFALGAR, Spaan. kaap aan de straat van Gibraltar, tegenover Kaap

Spartel, wegens NELSONS laatste zeeslag zeer vermaard.

TRAFFORD, 3 Eng. pl. nabij Chester, *Bridge*, *Mickle* en *Wimbolds*, toegenoemd.

TRAGEIN, Oostenr. vlek van het land Ob der Ens; Muhlviertel.

TRAGEN, Afrik. vlek van Fezzan, 9 uur O. van Murzuk; welke stad 33 uur ten N. van zich een voorheen veel grooter *Traghan* met 4 moskees, vele bouwvallen en 600 inw. heeft.

TRAGONISI, onbewoond Turk. eil. met eene ankerpl. nabij Myconi, welks inw. er schapen weiden.

TRAHIGUERA, Spaan. stadje van Valencia, 2000 inw.

TRAHONA, Ven. Lomb. vlek, deleg. Sondrio, aan de Adda.

TRAIINA, Sicil. riv. en stad aan dezelve, in den Val di Demone, met 6300 zeer armoedige inw.

TRAINEL, Fr. vlek, dép. Aube, nabij Nogent sur Seine, 1100 inw.

TRAISKIRCHEN, zie DRASKIRCH.

TRAITORS ISLAND heet bij de Eng. het Verraders eil. waarover zie KEPPELS EIL. *Traitors Islands* noemen zij eene Austral. groep van kleine eilandjes nabij Nieuw Guinee; $1^{\circ} 12' Z.$ Br. $132^{\circ} 6' O.$ L. *Traitors head* is bij hen de N. O. punt van het Nieuwe Hebriden eil. Erromango; $18^{\circ} 43' Z.$ Br. en *Traitors Cove* een inham aan de Westzijde van Revilla Gigedo; $55^{\circ} 40' N.$ Br.

TRAJANOPOLI, Turk. stad van Rumeli, aan de Marizza, 12 uur Z. van Adrianopol, met 1 Griekschen Aartsbisschop en 15,000 inw. $41^{\circ} 19' N.$ Br. $21^{\circ} 27' O.$ L.

TRAKENBURG, Oostenr. vlek, in den Stiermarkschen kreits Cilly, met eene ijzermijn en glasblazerij.

TRALEE, Ier. inham in de kust van Kerry, daarin uitlopend riviertje, en stadje aan hetzelfde, met veel haringvisserij; $52^{\circ} 16' N.$ Br.

TRALLEBORG, Zweed. vlek van Malmohuslän; $55^{\circ} 22' N.$ Br.

TRAMANDI, Braz. vlek, aan eene eveneensgenoemde riv. die op $27^{\circ} 15' Z.$ Br. in zee uitloopt.

TRAMAYE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Saône et Loire, 3 uur W. van Maçon, ongeveer 1800 inw.

TRAMEZZO, Ven. Lomb. vlek, op den regter oever van het Comer meer, met een aantal lusthuizen.

TRAMONTI, Sicil. stadje, in het Napolit. Principato citra, 2900 inw.

TRAMORE, Ier. d. 2 uur Z. W. van Waterford, aan eene gevaarlijke baai, die men vaak voor Waterford harbour neemt. Men vindt er goede zeebadsinrigtingen, en de pl. is welgebouwd.

TRAMUTOLA, Sicil. stad, in het Napolit. Basilicata, 4000 inw.

TRAN, Spaan. vlek van Guipuscoa, aan de riv. Bidazzoa.

TRANCOSO, Port. stadje van Beira, bemuurd, 2 kasteelen, 2000 inw.

TRANEKIAR, Deen. bergkasteel, op het eil. Langeland.

TRANENT, Schot. kerspel, gr. Haddington, aan den Fortschen frith, ruim 3000 inw. Een eveneensgenoemd vlek in hetzelfde heeft er 1400.

TRANFRANT, kleine Afrik. zeepl. van Algiers, 10 uur Z. W. van Oran.

TRANI, Sicil. stad, in het Napolit. Bar, op eene landpunt aan de Golf van Venetie, welgebouwd, met een oud en sterk kasteel, eene schoone Aartsbisschopskerk, eenigen uitvoer van olie en koren, en 14,000 inw.

TRANOE, eil. met 4 ontzaglijke pieken, aan de Noorw. kust, onder den Poolkring.

TRANQUEBAR, Ind. zeepl. van Tanjore, aan den mond van de Cavery, door de Denen, die er het fort Daneborg hebben, tegen 2000 Pagoden jaarlijks, van den Rajah gekocht, met 1 Roomschez, kerk, 1 Luth. 1 zendelingskerk, waar men in het Maleisch predikt, 1 moskee en 5 pagoden, katoenfabr. zoutketen, 1 zendelingsdrukkerij, handel, ongeveer 20,000 inw. 11° 11' N. Br.

TRANQUILLE (KAAP) Zuidpunt van het Turk. eil. Rhodus.

TRANS, Fr. vlek, dép. Seine infér. 4 uur N. van Ancenis, 900 inw. en meer andere Fr. pl.

TRANSFIGURATION, Rus. eil aan Amerika's uiterste N. W. kust, in Behrings kom.

TRANSINNE, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neuschateau, 380 inw.

TRAPANI (*Drepanum*) Sicil. stad, in den Val di Massara, op eene landpunt, die eene ruime en goede haven vormt, waar schepen van 300 ton digt aan de kaai kunnen liggen. Dezelve wordt door een fort op het eil. Colombrera gedeekt, en de stad is

versterkt en geregeld van aanleg; zij heeft vele fraaije kerken, kloosters en andere gebouwen. Men maakt er veel zout, handelt daarin, en in soda koraal en alabast, dat men er tevens bewerkt. Men telt er ongeveer 20,000 inw. 38° 5' N. Br. *Kaap Trapani* of *Trepani*, heet een voorbergeerte op de Noordkust van het Turk. eil. Candia; en een vlek op de Westkust van Morah heet *Trapano*. Over *Trapani di Monte* zie GIULIANO (SAN).

TRAPPE (LA) vermaard Bernardijnerklooster, in een Fr. dal, bij het dorp Soligny, waar men een zeer gestrengen leefregel volgt.

TRARBACH, zie TRABEN.

TRASARTS, Moorenstam, ten N. van de Afrik. riv. Senegal, die veel gom op de zeekust aanbrengt, maar slecht en roofziek van aard is.

TRAU, Oostenr. stadje, in den Dalmat. kreits Spalatro, op een eilandje, tusschen het eil. waarover zie BUA, en het vaste land, van welk laatste de pl. door een vaarwater, waarover er eene brug ligt, afgescheiden wordt. Zij heeft eene kleine haven, en bedient zich van de grootere des gezegden eil. tot den uitvoer van den wijn, de olie, enz. der schoone omstreken. Zij heeft ongeveer 4000 inw.

TRAUN, Beij. riv. aan de grenzen van het Salzburgsche; Oostenr. riv. die uit Stiermarken door het land Ob der Ens, de *Traunsee*, waarover zie GEMUNDEN, en nog een ander meer, naar den Donau loopt.

TRAUNKIRCHEN, Oostenr. vlek, land Ob der Ens, op den Westoever der Traunsee, Z. van Vocklabruck.

TRAUNSTEIN, Beij. stad, Isarkreis, aan den Traun, bemuurd, met een koninklijk slot, groote zoutwerken, 2500 inw. Oostenr. vlek in het land Unter der Ens, viertel Obermanhartsberg; Oostenr. bergspits van het land Ob der Ens, O. van de Traunsee, 5600 voet hoog.

TRAUNVIERTEL, Oostenr. deel van het land Ob der Ens, dat voor de bijvoeging van het Salzburgsche in vieren gedeeld was, aan den Noordkant vlak en vruchtbaar, aan den Zuidkant vol hoge bergen, gemsen, zoutmijnen en smederijen van klingen, seisens, enz. Men telt in het gezamenlijke land ongeveer 170,000 inw.

TRAUTENAU (*Tratnow*) Boh. d. kreits van Königingratz, linnenree-derij, enz. 2100 inw.

TRAUTMANSDORF, Oostenr. vlek, in het land Unter der Ens, viertel Unterwienewald, met 1 slot, en den naam aan een Vorstenhuis ge- vend, welks voornaamste bezittingen in Boheme liggen.

TRAVAGLIATO, Ven. Lomb. vlek, nabij Brescia, 2000 inw.

TRAVALLA, kleine Oostind. zeepl. der Westkust van Celebes; 1° 10' Z. Br.

TRAVANCORE, Zuideinde van de Malabarsche kust, door de Ghauts van Tinevelly gescheiden, ten Z. en W. aan zee palend, Cranganor en een voormalig deel van Cochin be- vattend, en door een Rajah gere- geerd, die te Trivandapatam resi- deert, een bondgenoot der Eng. O. I. comp. is, en krijgsvolk heeft, dat op de Europeesche wijze gedresseerd is. Een deel der St. Thomas Christe- nen, en vele andere door de Port. bekeerde, staan onder zijn gebied, en daartoe behooren de zeepl. Coi- lan, Coleshy, Aibacca en Anjenga, van welke althans de laatste door- gaans Eng. bezetting heeft. De Eng. hebben er voorts aan het hof een Resident, en genieten $\frac{1}{3}$ van des lands inkomsten, die men op 500,000 guldens begroot. Uitgevoerd wordt er voornamelijk peper. Men vindt er voorts rijst, kardamom, kassia, in- digo, en in de Ghauts veel hout, in het welke er zich tijgers, olifanten, buffels en apen, onthouden.

TRAVANCORE, gewezene hoofdpl. van het eveneensgenoemde vorstendom, thans veel minder groot, dan voor- heen, oulings *Mallara* geheeten.

TRAVE, Lubeksche riv. die uit het Holsteinsche voortkomt, Lubek bespoelt, en bij *Travemünde* in de Oostzee valt. Hier heeft zij aan zich een vuurtoren ter hoogte van 100 voet, een klein fort, en op 54° 5' N. Br. 5° 32' O. L. de gezegde Lü- bekse pl. met 950 inw. welke eenigzins versterkt is. Dezer haven kan 60 schepen van 200 ton bevatten, en heeft nevens zich buiten de bank eene reede voor zwaarder vaartuig.

TRAVENDAHL, Deen. vorstelijk slot, in het Holsteinsche, den naam aan een amt gevend; vrede van 1700.

TRAVERS, Zwits. hoofdpl. van

een distr. in het canton Neuchâtel, dat *Val de Travers* heet, door de Reuse bewaterd wordt, en 6 dd. en 4000 inw. heeft, die vele uurwerken, kousen en kant vervaardigen.

TRAVNICK, Turk. stad van Bosna, sandsjakschap Isvornik, en verblijfpl. van den sandsjak, aan den voet van eene bergketen, tusschen 2 riv. met veel handel, en 8000 inw.

TRAVO, Parmez. vlek, distr. Pia- cenza, aan de Trebia.

TRAWDEN FOREST, Eng. vlek van Lancaster, 1914 inw. Een ker- spel van Wallis, gr. Merioneth, met 1481 inw. heet *Trawsfynydd*.

TRAZ OS MOUTES, Port. prov. in het N. O. des Koninkrijks, van 2 kanten aan Spanje grenzende, en voorts aan den Douro en eene berg- reeks, die haar van Entre Douro e Minho scheidt. Zij is zelve ook bergachtig: Langs den Douro, en in andere lage streken, is de lucht er drukkend heet: elders is dezelve vrij koel. Op daartoe geschikte pl. bouwt men er veel rooden en witten Port- wijn, en veel koren; en men kweekt veel ooft en tuinvruchten. Men wint honig en zijde, en drijft veeteelt. Uitgevoerd worden er ezels, muil- ezels, paarden, wol, eikenschors en kastanjes, benevens koren, zijde en zijden stoffen, die men er weeft. Het fabriekwezen is er intusschen van weinig aanbelang. De 350,000 inw. onderscheiden zich boven de andere Port. door krijgshaftigheid. De prov. is in 4 Correicaos gedeeld.

TRAZEGNIES, Nederl. d. van He- negouwen, nabij Charleroi, 1152 inw.

TREACHEROUS BAY, noemen de Eng. een Oostind. inham aan de Oostzijde van Billiton, met vele door- gaans blinde ondiepten.

TREASURY ISLANDS, eenige digt bij een liggende eilandjes, die tot de Austral. Salomons eil. behooren, en gezamenlijk 10 uur omvangs heb- ben. Zij zijn laag van grond en houtrijk. Het Noordelijkste ligt met het midden op 7° 23½ Z. Br. 150° 45' O. L.

TREBBIN, Pruis. stadje, in het Brandenb. regtsg. Potsdam, 1200 inw.

TREBES, Fr. vlek, dép. Aude, nabij Carcassonne, aan het Canal du Midy.

TREBIA, Parmez. riv. die boven Piacenza in den Po uitloopt.

A a a

TREBIGNÉ (*Tscherbenidsche*) Turk. stad van Bosna, aan een riviertje van haren naam, sandsjakschap Hersek, met 1 Roomschegez. bisschop en 10,000 armoedige inw.

TREBISONDE, zie **TARABOSAN**.

TREBISSOW, zie **TEREBES**.

TREBITSCH (*Trebitz*, *Trzebicze*) Oostenr. stad, in den Morav. kreits Iglau, aan de Iglawa, welgebouwd, lakenweverijen, handel in koren, enz. 4700 inw. waaronder vele Israëlieten.

TREBNITZ, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Breslau, tot het vorstendom Oels behoorend, met veel kunstvljt, en 2700 inw. Een Boh. vlek, kreits van Leutmeritz, met 150 huizen, heet *Trebnitz*, of *Trzebanicze*.

TRECASI, Sicil. zeepl. in de Napolit. Terra d'Otranto, 1 kleine haven.

TRECASTLE, vervallend Brit. vlek van Wallis, gr. Brecknock.

TREGENTO, Pausel. stadje, 4 uur W. N. W. van Ferrara.

TREDONNOCK, Eng. kerspel van Monmouth, met eene brug over de Usk.

TREEBRIDGE, Eng. distr. van Norfolk, gedeeltelijk door achtereenvolgende indijkingen aan de zee ontwoerd.

TREFFURT, Pruis. stadje, in het Erfurtsche. op een berg, aan de Werra, die hier bevaarbaar wordt, ongeveer 1500 inw.

TREFFYNON, eigenlijke naam van het Eng. Holywell, in Flintshire.

TREFONTI, 3 eilandjes, aan de kust van den Sicil. Val di Mazzara.

TREFORT, Fr. cantons, hoofdpl. dép. Ain, op een berg, 4 uur N. O. van Bourg, met 11 gehuchten na genoeg 2300 inw.

TREGANON (*Tregaron*, *Cairstown*) Brit. vlek van Wallis, gr. Cardigan, nabij de Tivi, handel in vee, enz. In het gr. Montgomery heeft een ander *Treganon* 658 inw.

TREGONY, Eng. marktvlek van Cornwall, aan den Fal, 923 inw.

TREGUIER, Fr. cantons hoofdpl. dép. Côtes du Nord, arond. Lannion, op een schiereil. aan den mond van een eveneensgenoemd riviertje, met eene veilige haven voor schepen van 200 ton, visscherij, handel in koren, linnenrederij, papierfabr. 2100 inw.

TREIGNAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Corrèze, 7 uur N. van Tulle, fabr. van katoenen, hoeden en kousen, na genoeg 2600 inw.

TREIGNES, Nederl. d. van Namen, 2 uur van Philippeville, 577 inw.

TREIGNY, Fr. vlek, dép. Yonne, 3 uur Z. O. van St. Fargeau, 1800 inw. en meer andere Fr. pl.

TREILLÈRES, Fr. vlek, dép. Loire infér. 5 uur N. O. van Nantes, ongeveer 1300 inw.

TREIS, Pruis. vlek, in het Nederrijnsche regtsg. Koblenz, aan den Moesel, visscherij, wijnbouw, 1100 inw.

TREISAMKREIS, Bad. kreits, zijnen naam van eene riv. die bij de hoofdpl. Freyburg in den Rijn valt, ontleenend, ten Z. en N. door den Wiesenkreis en Kinzigkreis begrens, vruchtbaar en digt bewoond, met 242,000 inw.

TREISHNISH, groep van kleine en onbewoonde Schot. Hebriden, tot Argyleshire behoorend, 4 uur W. van het eil. Mull; 56° 30' N. Br.

TRELLEBORG, Zweed. zeed. met eene goede reede, even ten Z. van de Sond en Falsterbo; 55° 22' N. Br.

TRELON, Fr. cantons hoofdpl. dép. du Nord, 3 uur Z. O. van Avesnes, 1100 inw. die in ijzer werken.

TREMADOCK, Brit. vlek van Wallis, gr. Caernarthen, eerst onlangs gebouwd, met ingedijkt land.

TREMAN, Ind. stad van Carnate, aan den Coleroon; 11° N. Br.

TREMBAWLA, Oostenr. stadje, in den Galizischen kreits Tarnopol.

TREMBLADE, Fr. zeepl. dép. Charente infér. op den linker oever der Seudre, 1 uur Z. van Marennes, met eene haven voor schepen van 600 ton, uitvoer van zout, wijn, brandewijn en edik, 2500 inw.

TREMBLAY, Fr. vlek, dép. Eure et Loir, 3 uur Z. van Dreux, en meer Fr. pl.

TREMBLEUR, Nederl. d. van Luik, nabij Daalhem, 1800 inw.

TREMESAN, zie **TLEMSAN**.

TREMENTINE, Fr. vlek, dép. Maine et Loire, nabij Cholet, fabr. van linnen, enz. 1700 inw.

TREMITI, 3 Sicil. eilandjes, in de Golf van Venetie, 5 uur van het Napolit. Capitanata, met 2 kloosters op de 2 grootste, overigens genoegzaam onbewoond; 42° 10' N. Br.

TREMLES, Boh. stadje der LIECHTENSTEINEN, kreits van Tabor, ongeveer 1000 inw.

TREMOLETO, Tosk. vlek, prov.

Pisa, omstreeks Livorno.

TREMOUILLE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vienne, 3 uur O. van Montmorillon, 800 inw. en meer Fr. pl.

TREMSBUTTEL, Deen. vlek, in het Holsteinsche, 6 uur van Hamburg,

TRENDELBURG, Keurhess. stadje van Niederhessen, met vervallene muren, 1 slot en 900 inw.

TRENO, Ven. Lomb. vlek, een weinig W. van Milaan.

TRENT, Eng. riv. die in Staffords-hire ontspringt, verscheidene andere riv. opneemt, langs gegravene vaarten met de Mersey, Severn en Theems, gemeenschap heeft, en door hare vereening met de Ouse den Humber vormt. Het getijde klimt er tot Gainsborough.

TRENTE (*Trient*) Oostenr. kreits met 136,000 inw. het Oosterdeel van het aan Italie grenzend deel van Tyrol bevattend, dat het voornaamste van het gewezen prinsdom van Trente is. De hoofdpl. *Trente* ligt aan de Adige, nabij de Ital. grenzen, in eene kleine en aangename vallei, waar het intusschen des zomers te heet en des winters zeer koud is. De stad is versterkt, doch onhoudbaar. De straten zijn er tamelijk wijd en wel gevloerd. Men onderscheidt er het bisschops-paleis, de bisschopskerk en de kerk van Maria Maggiore, in welke gebouwen de Trentsche kerkvergadering gehouden word, van welke men in het laatstgenoemde eene afbeelding vindt. *Trente* heeft voorts een kasteel, een lyceum, een gymn. fabr. van zijden stoffen en garen, bouw van wijnen tabak, eng. 600 inw. 46° 6' N. Br.

TRENTON, Noordam. hoofdpl. van het gr. Huntingdon, in Nieuw Jersey, aan de Delaware, welgelegen, fraai en bloeiend, met 1 akademie, 4 bedhuizen, 2 katoenfabr. en, het naburige Lambertton medegerekend, 3000 inw. hoofdpl. van het gr. Jones, in Noordcarolina, aan de Trent; vlek van het gr. Oneida, in Nieuw York, 1550 inw. en meer Noordam. pl.

TRENTSIN (*Trentschin*) Hung. regtsg. in het N. W. des lands, aan Galizie, Moravie en Silesie palend, bergachtig, met vele gezondheidsbronnen, velerlei vruchten, maar geen wijn, 250,000 inw. deels Hung. en Slawakken, en eene eveneensgenoemde hoofdpl. die aan den Waag ligt, 1 slot, 1 piaristen collegie, en geza-

menlijk met eene voorstad, 5100 deels Roomschegez. deels Luth. en Israëlit. inw. heeft.

TREPANI (KAAP) zie TRAPANI.

TREPASSÉS (BAIE DES) Fr. zee-inham, dép. Finisterre; 48° 3' N. Br. 9° 31' W. L. Noordam. baai, aan de Zuidkust van Terreneuve, ruim en veilig; 46° 50' N. Br. 57° 54' W. L.

TREPIEDS (LES) Fr. klippen in de nabijheid van Morlaix.

TREPORT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Seine infér. aan den mond van de Bresle, met eene kleine haven, visscherij, enz. 2000 inw. 50° 4' N. Br.

TREPTOW (ALT) ook *Treptow am Tollensee*, Pruis. stadje, in het Pommersche regtsg. Stettin, bemurd, met eenig fabriekwezen, tuinbouw, 2600 inw. 53° 30' N. Br.

TREPTOW (NEU) ook *Treptow an der Rega*, Pruis. stad, in het Pommersche regtsg. Stettin, met 1 slot, fabr. van wollen stoffen, kousen en hoeden, visscherij, koopvaardij, zeehandel, 4000 inw. 54° 5' N. Br.

TRES FORCAS, Afrik. kaap, met een wachttore, op de Noordkust, een weinig ten W. van Melilla.

TRES ISLAS, zie DRIE EILANDEN, in het Supplement.

TRES MONTES, Zuidam. schier-eil. en kaap van Chili; 45° 11' Z. Br.

TRESCO, een der Eng. Sorlings eil. uitermaten vruchtbaar, met 40 gezinnen en een klein fort.

TRESCORIO, Ven. Lomb. vlek, regtsg. van Bergamo.

TRESCOWITZ (*Treskotowice*) Oostenr. vlek, in den Morav. kreits Znaym, ruim 800 inw.

TRESSON, Fr. vlek, dép. Sarthe, 6 uur Z. O. van Le Mans, 1200 inw.

TRESWITZ, Beij. hoofdpl. van een landgericht, met 2200 inw. in den Regenkreis, met een slot.

TRESTENBERG, zie TASNAD.

TRETS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Bouches du Rhône, 4 uur Z. O. van Aix, zeepfabr. wijnbouw, marmergroeven, steenkoolmijnen, 2900 inw.

TRETTEAUX, Fr. vlek, dép. Allier, arond. La Palisse.

TRETTO, Ven. Lomb. vlek, regtsg. Venetie, op een berg, met aanzienlijke goud- en zilvermijnen.

TREUCHTLINGEN, Beij. vlek, Re-zatkreis, aan den Altmühl, tweederlei kerken, fabr. 800 inw.

A a a 2

TREUEN, Saks. stadje, Voigtland, 1 slot, katoenfabr. 1500 inw.

TREUENBRIETZEN, Pruis. stad, in het Brandenb. regtsg. Potsdam, aan de Nieplitz, lakenweverij, linneereederij, enz. 3400 inw.

TREVANNION, een der kleinste Koningin Charlottes eil. van Australië, voor een inham van het eil. Egmont, die *Trevannion's Lagoon* heet. *Cape Trevannion* noemen daarentegen de Eng. het N. W. uiteinde van het kleine eil. 10° 39' Z. Br. 159° 58' O. L.

TREVENEN, zie UAPOA.

TREVES, Fr. vlek, dép. Maine et Loire, aan de Loire, 3 uur N. W. van Saumur, en meer Fr. pl. zie voorts **TRIER**.

TREVETHIN, Eng. kerspel van Monmouthshire, 2423 inw.

TREVI, Pauzel. stadje, op een berg, deleg. Spoleto.

TREVICO, Sicil. stad, in het Napolit. Principato ultra, 2500 inw.

TREVIÈRES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Calvados, 3 uur W. van Bayeux, handel in boter en kaas, die men hier en hier omstreeks zeer goed maakt, ongeveer 1000 inw.

TREVIGLIO (*Triviglio*) Ven. Lomb. stad, deleg. Bergamo, 5 uur Z. van de hoofdpl. aan de Adda, lakenweverij, zijdeweverij, jaarmarkt, 6200 inw.

TREVINNO, Spaan. hoofdpl. van een regtsg. in de prov. Avala gelegen, maar tot die van Burgos behoorend.

TREVISO, Ven. Lomb. hoofdpl. van een regtsg. met ongeveer 300,000 inw. dat vruchtbaar en zacht van lucht is. De stad ligt aan den samenloop van 2 riviertjes, 7 uur N. ten W. van Venetië. Zij is bemuurd en vrij wel gebouwd, met ongeregelde maar wijde en welgevloerde straten, eenige dusgenoemde paleizen, 1 kasteel, 1 lyceum, 1 schouwburg, vele kerken en kloosters, fabr. van zijden stoffen en katoenen, messenmakerijen, handel in vee, koren en vruchten, 1 welbezochte jaarmarkt, 1 bisschop en 12,000 inw.

TREVoux, Fr. hoofdpl. van een arond. met 66,000 inw. dép. Ain, 5 uur N. van Lyon, in het hangen van een berg, aan de Saône; met eenige kunstvljt en 2800 inw. Eenige Jesuiten gaven hier een *Dictionnaire universel* en de *Memoires de Trevoux* uit.

TREWARDRETH, Eng. visschersd.

met 741 inw. op de Zuidkust van Cornwall, nabij Fowey, aan eene kreek, die in de *Trewardreth Bay* uitloopt.

TREYM (*Tour de Tréme*) Zwits. marktplek, canton Fryburg.

TREYSA, Keurhess. stadje, prov. Ziegenhayn, aan de Schwalm, met eene steenen brug over de riv. 1 slot, kousenfabr. 1900 inw. Keurhess. d. in Oberhessen, aan de Lumbde, 1200 inw.

TRIAL, Schot. kaap, aan de Z. O. kust van het Hebrid. eil. Jura; 55° 54' N. Br. klippen ten W. van Nieuw Holland, tusschen 19° 30' en 21° Z. Br. maar ten aanzien der eigenlijke ligging nog onbekend.

TRIANA, Zuidam. stad van Chili; 34° 19' Z. Br. eigenlijk *Santa Cruz de Triana*; zie voorts **SEVILLE**.

TRIANGLE, Zuidam. eil. in den mond van den Oronoko, en een der kleinste Bahamas eil. 20° 51' N. Br. *Triangles* heet een gevaarlijk Oostind. rif, ten N. van de Paracels, en 2 groepen van klippen en eilandjes, in de baai van Honduras, *Noorder* en *Zuider* toegeuoemd; 18° 50' en 17° 5' N. Br.

TRIANON, Fr. koninklijke lusthuizen, in het park van Versailles, *Grand* en *Petit* toegeuoemd.

TRIAUCOURT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Meuse, 6 uur ten N. van Bar sur Ornain, 900 inw.

TRIBALE, Fr. vlek, dép. Tarn, bij La Caune, lakenfabr.

TRIBAU, Oostenr. stad, in den Morav. kreits Olmutz, aan de Trzebowka, met 1 slot, 1 Priestencollegie, fabr. van wollen stoffen en katoenen, 3100 inw. ook *Morawska Trzebowka*, en *Mährisch Tribau*, ter onderscheiding van *Böhmisch Tribau*, in den Boh. kreits Chrudim, met 900 inw. dat aan de **LIECHTENSTEINEN** behoort.

TRIBESEES, Pruis. stadje, in het Pommersche regtsg. Straalsond, aan de Trebel, 1600 inw.

TRIBOLI, zie **TRABOLI**.

TRIBSTADT (*Triptstadt*) Beij. stadje, in den Rheinkreis.

TRIBULATION (CAPE) N. W. punt der Trinity bay, aan Nieuw Hollands N. O. kust.

TRIBUR, Hess. vlek, prov. Starkenburg, 1300 inw.

TRIBUTARIOS (LOS) Westind. eilandje, aan de Noordkust van Cuba.

TRICARICO, Sicil. bisschopsstad,

in het Napolit. Basilicata.

TRICERO, Sard. stadje van Piemont, prov. Vercelli, 900 inw.

TRICESIMO, Ven. Lomb. vlek, ten N. van Udine.

TRICHERY, Turk. stad van Rumeli, op het schiereil. dat den Voloschen inham van den Archipel aan de Oostzijde afsluit, met veelscheepsbouw en 5000 inw. $39^{\circ} 15'$ N. Br.

TRICHINOPOLY, Ind. stad van Carnate, hoofdpl. van een eveneensgenoemd distr. aan de Cavery, wel versterkt, en door de Eng. O. I. comp. steeds wel bezet, met een paleis van den voormaligen Vorst, 1 moskee, 2 pagodes, veel kunstvljt en handel; $10^{\circ} 50'$ N. Br.

TRICOLOOR, Ind. stad van Carnate; $11^{\circ} 59'$ N. Br. $74^{\circ} 27'$ O. L.

TRICOT, Fr. vlek, dép. Oise, 2 uur Z. van Montidier, 1200 inw. die wollen stoffen vervaardigen, en wier voorouders, zoo men wil, aanleiding gaven, dat men het woord *tricoter* voor *breiden* bezigde.

TRIE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Hautes Pyrenées, aan de Baise, 5 uur O. N. O. van Tarbes, 1800 inw.

TRIEBEL, Pruis. stadje, in het Brandenb. regtsg. Frankfurt, met 1 slot, linnenreederij, pottbakkerijen, 1 steenbakkerij, enz. 1200 inw.

TRIEL, Fr. vlek, dép. Seine et Oise, aan de Seine, 7 uur W. ten N. van Parijs, veel doortogt, 1900 inw.

TRIENAGH BAY, aan Ierlands Westkust; $54^{\circ} 55'$ N. Br.

TRIENT, zie TRENTE.

TRIER, Pruis. regtsg. prov. Nederland, aan den Moescl. een deel van Luxemburg bevattend, en aan het overige palend, bergachtig, met veel hout en weiland, benevens mijnen van ijzer, lood, kalmijnsteen, koper en steenkool, linnenreederij, fabr. van glas, aardewerk, ijzerwerk, enz. weinig landbouw, 315,000 inw. in de hoofdpl. en de kreitsen van Trier, Saarlouis, Saarbruck, Ottweiler, Merzig, Berncastel, Bittburg, Pruiin, Daun en Witlich.

TRIER (*Treves*) Pruis. stad, welke een der kreitsen van het eveneensgenoemde regtsg. uitmaakt, aan den Moescl, in eene schilderachtige ligging, met eene brug over de riv. tamelijk wijde straten, vele tuinen binnen de muren, eene gewezen Aarts-

bisschopskerk, vele andere kerken en kloosters, 1 paleis der voormalige Keurvorsten van Trier, dat tot kazernengebezigd wordt, 1 collegie, en boekerij, 1 oudheidkundig museum en genootschap, fabr. van laken en kazimir, kousenweverij, looijerijen, scheepsbouw, handel in moezelwijn en hout, ongeveer 10,000 inw. en met de belendende dd. ongeveer 13,500 $49^{\circ} 46'$ N. Br. $1^{\circ} 45'$ O. L.

TRIESDORF, Beij. Konings lustslot en tuinen, nabij Ansbach.

TRIESCH, Oostenr. vlek, in den Morav. kreis Iglau, 1 slot, fabr. van wollen stoffen, mijnwerk, 3100 inw. waaronder 700 Israëlieten.

TRIESTE, een der 2 gouv. van het Oostenr. koningrijk Illyrie, deszelfs Zuiderhelft bevattend, en aan den Noordkant door de Sau begrensd. Over deszelfs bevolking, kreitsen, enz. zie ILLYRIE. Deszelfs kreits *Trieste* met 180,000 inw. bevat het onderdeel Trieste, dat ongeveer 49,000 inw. heeft, Duino met 40,000, Capo d'Istria met 69,000 en Rovigno met 25,000.

TRIESTE, hoofdpl. van een gouv. kreits en onderdeel van Illyrie, aan eene golf van haren naam, die het N. W. uiteinde der Golf van Venetie vormt, uit eene Oude stad op een berg met een kasteel op deszelfs top bestaande, en eene dusgenoemde Josephsstad, en Nieuwe stad, op eene vlakte, van een kanaal, dat tot haven dient, en aan den buitenkant wel gedeckt is, doorsneden, geregeld en wel gebouwd, en *Theresienstad* geheeten. Men onderscheidt er de bisschopskerk, en gewezen Jesuitenkerk. Lutherischen, Gereform. Joden, Grieken en Armeniers, hebben er kerken, en de laatsten eene boekdrukkerij. De stad heeft verscheidene godshuizen, 1 lazareth, 1 beurs, 1 gym. 1 boekerij, 1 schouwburg, 1 geleerd genootschap, 1 scheepvaartsschool, veel scheepsbouw, fabr. van loodwit, zeep, leder, papier, aardewerk, rozenolie, enz. branderijen, 1 suikerrafinaderij, 1 wasbleek, touwslagerijen, visscherij, scheepvaart en zeehandel; zijnde dit de voornaamste pl. van uitvoer voor de Oostenr. staten. Men vindt er wisselbanken, assurantiecomp. handelhuizen van verschillende natien. De omstreken zijn rotsig, en het vee valt er klein. Intusschen bevat het

naaste grondgebied koolmijnen, 3 zoutwerken, eene voorstad en in het geheel 9000 inw. De bevolking der stad wordt op 40,000 menschen geschat, en neemt steeds toe; $45^{\circ} 38' N. Br.$ $8^{\circ} 54' O. L.$ *Trieste* noemt men voorts ook een eil. in de Golf van Campeachy, dat door een eng vaarwater van Port Royal eil. gescheiden wordt, en men geeft aan het Oostind. eil. Mego ook den naam van *Trieste* of *Triste*.

TRIGARDON, Turk. stad van Albanie, aan den mond van den Aspropotamo, met eene verzande haven.

TRIGNO, Sicil. riv. die uit het Napolit. Molise bij Vasto in zee valt.

TRIGT, Nederl. d. van Gelderl. arond. Thiel, 650 inw.

TRIKALA, Turk. stadje van Morah; en berg van denzelfden naam, met een wijd uitzigt, 6 uur van Corinthe; zie voorts **TIRHALA**.

TRILLO, Spaan. d. prov. Madrid, aan den Taag, met warme baden.

TRIM, Ier. hoofdpl. van het gr. Eastmeath, aan de Boyne.

TRIMAPORE, Ind. stad van Carnate; $10^{\circ} 20' N. Br.$

TRIMBUCA, Ind. vesting van Aurungabad; $20^{\circ} N. Br.$ $68^{\circ} 49' O. L.$

TRINCOMALEE, Ind. havenpl. aan de N. O. zijde van Ceylon, op een schiereil. dat een inham afsluit, welke zich in twee takken deelt, waarvan de Noordelijkste 500 schepen voor anker bevatten kan. De Zuidelijkste is vol ondiepten. Beide worden door een fort bestreken, dat eene zwartestad nevens zich heeft, en op de uiterste punt van het schiereil. dat beide bevat, verheft zich het genoegzaam onwinbare kasteel Oostenburg. De bevolking der stad bestaat voornamelijk uit inlanders en zwarte Portugezen, maar de lucht is er ongezond, en de omstreken worden slecht bebouwd. Ververschingen zijn er voor de schepen moeilijk te bekomen; alwaarom de haven weinig gebruikt wordt. Zij veroorzaakt inmiddels, zoo als Ceylon over het geheel, en de Kaap de Goede hoop, zware uitgaven aan de Brit. Kroon, die dat een en ander aan zich houdt, om dat het voor hare vloeten van veel dienst kan zijn. Eene haai aan de Oostzijde van het schiereil. in welke er eenige riv. uitloopen, wordt bij den Z. W. mousson boven de ei-

genlijke haven bezocht. Vlaggestokspunt ligt er op $8^{\circ} 33' N. Br.$

TRINDEL, Deen. rif, dat van de Oostzijde van Falster Z. O. aan loopt. Eene klip ter halver wege tusschen Jutland en Noorw. heet *Trindelen*.

TRINESIA, Turk. vlek van Morah, aan den Eurotas en het binnenste der golf van Kolokythia.

TRING, fraai Eng. vlek van Hertfordshire, met 1850 inw. en het d. *Little Tring* in de nabijheid.

TRINGANO, hoofdpl. van een vorstendom, op de Oostzijde van het Maleische schiereil. met eene goede haven, waar men van den Rajah stofgoud, dammer, tin en peper, tegen opium, ijzer en fabriekgoederen, inhandelt.

TRINIDAD, eilandje in de Straat van Magellaan; Ocean. eil. waarover zie **ASCENSION**, Westind. eil. aan de N. O. kust van Zuidam. met de N. O. punt op $10^{\circ} 52' N. Br.$ en eene *Spanish Town*, of *Port Spain*, genoemde hoofdpl. op $10^{\circ} 38' N. Br.$ $66^{\circ} 31' W. L.$ Men vindt er voorts een St. Joseph, dat de hoofdpl. was, toen het sints 1797 Brit. eil. nog Spaan. was. Sints 1783 klom de bevolking er van 2765 inw. binnen 6 jaren tot 18,918 inw. en in 1813 bedroeg zij 11,000 inw. van zeer verschillende oorsprong; doch meerendeels bekeerde en brave inlanders, in 8 missien, en 22,000 Negerslaven. Men bouwt er voornamelijk suiker, katoen, koffij en kakao. Kaneel en kruidnagelen willen er ook wel voort, en men vindt er een overvloed van Westind. gewassen. De lucht is er warm, maar niet ongezond. Men bezit vele eigene schepen, en drijft veel sluikhandel.

TRINIDAD, Westind. stad, op de Zuidzijde van Cuba, aan eene riv. van denzelfden naam, met eene haven, van waar er veel suiker en koffij wordt uitgevoerd. Onder de inw. zijn er vele zeevarenden; $21^{\circ} 48' N. Br.$ $84^{\circ} 54' W. L.$ Zuidam. vlek aan de Parana; $27^{\circ} 7' Z. Br.$ vlek van Veragua, aan eene riv. die in de Westind. zee uitloopt; stadje van Guatimala, prov. Costa Rica, aan de Belen, 3 uur van zee; $15^{\circ} 46' N. Br.$ zie voorts **SANSONATE** en **ALDEA**.

TRINIDAD, Zuidam. riv. van Brazilië, Peru, Veragua, enz. Eene Nieuw Spaan. riv. die op $34^{\circ} N.$ tr. ont-

springt, en op 29° 30' N. Br. uit Luis Potosi, langs Galvestan's baai in de Golf van Mexico uitloopt, heet *Trinidado*.

TRINITA, Sard. stadje van Piemont, prov. Mondovi, 2500 inw.

TRINITÉ, Fr. cantons hoofdpl. dép. Morbihan, 5 uur N. W. van Ploermel, 600 inw. nog 15 andere Fr. pl. Westind. vlek op de Westzijde van Martinique, aan eene uitnemende havenkom van denzelfden naam, met veel handel; 14° 53' N. Br. groote baai aan de Oostzijde van Terre-neuve, waarvan een inham aan den Noordkant, op 48° 37' N. Br. 58° 9' W. den naam van *Trinité*, of *Trinity*, insgelijks voert.

TRINITY BAY, inham van Nieuw Hollands N. O. kust, tusschen Kaap Grafton en Kaap Tribulation. *Trinity island* noemde ook 2 grootere eil. aan Amerika's N. W. kust, en eenige kleinere tusschen dezelve en *Cape Trinity*, Zuidpunt van het eil. Kodiak, die op 56° 44½ N. Br. ligt.

TRINKUTTE, een der Ind. Nikobar eil. in de baai van Bengale.

TRINO, Sard. stad van Piemont, prov. Vercelli, aan den samenloop van Po en Astura, van eenige grachten doorsneden en vrij wel gebouwd, handel in vee en hammen, 5500 inw.

TRINOMALEE, Ind. stad van Carnate, op een berg, met een vermaarden Ind. tempel; 12° 16' N. Br.

TRIO, Turk. havenpl. nabij de Z. O. punt van het eil. Paros, in den Archipel, aan den Noordkant door eenige eilandjes gedeekt.

TRIONTO, Sicil. riv. die in de Napolit. Golf van Taranto uitloopt, en kaap daaromstreeks op 39° 48' N. Br. 11° 53' O. L.

TRIPATORE, 2 Ind. steden, van Tanjore en Barramaul.

TRIPETTY, Ind. stad van Carnate, met een zeer vermaarden en sterk bezochten tempel van VISJNU.

TRIPOLI, de Oostelijkste der Barbarijische staten, aan Afrika's Noordkust, tusschen Tunis en Egypte naar de hoofdpl. genoemd, en even ten O. van Gabes aanvangend. Deszelfs grenzen zijn aan de Oostzijde in de woestijn van Barca onbepaald. Landwaarts in strekt de staat zich naar evenredigheid niet ver uit, en deszelfs grondgebied is aldaar genoegzaam eene

enkele woestijn, in welke er zich vele roefdieren, slangen en schorpioenen, onthouden. Aan den zeekant is het veelal ook zandig, maar van zeer vruchtbare plekken doormengd, en van beken doorloopen. De hitte wordt er door zeewinden getemperd. Men vindt er allerlei Afrik. gewassen, en sommige elders niet voortkomende. De bevolking leidt deels een zwerfend herderleven, en fokt veel rundvee, en schapen, benevens buffels en kemels. Voor een klein gedeelte woont zij in bergholen. De overigen zijn landbouw drijvende Berbers, en voorts Mooren, Negers, Turken, Joden en Franken. Het gezamenlijke aantal wordt zeer verschillend begroot. Men leeft er voornamelijk van dadels en voorts van gerst, ander koren, ossen- en schapen-vleesch en gevogelte. Olie wint men er veel, benevens eenige zijde, was, honig en zout. Uitgevoerd worden er deze laatstgenoemde art. en wol, dadels, gom, struisvederen, enz. uit het binnenland, waarmede men over het in naam aan Tripoli onderhoorige Fezzan handelt. Met Egypte en Tunis, enz. doet men zulks ook, door middel van Oost en West trekkende caravanen. De handel is er meestal in handen van de Mooren en Joden, welke laatsten als bij uitsluiting de kooplieden van het hof zijn, terwijl beiden tevens eenig handwerk drijven, de Mooren het land rondom de steden bebouwen, en de Joden in het binnenlandsche gebergte eenige dd. bewonen. De Turken, met hulp van welke het land voormaals door Bassas van wegens Turkije werd beheerscht, maken een klein deel der tegenwoordige krijgsmagt uit, en hebben veel minder invloed dan voorheen, daar de tegenwoordige Bassa vele negers in dienst houdt. Deszelfs oudste zoon is met den titel van Bei opperbevelhebber over het gezamenlijke krijgsvolk. De Turken hebben over zich een Aga. De scheepsmagt wordt door een Schot. renegaat beheerd, en heeft zich, hoe gering zij ook is, laatstelijk ten dienste van de Ottomannische Porte, onder bevel van den Kapudan bassa gesteld. De krijgsmagt te lande laat zich ten hoogste tot 20,000 man, te voet en meerendeels te paarde brengen. De afgelegene

prov. van Derne en Bengazi hebben over zich Beis, die jaarlijks ongeveer 250,000 guldens inbrengen. Men schat de gezamenlijke inkomsten op ongeveer 1 miljoen guldens. Het land bevat vele oudh. en er wordt thans naar die van het Oosterdeel uit Engeland een opzettelijk onderzoek gedaan.

TRIPOLI, hoofdpl. van den eveneensgenoemden Afrik. staat, aan de Middell. zee, 9 uur ten W. van *Oud Tripoli*, op eene lage landpunt, bemuurd en wijd van omvang, doch slechts 25,000 inw. bevattend. Vele gebouwen zijn er van gehouwen steen, en 2 verdiepingen, met platte daken, waarop men lucht schept, en het hier onontbeerlijke regenwater opvangt. Men vindt er goede basars, caravanserais, moskees, consulaathuizen en baden, verscheidene synag. een klooster, een marmieren zegehoog uit den Romeinschen tijd, maar voorts slechte woningen voor den grooten hoop, bijkans geene vensters aan de straten, die intusschen zindelijk gehouden worden, terwijl de politie er ook anderzins zeer krachtdadig is. De Westzijde der stad heeft bijkans enkel Moorsche inw. De omstreken bevatten vele lusthuizen. Het kasteel is een groot en vrij wel versterkt, maar ongeregeld, gebouwd, aan de haven, die niet groot maar zeer veilig is. De stad heeft eenige weinige koopvaarders, maar verzendt vele goederen met Maltheesche en Turksche. Vele pelgrims der caravanan van Marokko, enz. gaan hier te scheep, om verder naar Egypte voort te reizen. Doorgaans komen er hier elk jaar 2 caravanan uit het binnenste van Afrika aan, benevens andere van Burnoe, enz. 32° 54' N. Br. 8° 18' O. L. zie voorts ITRABOLI en TARABLUS.

TRIPOLIZZA, Turk. stad, genoegzaam midden in Morah, 7 uur W. van Napoli di Romania, in een dal, gewezen verblijf van den sandsjak, bemuurd, met een kasteel op eene hoogte, eene tamelijk goede straat, een khan van gehouwen steen, een basar, eenige moskees en Grieksche kerken, laatstelijk, voor dat men er de belegerde Turken na de overgave vermoordde, ongeveer 12,000 inw.

TRIPONTARY, Ind. hofpl. van Cochin, aan een meer; 9° 57' N. Br.

TRIPOSSOOR, Ind. stad van Car-

nate, 10 W. ten N. van Madras.

TRIPOTAMI, Turk. stad van Morah, 8 uur N. ten W. van Tripolizza, in een vruchtbaar oord, met meestal Grieksche inw.

TRIPTIS, Saksen - Weim. stadje, aan de Orla, met veel kunstvljt en landbouw, 900 inw.

TRISTRAN D'ACUNHA'S EILAND, naar een Port. genoemd eil. van Oceanie, met Nightingale en Inaccessible eene groep vormend, welke men onder den naam van *Tristran d'Acunha's eilanden* besluit. Het eigenlijke *Tristran* of *Tristran d'Acunha's* eil. is het grootste, bevat een hoogen piek op 37° 5' Z. Br. verschaft uitnemend en ligt verkrijgbaar water, en wordt van zeevogels en robben sterk bezocht, om welker wil een Noordam. LAMBERT geheeten, zich er in 1810 heeft nedergezet, van wien het eil. den naam van ISLE DE REFRESHMENT, en de andere, waarover elders, wederom andere, ontvangen hebben.

TRISTE, zie MEGO.

TRIVADY, Ind. stad van Carnate, met een grooten tempel, die als citadel kan dienen; 11° 42' N. Br. 75° 12' O. L.

TRIVALENOOR, Ind. stad van Carnate; 11° 51' N. Br.

TRIVANDAPATAM, groote, volkrijke en doorgaans wel bezette, Ind. stad van Travancore, met een zomerpaleis van den Rajah; 8° 27' N. Br.

TRIVENTO, Sicil. bisschopszetel, in de Napolit. prov. Molise, aan den Trigno, 5100 inw.

TRIVERO, Sard. vlek van Piemont, prov. Biella, 3300 inw.

TRIVICARY, bijkans vernielde Ind. stad van Carnate; 12° 3' N. Br.

TRIVIER (Sr.) Fr. cantons hoofdpl. met 1200 inw. *Sr. Mognan*, of *en Dombes*, toegenoemd, 7 uur Z. W. van Bourg, welke pl. genoegzaam even ver ten N. W. van zich eene cantons hoofdpl. *St. Trivier de Courtois* met 1600 inw. heeft.

TRIVIERES, Nederl. d. van Hengouwen, arond. Mons, 574 inw.

TRIVIGLIO, zie TREVIGLIO.

TRIZAC, Fr. vlek, dép. Cantal, arond. Mauriac; 2 dd. dép. Eure et Loir en nog 1 Fr. pl. heeten *Trizay*.

TROARN, Fr. cantons hoofdpl. dép. Calvados, arond. Caen, 1000 inw.

TROBRIAND, Austral. eil. van Louisiade, met de Noordpunt op 8° 24' Z. Br. 146° 14' O. L.

TROCAZZANO, Ven. Lomb. vlek, deleg. Cremona, nabij de Adda.

TROCHILO, eene der Zuidelijkste landpunten van het Ion. eil. Cerigo, Z. O. van Kaap Lindo.

TROCHTELFINGEN, Hohenzollern-Hechingsche hoofdpl. van eene Furstenbergsche heerlijkh. 2300 inw.

TROCTOU, Oostind. eil. in den straat van Malacca, aan de kust van Queda; 6° 30' N. Br.

TROEL, Zuidam. eilandje, in den Essequibo, nabij den mond.

TROGEN, Zwits. vlek, canton Appenzel, in de Ausserrhoden, welgebouwd, met linnenrederij, handel in linnen, 2300 inw.

TROIS RIVIERES, Westind. riv. van Hayti, nabij Port de Paix. Een inham van het St. Jans eil. in de St. Laurens golf, heet, naar 3 daarin uitlopende riviertjes, *Baie de Trois rivières*; zie voorts **THREE RIVERS**.

TROITSK, Rus. kreitsstad, gouv. Orenburg, een vierkant met houten wallen en torens vormend. dat van eene gracht en een glacis omgeven is, en 500 huizen bevat. Men handelt er veel met Buchariers en Kirgizen van de kleine horde, die er veel vee aanbrengen; 54° 15' N. Br. 50° 34' O. L. Een *Troitsk*, 30 uur meer ten W. met 3000 inw. bestaat van landbouw. Een derde, met 3800 inw. ligt in het gouv. Pensa, 33 uur N. N. W. van de hoofdpl.

TROITSKO SAUSKAIA, Rus. fort, aan de Kiachta, en de Chin. grenzen, met 1 regtbank van koophandel.

TROITSKOI SERGIEW, Rus. vlek, gouv. Moscow, 11 uur Z. O. van de hoofdstad, met 4000 inw. waaronder 1000 monniken, in een klooster, dat versterkt is, en 9 kapellen bevat.

TROJA, Sicil. bisschops-zetel, in het Napolit. Capitanata; Tosk. eil. aan de kust der prov. Siena.

TROJANOW, Rus. stadje, in het gouv. Volhynie.

TROJE, zie **TROYE**.

TROKI, Rus. stadje van Lithauwen, aan een meer, met 2 vervallene sloten, en in de nabijheid, aan hetzelfde meer een *Nieuw Troki*, 6 uur W. van Wilna, met 300 houten huizen. De Groothertogen resideerden er weleer.

TROLLHETTA (*Trollhätta*; *Trollhoetta*) Zweed. pl. in Elfborgslân, nabij de 4 vallen, die de Gotha-Elf doet, kort na dat zij het Wener meer verlaten heeft, en aan het *Trollhettakanaal* met 9 sluizen, dat men om de watervallen henen gegraven heeft, en thans sterk bevaart. In 1812 passeerden er bij de 1800 vaartuigen. De pl. heeft smederijen, zaagmolens, timmerwerken voor klein vaartuig, en nogtans slechts ongeveer 500 inw.

TROMPERWICK, inham der Oostkust van het Pruis. eil. Usedom, aan de kust van Pommeren; 54° 40' N. Br. 8° 47' O. L.

TROMPEUR, noemen de Fr. Kaap Engano, aan de Oostzijde van Hayti; en het eil. Engano, aan de Z. W. kust van Sumatra, heet bij hen *Isle Trompeuse*.

TROMPIA, Ven. Lomb. dal, regtsg. Brescia, met groote ijzerwerken en ongeveer 13,000 inw.

TROMSOE, Noorw. pl. op een eilandje, in 1787 tot den rang van stad verheven, om er eenigen handel te vestigen. Men vindt er intusschen nog slechts 150 inw. 69° 38' N. Br.

TRONCHIENNES (*Drongen*) Nederl. vlek van Oostvlaanderen, nabij de hoofdpl. Gend, 4500 inw.

TROND (Str.) zie **TRUIJEN** (Str.).

TRONDRAY, Schot. eilandje, ten W. van het Hitsche Mainland.

TRONEKEN, Pruis. d. in het Nederrijnsche regtsg. Trier, 4 uur ten Z. Z. O. van Trarbach, met 1 slot.

TRONQUIÈRE, Fr. vlek, dép. Lot, 4 uur N. van Figeac, 1100 inw.

TRONTO, Pauzel. riv. die langs de grenzen van het Napolit. Abruzzo ultra, waar het sterke *Castel del Tronto* zich op eene hooge rots verheft, naar de Middell. zee loopt.

TRONZZANO, Sard. stadje van Piemont, prov. Vercelli, 2500 inw.

TROO, Fr. vlek, dép. Loir et Cher, 4 uur Z. W. van Vendome, fabr. van wollen stoffen, 1100 inw.

TROON (*Trune*) Schot. kaap, gr. Air, aan den Friih der Clyde, eene schoone havenkom vormende.

TROPEA, Sicil. stad, in het Napolit. Calabria ultra, aan de Golf van Euphemia, met 1 bisschop, fabr. van linnen en damast, porseleinaarde in de omstreken, 4000 inw.

TROPES (Str.) Fr. zeep. dép. Var,

A a a 5

arond. Draguignan, met 1 kasteel, kusthandel, visscherij van tonijnren sardijnen, eene scheepvaartsschool, 5700 inw. 43° 16' N. Br.

TROPIC KEYS, Westind. Heilige Maagden eilandjes, O. van Porto Rico, met vele zeevogels van den naam van *Tropicos*.

TROPPEAU, Liechtensteinsch Vorstendom, in Silesie, deels onder Pruis. opperheerschappij, deels onder Oostenr. en in den Morav. kreits Troppau begrepen, welke tevens het aan Oostenr. geblevene van Jagerndorf en Neisse bevat, en gezamenlijk bij de 200,000 inw. heeft.

TROPPEAU, gewezen hoofdpl. van het eveneensgenoemde vorstendom, thans die van den Morav. kreits Troppau, aan de Oppa, uit welker naam die van Oppeln en Troppau beide voortgesproten zijn, versterkt en welgebouwd, met 3 kerken, eenige kloosters, 1 oud vorstelijk slot, 1 museum dat er in 1814 werd aangelegd, 1 boekerij, 1 collegie, 1 schouwburg, 2 kazernen, 1 geweerfabr. eenig ander fabriekwezen, veel handel, met het aan de stad palende Katharinen-dorf te zamen 11,200 inw.

TROQUIRE, Schot. kerspel, gr. Kircudbright, met eene fraaije brug over de Nith, 3400 inw.

TROSA, Zweed. zeep. van Nykoping-slän, met eene kleine, maar goede haven, eenige scheepvaart en visscherij, 500 inw.

TROSÖE, Zweed. eil. waarop het voornaamste deel van Karlskrona ligt.

TROSSBERG, Beij. vlek, Isarkreis, met 1 slot en 800 inw.

TRON (*Petit*) Westind. inham, aan de Noordkust van het voormalig Fr. gedeelte van Hayti; inham aan de Westkust, en baai aan de Zuidkust van hetzelfde eil.

TROUN, kaap aan de Noordkust van het Kurilen eil. Atorku.

TROUP, Schot. kerspel, gr. Banff, aan zee, met de kaap Trouphead op 57° 39' N. Br.

TROWBRIDGE, Eng. stad van Wiltshire, over het geheel slecht gebouwd, met eene ruime kerk, eenige bedehuizen van dissenters, fabr. van fijne lakens en andere wollen stoffen, ruim 6000 inw.

TROWERT, Oostind. eilandje, aan de Zuidkust van Java; 7° 2' Z. Br.

TROY, Noordam. stad van Nieuw York, gr. Rensselaar, aan de riv. Hudson, welgebouwd en bloeiend, met 5 bedehuizen, velerlei fabr. 3900 inw. vlek van Massachusetts, gr. Bristol, 2 katoenfabr. 1500 inw. en meer andere Noordam. vlekken.

TROYA, Port. d. aan den Sado. TROYE (*Trofe*) lag ongetwijfeldter zelfder pl. als vervolgens Nieuw Ilium, 1 uur van den Aziatischen zeeoever, even buiten de Dardanellen, in eene vlakte nabij Palaio Callifat, en tusschen het oulings *Simois* genoemde beekje Callifat Osmak, dat in de Mendere valt, en den Thymbreck, die bij HOMERUS den naam van *Thymbrios* voert, en door de Mendere, even voor dat deze in zee valt, opgenomen wordt. Een derde riviertje, dat zich in de Mendere ontlast, enthans *Kirke Zeuler* heet, wordt door velen, zoo als de Mendere zelve door anderen, voor den *Scamander* gehouden.

TROYES, Fr. hoofdpl. van het dép. Aube, en een arond. met 88,000 inw. aan de Seine, bemuurd, maar slecht gebouwd. De huizen zijn er meestal van hout. Men onderscheidt er 3 kerken, 1 oud kasteel, het stadhuis en koninklijk collegie, de boekerij en voornaamste wandelp. De stad heeft een bisschop, een genootschap van landbouw, handel en kunsten, velerlei kunstvljijt, inzonderheid fabr. van katoenen stoffen en kousen, handel in koren, wijn en vruchten, 27,000 inw.

TRSCHONKA. zie SCHONLANKE.

TRSTENNA (*Trstienna*) Hung. vlek, regtsg. Arya, handel in linnen en vec, 2700 inw.

TRUBIA, Spaan. vlek, aan eene riv. van denzelfden naam, in Asturie met eene geschutgieterij.

TRUBTSCHESWSK, Rus. kreitsstad, gouv. Orel, ongeveer 3600 inw.

TRUCHTERSHEIM, Fr. cantons hoofdpl. dép. Bas-Rhin, N. W. van Straatsburg, touwslagerijen, enz.

TRUIJEN (Sr.) eigenlijk *St. Truden*, en bij verbastering *St. Trond*, Nederl. cantons hoofdpl. van Limburg, arond. Hasselt, aan den weg van Brussel naar Luik, enz. had voormaals eene door st. TRUDO gestichte Abdij, en heeft goede kerkgebouwen. Men vindt er eenige looijerijen, en vele kantwerksters onder de 7500 inw. Er wordt hier ter stede en in de omstre-

ken ook veel ijzerwerk, geweren, enz. vervaardigd.

TRUMBULL, Noordam. vlek van Connecticut, gr. Fairfield, 1250 inw.

TRUMIAN, Ind. stad van Tanjore; 10° 11' N. Br. 74° 3' O. L.

TRUN, Fr. cantons hoofdpl. d'ep. Orne, 2 uur N. van Argentan, 1500 inw.

TRUNE, zie TROON.

TRURO, Eng. stad van Cornwall, op de Zuidkust, aan den zamenloop van Kenwyn en Allen, over het geheel wel gebouwd, met 1 fraaije kerk, eenige bedehuizen en godshuizen, 1 stempelhal voor het tin der omstreken, benevens hetwelke er hier veel koper wordt uitgevoerd, 1 schouwburg en sociëteit, 1 Lat. school, tinnegieterijen, fabr. van aardewerk en karpetten, 2500 inw. Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Barnstable, 1200 inw. en meer Noordam. pl.

TRUXILLO (*Turris Julia*) Spaan. stad van Estremadura, op en in het hangen van een berg, met een vervallen bergkasteel, een fraai plein, vele kerken en kloosters, pottbakkerijen, 4000 inw. PIZARRO, veroveraar van Peru, werd hier geboren.

TRUXILLO, het Noordelijkste intendantschap van Peru, ten Z. aan dat van Tarma grenzend, en in de 7 prov. of distr. van Truxillo, Pura, Sana, Caxamarca, Caxamarquilla, enz. gedeeld.

TRUXILLO, Perusch regts. in het eveneensgenoemde intendantschap, 20 uur ver langs de kust, en even ver landwaarts in, reikend, gematigd en gezond van lucht, vruchtbaar in tarwe, mais, wijn, oljven, vruchten, enz. met fabr. en 12,200 inw.

TRUXILLO, hoofdpl. van het eveneensgenoemde Perusche intendantschap en regts. aan een klein riviertje, $\frac{1}{2}$ uur van zee, door PIZARRO gesticht, bemuurd, van tuinen en wandelingen omgeven, met welgebouwde maar lage huizen, 1 bischopskerk, eenige kloosters, fabr. vele rijke Spanjaarden onder de 5800 inw. handel in fabriekgoederen en producten over de 2 uur Noordelijker gelegene haven van Guanchaco.

TRUXILLO, Zuidam. stad van Nieuw Granada, in Popayan, en van Caraccas, in een gezond en vruchtbaar oord van Venezuela, met 1 kerk, 1 kasteel, 3 kloosters en 7600 inw.

die voornamelijk van landbouw, veeteelt, handel in kaas, wol, enz. bestaan; Noordam. stad van Guatemala, prov. Honduras, op een berg, aan eene baai van haren naam; 15° 51' N. Br.

TRUXTON, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Courtland, 1012 inw.

TRUYEN (Str.) zie TRUIJEN (Str).

TRYBERG, Bad. stadje, Donau-

kreis, in het Schwarzwald, 750 inw.

TRZEMEZNO, Pruis. stadje in het Posensche regts. Bromberg, met 1 klooster, welks boekerij schoon is, lakenweverij, linnenrederij, 1400 inw.

TSAM-HOAM, Chin. stad van den derden rang, in Petsjeli, waar eene andere stad van dien rang *Tsang* heet, terwijl nog 2 andere in *Tsjekiang* en *Corea* de namen van *Tsang-Hoa* en *Tsang-Tchin* voeren.

TSAN-KI, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen.

TSAO, Chin. stad van den tweeden rang, in Sjantong; 35° 22' N. Br. 2 steden van den derden rang, in dezelfde prov. en Kiangnan.

TSATCHOU, zie DSATCHOU.

TSCHAKISTENLAND, distr. van Hongarije, tusschen Tbeiss en Donau, omstreeks Titul, voornamelijk van Slavoniers bewoond, en tot de Slavon. Militaire grenzen gerekend, om dat de 22,000 inw. tot krijgsdiensten met kleine galeijen en ander vaartuig op den Donau, enz. gehouden zijn, dat hun naam aanduidt.

TSCHAKATURN, zie CSAKATOR-NYA.

TSCHANKA, zie CHAMKA.

TSCHANGNAU, Zwits. d. canton Bern, wegens deszelfs kaas vermaard.

TSCHAUSSEY (*Czaussy*) Rus. kreitsstad, gouv. Mohilew, 3000 inw.

TSCHEBOKSARY, Rus. kreitsstad, gouv. Kasan, aan de Wolga, handel in leder, was en koren, 5000 inw.

TSCHECHEN, zie CZECHEN.

TSCHEDRIN, Rus. vesting van Kaukasie, aan den Terek.

TSCHEGG, 2 Oostenr. dd. in het Zevenbergsche regts. Klausenburg, *Groot* en *Klein* toegevoegd, met vermaarde gezondheidsbronnen.

TSCHHITE (*Tschachtitz*) Hung. vlek, regts. Neutra, wijnbouw, enz.

TSCHELLABINSK, Rus. kreitsstad. gouv. Orenburg; 4500 inw. waaronder 5 compagnieën Kozakken.

TSCHEMAGEM, stad van Bucharie,

omstreeks Tasjkent, 3000 inw.

TSCHENBAR, Rus. kreitsstad, gouv. Pensa, aan eene riv. van haren naam, met ruim 1200 inw.

TSCHERBENIDSCHÉ, zie TREBIGNÉ.

TSCHERDYN, Rus. kreitsstad, gouv. Perm, aan de Kolwa, voormaals bloeiender, thans 2500 inw.

TSCHEREMISSEN, volk van het geslacht der Finnen, in de Rus. gouv. Wiatka, Simbirsk, Kasan en Orenburg, eigene dd. of afzonderlijke hoeven bewonend, van landbouw en vee- teelt levend, deels het Grieksche Christendom, dat ongeveer 60,000 van hen aangenomen hebben, deels de leer der Sjammans, volgend, klein van gestalte, traag, onbehendig en morsig.

TSCHERIKOW, Rus. kreitsstad, gouv. Mohilew, 1800 inw.

TSCHERIKOWS EILAND, aan Amerika's N. W. kust, met klippen ten W. en het midden op 55° 49' N. Br. 159° 50' W. L.

TSCHERKASK, Rus. hoofdpl. van het land der Donsche Kozakken, na 1814 aan den zamenloop van de Aksai en een anderen tak van den Don aangelegd, en *Nieuw* toegeuoemd, ter onderscheiding van de vorige hoofdpl. *Oud Tscherkask*, 2 uur van daar en 14 uur O. ten N. van Azof, aan de Aksai, op een lagen grond, waar alles jaarlijks eenige maanden lang blank plagt te staan, en de vochtigheid van den grond ook in andere maanden veel ongemaks veroorzaakte, ofschoon de moerassen, die de stad omringden, haar tegen vijandelijke aanvallen beveiligden. Men drijft in beide pl. veel visscherij en scheepvaart. De huizen zijn er van hout; het landsbestuur, de regtbanken, de scholen en hospitalen, zijn reeds naar de nieuwe pl. verlegd, en deze had laatstelijk 5000 inw. en de oude nog 10,000; van deze wordt eene afzonderlijke wijk door Tartaren bewoond.

TSCHERKASSY (*Tscherkesk*) Rus. kreitsstad, gouv. Kiew, aan den Dnieper, 3200 inw.

TSCHERKES, zie TCHERKES.

TSCHERNAMBL (*Zernamel*) Oostenr. stadje in den Illyr. kreits Neustadtl, 1 slot, 1100 inw.

TSCHERNIGOW, zie TCHERNIG.

TSCHERNOIJARSK, Rus. kreitsstad en vesting, in Kaukasie, aan de

Wolga, visscherij, scheepvaart, vee- teelt, 1200 inw.

TSCHERTASCH, zie TSJERTASI.

TSCHESME, zie DSJESME.

TSCHETAZUGA, versterkt markt- vlek, in de Moldav. Zara de Suss.

TSCHETIN, zie CETINA.

TSCHETNEK, Hung. vlek, regts- Gömör, met 1 Luth. gymn. mijn- werk, na genoeg 3800 inw.

TSCHIRLITZ (*Echallens*) Zwits. vlek, canton Waadland, met 1 slot.

TSCHIRNE (*Grossschirna*) Pruis. stadje, in het Siles. regts- Breslau, 1 slot, 2 kerken, 900 inw.

TSCHONAD, zie CHONAD.

TSCHUDEN, zie EHSTEN.

TSCHUDENOW, zie CZUDNOW.

TSCHUFUT-KALAE, Rus. vlek, gouv. Taurie, in de Krim, op een berg, met 1000 Karaitische Joden.

TSCHUGLOMA, Rus. kreitsstad, gouv. Kostroma, aan een meer van denzelfden naam, 800 inw.

TSCHUGUJEW, hoofdpl. der Tschu- gujewsche Kozakken, gouv. Slobodsk- Ukraine, aan de Donetz, met wallen en grachten, lederbereiding, handel, ongeveer 9200 inw.

TSCHUKOTSKOI, 2 kapen aan het Oosteinde van het land der Tschuk- schen, *Jushnoi* en *Sewernoi* toege- noemd, onder dezelfde middaglijn, op 64° 14' en 66° 15' N. Br. ook op 64° 14' N. Br. maar 12° verder ten W. 173° 18' O. L. ligt aan de Noord- zijde van den mond der Golf van Anadyr *Tschukotskoi Nos*.

TSCHUKTSCHEN (*Tsjuktsjen*, *Tchouktschen*) Rus. volksstam, eenige duizend hoofden sterk, van 't geslacht der Eskimos, in Azia's N. O. hoek, tusschen de IJszee en het land der Koriaks, van rendierenteelt, jagt en visscherij levend, de leer der Sjammans volgend, en nog ruwer dan hunne gezegde naburen, die zij vaak vjandig bejegenen.

TSCHULYMERS, Rus. volk van Tartaarschen oorsprong, dat in het gouv. Tomsk aan den *Tschulym* woont en deels onbekeerd is en een zwer- vend leven leidt.

TSCHUWASCHEN, Rus. volk van Finsche afkomst, in Kasan. en meer andere gouv. aan de Wolga wonend, in 1783 ongeveer 106,000 hoofden sterk, van welke er in Ka- san 23,000 het Christendom aangen-

men hadden. Zij leven van landbouw en jagt, onthouden zich in zeer verstrooide woningen, en zijn eenvoudig.

TSE, Chin. stad van Sjansi, waar eene andere *Tse-Yang* heet.

TSE-KI, Chin. stad van den derden rang, in Tsjekiang.

TSE-LI, Chin. stad van den derden rang, in Hoe-Khang.

TSELGA (*Tselga*) Abyss. stadje, 10 uur N. van Goudar.

TSENA, riv. die aan de Oostzijde van het Maleische schiereil. op 7° 23' N. Br. in zee uitloopt.

TSERKESB, Turk. stad van Anadolu, 12 uur N. van Angora.

TSI, Chin. stad van den tweeden rang, in Honan; 34° 30' N. Br.

TSI-KI, Chin. stad van den derden rang, in Kiangnan.

TSI-NAN-FOE (*Tsi-Nang-Foe*, *Tci-Nan*) Chin. hoofdpi. van Sjantong, met graven van de Koningen op de naaste bergen, fabr. van glaswerk en schoone witte zijden stoffen.

TSI-NHING, Chin. stad van den derden rang, in Kiangnan.

TSI-NING-TCHOE, Chin. stad van Sjantong, aan het groote kanaal, 32 uur Z. van Tsi-Nan-Foe.

TSI-SJAN, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi.

TSI-YUEN, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

TSIANG-LENG, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi.

TSIAO, Chin. meer van 20 uur omvangs in Kiangnan; Chin. stad van den tweeden rang, op de Zuidkust van het eil. Hay-Nan. Een eil. aan de Westkust van Corea, en eene daarop gelegene stad, heeten *Tsiao-Tong*, en eene stad van Corea, 17 uur O. N. O. van Hoang-Tcheoe; *Tsiao-Ting-Sjan*.

TSIBBA, Japansche stad van Nippon, 10 uur O. Z. O. van Jeddo.

TSIEN-KIANG, Chin. stad van den derden rang, in Hoe-Khang.

TSIEN SJAN, Chin. stad van den derden rang in Kiangnan.

TSIKAMA (*Tsokama*) Japansche inham en stad aan de Westzijde van Nippon; 34° 45' N. Br.

TSIM, zie TCIM.

TSIM-MEN, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen.

TSIM-PING, Chin. stad van den derden rang, in Koei-tcheoe.

TSIM-YUEN, Chin. stad van Corea; TSIMO, zie DSJIMO.

TSIN, 2 Chin. steden van den tweeden rang, in Sjansi; 34° 35' N. Br. en in Hoe-Khang; 26° 36' N. Br. stad van den derden rang, in Kiangsi, en stad van Corea, 63 uur Z. Z. O. van King-Ki-Tao, ook *Tcin*.

TSIN-KIAN, Chin. stad van den 3 rang, in Sjansi.

TSIN-LIEOU, Chin. stad van den 3 rang, in Fokien.

TSIN-NGAN, 2 Chin. steden van den 3 rang, in Kiangsi en Sjansi.

TSIN-NING, Chin. stad van den 2 rang, in Sjansi; 35° 36' N. Br. en stad van den 3 rang, in Kanton.

TSIN-SJOU, Chin. stad van den 3 rang, in Sjansi.

TSIN-TCHOE, zie TCIN-TCHOE.

TSIN-TCHUEN, Chin. stad van Corea, 13 uur Z. O. van Hoang-Tcheoe.

TSIN-YUEN, Chin. stad van den 3 rang, in Sjansi, waar eene vesting, aan den Hoang, nabij den grooten muur, *Tsin-Yuen-Oei* heet.

TSIN-YUN, Chin. stad van den 3 rang, in Tsjekiang.

TSING, Chin. stad van den 2 rang, in Sjansi; 36° 42' N. Br.

TSING-FONG, Chin. stad van den 3 rang, in Petsjeli.

TSING-BING, Chin. stad van den 2 rang, in Yunnan; 24° 47' N. Br.

TSING-HO, 2 Chin. steden van den 3 rang, in Kiangnan en Petsjeli.

TSING-KIANG, Chin. stad van Kiangnan, aan den Yang-tse-kiang.

TSING-LAN-OU, Chin. stad van Hoe-Khang, Z. W. van Hoang.

TSING-LO, Chin. stad van den 3 rang, in Sjansi.

TSING-POU, Chin. stad van den 3 rang, in Kiangnan.

TSING-TCHIN, Chin. stad van den 3 rang, in Koei-tcheoe.

TSING-TE, Chin. stad van den 3 rang, in Kiangnan.

TSING-TIEN, Chin. stad van den 3 rang, in Tsjekiang.

TSING-YANG, Chin. stad van den 3 rang, in Kiangnan.

TSING-YUEN, Chin. stad van den 3 rang, in Kanton.

TSINO, Japansche stad op het eil. Awadsi, N. van de hoofdpi.

TSIOMPA (*Siampa*) Anamsch land, langs de zeekust, van den Saigong af, tot aan Kaap Padarau reikend,

en thans, met het land tusschen den Saigong en Westertak van den Meikong, en met het verdere Cambodia, onder den naam van *Donnai* begrepen, zeer heet, en veelal zeer ongezond, maar nogtans een weinig indigo, katoen en zijde, voortbrengend. Al de buitenlandsche handel gaat er over Saigong.

TSISAGATA, Japansche stad van Nippon, 37 uur W. van Meaco.

TSITSSIKAR, hoofdpl. van een distr. in het land der Mantsjoes, waarheen men bannelingen uit China zendt.

TSIAGAING, Birm. stad van Ava, aan den Irawaddy, met vele piramidale tempels; eene sterke bevolking, en veel handel in boomwol, die men hier zuivert.

TSJECHEN, zie CZECHEN.

TSJEKIANG, Chin. prov. aan zee, tusschen het ten N. gelegene Kiangnan, en Fokien ten Z. met veel zijdeteelt, uitvoer van zijden stoffen naar Japan, de Philipp. eil. over Canton naar Europa, en door gansch China. Men handelt hier ook in goudvischjes, uitnemende hammen, en sterk gezochte paddestoelen. De talkboom groeit er. De valleijen zijn er vruchtbaar. Men schat de inw. op 21 miljoen; hoofdpl. Han-Tcheoe-Foe.

TSJEMAGEM, stadje van Groot Bucharie, regts. Tasjkent, 3000 inw.

TSJENDI (*Chendi*) hoofdpl. van een Arab. distr. welks regeerder Wed. el Faal heet, in het Afrik. Meroe, nabij den Nijl, het daardoor omvengene eil. Kurgos, en, zoo als Bruce wil, puinhoopen der oude stad Meroe, met slechts 250 woningen, dat meestal hutten van stroo en matten zijn, voorheen veel, thans minder doortogt uit Sennaar naar Egypte; 26° 39' N. Br.

TSJENIKA, Turk. stadje, bassaschap Siwas, N. O. van Amasieh.

TSJERKIN, zie TCHERKIN.

TSJERTASJ (*Tschertasch*) Rus. stadje, gouv. Perm, 2000 inw.

TSJUDNOW, zie CZUDNOW.

TSJUKTSJEN, zie TSCHUKTSCHEN.

TSO, 2 Chin. steden van den 2 rang, in Petsjeli; 39° 52' N. Br. en in Khausi; 22° 42' N. Br. eene stad van Corea heet *Tso-Sjoui*, en nog eene *Tso-Ping-Ing*.

TSON-SIN, Chin. stad van den 3. rang, in Sjansl.

TSONG-HE, Chin. stad van Corea; een weinig N. van Hoang-Tcheoe.

TSONG-HOA, Chin. stad van den 3. rang, in Khanton.

TSONG-KING, Chin. stad van den 2. rang, in Setchuen; 30° 38' N. Br.

TSONG-MING, bemaarde Chin. stad, op een eveneensgenoemd eil. aan den mond der Yang-Tse Kiang, dat depkelyk uit bezinksel van de riv. gevormd, en zeer laag van grond, 16 uur lang en 5 uur breed, van een groot aantal kanalen doorsneden, en sterk bevolkt is. Men vindt op hetzelfde een overvloed van ganzen, eenden, hoenders, varkens en buffels. De landen worden er jaarlijks tweemaal bezaaid. Het Noorderdeel verschaft riet voor de woningen, en veel zout, dat men er benevens eenig koren uitvoert.

TSONG-NGAN, Chin. stad van den 3. rang, in Fokien.

TSONG-SIO, Chin. stad van Corea, 9 uur Z. O. van Hoang-Tcheoe.

TSONG-Y, Chin. stad van den 3. rang, in Kiangsi.

TSONG-YANG, Chin. stad van den 3. rang, in Hoe-Khang.

TSOUI-HING, Chin. stad van den 3. rang, in Setchuen.

TSOUI-NGAN, Chin. stad van den 3. rang, in Tsjekiang.

TSUBSUKI, Japansche stad van Nippon, 22 uur N. N. W. van Meaco.

TSUEN, Chin. stad van den 2. rang, in Khansi; 25° 50' N. Br. Eene stad van den 3. rang, in Kiangnan, heet *Tsuen-Tsiao*.

TSUGA, Japansche stad van Nippon, 15 uur W. N. W. van Nambu. Op hetzelfde eil. ligt, 20 uur N. van Jeddo, een *Tsugara*; en 12 uur N. N. O. van Jeddo een *Tsukuki*.

TSUI-TSANG, Chin. stad van Corea.

TSUN, Chin. stad van den 3. rang, in Petsjeli.

TSUN-Y, Chin. stad van den 1. rang, in Setchuen; 27° 38' N. Br. 101° 42' O. L.

TSUNG-NING, Chin. stad van den 3. rang, in Setchuen.

TSUS (*Tsus-Sima*) Japansch eil. midden in de straat, die Corea en Japan vaneen scheidt, matig hoog, met welbebouwde valleijen, goede baaijen en havens, maar klippen langs de Westzijde. Het eil. ligt tusschen 34° 6' en 34° 40' N. Br.

TUAK, Arab. eilandje, in de Roo-
de zee; 5° 58' N. Br.

TUAM, Ier. stad, gr. Galway, met
r Aartsbisschopskerk en paleis, meer
andere goede gebouwen, handel in
het linnen der omstreken, enz.

TUARIK, handelrijke Afrik. stad
van Burnoe, in een distr. welks inw.
Tuariks genoemd worden, tot de Ber-
bers behooren, vrij blank zijn, en
als eene der schoonste menschensoor-
ten beschreven worden. Men strekt
hunnen naam ook over de Tagamas,
en de inw. van Gadames en Asben
uit. Zij doen menigvuldige invallen
in het Negerl. om slaven te bekomen.

TUAT, Afrik. land, ook *Twat* en
Souat, W. van Gadames, en van
Tuariks bewoond. Tamelijk vrucht-
baar, met bemuurde steden, en door-
tocht van caravanen naar Tombuktoe.

TUBAI (*Toobae*) kleine, vlakke en
door riffen onderling verbondene; ei-
landjes, aan het 5 uur Z. ten O. van
hen liggende Societeits eil. Bolabola
onderhoorig, dun bevolkt, maar om
de schildpadden, welke men er vindt,
sterk bezocht.

TUBBERGEN, Nederl. d. van
Overijssel.

TUBERMORE, zindelijk Ier. d. gr.
Londonderry.

TUBINGEN, Wartemb. stad, Schwarz-
waldkreis, aan den zamenloop van
Neckar en Ammer, bemuurd, met
wijnbouw, fabr. van wollen stoffen,
eene universiteit voor Protest. waar-
mede die van Elwangen voor Roomsche-
gez. vereend is geworden, eene goede
boekerij en kruidtuin, verscheidene
stichtingen voor behoeftige leerlingen,
38 professoren, tusschen de 700 en
800 studenten, en 6600 inw.

TUBIZE, Zuidbrab. d. 2½ uur van
Nivelles, 1700 inw.

TUBNA (*Thuhana*) Afrik. stad van
Algiers, 57 uur Z. Z. W. van Con-
stantina, met vele bouwvallen.

TUBOEUF, Fr. vlek, dép. en
arond. Mayenne, ongeveer 1000 inw.
en nog 2 Fr. pl.

TUBURBO, Afrik. stad van Tunis,
5 uur W. N. W. van de hoofdpl.

TUCAPEL, Zuidam. riv. van Chi-
li, die 10 uur Z. Z. W. van het eil.
Santa Maria in zee uitloopt.

TUCCABER, Afrik. stad van Tu-
nis, 8 uur W. van de hoofdpl.

TUCHAN, Fr. cantons hoofdpl. dép.

Ande, 6 uur N. ten W. van Perpé-
gnan, ongeveer 800 inw.

TUCHEL, Westpruis. stadje, regtsgr.
Marienwerder, aan de Brahe, 1 slot,
fabr. van laken en leder, 1300 inw.

TUCKERS EILAND, Noordam. ei-
landje aan de kust van Zuidcarolina;
32° 36' N. Br. eil. van Polynésie, Z.
van de Mariannes; 7° 22' N. Br.

TUCKEREAH, Afrik. stad, aan de
woestijn, 36 uur Z. van Algiers.

TUCHOW, Oostenr. stadje, in den
Galizischen kreits Tarnow.

TUCKUM, Rus. kreitsstad, gouv.
Koerland, dicht aan zee, 1300 inw.

TUCKUSJ, Afrik. zeepk. van Al-
giers, en eilandje daaromstreeks.

TUCOMBIRA, Braz. riv. die 7 uur
N. van Ilheos in zee valt.

TUCOPIA, eil. van Polynésie; 12°
Z. Br. 162° 7' O. L.

TUCUMAN, groot Zuidam. land van
het onderkoningschap Rio de la Plata,
meerendeels in het intendantschap Sal-
ta begrepen en zeer dun bevolkt. Men
geeft den naam ook aan eene stad,
waarover zie MIGUEL (SAN) en aan
eene Nieuw Spaan. pl. intendantschap
Mexico.

TUDELA, Spaan. stad van Navar-
re, 15 uur Z. van Pampeluna, met
eene fraaije brug over den Ebro, 1
oud kasteel, vele kerken en kloosters,
schoone wandelingen, en een schoon
niterlijk voorkomen, doch enge stra-
ten, 7300 inw. Men vervaardigt er
laken, zeep, aardewerk, enz. Men
drijft er veel handel. Het kanaal van
Arragon neemt hieromstreeks een aan-
vang. *Tudela* heet voorts een Spaan.
stadje, nabij Valladolid, aan den
Douro, met 2000 inw.

TUDERA, Ind. stad van Mysour,
aan de Tunga; 13° 40' N. Br.

TUDY, Fr. d. dép. Finisterre, op
het eil. Groaix. Een Eng. kerspel
van Cornwall, met 512 inw. heet
St. Tudy.

TUEZAR, Spaan. vlek van Valen-
cia, ongeveer 2200 inw.

TUEZNO, zie TIEZ.

TUFFÉ, Fr. cantons hoofdpl. dép.
Sarthe, 7 uur N. O. van Le Mans,
aardewerksfabr. 1500 inw.

TUFFER, Oostenr. vlek, in den
Stiermarkschen kreits Cilly, nabij de
hoofdpl. aan de Sau. De omstreken
bevatten groeven van steenkool en
kalk, en de bronnen van Teplitz.

TUGGURT, Afrik. d. in het Z. van Algiers, aan de grenzen der woestijn; en d. van Tunis, 20 uur ten Z. W. van de hoofdpl.

TUIL, zie **THUIL**.

TUILERIES (LES) heeten 3 Fr. pl. dép. Seine et Oise, en *La Tuilerie* 6 dd. in dat dép. en 2 andere. Een d. in het Fr. dép. Seine et Marne, en 5 in Savoije, voeren den naam van *La Tuile*.

TUILLIES, Nederl. d. van Hene-gouwen, arond. Charleroi, 770 inw.

TUINEN (DE) 2 groepen van ko-raaleilandjes en riffen, in Polynesie; 21° 35' N. Br. 146° 36' O. L.

TUIRA, Zuidam. riv. van Darien, die zich Westwaarts aan in de Golf van San Miguel ontlast.

TUIRAN (*Tuilan*, *Toiran*) Turk. vlek van Rumeli, sandsjakschap Kostendil, aan een meer.

TULA, Rus. gouv. ten O. van het gouv. Kaluga, aan die van Moscow en Orel ten N. en Z. palend, golvend vlak van grond, tamelijk vruchtbaar, en meer bebouwd, dan beweid. Don, Oka, Upa, enz. bewateren het land, dat tarwe, boekweit, gierst, papaver, hennep, vlas, tabak, peulvruchten en ooft, levert. Van dit laatstgenoemde en het koren wordt er iets uitgevoerd, benevens veel hennep, een weinig vee, huiden, talk, honig, was, geweren, ijzerwerk en leder. Het gouv. is in 12 kreitsen gedeeld, en heeft ongeveer 950,000 inw.

TULA, hoofdpl. van het eveneensgenoemde Rus. gouv. en een kreits in hetzelfde, aan de Upa, over welke er hier verscheidene bruggen liggen, met 2 kloosters, vele godshuizen en kerken, 1 bisschoppaleis, 1 seminar. 1 gymn. 1 kadettenschool, 1 schouwburg, 1 Keizerlijke geschutgieterij, gewermakerij en wapensmederij. vele andere fabr. van kling en schietgeweer, messenmakerijen, looijerijen, zeepziederijen, brouwerijen en menigerlei ander fabriekwezen, veel handel in ijzer- en staalwerk, hennep en koren, na genoeg 40,000 inw. 54° 12' N. Br. 32° 8' O. L.

TULA. Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Mexico, met 280 inlandsche gezinnen, en verscheidene andere. Nieuw Spaan. stichting van Valladolid, met 1000 inlandsche gezinnen.

TULANZINGO, Nieuw. Spaan. vlek,

intendantschap Mexico, met 1 fraai klooster, 100 gezinnen van kreolen en mistyzen; en 710 van inlanders.

TULCZYN, Rus. stadje van 200 huizen, in Podolie, 5 uur Z. van Braslav, waar men zadelmakers werk, rijtuig en schietgeweer, vervaardigt; Rus. stadje van Volhynie, met 150 huizen.

TULGONG, Ind. Mahrattenstad, in Aungabadi; 18° 46' N. Br.

TULLAMORE, Ier. vlek van Kings county, door eene riv. van denzelfden naam in tweeën gedeeld, en welgebouwd, met een hoogen kerktoren, linnenreederij, en handel langs het Groote kanaal.

TULLE, Fr. hoofdpl. van het dép. Corrèze, deels in het hangen, deels aan den voet van een berg, van hoogten en steilten omgeven, en slecht gebouwd, met 7 kerken, 1 hospitaal, fabr. van wollen stoffen, chokolade en notenolie, papiermolens, ruim 9000 inw. 43° 16' N. Br.

TULLEAR, inham der Z. O. kust van het eil. Madagaskar, met eene klip in den mond; 23° 4' Z. Br. 58° 52' O. L.

TULLEDA, Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Erfurt.

TULLIALLAN, Schot. kerspel van Perthshire, 5200 inw.

TULLINS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Isère, 5 uur N. W. van Grenoble, fabr. van zaklinnen, zeildoek en staalwerk, ongeveer 4000 inw. versteeningen in de nabuurschap.

TULLOW, Ier. vlek, gr. Carlow, met eene brug van 6 bogen over de Slaney, kazernen, enz.

TULLY, Fr. d. dép. Somme; Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Onondaga, 1100 inw.

TULM, een der kleinste Schot. Hebriden, ten N. van Skye.

TULMERO, Zuidam. stad van Caraccas, in Venezuela, welgebouwd, met vele planters en opzieners over den tabaksbouw voor rekening van de kroon in de nabijheid. Men telt er ongeveer 8000 inw.

TULN, Oostenr. stadje van het land Unter der Ens, viertel Oberwienwald, in het *Tulnerfeld*, tusschen den zamenloopenden Tulu en Donau, landbouw en scheepvaart, 1660 inw.

TULPEHOCKEN, Noordam. vlek

van *Bensylvanid*; gouv. *Berles*, één eene riv. van denzelfden naam.

TULSK, Ier. vlek, gr. *Rosecommon*, met vele bouwvallen.

TULTEPEK, Nieuw-Spaan. vlek, met 378 inlandsche gezinnen, in het intendentschap *Mexico*; waar een *Taltitlan* 352 zulke gezinnen bevat.

TULWUNDY, Ind. stad van *Lahor*, waar de uitvinder van de leer der *Sjiks* geboren werd.

TUMACO, zie *GORGONILLA*.

TUMBA en **TUMBABAMBA**, zie *SAMBA* en *CATABAMBA*.

TUMBADO, een der kleinste West-ind. *Bahamas*; 26° 24' N. Br.

TUMBELAN, groep van Oostind. eilands; 3° 38' N. Br. 103° 4' O. L.

TUMBEZ, Zuidam. riv. van *Quito*, die in de *Golf van Guayaquil* uitloopt, en eene geringe pl. van denzelfden naam aan zich heeft, bij welke *Pizarro* het eerste landde, en welke toen aanzienlijke tempels, enz. waarvan men er nog bouwvallen ziet, bevattede; 3° 46' Z. Br.

TUMBO, Afrik. riv. die uit het *Kafferland* aan de Oostkust in de *Zwartkopsbaai* uitloopt.

TUMBUDDRA (*Toombuddra*) uit de vereeniging van *Toom* en *Badra* ontstaande. Ind. riv. welke in de *Kistna* uitloopt.

TUMBUK, Afrik. pl. van *Kordofan*, 60 uur. Z. W. van *Sennaar*.

TUMCURU, Ind. stad van *Mysour*, met aarden wallen, en een wij sterk kasteel; 13° 15' N. Br.

TUMAN, Perz. stad van *Ghilan*, 6 uur. W. van *Resjd*.

TUMIRLOQUIRI, Zuidam. berg van *Caraccas*, in *Cumana*, met 2 pieken.

TUMLOOK, bloeiende Ind. stad van *Bengale*, aan de *Hugly*, met een zoutwerk in de nabijheid; 22° 17' N. Br. 85° 8' O. L.

TUNA, Egypt. haven, aan de *Rode zee*, 17 uur. Z. van *Kosseir*; Egypt. eilandje, in het meer *Menzaleh*; *Braz*. riv. die uit *Fernambuco* in zee valt.

TUNBRIDGE, Eng. stad van *Kent*, aan de *Tun*, slecht gebouwd, maar zindelijk, met 1 fraaije kerk, 1 Lat. school, in 1811 bij de 6000 inw. die veel schrijnwerkers en kunstdraaijers werk vervaardigen; Noordam. vlek van *Vermont*, gr. *Orange*, 1650 inw.

TUNBRIDGE WELLS, gezondheidsbronnen in de nabijheid van het Eng.

Tunbridge, in het schoone inrigtingen voor badgasten, en 4 van elkander af liggende buurten *Mount Pleasant*, *Mount Ston*, *Mount Ephraim* en de *Wells* geheeten, waar inen 3 groote herbergen en vele winkels van *Tunbridge* waren; enz. aantref.

TUNGURAGUA, Zuidam. berg van *Quito*, 22 uur N. van *Riobamba*, 16,500 voet hoog.

TUNGUSEN, aan de *Mantsjoes* verwant Aziat. volk, van het *Mongolische* menschengeslacht, in de *Rus. gouv. Tomsk* en *Irkutsk*, deels gezeten, deels zwervend, de leer der *Sjiamans* volgend, maar braaf, opregt, eerlijk en werkzaam. Zij geven den naam aan de *Over-Middel- en Neder-Tunguska*, welke riv. van den Oostkant op 59° en 62° N. Br. en nog lager in de *Jenisey* uitloopen.

TUNIECHOUY, Boh. vlek, kreits van *Chrudim*, met zijdefabr.

TUNIS, Afrik. staat, op de Noordkust, tusschen *Algiers* en *Tripoli*, van den Noordkant geheel en van den Oostkant grootendeels door de *Middell. zee* hespoeld. Dit maakt er de lucht, uitgezonderd als de *Sjirocco* er in *Juli* en *Augustus* waart, genoegzaam frisch. De *Medsjerda*, welke als de *Nijl* buiten hare oevers treedt, en meer andere riv. bevochtigen er het land, dat, behalve velerlei eigenlijk Afrik. voortbrengselen, wijn, olie, suiker, katoen, saffraan, enz. oplevert. Hetzelve is golvend van bodem, en bevat aan den Zuidkant takken van den *Atlas*. De kusten zijn er rotsig. De Oostkust vormt de Westzijde der groote *Golf van Gabes*, welker Zuidzijde den *Bassa van Tripoli* toebehoort. Het *Algerijnsche* land van *Constantina*, ten W. van *Tunis*, behoorde in de vorige eeuw tot dezen staat; en dezelve wordt door dien van *Aigiers* nog al verder bedreigd; het gene op de landstreek ten W. van de *Medsjerda* eenen nadeeligen invloed heeft. Ten O. van die riv. wordt het grondgebied van *Tunis* uitnemend bebouwd; en het gene er van *Biledulsjerid* tot *Tunis* behoort, verschaft niet slechts dadels, maar ook verschillende soorten van koren. Nabij de hoofdpl. vindt men in een gebergte, dat zich aldaar verheft, koperlood- en zilver-erts, en elders ook kwikzilver; maar dat alles blijft on-

B b b

geroerd. Aan de kust vischt men koraal; en rivieren, inhammen en zee, zijn er vischrijk. Tot de landdieren behooren er leeuwen, panthers, luipaarden, wolven, jakhalzen, antelopen, buffels, dromedarissen, kemels, schapen met vette staarten, enz. Jaarlijks aankomende caravanes van den kant van Tombuktoe brengen er stofgoud, ivoor en struisveders, welke men er, benevens uitnemende wol, huiden, leder, was, honig, olie, zeep, spongie, orchilla; zijde, sennebladeren, dadels, veel koren, dat meestal te Biserta geladen wordt, paarden, eenige fabriekgoederen, inzonderheid roode mutsen, meekrap, enz. uitvoert. De Joden, welke er talrijk zijn, drijven er den meesten handel. De bevolking, welker aantal denkelijk boven de 2 miljoen klimt, bestaat voornamelijk uit Mooren, Berbers en zwervende Arabieren. Sints 1574, toen SENAN BASSA er alles aan de Porte onderwierp, heerschten er door haar aangestelde Beis, die eenige duizenden van Turken onder hun bevel; en eenen grootendeels uit Turken zamengestelden Divan nevens zich, hadden. Naderhand werden de Beis, zoo als de Deis te Algiers, door den Divan gekozen. De tegenwoordige Bei is een inlander van Turksche afkomst, en heeft de Turken van Tunis, die ten getale van 6000 tegen hem opstonden, met zijn overig krijgsvolk derwijze beteugeld, dat zij niets meer tegen hem vermogen. Hij blijft nogtans de Porte in naam eerbiedigen, en schikte haar onlangs het overschot van zijne, door een geweldigen storm verbrijzelde, scheepsmagt toe. Uitnemend handhaaft hij de politie, en beschermt, om des handels wil, Joden en Franken. In zijne versterkte residentie El Bardo, nabij de hoofdpl. spreekt hij gestaag onmiddellijk regt, zoo als de Sjerifs van Marokko dit insgelijks doen; en hij doorreist jaar op jaar zijne staten met eenig krijgsvolk, ter ophaling van de schatting, en demping van alle wanorde. Tot den uitvoer van koren geeft hij licences, die hem veel opbrengen; ofschoon er daarop veel gesmokkeld wordt. Het land, waar Carthago, Utica, enz. weleer bloeiden, bevat vele oudh. welke door den Nederl. Majoor HUMBERT reeds aan-

vankelijk opgespoord zijn; en dit nog verder zullen worden.

TUNIS, hoofdpl. van den eveneensgenoemden Afrik. staat, in eene moerassige, maar nogtans niet ongezonde, vlakte, die van aanzienlijke hoogten genoegzaam omgeven is; aan een vrij ondiep zout meer, welks inkomen de havenpl. (waarover zie GOLETTA in het eerste deel en Supplement) bestrijkt, van een hoogen inuit en eenige sorten omringd, en het vervalene kasteel El Gaspa bevattend. De straten zijn er zeer eng, vuil en somber. Zelfs de hotels der Consuls gelijken er van buiten aan gevangenhuizen. Onder de menigvuldige moskees onderscheidt men er eene groote; en prachtig is er een nieuw paleis van den Bei, welks bededenste gedeelte velerlei, door den Vorst verhuurde, winkels bevat, die de plaats van andere rondom eene piazza in het midden der stad vervangen. De huizen der Mooren hebben gemeenlijk slechts eene verdieping, en platte daken, waar men het hier onontbeerlijke regenwater opvangt. Men begroot derzelver getal op 12,000, maar dat der inw. laat zich niet berekenen. Behalve een groot aantal Joden, vindt men er ongeveer 1000 Franken, onder de bescherming van den Franschen Consul, en 500 andere van Genuesche afkomst, die men eenige jaren geleden van Tabarca harwaarts deed verhuizen. Het zoute meer levert veel zout op, en verschaft een goeden weg voor klein vaartuig tusschen de havenpl. en de handelrijke stad, nevens welke Soliman, Susa, enz. in den uitvoer deden, die het vorig art. vermeldt. De Fr. voeren vele Languedocsche Londersins, en verdere lakens en wollen stoffen, naar Tunis. De Brit. handelen voornamelijk over Livorno en Malta met die stad. Vleesch en meel vallen er goed en overvloedig; 36° 48' N. Br. 5° 18' O. L.

TUNIS (GOLF VAN) noemen velen ten onregte de Golf van Gabes, en die naam voegt enkel aan eene kleinere inham, welken aan den Oostkant door Kaap Bon, en ten W. door Kaap Farina, beperkt wordt, en doorgaans uitnemend veilig is.

TUNJA, Zuidam. stadje van Nieuw Granada, audientie en prov. Santa

T., 20 uur N. O. van de hoofdpl. voormaals vermogend, en door den handel in tabak bloeiend, maar thans slechts 400 inw. hebbend.

TUNKAT (*Toncat*) stad van Groot Bucharie, aan den Sihon, 80 uur ten N. O. van Samarcand.

TUNKERSTOWN, zie **EPHRATA**.

TUNKHANNOCK, Noordam. vlek van Pensylvanie, gr. Luzerne, aan de *Tunckhannock creek*, 884 inw.

TUNQUIN, zie **TONKIN**.

TUNSBANK, in Loch Foile, nabij Ierland's Noordpuut.

TUPADL, Boh. d. kreits van Czeslau, met eene groote katoenfabr.

TUPPEL, Ind. stad van Delhi, aan de Dsjumna; 28° 25' N. Br.

TUPTIE, zie **TAPTEE**.

TUPUNGATO, Zuidam. berg, 20,000 voet boven de zee hoog; 33° 34' Z. Br.

TUQUAQUE EILANDEN, Zuidam. keten van eilandjes, aan de kust van Venezuela, tusschen de landpunten *Seea* en *Cabella*.

TURANY, Hong. vlek, regtsg. Neutra, aan den Waag, aan welken er in het regtsg. Neutra een *Tura*, of *O Tura* ligt.

TURATTE, hoofdpl. van een vermogenden Oostind. staat, op Celebes, 6 uur ten N. van Makassar.

TURBACO, aangenaam en gezond Zuidam, d. van Nieuw Granada, in Carthagena.

TURBAU, Ind. stad van Bahar.

TURBIA, Sard. vlek van Piemont, prov. Sospello, 800 inw.

TURBIGO, Ven. Lomb. vlek, aan het kanaal *Naviglio grande*, 6 uur ten W. van Milaan.

TURBUT, Perz. stad van Chorasán, 16 uur N. O. van Tursjeéz, met sterke muren en torens, ongeveer 18,000 inw. en een opperhoofd, dat 10,000 man te velde kan brengen.

TURLANSKA, zie **THUROCZ**.

TURCOING (*Tourcoing*) Fr. cantons hoofdpl. dép. du Nord, 2 uur N. N. W. van Rijsel, fabr. van katoenen, nankins, satijn, grein, lint en garen, ongeveer 11,000 inw.

TURENNE, gewezene hoofdpl. van een Fr. gr. dép. *Corrèze*, 3 uur Z. ten O. van Brives, 1600 inw.

TURIANO, Zuidam. inham van Carraccas, 3 uur O. van Brives, ongeveer 1600 inw.

TURIANO, Zuidam. inham van Carraccas, 5 uur O. van Porto Cabello, voor den Noordewind open, en hierom weinig anders dan door smokkelaars gebruikt.

TURIN, Sard. hoofdpl. van Piemont, eene schoone prov. in hetzelfde met ruim 500,000 inw. en het gansche rijk nabij den samenloop van den Po en de Dora Riparia, aangenaam van ligging, van de voormalige vesten ontdaan, regt van straten, en in *Turino nuovo* uitnemend, maar in het veel kleinere *Turino Vecchia* minder wel gebouwd, met een fraai plein van den naam van *Piazza reale*, op welks midden zich het meerendeels ouderwetsche *Castello Reale* verheft, terwijl eene der zijden door het koninklijke paleis beslagen wordt, dat van buiten slechts uit hoofde van den omvang grootsch, maar van binnen prachtig is, en eene galerij met heerlijk schilderwerk, enz. bevat. Fraai is de *Strada di Po*, welke van de *Piazza* naar de riv. en de wandelpl. *Ronda* aan dezelve loopt. De Po heeft aan zich meer andere wandelpl. doch men verlustigt zich menigvuldiger in de tuinen van het paleis. Onder de verschillende pleinen onderscheidt zich voorts de *Piazza di St. Carlo*. Onder de straten de *Contrada di Dora grande*, de *Via Nuova* en *St. Teresa*. Eenige kerken zijn rijkelijk met marmer versierd. Aanzienlijk is het *Palazzo Carignano*, een der hospitalen, het gebouw der universiteit met derzelver boekery, museum van standbeelden, vazen en medailles, observatorium, enz. een collegie, 1 kadettenschool, 1 seminarium, 1 school van landhuishoudkunde en veeartsen, 1 muzikalschool, de schouwburgen, waaronder de opera uitmunt, 1 geweermakerij in het arsenaal en eene buskruidfabr. buiten de stad, waar het gouv. voorts eene fabr. van tabak en snuif heeft. Men vindt aldaar tevens groote papiermolens en vele lusstuizen, waaronder een, dat den naam van *Koninginneslot* voert. In de voorsteden en binnen de stad zelve drijft men buiten het opgenoemde nog velelei ander fabriekwezen, en kunstvlijt in het klein, waar van de 90,000 inw. meerendeels bestaan. De straten worden er door een kanaal uit de *Stura* zindelijk gehouden, en des

B b b 2

nachts wel verlicht. De politie is er uitnemend, en er heerscht in den omgang veel wellevendheid. Men menigt er onder het Ital. veel Fr. 45° 4' N. Br. 2° 47' O. L. Een Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Lewis, met 856 inw. heet ook *Turin*.

TURINSK, Rus. kreitsstad van Tobolsk, aan de aanzienlijke Tura, met 4000 inw. buiten de Tartaren, die er eene voorstad bewonen.

TURIRANA, Braz. riv. die Para en Maranhao vaneen scheidt.

TURIVICARY, Ind. stad van Mysour, met 2 sorten, 2 tempels en 700 huizen; 13° 7' N. Br.

TURKA, Oostenr. stadje, in den Galizischen kreits Sambor, tweederlei kerken, tabakshandel.

TURKESTAN, zie **TURKISTAN**.

TURKEY, Noordam. vlek van Nieuw Jersey, gr. Essex, en eenige binnenlandsche riv. van Noordam. Een vlek van Pensylv. gr. Somerset, met 975 inw. heet *Turkey Foot*; een vlek van Illinois met 1151 inw. *Turkey Hill*, en eene kaap van Maryland, aan den mond van de Susquehanna, *Turkey Point*.

TURKHEIM, Beij. vlek, Oberdonaukreis, met 1 slot en 1400 inw. 2 Wurtemb. vlekken, Neckarkreis, nabij Kannstadt, *Uter* en *Ober* toegen. 1700 en 700 inw. Een Hess. d. prov. Rhein, met 620 inw. heet *Rhein-Turkheim*; zie voorts **DURKHEIM**.

TURKI, Ind. stad in het N. van Bahar; 26° 18' N. Br. 80° 6' O. L.

TURKIJE noemt men gemeenlijk het rijk der Ottomannische Porte, dat een deel van Europa, Azië en Afrika bevat. Hetzelve heeft in Europa Oostenrijk en Rusland tot naburen. In Azië paalt het aan Rusland, Perzie en de onafhankelijke deelen van Arabie. In Afrika behoort Egypte tot hetzelfde, en strekt het zich in naam ook over de drie Barbarische staten uit, van welker Bassa, Bei en Dei het intusschen geene schatting, maar slechts bij oponthod eenigen onderstand van schepen en scheepsvolk ontvangt. Die staten niet medegerekend, begroot men hetzelfde op 24 miljoen inw. ofschoon het er oneindig veel meer zou kunnen bevatten. Zelfs in *Europisch Turkije* ligt er veel heerlijk land ongebruikt, en wordt het overige met geene genoegzame

kunde en vlijt bebouwd. Dit gedeelte des rijkts is veelal bergachtig, doch bevat heerlijke valleijen, en wordt van riv. bewaterd, die zich in den Donau of de wederzijdsche zeeën weipen. Een warm maar doorgaans gezond luchtgestel, bevordert er den plantengroei. Men wint er tarwe, rijst, olijven, korenten, oost en fruit, wijn, tabak, meekrap, kermes, vlas, katoen, enz. Zout verschaft het land in groote menigte, benevens marmer, andere delfstoffen en metalen. Men vindt er vele gezondheidsbronnen, hier en daar goed timmerhout, velerlei wild, en de Europesche tamme dieren, benevens eenige kemels en buffels. Veeteelt wordt er sterk gedreven, en zijde wormen en bijen in menigte gekweekt. Tot den uitvoer behooren er spaansche vliegen, kermes, meekrap, gom, teer, eikenschors, valduigen, eenig ander hout, was en honig, lijnzaad, oljfolie, wijn, korenten, koren, buffelstongen, huiden van buffels en ossen, vellen van kalveren, geiten en hazen, marokkijn leder, en veel wol en katoen. De bevolking bestaat er uit ongeveer 3,500,000 Turken en Tartaren; 2,600,000 eigenlijke Grieken, 759,000 Arnauten en Albaniers, 800,000 Dalmatiers, 500,000 Bulgaren, bijkans even zoo vele Serviers, en voorts een aantal Bosniakken, Kroaten, Basciers, Walachiers, Moldaviërs, Zigeuners, Armeniers en Franken, zamt 300,000 wijd en zijd verspreide Israëlieten. Alles gezamenlijk mag bij de 10 miljoen menschen bedragen, en het door dezen bewoonde deel des rijkts is, behalve de eigenlijk nog min dan Algiers en Tunis Turksche Hospodarschappen van Walachie en Moldavië, het Europisch gedeelte des gebieds van den Kapudan Batsa in den Archipel, het eil. Candia, en het door den Bei van Maina beheerde deel van Morah, in de Beglerbekschappen van Bosna en Rumeli verdeeld, waarover elders.

Aziatisch Turkije wordt nog veel slechter, dan het voornoemde deel des rijkts, bebouwd, ja ligt veelal woest, en dient enkel ter weide voor de kudden van zwerfende volksschappen, door welke alle veeteelt er genoegzaam bij uitsluiting gedreven wordt, en uit vrees voor welke de

overige bevolking zich er meerendeels in bemuurdte steden als opsluit, en met het bearbeiten van eene geringe streek lands rondom dezelve, en caravanenhandel in door haar vervaardigde kleedingstoffen, enz. geneert. Het aantal van zulke steden is er uit dien hoofde grooter, dan des lands gezamenlijke bevolking anders vereischen of medevoeren zou. Intusschen bevattede hetzelfde land voormaals, toen het doorgaans wel bebouwd, en van geene roofzieke zwervers afgeloopen werd, nog veel meer groote steden, welker heerlijke bouwvallen men er in menigte aantreft. Het wordt thans voor de helft door Turken bewoond, en voorts door Grieken, Joden, Syriers, Armeniers, Turkomannen, Kurden, Drusen, Maroniten, Zigeuners, Jesiden, Ansariers en Arabieren; van welke verschillende volken eenige de Ottomaanische Porte weinig meer dan slechts in naam eerbiedigen. Dezer bevelen worden er zoo veel doenlijk door de Bassas van Anadoli, Siwas, Tarabosan, Konieh, Merasch, Adana, Kars, Wan, Erzerum, Diarbekir, Orsa, Mosul, Bagdad, Aleppo, Tarablus, Acre en Damascus, ten uitvoer gebracht. Te Dsjidda worden er van wegens haar evenzeer tollén ingevorderd, als van wegens den Sjerif van Mecca. Eenigen der vermelde Bassas ontvangen, bij het beheer van hunne eigene bassaschappen, somwijlen dat van nog een of meer andere. Elk derzelve bevat een meer of min groot aantal sandsjakschappen; en de Bassa van Damascus heeft benevens zijne sandsjakken onder zich den Aga van Falesthyn. Soortgelijken Aga heeft het eil. Skio, dat aan het gebied van den Kapudan Bassa over het Aziatische deel van den Archipel evenmin onderworpen is, als het door een Musselim beheerde Smyrna tot een der sandsjakschappen van Anadoli betrokken wordt. Een Musseliniplik vormen ook het eil. Cyprus en het distr. Itchil op den vasten wal daar tegenover. Eveneens behooren andere deelen van *Aziatisch Turkije* tot geen bassaschap, maar worden zij als appendage van bijzondere personen onmiddellijk van wegens dezen bestuurd. De buitenlandsche handel van dit hoofddeel des rijk is meestal lijdelijk,

en in handen van de Franken, die te Smyrna en elders onder de bescherming van hunne Consuls gezeten zijn. Uitgevoerd wordt er met name Angorawol, velerlei garen, wollen stoffen, tapijten, mousselin, katoenen, zijden en met goud en zilver doorwrochte stoffen, staalwerk, koper, leder, huiden, sponsien, galnoten, barilla, saffraan, meckrap, droogerijen, vruchten, wijn, dadels, tabak, was, vogellijm, natron, potasch, enz. Zeer verscheiden zijn er de voortbrengselen van tuin- en landbouw, en de gedierten; welke men er vindt. De woestenijen worden door de aldaar rondzwervende benden tamelijk zuiver van roofdieren gehouden; en deze noch die benden weerhouden Engboodschappers, om gestaag met depches van hunne O. I. Comp. tusschen Bassora en Aleppo heen en weder te reizen; maar vreesselijk zijn de verwoestingen, welke er onlangs door aardbeving in de laatstgenoemde stad en vele andere naburige aangeregigt zijn geworden. Over Afrikaansch Turkije zie EGYPTÉ, TRIPOLI, enz.

De gezamenlijke Turken schijnen uit Turkistan voortgekomen te zijn. Eenigen tijd na hunne aankomst in het Oosterdeel van hun tegenwoordig rijk werden hunne onderling onafhankelijke horden alhier door OTMAN, of OSMAN, wiens sabel men de Keizers bij hunne verheffing nog steeds aangordt, onder een gemeenschappelijk beheer vereenigd, dat volstrekt despotisch is; kunnende de Groote Heer, of Padisjach, (voor zoo veel de Godsdienstige en andere wetten, tot welker verklaring en handhaving men er eene talrijke dusgenoemde Ulema, en den Mufti aan derzelve hoofd, onderhoudt, hem zulks niet beletten) eigendunkelijk over het leven en de goederen van al zijne onderdanen beschikken. Hij brengt in zijne bijzondere schatkist, welke doorgaans even rijk als die van den staat arm is, meest al de zamengeschrapte bezittingen van Bassas, enz. die hunne van hem ontleende magt, om schulden aan goed en leven te straffen, jegens onschuldigen misbruiken, het regt uit hoofde van omkoopning krenken, of door andere geweldnarigen eene tot het Serail doordringende kreet jegens zich verwekken. De

Padisjach voert tevens den titel van *Kalif*, of *Opperhoofd der Geloovigen*, en stelt als zoodanig den Mufti aan. Zijn Grootvizier bekleedt de waardigheden van eersten Minister van Staat en Justitie, en opperbevelhebber der landmagt. De kapudan Bassa is Admiraal; de Reis Effendi Kanselier en Secretaris voor de buitenlandsche zaken; de Testerdar Thesaurier van de Miri, of Rijks schatkist, welker gestadig te kort uit de Hazna, of bijzondere schatkist van den Grooten Heer, aangevuld wordt. De gezegde hooge ambtenaren vormen, nevens eenige anderen, den Divan, of Kabinet-raad van den Grooten Heer, naar welks besluiten de zaken van algemeen belang geregeld worden; voor zoo veel er zich iets in een rijk laat regelen, waar Bassas, Sandsjaks, Janissaren en verder krijgsvolk, vaak wederspanning worden, en men sints lang, nopens de algemeene belangen vrij onbekommerd, of de vorige zucht daarvoor uit verbastering afgelegd hebbende, door bovendrijvende inzichten van bijzonder belang, of luimen, gedreven wordt. Eene gesteldheid van zaken, waartegen de stem der Imams, of Priesters, al zettende het ontrollen van MOHAMMEDS standaard daaraan ook nog zoo veel nadruk bij, misschien onvermogenend wezen zou; welke vreesselijke stuip-trekkingen zij misschien ook door het gansche Oosten henen verwekken mogt. Nevens die kerkelijken heeft men er Dervischen, of kloosterlingen, en kluizenars. De vermelde Ulema bestaat uit 2 jaarlijks door den Mufti aangestelde Kadileskars, waarvan een voor Europa en een voor Azie, eenige aan hen ondergeschikte Mullahs, of toezieners op het regt, en de gezamenlijke Kadis, zoo als men den laagsten rang van registers noemt, om welke in toom te houden; elk hunner eene vergadering van notabelen nevens zich heeft, om alle wangedrag van hen ter kennis van de Mullahs, enz. te brengen. De Grieken hebben op menige pl. eigene registers, en algemeen een eigen hooger en lager kerkbestuur. Even ongehinderd plagten andere gezindheden voor de tegenwoordige gisting hunnen Godsdienst in Turkije te oefenen, mits zij het hun opgelegde hoofdgeld be-

taalden. De Armeniers hebben er 3 Patriarchen, de Nestorianen 1, de Kopten insgelijks 1, enz. Hoe algemeen er ook de Mohammed. sekte van OMAR heerscht, echter dult men die van ALI, niet slechts onder de meerendeels genoegzaam onafhankelijke Kurden, maar ook onder de Mutualis aan de kust van Syrie. Maar men ziet inmiddels op al; wat niet van den heerschende Godsdienst is, met eene vaak ondragelijke minachting neder; en nationale trots blinkt in genoegzaam al het doen en laten der Turken door, en weerhoudt alle noodige verbetering in het wetenschappelijke, krijgskaken, enz. Hunne lichaamshouding en gebaren zijn uiterst deftig, en hunne gelaatstreken doorgaans edel. Zij bevelen zich ook door hunne kleeding aan, en zijn doorgaans matig, sober, tegen ongemak gehard en dapper. In den krijg is hun aanval vreesselijk. Mislukt dezelve, dan verstrooijen zij zich, om zich welliaast onverhoeds wederom te vereenigen. In krijgslisten kennen zij geene palen, en, wat men door geen openbaar geweld, en vaak toemeloos woeden, vermag, poogt men door allerlei list te bewerken; ofschoon er onder hen in den gewonen handel en wandel veel meer eerlijkheid, dan bij de Joden en Grieken in hun midden, pleegt te heerschen. Geen adel kennende, verheffen zij zich weinig boven elkanderen, dat voor de noodige ondergeschiktheid bij land- en zeemagt hoogstnadelig is. Met deze beide schijnt het thans haast even droevig geschapen te zijn; en de kwaadwiligheid van eenige Kurdenvorsten, enz. werkt met die van den gewezenen Moldavischen Hospodar suzso, de YPSILANTIS, enz. mede, ter geweldige benaauwing van de *Hooge Porte*; zoo als men den kabinet-raad naar het gebouw, waar hij vergadert, evenzeer noemt, als de Brit. Fr. en verdere staatsbesturen *Kabinet van St. James*, van de *Tuilleries*, enz. heeten. Met haar gezag in Mohrah en een groot deel van den Archipel schijnt het derwijze af te loopen, als wij bij het zamenstel van art. GRIEKEN meenden te voorzien; maar door Europeisch Turkije verder in te korten, zou men de woestijn, die

Morah thans vormt, nutteloos nog al verder uitbreiden.

TURKIN, Rus. pl. in Kaukasie, aan de Casp. zee, Z. van Astrakan.

TURKISTAN, land van Groot Bucharie, en, zoo men wil, eveneens-genoemde stad, aan eene in den Sihon uitloopende riv. met 1000 leemen huizen, en des winters, wanneer de Khan van dit deel des rijk's hier zijn verblijf houdt, ongeveer 6000 inw.

TURKOMANNEN (*Terekmanen*, *Truchmenen*) van de Turken verschillend, doch eene aan het Turksch verwante taal sprekend, en ook Mohammed. volk van Azie, welks eigenlijke woonpl. tusschen de Casp. zee en het meer Aral gelegen is. Daar werd men in den aanvang der vorige eeuw door de Kalmukken ten onder gebracht. Toen week een deel der natie naar Rusl. De overigen verdreven in 1770 die geweldenaars, en zijn thans deels aan de Kirgizendeels aan den Sjach van Groot Bucharie onderworpen. Vele andere Turkomannen zwierven reeds lang te voren in Perzie rond, aan welk land een stam van dit volk den naastvoorgaanden en tegenwoordigen Oppervorst gaf; en het Turk. gebied bevat vele Turkomannen, in Erzerum en elders, waar 2 van derzelve horden, onder **KARA OSMAN OGLU** en **TSJAPLAN OGLU**, 2 afzonderlijke, en van de Turken genoegzaam onafhankelijke, staten vormen. Des zomers zwerven zij met hun vee rond, maar des winters keeren zij naar bepaalde woonpl. terug, en zij drijven weinig of geen akkerbouw, maar leven meestal van paardenvleesch en melk, en zitten veel te paarde. In Rusl. doen zij, aan den Terek en Kuma, Kozakkendienst ter beveiliging van de grenzen. Zij zijn veelal welgesteld, en men prijst hen grootelijks ten opzichte van aardezeden.

TURKS EILANDEN, de Zuidoostelijkste groep der Westind. Bahamas, met weinige vaste inw. maar veel bezoek, om zout op te zamelen.

TURMERO, Zuidam, vlek van Nieuw Granada, 5 uur Z. W. van Tunja, met ongeveer 1100 gezinnen.

TURMITZ, Boh. vlek, kreits van Leutmeritz, met 1 slot en veel linnenrederij.

TURNAU, Boh. stadje, kreits van Tuntzlau, met veel kunstvljt, en

handel in kostelijk gesteente, dat men daaromstreeks vindt, 2800 inw.

TURNAMO, Turk. stad van Rumeli, sandsjakschap Tirhala, met een Griekschen bisschop en 6000 inw. die veel katoen bouwen.

TURNEFF, Noordam. eilandengroep, in de baai van Honduras, met vele kokosboomen en bezoek van visschers; 17° 16' N. Br.

TURNER, Noordam. vlek van Maine, gr. Oxford, 1130 inw.

TURNHOUT, Nederl. hoofdpl. van een arond. met 76,000 inw. prov. Antwerpen, met eene regtbank van eersten aanleg, fabr. van beddetijk, linnenrederij en bleekerij, wasbleeken, katoendrukkerijen, verwerijen, looierijen, oliemolens, steenbakkerijen, en vele kantwerksters onder de 10,400 inw.

TURNISSA, Hung. vlek, regtsg. Szalad, 6 uur van Csakatornya.

TURNUL, Walach. vlek, aan den Donau, tegenover Nikopoli, met een wel versterkt kasteel.

TUROBIN, Pool. stadje, waiwoodschap Lublin, aan een meertje.

TURON (*Han-san*) Anamsche stad van Cochin, met overvloed van levensmiddelen, maar slechts huizen van bamboes en bouwvallen, die van een vorigen meerderen bloei getuigen. Zij ligt aan den mond van de riv. Hansan, die zich langs een vaarwater ter diepte van 2 vadem tusschen 2 zandplaten in de *Baai van Turon* ontlast, welke eenige eilanden bevat, maar volkomen veilig is, en aan den Zuidkant, waar de riv. in haar valt, door een voorgebergte met zonderlinge klippen voor zich beperkt wordt. Een voorgebergte, dat veelal *Kaap Turon* heet, door Lord **MARTINEY** met den naam van *Nieuw Gibraltar* bestempeld werd, en op 16° 5' N. Br. 103° 21' O. L. ligt. De baai heeft gemeenschap met de riv. waarover zie **FAI-FOE**.

TUROPOLYA, Oostenr. distr. van Kroatie, aan de Sau, welks inw. tot krijgscdiensten gehouden zijn, en daarentegen vele voorregten genieten.

TURRACH, Oostenr. d. in den Stiermarkschen kreits Judenburg, waar men uitnemend staal en ander ijzerwerk vervaardigt.

TURRADA, Spaan eilandje, prov. Mallorca, N. van Cabrera.

TURRAH, Ind. stad met 2500 huizen, in Guzerat, den Vorst van Theraud toebehoorende; 23° 52' N. Br.

TURRIFF, Schot. kerspel, gr. Aberdeen, met 2227 inw. en een sveneensgenoemd vlek, met linnen-reederij, bleekerij en 922 inw.

TURSJEZ, Perz. stad van Chorasán, aan de grenzen van de groote zoutwoestijn, uit eene voormaals *Sultanabad* genoemde oude stad en eene nieuwe bestaande, met veel handel in linzer, wol, kleedingstoffen, indigo, droogerijen, rijst; enz. Onder de 20,000 inw. telt men ongeveer 100 Ind. gezinnen.

TURSIS, Sicil. bisschopszetel, in het Napolit. Basilicata.

TURTLE CREEK, Noordam. vlek van Ohio, gr. Warren, 3442 inw. denzelfden naam draagt eene riv. van Pensylvanie, gr. Allegany. *Turtle inlet* heet een vaarwater tusschen 2 eilandjes, aan de kust van Nieuw Jersey; 39° 2' N. Br. *Turtle Point* eene kaap van Westflorida; 29° 54' N. Br. en *Turtle river* eene riv. die op 11° 12' N. Br. uit Georgia in zee valt. **CARTERET** gaf aan een inham der Zuidkust van Nieuw Ierl. den naam van *Turtle bay*; zie voorts **SCHILDPADDEN BAAL**.

TURTON, Eng. vlek van Lancas-ter, met 1782 inw.

TURUCHAN, Rus. riv. gouv. Tomsk. Zij ontlast zich, na een loop van 70 uur, in de Jenisei, bij de kreitsstad *Turuchansk*, die een houten fort en 100 huizen heeft, met ongeveer 1000 Kozakken, en handel in bont, enz.

TUSA, Japansche stad, met eene haven, op het eil. Xicoco.

TUSCARAWAS, Noordam. gr. van Ohio, met eene eveneensgenoemde riv. en nog slechts 1351 inw.

TUSCHETEN (*Duschen*) volkstam in het Rus. Lesghistan, 1600 gezinnen sterk, Mohammedaansch, met sporen van Christendom en eenen Europ. oorsprong.

TUSIS, zie **THUSIS**.

TUSKER, Ier. klip, aan de kust van het gr. Wexford, nabij de Saltees en Ierl. Z. O. punt; 52° 13' N. Br.

TUSKEVAR, Hung. vlek, regtsg. Vesprim, aan de Torna, 1 kerk, 1 klooster, bouw van tabak en wijn.

TUSLA, Turk. stadje van Bosna, aan de riv. Saa.

TUSPAN, Nieuw Spaan. riv. die uit het intendentschap Vera Cruz, op 21° 28' N. Br. in de Golf van Mexico uitloopt, en vlek aan dezelve.

TUTANA, zie **TOTANA**.

TUTBURY, Eng. vlek van Staffordshire, met eene brug van 9 bogen over de Dove, bouwvallen van een kasteel, fabr. en 1250 inw.

TUTICORIN, Ind. stadje van Tinevelly, met eene Nederl. faktorijsch. parelvisserij; 8° 54' N. Br. 73° 29' O.L.

TUTTLINGEN, zie **DUTTLINGEN**.

TUTUTEPEC, Nieuw Spaan. vlek, met 124 gezinnen van Kreolen, mulatten, enz. intendentschap Mexico, waar een *Tututepec* 952 inlandsche gezinnen heeft.

TUTTLA, Nieuw Spaan. d. van inlanders, nabij Vera Cruz, met een vulkaan, welks uitbarsting 20 jaargleden die stad met asch bedekte.

TUY, versterkte Spaan. stad van Gallicie, met een kasteel, boven op eene hoogte, nabij den Minho, en tegenover het Port. Valença, geregelde en welgevloerde straten hebbende, benevens schoone wandelingen en omstreken, een burgerlijk gerechtshof, 1 bisschop, 4000 inw. Zuidam. riv. van Caraccas, welke uit Venezuela, 30 uur O. van La Guaira, in zee valt.

TUZLA, Turk. stad, bassaschap Konieh, 9 uur N. van de hoofdpl. op eene hooge vlakte, aan het Wester uiteinde van eene reeks van zoute meeren; Turk. d. van Anadoli, 8 uur O. van Constantinopel.

TWANN, 2 fraaije Zwits. dd. canton Bern, aan het Bieler meer, met wijnbouw, *Grand* en *Petit* geheeten.

TWEE BERGEN (DE) Austral. eil. dat tot de middelste Nieuwe Hebriden behoort; 17° 15' Z. Br.

TWEE GEBROEDERS (DE) 2 Turk. eilandjes, ten W. van de Noordpunt van Scarpanto; 2 Oostind. eilandjes, aan de Westkust van Borneo; 1° 32' Z. Br. 2 andere, 9 uur van de Oostkust van het eil. Madura; 6° 50' Z. Br. en 2 Austral. in de Nieuw Zeelandsche Straat van Cook.

TWEE GEZUSTERS (DE) 2 eil. van Polynesie, die tot de Carolinas behoorren; 7° 14' N. Br. 2 Oostind. eilandjes; 5° Z. Br. 100° 18' O. L. en 2 Westind. aan den Mosquitos oever; 11° 17' N. Br.

TWEE GROEPEN. (DE) een aantal

aardplekken en rissen, in den Gevaarlijken Archipel van Zuidelijk Polynezië, met meer andere naburige door ook ontdekt.

TWEEBRUGGEN, (*Zweibrücken*, *Deux Ponts*). Beij. hoofdpl. van een distr. met 130,000 inw. in den Rhein-kreis, bemuurd, met 5000 inw. 4 kerken, 1 appellationsgericht, 1 gymn. fabr. van laken en staal, mijnwerk. Hier werden eens al de *Autores Classici* in een gelijk formaat gedrukt en uitgegeven.

TWEED, Schot. riv. die bij het einde van haren loop de Eng. grenzen bespoelt, en tusschen dezelve en Berwick upon Tweed in zee valt. Zij is vischrijk.

TWEEDDALE, zie PEEBLES.

TWEEDMOUTH, Eng. kerspel, aan den mond van de Tweed, tegenover Berwick, en daarmede door eene brug vereenigd, 4000 inw.

TWELLO, Nederl. cantons hoofdpl. van Gelderland, arond. Veluwe, met ongeveer 1000 inw.

TWENTE, Nederl. kwartier van Overijssel, ten O. van Salland, zandig en moerasig, met veeveelt, venen, linnenrederij; hoofdpl. Almelo. De naam is overoud en stamt van de *Tubantes* af.

TWENTY FOUR PERGUNNAS, Ind. distr. van Bengalee, ten Z. van Calcutta, het eerste dat aan de Eng. O. I. comp. in eigendom werd afgestaan. *Twenty four* en *Twenty two Rajahs*, noemden de Eng. 2 distr. die laatstelijk tusschen hen en Nepaul verdeeld werden.

TWER, Rus. gouv. ten Z. O. en O. van Novogorod, en Pskow, tusschen 56° en 58° 40' N. Br. golvend vlak van grond, door de boveineinden van Wolga en Dwina en door de Msta, Twerza, enz. bewaterd, met eenige meeren, en de gegravene vaart Vischney-Volotschok, tamelijk vruchtbaar in koren, tuingewas, vlas en hennep. Ooft wil er niet wel voort, maar men vindt er veel hout, dater, benevens boomschors, linnen, leder, talk, rundvee, en eenig koren, vlas en hennep, uitgevoerd wordt. De wateren bevorderen er den handel. De inw. ten getale van ruim een miljoen zijn van Rus. of Finsche afkomst. Het gouv. is in 12 kreitsen gedeeld.

TWER, hoofdpl. van het eveneens-

genoemde gouv. en een kreits in hetzelfde, aan den samenloop van Wolga, Twerza en Tmaka, die de stad in 4 deelen scheiden, welke door eene schipbrug over de Wolga, en nog 2 andere bruggen, vereenigd worden. In 1763 afgebrand, werd Twer, met vermogenden bijstand van de Keizerin, zeer geregeld herbouwd. De huizen, aan een plein in het midden, en in de voornaamste straten, zijn van gebakken steen en witgepleisterd. De Aartsbisschopskerk is een oud gebouw. Men vindt er 1 paleis; 1 groot seminar. 1 gymn. meer andere scholen, 2 klokkengieterijen, 2 wasbleeken, vele kaarsenmakerijen en looijerijen, meer andere fabr. Handel en scheepvaart worden er veel gedreven. Men telt er ongeveer 20,000 inw. 56° 52' N. Br. 31° 4' O. L.

TWERZA, Rus. riv. die bij Twer in de Wolga uitloopt.

TWICKENHAM, Eng. d. van Middlesex, aan de Theems, met vele lusthuizen, waaronder een dat door Pope bewoond en naderhand vergroot werd. In 1811 telde men er 3757 vaste inw.

TWIGGS, Noordam. gr. van Georgie, 3400 inw. waaronder 642 slaven.

TWIN, 2 Noordam. vlekken van Ohio, gr. Ross en Preble, 1050 en 719 inw. 2 eil. in de aan Hudsons bay uitkomende James bay, *North* en *South* toegeenoemd; 53° 20' en 53° 10' N. Br.

TWINS, 2 Oostind. eil. nabij Palawan; 9° 18' N. Br. en 2 andere aan de Noordkust van Flores; 8° 2' Z. Br.

TWISK, Noordholl. d. arond. Hoorn, met een kerktoeren, die tot verkenning dient, en 450 inw.

TWO KEYS, 2 Noordam. eilandjes, in de baai van Honduras; 17° 30' N. Br. 2 andere, ook aldaar, op 16° 40' N. Br. heeten *Two Spots*.

TWOFOLD BAY, aan Nieuw-Hollands Oostkust; 37° 5' Z. Br.

TWOHEADED ISLAND, aan Ierl. Zuidkust, tot het gr. Kerry behoorend, een weinig W. van Lambhead.

TWUNT, Afrik. haven van Algiers, met een fort, 10 uur ten N. W. van Tlemsan, of Tremecen.

TWYZEL, Nederl. d. van Vriesl. arond. Leeuwarden; 500 inw.

TY-FOE, Chin. eil. welks naam aan groote tijger beantwoordt, aan

het inkomen van de Bocca Tigris.

TY-OA (*Lantau*) Chin. eil. aan de Oostzijde der Golf van Canton, of Ta, met 2 vrij hooge bergspitsen.

TY-PA, Chin. eil. aan de Westzijde der Golf van Canton, met eene ankerpl. tusschen zich en Macao, op 22° 9' N. Br. en 108° 51' O. L.

TY-WAN, hoofdpl. van het Chin. deel van Formosa, op de Westkust, welgehouwd, met de gewezen Nederland. vesting Zeelandia, eene sterke bezetting, eene talrijke bevolking, en veel handel op de Chin. prov. Fokien.

TYBEE, zie SAVANNAH I.

TYBEIN, zie DUINO.

TYCZIN, Oostenr. marktplek, in den Galizischen kreits Rzeszow.

TYFERY, Oostind. eilandje, 15 uur W. van Gilolo; 1° 6' N. Br.

TYFOA, Oostind. eilandje, in de landvoogdij van Ternate, ten N. W. van Mya, laag van grond.

TYKOCZIN, Rus. stadje, gouv. Bialystock, aan de Narew, met een kasteel, korenhandel en 2800 inw.

TYLER, Noordam. gr. in het N. W. van Virginia.

TYLERS (DE) 2 Rus. eilandjes, in den Finschen zeeboezem, *Groot* en *Klein* toegenomd. Het kleine ligt W. ten N. van het op 59° 50' N. Br. en 22° 18' O. L. gelegene grootere.

TYLITZ, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Sandecs, waar er voorts een *Tymbark* ligt.

TYMANSJAN, zie LADRONES.

TYNAN, Ier. d. gr. Armagh, op eene hoogte, met een hoogen toren.

TYNE, Eng. riv. van Northumberl. uit de vereening van eene dusgenoemde South en North Tyne ontstaande en bij Tynemouth in zee vallende. Men plagt er zeer veel zalm te vangen. Een Schot. riviertje, dat uit Haddington in zee valt, heet ook *Tyne*.

TYNEMOUTH, Eng. vlek van Northumberl. bij North Shields, aan zee, met een versterkt kasteel, veel bezoek van zeebadminnaars, in 1811, 5834, in 1821, 9454 inw.

TYNGSBOROUGH, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Middlesex.

TYNIEC, Oostenr. vlek van Galizie, in den kreits van Myslenicze, aan den Weichsel, met eene rijke Benedictijnerabdij.

TYRAWA, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Sanok.

TYRIE, Schot. kerspel, gr. Aberdeen, 1454 inw.

TYRINGHAM, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Berks, 1689 inw.

TYRNAU (*Nagy Szombath*) Hung. Koninkl. vrijstad, regtsgr. Presburg, aan de Trnawa, met eene hooge vier-schaar, 1 domkapittel, 1 akademie en observatorium, 1 semin. 1 kadettenschool, 1 groot invalidenhuis, rederij van grof laken en linnen, jaarlijks 8 welbezochte markten en 5100 inw. Een Oostenr. d. van Moravie; 8 uur W. N. W. van Olmutz, heet ook *Tyrnau*.

TYROL, hoofddeel van Oostenrijk, ten Z. van Beijeren, en ten O. van Zwitserl. den naam van een bergslot, dat er in den kreits van Imst bij Meran ligt, voerend, zeer oneffen, rot-sig en ruw, met vele besneeuwde bergtoppen, waaronder de Orteles, Glockner en Brenner, weinig teel-grond, en enge dalen, van welken er een door de Adige, en een door de Inn wordt bespoeld, en in welke het des zomers heel warm is. De herfst is hier het schoonste jaargetijde. Men bouwt er wijn, tabak, vlas, hennep en koren, doch van dit laatste art. moet er veel worden ingevoerd. Uitgevoerd wordt er wijn en zijde uit het Zuiderdeel des lands, en vee uit het Noorderdeel. Men teelt vele kanariëvogeltjes, maakt houten gereedschap, stroochoeden, mandewerk, enz. Dit alles wordt door een aantal Tyrollers wijd en zijd uitgevent. Anderen gaan buiten hun land loondiensten verrigten. Men bewerkt er mijnen van zout, ijzer, koper en kalkmijnsteen. Het Voorarlbergsche, en eenige streken van het voormalig Salzburgsche, zijn thans met het eigenlijke Tyrol onder een hetzelfde gouv. betrokken, dat een eigen hoog geregtshof en landstanden heeft, in welke er ook boeren zitting hebben. Ten sterkste is men er aan het Huis van Oostenrijk verkleefd, dat van hier in oorlogstijd uitnemende scherpschutters trekt. Aan gedwongene heffing van manschap heeft het volk zich intusschen nooit willen onderwerpen. Hetzelve onderscheidt zich door vele bijzonderheden, en spreekt verschillende tongvallen van

Het Hoogduitsch. Het land is in de kreitsen van Imst, Schwaz, Bruneken, Trente, Botzen, Roveredo en Bregenz, verdeeld, en heeft Innsbruck tot hoofdpl. en ongeveer 732,000 inw. die bijkans alle Roomschegez. zijn. Tusschen 1805 en 1815 verkeerde Beijeren in het bezit van dit land.

TYRONE, Ier. gr. van Ulster, ten N. van Monaghan, ten N. O. en O. van Ferimanagh en Donegal, veelal bergachtig en ruw, doch elders goede weide en bouwland opleverend. Men vindt er eene koolmijn en veel kalksteen. Landbouw, veeteelt en linnen-reederij, zijn de voornaamste bestaansmiddelen der 140,000 inw. Tyrone heeten voorts 3 Noordam. pl. van Pensylvanie, gr. Cumberland, Fayette en Huntingdon, 2604, 989 en 753 inw.

TYRREL, Noordam. gr. aan de Oostzijde van Noordcarolina, 3364 inw. hoofdpl. Elizabethtown.

TYRRIL'S PASS, zindelijk Ier. d. van Westmeath.

TYRUS, zie SUR.

TYSMENICA, Oostenr. stad, in den Galizischen kreits Stanislawow, met 3000 inw. waaronder vele Armeniers en Grieken, die Turksch leder vervaardigen, en in was en paarden handelen.

TYSZOWCE, Pool. stadje, wai-woodschap Lublin, aan de Huczawa.

TZANG, Aziat. prov. van Thibet, waarin Tissalumbu ligt.

TZARI, Rus. stadje van Grusie, in Kacheti, Z. O. van Teflis.

TZEKINSKOI, Rus. fort, van Irkutsk, aan de grenzen van China, 33 uur W. Z. W. van Selenginsk, 7 uur O. N. O. van Tzikirstkoi, zoo als men een ander fort heet.

TZICHU, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Valladolid, met meer dan 500 inlandsche gezinnen. Tzira-guato, in hetzelfde intendantschap, heeft er slechts 115; en Tzintzontzan, gewezen hoofdpl. van Mechoacan, heeft, volgens HUMBOLDT, 2500 inw.

TZIVILSK, Rus. pl. gouv. Kasan, 22 uur W. van de hoofdpl.

TZSCHOPPAU, zie ZSCHOPPAU.

TZULIM, zie TSCHULIM.

TZUM, zie TJUM.

TZURUCHATU, Rus. pl. gouv. Irkutsk, 53 uur Z. O. van Nertschinsk, aan de grenzen van China.

U.

U, Aziat. prov. van Thibet, welke des lands hoofdpl. Lassa bevat.

UAPOAH, een der Marquesas eil. van Polynésie, ook Roepoeah, en dóór HERGEST met den naam van Trevennen's eil. door anderen wederom niet andere, bestempeld, 2 uur lang, hoog en bergachtig met vriendelijke inw. eene goede baai aan de Z. W. zijde en meer andere aan den Zuidkant; 9° 14' Z. Br. 144° 34' W. L. Hoog is insgelijks het ten N. O. van dat eil. liggende en almede bewoonde Uahuga, of Roeahoega, het Riou van HERGEST, dat 6 uur omvangs, een rif aan de Westzijde, en aan de Z. W. zijde eene goede baai heeft.

UBACH, Nederl. d. van Limburg, in het land van 's Hertogenrade, ruim 1 uur van Maastricht, 1100 inw.

UBARANA, Braz. inham in de kust van Seara.

UBARCO, Spaan. kaap aan de N. W. kust van het eil. Ivica; 39° 5' N. Br.

UBATE, Zuidam. vlek van Nieuw Granada, prov. Santa Fé, waar er voorts een Ubague ligt.

UBATUBA, Braz. riv. die op 23° 20' Z. Br. in zee valt, en stadje aan derzelver mond, op een schiereil.

UBAY, Zuidam. riv. van Peru, die op 11° 57' Z. Br. in zee valt.

UBAYCHALVAL, Spaan. riv. van Biscaye, ten O. van Bilbao, bij Portugaleite in zee vallende.

UBAZU, Braz. riv. die omstreeks San Vincente, tegen over het eil. San Sebastian, in zee uitloopt.

UBBERGEN, Nederl. d. in het Geld. kwartier Nymegen, aan den weg naar Goch, op de grenzen, nabij Beek, zeer oud.

UBEDA, Spaan. stad, prov. Jaen, op een berg, in eene schoone landstreek, die dóór de hoogere Sierra Morena tegen de Noordwinden gedeckt wordt, en rijk is in wijn, olijven, amandelen, vijgen, andere boomvruchten en veldgewas. De stad heeft 11 kerken, eenige kloosters, een groot hospitaal, fabr. van grove wollen stoffen en 16,000 inw.

UBERAU, zie UEBERAU.

UBERO, Zuidam. landpunt van Caraccas, tegenover Curaçao.

UBSTADT, Bad. vlek, Pfinz. und

Enzkreis, bij Bruchsal, 900 inw.

UBY (*Ooby*) zie OBY en PULO OBY.

UBZAQUEN, zeer vervallene Zuid-am. stad van Nieuw Granada, N. O. van Santa Fé de Bogota.

UCAYALE, groote Braz. riv. die het boveinde der Amazonen riv. vormt en vele andere riv. opneemt.

UCCLE, Zuidhrab. cantons hoofdpl. nabij Brussel, met papiermolens, enz. ruim 3000 inw.

UCEDA, Spaan. vlek, 10 uur N. ten O. van Madrid.

UCHANYE, Pool. stadje, waiwood-schap Lublin, 7 uur N. O. van Zamosc, met tweederlei kerken.

UCHLAWRCOED, Eng. vlek, gr. Monmouth, 2728 inw.

UCHTE, Han. hoofdpl. van een amt, prov. Hoya, 1300 inw.

UCKER, Pruis. riv. die bij Ucker-munde in het Grosse haff uitloopt; uit de *Uckersee* voortkomt, en den naam aan de *Uckermark* plagt te geven; welke thans in het Brandenb. regtsg. Potsdam begrepen is.

UCKERAHT, Pruis. vlek, in het Klevebergsche regtsg. Keulen, met fabr. en 2100 inw.

UCKERMUNDE, Pruis. stadje, in het Pommerische regtsg. Stettin, aan den uitloop van den Ucker, fabr. van leder, scheepsbouw, scheepvaart, visscherij, 2300 inw.

UCKFIELD, Eng. kerspel van Sussex, ruim 900 inw.

UCLES, Spaan. vlek, prov. Toledo, op een berg, 1000 inw.

UDA (*Oeda*; *Ouda*) Rus. riv. die aan de Oostkust van Siberie op 55° 18' N. Br. in de zee van Tartarije valt, en het ballingenvlek *Udskoi*, of *Udinsk*, nabij haren mond aan zich heeft.

UDANGE, Nederl. d. van Luxemburg, nabij Arlon.

UDAYAMAPURA, zie DIAMPER.

UDBINA, sterke Oostenr. vesting, in het Kroat. Militaire grensland, regtsg. Karstadt.

UDDEWALLA, Zweed. stapelstad, in Gotheborgslän, aan weerskanten van een zeearm, met eene goede haven, wijde straten; vrij wel gebouwde houten huizen, 1 suikerraffinaderij, 2 touwslagerij, smederijen van ijzerwerk, handel in ijzer, aluin, pek, teer, hout en visch, koopvaardij met

eigene schepen; 4000 inw. 58° 21' N. Br. 7° 3' O. L.

UDEN, Noordbrab. d. O. van 's Hertogenbosch, welke stad ten Z. W. van zich een *Udenhout* met ongeveer 1700 heeft.

UDINE, Ven. Lomb. regtsg. dat het meerendeel van het gewezen Venet. Friuli bevat, en 270,000 inw. heeft. De eveneensgenoemde hoofdpl. ligt aan den Isonzo, en het kanaal van Roja, midden in eene groote vlakte, 6 uur van zee. Zij is groot van omvang, maar niet naar evenredigheid bevolkt. Men vindt er eene Aartsbisschopskerk, meer andere kerken, eenige kloosters, vele aanzienlijke hotels met fraai schilderwerk, fabr. van zijden en wollen stoffen en likeuren, 17,000 inw. De omstreken bevatten marmergroeven, gezondheidsbronnen, en het in 1797 vermaard geworden, en bij CAMPO FORMIO vermelde, slot.

UDINSK (*Udskoi*) zie UDA.

UDIPU, Ind. vlek van Canara, aan een riviertje, 1 uur van zee, met 300 huizen, en 3 pagoden met koperen daken; 13° 16' N. Br.

UDO, Japansche stad van Nippon, 20 uur W. N. W. van Jeddo.

UDRIGILLHEAD. Schot. voorgebergte, aan de Westkust des lands in het gr. Ross; 57° 55' N. Br.

UDVARHELY (*Oderhällen*) Oostenr. distr. in het Zevenbergsche Szeklerland, aan den grooten Kokel, met 40,000 inw. dat meestal Szeklers, en voor een klein gedeelte Walachiers, zijn. De eveneens en ook *Szekely Udvarhely* genoemde hoofdpl. aan gezegde riv. heeft een Roomschez. gymn. en een Geref. collegie, handel in tabak en honig, en vele looijers en schoenmakers onder de 6000 inw. 46° 14' N. Br. 20° 27' O. L.

UEBERAU, Hess. vlek, prov. Starkenburg, Z. O. van Darmstadt, ongeveer 1200 inw.

UEBERLINGEN, van het Wurtemb. d. *Ueberlingen* te onderscheiden Bad. stadje, in den Seekeis, aan een inham van de Bodensee, bemuurd, met fabr. handel, scheepvaart, 2600 inw.

UEKERATH, zie UCKERAHT.

UELZEN, Han. stadje, prov. Lüneburg, op eene heide, van 2 armen der Ilmenau omgeven, met velerlei kunstvlijt, handel, bijzonderlijk in

paarden, na genoeg 2600 inw.

UERINGEN (*Urdingen*) Pruis. stadje, in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, aan den Rijn, die de Rh. vaak overstroomt, scheepvaart, handel in brandewijn, hout en steenkool, en 2200 inw.

UETERSEN, Deen. vlek, in de Holsteinsche heerlijkheid Pinneberg, aan de Pinnau, met een adellijk vrouwensticht, fabr. van zeep, kalk, suiker en likeuren, 2000 inw.

UFA (*Oufa*) Rus. hoofdpl. van het gouv. Orenburg, een regtsg. met 8 kreitsen in hetzelve, en een dier kreitsen, aan den uitloop van de Ufa in de Belaja, met vervallene vestingwerken, 1 Aartsbisschop, eenig schoolwezen, eenigen handel, ongeveer 2000 huizen en 5200 inw. 54° 45' N. Br. 50° 0' O. L.

UFALEISK, Rus. vlek, gouv. Perm, waar men sterk in ijzer werkt.

UFFCULME, eigenlijk *Uffcolumb*, Eng. marktvlek van Devonshire, aan de riv. Columb, ongeveer 1600 inw.

UFELN (*Uften*) Lippe-Detmoldsch stadje, 5 uur Z. Z. W. van Minden, met eene zoutmijn in de nabijheid, en ongeveer 1300 inw.

UFER-SOUI, Turk. riv. van Anadolij, die in de zee van Marmora valt.

UFFENHEIM (*Uffingen*) Beij. stadje, Rezatkreis, bemuurd, met een Koninklijk slot, en gymn. looijerijen, weverij van laken en linnen, handel in wol en vee, 1800 inw.

UFNAU, zie AUENAU.

UFTRUNGEN, Pruis. vlek, in het Saks. regtsg. Merseburg, 900 inw.

UFU-SIMA, het voornaamste van 8 Japansche eil. tusschen Kiusiu en de Loe-Choe-eilanden.

UGENTO, Sicil. bisschopszetel, in de Napolit. Terra di Otranto.

UGGIATE, Ven. Lomb. vlek, regtsg. Milaan, 2 uur W. van Como.

UGIE, Schot. riv. uit het gr. Aberdeen bij Peterhead in zee vallende.

UGLITSCH, Rus. kreitsstad, gouv. Jaroslaw, aan de Wolga, zeepziederijen, looijerijen, een papiermolen, 5500 inw. voor 1607 sterker bevolkt.

UGOCS, Hung. regtsg. aan weerskanten van de Theiss, W. van Marmaros, met zilvermijnen, veel hout, visscherij in de riv. maar om de barheid des lands weinig landbouw, en slechts 36,000 inw. hoofdpl. Nagy-

Szolos, Rus. meer, een vlek aan hetzelve gouv. Minsk.

UHLFELD, Beij. marktvlek, in den Rezatkreis, met 1 slot.

UHYST, Saks. d. aan de Spree, in de Lausnitz, met 1 slot en 1 park, 1 Hernhutsch opvoedingsgesticht, en ongeveer 700 inw.

UIG, Schot. kerspel, in het Z. W. van het eil. Lewis, 2500 inw.

UIKHOVEN, Nederl. d. van Limburg, 1½ uur van Maastricht, 420 inw.

UINSK, Rus. vlek, gouv. Perm, waar men sterk in ijzer werkt.

UIST (NORTH) Schot. kerspel, gr. Inverness, het Hebrid. eil. van dien naam en eenige andere bevattend, met 4021 inw. Men wint op het eil. North Uist vrij veel koren, en men fokt ook veel vee, en brandt weedasch. Het eil. is 5 uur lang, aan de Westzijde laag en uit hoofde van branding ongenaakbaar. De rotsige Oostzijde heeft goede inhammen. De Zuidzijde wordt door een ondiep water van Benbecula gescheiden.

UIST (SOUTH) Schot. kerspel, gr. Inverness, het Hebrid. eil. van dien naam, ten Z. van Benbecula, en dit eil., Rona, enz. bevattend met 5500 inw. Het eil. South Uist is 10 uur lang, bergachtig en vooral aan de O. zijde zeer hoog. De korenbouwersen ontoereikend; en men bestaat er voor namelijk van veeteelt, jagt, visscherij en het branden van weedasch. 57° 5' N. Br. 12° 4' W. L.

UITBERGEN, Nederl. d. van Oostvland, arond. Termonde, 895 inw.

UITDAM, Noordholl. dorpje, aan het Pampus, nabij Durgerdam.

UITGEEST, Noordholl. d. arond. Alkmaar, dat moestuinen, boomgaarden, bloemvelden, en met de onderhoorigh. ongeveer 3100 inw. heeft. Men vindt er sporen van den Rijn.

UITHOORN, zie THAMEN.

UITHUIZEN, Nederl. d. van Groningen, arond. Appingadam, op de Noordkust der prov. een weinig ten W. van het grotere *Uithuistermeden*, dat 1400 inw. heeft.

UITKERKE, Nederl. d. van Westvland, arond. Brugge, 502 inw.

UITTERRIB, in het lang uitlopende zandbank in de Noordzee, voor het Noordholl. Wijk op zee.

UJARAD (*Nieuw Arad*) zie ARAD-VARMEGYE.

UJAZD, Pool. stadje met 600 inw. waiwodschap Masowie, waar een Koninklijk lustslot *Ujazdow* heet.

UJBANJA (*Königsberg*), Hung. Koninklijke bergstad, aan de Gran, regtsg. Bars, met glasblazerijen, brouwerijen en 3800 inw. De goud- en zilvermijnen zijn er genoegzaam uitgeput; 48° 25' N. Br.

UJEST, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Oppeln, 1 slot, 1300 inw.

UJIELI (*Satorallya*) Hung. hoofdplaats van het regtsg. Zemplin, met vierderlei kerken, 1 synag. 1 Roomschegez. gymn. veel wijnbouw en handel in wijn, 6600 inw. 48° 24' N. Br.

UJILAK, Hung. vlek, regtsg. Neutra, met 11 slot, 13 fabriek van rozenolie en brouwerijen; 48° 18' N. Br.

UJPALANKA; zie **PALANKA** (NEU)

UJVAROS, 2 Hung. vlekken, regtsg. Szathmar en Szabolcs, het laatste met tweederlei kerken.

UJVAROSKD (*Leopold-Neustadt*) Hung. vlek, regtsg. Neutra.

UJVIDEK, zie **NEUSATZ**.

UKENSKOI, Rus. stadje, gouv. Tobolsk, aan den samenloop van Irtysh en Oby. *Ukinskoi* heet een Rus. d. van Kamschatka, en eene kaap aan de Oostkust van dat land.

UKHT NOWOLOK, Rus. kaap, aan de Witte zee; 65° 7' N. Br. 31° 54' O. L.

UKRAINE noemde men voormaals het gedeelte van Polen, dat thans in de Rus. gouv. Kiew, Podolie, Poltawa en Slobodsk-Ukraine begrepen is, en tusschen 48° en 52° N. Br. ligt. Het is er des zomers zeer warm en zoo ongemeen vruchtbaar, dat men in Polen den naam van *land van melk en honig* aan de Ukraine plagt te geven. Des winters viest en sneeuwt het er daarentegen sterk, dat er den uitvoer der producten grootelijks bevordert. Men drijft er bij den landbouw veel vee, maar weinig of geen kunstvlucht, en de inw. zijn onkundig, en naar de uitgestrektheid des lands niet talrijk. Vergelijk het gezegde wegens de voornoemde 4 gouv. **KIEW**, enz.

UKTUSK, Rus. vlek, gouv. Perm, met smelterijen van goud- en zilvererts, enz.

ULALA, groote Ind. stad van Canara, aan den Zuidoever van het meer van Mangalore.

ULANOW, Oosterr. vlek, in den Galizischen kreits Rzeszow.

ULAU-ADESSI, Turk. naam van een klein eil. in de Zwarte zee, tegenover de monden van den Donau, bij de Grieken *Fido-Nisi*, bij de Ouden *Leuce*. Dezen verbeeldten zich, dat de schim van Achilles er waarde. De Russen schromen er aan wal te gaan, omdat dat het er geweldig vol slangen zijn zou. Het is er daarentegen vol zeevogels.

ULASCKOWCE, Oosterr. vlek, in den Galiz. kreits Czortkow.

ULBECK, Nederl. d. van Limburg, arond. Hasselt, 500 inw.

ULBO, Oosterr. eil. van Dalmatië, aan het inkomen van het kanaal van Zara, rotsig en bar. De bevolking bestaat voornamelijk uit zeelieden.

ULEA, Rus. riv. van Oost-Bothnie, of Uleaborglän, die op 65° 21' N. Br. in zee valt; en meer, waarover zie **CAJANEBOG**.

ULEABORG, Rus. stadje, op een schiereil. aan den uitloop van de Ulea in den Botnischen zeeboezem, met een vervallen kasteel, rechte en wijde straten, veel handel in pek, teer, gedroogde snoek, zalm, boter en talk, koopvaardij met eigene schepen, die men er bouwt, 3500 inw. Het is de hoofdpl. van Uleaborglän, dat thans een der 13 kreitsen van Finland vormt, met moerassen, rotsen en bierdeloos veel hout, opgevuld is, slechts hier en daar gerst en rogge oplevert en met inw. van Zweed. of Finschen oorsprong, die bij den geringen landbouw vee teelt drijven, en veel pek en teer maken, dun bevolkt is.

ULEFOS, Noorw. vlek, in het Sticht Aggerhuus, waar men veel ijzerwerk en spijkers maakt.

ULESTRAETEN, Nederl. d. van Limburg, arond. Maastricht, 729 inw.

ULEY, Eng. kerspel van Gloucester, lakenfabr. 1940 inw.

ULFA, Hess. vlek, prov. Oberhessen, 900 inw.

ULFSUND, Deen. vaarwater tusschen de eil. Zeeland en Maen.

ULFT, Nederl. heerlijkheid, in het Geld. arond. Zutphen, boven Terborch, met een gewezen jagthuis der Vorsten van Hohenzollern, en eene fabr. van kagchels en ander ijzerwerk.

ULIETEA, een der eigenlijkste Societeits eil. van raffen en eil. die er

verscheidene goede havens vormen; omgeven, min volkrijk en vruchtbaar; dan het half zoo grooten Huaheine; bergachtig, eenige zoute meeren bevattend, en voornamelijk plantanen, yams en kokosnoten opleverend. De inw. zijn donkerder van kleur en kleiner, dan de meeste Societeits eilanden, en jegens vreemden min vriendelijk, ja kwaadwillig en verraderlijk. Intusschen begint het Christendom er eenigen opgang te maken; zie SOCIETEITS EIL. 16° 45' Z. Br. 156° 30' W. L.

ULINEW, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Zolkiew.

ULKAU, Rus. riv. die O. van Siberie, N. van de Uda; in zee valt.

ULLA, Spaan. riv. van Gallicie, die in den Rio de Roxa valt; Rus. riv. die boven Riga door de Dwina opgenomen wordt.

ULLAPOOL, Schot. visschersd. op de Westkust van het gr. Ross, aan den uitloop van eene eveneensgenoemde riv. in Loch Broom, in 1788 gebouwd. In 1792 telde men er 400 inw.

ULLERSDORF, Oostenr. d. in den Morav. kreits Olmutz, met 1 slot, park en gezondheidsbron; Pruis. d. in het Siles. regts. Liegnitz, 1000 inw.

ULM, Wurtemb. stad, Donaukreis, in eene vlakte, aan den uitloop van de Blan in den Donau, met vervallene vestingwerken, 5 Luth. kerken, 2 Roomschez. verscheidene godshuizen, welgevloerde maar kromme straten, ouderwetsche huizen, een stadshuis met een kunstig uurwerk en bezigtigenswaardige schilderijen, een tuighuis, kazernen, een schouwburg en gymn. veel linnenreederij en bleekerij, eenige andere kunstvljht, handel en scheepvaart, 11,000 inw. die in het besluit, om de stad tot eene Duitsche bondsvesting te maken, weinig genoegten schepen; 48° 25' N. Br. 5° 6' O. L. Een Bad. stadje, 5 uur O. van Straatsburg, met 900 inw. heet *Wald-Ulm*.

ULMEN, Pruis. vlek, in het Nederrijnsche regts. Koblenz, 700 inw.

ULMERFELD (*Ungerfeld*) Oostenr. vlek, in het land Unter der Ens, viertel Oberwienerwald, aan de Ips, met 1 slot.

ULMHAUSEN, Wurtemb. vlek, met gezondheidsbronnen, bij Goppingen.

ULPIA, Turk. zeep. ten O. der Golf van Contessa.

ULRICAHAMN, Zweed. stadje, in Elfsborglän, aan een meertje, met tabaksfabr. en vele messenmakers onder de 800 inw.

ULRICHSKIRCHEN, Oostenr. vlek; 4 uur N. van Wenen, 1000 inw.

ULRICHSTEIN, Hess. stadje, in Oberhessen, met een bergslot en 700 inw.

ULRICSDAL, Zweed. lustslot en park, in Stockholmälän.

ULRUM, Nederl. d. van Groningen, in den N. W. hoek der prov. 600 inw.

ULSTER, Noorder vierendeel van Ierl. weleer een eigendom van de Eng. stad London; de gr. Londonderry, Donegal, Antrim, Tyrone, Fermanagh, Monaghan, Armagh, Down en Cavan, bevattend. Denzelfden voert een welbebouwd Noordam.

gr. van Nieuw York, dat ten O. door de riv. Hudson begrensd, en over het geheel wel bewaterd en bebouwd wordt, eenige der eerste Nederl. stichtingen in Noordam. bevat, en onder zijne 26,600 inw. velen telt, die van Nederl. en Duitsche afkomst zijn; Kingston had er in 1662 reeds een Nederl. predikant. *Ulster* heet ook een Noordam. vlek met 627 inw. in het Pensylv. gr. Lycoming.

ULSWATER, Eng. meer van Westmoreland, met veel visch, en eene echo, die den slag van een kanonschot zevenmalen herhaalt.

ULUA, groote Noordam. riv. die uit Honduras in zee valt; zie voorts JUAN DE ULUA (SAN).

ULYA, een der kleinste Schot. Hebriden, nabij Staffa, ook met basaltzuilen, ruin 200 inw.

ULVERSTON, Eng. marktvele van Lancaster, op den Oostoever van het schiereil. Furness, bij hoog water voor schepen van 250 ton geschikt, langs een kanaal voor schepen van 500 ton met de Leven gemeenschap hebbend, welgebouwd, handel in ijzer, kalksteen, leijen, tarwe, gerst, haver, boonen en vee, drijvend, en veel kustvaart, 4315 inw.

UMAGO, Oostenr. zeep. op de Westkust van den Illyr. kreits Trieste, visscherij, 1200 inw.

UMAN, zie HUMAN.

UMANAK, Deen. zendingstichting, in het Noorderdeel van Groenlands Westkust; 71° N. Br.

UMBA, Rus. stadje, aan de Witte zee; 66° 44' N. Br. 29° 20' O. L.

UMBER, Ind. stad van den Nizam, in Aurungabad; $29^{\circ} 58'$ N. Br.

UMBRIATICO, Sicil. stad, in het Napolit. Calabريا citra, 2 uur van de Golf van Taranto, met een bisschop, landhandel en 10,000 inw.

UMBYALA, Ind. stad van Guzerat, thans Brit. $23^{\circ} 14'$ N. Br.

UMEA, Zweed. riv. van West-Botnia, die op $63^{\circ} 56'$ N. Br. in zee valt; en stadje aan haren mond, met ongeveer 1000 inw. houten huizen, eene goede haven, en uitvoer van gedroogde zalm en andere visch, hout, teer, böter en rendiervellen. Dit is de hoofdpl. van *Umeälän*, dat uit West-Botnia, *Umea-Lapmark*, en de verdere Zweed. Lapmarken, waartoe ook zie LAPLAND, gevormd is, en ondanks zijnen grooten omvang, nauwelijks 76,000 inw. heeft.

UMIA, Spaan. riv. van Gallicie, die in den Rio de Roxa valt.

UMMANZ, Pruiss. eil. ten W. van het grootere eil. Rugen, tot het Pommerische regts. Straalsand behoorend.

UMMEDEA noemt men de punthoopen van den tempel van Jupiter Ammon, waarover zie SIWAIL.

UMMENDORF, Pruiss. d. in het Saks. regts. Maagdenburg, met 1 slot en 800 inw. Wurtemb. d. Donaukreis, in de Metternichsche heerlijkheid Ochsenhausen, met 1 slot en 500 inw.

UMMERAPURA (*Umrapora*) hoofdstad van het rijk der Birmanen deszelfs prov. Birma, op een schiereil. dat door den Trawaddy en een romanesk meer gevormd wordt, aan dit laatste, een volkomen vierkant, met tigchelsteenen muren ter hoogte van 20 voet, 48 grootere en kleinere bastions, en wijde en diepe grachten vol water, maar in plaats van bruggen over dezelve slechts dammen in dezelve, huizen van bamboes, die met tegels gedekt zijn, in het midden een met hout omheind paleis, welks verschillende gebouwen ook van hout zijn, maar koepels van verguld koper op zich hebben. De stad rondom dat middelpunt is in vieren gedeeld, en elk deel heeft een afzonderlijken directeur voor de politie, welke er uitnemend is. De straten zijn wijd en kruisen elkander rechthoekig. De stad bevat verscheidene marktpl. en men drijft er veel handel en kunstvljt. Goudsmiden en andere kunstenaars

vindt men er vele, benevens een aantal paleizen van rijksgrooten, vele tempels, en een Keizerlijk klooster. Alles te zamen werd in de laatste helft der vorige eeuw gebouwd. De Keizer nam er in 1785 zijn verblijf, maar onthield zich eenige jaren voor dat hij in 1819 overleed, meestal op een luthuis aan de riv. 2 uur hooger op, waar hij een piramidalen tempel tot bewaarpl. voor zijnen schat, bouwen deed. Veel digter bij de stad bouwde hij een anderen tempel, voor een uit Arrakan herwaarts gebragt beeld van BUDDA, aan welk gebouw er geen verguldsel gespaard is. Voor vreemdelingen is de stad ongezond. Zij bevatte, toen het hof er resideerde, ongeveer 150,000 inw. $23^{\circ} 55'$ N. Br. $91^{\circ} 33'$ O. L.

UMMERSTADT, Saksen-Hildburgh. stadje, bemuurd, met 650 inw. waaronder vele pottebakkers.

UMNABAD (*Aminabad*). Ind. stad van Viziapoer, thans Brit. $18^{\circ} 51'$ N. Br.

UMNAK (*Umulak*) een der Russ. Vossen eil. met verscheidene vuurbergen, die in 1806 brandden.

UMRUT (*Amrita*) Ind. stad van Aurungabad, thans Brit. $20^{\circ} 40'$ N. Br.

UMSTADT, Hess. stad van Starkenburg, met 2500 en *Klein Umstadt*; met 800 inw. nabij zich.

UNA, Braz. stichting op de kust, tusschen de baai van San Vicente, en het eil. San Sebastiao.

UNADILLA, Noordam. vlek van Nieuw York, aan den uitloop van eene eveneensgenoemde riv. in de Susquehannah, 1426 inw.

UNALASKA en UNAMAK, zie OONALASKA.

UNALGA, een der Rus. Aleutseil.

UNARE, Zuidam. riv. van Caracas, die Venezuela en Cumana vaneen scheidt. Zij heeft in haren mond, op $10^{\circ} 4'$ N. Br. eene hank.

UNBIAK (*Semisokosnoi*) een der Vossen eil. 24 uur in den omvang groot; $53^{\circ} 40'$ N. Br.

UNCZOW, zie NEUSTADT (MAHRISCH).

UNDENHEIM, Hess. vlek, prov. Rhein, 800 inw.

UNDEROOT, bevolkt Lakkadivisch eil. N. van Kalpeni.

UNDES, Aziat. distr. van Thibet, een op $30^{\circ} 15'$ N. Br. en $75^{\circ} 8'$ O. L. gelegen Deba tot hoofdpl. hebbend.

UNGH, Afrik. kasteel, op de Oostkust van Tunis, 25 uur Z. van Kairwan, midden in moerassen.

UNGHVAR, Hung. regtsg. in het N. O. des rijk, ten W. en Z. door Zemplin begrensd, door de *Ungh* en andere riv. bewaterd en 80,000 inw. van verschillende oorsprong hebbend. Men bouwt er wijn, hennep, haver, enz. Wijnbouw is zelfs, nevens de door het gansche regtsg. henen gedrevene veeteelt, het voornaamste staamiddel der 5000 inw. van de hoofdpl. *Unghvar*, waar men voorts in zout, enz. handelt. Men vindt er een Roomschegez. Athenaeum, en een seminar. en bisschop van de vereenigde Grieken. De pl. ligt op 48° 36' N. Br.

UNGSTEIN, Beij. d. Rheinkreis, omstreeks Spiers, 800 inw.

UNHACA, zie INIACKA.

UNHOST (*Aunoscht*) Boh. vlek, kreits van Rakonitz, 1000 inw.

UNIE, onvruchtbaar Oostenr. eil. van 13 uur omvangs, tot den Illyr. kreits Fiume behoorend, met uitvoer van zout, en een kasteel.

UNIEH, Turk. stad, bassaschap Siwas, aan de Zwarte zee, 14 uur O. van Samsoen, met veel handel op de Krim en Constantinopel. Er worden hier vele katoenen stoffen, vruchten en wijn, uitgevoerd. De inw. bestaan uit Turken, Grieken en Armeniers. De straten zijn er zeer vuil, de omstreken heerlijk.

UNIEJOW, Pool. stadje, waiwoodschap Kalisch, met eene brug over de Warta, lakenfabr. 700 inw.

UNION, een der Westind. Granadinen; 12° 30' N. Br. Noordam. distr. in het N. van Zuidcarolina, met 11,000 inw. waaronder 2850 Negerslaven; 3 Noordam. vlekken van Ohio, gr. Ross, 2273 inw. gr. Belmont, 1514 inw. en gr. Highland, 744 inw. nog 12 andere vlekken van dien staat; hoofdpl. van het Pensylv. gr. Fayette, met vele molens, enz. 990 inw. vlek van het gr. Mifflin, 1114 inw. en nog 2 of 3 Pensylv. vlekken; vlek van Nieuw Jersey, gr. Essex, 1428 inw. 5 vlekken van Nieuw York, 1 van Maine, gr. Lincoln, 1266 inw. 2 van Virginia, en nog meer pl. van Noordam. waar wederom andere de namen van *Union Bridge*, *Union Mills*, *Union Springs*, *Uniontown* en *Unionville* voeren.

II. DEEL. II. STUK.

UNITED STATES noemden zich de Vereenigde Staten van Noordamerika, zie NOORDAM. (VEREENIGD).

UNITY, 4 Noordam. vlekken, in Nieuw Hampshire, gr. Cheshire, 1044 inw. in Ohio, gr. Columbiana, 827 inw. en in Maryland en Maine.

UNKEL, Prais. stadje, in het Nederrijnsche regtsg. Koblenz, aan den Rijn, met wijnbouw, eene reeks van basaltzuilen tegenover zich, welke in de riv. afdaalt, en 850 inw.

UNNA, Turk. riv. die tusschen Bosna en Kroatie naar de Sau loopt; Prais. stadje in het Westphaalsche regtsg. Arensburg, fabr. van katoenen, hoeden, enz. 2400 inw.

UNSANG, Oostind. kaap, aan de Oostkust van Borneo; 5° 18' N. Br.

UNSCIENSK, Rus. vlek, gouv. Tambow, dat veel ijzer oplevert.

UNSO, onafhankelijke Lesgische volkstam van 1000 gezinnen, in Kaukasie, met dien van Anzag verbonden, sporen van Christendom opleverend, maar thans noch Christen noch Mohammed. en zeer onkundig, doch vlijtig en eenigen handel drijvend, ofschoon men er geen geld kent.

UNST, het Noordelijkste der Schot. eil. van Hitland, op 61° 12' N. Br. ruim 3 uur lang, met bergen en dalen, en eenige meertjes, waaronder Loch Cliff vrij aanzienlijk is. Behalve land- en tuinbouw fokt men er rund-vee, kleine paardjes en schapen, van welker wol men er kousen breidt, die er met een weinig weedasch, hotter, talk en rundvleesch, uitgevoerd worden. Het eil. heeft eene goede haven aan de Zuidzijde, eene aan de Oostzijde, en 2300 inw.

UNSTRUT, Duitsche riv. die een weinig ten N. van Naumburg van den Westkant in de Saal valt.

UNTER-ALBENSEN, zie KARLSBURG.

UNTER-ART, zie ART.

UNTERCZEREKWE, Boh. stadje, in den kreits van Tabor, 128 huizen.

UNTERDANNEWITZ, Oostenr. vlek in den Moravischen kreits Znaym, met ruim 2000 inw.

UNTERGRONINGEN, Wurtemb. vlek, Jaxtkreis, met het slot Gröningen, uit welks naam die van *Unter-Ober- en Mark-Gröningen* voortgesproten zijn.

UNTERHALLAU (*Niederhallau*)
C c c

Zwits. d. met 2 kerken en 5000 inw.
 waarover zie voorts HALLAU.

UNTERKAUNTS, zie KANITZ.

UNTERMAINKREIS, Beij. kreits, uit het Wurzburgsche, het vorstendom Aschaffenburg, en deelen van het Fuldasche en Hessische, zamengesteld, ten O. aan den Beij. Mainkreis, ten Z. aan Baden en Hessen, en ten W. aan Keurhessen grenzend, uitgezonderd de bergachtige deelen zacht van lucht, en vruchtbaar in koren, vlas, hop, oost en wijn, met minerale wateren, zouthronnen, kunstvijlt voor eigen behoeften, veeteelt en uitvoer van speenvarkens, schapen, wol, vlas, hout en houtwaren, oost, eenig koren en veel wijn. De meerderheid der 225,000 inw. is Roomschez. doch men vindt er vele Luth. en een aantal Doopsgez. en Israëlitien; hoofdpl. Wurzburg.

UNTEROWISHEIM, Bad. markt-
 vlek, in den Pfünz- und Enzkreis, goede wijnbouw, 1600 inw.

UNTERSEEN, Zwits. stadje, canton Bern, aan de Aar, tusschen de Thuner- en Bieler meeren, met vischerij, vele molens en een slot.

UNTERTURKHEIM, zie TURKHEIM.

UNTERWALDEN, Zwits. canton, ten O. van Bern, ten Z. van Lucern, uit 4 valleijen tusschen hooge, en ten deele steeds besneeuwde, Alpen-
 spitsen bestaand. De 22,000 eenvoudige en meestal Roomschez. inw. van Deutsche afkomst leven voornamelijk van veeteelt. De regering is Democr. Sarnen en Stanz zijn er de voornaamste pl. en het Canton is in de landen Ob en Nid dem Walde gedeeld.

UNTERWIESENTHAL, Saks. stadje, in het Erzgebirge, aan de Boh. grenzen, ijzerwerk, 1200 inw.

UNTERWILDHEIM, Boh. d. kreits van Egra, 180 huizen.

UPAMENA, Braz. riv. die op 40 30' Z. Br. in zee valt; stichting van Nieuw Granada, prov. Juan de los Llanos.

UPAR, Zuidam. vallei: in de Nieuw Granadasche prov. Santa Martha, van bergen, die zilver, koper, lood en ijzer bevatten, omgeven, wel beweid en bebouwd, en met name veel suiker opleverend.

UPBERGEN, zie UBBERGEN.

UPITZA, zie EYBEL.

UPLAND, gewezen prov. van

Zweden, aan de Oostkust, thans in Upsalälän, Stockholmlän, Stockholm, Drottningholm en Svatsiölandet, gedeeld, vrij vlak van grond, weinig boven de zee verheven en vruchtbaar. Men vindt er eenige ijzermijnen en veel hout. Uitvoer te water wordt er door het meer Mälar en menige riv. bevorderd.

UPNOR CASTLE, Eng. vesting, ten W. van de Medway, bijkans tegenover het dok van Chatham.

UPPINGHAM, Eng. marktvek, gr. Rutland, veel handel in vee, 1500 inw. In de nabijheid worden er jaarlijks vermaarde harddraverijen gehouden.

UPRIGHT noemen de Eng. eene kaap aan Nieuw Hollands Oostkust; 35° 35' N. Br. eene van het Vuurland, aan het Westeinde der Straat van Magellaan, en eene baai ten W. van dezelve.

UPSALA, gewezen hoofdpl. van Zweden, welks koningen er nog gekroond worden, en voormaals koningen van Upsala heetten, thans enkel de hoofdpl. van Upsalälän, hoofd-
 deel van Upland, met 84,000 inw. De Sala, die de stad in tweeën deelt, verschaft haar gemeenschap met het meer Mälar. De huizen zijn er meestal van hout; maar van gebakken of gehouwen steen zijn met name de Aartsbisschopskerk; hij welke het model der Parijsche kerk van Notre Dame gevolgd is, en de gebouwen der Universiteit, die op een LINNÉUS en CÉLSIUS, en vele andere vermaarde mannen, bogen kan, en laatstelijk 1335 studenten werd gezegd te hebben. Zij heeft eene boekerij van 50,000 banden en 1000 handschriften, waaronder zeer merkwaardige, een kabinet van munten en kunstwerken, meer andere nutte verzamelingen, zamt een kruidtuin, een observatorium, enz. Upsal heeft voorts eenige wetenschappelijke vereenigingen, eenig fabriekwezen, en na genoeg 5000 vaste inw. Gamla, of Oud, Upsala is door het nieuwe verdron-
 gen, en thans een ellendig kerkdorpje, 1 uur N. van de stad, welke op 59° 52' N. Br. 12° 46' O. L. ligt.

UPSTART, kaap van Nieuw Hollands N. O. kust; 15° 39' Z. Br.

UPTON, Eng. vlek, gr. Worcester, aan de Severn, welgebouwd,

met veel handel en 2000 inw. Denzelsden naam, met of zonder toename, voeren vele andere Eng. pl. en een Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Worcester, met 1000 inw.

UPWELL, 2 Eng. kersp. gr. Norfolk, 1429 inw. en gr. Cambridge, op het dusgenoemd eil. Ely, 933 inw.

URAC, een der Mariannes van Polynesie, ook *Uracas*, rotsig en onbewoond; 20° 45' N. Br.

URACH. Wurtenb. hoofdpl. van een Oberamt, in den Schwarzwaldkreis, aan de Erms, tusschen het gebergte, met veel linnenrederij, welke in de omstreken ook sterk gedreven wordt, bleekerij, papiermolen, mesmakers, handel in linnen, een vervallen slot en 2800 inw. In de nabijheid verheffen zich bouwvallen van het slot Hohenurach.

URAGAY (*Uraguay, Uruguay*) Braz. riv. die na een loop van 210 uur tegenover Buenos Ayres in de Plata riv. uitloopt, alvorens vele andere riv. opneemt, en snel van loop is. Het land aan weerskanten van haar ter lengte van 200 en breedte van meer dan 100 uur wordt met haren naam bestempeld, en is vol hout en wild gedierde en gevogelte.

URAK, Rus. riv. die aan de Oostzijde van Siberie in zee valt.

URAL (*Oeral, Oural*) Rus. riv. die op 54° N. Br. uit het gebergte van denzelfden naam ontspringt, en door de gouv. Orenburg en Astrakan naar de Casp. zee loopt, en zeer vischrijk is. Voormaals droeg zij den naam van *Jaik*.

URAL, bergketen, die zich van de Casp. zee tot aan de IJszee uitstrekt, verscheidene zijtakken heeft, en zelve in *Noordelijken, Werscheturschen, Jekatorinburgschen* en *Baschkirschen* Ural gescheiden wordt. Men beschouwt het gebergte van Nova Zembla als eene verlenging van dezen natuurlijken scheidmuur tusschen Azie en Europa. Weinige toppen van hem verheffen zich heel hoog. Hij bevat portier, jaspis, kalksteen, graniet, ijzer en ander metaal.

URALSCHÉ KOZAKKEN (DE) wonen ten getale van 20,000 weerbare manschappen in de Rus. gouv. Orenburg en Astrakan, en leven onder eigene Atamans van veteelt en vischerij in den Ural. Hunne hoofdpl.

Uralst ligt aan die riv. en heeft eenige handwerkers, en in het geheel ongeveer 14,000 inw. 51° 11' N. Br.

URAN, zie AURAN.

URANA, Oostenr. vesting, aan een eveneensgenoemd meer, in den Dal-matischen kreits Zara.

URAVE, Zuidam. riv. die uit Honduras nabij Kaap Camaron in de Westind. zee valt.

URBAIN (Sr.) Nederl. d. van Luxemburg, en 3 Fr. pl.

URBANA, Noordam. hoofdpl. van het gr. Champaing, in Ohio; vlek van Virginia, gr. Middlesex, aan den Rappahannoc.

URBANEÁ, zie CASTEL DURANTE.

URBINO, Pauzel. hoofdpl. van eene deleg. met 200,000 inw. op een berg, met 1 Hertoglijk paleis, 1 Aartsbischofskerk, vele andere kerken, 1 universiteit en 1 collegie, 1 academie absurditorum, 4800 inw. De vermaarde RAPHAEL werd hier geboren.

URCAS, klippen aan de kust van Brazilië; 4° 50' Z. Br.

URCEL, Fr. d. dép. Aisne, nabij Laon, met eene groote vitrooffabr. pottbakkerijen, ruim 400 inw.

URCISE (Sr.) Fr. vlek, dép. Cantal, 10 uur Z. O. van St. Flour.

URDANKULLY, zie ARDENELLE.

URDIALES, zie URIDIALES en CASTRO DES URDIALES.

URDINGEN, zie UERDINGEN.

UREN, Rus. stadje, gouv. Simbirsk, 20 uur W. van de hoofdpl.

URES, Nieuw Spaan. stichting, aan de riv. Sonora.

URETERP, Nederl. d. van Vriesl. arond. Heerenveen, 1200 inw.

URFA, zie ORFA.

URFAHR, Oostenr. d. land Ob der Ens, aan den Donau, tegenover Lintz, en niet deze stad door eene brug vereenigd, fabr. 1000 inw.

URGA (*Kurö*) versterkt leger van 6000 tenten, in Chin. Mongolie, nabij de grenzen van Siberie.

URGEL (SEO D') versterkte Spaan. stad van Catalonie, nabij de Pyreneeën, aan de Segre, in eene vruchtbare vlakte, die zeer ver landwaarts in reikt, met een kasteel, een bischop, wien de Fr. vallei van Andorre plagt toe te behooren, linnenrederij, katoenweverij, eene vitroolmijn in de nabijheid en 5200 inw.

URGENT (Sr.) Fr. vlek, op de

Zuidzijde van het eil. Oléron.

URGENZ (*Urgantsj*, *Kor Kantsj*) Aziat. stad van Khiewa, aan een tak van den Amu, met muren en huizen van leem, den naam aan eene groote landstreek tusschen de Casp. zee en het meer Aral gevende, welke van roofzieke Turkomannen doorkruist wordt, die de stad in 4 jaren tijds driemaal ingenomen en grootelijks benadeeld hebben. Men plagt er 20 moskees te vinden.

URI, Zwits. canton, ten N. van het canton Tessino, ten W. van Graauw- und Glarus, zoo bergachtig, dat men er, behalve de dalen van Reuss en Urseren, bijna geen bewoonbaar land en slechts 14,000 arme veehoeders vindt. Dezelve zijn Roomschez. de regeringsvorm is Democrat. de hoofdpl. Altorf. De weg naar Italie over den St. Gothard veroorzaakt er bij het gewone bedrijf nog eenig vertier.

URIAGE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Isère, 3 uur van Grenoble.

URIDIALES (*Urdiales*) Nieuw Spaan. stichting, intendantschap Valladolid, waar een *Uríreo* ruim 900 inlandsche gezinnen, en eenige kreolen en mistyzen bevat.

URIES, Noordpunt van het Kurilische Staten eil. 46° N. Br.

URIGARA, Ind. pl. aan een kleinen zeeinham, die de eigenlijke kust van Malabar ten N. begrenst.

URK, Noordholl. eil. arond. Hoorn, met 600 landbouwers, visschers, enz.

URKUB, zie **ORKUB**.

URKUP (*Ourcoup*) Turk. vlek, bassaschap Konieh, aan den Kisil Irmak, 16 uur W. N. W. van Kaisarieh.

URLAND, Noorw. kerspel, Sticht van Bergen, 2000 inw.

URLOFFEN, Bad. vlek, Kinzigkreis, 3 uur O. van Straatsburg, 1650 inw.

URMENY, Hung. vlek, regtsg. Neutra, met een slot van den Graaf Hunyadi, die er den wijnbouw, enz. uitnemend bevordert; 48° 12' N. Br.

URMJA, zie **URUMIEH**.

URMOND, Nederl. d. van Limburg, arond. Maastricht, 824 inw.

URMUK, Arab. eil. van Yemen, een weinig Z. Z. W. van Lobcia.

URNASCH, Zwits. riv. en vlek aan dezelve Canton Appenzell, in de Ausserrhoden, met katoenweverij, garensplinnerij, 2 jaarmarkten, 2900 inw.

URNEN, 2 Zwits. dd. canton Wallis, *Ober* en *Nieder*. toegevoegd. *Niederurnen* ligt aan den uitloop van de Linth in het meer van Wallenstadt, en heeft eene haven, eenigen handel, kweekerij van boomvruchten en eene gezondheidsbron.

UROLA, Spaan. riv. van Guipuscoa, die beneden Zumaya in zee valt, doch van wegens eene bank slechts voor klein vaartuig genaakbaar is.

URON, Zuidam. riv. van Darien, die in de Stille zee valt.

UROWENBURG, Zweed. zeed. in Kalmarlän, van kustvaarders bezocht.

URQHART, Schot. kerspel, gr. Murray, aan den Frith van dezen naam, 936 inw. Een ander *Urqhart*, aan het binnenste van den Frith van Cromartie, heeft met *Logie Wester* te zamen 4200, en een derde, gr. Inverness, met *Glenmoriston*, 2500 inw.

URR (*Orr*) Schot. riv. van Kircudbrigt, welke uit het meertje van dien naam voortkomt, in den Frith van Solway uitloopt, en een eveneensgenoemd kerspel met 2329 inw. aanzich heeft.

URRAY, Schot. kerspel, gr. Ross, met Kilchrist te zamen 2650 inw.

URRISHEAD, Ier. kaap, aan de Noordkust van Mayo; 54° 19' N. Br.

URSA, kaap aan de Noordkust van het eil. Sicilie; 38° 18' N. Br.

URSANA, Ind. stad van Agra.

URSANNE (Sr.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Haut-Rhin, nabij Porentruy; Zwits. vlek, canton Bern, 700 inw.

URSEL, Nederl. vlek van Oostvland. arond. Gend, aan een doorluchtig huis den Hertogstitel gevend, ruim 2000 inw. Een Nass. stadje met 800 inw. heet *Oberursel*, en een gemeenschappelijk Hess. en Frankfortsch d. met eenige molens en 736 inw. nabij Frankfort, *Niederursel*.

URSEREN, zie **URI**.

URSETSCH, Rus. stadje, gouv. Minsk, na genoeg 1400 inw.

URSHUM, Rus. kreitsstad, gouv. Wiatka, aan de *Urshumka*, 1200 inw.

URSPERG (*Auersperg*) Beij. hoofdpl. van een landgericht met 14,000 inw. in den Oberdonaukreis, aan den Mindel, met eene fraaie kerk.

URSPRINGEN, Saksen-Weim. d. in Eisenach, en meer andere pl.

URUAPAN, Nieuw Spaan. vlek,

intendantschap Valladolid, met 325 gezinnen van verscheiden oorsprong.

URUBUMBA, Perusche riv. die in den Apurimac uitloopt, distr. aan de zee, en stad, op 15° 16' Z. Br.

URUCANGUA, Braz. riv. die uit het Zuiden des lands in zee valt.

URAQUAI-FOSTA, Braz. riv. welke uit de prov. San Paulo in die gene valt, waarover zie URAGUAY, en waarin aan den anderen kant uit Paraguay eene *Uruguai-Pita* uitloopt.

URUMEA, Spaan. riviertje van Guipuscoa, dat de hoofdpl. bespoelt.

URUMIEH (*Urmia*) Perz. zoutzee, zonder visch, in Aderbeisghan, en zeer oude stad aan dezelve, met sterke muren en diepe grachten.

URUP, zie COMPAGNIESLAND.

URUPI, Zuidam. riv. die zich in den mond der Amazonen riv. werpt.

URYPIN, Rus. stadje, in het land der Donsche Kozakken, met eene sterkbezochte jaarmarkt en na genoeg 1500 inw.

URZEDOW, Pool. vlek, waiwoodschap Lublin, ongeveer 1000 inw.

URZUM, Noordholl. d. arond. Alkmaar, met Rustenburg, 600 inw.

USBEKS (*Uzbeks*) Tartaarsch volk, dat aan de Turken verwant schijnt, ook tot het Celtische menschenras behoort, en het Mongolische rijk van TIMUR-LENG, in West Dsjagatai, bemagtigde. Het is thans deels gezeten, doch leidt meerendeels een zwervend leven, drijft paardenteelt, en volgt den Koran strengelijk. De tegenwoordige Khan leidde, voor dat hij den troon beklom, een Mohammed. santenleven, waaraan hij zich noch veelal houdt. Het drinken van wijn en rooken van tabak is er strengelijk verboden. Koumis, of sterkendrank uit paardenmelk, drinkt men er slechts bij oogluiking. Paardenvleesch is er het meestgezochte voedsel, en men rijdt er steeds te paarde, of op kemels en ezels. De krijgsmagt bestaat er voornamelijk uit paardenvolk, dat bij een lans en schild slechts een groot mes of ponjaard voert, in drie linien strijdt, en in zijne aanvallen verschrikkelijk is.

USCHITZA, Rus. stadje, gouv. Podolie, aan den Dniester.

USCIE, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Czortkow, aan den Dniester, waaraan er, in denzelfden

kreits, een *Uscieszka* ligt. *Uscie* heeten voorts nog een stadje in den Galizischen kreits Bochnia, aan den Weichsel, en 2 vlekken in de kreitsen van Jaslo en Stanislawow.

USCOCHEN, Oostenr. volk in Dalmatie en Illyrie, aan de oevers van de Gurk, voormaals wegens deszelfs zeerooverijen berucht, thans vreedzamer bedrijven oefenend, de taal der Serviers sprekend, en zich als de Kroaten kleedend.

USCOKAN, Oostind. eilandje, aan de Z. W. kust van Borneo.

USCZK, Pruis. stadje, in het Pommerische regtsb. Bromberg, eene brug over de Netze, fabr. 620 inw.

USEDOM, Pruis. eil. aan de Pommerische kust van Stettin, tusschen de eil. Wollin en Ruden, door de Oostzee, de Swine, het Grosse haff, het Kleine haff en de Peene, omvangen, van duinen doorloopen, met veel hout, en weinig bouwland. Men leeft er voornamelijk van scheepvaart en visscherij. De vrouwen drijven er een weinig akker- en tuinbouw en veeteelt. Men telt er ongeveer 10,500 inw. waarvan ruim 1000 in het bemuurde stadje *Usedom*, tusschen het dusgenoemd *Usedommer meer*, en het ten N. gelegene Achterwasser, met branderijen, enz.

USELDANGE, Nederl. dorp van Luxemb. arond. Diekirch, 424 inw.

USHANT, zie OUESSANT.

USHENICK, Schot. kaap, aan de Oostkust van het Hebrid. eil. Lewis; 57° 56' N. Br. 11° 19' W. L.

USIDSCHA, Turk. stad van Rumeli, sandsjakschap Semendra, aan een riviertje, dat op een kleinen afstand in den Drin valt, met een bergslot in de nabijheid, telt van zeer groote kersen en 6000 inw. Er loopen hier eenige wegen zamen.

USINGEN, Nass. stadje, aan de Uzbach, met een vorstelijk slot en park, 2 kerken, 1 Lat. school, kousenweverij, 1300 inw.

USITZA, zie USCHITZA.

USK, Eng. riv. die uit Wallis voortkomt, door Monmouthshire naar het Verkeerde kanaal loopt, en 4 uur Z. W. van Monmouth een eveneensgen. vlek met 814 inw aan zich heeft.

USKUB, Turk. hoofdpl. van een sandsjakschap in Rumeli, tot het voormalig Macedonisch behoorend, en

wel gebouwd, met 1 kasteel, verscheidene moskees, het eenigste toren-uurwerk in het Turksche rijk, schoone wandelpl. 8000 inw.

USLA, Ind. stad van Bahar, distr. Mongier, nabij een vermaarden bergpas; 24° 37' N. Br. 81° 47' O. L.

USLAR, Han. stadje, prov. Göttingen, bemuurd, met 1 slot, en 1 groote pijpenfabr. 1700 inw.

USMAN, Rus. kreitsstad, gouv. Tambow, aan den uitloop van eene oeneusgenoemde riv. in de Woronesh, 2600 inw.

USPOLLATA, eene der rijkste zilvermijnen van het Zuidam. Corso of Oostchili, nabij deszelfs hoofdpl. Mendoza; 35° Z. Br. op den eveneensgenoemden vlakken top van een berg, welke tot het gebergte van het Chilische Aconcagua behoort, en op welken er zich een andere berg verheft, welks top ook vlak is, en tot voetstuk voor een derden berg dient, welken men 120 uur ver kan zien.

USQUERT, Nederl. d. van Groningen, op de Noordkust, W. van Uithuizen.

USSEL, Fr. hoofdpl. van een arond. met 50,000 inw. dép. Corrèze, aan de Sarzonne, 12 uur N. O. van Tulle, met weverij van zaklinnen en zeildoek, looijerijen, wasbleeken, 3100 inw. en nog 3 andere Fr. pl. dép. Allier, Cantal en Lot.

USSEN IWANOWSK, Rus. vlek, gouv. Perm. met 8 koperovens.

USSOLIÉ, Rus. vlek, gouv. Simbirsk, aan de *Ussolka*, met een houten fort tegen over zich.

USSON, 2 Fr. vlekken, dép. Vienne, arond. Civray, 1500 inw. en dép. Puy de Dôme, nabij Issoire, met merkwaaardige bouwvallen.

USTA, zie AUSSIG.

USTARITS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Basses Pyrénées, 2 uur Z. van Baionne, aan de Nive, fabr. van wol-len stoffen, aardewerk en glas, en vele slotenmakers onder de 2000 inw.

USTEE, Ind. Mahrattenstad, in Berar; 21° 18' N. Br. 70° 50' O. L.

USTER, Zwits. d. canton Zurich, aan het meer van Greiffen, met groote katoenfabr. en 3200 inw.

USTIANO, zie OSTIANO.

USTICA, vruchtbaar Sicil. eilandje, 14 uur N. van Palermo, tot 1761, toen er een kasteel tegen de Barba-

rijsche zeeroovers gebouwd werd, onbewoond, thans 1300 inw.

USTJUG (*Voliki*, of *het groote*, toegenoomd) Rus. kreitsstad, gouv. Wologda, aan den samenloop van 2 riv. die er de Dwina vormen, met eene Aartsbisschopskerk, vele andere kerken, 5 kloosters, 1 seminar. 1 fabr. van geëmailleerd en zilverwerk, branderijen, zeepziederijen, looijerijen, veel handel in goederen, die naar Archangelsk, Kazan, enz. gaan of van daar komen; 12,000 inw.

USTJUSHNA, Rus. kreitsstad, gouv. Novgorod, aan de Mologa, met een fort, handel en 2600 inw.

USTRZYKI, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Sanok.

USUMASINTLA, Nieuw Spaan. riv. die uit het dist. van Tabasco in de Golf van Mexico uitloopt.

USUMTSIOVA, zie ASSUNGIOVO.

USWORTH, 2 Eng. pl. gr. Durham, *Great* en *Little* toegenoomd, nabij Gateshead, te zamen 1277 inw.

UTAWAS, Noordam. riv. die even boven Montreal van den Noordkant in de St. Laurens riv. valt, hierom wel eens *Montreal river* heet, maar van de elders vermelde riv. van dezen naam moet worden onderscheiden.

UTCLIPPERS, Zweed. klippengroep, nabij den vasten wal, in den Zuidermond van Kalmarsond.

UTELLE, Sard. d. van Piemont, prov. Nizza, met bouw van wijn, olijven en kastanjes, handel in kaas uit de omstreken, 1500 inw.

UTEN, Zuidam. riv. van Chili, die op 38° 44' Z. Br. in zee valt.

UTEROW, Oostenr. d. in den Galizischen kreits Stanislawow, met eene aanzienlijke zoutkeet.

UTERSEN, zie UETERSEN

UTICA, Noordam. pl. van Nieuw York, gr. Oneida, aan de Mohawk, welgebouwd, met 5 bedehuizen, eene akademie, fabr. handel, 1700 inw.

UTIEL, Spaan. stad van Cuenca, tusschen het gebergte, handel in wijn, hennep, koren, schapen en wol uit de omstreken, 4000 inw.

UTILA, Noordam. eil. in de baai van Honduras, 10 uur van de kust, 5 uur lang; 16° 4' N. Br.

UTINGERADEEL, Nederl. grietenij van Vriesl. arond. Heerenveen, Oldeborne, enz. bevattend.

UTKINSK, 2 vlekken van het Rus.

gouv. Perm. In beide werkt men sterk in ijzer.

UTOE, Zweed. eilandje nabij Stockholm, met ijzermijnen.

UTPHE, Hess. vlek, in Oberhessen, met een slot der Graven van Solms-Laubach en 750 inw.

UTRECHT, Nederl. prov. door Holland, Gelderl. en de Zuiderzee omvangen, deels vlak en vruchtbaar, deels golvend, zandig, en dor, of venig, gedeeltelijk slechts eene thans geweldig kwijnende schapenteelt toelatend, maar grootendeels ook anderzins beheid en bebouwd, ja uitnemende voortbrengselen van veelelt en land- en tuinbouw opleverend. Den lautsten drijft men er omstreeks de hoofdpl. in groote volkomenheid, en omstreeks Amersfoort plant men tabak. Hier bewatert de Eem het land. Aan den Oostkant wordt het door de Greb begrensd, en aan den Zuidkant door Rijn en Lek, bij den aanvang van welke uitwatering van den Rijn een gering overblijfsel van de riv. zelve zich ten N. W. rigt, onder den naam van *Krommen Rijn* naar de hoofdpl. der prov. loopend; boven welke het, tegenover Vechten, de Noordwaarts loopende Vecht afgeeft, en zelf langs de Oude en Nieuwe grachten, welke de stad doorsnijden, naar een punt van de Vecht beneden de stad geleid is geworden; terwijl de plaats van het opgedroogde deel van den Rijn beneden de stad inmiddels door eene trekvaart vervangen wordt, langs welke men in den verderen Rijn beneden Utrecht geraakt. Eveneens baant eene tegen over Vianen uitkomende trekvaart eene weg tusschen de Vecht en Utrechtsche Oude gracht en de Lek; eenen vaart, welke nevens het voornoemde tot de voornaamste wateren der prov. behoort, en, zoo als voorts inzonderheid de Vecht, met uitnemende lasthuizen bezoomd is. Goed drinkwater vindt men in de prov. bijkans alom, en de lucht is er min vochtig, dan de Hollandsche; en zeer gezond. Men telt er inmiddels niet veel meer dan 110,000 inw. en de prov. is slechts in 2 arond. van Utrecht en Amersfoort gedeeld.

UTRECHT (*Ultrajectum*) hoofdpl. van de eveneensgenoemde prov. en haar voornaamste arond. aanvankelijk

op den Zuidoever van den naderhand door de Lek verzwolgenen Rijn gebouwd, in een Romeinsch reisboek *Trajectum* geheeten, en nu wel, op eene Romeinsche landkaart van later tijd, denkelijk naar laurierboomen, welke men er toen kweekte, *Lauri* genoemd, maar nogtans steeds onder den vorigen naam bekend, voor welken er in den tegenwoordigen een verschillend uitgelegd bijvoegsel staat. Na dat nu de Franken den Vrieschen Koning RITSARD, onder wiens gebied de pl. omstreeks den aanvang der zevende eeuw verkeerde, hunne overmagt hadden doen gevoelen, had hun Koning DAGOBERT zoo veel invloed op RITSARDS opvolger ALDEGIL, dat deze het stichten van eene aan ST. THOMAS gewijde kapel te Utrecht deed, naar welke zekere CHONCHUS, op bevel van DAGOBERTS zoon SIGEBERT, door den toenmaligen bisschop van Keulen, tot waarneming van den dienst afgezonden werd. Onder den volgenden Vrieschen Koning RADBOUD, vond de ijverige WILBRORD die kapel verwoest, en werd hem alle prediken in Vriesland belet; tot dat RADBOUD, ten gevolge van een ontstane krijg, zijne dochter aan PIPIN VAN HERSTALS zoon geven en gedogen moest, dat de zending een Vriesch bisdom stichtte, het welke zich straks over Walcheren en de verdere zee kust tot aan Paltten uitstreckte, en bij welks verdere uitbreiding in het Noordelijke Vriesland de even ijverige BONIFACIUS zijn nuttig leven inschoot. Dazelfs bischopsstoel te Utrecht gevestigd, en welk haast met een wijduitgestrekt wereldlijk gezag bekleed, vereende aldaar ongemeen veel adel en weekle, met een domkapittel, en een aantal kloosters en kerken. De stad erlangde met name eene aan ST. MAARTEN gewijde hoofdkerk, van welke zij nog een gedeelte en den hoogen domtoren bevat. Van andere aldaar voorlang gebouwde kerken zijn er eenige overig; en men vindt er verscheidene nieuwe, daar er zich onder de grootendeels Geref. bevolking, nevens een aantal Luth. Doopsgez. en Remonstr. zeer vele Roomschegez. bevinden, van welke eene bijzondere gezindheid er een Aartsbisshop en een domkapittel heeft Overgeblevene deelen van

een groot Huis der Duitsche orde bevatten er thans het algemeene rijkshospitaal, dat de plaats van 2 andere bij LEUVEN en LEYDEN vermeldde bekleeft. Niet onaanzienlijk zijn het uit twee voormalige Heerenhuizen zamengestelde Utrechtsche stadhuis, het hotel van den Gouverneur, dat tot de gebouwen behoort, die, van PAUS ADRIAAN VI afkomstig, *Paus-huizen* genoemd worden, en verscheidene oude huizen van Edelen met Gothische voorgevels, Ouderwetsch is de stad grootendeels, maar zij prijkt nogtans met vele huizen van het fraaiste voorkomen. Een paleis van grooten omvang, door LODEWIJK NAPOLEON voornamelijk op de standpl. van het huis van Loo; waar de Utrechtsche Unie en Vrede voor en na gesloten werden, aangelegd, dient thans tot vergaderpl. voor het Hooge Militaire gerechtshof des rijks, de Provinciale Staten, enz. Hetzelve bevat tevens de boekerij der vermaarde Utrechtsche akademie. Deze bloeiende hooge school heeft voorts een plantentuin, een observatorium, verscheidene kabinetten, enz. Men telde er laatstelijk 255 studenten, en begroot derzelver getal thans op ruim 300. Utrecht heeft een roemvol genootschap van kunsten en wetenschappen, een genootschap tot bevordering van de fraaije kunsten, aanzienlijke verzamelingen van schilderijen, mechanische instrumenten, enz. een Bijbelgenootschap, een bloeiend departement der maatschappij tot nut van 't algemeen, een tak der stichting van de Vrouw van Renswoude, eene Lat. school, velerlei ander schoolwezen, en, buiten de Wittevrouwen poort, aan het eene einde der schoone Maliebaan, eene rijksschool voor veeartsen, welke haren plantentuin, enz. heeft. Men onderscheidt in de stad, nevens al het opgenoemde, ook de rijks munt, en den nieuwen schouwburg, welke, met zijne concert- en danszaal, enz. een ruim plein versiert, waar TRIJN VAN LEEMPUTTE het door Keizer KAREL V gebouwde kasteel Vredenburg slechtte. Hier houdt men eene sterk bezochte beestenmarkt. Geen minder vertier geeft de wekelijksche korenmarkt, met een sterken doortogt van reizigers en goederen, langs een aantal straatwe-

gen, en de wateren, welke de prov. en stad doorsnijden, en van welke de Utrechtsche Oude gracht aan zich onder de kaaijen, die haar bezoomen, opmerkenswaardige kelders heeft. In dezelve, en elders in de stad, vindt men treffende sporen van de bouwkunde der middeleeuwen. De gezegde kaaijen komen op menige pl. 20 voeten boven het water uit; en de grond der stad is over het geheel hoog en droog, en de lucht gezond. Ook uit dezen hoofde telt zij onder hare 38,000 inw. een groot aantal aanzienlijke landbezitters en renteniers, dat met eene doorgaans talrijke krijgsbezetting, en al het voornoemde medewerkt, om er velerlei nering, hantering en kunstvljt, gaande te houden. Men vindt er looijerijen, zeepziederijen, brouwerijen, zoutketen, enz. Men vervaardigt er schietgeweer, reverberes en spaarlampen, spelden, sayet, kousen, en met name zwart laken; maar de voormalige zijdefabr. zijn er, even als de Haarlemsche, te gronde gegaan; en de zedelijkheid der geringe klassen bezwijkt er meer en meer onder het gebruik van sterken drank, enz. 52° 6' N. Br. 0° 14' O. L.

UTRECHT (NIEUW) Noordam. vlek van Nieuw York, op het Westeinde van Long Island, 907 inw.

UTRERA, Spaan. stad van Seville, op eene vrij steile hoogte, aan den samenloop van verscheidene wegen, bemurd, met een kasteel, 9000 inw. en zoutmijnen in de nabijheid, welke uitnemend weiland bevat, en echte Andalusische paarden oplevert.

UTSCHE, Noordam. vlek van 500 inlanders, in Missouri, met houten huizen.

UTSIERS, Noorw. klippen, aan het inkomen van Stavanger, 59° 24' N. Br.

UTTARKUL, het ten N. van den Burrampooter gelegene deel van Assam, bergachtig, maar wel bebouwd en bevolkt, en veel goud, peper en areeknoten, opleverend.

UTTENDORF, Oostenr. vlek van het land Ob der Ens, Innviertel.

UTTENWEILER, Wurtemb. vlek, Donaukreis, nabij Riedlingen, ongeveer 1000 inw.

UTTOXETER, Eng. vlek van Staffordshire, aan de Dove, met vele smederijen, en handel in de boten en

kaas en het koren der ongemeen vruchtbare omstreken, 2779 inw.

UWCHLAND, Noordam. vlek van Pensylvanie, gr. Chester, 1178 inw.

UXBRIDGE, Eng. vlek van Middlesex, 5 uur van London, met vele korenmolens, lusthuizen en bloemistten; Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Worcester, fabr. 1400 inw.

UXIJAR (*Uxixar*) Spaan. hoofdpl. van een distr. in Granada.

UXITICO, Turk. stad op de Z. O. zijde van het eik Rhodus.

UXO, Spaan. vlek van Valencia, met 2800 inw.

UXUMI (*Oosumi*) Japansche stad van Ximo; 32° N. Br.

UYA, onbewoond Schot. eilandje van Hitland, met goede weide, en de veilige en gemakkelijke *Uya Sound* in de nabijheid.

UYKHOFEN, zie UIKHOVEN.

UZBEKS, zie USBEKS.

UZEL, Fr. cantons hoofdpl. dép. Côtes du Nord, 3 uur Z. O. van St. Baieux, linnenreederij, enz. handel in linnen, zeep, vee, enz. 1700 inw.

UZELAFFE, een der namen van de Golf, waarover zie SANDARLI.

UZERCHE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Corrèze, 5 uur N. W. van Tulle, glasblazerijen, 2400 inw.

UZES, Fr. hoofdpl. van een arond. met 75,000 inw. dép. Gard, met een oud kasteel, eene bisschopskerk, fabr. van zijden en wollen kousen, leder en stijfsel, eene gezondheidsbron en na genoeg 6400 inw.

UZESTE, Fr. vlek, dép. Gironde, arond. Bazas, 1000 inw.

UZNACH, Zwits. vlek, canton St. Gall, nabij het Oosteinde van het meer van Zurich, vrij wel gebouwd.

UZON, Oostenr. d. in het Zevenbergsche Szeklerland, 1 slot en park.

UZWEIL (*Ober-Uzweil*) Zwits. vlek, canton St. Gall, aan den weg tusschen de hoofdpl. en Zurich.

V.

VAAGOE, 2 der Noorw. Lofodden eil. van *Waagoe* verschillend, en het eene 7 uur van den vasten wal op 68° 26' N. Br. het andere of *West-Waagoe*, 10 uur van de kust op 68° 12' N. Br. Nabij dezelfde kust plaatst men op 61° 57' N. Br. een *Vaagsoe*,

VAALER, Noorw. kerspel, met 1682 inw. in het Sticht Aggerhuus, dat voorts een *Vaage* met 3410 inw. bevat.

VAALS, zie VAELS.

VAARSOE, Deen. eilandje aan Jutlands Oostkust, voor den mond der Golf van Horsens; 55° 3' N. Br.

VAART (DE) gegraven kanaal tusschen de Utrechtsche Onde gracht en de Lek, ter vereening van deze riv. met de Vecht, met den Rijn niets gemeens hebbend, en hierom ten opregte door sommigen *Vaartsche Rijn* genoemd. Men geeft den naam van *Vaart* ook wel eens aan de pl. waarover zie VREESWIJK.

VAARWEL (KAAP) aan Groenlands uiterste Zuidkust; 59° 38' N. Br. 47° 35' W. L. en aan Nieuw-Hollands Zuidkust; 31° 55' N. Br. 127° 2' O. L.

VAAS, Fr. vlek, dép. Sarthe, 7 uur O. van La Flèche, aan den Loir, looierijen, 1600 inw.

VAASKAY, een der kleinste Schot. Hebriden, nabij Harris.

VAASSEN, Nederl. cantons hoofdpl. van Gelderl. arond. Arnhem, 5 uur N. W. van Zutphen, papiermolens en 1300 inw.

VAAST (Str.) Nederl. d. van Henegouwen, 3 uur van Mons, 1600 inw. Fr. cantons hoofdpl. dép. Manche, 3 uur N. O. van Valognes, aan zee, met eene kleine haven, visscherij, zoutwerken, 900 inw. en meer Fr. pl.

VABRES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Tarn, 5 uur N. O. van Castres, 1800 inw. en meer Fr. pl.

VACA (CABO) landpunt van Spanjes Noordkust, in Asturie; 43° 36' N. Br. 10° 41' W. L.

VACA (CAYO) een der Westind. Florida Keys, 4 uur O. van de Cubasche-Bahia Honda.

VACAN, een der kleinste Philipp. eil. N. van Samar.

VACARION, Port. vlek van Beira, nabij Coimbra, 420 huizen.

VACARISOS, Spaan. vlek van Catalonie, omstreeks Manresa.

VACAS, Noordam. riv. die beneden San Jago de Guatemala, op 14° 22' N. Br. in de Stille zee valt; Zuidam. riv. nabij en evenwijdig aan den Uruguay, en tegenover een eilandje in de Plata riv. uitlopende; kaap aan de Oostzijde van Afrika's Zuideinde, op 34° 30' Z. Br. zie voorts KOEIJENBAAI.

C c c 5

VACASA, Schot. eilandje, aan de Westkust van het Hebriden eil. Lewis; 58° 11' N. Br. 11° 31' W. L.

VACATAMA, Zuidam. riv. van Peru, die op 9° 25' Z. Br. in zee valt.

VACCA, zie KOE.

VACCARIZZO, Sicil. vlek, in het Napolit. Calabria citra, met 1000 Arnauten van de Grieksche kerk.

VACH, Saksen-Weim. stadje, in het Eisenachsche, aan de Werra, en den weg van Leipzig naar Frankfort, looijerijen, 1500 inw.

VACHDORF, Saksen-Meiningschd. in het Unterland, aan de Werra.

VACHE, Westind. eilandje, aan de Zuidkust van Hayti, met de Oostpunt op 18° 4' N. Br. 78° 26' W. L. De Fr. noemen dus ook een eilandje aan de Amamsche kust van Tsiompa, met een klippenrif, 3 uur van zich, in zee, op 10° 50' N. Br. *Vache et Taurcau* zijn bij hen 2 klippen, aan de kust van Terre neuve, Z. O. van Kaap Ste. Marie; en *Tête de Vache* eene door de Eng. *Cowhead* genoemde kaap, aan de Westkust van dat Noordam. eil. op 49° 52' N. Br. 62° 50' W. L.

VACHE (LA) Fr. vlek, dép. Drôme, waar men voorts een *Petites Vachères* vindt; zoo als elders een *Vachères*, en vele pl. van den naam van *Vacheresse*, *Vacherie*, *Vacquerie*, enz.

VACKALIR, klein Ind. stadje van Mysour, bemuurd, met een kasteel en een Ind. tempel; 13° 6' N. Br.

VACS, zie WAITZEN.

VADAGARY, Ind. stad van Carnate, in Tinevelly; 9° 12' N. Br.

VADAGHERY, Ind. stad, op de eigenlijke kust van Malabar, welgebouwd, en van Mopleys bewoond; welke met die van Paniany in verbond staan; 11° 35' N. Br.

VADANS, Fr. vlek, dép. Jura, arond. Poligny en dép. Haute Saône, niet ver van Gray, met 1 smeltoven.

VADEROE, eil. aan de Zweed. kust, ten N. van de Sond, met eene goede ankerpl. tusschen zich en Toeko op het vaste land.

VADI AL KORA, Arab. stad van Hejaz, 18 uur N. van Medina.

VADO, Sard. stadje, in het Genueesche, op de kust, 2 uur Z. W. van Savona, met eene kleinere haven, een rotskasteel en 2000 inw.

VADONVILLE, Fr. d. dép. Meu-

se, nabij Commercy, met ijzerwerken; en nog eene pl. in dat dép.

VADSOE, Noorw. kerspel, met 1150 inw. op een eilandje; 70° 5' N. Br.

VAES EILAND (ANTON) Braz. eilandje, bij Olinda de Fernambuco, ten Z. van het Recif, door eene brug met den vasten wal vereenigd.

VAELS, Nederl. vlek, prov. Limburg, nabij Aken, met bedehuizen voor Roomsche, Gereform. Luth. Doopsgez. en Joden, fabr. van spelden en naalden, eene fraaie lakenfabr. welke bij het Akensche congres den Koning herbergde, en, het onderhoorige Vülen en Holsch medegerekend, 2518 inw.

VAEROE, Deen. eilandje in het Groot-baljuwschap Laland.

VAESRADE, Nederl. d. van slechts 122 inw. in het Limburgsche arond. Maastricht. Niet veel grooter is *Vaarendout*, in het Antwerpsche arond. Turnhout, bij Westerloo.

VAG, zie WAAG.

VAGIOW, Oostind. vlek, op de Westkust van Celebes.

VAGLIANO, Tosk. vlek, prov. Florence. aan de Chiapa.

VAGLIO, Sicil. vlek, in het Napolit. Basilicata; Tosk. vlek, prov. Florence, met eene gezondheidsbron.

VAGNEY, Fr. vlek, aan een eveneensgenoemd riviertje, nabij Remiremont, met nu genoeg 1800 inw. die veel kaas maken.

VAGOS, Port. vlek van Beira, in het distr. en aan de baai van Aveiro, met ruim 600 huizen.

VAITI, zie VATHI.

VAIDOURA, Turk. havenpl. aan de Zwarte zee, bij Kaap Eminch.

VAIGATS, zie WAYGATS.

VAIBINGEN, Wurtemb. stadje, Neckarkreis, aan de Enz, met een oud bergslot, eene groote kerk, een goed raadhuis en 2700 inw. Wurtemb. vlek, ook in dien kreits, nabij Esslingen, 1200 inw.

VAIKA, Hung. vlek, regts. Presburg, op het eil. Schutt; 47° 48' N. Br.

VAILA, Schot. eilandje van Hlland, W. van Mainland, den naam aan *Vaila Sound* gevend.

VAILLAC, Fr. stadje, dép. Lot, 5 uur N. van Cahors, 2000 inw.

VAILLY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aisne, 3 uur N. van Soissons, wijnbouw, looijerijen, gezondheidsbron,

1300 inw. ook *Vesly*; Fr. cantons hoofdpl. dép. Cher; arond. Bourges; gezondheidsbronnen; Fr. dorp, dép. Aube, nabij Troyes.

VAIRAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Lot, nabij Martel.

VAISON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vaucluse, 3 uur O. van Orange, met een bergslot, oudh. 2700 inw. geboortepl. van TROGUS POMPEIUS.

VAJ BESZTERCZE, Hung. vlek, regts. Trentsin, aan den Waag, met 1 slot en 5 jaarmarkten.

VAJASD, Oostenr. vlek, in het Zevenb. regts. Karlsburg, aan den Marosch.

VAJDA HUNYAD, zie EISENMARKT.

VAJDA RETSE, Oostenr. vlek, in de Zevenbergsche Militaire grenzen.

VAKUP, Turk. kasteel, waarover zie voorts AKHISSAR.

VAL, zonder of met de lidwoordjes *la* en *le*, heeten vele Fr. en andere pl. en landstreken, waaronder de volgende:

VAL BENOITE, Fr. vlek, dép. Rhône, nabij St. Etienne, 4400 inw.

VAL-BORNE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Gard, in den Westhoek, aan de grenzen van het dép. Lozère, ongeveer 4000 inw.

VAL-CARLOS, Fr. vlek, in een dal van denzelfden naam, dép. Basses Pyrenées, nabij St. Jean Pied de Port.

VAL DE BAGNES, zie BAGNES.

VAL DE CANNAS, Spaan. vlek van Estremad. aan den Taag, 1700 inw.

VAL DE MORO, Spaan. vlek, 4 uur Z. van Madrid, 2800 inw.

VAL DE PENNAS, Spaan. stad van La Mancha, fabr. van wollen stoffen en zeep, bouw van uitnemenden rooden wijn, saffraan, koren, enz. 8000 inw.

VAL DE RIÉS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Tarn, 2 uur N. N. O. van Alby, ongeveer 1400 inw.

VAL DI DEMONA, zie DEMONA.

VAL-DROME, Fr. vlek, dép. Drôme, aan de riv. van dezen naam, na genoeg 1200 inw.

VAL EN SOLLES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Basses Alpes, 5 uur Z. O. van Forcalquier, 5000 fabr. van zoollleder, 3400 inw.

VAL GORGE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ardèche, 8 uur Z. O. van

Privas, aan de Baume, 1200 inw.

VAL GRANO, Sard. stadje van Piemont, prov. Cuneo, aan de Grana, 3 uur W. van Coni, 1600 inw.

VAL HUEC, Fr. eilandje aan de kust van het dép. Morbihan.

VAL LERAUGUE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Gard, aan den Hérault, 2 uur N. O. van Le Vigan, fabr. van katoenen kousen, 3200 inw.

VAL LIQUIERVILLE, Fr. vlek, dép. Seine infér. nabij Yvetot, fabr. van wollen stoffen, katoenen, manchester, fluweel, enz. 1700 inw.

VAL-MONT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Seine infér. 2 uur O. van Fécamp; Fr. vlek, dép. Moselle, bij St. Avold.

VAL-MONTONE, Pauzel. stadje, deleg. Tivoli, O. ten Z. van Rome, met eene fraaie kerk en een paleis.

VAL OMBROSA, vermaarde ahdj, in Toskane, 7 uur O. van Florence, tusschen het gebergte, in een koel en wild oord, ook *Vallombrosa*, eigenlijk *Valle Ombrosa*.

VAL ORBE (*Vallorbe*, *Val d'Orbe*) Zwits. vallei, en vlek in dezelve, canton Waadland, aan de Orbe, met 2700 inw. die velerlei ijzer- en staalwerk vervaardigen.

VAL-PARAISO, dezen naam, die aan *paradijsdal* beantwoordt, ontleent eene Chilische havenstad van hare omstreken. Zij ligt 20 uur N. W. van San Jago, en doet aan deze hoofdstad van Chili gelijke diensten, als Callao aan Lima. De huizen zijn er om de aardbevingen laag. Men vindt er eene kerk en 2 kloosters. De haven is uitgenomen bij Noorderwinden allezijs veilig en goed. Er plagt tusschen haar en Callao sterk heen en weder gevaren te worden. De bevolking van blanken, mistyzen en mulatten, heeft er een overvloed van levensmiddelen en wild; 53° Z. Br. 22° 31' W. L.

VAL-PERGA, Sard. vlek van Piemont, prov. Ivrea, 3500 inw.

VAL-REAS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vaucluse, 7 uur N. O. van Orange, met fabr. en 3600 inw.

VAL SASSINA, Ven. Lomb. distr. aan het Comer meer.

VAL SESIA, Sard. distr. van Piemont, aan de Sesia, met 36,400 inw. hoofdpl. Varallo.

VAL SUGANA, Oostenr. distr. in

het Z. van Tyrol, aan het Ven. Lomb. koninkrijk palend.

VAL VERDE, Spaan. stadje van Extremad. in een schoon dal, 5 uur Z. van Badajoz, 1800 inw. 2 Spaan. vlekken, 8 uur Z. van Cuenca en 6 uur N. N. O. van Seville; nog meer andere Spaan. pl. Perusche zeepl. waaroverzie **GERONIMO D'YCA (SAN)** hoofdpl. van het Kanarische eil. Ferro, genoegzaam midden op hetzelfde, en 20° W. van Parijs.

VALAIS, Zwits. canton tusschen het overige Zwitserl. en Italie, aan weerskanten van het bovenddeel der Rhône, en voor een deel aan het Geneefsche meer, midden in hemelhooge bergen, weinig gronds voor den landbouw opleverend, weshalve men er voornamelijk van kastanjes, wijnbouw en veeveelt, leeft. Het luchtsgesteel verschilt er gauschelijk, naar mate men zich er hooger of lager bevindt. Velen der 62,000 inw. lijden er aan kropgezwellen. Genoegzaam allen zijn zeer eenvoudig en Roomschegez. Men spreekt in het Oosterdeel des lands een basterd Duitsch, en in het Westerdeel een basterd Fransch. De regeringsvorm is er Democrat. hoofdpl. Sion.

VALBURG, Nederl. d. van Gelderl. arond. Thiel, ongeveer 500 inw.

VALDAGNA, Ven. Lomb. vlek, deleg. Vicenza, fabr. van wollen stoffen.

VALDAI, Rus. stadje, gouv. Novorod, aan een meer tusschen houtrijke steiltes, met fabr. van zeep, aardewerk, leder, enz. 3100 inw. Het *Valdai* gebergte ontleent zijnen naam van de pl.

VALDES, haven aan de Oostkust van Zuidam. 42° 30' Z. Br.

VALDIERA (*Valtiera*) Spaan. vlek van Navarre, 3 uur N. W. van Tudela, met eene groote zoutgroeve.

VALDIVIA (*Baldivia*) Zuidam. zeepl. van Chili, aan eene riv. van haren naam, of eigenlijk dien van Mapocha, met eene goede haven, die door 4 kasteelen gedekt wordt, ook anderzins versterkt, daar de Araucanen de omstreken onveilig maken. Deze leveren intusschen stofgoud op, en veel timmerhout. De stad is welgebouwd, heeft eene bisschopskerk, eenige kloosters, een voormalig Jesuiten collegie en een hospitaal. In 1807 telde men er 40,000 inw. of-

schoon er weinig handel is; 39° 50' Z. Br. 78° 27' W. L.

VALEDIA, welcer groote en welbevolkte, thans bijkans verlatene, zeepl. op Marokkos Westkust, 9 uur Z. Z. W. van Mazagan, met eene haven, die 1000 schepen bevatten kan, maar moeilijk van inkomen is.

VALENÇA, Port. vesting, aan den Minho, prov. Entre Douro et Minho, tegenover de Spaan. vesting Tuy, ongeveer 1000 inw. In het Port. Beira ligt een *Valença do Douro*.

VALENCAY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Indre, 9 uur N. N. W. van Châteauroux, met een fraai kasteel, dat den tegenwoordigen Koning van Spanje in 1808—1813 ten verbljve strekte, en 2300 inw.

VALENCE, Fr. hoofdpl. van het dép. Drôme, en een arond. met 110,000 inw. aan den Rhône, op een berg, bemuurd, met enge, kromme en morsige, straten, maar 1 goede wandelpl. en 1 groot plein, 1 citadel, waar Paus PIUS VI overleed, 1 bisschopskerk, waar men een grafteek voor hem opgericht vindt, 1 bisschops paleis, 1 slot met een fraaigen Gothischen voorgevel, 1 boekerij, 1 artillerieschool, 1 genootschap van landbouw, handel en kunsten, fabr. van ledereu. handschoenen, zijden kousen, katoenen, papier, enz. oliepersen, handel in olie, wijen zijde, 8000 inw. *Valence* heeten ook 3 cantons hoofdpl. dép. Gers, 2 uur Z. van Condom, 1200 inw. dép. Lot et Garonne, 5 uur Z. O. van Agen, looijerijen, enz. 2200 inw. en dép. Tarn, 5 uur N. O. van Aibry, 830 inw. Nog 6 andere Fr. pl. voeren dien naam.

VALENCIA, Spaan. prov. in het O. des rijks, aan zee, van 37° 52' tot 40° 50' N. Br. reikende, langwerpig, hier en daar bergachtig, doch meestal vrij vlak, vruchtbaar en kunstmatig bewaterd. In zee vallen er hier eenige meer of min groote riv. als de Xucar, Segura, Guadalaviar, of Turia, Murviedro, Palencia, Mejares, enz. De zeewinden verkoelen er veelal de lucht, en deze is er over het algemeen zacht, maar de Solano maakt het er soms zeer heet, en donderbuijen en aardbevingen zijn er menigvuldig, en het grinnelt er van insecten. IJzer is het metaal, dat

men er overvloedigst vindt. Onbewaterde hooge gronden worden er met wijngaarden, olijfbloemen, vijgenboomen; enz. bezet. Elders bouwt men er mais, tarwe en rijst genoeg voor de prov. benevens vlas, hennep, enz. Men teelt er veel zijde. Tegen den uitvoer hiervan, en van olie, wijn, rozijnen, vijgen, andere vruchten, soda, kermes, zout, zijden stoffen, matwerk, papier, hennep, enz. ontvangt men er van buiten linnens, fijnere wollen stoffen, ijzer- en staalwerk, zoute visch, enz. want de Valencianen hebben weinig neiging tot visscherij en kunstvljt. De landlieden zijn er even onkundig en arm, als elders in Spanje. Zij spreken als de Cataloniers eene soort van Provençal, dat van hunne afkomst getuigt; en zij hebben in levendigheid zinnelijkheid, opvliegendheid, overgegevenen lust tot dansen, enz. veel overeenkomst met de Zuidelijke Franschen. De bevoiking der prov. wordt door sommigen op 1,200,000 inw. begroot. Zij plagt gezamenlijk met Murcia eenen te Valencia residerenden Kapitein-Generaal te hebben, en in 13 Gobiernos verdeeld te zijn. In 1714 verloor zij uit hoofde van hare tegenkanting tegen de Bourbons eenige bijzondere voorregten; maar zij behield steeds eene eigene Audienza, en 1 Aartsbisschops- en 2 Bisschopsstoelen.

VALENCIA, hoofdpl. der eveneens-gehoeinde Spaan, prov. 3 uur van zee, op den regter oever van den Guadal Aviar, over welken er hier 5 sterke bruggen liggen, maar welke er slechts voor klein vaartuig bruikbaar is. De stad is tamelijk wel versterkt, en heeft eene kleine citadel, die haar intusschen niet bestrijkt, en min sterk is. De straten zijn er eng, krom en slechts met keizelzand gevloerd, en de huizen veelal slecht, hoe aanzienlijk eenige van Spaan. grooten, enz. ook mogen zijn. De doorgaans welbebouwde kaai aan de riv. levert eene fraaije wandelpl. op, en men vindt er meer andere. Onder een verbazend aantal kerken, kloosters en godshuizen, is het groote hospitaal buiten de stad merkwaardig, met en benevens de Aartsbisschopskerk, eenige andere kerken, waaronder eene oude, welke de Go-

then er bouwden, eene gewezen Moorsche moskee, een Carmeliten klooster, een nieuw collegie, het hotel van het Handelsgerigt, de beurs, het tolhuis, de schouwburg, het oude paleis El Real, waar de Kapitein-Generaal resideert, het Hooge geregtshof, het gewezen hof der Inquisitie, de stichtingen der Universiteit, die 58 Professoren heeft, maar met hare studien grootelijks ten achteren is. Valencia heeft eene verzameling van oudh. in het Aartsbisschospaleis, 2 boekeryen, 1 akademie voor de beeldende kunsten, welke ver boven het wetenschappelijke in den smaak der inw. vallen, 1 teekenschool, 1 oeconomisch gezelschap, zeer vele fabr. van zijden stoffen en konsen; en men vervaardigt er in het klein wollen stoffen, aardewerk, zeep, brandewijn en likeuren, potasch, leder, touwwerk en matten van espartobiezen, veel papier, eenig linnen, leder, enz. Uitnemend bebouwt men de schoone Huerta, waarin de stad ligt., en sterk handelt Valencia in de producten der omstreken, die van hier met klein vaartuig naar de reede, waarover zie GRAO, gebracht, en daar overgeladen worden. Men telt in de stad ongeveer 80.000 inw. en tusschen de 15 en 18,000 in de voorsteden en belendende dd. De schoonheid van land en lucht trekt vele vreemdelingen aan; 39° 29' N. Br.

VALENCIA, Zuidam. meer van Caraccas, in Venezuela, een gebergte ter breedte van 6 uur tusschen zich en de zee, en geenerlei uitwatering in dezelve, hebbend, maar 20 riv. ontvangend, met 27 eilandjes bezet, 13½ uur lang, doch smal, uitnemend dienstig voor binnenlandschen vervoer van de tabak, enz. welke men langs de oevers bouwt; met watervogels als bedekt en vischrijk; bij de inlars, even als een ander meer van Venezuela, *Tacarigua* geheeten.

VALENCIA; Zuidam. stad van Caraccas, nabij den Westoever van het meer, dat deszelfs naam voert, in eene schoone, gezonde en vruchtbare, vlakke, 10 uur van Porto Cabello, met veel vertier van goederen, welke in de pl. uit zee worden aangevoerd, 2 kerken, 1 klooster, 8000 inw. dat meerendeels Kreolen en andere blanken zijn. Eene andere stad van Ca-

raccas, prov. Maracaiho, heet ook *Valencia*. Dezen naam, of dien van *Valenza*, draagt voorts eene Spaan. stad van Leon, met 3700 inw. en eene kleine Spaan. vesting, in Estremad. aan de grenzen van Portugal, wordt onderscheidshalve *Valencia de Alcantara* genoemd.

VALENCIANA, uitnemend rijke Nieuw Spaan. mijn, intendantschap Guanaxuato, welker eigenaars uit haar, na afstrek van alles, jaarlijks 1 miljoen gulden zuivere winst trekken.

VALENCIEN (*Valenciennes*) Fr. cantons hoofdpl. d'ep. du Nord, aan de Schelde, welke hier bevaarbaar wordt, over het geheel slecht gebouwd, door de belegeringen van 1793 en 1794 sterk beschadigd, grootelijks versterkt, met eene citadel, eene merkwaardige kerk, die 2 torens aan haar Westeinde heeft, een stadhuis, welks fraaije voorgevel het voornaamste sieraad der schoone groote markt uitmaakt, eene publieke bibliotheek, eene beurs en korenhuis, een tuighuis voor de artillerie, eene school voor wis- en teekenkunde, fabr. van allerfijne kanten, linnens, batist en gaas, bleekerijen daarvoor, fabr. van zout, sniker, stijfjesel en leder, handel in champagne- en burgundiewijn, en meer andere Fr. goederen, veel doorvoer van koopwaren en doortogt langs de straatwegen, die van hier naar Parijs, Brussel, Rijsel, Kamerijk, enz. loopen, ongeveer 17,000 inw. 50° 21' N. Br.

VALENTANO, Pauzel. stadje, deleg. Viterbo, 5 uur van Orvieto.

VALENTIA, eilandje digt aan Ierl. Z. W. kust, Z. van Dingle bay, gr. Kerry, en d. op hetzelfde. Een inham aan de Oostzijde van Dingle bay heet *Valentia harbour*; en een Abyss. eil. in de Rode zee, een weinig Z. O. van Masuahs waardoor eene baai, welke eene goede ankerpl. voor groote schepen oplevert, gedekt wordt, ontving van den Lord, die het laatste-lijk opnam, den naam van *Valentia Island*.

VALENTINE, Fr. vlek, d'ep. Haute Garonne, bij St. Gaudens, aan de Garonne, fabr. 1000 inw.

VALENTINO, vervallen Konings lusthuis, in het Sard. Piemont, nabij Turin, aan den Po, met andere lusthuizen en een kruidtuin om zich henen.

VALENZA, Sard. stad, in het Milaneesche, prov. Alessandria, aan den Po, met vervallene vestingwerken, en eenige kerken en andere goede gebouwen, fabr. landbouw, 7000 inw. zie voorts **VALENCIA**.

VALERA, 2 Spaan. vlekken van Cuenca, de *Abajo* en de *Ariba* toege-
noemd, prov. Cuenca.

VALERIA, Port. zeep. een weinig O. van Kaap Espichel.

VALERIEN (St.) Fr. cantons hoofdpl. d'ep. Yonne, 3 uur W. van Sens, 900 inw. Fr. d. d'ep. Vendée.

VALERY (St.) Fr. cantons hoofdpl. d'ep. Seine infér. aan het Kanaal, met eene tamelijk goede haven, handel, haringvangst en andere visscherij, scheepsbouw, fabr. van soda, 5000 inw. 49° 52' N. Br. Men onderscheidt de pl. door den toenaam *en Caux* van *St. Valery sous Bures* in hetzelfde d'ep. nabij Neuschâtel; en van *St. Valery*, cantons hoofdpl. op den linker oever der Somme, nabij haren mond, met eene tamelijk ruime en veilige haven, welker inkomsten intusschen moeilijk is, en veel kust- en transithandel, naar en van Abbeville, Amiens, enz. 3200 inw. 50° 11' N. Br. 3° 15' W. L.

VALET, Fr. vlek, d'ep. Loire infér. 5 uur Z. O. van Nantes, met de onderhoorigheden 3100 inw.

VALETTE (LA) naar den Grootmeester, die haar stichtte, genoemde hoofdpl. van het eil. Maltha, op deszelfs Z. O. zijde, tusschen en ten Z. van 2 groote havens, welker Noordelijkste slechts door visschers vaartuig en schepen, die er quarantaine houden, gebruikt wordt. De Zuidelijkste scheidt eene (in tegenoverstelling van *Citta Vecchia* op het midden des eil.) met den naam van *Citta Nuova* bestempelde stad van het tegenover dezelve gelegene *Borgo de St. Angelo*, of *Citta Vittoriosa*, en nog 3 andere pl. waaronder *Barmola* de oudste van al de opgenoemde en door de Mooren gebouwd is. Alles te zamen is van uitnemende vestingwerken, en kasteelen ter dekking van de gezegde haven, enz. omvangen, en wordt op 32,000 inw. begroot. De straten zijn er welgeregeld, en met lava gevloerd, maar nogtans onzindelijk. Men vindt er aan de kanten en elders groote en tamelijk fraaie

huizen, vele kerken, 1 seminarium, een gewezen Inquisitie-paleis, een gewezen paleis voor de vergaderingen der verschillende tongen van de Maltheser orde, een Grootmeesters paleis, dat thans door den Gouverneur bewoond wordt, een geregtshof, een stadhuis, een arsenaal, eene boekerij van 40,000 banden, eene kleinere van nieuwere werken, een observatorium, een kleinen schouwburg, een militair hospitaal, drie godshuizen, en vele pakhuizen voor den handel, waarover zie MALTHA. Men vervaardigt er katoenen stoffen, mutsen en kousen, zakuurwerken, enz. 35° 53' N. N. Br. 9° 37' O. L.

VALETTE (LA) Fr. cantons hoofdpl. dép. Charente, 5 uur Z. O. van Angoulême, op een berg, 800 inw. Fr. vlek en fort, dép. Var, nabij Toulon, en meer andere Fr. pl.

VALEZO (*Valeggio*) Ven. Lomb. vlek, regts. Mantua, op den top van een steilen berg, aan den Minicio, met een hoogen toren in het midden, een kasteel en 4800 inw.

VALIANO, zie VAGLIANO.

VALINCOURT, Fr. vlek, dép. du Nord, 3 uur Z. O. van Kamerijk.

VALKENBURG, Zuidholl. d. aan den Rijn, 1 uur beneden Leyden, 400 inw. zie voorts FAUQUEMONT en VIEUX FAUQUEMONT.

VALKENISSE, Nederl. d. van Zeeland, in den Z. O. hoek van Zuidbeveland, aan den Hont.

VALKENSWAARD (*Falkensweert*) Noordbrab. d. 2 uur Z. van Eindhoven, waar men vele valken plagt af te rigten, 1100 inw.

VALKE, zie WALKJ.

VALLADA (*Vallata*) Spaan. vlek van Valencia, 2000 inw. Sicil. vlek, in het Napolit. Principato ultra, 3800 inw.

VALLADARES, Port. grensvesting, prov. Entre Douro e Minho.

VALLADOLID, Spaan. prov. uit eenige afzonderlijk liggende deelen van het gewezen koninkrijk Leon bestaande, van welke de grootste ten W. en Z. O. van de stad Leon liggen. De grond is er over het algemeen hoog, zandig, en dor; ofschoon hij van den Douro en verscheidene andere riv. doorloopen wordt. De lucht is er koel en vochtig. Wijn laat zich er hier en daar bouwen,

benevens eenig koren, vlas, hennep, sumach, barilla en meekrap. Men vindt er kastanjes en oost, en drijft eenige hijenteelt, maar bestaat voornamelijk van veeteelt. Gering is er de kunstvljt en de 190,000 inw. zijn veelal zeer armoedig. Zij hebben een bisschop en een hoog geregtshof in de hoofdpl. en staan onder den Kapitein-Generaal van Zamora.

VALLADOLID, hoofdpl. der eveneensgenoemde Spaan. prov. op eene groote vlakte, welke genoegzaam vruchtbaar gemaakt zou kunnen worden, zoo men van het water, dat haar doorsnijdt, meer gebruik maakte. De Pisuerge, die eene schoone wandelpl. aan zich heeft, bespoelt de onbeduidende vesten van Valladolid, en ontvangt een riviertje, dat de stad in tweeën deelt. De straten zijn er morsig en vele huizen vervallen. Vele gebouwen, er door PHILIPS II (die er geboren werd, en meermalen zijn verblijf hield) aangevangen, zijn onvoltooid gebleven, als met name de bisschopskerk. De St. Pauls kerk bevat goed schilder- en beeldwerk; en fraai is er het klooster van San Benito, zamt eenige gebouwen aan de Plaza Major. Behalve het opgenoemde, telt men er tot dus ver 3 godshuizen, 45 kloosters, 15 kerken, een gebouw voor de Inquisitie, de Kanselarij van Kastilie, eene Universiteit met vele Prof. en 3000 stud. 2 boekerijen, verscheidene collegien, eene school voor wiskunde en teekunst, een Geogr. genootschap, eene Akademie van wetenschap en kunst, weverij van zijden en grove wollen stoffen, aardewerk, leder, enz. maar inmiddels bevat deze voormalige hofpl. der Koningen van Kastilie thans misschien nog geen 20,000 inw.

VALLAOLID, Nieuw Spaan. intendantschap, het meereendeel des vorigen koninkrijks van Mechoacan, welks hoofdpl. Tzintzontzan was, bevattend, en vaak *Mechoacan* genoemd, ten N. door den Rio de Lermo begrensd, zoo als ten N. O. en O. door het intendantschap Mexico en voorts door dat van Guadalajara en de Stille zee. De lucht is er in het hangen der groote bergketen gematigd en gezond; maar in de nabijheid der zee heerschen er koortsen. De grond bevat veel uitnemend wei-

land. Over de verwoestingen, welke er in 1759 werden aangeregt, zie JURULLO. In 1786 en 1790 werd de bevolking er door gebrek grootelijks verminderd, en deed de bisschop groote opofferingen ten behoeve der noodlijdende inlanders. In 1793 telde men er slechts 289,314 inw. uit 80,000 Kreolen, en voorts uit mistyzen en inlanders bestaande, tot welke laatsten de bevolking van het Zuiderdeel bijkans geheel behoort. In 1803 werden er 376,400 inw. geteld.

VALLADOLID, ook *Valladolid de Mechoacan*, en meermalen *Mechoacan*, hoofdpl. van het Nieuw Spaan. intendantschap Valladolid, aan een vischrijk riviertje, op den Westoever van een meer, 40 uur W. van Mexico, in eene schoone land- en luchtstreek, 6400 voet boven de zee, met eene prachtige bisschopskerk, eenige fraaije huizen van rijke mijnbezitters, eene waterleiding, die den jongsten bisschop meer dan 200,000 guldens heeft gekost, en na genoeg 18,000 inw. 19° 42' N. Br.

VALLADOLID, Zuidam. vlek van Quito; Nieuw Spaan. stad, intendantschap Merida, met een bisschop en veel bouw van katoen; hoofdpl. van Honduras, waarover zie COMAYAGUA, in welk art. men voor *Yucatan Honduras* leze.

VALLATA, zie VALLADA.

VALLAY, een der Schot. Hebrid. door een eng en ondiep vaarwater van North Uist gescheiden, en zeer vruchtbaar; Schot. eilandje van Hitland.

VALLE, Noorw. kerspel, in het sticht van Christiansand, 1400 inw. Oostenr. vlek van den Illyr. kreits Trieste, nabij Rovigno, 960 inw. Sard. vlek, aan eene eveneensgen. riv. prov. Lumellino; Sicil. vlek, met 800 inw. in de Napolit. Terra di Lavoro; waar een *Valle Rotonda* ongeveer 2800 inw. heeft.

VALLE (NUESTRA SENORA DE) Zuidam. vlek van Nieuw Granada, prov. San Juan de los Llanos, aan de Apure, en meer andere Zuidam. pl.

VALLE BIANCA, Sicil. stadje, in den Val di Mazzara, 2500 inw.

VALLECASTELLANA, Sicil. stadje, in het Napolit. Abruzzo ultra, 2100 inw. Een ander, in het Napolit. Principato citra, met 2400 inw. heet *Valle e*

Spio. Over *Valle Rotondo*, *Valle di Bregno* en *Valle del Victor*, zie VALLE, BOLLENZERTHAL en VICTOR.

VALLE FERTIL, Zuidam. vlek van La Plata, in Cujo, of Oost-Chili. Eene welgebouwde Nieuw Spaan. stad van San Luis Potosi, aan de riv. Panuco, niet ver van de stad van dezen naam, met een groot plein, eenige fraaije kerken en verdere gebouwen, veel handel en rijkdom, heet *El Valle de Maize*.

VALLÉE verscheidene pl. van het Fr. dép. Seine et Oise, en meer andere.

VALLEN, Fr. eilandje, dép. Finisterre, arond. Brest.

VALLENDAR, Pruis. vlek, in het Nederrijnsche regtsg. Koblenz, aan den Rijn, met eene groote looijerij, lakenfabr. en verwerijen, veel scheepvaart op de rivier.

VALLÉS, Nieuw Spaan. hoofdpl. van een distr. 50 uur N. van Mexico.

VALLIER (St.) 2 Fr. cantons hoofdpl. dép. Var, nabij Grasse, en dép. Drôme, 7 uur N. van Valence, aan den Rhône, met een fraai Gothisch kasteel, fabr. van notenolie; zijdespijnerij, 1600 inw. Fr. vlek, dép. Haute Marne, nabij Langres, en meer Fr. pl.

VALLIERE (LA) Fr. cantons hoofdpl. dép. Indre et Loire, 3 uur O. van Amboise; verscheidene andere Fr. pl. heeten *Vallières*.

VALLIOVO, Turk. stad van Rumeli, sandsjakschap Semendra, aan de Kolubra, met verscheidene moskees en 2 baden, maar houten huizen.

VALLODA, Spaan. vlek met gypsgroeven en 1780 inw. prov. Valencia, waar voorts een *Vallodero* ligt.

VALLOIRES, Sard. vlek van Savoye, prov. Maurienne, 1900 inw.

VALLON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ardèche, 4 uur Z. O. van Argentière, looijerijen, steenkoolgroeven, 1800 inw. Fr. vlek, dép. Sarthe, 5 uur Z. W. van Le Mans, linnenrederij, 1500 inw. en nog 2 Fr. pl.

VALLONA, zie AVLONA.

VALLS, Spaan. stad van Catalonie, 3 uur N. van Tarragona, met 1 kerspelskerk, eenige kloosters en godshuizen, brandewijnstokerijen, velerlei ander bedrijf en 9000 inw.

VALMONT, zie VAL-MONT.

VALMY, Fr. d. dép. Marne, 2 uur

van Ste Menehould, met een slo van den Maarschalk KELLERMAN, en 450 inw. slag van 1792.

VALOE (*Valloe*) Noorw. vlek, ticht Aggerhaus, op een schiereil. 2 uur Z. Z. O. van Tonsberg, met een groot zoutwerk.

VALOGNES, Fr. hoofdpl. van een arond. met 96,000 inw. dép. Manche, aan den riviertje, 3 uur van het aan zee liggende La Hogue, vrij wel gebouwd, met oudh. eenige kerken, een hospitaal, enz. Men vervaardigt er in het klein wollen stoffen, linnen, leder, handschoenen, aardewerk, enz. Men handelt er ook in boten en vee, 7000 inw.

VALOIS, Fr. distri. in het dép. Oise, welks naam de Koningen uit het Huis van Valois voerden.

VALS, Fr. vlek, dép. Ardèche, bij Aubenas. met fabr. van zijde, papier en leder, gezondheidsbronnen, 2000 inw. en meer andere Fr. pl.

VALTELINE, thans het Ven. Lomb. regts. van Sondrio vormende langwerpige vallei, tusschen de Alpen, van de Adda doorloopen, met veel weiland en zijdetelt, zijde en katoenspinnerij, katoenweverij, enz. Voor 1797 was het gewest aan het Zwits. Graanwonderland onderhoorig.

VALTIERA, zie VALDIERA.

VALTRI, Sard. vlek, in de Genueesche Appenijnen.

VALVAR, Ind. stad van Guzerat, aan de Mahy, thans Brit. 22° 17' N. Br.

VAN, zie WAN.

VAN DE PUT (KAAP) Oostpunt van Prince Fredericks-Sound, aan Amerika's N. W. kust; 57° 5' N. Br.

VAN DER LIJNS EILAND, aan Nieuw Hollands Noordkust, in de Golf van Carpentaria, tot de groep, waarover zie PELLEWS EIL. (SIR EDW.) behoorend, met wilde muskaatnotenbomen, en de *Van der Lijns Kaap* geheetene Noordpunt op 15° 55' Z. Br. 132° 16' O. L.

VAN DIEMENS BAAI, inham van Nieuw Hollands Noordkust, ten W. van Arnhemsland, en een weinig ten O. van *Van Diemens Kaap*, of het Wester uiteinde van Nieuw Hollands Noordkust, op 10° 11' Z. Br. 125° 10' O. L. buiten en behalve hetwelke eene landpunt van Morningtons eil. aan het binneneinde van den Westoever der Nieuw Hollandsche Golf

II. DEEL. II. STUK.

van Carpentaria, op 16° 32' Z. Br. 134° 57' O. L. den naam van *Van Diemens kaap* ook voert.

VAN DIEMENS LAND noemt men het Westelijkste deel van Nieuw Hollands Noordkust, omstreeks Van Diemens kaap; maar inzonderheid een land, dat door deszelfs ontdekker TASMAN voor het Zuidelijkst uiteinde van Nieuw Holland gehouden werd, maar bij de ontdekking der Straat van Bass een afzonderlijk eil. bevonden is te zijn. Hetzelve heeft ten opzichte van inw. gedierte en plantgewas veel overeenkomst met het grootere eil. Alleen vindt men er deszelfs wilde honden niet, maar daarentegen een slag van tijgers, dat veel nadeels aan de kudden doet, doch voor menschen wegvliedt. De lucht is er koeler, sommige bergtoppen zijn er steeds besneeuwd, en het land is bergrijk, welbewaterd en veelal vruchtbaar. De riv. loopen er niet over, en men kan zich er aan derzelve uiterste boorden vestigen. De voornaamste zijn de Derwent, welke aan de Zuidzijde des eil. in zee valt, en de Tamar, welke langs Port Dalrymple in de Straat van Bass uitloopt. Deze heeft aan zich eene kolonie van den naam van *Launceston*, en men vindt aan de Derwent sints 1804 *Hobarts town*, 50 uur van Launceston; tusschen welke pl. en die andere er een gebaande weg dwars door het eil. loopt. Men bouwt er uitnemende tarwe, en voorts gerst en haver. Men kweekt er ooft, maar voor sijne vruchten is het land min geschikt. Het bevat daarentegen uitnemend weiland. De 6372 volkplantelingen, welke men er in Juli 1821 telde, hadden 28,838 stuks rundvee en 182,468 schapen. Men heeft er inmiddels veel van weggeloopene Convicten te lijdén gehad, die zich allerlei geweldadigheden veroorloofden, tot dat zij laatstelijk genoegzaam ganschelijk uitgeroeid werden. De inlanders bestaan uit een zeer eenvoudig en vreedzaam slag van Oceaannegers. Behalve den mond van de Derwent en Port Dalrymple heeft het eil. ook aan andere kanten uitnemende havens, die van zwarte zwanen, wilde ganzen en eenden, grimmelen; en er onthouden zich op de eilandjes aan de kust vele zeehonden.

VAN DIEMENS STRAAT, doorloopt D d d

tusschen de Zuidkust van het Japan-
sche eil. Kiusiu, en een ander eil. met
verscheidene kleine eilandjes in zich.

VAN DIJKE'S EILANDEN, 2 eilandjes, die aan het Westind. H. Maagden eil. Tortola onderhoorig zijn, en onderscheidshalve *Joost van Dijke's eil.* en het *Kleine van Dijke's eil.* genoemd worden. Zij liggen ten N. W. van Tortola, op 18° 25' N. Br.

VAN-TCHEOE, Chin. stad, op de Oostkust van Hay-Nan; 18° 45' N. Br.

VAN-TCHIN, Chin. stad van den tweeden rang, in Khansi; 25° 14' N. Br.

VAN-TIEN, Chin. stad van den tweeden rang, in Yunnan; 24° 29' N. Br.

VANCOUVERS PUNT, Noordam. landpunt, aan den oever der riv. Columbia; 45° 7' N. Br.

VANDALEN, bijzondere volkstam, ten getale van 12,000. hoofden, in het Hung. regtsg. Eisenburg. *Vandalen-steden* heeten daarentegen 6 stadjes in de Pruis. en Saks. Lausnitz.

VANDOEUVRES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aube, 3 uur W. van Bar sur Aube, 1700 inw. gevecht van 1814.

VANDRESSE, Fr. vlek, dép. Ardennes, arond. Mezières; 750 inw.

VANDBURG, Pruis. stadje, in het Pommersche regtsg. Bromberg, aan een méertje, dat een eil. met een slot bevat. De pl. heeft tweederlei kerken, en vele schoenmakers en eenige lakenwevers onder de 650 inw.

VANDSOE, Noorw. kerspel, in het Sticht van Christiansand, met 4950 inw. In het Sticht van Aggerhaus voeren daarentegen 2 kersp. met 4960 en 2063 inw. den naam van *Vang*.

VANI, Turk. kaap, aan de Noordkust van het eil. Milo; 36° 46' N. Br.

VANIAMBADY, Ind. stad van Barramaul, aan den Palar, met aarden wallen en 2 Ind. tempels, thans Brit. 12° 40' Z. Br.

VANIESSA, zie DEVILS KEY.

VANNES, Fr. hoofdpl. van het dép. Morbihan, en een arond. met 115,000 inw. aan het binneneinde van den zeearm, welke zijnen naam aan het dép. geeft, van muren en grachten omgeven, maar slecht gebouwd, met een oud kasteel, eene bisschopskerk, 3 andere kerken, 1 hospitaal, eene scheepvaartsschool, eene kaai, die slechts voor kleine schepen genaakbaar is, maar eene fraaie wandelpl. oplevert, veel handel in gezoutene

sardellen, boter, honig, koren en grove wollen stoffen, die men er vervaardigt. De omstreken zijn schoon, maar worden slechts gedeeltelijk bebouwd. De stad bevat met 2 voorsted. te zamen ongeveer 11,000 inw. 47° 30' N. Br. 7° 38' W. L.

VANNES (EILANDEN VAN) eenige kleine eilandjes, ten Z. van het Fr. dép. Morbihan, tusschen Belle Isle, en den mond van de Loire.

VANNES, heet, nevens 4 andere Fr. dd. een *Vannes de Châtell. dép.* Meurthe, nabij Colombey, met eene glasblazerij.

VANS (LES) Fr. cantons hoofdpl. dép. Ardèche, 5 uur Z. ten W. van Argentière, zijdefabr. 1700 inw.

VANVEY, Fr. vlek, dép. Côte d'Or, nabij Châtillon sur Seine, met 2 ned. en 1750 inw.

VAPRIA, Ven. Lomb. vlek, regtsg. van Milaan, papiermolens.

VAPRINITZ, Oostenr. vlek van Istrië, nabij Fiume, aan de Golf van Venetië, op eene hoogte, met bouw van goeden wijn, enz.

VAR, aanzienlijke riv. die Frankrijk aan den Oostkant begrenst, en bij Antibes in de Middell. zee valt.

VAR (DEPARTEMENT DU) Fr. dép. in het Z. O. des rijk, met een deel van Provence bestaand, aan den Oostkant door den Var begrensd, en aan den Noordkant door een deel der Alpen, van welker takken het dép. doorloopen is. Men vindt er enkel aan den zee kant eenige vlaktes van aanbelang. De lucht verschilt er naar de hoogte van den grond; en deze is zeer ongelijk in vruchtbaarheid. Koren levert hij niet genoeg op, maar veel wijn, oost, sijne vruchten, olijven, kappers, truffels, zoethout, sumach, kermes, enz. Naar de gebergten, welke er niet houtrijk zijn, zendt men er des zomers schapen. Men fokt er voorts inzonderheid geiten en ezels. Men teelt zijde en bijen, drijft vischvangst, vervaardigt voornamelijk zijden garen en stoffen, papier, zeep, olie, brandewijn, edik, parfum, glas, aardewerk, enz. De bevolking van 285,000 inw. spreekt een basterd Fransch, waaronder veel Ital. gemengd is. Zij is aan den bisschop en het hooge gerechtshof van Aix onderhoorig. Het dép. bevat de arond.

van Dragagnan, Toulon, Brignolles, en Grasse.

VARAD OLASZI, Hung. vlek, regts. Bihar, met drierlei kerken, 2 kloosters, 1 bisschop en domkapittel, 1 kadettenschool, enz. Alles behoort met Kis Varad tot Nagy Varad.

VARAD VELENCZE, zie **VELENCZ**.

VARADAPOER, zie **FARDAPOER**.

VARADES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Loire infer. 3 uur O. van Ancenis, aan de Loire, met veel transit van goederen, die er aangebragt worden, om de Loire af gevoerd te worden, 3000 inw.

VARAGE, Fr. d. dép. Var, 6 uur van Brignolles, aardewerksfabr.

VARAGGIO, Sard. vlek, in het Genuesche, aan zee, 2 uur N. O. van Savona, handel in hout, 1500 inw.

VARALLO, Sard. hoofdpl. van den Val Sesia, in het Milaneesche, aan de Sesia. Zij heeft ongeveer 3300 inw. 1 gymn. 1 akademie van bouwen teekunst, 1 Ursulinenklooster met 1 opvoedings-instituut, 1 kerk van den naam van *Nieuw Jerusalem*, op een naburigen berg, met 48 kapellen en veel bezoek van bedevaartgangers.

VARALLYA (SZENYER) Hung. vlek, regts. Szathmar, aan den Szenyer, met 1 slot en 3000 inw.

VARALLYA (SZEPES) zie **KIRCHDORF**.

VARANA, Sicil. zout meer, in het Napolit. Capitanata, nabij Monte Gargano, met zoutwerken.

VARANO (Wrano) Hung. vlek, regts. Zemplin, met 1 kerk, 1 klooster, en Slawaksche inw.

VARBAGNO, Oostenr. vlek, op het Dalmat. eil. Lesina, met eene haven, visscherij, en 860 inw.

VARCA, Zuidam. riv. van Fr. Guiana, met eenige suikerplantadien.

VARCES, Fr. vlek, dép. Isère, rond. Grenoble, 700 inw.

VARDAC, Fr. stadje, dép. Lot et Garonne, rond. Nérac, aan de Baise, met 1 fraai slot in de nabijheid, en vele kurksnijders onder de 1400 inw.

VARDAL, Noorw. kerspel, in het Sticht Aggerhuus, 1894 inw.

VARDAR, Turk. riv. die 3 uur W. ten Z. van Salonik in zee valt.

VARDOPETTAH, Ind. stad van Tinevelly, 9° 36' N. Br.

VARECH, Turk. vlek van Bosna,

sandsja schap Travnik, ijzerwerk.

VAREL, Oldenb. heerlijkheid, met 5300 inw. kreits Neuenburg, in 1815 door den Graaf van Bentinck aan den Groothertog overgedragen. De hoofdpl. *Varel* heeft een Grafelijk slot, 2600 inw. reederij van schepen, handel, visscherij, enz. Zij ligt aan de Hase, nabij den mond der riv. waar de haven *Vareler Syhl*, door het fort Christiansburg gedeekt, bij den vloed groote schepen toelaat; 53° 25' N. Br. 3° 13' O. L.

VARELLA (KAAP) zie **AVARELLA**.

VARELLA (PULO) 2 Oostind. eilandjes, aan de kust van Sumatra, in de Straat van Malacca, met de Noordpunt op 3° 50' N. Br. en aan de Oostkust van het Maleische schier-eil. 10 uur N. van Pulo Teoman.

VARENA, Ven. Lomb. vlek, aan de Oostzijde van het Comermeer.

VARENNE, 3 Fr. cantons hoofdpl. dép. Allier, 5 uur W. N. W. van La Palisse, aan den Allier, 2100 inw. dép. Meuse, 6 uur N. W. van Verdun, aan de Aire, met looijerijen, een papiermolen en 1300 inw. dép. Haute Marne, 5 uur N. O. van Langres, 1200 inw. Nog vele andere Fr. pl. voeren den naam van *Varennes*, en *La Varonne* heet een vlek, dép. Maine et Loire, en een nabij Parijs.

VARENT (Sr.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Deux-Sevres, 2 uur van Thouars, wijnbouw, 1200 inw.

VARESE, Ven. Lomb. vlek, deleg. Como, aan den Verbano, nabij een meertje, met vele lusthuizen, een fraai paleis, dat van tuinen en fonteinen omgeven is, teelt en weverij van zijde, handel daarin, 7000 inw.

VARESKO, zie **BIBERSBURG**.

VARGEL, Pruis. vlek, aan den Unstrut, 5 uur N. W. van Erfurt.

VARI, Hung. vlek, regts. Beregh, bouw van goede tabak.

VARIGNANO, Pausel. vlek, deleg. Bologna, 3030 inw.

VARILHES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Arriège, tusschen Pamiers en Foix, nagenoeg 1400 inw.

VARIN, Hung. vlek, regts. Trentsin, aan den Waag. Een eilandje in de Westind. zee op 11° 10' N. Br. heet *Varin Key*.

VARINAS, Zuidam. prov. van Caraccas, in 1787 uit de Zuiderdeelen van Venezuela en Maracaiibo ge-

voord, meestal uit groote vlakten bestaand, waar men suiker, koffij, katoen, indigo, velerlei zuidvruchten, en bijzonderlijk uitnemende tabak, bouwt en kweekt, en veel vee fokt. Vele riv. loopen uit hetzelfde naar den Oronoko, bevorderen den uitvoer en vermeederen de vruchtbaarheid der velden door van tijd tot tijd buiten hare oevers te vloeijen. De hoofdpl. *Varinas* ligt 100 uur ten Z. O. van Leon de Caraccas, op 7° 40' N. Br. Zij is welgebouwd, en heeft eene kerk, een hospitaal en 6000 inw.

VARNA (*Warna*) Turk. stad van Rumeli, sandsjakschap Silistra, aan den uitloop van eene riv. van haren naam in de Zwarte zee, bemuurd, met een oud kasteel, vele moskees, 2 Grieksche kerken, 1 Griekschen bisschop en ruim 16,000 Grieksche, Turk. en Armen. inw. eene ruime diepe en vrij veilige haven, koopvaardij, veel uitvoer van koren, boter en kaas, naar Constantinopel, en van wijn naar Odessa, enz. In 1444 werd er hieromstreeks door de Turken een grafsceek voor den Hung. koning LADISLAUS opgericht, die, een plegtig bezworen traktaat met hen, op het schandelijk aanraden van den Paltzel. Legaat, verbroken hebbende, met den laatsgenoemden en meer andere kerkelijken aldaar in een veldslag sneuvelde, en wiens lijk de overwinnaars er met voegelijk eerbewijs ter aarde bestelden.

VARNITZA, Moldav. stadje, nabij Bender, waar de Zweed. Koning KARL XII zich in 1709—1713 onder Turksche bescherming onthield.

VARPA, Oostind. eil. van 10 uur omvangs, aan Sumatra's Oostkust; 6° 56' Z. Br. 98° 32' O. L.

VARS, Fr. vlek, dép. Charente, 2 uur N. van Angoulême, 1700 inw. en nog 2 andere Fr. pl.

VARSAGE, Deen. zeed. aan het N. O. einde van Jutland, tegenover Llesoe.

VARSSENAERE, Nederl. d. van Westvlaand. nabij Brugge, 600 inw.

VARSSEFELD, Nederl. d. van Gelderl. arond. Zutphen, 2450 inw.

VARU, vruchtbaar en bewoond Zuidam. eil. aan de kust van Carthage, 5 uur lang, 1. uur breed; 10° 12' N. Br.

VARZI, Sard. stad, in Piemont, prov. Voghera, 3. uur N. van Bobbio,

1650 inw. Parmez. vlek, distr. Borgo San Donino, 1460 inw.

VARZY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Nièvre, 3. uur Z. W. van Clamecy, fabr. van aardewerk, enz. 2100 inw.

VAS, zie MARTIN VAS en VAE'S EILAND (ANTON).

VASARHELY, Hung. vlek, regts. Czongrad, met eene gegravene vaart in de nabijheid, bouw van wijn en tabak, een Natuurekundig. genootschap, en 6000 meestal Gerv. inw. Een Hung. vlek, regts. Veszprém, met dezelfde bestaansmiddelen, heet *Somto Vasarhely*.

VASARUT, Hung. vlek, regts. Presburg, op het eil. Schütt.

VASARVAKSL, Turk. vlek, Beglerbekschap en sandsjakschap Bosna.

VASCONAS (PROVINCIA) zie BASQUES.

VASHON'S ISLAND, aan Amerika's Westkust, in Admiraliteitsbaai; 47° 10' N. Br.

VASIL (*Wasil*) Rus. kreitsstad, gouv. Nisjgorod, aan den samenloop van Sura en Wolga, 1000 inw.

VASIL POTAMO, zie IRIS.

VASILICO, Turk. d. 3. uur W. N. W. van Corinthe, in Morah.

VASILKOW, Rus. kreitsstad, gouv. Kiew, 8 uur van de hoofdpl. ook *Wasilkow*, maar van Wasilkow verschillend.

VASIRABAD, zie VAZIRABAD.

VASKUZ, Oostenr. d. in den Galizischen kreits Czernowitz, met eene groote stoeterij van Tartarsche paarden voor de Keizerlijke armee.

VASPINGE, Perz. vlek van Aderbeisghan, 3. uur van Tauris.

VASQUEZ, Westind. vlek van Cuba, 22. uur N. W. van Villa del Principe, riv. van Guatemala, die op 11° 30' in de Westind. zee valt; eil. van Polynesie, Z. van de Vrienden eil.

VASSALBOROUGH, Noordam. vlek van Maine, gr. Kennebeck, aan de Kennebeck, tegenover Sidney, met landbouw en ruim 2000 inw.

VASSELONNE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Bas Rhin, 5 uur W. ten N. van Straatsburg, met 1. slot en 3600 inw. die ijzerwerk, mutsen, kousen, leder, zeep, enz. vervaardigen. De onstreken leveren heenlijk marmer op.

VASSY, Fr. hoofdpl. van een arond. met ongeveer 61,000 inw. dép. Haute Marne, aan de Blaise, 4. uur N. W.

van Joinville, fabr. van half laken, 2300 inw. Fr. cantons hoofdpl. dép. Calvados, 4 uur N. O. van Vire, 3200 inw. Fr. vlek, dép. Yonne.

VAST (St.) zie VAAST (St.)

VASTAN, Turk. stad., bassaschap. Wan, aan het meer van dezen naam.

VASTO, Sicil. stad, in de Napolit. prov. Otranto. In het Napolit. Abruzzo. citra ligt, aan de Golf van Venetie, een *Vasto d'Ammonè*, dat voor de aardbeving van 1816 ongeveer 5000 inw. had.

VATAN, Fr. cantons hoofdpl. dép. ladre, 5 uur N. W. van Issoudun, 2340 inw. handel in wol.

VATERNISH, Schot. voorgebergte, aan de N. W. kust van het Hebrid. Sky.

VATHI (*Vahtì*) Turk. zeepl. op het eil. Samos, met 500 huizen, Grieksche inw. uitvoer van wijn en visscherij; Turk. haven van het eil. Siphanto; Turk. vlek van Morah; Ion. hoofdpl. van Ithaca, aan het binnenste van eene ruime baai, 1800 inw. 50 eigene schepen; zie voorts PREVEZA.

VATICANO, Sicil. kaap, aan de Westkust van het Napolit. Calabria ultra, 38° 40' N. Br. 11° 58' O. L.

VATSA, zie FATSÄ.

VATKA, Turk. zeepl. van Morah, tegenover het Ion. eil. Cerigo.

VAUBECOURT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Meuse, 4 uur N. van Bar le Duc, aan de Aisne, 1300 inw.

VAUBLANC, Fr. vlek, dép. Côtes du Nord, nabij St. Brioux, smederijen.

VAUCELLES, Fr. vlek, dép. Calvados, bij Bayeux; voorstad van Caen, in hetzelfde dép. en meer Fr. pl.

VAUCHEL, Fr. vlek, dép. Seine infér. nabij Rouaan. Een vlek, dép. Oise, bij Noyon, heet *Vauchelles*, en 3 andere, dép. Somme, voeren denzelfden naam, met de toenamen *le Quesnoy*, *les Authie* en *les Domart*.

VAUCLUSE, Fr. dd. dép. Doubs, 5 uur van St. Hypolite, met een *Vauclusotta* tusschen zich en die stad; dép. Hautes Alpes, 2 uur van Sevres; dép. Basses Alpes, 4 uur van Castellane; en dép. Vaucluse, 5 uur O. van Avignon, in een zeer klein dal met overhangende bergen, waartoe de naam der pl. eigenlijk behoort. Hier ontspringt eene bron, die zoo waterrijk is, dat zij onmiddellijk buiten het dal eene riv. van den naam

van *Sorgues* vormt. PETRARCA ont-hield er zich een geruimen tijd met zijne LAURA, hetgene aan bron en dal eene vermaardheid heeft bijgezet, uit hoofde van welke de naam zich over het gansche dép. uitstrekt.

VAUGLUSE (DÉPARTEMENT DE), Fr. dép. uit het gewezen Pausel. land in Frankrijk, het prinsdom Orange, enz. gevormd, ten N. van het dép. Bouches du Rhône gelegen, aan de Westzijde door de Rhône begrensd, en voorts door Durance, Sorgues, enz. bewaterd, aan den Westkant uit eene breede en vruchtbare vlakte bestaand, in het N. O. van rotsige takken der Alpen doorloopen, onder welke Mont. Ventoux en meer andere bergtoppen hoog uitsteken. De lucht is er warm, en voor de teelt van zijde, olifven, wijn, mais, tarwe, hennep, sumach, meekrap, saffraan, enz. geschikt. Het land wordt wel bebouwd, en men kweekt er uitnemende tuin- en boomvruchten; en veel goeden wijn, maar geen koren genoeg, en veeteelt drifft men er uitgrek aan weide ook weinig. Honig wordt er uitgevoerd, benevens veel zijde, zijden en wollen stoffen, meekrap, wijn, brandewijn, olie, amandelen, graines d'Avignon, kermes, sumach, saffraan, koperslagers werk, gedrukt linnen, papier, enz. Gebrek aan hout wordt er door steenkool vergoed. Onder de 210,000 inw. vindt men in het prinsdom Orange een aantal Protest. De Roomschegez. hebben te Avignon een bisschop, de regtbanken zijn aan die van Nîmes onderhoorig; de arond. zijn Avignon, Orange, Carpentras en Apt.

VAUCOULEURS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Meuse, 5 uur Z. O. van Commercy, in het hangen van een berg, aan de Mass, fabr. van linnen, leder en aardewerk, 2200 inw.

VAUD, zie WAADLAND.

VAUDELEE, Nederl. d. van Namen, arond. Dinant, nabij Givet. Een ander d. in dezelfde prov. nabij Philippeville, heet *Vaudesdè*.

VAUDEMONT, Fr. vlek, dép. Meurthe, 8 uur Z. Z. W. van Nancy, met een slot en eenige ouden.

VAUDREUIL (LE) Fr. vlek, dép. Eure, nabij Pont de l'Arche, met 2 sloten. Fr. d. dép. Hautes Carrouge.

VAUDREVANGE (*Wallerfangen*)

Pruis. vlek, in het Nederrijnsche regtsq. Trier, aan de Saar, 900 inw.

VAUGIRARD, Fr. vlek, dép. Seine, 1 uur van Parijs, met eenige fraaije lusthuizen, 2800 inw.

VAUGERAY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Rhône, 3 uur Z. W. van Lyon, steenkoolgroeven, 1200 inw.

VAUGUYON (LA) Fr. vlek, dép. Haute Vienne, 5 uur van La Rocheschouart, aan de Tardonnère.

VAUJOURS, 2 Fr. pl. dép. Seine et Oise, nabij Livry en Pontoise.

VAUJUS, landpunt, aan de Oostkust van Tartarije; 52° 12' N. Br. 136° 52' O. L.

VAULRY (St.) Fr. cantons hoofdpl. dép. Creuse, 1 uur N. W. van Gueret, ongeveer 2300 inw.

VAULX, Fr. cantons hoofdpl. dép. Pas de Calais, arond. Arras, 1200 inw. Nederl. d. van Henegouwen, nabij Doornik, 637 inw.

VAUMARCUS, groot Zwits. d. aan het meer van Neuschâtel, met een bergslot, nabij de pl. waarbij KANZ DE STOUTE sneuvelde.

VAURE, Fr. stad, dép. Haute Garonne, nabij Revel, 6800 inw.

VAURENARD, Fr. vlek, dép. Rhône, nabij Beaujeu, 1100 inw.

VAUREY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haute Loire, arond. La Puy, aan de Loire, 1468 inw.

VAURY, Fr. d. dép. Haute Vienne, nabij Bellac, met eene tinnijn.

VAUVERT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Gard, arond. Nîmes, brandewijnstokerijen, enz. 5400 inw.

VAUVILLERS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haute Saône, 8 uur N. van Vesoul, ongeveer 1000 inw.

VAUVINCOURT (Favincourt) Fr. cantons hoofdpl. dép. Meuse, 2 uur N. van Bar sur Ornain, 1000 inw.

VAUX heeten vele Fr. pl. waaronder 11 in het dép. Seine et Oise, en met name 1 in het arond. Versailles, met een prachtig slot en park en 900 inw. *Vaux sur Blaise* heet een klein d. dép. Haute Marne, nabij Vassy, met fabr. *Vaux sous Chevre-mont* een Nederl. d. met 1880 inw. prov. en arond. Luik; in het Luiksche arond. Hoei ligt een veel kleiner *Vaux*; en in het Henegouwsche Charleroi, nabij Chimay, een zeer klein *Le Vaux*. In het Luxemburgsche arond. Neuschâteau onderschei-

den 6 pl. van den naam van *Vaux* zich door toenamen. Over *Vaux la Chavanna* zie CHAVANNE.

VAUXHALL, Eng. buurt van Surrey, in het kerspel van Lambeth, nabij London, met stokerijen, steenen pottbakkerijen, eene hagelgieterij, en vermaarde speeltuinen, in 1730 onder den naam van *Spring gardens* het eerste aangelegd.

VAVAO (*Wawau*) een der Vrienden eil. van Polynesie, met de Westpunt op 18° 35' Z. Br. bijkans even groot, als Tongataboe, van eene goede haven voorzien, en van eenige onderhoorige eil. omgeven.

VAYA, Zuidam. eil. aan de monden van den Oronoko, met de Trinitadsche landpunt Galera den mond der reede van Chaguarama heperkend; Sard. zeepl. in het Genueesche nabij Savona.

VAYGATS, zie WAIGATS.

VAYPI, bewoond Ind. eil. in 1341, met welk jaar men er zijne jaartelling aanvangt, van de kust van Cochijn afgescheurd.

VAYPIN, zie BAYPIN.

VAYPURAZ, zie BEYPOUR.

VAYRAC, zie VAIRAC.

VAYRE (*Veyre*) Fr. cantons hoofdpl. dép. Puy de Dôme, 3 uur van Clermont-Ferrand, aan den postweg, na genoeg 3300 inw.

VAZABARIS, Braz. riv. die in de baai van Sergippe uitloopt.

VAZE, versterkt Noordam. eil. in de Delaware, nabij Philadelphia.

VAZIRABAD, Ind. stad der Sjiks, in Lahor; 32° 25' N. Br.

VASZECs, Hung. vlek, regtsq. Liptau, ongeveer 1600 inw.

VECHEL (*Vegchel*) Noordbrab. d. N. O. van Eindhoven, aan de Aa, met katoensfabr. linnenrederij, looierijen, oliemolens, brouwerijen, handel in boter, enz. 2850 inw.

VECHELDE, Brunsw. d. kreits van Betmar, met een vorstelijk slot.

VECHMAEL, 2 Nederl. dd. van Limburg, arond. Maastricht en Hasselt; 511 en 268 inw.

VECHT, Nederl. Rijntak, die zich na het doorloopen van een Aalmeert ten N. van Muiden, en misschien nog meer andere poelen, langs het Marsdiep bij Texel in de Noordzee plagt te ontlasten, maar thans langs het Pampus in de Zuiderzee uitloopt. Bij

Utrecht, waar hij een aanvang neemt, ontvangt hij het water van den Krommen Rijn, en heeft hij gemeenschap met de Vaart, die naar Vreeswijk aan de Lek gegraven is. Soortgelijk eene gemeenschap heeft hij, langs de vaart tusschen Weesp en Amsterdam, met deze stad. Omstreeks Maarsen, in het land der Oude Marsen, is hij met heerlijke lusthuizen digt bezet. *Vecht* heet voorts ook eene uit het Pruis. regts. Münster voortkomende riv. die een weinig boven het Overijsselsche Hasselt den naam van *Zwart water* aanneemt, en bij Zwartsluis door de Zuiderzee opgenomen wordt.

VECHTA, Oldenb. riviertje, dat een eveneensgenoemd stadje aan zich heeft, welks baljuwschap, met dat van Steinfeld, de heerlijkheid Dinklage en het kerspel Damme, tot eenen naar hetzelfde genoemden kreits met 32,500 inw. vereenigd is. Men vindt in het stadje 3 Roomschez. kerken, 1 gymn. 1 hospitaal, 1 tuchthuis voor het gansche vorstendom, linnen-reedery, 1400 inw.

VECKENSTADT, Pruis. d. in het Saks. regts. Maagdenburg, met papier-olie- en andere molens, 931 inw.

VECKERHAGEN, Keurhess. markt-vlek, in Niederhessen, aan den Weser, 1 slot, ijzergieterij, 1150 inw.

VECQUEMONT (*Vequemont*) Nederl. d. van Luxemburg, arond. Marche, nabij La Roche, 322 inw.

VEDAHS, zie BEDAHS

VEDEM, Pruis. stadje, regts. Kleef, ongeveer 1000 inw.

VEDÈNE, Fr. vlek. dép. Vaucluse, nabij Avignon, aan de Sorgues, 812 inw.

VEDOE, Noorw. kerspel, sticht van Drontheim, op het eil. Romsdalsfjorden, met bijkans 2800 inw.

VEDRA, Spaan. kaap aan de N. W. kust; 42° 19' N. Br. 13° 45' W. L.

VEDRENE (*Vedrin*) Nederl. d. een weinig ten N. van Namen, met vermaarde loodmijnen in de nabijheid.

VEELEN, Pruis. heerlijkheid en markt-vlek, regts. Münster, 1800 inw.

(VEEN (HOHE)) noemt men het hoogste gedeelte der Pruis. landen op den linker Rijn-oever, tusschen Maastricht, Montjoie, Eupen en Prüm, 2150 voet boven de zee, en vol heide, moeras en poelen, waaruit de Roer en vele andere riv. voortkomen.

Een Noordbrab. aan de Maas, N. N. W. van Heusden, en een Pruis. in het regts. Kleef, nabij Xanten, heet enkel *Veen*.

VEENDAM, Nederl. cantons hoofdpl. van Groningen, arond. Winschoten, met ongeveer 6400 inw.

VEENENDAAL, Nederl. d. in het Utrechtsche arond. Amesfoort, 1½ uur N. van Rhenen, voormaals in een *Geld. Veenendaal*, met bijkans 2000, en een *Stichtsch*, met ruim 1000 inw. gedeeld, turfgraverij, wolspinnerij, enz.

VEENWOUDEN, Nederl. d. van Vriesl. arond. Leeuwarden, 800 inw.

VEEP, Eng. kerspel van Cornwall, nabij West Looe, 1511 inw.

VEERLE, Nederl. d. van Antwerpen, arond. Turnhout, 1300 inw.

VEERSCHIE GAT (HET) een der monden van de Zeeuwsche stroomen, tusschen Noordbeveland en Walcheren, langs Vere en het Fort Haak henen loopend.

VEESSEN, Nederl. d. van Gelderl. arond. Arnhem, 600 inw.

VEFSEN, Noorw. kerspel, in de Nordlanden, met 5600 inw.

VEGA, Spaan. vlek, in het N. W. des rijk, 15 uur W. van Astorga; Spaan. havenpl. van Asturie, tusschen Aviles en Castropol; Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Valladolid, met 415 inlandsche gezinnen en 20 andere; Zuidam. vlek van Nieuw Granada, 12 uur W. van Santa Fé de Bogota. Nog meer andere Amerik. pl. voeren den naam van *Vega*; en *Vega la Real* heet een vlek en distr. in het gewezen Spaan. deel van Hayti, nabij het binneneinde der baai van Samana, allerrijkelijkst bewaterd. Over *Conception de la Vega* en *San Jago de la Vega* elders.

VEGHEL, zie VECHEL.

VEGEL, Spaan. vlek van Seville, aan den mond van den Barbato.

VEGESAK, havenpl. aan den Weser, met vele visscherlieden, schippers, loodsen, enz. onder de 1600 inw. Zij behoort tot het grondgebied van Bremen, en men zie over haar voorts BREMEN II.

VEGJAH, Afrik. stad van Tunis, 15 uur W. van de hoofdpl. Men handelt er veel met het binnenland.

VEGJIA, Oostenr. eil. tot den Illyr. kreits Riumg behoorend, in de

D d d 4

Golf van Carnero, bergachtig en rot-sig, doch aan den Zuidkant vruchtbare valleijen bevattend. Men teelt er zijde en olijven, maar vooral wijn, en een weinig koren. De 10,000 inw. bestaan uit Roomschegez. Mor-lachen, zijn zeer bijgeloovig, en hebben vele schapen en kleine paardjes. De hoofdpl. *Veglia* heeft eene haven, verscheidene kerken en kloosters, 1 bisschop, en 1600 inw. die van landbouw en visscherij leven; 45° 3' N. Br. 9° 45' O. L.

VEGLIANO, Sard. vlek van Piemont, 4 uur N. van Turin.

VEGOER, Noorw. kerspel, in de Nordland, 950 inw.

VEHY, zie CASJEMIRE, in het Supplement.

VEILE, Deen. stadje van Jutland, in het Sticht Ripen, aan den *Veile-fjord*, nabij den buitenmond van den kleinen Belt, met koopvaardij, visscherij, eenig fabriekwezen, handel, na genoeg 800 inw.

VEIROS, Port. vlek van Alentejo, met 1 slot.

VEIT (St.) behalve de stad, waarover zie FIUME, een bemaurd Oostenr. stadje van Illyrie, in Kärnthén, met 1500 inw. een vlek, 2 uur W. van Wenen, nabij Schönbrunn, met een Keizerlijk lusthuis, welks waterwerken men bewondert; een Oostenr. d. in het Salzburgerische, en een voorheen Luxemburgsch, thans Pruiss. stadje, dat gemeenlijk *St. Vith* heet, in het Nederrijnsche regtsg. Aken, omstreeks Malmedy, met 900 inw. en handel in vee.

VEITA, Afrik. eilandje, aan de Oostkust van Tunis; 35° 1' N. Br.

VEITSHOCHEIM, Beij. d. Untermainkreis, aan den Main, met een gewezen paleis van den Prins bisschop van Würzburg, 1200 inw.

VELA (CABO DE LA) Zuidam. voorgebergte van Nieuw Granada, prov. Santa Martha, diep in de Westind. zee uitlopend; 12° 10' N. Br. *Vela* heet voorts eene klip in de Westind. zee; 15° 16' N. Br. 80° 13' W. L. een eilandje van Noorderlijk Polynésie, in de Westelijkste reeks van Magellaans Archipel, ten Z. van het Zwavel eil. en een ten Z. van het Japansche eil. Nippon; 21° 29' N. Br. 134° 53' O. L.

VELA RETE, klippenrif, 5 uur Z.

van de Zuidpunt van het Chin. eil. Formosa; 21° 55' N. Br.

VELAINE, Nederl. d. prov. en arond. Namen, 1020 inw. d. van Henegouwen, arond. Doornik, 2084 inw.

VELAN, hoogste top van den berg, waarover zie BERNARD (GROOTE St.) in het Zwits. canton Valais.

VELANDIA, Spaan. vlek van Soria.

VELAS noemde men voorheen de Mariannes van Noordelijk Polynésie; en dien naam voert eene haven aan de W. kust van Guatemala; 10° 34' N. Br.

VELAUX, Fr. vlek, dép. Bouches du Rhône, 4 uur W. van Aix, ongeveer 1100 inw.

VELAY, Fr. distr. dat thans in het dép. Haute Loire begrepen is.

VELAZOR DE BAIX, Spaan. zeep. pl. van Catalonie, nabij Premire de Baix, N. van Barcelona.

VELBERT, Pruis. vlek, in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, waar men velerlei ijzer- en staalwerk, enz. vervaardigt, 5200 inw.

VELBURG (*Veldburg*) Beij. stadje, Regenkreis, met een vervallen kasteel, fabr. van wollen stoffen, 900 inw.

VELDEN, Beij. stadje, Rezatkreis, met 1 slot, doch slechts 400 inw. Beij. vlek, Isarkreis, 744 inw. Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits Klagenfurth, met 1 slot; Nederl. d. van Limburg, 2 uur van Venlo, met Aerssen te zamen 1139 inw.

VELDENZ (*Thal Velden*) Pruis. d. in het Nederrijnsche regtsg. Trier, nabij den Moesel, 700 inw.

VELDES, Oostenr. d. in den Illyr. kreits Laibach, aan de *Veldsee*.

VELDHOVEN, Noordbrab. d. 2 uur Z. ten W. van Eindhoven, ongeveer 800 inw.

VELDSCHTERIN (*Usiterna*) Turk. hoofdpl. van een sandsjakchap in Rumeli, dat mijnen van zilver, enz. bevat, en door de Ooster-Morawa en den Ibar bewaterd wordt. De stad ligt aan een riviertje, dat in den Ibar uitloopt, en heeft een Grieksch-bisschop.

VELENCZE (*Varad Velence*) Hung. vlek, regtsg. Bihar, nabij Nagy Varad, of Groot Waradin.

VELETSKINSK, Rus. d. gouv. Nisjgorod, met groote ijzerwerken.

VELEZ, Zuidam. stadje van Nieuw Granada, in Santa Fé, 8 uur N. W.

van Tunja, aan den voet van een berg, op een moerassigen grond, met 1 fraaie kerk, 2 kloosters, 2500 inw. en rijke, maar onbewerkte, goudmijnen in de nabijheid; 5° 40' N. Br.

VELEZ DE BENAUDALLA, Spaan. vlek, op de kust van Granada.

VELEZ DE GOMERA, zie PENON DE VELEZ.

VELEZ EL BIANCO, Spaan. stadje van Granada, aan de grenzen van Murcia, nabij het grootere *Velex el Rubio*, dat 7000 inw. heeft, maar overigens thans ook onbeduidend is, ofschoon het onder de Moorsche regering versterkt was. Het ligt 8 uur W. ten Z. van Lorca, aan den grooten weg en den Guadalentin.

VELEZ MALAGA, zie MALAGA (VELEZ)

VELICA, Oostenr. vlek van Slavonie, tusschen Gradiska en Agram, in het regts. van Posega.

VELICA GUBARIZA, Oostenr. vlek, in den Dalmatischen kreits Spalatro, aan de Cettina; die er een val ter hoogte van 150 voeten doet.

VELICKSKA (*Welka Wes, Nagy Falu*) Hung. vlek, regts. Arva, aan de Arva, tweederlei kerken, linnenrederij, handel, 1400 inw.

VELIKIJA LUKI, Rus. stad, gouv. Pskow, met looijerijen, handel in hennep, enz. 3500 inw.

VELIKOJE, Rus. vlek, gouv. Jaroslaw, met papiermolens, eene grootte jaarmarkt, en 3000 inw.

VELILLA, Spaan. stadje van Arragon, aan den Ebro. In Soria ligt, aan den Douro, een *Velilla de San Estevan*.

VELINES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Dordogne, arond. Bergerac, ongeveer 800 inw.

VELISH, Rus. stad, gouv. Wiatka, aan den zamenloop van Velishka en Dwina, met 4400 inw.

VELKAPOLYA (*Hochwies*) Hung. vlek, regts. Bars; 48° 32' N. Br.

VELLACH, zie FELLACH.

VELLEKAT, Obstind. klippen, 5 uur O. van het Moluksche eil. Mycol; 2° 1' Z. Br. 126° 8' O. L.

VELLERELLE, 2 Nederl. dd. van Henegouwen, arond. Charleroi en Mons, *les Brayeux* en *le Sec* toegevoegd, 416 en 76 inw.

VELLETRI, Pauzel. stad, deleg. Rome, Z. O. van de hoofdpl. in het

haggen van een berg, nabij de Pontijnsche moerassen, maar echter niet ongezonder, met vervallene muren en huizen, enge en morsige straten, maar eenige goede gebouwen, eenige fraaie fonteinen, een metalen standbeeld op de markt, eene verzameling van oudh. en schilderwerk in het Palazzo Borgia, en 12,000 inw.

VELLIKA, zie VELICA.

VELLO, Ven. Lomb. vlek, deleg. Vicenza, in de Sette Comuni.

VELLORE, Ind. hoofdpl. van een distr. in Carnate, met 3 sorten, merkwaardige pagoden, veel handel, bijzonderlijk in de indigo der omtrekken; 12° 55' N. Br. 74° 56' O. L.

VELLOUT, Ind. stad, 6 uur van Madras. Verder ten Z. lgt een *Velum*, op 10° 40' N. Br.

VELLS, Spaan. d. van Catalonie, met vele kopersmeden.

VELM, Nederl. d. van Limburg, arond. Hasselt, 733 inw.

VELP, Nederl. cantons hoofdpl. van Gelderl. arond. Arnhem, met vele lusthuizen en 2900 inw. Noordbrab. d. nabij Gravel, zie voorts NEERVELP.

VELROUX, Nederl. dorpje van Luik, nabij de hoofdpl. 280 inw.

VELSIN, Turk. vlek van Rumeli, sandsjakschap Tirhala.

VELSIQUE, Nederl. d. van Oostvlaand. arond. Oudenaarden, nabij Sotteghem, bijkans 2000 inw.

VELTEM, Zuidbrab. d. nabij Leuven, 816 inw.

VELTWESELT, Nederl. d. van Limburg, nabij Maastricht, 855 inw.

VELTWYK, Nederl. d. van Gelderl. arond. Zutphen, 500 inw.

VELUWE, Nederl. gewest van Gelderl. door de prov. Utrecht, den Rijn en IJssel, Kamperveen en de Zuiderzee omvangen, doorgaans zandig en van eene heuvelreeks doorloopen, die van Hattem Westwaarts aan strekt, en een aantal beekjes afgeeft. Deze geven beweging aan vele papiermolens en pletmolens voor koper, en zij zetten aan de Z. O. zijde der Veluwe, welke den naam van *Veluwezoom* draagt, veel schoonheids bij. De W. zijde is veelal venig. Aan den zee-kant drijft men er visscherij, elders landbouw en veeteelt.

VELZEN, Noordholl. d. N. van Haarlem, met Zandpoort, tusschen

sich en de stad, te zamen 1500 inw.

VEN-SJOUI (*Ven-Choui*) Chin. stad van den 3 rang, in Sjansi.

VENADO, Zuidam. eil. in de Stille zee, aan de kust van Veragua. Een vlek van Nieuw Granada, 5 uur Z. W. van Santa Fé de Bogota, heet *Venadillo*.

VENADOS, Zuidam. landpunt, aan de kust van Carthagena.

VENAFRO, Sicil. stadje, in de Napolit. Terra di Lavoro, met 6 kerken, 6 kloosters, 1 bisschop en ongeveer 2800 inw.

VENAISSIN, deel van het gewezen Pauzel. land in Frankrijk, thans in het dép. Vaucluse begrepen.

VENANGO, Noordam. gr. van Pensylvanie, 5060 inw. hoofdpl. Franklin; en 2 vlekken van Pensylv. gr. Armstrong en Crawford.

VENANT (Sr.) Fr. stadje, dép. Pas de Calais, arond. Bethune, in een moerassig oord, aan de Leye, en den weg van Arras naar Calais, versterkt, oliemolens en brouwerijen, na genoeg 2100 inw.

VENASCA, Sard. stadje van Piemont, prov. Saluzzo, 2400 inw.

VENASQUE, Fr. vlek, dép. Vaucluse, 6 uur N. O. van Avignon, aan de Nasque, 1100 inw. Spaan. stadje van Arragon, met een sterk fort, in de Pyreneeën, die hieromstreeks zilver, koper en lood, bevatten.

VENAUS, Sard. vlek van Piemont, prov. Susa, 1100 inw.

VENCATIGHERRY, Ind. vesting van Carnate, 15° 56' N. Br.

VENCE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Var, aan de grenzen van Piemont, 2 uur van zee, 2000 inw.

VENCIMONT, Nederl. d. van Namen, arond. Dinant, 435 inw.

VENDAS NOVAS, Port. vlek van Alentejo, met een Konings jagtslot.

VENDÉE, Fr. riv. die in het dép. Deux Sèvres ontspringt, in de Sèvre Niortaise uitloopt, en haren naam aan een dép. geeft.

VENDÉE (DÉPARTEMENT DE LA) Fr. dép. tusschen het dép. Deux Sèvres en de zee, ten N. van het dép. Charente infér. gelegen, en uit eene dusgenoemde *plaine*, een *bocage*, en een *marais*, bestaand. Dit laatste ligt aan den zeekant, en bevat veel ingedijkt en vet weiland.

Het *bocage* is heuvelig en boschrijk, doch bevat welbebouwde dalen, en heeft ten N. van zich de *plaine*, die vlakker en vruchtbaar is. De Sèvre Niortaise en Nantaise, de Vendée, enz. bewateren het land, dat aan den zeekant vele zoutpoelen bevat, en alom van kanalen en grachten doorsneden is. Deze bijzonderheid, en het menigvuldige hout en kreupelbosch, maakten het dép. zeer geschikt voor de bloedige krijgstooneelen van 1793—1795, ten gevolge van welk het dun bevolkt is. Uitgevoerd wordt er koren, vee, zout, visch, wol en huiden. De 270,000 inw. zijn aan den bisschop van La Rochelle en het hooge gerechtshof van Poitiers onderhoorig. Het dép. is in de arond. van Bourbon-Vendée, Sables d'Olonne en Fontenay gedeeld.

VENDEN, zie **WENDEN**.

VENDENHEIM, Fr. vlek, arond. Haut-Rhin, nabij Straatsburg, na genoeg 1100 inw.

VENDOLA, het Oostelijkste der Austral. Admiraliteits eil. klein, en van rissen omgeven, maar wel bevolkt en bebouwd. De inw. zijn groot van gestalte en goed van voorkomen; 2° 14' Z. Br. 143° 17' O. L.

VENDOME, Fr. hoofdpl. van een arond. met 72,000 inw. dép. Loir et Cher, 10 uur N. O. van Tours, aan de Loire, vrij wel gebouwd, met eenige kerken, een heerlijk collegie, dat van eene boekerij en een kabinet voor de natuurlijke historie voorzien is, schoone wandelpl. bouwvallen van een zeer fraai kasteel, fabr. van handschoenen, leder, papier, enz. 8000 inw.

VENDRELL, Spaan. zeed. van Catalonie, aan den mond van de Gaja.

VENDRES, Fr. d. dép. Hérault, arond. Beziers, den naam van *Etang de Vendres* aan een zout meer gevend, met eene gezondheidsbron en 750 inw. Fr. d. dép. Pyrenees-Orient bij Port-Vendres.

VENDRESSE, Fr. d. dép. Ardennes, 4 uur Z. Z. O. van Modères, met eene gietterij van kogels en bomben; Fr. d. dép. Aisne, 4 uur van Laon.

VENDUTENA (*Vendotena, Ventotienne, Pandalaria*) Sicil. eilandje, in de Golf van Napels tusschen Ischia en Ponza, vruchtbaar in koren, wijn,

ent. met eene ruime haven, een kaasteel aan dezelve, en 400 inw. die veel visch vangen.

VENERANDO (St.) Turk. eilandje, bij de Candiasche kaap Crio.

VENERE (CAPO DI) Sard. landpunt van het Genueesche, bij Porto Venere.

VENERGUE, Fr. vlek, dép. Haute Garonne, 3 uur Z. van Toulouse, aan de Arrière, ongeveer 1100 inw.

VENERIA, Sard. vlek van Piemont, prov. Turin, met een Koninklijk slot en park, zijdeteelt, 2700 inw.

VENES, Fr. vlek, dép. Tarn, 3 uur N. van Castres.

VENESTRY, Schot. Orkneys eil. W. van Pomona.

VENETIAANSCH - LOMBARDISCH KONINGRIJK, dus, en omgekeerd *Lombardisch - Venetiaansch Koningrijk*, heet het gezamenlijke Oostenr. land in Italie, met uitzondering van het door Oostenr. vorsten afzonderlijk beheerde Parma en Toskane. Het scheidt zich, even als het eigenlijke Oostenrijk en Illyrie, in 2 hoofddeelen, van welke het Oostelijkste Venetie, en het Westelijkste Milaan, tot hoofdpl. heeft. Dit laatste wordt meermalen met den naam van *Lombardije* of *het Milaneesche* bestempeld, is iets grooter, dan het andere, en bevat de 9 delegatien van Milaan, Como, Pavia, Lodi, Cremona, Mantua, Brescia, Bergamo en Sondrio, zoo als het Venetiaansche gehuzernium de 8 delegatien van Venetie, Padua, Verona, Vicenza, Treviso, Udine, Belluno en Rovigo. Het gezamenlijke Koningrijk heeft na genoeg 4 miljoen en 150,000 inw. Uitzonderd de Alpen, die hetzelfde aan den Noordkant bezoemen, vindt men er weinige bergen van aanbehang, ja is de grond er genoegzaam vlak. Aan den zeekant is hij hier en daar moerassig. Hij wordt, behalve den Po en de daarin uitlopende riv. door de Adige, Piave, Tagliamento, Lisonzo, enz. bewaterd, en is van vele kanalen ter bevochtiging, en tot vervoer van goederen, doorsneden. Men vindt er de heerlijke meeren van Garda, Como, Iseo en Idro, en den Lago Maggiore. Men bouwt en kweekt er op menige pl. rijst, waarvan de bouw inmiddels om der gezondheids wil beperkt is geworden, en voorts

mais, ander koren, peulvruchten, tuinvruchten, ooft, inzonderheid perzikken, hennep, vlas, olijven en wijn. Men drijft er veel veeteelt, en zijde- en hijenteelt; en landbouw en veefokkerij worden er uitnemend behartigd; uitgezonderd, dat men er te weinig voor het behoud van een goed ras van rundvee zorgt. De landerijen zijn er in kleine pachthoeven afgedeeld, en hebben tusschen zich ter afscheiding een plantsoen van populieren en ander geboomte, uit welken hoofde zij op menige pl. van verre ganschelijk met bosch bezet schijnen. Wild is er niet overvloedig, maar visch vangt men er in menigte. De bergen bevatten er ijzer, koper, marmar, zout en minerale wateren. Mijnwerk drijft men er intusschen weinig, maar velerlei fabriekwezen. Uitgevoerd wordt er voornamelijk rijst, kaas, gedroogde vruchten, wol, hennep en vlas, zijde en zijden stoffen, wollen stoffen, glas, enz. Ingevoerd wordt er veel katoen, koffij, suiker, zout en specerijen. Goede schilders en verdere kunstwerkers vindt men er vele. Tot bevordering van kunst en wetenschap heeft de hoofdstad Milaan een Koninklijk Instituut, dat in sectien, die te Milaan, Venetie, Padua en Verona resideren, gedeeld is. Onder een oppertoezicht, dat te Milaan gevestigd is, hebben Pavia en Padua vermaarde universiteiten, en vele andere pl. lyceen, gymn. enz. Het opperste geregtshof, waarheen men van elders appelleert, resideert te Verona. Milaan, Venetie en Brescia, hebben hooge geregtshoven, en Milaan en Venetie elk eene centrale congregatie uit den adel, de grondbezitters en gedeputeerden van de voornaamste steden. Voorts heeft elke delegatie voor zich eene bijzondere congregatie van soortgelijken aard, waarbij een Koninklijke commissaris resideert, zoo als de Gouverneurs van Milaan en Venetie bij de centrale congregatien, die de belastingen verdeelen, enz. Elk der 2 Gouverneurs heeft nevens zich voor de uitvoerende magt een ander collegie. Aan het hoofd van alles te zamen bevindt zich een te Milaan residerende Onderkoning uit het Keizerlijk Huis. Het Kerke-lijk bestuur wordt er door een Pa-

triarch, 2 Aartsbisschoppen en 18 Bisschoppen, geoeffend. Men schat de inkomsten op 18 miljoen guldens.

VENETICO, Turk. eilandje, aan de Zuidzijde van Scio, door een veilig vaarwater van hetzelfde gescheiden.

VENETIE, hoofdpl. van een dusgenoemd gubernium, dat de Oosterhelft des Venet. Lomb. koninkrijks uitmaakt, en door den Mincio van de Westerbelft gescheiden wordt. Beide Guberniums ontleenen hunnen naam van hunne hoofdplaatsen. Milaan en Venetie, welke laatste voormaals de hoofdstad van eene groote republiek was, waartoe, behalve het tegenwoordige gubernium van Venetie, nog veel naburig en verder afgelegen land, in en aan de Middell. zee en belendende wateren, behoorde. Dit alles werd, met hulp van eene groote zeemagt, uit de hoofdstad beheerscht, welke zelve, in het Noorder uiteinde van eene naar haar genoemde golf, op een aantal eilandjes lgt, en, als men haar van den zee-kant nadert, met hare menigvuldige torens en koepels van kerken, kloosters, enz. op het water schijnt te drijven. Zij heeft 2 uur, omvangs, en wordt, door een kronkelend kanaal, van aanmerkelijke wijdte, in 2 genoegzaam even groote deelen gescheiden, die door eene aanzienlijke, en den naam van *Rialto* voerende, marmere brug van éénen hoog vereenigd worden. Over de kleinere kanalen tusschen de onderdeelen van die 2 hoofddeelen liggen er ontelbaar vele andere bruggen. Met betrekking tot de politie deelt Venetie zich in 6 wijken, of *Sestieres*, onder welke die van *Castello*, *San Marco* en *Cannareggio*, in het Noorder, en die van *San Paolo*, *Santa Croce* en *Dorso Duro*, in het Zuider hoofddeel gelegen zijn. Alles is, zoo als Amsterdam, op ingeheld paalwerk gebouwd. De straten zijn er zeer eng, uitgenomen die van *Merceria*, welke met allerlei winkels bezet is. Het eenige plein van aanbelang is er dat van *San Marco*. Hetzelfde is van arkades, met winkels, koffijhuizen, enz. nagenoeg eveneens omgeven, als het grootere plein in het Parijsche *Palais Royal*. Tusschen hetzelfde en den zee-kant is eene kleinere *Piazzetta* ook vol gewemel. Rijpaarden of koetsen belemme-

ren intusschen den voetganger daar noch elders in de gansche stad. De straten zijn er wel gevloerd, en niet onzindelijk. De burgerhuizen zijn van gebakken steen en hebben 3 of 4 verdiepingen en houten daken. Binnen dezelve is het veelal donker, en de vertrekken zijn er klein en slecht ingerigt. Men schenkt er te veel ruimte aan beeldwerk en ander versiersel. De grootere huizen zijn er doorgaans vierkant, met eene binnenplaats, die een regenbak bevat. Dierzelfer bouwstof is gebeeldhouwd of gepolijst marmer. Het groote kanaal is meestal met zulke huizen bezoomd, en heeft voorts aan zich het stadhuys, en eene door *PALLADIO* gebouwde fraaije kerk. De kerk van *San Marco* paalt aan het plein van dezen naam, bevat heerlijk mosaïsch en schilderwerk, en is in- en uitwendig derwijze met versierselen uit kostbaar gesteente overladen, dat zij naar eene Oostersche pagode zweemt. De portico aan het plein prijkt met van Constantinopel gehaalde, en laatstelijk uit Parijs terug bekomene, metalen paarden. Inmiddels heeft dit gebouw onlangs veel van den bliksem geleden. De Patriarchale kerk staat met het Patriarchen paleis op een eil. aan de Oostzijde der stad. Onder andere fraaije kerken van Venetie bevat die van *San Paolo* een aantal praalgraven van vermaarde mannen, Doges, enz. Het groote paleis der Doges, met veel schilder- en beeldwerk, bezoomt eene zijde van het plein van *San Marco*. Deszelfs houworde is Gothisch; maar Grieksch is daarentegen die der ook aan dat plein staande *Procureria*. Aan de *Piazzetta* staat de groote openbare boekerij, met pilaren van graniet. De muur in de nabijheid is ook een fraai gebouw. Het arsenaal, aan het Oosteinde der stad, op een eilandje, is grootsch, heeft om zich muren, en voor de poort 2 groote kolommen met kolossale leeuwen van graniet, die voormaals de haven van Athene versierden. Venetie heeft 8 grootere en kleinere schouwburgen, slechte gods- en gevangenhuizen, fabr. van wollen stoffen, fluweel, zijden kousen, gouden zilverlaken, zeildoek, vensterglas en kant in het naburige *Murano*, touwslagerijen, kunstwerkers, die

glaswerk, juweelen, valsche paarlen, wassen bloemen, enz. vervaardigen, vele boekdrukkerijen, een atheneum, eene scheepvaartsschool, eene sectie van het Ven. Lomb. instituut, eene Armenische kweekschool, boekerij en drukkerij, op een eilandje in de nabijheid, meer andere opvoedingsstichtingen, eenige bijzondere verzamelingen van kunstwerk en zeldzaamheden, eenige groote paleizen van edelen, eene goede haven, met 4 kaaijen, eenen vrij aanzienlijken handel, welke echter dien van vorige eeuwen geenszins evenaart, en hijkans 120,000 inw. waaronder vele Joden, die er eene afzonderlijke wijk bewonen en 7 synagogen hebben. Levensmiddelen zijn er goedkoop, maar gebrek aan goed water, wandelpl. en versche lucht in den zomer, wanneer er in de kanalen, of Lagunen, weinig eb en vloed gaat, maken de stad in het gezegde jaarsaizoen vrij onaangenaam; en de Lagunen verslijken derwijze, dat zij voor de vermaarde gondels, die er de plaats van koetsen vervangen, welhaast onbevaarbaar zullen zijn; 45° 26' N. Br. 7° 28' O. L.

VENETIE (GOLF VAN) groote inham der Middellandsche zee, in welken men uit de Ionische zee, door het kanaal van Otranto, ten N. van de Napolit. kaap St. Maria di Leuca, geraakt, en welke Venetie aan zijn Noorder uiteinde heeft. Hij ontleent zijn tegenwoordigen naam van die stad, zoo als hij voormaals naar het overvude Adria *Adriatische zee* werd genoemd.

· VENEZUELA, Zuidam. prov. van het Kapitein-Generaalschap Caraccas, tusschen Cumana ten O. en Maracaibo en Varinas ten W. aan het meer van Maracaibo palend, waar de Spanjaarden een aantal dd. van inlanders op vloten yonden, die door hen met Venetie vergeleken, en *Klein Venetie*, of *Venezuela*, genoemd werden, waarna zij de prov. ook zoo noemden. Deze is aan den zee- of Noordkant vlak, maar tusschen beide bergachtig. Op de vlakten is het er zeer heet, elders minder. De grond is er vruchtbaar, voor al de Westind. gewassen geschikt, en nog voor enige andere. Men bouwt er inzonderheid cacao, en voorts vanilla, mais, indigo, katoen, tabak, suiker, en

koffij. De aloë groeit er beter, dan ergens ter wereld; en men vindt er wilde cochenille, verfhout, droogerijen, sarsaparilla, sassafras, balsem, borax, cassia, enz. benevens eindeloos veel rundvee, paarden, ezels, muilezels, schapen; herten en ander wild. De menigvuldige riv. die er in de Westind. zee en den Oronoko uitloopen, zijn vol visch, en de Zuidervlakten des lands vol kuddén, die er door mulattengehoed worden. Over de hoofdpl. zie CARACCAS (LEON DE). Deze behoort thans tot de republiek Columbia, maar de zeep. Puerto Cabello, waarover zie CABELLO (PORTO) in het Supplement, en Coro zijn nog in handen van de Spaanschgezinden. · VENGEONS, Fr. vlek, dép. Manche, 2 uur N. van Mortain.

· VENHUIZEN, Noordholl. d. arond. Hooru, in den heer Huijgen waard, ongeveer 700 inw. Nabij Enkhuizen ligt nog een *Venhuisen*.

· VENIAM, Ind. stad, op het Zuid-einde der kust van Malabar.

· VENIEZ, Fr. vlek, dép. Vienne, nabij Loudun.

· VENIZY, Fr. vlek, dép. Yonne, 6 uur O. van Joigny.

· VENLO, Nederl. cantons hoofdpl. van Limburg, aan de Maas, 4½ uur N. van Roermonde, met eene gierbrug over de riv. en een fort tot dekking van den waterkant der stad, welke aan den landkant zelve versterkt is. Men heeft er eenigen handel, en velen der 5500 inw. bestaan van scheepvaart. Men drijft er voorts eenig fabriekwezen, en vervaardigt naalden, enz. Het stadhuis is er tamelijk fraai. De stad deelde in het Hapze-verbond. De boniben werden er uitgevonden.

· VENLOON, zie NEERLOON.

· VENNES, Noordholl. zeed. O. van Hoorn, nabij Wijdenes en Venhuizen.

· VENNINGEN, Beij. vlek, Rhein-kreis, nabij Spiers, 740 inw.

· VENOLX, Fr. vlek, dép. Calvados, nabij Caen, katoendrukkerij.

· VENOSA, het oude *Veusium*, waar HORATIUS geboren werd, Sicil. stad, in het Napolit. Basilicata, met 1 bisschopskerk, verscheidene andere kerken en kloosters, en 3500 inw.

· VÉNRAY, Nederl. d. van Limburg, arond. Roermonde, nabij Horst, met Olderen te zamen 3800 inw.

VENŠAT, Fr. pl. d p. Puy de Dôme, nabij Aigueperse, in *St. Jean de Vensat*, *St. Julien de Vensat* en *La Chapelle d'Angelot* gedeeld.

VENTA DE CRUZ, Zuidam. pl. op de landengte van Dari n, aan de Chagre, waar men de goederen, die van Panama komen, in barken laadt, om ze naar Porto Bello te voeren; 9° 26' N. Br.

VENTABREN, Fr. vlek, d p. Bouches du Rhône, 3 uur Z. W. van Aix, 2500 inw.

VENTADOUR, Fr. vlek, d p. Corrèze, 5 uur N. O. van Tulle, met 1 slot.

VENTORIQUE, Spaan. vlek van Granada, met een buskruidmolen; sluikehandel, 600 inw.

VENTHIE, Fr. cantons hoofdpl. d p. Pas de Calais, 3 uur N. O. van Bethune, 3900 inw.

VENTIMIGLIA, zie VINTIMIGLIA.

VENTIVALUM, Ind. stad van Carnate; 12° 10' N. Br. 74° 51' O. L.

VENTOTIENNE, zie VENDUTENA.

VENTRY, Ier. havenpl. op den Noordoever der baai van Dingle.

VENTUAVI, Zuidam. riv. van Guiana, die verscheidene andere opneemt, en op 4° 20' N. Br. tegenover het fort St. Barbara in den Oronoko uitloopt.

VENUS (POINT) kaap, aan de Westkust van het Societeits eil. Otaheite, naar de planeet genoemd, tot waarneming van welker beweging ook derwaarts toog; 17° 29' Z. Br. 154° 24' W. L.

VENZONE, Ven. Lomb. vlek, aan den Tagliamento, en een grooten weg, 6 uur N. N. W. van Udina; midden in hooge bergen, met veel handel, en 3300 inw.

VEP (Wettendorf) Hung. vlek, regtsg. Eisenburg, met 1 slot, en vele Zigeuners onder de 950 inw.

VEPRINITZ, Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits Fiume, bouw van zeer goeden wijn, olijven. enz.

VEQUEMONT, zie VECQUEMONT.

VERA, Spaan. stadje van Granada, aan zee, 14 uur Z. ten W. van Lorca, tonijvisserij, 900 inw. Spaan. vlek van Navarre, aan de Bidassoa en de Fr. grenzen, veel handel, 1300 inw. Oostenr. vlek van Slavonie, regtsg. Syrmie, 3 uur Z. van Essek. Een vruchtbaar Spaan. dal, in het N. van Estremad. heet *Vera de Placencia*.

VERA CRUZ, Nieuw Spaan. intendantschap, aan de Golf van Mexico, zich meer dan 200 uur langs de kust uitstrekkend, en meestal slechts tusschen de 25 en 28 uur breed. Binnenwaarts bevat het de steile helling van de bergketen Abanauac, waar men bij het opklimmen gestaag verandering van lucht en gewassen vindt. De zeeoever aan den voet der bergen is deels vatbaar voor de teelt van velerlei zuidvruchten, deels met gestaag verstuivende duinen of moerassen bezet. Op het gebergte woonachtige rijke landeigenaars doen de vlakke met katoen, suiker, tahak, kakao, vanilla, enz. beplanten; maar menigvuldige bezwaren hebben tot dus ver belet, dat de plantadien zich er sterk vermenigvuldigden, en het intendantschap blijft steeds dun bevolkt. Men telt er nog slechts 156,000 inw. waaronder het aantal van Negerslaven veel grooter dan elders in Nieuw Spanje is. Eene bijzondere plaag is er in de laagte de galkoorts, het gevolg der afwisseling van eene ondragelijke hitte in den zomer met eene strenge winterkoude, welke geweldige Noordwinden er aanbrengen. Nevens den hemelhoogen Orisabo onderscheiden zich de bergen, waarover zie PEROTE. De kleine vulkaan van Tuxtla ontbrandde in 1793 allergeeweldigst. In het N. des intendantschaps, 2 uur van Papanla, vindt men eene merkwaardige piramide van gehouwen steen, op welker top men menschen plagt te offeren.

VERA CRUZ, hoofdpl. des eensgenoemden intendantschaps, aan zee, van een wal ter hoogte van 6 voet, op welks kruin er veelal vervallene palissaden staan, omgeven, en aan de slechte haven 2 redouten hebbend, doch voorts door het kasteel, waarover zie JUAN DE ULUA (SAN) gedeekt, geregeld en fraai bebouwd, maar aan goed water gebrek hebbend, en des zomers smoorheet, daar de stad aan den landkant van eene zandwoestijn omgeven is. Men baant van hier een weg naar Mexico. Eene aangevangene waterleiding wordt daarentegen niet voortgezet. Men schat de inw. buiten de militie en zeevarenden, op 16 000 hoofden; en er is hier van tijd tot

tijd een sterke toevloed van kooplieden, om goederen voor aankomende schepen aan te brengen, en derzelver lading landwaarts in te voeren, waarmede men genoegzaam al het overzeesche over deze havenpl. ontvangt. Zij ligt op 19° 12' N. Br. 101° 2' W. L. en heeft 5 uur ten N. van zich *Ond. Kora Cruz*, waar GORTES het eerste landde, in een zeer ongezond oord, aan eene riv. vol groote alligators. *Kora Cruz* heeft voorts een Briz. eilandje in den mond van de Allerheiligen baai, en een inham van het Nieuw Hebridsche eil. Spiritu Sancto.

VERA PAZ, Noordam. intendant-schap in het Kapitein-Generaalschap Guatemala, aan den eegen kant door de baai van Honduras, en overigens door de intendant-schappen Honduras en Guatemala, en het Nieuw Spaans Merida, omgeven, ruw en zeer onteffen van grond, uitgezonderd eene kleine houtrijke vlakte. De helft des lands is gematigd van lucht, de andere helft zeer heet. Het regent er jaarlijks 9 maanden lang geweldig, en men heeft er veel onweder, en een zeer welig plantgewas. Alle Europeische vruchten en bloemen willen er zeer wel voort. Men vindt er een overvloed van velelei bijen. De bosschen zijn er vol wild gedierte en gevogelte, waaronder vele schadelijke; en men wordt er sterk van slangen en adders geplaagd. De bevolking is er nog gering. Zij levert aan den handel drogerijen, katoen, kakao, honig, wol, enz. De hoofdpl. *Kora Paz* ligt op 15° 50' N. Br. aan den Rio Coban, die in het meer Dolce uitloopt, dat langs een zeeaar met de Baai van Honduras gemeenschap heeft.

VERAGUA, Zuidam. prov. der Audientie van Panama, in het gewezen Nieuw koninkrijk van Granada, op de landongte van Darien, aan de wederzijdsche zeeën palend, en ten W. door het Guatimalasche Costa Rica begrensd, zeer bergachtig, maar van vruchtbare dalen doorzaaid, onder welke men sinds 1760 vele doorzoeden van zendingen met inlandsche dd. bezet vindt. Van zulke dd. had de hoofdpl. San Jago de Veragua reeds alvorens eenige om zich henen, welker inw. die pl. aanvankelijk zeer oenaauwden. De inlanders verwen katoenen stoffen, die zij vervaardi-

gen, met het purper van eene schelpvisch, waarmede, en met het zilver en goud, dat men in de bergen vindt, er van hien op. Panama en Guatemala gehandeld wordt. De hitte wordt er door gestadige regens getemperd, ten gevolge van welke men er goede weide en veel vee vindt. De prov. ontleent haren naam van de riv. *Veragua*, die 18 uren ten Z. der uitwatering van het meer van Nicaragua op 10° 5' N. Br. in de Stille zee valt, een eilandje voor haren mond heeft, en aanvankelijk *Kerdes aguas* werd genoemd.

VERAMULLY, Ind. stad van Carnate, 10° 39' N. Br. 73° 41' O. L.

VERANO, Venet. Lomb. hoofdpl. van een distr. deleg. Milaan.

VERBAS, Turk. riv. van Bosna, die bij Serpacs in de Sau valt, en goudkorrels medevoert, waarvan de Turken inmiddels het opzoeken verbieden.

VERBENICO, Oostenr. vlek, op het eil. Veglia, aan het kanaal van Morlaccà, 8 uur Z. O. van Fiume, met een kasteel, teelt van ooft, en ongeveer 850 inw.

VERBERIE, Fr. vlek, dép. Oise, 5 uur Z. W. van Compiègne, aan de Oise, met y ond slot, steenbakkerijen, kalkovens, gezondheidsbron, 1170 inw.

VERBICZE, Hung. vlek, regtsgr. Liptau, aan den Waag, met 1400 inw. dat meestal Protest. zijn; 49° 5' N. Br.

VERBO (*Werbowe*; *Werbau*; *Urbau*) Hung. vlek, regtsgr. Neutra, veel handel in hier gemaakte boeren kleederen, 3000 meestal Slwakische inw.

VERBOWSKO, Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits Fiume, 1 slot, 1000 inw.

VERCEL, Fr. cantons hoofdpl. dép. Doubs, 5 uur W. van Baume, fabr. van leder, hoeden en kousen, 1000 inw.

VERCELLI, Sard. prov. van Piemont, veelal vlak van grond, met bouw van rijst, welke er de lucht min gezond maakt, en voorts van koren, wijn, zijde enz. ongeveer 100,000 inw. De Po, Sesia, enz. bewateren het land.

VERCELLI, hoofdpl. der eveneensgenoemde prov. aan den zamenloop van Cervo en Sesia, met eene fraaie en ruime markt, een Koningspaleis, eenige andere dusgenoemde paleizen, eene bisschopskerk, een se-

Minar. een museum en kruidtuin bij een der twee hospitalen, teelt, spinnerij en weverij, van zijde, bouw van rijst, en handel in de voortbrengselen der omstreken en fabrië ruim 16,000 inw.

VERCHOTURIE, zie WERCHOTUR.

VERDACHILLUM, Ind. hoofdpl. van een distr. van Carnate, 11° 31' N. Br.

VERDAS NOVAS, Port. d. van Entre-Douro e Minho, nabij Oporto.

VERDE, Zuidam. eilandje van Nieuw Granada, prov. Carthagena, aan den mond der Magdalena's riv. eilandje aan de kust van het Zuidam. Curaçoa; teilandje bij de Golf van Mexico, aan de kust van Vera Cruz, een der kleinste Bahains; 22° 54' N. Br.

VERDE, Zuidam. riv. van Quito, die uit de prov. Esmeraldas in zee valt, en vele andere Zuidam. riv. bij.

VERDE (KAAP), Sard. landpunt, aan de kust van Genua; 43° 50' N. Br. 2° 57' O. L. bergachtige Zuidam. kaap van Peru; 6° 20' Z. Br. Afrika's uiterste Westpunt, op 24° 44' N. Br. 22° 24' W. L. aan een voorgebergte, met nog 2 andere punten aan weerskanten van haar, en met 2 tot verkenning dienende zandbergen, en vele hooge palmbomen, van welker groen de naam ontleend is. Alles te zamen werd in 1763 door de Fr. van den vorst des lands gekocht.

VERDE (EILANDEN VAN KAAP) Port. groep aan Afrika's Westkust, nabij Kaap Verde, uit 10 eil. en eenige eilandjes en klippen bestaande, van welke San Jago, San Antonio, of Antam, en St. Nikolaas de grootste zijn. Deze zijn tevens bergachtig, even als Fuego, dat zijnen naam van zijnen vuurberg ontleent. De overige voeren de namen van Mayo, Bonavista, Sal, St. Vincent, St. Lucia, Brava, enz. De voornaamste uitvoer is zout. Men maakt er voorts katoenen stoffen; en er worden geitenvellen, muilezels, ezels en schildpadden, uitgevoerd. De inw. bestaan, uitgenomen eenige Port. en mulatten, uit bekeerde Negers. De bisschop houdt zijn verblijf op het aangenaamste eil. St. Nikolaas, maar de Gouverneur op San Jago, over welk eil. en de andere elders afzonderlijk.

VERDEN, gewezen Hertogdom, thans prov. van Hannover, aan de prov. Bremen, Hoya en Lüneburg,

palende, en voorts door de Elbe en Noordzee omgeven, vlak van grond, met veel heide, en bouw van koren, aardappelen, peulvruchten, enz. 23,000 Luth. inw.

VERDEN, hoofdpl. der eveneens genoemde Han. prov. aan den Aller, met eene lange brug over de riv. bemauwd, landbouw, branderijen, hrouwerijen, handel, scheepvaart, visscherij. 3600 inw.

VERDERONNE, Fr. vlek, dép. Oise, nabij Clermont, fabr. Noordam. eil. aan de Oostkust van Kaap Breton's eil. ongeveer 8 uur lang.

VERDISTAN, zie BORDISTAN.

VERDON, Fr. vlek, dép. Gironde, 6 uur van Lesparre, aan den mond der Gironde, met eene reede, en verstuivende duinen in de nabijheid; nog 2 andere Fr. pl. dép. Marne en Dordogne.

VERDUN, Fr. hoofdpl. van een arond. met 73,000 inw. dép. Meuse, 12 uur W. van Metz, aan de Maas, deels op eene hoogte, welke aan den rivierkant afheft. Dit hogere deel heet *Ville haute*, en heeft eene *Ville basse* en *Ville neuve* nevens zich. Alles is van goede vestingwerken omgeven, en de stad heeft eene citadel, en is veelal wel gebouwd. Men vervaardigt er wollen stoffen, leder, huzarenmutsen, juweelierswerk, likeuren, ingemaakte vruchten, enz. 9000 inw. 2 Fr. cantons hoofdpl. dép. Tarn et Garonne, nabij Grizolles, fabr. landbouw, 3500 inw. en dép. Haute Saône, 4 uur N. ten O. van Châlons, aan den samenloop van Doubs en Saône, 1100 inw. Fr. vlek, dép. Aude, arond. Castelnaudary, 742 inw. en nog 3 Fr. pl.

VERDUNO, Sard. vlek van Piemont, prov. Alba, ruim 900 inw.

VERE, Sicil. kaap, aan de Westkust van het Napol. Calabrie; 50° 29' N. Br. kerspel op de Zuidzijde van het Westind. eil. Jamaica.

VERE (*Tervere*, *Kampvere*) Nederl. stad, op de N. O. zijde van het Zeeuwsche eil. Walcheren, aan het Veertsche gat, met eene haven, goede vestingwerken, een aanzienlijk stadhuys, vele andere goede gebouwen, voormaals veel thans weinig handel, scheepvaart. en 1200 inw. 51° 55' N. Br.

VEREBELY (*Wreble*) Hung. vlek, regtsg. Bars, aan de Zitwa.

VERECZKE (*Also Vereczké*) Hung. vlek, rĳtsg. Beregh, handel in zout en schoon bergkristal.

VEREJA, zie WEREJA.

VERETO, Sicil. stadje, in de Napolit. prov. Otranto.

VEREZZO, Sard. vlek, op het vasteland, in het Genueesche.

VERFEIL, Fr. cantons hoofdpl. dĳp. Haute Garonne, 4 uur N. O. van Toulouse, 2200 inw.

VERGA, landpĳnt van Afrika's Westkust, aan hooge bergen. verkenbaar; 9° 43' N. Br. 18° 0' W. L.

VERGARA, Spaan. stad van Guisposcoa, met eene werktuigkundige school, een oeconomisch gezelschap, en 4000 inw. die veel in staal werken.

VERGATO, Pauzel. stad, deleg. Bologna, 2800 inw.

VERGAVILLE, Fr. vlek, dĳp. Neurthe, nabij Dieuze, 800 inw.

VERGENNES, Fr. d. dĳp. Saône et Loire, nabij Tournus; Noordam. stad van Vermont, gr. Addison, fabr. handel, 850 inw.

VERGNIES, Nederl. d. van Henegouwen, nabij Beaumont, 300 inw.

VERGORAZ, Oostenr. vlek, van Dalmatie, 16 uur N. W. van Ragusa.

VERIA, zie KARA-VERIA.

VERINA, Zuidam. vlek van Caracas, 10 uur O. Z. O. van Cumana.

VERJA, Spaan. stadje van Granada O. van Motril, digt aan zee.

VERKEERDE KAAP AVARELLA, zie MUI DAVAITSCH.

VERKEERDE KANAAL (HET) zie BRISTOL.

VERLANGA, zie BARLANYA.

VERMAND, gewezen hoofdpl. van een hertogdom, dat den naam van *Vernandois* voerde; thans cantons hoofdpl. dĳp. Aisne, 3 uur N. W. van St. Quentin, 1000 inw.

VERMANTON, Fr. cantons hoofdpl. dĳp. Yonne, 4 uur Z. O. van Auxerre, handel in hout, 2300 inw.

VERMEJAS, Braz. riv. die uit de prov. van Rio Grande in zee valt; Braz. eilandjes, in zee, niet ver van Espiritu Santo.

VERMEJO, Spaan. stadje, aan de kust van Biscaye, 14 uur N. N. O. van Bilbao; Zuidam. riv. van La Plata, die, voor dat zij in de Paraguay valt, den naam van *Rio grande* aanneemt.

VERMILLION RIVER, Noordam.

II. DEEL. II. STUK.

riv. van Nieuw Orleans, die in het gr. Opelousas ontspringt, en langs de *Vermillion bay*, 70 uur W. van den Mississippi, in de Golf van Mexico uitloopt. Meer andere Noordam. riv. voeren den bovenstaanden naam, en men plagt dien van *Vermiljoen zee* aan de Golf van California te geven.

VERMO, Oostenr. vlek van Illyrie, 7 uur W. Z. W. van Fiume.

VERMONT, Noordam. staat tusschen Nieuw York, Massachusetts, Nieuw Hampshire en Kanada, van de Green mountains doorloopen en zeer bergachtig. Van de bergreeks loopen er een groot aantal beken wederzijds naar den Connecticut, het meer Champlain, enz. De lucht is er vrij gezond; ofschoon men er groote uitersten van hitte en koude ondergaat. De grond is voor tarwe, rogge, gerst, haver, mais, peulvruchten, vlas, hennep, klaver, aardappelen, enz. veelal welgeschikt. Men vindt er zeer goed rundvee, goede schapen en varkens, die er de ratelslangen verslinden. Het jonge vee loopt er in het wild door de bosschen, die velerlei geboomte bevatten. De wateren bevatten er velerlei visch, met name groote snoeken en zalmen. Sterken drank stookt men er ongelooflijk veel, en men maakt er zeer veel suiker uit het zap der ahornen. Bénévens cider en bier. Ingevoerd wordt er wijn, brandewijn, jenever, rum, thee, koffij, Eng. manufacturen. Tot den uitvoer behoort koren, meel, staafijzer, spijkers, pot- en pannelsch, vlas, bont, kaas, boter, zamt veel vee en paarden. Voor de wetenschappen vindt men er 2 collegien en eenige dusgenoemde akademien. Het uitvoerend bewind berust er bij een Gouverneur, Luitenant-Gouverneur en 12 raden. Het wetgevend ligchaam vergadert thans te Montpellier in het gr. Washington. In 1700 telde men er 85,559 inw. in 1800 reeds 154,465, in 1810 bĳkans 218,000, waaronder 750 zwarten, in 1817 ruim 296,000.

VERNAISON, Fr. vlek, dĳp. Rhône, 3 uur van Lyon, fabr. 900 inw.

VERNAL, Noordam. eilandje, aan de Westkust van Nieuw Spanje; 16° 55' N. Br. 100° 44' W. L.

VERNANTE, Sard. vlek van Piemont, 4 uur Z. van Coni, aan den

Eee

wég van Nizza naar Turin, 2700 inw.

VERNANTES, Fr. vlek, dép. Maine et Loire, 4 uur van Baugé, 1800 inw.

VERNAZZO, Sard. vlek, in het Genuesche, 2 uur Z. W. van Spezzia.

VERNET, Fr. vlek, dép. Pyrénées Orient. nabij Prades, met eene sterk bezochte gezondheidsbron en 1000 inw. Nog 12 andere Fr. pl. heeten *Vernet* of *Le Vernet*.

VERNEUIL heet, onder vele andere Fr. pl. eene cantons hoofdpl. dép. Eure, aan de Arve, bevuurd, fabr. van leder, geschilderd papier, wollen en katoenen stoffen en mutsen, bajonetten, enz. 5300 inw.

VERNOIS (LE) Fr. d. dép. Côte d'Or, nabij Selangey, met smederijen en nog 7 andere Fr. dd.

VERNON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Eure, 9 uur Z. ten O. van Rouaan, aan de Seine, met een oud kasteel, fabr. van leder en katoenen mutsen, verzending van koren en meel naar Parijs, ruim 4000 inw. nog 3 andere Fr. pl. en vele Noordam. waaronder een vlek van Nieuw York, gr. Oneida, met 700 inlanders en gezamenlijk 1600 inw. een vlek van Nieuw Jersey, gr. Sussex, 1700 inw. een *New Vernon*, in denzelfden staat, gr. Morris, 2 *Vernons* en een *Mount Vernon* in Ohio, enz.

VERNOUX, 2 Fr. dd. dép. Ain en Deux Sèvres, en eene cantons hoofdpl. dép. Ardèche, 4 uur N. O. van Privas, 2200 inw.

VEROCZA, Oostenr. regts. van Slavonie, ten N. door de Drave, en ten O. door den Donau, begrensd, veelal moerassig van grond en ongevoerd, maar inmiddels vruchtbaar in koren, en veel uitnemend weiland bevattend. Er wordt aldaar veel vee uitgevoerd. Men telt er 130,000 inw. hoofdpl. Essek. De voormalige hoofdpl. *Verocza*, of *Verbovitza*, ligt aan de Drave, op 45° 54' N. Br. 12° 33' O. L.

VEROLA ALGHISE, Ven. Lomb. vlek, deleg. Brescia, 3000 inw.

VEROLENGO, Sard. vlek van Piemont, prov. Turin, 4000 inw.

VEROLI, Panzef. bisschopszetel, deleg. Rome, aan de Cosa.

VERON, Fr. vlek, dép. Yonne, 2 uur Z. van Sens, god inw.

VERONA, Ven. Lomb. regts. in het Venetiaansche gubernium, door de Adige bewaterd, deels bergachtig

en veel marmere opleverend, maar nogtans meerendeels vruchtbaar in koren, olie, vlas, wijn, enz. De 285,000 inw. winnen tevens veel zijde.

VERONA, hoofdpl. van het eveneensgenoemde regts. aangenaam en schilderachtig van ligging, deels op een hellenden grond, deels aan den zoom van eene vlakke, van de Adige doorloopen, over welke er hier 4 steenen bruggen liggen, waarvan eene naar den Rialto van Venetie zweemt. De stad heeft aardenwallen, 3 kasteelen, 5 poorten, waaronder eene fraaie, eenige ruime en wel geplaveide straten, maar vele enge en morsige, een plein, dat van schoone gebouwen omgeven is, vele versierselen van marmer aan de huizen, kerken, enz. De kerk van St. Zeno is van wegens hare marmeren kolommen, haar portaal, enz. zeer merkwaardig. Eenige kerken bevatten voortreffelijk schilderwerk. Het stadhuis prijkt van voren met standbeelden van vermaarde Veroners. Men onderscheidt er benevens eenige paleizen, een museum met vele zeldzaamheden, voortreffelijke overblijfselen van een Romeinsch amphitheat, waaraan eene omvang in hetzelfde gehouden, hienkomst van Keizers, Koningen, enz. eene nieuwe vermaardheid heeft bijgezet, de publieke bibliotheek, eenige andere verzamelingen en boekenrijen, en de handschriften van 2 akademien. Buiten deze heeft de stad 1 schilderakademie, 1 collegie, 1 gymnasium, 1 bisschoppelijk seminar, andere opvoedingsgestichten, 1 sectie van het instituut, fabrieken van zijden en wollen stoffen, leder, handschoenen, wasbleken en vele koperslagers en schoenmakers onder de 47,500 inw. Men houdt er 2 groote jaarmarkten. Het tegenwoordige Congres. brengt er veel voordeels aan. CATULLUS, NEROS, VITRUVIUS, de oudere PLINIUS, de schilder PAUL VERONESE, enz. werden hier geboren. Over de Geogr. ligging zie het Voorw. Door eene volkplanting van hier werd, denkelijk aan het einde der eerste eeuw, het in 1363 verwoeste Noordhollandsche *Verona* gesticht; en *Verona* heet ook een Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Oneida, met 2014 inw.

VERPILLIERE (LA) Fr. cantons

hoofdpl. dép. Isère, 17 uur van Grenoble, aan den grooten weg van die stad naar Lyon.

VERRADERS EILAND, zie KEPPELS EILAND.

VERREBROEK, Nederl. d. van Oostvlaand, in het land van Waas, nabij Beveren, 1176 inw.

VERRES, Sard. vlek van Piemont, 6 uur N. N. W. van Ivrea, 800 inw.

VERRIERES, Zwits. vlek, canton Neuchâtel, 7 uur W. Z. W. van de hoofdpl. Vele Fr. pl. voeren ook dien naam; 6 andere heeten *La Verrière*, en 6 andere *La Ferrerie*.

VERRUA, Sard. d. van Piemont, prov. Asti, aan den Po, met een bergkasteel en 1550 inw.

VERRUCHIO, Pauzel. marktplek, deleg. Forlì.

VERRUCOLO, vervallend Tosk. fort, op eene steile rots, die men langs trappen beklimt.

VERS, Fr. vlek, dép. Lot, arond. Cahors, aan den Lot, 750 inw.

VERSAILLES, Fr. hoofdpl. van het dép. Seine-et-Oise, eenen arond. met 118,500 inw. voor 1638 een d'op eene hoogste heide, waar LODEWIK XIII vervolgden een klein jagslot, maar LODEWIK XIV een overheerlijk paleis bouwde, en allerkostbaarste tuinen en waterwerken aanleide. Het voornaamste gebouw staat er op een hellenden grond, en heeft voor zich uit 3 welbepaalde groote wegen, van welke er een naar het slechts 4 uur van hier liggende Parijs loopt. Het is van buiten en van binnen even prachtig, en onder de revolutionaire stormen, gehoegzaam in stand gebleven. Buiten hetzelfde bevat het park nog de beide Trianons, waar het Koninklijke gezin zich bij tusschenpoozingen aan de hoofde statelikheden placht te onttrekken. Het water voor de menigvuldige fonteinen, enz. wordt er door het kostbare waterwerk van Marly uit de Seine aangebragt. Alles te zamen heeft onberekenbaar veel gekost. De stad is geregeld en wel gebouwd, en deelt zich in Oude en Nieuwe stad. In de laatste vindt men benevens eene bisschopskerk de meeste andere gebouwen van aanzien. Versailles heeft een Koninklijk collegie, eene krijgsschool, andere opvoedingsgestichten, eene openbare boekerij, een museum voor de na-

tuurlijke historie, een kruidtuin, een atheneum van wetenschap en kunst, een landbouwkundig genootschap, een museum van stukken uit de Fr. schildersschool, eene groote geweer-makerij, katoenfabr. binnen-bleekerijen, wasbleeken, vele uurwerk- en horlogiemakers en verdere kunstenaars onder de 30,000 inw. onder welke er vele zijn, die zich met het logeren, enz. van vreemdelingen generen. Want van rondom, inzonderheid ook uit Engeland, komt men zich er in het park verlustigen, en men houdt er 3 jaarmarkten, 48° 48' N. Br. Versailles heet voorts ook de Noordam. hoofdpl. van het gr. Woodford, in Kentucky, met 100 huizen, 1 bank, 1 akademie, enz.

VERSAVAH, kleine Ind. zeepl. tusschen Basheen en Bombay.

VERSBACH, Beij. d. Untermainkreis, nabij Würzburg, 972 inw.

VERSCHNEY KAMSCHATKA, zie KAMSCHATKA.

VERSCHNEY UDINSK (*Groot Udinsk*, in tegenoverstelling van het naburige, nog veel kleinere, *Nisjne* of *Klein Udinsk*) versterkte Rus. pl. op den regter oever der Uda, met pakhuizen, 3 kerken, 100 huizen; en eene bevolking, die meestal uit ballingen bestaat, aan de naburige mijnen werkt, of handel drijft, 54° 15' N. Br. ook *Udskoi*.

VERSETZ (*Werschetz*) Hung. marktplek, regts. Temeswar, op een berg, aan een kanaal tot opdrooging der moerassen, met een Grieksch bisschop, een Grieksch gymn. zijde-spinnerij, teelt van zijde, bouw van wijn en rijst, 10200 inw.

VERSHIRE, Noordam. vlek van Vermont, gr. Orange, 1311 inw.

VERSMOLD, Prais. stadje, in het Westphalsche regts. Minden; linnenweverij; handel enz. 1300 inw.

VERSAIX (*Versay*) Zwits. stadje, nabij Genève, aan den uitloop van een eveneensgenoemd riviertje in het Geneefsche meer, bemuurd, met vischerij, scheepvaart, enz. 1200 inw.

VERSTERKTE EILAND (HET) zie BASWA, ROSA DURGA, in het Supplement.

VERDO heeten, onder meer, andere Fransche pl. 3 dd. in het dép. Seine-et-Oise; waarvan 2 nabij elkanderen, en 2 uur van Arpajon, de toenamen

van *Grand en Petit voeren*. In het laatste d. vervaardigt men allerlei soort van koperslagers werk.

VERTAISON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Puy de Dôme, 3 uur O. van Clermont, 2000 inw.

VERTE (BAIE) Noordam. inham der N. O. kust van Terre-neuve; 50° 10' N. Br. zie voorts **FUNDI** (BAAI VAN).

VERTE (ISLE) Fr. eil. dép. Bouches du Rhône, arond. Marseille.

VERTEILLAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Dordogne, 3 uur N. N. O. van Ribérac, ongeveer 1100 inw.

VERTEUIL, 3 Fr. vlekken, dép. Lot et Garonne, 3 uur N. O. van Tonneins, 1800 inw. dép. Charente, 8 uur N. van Angoulême, aan de Charente, 1100 inw. en dép. Gironde, 3 uur van Lesparre.

VERTOU, Fr. cantons hoofdpl. dép. Loire infér. Z. O. van Nantes, aan de Sèvre Nantaise, 3200 inw.

VERTUS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Marne, 4 uur Z. O. van Epernay, met 1 slot en 2000 inw.

VERUA, zie **VERRUA**

VERVIERS, Nederl. hoofdpl. van een arond. prov. Luik, 5 uur O. ten Z. van de hoofdpl. aan de Weze, in een dal, dat van bergen omgeven is, wel. gebouwd, en op zich zelf nagenoeg 10,000; maar met Ensival, Franchimont en Hodimont, die als voorsteden aan de stad palen, ongeveer 15,000 inw. hebbende; met fabr. van uitnemend. laken, dat in Italie en Turkije veel vertier plagt te vinden, en van kasimir, zeep, sterk water, vitrioololie, enz. benevens verweijen, waar voor het water der riv. zeer geschikt is, terwijl men in de omstreken uitnemende vollersaarde vindt. De stad heeft een hospitaal, een collegie, eene in 1800 gebouwde kerspelk. kerk, eene kerk voor de Protest. die hunnen Godsdienst voorheen in het nat. urige Olne verrigten, eene kamer van koophandel, enz.

VERVINS, Fr. hoofdpl. van een arond. met 96,000 inw. dép. Aisne, op een berg, fabr. van linnen en batist, handel in linnens, koren, enz. 3000 inw.

VERWOESTE STAD, ook *Oud Jeruzalem*, Westind. reeks van eil. en klippen, welke van de Westpunt van Virgin Gorda af Zuidwaarts aan

strekken, en met bouwsteen bedekt zijn, die naauwelijs eenige bewerking noodig heeft.

VERWOLDE, Nederl. d. van Gelderl. arond. Zutphen, 550 inw.

VERZINO, Sicil. stadje, in het Napolit. Calabria citra, 800 inw.

VERZUOLO (*Verzolo*) Sard. vlek van Piemont, nabij Saluzzo, in het hangen van een berg, 5000 inw.

VERZY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Marne, 4 uur Z. O. van Rhéims, met veel bouw van Champagnewijn, 1500 inw.

VES (DE) 2 droogtes in den mond der Fr. riv. Vire, *Petit Vè* en *Grand Vè*, of *Vè de St. Clement*, genoemd.

VESCIATO, Sicil. vlek, in de Napolit. prov. di Lavoro.

VESCOVANA, Ven. Lomb. vlek, deleg. Padua, 3200 inw.

VESCOVATO, Fr. vlek van Corsica, arond. Bastia, met wijnbouw, 727 inw. Ven. Lomb. hoofdpl. van een distr. deleg. Cremona.

VESCOVIO, Pauzel, stadje, in het regtsq. van Rome.

VESELISE, zie **VEZELIZE**.

VESICHO, Oostenr. vlek, in den Dalmat. kreits van Ragusa.

VESLY, zie **VAILLY**.

VESOUL, Fr. hoofdpl. van een arond. met 107,000 inw. dép. Haute Saône, 8 uur N. ten O. van Besançon, in een vruchtbaar oord, met collegie en 6000 inw.

VESPER, eil. van Polynésie, in den Gevaarlijken Archipel, 12 uur in den omvang groot; door ROGERVEEN in 1722 ontdekt; 15° 38' Z. Br. 143° 40' W. L.

VESPOLATO, Sard. vlek, in het Milaneesche, prov. Novara.

VESQUEVILLE, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Marche, 250 inw. Fr. d. dép. Calvados, nabij Falaise.

VESSEM, Nederl. d. van Noordbrabant, 1½ uur W. van Eindhoven.

VESSJESGONSK, Rus. stadje, gouv. Twer, aan de Mologa, 2000 inw.

VESUVIUS, Sicil. vuurberg, ruim 2 uur O. Z. O. van Napels, op 40° 49' N. Br. 9° 54' O. L. met eene zachte helling van den zeeoever af tot eene hoogte van 5700 voet oprijzend, aan den benedenkant met dd. lusthuizen, vruchtboomen, en rijke korenvelden bezet, ofschoon hij gestaag ontbrandt, en zijne uitberstingen vaak veel schade hebben aange

figt. In het 79 jaar der eerste eeuw van onzer jaartelling verwoeste hij Herculaneum, en werd Pompeji door hem onder een vloed van asch bedolven. Nog zeer onlangs ontvlamde hij op nieuw.

VEZPRIM (*Vesprymka*) Hung. regts. in het land aan gene zijde van den Donau, ten N. van het meer Balaton, met 152,000 meestal Hung. inw. en de hoofdpl. *Veszprim*, die eene bisschopskerk, 1 seminar. 1 Piaristencollegie, 1 gymn. 1 synag. stapelhandel in zout, en na genoeg 4500 inw. heeft.

VETERANIHOHLE, Oostenr. bergpas, in de Bannatgrenzen, aan den Donau, door den Graaf VETERANI in 1693, en den Majoor STEIN in 1788, voortreffelijk verdedigd.

VETLUGA, zie WETLUGA.

VETRANO, Sicil. d. in de Napolit. prov. Otranto, ongeveer 1000 inw.

VETTIACOTTA, Ind. vesting van Travancore, aande grenzen van Mysour.

VETTIS, Zwits. d. canton St. Gall.

VETZSCHAU, Pruis. stadje, in het Brandenb. regts. Frankfurt, met 1 slot, linnenrederij, enz. 824 inw.

VEULLES, Fr. zeepl. dép. Seine infér. 5 uur W. ten Z. van Dieppe, katoenweverij, 1600 inw.

VEUR, Zuidholl. pl. aan den straatweg tusschen Voorburg en Voorschoten, in de middeleeuwen *Fore* en aanvankelijk *Forum Adriani* geheeten.

VEURDRE (LA) Fr. stadje, dép. Allier, 5 uur N. W. van Moulins, aan den Allier, met 900 inw. smederijen, en eene groote glasblazerij in de nabijheid.

VEURNE (*Furnes*) Nederl. hoofdpl. van een arond. met 78,000 inw. in Westvlaand. aan de vaart van Brugge naar Duinkerken, enz. uit welke er hier 2 zijtakken over Hondscote naar Winoxbergen, en over Loo naar Fintale en het fort de Knokke loopen. De pl. vormt eene grensvesting, heeft 3 kerspelskerken, een fraai ouderwetsch stadhuis, eenig fabriekwezen, en veel handel in koren, boter, kaas en vee, 3400 inw.

VEYAY, Zwits. hoofdpl. van een baljuwschap, canton Waadland, aan het Geneefsche meer, welgebouwd, met looijen, handel in kaas, wijn, enz. en vele horlogemakers en andere kunstwerkers onder de 3800 inw. ont-

luikende Noordam. hoofdpl. van het gr. Switzerland, in Indiana, aan den Ohio.

VEYEROE, 2 Deen. eilandjes, tusschen Zeeland en Samsoe.

VEYNES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Hautes Alpes, 5 uur ten W. van Gap, looijen, 1800 inw.

VEYPAR (*Bipar*) Ind. stad van Tinevelly; 9° 7' N. Br.

VEYRE, zie VAYRE.

VEYSSILIEU, Fr. vlek, dép. Isère, 5 uur N. O. van La Tour du Pin.

VEZELAY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Yonne, 8 uur Z. ten O. van Auxerre, 1600 inw. wijnbouw, en minerale en zoutbronnen in de nabijheid.

VEZELISE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Meurthe, 4 uur Z. W. van Lunneville, met katoensfabr. en 2000 inw.

VEZENOBRE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Gard, arond. Alais, 6 uur N. W. van Nîmes, 900 inw.

VEZIN, Nederl. d. van Luik, arond. Hoei, 652 inw. en 3 Fr. pl.

VEZINS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aveyron, 5 uur N. W. van Milhau, 900 inw. en nog 2 Fr. pl.

VEZON, Nederl. d. van Henegouwen, nabij Doornik, 1039 inw.

VEZZANA, Oostenr. vlek van Tyrol, nabij Trento.

VIA REGGIO, zeepl. van Lucca, 5 uur N. ten W. van Livorno, aan eene baai, met 2000 inw.

VIA VELES, Spaan. zeepl. van Asturie, W. van Vega.

VIADANA, Ven. Lomb. vlek, aan den Po, deleg. Cremona.

VIALA heeten 3 Fr. pl. dép. Aveyron; en *Vialas* een Fr. vlek, dép. Lozère, 6 uur O. van Florac, met lood- en zilvermijnen.

VIANA, Port. stad van Entre Douro e Minho, aan de Lima, nabij dezer mond, welke door zandbanken belemmerd, en door 2 sterke forten bestreken wordt. De stad drijft handel in wijn, koopvaardij, en visscherij met 300 booten; 41° 43' N. Br. Zij heeft ongeveer 8000 inw. en wordt door den toenaam *do Minho* van een *Viana do Alentejo*, 5 uur Z. Z. W. van Evora, met 1500 inw. onderscheiden. *Viana* heet voorts nog eene Spaan. stad van Navarre, met 1 oud slot en 3400 inw.

VIANDEN, Nederl. cantons hoofdpl. van Luxemburg, arond. Lickirch, Ee 3

aan de Oure, met overblijfselen van een Grafelijk bergslot, lakenfabr. looijerijen, handel in wijn, 1185 inw. lang eene bezitting van het Huis van Nassau.

VIANE, Fr. stadje, dép. Tarn, arond. Castres, 1600 inw. Nederl. d. van Oostvlaand. nabij Geersberge, arond Oudenaarden, 1200 inw.

VIANEN, Zuidholl. stadje, arond. Gorkum, aan de Lek, tegen over Vreeswijk en de Vaart naar Utrecht, oulings eene bezitting der Heeren van het verder ten W. ook aan de Lek tegenover Jaarsveld gelegene, en toen naar het stamhuis dier Heeren *Haarjaar* genoemde, Ameide, naderhand, met eene erfdochter van dat geslacht, aan de BREDERODES, bij dezer uitserven in 1679 aan de DOHNAS en van dezen aan de Graven van Lippe-Detmold, geraakt, maar ten laatste door de Staten van Holland aangekocht. Schoon is het naburige *land van Viauen*, in hetwelke en de verdere omstreken, men uitnemende paarden fokt, dat tot de sterk bezochte Beusichemsche paardenmarkt aanleiding geeft. Te Viauen plagten bankbreukigen; enz. eene vrijpl. te vinden. Men telt er ongeveer 1800 inw. en onderscheidt een gedenkteeken in de kerk, het Viaansche bosch, en het slot Amaliestein, naar de gemalin van een der BREDERODES genoemd; zoo als een voormalig slot alhier van BEATRIX, of BATE, VAN EGMOND, gemalin van een anderen Heer van Vianen, den naam van *Batestein* bekwaam. De oudheid van het stadje klimt tot 1213, toen het door een Heer van Culemburg werd gesticht, en het ontleent zijnen naam denkelijk evenmin van zekere FIJE JANS, als van eene Romeinsche *Via*. Het Zeeuwsche Duiveland bevat ook een *Vianen*.

VIANO, Pauzel. marktplek, deleg. Rome; Moden. vlek van Reggio.

VIARIGI, Sard. vlek van Piemont, prov. Casale, wijnbouw, 1316 inw.

VIARO, Oostenr. havenpl. in den Illyr. kreits Fiume.

VIAS, Fr. vlek, dép. Hérault, 2 uur W. van Agde, 1416 inw.

VIASNIKI (*Wiäsniki*) Rus. kreitsstad, gouv. Wladimir, aan de Kliasma, fabr. van leder en linnen, handel in vlas, hennep, oost, enz. en

nogtans slechts ongeveer 1700 inw.

VIBORG, zie WIBORG.

VIBRAYE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Sarthe, 8 uur O. van Le Mans, aan de Braye, looijerijen, 2100 inw.

VIBRIN, Nederl. d. van Luxemburg, nabij Houfflalisé en Mormout.

VIC (*Vieq*) Fr. cantons hoofdpl. dép. Meurthe, arond. Château Salins, 4 uur N. van Luneville, met het tribunal des arond. fabr. van wollen stoffen, eens in 1819 ontdekte rijke zoutgroeve, en 3400 inw. Fr. vlek, dép. Haute Vienne, arond. St. Yrier, met verlatene loodmijnen, 1763 inw. en vele andere Fr. pl. waaronder de volgende:

VIC DESSOS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ariège, nabij Tarascon, na genoeg 700 inw.

VIC EN BIGORRE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Hautes Pyrenées, 3 uur N. van Tarbes, looijerijen, brandewijnstokerijen, 3100 inw.

VIC EN CARLADES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Cantal, aan de Cère, 5 uur N. O. van Aurillac, met eene gezondheidsbron en 2100 inw.

VIC FEZENSAC, Fr. cantons hoofdpl. dép. Gers, 4 uur N. W. van Auch, aan de Losse, looijerijen, brandewijnstokerijen, ijzermijnen en ongeveer 3400 inw.

VIC LE COMTE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Puy de Dôme, 6 uur Z. O. van Clermont, aan den Allier, gezondheidsbronnen, 3100 inw.

VIC SUR AISNE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aisne, arond. Soissons, aan de Aisne, ongeveer 500 inw.

VIC SUR St. CHARTIER, Fr. vlek dép. Indre, nabij La Châtre, met ijzermijnen.

VICARELLO, Pauzel. vlek, deleg. Civita Vecchia, 6 uur Z. van Viterbo, met gezondheidsbronnen.

VICARI, Sicil. stadje, in de omstreken van Palermo.

VICASCIO, Tosk. vlek, prov. Pisa, met een warm bad.

VICE-AMIRALS COVE, zie AMIRALS COVE.

VICEGRAD, Hung. vlek, op den regter oever van den Donau, N. van Buda, met een vervallen kasteel.

VICENTE (SAN) zie VINCENT (St.)

VICENZA, Ven. Lomb. regts. in het Venetiaansche gubernium, vruchtbaar, wel bebouwd, en digt bevolkt.

Men telt er meer dan 310,000 inw.

VICENZA, hoofdpl. van het eveneensgenoemde Ven. Lomb. regtsg. 12 uur W. ten N. van Venetie, tusschen 2 bergen; aan den samenloop der riv. Bachiglione en Recone, door eene van dezelve in tweeën gedeeld, met bruggen over de riv. dubbele muren om zich henen, een geregelden aanleg, een kasteel, eenige schoone straten, vele fraaije gebouwen, waaronder het stadhuis aan de langwerpige markt, met fraai schilderwerk, 19 andere gestichten van den hier geborenen **PALLADIO**, met name het Olympische theater, de hooge brug van St. Michael, en eene der menigvuldige kerken. Van deze zijn eenige andere ook fraai. De bisschopskerk is een groot Gotisch gebouw. De groote bank van lening bevat eene boekery. Het Palazzo vecchio buiten de poort heeft schoone tuinen en schilderijen. Op den Campo Marzo verheft er zich eene zegeboog. Men vindt in de stad een lyceum, fabr. van zijden stoffen, zijden garen en wollen stoffen, looijerijen en 25,000 inw. 45° 34' N. Br. *Vicenza* heet voorts eene kleine Tosk. zeepl. N. van Piombino, en eene Sicil. op de Oostzijde der Napolit. Golf van Salerno.

VICH, zie **VIQUE**.

VICHNYA, zie **EISENBACH**.

VICHOTNA, Hung. vlek, regtsg. Liptau, 1300 meest Protest. inw.

VICHTACH, Beij. vlek, 12 uur O. van Regensburg, 1300 inw.

VICHTE, Nederl. dorpje van Westvlaand, 2 uur van Cortryck.

VICHY, Fr. vlek, dép. Allier; 6 uur Z. O. van Gannat, aan den Allier, met vermaarde minerale wateren en ongeveer 1800 inw.

VICIOSA, eilandje in de Westind. zee, aan de kust van Costa Rica.

VIGO, Fr. cantons hoofdpl. op Corsica, 9 uur N. O. van Ajaccio, uitvoer van scheepstimmerhout, 1000 inw. Sicil. stad, in het Napolit. Capitanata, 6000 inw. Sard. vlek van Piemont, nabij Mondovi, 3300 inw. Pauzel. vlek, deleg. Viterbo, aan een meer van deszelfs naam; Oostenr. d. in den Dalmat. kreits Spalatro, nabij Narenta, met vele oudh. Over *Vico della Baronica*, zie **TREVISO**. *Vico di Sorrento*, of *Vico Equano* heet een Sicil. bisschopszetel in de Napolit.

prov. Napoli, nabij Sorrento, met wijnbouw en 600 inw. *Vico Marengo* een Parmez. marktplek van Piacenza; *Vico Pisana* een Tosk vlek, prov. Pisa, op een berg, in een ongezond oord, met 1150 inw. en *Vico Varo* een Pauzel. vlek, deleg. Rieti, aan de riv. Tevereone, 2 uur Z. O. van Tivoli, waar **HORATIUS** eene villa had. **VICOGNE**, 2 Fr. pl. dép. Nord, nabij Valenciennes, en dép. Somme, 2 uur van Doulens.

VICQ, zie **VIC**.

VICROVAUDY, Ind. stad van Carnate; 12° 5' N. Br. 74° 49' O. L.

VICTOR, Noordam. d. van Nieuw York, gr. Ontario. Een Zuidam. vlek van Peru, en eene riv. aan welke hetzelfde ligt, en welke op 18° 47' Z. Br. in zee valt, heeten *Valle del Victor*.

VICTORIA, Zuidam. vlek van Carraccas, in Venezuela, met eene fraaije kerk, en 7800 blanken en inlanders, die van landbouw bestaan; armoedige Nieuw-Spaan. zeepl. aan de Golf van Campeachy, met een fort; 2 Zuidam. pl. in de Braz, distr. Espiritu Sancto en Ilheos; eilandje aan de kust van Brazilië; 23° 40' Z. Br. Oostind. eilandje; 1° 34' N. Br. 101° 29' O. L. Eng. fort, op een eilandje aan de kust van Concan, dat lautstelijk aan den zeeroover **ANGRIA** toebehoorde; 17° 56' N. Br. 68° 1' O. L. Nederl. fort op het Oostind. eil. Amboina; *Kaap Victoria* heet eene Zuidam. landpunt aan de Westkust van Patagonie; 52° 55' Z. Br.

VIDASSOA, zie **BIDASSOA**.

VIDEROE, een der bewoonde Deen. Ferröe eil. met een d. van denzelfden naam, en 600 inw.

VIDIGUEIRA, Port. stadje van Alentejo, 2300 inw.

VIOIN, zie **WIDDIN**.

VIDO, Ion. eilandje, voor de reede van Corfu, met vele olifboomen.

VIDOE, Deen. eilandje, aan de Z. O. kust van IJsland.

VIDOURLE, Fr. riv. die tusschen de dép. Gard en Hérault in het zoute meer van Thau uitloopt.

VIDRIALES, Spaan. vlek, in de prov. van Valladolid.

VIECHTACH, Beij. hoofdpl. van een landgericht, Unterdonaukreis, linnendrukkerij en weverij, verwe-rijen, enz. handel in linnen, enz.

1300 inw. Oostenr. vlek in het land Ob der Ens, Traunkreis, met een aantal molens, waar men veel scheepstimmerhout voor het korps der Keizerlijke pontonniers zaagt.

VIEHLAND, Han. distr. prov. Bremen, aan den Weser, 2200 inw.

VIEILLEBRIOUDE, zie BRIOUDE.

VIEJA, Braz. vlek, op het eil. Taporica, met veel handel, walvischvangst, stokerijen, enz. vlek van Guatimala, in Nicaragua; vlek van Quito, enz.

VIEL-SALM (*Alt-Salm*) Nederl. cantons hoofdpl. van Luxemburg, arond. Marche, aan de riv. Salm, na genoeg 2600 inw. stamhuis der Vorsten, waarover zie SALM.

VIEL-MUR, Fr. cantons hoofdpl. dép. Tarn, 3 uur W. van Castres, met ongeveer 1000 inw.

VIELIST, Meklenb. Schwerinschkerspel, 750 inw. glasblazerij.

VIELLA, Spaan. stadje van Catalonie, 13 uur W. N. W. van Urgel, 600 inw. Fr. vlek, dép. Gers, arond. Miranda, 1300 inw. en meer Fr. pl.

VIELLE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Hautes Pyrénées, nabij Arreau, en nog eenige andere Fr. pl.

VIEMME, Nederl. dorp, prov. en arond. Luik, 334 inw.

VIENENBURG, Han. hoofdpl. van een amt, prov. Hildesheim, tweederlei kerken, 1000 inw.

VIENNA, Noordam. havenpl. van Maryland, gr. Dorchester, met veel eigen vaartuig, doch slechts 20 huizen; vlek van Maine, gr. Kennebeck, 417 inw. en meer Noordam. pl.

VIENNE, Fr. hoofdpl. van een arond. met 114,000 inw. dép. Isère, in het hangen van een welbebouwden berg, op een onessen grond, aan den samenloop van Gere en Rhône, 6 uur Z. van Lyon, met eene vrij wel bebouwde straat en markt, maar overigens enge, kromme, veelal steil opgaande, en slecht gevloerde en bebouwde straten. Men vindt er intusschen vele Romeinsche oudh. overblijfselen van een kasteel, waar de vorsten van het Dauphiné, of de Dauphins, plagten te residieren, een geween paleis van den Aartsbisschop, diez Primaat van Frankrijk was, 1 fraaije Gothische hoofdkerk, en meer andere bezigtigenswaardige kerken, een kleinen schouwburg, eene beurs,

een collegie, een museum, fabr. van laken, papieren behangsel, grof linnen, leder, glas, staalwerk, verwerijen van katoen, handel in côte rotie, en anderen wijn uit de nabuurschap, enz. 10,300 inw. Nog andere Fr. pl. heeten *Vienne*, met name 2 nabij elkanderen, dép. Marne, 2 uur van Ste Menehould, aan de Biesme, *la Ville en le Château* toegenoomd, met smederijen, looijerijen en glasfabr.

VIENNE, Fr. riv. die bij Chinon, dép. Indre et Loire, van den Zuidkant in de Loire valt, na 2 dép. die haren naam voeren, bewaterd te hebben.

VIENNE (DÉPARTEMENT DE LA) Fr. dép. tusschen het dép. Indre et Loire ten N. dat der Deux Sevres ten W. en die der Charente en Haute Vienne ten Z. van Vienne, Charente, Dive, Creuse, enz. doorloopen, met eenige meertjes, eenen deels onvruchtbaren en heidigen grond, maar deels vruchtbaar in koren, peulvruchten, aardappelen, hennep, vlas, kastanjes, walnoten, oost en wijn, dien men er veelal tot brandewijn verstoekt. Men vindt er eenig hout, ijzer, marmer, molen- en bouwsteen, zamt het gewone vee, gevogelte en wild. Men fokt er vele muilezels, maar overigens bloeit de veeteelt er weinig, en de landbouw wordt er vrij onhandig gedreven. Gering is er het fabriekwezen. De uitvoer der producten, waaronder eene voornamelijks plaats door notenolie wordt bekleed, is er, uit hoofde van mangel aan bevaarbaar water, moeilijk. Onder de 252,000 inw. zijn er 13,000 Protest. De Roomschegez. hebben een eigenen bisschop te Poitiers, waar er tevens een hoog gerechtshof resideert. De arond. zijn Poitiers, Châtellerault, Loudun, Montmorillon en Civray.

VIENNE (DÉPARTEMENT DE LA HAUTE) Fr. dép. tusschen de dép. Indre et Vienne ten N. Charente en Dordogne ten W. en Z. W. en Creuse ten O. aan den Zuidkant bergachtig, elders heuvelig, zeer verscheiden van grond, door de Vienne en vele andere riv. bewaterd, en in de laagten op menige pl. moerassig, koel, vochtig, en veranderlijk van lucht. Men fokt er vele paarden, ezels, muilezels, schapen, varkens, runderen en bijen. Het menigvuldige hout is er vol wild, maar bevat tevens vele

wolven. Benevens eenig koren, wint men er aardappelen, rapen, kool, knoflook, hennep, wijn, en veel ooft en kastanjes. De 244,000 Roomschegez. inw. zijn over het geheel onkundig en armoedig; maar zeer werkzaam. Velen zoeken den kost buiten hun dép. of werken binnen hetzelfde in koper, ijzer, papier, leder, wol, aardewerk, glas, enz. Uitgevoerd wordt er rogge, brandhout, kastanjes, muilezels, paarden, ijzerwerk, kaolinaarde, holleblokken, papier, honig, was, enz. Het dép. heeft een eigen bisschop en een eigen hoog gerechtshof te Limoges. De arond. zijn Limoges, Bellac, Rocheschouart en St. Ylix.

VIER AMBACHTEN noemde men oolings een deel van Vlaanderen, dat thans deels tot Zeeland, deels tot Oostvlaand. behoort, en uit de ambachten van Hulst, Axel, Assenede, en Boekhaut, bestaat.

VIER EILANDEN (DE) deel der Austral. Salomons eil. 20 uur N. van Bougainville's Straat; denkelijk door LE MATRE onder den naam van de *Groene eil.* vermeld.

VIER LANDE, 4 gemeenschappelijke Hamburgsche en Lubeksche eil. in de Elve, Old en Neu Gamme, Kosslacke en Kirchwerder geheeten, met tuinbouw en 6700 inw.

VIER RHEINSTADTE plagt men de thans deels tot Baden, deels tot het Zwits. canton Aargau, behorende steden Rheinfelden, Sackingen, Laufenburg en Waldshut, te noemen.

VIER WALDSTADTE noemt men de gezamenlijke Zwits. cantons Zug, Schwyz, Uri en Unterwalden; en de gezamenlijke meeren van Lucern, Alpnach, Stanz en Uri, ontleenen van den gezegden naam dien van *Vier Walistädter see*, waarmede zij vaak evenzeer, als met dien van *Lucerner* of *Pilatus see*, hestempeld worden.

VIERZEHN HEILIGEN, Beij. d. Mainkreis, waarheen men in bedevaart gaat; Saksen-Weim. d. in het Altenburgsche.

VIERAKKER, Nederl. d. van Gelderl. arond. Zutphen, ruim 400 inw.

VIERGEN, Oostenr. vlek van Tyrol, kreits van Brunecken, nabij het Salzburgsche 2500 inw.

VIERHUIZEN, Nederl. d. in het Groningsche arond. Appingadam, met

na genoeg 800 inw.

VIERLINGSBEEK, Noordbrab. d. aan de Maas, omstreeks Grave, ongeveer 1000 inw.

VIERNAU, Pruis. d. in het Erfurtsche, met 3 molens en 840 inw.

VIERNHEIM, Hess. d. prov. Starkenburg, wijnbouw, 1800 inw.

VIERRADEN, Pruis. stadje, in het Brandenb. regtsg. Potsdam, 1070 inw.

VIERSEL, Nederl. d. prov. en arond. Antwerpen, nabij Santhoven, na genoeg 500 inw.

VIERSEN, Pruis. vlek, in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, met velerlei fabr. handel in linnens, enz. 1341 inw.

VIERSET, Nederl. d. van Luik; niet ver van Hoei, 451 inw.

VIERTAU, Oostenr. distr. Traunkreis, met vele houtsnijders, kunstdraaijers, enz. die velerlei snuisterijen vervaardigen, welke men van hier wijd en zijd gaat uitventen.

VIERVES, Nederl. d. van Namen; nabij Philippeville, 417 inw.

VIERZON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Cher, 7 uur N. van Bourgues, aan den zamenloop van Eure en Cher, in aangename omstreken, met handel in wijn en koren, fabr. van wollen en zijden stoffen, mutsen, leder, papier, enz. 1 geschutzgieterij, 5800 inw.

VIESCAS, Spaan. vlek van Arragon, regtsg. Jaca, aan de Gallega. VIESTI, Sicil. bisschopszetel, in het Napolit. Capitanata, aan het uiteinde van Monte Gargano, met een kasteel, eenigen uitvoer ter zee en te lande, en 4700 inw.

VIETRI, Sicil. vlek, in het Napolit. Principato citra, nabij Salerno, aan zee, met eene haven, papiermolens, ruim 2000 inw. *Vietri di Potenza* heet een vlek in dezelfde prov. met bijna 1600 inw.

VIEUVILLE (*Vieville*) 2 Nederl. dd. van Henegouwen, nabij Charle-roi, 640 inw. kalkovens, en van Luik, arond. Hoei, 156 inw.

VIEUX, Fr. d. dép. Calvados, 2 uur W. van Caen, waar men vele oudh. gevonden heeft; en meer Fr. pl.

VIEUX BERQUIN, Fr. vlek, dép. du Nord, met *Berquin*, nabij Mer-ville, 3500 inw.

VIEUX COUCHES, Fr. vlek, dép. Eure, arond. Evreux, gezondheidsbron.

VIEUX EN SALAZ, Sard. d. van

Savoie, prov. Faussigny, 1660 inw.

VIEUX FAUQUEMONT (*Oud Val-
kenburg*). Nederl. d. van Limburg,
arond. Maastricht, 400 inw.

VIEUX GENAPPE, Zuidbrab. d.
nabij Genappe, 771 inw. Over het
Zuidbrab. *Vieux Heverlé*, zie HE-
VERLÉ.

VIEUX MAISONS, Fr. vlek, dép.
Aisne, nabij La Ferté, 900 inw.

VIEUX MARCHÉ, Fr. cantons hoofd-
pl. dép. Côtes du Nord, 11 uur N.
W. van St. Brioux, 3500 inw.

VIEUX VIRTON, zie MARD (St.)

VIEVILLE, 2 Fr. dd. dép. Vos-
ges, nabij Mirecourt, en meer Fr. pl.
zie voorts VIEUVILLE.

VIEVRE, Fr. cantons hoofdpl. dép.
Eure, 3 uur van Pontau de Mer.

VIF, Fr. cantons hoofdpl. dép.
Isère, 4 uur Z. van Grenoble, fabr.
van zijden garen, 2500 inw.

VIGAGORA, berg in het N. van
Madagascar, 11,600 voet hoog.

VIGAN, Fr. hoofdpl. van een arond.
met 61,900 inw. dép. Gard, op den
berg Esperon, met fabr. van kousen
en leder, 4000 inw. Fr. vlek, dép.
Lot, arond. Gourdon, ruim 1600
inw. en nog 2 Fr. pl.

VIGEANS (St.) Schot. kerspel, gr.
Forfar, aan zee, het meerendeel van
Aberdeeth bevattend, 4800 inw.

VIGEDAL, Noorw. kerspel, Sticht
van Christiansand, omstrecks Stavan-
ger, teelt van rendieren, 1385 inw.

VIGEN (LE) Fr. d. dép. Haute
Vienne, 2 uur van Limoges, 1777 inw.

VIGEOIS, Fr. cantons hoofdpl. dép.
Corrèze, arond. Brive, 1100 inw.

VIGEVANO, Sard. distr. in het
Milaneesche, met veel hout, bouw
van koren, rijst en peulvruchten,
teelt van zijde en vee, 25,000 inw.

VIGEVANO, hoofdpl. van het
eveneensgenoemde Sard. distr. in eene
vlakte aan den Ticino, bemuurd, met
1 fraaije hooftkerk, 2 andere, 10
kloosters, 1 gymn. fabr. van zijden
stoffen, doeken, kousen, enz. handel
in zijde, enz. 12,000 inw. 45° 19' N. Br.

VIGGIANO, Sicil. vlek, in de Na-
polit. Terra di Lavoro, 5500 inw.

VIGHIZOLE, Ven. Lomb. vlek,
aan een meer, deleg. Vicenza, on-
geveer 1300 inw.

VIGLIANO, Sard. vlek van Pie-
mont, prov. Asti, 850 inw.

VIGNALE, Sard. vlek van Piemont,

prov. Casale, 1870 inw.

VIGNANO, Sard. vlek, ongeveer 2
uur O. van Genua.

VIGNARA, Sicil. vlek, in het
Napolit. Calabria ultra II.

VIGNEMOLE, Fr. berg. dép. Hau-
tes Pyrénées, 11,600 voet hoog.

VIGNEUX, Fr. vlek, dép. Loire
infér. 3 uur van Savenay, 2464 inw.
en nog 3 andere Fr. pl. Eene can-
tons hoofdpl. dép. Meuse, 3 uur van
St. Mihiel, heet *Vigneulles*, 200 als
nog 4 andere Fr. pl.

VIGNOLA, Moden. vlek, aan den
Panaro, 5 uur van Bologna.

VIGNOLLES, Fr. vlek, dép. Cha-
rente, nabij Barbésieux, en nog 9
andere Fr. pl.

VIGNORY, Fr. cantons hoofdpl.
dép. Haute Marne, 5 uur N. van Chau-
mont, fabr. 1170 inw.

VIGNOT, Fr. vlek, dép. Meuse,
arond. Commercy, eene zoutbron en
na genoeg 800 inw.

VIGO, Spaan. stad van Gallicie,
aan een inham, welke den naam van
Rio de Vigo voert, bemuurd, met
eene citadel, en eene van de ruimste
en diepste havens des rijks, die in-
tusschen slechts door kustvaarders
wordt bezocht, handel en fabr. van
zeep, hoeden en leder, 2500 inw. 42°
13' N. Br. 13° 27' W. L.

VIGOER, Noorw. vlek, sticht van
Bergen, met ongeveer 1800 inw. die
violen, kunstdraaijers- goudsmids- en
ander kunstwerk vervaardigen.

VIGONAJ, Sard. vlek, in Piemont,
prov. Pignerolo, 5 kerken, 1 hospi-
taal en 5300 inw.

VIGREN, Noorw. eil. sticht van
Drontheim, van waar de eerste Hertog
van het Fr. Normandie, ROLLO, en
naderhand ROBERT, geheeten, naar
dat land te scheep ging.

VIGY, Fr. cantons hoofdpl. dép.
Moselle, arond. Metz.

VIIHERS, Fr. cantons hoofdpl.
dép. Maine et Loire, 7 uur W. ten
Z. van Saumur, met 1 slot, veehan-
del en linnenrederij, doch, ten ge-
volge van den Vendeeschcn krijg,
thans slechts 600 inw.

VIJANAGRAM (*Vizianagram*) Ind.
hoofdpl. van een Zemindarschap, in
de Noorder Circars, aanzienlijk en
welbevolkt; 18° 4' N. Br. 78° 39' O. L.

VIJAYPOER, Ind. stad van Ne-
paul, op een berg, met een kasteel;

26° 56' N. Br. 82° 18' O. L.
VILAGOS (*Vilayos*) Hung. vlek, regtsg. Arad, met 2 sloten, 1 Grieksche kerk, wijnbouw; 46° 15' N. Br.
VILAINE, zie **VILLAINNE**.
VILBEL, Spaan. vlek van Valencia, 2200 inw. en deels tot het Keurhess. Hanau, deels tot het Hess. Oberhessen, behoorend vlek, nabij Frankfort, met tweederlei kerken, 1 bouden burg, eene gezondheidsbron, ruim 1400 inw.
VILBESTRE, Spaan. vlek van Salamanca.
VILCA-BAMBA, Zuidam. riv. van Peru, en meer dan eene stichting aldaar en in Nieuw Granada.
VILCA-MAYO (*Uru-bamba*, *Quilla-bamba*) groote Zuidam. riv. die uit Peru voortkomt, en op 12° 30' Z. Br. in den Apurimac uitloopt.
VILCAS, Zuidam. riv. die op 14° 17' Z. Br. in de Andes ontspringt, Noordwaarts naar de Amazonen riv. loopt, en den naam aan *Vilcas-Guaman*, of *Vilcas-Huaman*, en deszelfs omstreken geeft, waar men veel vee fokt, en vele wollen stoffen vervaardigt, die door de nijvere bevolking van inlanders naar Cuzco ter markt worden gebragt.
VILCABRO, Spaan. vlek, een weinig ten Z. O. van Madrid.
VILCHES, Spaan. vlek, prov. Jaen, in de Sierra Morena.
VILEYKA, zie **WILEIKA**.
VILIGAM, zie **BILGAM**.
VILLA, Spaan. vlek, op het eil. Ivica, met eene goede haven en 3000 inw. Sicil. vlek, in de Napolit. Terra di Lavoro. 1500 inw. Zuidam. vlek van Nieuw Granada, omstreeks Tunja, aan de Magdalena's riv. Denzelfden naam voeren vele Romeinsche landhuizen, als de heerlijke *Villa Albani*, *Villa Aldobrandini* en *Villa Barberini*, omstreeks Frascati, de *Villa Borghese*, waarover zie **ROME**, enz.
VILLA ALVA (*Villa d'Alva*) Port. vlek van Alentejo, 7 uur N. ten O. van Beja, 1400 inw.
VILLA BARUZ, Spaan. vlek van Valladolid. In de Spaan. prov. Toro ligt een *Villa Basta*.
VILLA BELLA, Braz. hoofdpl. van Matto Grosso, met goudmijnen in de nabijheid; 16° 4' Z. Br. 60° 24' W. L.
VILLA BOA, Braz. hoofdpl. van Matto Grosso, met goudmijnen in de nabij-

heid; 16° 55' Z. Br. 55° 58' W. L.
VILLA BOIM, Port. vlek van Alentejo, nabij Villa Vicosa.
VILLA CALHERO, Port. vlek, op het Vlaam. eil. St. George.
VILLA CARIELA, Spaan. vlek, prov. Jaen, in de Sierra Morena, 5300 inw. 38° 4' N. Br. 9° 14' W. L.
VILLA CASTAS, 2 Spaan. pl. prov. Toledo en Valladolid.
VILLA CASTELLANA, Sicil. vlek, in het Napolit. Abruzzo ultra, ongeveer 2100 inw.
VILLA CASTIN, Spaan. vlek van Segovia, aan de Sorita, 1600 inw.
VILLA CIBO, Pausz. d. deleg. Rome, nabij Frascati, met een lusthuis van den Paus, dat schoone tuinen heeft.
VILLA CLARA, Westind. vlek, op Cuba, N. W. van Espiritu Sancto.
VILLA COMESOURDE, zie **VILLA SAVARY**.
VILLA CONEGOS (*Villa Conejos*) 2 Spaan. pl. prov. Cuenca en Segovia.
VILLA COVA, Port. vlek van Beira, welke prov. voorts een *Villa Cova a Coelheira* bevat.
VILLA DA FO, Sard. vlek, in het Milaneesche, prov. Alessandria.
VILLA DAS LAGES, Port. vlek, op het Vlaamsche eil. Flores, met eene haven, kusthandel en 200 huizen.
VILLA DAS LAGUNAS, Port. handelspl. op de Zuidzijde van het Vlaamsche eil. Pico, met eene goede haven voor kleine zeeschepen. Op het Vlaamsche eil. St. George ligt eene *Villa das Velas*.
VILLA DE BISPO, Port. vlek van Algarve, nabij Lagos, met 150 huizen.
VILLA DE FRADES, Port. vlek van Alentejo, nabij Beja, 412 huizen.
VILLA DE FUERTE (*Montes Claros*) Nieuw Spaan. stad, intendantschap Sonora, N. van Cinaloa. 7900 inw. zie voorts **VILLA FUERTE**.
VILLA DE HORTA, Port. hoofdpl. van het Vlaamsche eil. Fayal, op de Z. W. zijde, aan eene baai, die door 2 kasteelen bestreken wordt, met 4000 inw. zie voorts **FAYAL**.
VILLA DE LEON, groote welbevolkte en rijke Nieuw Spaan. stad, in eene door hare inw. bebouwde korenrijke vlakte, 52 uur N. W. van Mexico.
VILLA DEL ORO, Braz. vlek van Matto Grosso, met 1 goudmijn.
VILLA DEL PRINCIPE, zie **NUE**

VITAS, en VILLA NOVA DO PRINCÍPE.

VILLA DE PALMAS, zie GOMERA.

VILLA DE PRAYA, 2 Port. vlekken, op de Vlaamsche of Açores eil. Tercera en Graciosa.

VILLA DE REY, Port. vlek van Estremadura, met 460 huizen.

VILLA DETORREBLANCA, Spaan. zeepvl. van Valencia, 1100 inw.

VILLADE VALLE FERTILE, Zuid-am. vlek van Cujo, of Oostchili.

VILLA DE VELAS, Port. hoofdpl. van het Vlaamsche eil. St. George, met eene kleine haven.

VILLA DIEJO, Spaan. hoofdpl. van een partido, prov. Burgos.

VILLA DO CARMO, Braz. stad van Minas Geraes, 7 uur O. N. O. van Villa Rica; 20° 20' Z. Br.

VILLA DO CONDE, Port. vlek van Entre Douro e Minho, aan den mond der Ave, 6 uur N. van Oporto, met eene haven, die door een sort gedeekt wordt, eenigen kusthandel, visscherij, en 4500 inw. 41° 21' N. Br.

VILLA DO NORDESTE, Port. vlek, op het Vlaamsche eil. San Miguel, met eene haven en 1350 inw.

VILLA DO TOPO, Port. vlek, op het Vlaamsche eil. St. George, nevens het eilandje Topo.

VILLA ESCUSA, Spaan. pl. in de prov. Burgos.

VILLA FALETTTO, Sard. vlek van Piemont, prov. Cuneo, 2900 inw.

VILLA FAMES, Spaan. vlek van Valencia, 2800 inw.

VILLA FASITA, Spaan. pl. in Zamora

VILLA FELICHE, Spaan. vlek van Arragon, met fabr. van buskruid en aardewerk, 1500 inw.

VILLA FER, Spaan. vlek van Valladolid, nabij Villa Mando.

VILLA FERNANDO, Port. vlek van Alentejo, 4 uur W. van Elvas.

VILLA FLOR, 2 Port. vlekken van Traz os Montes, 1300 inw. en van Alentejo, aan den Taag, 8 uur O. ten N. van Abrantes. In de Spaan. prov. Salamanca ligt een *Villa Flores*.

VILLA FRANCA, deel der Sard. pl. waarover zie SEZZE E VILLA FRANCA; Sard. vlek van Piemont, prov. Pinerolo, aan den Po, welgebouwd, met veel adel onder de 6800 inw. ook *Villa Franca di Piemonte*. Sard. stad, een weinig O. van Nizza, ook *Ville Franche*, aan een ruimen,

veiligen, en door 2 sorten gedekten zeenham, met een dok voor de koninklijke galeijen onder de citadel, tonijnvisscherij, uitvoer van visch en producten, 2200 vaste inw. buiten welke men er vele ziekelijke vreemdelingen vindt; 43° 40' N. Br. ongeveer 2° 30' O. L. Ven. Lomb. vlek, regtsg. Verona, aan den Tartaro, 5400 inw. Tosk. vlek, prov. Florence, 1200 inw. en Sicil. stad, op het eil. in den Val di Mazzara, 3000 inw.

VILLA FRANCA, Spaan. vlek, prov. Leon, aan de grenzen van Gallicie, met ijzerwerken; vlek van Catalonie, Z. W. van Barcelona, digt aan zee, fabr. van linnen en touwwerk, 3000 inw. vlek. van Valencia, fabr. van wollen stoffen en zeep, 1575 inw. en nog 6 andere Spaan. vlekken, prov. Burgos, Guipuscoa, Salamanca, Segovia, Arragon, en Catalonie. Het laatste, *de Panades* toegenoomd, en hoofdpl. van een distr. ligt 9 uur W. van Barcelona, en heeft linnenrederij, brandewijnstokerijen en 6000 inw.

VILLA FRANCA, Port. vlek, op het Vlaamsche eil. San Miguel, met eene kleine haven en 2000 inw. Hetzelfde eil. bevat een *Villa Francado Campo*, dat bemuurd is, en eene door een fort gedekte reede, een groot meer en warme bronnen in de nabijheid, en 3700 inw. heeft. *Villa Francis de Lampacas* heet een vlek in de Port. prov. Traz os Montes, en *Villa Franca de Xira* een ander, in Estremad. aan den Taag, met 4750 inw. Het Spaan. Estremad. bevat daarentegen een *Villa Franca*.

VILLA FRECHOS, Spaan. vlek van Valladolid; welke prov. tevens een *Villa Frio* bevat.

VILLA FUERTE, Spaan. vlek van Salamanca. In de Spaan. prov. Burgos ligt een *Villa Fuertes* en een *Villa Fruela*.

VILLA GARCIA, 3 Spaan. vlekken, prov. Cuenca, Estremadura en Gallicie, nabij San Jago.

VILLA GRASA, Spaan. vlek van Catalonie, omstreeks Lerida.

VILLA HARTA, Spaan. vlek, aan de Gijuela, 7 uur N. O. van Ciudad Real.

VILLA HERMOSA, 2 Spaan. vlekken, prov. Valencia, 1600 inw. en prov. La Mancha; Nieuw Spaan. vlek, aan den mond van eene riv. die op 17° 40' N. Br. in de Golf van Mexico valt.

VILLA D'IGLESIAS, zie IGLESIAS.

VILLA DE JESUS (*Nombre de Jesus*) Spaan. bisschopszetel, op het Philipp. eil. Sebu.

VILLA JOYOSA, Spaan. zeepl. van Valencia, 7 uur N. O. van Alicante, met 4800 inw. die sterk in esparto-biezen werken, en omstreken, die rijk in wijn en zuidvruchten zijn.

VILLA JUAN, Spaan. vlek van Gallicie, waar eene kleine zeepl. *Villa Lauzada* heet. In Toro heet eene pl. *Villa Lumbrosa*.

VILLA LOBOS, eil. van Noordelijk Polynésie, ten Z. van de Sandwich eil. uit eene bloote zandbank bestaand.

VILLA LONOS, Spaan. hoofdpl. van een partido in Valladolid, 9 uur W. van Palencia.

VILLA MAGNA, Tosk. vlek; prov. Florence, met steenkoolgroeven.

VILLA MAINA, Sicil. vlek, in het Napolit. Principato ultra, warme zwavelbaden, 912 inw.

VILLAMANDOS, zie VILLA FER.

VILLA MARCO, Spaan. vlek van Valladolid, waar er aan den Douro een *Villa Marciel* ligt.

VILLA MARIA DE LLANSAN, kleine Spaan. zeepl. van Catalonie, aan de Fr. grenzen.

VILLA MARTIN, 3 Spaan. vlekken van Seville, omstreeks Xeres, op eene hoogte, 2000 inw. van Leon, 9 uur van de hoofdpl. en van Valencia.

VILLA MAURIQUE, Spaan. vlek van Toledo, aan den Taag, en van La Mancha, met 2700 inw.

VILLA MAYOR, Spaan. vlek van Arragon, nabij Saragossa; 2 vlekken van Burgos en La Mancha; Port. vlek, van Beira, aan de Coa.

VILLA MIEL, Spaan. vlek van Toledo, welke prov. tevens een *Villa Muelas* bevat.

VILLA MORON, Spaan. vlek van Burgos, waar er tevens een *Villa Nasur* ligt. Een vlek van Valladolid heet *Villa Nabra*. In Spaan. Estremad. van den Taag, vindt men een *Villa Nedo*, en in Toro een *Villa Noto*.

VILLA NOVA, Sard. vlek, bij Casale, 3000 inw. Tosk. vlek, prov. Florence, nabij Scarperia.

VILLA NOVA ALVERNIA, Sard. vlek van Piemont, prov. Tortona, ongeveer 933 inw.

VILLA NOVA D'ASTI, Sard. vlek van Piemont, prov. Asti, 5 uur O. Z.

O. van Turin, bemuurd, 2600 inw.

VILLA NOVA DE ALVITO, Port. vlek van Alentejo, omstreeks Beja.

VILLA NOVA DE ANCOS, Port. vlek van Beira, met 337 huizen.

VILLA NOVA DE CERVEIRA, Port. grensvesting van Entre Douro et Minho, aan den Minho, met 2 forten en 1000 inw.

VILLA NOVA DE MILFONTES, Port. vlek van Alentejo, aan den mond van de Mira, of Odemira, 4 uur ten Z. van Lissabon.

VILLA NOVA DE MONCORROS, Port. vlek, in Beira, nabij Coimbra.

VILLA NOVA DE PUSSOS, Port. vlek van Estremadura.

VILLA NOVA DO FAMELICO, Port. vlek van Entre Douro e Minho.

VILLA NOVA DO PORTO, zie OPORTO.

VILLA NOVA DO PORTO MAO, Port. stad van Algarve, aan den mond van de Sylves, met eene haven, die moeilijk van inkomen is, en aan haren mond 2 forten heeft. De pl. heeft om zich een hoogen muur, handelt in gedroogde boomvruchten, en bevat ongeveer 3500 inw.

VILLA NOVA DO PRINCIPE, Braz. stad van Minas Geraes, bij de diamantmijnen. Aan den weg derwaarts ligt eene *Villa do Principe*, de *Principe*, of *del Principe*, die zoq als *Villa Rica* vele winkels bevat.

VILLA NUEVA, Spaan. stad van Catalonie, aan zee, 7 uur W. Z. W. van Barcelona, met eene haven, eene scheepvaartsschool, eenig fabriekwerken, 4500 inw. Spaan. vlek van Valencia, 16 uur N. ten W. van de hoofdpl. 1300 inw. nog 3 Spaan. pl. van Antequera, Arragon en Burgos, en vele andere met toenamen; als *Villa Nueva de Aroza*, vlek van Gallicie, aan den Rio de Aroza, *Villa Nueva de Bojar*, in Toledo, *Villa Nueva de Carduele* in La Mancha, *Villa Nueva de Duero*, in Valladolid, aan den Douro, *Villa Nueva de Gomez*, in Avila, *Villa Nueva de la Reyna*, in Valencia, *Villa Nueva del Arzobispo*, in Jaen, *Villa Nueva de las Peras*, in Valladolid, *Villa Nueva del Conde en del Duque*, in Salamanca en Cordova, *Villa Nueva della Serena*, in Estremad. aan de Suja, 1200 inw. *Villa Nueva della Tara*, in Cordova, *Villa Nueva de los Infantes*, in Gallicie; zie voorts INFAN-

TES. *Villa Nueva del Pardillo*, in Guadaluara, aan de Guadarrama, met eenigen handel en 1700 inw. *Villa Nueva del Ray*, in Cordova, *Villa Nueva del Rio*, in Seville, aan den Guadalquivir, 8 uur N. N. O. van de hoofdpl. *Villa Nueva de Mecia*, in Granada, aan den Xcnil, en *Villa Nueva de Tapia*, in Cordova, aan de grenzen van Granada.

VILLA PLACIAS, Spaan. vlek van La Mancha, aan de Guadarmena.

VILLA RAMIEL, Spaan. vlek van Palencia, aan de Segulla en het kanaal van Campos, 1700 inw.

VILLA REAL, Port. hoofdpl. van het voornaamste wijnbouwende distr. van Traz os Montes, met een Moorsch kasteel en 6000 inw. *Villa real de San Antonio de Aranilda* heet een Port stadje van Algarve, aan den mond der Guadiapa even beneden Castro Marino; gene door batterijen gedekte haven hebbend, en zeer geregeld van aanleg, met visscherij, sluis-handel en 2100 inw. *Villa real de Alava* is een Spaan. vlek van Alava, 7 uur Z. van Bilbao, met fabr. van staalwerk en schietgeweer. *Villa real de Nules* een vlek van Valencia, aan de Mjares, niet ver van zee, fabr. van wollen en zijden stoffen, wijnbouw en 6750 inw. 39° 35' N. Br. *Villa Real de Conceicao* een Braz. vlek van Minas Geraes, 14 uur N. W. van Villa Rica.

VILLA REJO, Spaan. vlek van Avila, 8 uur Z. O. van Madrid, 700 inw.

VILLA RICA, Braz. hoofdpl. van Minas Geraes, in het hangen van een hoogen berg, met eenige steil opgaande straten, die van andere hooger en lager horizontaal loopende doorsneden worden, een aantal tuinen, waarvan de eene aan den voet van den anderen ligt en waar men eene groote verscheidenheid van bloemen, vele perzikken en uitnemende groentes, teelt. Evenwel zijn groentes, melk, gevogelte, vleesch, kalk en kaarsen, er alle zeer duur, daar men de schoone omstreken verwaarloost. Schapenvleesch is er zelfs genoegzaam onbekend. Engelsche goederen vindt men er daarentegen overbodig in de menigvuldige winkels, en de bevolking van 20,000 inw. dat meestal blaaken zijn, leeft voornamelijk van kleinhandel en de goudmijnen, bedieningen bij dezelve, de munt, smeltovens, enz.

Want het goud wordt er van staatswege gezuiverd, en in gemerkte staven wederom aan de eigenaars uitgeleverd, na korting van $\frac{1}{2}$ voor de kroon, welke schatting tusschen 1730 en 1750 meermalen in een jaar boven de 11 miljoen guldens opbragt. Thans geven de mijnen veel minder, en is de bevolking van Villa Rica veel kleiner, dan toen. De stad wordt uitnemend van water voorzien, en de hoogte van haar ligging maakt er de lucht gezond. Het regent en dondert er intusschen dikwils, daar de gezegde berg de onweersbuien aantrekt; 20° 26' Z. Br.

VILLA RICA, Zuidam. stad met 3000 inw. op 25° 48' Z. Br. in Paraguay, waar een *Villa Rica de la Concepcion* 1550 inw. heeft. Eene Nieuw Spaan. zeep. intendantschap Puebla aan de Golf van Mexico, heet *Villa Rica de Almeria*.

VILLA RODRIGO, Spaan. vlek van Valencia. *Villa Roya* heeten 2 vlekken van Arragon, en *Villa Ropted* een vlek van La Mancha, met pottebakkerijen, 20 windmolens en 5000 inw.

VILLA RUBIA, Spaan. vlek van Toledo, 2 uur O. van Ocanna. In La Mancha heet een vlek, aan het meer de Ojos, dat de Guadiana er vormt, *Villa Rubia de los Ojos de la Guadiana*.

VILLA RUIVA, Port. vlek van Alentejo, in de omstreken van Beja.

VILLA SABARIEJO, Spaan. vlek van Toro. Een ander, in Burgos, heet *Villa Sada*, een in Soria *Villa Sajas*, en een in Palencia *Villa Sarracina*.

VILLA SAVARY, Fr. vlek, dep. Aude, 3 uur Z. O. van Castelnaudary, op eene hoogte, 1850 inw. In hetzelfde dep. ligt, nabij Limoux, eene *Villa St. Anselme*, en eene *Villa Comesorade*.

VILLA SECA, Spaan. vlek van Catalonia, in de omstreken van Tarragona, aan zee, met kusthandel, in brandewijn, enz. Een vlek van Salamanca heet *Villa Seca de los Reyes*.

VILLA SILOS, Spaan. vlek van Burgos, waar een ander vlek *Villa Sus de Cieca* heet.

VILLA TOBAS, Spaan. vlek van Toledo, bouw van wijn, olieven en tarwe, 3200 inw.

VILLA VALLEJO, Spaan. vlek van Soria. Een vlek van Valladolid, nabij Tudela, heet *Villa Kanex*.

VILLA YELES, kleine Spaan. zeep. van Gallicie, op de Noordkust, aan

den ukloop der kleine riv. Mondoneda.
VILLA VELHA DE RODAO, Port. vlek en bergpas van Beira, omstreeks Castello Branco, met 1 oud slot.

VILLA VERDE, Spaan. vlek van Estremad. omstreeks Alcantara, de *Tresna* toegeuoemd. *Villa Verde dos Francos* heet daarentegen een Port. vlek van Estremad. 11 uur N. van Lissabon, met 1800 inw.

VILLA VICIOSA, Spaan. vlek van Asturie, op eene landpunt tusschen 2 zamenloopende riv. 8 uur N. O. van Oviedo, met eene haven voor kleine schepen en visscherij; 43° 34' N. Br. 10° 12' W. L. Spaan. vlek van Cordova, aan den Guadalquivir; vlek van Guadalupe, aan de Henares; oud koningsslot, nabij Madrid.

VILLA VICOSA, Port. grensvesting van Alentejo, 12 uur W. van het aan. Badajoz, met 1 kasteel, 1 koningsslot, dat van tijd tot tijd bewoond plagt te worden, 1 koningsjagthuis met eene groote diergaard in de nabijheid, en onder de 5000 inw. inw. vele pottelbakkers, en lieden, die het schoone marmer uit naburige groeven bewerken.

VILLA VIEJA, Spaan. vlek van Valencia, met eene gezondheidsbron en 1200 inw. Spaan. vlek van Burgos, aan den Arlanzon; Zuidam. vlek van het Nieuw Granaasche distr. Neiva.

VILLA YANEZ, Spaan. vlek van Zamora, omstreeks Pao.

VIELACH, Oostenr. kreits van het Illyr. gou. Laibach, van hooge bergen, die graat, koper, lood en ijzer, bevatten, omgeven, en, uitgenomen eenige vruchtbare streken aan de Drave, beter voor veeteelt dan voor landbouw geschikt; met 120,000 deels Wendische en meerendeels Deutsche inw. 140 Roomstigez. kersp. en 21 Luth. gemeenten en bedehuizen. De hoofdpl. *Villach* ligt aan den zamenloop van Geyl en Drave, is bemuurd, en heeft een kasteel, steenbakkerijen, handel in lood en kalmijnsteen uit de nabuurschap, in ijzer en staalwerk; enz. ongeveer 3000 inw. 46° 15' N. Br. 8° 59' O. L.

VILLAHICZ, Spaan. vlek van Burgos, met ongeveer 2200 inw.

VILLAINÉ, Fr. riv. die bij de hoofdpl. van het dep. Ille et Villaine de Ille opneemt, en beneden Roche Bernard ten Z. van Bretagne in zee

valt. Tot aan Redon is zij bij den vloed voor vrij groote schepen de vaarbaar; zie voorts RENNES.

VILLAINÉ, Fr. cantons hoofdpl. dep. Mayenne, 6 uur O. N. O. van Mayenne, eene fabriekwezen, ruim 2400 inw. *La Juhet* toegeuoemd; Fr. cantons hoofdpl. dep. Côte d'Or, 5 uur van Bussy, en *Ducinois* toegeuoemd; nog eene pl. van dat dep. 3 van het dep. Sarthe, 3 van het dep. Seine et Oise, en nog 3 andere Fr. pl.

VILLALBA, 2 Spaan. vlekken van Gallicie en Valladolid. In deze laatste prov. ligt voorts een *Villalba de Alcor*, in Salamanca een *Villalba de los Llanos*; en in het Fr. dep. Aude, nabij Carcassonne, een *Villalbe*.

VILLALBARBA, Spaan. vlek, prov.

Toro. Een Spaan. vlek van Zamora heet *Villalumbor*.

VILLALGORDO, Spaan. vlek, van Cuenca. In dezelfde prov. ontleent een *Villalgerdo de Xucar* met 2200 inw. zijnen toenaam van de riv. waar aan het ligt. Een vlek van Burgos heet *Villalmanzo*.

VILLALON, zie **VILLA LONGS**.

VILLAEPANDO, Spaan. stad van Toro, aan de Valderadiay, die ten O. van Zamora in den Douro valt, met 1 kasteel, een tuighuis, eenigen handel en 6700 inw. 41° 51' N. Br. 10° 18' W. L.

VILLALVA, Spaan. vlek van Navarre, N. O. van Pampeluna; vlek van Spaan. Estremadura; regts. van Badajoz, aan de Guadaya, en 2 vlekken van Zamora en Cuenca, met de toenamen de *Lamprean* en de *Rey*.

VILLALVARO, Spaan. vlek van Soria. In Toro ligt, nabij de hoofdpl. een *Villalbellid*; en in Alava een *Villambrosa*.

VILLAMBLARD, Fr. vlek, dep. Dordogne, arond. Bergerac, 1120 inw.

VILLAMEE, Fr. stadje, dep. Ille et Villaine, 3 uur van Fougères, ruim 2400 inw.

VILLAN, Hung. d. regts. Baranya, met veel woudbouw.

VILLANDRAUT, Fr. vlek, dep. Gironde, arond. Bazas, 2500 inw.

VILLANO (KAAP) zie **BELEM**.

VILLANTERIO, Ven. Lomb. vlek, regts. van Pavia, 4 uur O. ten N. van de hoofdpl. met vele veelokkers, die Parmezaansche kaas vervaardigen.

VIELAR, Sard. d. van Piemont,

St. Costanzo toegenoemd, prov. Cuneo met eene vermaarde abdij, eene kerk, die bijkans geheel van marmer is, en 1600 inw. Sard. d. met 1400 inw. in de Piemonische prov. Susa, *Fochiardo* toegenoemd, en nog 5 andere pl. van Piemont, en vele in Savoye; 2 Fr. pl. dép. Pyren. Orient. en Aude, in welk dép. men voorts een *Villar de belle*, *Villar Donel*, *Villar Jong* en *Villar Zel* vindt, zoo als in andere Fr. dép. meer dan een *Villar*, *Sequr*, of *Villarceau*. *Villar* heet daarenboven een Spaan. vlek van Salamanca, en een bevuurd stadje, met 2000 inw. in Spaan. Estremad. In Catalonië ligt een *Villar Adonna*. Over *Villar Amiel*, zie VILLA RAMEL. De Spaan. prov. Burgos bevat een *Villar cayo*, Cuenca een *Villar de Cannas*, Salamanca een *Villar de Ciervas*, Valladolid een *Villar de Frades*, Soria een *Villar del Campo*, Leon een *Villar del Monte*, Cuenca een *Villar de Lobos*, *Villar de Lodron*, en *Villar de Saz*, het Spaan. Estremad. een *Villar del Rey* en de *Rena*, Salamanca een *Villar de Pedro Alonzo* en de *Projeia*, Zamora een *Villar de Tarson* en Jaen een *Villar don Pardo*; het Port. Entre Douro e Minho een *Villar de Keiga*, met de gezondheidsbron Caldao de Gerez; het Port. Traz-os-Montes een *Villar Secco da Lomba*, en het Port. Beira een *Villar Mayor*.

VILLARD, heet meer dan een Sard. d. eene Fr. cantons hoofdpl. de *Lans* toegenoemd, dép. Isère, 4 uur Z. W. van Grenoble, 1814 inw. en meer Fr. pl.

VILLARDEL, Spaan. vlek, van Avila, de *los Gordillas* toegenoemd; zoo als een *Villares* in de nabijheid van Salamanca den toenaam *de la Reyna* voert.

VILLARET, 4 Fr. pl. en eene van Savoye. Eene punt van Nieuw-Hollands N. W. kust, of een eil. aan dezelve, op 18° 19' Z. Br. heet *Kaap Villaret*.

VILLARINHA, Port. vlek van Beira, met 222 huizen, de *Bairro* toegenoemd. In het Port. Traz-os-Montes ligt een *Villarinha*, of *Villarinho*, de *Castanheira*, de *San Romao* en *dos Freyres*. De Spaan. prov. Zamora en Salamanca bevatten elk een *Villariño*.

VILLARO, Spaan. vlek van Biscaye, aan eene eyeneensgenoemde riv.

VILLAROYA, zie VILLA RODRIGO. **VILLARS** heeten 6 pl. in het Fr. dép. Jura, vele andere Fr. dd. en vlekken, 2 van Savoye en 1 van Piemont; in het gr. Nizza, aan den Var, met 2 oliemolens, doch slechts 562 inw.

VILLARTA DEL DUQUE, Spaan. vlek van Estremad. nabij Truxillo. In dezelfde prov. ligt, nabij Alcantara, een *Villas Buenas*.

VILLASHOES, Port. vlek van Traz-os-Montes, 150 huizen.

VILLASTAR, Spaan. vlek van Aragon, aan den Guadalquivir.

VILLE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Bas-Rhin, 3 uur van Schelestat, aan de Mühlbach, met velerlei kunstvlijt, 1030 inw. Fr. vlek, dép. Vosges, nabij St. Diey.

VILLE, Fr. vlek, dép. Moselle, nabij Longwy, en meer andere Fr. pl. waaronder eene op het eil. Corsica, arond. Calvi, 660 inw. en zeer vele met toenames, buiten de volgende.

VILLE AUX BOIS, 2 Fr. dd. dép. Aisne, 2 andere dép. Haute Marne en 2 dép. Aube.

VILLE AUX CLERCS, Fr. vlek, dép. Loir et Cher, arond. Vendôme, aan den weg van Blois naar Chartres, 800 inw.

VILLE BRUMIER, Fr. cantons hoofdpl. dép. Tarn et Garonne, arond. Montauban, 700 inw.

VILLE COMTAL, Fr. vlek, dép. Aveyron, 3 uur van Espalion, linnen-reederij, pottbakkerij, 767 inw.

VILLE DIEU, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vienne, arond. Poitiers; Fr. vlek, dép. Loir et Cher, arond. Vendôme, 1200 inw. en nog vele andere Fr. pl. waaronder de cantons hoofdpl. *Ville Dieu les Poetes*, dép. Manche, 3 uur N. N. O. van Avranches, met zoutketen, pottbakkerijen, eene gieterij van geschut en mortieren, en vele koper-slaggers onder de 3000 inw.

VILLE EN CONDROZ, klein Nederl. d. prov. en arond. Namen, 174 inw.

VILLE EN HASBAYE, Nederl. d. van Luik, arond. Hoei, 437 inw.

VILLE EN TARDENOIS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Marne, 4 uur van Rheims, 522 inw.

VILLE FAGNAN, Fr. cantons hoofdpl. dép. Charente, 2 uur ten W. van Ruffec, 1700 inw.

VILLE FORT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Lozère, arond. Mende, 1000 inw.

VILLE FRANCHE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Charente infér. 2 uur van St. Jean d'Angely; Fr. vlek, dép. Tarn, arond. Alby, met rijke ijzermijnen en 700 inw. Fr. vlek, dép. Allier, arond. Montluçon, glasblazerijen en 690 inw. nog vele andere Fr. pl. zonder of met toenamen, en Sard. zeepl. van het gr. Nizza, waarover zie **VILLA FRANCA**.

VILLE FRANCHE DE CONFLENT, Fr. vesting, dép. Pyrénées Orientales, nabij Prades, met warme zwavelbronnen en 600 inw.

VILLE FRANCHE DE LAURAGAIS, Fr. hoofdpl. van een arond. met 57,000 inw. dép. Haute Garonne, 7 uur van Toulouse, aan den weg van deze stad naar Nîmes, en nabij het Canal du Midi, met eenig fabriekwezen, wijnbouw en 2200 inw.

VILLE FRANCHE DE LOUCHAPT, Fr. cantons hoofdpl. dép. Dordogne, arond. Bergerac, 700 inw. ook *Ville Franche de Gurson*. In hetzelfde dép. arond. Sarlat, heet eene andere cantons' hoofdpl. met 1300 inw. *Ville Franche de Perigord*.

VILLE FRANCHE DE ROVERGUE, Fr. hoofdpl. van een arond. met 70,000 inw. dép. Aveyron, 8 uur W. van Rhodéz, aan den Aveyron, vrij wel gebouwd, met eene goede brug over de riv. fabr. van mousselin, tafelen en linnen, papier, hoeden, aarde- en koperwerk, handel in linnens, ooft, enz. ongeveer 10,000 inw.

VILLE FRANCHE DU QUEYRAN, Fr. vlek, dép. Lot et Garonne, 5 uur Z. van Marmande, 2500 inw.

VILLE FRANCHE SUR SAONE, Fr. hoofdpl. van een arond. met 116,000 inw. dép. Rhône, 6 uur N. van Lyon, in eene vlakte vol wijnbouw, aan den Margon, uit eene enkele zeer wijde straat bestaande, die op eene welbeplante wandelpl. uitloopt, en van muren en grachten omgeven is, met fabr. van linnen, gaas en band, handel daarin en in wijn, enz. na genoeg 5000 inw. De stad plagt een vermaard geleerd genootschap te bevatten.

VILLE JUIF, Fr. cantons hoofdpl. 1 uur Z. van Parijs, 1400 inw.

VILLE LES POMMEREUL, Nederl. d. van Henegouwen, ruim 5 uur van Doornik, 556 inw.

VILLE MONTAIS, Fr. vlek, dép. Loire 2 uur van Roanne, met eene

loodmijn en ongeveer 1000 inw.

VILLE MUR, Fr. vlek, dép. Haute Garonne, 7 uur N. van Toulouse, aan den Tarn, met de kerspelsonderhoorigheden ongeveer 6000 inw. Fr. d. dép. Hautes Pyrénées.

VILLE NAUXE, Fr. vlek, dép. Aube, 2 uur N. N. W. van Nogent sur Seine, fabr. wijnbouw, handel, 2500 inw. *la Grande* toegevoegd, in tegenoverstelling van *Ville Nauxe la Petite*, dép. Seine et Marne, nabij Bray sur Seine.

VILLE NAVE heeten vele dd. in het Z. van Frankrijk.

VILLE NEUVE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aveyron, 2 uur van Ville franche, met pottebakkerijen en 3100 inw. en zeer vele andere Fr. pl. zonder of met toenamen; Zwiets. vlek, canton Waadland, aan het Geneefsche meer, nabij Vevay, handel in hout en gyps, ongeveer 650 inw.

VILLE NEUVE D'AGEN, Fr. hoofdpl. van een arond. met 94,000 inw. dép. Lot et Garonne. 5 uur N. O. van Agen, aan den Lot, met eene schoone brug over de riv. welbeplante wallen, rechte straten, fabr. van papieren behangsel en katoenen, looierijen, handel in koren, meel, ooft, wijn en hennep, 10,800 inw.

VILLE NEUVE D'AVIGNON, ook *Ville neuve les Avignon*, Fr. cantons hoofdpl. dép. Gard, aan den Rhône, tegenover Avignon, met eene houten brug tusschen beide pl. het fort St. André in de nabijheid, fabr. van zijden stoffen, linnen, touwwerk en hoeden, 3300 inw.

VILLE NEUVE DE BERG, Fr. cantons hoofdpl. dép. Ardèche, 5 uur Z. van Privas, 2200 inw.

VILLE NEUVE DE MAGUELLONNES, ook *Ville neuve les Maguellone*, en *Ville neuve Angoulême*, Fr. vlek, aan het zout meer van Maguellone, in een min gezond oord, dép. Hérault, arond. Montpellier, met vischerij, en 720 inw.

VILLE NEUVE DE MARSAN, Fr. cantons hoofdpl. dép. Landes, 4 uur O. van Mont de Marsan, met eene brug over de Midou, fabr. van droguet, ongeveer 1400 inw.

VILLE NEUVE LA GARENNE, Fr. vlek, dép. Seine, arond. St. Denis.

VILLE NEUVE LA GUYARD, Fr. vlek, dép. Yonne, 8 uur N. N. W.

F f f

van Sens, met eene brug over de Yonne, papierfabr. 1950 inw.

VILLE NEUVE L'ARCHEVÊQUE, of *sur Vannes*, Fr. cantons hoofdpl. dép. Yonne; 4 uur O. van Sens, aan de Vannes, fabr. van wollen stoffen en leder, ongeveer 1900 inw.

VILLE NEUVE LE ROY, of *sur Yonne*, Fr. cantons hoofdpl. dép. Yonne, 3 uur N. W. van Joigny, fabr. van wollen stoffen en leder, wijnhandel, ongeveer 5000 inw.

VILLE NEUVE LES CLERMONT, Fr. vlek; dép. Herault, nabij Clermont de Lodève, lakenfabr. hoedenmakerijen.

VILLENEUVE ST. GEORGES, Fr. vlek, dép. Seine et Oise, 3 uur Z. ten O. van Parijs, aan de Seine, met visscherij en nagenoeg 1200 inw.

VILLE NEUVE SUR VERRE, Fr. vlek, dép. Tarn, arond. Alby, aan de Verre, ongeveer 700 inw.

VILLE PINTE, 2 Fr. pl. dép. Aude; en dép. Seine et Oise.

VILLE PUCHE, Noordam. vlek van Missouri, aan den Mississippi, 7 uur beneden St. Louis.

VILLE QUIERS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Cher, 7 uur Z. O. van Bourges, ongeveer 900 inw.

VILLE RÉAL, Fr. cantons hoofdpl. dép. Lot et Garonne, 6 uur N. van Ville neuve, 1200 inw.

VILLE SUR AUJON, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haute Marne, arond. Chaumont, aan den Aujon, met fabr. en 1700 inw. ook *Château Vilain*.

VILLE SUR HAINE, Nederl. d. van Henegouwen, nabij Mons, 440 inw.

VILLE SUR ILLON, Fr. vlek, dép. Vosges, arond. Mirecourt, 1000 inw.

VILLE SUR TOURBE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Marne, ongeveer 3 uur van Ste Menchould.

VILLE VIEILLE, Fr. vlek, dép. Gard, nabij Sommieres, en nog 3 Fr. pl.

VILLEGAS, Spaan. pl. van Burgos.

VILLEL, Spaan. vlek van Arragon, aan den Guadalquivir.

VILLENA, Spaan. hoofdpl. van een distr. in Murcia, aan de grenzen van Valencia, in eene schoone en rijke vlakte aan den voet van een berg, met eene vervallen citadel, fabr. van zeep en grove wollen stoffen, brandewijnstokerijen, eene groote jaarmarkt en 12,500 inw.

VILLENO, Spaan. kaap van Biscaye; 45° 26' N. Br. 7° 52' W. L.

VILLEREAU, Fr. d. dép. du Nord, bij Le Quesnoi, en dép. Loiret, waar nog een *Villereau*, *aux Bois* toegevoegd, zich door safranbouw onderscheidt.

VILLERÉT, Fr. vlek, dép. Loire, nabij Roanne, aan de Loire, met eene porfiergroeve; dép. Haut-Rhin, bij St. Imier, met vele horlogemakers, en meer andere Fr. pl.

VILLEROT, Nederl. d. van Henegouwen, 2 uur van Mons, 313 inw.

VILLEROY, Fr. vlek, dép. Yonne arond. Sens, en meer Fr. pl.

VILLERS, Fr. vlek, dép. Calvados, nabij Lisieux, en vele andere Fr. en Nederl. pl. zonder of met toenamen, waaronder de volgende.

VILLERS AUX TOURS, Nederl. d. van Luik, arond. Hoei, 259 inw.

VILLERS BOCAGE, 2 Fr. cantons hoofdpl. dép. Calvados, 5 uur Z. W. van Caen, aan de Scule, 1225 inw. en dép. Somme; 2 uur van Amiens, 1126 inw.

VILLERS-CANIVET, Fr. vlek; dép. Calvados, nabij Falaise.

VILLERS COTERETS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aisne, 5 uur Z. W. van Soissons, met een slot, eene fontein op de markt, praalgraven der Hertogen van Orleans, in eene der 4 kerken, handel in hout en kolen uit het omliggende woud van Retz, en 2400 inw.

VILLERS DEUX EGLISES, Nederl. d. van Namen, nabij Philippeville, ongeveer 300 inw.

VILLERS DEVANT ORVAL, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neufchâteau, nabij de gewezen abdij Orval, in een woudrijk oord, met smederijen en 740 inw.

VILLERS EN FAGNE, klein Nederl. d. van Namen, omstreeks Philippeville.

VILLERS FARLAY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Jura, 2 uur van Arbois, 773 inw.

VILLERS LA BONNE EAU, klein Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neufchâteau, waar er voorts een zeer klein *Villers la Loue* ligt.

VILLERS LA TOUR, Nederl. d. van Henegouwen nabij Chimai, 455 inw.

VILLERS LA VILLE, Zuidbrab. d. nabij Genappe, 771 inw.

VILLERS LE BOUILLET, Nederl. d. van Luik, arond. Hoei, 1166 inw.

VILLERS L'ÉVÊQUE, Nederl. d. prov. en arond. Luik, 828 inw.

VILLERS LE GAMBON, Nederl. d. van Namen, nabij Philippeville, na genoeg 300 inw.

VILLERS LE LAC, Fr. d. dép. Doubs, arond. Pontarlier, met eene gezondheidsbron te Chaux du Milieu, aan de grenzen van het Zwits. canton Neuchâtel.

VILLERS LE PEUPLIER, Nederl. d. van Luik, arond. Hoei, 413 inw.

VILLERS LE TEMPLE, Nederl. d. van Luik, 2 uur van Hoei, 686 inw.

VILLERS NOTRE DAME, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Mons, ruim 200 inw.

VILLERS PERVIN, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Charleroi, nabij Gosselies, 574 inw.

VILLERS POTERIE, Nederl. d. van Henegouwen, 2 uur van Charleroi, groeven van ijzererts, 520 inw.

VILLERS SAINT AMAND, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Mons, nabij Chièvres, ruim 600 inw.

VILLERS St. GHISLAIN, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Mons, 430 inw.

VILLERS St. SIMEON, Nederl. d. prov. en arond. Luik, 225 inw.

VILLERS SEXEL, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haute Saône, 5 uur O. Z. O. van Vesoul, ijzerwerken, ongeveer 1100 inw.

VILLERS SUR LESSE, Nederl. d. van Namen, arond. Dinant, 376 inw.

VILLERS SUR SEMOIS, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neufchâteau, na genoeg 500 inw.

VILLETA, 2 Zuidam. stichtingen, in Nieuw Granada; en in Paraguay, ten Z. van Assumption.

VILLETTE, onder vele andere Fr. pl. een neringrijk vlek, aan de Seine, een weinig N. O. van Parijs, voor welke stad er hier veel vee wordt ter markt gebracht, met eene groote kom voor de barken der riv. ongeveer 2000 inw. Zwits. vlek, canton Waadland, aan het Geneefsche meer, 5 uur O. Z. O. van Lausanne, wijnbouw.

VILLIE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Rhône, nabij Belleville.

VILLIERS heeten vele andere Fr. pl. waaronder *Villers St. Benoit*, dép. Yonne, 7 uur Z. W. van Joigny, 900 inw. en *Villiers St. Georges*, cantons hoofdpl. arond. Provins.

VILLIMPENTA, Ven. Lomb. vlek, regts. Mantua.

VILLINGEN, Bad. stad der Rur-STENBERGEN, Donaukreis, in het Schwarzwald, van bergen omgeven, en slechts langs enge passen genaakbaar, met wallen en grachten, 1 geslucht- en klokkengieterij, velerlei ander fabriekwezen, handel, ongeveer 3500 inw.

VILLIVA, Zuidam. kaap van Chili, prov. Baldivia; 41° 6' Z. Br.

VILLMAR, Nass. marktplek, regts. Runkel, aan de Lahn, 1456 inw.

VILLORA, Ital. vlek van Lucca.

VILLO SANDINO, Spaan. vlek, met 1400 inw. in Burgos, waar voorts een *Villostada* ligt.

VILLY heeten verscheidene Fr. pl. waaronder 2, dép. Seine infér. *le Bas* en *le Haut* toegenoomd.

VILM, Pruis. eil. van Pommeren, nabij Rugen, regts. Straalsund, en meer in de gezegde Pruis. prov.

VILMERGEN, Zwits. d. canton Aargau; gevechten van 1657 en 1712.

VILS, Beij. riv. van den Regenkreis, die bij Vilseck ontspringt, en in den Naab uitloopt; Beij. riv. die bij Vilshofen in den Donau valt; en riv. die zich in den Lech ontlust, en in den Beij. Oberdonaukreis een *Vils* met 90 huizen, en in den Tyrolschen kreits Imst een ander *Vils* met 800 inw. aan zich heeft.

VILSBURG, Beij. hoofdpl. van een landgericht met 23,000 inw. aan de Vils, bemurd, met eene Lieve vrouwenkerk, waarheen men in bedevaart gaat, en ruim 1000 inw.

VILSECK, Beij. stadje; aan de bronnen der Vils, Regenkreis, met 1 slot, ijzerwerken, bij de 1000 inw.

VILSEN, Han. vlek van Hoya, velschoenmakers onder de 753 inw.

VILSHOFEN, Beij. hoofdpl. van een landgericht met 22,000 inw. aan Vils en Donau, met eene brug over de laatste riv. bemurd, 1600 inw.

VILVOORDEN, Nederl. stad van Zuidbrabant, 2 uur N. van Brussel, aan den samenloop van Senne en Woluwe, en de vaart naar Antwerpen, met een oud kasteel, dat tot dus ver als tucht- en verbeterhuis voor de Zuidelijke prov. diende, maar, daar deszelfs bevolking naar de gewezen Abdij van St. Bernard aan de Schelde boven Antwerpen verplaatst worden zal, voor de misdadigers uit het Antwerpsche Banjo bestemd is. *Vilvoor-*

den heeft voorts eene stichting van barmhartigheids-zusters, een hospitaal, brouwerijen, brauderijen, stijfelmakerijen, looijerijen, hoedenmakerijen, en vele kantwerksters onder de 2700 inw.

VIMERCATE, Ven. Lomb. vlek, regts. Milaan, 1 collegie, 3400 inw.

VIMIEIRO, Port. vlek van Alentejo, op een berg, 1800 inw.

VIMIERA (*Vimeiro*) Port. vlek van Estremad. nabij Torres Vedras.

VIMIOSE, Port. grensvesting van Traz of Montes, 1500 inw.

VIMOUTIERS, Fr. cantons hoofdpl. dép. Orné, 6 uur N. O. van Argentan, aan de Vire, met looijerijen, fabr. van linnens en katoenen, ongeveer 3700 inw.

VIMY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Pas de Calais, 2 uur van Arras, ongeveer 2000 inw.

VINACOURT, Fr. stadje, dép. Somme, $1\frac{1}{2}$ uur van Flixcourt, of Flixecourt, 2270 inw.

VINADIO (*Vinay*) Sard. vlek van Piemont, prov. Cuneo, aan de Stura, met warme baden, 2600 inw.

VINALESO, Spaan. vlek, prov. Valencia, fabr. van zijden stoffen.

VINALHAVEN, Noordam. vlek van Maine, gr. Hancock, op de Vossen eil. in Penobscot bay, 1052 inw.

VINALMONT, Nederl. d. van Luik, nabij Hoei, 680 inw.

VINARA, Zuidam. vlek, 18 uur N. N. W. van San Jago del Estero.

VINAROS, zie BINAROS.

VINAY, Fr. vlek, dép. Isère, 6 uur W. van Grenoble, fabr. 2400 inw. Schot. eilandje ten Z. W. van het Hebrid. eil. Skye; zie voorts VINADIO.

VINCA, Fr. stadje, dép. Pyrénées Orient. arond. Prades, aan den Tet, bemuurd, 1334 inw.

VINCATGHERRY, vervallene Ind. vesting van Mysour; $13^{\circ} 2'$ Z. Br.

VINCENNES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Seine, arond. Sceaux, 1 uur O. van Parijs, met katoenspinnerij en weverij, 1 porseleinfabr. en 1800 inw. buiten de bezetting van een oud vierhoekig kasteel met breede grachten, dat ter staatsgevangenis dient. Hier vindt men een gedenk-teeken voor den ongelukkigen kleinzoon van den laatsten Prins van Condé. Het Bois de Vincennes is eene der wandelpl. van de Parijzenaars. Vin-

cennes-heet ook de hoofdpl. van het Noordam. gr. Knox, in Indiana, met nog slechts 882 inw. dat veelal Fr. uit Neder-Kanada zijn; $40^{\circ} 59'$ N. Br.

VINCENT, eil. aan Amerika's N. W. kust; $57^{\circ} 48'$ N. Br. Noordam. vlek van Pensylvanie, aan de Z. W. zijde van den Schuylkill, 1630 inw.

VINCENT (Sr.) eigenlijk *San Vicente*, in het Braz. Kapiteinschap San Paolo, en geweene hoofdpl. daarvan, wel versterkt, aan zee, met eene goede haven voor middelbare schepen, een kasteel tot dekking van dezelve, eene fraaie bisschopskerk, en voormaals rijk en handelvol, doch thans om de ongezondheid der lucht derwijze verlaten, dat men er slechts 5000 inw. telt; 24° Z. Br. Braz. vlek op een eilandje in de Allerheiligenbaai; een der Port. Kaap Verdische eil. aan Afrika's Westkust, onbewoond, doch hout, water en geiten, opleverend, met goede ankerpl. $16^{\circ} 55'$ N. Br. Port. kaap van Algarve, Europa's Z. W. punt vormend, en van wegens den zeelag van 1797 vermaard; $37^{\circ} 5'$ N. Br. $15^{\circ} 53'$ W. L.

VINCENT (Sr.) riv. die aan den Oostkant van Madagascar op $21^{\circ} 48'$ Z. Br. in zee valt, en kaap aan derzelver mond; ter eere van Lord St. VINCENT genoemde kaap aan de Westkust van Van Diemens land, op $45^{\circ} 25'$ Z. Br. naar denzelfden verwinnar bij Europa's Z. W. punt genoemde golf aan Nieuw-Hollands Zuidkust, nevens Spencers golf, eerst ongeveer 15 uur Oostwaarts aan, en vervolgens nog 20 uur verder Noordwaarts aan het land in loopend, bij den mond slechts 3 uur maar vervolgens meer dan 6 uur breed; inham in de Noordkust van het Zuidam. Vuurland bij Kaap St. Vincent, aan de Straat van Magellaan uitkomend.

VINCENT (Sr.) een der Westind. Windwards eil. Z. van St. Lucia, met de N. O. punt op $13^{\circ} 15'$ N. Br. $66^{\circ} 8'$ W. L. 8 uur lang en 6 uur breed, voor de helft uit onbebouwbare bergen bestaand, die vele beekjes door het overige land spreiden, waar men meer en meer suiker teelt, en voorts een weinig koffij, kakao en katoen, bouwte. Dit laten de planters tevens op eenige onderhoorige eilandjes doen, die de namen van Klein St. Vincent, Klein Martinique, enz. voeren. Men

begrootte de bevolking onlangs, met uitzondering van een aantal onafhankelijke zwarten in het binnenland, op 24,233 hoofden, waaronder 22,000 Neger-slaven. Behalve de hoofdpl. Kingston vindt men er een Richmond en eenige min beduidende pl.

VINCENT (Str.) Noordam. vlek van Indiana, nabij den Wabash; 38° 44' N. Br. Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neufchâteau; en menigvuldige Fr. pl. waaronder eene cantons hoofdpl. dép. Indre, 3 uur Z. O. van Châteaufort, met 1100 inw. *St. Vincent d'Ardentes*, en eene cantons hoofdpl. dép. Landes, 5 uur W. van Dax, *St. Vincent de Tiresse* heet.

VINCENTE (Str.) Zuidam. zeepl. van Chili, prov. Quillota, verscheid. Zuidam. pl. in Peru, Popayan en Maracaibo; Noordam. landpunt van Nieuw California, de Zuidpunt der baai van San Pedro vormend; 33° 40' N. Br. meer dan eene Spaan. pl. met name *St. Vincente de la Barquero*, aan de Noordkust, 3 uur W. van Santillana, met visscherij en na genoeg 3000 inw.

VINCHIATURA, Sicil. vlek, in de Napolit. prov. Molise, 3380 inw.

VINCHIO, Sard. vlek van Piemont, prov. Asti, 940 inw.

VINCI, Tosk. vlek, prov. Florence.

VINDERHOOTE, Nederl. d. van Oostvlaand, nabij Gend, 645 inw.

VINDEROD, Deen. pl. van Zeeland.

VINDHYA, Ind. bergketen in Benares, Bahar, Allahabad en Malwah, met vele wilde bewoners.

VINDINGE, Deen. distr. op Funen, met 18 kersp. en 8200 inw.

VINEROSO, Spaan. zeepl. op de Z. O. kust; 40° 27' N. Br.

VINEZA, Spaan. vlek van Soria, aan den Douro, 1200 inw.

VINGER, Noorw. kerspel, sticht van Aggerhuus, 6200 inw.

VINGORLA, Ind. stad van Vizapoer, aan zee, thans Brit. 15° 54' N. Br. Nevens dezelve liggen de *Vingorla klippen*, met het Zuideinde op 15° 51' N. Br. en een goed vaarwater voor kleine schepen tusschen zich en den wal.

VINHAEES, Port. vlek van Traz os Montes, 170 huizen.

VINICZA (*Winnitza*) Oostenr. vlek, in het Kroat. regts. Warasdin, met 1 slot; 46° 20' N. Br.

VINIEGRA DE AHAPA, Spaan. vlek, prov. Soria, welke tevens een *Viniegra de Arriba* bevat.

VINKEM, Nederl. d. van Westvlaand, arond. Veurne, 550 inw.

VINKEVEEN, Nederl. d. prov. en arond. Utrecht, ongeveer 900 inw.

VINKOVCZE, Oostenr. marktvek; in de Slavon. Militaire grenzen, met 2 Roomschez. kerken, 1 Grieksche en 365 huizen.

VINNA (*Winnia*) Hung. vlek, regts. Ungwar, met 5 sloten.

VINNEMER (Str.) Fr. vlek, dép. Yonne, 2 uur ten Z. O. van Tonnerre, met ongeveer 900 inw.

VINON, Fr. vlek, dép. Basses Alpes, arond. Digne, aan den Verdon.

VINTANG, zie BO-WAT.

VINTIMIGLIA (*Pentimiglia*) Sard. zeepl. 27 uur Z. W. van Genua, met een sterk kasteel, handel in wijn, olie en zuidvruchten, 5000 inw. 43° 48' N. Br.

VINZAGLIO, Sard. vlek van Piemont, prov. Vigevano, 1100 inw.

VIO, Spaan. hoofdpl. van een eveneensgenoemd dal, in Arragon.

VIOLA, Sard. vlek van Piemont, prov. Mondovì, 850 inw.

VIPER KEY, een der Tortugas aan de Noordam. kust van Florida.

VIPPACH (*Mark Vippach*) Saksem. Weim. vlek, nabij Erfurt, 800 inw.

VIQUE (*Vich, Vich d'Ossone*) Spaan. bisschopszetel in Catalonie, aan den Ter, bemuurd, fabr. van chocolade, hoeden, wollen stoffen, katoenen, leder, handschoenen, touwwerk, linnen, zijden gaas en lint, bleekerijen, 8400 inw. De omstreken leveren kostelijk gesteente en kristal op; 41° 47' N. Br. 2° 40' W. L. Zwits. vlek, canton Bern.

VIRANCHIPURA, Ind. stad van Carnate, voorheen schoon, met een vermaarden tempel; 12° 54' N. Br.

VIRAPELLE, Ind. stad van Cochinchin, met een Apostol. vicaris, die het bestuur over 64 kerken voert, een Roomschez. seminar. en klooster.

VIRE, Fr. riv. die in het Kanaal uitloopt; Fr. arond. met 87,000 inw. omstreeds die riv. en hoofdpl. van hetzelfde, 12 uur Z. W. van Caen, aan de Vire, met eene beurs, eene sociëte d'émulation, en velerlei fabr. die bijzonderlijk de armee grootendeels van kleeding voorzien, maar ook

tafellinnen, cider, brandewijn, enz. vervaardigen, handel in vee, koren, hennep, cider, enz. 8200 inw.

VIRELLES, Nederl. d. van Hene-gouwen, arond. Charleroi, aan een meertje, dat de-zelfs naam voert.

VIRGALA MAYOR, Spaan. vlek van Alava, omstreeks Salvatierra.

VIRGIL, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Courtland, 913 inw.

VIRGIN GORDA (*Spanish Town*) een der Westind. I. Maagden eil. O. van Tortola, en met vele onderhoo-rige eilandjes ten Z. W. W. en N. aan de Eng. toebehoorend, doch van weinig aanbelang; 18° 31' N. Br.

VIRGIN (KAAP) aan de Oostkust van Zuidam. steil en wit van kleur, de Noordpunt der Straat van Magel-laan vormend; 52° 21' Z. Br.

VIRGIN KLIPPEN, Noordam. rif en blinde klippen, Z. O. van Terre-neuve, 20 uur van Kaap Race.

VIRGINIE, Noordam. staat, aan den oceaan en de Chesapeakebay, door deze en den Potomac van Maryland en door den Ohio van Ohio geschei-den, ten Z. aan Noordcarolina gren-zend, aan den zeekant laag en vlak, hier en daar woerassig en tusschen Juli en November ongezond, verder landwaarts in tot aan de Blaauwe bergen rijkend, tusschen de gezegde bergen en het Noord- en Allegany-ge-berge eene vruchtbare vallei, en nog verder ten W. tot aan den Ohio zeer ongelijk van grond, en vol hout en wild, maar zeer gezond. Behalve de opgenoemde grensriv. wordt het land door den Rappahannok, de York, de Jamesriv. enz. bewaterd. Men vindt er eene groote verschei-denheid van hout, veel ijzer en veler-lei andere delfstoffen, mitgaders ge-zondheids- en zoutbronnen. Men bouwt er aardappelen, velerlei keu-kenvruchten, koren, mais, gierst, rijst, katoen, vlas, hennep, tabak, sassafras, enz. Vee- en bijenteelt, vischvangst en koopvaardij, zijn er niet onaanzienlijk, maar de over-winst gaat er naar Engeland, want de kunstvijt is er nog in de geboorte. Men vervaardigt er intusschen te Har-pers ferry, en in de hoofdpl. Rich-mond, vele geweren, en giet ijzeren geschut, maakt buskruid, rafineert salpeter, enz. De uitvoer is voorna-melijk, tabak, tarwe, mais, meel van

een en ander, vatduigen, teer, pek, terpentijn, rund- en varkensvleesch, enz. De gezamenlijke uitvoer bedroeg in 1816 ruim 8 miljoen dollars. Men telde er in 1817 reeds 1,347,796 men-schen, waaronder ruim 50,000 vrijen van de kleur en 392,000 Negerslaven. De militie was 84,000 man. De meeste inw. behooren tot de Anglicaansche kerk. De overigen zijn voornamelijk Presbyterianen. en voorts Methodis-ten, Quakers, Doopsgez. en Roomsche gez. Men vindt er 4 collegien, en vele academien. De staat wordt door een Huis van representanten, een Senaat en een Gouverneur bestuurd bevat 98 graafschappen. *Virginia* heet ook een Ier. riv. gr. Cavan, en een zindelijk vlek aan dezelve, 14 uur N. W. van Dublin.

VIRGUN, Afg. handelstad van Cutch, aan den weg tusschen Luck-put Bunder en de zeepl. Mandavi, 10 van deze, versterkt.

VIRIAT, Fr. vlek, dép. Ain, nabij Bourg, 2100 inw. ook *Vyriat*.

VIRIEU, Fr. vlek, dép. Isère, 8 uur N. W. van Grenoble, katoen-spinnerij, hoedenfabr. zaagmolens, met de onderhoorigheden, ongeveer 4000 inw. Fr. cantons hoofdpl. dép. Ain, arond. Belley, aan den voet van een hoogen berg, slechts 600 inw. hebbende, en nogtans, in tegenover-stelling van een nabijgelegen *Virieu le Petit, le Grand* toegeenoemd.

VIRIVILLE, Fr. vlek, dép. Isère; N. W. van St. Marcellin, 1520 inw.

VIRIE, Sard. vlek van Piemont, prov. Pinerolo, 1480 inw.

VIRNAUGH, Ind. stad van Casje-mire; 54° N. Br. 69° 19' O. L.

VIRNSBERG, Beij. d. Rezatkreis, met een fraai bergslot.

VIRREIES, 3 kleine Philipp. eil. 13° 18' N. Br. 116° 52' O. L.

VIRTON, Nederl. cantons hoofdpl. van Luxemburg, arond. Neufchâteau, met ijzerwerken en 1500 inw. In de nabijheid ligt een *Vieux Virton*.

VIRTUS, Spaan. vlek van Burgos.

VISA, Turk. hoofdpl. van een sandsjakschap in Rumeli, met 2 mos-keen, 21 uur W. N. W. van Con-stantinopel.

VISAN, Fr. stadje, dép. Vaucluse, arond. Orange, 1730 inw.

VISBEK, Oldenb. kerspel, kreits van Vechta, 2500 inw. Keurhess. d.

in het Schauenburgsche, met een vrouwensticht.

VISBO, zie WISBO.

VISCARDO (KAAP) aan de N. W. zijde van het Ion. eil. Cefalonia, eene goede haven vormend. Een kanaal tusschen het gezegde eil. en Ithaca voert den naam van *Kanaal Viscardo*, of *Guiscardo*.

VISCARI, Sicil. stadje, Val di Noto, W. van Chiaramonte.

VISCAYA, zie BISCAYE.

VISCHBAAI, inham aan de Z. O. zijde van het Afrik. Kaapland, tusschen Kaap Vacas en Kaap St. Blaise, met eene *Vleeschbaai* nevens zich. Aan de Westzijde van het Afrik. Kafferland omvat Kaap Negro ten Z. van zich eene *Groote baai*, en vindt men een weinig ten N. van die Kaap eene *Kleine Vischbaai*; 15° 20' Z. Br.

VISCHEGRAD (*Visegrad*) Turk. vlek, begierbekschap en sandsjakschap Bosna, met een kasteel, en eene schoone brug over de Drin, 27 uur Z. W. van Belgrado.

VISCHEILAND, zie PULO EEN.

VISCH RIVIER (GROOTE) Afrik. riv. die aan de Oostkust op 35° 25' N. Br. in zee valt, en het Kaapland en Kafferland vaneen scheidt.

VISÉ, Nederl. stadje van Luik, op den regter Maasoever, in eene romaneske ligging, nabij Daelhem, met eenig fabriekwezen, 1860 inw.

VISEU, Port. bisschopszetel, in Beira, op eene hoogte, tusschen 2 riv. bemuurd, 5000 inw. Men houdt er de eenige groote jaarmarkt van Portugal. In de nabijheid vindt men een warm bad, en men drijft er veel varkensteelt, en levert de beste hammen van Portugal.

VISIAFOER (*Bejapoer*) Ind. prov. ten N. en O. door Aurungabad en Beder begrensd, ten Z. door Noord-Canara en de riv. Tumbuddra, en ten W. door de Groote Golf van Arabie, genoegzaam even groot als Engeland, door de Krisjna, Beema, Gutpurba, enz. bewaterd, over het geheel vruchtbaar, en een overvloed van levensmiddelen en uitnemende paarden voortbrengende. Eene bergketen, dat eene verlenging van de Wester Ghauts is, doorloopt het land op tusschen de 14 uur afstands van zee. De gewezen hoofdpl. der Wester Mahratten ligt in Visiapoer, dat

voor het grootste gedeelte aan hen, en voorts aan den Nizam en de Brit. toebehoort, en 7 miljoen inw. wordt geacht te hebben, waaronder slechts $\frac{1}{20}$ Mohammed. is, en het overige de leer der Braminen volgt. Het land ontleent zijnen naam van de hoofdpl. *Bejapoer*, of *Visiapoer*, die zich in eene vruchtbare vlakte zeer wijd uitstrekt, op eenigen afstand binnen den buitenmuur een anderen heeft, en nog verder binnenwaarts rondom het middelpunt een derden, die er eene citadel vorint. Deze is zeer sterk, en van eene zeer breede gracht omgeven. Zij bevat de paleizen der Koningen, welken het land had, voor dat AURUNGZEB in 1689 de stad bemagtigde, die vervolgens ver beneden haren vorigen bloei gedaald is, en vele bouwvallen bevat; 17° 9' N. Br. 70° 49' O. L.

VISINADA, Oosteur. vlek van Illyrie, omstreeks Capo 'd'Istria, na genoeg 1200 inw.

VISO, berg der Cottische Alpen, tusschen Piemont en Frankrijk, 9600 voet hoog, en van een gewelfte lengte van 500 schreden, dat een weg voor pakezels opent, doorsneden is; Spaan. vlek van La Mancha, met 6600 inw.

VISONE, Sard. vlek van Piemont, prov. Acqui, 1240 inw.

VISP (*Vispach*) Zwits. vlek, canton Wallis, aan de bron der *Visp*, of *Vispach*, 8 uur ten O. van Sion. VISSCHERS (DE) 2 Rus. eilandjes, of klippen, in de Finsche golf, groot en klein toegeneemd.

VISSCHERS EILAND, Oostind. eilandje, aan de Oostkust van Mortay; 2° 21' N. Br. 123° 45' O. L.

VISSCHERS EILANDEN (DE) liggen voor de Niatlang baai, aan de Anamsche kust van Cochin-China.

VISSCHERS RIVIER, aan Afrika's Oostkust, 9 uur N. van Natal.

VISSENAeken, 2 Zuidbrab. dd. arond. Leuven, nabij Glabbeek, *St. Martin* en *St. Pierre* toegeneemd, 350 en 300 inw.

VISSO, Pauzel. pl. deleg. Spoleto.

VISSOKO, Turk. vlek van Bosna, sandsjakschap Travnik, aan de Bosna, met ijzermijnen en smederij.

VISTIDSCHA, zie VOSTIZZA.

VISTRITZA, Turk. riv. van Rumeli, sandsjakschap Salonik.

F f f 4

VISTRORIO, Sard. vlek van Piemont, prov. Ivrea, 716 inw.

VISVLIET, Nederl. d. van Groningen, aan de grenzen van Vriesl. met Pieterszyl te zamen 600 inw.

VISZK, Hong. vlek, regtsg. Marmaros, aan de Theiss, met 1 Geref. kerk en 1 Grieksche; 48° N. Br.

VITA NOVA, Hong. vlek, regtsg. Arva, linnenreederij, 800 inw.

VITENZ, Hong. vlek, regtsg. Neutra, met 1 slot, park en diergaarde, 300 huizen, 1 Roomschez. kerk, 1 synag. eenige lakenweverij en vele schoenmakers.

VITERBO, Pauzel. deleg. met ruim 114,000 inw. en eene eveneensgen. hoofdpl. 9 uur N. O. van Civita Vecchia. Deze heeft om zich oude muren en torens, rechte, breede en met lava geplaveide straten, eene fraaije markt, vele fonteinen en dusgenoemde paleizen, eene bisschopskerk met wel beschilderde glazen, vele andere kerken en kloosters, een Jesuiten collegie, handel in ijzerwerk en zwavel, in de nabijheid een zwavelpoel, eene gezondheidsbron, vele lusthuizen, en eene kerk, waarheen men in bedevaart gaat, 12,600 inw.

VITERSEN, Deen. vlek, in het Holsteinsche, 2 uur W. van Pinneberg.

VITH (Str.) zie **VEITH** (Str.)

VITO (CAPO DI SAN) N. W. punt van het eil. Sicilië; 38° 12' N. Br.

VITOCHE, Zuidam. vlek van Perur, intendantschap Truxillo, lederfabr.

VITOLANO, Sicil. stad, in het Napolit. Principato ultra, looijerijen, marmergroeven, 5500 inw.

VITORIA; zie **VITTORIA**.

VITRAC, Fr. d. dép. Charente, 2 uur van La Rochefourault, 7 uur O. van Rennes, aan de Villaine, met 1 slot, dat van sterke torens omgeven is, fabr. van stiel, wollen kousen, sergie, linnen, zeildoek, leder, handschoenen, enz. ongeveer 9000 inw.

VITREY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haute Saône, arond. Vesoul, 1631 inw. Nog meer andere Fr. pl. heeten *Vitrey*, of *Vitray*.

VITRIVAL, Nederl. d. prov. en arond. Namen, bij Fosses, 540 inw.

VITRY, Fr. hoofdpl. van een arond. met 50,000 inw. dép. Marne, 7 uur Z. O. van Chalons, aan den zamenloop van Orne en Marne, met wallen en grachten om zich henen, eene

brug over de riv. eene fraaije kerk en meer andere, een schoon plein, doch meestal houten huizen, katoenweverij, handel in wol en koren, een opvoedingsgesticht in een nieuw vrouwenklooster, eene gezondheidsbron, 6200 inw. Men onderscheidt de stad door den toenaam *le Français*, en Koning FRANÇOIS I. bouwde haar na de vernieling van een naburig *Vitry le brûlé* door het volk van Keizer KAREL V. De laatstgenoemde pl. is thans cantons hoofdpl. en heeft fabr. handel en 600 inw. *Vitry* heet voorts eene Fr. cantons hoofdpl. dép. Pas de Calais, arond. Arras, 1726 inw. een vlek nabij Parijs, met lusthuizen, boomkweekerijen en 3000 inw. een *Vitry la Ville*, dép. Marne, nabij Poligny, en meer Fr. pl.

VITTEAUX, Fr. cantons hoofdpl. dép. Cote d'Or, 9 uur W. van Dijon, met fabr. en 2000 inw.

VITTEL, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vosges, arond. Mirecourt, handel in kant, 1200 inw.

VITTORIA (*Vitoria*) Spaan. hoofdpl. van Alava, 9 uur van Bilbao, aan een riviertje, deels in het hangen van een berg, bemurd, en in Oude en Nieuwe stad gedeeld, welke laatste vrij wel gebouwd is, en een groot plein met eene fontein bevat. De stad heeft verscheidene kerken, kloosters en godshuizen, 1 collegie, 1 teekenschool, fabr. van lijnwaad, gewast linnen, leder, hoeden, enz. zwaardvegerijen, wijnbouw, handel in staal, ijzer, wol, wijn, enz. 6500 inw. Een veldslag in de oinstreken noodzaakte in het midden van 1813 JOSEPH BONAPARTE, om Spanje ganschelijk te verlaten. *Vittoria* heet ook eene Sicil. stad, in den Val di Noto, op een berg, met 11,000 inw. die zich met veelokkerij, en zijde- en bijenteelt, generen.

VITULO, zeer kleine Turk. pl. van Mora, in Maina, aan de Oostzijde der Golf van Coron, met eene goede reede.

VIU, Sard. vlek van Piemont, prov. Turin, 3000 inw.

VIUZ EN SALAZ, Sard. vlek van Savoye, in Faussigny, 1800 inw. Nabij het Savoyse Annecy ligt daarentegen een *Viuz la Chiesaz*.

VIVARA, Sicil. eilandje, in de Golf van Napels, nabij de Z. W. punt

van Procida, met 1 wachttoreu.

VIVARAIS, Fr. landschap van Languedoc, in de Sevnennes, thans het meerendeel van het d^{ép.} Ardèche vormend; hoofdpl. Viviers.

VIVE, Deen. kerspel van Jutland, sticht Aalborg, aan de Golf van Mariager, met visscherij; 2 Nederl. dd. van Westvlaand. 3 uur van Cortryck, *St. Bavo's* en *St. Eloi's* toegeuoemd, 1720 en 924 inw.

VIVEGNIES, Nederl. d. van Luik, nabij de hoofdpl. 734 inw.

VIVERO (*Bibero*) Spaan. stadje aan de Noordkust van Gallicie, op een steilen berg, die aan zijnen voet eene ruime haven heeft, welke bij den vloed 17 voet diep is, en aan de 3 uur ver het land in loopende *baai van Vivero* uitkomt.

VIVEROLS, Fr. cantons hoofdpl. d^{ép.} Puy de Dôme, 3 uur Z. Z. W. van Ambert, 1100 inw.

VIVIERS, Fr. cantons hoofdpl. d^{ép.} Ardèche, 2 uur Z. W. van Montelimart, gewezene hoofdpl. van het Vivarais, op een berg, aan den Rhône, met eene bisschopskerk, 2000 inw. en fabr. van wolten stoffen en linnen, zijdespinnerij, zijdeteelt en wijnbouw. Deuzelfden naam, of dien van *le Vivier*, voeren vele andere Fr. pl. met name een *Viviers le Gras*, d^{ép.} Vosges, waar men veel kant maakt. *Viviers l'Agneau* heet daarentegen een Nederl. d. prov. en arond. Namen.

VIVONNE, Fr. cantons hoofdpl. d^{ép.} Vienne, 4 uur Z. ten W. van Poitiers, aan de Clain, 2100 inw.

VIX, Fr. vlek, d^{ép.} Vendée, 3 uur Z. van Fontenay, 2100 inw.

VIZAGAPATAM, zie BIESCHNAGAPATAM.

VIZAKNA, zie SALZBURG III.

VIZCAYNA, Spaan. vlek van Seville, omstreeks St. Lucar.

VIZIADROOG, Ind. zeep. van Visiapoer, met eene goede haven, Z. ten O. van Bombay, thans Brit.

VIZIANAGRAM (*Vijanagram*) Ind. hoofdpl. van een zemindarschap in de Noorder Circars, groot van omvang; 18° 4' N. Br. 101° 12' O. L.

VIZIANAGUR, Ind. stad, in de Noorder Circars; 19° 25' N. Br.

VIZIAPUER, zie VISIAPUER.

VIZIERABAD, Ind. stad der Sijks, in Lahor; 32° 35' N. Br. 169° 3' O. L. en meer andere Ind. pl.

VIZILLE, Fr. cantons hoofdpl. d^{ép.} Isère, 3 uur Z. Z. O. van Grenoble; met een oud slot, eene fraaie brug over de Romanche, fabr. van katoenen, linnen en papier, grootte steengroeven in de nabijheid, 1900 inw.

VIZZERANO, Parmez. vlek van Piacenza, aan de Trebia.

VIZZINI (*Vizini*) Sicil. stad, in den Val di Noto, omstreeks Syracuse, op een berg, 9200 inw.

VLAAMSCHE EILANDEN (*Açores*, *Azores*) Ocean. eil. op 15° en meer afstands regt ten W. van het Z. van Portugal, en tusschen 37° en 40° N. Br. in 3 groepen verdeeld, van welke de Oostelijkste het eil. San Miguel, en het kleinere Santa Maria bevat; de middelste en grootste de eil. Terceira, Graciosa, St. George, Pico en Fayal, en de Westelijkste de kleinere eil. Corvo, Flores, enz. Dezelve zijn vulkanisch van aard, meermalen aan vernielende aardbevingen onderhevig, maar nogtans zeer vruchtbaar. De vlakste gronden brengen er een overvloed van tarwe, gerst en mais voort, de bergen wijn, zuidvruchten en hout. Veeteelt dijft men er sterk, en men bouwt voor zich koffij, tabak, enz. De voornaamste producten van elk eil. in het bijzonder worden bij dezelfs naam vermeld. San Miguel behoort aan een Port. edelman; Fayal werd weleer aan den Hertog van Burgundie in leen gegeven, en er vestigden zich aldaar Vlamingen, naar welke men de gansche groep noemde. *Azores* heet zij naar de menigvuldige valken, die men er, onder een overvloed van ander gevogelte, in de bosschen vond; en *Wester eilanden* naar de ligging. Te Angra op Terceira resideert de Port. Gouverneur der gansche groep. Men schat de gezamenlijke bevolking op ruim 200,000 hoofden, waaronder naar evenredigheid weinige Mulatten en Negers. Er wordt op de eil. door Brit. en Noordam. met veel voordeel gehandeld; en men handelt er met Port. de Maderas, Brazilie, enz.

VLAANDEREN was oulings een groot en ongemeen volkrijk deel van Nederland, tusschen de Noordzee, Zeeland, de Schelde, tot daar zij de Dender ontvangt, deze laatste riv. Henegouwen, Artois en het Fr. land van Calais. Deszelfs Noorderdeel wordt thans onder Zeeland gerekend; het

midden is in de prov. Oost- en West-vlaanderen gedeeld; het Zuiden is deels in het thans Henegouwsche arond. Doornik begrepen, en vormt deels in het Fr. dép. du Nord de arond. Hazebroek, Rijssel, Douai en Duinkerken. Het land werd, even als het naburige Brabant, meerendeels door KAREL DEN GROOTEN met derwaarts overgevoerde Saksen opgevuld; en over een groot deel van hetzelfde werd het bewind aan landvoogden opgedragen, die te Rijssel te huis hoorden, en wier opvolgers zichte Harlebeek vestigden. Onder de bescherming van dezen werden de ruwe en Heidensche Saksen door eene ijvervolle en kundige geestelijkheid bekeerd en tot een landbouw opgeleid, welke er mettertijd bijkans alom de hoogstmogelijke volkomenheid erlangde. Het ook uitnemend bebouwde Artois stond met een deel van Picardie aanvankelijk mede onder dat bewind, maar verkeerde naderhand wederom onder een ander bestuur, tot dat Artois in 1361 op nieuw aan de Vlaamsche Graven geraakte, die sints lang de Fransche koningen veelal slechts in naam als leenheeren eerbiedigden, en Zeeland bewester Schelde bij tusschenpoozing ook beheerscht, ja eenig ander Duitsch land ten O. van hun Graafschap onherroepelijk aan hetzelfde gehecht hadden. Henegouwen werd na 1192 een geruimen tijd lang al mede door dezelfde Graven beheerscht, als Vlaanderen, en die vereening geraakte in 1428 op nieuw tot stand, toen de Vier ambachten, Mechelen, Namen, Artois, Salins, het Franche comté, Burgundie, enz. reeds voor en na met Vlaanderen onder een en hetzelfde bewind vereenigd waren geworden, dat zich nu welhaast ook over Brabant, Limburg, Antwerpen, Holland, Zeeland, enz. uitstreckte; waarna Vlaanderen Koningen aan Spanje schonk, en een Gentenaar den Keizerlijken troon van het Duitsche rijk beklom, zoo als de troon van Constantinopel reeds lang te voren door Vlaamsche Graven beklommen was; zie voorts OOSTVLAANDEREN, enz.

VLAARDINGEN, overoude Zuidvriesche stad, thans Zuidholl. cantons hoofdpl. arond. Rotterdam, aan de Maas, met eene goede haven voor de vischhoekers en haringbuizen, die

hier sints lang 'in grooten getale worden uitgerust, en met de handwerken, welke de reederij in beweging houdt genoegzaam het eenige bestaansmiddel der stad uitmaken. Grootelijks leed zij gevolgelijk onder de belemmering en den tegenspoed, waardoor de vischvangst er laatstelijk voor en na werd gedrukt. In 1817 werd er inmiddels de haringvangst door deelneming van elders en ondersteuning van Staatswege tot dezelfde hoogte van 112 huizen opgevoerd, waarop zij, na vorigen grooteren bloei, in 1753 had verkeerd. De stad prijkt inzonderheid met een fraaijen kerktoeren en een schoon lustslot. Zij bevat met *Vlaardinger Ambacht* te zamen ongeveer 6000 inw.

VLADSLOO, Nederl. d. van Westvland. arond. Veurne, 1055 inw.

VLAGTWEDDE, Nederl. d. van Groningen, arond. Winschoten, 900 inw.

VLAGESTOKPUNT, zie TRINCOMALEE.

VLAKE, Nederl. d. van Zeeland.

VLAMERTINGE, Nederl. d. van Westvland. nabij Yperen, 2280 inw.

VLASSANICZA, Turk. vlek van Bosna, sandsjakschap Isvornik.

VLEKEM, Nederl. d. van Oostvland. arond. Termonde, 247 inw.

VLESEMBEEK, Zuidnab. d. nabij Brussel, 1250 inw.

VLEUTEN, Nederl. d. prov. en arond. Utrecht, nabij de hoofdpl. met de *Meeren* te zamen 820 inw.

VLEESCH BAAI, zie VISCH BAAI.

VLHAWA, Boh. vlek, kreits van Klattau, 1 slot en spiegelsfabr.

VLIÉ (HET) Noordholl. eil. ten N. van Texel, ook *Vlieland*, met een d. dat, in tegenoverstelling van een door de zee verzwoegen *Westvlieland*, *Oostvlieland* heet, en na ongeveer 700 inw. die van scheepvaart of landbouw en veeteelt leven. Het eil. is aan het Westeinde heuvelig, en heeft aan het Oosteinde witte duinen. met eene baak, en aan het N. W. einde een licht ter aanwijzing van het zeegat Stortemelk, dat nevens een Westeren Ooster bomgat verder ten N. O. de monden van een zeegat vormt, waaraan men den naam van het *Vlie* ook geeft. Deze behoort inmiddels oorspronkelijk aan den *Vlietstroom*, een vaarwater, dat thans van het *Vlie* naar de Zuiderzee leidt, maar oulings

bij Workum Vriesland in, en bij de Lemmer er wederom uit, komend, en Oostwaarts aanlopend, benevens het water van de Overijsselsche Vecht, enz. dat van den IJssel ontving, dus de Oostelijkste der toenmalige 3 Rijnakken was, en aan zijnen mond het Romeinsche kasteel *Flevum* had, welks standpl. sommigen ten ouregte in het Groningsche *Vliedorp*, omstreeks den mond van het Loopendiep, zoeken.

VLEGEN EILAND, in den Gevaarlijken Archipel van Polynesië, door SCHOUTEN ontdekt; 17° 25' Z. Br. 155° 14' W. L.

VLIELAND, zie **VLEIE (HET)**.

VLIERDEN, Nederl. d. van Noordbrab. Z. O. van Helmont.

VLIERINGEN, Zuidbrab. d. ten N. W. van Halle, arond. Brussel.

VLIERMAAL, Nederl. d. van Limburg, arond. Hasselt, 1278 inw.

VLIERZEELE, Nederl. d. van Oostvland. arond. Termonde, 1478 inw.

VLIET, Nederl. vaart, aan het binnereinde eener kromming van den Rijn even beneden Leyden, waar zij *Oude Vliet* heet, aanvangend, en thans slechts tot aan den straatweg tusschen Delft en 's Gravenhage loopend, maar aanvankelijk langs den *Vlietweg* tot aan de Maas reikend, en door CORBULO, wiens werk de veel later gegravene gemeenschap tusschen Rijn en Lek niet kan zijn, ontworpen, opdat de schepen met koren, enz. die men uit Gallie naar de Romeinsche kasteelen aan den beneden-Rijn afzond, niet langer aan het strand bij Brittenburg mochten behoeven te lossen, of den Westelijksten lijntak bij Petten in te stevenen; zie voorts **LEEUWARDEN**.

VLIJMEN, Nederl. d. van Noordbrab. nabij 's Hertogenbosch.

VLIJTINGEN, Nederl. d. van Limburg, nabij Maastricht, 836 inw.

VLIJMEREN, Nederl. d. van Antwerpen, nabij Turnhout, 226 inw.

VLISSIEGHEN, Nederl. d. van Westvland. arond. Brugge, 474 inw.

VLISSINGEN, Nederl. cantons hoofdjl. van Zeeland, arond. Middelburg, op den Zuidoever van het eil. Walcheren, aan den mond van een water, dat er reeds vroeg uit zee naar Biervliet, enz. moet hebben geloopen, en, thans tot aan de Schelde

doorlopend, den naam van *Westerschelde* of *Hout*, voert; een water van hetwelke de naam der stad, die in het Eng. *Flushing* heet, ons afkomstig schijnt; en een water, waarvan Vlissingen eene goede buitenhaven tusschen 2 welversterkte hoofden heeft. Ruim en diep is er voorts de binnenhaven, of het dok, dat een droog dok achter zich heeft. Aan de buitenhaven heeft de stad eene fraaije beurs, en aan de binnenhaven verscheidene fraaije gebouwen. De Nederl. Marine heeft er haar Departement Schelde, en men vindt er eene Kamer van Koophandel; doch het Zeeuwsche genootschap van kunsten en wetenschappen heeft zijnen zetel van hier naar Middelburg verplaatst, nadat Vlissingen door de Fr. versterkt geworden is, en vervolgens onder een zwaar beleg veel geleden heeft. Men bestaat er thans grootendeels van de krijgsbezetting en Marine, en van visschen en loodsen, van verdere scheepvaart en sluikhandel op Engeland, van het vervaardigen van chocolade, enz. Men telt er tusschen de 4 en 5000 vaste inw. De stad is in de Nederl. geschiedenis vermaard, en de geboortepl. van **DE RUITER**, **DE RYERTZENS**, enz. Zij plagt veel handel op Nederl. Guiana te drijven. Hare omstreken waren voor den aanleg der buitenwerken schoon. Zij heeft een straatweg op Middelburg, een veer op Breskens en eene goede reede, die door haar geslucht bestreken wordt; 51° 27' N. Br. 1° 18' W. L.

VLODORP, Nederl. d. van Limburg, nabij Roermonde, 738 inw.

VLOTHO, Pruiss. stadje, in het Westphaalsche regts. Minden, aan den Weser, hemuurd, met drierlei kerken, velerlei kunstvljt, eene gezondheidsbron, doch slechts 1150 inw.

VOARNO (*Vobarno*) Ven. Lomb. vlek, regts. Brescia, aan de Chiese, ijzerwerk, 1000 inw.

VOBURG, Beij. stadje, Oberdonaukreis, hemuurd, met eene lange brug over den Donau, 600 inw.

VOCKLABRUCK, Oostenr. stadje, in het land Ob der Ens, 12 uur Z. W. van Lintz, aan den *Vockl*, fabr. van grof linnen en beddetijk.

VOCONÉ, Pauzel. vlek, deleg. Rome, nabij de deleg. Spoleto.

VOCSI, Hong. vlek, regts. Mar-

maros, gezondheidsbron.

VODABLE, Fr. vlek, dép. Puy de Dôme, arond. Puy de Dôme, 700 inw.

VODINA, zie EDESSA.

VODONIKO, Turk. vlek van Ru-meli, 14 uur N. ten W. van Janina.

VOE-TSI, zie VOUTSI.

VOERENDAAL, Nederl. d. van Limburg, arond Maastricht, 1520 inw.

VOGELBAAI, zie NOVA REDONDA.

VOGELEILAND, eil. aan Afrika's Westkust, nabij Kaap Verd; aan de Z. W. zijde van het Kaap Verdische eil. Sal, voor Mondeira baai; ten N. van den mond der Afrik. riv. Gambia; voor de Groote Vischrivier aan Afrika's Z. O. kust; in den Ind. Oceaan; 5° 40' Z. Br. 49° 36' O. L. aan Sumatras Westkust, 6 uur N. van het eil. Lucotta; in Oostindie; 5° 12' Z. Br. 125° 22' O. L. aan de N. O. kust van Nieuw Holland, omstrecks Kaap Grenville; in Noordelijk Polynésie, N. W. van de Sandwich eil. 23° 8' N. Br. in Zuidelijk Polynésie; 17° 48' Z. Br. 148° 20' W. L. en ten N. W. van Nieuw Georgie; 54° Z. Br. zie voorts AVES en BIRD ISLAND.

VOGELEN KEY, aan het Westind. H. Maagden eil. St. Jan onderhoorig eilandje. Tot het naburige St. Thomas behooren daarentegen *Vogelen keys* van even weinig aanbelang.

VOGELNESTEN noemt men 3 Oostind. klippen ten N. W. van het eil. Tappa, en drie rotsige eilandjes in den Ind. Archipel van Mergui; 10° 42' N. Br.

VOGELSBURG, bergspits in het Zwits. Graauwbernd. 10,200 voet boven de zee hoog; Hess. gebergte, aan den zamenloop van Oberhessen, de Wetterau en het Fuldasche.

VOGELZAND, Noordholl. zandbank, ten N. van Wieringen, langs welker Noorder zoom de Texelstroom naar het Marsdiep loopt.

VOGENÉE, Nederl. d. van Namen, arond. Philippeville, 200 inw.

VOGHERA, Sard. prov. van Piemont, veel zijde, mais, rijst en tarwe, voortbrengende, 105,000 inw. De bemuurde hoofdpl. *Voghera*, aan de Staffora, is wel gebouwd, heeft eene fraaie bisschopskerk, meer andere kerken, een hospitaal, eene abdij, eenige kloosters, zijdespinnerij en weverij, teelt van zijde, bouw van wijn en koren, handel daarin, en 10,000

inw. 45° N. Br. 4° 8' O. L.

VOGOGNA, Sard. vlek, 4 uur N. O. van Casale, 800 inw.

VOHEMARO, kaap aan de Oostkust van Madagaskar; 15° 20' Z. Br.

VOHENSTRAUSZ, Beij. vlek; Rejenskreis; met 1 slot en 1000 inw.

VOHRENBACH, Bad. stadje van de FURSTENBERGEN, in den Seekreis; kunstvljt, handel, 840 inw.

VOID, Fr. cantons hoofdpl. dép. Meuse, 2 uur Z. ten O. van Commercy, aan den Moesel, met 1 slot, fabr. van leder en papier, 1300 inw.

VOIGTLAND, in den ruimsten zin de landen der Vorsten van Reuss, en meer andere, waaronder eenig onlangs door Saksen aan Pruissen en Weimar afgestaan land, zamt den Saks. kreits *Voigtland*, doch thans gemeenlijk enkel deze kreits, die veel hout bevat, waaruit men er teer, pek en potasch, vervaardigt. De 90,000 inw. leven overigens voornamelijk van vlas en veeteelt, weverij van wollen stoffen; mousselin, enz. hoofdpl. Plauen.

VOIGTSBERG, baljuwschap in het Saks. Voigtland, met 20,000 inw. en een eveneensgenoemd d. en slot; Oostenr. stadje, in den Stiermarkschen kreits Grätz, met zang- en papiermolens, koolmijnen, 1 salpeterfabr. 326 inw.

VOIGTSDORF, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Liegnitz, 945 inw.

VOINIZLA (*Vonizza*) Turk. stadje van Albanie, aan een inham der Golf van Arta, versterkt, met eene goede reede, visscherij, uitvoer van scheepstimmerhout, een Griekschen bisschop en 1000 inw. 39° 15' N. Br.

VOIRON, Fr. cantons hoofdpl. dép. I-ère, 5 uur N. W. van Grenoble, met eene beurs, reederij van linnen en zeildoek, bleekerijen, papiermolens, fabr. van staalwerk en likeuren, 5400 inw.

VOITEUR, Fr. cantons hoofdpl. dép. Jura; 2 uur N. van Lons le Saulnier, ongeveer 1000 inw.

VOJUZZA, Turk. stadje van Albanie, nabij den mond der Krevasta.

VOLANO, Pauzel. stadje, aan den uitloop van den Po, met eene verzande haven; 44° 53' N. Br.

VOLCANO, het Zuidelijkste der Sicil. Liparis, onbewoond, en uit een steeds smeulenden vuurberg bestaand, even als het nabijgelegene *Voleanello*; eil. van Polynésie; 21°

40' N. Br. 158° 6' O. L. zie voorts
VULKAANEIL.

VOLCONDA, Ind. vesting van Car-
nate; 11° 19' N. Br. 74° 11' O. L.

VOLCZYŠK, Rus. stadje van Po-
dolie, omstreeks Kaminiek.

VOLDBORG, Deen. distr. op Zee-
land, met 7280 inw.

VOLDEN, Noorw. kerspel, sticht
van Drontheim, aan den *Voldsfjord*,
met visscherij, scheepvaart, eene ge-
zondheidsbron en 1936 inw.

VOLHYNIE (*Wolynsk*) Rus. gouv.
ten W. van het gouv. Kiew, en ten
N. van Podolie, gematigd en gezond
van lucht, door Bug, enz. bewaterd,
hier en daar moerassig, en veelal zeer
vruchtbaar in koren, peulvruchten,
tabak, vlas, hennep, hout. Men drijft
er tevens veel veeteelt. Uitvoer is er,
lijf mangel van bevaarbare riv. weinig.
Het land levert voor denzelfden ho-
nig, was, potasch, pek, teer, wol,
vee, talk, varkensborstels, paarden,
salpeter, glas, brandewijn, hennep-
en lijnzaad, gierst, boekweit, rogge,
erwt, enz. Men telt er ongeveer
1,200,000 inw. dat meestal Polakken
en Rusznjakken zijn, en voorts Rus-
sen, Duitschers, Moldaviers, Arme-
niers, Zigeuners en Joden. De groote
meerderheid is Roomschegez. Het gouv.
is in 12 kreitsen gedeeld; hoofdpl.
Zytomir.

VOLIANO, Tosk. vlek, prov. Flo-
rence, 900 inw.

VOLIN, Oostenr. eilandje van den
Dalmat. kreits Zara.

VOLKACH, Beij. stadje, Unter-
mainkreis, aan den Main, wijnbouw,
wijnhandel, 1500 inw.

VOLKEGEM, Nederl. d. van Oost-
vlaand, nabij Oudenaarden, 650 inw.

VOLKERAK, doortogt tusschen het
Zuidholl. Overflakkee en Noordbra-
band, langs welken men uit het
Hollandsch diep, enz. naar de Zeeuw-
sche stroomen stevent.

VOLKERODE, Saksen-Gothasch
slot en hoofdpl. van een amt met
2100 inw. op een hoogen bergrug.

VOLKERSHAUSEN, Saksen-Weim.
d. in het Eisenachsche met nog 3
andere aan het Huis van Hessen-Phi-
lipsthal toebehoorend, fabr. van wol-
len stoffen, 900 inw. In den Bad.
Seekreis heet een *Volkertshausen*
ook eenig fabriekwezen.

VOLKLAMARKT, Oostenr. stad, in

den Illjr. kreits Klagenfurt, aan de
Drave, 956 inw. in het Oostenr. land.
Ob der Ens. Hausruckviertel, ligt
ook een *Völkmarkt*, waar men speel-
goed vervaardigt.

VOLCKMARSHEIM (*Voltmarsen*)
Keurhess. stadje van Niederhessen,
bemuurd, met 1 Roomschegez. kerk,
1 klooster, fabr. 4 jaarmarkten,
ongeveer 2200 inw.

VOLKSTADT, Schwarzburg-Rudolst.
d. met 1 porseleinfabr.

VOLLEN, Oosvries. d. nabij Leer,
met *Vollenerrehn*, 900 inw.

VOLLENDAM, Noordholl. zeed. Z.
van Edam, met eene sluis.

VOLLENHOVE, Nederl. hoofdpl.
van een der tegenwoordige 5 hoofd-
deelen van Overijssel, maar in het
geregtelijke cantons hoofdpl. arond.
Zwolle, aan de Zuiderzee, scheep-
vaart, vischvangst, veeteelt, over-
blijfselen van het Oldehuus, van waar
men, uit naam der Bisschoppen van
Utrecht, het omliggend land plagt to
beheeren, 1100 inw.

VOLLEZEELE, Zuidbrab. d. arond.
Nivelles, 1277 inw.

VOLLONNE, Fr. cantons hoofdpl.
dép. Basses Alpes, arond. Sisteron,
aan de Durance, 1700 inw.

VOLLORRE, Fr. stadje, dép. Puy
de Dôme, 2 uur Z. O. van Thiers,
met het kerspel 5000 inw.

VOLMUNSTER, Fr. cantons hoofdpl.
dép. Moselle, nabij Bitché.

VOLO (*Golo*, *Iolcos*) Turk. stadje
van Rumeli, sapsdijkschap Tirhala,
met 1 kasteel, 5000 inw. en eene
sterk bezochte haven, aan de *Golf
van Volo*; 39° 28' N. Br.

VOLPE, kaaip aan de Noordkust
van het eil. Sardinië; 40° 4' N. Br.

VOLPEDO, Sard. vlek van Pie-
mont, prov. Tortona, 1000 inw.

VOLPERSDORF, Pruis. vlek, in
het Siles. regts. Breslau, 900 inw.

VOLPIANO, Sard. vlek van Pie-
mont, prov. Turin, 1642 inw.

VOLSK, Rus. stad, gouv. Saratow,
aan de Wolga, met eenig fabriekwe-
zen, handel, landbouw, een opvoe-
dings-instituut, 5000 inw.

VOLTA, Ven. Lomb. hoofdpl. van
een distr. deleg. Mantua, aan den
Mincio; groote riv. die de Afrik. Goud-
en Slavenkust vaneen scheidt. Zij is
met klippen en zandbanken bezet,
en vol krokodillen en rivierpaarden.

Op een eil. in haren mond, en aan weerskanten van denzelven, heeft zij Deen. vastigheden.

VOLTAGGIO, kleine Sard. vesting, in de Appenijnen, 5 uur N. van Genua, aan den Lemo.

VOLTANA, Spaan. pl. van Arragon.

VOLTERRA, Tosk. stad, prov. Pisa, met oude muren, een kasteel; dat ter staatsgevangenis dient, eene bisschopskerk, enige andere kerken en kloosters, 1 piaristencollegie, 1 seminar. 1 museum van Tosk. oudh. zoutwerken, veel kunstwerk in marmer en alabast, handel in de voortbrengselen der omstreken, zout- en minerale-bronnen, steengroeven en koolmijnen in de nabijheid en 5000 inw.

VOLTIERE (LA) Noordam. vlek van Kanada, aan de St. Laurens riv. Doven liet meer van St. Pierre.

VOLTORARA, zie **VOLTURARA**.

VOLTREGA, Spaan. vlek van Catalonie, omstreeks Vich.

VOLTRI, Sard. vlek, 3 uur W. van Genua, digt aan zee, met eene kleine haven en 1600 inw.

VOLTURNO, Sicil. riv. uit de Napolit. Terra di Lavoro, bij een kasteel van denzelfden naam, in de Golf van Gaeta vallende.

VOLUSKA, Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits Fiume, met eene ruime haven, tonijnvisscherij, handel in wijn, olie, enz. 770 inw.

VOLVIC, Fr. vlek, dép. Puy de Dôme, arond. Riom, 2100 inw.

VOMANO, Sicil. riv. die uit het Napolit. Abruzzo, nabij den Kerckelijken staat, in zee valt.

VONA, zie **BOONAIL**.

VONÈCHE, Nederl. d. prov. Namen, arond. Dinant, nabij Beauraing, glásblazerij, 650 inw.

VONGA, Rus. riv. die uit het gouv. Archangelsk in de Witte zee valt.

VONGES, Fr. vlek, dép. Côte d'Or, bij Dijon, met een kruidmolen.

VONIZZA, zie **VOINIZZA**.

VOORARLBERGSCHE (HET) zie **ARLBERG** en **BREGENZ**.

VOORBURG, Zuidholl. cantons hoofdpl. arond. 's Gravenhage, aan den straatweg van Delft naar Leyden, tusschen Veur en Rijswijk, welgebouwd, met 3 kerken, vele van achteren aan de Vliet uitkomende lusthuizen, veel doortogt, 1800 inw. De naam spruit uit een burg ter dek-

king van de pl. waarover zie **VEUR**, **VOORDE**, Nederl. d. van Oostvlaand. arond. Oudenaarden, 8½ inw.

VOORHOUT, Zuidholl. d. N. van Leyden, ruim 500 inw.

VOORMEZEEL, Nederl. d. van Westvlaand. nabij Yperen, 1000 inw.

VOORNE, Zuidholl. distr. tusschen den mond der Maas en het Haringvliet, aan den zeekant met duinen bezet, elders rijk van grond, van een straatweg tusschen Brielle en Helvoetsluis doorloopen; oulings, even als een d. op hetzelfde, *Oostvoorne* geheeten, in tegenoverstelling van het *West-* en *Zuidvoorne*, waarover zie **GOEREE**.

VOORSCHOTEN, Zuidholl. d. N. van Veur, aan den straatweg van Delft naar Leyden, met enige lusthuizen, het oude slot van Duivenvoorde, 2 kerken en 1100 inw.

VOORST, 2 Geld. dd. arond. Arnhem, 1 uur Z. van Deventer, 1400 inw. en arond. Zutphen, 360 inw.

VOORTHUIZEN, zie **BARNEVELD**.

VORCHEIM, Beij. vesting, Rezatkreis, met 5 kerken, 1 synag. verscheidene godshuizen, velerlei kunstvljt, handel, 2300 inw.

VORDE, Pruis. d. in het Westphalsche regtsg. Arensberg, waar men sterk in ijzer werkt.

VORDEN, Nederl. cantons hoofdpl. van Gelderl. arond. Zutphen, 2400 inw. Een bemuurd Pruis. stadje, in het Westphalsche regtsg. Minden, met 748 inw. en een Han. vlek, prov. Osnabrug, met linnenrederij en 714 inw. heeten *Vörden*.

VORDERGLAUCHEN, Saks. heerlijkheid der Schönburgen, in het Erzgebirge, met 1 slot en 5600 inw.

VORDERNBERG, Oostenr. vlek, in den Siermarkschen kreits-Bruck, met ijzerwerken en ruim 1500 inw.

VORDINGSBORG, Deen. stadje, op Zeeland, aan een ipham van den Grootten Belt, bemuurd, visscherij, na genoeg 1000 inw.

VORDONI, Turk. stadje van Mohrah, aan den Vasilipotamo.

VOREPPE, Fr. stadje, dép. Isère, 3 uur N. W. van Grenoble, fabr. van leder en hoeden, 2400 inw.

VOREY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haute Loire, 4 uur N. O. van Le Puy, ongeveer 1600 inw.

VORGTE, Nederl. pl. van Gel-

derl. tot Heerde behoorende.

VORLA, zie VOURLA.

VORNE, Pauzel. marktvlek, deleg. Bologna, op een berg.

VOROSPATAK, Oostenr. d. in het Zevenbergsche regtsq. Weissenburg, met zilverbijnen, welker erts ook goud oplevert.

VOROSVAGOS (*Cervenica*) Hung. d. regtsq. Saros.

VOROSVAR (*Rothenthurm*) Hung. vlek, regtsq. Eisenburg, met 1 slot.

VOROUX, 2 zeer kleine Nederl. dd. prov. en arond. Luik.

VORSFELDE, Brunsw. hoofdpl. van een distr. met 10,339 inw. aan den Aller, met brouwerijen, branderijen, landbouw, handel, 1250 inw.

VORSSELAER, Nederl. d. prov. Antwerpen, arond. Turnhout, nabij Herenthals, 1360 inw.

VORST, Nederl. d. prov. Antwerpen, arond. Turnhout, 1519 inw. Pruis. d. regtsq. Kleef, met 1 slot, fabr. van zijden lint, 1927 inw.

VOS EN NORDHORD, Noorw. distr. sticht van Bergen, 47,000 inw.

VOSGES (*Vogesen*) Fr. gebergte, dat een tak van het Jura gebergte is, en van Belfort af Westwaarts aan loopt. Uit hetzelfde ontspringen aan den eenen kant de Maas en Moesel, en aan den anderen de Sône. Hetzelfde geeft dus water aan de Middell. en Noordzee beide. Deszelfs toppen zijn, ofschoon niet zeer hoog, jaarlijks 9 maanden lang besneeuwd, en de landstreek, die door het gebergte beslagen wordt, en *Wasgau* heet, is vrij ruw en koud. Het bevat veel hout; en levert ijzer, lood, zilver, koper, steenkool, spiegelglas. Men vindt er minerale wateren; en veeteelt is er het voornaamste bestaanmiddel.

VOSGES (DÉPARTEMENT DES) Fr. dép. door de Vosges van het dép. Haute Saône gescheiden, en ten O. aan het dép. Bas-Rhin en ten N. van het dép. Meurthe grenzend, grootendeels berg en dal, met vele poelen, en riv. die er ontluiken, ruw, maar gezond van lucht, van delfstoffen en minerale wateren wel voorzien, en meerendeels geschikt voor veeteelt, dan voor landbouw. De 336,000 Roomschegez. inw. zijn van Duitse afkomst, en werken veel in ijzer, katoen en linnen. Uitgevoerd wordt er we, boter, kaas, huiden,

gedroogd oost, ijzer, ijzerwerk, timmer- en brandhout, garen, linnen, kant, katoenen, glas en aardewerk. Men is er in het kerkelijke en geregteijke aan den bisschop en het hooge geregtshof van Nancy onderhoorig. De arond. zijn Epinal, Remiremont, Mirecourt, Neufchâteau en St. Die.

VOSMAER, Nederl. d. van Zee-land, ten N. van Tholen.

VOSPOR, zie KERTSCH.

VOSSEFANG, Noorw. kerspel, sticht van Bergen, ruim 4000 inw.

VOSSELAER, Nederl. d. van Antwerpen, nabij Turnhout, 537 inw. en van Oostvlaand. arond. Gend, na genoeg 800 inw.

VOSSEM, Nederl. d. van Zuidbrab. arond. Leuven, 645 inw.

VOSSEN EILANDEN heet een deel der Rus. Aleuts, dat het naaste aan het schiereil. Alaska ligt, en Oonemak, Oonalaska, Oonella, enz. bevat.

VOSTIZZA (*Vistidscha*) Turk. vlek van Morah, 8 uur O. van Patras, aan de Golf van Lepanto, in 1817 door aardbeving bijna vernield.

VOTEMME, Nederl. d. prov. Luik, nabij de hoofdpl. 300 inw.

VOU-TCHANG-FOE, hoofdpl. der Chin. prov. Hoe-Khang, aan de blaauwe riv. met Hang-Yang-Foe tegenover zich ongeveer een miljoen inw. hebbende. Men vervaardigt er, onder anderen, papier van bamboes, en drijft zoo veel handel, dat de riv. dikwijls tot op 4 uur afstands met vaartnig opgevuld is.

VOU-TING, Chin. stad van den 2 rang, in Sjantong; 37° 55' N. Br.

VOU-TSI (*Voe-tsi*) Chin. stad van den derden rang, in Petsjeli.

VOUGA, Port. riv. van Beira, en stadje aan dezelve.

VOUILLÉ, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vienne, 3 uur N. van Poitiers.

VOUISSA, Turk. riv. van Albanie, die ten N. der Golf van Avlona, of Vallona, in zee uitloopt.

VOULU-VOULU, zie FOULE-POINTE.

VOUNEUIL, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vienne, 5 uur N. O. van Poitiers, aan de Vienne, 1300 inw.

VOURLA (*Vorla*) Turk. vlek van Anadoli, 8 uur W. van Smyrna, op een schiereil. aan de Golf van Smyrna, 2 afzonderlijke hoogtes beslaand,

van welke de eene door Turken bewoond wordt, en de andere 500 huizen van Grieken en 2 kerken bevat. In de golf heeten 2 eil. ook de *Vourlas* en bij de Europ. het *Lange* en het *St. Jans eil.*

VOUTE (*Voulte*) Fr. cantons hoofdpl. dép. Ardèche, 6 uur N. van Viviers, aan den Rhône, 1400 inw. Fr. vlek, dép. Hérault, 4 uur van St. Pons; Fr. vlek, met 1200 inw. 3 uur Z. van Brioude, dép. Haute Loire, waar er, 2 uur van Le Puy, een *la Voute de Polignac* ligt.

VOUTEZAC, Fr. vlek, dép. Corrèze, 3 uur N. W. van Brives, ongeveer 2100 inw.

VOUVANTES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Loire infer. 3 uur van Châteaubriant. In het dép. Vendée, arond. Fontenai, ligt een *Vouvant*.

VOUVRAY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Indre et Loire, 2 uur N. O. van Tours, aan de Loire, met 2500 inw. en meer andere Fr. pl.

VOUZIERS, Fr. hoofdpl. van een grond. met 47,000 inw. dép. Ardennes, aan de Aisne, 7 uur Z. O. van Rethel, met looijerijen, handel in koren en 1600 inw.

VOVES, Fr. cantons hoofdpl. dép. Eure et Loir, arond. Chartres, fabr. van katoenen kousen en mutsen, ruim 1000 inw.

VRACENE (*Vrasne*) Nederl. d. van Oostvlaand. arond. Dendermonde, in het land van Waas, 3 uur W. van Antwerpen, 4826 inw.

VRAGEREN, Nederl. d. van Gelderl. arond. Zutphen, 500 inw.

VRANA, Turk. vlek van Rumeli, sandsjakschap Kostendil, aan de Ooster Morawa, met 3000 inw. die veel ijzerwerk en uitnemende wapens maken; ook *Ujvarina*.

VRANDYK, Turk. vlek, aan de Bosna, in het Bosn. sandsjakschap Travnik, dat voorts een *Vraglovich* bevat. In het Bosn. sandsjakschap Banjaluka ligt aan de Oosteur. grenzen een *Vranograd*.

VRANTSIA, Moldav. distr. met eigene wetten en regters.

VRECOURT, Fr. vlek, dép. Vosges, arond. Neufchâteau, met 850 inw. die veel ijzerwerk maken.

VREDEN, Pruis. stadje in de Salmische heerlijkheid Ahuus, aan de riv. Ierkel, linnenrederij, chicoreifabr.

en na genoeg 2100 inw.

VREELAND, Nederl. pl. prov. en arond. Utrecht, bij Loenen, 700 inw.

VREESWIJK, Nederl. d. prov. en arond. Utrecht, aan het uiteinde van de vaart tusschen Vecht en Lek, met eene zware sluis, door welke men in de laatste riv. geraakt, 800 inw.

VREMDE, Nederl. dorp, prov. en arond. Antwerpen, 600 inw.

VREXEN, Waldeksch d. aan de Diemel, met een papiermolen.

VRIENDEN EILANDEN noemt men in den ruimsten zin, en met insluiting van de Fidji of Prins Willemseil. enz. een Archipel van Zuidelijk Polynésie, ten N. O. van Nieuw Zeeland, die ongeveer 150 eil. omvat, dat intusschen voor verre weg het grootste gedeelte onbewoonbare klippen en rissen zijn. Nieuw Zeelands ontdekker TASMANN ontdekte hier, behalve de Fidji eil. Middelburg, Rotterdam en Amsterdam, door de inw. *Eooa*, *Annamoeka* en *Tonga*, of het heilige *Tonga* (*Tongataboe*) geheeten, naar welk laatste en voornaamste sommigen den ganschen Archipel met den naam van *Tonga eilanden* bestempelen. Den bovenstaanden naam ontving hij van COOK, die de bevolking wel tot ontfutseling van eenig sterk begeerd goed aan vreemden geneigd, maar nogtans in den handel eerlijk en zeer vriendelijk vond; en goedaardig en welghumeud blijven de inw. in ons oog nog steeds, ofschoon hunne opperhoofden jegens hen daden van schrikkelijke wreedheid bedrijven, zich daaraan jegens hunne vijanden nog sterker schuldig maken, in 1806 al de maatschap van een Europ. schip, met uitzondering van den enkelen MARINER, die eenige jaren onder hen doorbragt, moorddadig ontzielden, en de Brit. zendelingen, die WILSON er liet, op aanhitting van een ontsnapt convict van Port Jackson, veelal eveneens vermoordden. Dit alles tuigt slechts van de barbaarschheid der gezegde opperhoofden, die de groote menigte er als een hooger slag van wezens beschouwt, welker zielen men wil dat bij hun verscheiden naar een doo denrijk vol gelukzaligheid overgaan, terwijl die der groote menigte door een vogel, die de ziel der wereld schijnt te verbeelden, opgegeten zou-

den worden. Die opperhoofden zijn in hoogere en lagere klassen verdeeld, en over allen te zamen heerscht op Tonga een Koning, die niet lang geleden ook de Fidji eil. aan zijne wijd-uitgestrekte heerschappij onderwierp, tot welke voorts, behalve Tonga, of Amsterdam, en Rotterdam en Middelburg, ook Kao, de Hapae eil. Tofooa, Hamoah, Vavao, Kootoo, Lara, de Howes eil. ruim 30 uur N. van Hapae, Keppels en Boscauens eil. die van LE MAIRE de namen van *Verraders* en *Kokos eil.* ontvingen, en meer andere vrij aanzienlijke eil. behooren. Men beschouwt hem als den eigenlijken bezitter van alles, van wien de hoogere en lagere opperhoofden het door hen becheerde in leen ontvangen. Nog boven hem eerbiedigt men intusschen van tijd tot tijd gekozene plaatsvervangers van de Godin der winden en andere Godheden, aan wie men offers brengt; en eindeloos groot is er het aantal van hoogere en lagere Goden. Er worden nu soms menschen uit de lagere klassen geofferd, en het bijgeloof veroorzaakt er andere misdrijven, maar de wellustgeene zoodanige als op Oaheite. De grooten alleen drijven er veelwijverij. Derzelver huizen onderscheiden zich door een grooteren omvang, maar zijn overigens ook zeer eenvoudig; hoe veel vernuft men er ook in het vervaardigen van grootere en kleinere kanoos; kleedingstoffen, wapens, enz. ten toon spreide. Met veel overleg bebouwt men het land, en men leeft voornamelijk van yams en plantanen. Men kweekt voorts kokos- en broodboomen, ander vruchtdragend geboomte, en bijzonderlijk de moerbezieboomen, waarvan men er kleedingstof bekomt, zamt een plantgewas, dat tenzelfden einde dient. Cook liet er eenig vee, dat verloren is gegaan; WILSON 8 geiten en 3 katten. Ratten eet er de groote menigte, benevens visch; schildpadden, gevogelte en varkens, worden er bijkans enkel door de grooten gegeten. Men maakt en drinkt er bij feesten eene soort van sterken drank, dien men er op eene zeer onzinnelijke wijze bereidt. Ook bij het bereiden van spijs enz. is de zindelijkheid er gering. Aan goed water heeft men op Tonga

II. DEEL. II. STUK.

groot gebrek. Grootelijks bemint men er gezellige bijeenkomsten, dans en zang. De taal is een tak van het Maleisch. De bevolking is meestal ligt bruin van kleur, en men schat den gezamenlijken Archipel op ongeveer 200,000 inw.

VRIES, Nederl. d. van Drenthe, en weinig ten N. van Assen.

VRIES (STRAAT VAN DE) zie COMPAGNIESLAND.

VRIESLAND, eene der Noordel. prov. van Nederl. ten W. van Groningen, Drenthe en Overijssel, aan den Zuid- en West- en Noordkant van de zee omgeven, en door zware dijken en paalwerk tegen haar beveiligd. In het N. O. kromt zich de zeeoever binnenwaarts tot een inham, waarin zich de grensriv. Lauwers ontlast. De verdere riv. zijn de Kuinre, Linde en Borne, welke zich oulings genoegzaam midden in het land, omstreeks Rauwerd, in een zeearm ontlastte, die tusschen Oostergo en Westergo Noordwaarts aan liep, en, metter tijd verslijkt, veel dusgenoemd *Nieuwland* heeft opgeleverd. Voorts werd het land oulings van het water, waarover zie VLIE, doorloopen. Dit scheidde het toen ver bewesten en bezuiden Staveren uitgestrekte gr. Staurie of Sturie van Westergo, onder welk laatste het overblijfsel van dat gr. vervolgens begrepen werd, toen men de prov. in Oostergo, Westergo en Zevenwouden, deelde. Zij is aan den Z. W. kant voornamelijk in Westergo vol meeren en poelen, die veel aal en andere visch opleveren. Het overige van Westergo bestaat uit een goeden kleigrond, zoo als Oostergo ook meereendeels. Zevenwouden bevat veel lager en hooger veen en houtgewas. De grond is er meestal venig en zandig. Men drijft er nogtans ook veel veeteelt, en bouwt voorts rogge, bockweit, haver, enz. Op de kleigronden leveren veeteelt en landbouw uitstekende voortbrengselen. Uitmend vallen genoegzaam alomme de Vriesche paarden, enz. De menigte van welgestelde landlieden zet aan de voornaamste markt. pl. een ongemeen welvaren bij. Men drijft in de prov. tevens velerlei fabriekwezen en kunstwerk, met veel scheepsbouw en scheepvaart. Zij is in de arond. Leeuwarden, Sneek en

G g g

Heerenveen, gedeeld, en bevat 11 dusgenoemde steden, 30 grietenijen en 185,000 inw. die meerendeels Gereform. en overigens Doopsgez. Roomschegez. enz. zijn.

VRIESCHE LOO, Nederl. d. van Groningen, arond. Winschoten, na genoeg 500 inw.

VRIEZEN noemden zich onder de Romeinsche heerschappij slechts de bewoners der zeekust tusschen het Marsdiep en de Eems, en van eenig land meer binnenwaarts, waar men voorts aan de Vecht Marsen, verder ten N. W. Frisiabonen, en elders wederom anders genoemde volksstammen vond, terwijl het tegenwoordige Oostvriesland door Cauchten bewoond werd. Nopens die Vriezen verneemt men uit de Romeinsche geschiedenis veel loffelijks, waarbij hunne nakomelingen veel fabelachtigs van soortgelijken aard gevoegd hebben, als er door een heer van leugenachtige Grieken aan het hoofd van de Romeinsche historie werd geplaatst. In latere eeuwen breidden de Vriezen zich Oostwaarts tot aan den Weser uit, ja, volgens *ALTINGS kaart van de 7 Vriesche Zeelanden*, zelfs tot aan de Elve. Van den anderen kant werd niet slechts het land der Marsen, Frisiabonen, Caninesaten en Batavieren, door hen bemagtigd, maar ook de verdere zeekust tot aan het Zwin. Hoe en wanneer een groot deel van dat land vervolgens den naam van *Friesland* afleide, vermeldt art. HOLLAND. Zeeland nam den zijnen aan, of hernam denzelven; en de prov. Groningen en Utrecht ontleenden den hunnen van hunne hoofdpi. maar de bevolking van al dit laatstgenoemde is des niet tegenstaande, uitgezonderd een heer van derwaarts verhuisde Duitschers, Zuidnederlanders, Franschen, enz. van Vrieschen oorsprong, en de Zuidhollanders stammen evenmin van de Batavieren af, als de gewaande stamvader der Vriezen uit Indie voortkwam. Voorts togen er vele Vriezen met de Saksen naar Engeland, uit welk land er vervolgens, om de overeenkomst der taal, zoo vele zendelingen ter bekeering van de Vriezen afreisden. Vele andere Vriezen begaven zich Noordwaarts aan; en het Frische haf aan de Oostzee schijnt zijnen naam al

mede aan dit volk verschuldigd te wezen, voor het welke de zeevaart steeds een spel was, ja nog is, en van welks vaak buitensporig drijven en volhouden men niet slechts in de Hoekschen, enz. maar ook in een JAN DE WIT, een WITTE DE WIT, enz. de sprekendste bewijzen vindt.

VRIEZEVEEN, Nederl. d. van Overijssel, in Twenthe, 2100 inw.

VRIJENBAN, Zuidholl. pl. nabij Delft, 750 inw.

VRIJHOEF, Zuidholl. pl. In Noordbrab. ligt een *Vrijhoeve Capelle*.

VROENHOVEN, Nederl. d. prov. Limburg, arond. Maastricht, ongeveer 1000 inw.

VROUWEN PAROCHIE, Nederl. d. van Vriesl. tot het dusgenoemde Bild behoorend, 800 inw.

VROUWENREGT, Zuidholl. pl. In Zeeland ligt een *Onzer Vrouwen polder* in het Z. O. van Zuidbeveland, en een in het Noordeinde van Walcheren.

VUCHT, Nederl. d. van Limburg, arond. Maastricht, 310 inw. Noordbrab. d. nabij 's Hertogenbosch, den naam aan de *Vuchter heide* gevend, na genoeg 1400 inw.

VUITEBEUF, Zwits. d. canton Waadland, distr. van Orbe, met een hol vol versteeningen.

VUKOVAR (*Wukovar*) Oostent. hoofdpi. van het Slavon. regtsg. Symie, aan den samenloop van Donau en *Vuko*, welke laatste de stad in tweeën deelt, met 1 kasteel, 2 Grieksche kerken, 1 Franciskaner klooster, wijnbouw, zijdeteelt en twijnderij, ongeveer 5700 inw.

VULKAAN EILAND, een der Austral. Koningin Charlottes eil. door anderen onder de Salomons eil. betrokken, met een vuurberg; 10° 25' Z. Br. 160° 55' O. L. Japansch eil. aan de Van Diemens straat; eil. in Dampiersstraat, aan de kust van Nieuw Brittanje; 5° 32' Z. Br. 143° 11' O. L. zie voorts VOLCANO.

VULKAANBAAI, inham aan de Z. O. zijde van het Kuril eil. Jesso, met 5 vuurbergen op den anders heerlijken oever.

VULTURARA (*Voltorara*) Sicil. stad, 22 uur N. O. van Napels, met 1 bisschop en 3800 inw.

VUREN, Nederl. d. van Gelderl. nabij Gerkum, 500 inw.

VURSTE, Nederl. d. van Oostvlaand.

arond. Gend, na genoeg 660 inw.
VUURLAND, zie **TERRA DEL FUEGO**.

VUURSCHE, Nederl. d. van Utrecht, arond. Amesfoort, aan de grenzen van het Gooiland, in *Hooge en Lage Vuursche* gedeeld.

VYNKT, Nederl. d. van Oostvlaand. arond. Gend, 1854 inw.

VYRIAT, zie **VIRIAT**.

W.

WAACKHAUSEN, Han. d. prov. Bremen, aan de riv. Haupte.

WAADLAND, Zwits. canton, aan het Geneefsche meer, in 1536, door het canton Bern aan Savoye ontworpen, en vervolgens tot 1797 in sterke afhankelijkheid gehouden, thans onafhankelijk, en Aristo-Democratisch bestuurd, door een grooten raad van 180 leden, die 12 jaren aanblijven, endan nog op nieuw verkiesbaar zijn; terwijl het uitvoerend bewind door een uit het midden van dien raad gekozenen Senaat van 13 leden geëfend word. De inkomsten waren in 1812 ongeveer 800,000 franken; de uitgaven stegen toen hooger. Het canton moet 2964 man aan de bondsarmee leveren, en heeft 142,000 Geref. en 3000 Roomschegez. inw. De hoofdpl. Lausanne heeft een Geref. seminarium, en Yverdon een instituut van **Pestalozzi**. De opvoeding wordt er over het geheel uitnemend behartigd. De landtaal is er Fransch. De grond langs het meer eene afwisseling van schoone heuvels en dalen, en nergens zeer bergachtig, maar aan den Oostkant kouder, dan aan den Westkant. Men bouwt er op lagere gronden koren, hennep, vlas, enz. elders wijn. Men kweekt velerlei vruchtboomen, en drijft eene goede veeteelt, en veel kunstvljt en transithandel. De voornaamste uitvoer is wijn, tabak, vee, edel en kaas. Koren wint men er niet genoeg voor de bevolking, en het groot aantal van vreemdelingen, dat er in de schoone oorden langs het meer een korter of langer verblijf leegt te houden.

WAAG (*Vag*) groote Hung. riv. die in het regtsg. van Liptau ontspringt, en 2 uur beneden Komorn in den Donau uitloopt, met vele waterval-

len. Denzelfden naam voert een Noorw. inham, waaraan de stad Bergen ligt.

WAAGOE, Deen. Ferroe eil. W. van Stromsoe; zie voorts **VAAGOE**.

WAAL, Beij. vlek, Oberdonaukreis, met 1 slot en 650 inw. Vermaarde Rijntak, die ten tijde van **CAESAR** Gallie van Germanie scheidde, maar door **NEVUS** afgedamd werd, en, na dat **CIVILIS** den dam had doorgestoken, andermaal verdween, zoo dat de Leydsche Rijn, ten tijde van **PTOLEMAEUS**, de Westelijkste Rijntak was, terwijl Gallie zich toen tot aan den Oostelijksten tak der riv. uitstrekte. Naderhand ging de dam, onzeker wanneer, op nieuw verloren, en herleefde de *Waal*, die, beneden den Bommelerwaard met de Maas vereenigd, den naam van *Merve* aanneemt. Eene nieuwe afdamming wordt door het bij **RIJN** vermelde ontwerp van den Generaal **KRAYENHOF** bestreden.

WAALHEM, zie **WAELEHEM**.

WAALIA, eenige gezamenlijke Abyss. dd. op een berg, N. van Gondar.

WAALRE (*Walre*) Noordbrab. d. 1 uur Z. van Eindhoven, 700 inw.

WAALWIJK, Noordbrab. d. 3 uur W. van 's Hertogenbosch, 1400 inw.

WAARA, Afrik. pl. van Tombuktoe.

WAARDEN, Nederl. d. van Zeeland, in het Z. O. van Zuidbeveland.

WAARDENBURG, Nederl. d. van Gelderl. arond. Thiel, 486 inw. Brafort, aan de reede van Fernambuco. Een Oldenb. kerspel, niet ver van de hoofdpl. met 2300 inw. heet *Wardenburg*.

WAARDER, Zuidholl. pl. in de omstreken van Woerden, 387 inw.

WAAS, een der Orkneys, ten N. van Schottl. *Land van Waas* heet een heerlijk Nederl. distr. van Oostvlaand. arond. Termonde, in het O. der prov. door de Schelde en de Vier ambachten van drie kanten begrensd, uit den aard niet zeer vruchtbaar, maar, uitnemend bebouwd, en vol kunstvljt en handel, de groote vlekken Beveren, Lokeren, St. Nikolaas, Tempesche, enz. liggen in hetzelfde.

WAATSCH (*Vazhe*) Oostenr. vlek van Illyr. in Krain, op een hoogen berg, 4 uur O. N. O. van Laybach.

WABASH, groote Noordam. riv. die 10 uur boven de riv. Cumberland in

den Ohio uitloopt, na de *Little Wash* opgenomen te hebben.

WABERN, Keurhess. d. van Niederhessen, 1 vorstelijk slot, 730 inw.

WACHATCHA, Noordam. riv. van Nieuw Orleans, in het distr. Opelousas, door de riv. Sabine opgenomen.

WACHA, Rus. riv. gouv. Tomsk, in de groote riv. Oby uitlopende.

WACHAU, Saks. d. in den kreits van Meissen, en d. nabij Leipzig.

WACHBACH, Wurtemb. d. Jaxtkreis, met vele Joden onder de 1050 inw.

WACHENHEIM, Beij. d. Rhein-kreis, 4 uur W. van Manheim, met drierlei kerken en 1740 inw. Hess. d. prov. Rhein, 500 inw.

WACHOVIA, Noordam. distr. van Noorcarolina, met meestal Hernhut-sche inw. en de dd. Salem, Bethany en Bethabara.

WACHSHOLM, zie WAXHOLM.

WACHSHURST, Bad. d. Kinzig-kreis, met ongeveer 1000 inw.

WACHSTEUT, Pruis. d. in het Erfurtsche, met 1 slot, 130 huizen en fabr. die hier en in de omstreken ongeveer 4000 menschen bezig houden.

WACHTEBEKE, Nederl. d. van Oostvlaand, arond. Gend, aan de Moerbekevaart, nabij Loochristi, 3288 inw.

WACHTENDONK, Pruis. stadje, regtsg. Kleef, aan de Niers, met een versterkt slot, fabr. 1170 inw.

WACHTERSBACH, Keurhess. stadje en hoofdpl. van eene heerlijkheid der ISENBURG, met 1 grafelijk slot, kousenweverij, 1100 inw.

WACKEN, Nederl. vlek van Westvlaand, arond. Cortryck, 2350 inw.

WAD (*Wadey*) naam, welken verscheidene Arab. riv. die in de Roode zee uitloopen, en nog meer andere, aan het hoofd van hunne onderscheidende benamingen voeren; ook *Wed.*

WADAN, Afrik. stad, in het N. van Fezzan, aan den weg van Tripoli naar Murzuk, met welgebouwde omstreken.

WADDEMARACHE, Ind. distr. van Ceylon, omstreeks Jafnapatam.

WADDEN (DE) noemt men het zeewater tusschen de Kusten van Vriesl. en Groningen, en Ameland en de verdere eil. ten O. van Ter Schelling.

WADDESDON, Eng. kerspel, gr. Buckingham, ruim 1000 inw.

WADDEWARDEN, Oldenb. kersp. kreits van Jever, 760 inw.

WADDINGSVEEN. heeten 2 Zuid-holl. d. aan de Gouwe, *Zuiden Noord* toegeenoemd, met 1200 en 450 inw. en veel fabriekwezen.

WADDINGTON, Eng. pl. van Yorkshire, West Riding, 1088 inw. Eng. kerspel van Lincoln, 727 inw. Een ander kerspel van Lincoln heet *Waddingworth*.

WADE'S POINT, Noordam. landpunt van Noordcarolina; 36° 7' N.Br.

WADEIJ, Arab. pl. van Yemen, 30 uur Z. Z. W. van Saade.

WADELIMEN, woeste en roofzieke Afrik. volksstam, in het N. W. van Biledulsjerid.

WADELINCOURT, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Doornik, 340 inw.

WADENOIJEN, Nederl. d. van Gelderl. arond. Thiel, 341 inw.

WADENSCHWEIL, Zwits. markt-vlek, canton Zurich, aan de Zuidzijde van het Zuricher meer, welgebouwd, met 1 slot, fabr. handel en na genoeg 5500 inw.

WADERN, Pruis. d. prov. Nederrijn, 6 uur O. Z. O. van Trier, 700 inw.

WADEROE, Zweed. eilandje, aan de Westkust; 56° 24' N.Br. 7° 56' O.L.

WADEY, Afrik. vorstendom, tusschen Fezzan en Bagherme. Eene ververschpl. aan den caravanenweg tusschen Kairo en Murzuk heet *Wadey el Latron*; een Arab. d. nabij den berg Sinai, met oudh. *Wadey Musa*; zie voorts WAD.

WADHAM, eenige kleine Noordam. eilandjes, aan de N. O. kust van Terre neuve; 40° 52' N.Br. 58° 30' W.L.

WADHURST, Eng. kerspel van Sussex, nabij Tunbridge Wells, 1800 inw.

WADJO (*Waju*) Oostind. landschap van Celebes, ten N. van Boni, door een aantal opperhoofden beheerscht, die uit hun midden een Patara voor het gemeenschappelijk krijgswind, en een Padenrang voor het overige bestuur kiezen, benevens een Matowra, die het opperste gezag bekleedt. Het land is natuurlijk sterk, en de inw. zijn welgesteld en dijnven veel handel.

WADMELAW, Noordam. riv. van Zuidcarolina, die het eil. St. John van het vaste land afscheidt; en eil. dat door eene brug met dat andere vereenigd is.

WADREAG, Afrik. landschap, in de Grootte woestijn Sahara, 2 armza-

lige stadjes en eenige dd. bevattend. Men betaalt er jaarlijks eene schatting van 40 Negers aan den Algerijnschen Bei van Constantina, maar is overigens onafhankelijk. Het eenige water vindt men er in diep gegravene putten.

WADSTENA, Zweed. stadje van Linköpingslän, aan het meer Wetter, met een vervallen slot, een lazareth, eenige kunstvljt en 1500 inw.

WADSWORTH, Eng. vlek van Yorkshire, West-Riding, 3500 inw. Een kerspel aldaar, met 467 inw. heet *Wadsworth*.

WADWAAL; Noordholl. pl. arond. Hoorn, nabij het d. Wognum.

WAELEHEM, Nederl. d. prov. Antwerpen, nabij Mechelen.

WAERBEKE, Nederl. d. van Oostvland. arond. Oudenaarden.

WAEREGEM, Nederl. vlek van Westvland. arond. Cortryk, 5200 inw.

WAERLOOS, Nederl. d. van Antwerpen, 2½ uur van de hoofdpl. 590 inw.

WAERMEERDE (*Warmaerde*) Nederl. d. van Westvland. arond. Cortryk, ongeveer 1100 inw.

WAERSCHOOT, Nederl. cantons hoofdpl. van Oostvland. 3 uur ten N. W. van Gend, linnenfabr. brouwerijen, branderijen, enz. 5400 inw.

WAESMUNSTER, Nederl. vlek van Oostvland. arond. Dendermonde, aan de Durme, ruim 4000 inw.

WAESTEN, zie **WARNETON**.

WAEVER, zie **WAVRE**.

WAFITB, laag en houtrijk Oostind. eilandje, W. van Waygioe, waar er voorts een *Wafwa* ligt.

WAGENBERGEN, Nederl. d. van Groningen, arond. Winschoten, ruim 500 inw.

WAGENDRUSSEL, Hung. vlek, regtsg. Zips, aan de Gölnitz, met tweederlei kerken en ijzermijnen.

WAGENINGEN, Nederl. cantons hoofdpl. van Gelderl. arond. Arnhem, nabij den Rijn, met aarden wallen, tabaksteelt, veelhandel, ruim 3000 inw. oulings *Vada*, naderhand een wagenburg van de Hunnen, die, toen in Nederl. nestelend, bij het Noordholl. Verona St. *Ursula* en dezer gezellinnen ombragten.

WAGHEN, Eng. kerspel van Yorkshire, East Riding; ook *Wawn*.

WAGING, Beij. vlek, Isarkreis.

WAGIOE, zie **WAYGIOE**.

WAGNAGUR, onafhankelijke Ind.

stad van Guzerat, aan zee; 21° 3' N. Br. 67° 4' O. L.

WAGNELEE, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Charleroi, 300 inw.

WAGRAM, Oostenr. d. 5 uur N. O. van Wenen, slag van 1809.

WAGSTADT (*Bilowce*) Oostenr. stadje, in den Morav. kreits Troppau, 1 slot, fabr. van laken, enz. 2400 inw.

WAGUR, Ind. distr. aan de Oostzijde van het land van Cutch, hoog, met veel hout en roofzieke Mohammed. inw. die genoegzaam onafhankelijk zijn.

WAHA, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Marche, 254 inw.

WAHABITEN, zie **ARABIE**, in het Supplement.

WAHI, Ind. Mahratten-stad van Visiapoer, met een eigenen Rajah, ongeveer 18 uur Z. van Poonah.

WAHITAHOE noemen sommigen een der eigenlijkste Marquesas eil. van Zuidelijk Polynesië, dat bij anderen *Tahuata*, of *Towata* heet, en door den ontdekker *Santa Christina* werd genoemd. Het is houtrijk en heeft ongeveer 7000 inw. 9° 55' Z. Br. 144° 2' W. L.

WAHL, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Diekirch, nabij Buschroodt.

WAHLSCHIED, Pruis. d. regtsg. Keulen, omstreeks Siegburg, 1900 inw.

WAHLSTADT, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Liegnitz, nabij de hoofdpl. in een Prinsdom verkeerdt.

WAHREN, Meklenb. Schwerinsch stadje, 7 uur W. N. W. van Strelitz, met 2 kerken, 1 synag. velerlei fabriekwezen, 4 jaarmarkten, 3900 inw.

WAHRENDORF (*Warendorp*) Pruis. kreitsstad, in het Westphaalsche regtsg. Münster, aan de Eems, bemuurd, 3 kerken, 1 kapel, 1 synag. eene klokkengieterij, meer andere fabr. veel handel in linnen, vee, koren, enz. uit de omstreken; 4200 inw.

WAHRING (*Wäring*) Oostenr. d. land Unter der Ens, viertel Unterwienwald, fabr. 1200 en met het kerspel 2500 inw.

WAILLET, Nederl. dorpje van Luxemburg, nabij Marche.

WAIBLINGEN, Wurtemb. hoofdpl. van een Oberamt, Neckarkreis, aan de Rems, 2300 inw.

WAIBSTADT, Bad. stadje, Neckarkreis, bemuurd, 1500 inw.

WAIDERSFELDEN, Oostenr. vlek; G g g 3

land Ob der Ens, Muhlviertel, met 2 glasblazerijen.

WAIDHAUS, Beij. vlek, Regenkreis, 612 inw. 1 glasblazerij.

WAIDHOFEN, Oostenr. stad, land Unter der Ens, viertel Oberwienerwald, aan de Ips, waar men veel ijzer- en staalwerk, en voorts ook goudsmidswerk, horloges en veel band vervaardigt, 3400 inw. ook *Baierisch Waidhofen*, in tegenoverstelling van *Böhmisch Waidhofen*, in dezelfde Oosteur. prov. aan de Taya, 22 uur W. N. W. van Wenen, met 1 slot, fabr. van linnen en band, katoenen, enz. handel in het linnen, dat men daaromstreeks in menigte weeft.

WAIGAMME, zie WAYGIOE.

WAIGATS, zie VAYGATS.

WAIL, Fr. cantons hoofdpl. dép. Pas de Calais, nabij Hesdin.

WAINFLEET, Eng. marktvlek, gr. Lincoln, niet ver van zee, aan eene ondiepe kreek, met eene Lat. school, kusthandel, en 1200 inw.

WALS, Nederl. d. van Zuidbrab. arond. Nivelles, 332 inw.

WAITSFIELD, Noordam. vlek van Vermont, gr. Washington.

WAITZEN (*Vacs*) Hong. bisschopsstad, in een zeer aangenaam en vruchtbaar oord, aan eene bogt van den Donau, tamelijk wel gebouwd, met eene fraaie hoofdkerk, meer andere kerken en kloosters, 1 seminar. en gymn. eene krijgsschool en eene stichting voor doofstommen, wijnbouw, veel handel in vee, 5200 inw.

WAITZENKIRCHEN, Oosteur. vlek, land Ob der Ens, Innviertel.

WAJIDA, Afrik. d. van Algiers, 9 uur Z. W. van Tlemsan.

WAJKA, zie VALKA.

WAJORA, Afrik. d. van Kaarta; 14° 48' N. Br. 11° 3' W. L.

WAJU, zie WADJO.

WAKE, Noordam. gr. van Noordcarolina, 17,600 inw. waaronder 5878 slaven, hoofdpl. Raleigh.

WAKE'S EILAND, in Noordelijk Polynésie een weinig ten Z. van Lamira.

WAKEFIELD, Eng. stad, gr. York, West Riding, in het hangen van een berg, aan de Calder, zeer wel gebouwd, met eene brug over de riv. eene fraaie doch niet groote markt, eene groote kerspelskerk met een hoogen toren, eene fraaie nieuwe kerk, een fraai societeitshuis, een

groot dolhuis, veel handel in steenkool, koren en wol voor de omstreken, waar er veel fabriekwezen gedreven wordt, 10,700 inw. Een Noordam. vlek van Nieuw Hampshire, gr. Strafford, met 1160 inw. heet ook *Wakefield*; en 2 pl. van dezen naam, in het Pensylv. gr. Bucks, met 1100 en 1300 inw. voeren de toenames van *Lower* en *Upper*.

WAKENITZ, Deen. riv. in het Lauenburgsche, die uit het Ratzeburgsche naar de Trave loopt.

WAKERING, 2 Eng. kersp. van Essex, *Great* en *Little* toegevoegd.

WALACHIE, Europ. landschap, tusschen de Oostenr. Bannaatgrenzen, Zevenbergen, Moldavie en Turkije, begrepen, van dit laatste door den Donau, en eenige Turk. vestingen ten N. van die riv. gescheiden, veel grooter, dan Moldavie thans is, en even als dit land beheerscht; tot dus ver door Phanarioten, met eene Albanische lijfwacht, thans door Hospodars, uit het midden der Bojaren. Men ondervindt er sterke uitersten van hitte en koude, en de grond is er ook ongelijk. Hy zou meestal uitnemend bebouwd kunnen worden, zoo dit land niet bij oorlog gestaag voor doortogt van Turksch krijgsvolk hloot stond; en de laatste onlusten hebben hetzelfde bovenal vreeselijk beadeeld. De bevolking laat zich niet schatten, maar bedraagt vast min dan 800,000 menschen. Men telt onder dezelve ongeveer 100,000 Zigeuners, die er grootendeels aan het smeden van ijzerwerk en lepels gezet worden. Verdere kunstlijst is er aldaar weinig. Koophandel wordt er voornamelijk door Grieken, Armeniers en Joden, gedreven. Uitgevoerd worden er paarden, varkens, runderen, schapen, wol, vlas, salpeter, zout, was, honig en wijn. De boeren bebouwen het land voor de Bojaren, dat er de eenige landeigenaars zijn; en landbouw wordt er allerslechtst gedreven. De vrouwen doen daaraan wel het meeste, en de mans leven gaarne werkeloos; uitgezonderd, dat zij het vee hoeden. Zij zijn veelal mager, kleeden zich op eene bijzondere wijze, spreken een zeer verbasterd Latijn, en sproten uit eene mengeling van hier weleer voor en na woonachtige volken. Hunnen

inborst beschrijft men zeer verschillend. Zij hebben de leer der Grieksche kerk aangenomen; even als nog veel meer andere lieden van denzelfden oorsprong in Moldavie, Zevenbergen, Galizie, Hongarije en meer andere deelen der Oostenr. heerschappij. Deze mede gerekend schat men al de gezamenlijke *Walachiers* op 2 miljoen; maar de lieden van dezen naam in Moravie zijn van eenen Slav. oorsprong. Even als Moldavie is Walachie in eene Zara de Suss en Zara de Schoss gedeeld. De hoofdpl. is Bucharest.

WALACHIE (KLEIN) Oostenr. distr. van Slavonie, van de stad Pögek tot aan Kroatie reikend, vlak, zeer vruchtbaar, maar nog veelal met bosch bezet, waarin er zich verscheurende dieren onthouden. De Walachiers, die het bewonen, leven meerendeels van veeteelt.

WALAJA (Abadnagur) Ind. stad van Carnate, aan den Palar in een vruchtbaar oord. Vele goederen gaan hierover, op ossen, uit Mysour naar de Oostkust van het Ind. schiereil. 12° 40' N. Br. 73° 11' O. L.

WALAKA, Abyss. prov. ten N. van Sjoa, laag, vruchtbaar, maar ongezonder, en thans in de handen der Gallas.

WALBECK, Pruis. vlek, in het aks. regts. Maagdenburg, aan den Aller, pijpenbakkerij; enz. 844 inw.

WALCHBERG, Oostenr. d. in den Stiermarkschen kreits Judenburg, met zilver- en kopermijnen, enz.

WALCHEREN, Nederl. eil. van Zeeland, tusschen de buitenmonden van Ooster- en Westerschelde, voor de beide Bevelanden ten voormuur verstrekkend, tamelijk hoog van grond, aan den buitenkant door eene duinenreeks en den Westkappelschen dijk, elders wederom door andere dijken beveiligd, nevens Middelburg, Vlissingen en Vere, de smalsteden Arnemuiden, Westkappel en Domburg, en verscheidene dd. bevattend. Men bouwt er schoone tarwe, meekrap, enz. Het stilstaand regenwater in kanalen en groeven, de Middelburgsche haven, enz. maken er de lucht binnenwaarts in het najaar vrij ongezond. Aan den buitenzoom schijnt dezelve zulks minder te zijn.

WALCOT heeten verscheidene Eng. pl. met name een zeer volkrijk kerspel, nabij Bath, in Somerset.

WALCOURT, Nederl. cantons hoofdpl. van Namen, arond. Philippeville, bemuurd, ongeveer 750 inw.

WALCZ, zie **DEUTSCH KRONE**.

WALD, Pruis. d. in het Klevebergsche regts. Düsseldorf, fabr. van ijzerwerk, katoenen, enz. Zwits. vlek, canton Zurich, met 3200 inw. waaronder vele bleekers, wevers, horlogemakers, enz. Zwits. d. canton Appenzell, 1800 inw. Oostenr. heerlijkheid, land Unter der Ens, viertel Oberwienerwald, aan **JEROME BONAPARTE** toebehoorend, en meer andere pl.

WALD-HWOZD, Boh. distr. kreits van Prachin, met een bijzonder slag van inw. dat eenige voorregten geniet en veel kunstvljt drijft.

WALDAI, Rus. kreitsstad, gouv. Novogorod, aan een meer en nabij een gebergte van denzelfden naam, met 3 kerken; fabr. en 3000 inw.

WALDALGESHEIM, Pruis. d. in het Nederrijnsche regts. Koblenz, 627 inw. en eene ijzergieterij.

WALDANGELOCH, Bad. d. Neckarkreis, met 840 Luth. inw.

WALDASCHAFF, Beij. d. Untermainkreis, aan den Aschaff, 1000 inw.

WALDAU, Pruis. d. van het Siles. regts. Liegnitz, in een *Ober- en Nieder-Waldau* gedeeld, met linnenrederij en 1671 inw. Pruis. d. in het Erfurtsche, waar men veel houtwerk vervaardigt.

WALDBACH, Fr. d. dép. Haut Rhin, met veel kunstvljt, en een laatstelijk veel verbeterden landbouw, in een ruw en natuurlijk onvruchtbaar oord.

WALDBILLIG, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Diekirch. In het arond. Luxemburg ligt een *Waldbredimus*.

WALDBURG, Wurtemb. gr. aan de *TRUCHSESSEN* toebehoorend, in den Donaukreis, met 26,500 inw. Het bestaat uit verscheidene afzonderlijke heerlijkheden.

WALDDORF, Bad. stadje, Neckarkreis, bemuurd, met tabaksbouw en 1765 inw. Wurtemb. d. Schwarzwaldkreis, 1200 inw. 5 Hamburger dd. met 1900 inw. heeten *die Walddörfer*.

WALDEBA, Abyss. d. een weinig ten Z. W. van Sire.

WALDECK, Duitsch vorstendom, in Westphalen, uit de gr. Waldeck en Pyrmont bestaand, en den naam van een bergstadje met 900 inw. ontleend, welks slot in puinhoopen ligt.

Beide gr. te zamen bevatten ongeveer 47.000 meestal Luth. inw. en brengen na genoeg 500,000 gulden op. De vorst onderhoudt 400 man krijgsvolk. Hij resideert te Arolsen; maar Korbach is de hoofdpl. des lands, dat in 3 Oberamten gedeeld is. Hetzelve is hoog van grond en deels rotsachtig. Men bestaat er van landbouw, veeteelt, kunstvljt, en arbeid aan bergwerken, die koper, ijzer, lood, marmer en leijen opleveren. Gezondheidsbronnen vindt men er te Pymont en te Wildungen. Een tak van het Vorstenhuis, die goederen in het Wurtemb. bezit, voert den titel van *Graaf van Waldeck*. De Vorst van Waldeck is lid van het Duitsche Verbond.

WALDEGRAVE'S EILANDEN, 2 rotsige eilandjes aan Nieuw Hollands Zuidkust, tot de Investigators groep behorende; 33° 35' Z. Br.

WALDELEIM, Marokk. stad, met 10,000 inw. in het rijk van Suse.

WALDENBUCH, Wurtemb. stadje, Neckarkreis, met 1 slot en 1400 inw.

WALDENBURG, Wurtemb. stadje der HOHENLOHES, in den Jaxtkreis, op een berg, met 1 slot en 1050 inw. Saks. hoofdpl. van eene Schönburgsche standsheerlijkheid, in het Erzgebirge, met een fraai slot en tuin, velerlei fabriekwezen, 3000 inw. en over een riviertje het d. *Altstadt Waldenburg*, met vele pijpen- en pottebakkers; zie voorts **WALLENBERG** en **WALLENBURG**.

WALDENRATH, Pruis. d. in het Nederrijnsche regtsg. Aken, 1600 inw.

WALDENSBURG, Keurlhess. d. in het Isenburgsche, doorgevlugte Waldenzen uit Piemont gebouwd.

WALDENZEN (*Vaudois*) naar zekeren koopman van Lyon, die, uit het Waadland afkomstig, **PIERRE DE VAUD** of **PETRUS WALDUS** heette, genoemde Protest. gezindheid, welke 3 Alpenvalleijen, aan de Fr. grenzen, in Piemont bewoont, en voormaals nog eene vierde bewoonde. Die 3 valleijen voeren de namen van *Lucerne*, *Perosa* en *St. Martino*. Zij bevatten gezamenlijk ongeveer 20,000 Waldenzen. Vele lieden van deze gezindheid hebben zich, om de vervolgingen, welke haar troffen, in Protest. landen nedergezet. Diegene, welke in de valleijen bleven, en laatstelijk

onder het Sard. bewind terug keerden, verloren toen vele regten, welker oefening het Fr. bewind hun, even als aan de eigene Fr. Protest. had toegestaan, en de besoldiging van hunne leeraars. Zij drijven land- en wijnbouw, en vee- en zijdeteelt.

WALDERBACH (*Walterbach*) Beij. d. Regenkreis, aan de Regen.

WALDERHOG, Noorw. zeeplaatsje, sticht van Drontheim, met scheepvaart, visscherij en handel in koren.

WALDERSDORF, Oostpruis. d. regtsg. Koningsberg, kalkbrandeij.

WALDERSHOF, Beij. vlek, in den Mainkreis, 920 inw.

WALDERSWICK, Eng. visschersd. van Suffolk, aan eene baai van deszelfs naam, waarin de riv. Blythe valt. In de 15 eeuw handelde men van hier sterk op IJsland, de Ferroe-eil. en het verdere Noorden.

WALDFEUCHT, Pruis. vlek, in het Nederrijnsche regtsg. Aken, 820 inw.

WALDFISCHBACH, Beij. marktplek, Rheinkreis, 780 inw.

WALDGIRMES, Hess. d. van Oberhessen, met ruim 700 inw.

WALDHEIM, Saks. stadje, kreits van Leipzig, met eene lange bedekte brug over de Zschopau, een bergslot in de nabijheid, een groot werkhuis, velerlei fabr. 1800 inw. Boh. d. kreits van Pilsen, met glasblazerijen, enz.

WALDHUTTE, Oostenr. d. land Unter der Ens, viertel Unterwienerwald, ongeveer 1200 inw.

WALDKIRCH, Bad. stadje, in den Treisamlreis, met eenige granaatslijpers, en velerlei andere kunstvljt, handel in vee, enz. 2000 inw. Saks. d. in het Erzgebirge, waar men veel houtwerk en speelgoed vervaardigt.

WALDLEININGEN, Beij. d. Rheinkreis, 1763 inw.

WALDMICHELSBACH, Hess. d. prov. Starkenburg, fabr. 1100 inw.

WALDMOHR, Beij. vlek, Rheinkreis, in het Tweebrugsche, met 1 slot en 6 koolmijnen.

WALDMUNCHEN, Beij. stadje, Regenkreis, aan de Schwarz, met 1 koningsslot, fabr. 950 inw.

WALDNIEL, Pruis. d. regtsg. Kleef, tweederlei kerken, 1040 inw.

WALDOBOROUGH, Noordam. zeepl. van Maine, gr. Lincoln, met veel scheepvaart en 2160 inw.

WALDOE, een der Rus. Alandseil.

WALDORF, Pruis. d. in het Klevebergsche regtsg. Keulen, wijnbouw.

WALDRON, Eng. d. van Sussex.

WALDSASSEN, Beij. vlek, Mainkreis, met een prachtig slot en tuin, veel kunstvljht, 1525 inw.

WALDSEE, Wurtemb. stadje van de TRUCHSESSEN, Donaukreis, aan een meer van denzelfden naam, met 1 vorstelijk slot en 1400 inw.

WALDSHUT, Bad. stadje, Treisamkreis, bemuurd, 2 Roomsche kerken, 1 klooster, 1100 inw.

WALDSTADTE (VIER) zie VIER WALDSADTE.

WALDSTEIN (*Wallenstein*) Boh. vorstenhuis, zijnen naam van een bergslot ontleenend, welgegoed, en in 2 takken gedeeld.

WALDSTETTEN, Beij. marktvlek, Oberdonaukreis, met 2 sloten en 700 inw. Würtemb. d. Jaxtkreis, 1500 inw. Bad. d. Main und Tauberkreis, 600 inw.

WALDTHURN, Beij. vlek, Regenkreis, met een Vorstelijk slot en zijdeweverij, 720 inw.

WALDUBBA, Abyss. landstreek, in het Z. des lands, aan de Takazee, vlak en deels moerassig, met vele Sjanggalas en Joden.

WALD-ULM, zie ULM.

WALEFFE (LES) Nederl. d. van Luik, arond. Hoei, 453 inw. In de nabijheid ligt een *Vieux Waleffe*.

WALEN is eigenlijk zoo veel, als *Galen*, of *Gallen*, maar men geeft dien naam thans bij uitsluiting aan de Fr. sprekende Nederlanders, welker tongval men het *Walsch* pleegt te noemen. De G wordt hier eveneens met eene W verwisseld, als in die benaming van Noordelijk Italie, waarover zie ITALIE, en als in het Eng. *Wales*, Fr. *Galles*, waarover zie WALLIS.

WALEN (EL) Afrik. pl. in het land van Tuat, W. van Gadames.

WALENI, Walach. vlek, in de Zara de Schoss, aan den weg naar Zevenbergen, met 1 zoutmijn.

WALES, zie WALLIS.

WALES (POINT) landpunt aan Amerika's Westkust; 54° 42' N. Br.

WALET, Afrik. stad van Beeroe, 10 dagreizen van Benown, iets verder van Tombuktoe; en, naar hetgene men MUNGO PARK berigtte, grooter dan deze laatste stad.

WALFERDANGE, Nederl. dorpje

van Luxemburg, niet ver van de hoofdpi

WALFF, Fr. d. dép. Bas-Rhin, omstreeks Bar, 1072 inw.

WALGRUND, eil. in den Botnischen zeeboezem; 63° 13' N. Br.

WALHAIN-ST. PAUL, Zuidbrab. d. arond. Nivelles, 1050 inw.

WALHAM GREEN, Eng. buurt van Middlesex, nabij London.

WALKENAAM, Zuidam. eil. in den mond van den Essequibo, met veel bouw van koffij en suiker.

WALKENRIED, Brunsw. amt, met 5700 inw. en klein vlek aldaar.

WALKER'S KEY, een der kleinste Westind. Bahamas; 26° 50' N. Br. *Walker's cove* en *Point Walker* heeten een inham van Behm's Canal; en eene landpunt van King' island, beide aan Amerika's Westkust, op 55° 42' en 51° 57' N. Br.

WALKJ (*Valki*) Rus. kreitsstad; gouv. Slobodsk-Ukraine, aan de Moscha, met branderijen, handel in vee, tuin- en akkerbouw, 9300 inw. *Walk* heet daarentegen een Rus. stadje, gouv. Lyland, met 1 Lat. school en 900 inw.

WALLACE, Noordam. eilandje, aan de kust van Zuidcarolina; 33° 54' N. Br.

WALLACETOWN, Schot. vlek, gr. Air, nabij Newton upon Air, nieuw gebouwd, 1500 inw.

WALLASEY, Eng. eil. van Essex, door een dijk tegen de zee beveiligd.

WALLBOSTLE, Eng. vlek van Northumberland, een weinig W. ten N. van Newcastle upon Tyne.

WALLDORF, Saksen-Meiningsch d. aan de Werra, met 3 sloten, en 318 Israëlieten onder de 1046 inw.

WALLDURN (*Wallthüren*) Bad. stadje van de LEININGENS, Main- und Tauberkreis, met 1 slot, landbouw, veeteelt, enz. 2440 inw.

WALLENBERG (*Waldenburg*) Pruis. kreitsstad, in het Siles. regtsg. Breslau, met tweederlei kerken, fabr. 1850 inw.

WALLENBURG (*Waldenburg*) Zwits. hoofdpi. van een distr. cantón Basel, in een eng dal, met een bergslot, pottbakkerijen, looijerijen, enz.

WALLENDORF, eene der Hung. Zestiensteden. regtsg. Zips, 2400 meest Luth. inw. Hung. vlek, regtsg. Beregh, en 2 Duitsche dd.

WALLENSTADT, Zwits. stadje; canton St. Gall, aan een meer van

dezzelfs naam, met scheepvaart en veel transithandel.

WALLENSTEIN, zie WALDSTEIN.
WALLERBACH, Boh. d. kreits van Prachin, linnenreederij; zie voorts WALDERBACH.

WALLERFANGEN, zie VAUDRE-VANGE.

WALLERN, Boh. vlek der SCHWARZENBERGEN, in den kreits van Prachin, met 1 slot, glasblazerij en 1700 inw. Hung. vlek, regtsg. Wieselburg.

WALLERSDORF, Oostenr. vlek, land Unter der Ens, vicielt Untermanhartsberg, ongeveer 1700 inw.

WALLERSTEIN, Beij. vlek der OERTTINGENS, in den Rezatkreis, met een vorstelijk slot en 1230 inw.

WALLHAUSEN, Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Merseburg, met 1 slot en 887 inw. Pruis. d. in het Nederrijnsche regtsg. Koblenz, met 1 slot van de DALBERGEN en 750 inw. Han. vlek, prov. Calenberg, aan de Saal, 652 inw. gemeenlijk *Wallensen*.

WALLI, Afrik. Negerstaat, op den Noordoever der Gambia, tusschen Yani ten W. en Woolli ten O.

WALLIMORE, Ier. vlek, gr. Westmeath, met linnenreederij.

WALLINGFORD, Eng. vlek, gr. Berkshire, met eene lange, zeer oude en schoone, brug van 19 bogen over de Theems, 3 kerken, eenige bedehuizen, weeshuizen, enz. handel in mout en koren, 1900 inw. De plaats was voormaals bemuurd, en had een sterk kasteel. Een Noordam. vlek van Vermont, gr. Rutland, met 1586 inw. en een van Connecticut, gr. New Haven, met 2325 inw. heeten ook *Wallingford*; en 4 Eng. pl. voeren den naam van *Wallington*.

WALLIS, Hoogd. naam van het ook *Walliserland*, en in het Ital. *Vallese*, geheetene Zwits. *Valais*; zie voorts BALIZE.

WALLIS, dusgenoemd Prinsdom, in Grootbritannien, ten W. van Engeland, door het Ier. kanaal aan den Noord- en Westkant bespoeld, en ten Z. door het Verkeerde kanaal. Het hier gelegene Eng. gr. Monmouth p'agt, met eenige deelen van de elders aan Wallis grenzende Eng. gr. Hereford, Shrop en Chester, ook tot het in menig opzigt ganschelijk in Engeland ingelijfde gewest te behooren, toen dit eigene Koningen had.

De Romeinen vonden er Ordoviren en Siluren, die zij ten onder bragten. Toen de Saksen Engeland vermeesterden, weken de Britten deels naar het Fr. Bretagne, deels naar Cornwallis, het eil. Man, en andere Westelijke deelen van Grootbritannien, maar grootendeels naar het door de Saksen *Wales*, en door de Fr. *Galles*, genoemde landschap, dat vervolgens 6, maar na 843 slechts 1, en naderhand 2 Koningen van Z. en N. Wallis had. In 1285 werd het land door den Engelschen Koning EDUARD I. bemagtigd. Deszelfs inw. noemen zich *Cymren*, of *Kymren*, en geven aan de Eng. den naam van *Sasenoch*, of *Saksen*. Dezen geven hun wederom, uit hoofde van den Belgischen en verderen Gallischen oorsprong der Britten, den naam van *Welshmen*. Hunne taal is genoegzaam dezelfde, als die van het Fr. Bretagne, doch gaat, zoo als daar onder het Fr. ook hier onder het Eng. meer en meer verloren. Men heeft inmiddels ongeveer 200 in dezelve vervatte gedrukte boeken. Voorts onderscheidt zich de landaard nog in menig ander opzigt, van zijne naburen. Ongemeen schat men er lange geslachtregisters. De mans zijn er veelal rond, vol en blozend, van aangezigt, plegmatisch, doch rond en gul van inborst. Zij beminnen de gezelligheid ver boven den arbeid, maar de vrouwen zijn levendig en werkzaam. Zij vervaardigen vele wollen kousen, en spinnen veel wol, waaruit gansch op zich zelven staande wevers er flanel bereiden. Verdere kunstvljft drijft men er weinig, uitgezonderd eenige weverij van lakens en katoenen, en het maken van handschoenen, blik, ijzer en koper, uit het erts der menigvuldige bergen, welke in 3 voornamen reeksen door het land loopen, en takken door hetzelfde spreiden. Dezelve leveren voorts eenig lood en veel steenkool en leijen op, maar zijn voor den landbouw min gunstig. Nogtans bouwt men in de valleijen koren, aardappelen, enz. genoeg voor het land, welks uitvoer, behalve koper- en ijzerwerk, blik, enz. voornamelijk uit boter, kaas, magere ossen, en varkens, een weinig gerst en haver, visch, oesters, enz. bestaat. Wegen en kanalen worden er tot

bevordering van den handel meer en meer aangelegd. Wallis heeft vele goede havens, en vele andere, die verbeterd zouden kunnen worden, zoo men er veel buitenlandschen handel dreef; maar deze is er nog slechts in de geboorte. Vrij druk vaart en vischt men er inmiddels langs de kust; en het deel van Milfordhaven aan de Zuidzeesche walvischvangst schijnt de reden, waarom Nieuw Hollands Oostkust den naam van *Nieuw Zuid-Wallis* ontvangen heeft. Over Noord-Wallis, en de daaraan palende eil. Anglesey en Holyhead, is er veel doortogt en doorvoer uit Engel. naar Ierl. Lucht en grond zijn in Noord-Wallis min gunstig, dan in het Zuid-deel des lands. Men vindt er vele bergstroomen en romaneske oorden, maar weinig hout. De bevolking was, volgens sommigen, in 1811 na genoeg 608,000 menschen. Andere opgaven luiden, dat Engeland en Wallis te zamen, na in 1700 slechts $5\frac{1}{2}$ miljoen inw. te hebben gehad, in 1750 een miljoen meer en in 1770 nog een miljoen meer hadden; en men schatte beide landen te zamen in 1790 op 8,675,000, in 1801 op 9,168,000, en in 1811 op 10,488,000, waarvan 632,600 tot Wallis behoorden; maar laatstelijk vond men, volgens dezelfde schrijvers, in Wallis slechts 544,375 menschen; ofschoon de bevolking van Ierl. thans veel grooter moet zijn, dan wij ze in art. BRITTANJE geschat hebben. Die van Wallis behoort, uitgezonderd eenige Methodisten en Roomschez. tot de Anglicaansche kerk, en heeft 4 bisschoppen, 2 geregtstkreitsen in het Justitiele, en een Lord-Lieutenant voor elk der 12 gr. Denbigh, Flint, Montgomery, Anglesey, Caernarvon, Merioneth, Brecknock, Cardigan, Caermarthen, Glamorgan, Pembroke en Radnor. In het Brit. lagerhuis zitten er 24 gedeputeerden van Wallis. Pembroke kan eenigermate als des lands hoofdpl. worden aangemerkt.

WALLIS (NIEUW ZUID) heet Nieuw Hollands Oostkust, om de bij WALLIS vermelde reden. Eveneens, of *New South Wales*, noemen de Eng. tevens het ten Z. van de Hudsons baai gelegen deel van het door hen meermalen *Nieuw Brittanje* ge-

noemd uiterst Noorden van America; en zij geven den naam van *New North Wales* aan het land ten N. van de baai.

WALLIS ARCHIEPEL (PRINS VAN) zie PRINS VAN WALLIS ARCH.

WALLIS'S BAY noemen de Eng. een inham in de Straat van Magellaan. *Wallis's island* is bij hen een Austral. eilandje, aan de Z. O. kust van Nieuw Ierland, en een eil. ten N. van de Vrienden eil. dat van een rif omgeven, houtrijk, met een sterk en levendig menschenlag bevolkt, en op $13^{\circ} 18' Z. Br.$ en $177^{\circ} 45' O. L.$ gelegen is.

WALLISFURT, Pruis. d. in het Siles. regtsgr. Breslau, met een slot, fabr. gezondheidsbron, 617 inw.

WALLKILL, Noordam. vlek, van Nieuw York, gr. Orange, 4200 inw. en riv. die bij het Nieuw Yorksche Kingston in den Hudson uitloopt.

WALLOE, Afrik. zeepl. aan de Ivoorkust; $5^{\circ} 20' N. Br.$

WALLOP, 2 Eng. pl. van Southampton, *Over en Nether* toegenoomd. Een Noordam. eil. aan de kust van Virginie heet *Wallop's island*; $37^{\circ} 48' N. Br.$

WALLS AND FLOTA, Schot. kerspel, uit een deel van het Orkney's eil. Huy, het eil. Flota, en meer andere eilandjes bestaand, met 1084 inw.

WALLS AND SANDNES, Schot. kerspel, uit de 2 Westelijkste gedeelten van het Hitsche Mainland en 2 kleine eilandjes bestaand, 1800 inw.

WALLSDORF, zie WALSDORF.

WALLSEND, Eng. vlek van Northumberland, 1626 inw.

WALLTHUREN, zie WALLDURN.

WALLUBGHUR, Ind. bergvesting van Visiapoer, thans Britsch.

WALMER, fraai en aangenaam Eng. d. op de kust van Kent, een weinig Z. van Deal, met *Walmer Castle*, waar de Lord Warden der Cinque ports resideert, en 2200 inw.

WALMERSLEY, Eng. vlek van Lancaster, 2600 inw.

WALNEY, Eng. eil. in het Iersche kanaal, aan de kust van Lancaster, met 3 kleine dorpjes.

WALOUGA, kleine Afrik. zeepl. aan de Bogt van Guinee, in Whidali.

WALPO, Oostenr. vlek van Slavonie, 5 uur W. ten N. van Essek, met een fraai slot en park, enz. *Walpo Taro* heet eene klip in de West-

ind. zee aan den Mosquitos oever; 14° 36' N. Br.

WALPOLE, 2 Eng. kersp. in Norfolk, nevens elkanderen *St. Andrew's* en *St. Peters* toegeuoemd; Eng. kerspel, gr. Suffolk; Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Norfolk, 1098 inw. vlek van Nieuw Hampshire, gr. Cheshire, door eene brug over den Connecticut met Westminster vereenigd, 1894 inw. Eene kaap aan Amerika's Westkust, op 57° 17' N. Br. heet *Point Walpole*; en een Austral. eil. nabij Nieuw Caledonie. voert den naam van *Walpole's island*.

WALRE, zie WAALRE.

WALSALL, zeer welvarend en bloeiend Eng. vlek, gr. Stafford, op eene aangename hoogte, met fabr. van ijzer- staal- en pletwerk, inzonderheid voor zadelmakers, 11,200 inw.

WALSCH (*Walecz*) Boh. vlek, kreits van Elubogen, met een fraai slot en park, en 134 huizen.

WALSCH BIRKEN, Boh. d. kreits kreits van Prachin, 1 slot, 166 huizen.

WALSCHÉ CONFINIEN, Oostenr. landschap, in het Z. van Tyrol. aan Noordelijk Italie, of Walschland, grenzend, meestal van Italianen bevolkt, en de kreitsen van Roveredo en Trento vormend.

WALSCHLEBEN, Pruis. d. 2 uur N. van Erfurt, 1100 inw.

WALSDORF, Beij. d. Mainkreis, nabij Bamberg; Nass. marktvek, 1 uur N. van Idstein, met 600 inw. en een *Walrabenstein* in de nabijheid.

WALSH, sterk uitkomende punt der Z. W. kust van Nieuw Guinee, aan den Wester ingang der Straat van Torres, met klippen voor zich; 8° 15' Z. Br. 132° 15' O. L.

WALSHAM, Eng. marktvek van Norfolk, 2 uur van zee, 2000 inw. door den toenaam *North* van een *South Walsham* met 536 inw. in hetzelfde gr. onderscheiden. Een *Walsham in the Willows*, gr. Suffolk, heeft 948 inw.

WALSINGHAM, Eng. marktvek van Norfolk, aan een riviertje, dat 2 uur ten N. in zee valt, 1000 inw. Een *Little Walsingham*, in de nabijheid, heeft er 350. Kaap *Walsingham* heeten 3 Noordam. landpunten, op 62° 36' N. Br. 82° 41' W. L. 62° 50' N. Br. 69° 52' W. L. en 64° 16' N. Br. 70° 54' W. L.

WALSOKEN, Eng. kerspel van

Norfolk, 4 uur van Lynn Regis, ongeveer 900 inw.

WALSRODE, Han. stadje, nabij Zelle, met veel kunstvljht, 1440 inw.

WALSTADT, 2 Beij. dd. Untermainkreis, aan weerskanten van den Main, 1 uur Z. van Aschaffenburg, met de onderhoorigheden 3900 inw.

WALTDORF, Bad. d. Neckarkreis, 2 uur Z. W. van Heidelberg.

WALTER-NIENBURG, Pruis. d. in het Saks. regtsg. Maagdenburg, met een slot van den Vorst van Anhalt-Dessau en 536 inw.

WALTERSCHWYL, Zwits. stadje, canton Zug, gezondheidsbron.

WALTERSDORF, 5 Pruis. dd. in het Siles. regtsg. Breslau, waarvan 2 bij elkanderen, *Alt* en *Neu* toegeuoemd, te zamen bijkans 1800 inw. hebben, een in den kreits van Glatz, *Rath* toegeuoemd, 546 inw. en twee in den kreits van Waldenburg, *Lang* en *Wuste* toegeuoemd, 754 en 1124 inw. en het laatste een schoon slot en linnenrederij. Elk een slot hebben

een Oostenr. *Ober-* en *Unter Waltersdorf*, in het land Unter der Ens, viertel Unterwienerwald. Een *Alt-* en *Neu-Waltersdorf*, in de Saks. Lausnitz, heeft vele wevers; en er worden aldaar vele weefstoelen, enz. gemaakt. *Waltersdorf* heet voorts een Saksen-Weimarsch d. en meer andere.

WALTERSHAUSEN, Saksen-Gothasch stadje, 3 uur W. Z. W. van Gotha, bemuurd, met 4 voorsteden, markthandel, fabr. 2300 inw. en het Vorstelijk slot Tenneberg en *SAIZMANS Schnepfenthal* in de nabijheid.

WALTERSHOF, Beij. vlek, Mainkreis, fabr. 841 inw. Een Bad. d. in den Treisamkreis, met 871 inw. heet *Waltershofen*.

WALTHAM, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Middlesex, door Charles iv. van Newton gescheiden, en aangenaam gelegen, met fabr. en 1014 inw. Noordam. vlek van Vermont, gr. Addison, 244 inw. Eng. kerspel van Lincoln, 384 inw. en de volgende Eng. pl.

WALTHAM ABBAS, Eng. kerspel van Berkshire, ook *Withe Waltham* geheeten, met 1034 inw.

WALTHAM ABBEY, Eng. vlek van Essex, aan de Lea, die hier verscheidene eilandjes vormt, met eene kerk, welke uit het overgeblevene Westein-

de van eene oude Abdijkerk bestaat; meerderlei fabriekwezen, 2287 inw. en over de riv. deels in Middlesex; deels in Hertfordshire, een *Waltham Cross*, of *West-Waltham*, 1152 inw.

WALTHAM (BISHOPS) Eng. vlek van Southampton, aan de oorsprong der Hamble, met mouterijen, looierijen en 1550 inw. In hetzelfde gr. ligt een *North Waltham*; in Sussex een *Cold-* en een *Up-Waltham*, en in Berkshire een *Bright Waltham*, met na genoeg 400 inw.

WALTHAM (GREAT) Eng. kersp. van Essex, met 1615 inw. en nabij zich een *Little Waltham* met 593.

WALTHAM ON THE WALD, Eng. kerspel van Leicester, 512 inw.

WALTHAMSTOW, Eng. kerspel van Essex, aan de Lea, nabij London, met eene groote en fraaie kerk op eene hoogte, en 3777 inw.

WALTON, Eng. kerspel van Buckingham; Eng. vlek van Derbyshire, 720 inw. kerspel van Somerset, 479 inw. en van Suffolk, 643 inw. 2 kersp. van Norfolk, nabij elkanderen, *East* en *West* toegenoomd; even als 2 Brit. kersp. van Wallis, gr. Pembroke, terwijl 2 Eng. kersp. van Cumberl. de toenames van *High* en *Low*, en 2 van Chester die van *Higher* en *Lower*, voeren. In Lancaster heet een vlek met 4776 inw. *Walton le Dale*, en een met 794 inw. *Walton on the Hill*. Een vlek van Surrey, met eene fraaie houten brug over de Theems en 2722 inw. heet *Walton on Thames*; een vlek van Derbyshire *Walton upon Trent*, en een kerspel van Essex, een weinig Z. van Harwich, aan den voet van Naze point, en deels door de zee verzwolgen, heet *Walton le Soken*. Nog veel meer Eng. pl. voeren den naam van *Walton*, even als een Noordam. vlek van Nieuw York, aan de Delaware, in het gr. Delaware, met 1300 inw. en een Noordam. gr. van Georgia met ongeveer 1000 inw.

WALTORY, Walach. d. in het W. des lands, aan den Donau.

WALTRACH, Pruiss. d. in het Nederrijnsche regtsgr. Trier, met groeven van koper, lood en leijen, ongeveer 550 inw.

WALTUS KIFTET, doortogt tusschen de Rus. Alands eil. en de kust van Finland, met eenige eil.

WALTWILDER, Nederl. d. van Limburg, nabij Maastricht, 564 inw.

WALUF (NIEDER) Nass. markt- vlek, aan den uitloop van de *Waluf* in den Rijn; wijnbouw, 759 inw.

WALUIKI, Rus. kreitsstad, gouv. Woronesch, aan de *Waluiika*, 1200 inw. 50° 59' N. Br.

WALURU, Ind. stad van Mysour, met een kasteel, 500 huizen, eenig fabriekwezen en handel.

WALUWKA, Rus. stadje, gouv. Grodno. kreits van Novogrodek.

WALVISCH. BAAI, inham in het Zuideinde van Afrika's Westkust, op 22° 54' Z. Br. 7 uur O. van de klip Alligator, 2 uur ver landwaarts in loopend, welgedekt, en door walvischvangers bezocht, daar er hier eene riv. uitloopt. Een Noordam. inham in het eil. Manan, aan de kust van Maine, heet ook zoo, of *Whale cove*.

WALVISCH BANK, visschersbank, omstreeks het Noordam. Terre-neuve, 20 uur lang, 7 uur breed; 45° N. Br.

WALVISCH EILAND, Oostind. eil. aan de N. W. kust van Borneo; 49. 10' N. Br. 107° 27' O. L.

WALVISCH KLIPPEN, rif ten Z. van de Zuidafrik. Robbenbergpunt, tusschen het welke en den vasten wal van het Vuurland een doortogt den naam van *Walvisch sond* vbert.

WALWICK, 2 Eng. buurten van Northumberland, *Chesters* en *Grange* toegenoomd, met oudheden.

WALWORTH, Eng. buurt van Surrey, nabij Southwark, 8000 inw.

WALYCKO, Hung. d. regtsgr. Gömör, met veel bouw van hennep, enz.

WALZENHAUSEN, Zwits. d. canton Appenzell, 1200 inw.

WAMAR, Oostind. of Austral. eilandje; 5° 50' Z. Br. 150° 3' O. L.

WAMBEEK, Zuidbrab. d. arond. Brussel, 1140 inw.

WAMBERG, Boh. d. kreits van Königgrätz, 200 huizen.

WAMEL, Nederl. d. van Gelderl. arond. Nymegen, aan den Waaldijk, ongeveer 1100 inw.

WAMONT, Nederl. d. van Luik, arond. Hoei, 326 inw.

WAMPU, zie WHAMPOA.

WAN (*Van*) Turk. bassaschap, in Armenie, ten O. aan Perzie grenzend, ten Z. W. aan Kurdistan, en ten N. aan het bassaschap Erzerum. De grond is er golvend, en van een tak.

van den Taurus doorloopen. Deze geeft menigvuldige riv. af, welke door het groote meer *Wan* opgenomen worden, dat ziltig van water maar vischrijk is, en verscheidene eil. bevat, met name een, waarover zie AGHTUMAR. Des lands bodem is ook met zoutdeelen bezwangerd, maar heeft nogtans goed weiland, en brengt goeden wijn voort, benevens oost, enz. Er zwerven aldaar vele Turkomannen, enz. rond. Het bassaschap is in 5 Liwabs of sandsjaksch. gedeeld.

WAN, Turk. hoofdpl. van het eveneensgenoemde bassaschap, aan het meer van deszelfs naam, 54 uur Z. O. van Erzerum, met eene diepe gracht en een sterken muur om zich heuen, 4 poorten, en een kasteel op eene steile rots, slechts langs ééngen enigen weg genaakbaar, en van koren en krijgsvoorraad steeds wel voorzien. De stad heeft ruime en welgevloerde straten, steenen huizen, die met tegels gedekt zijn, goed drinkwater, eene gezonde lucht en schoone omstreken; die de benodigdheden overvloedig opleveren. De 50,000. inw. zijn voor $\frac{2}{3}$ Turken, en voorts Armeniers en Kurden.

WANBOROUGH, Schot. kerspel van Wiltshire, 840 inw. Een Eng. kerspel van Surrey heet ook aldus.

WANCENNE, Nederl. d. van Namen, arond. Dinant.

WANCKUM, zie WANKUM.

WANDERSLEBEN, Pruis. vlek, 3 uur Z. W. van Erfurt, 628 inw.

WANDIA, Ind. stad van Cutch, op den Noordoever van eene riv. tegenover de vesting Mallia, sinds 1809 aan de Brit. cijnshaar; 25° 3' N. Br.

WANDICOTTA, zie GANDICOTTA.

WANDIPORE, versterkte Ind. stad van Bootan, op het scherp uiteinde van eene rots, aan den samenloop van 3 riv. met eene vermaarde houten brug zonder eenig ijzer. De lucht is zeer koud. De stad bevat vele priesters van den eerdienst des lands, ende Deb Rajah houdt er vaak zijn verblijf; 27° 51' N. Br.

WANDIWASJ, Ind. stad van Carnate, waaromstreeks de Brit. in 1760 eene beslissende overwinning op de Fr. behaalden. De pl. werd in 1783 ontmanteld; 12° 29' N. Br. 4° 56' O. L.

WANDORF, Hong. d. regtsg. Oedenburg, van waar er veel steenkool.

bijzonderlijk naar Wenen gaat.

WANDRE, Nederl. d. van Luik, nabij Daelhem, 1920 inw.

WANDSBECK, Deen. vlek, in het Holsteinsche, nabij Hamburg, met veel kunstvljt, lusthuizen, 900 inw. De *Wandsbekker bode* werd hier geschreven.

WANDSDYKE, lange aarden wal, die in de omstreken van het Eng. Bath. aanvangt, eene breede gracht nevens zich heeft, door de Saksen tegen de Britten aangelegd werd, en eigenlijk *Woden's dyke* heet.

WANDSFORTH, Eng. vlek van Northampton, met eene fraaie brug over de Nen en eene kaai.

WANDSWORTH, Eng. kerspel van Surrey, aan den uitloop van de Wandeler in de Theems, nabij London, met veel fabriekwezen, en 5640 inw.

WANEBEQ, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Doornik, 915 inw.

WANFERCÉE-BAULET, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Charleroi, 2 uur van Gosselies, 1342 inw.

WANFRIED, Keurhess. stadje, in Niederhessen, aan de Werra, 10 uur O. ten Z. van Kassel, bemuurd, met een oud slot, fabr. handel, scheepvaart op de riv. 1376 inw.

WANG, Oostenr. vlek, in het land Ob der Ens, viertel Oberwienerwald, aan het rivierte Erlaf.

WANGARA, Afrik. land, aan den Niger, dat veel goud plagt op te leveren. Het ligt ten Z. van Burnoe, en is thans aan dit land onderhoorig. Verdere bijzonderheden weet men met geene genoegzame zekerheid.

WANGE, Nederl. d. van Luik, nabij Hoei, 306 inw. In hetzelfde arond. ligt, nabij Landen, een zeer klein *Wanghe*.

WANGEN, Würtemb. stadje, Donaukreis, waar men veel ijzerwerk, linnen en papier vervaardigt, 1215 inw. voorheen eene vrije rijksstad, Zwits. stadje, canton Bern, nabij Solothurn, met eene brug over de Aar, en een slot; Zwits. pl. canton Zurich, met eene dusgenoemde Hongerbron; Fr. stadje, dép. Bas-Rhin, 4 uur W. van Straatsburg, met een slot en 700 inw. Bad. d. Seekreis, met 514 inw. waaronder vele Joden.

WANGENHEIM, Saksen-Gohtasch dorpje, aan de Nesse.

WANGERIN, Pruis. stadje, in het

Pommersche regtsg. Stettin, met vele schoenmakers onder de 820 inw.

WANGERLAND, Oldenb. distr. door de Braak, en het zeewater tusschen hetzelfde en *Wangeroog*, bespoeld. Dit laatste is een eil. dat 219 inw. zeebaden, visscherij, scheepvaart en op 55° 48' N. Br. en 3° 0' O. L. een vuurtoren heeft, waar er des winters een licht brandt.

WANGWELL, Oostind. eilandje, een weinig ten Z. van Waygioe.

WANKANEER, versterkte Ind. stad van Guzerat, aan den samenloop van 2 riv. met 5000 huizen, eene zeer fraaije moskee, en een opperhoofd, dat aan den Guicowar cijnbaar is, 22° 27' N. Br.

WANKHEIM, Wurtemb. d. Schwarzwaldkreis, vele Joden onder de 650 inw.

WANKUM, Pruis. d. regtsg. Kleef, nabij Gelder, 1000 inw.

WANLIN, Nederl. dorpje van Namen, nabij Beauraing.

WANLO, Pruis. d. in het Klevebergische regtsg. Düsseldorf.

WANLOCK, Schot. riv. tusschen de gr. Dumfries en Lanark. Een d. aan dezelve met 870 inw. die meestal van werk aan de naburige loodmijnen bestaan, heet *Wanlockhead*.

WANNA, Han. kerspel, in het land van Hadeln, 1400 inw.

WANNE, Nederl. d. van Luik, arond. Verviers, 760 inw.

WANNEGEM, Nederl. d. van Oostvland, arond. Gend, 1309 inw.

WANNERPVEEN, Nederl. d. van Overijssel, in het kwartier van Vollenhove, na genoeg 1400 inw.

WANNY noemt men de Ind. omstreken van Tripcomalee, in het N. O. van Ceylon, die vlak en voor den rijstbouw zeer geschikt zijn, maar gansch verwaarloosd plagten te worden.

WANRODE, Zuidbrab. dorpje, arond. Leuven, nabij Diest, 350 inw.

WANROOI, Noordbrab. d. arond. 's Hertogenbosch, in het land van Kuik.

WANSÉN, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Breslau, 967 inw. bouw van tabak, meekrap, enz.

WANSTEAD, Eng. d. van Essex, niet ver van London, met eene fraaije kerk, en het heerlijke lusthuis *Wansteadhouse*.

WANSWERT, Nederl. d. van Vriesland. N. van Leeuwarden.

WANTAGE, Eng. marktplek van

Berkshire, met oudh. en 3480 inw.

WANZELE, Nederl. d. van Oostvland. arond. Termonde, 431 inw.

WANZEN, Nederl. d. van Luik, arond. Hoei, 327 inw.

WANZENAU, Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, 2 uur N. van Straatsburg, met een slot en 1400 inw.

WANZINGSVEEN, Han. d. van Oostvriesl. omstreeks Emden, 785 inw.

WANZLEBEN (GROSS) Pruis. stadje in het Saks. regtsg. Maagdenburg, bemuurd, 2300 inw.

WAORAN, zie ORAN.

WAPATTOE, Noordam. eil. door den samenloop van de Columbia en nog 1 riv. gevormd, en zijnen naam van den wortel van een poelgewas ontleenend, dien de inlanders er menigvuldig opzamelen en eten.

WAPITWAGO (*Wapuwagan*) eilandengroep aan de Zuidkust van Labrador; 56° 4' N. Br. 65° 14' W. L.

WAPPING, Eng. kerspel van Middlesex, O. van London, aan die stad en de Theems palend, met 2 dokken van de namen van St. George en Shadwell, die te zamen 250 schepen kunnen bevatten, vele pakhuizen voor tabak, wijn, enz. en vele winkeliers, scheepstimmerlieden, zeilmakers, enz. onder de 6000 inw. die men er na genoeg telt.

WAPPINGER'S CREEK, Noordam. riv. van Nieuw York, die in de Hudson uitloopt, en een eveneensgenoemd d. aan zich heeft.

WAPPO, kleine Afrik. zeepl. aan de Graankust.

WAPSTERVEEN, Nederl. d. van Drenthe, ongeveer 500 inw.

WARA (*Hara*) Afrik. hoofdpl. van het land van Bergoe, waar men aldersterkt Mohammed. is.

WARADIN, Oosteur. d. in de Kroatische Militaire grenzen, met een Griekschen Aartspriester en 3000 inw. zie voorts WARDEIN.

WARANG, zie FORMOSA II.

WARANGERBAAL, Noorw. inham aan de uiterste N. O. kust van Finmarken, omstreeks Wardoe.

WARANKUL (*Warangol*) zeer vervallene Ind. stad van den Nizam, in Hyderabad; 17° 54' N. Br.

WARASDIN, Oosteur. hoofdpl. van een regtsg. met 134,000 Roomschegez. en Grieksche inw. in Kroatie, meestal ten Z. van de Drau. Aan deze riv.

ligt de stad. Zij heeft een fort tegenover zich, een gymn. warme bronnen in de nabijheid, en, de voorsteden mede gerekend, 4500 inw. Zij geeft haren naam, behalve aan het gezegde burgerlijke regts. voorts ook aan een distr. van de Kroatische Militaire grenzen, dat het regts. in grootte overtreft, maar minder wel bevolkt is, en slechts 108,000 inw. heeft.

WARBERG, Zweed. stapelstad, op de kust van Hallandlän, met een sterk kasteel op eene rots, eene goede en veilige haven, handel in ijzer, staal, koper, hout, potasch, pek en teer, zalmvangst, eenige koopvaardij, doch slechts 1331 inw. ook *Wardberg*. Brunsw. d. met 1 slot en 460 inw.

WARBLETON, Eng. kerspel van Sussex, met 966 inw. Een kerspel van Southampton, met 1658 inw. heet *Warblington*.

WARBOYS, Eng. kerspel, gr. Huntingdon, 1100 inw.

WARBURG, Pruis. kreitsstad in het Westphaalische regts. Minden, aan den Diemel, bemuurd, met 1 Roomschez. gymn. 2 kerken, 1 klooster, 1 synag. linnenrederij, handel, 2200 inw.

WARCOING, Nederl. d. met 859 inw. in Henegouwen, 2½ uur van Doornik, welke stad nabij zich een *Warchin* met 165 inw. heeft.

WARD, Schot. visschersd. gr. Aberdeen, nabij de Bullers of Buchan. Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Worcester.

WARDAMME, Nederl. d. van Westvlaand met 594 inw. nabij Brugge.

WARDE, Deen. riv. aan Jutlands Westkust, en stadje aan dezelve, 7 uur N. van Ripen, met fabr. en 1000 inw. Eene landpunt aan Amerika's Westkust op 56° 9' N. Br. heet bij de Eng. *Point Warde*.

WARDEIN (GROSS) zie **NAGY VARAD** en **VARAD-OLASSY**.

WARDEIN (PETER) zie **PETER-WARADIN**.

WARDENBURG, zie **WAARDENB.**

WARDLE, Eng. vlek van Lancaster, 4186 inw. en pl. van Cheshire. In Lancaster ligt bij Wardle nog een *Wardleworth*, in het kerspel van Rochdale, met 4345 inw.

WARDOE, een der Rus. Alands eil. nabij Finland, en Noorw. eil. in Finmarken, aan de uiterste Noordkust, met een in 1785 aangelegd vlek

Wardoe, dat nog slechts 80 inw. heeft, en het lang te voren gestichte fort *Wardoehuus* op 70° 22' N. Br. 26° 13' O. L.

WARD'S CREEK, Noordam. riv. van Virginia, die op 37° 10' N. Br. in James riv. valt, en riv. van Maryland, die op 38° 8' N. Br. in de Chesapeak bay uitloopt.

WARDSBOROUGH, Noordam. vlek van Vermont, gr. Windham, 2000 inw.

WARE, Eng. markt vlek van Hertford, aan de Lea, met verzending van koren en mout naar London, 3369 inw. Eng. kerspel van Devonshire; Noordam. vlek van Massachusetts; riv. in dien staat, en riv. van Virginia, die op 37° 25' N. Br. in de Chesapeak bay valt.

WAREBRIDGE (*Waadbridge*) Eng. vlek van Cornwall, aan weerskanten van een water, waarover er eene steenen brug van 320 voet ligt, kopermijn.

WAREE, hoofdpl. van den Negerstaat, waarover zie **AWERIE**, op een schoon eil. in de riv. Formosa, uit 2 steden bestaande, van welke de grootste ongeveer 5000 inw. heeft.

WAREHAM, Eng. vlek van Dorsetshire, aan den uitloop van de Frome in Pool harbour, met eene kaai aan de riv. en 2 bruggen over dezelve, uitvoer van pijpjaarde, handel in steenkool, ijzer, enz. 1700 inw. Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Plymouth, 851 inw.

WARENME, zie **BORGWORM**.

WARENBURG, Rus. hoofdpl. van een distr. gouv. Astrakan, met 1 Luth. kerk.

WARENDORP, zie **WAHRENDORF**.

WASET, 2 Nederl. dd. van Luik en Namen, *l'Evêque en Chaussée* toegehoemd, 478 en 447 inw.

WARFIELD, 2 Eng. kersp. van Berkshire, met 1016, en van Shropshire, met 1339 inw.

WARFORD, 2 aan elkander palende Eng. vlekken van Cheshire, *Great en Little* toegehoemd.

WARFUIZEN, Nederl. d. met ongeveer 600 inw. prov. Groningen, arond. Appingadam, waar een *Warfum* ongeveer 900 inw. heeft.

WARFLETH, Oldenb. kerspel, kreits van Delmenhorst, 952 inw.

WARGOCZYN, Pool. vlek, waiwoodschap Podolie, aan den Weichsel.

WARGOE, Zweed. eil. nevens dat van Ulf, tot het Zweed. Hernösandlän behoorend, en tusschen zich en

dat andere eil. eene goede reede hebbend. Men noemt de beide eil. ook de *N. en Z. Ulsen*. Wargoe heeft 7 boerderijen, en men vangt daaromstreeks veel kleinen haring.

WARGRAVE, Eng. kerspel van Berkshire, met een veer over de Theems, en na genoeg 1200 inw.

WARHAM, 3 vereende kersp. van het Eng. gr. Norfolk.

WARHEM, Fr. d. d^{ép.} du Nord, nabij Winoxbergen, 2400 inw.

WARIBA, Zuidam. riv. van Guiana, die op 6° 54' N. Br. in zee valt.

WARIGARY BAAI, inham in het Westind. eil. St. Vincent.

WARIN, Meklenb. Schwerinsch stadje, bemurd, 752 inw. 2 jaar-markten; Braz. riv. die op 4° 35' Z. Br. in zee uitloopt.

WARING, Oostenr. d. bij Wenen, met vele lusthuizen.

WARINGBORG, Deen. stadje op de Zuidpunt van Zeeland, met een vervallen Koningsslot.

WARINGTOWN, Ier. marktvele, gr. Down, fabr. van tafellinnen.

WARISOULX, Nederl. d. prov. Namen, nabij de hoofdpi.

WARK, Eng. vlek van Northumberl. aan de North Tyne. Een Pool. stadje, waiwoodschap Masovie, met 672 inw. heet *Warka*.

WARKWORTH, Eng. vlek van Northumberl. met eene steenen brug over de Coquet, het grootsche *Warkworth Castle*, zalmvisscherij, 568 inw.

WARLEY, Eng. vlek van Yorkshire, West-Riding, bij de 4000 inw. Een *Warley Wigern*, gr. Worcester, heeft er 755, en een *Great en Little Warley*, gr. Essex, hebben te zamen 660.

WARMAERDE, zie WAERMEERDE.

WARMBAD, Oostenr. d. nabij het Illyr. Villach, met een warm bad.

WARMBRUNN, Pruis. stadje, in het Siles. regtsgr. Liegnitz, met 1 slot, tweederlei kerken, een prachtig godshuis, een Graselijk slot, eenige kunstvljht, warme bronnen, 1774 inw.

WARMELAND, gewezen Zweed. prov. ten W. door Noorw. begrensd, en ten Z. door het meer Wener, thans genoegzaam gansch en al in Karlstadtlan begrepen, bergachtig, vol meeren en moerassen, met veel hout en mijnen van zilver, lood en ijzer.

WARMENHUIZEN, Noordholl. d. arond. Alkmaar, 700 inw.

II. DEEL. II. STUK.

WARMIFONTAINE, Nederl. d. van Luxemburg, nabij Neuschâteau.

WARMINGHAM (*Warmicham*) Eng. kerspel van Chester, 1047 inw.

WARMINSTER, Eng. marktvele van Wiltshire, welgebouwd, met eene fraaie kerk, 4 bedehuizen, 1 Lat. school, mouterijen, handel in vee, kaas, enz. oudh. 5612 inw.

WARMOND, Zuidholl. d. arond. Leyden, waar de Warners, die zich er weleer nederzetterden, den naam der Warne, van welker oevers zij hierheen verhuisden, aan eenig hier in het Haarlemmermeer uitlopend watertje moeten hebben gegeven, waarvan het d. vervolgens dien van *Warnemond*, of *Warmond*, ontleende. Hezelve heeft veel aangenaams, verscheidene lusthuizen, een groot en fraai Roomschez. seminar. en na genoeg 800 inw.

WARMSDORF, gewezen hoofdpi. van een Anhalt-Kothensch gr. met 1 slot en 250 huizen.

WARMSOE, Rus. eilandje, dat tot het gouv. Ehstland behoort.

WARM SPRINGS, Noordam. warme bronnen, in Virginia, en 2 vlekken van Pensylvanie en Noordcarolina.

WARMSTADT; zie WORMDIT.

WARNA, zie WARNA.

WARNAUT, Nederl. d. van Luik, nabij Hoei; 433 inw.

WARNAWIN, Rus. kreitsstad, gouv. Kostroma, 550 inw.

WARNE, Eng. riv. van Northumberl. die ten Z. van Holy island in de Noordzee valt; Meklenb. Schwer. riv. die Rostock bespoelt, en 4 uur beneden die stad in een zeeinham uitloopt. Zij heet ook *Warnow*, geeft dezen naam aan een distr. en had oulings de dusgenoemde *Warners* aan hare oevers.

WARNEKENHAG, Meklenb. Schwer. kerspel, 1127 inw.

WARNEUNDE, Meklenb. Schwer. vlek, aan den mond der Warne, met eene haven, een fort, scheepvaart, scheepshouw, enz. 1220 inw.

WARNER, Noordam. riv. van Nieuw Hampshire, en vlek aan dezelve, gr. Hillsborough, 1836 inw.

WARNETON (*Wacsten*) Nederl. stad van Westvlaand. arond. Yperen, aan de Leije, waar deze de Fr. en Nederl. bodems van een scheidt, met linnenrederij, branderijen, kalkovens,

H h h

pottebakkerijen, looijerijen, en vele kantwerksters onder de 5220 inw. Een *Bas-Warneton* in de nabijheid heeft 700 inw.

WARNITZA, zie VARNITZA.

WARNOW, zie WARNE.

WARNOWITZ, Pruis. d. in het Siles. regtsgr. Oppeln, 944 inw.

WARNS, Nederl. d. van Vriesl. arond Sneek, O. van Staveren, 444 inw.

WARNSDORF (ALT) Boh. d. kreits van Leutmeritz, aan de grenzen van de Lausnitz, 1400 inw.

WARNSVELD, Nederl. cantons hoofdpl. van Gelderl. arond. Zutphen, met 1 graftombe en 900 inw.

WARQUEGNIES, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Mons, 463 inw.

WARREE, Ind. distr. van Concan, op oude Kaarten de *zeeschuimers kust* genoemd, sinds 1818 Britsch.

WARREGA, Nederl. d. van Vriesl. arond. Sneek, niet ver van Leeuwarden, met 700 inw. en nevens een naburig *Warstiens*, een ook niet ver afliggend *Wartena*, met 500 inw. en het elders vermelde Warns, misschien den weg aanwijzend, langs welken de Warners naar Warmond togen.

WARREN, Brit. kerspel van Wallis, nabij Pembroke.

WARREN, Noordam. gr. in 't N. W. van Pensylvanie, met veel hout, en hog slechts 827 inw. gr. in het Z. W. van Ohio, aan den kleinen Miami, 9952 inw. hoofdpl. Lebanon; gr. van Kentucky, 11,937 inw. waaronder 1500 Negerslaven; gr. van Mississipi, 1569 inw. gr. in het N. van Noordcarolina, 11,000 inw. waaronder 9300 Negerslaven; hoofdpl. Warrenton; gr. in het midden van Georgia, 8725 inw. waaronder 3048 slaven; hoofdpl. Warrenton; gr. in het W. van Tennessee, 5725 inw. waaronder 476 Negerslaven.

WARREN, Noordam. hoofdpl. van het Pensylv. gr. Warren, aan den Allegany, nog onbeduidend; vlek van Maine, gr. Lincoln, 1443 inw. vlek van Rhode island, gr. Bristol, met 1 dusgenoemde akademie, 2 bedehuizen, veel scheepsbouw, handel op Westindie, 1775 inw. vlek van Vermont, gr. Addison; vlek van Nieuw Hampshire, gr. Grafton, 500 inw. vlek van Connecticut, gr. Litchfield, 1100 inw. vlek van Nieuw York, gr. Herkimer, 4000 inw. ijzerwerken; vlek van Nieuw Jersey, gr. Somers-

set, 1354 inw. vlek van Pensylv. gr. Franklin, 436 inw. vlek van Virginia, gr. Albemarle, en 3 vlekken van Ohio, gr. Jefferson, Belmont en Washington, 2122, 734 en 280 inw.

WARREN'S ISLAND, door VANCOUVER dus geheeten eil. met vele klippen in de nabijheid, aan Amerika's Westkust; 55° 56' N. Br.

WARRENTON, hoofdpl. van het Noordam. gr. Warren, in Noordcarolina, met 2 akademien; hoofdpl. van het gr. Warren in Georgie; vlek van het gr. Fauquier, in Virginia; vlek van het gr. Warren, in Mississipi. Een vlek van het gr. Jefferson in Ohio heet *Warrentown*.

WARRINGTONSTOWN, zie WARINGT.

WARRINGTON, Eng. marktplek van Lancaster, aan de Mersey, ter halver wege tusschen Manchester en Liverpool, met 1 fraaije steenen brug over de riv. 1 merkwaardige kerk, 1 kapel, verscheidene bedehuizen van dissenters, eene handelsschool, fabr. van zeildoek en grof linnen, glasblazerijen, ijzergieterijen, spijkmakerijen, mouterijen, 11,738 inw. Eng. pl. van Buckingham; 2 Noordam. vlekken van Pensylv. gr. York en Bucks, 1100 en 430 inw.

WARRIOR POLLAM, Ind. hoofdpl. van een klein distr. in Carnate; wel versterkt; 11° 15' N. Br. 74° 31' O. L.

WARRUNA, Ind. stad van Berar, 19° 37' N. Br. 73° 14' O. L.

WARSAGE, Nederl. d. prov. en arond. Lunik, nabij Daelhem, 681 inw.

WARSAW, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Genesee, 1317 inw. Afrik. Negerstaat, nabij de Goudkust.

WARSCHAU (Eng. *Warsaw*, Fr. *Warsovie*, Pool. *Warszawie*) hoofdstad van het Koninkrijk Polen en deszelfs waiwoodschap Masovie, op den hier bij de 600 voet boven de zee verhevenen Westoever van den Weichsel, door eene 1300 voet lange schipbrug met Praga vereenigd, op eenigen afstand van linien omgeven, in Oude en Nieuwe stad gedeeld, en op den eigen oever, waar de stad ligt, 6 voorsteden hebbende, binnen den omvang van welke en de stad er zeer vele ledige plekken met tuinen bezet zijn. Vele straten zijn er nog ongevloerd, en worden des nachts niet verlicht. De Oude stad is, op eenige gebouwen na, eene verzameling van

ellendige hutten; maar de Nieuwe, die aan den Weichsel ligt, is, even als ook de voorsteden en Praga, beter gebouwd. Men telt binnen Warschau vele wezenlijke paleizen, en zeer vele huizen van grooten. Men onderscheidt er het aan de riv. liggende vierkante kasteel, waar de rijksgedag in 2 zalen vergadert, het Saksische Koningspaleis, waar de Onderkoning resideert, en waarvan de tuin aan het publiek tot wandelpl. versterkt, het paleis van den Grootvorst CONSTANTIN, weleer van Brühl, het regeringspaleis, waar het hoogste geregts-hof deszelfs zittingen houdt, en men een Ministerie, het tolhuis en den nationalen schouwburg vindt, 3 Konings lusthuizen in de nabijheid der stad, een kolossaal beeld in de Krakauer voorstad, wederom in de stad het paleis der Koninklijke akademie, Marieville, met de beurs en 300 winkels, als die van het Parijsche palais royal, enz. het tuighuis, de munt, de St. Andreaskerk, met een vrouwen-kapittel, een Piaristencollegie, sinds 1818 eene universiteit, een collegie, een gymn. eene krijgsschool, eene adellijke kostschool, velerlei ander schoolwezen, in het geheel 5 schouwburgen, een burgerlijk en een militair hospitaal, een vondelingshuis, armen- en dolhuizen, meer dan eene boekerij, kabinetten van penningen en naturalia, het observatorium der universiteit, welke in 1820 reeds 400 studenten telde, verscheidene wetenschappelijke vereenigen, en de kunstverzameling van den Graaf OSSOLINSKY. Eene andere, aan Koning PONIATOWSKY toebehoorende, werd in 1795 nevens de toenmalige boekerij naar Petersburg gevoerd. Tenzelfden tijde deed de verdwijning van het Hof er menig bedrijf in duigen vallen; en de bevolking daalde er welhaast van 90,000 inw. tot 70 000, maar na 1815 heeft zij wederom derwijze toegenomen, dat men ze in 1820, buiten de bezetting van 12,000 man, op ruim 100,000 vaste inw. schattede. Tot bevordering van den bloei der stad zijn er aldaar 2 jaarlijksche missen, als die van Leipzig, enz. ingesteld, welke elk 3 weken aanhouden, en de vaart op den Weichsel wordt er bevorderd. De riv. is er na genoeg even breed, als

de Theems bij London; maar veel minder diep, en vol zandbanken. Des niet tegenstaande plagten er te Warschau jaarlijks ongeveer 2000 kleine barken te passeren, om de voortbrengselen van Polen naar den kant van Dantzig te voeren, en vreemde koopwaren terug te brengen. Het fabriekwezen der stad is niet onaanzienlijk. Men vervaardigt er gouden en zilverdraad, goudsmids en juweelierswerk, vele andere art. van weelde, met name tapijtwerk en koetsen, huisraad, muzik-instrumenten, enz. benevens hoeden, kousen, handschoenen, leder, lakens en wollen stoffen, linnen, zeep, bier, tabak, enz. Men vindt er 5 banken, 10 bankiers, 30 groote handelhuizen, doch slechts 5 boekverkoopers. Veehandel voor het eigene vertier der stad, enz. wordt er sterk gedreven. In 1566 werd de rijksgedag van Krakau herwaarts overgebracht; 52° 14' N. Br. 16° 9' O. L.

WAR SOP, Eng. kerspel van Nottingham. 1050 inw.

WARSTEIN, Pruis. stadje, in het Westphaalsche regtsgr. Arensberg, op een berg, fabr. 1423 inw.

WARSTIENS en WARTENA, zie WARREGA.

WARTA (*Wartha*) Pruis. riv. die in het Poolsche waiwoodschap Krakau ontspringt, de Netze, enz. opneemt, en bij Küstrin in den Oder uitloopt; Pool. stadje, aan die riv. in het waiwoodschap Kalisch, met fabr. handel en 600 Joden onder de 1300 inw. Pruis. stadje, in het Siles. regtsgr. Breslau, aan de Neisze, met eene steenen brug over de riv. en 872 inw.

WARTAU, Zwits. vlek, canton St. Gall, met Geref. inw.

WARTBERG, Hung. vlek, regtsgr. Presburg, met 1 slot, 1 piaristen collegie, wijnbouw en 2200 inw. 2 Oostenr. dd. in de Stiermarken en het land Ob der Ens, voeren ook dien naam.

WARTBURG (*Wartenburg*) Saksen-Weim. bergslot, in Eisenach, dat aan de Landgraven van Thüringen ten verblijve plagt te verstrekken, en thans tot staatsgevangenissen dient.

WARTENBERG, Pruis. heerlijkheid, in het Siles. regtsgr. Breslau, en hoofdpl. van dezelve, dat tevens die van een kreits is, met 2 sloten, tweederlei kerken en 1100 inw. De toenaam *Polnisch* onderscheidt de pl.

van *Teutsch Wartenberg*, in het Siles. regtsg. Liegnitz, met tweederlei kerken en 750 inw. Een Boh. vlek, met een bergslot, en 180 huizen, en 2 Beij. dd. heeten ook *Wartenberg*.

WARTENBURG, Oostpruis. stadje, regtsg. Koningsberg, met 1 slot, 3 Roomsche kerken, handel in garen en linnens, 1828 inw. en in de nabijheid een *Alt-Wartenburg*; Pruis. d. in het Saks. regtsg. Merseburg, in October 1813 vermaard geworden.

WARTHA, zie WARTA en TETSCHEN.

WARTLING, Eng. kerspel van Sussex, met 874 inw.

WARWICK, zie WERWIK.

WARWICK, Eng. gr. genoegzaam midden in het land, ten Z. O. van het gr. Stafford, ten Z. W. van Leicester, en ten W. van Northampton, met bergen en dalen, veel goed bouw- en weiland, van hout wel voorzien en wel bewaterd. Behalve een aantal riv. loopen er door hetzelfde vele kanalen. Men bouwt er velerlei koren en peulvruchten, benevens aardappelen, rapen, enz. Men maakt er kunstweiden en heeft een goed ras van schapen en ander vee. De bergen bevatten steenkool, kalksteen, hardsteen, ijzererts, enz. Men bestaat er grootendeels van het elders vermelde fabriekwezen van Birmingham, Coventry, enz. Het gr. is buiten het daarin begrepen gr. Coventry, in 4 Hundreds gedeeld, en had, in 1700 96,000 inw. in 1750, 140,000, in 1801, 215,500 en in 1811, 236,400.

WARWICK, Eng. hoofdpl. van het eveneensgenoemde gr. op de oevers van den Avon, met eene fraaije steenen brug over de riv. eene merkwaardige kerspelskerk en nog eene andere, eenige bedehuizen, een goed graafschaps huis, en, onder meer andere gebouwen, schoone overblijfselen van *Warwick castle*, een kanaal, dat naar Birmingham loopt, sayetfabr. 6500 inw. *Warwick* heet voorts een Eng. kerspel van Cumberl. met *Warwick-bridge*, een Noordam.vlek van Massachusetts, gr. Franklin, met eene glasblazerij en 1227 inw. een vlek van Rhode island, gr. Kent, 3973 inw. een vlek van Nieuw York, gr. Orange, met 5 bedehuizen, 1 akademie, veel werkzaamheid in ijzer, en bij de 4000 inw. 2 vlekken van

Pensylvanie, gr. Lancaster en Bucks; 4339 en 1287 inw. een vlek van Maryland, gr. Cecil, en een van Virginia. gr. Chesterfield, een gr. in het O. van Virginia, met 1823 inw. waaronder 1120 Negerslaven, en een gr. van Indiana, dat in 1815 reeds 3000 inw. had.

WARYE, Ind. stad van Guzerat, met eene gracht om zich henen, en zeer krijgshaftige en genoegzaam onafhankelijke inw. 25° 53' N. Br.

WARZÉE, Nederl. d. van Luik, arond. Hoei, 277 inw.

WASA, Rus. kreitsstad, gouv. Finland, aan den Botnischen zeeboezem, in 1606 door den Koning van Zweden gebouwd, en naar deszelfs geslachtsnaam genoemd, met een vervallen kasteel, eene onbruikbare haven, maar eene nieuwe op eenigen afstand, handel in pek, teer, hars, hout, enz. scheepsbouw, scheepvaart, 2538 inw. 63° 4' N. Br.

WASAGY, Oostind. eilandje, aan de Westkust van Waygioe.

WASGAU, zie VOSGES.

WASHES (THE) lage landen aan de Eng. kust van Lincoln en Norfolk, uit Fossdyke Wash, Crosskeys Wash, enz. bestaande, bij de Ebbe droog, maar bij den Vloed met water bedekt. De Ouse, Nen, en meer andere riv. ontlasten zich door dezelve henen.

WASHINGTON, Eng. d. van Durham, aan de Wear, 1264 inw. Eng. kerspel van Sussex, 620 inw.

WASHINGTON, Noordam. gr. van het distr. Columbia, de hoofdstad bevattend, 15,471 inw. aan Pensylv. grenzend gr. van Maryland, met 18,750 inw. waaronder 2656 Negerslaven; hoofdpl. Elizabethtown; gr. in het Z. W. van Virginia, 12,136 inw. waaronder 1448 Negerslaven; hoofdpl. Abingdon; gr. van Noordcarolina, met 3464 vrijen en 1287 slaven; hoofdpl. Plymouth; gr. in het midden van Georgia, 9940 inw. waaronder 3515 Negerslaven; hoofdpl. Saundersville; gr. in het O. van Tennessee, met eene kweekschool, die den naam van *Washington college* voert, en 7710 inw. waaronder 850 slaven; hoofdpl. Jonesborough; gr. van Illinois; gr. van Alabama; hoofdpl. St. Stephens; gr. in het midden van Vermont; hoofdpl. Montpelier; gr. in het N. O. van Maine, 7870 inw. gr. van

Rhode Island, ten Z. aan zee, ten W. aan Connecticut, grenzend, 14,969 inw. hoofdpl. South Kingston; gr. van Nieuw York, dat ten O. aan Vermont grenst, en in 1810 reeds 42,289 inw. had; gr. in het Z. W. van Pensylvanie, 56,289 inw. hoofdpl. Washington; gr. in het Z. O. van Ohio, aan de riv. van dezen naam; hoofdpl. Marietta; gr. van Indiana; hoofdpl. Salem; gr. in het midden van Kentucky, 13,248 inw. waaronder 2245 Negerslaven; hoofdpl. Springfield.

WASHINGTON, hoofdstad der Vereenigde Staten van Noordam. in het distr. Columbia, op eene landpunt, die door den Potowmac en Eastern branch gevormd wordt; door Rock creek, waarover er 2 bruggen liggen, van Georgetown gescheiden; terwijl een kanaal, dat door de stad loopt; aan beide voornoemde riv. uitkomt, en er over den Potowmac eene zeer lange brug ligt, welke naar Alexandria leidt. Zeer gezond is er de lucht, en zeer aangenaam en voordelig de ligging van Washington, dat zeer geregeld aangelegd maar nog zeer ver is van naar het ontwerp volbouwd te zijn. Men vindt er daarentegen, tusschen de bebouwde plekken, andere zoo groote, dat alles te zamen het voorkomen van eenige verstrooide d. hebben zou, bijaldien de grootte van eenige gebouwen niet daartegen aandruischte. Men vindt er 2 vleugels van een nieuw Capitoel, op de pl. van het in 1814 door de Eng. verbrande; en de grondslagen van het voornamige gebouw tusschen beide zijn gelegd. Alles te zamen is van witte hardsteen, en zal eene lengte van 362 voet in het front en een allerschoonst voorkomen en uitzigt over de Potowmac, de stad en een deel der omstreken, hebben. Het Presidents-huis ligt een half uur verder ten W. op eene langzaam afhellende hoogte, en is ook zeer fraai. Het heeft bij zich 4 gebouwen voor het uitvoerend bewind. Een ander groot gebouw bevat het algemeen bestuur over het postwezen, meer andere bureaux, eene belangrijke verzameling van modellen van gepatenteerde uitvindingen, eene nieuwe boekerei, in plaats van de verbrande, en grootendeels uit 8000 van den gewezenen President JEFFERSON aangekochte boekdeelen

bestaande, 4 prachtige kerken, 1 zeemans hospitaal, kazernen, 1 tuighuis, magazijnen, 1 scheepstimmerwerf aan den Eastern branch, welke riv. er eene uitnemende ligpl. zelfs voor de grootste schepen oplevert. In 1800, toen het gouvernement er zijnen zetel vestigde, telde men er nog slechts 3210 inw. maar in 1820 reeds 13,270, waaronder 2500 slaven. Kunstvljt wordt er door een genootschap aangemoedigd. De handel der omstreken heeft haren zetel voornamelijk in het nabijliggende Georgetown; Washington bevat een tak van de nationale bank en nog 3 andere banken; 38° 55' N. Br. 81° 52' W. L.

WASHINGTON, Noordam. hoofdpl. van het eveneensgenoemde gr. in Pensylvanie, die 400 huizen, en onder meer andere voornamige gebouwen, een collegie met 100 studenten heeft; verscheidene vlekken van Pensylv. gr. Westmoreland, aan den Allegany, 1700 inw. gr. Lycoming, 675 inw. gr. Fayette, 2180 inw. gr. Franklin, 2700 inw. gr. York, 440 inw. gr. Northumberland, 438; gr. Indiana en gr. Lancaster; hoofdpl. van het gr. Fayette, in Ohio, en vlekken in dezen staat, gr. Guernsey, gr. Montgomery, 1584 inw. gr. Clermont, 1527 inw. gr. Franklin, 280 inw. gr. Richmond, 974 inw. gr. Preble, 440 inw. en gr. Miami, 787 inw. hoofdpl. van het gr. Mason, in Kentucky, 815 inw. 2 vlekken van Nieuw Jersey, gr. Morris, 1793 inw. en gr. Burlington, 1273 inw. vlek van Nieuw York; gr. Dutches, met eene kostschool voor de Kwakers, die 100 jonge lieden bevat; d. van Nieuw York, gr. Watervliet, aan de Hudsons riv. met een tuighuis; vlek van Connecticut, gr. Litchfield, met veel kunstvljt, eene gezondheidsbron, ijzererts, enz. 1575 inw. vlek van Massachusetts, gr. Berkshire, 942 inw. vlek van Nieuw Hampshire, gr. Cheshire, 820 inw. vlek van Indiana, gr. Harrison, 1257 inw. vlek van Virginia, gr. Culpeper; hoofdpl. van het gr. Beaufort, in Noordcarolina, aan den Pamlico, uitvoer met eigene schepen, 600 inw. hoofdpl. van het gr. Wilkes, in Georgia, welgebouwd, met eene bloeiende akademie, eene bank, enz. hoofdpl. van het gr. Rhea, in Tennessee, vlek van het gr. Adams, in Mississipi, met

Jefferson college, enz. 524 inw.

WASHINGTON POINT, Noordam. pl. aan den zamenloop van den Zuidoer en Ooster tak van Elizabeth riv. bij Norfolk; met een zeemans hospitaal.

WASHINGTON (SOUTH) Noordam. vlek van Noordcarolina, gr. Duplin.

WASHINGTON'S EILANDEN noemt men het Koningin Charlotte's eil. aan Amerika's N. W. kust, met eenige naburige, en een deel der Marquesas, waarover zie HERGEST'S EILANDEN.

WASHMINSKER EILANDEN, aan de Zuidkust van Labrador, waaronder een *Waskemasjin*.

WASHECANTEN, Noordam. inlanders, ten getale van 10,000, in Nieuw Orleans, N. W. van St. Petersriv.

WASIL en WASILKOW, zie VASIL en VASILKOW.

WASLONNE. (*Wasselnheim*) Fr. cantons hoofdpl. dép. Bas-Rhin, arond. Straatsburg, velerlei kunstvljt in het klein, ijzermijnen en groeven van schoon marmer, 3000 inw.

WASLUI, Moldav. stadje, in de Zara de Schoss, met markthandel.

WASMES, Nederl. d. van Henegouwen, nabij Mons, 3457 inw. klein dorpje nabij Doornik.

WASNUEL, Nederl. d. van Henegouwen, nabij Mons, 415 inw.

WASPIK, Noordbrab. d. O. van Geertruidenberg, 1600 inw.

WASSAH, Ind. stad, van Guzerat, distr. Cambaye; 22° 39' N. Br.

WASSANA, zie HUSSA.

WASSAW, 2 Noordam. eil. aan de kust van Georgia, *Great* en *Little* toegenoomd, het laatste ten Z. W. van het eerste, dat op 32° 52' N. Br. ligt een *Wassaw sound* tusschen zich en het eil. Tybee heeft.

WASSEIGE, Nederl. d. van Luik, arond. Hoei, 811 inw.

WASSELA, Afrik. land, O. van van Kong, en wederom elders door Bambarra en Manding begrensd.

WASSEN, Zwits. d. canton Uri, aan de riv. Reuss.

WASSENAAR, Zuidholl. d. arond. 's Gravenhage, waar een vermaard adellijk geslacht, welks oudste tak voorlang, en de tweede onlangs, in de mannelijke linie uitstierf, zijn stamhuis nabij de kerspelskerk, op eene standpl. had, die thans aan de duinen paalt, welke voorheen zekerlijk op een meerderen afstand van dezel-

ve lagen. Het d. heeft in zijnen omvang schoone lusthuizen en 1900 inw.

WASSENBERG, Pruis. stadje, in het Nederrijnsche regtsg. Aken, aan de Roer, ongeveer 850 inw.

WASSERBILLIG, Nederl. d. van Luxemburg, aan den uitloop van de Soure in den Moesel, met Oberbillig en Mertert te zamen 780 inw.

WASSERBURG, Beij. hoofdpl. van een landgericht, met 21,000 inw. Isarkreis; met eene brug over de Inn; 1 oud slot, 3 kerken, 2 kapellen, fabr. handel, bouw van hóp en heup, 1950 inw. Beij. marktplek, Oberdonaukreis, aande Bodensee; scheepvaart, visscherij, 900 inw. Fr. d. dép. Haut-Rhin, arond. Colmar, met een slot en 800 inw.

WASSERLEBEN, Pruis. d. in het Saks. regtsg. Maagdenburg, 1100 inw.

WASSERSUPPE, Boh. d. kreits van Klattau, waar men linnen reedt en houtwaren maakt.

WASSERTRUDINGEN, Beij. d. Re-zatkreis, met 1 slot, 2 kerken, 1 synag. veel kunstvljt, 1784 inw.

WASSIBOE, Afrik. pl. van Bambarra, 25 uur O. Z. O. van Benown.

WASSIGNY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Aisne, arond. Vervins, ijzersmederij en verdere kunstvljt, 962 inw. Fr. vlek, dép. Ardennes, arond. Re-thel, fabr. ongeveer 1000 inw.

WASSOTA, Ind. stad van Concan, met 2 bergforten, in 1818 door der-zelver Rajah, en de Brit. aan den Mahratschen Peiswah ontworpen.

WASUNGEN, Saksen-Mein. hoofdpl. van een amt aan de Werra, 1 uur N. van Meiningen, met messenmakers; baai- en linnenwevers, markt-handel, 1800 inw.

WASZILKOW, van *Wasilkow* zeer verschillend Pool. stadje, waiwood-schap Augustowo, 900 inw.

WATAGUARI, Noordam. riv. van Labrador, die in de St. Laurens golf uitloopt, en eenige kleine eilandjes van haren naam nabij haren op 50° 12' N. Br. gelegenen mond heeft.

WATCH POINT, Noordam. kaap, aan de Oostkust van Rhode Island; 41° 15' N. Br. 86° 44' W. L.

WATCHER noemen de Eng. een Oostind. eil. in de Straat van Macassar, aan de Westkust van Celebes, door den toenaam Zuid van Noord *Watcher* onderscheiden, dat eene ten

N. O. van hetzelfde gelegene groep is, die men ook de *Zeven eilanden* noemt, op $5^{\circ} 12' \text{Z. Br. } 101^{\circ} 39' \text{O. L.}$

WATCHET, Eng. marktplek van Somerset, aan het Verkeerde kanaal, voormaals vrij handelrijk; thans drijft men er kustvaardij en brandt weed-
asch, 1660 inw.

WATEEHOE (*Watieo*) eil. van Zuidelijk Polynesië, met kokosboomen, plantanen, broodboomen, varkens, en inw. die aan de Otaheitsers verwant schijnen; $20^{\circ} 1' \text{Z. Br. } 163^{\circ} 7' \text{W. L.}$

WATER EILAND, aan het Westind. H. Maagdeneil. St. Thomas onderhoorig eilandje.

WATER KEY, 2 eilandjes in de Westind. zee, aan de kust van Honduras; $17^{\circ} 30' \text{ en } 16^{\circ} 35' \text{N. Br.}$ eilandje in dezelfde zee, aan den Mosquitos oever; $12^{\circ} 15' \text{N. Br.}$

WATER SOUND, doortogt tusschen de Schot. Orkneys eil. South Ronaldshay en Barra.

WATERBOROUGH, Noordam. vlek van Maine, gr. York, 1400 inw.

WATERBURY, Noordam. vlek van Connecticut, gr. Newhaven, 2874 inw. vlek van Vermont, gr. Washington, aan den uitloop van de *Waterbury riv.* in de *Union riv.* na genoeg 1000 inw.

WATERDYK, Nederl. d. van Oostvland. arond. Eeelo, nabij Assenede.

WATERFORD, Ier. gr. van Munster, aan het Kanaal, tusschen Cork en Wexford, over het geheel bergachtig, maar veelal vruchtbaar, en zelfs in het hangen der bergen voor weide geschikt. Tusschen dezelve bevat het gr. 4 groote meeren. Men drijft er veel visscherij en veeteelt,

en bouwt koren, aardappelen en peulvruchten. De bergen verschaffen veel bouwsteen, en men vindt op derzelver toppen groote hoopen daarvan, ten bewijze dat er aldaar groote gebouwen hebben bestaan. Het gr. is in 7 baroniën gedeeld en heeft 110,000 inw.

WATERFORD, hoofdpl. van het eveneensgenoemd Ier. gr. aan de Suire, over welke er hier eene schoone houten brug ligt, en welke, met de Barrow vereenigd, den inham *Waterford harbour* vormt. De riv. is tot aan de stad voor schepen van 500 ton bruikbaar, ja deze kunnen er tot aan de schoone kaai doordringen. Hierom, en om dat er vele goederen

van en naar het binnenland de gezegde 2 riv. en de Nore op en af gaan, is Waterford zeer handelrijk. Uitgevoerd wordt er voornamelijk botter, varkensvleesch, rundvleesch, huiden, talk, levend vee en haver. In de Terreneuschsche visscherij deelt de stad met 70 schepen, die hunne vangst naar Westindie brengen, en van daar met koloniale goederen terug komen. Zij bevat een grootsch bisschoppspaleis, eene fraaije Anglicaansche bisschopskerk, 3 andere kerken, 4 kapellen voor de Roomschegez. die er ook een bisschop hebben, verscheidene bedehuizen, 1 Lat. school, 1 goed graafschapshuis en stadhuis, 1 schouwburg, eenige welbegiftigde en bestuurde godshuizen, en na genoeg 35,000 inw. Het fort Duncannon, aan de Oostzijde van de haven, heeft buiten zich op eene landpunt de vuurbaak Hook. Van Cheek point varen er geregeld pakketbooten op Milford haven; $52^{\circ} 13' \text{N. Br. } 12^{\circ} 3' \text{W. L.}$

WATERFORD, Noordam. vlek van Maine, gr. Oxford, 860 inw. vlek van Vermont, gr. Caledonia, aan den Connecticut, 1289 inw. vlek van Connecticut, gr. New London, 2185 inw. inw. vlek van Nieuw York, gr. Saratoga, aan den Hudson, met 2 bedehuizen, 1 bank en veel handel; vlek van Nieuw Jersey, gr. Gloucester, 2100 inw. vlek van Pensylv. gr. Erie, met 1 akademie en veel handel; vlek van Ohio, gr. Washington, van Virginia, gr. London, en van Pensylv. gr. Millin.

WATERFORD (NEW) Eng. d. van Northumberland, aan de Tweed, 2 uur boven Berwick.

WATERGRAAFS MEER, droogge-
maakt Noordholl. meer, bij Amsterdam.

WATERHOUSE, eilandje in de Straat van Bass, nabij de Van Die-
menslandsche *Point Waterhouse*.

WATERINGEN, Zuidholl. d. nabij Delft en 's Gravenhage, met veel
tuinbouw en ruim 1200 inw.

WATERLAND, Noordholl. distr. arond. Boon, door het IJ van Amsteldam gescheiden, en onder andere
dd. het vermaarde Broek bevattend; Nederl. d. van Oostvland. arond. Eeelo; laag eil. van Zuidelijk Polynesië, door LE MAIRE en SCHOUTEN ontdekt, in het N. O. van den Ge-
U h h 4

vaarlijken Archipel, met weinig verkwikking; 14° 46' Z. Br.

WATERLOO, Zuidbrab. d. ter halver wege tusschen Brussel en Nivelles, 1879 inw. in 1815 vermaard geworden, toen de verenigde Nederl. en Eng. legers hun hoofdkwartier hier hadden, en ten Z. van de pl. eenē luisterrijke zege behaalden. Eenige goederen hier ter pl. aan den Hertog van Wellington, die toen het Opperbevelhebberschap over de geallieerde bekleedde, geschonken, voeren den titel van *Prinsdom van Waterloo*. De Noordam. hoofdpl. van het Nieuw Yorksche gr. Seneca, aan de riv. van dezen naam, heet ook *Waterloo*.

WATERMAEL, Zuidbrab. d. nabij Brussel, met Boitsfort te zamen 2560 inw. hebbend.

WATERSAY, een der Schot. Hebriden, Z. van Barray, tot Inverness behoorend, met 10 gezinnen.

WATERTOWN, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Middlesex, aan Charles river, met fabr. van wollen s. often, katoenen en papier, een tuighuis en 1537 inw. vlek van Connecticut, gr. Litchfield, 1714 inw. hoofdpl. van het Nieuw Yorksche gr. Jefferson, met eenige molens, een tuighuis, 1850 inw.

WATERVILLE, Noordam. vlek, van Maine, aan de Westzijde van de Kennebeck, tegenover Winslow, met veel handel, 1514 inw. vlek van Nieuw York.

WATERVLIET, Nederl. d. van Oostvland. arond. Eecloo, 1580 inw. Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Albany, W. van den Hudson, 2565 inw.

WATFORD, Eng. marktvlek, gr. Hertford, handel in koren en vee, zijdetwinderij, 1811 inw.

WATHOE, Zweed. eif. in de Oostzee, nabij Stockholm, beweide.

WATIOE, zie **WATELHOE**.

WATKINS (POINT) Noordam. kaap van Maryland, aan de Chesapeakebaai; 37° 36' N. Br.

WATLINGS EILAND, een der Westind. Bahama's eil. 6 uur lang, maar smal; 23° 50' N. Br.

WATLIN STREET, Romeinsche militaire weg, die dwars door Engeland van Dover paar Cardigan in Wallis loopt.

WATLINGTON, Eng. marktvlek, gr. Oxford, 1150 inw. 2 Eng. pl. van

Norfolk en Sussex.

WATOU, Nederl. d. van Westvland. arond. Veurne, 2360 inw.

WATRIPONT, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Doornik, 350 inw.

WATSON'S STRAAT; doortogt tusschen Nieuw Guinee en Salwaty.

WATTEN, Fr. pl. dép. du Nord, arond. Duinkerken, aan den zamenloop van Aa en Chelme.

WATTENSCHIED, Pruis. stadje, in het Westphaalsche regtsg. Arensberg, drierlei kerken, 920 inw.

WATTENWEIL, groot Zwijs. vlek, canton St. Gall.

WATTENWEILER, Beij. vlek, Oberrönaukreis, 900 inw. Fr. stadje, dép. Haut-Rhin, arond. Belfort, gezondheidsbron, 1250 inw. ook *Watweil*.

WATTIN, Schot. kerspel van Cathness, met *Loch Wattin* en 1100 inw.

WATTON, Eng. vlek van Norfolk, handel in boter, 2 jaarmarkten.

WATT'S ISLAND, in de Noordam. Chesapeake bay; 37° 54' N. Br.

WAUDREZ, Nederl. d. met 384 inw. in het Henegouwsche arond. Charleroi, waar *Wagueniers* 465 inw. heeft.

WAUFGONG, Ind. stad van Aurungabad, 8 uur N. van Poonah.

WAUGUR, aan den Guicowar cijnshaar, en van de Mahy doorloopen, Ind. distr. van Guzerat.

WAUGPORE, Ind. stad van Guzerat; 21° 24' N. Br. 68° 53' O. L.

WAUSSIM, Ind. hoofdpl. van een klein distr. in Berar; 20° 10' N. Br.

WAUTHIER - BRAINE, Zuidbrab. d. arond. Nivelles, 809 inw.

WAVENAM, Eng. stadje, met hooge aarden wallen, in Dorsetshire, aan Laxford lake, 1100 inw.

WAVENEY, Eng. riv. van Norfolk, bij Yarmouth uitkomende.

WAVEREN, Noordholl. d. van Amstelland, met *Waverveen* nabij zich; zie **VOORTS ROODE ZAND**.

WAVRE, Zuidbrab. cantons hoofdpl. arond. Nivelles, aan de Dyle, met branderijen, tabaksbouw, handel in koren en vee, ruim 4000 inw. Het stadje heeft, onder een gevecht tusschen de Pruisen en Franschen, in 1815 veel geleden. Het Antwerpsche arond. Mechelen bevat 2 pl. met 1918 en 2612 inw. die *Wavre Notre Dame* en *Ste Catherine*, of *Onser L. F.* en *Ste Catharine's Waever* heeten.

WAVRELLES, Nederl. d. van Na-

men, arond. Dinant, 500 inw.

WAWAU, zie VAVAO.

WAWAY (*Weywongy*) Oostind. Seleyereil. aan de Z. O. zijde van Celebes, N. van Bouton, 14 uur in den omvang; 4° 8' Z. Br. 118° 36' O. L.

WAWOOR, zie PULO AORE.

WAWRA, Afrik. Negerstad van Kaarta, met hooge aarden wallen, 20 uur O. Z. O. van Benowm.

WAWUY, Ind. stādje van Guzerat, met ongeveer 300 huizen.

WAXHOLM (*Waxoe*) Zweed. eilandje, in de Oostzee, aan den toegang tot Stockholm, en vlek op hetzelfde, met een sterk kasteel tegenover zich op een rotsig eilandje, 1000 inw.

WAY (*Pulo Ay*) Oostind. eilandje, een weinig ten W. van Banda, met vele muskaatnotenboomen; een fortje en een zeer gezonde lucht; zie voorts PULO WAY.

WAYBARI, Zuidam. riv. van Guiana, die op 6° 25' N. Br. in zee valt.

WAYBORN HOPE, Eng. kreek en landpunt van Norfolk.

WAYGAT (*Hazeneil.*) op Groenlands Westkust; 70° 26' N. Br.

WAYGIOE (*Waigamme*) Oostind. eil. dat Bougainville's straat tusschen zich en de N. W. punt van Nieuw Guinee heeft, en door Dampiers passage van Battantia gescheiden wordt. Hetzelfde is zeer bergachtig en houtrijk. Het geboomte groeit er zeer hoog, en men vindt er eene groote verscheidenheid daarvan en van ander plantgewas. Men bieldt er, benevens velerlei heerlijke vruchten, gebakkenesagokoekjes te koop; en visch en schildpadden zijn er in overvloed te bekomen. Varkens zijn er het enig viervoetig gedierte, maar men vindt er velerlei tam en ander gevogelte. De inw. behooren tot het geslacht der Maleijers, ofschoon zij genoegzaam naakt loopen. De opperhoofden alleen dragen een hoed, of tulband, en eenige kleding van Chineesche stof. Men is er met speer en pijl en hoog gewapend. De bevolking, die men er op 100,000 menschen begroot, is onderling steeds in oorlog, en jegens de Europeers zeer achterdochtig, om dat deze er welcens menschenroof bedreven hebben. De Chin. bezoeken er de reede van Boni, zoo als een inham op 0° 2' Z. Br. en 126° 9' O. L. heet, die door het eilandje Boni

van den Oostkant gedekt wordt. Eene andere ankerpl. aan de N. W. zijde des eil. op 0° 5' Z. Br. en 125° 21' O. L. heet *Piapis*, en bestaat uit 2 baaijen, waar men versch water op een eilandje van den naam van *Sisipa*, zeer lang timmerhout, dat goede masten oplevert, koolboomen en zeer groote horenschelpen vindt, in welke de vrucht der gezegde boomen zich laat medevoeren. De Noordkust is 15 uur lang, en heeft reens zich een koraalrif, en verder af eene eilandengroep, *Fan* geheeten, en schildpadden, welke de Maleijers voor zich niet vangen, in groote menigte opleverend.

WAYNE, Noordam. gr. in het N. O. van Pensylvanie, 4125 inw. hoofdpl. Bethuay; gr. in het midden van Noordcarolina, 8687 vrije inw. en 2756 slaven; gr. in het midden van Ohio, en in het O. van Indiana; gr. in het Z. van Kentucky, 5660 inw. waaronder 230 Neger-slaven; hoofdpl. Monticelli; gr. van Georgia, met 676 vrijen en 254 slaven; gr. van Alabama, 1253 inw. gr. van Tennessee.

WAYNE, Noordam. vlek van Maine, gr. Kennebeck, 819 inw. vlek van Nieuw York, gr. Steuben, 1025 inw. 3 vlekken van Pensylv. gr. Lycoming, 340 inw. gr. Mifflin, 1500 inw. gr. Crawford, 500 inw. 2 vlekken van eveneensgenoemde gr. in Kentucky en Tennessee; 9 vlekken van Ohio, gr. Adams, 900 inw. gr. Butler, 1135 inw. gr. Jefferson, 1161 inw. gr. Pickaway, 742 inw. enz.

WAYNESBOROUGH, Noordam. hoofdpl. van het Pensylv. gr. Greene, van het gr. Wayne, in Noordcarolina, en van het gr. Burke, in Georgia; vlek van het gr. Augusta, in Virginia, enz. *Waynesville* heeten 3 Noordam. pl. van gering aanbelang.

WAYTE, rotsig Oostind. eilandje, aan de Westkust van Celebes, in de straat van Makassar; 0° 40' Z. Br.

WAYTO, Oostind. eilandje aan de Z. O. kust van Timor; 8° 59' Z. Br.

WAYTON, groot Noordam. meer, ten W. van het Steenige gebergte: 48° N. Br. 123° 12' W. L.

WEALD, Eng. pl. van Essex, nabij Brentford, 1010 inw. *South* toegevoemd, ter onderscheiding van *North Weald*, en eene houtrijke streek in het Z. van Sussex en Kent.

H h h 5

WEAR, Eng. riv. van Durham, die den naam aan het Durhamsche distr. *Weardale* geeft, en aan 2 pl. even boven en tegenover Sunderland, waar over zie *Bishop Wearmouth* en *Monk Wearmouth*. Bij de laatste pl. en Sunderland valt zij in zee.

WEARE, 2 Eng. pl. van Devonshire en Somerset; Noordam. vlek van Nieuw Hampshire, gr. Hillsborough, met 3 bedehuizen, eene katoenfabr. en 2650 inw.

WEARY BAY, aan Nieuw Hollands N. O. kust, Z. van Endeavour riv.

WEATHERER, een der kleinste Schot. eil. van Hitland; 60° 35' N. Br.

WEATHERSFIELD, Noordam. vlek van Vermont, gr. Windsor, aan den Connecticut, tegenover Claremont, 2116 inw. vlek van Ohio, gr. Trumbull, ijzergieterij.

WEBECOM, Zuidbrab. d. arond. Leuven, bij Diest, 578 inw.

WECHABITEN, zie ARABIE in het Supplement.

WECHELDERSANDEN, Nederl. d. van Antwerpen, arond. Turnhout, nabij Herenthals, 400 inw.

WECHMAR, Saksen-Gothasch d. nabij Gotha, 860 inw. die muziek-instrumenten vervaardigen.

WECHNE, Abyss. berg, in Amharā, met 130 leemen huizen en eenigen handel in dadels en zout. Hier plagten de Nagassen hunne naaste bloedverwanten, uit vrees voor mededinging naar de kroon, gevangen te houden.

WECHSELBURG, Saks. d. kreits van Leipzig, met 1 slot, fabr. van wollen stoffen en kousen, 600 inw.

WED, zie WAD.

WEDDAN, Afrik. pl. aan den weg van Fezzan naar Burnoe.

WEDDE, Nederl. d. van Groningen, arond. Winschoten, N. van Vlagtwedde, aan de Westwolder Aa.

WEDEL, Deen. vlek aan de Elve, 4 uur N. W. van Hamburg, met veehandel, scheepvaart, de Hitterschanze nabij zich op een eil. en 1000 inw. Deen. stadje, in het Jutsche sticht Ripen; zie voorts NEUWEDEL.

WEDGE ISLAND, aan Nieuw Hollands Zuidkust, in den mond van Spencersgolf, tot de Gambiers eil. behoorend; 35° 11' Z. Br. 131° 45' O. L. eilandje aan Amerika's Westkust, in de Duke of Clarence's straat; 55° 8' N. Br.

WEDMORE, Eng. kerspel van Somerset; 2480 inw.

WEDNESBURY, Eng. marktplek, gr. Stafford, met 1 kerk, 3 bedehuizen, fabr. van ijzerwerk, emailleers, enz. 5372 inw. Een *Wednesfield* in hetzelfde gr. heeft 1248 inw.

WEEDON, Eng. d. *on the street*, of *Beck*, toegenoemd, in Northampton, met *Upper Weedon* in een kerspel van 976 inw. begrepen. Nog 2 andere pl. in dat gr. en Buckingham heeten *Weedon*.

WEELDE (*Wielde*) Nederl. d. van Antwerpen, arond. Turnhout, 1100 inw.

WEEGSCHIED, Fr. d. dép. Haut-Rhin, arond. Belfort, fabr. van blik; Beij. vlek, Unterdonaukreis, 3 uur O. van Passau, 800 inw. ook *Wegscheid*.

WEELY (*Wyley*) Eng. d. van Essex, 1050 inw.

WEEM, hooggelegen Schot. kerspel van Perthshire, 1372 inw.

WEEN, zie HWEEN.

WEENDE, Han. d. prov. Göttingen, met 1 slot, 1366 inw.

WEENEN, zie WENEN.

WEENER (*Wehner*, *Weenar*) Haw. vlek van Oostvriesl. aan de Eems, tweederlei kerken, eenig fabriekwezen en na genoeg 1300 inw.

WEERAWOW, Ind. stad van Moul-tan, een tichelsteenen wal met ronde torens om zich en 600 huizen hebbende. Een beeld van BUDDA verschaft den Rajah een goed inkomen.

WEERE, Ind. distr. van Casjemi-re, ten Z. van den Dsjelum.

WEERD, Nederl. d. van Antwerpen, arond. Mechelen, 437 inw. Zuidbrab. d. arond. Brussel, 432 inw. Een d. arond. Leuven, met 487 inw. heet *St. Joris-Weerd*; en *Wierdt* of *Wuert* noemt men daarentegen eene cantons hoofdpl. van Limburg, arond. Roermonde, branderijen, venerij, 5300 inw. De Vorsten van Salm bezitten in het Pruis. regtsgr. Münster, aan den IJssel, een *Wierdt*, of *Werth*, met 1 slot en 525 Protest. inw.

WEES (*Weeze*) Pruis. d. regtsgr. Kleef, aan de Niers, tweederlei kerken, linnenrederij, 670 inw.

WEESSENS, Han. d. van Oostvriesl. omstrecks Norden, 350 inw.

WEESP, Noordholl. cautons hoofdpl. arond. Amsterdam, aan de Vecht, nabij Muiden, Ankveene, Abcoude, enz. welversterkt, met vele brande-

rĳen, brouwerĳen; waartoe het water der riv. gebruikt wordt, dat voorts van hier in menigte naar Amsterdam gaat, tusschen welke stad en Weesp de vaart verdiept wordt. De stad is welgebouwd en aangenaam van ligging. Zij heeft ongeveer 4600 inw. en het onderhoorige Weesper kerspel na genoeg 1100 inw.

WEEVERHAM, Eng. vlek van Cheshire, 1120 inw.

WEFERLINGEN, Pruis. vlek, in het Saks. regtsg. Maagdenburg, aan den Aller, 1416 inw.

WEGELEBEN, Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Maagdenburg, bemuurd, met 1 slot en 2000 inw.

WEGNEZ, Nederl. d. van Laik, nabij Verviers, 800 inw.

WEGROW, Pool. stadje, waiwoodschap Polachie, 1600 inw.

WEGSCHEIDT, Beij. vlek, Unterdonaukreis, 750 inw.

WEGSTADTL, Boh. stadje, kreits van Buntzlau, aan de Elve, 650 inw.

WEHE, Nederl. d. van Groningen, arond. Appingadam, 350 inw.

WEHEN, Nass. d. met een jacht-slot van den Vorst en 500 inw.

WEHINGEN, Würtemb. d. Schwarzwaldkreĳs, 1100 inw.

WEHL, Pruis. vlek, regtsg. Kleef, met 1 slot en 1200 inw.

WEHLAU, Oostpruis. stadje, regtsg. Koningsberg, bemuurd, met eene zeer lange brug over den Pregel, vele molens, velerlei ander fabriekwezen, handel in linnen, koren en paarden, en ruim 3000 inw.

WEHLEN, Saks. stadje, kreits van Meissen, aan de Elve, eenig fabriekwezen, scheepvaart, 700 inw.

WEHLHEIDEN, Keurhess. d. prov. Niederhessen, 841 inw.

WEHNER, zie WEENER.

WEHR, Bad. vlek, Treisamkreis, 1773 inw. Pruis. d. in het Nederrĳnsche regtsg. Koblenz, 1 slot, 441 inw.

WEHRAU, Saks. vlek, in de Lausnitz, met een vlek der Graven van Solms, papier- en zaagmolens, ijzerwerk, 2200 inw.

WEHRDA, 2 Keurhess. dd. in Oberhessen en het Fuldasche, met 413 en 733 inw.

WEHRHEIM, Nass. vlek, omstreeks Usingen, 2 kerken, 4 molens, 230 huizen, waarvan er, in 1819, 100 afbrandden.

WEICHERDANGE, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Diekirch.

WEICHS, 2 Beij. dd. met 3 sloten, in den Regen- en Isar-kreis.

WEICHSEL, Oostenr. d. in den Morav. kreits Teschen, aan den Weichsel, 2600 inw. en groote riv. welke in den gezegden kreits ontspringt, en door Galizie, Polen en Pruissen, loopt. Zij ontlast zich langs den Nogat, en nog 2 andere monden, in het Frische haff, en haar vierde en Westelijkste mond valt in de Golf van Dantzig. Over hare gemeenschap met Oder en Elve, zie ELVE. Een kanaal, dat men, om Weichsel en Dniester te verenigen, ontworpen heeft, schĳnt doorgaans gebrek aan water te zullen hebben. De riv. is van Krakau af bevaarbaar en ontvangt verscheidene andere Poolische riv.

WEICHSELBURG, Oostenr. stadje, in den Illyr. kreits Neustadt, met een kasteel, fabr. 4000 inw.

WEICHSELMUNDE, Westpruis. fort, aan het kanaal, dat den verzuinden Westelijksten mond des Weichsels vervangt, zoo als art. DANTZIG vermeldt.

WEIDA, Saksen-Weim. stadje, door de Weida in Alt- en Neustadt gedeeld, met een bergslot, velerhande kunstvlĳt en 2316 inw.

WEIDEN, Beij. stadje, Mainkreis, met de voorsteden ruim 2000 inw. kunstvlĳt, landbouw en handel.

WEIDENAU, Oostenr. stadje, in den Moravischen kreits Troppau, fabr. 1600 inw. Pruis. d. in het Westphalsche regtsg. Arensberg, met ijzergieterĳ en smederĳ.

WEIDENBACH, Beij. vlek, Regenkreis, 116 huizen. Een Weidenberg, in den Beij. Mainkreis, heeft 2 sloten, 188 huizen en 900 inw.

WEIDENECK, Oostenr. vlek, land Unter der Ens, viertel Obermanhartsberg, met een bergslot.

WEIDENFELD, Oostenr. vlek, land Ob der Ens, Mųhlviertel.

WEIDUM, Nederl. d. van Vriesl. arond. Leeuwarden, lusthuizen.

WEIERBURG, Oostenr. d. land Unter der Ens, viertel Untermanhartsberg, 1 slot, wĳnbouw.

WEIGELSDORF, Pruis. d. met 613 inw. in het Siles. regtsg. Breslau, waar nog een d. van dien naan 1326 inw. heeft.

WEIHERSBACH, Kewhess. d. in het Hagausche, ruim 700 inw.

WEIKARDSCHLAG, Oostenr. vlek, land Unter der Ens, viertel Obermanhartsberg, met een slot. Een *Weikendorf*, in het viertel Untermanhartsberg, heeft 1 slot en 1097 inw. en er ligt hier nog een *Weikersdorf*, 8 uur W. N. W. van Wenen.

WEIKERSHEIM, Würtemb. stadje van de HOHENLOHES, in den Jaxtkreis, aan den Tauber, met een schoon slot en park, land- en wijnbouw, 1929 inw. waaronder 198 Israëlieten, die er eene synag. hebben. In de nabijheid vindt men het jagslot Karlsberg.

WEIL (*Will*, *Weilerstadt*) Würtemb. stadje, Neckarkreis, bemuurd, fabr. 1700 Roomschegez. inw. vooreen eene vrije rijkstad. KEPLER werd hier geboren. In de nabijheid ligt een slot en gewezen klooster, welk laatste eene Koninklijke paardenstoe-terij bevat. Zwits. stadje, met een slot, fabr. en markthandel, in het canton St. Gall, ook *Wyl*; Bad. d. Treisamkreis, 900 inw. Nabij het Würtemb. *Weil* ligt een *Weil im Schönbuch*, met bijkans 2000 inw.

WEILAR, Saksen-Weim. d. in Eisenach, met baafabr.

WEILBURG, Nass. stadje, op eene hoogte, aan de Lahn, met een groot Vorstelijk slot, 1 gymn. fabr. eene schoone waterleiding en 2100 inw.

WEILE, zie VEILE.

WEILER, Nederl. dorpje, prov. en arond. Luxemburg, waar men voorts een *Weiler-la-Tour* vindt; Bad. d. Neckarkreis, 700 inw. Würtemb. d. Neckarkreis, 550 inw. Oostenr. d. in den Tyrölischen kreits Bregenz, enz.

WEILHEIM, Beij. stadje, Isarkreis, bemuurd, met 1 Koningsslot en 1850 inw. *Weilheim an der Teck* heet een Würtemb. stadje, Donaukreis, fabr. veeleelt, 2900 inw. Een Würtemb. d. Schwarzwaldkreis, 674 inw. een Bad. d. Treisamkreis, met 659 inw. en een Hohenzollern-Hechingsch d. met 675 inw. heeten ook *Weilheim*.

WEILLEN, Nederl. dorpje van Namen, arond. Dinant.

WEILMUNSTER, Nass. vlek, in het Weilburgsche, met mijnwerken, pottbakkerij, enz. 1072 inw.

WEILTINGEN, Beij. vlek, Rezat-kreis, 1 slot, 817 inw.

WEIMAR, vorstendom van den

Groothertog van Saksen-Weimar-Eisenach, uit het eigenlijke land van Weimar, en een daarvan door Altenburg afgescheiden nieuw gedeelte, bestaand. Beide deelen te zamen hebben 137,000 inw. Het land is van bergketens doorloopen. Schoon is er het dal van Jena, waar men wijn bouwt. Andere daarvoor te koude oorden des lands brengen koren genoeg voort, en men drijft er veel veeleelt, en weidt in het hangen der bergen ontelbaar vele schapen. Uitgevoerd wordt er eenig koren en raapzaad, benevens wol, laken, wollen kousen, huiden, vee, wild, timmer- en brandhout, boeken, landkaarten, enz. De inw. zijn meestal Luth. doch men vindt er ook Geref. Roomschegez. en Israëlieten.

WEIMAR, hoofdpl. van het eveneensgenoemde vorstendom en groothertogdom, aan de Ilm, in eene aange- name vallei, van tuinen omgeven, maar vrij ouderwetsch gebouwd, met een groot Vorstelijk slot aan de O. zijde, welks tuinen langs de riv. loopen, en voor het publiek openstaand, een Vorstelijk lusthuis op eene schoone hoogte ten Z. 2 Luth. kerken, waarvan eene de graven van het Vorstelijk huis en fraai schilderwerk bevat, 1 gasthuis, 1 werkhuis, 1 zeer sterk bezocht gymn. 1 akademie voor teeken- schilder- en bouwkunst, 1 kweekschool voor onderwijzers, 1 boekerij van 110,000 banden, 1 kabinet van kunst, oudh. en pennin- gen, 1 groote Archiven-kamer, verscheidene liefdadige vereenigingen, en eene voor landsindustrie en aardrijkskunde, die 230 kunstenaars, graveerders, drukkers, enz. onledig houdt, en, benevens een groot aantal steendruks en andere goede landkaarten, globen en geographische, statistische en verdere algemeen nuttige geschrif- ten, met name Dr. HASSELS werken opgeleverd heeft, velerlei andere kunst- vlijt, inzonderheid ten behoeve van de weelde, welke het Hof er veroor- zaakt, dat er voorts een aantal genien van den eersten rang plagt aan te trekken, en vernuft en wetenschap nog steeds begunstigt, 8200 inw. ge- boortepl. van KOTSEBEE.

WEINERT, Boh. d. kreits van Elb- bogen, met eene geweerfabr.

WEINFELDEN (*Wijnfelden*) Zwits.

marktvlek, canton Thurgau; aan de Thur, met 1 slot, reederij van linnens en katoenen, wijnbouw, handel, na genoeg 2000 inw.

WEINGARTEN, Bad. vlek, Pfingz- und Enzkreis, aan den weg van Frankfort naar Basel, 2646 Protest. en Roomschegez. inw. die meekrap en wijn bouwen; Bad. d. Kinzigkreis, waarheen men in bedevaart gaat; Beij. d. Rheinkreis, met tweederlei kerken en 676 inw.

WEINHEIM, Bad. stadje, Neckarkreis, aan de Bergstrasse, bemuurd, met 6 Protest. en Roomschegez. kerken, bouw van wijn, teelt van oost, amandelen en noten, waaruit men olie vervaardigt, terwijl men zijn voordeel ook met het hout der notenboomen doet. Men vindt er 6 molens, eenige looijerijen en leertouwerijen, chokolade-fabr. linnenrederij en 4200 inw. Hess. d. prov. Rhein, tweederlei kerken, 700 inw.

WEINITZ, Oostenr. d. in den Illyr. kreits Neustädtl, met 1 slot en 1 kerk, waarheen men in bedevaart gaat.

WEINSBERG, Wurtemb. stadje. Neckarkreis, aan de Sulm, 1700 inw.

WEIR, eene der Schot. Orkneys eil. met ongeveer 150 inw.

WEISEL, Nass. d. met 620 inw.

WEISENBACH, Bad. d. Pfingz- und Enz-kreis, 670 inw.

WEISSACH, Wurtemb. d. Neckarkreis, 950 inw.

WEISSBACH (OBER) Schwarzburg-Rudolst. d. 1000 inw. In het Pruiss. regts. Reichenbach hebben een *Alt- en Neu-Weissbach* te zamen 163 huizen. Een Saks. d. in het Erzgebirge, met kousen- en mutsenweverij, heet ook *Weissbach*, en een Wurtemb. d. in den Jaxtkreis, met een zoutwerk.

WEISSENAU, Hess. d. prov. Rhein, met wijnbouw en 914 inw.

WEISSENBACH, Oostenr. dd. land Ob der Ens, Mühlviertel, en land Unter der Ens, viertel Unterwienerwald, linnenrederij, enz.

WEISSENBURG, Saks. stadje, in de Lausnitz, 800 inw. Oostenr. heerlijkheid, land Ob der Ens, Mühlviertel, met 1 slot.

WEISSENBURG is de Hoogd. benaming van al, wat *Bielogrod*, of *Belgrad* heet, en beantwoordt aan deze namen van Akierman, van het Turk. Belgrad, dat men onderscheid-

halve *Griekisch Weissenburg* noemt, van meer andere pl. en bijzonderlijk ook van het Zevenb. Karlsburg, welks omstreken den naam van *Unter-Weissenburg*, in tegenoverstelling van het naburige regts. *Ober-Weissenburg*, of, daar Karlsburg ook *Alba* heet, dien van *Unter-Albenser regts.* in tegenoverstelling van het *Ober-Albenser regts.* voeren. Voorts wordt het Hung. *Alba Regalis* in het Hoogd. *Stuhl-Weissenburg* geheeten. *Krön-Weissenburg* noemt men daarentegen meermalen het Fr. *Weissenbourg*, hoofdpl. van een arond. met 80,000 inw. dép. Bas-Rhin, aan den Lauter, met vermaarde linien tusschen zich en Lauterburg, velerlei kunstvljt, wijnbouw, handel en 4000 inw. *Weissenburg* heet ook nog eene Beij. stad, Reutkreis, bemuurd, met kunstvljt, handel, veeteelt, 3700 inw. een Zwits. d. canton Bern, met een merkwaardig bad, en een Noordam. vlek van Pensylvanie gr. Northampton, na genoeg 1100 inw.

WEISSENFELS, Pruiss. stad in het Sak. regts. Merseburg, met eene brug over de Saal, het Vorstelijk slot Augustusburg, 3 Luth. kerken, 1 Roomschegez. bedehuis, velerlei kunstvljt, handel in koren, enz. 5000 inw. Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits Laibach, op een hoogen berg, met een slot, spijkermakerijen, en staalfabr.

WEISSENHEIM, Beij. d. Rheinkreis, drierlei kerken, 1160 inw. *am Sand* toegenoomd.

WEISSENHORN, Beij. d. Oberdonaukreis, met 1 slot en 1120 inw.

WEISSENKIRCH, Oostenr. vlek, land Unter der Ens, viertel Obermanhartsberg, aan den Donau, met 1 slot en 150 huizen.

WEISSENSEE, Pruiss. stadje, in het Erfurtsche, met 2 sloten, 2 kerken, 1 Lat. school, 1870 inw.

WEISSENSTADT, Beij. stadje, Mainkreis, bemuurd, tin- en kristalgroeven, spijkermakers, enz. ongeveer 1200 inw.

WEISSENSTEIN, Rus. kreitsstadje met 440 inw. gouv. Koerland; Wurtemb. stadje, Donaukreis, 600 inw.

WEISSENTHURN, Oostenr. heerlijkheid, in den Stiermarkschen kreits Judenburg. *Weissenthurm*, heet daarentegen een Pruiss. dorpje in het Ne-

derrijnsche regtsg. Koblenz, tegenover Neuwied, met een ouden toren; waar men wil dat CAESAR zijne brug over den Rijn sloeg, en een gedenkteeken voor den Fr. Generaal MOCHÉ.

WEISSKIRCHEN, Oostenr. stadje, in de Bannaatgrenzen, met een militair hospitaal, eene kazerne, tweederlei kerken, 3600 inw. Oostenr. stad, in den Morav. kreits Prerau; met 1 slot, fabr. gezondheidsbron, 3000 inw. ook *Hranice*; Oostenr. d. in den Stiermarkschen kreits Judenburg, met het slot, waarvan de heerlijkheid *Weissensturn* haren naam ontleent, ijzerwerken, 450 inw.

WEISSMAIN, Beij. stadje, Mainkreis, aan den Witten Main, bemuurd, 1 slot, fabr. handel, 950 inw.

WEISSSTEIN, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Breslau, 727 inw.

WEISSWAMPACH, groot Nederl. d. van Luxemburg, arond. Diekirch.

WEISSWASSER, Boh. stadje, kreits van Buntzlau, met 1 slot, 2 kerken, fabr. 1050 inw. Oostenr. vlek, in den Morav. kreits Troppau, met 1 slot, 1 seminar. 1 Piaristen collegie, 1 gymn. 1 kerk, waarheen men in bedevaart gaat, 1023 inw.

WEISSWEL, Bad. d. aan den Rijn, Treisamkreis, 1267 inw.

WEISSWEILER, Pruis. d. in het Nederrijnsche regtsg. Aken, 1 slot, steenkoolgroeven, 1000 inw.

WEITBRUCH, Fr. d. dép. Bas-Rhin, arond. Straatsburg, 773 inw. In hetzelfde dép. heeft een *Weitersweiler*, 3 uur van Saverne, 744 inw.

WEITRA (*Weitrach*) Oostenr. stadje, land Unter der Ens, viertel Obermanhartsberg, 1 slot, fabr. van wollen stoffen, katoenen, ijzerwerk en glas, 250 huizen, 1800 inw. In de nabijheid heeft het vlek *Weitrafeld* 163 huizen.

WEITZ, Oostenr. vlek, in den Stiermarkschen kreits Grätz, 1 slot, fabr. van klingen, enz. 921 inw.

WELANG, Oostind. eilandje; 10 25' Z. Br. 125° 36' O. L.

WELAU, zie WEHLAU.

WELDEN, Nederl. d. van Oostvlaand, nabij Oudenaarden, 1300 inw. Beij. d. Oberdonaukreis, 1 slot, 640 inw.

WELDON, 2 Eng. pl. van Northampton, aan de Wills, bij elkanderen. *Great* en *Little* toegevoegd.

WELEDIA, Egypt. d. aan den

Nijl, 2 uur N. van Assioet. WELETMINSK, Rus. pl. gouv. Nisjgorod, aan de *Weletma*, veel staafijzer opleverend.

WELFORD, Eng. kerspel van Northampton, 1024 inw. kerspel van Berkshire, 906 inw. en nog andere Eng. pl.

WELIKOJE, zie VELIKOJE.

WELISH, zie VELISH.

WELKA WES, zie VELICKA.

WELKENRAEDT, Nederl. d. van Luik, arond. Verviers, 610 inw.

WELKOM BAAI, Oostind. inham in het Westeinde van Java.

WELL, Nederl. d. van Limburg, arond. Roermonde, nabij Horst; Geld. heerlijkheid, arond. Zutphen, ook *Wel* en *Wehl*, ongeveer 1200 inw. bank in de Noordzee, Z. van Doggersbank,

WELLE, Nederl. d. van Oostvlaand, arond. Oudenaarden, 1062 inw. Een der Austral. eil. van Louisiade; 9° 55' Z. Br.

WELLED SEEDY, Arab. volkstam, in het Zuiderdeel van Tunis.

WELLEN, Nederl. d. van Limburg, arond. Hasselt, 1643 inw.

WELLENSTEIN, Nederl. d. prov. en arond. Luxemburg.

WELLESLEIS EILANDEN, groep in de Nieuw. Hollandsche Golf van Carpentaria, uit Mornington, Bentinck, Sweers en andere eil. bestaande.

WELFLEET, Noordam. zeepl. van Massachusetts, aan eene baai van haren naam, gr. Barnstable, 52 uur Z. O. van Boston, 1400 inw.

WELLIN, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Neuschâteau, 424 inw.

WELLINGBOROUGH, Eng. markt- vlek van Northampton, handel in koren, enz. 4000 inw.

WELLINGTON, Eng. markt- vlek, waarvan Lord WELLINGTON zijnen geslachtsnaam ontleent, in Somerset, aan de Oostergrenzen van Devonshire, fabr. van grove wollen stoffen en aardewerk, bij de 4000 inw. Eng. markt- vlek van Shropshire, waar men in kalkgroeven en kool- en ijzermijnen werkt, groote ijzersmelterijen, 8590 inw. Eng. kerspel van Herefordshire, 560 inw. Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Bristol; zie voorts WITTINGTON.

WELLOW, Eng. kerspel van Somerset, 728 inw. en meer Eng. pl.

WELLS, Eng. stad van Somerset, in een schilderachtig oord, met eene oude bisschopskerk, een ouderwetsch en van grachten omgeven, paleis van den bisschop van Bath en Wells, eene tweede kerk met een hoogentoren, eenige bede- en godshuizen, fabr. 5156 inw. in de nabijheid het 800 voet lange Wookey hole met versteenend water; Eng. zeepl. van Norfolk, met eene verzande haven en oestervisscherij, 2680 inw. Noordam. vlek van Maine, gr. York, 4500 inw. meer andere Noordam. pl.

WELLSBOROUGH, Noordam. hoofdpl. van het gr. Tioga, in Pensylvanie. Eene voormaals Charlestown genoemde pl. van het gr. Brooke, in Virginia, heet *Wellsburg*.

WELMICH, Nass. stadje, aan den Rijn, met tin- en zilverbijnen.

WELNO, Pruis. vlek, regtsg. Posen, aan eene eveneensgenoemde riv. met lakenweverij.

WELNITZ, Boh. d. der KINSKYS, kreits van Saatz, spiegelfabr.

WELS, Oostenr. stad, land Ob der Ens, Hausrukiertel, aan den Traun, met een burg, fabr. van papier, chits, katoenen, buspeder en pinsbek, op een nabij liggend slot van de PILATIS, handel in hout en bont, 3800 inw.

WELSCH BIRKEN, Boh. d. kreits van Prachin, lakenfabr. 900 inw.

WELSCH STEINACH, Bad. pl. Kinzigkreis, handel in vee, hout, linnen, korenbrandewijn, 830 inw.

WELSCH EID, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Diekirch.

WELSHPOOL, Brit. marktvek van Wallis, gr. Montgomery, aan de Severn, en een kanaal, langs hetwelke men hier veel flanel aanbrengt, waarvan er in de stad eene sterk bezochte markt gehouden wordt. Men handelt er ook in kalk, kalksteen en hout. De heerlijke omstreken bevatten het schoone Powis Castle. De stad heeft 3480 inw.

WELSK, Rus. kreitsstad, gouv. Wologda, zijdefabr. 840 inw.

WELSTER, zie WILSTER.

WELTRUS, Boh. d. kreits van Rakonitz, met 1 slot en park. In denzelfden kreits heeft een bemuurd *Welwar*, of *Belwar*, 868 inw.

WELTON, heeten 2 Eng. kersp. van Lincoln en meer andere.

WELWYN, Eng. kerspel van Hertford, waar YOUNG zijne *Nachtgedachten* schreef, 1130 inw.

WELZHEIM, Wurtemb. vlek, Jaxtkreis, 1300 inw.

WEM, Eng. marktvek van Shropshire, 1 collegie, 1400 inw.

WEMDAL, Zweed. d. van Gelleborglän, veehandel.

WEMDING, Beij. d. Oberdonaukreis, met 1 oud slot, eene gezondheidsbron en 2100 inw. die sterk in ijzer en koper werken.

WEMELDINGE, Nederl. d. van Zeeland, op Zuidbeveland.

WEMMEL, Zuidbrab. d. arond. Brussel, 773 inw.

WEMYSS, Schot. kerspel, gr. Fife, aan den Fortschen Frith, ijzer- en koolmijnen, 3768 inw. waarvan 640 met eene groote brouwerij en vele weeftouwen, in *Easter Wemyss*. *Wester Wemyss* heeft eene tamelijk goede haven, eenige eigene kustvaarders, die steenkool uitvoeren, zoutketen, eene vitrioolfabr. 622 inw.

WEMYSS (POINT) Schot. landpunt, gr. Renfrew; 55° 51' N. Br.

WENDEL (Sr.) aan Saksen-Koburg toegewezen stadje, 10 uur Z. O. van Trier, 1400 inw.

WENDELL, 2 Noordam. vlekken van Massachusetts, gr. Franklin, 1000 inw. en van Nieuw Hampshire, gr. Chester.

WENDELSTEIN, Beij. vlek, Rezatkreis, met messenmakers, branderijen, enz. Pruis. d. in het Saks. regtsg. Merseburg, met 1 slot, 2 koninklijke paardenstoeterijen en schapenteelt.

WENDEN (*Winden*) Slavon. volkstam, in Pommeren, Brandenburg, Silesie, Saksen, Stiermarken, enz. gezamenlijk ongeveer 1,400,000 hoofden sterk, en zich door taal, kleeding en manieren, onderscheidend. In het Meklenb. geven zij den naam aan een vorstendom met 140,000 inw. dat thans dien van *Wendensche kreis* voert, en waarvan Gustrow de hoofdpl. is.

WENDEN (*Venden*) Rus. kreitsstad, gouv. Lyssland, 1029 inw.

WENDLINGEN, Wurtemb. stadje, Neckarkreis, aan den Neckar, 850 inw.

WENDON, 3 Eng. pl. gr. Essex, *Great*, *Little* en *Lofts*, toegeuoemd.

WENDOVER, Eng. vlek van Buckingham, aan een tak van het Grand

Junction Canal, met vele kantwerksters onder de 1500 inw.

WENDRON (Str.) Eng. kerspel van Cornwall, 3555 inw.

WENDSYSSEL, zie WENSYSSEL.

WENEN, Hoogd. *Wien*, Fr. *Vienne*, Eng. *Vienna*, Oulings *Vindobona*, aanvankelijk een militaire post der Romeinen, vervolgens hoofdpl. van Oostenrijk, en, toen de Oostenr. heerschappij zich vormde, ook van deze, in het land Unter der Ens, nabij den uitloop van het door Wenens voorsteden loopend riviertje Wien in den Donau, en aan een tusschen de stad en hare op een eil. liggende voorstad Leopoldstadt henen loopenden arm van den Donau. De gezamenlijke voorsteden hebben om zich eenen met steen opgezette en door eene gracht gedekten wal, en eene ruimte ter breedte van een kanonschot tusschen zich en den omvang der oude stad, die versterkt plagt te zijn, de Turken tweemaal afloeg, maar laatstelijk tweemaal zonder slag of stoot aan de Fr. overgegeven werd, welke laatsten hare werken in 1809 meerendeels vernielden. Deze vermeerderen thans het getal der wandelpl. onder welke het vermelde eil. den Augarten, de Brigittenau, den Prater met zijne ongemeen tamme herten, enz. bevat. De door den Donau van dat eil. gescheidene voorstad Rossau onderscheidt zich door een heerlijk paleis en park van de LIECHTENSTEINEN en eene porseleinsfabr. Over het geheel zijn de voorsteden schooner, dan de stad, waar de straten veelal zeer eng en de huizen zeer hoog zijn. Deze zijn van gebakken steen en met leijen gedekt. De straten zijn er gevloerd, doch de voetgangers vinden er voor zich geene genoegzaam veilige baan. In de voorsteden zijn eenige straten nog ongevloerd; maar gansch Wenen wordt des nachts wel verlicht. Onder de pleinen, welke er klein en ongeregeld zijn, prijken eenige met fonteynen en standbeelden. Het Josephs plein is wel bebouwd, en heeft een standbeeld te paarde van JOSEPH II. Het plein *Am Hof* heeft 3 standbeelden en 2 schoone fonteynen. Het Keizerlijk hof, aan dat plein, paalt van den anderen kant met zijnen schoonen tuin aan de wallen der

der stad, en is vierkant, groot van omvang, op verschillende tijden gebouwd en ongeregeld van uiterlijk voorkomen. Men vindt er eene boekerij van 360,000 banden, 12,000 handschriften, zeer vele in de 15 eeuw gedrukte werken, de Archiven van het Oostenrijksche huis, 300,000 koperen platen, eene verzameling van landkaarten, eene heerlijke van naturalia, de rijkste verzameling van penningen en medailles, die men ergens ter wereld aantreft, de Keizerlijke schatkamer, eene rijsschool, welke men voor de grootste der wereld houdt, en de zaal van Apollo, die 12,000 menschen wordt gezegd te kunnen bevatten. Het door Prins EUGENIUS gestichte Belvedere in eene voorstad verschaft een schoon gezigt over de stad, en bevat de Keizerlijke verzameling van schilderijen. Groote en kostelijke boekerijen en kunstverzamelingen vindt men ook in de paleizen en hotels van wijlen den Hertog van Saksen-Teschen en meer andere rijksgrootten, welke aan de voorsteden veel luister bijzetten. Het Keizerlijk huis heeft in de nabijheid verscheidene paleizen en lusthuizen. Het rijkstuighuis voegt bij een grooten voorraad van bruikbare wapens eene eindelooze menigte van oud en zeldzaam wapentuig enz. De kazernen in eene der voorsteden zijn voor 15,000 man berekend, en de Keizerlijke stallen voor 400 paarden. Zeer aanzienlijk is het verblijf der Hongaarsche garde. Men onderscheidt voorts het verblijf der Duitsche adellijke garde, en menigvuldige Kantelarijen, de munt, de nieuwe munt, het tolhuis, de stadsbank, het raadhuis, het burger tuighuis, de beurs, een huis van negen verdiepingen aan het plein *Am Hof*, de schouwburgen, de Keizerlijke geweeffabr. de geschutgieterij, het Invalidenhuis, het Aartsbisschoppaleis, die der DIETRICHSTEINEN, SCHWARZENBERGEN, AUERSBERGEN, ESTERHAZYS, enz. enz. Hoogstmerkwaardig is er onder de kerken de St. Stephens kerk, met haren ongemeen hoogen toren, haar praalgraf voor Prins EUGENIUS, en verdere bijzonderheden, de Karel'skerk, die naar het model der St. Pieters kerk van Rome gebouwd is, en de Augustin'kerk, waar men de

harten der Vorsten en Vorstinnen uit het Keizerlijk huis bewaart. Nevens de menigvuldige Roomschegez. kerken vindt men er vele kloosters, 3 Griekschē kerken, 2 Protest. en 4 synag. De Roomschegez. Armeniers hebben er eene stichting, waar men zendingen opkweekt en Armen. boeken drukt. Men drukt te Wenen ook boeken in het hedendaagsche Grieksch. De Joden hebben er voor zich scholen, de Protest. sinds 1821 eene hooge school, en men vindt er talloos vele andere stichtingen van onderwijs in velerlei vakken. De Universiteit heeft 72 ordinaire en andere Hoogleeraren, eene boekerij van 90,000 banden, een kruidtuin, een observatorium, dat ongelukkiglijk midden in de stad ligt, en al het verdere benoodigde, met name voor de Geneeskunde, welke hier meer dan elders in Duitschland bloeit. Voor het krijgswezen heeft men er eene Polytechnische en meer andere scholen, een hospitaal, enz. Het groote hospitaal, weeshuis en verdere gestichten van liefdadigheid, zijn er roemenswaardig. Tot bevordering van wetenschap, kunst en nijverheid, vindt men ook alhier nutte vereenigingen; maar de boeken-censuur beperkt er den boekhandel, welke er niet sterk bloeit. Men vervaardigt er inmiddels velerlei kunstwerken, mathematische, heilkundige en muzikinstrumenten, kunstplaten, landkaarten, papier, zijden stoffen en liuten, handschoenen, kant, passement, velerlei aardewerk, koetsen, enz. enz. ten behoeve van de stad zelve en het omliggend land, waarmede men er langs den Donau, het naar Wiener Neustadt loopend kanaal en eenige, doch weinige, goede wegen, gemeenschap heeft; en die gemeenschap maakt de stad tot het middelpunt van eenen vrij uitgestreken handel in 's lands eigene voortbrengselen en vreemde goederen. De omstreken zijn even vruchtbaar, als schilderachtig. Zij bevatten vele wijngaarden en veel hout, nevens hetwelke men er steenkool en turf brandt. De nabijheid van Hongarije maakt er de levensmiddelen overvloedig; doch het drinkwater is er vrij slecht, en de lucht min gezond. Men heeft er veel afwisseling van sterke hitte en koude; en er sierven aldaar meer

menschen, dan er geboren worden; maar de voordeelen, welke Wenen als middelpunt der gansche heerschappij oplevert, lokken er zoo velen van rondom aan, dat de bevolking thans denkelijk wel 270,000 hoofden bedraagt; 48° 12' N. Br. 11° 29' O. L.

WENER, Nederl. d. van Groningen, arond. Winschoten, 3800 inw. Zweed. meer aan het Oosteinde van Elfborgslän, 150 voet boven het Kattegat, 30 uur lang en 13 of 14 uur breed, door eene landpunt in tweeën gedeeld, de Claraelf en vele andere riv. ontvangend, en zich door de Gotha-elf ontlastend. Over de vaart uit hetzelfde naar het Kattegat, zie TROLHETTA, en over de verdere GOTHA-KANAAL in het Supplement.

WENERSBORG, Zweed. stadje van Elfborgslän, aan den uitloop der Gotha uit het meer Wener, met eene lange brug over het uiteinde van dat meer, eenig fabriekwezen, veel verzending van ijzer en teer naar Gottenburg, en 1437 inw. 58° 26' N. Br. WENEW, Rus. kreitsstad, gouv. Tula, aan de *Wenewka*, met 8 kerken, fabr. en 5400 inw.

WENINGS, Keurhess. marktvek, in Oberhessen, met 1 slot van de ISENBURGEN, ijzerwerk, 1350 inw.

WENLOCK, Eng. marktvek van Shropshire, met groeven van kalk en pijpenaarde, ruim 2000 inw.

WENMAN, een der Gallapagos eil. ten W. van Amerika.

WENNINGSSEN, Han. d. prov. Kalenberg, aan een Luth. vrouwenklooster toebehoorend, 740 inw.

WENNUIATI, een der Vriendeneil. van Zuidelijk Polynesië.

WENSYSSEL, Westerdeel van het Deen. Sticht Aalborg, ten O. aan Himmersyssel, ten Z. aan den Limfiord, en ten W. en N. aan de Noordzee talend, en stadje aldaar, 6 uur N. W. van Aalborg.

WENTERSWYK (*Winterswyk*) Nederl. cantons hoofdpl. van Gelderl. arond. Zutphen, aan de Pruis. grenzen, met veel linnenrederij en bleeken, vele Doopsgez. onder de 6200 inw.

WENTWORTH, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, den naam aan het heerlijke *Wentworth castle* en het ook schoone *Wentworthhouse* gevend; Eng. kerspel van Cambridge,

op het dusgenoemd eil. Ely; Noord-am. vlek van Nieuw Hampshire, gr. Grafton, 654 inw. Eene bergreeks hieromstreeks voert den naam van *Wentworth Mountains*.

WEOBLEY, Eng. vlek van Herefordshire, waar men veel uitnemende ale brouwt, 626 inw.

WEPION, Nederl. d. van Namen, nabij de hoofdpl. 470 inw.

WERAD, Ind. Mahrattenstad in Visiapoer; 17° 39' N. Br.

WERBACH, zie WERRBACH.

WERBELLINERSEE, Pruis. meer, in het Brandenb. regtsg. Potsdam, waaruit het *Werbelliner kanaal* met 2 sluizen naar den kant van het Finow-kanaal loopt.

WERBEN, Pruis. stadje, in het Saks. regtsg. Maagdenburg, tegenover den uitloop van de Havel in de Elve, met een veer over de riv. scheepvaart, visscherij, eenig fabriekwezen, handel in koren, 1600 inw. en nog 2 Pruis. pl.

WERBOWE (*Werbau*) zie VERBO.

WERBOWETZ, Rus. stadje, gouv. Podolie, met 144 huizen.

WERCHISSETSK, groote Rus. ijzer-smelterij, gouv. Perm.

WERCHNAJA, Rus. vesting, aan eene riv. van denzelfden naam, met de onderhoorigheden 5200 inw. Rus. riv. gouv. Tomsk.

WERCHNEY LOMOW, Rus. stad, gouv. Pensa, in de nabijheid van Nisjne Lomow, ook aan de Lomow, versterkt, met veel handel en 4400 inw.

WERCHNEY UDINSK, zie VERSCHNEY UDINSK.

WERCHOTOMSKSCHE TARTAREN, zwervend volk, dat van de jagt leeft, in het Rus. gouv. Tomsk, aan de bron der Tom.

WERCHOTORSK, Rus. kopersmelterij, gouv. Perm.

WERCHOTURIE. Rus. kreitsstad, gouv. Perm, aan de Tura, met 5 kerken, 2 kloosters, een basar, handel, looijerijen, ijzerhutten, 1 steenen fort, 400 huizen en 3000 inw. Er wordt hier van alle uit Siberie komende goederen een tol van 10 ten 100 gevorderd.

WERCHOWKA, Rus. stadje van Podolie, kreits van Gaiszin.

WERCHTER, Zuidbrab. d. arond. Leuven, 2635 inw.

WERCHURALSK (*Verschney Uralsk*)

Rus. kreitsstadje, gouv. Orenburg, aan den Ural, met eene brug over de riv. een houten fort, dat steeds wel bezet is, en 300 huizen.

WERCK, Duitsche zandplaat voor de Braak, die den Weser opneemt.

WERD (*Waard*) tot het Zwits. canton Thurgau behoorend eil. inden Rijn, nabij het stadje Stein.

WERDAU, Saks. stad, in het Erzgebirge, aan de Pleisse, fabr. 2860 inw.

WERDEN, zie VERDEN.

WERDENBERG, Zwits. stadje, canton St. Gall, aan den Rijn, met 1 slot, katoenspinnerij, linnenfabr.

WERDER, Pruis. stadje, in het Brandenb. regtsg. Potsdam, 240 huizen, visscherij, scheepsbouw, enz. Han. vlek, prov. Hildesheim.

WERDO, Oostenr. vlek van Illyrie, in Istrie, kreits Fiume.

WEREJA, zie VEREJA.

WERFFEN (*Hohenwerffen*) Oostenr. vlek, land Ob der Ens, kreits van Salzburg, aan de Salza.

WERGELA, volkrijke Afrik. pl. van Algiers, in Biledulsjerid, 100 uur Z. van de hoofdpl.

WERIS, Nederl. d. van Luxemburg, arond. Marche, 418 inw.

WERKEN, Nederl. d. van Westvlaand. arond. Veurne, 840 inw. Nederl. d. van Noordbrabant, waar er in het uiterste N. van het land van Altena aan de Merwede een *Werken-dam* met ruim 1100 inw. ligt.

WERKHOVEN, Nederl. d. prov. Utrecht, 650 inw.

WERKH-TSCHUSSOWSKOI-GODODOK, Russ. vlek, gouv. Perm, aan de Tschussowaja, 3200 inw.

WERL, Pruis. stadje, in het Westphalsche regtsg. Arensberg, bemuurd, met 1 slot, 2 kerken, 1 groot zoutwerk, 2300 inw.

WERM, klein Nederl. d. van Limburg, arond. Hasselt.

WERMELSKIRCHEN, Pruis. d. in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, met eenig fabriekwezen.

WERNE, Pruis. stadje, in het Westphalsche regtsg. Münster, aan de Lippe, linnenreederij, 1800 inw.

WERNECK, Beij. hoofdpl. van een landgericht, met 1 schoon slot en tuin, ijzer- en koolmijnen.

WERNERSDORF, 2 Pruis. dd. in Silesie; en men geeft dien naam ook aan het anders *Wernstadt*, of *Wern-*

stadtl., en eigenlijk *Wenerzicze*, genoemd Boh. vlek, kreits van Leutmeritz, met veel kunstvljht en 1400 inw.

WERNETH, Eng. vlek van Cheshire, 1054 inw.

WERNHOUT, Nederl. d. van Noordbrabant.

WERNIGERODE, Pruis. hoofdpl. van een gr. met 15,000 inw. dat tot den Harz behoort, en door een tak der STOLBERGEN bezeten wordt, in het Saks. regtsg. Maagdenburg, uit eene Alt- en Neustadt bestaand en bemuurd, met 4 kerken, 1 gymn. veel kunstvljht, handel in hout en koren, 3782 inw. en bij zich op een berg een Grafelijk slot, met eene boekery van 30,000 banden en eene verzameling van naturalia.

WERNSDORF, Sak. marktvlek, kreits van Meissen, met 1 slot en jgthuis en 960 inw. Boh. d. in den kreits van Saatz, met 1 slot en 1 geweerfabr.

WERRA, Kenrhess. riv. welker vereening met de Fulda den Weser vormt. Het langs haar henen loopend *Werra-gebergte* ontleent zijnen naam van haar; Pruis. riv. die uit het Westphaalsche regtsg. Minden in den Weser valt. Eene Brit. riv. van Wallis, die nabij Aberystwith in zee uitloopt, heet *Werray*.

WERRBACH, Bad. d. der LEININGERS, in den Main- und Tauberkreis, aan den uitloop van eene riv. van denzelfden naam in den Tauber.

WERVEAR, Ind. distr. van Guzerat, met veel vee en gevogelte.

WERROE, Rus. stadje, gouv. Lyf-land, aan een meer van deszelfs naam, met tweederlei kerken.

WERSCHETS, zie VERSETZ.

WERSTADT, Walach. d. in de Zara de Suss. *Werstatt* heet een Hess. vlek, prov. Rhein, wel gebouwd, 1200 inw.

WERSTE, Pruis. d. in het Westphaalsche regtsg. Minden, met zoutbronnen, die veel opleveren.

WERTH, Beij. marktvlek, Rezatkreis, aan den Donau, met 1 slot der Prinsen van Tour en Taxis; Fr. d. dép. Bas-Rhin, arond. Weissenburg, 800 inw. zie voorts WEERT.

WERTHEIM, Bad. hoofdpl. van den Main- und Tauberkreis, en van eene standsheerlijkheid, die aan een tak der LOWENSTEINEN toebehoort,

bij de 12,000 inw. heeft, en veel koren en goeden wijn voortbrengt. De pl. aan den samenloop van Tauber en Main, in een eng dal, is bemuurd, en heeft handel, scheepvaart, linnenreederij, meer ander fabriekwezen, een kruidmolen, 1 oud bergslot, 2 hotels van de gezegde Vorsten, en 5500 meestal Luth. inw. *Kreuzwertheim* ligt er tegenover.

WERTHER, Pruis. stadje, in het Westphaalsche regtsg. Minden, linnenreederij, handel, 1539 inw.

WERTINGEN, Beij. stadje, Oberdonaukreis, tabaksfabr. 1350 inw.

WERVERSHOOFD, Noordholl. d. arond. Hoorn, 450 inw.

WERWICK, Nederl. cantons hoofdpl. van Westvlaand. arond. Yperen, aan de Leye, met looijerijen, leer- touwerijen, oliemolens, fabr. van garen, linnen, tabak, handel in tabak en vlas, 4340 inw. *Werwick-Sud*, aan den overkant der riv. in het Fr. dép. du Nord, heeft ruim 1100 inw. en tabaksfabr.

WESEL, Pruis. stad, regtsg. Kleef, kreits van Rees, aan den samenloop van Lippe en Rijn, op 51° 39' N. Br. weleer lid van het Hanzeverbond, grootelijks versterkt, met eene goede citadel, eene gierbrug over den Rijn, 3. Protest. 2 Roomschegez. kerken, 2 hospitalen, 1 gymn. 1 kweekschool voor onderwijzers, 1 kleinen schouwburg, branderijen en velerlei andere fabr. handel in wijn en koloniale goederen, in 1770 slechts 4500 inw. thans zoo men wil 12,000 waaronder men denkelijk de militairen mede begrijpt. De stad heeft tegenover zich aan den Rijn het fort Blucher, en in de riv. een versterkt eil. Men onderscheidt haar door den toenaam *Nieder van Oberwesel*. Over *West-Wesel*, of *Woest-Wesel*, zie WUSTWEZEL.

WESEL BAAI, Oostind. inham in de Zuidzijde van Java.

WESELY, stadje van de schtwarz-bergen, in den Boh. kreits Budweis, fabr. van zijden stoffen, ongeveer 1000 inw. Oostenr. stadje, in den Morav. kreits Hradisch, op een eil. in de March, met 1 slot, en onder de 1500 inw. een aantal Joden, die er eene synag. hebben.

WESEMAEL, Zuidbrab. d. arond. Leuven, 1000 inw.

WESEMBEEK, Zuidbrab. d. arond. Brussel, 665 inw.

WESEN, Zwits. d. canton St. Gall, aan het Wallenstadter meer, met 3 kerken, 1 klooster, visscherij, transithandel.

WESENBERG, Meklenb. Strelitzer stadje, nabij de hoofdpl. bemurd, fabr. 985 inw. Rus. kreitsstad, gouv. Ehtland; Deen. kerspel, in het Holsteinsche, 1753 inw.

WESENDORF (*Wessendorf*) Oostenr. vlek der **STAHREMBERGEN**, land Unter der Ens, viertel Obermuhartsberg, aan den Donau.

WESENHAM, 2 Eng. kersp. in Norfolk, *South* en *North*, of *All Saints* en *St. Peter*, toegenoemd.

WESENSTEIN, Saks. d. aan de Elbe, 3 uur Z. van Dresden.

WESENURFAR, Oostenr. vlek, land Ob der Ens, Innviertel, aan den Donau, pottebakkerijen.

WESER, uit de vereeniging van Werra en Fulda in het Keurhess. ontstaande riv. die vervolgens Bremen, deszelfs haven Vegesac, Bremerlehe, enz. bespoelt, en langs de Braak in de Noordzee uitloopt, na onder andere riv. de Geese te hebben opgenomen, aan welker uitloop er, om de bij **BREMEN** vermelde gesteldheid der meer en meer verzandende riv. in 1818 eene haven aangelegd is geworden.

WESIJEONSK, Rus. kreitsstad, gouv. Twer, aan de Wologa, markt-handel, en vele kramers en smeden onder de 1936 inw.

WESLLAND, Zweed. kerspel van Upsalälän, dat veel ruw ijzer en spijkers oplevert.

WESNA, Rus. d. gouv. Nisiëgorod, aan de Teschna, door eene brug met Arsamas vereenigd, looijerijen, linnenreederij, enz.

WESPELAAR, Zuidbrab. d. arond. Leven, 457 inw.

WESPRYSKA, zie **VESZPRIM**.

WESSELING, Pruus. d. in het Klebergsche regtsg. Keulen, 720 inw.

WESSELS EILANDEN, Austral. eilandengroep, van Nieuw Hollands Noordkust af N. O. aan strekkende, zonder veiligen doortogt, tusschen dezelve. De bevolking behoort tot de Oceaannegers. Het Noorderuiteinde ligt op 13° 18' Z. Br.

WESSELY, Boh. vlek, kreits van

Bitschow, 1 slot, 111 huizen; Boh. d. kreits van Klattau, fabr.

WESSEM, Nederl. vlek van Limburg, nabij Roermonde, aan de Maas, ruim 1000 inw.

WESSERLING, Fr. d. dép. Haut-Rhin, arond. Belfort, katoensfabr.

WESSOBRUN, Beij. d. Isarkreis, met vele stucadoors, metselaars, enz.

WEST BAY groote en gevaarvolle baai aan de Zuidkust van Engeland ten W. van Portland; inham in de N. W. kust van het Westind. Virgin Gorda; 18° 13' N. Br. inham van Cook's straat, tusschen de beide groote eil. van Nieuw Zeeland, waarvan het Zuidelijkste aan zijne Westkust, op 45° 54' Z. Br. eene met den naam van *Cape West* bestempelde landpunt heeft.

WEST CHESTER, Noordam. gr. in het Z. O. van Nieuw York, door de East river, Hudson en Long Island Sound bewaterd, en voor-handel en landbouw beide geschikt, 56,272 inw. hoofdpl. Bedford en White plain; vlek in dat gr. aan East river; fabr. van papier, snuif, enz. marmergroeven, bij de 2000 inw. hoofdpl. van het gr. Chester, in Pensylvanie.

WEST CHURCH, zie **CUTHBERT'S** (Str.).

WEST CREEK, Noordam. riv. van Nieuw Jersey, die op 39° 14' N. Br. in de Delaware baai uitloopt.

WEST HAMPTON, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Hampshire.

WEST HARBOUR, Westind. baai, aan de Zuidkust van Jamaica.

WEST HAVEN, Schot. visschersd. aan eene kreek der Zuidzijde van St. Andrews baai, met een East Haven nevens zich; Noordam. d. van Vermont, gr. Rutland.

WEST POINT, versterkt Noordam. d. van Nieuw York, gr. Orange, met eene krijgsschool. waarop er in 1817 meer dan 250 kadetten onderwezen werden.

WEST RIVER, Noordam. riv. van Maryland, welke op 38° 54' N. Br. in de Chesapeake bay valt; riv. van Maine, die op 44° 54' N. Br. in Machias bay uitloopt; riv. van Virginia, die op 36° 20' N. Br. in Black bay uitwatert; 2 dd. van Marylanden Nieuw York. In Nieuw Hampshire heet een berg tegenover den uitloop van eene *West River* in den Cou-

nectient *West river mountain*.

WEST UNION, Noordam. hoofdpl. van het gr. Adams, in Ohio.

WESTBARENDRECHT, zie **BARRENDRECHT**.

WESTBORNE, Eng. kerspel van Sussex, 1700 inw. Eene buurt van Middlesex, nabij London, heet *Westborne green*.

WESTBOROUGH, Eng. kerspel van Lincoln; Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Worcester, 1048 inw.

WESTBOTNIA, tegenover het onder Finland begrepene Oostbotnia aan den Botnischen zeehoezem gelegen, en ook van den Noordkant aan Lapland aansluitend, Zweed. landschap, dat met Zweed. Lapland in Umeälän vereenigd is. Hetzelve is zeer koud en bergachtig, maar brengt in de welbewaterde dalen gerst, rogge, aardappelen en moeskruiden voort; doch het voornaamste gewas bestaat er in hout. Men drijft er ook veeteelt, ofschoon het vee 9 maanden lang op stal moet worden gehouden. Men vangt er veel kleinen haring en zalm. In 1800 telde men er ongeveer 36,000 inw.

WESTBROEK, Nederl. d. prov. en arond. Utrecht, 600 inw.

WESTBROMWICH, Eng. kerspel, gr. Stafford, met spijkermakerijen en laatstelijk 7485 inw.

WESTBURY, Eng. vlek van Wiltshire, mouderijen, fabr. van fijn laken, 1800 inw. Een *Leigh Westbury* in de nabijheid heeft er 1360, 2 kersp. van Gloucester heeten *Westbury upon Severn*, dat 1795 inw. heeft, en *Westbury on Trim*; en den naam van *Westbury* voert ook een Eng. kerspel van Shropshire met 2200 inw. een van Somerset met 500, en een van Buckingham.

WESTDERBY, Eng. d. van Lancaster, nabij Liverpool, 3700 inw.

WESTDONGERADEEL, Ned. grietenij van Vriessl. W. van Dokkum.

WESTHORPE, Nederl. d. van Zeel. In Zuidholl. ligt een *Westdijk*.

WESTENDE, Nederl. d. van Westvland. arond. Veurne, 316 inw. *Westend* heet eene aan London vastgebouwde buurt van Middlesex, en *Westende* de Westpunt van Java, op 6° 48' Z. Br. 100° 12' O. L.

WESTENDORF, Beij. d. Oberdonaukreis, 1600 inw.

WESTENSCHOUWEN Nederl. d. van Zeeland, arond. Zierikzee, vooreen bloeiend, thans onbeduidend.

WESTER EEMS, zie **EEMS**.

WESTER EILAND, een der kleinste Philipp. eil. aan de Zuidkust van Mindoro; 12° 18' N. Br. 116° 18' O. L. 2 Oostind. eilandjes aan de Zuidkust van Sumbawa; 8° 49' Z. Br. 104° 8' O. L. en aan het inkomen der Sunda straat; 5° 27' Z. Br. een van Sir Edward Pellew's eil. in de Nieuw Hollandsche Golf van Carpentaria. Men geeft den naam van *Wester eilanden* aan de Schot. Hebriden en de Vlaamsche eil.

WESTER HAVEN, groote Austral. baai, aan de Zuidkust van Nieuw Holland, W. van de Straat van Bass, waaromstreeks men nevens de gewone Kangaros vele zwarte beeren vindt. Een eil. in den mond der haven ligt op 38° 33' Z. Br.

WESTER OCEAAN noemt men de zee ten W. van Ierland.

WESTERAS, Zweed. hoofdpl. van een län met 85,000 inw. aan het meer Mälär, met 1 oud slot, 1 gymn. en boekerij, 1 waag voor ijzer, koper, enz. 1 korenmagazijn, scheepvaart, 570 houten huizen, 1 bisschopskerk en bij de 3000 inw.

WESTERBEERSK, Noordbrab. d. W. van Eindhoven.

WESTERBLOKKER, Noordholl. d. arond. Hoorn, ruim 400 inw.

WESTERBOEK, Nederl. d. prov. en arond. Groningen, 390 inw.

WESTERBURG, Nass. hoofdpl. van eene heerlijkheid der LEININGENS, met 1 slot, eenige molens en 1500 inw. Deen. stadje van Laaland, met eene kweekschool voor onderwijzers.

WESTER CAPPEL, Deen. voorgebergte, aan de Westzijde van Laaland, met eene zandbank voor zich.

WESTEREGELN, Pruis. d. in het Saks. regts. Maagdenburg, nabij Egeln, 839 inw.

WESTERGEEST, zie **GEEST**.

WESTERGO, gewezen derde deel der Nederl. prov. Vriessl. buiten dezelve oudtijds als gr. beschouwd.

WESTERHAM, Eng. vlek van Kent, aan de grenzen van Surrey, markt-handel, 1437 inw.

WESTERHAUSEN, Pruis. d. in het Saks. regts. Maagdenburg, met turfgraverij en 1375 inw.

WESTERHOVEN, Nederl. d. van Noordbrabant, Z. ten W. van Eindhoven.

WESTERLEE, Nederl. d. van Groningen, arond. Winschoten, 850 inw.

WESTERLOO, Nederl. cantons hoofdpl. prov. Antwerpen, arond. Turnhout, aan de groote Nethe, branderijen, 2000 inw. Noordam. vlek van het Nieuw Yorksche gr. Albany.

WESTERLY, Noordam. zeep. van Rhode Island, gr. Washington, handel, 1911 inw.

WESTERMANIE, zie **WESTMANLAND**.

WESTERMOLAND, Noorw. kerspel, sticht Christiansand, 2000 inw.

WESTERN, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Worcester, met 1 katoensfabr. en ruim 1000 inw.

WESTERN PORT, Noordam. vlek van Maryland, gr. Allegany; zie voorts **WESTER HAVEN**.

WESTERNKOTTEN, Pruis. d. in het Westphaalsche regtsgr. Arendsb. zoutwerk, venerij, 1127 inw.

WESTERSTEDE, Oldenh. kersp. kreits van Neuenburg, 4323 inw. waarvan 822 in een vlek.

WESTERVOORT, Nederl. d. van Gelderl. arond. Arnhem, O. van den IJssel, nabij den Rijn, 600 inw.

WESTERWALD, zie **WETTERAU**.

WESTERWIJK, Zweed. stapelstad van Kalmarlän, met eene haven, scheepsbouw, handel in hout, teer, ijzer en bouwsteen, een kobaltwerk, eene lakenfabr. 3000 inw. 57° 45' N. Br. 11° 47' O. L.

WESTFIELD, 2 Eng. kersp. van Norfolk en Sussex; Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Hampden, aan eene riv. van denzelfden naam, welgebouwd, met eene bloeiende akademie, eenig fabriekwezen, 2150 inw. vlek van Nieuw Jersey, gr. Essex, 2132 inw. van Nieuw York, gr. Richmond, 1444 inw. en van Vermont, gr. Orleans.

WESTFIORD, Noorw. fiord, tusschen de Lofodden eil. en den vasten walader. Nordlanden, van ouds her wegens de kabeljauw vermaard, welke men er jaarlijks in ontzettende menigte komt vangen.

WESTFLORIDA, zie **FLORIDA**.

WESTFORD, Noordam. vlek van Vermont, gr. Chittenden, 1400 inw. van Massachusetts, gr. Middlesex, 1330

inw. en van Nieuw York, gr. Orange, 1215 inw.

WESTGALIZIE, zie **GALIZIE**.

WESTGOTLAND, in Elfsborg-Gothieborg- en Skaraborg-län verdeeld oud hoofddeel van Zweden.

WESTHAUSEN, Würtemb. kerspel, Jaxtkreis, 1200 inw.

WESTHOFEN, Fr. stadje, dep. Bas-Rhin, arond. Straatsburg, met 1 slot, pottbakkerij, 2100 inw. Hess. vlek, prov. Rhein, 1468 inw. Pruis. stadje, in het Westphaalsche regtsgr. Arensb. fabr. 950 inw.

WESTINDIE, om eene aan het einde van art. **INDIE** vermelde reden dus genoemde reeks van eil. tusschen de Noordam. Floridas en de Noordkust van Zuidam. Zij heeft de Golf van Mexico, en de ten Z. van die Golf gelezene *Westind.* of *Kariben* zee ten W. van zich, of ligt in die wateren, welker scheidlinie art. **MEXICO (GOLF VAN)** aanwijst. De *Westind. eil.* laten zich derwijze verdeelen, als bij **ANTILLES** reeds is gezegd.

WESTKAPELLE, dusgen. smalstad van Walcheren, in de Nederl. prov. Zeeland, arond. Middelburg, gemeenlijk *Westkappel*, thans, voor zoo veel *Westkapelle binnen* aangaat, meer binnenwaarts gelegen, dan de pl. oullings lag, toen zij daar, waar men een dusgenoemd *Westkapelle buiten* vindt, eene aanzienlijke handelstad vormde, in welke **WILLEBRORD** de ontvangene magt van Bisschop der Vriezen, zie **UTRECHT**, het eerste begon te oefenen. Zij heeft thans ongeveer 1200 inw. die meerendeels van eene aanhoudende werkzaamheid aan den *Westkappelschen dijk* bestaan, en een kapitaal kustvuur op 51° 32' N. Br. 1° 26' W. L. Voorts ligt er in Westvlaand. 3 uur N. van Brugge, een *Westkapelle* met 1000 inw.

WESTKERKE, 2 Nederl. dd. van Zeeland, op het land van Tholen, en van Westvlaand. arond. Brugge, ongeveer 600 inw.

WESTLAND, Zuidholl. distr. ten W. van Delft, en ten Z. W. van 's Gravenhage; Noordam. vlek, van Ohio, gr. Guernsey.

WESTFLOOE, zie **LOOE**.

WESTLOTHIAN, zie **LINLITHGOW**.

WESTMAAS, Zuidholl. d. arond. Dordrecht, 500 inw.

WESTMALLE, Nederl. d. prov. en arond. Antwerpen, 834 inw.

WESTMANHAVEN, inham in de Westkust van het Deen. Ferroe eil. Stromoe.

WESTMANLAND (*Westermanie*) ond hoofddeel van Zweden, thans in Oerebro- en Westeräslän begrepen.

WESTMANNA (*Westmansoe*) Deen. havenpl. op eene eveneensgenoemde eilandengroep ten Z. van IJsland, van welke het Zuidoostelijkste eil. op 63° 20' N. Br. ligt. Het eil. dat de gezegde havenpl. bevat, voert den naam van *Heina*.

WESTMEATH, Ier. gr. ten W. van Meath, of Eastmeath, in Leinster, door de Shannon van Connaught gescheiden, van andere riv. doorloopen, vol grootere en kleinere meeren, poelen en moerassen, die turf tot brandstof opleveren. De grond is er nergens heel bergachtig, en bevat meer weiland dan bouwland. Men wint er nogtans meer koren, dan de inw. behoeven. De verdere uitvoer bestaat er uit boter, kaas, huiden en lijnwaad. Het gr. is in 12 baronijen gedeeld, en plagt op ruim 66,000 inw. geschat te worden.

WESTMEERBEEK, Nederl. d. van Antwerpen, arond. Turnhout, ongeveer 500 inw.

WESTMINSTER, Noordam. vlek van Vermont, gr. Windham, door eene brug over de Connecticut met Walpole vereenigd, 1925 inw. vlek van Massachusetts, gr. Worcester, 1419 inw. vlek van Maryland, gr. Frederick, 1 bank, 1 drukkerij; zie voorts **WESTMUNSTER**.

WESTMOINE, Schot. distr. in het N. W. van Sutherland, omstreeks Kaap Wrath.

WESTMONKLAND, Schot. kerspel, gr. Lanark, met de Clyde Iron Works, en na genoeg 5500 inw.

WESTMORELAND, Eng. gr. tusschen Lancaster, York en Cumberl. voor een gedeelte aan het Iersche kanaal palend, hierom vochtig en koud van lucht, zijnen naam van de menigvuldige moerassen ontleenend, welke er tusschen de hooge naakte bergen liggen, waaruit dit groot gewest meerendeels bestaat. Hetzelve bevat nogtans ook aangename streken, vooral in het Z. O. en N. W. Men bouwt er koren, doch voornamelijk haver en

aardappelen; en velen ploegen het land enkel bij tusschenpoozen, om het mos uit te delgen, waarmede de weilanden er veelal begroeijen. Bij de natuurlijke weide bereidt men er kunstmatige, en de dorre zijden der bergen voeden er vele schapen. Van dezer wol maakt men er kousen, die er benevens sayet, leder, boter, vette ossen, hamels en gauzen, uitgevoerd worden. Leijen uit het gebergte, dat daarvan velerlei soorten oplevert, en van het hakhout gemaakte houtskool en hoepels, behooren er voorts tot den uitvoer. Het gr. is in 4 wards verdeeld, en had in 1811 ongeveer 46,000 inw. hoofdpl. Appleby.

WESTMORELAND, Noordam. gr. in het Z. W. van Pensylvanie, 26,400 inw. hoofdpl. Greensburg; gr. in het N. O. van Virginia, door den Potomak begrensd, 8100 inw. waaronder 4000 slaven; hoofdpl. Leeds; vlek van Nieuw Hampshire, gr. Cheshire, aan den Connecticut, 3 bedehuizen, 1937 inw. vlek van Nieuw York, gr. Oneida, 1335 inw.

WESTMUNSTER, oulings door eenige tusschenruimte van London afgescheidene, thans door aanvulling van die ruimte aan de eigenlijke hoofdstad van Engeland vastgebouwde, stad van Middlesex, ook op den Noordoever der Theems. Zij bepaalde zich oorspronkelijk bij de naaste omstreken van hare in 610 gegroundveste abdij, welke men, om dat zij ten W. van London lag, *Westminster* noemde. Eene brug nabij deze, ter lengte van 1223 voet, vereenigde haar sinds 1750 met het over de riv. gelegene Southwark, Lambeth, enz. Thans ligt er, ten O. van de Westminster bridge, tusschen het Strand en Southwark, over de Theems eene in 1817 geopen-de ijzeren brug, die den naam van *Strand- of Waterloo-bridge* voert; en Westminster heeft nog langs eene derde brug, ter lengte van 809 voet, welke naam van *Vauxhall-bridge* hare strekking aanduidt, gemeenschap met den Zuidoever. Tot de overblijfselen der gezegde Abdij behoort inzonderheid derzelver aan St. Pieter gewijde Gothische kerk, met een groot aantal bezigtigenswaardige kappellen, praalgraven en grafsteekens van allerlei vermaarde personen. Zij heeft aan haar Westeinde 2 torens van de-

zelfde bouwde, maar minder rijk in versierselen, en eerst onder GEORGE II in plaats van 2 vorige torens gebouwd. Een aan deze kerk gehecht kapittel heeft met deszelfs Deken de verkiezing van den High-Steward, die een plaatsbekleeder benoemt, welke met de overige regering van Westminster door het kapittel moet worden goedgekeurd. Het kapittelhuis dient thans tot bewaring van oude geschriften. Eene kapittelschool verschaft aan 40 jonge lieden kosteloos soortgelijk een onderwijs, als dat der Lat. scholen; en 300 of 400 andere jonge lieden genieten er hetzelfde ten koste van hunne ouders. In Westminster-Hall. houden de Pairs geregte zittingen, en de zaal dient tevens voor maaltijden bij de krooning der Koningen, welke laatste plegtigheid men in de Abdijkerk verrigt, waarvan men niet dan het koor tot den gewonen kerkdienst bezigt. Niet ver van daar staat de oorspronkelijke kerspelkerk van Westminster, aan ST. MARGARITA gewijd, en zich slechts door het heerlijk in Holland geschilderd glas van een venster onderscheidend. Hier predikt men bij plegtige gelegenheden voor het Huis der Gemeenten, zoo als in de Abdijkerk voor dat der Pairs. Dit laatste vergadert in een onlangs voor hetzelfde toebeleid gebouw achter Westminster Hall; en het andere in eene gewezen Kapittelkerk van St. Steven, niet ver van daar, met aan dezelve belendende koffijkamers, enz. voor de leden en het publiek, dat er de vergaderingen bijwoont. Jongere kerspelskerken in Westminster zijn die van St. Jan, 2 andere in het Strand, eene in Conventgarden met een heerlijken portico, en nog 2 ook met schoone porticos. De Roomschegez. hebben er verscheidene kapellen, de Joden eene synag. en de Kwakers en andere Eng. gezindheden, even als de Fr. Nederl. Zwits. en Duit-sche Protest. voegelijke gebouwen voor hunnen eeredienst. In Westminster vindt men voorts een aantal schouw-burgen, als Kings theatre in Haymarket, waar er in 1821 nog een fraaije schouwburg is opgericht, de Engelsche opera in het Strand, de schouw-burgen van Drury-lane en Convent-garden, enz. Eenige dezer gestichten zijn uitwendig en van binnen even heerlijk.

Tot sieraden van de Theems verstreken de tusschen haar en het Strand staande gebouwen, die de plaats van het ontzaggelijk groote Somersethonse beslaan, en deels door de Koninklijke Akademie voor de fraaije kunsten, Oudheidkundige maatschappij en Society of Sciences, gebruikt worden, maar deels eenige bureaux van het landsbewind bevatten. Aan de Theems paalt voorts ook het thans door eenige grooten bewoonde voornaamste gedeelte van Whitehall, waar het Hof voor koningin ANNA resideerde. Tot hetzelfde behoort een dusgenoemd Banquetinghouse, waar thans elken zondag dienst wordt gedaan. Hier vindt men aan de zoldering uitnemend schilderwerk van RUBENS, en op het plein een standbeeld van JAKOB II, dat, nevens een van KAREL I bij de Koningsstallen, het schoonste kunststuk van dien aard in Westminster en London beide is. Whitehall heeft in zijne nabijheid een hotel voor den eersten Lord der Thesaurie, de Thesaurie zelve, de sekretarjen van staat voor de buitenlandsche zaken, en de directie der bewegingen van land- en zeemagt, welke administratie op de Admiralty en de Horse-Guards gevestigd zijn. Dit laatste is een zeer fraai gebouw, met een hoogen en grootschen koepel tusschen 2 schoone vleugels. Het komt, even als de heerlijke Thesaurie, met zijn front aan het St. James park uit, en heeft nevens zich Carltonhouse, waar de tegenwoordige koning doorgaans plagt te residieren. Eene andere zijde van het park is met het prachtige Marlboroughhouse, en het thans enkel bij plegtige gelegenheden gebruikte St. James paleis bezet. Aan eene derde zijde prijkt tegen over de Horse Guards het gewezen Buckingham house, dat door wijlen Koning GEORGE III en deszelfs gemalin bewoond plagt te worden. Het bevat eene troonzaal, en heeft in de nabijheid schoone tuinen en kazernen voor de lijfwacht. Het St. James park ontleent zijnen naam van een St. James leprozenhuis, dat door HENRIK VIII in een paleis herschapen, maar eerst door Koningin ANNA bewoond werd. Het publiek verlustigt zich in de warande, zoo als voorts in Hyde park een weinig ter zijde, waar het krugsvolk zich oefent en er revues gehou-

den worden. Hieraan paalt het paleis Kensington, met deszelfs schilderwerk en groote tuinen; en ter plaatse, waar de heerlijke straat Piccadilly aan het park uitkomt, verheft er zich in hetzelfde eene kolossaal gedenkteeken voor de overwinning van Waterloo. Nevens de gezegde straat prijkt Westmunster met eene nieuwe, van Waterloo - place voor Carlton-house naar Portland - place loopende, welke, zoo zij volbouwd is, overheerlijk zijn zal. Buiten de beide vermelde parken en de tuinen van Kensington heeft het publiek ter zijner verlustiging Green park. Bij de Westmunstersche gebouwen aan de Theems komt de Penitentiary voor min strafbare veroordeelden, van welken het gesticht, volbouwd, ongeveer 1200 zal kunnen bevatten. Voor lieden, die zwaarder misdreven hebben, heeft Westmunster een tuchthuis, en men vindt er hospitalen en verdere stichtingen van weldadigheid, verscheidene fraaie hotels van Grooten, en in sommige van dezelve, zoo als voorts ook bij kapitalisten, enz. kostelijke verzamelingen van schilderijen, enz. Verdere bijzonderheden, welke Westmunster met London en Southwark gemeen heeft, vermeldt art. LONDON. De bevolking van Westmunster op zich zelf bestond in 1811 uit 162,000 menschen.

WESTNORRLAND, zie HERNOESLAND.

WESTON, Eng. kerspel van Somerset, nabij Somerset. 1300 inw. en vele andere Eng. pl. van gering belang; Noordam. vlek van Connecticut, gr. Fairfield, 2600 inw. vlek van Massachusetts, gr. Middlesex, 1008 inw. vlek van Vermont, gr. Windsor, 620 inw.

WESTOUTRE, Nederl. d. van Westvlaand. arond. Yperen, 1019 inw.

WESTPHALEN, deze naam stond omlings tegenover dien van *Oostphalen*, en de landen, welke men met die namen bestempelde, werden door den Weser van elkanderen gescheiden. Naderhand gaf men hem aan een hertogdom tusschen het Waldeksche en Marksche, en aan eenige landen ten N. van die drie vermelde, in den *Westphaalschen kreits*, tot welken het gezegde hertogdom niet, maar, behalve de Westphaalsche landen ten N. van hetzelfde, nog vele andere ge-

bragt werden. Het *hertogdom Westphalen*, dat Arensberg tot hoofdpl. had, werd daarentegen, als aan den Keulschen aartsbisschop toebehoorend, onder den Keurrijnschen kreits begrepen. Naderhand geraakten het hertogdom en de verdere Westphaalsche landen aan het *Koninkrijk Westphalen*; en thans zijn de laatstgenoemde landen tusschen Hanover, Oldenburg en Pruisen, verdeeld, en vorint een deel van dezelve, in vereening met het meergemelde hertogdom, de Pruis. prov. *Westphalen*, welke ongeveer 1 miljoen inw. bevat, en uit de regts. Arensberg, Münster en Minden bestaat. Van deze zijn de eerste en laatste vrij bergachtig, maar het middelste vlak, zandig en moerassig. Men bouwt er eenig koren, maar veel vlas. Linnenreederij wordt er veelal sterk gedreven. In eenige bergachtige oorden vervaardigt men er ijzer- en staalwerk; en men vindt er lood, koper en steenkool. Tot het fabriekwezen behooren er aanzienlijke zoutwerken en fabr. van papier, katoenen, leder en glas. Aanmerkelijk is er de teelt van vee, inzonderheid van varkens, welker hammen, uit het hertogdom over Mentz naar Frankrijk gaande, aldaar den naam van *Jambons de Mayence* voeren, en elders onder dien van *Westphaalsche hammen* bekend zijn. De ingezetenen zijn meestal Roomschegez. maar ten deele Luth. of Geref. zie voorts MUNSTER, enz.

WESTPLAAT, droogte aan het inkomen van het Haringvliet, ten W. van het Zuidholl. Land van Voorne, door het Quaksdiep van de zandplaat Hinder gescheiden.

WESTPORT, Eng. kerspel van Wiltshire, 720 inw. 1er. havenpl. gr. Mayo, aan eene in Clew bay uitlopende riv. zindelijk en wel gebouwd, met een toenemenden handel; 53° 48' N. Br. Noordam. zeep. van Massachusetts, gr. Bristol, aan Buzzard's bay, 2600 inw. en meer Noordam. pl.

WESTPRUISSEN, eene der 10 prov. van de Pruis. heerschappij, ten W. van Oostpruisen, aan den Noordkant door de Oostzee bespoeld, en aan den West- en Zuidkant door Pommeren, Brandenburg en Posen, begrensd, vlak van grond, vrij koud, vochtig en veranderlijk van lucht, door de onderscheidene armen van

den Weichsel, de Passarge, enz. bewaterd. Men bouwt er met goed gevolg koren, gierst, peul- en tuinvruchten, aardappelen, tabak, vlas, hop, enz. Men vindt er tamelijk veel ooft, hout, wild, gevogelte, visch, turf, bouwsteen, enz. Uitgevoerd wordt er, voornamelijk over Dantzig en Elbing, koren, lijnzaad, linnen, wol, vee, paarden, visch, timmeren brandhout, enz. De prov. is in de regtsgr. van Dantzig en Marienwerder gedeeld, en had in 1819 ruim 633,000 inw. waarvan de verregaande meerderheid Luth. of Roomschegez. is, en de Geref. Doopsgez. en Israëlit. slechts kleine gedeelten uitmaken. Dat Oost- en Westpruisen te zamen eene militaire divisie vormen, is reeds elders vermeld.

WESTRAY, Schot. Orkneys eil. 7 uur N. van Kirkwall, met eene veilige haven voor klein vaartuig aan de N. W. zijde. Men drijft er veeteelt en eenigen landbouw, en men brandt er wedasch. Het eil. had in 1811 bij de 1400 inw. en vormt met Papa Westray een kerspel van ruim 1600 menschen. Een Noordam. vlek van Noordcarolina, gr. Nash, heet *West-ray'sville*.

WEST-ROOSEBEKE, Nederl. d. van Westvlaand. arond. Yperen, 1019 inw.

WESTREM, zie MASEMEN.

WESTREM (Sr. DENYS) Nederl. d. van Oostvlaand. nabij Gend, 1224 inw.

WESTVEEN, zie WILNIS.

WESTVLAANDEREN, Nederl. prov. door Zeeland, Oostvlaand. Henegouwen het Fr. dép. du Nord en de Noordzee hegrensd, langs deze laatste veelal met duinen bezet, zonder houtgewas, min gezond van lucht en zandig van grond, elders hier en daar ook met zand en heide bezet, maar meestal zeer vruchtbaar. De Leyde, en meer andere riv. en kanalen, doorsnijden het land. Men bouwt er koren, peul- en tuinvruchten, raapzaad, vlas, hennep, tabak, hop, meekrap en voederkruid. Van hout en ooft is de prov. over het geheel niet ontbloot. Zij verschaft uitnemende weide aan haar menigvuldig rundvee, waarvan het zuivel slechts voor dat der Noordelijke Nederl. onderdoet. Men kweekt er voorts zeer goede paarden, schapen en varkens. Aan den zeekant drijft

men er veel visscherij; en ongemeen groot is er, zoo als in het overige Vlaanderen, de kunstvljht. Van Ostende en Brugge vaart men er ter koopvaardij, zelfs naar Oostindie. Uitgevoerd wordt er koren, raapolie, peulvruchten, tabak, boter, kaas, vee, linnens, katoenen, kanten, garenen, korenbrandewijn, enz. In het kerkelijke en geregelijke behoort de prov. onder den Bisschopsstoel van Gend en het Hoog gerechtshof van Brussel. Zij is in de arond. van Brugge, Veurne, Yperen en Cortryck, gedeeld, en heeft 509,000 meestal Roomschegez. inw. zie voorts VLAANDEREN, enz.

WESTVLETEREN, Nederl. d. van Westvlaand. arond. Veurne, 1325 inw.

WESTVRIESLAND plagt men het N. O. van Noordholl. te noemen, dat Hoorn, Enkhuizen en Medenblik bevat, en met Holland weleer eene prov. vormde, maar afzonderlijke gecommiteerde raden te Hoorn had, en ook anderzins als een afzonderlijk land beschouwd werd; alwaarom de Staten der prov. zich *Staten van Holland en Westvriesland* noemden. Dat dit landje weleer zijne eigene Koningen te Medenblik had, behoort tot de verdrichtselen der Vriesche fabelschrijvers.

WESTWIJZENT, Noordholl. d. arond. Alkmaar, nabij Schermerhorn.

WESTWOLDINGERLAND, Nederl. distr. van Groningen, arond. Winthoven, aan de Oostergrenzen der prov. veelal moerassig en met schanzen bezet, weleer geen deel der prov. maar dusgenoemd Generaliteitsland. De *Westwoldinger Aa*, waarover zie AA, loopt er in den Dollart uit.

WESTWOUDE, Noordholl. d. arond. Hoorn, N. van de hoofdpl.

WESTZANEN, Noordholl. cantons hoofdpl. arond. Haarlem, genoegzaam even ver ten W. als Oostzanen ten O. van Zaandam, 2200 inw.

WESTZOUBURG, zie OOSTZOUBURG.

WETHERBY, Eng. kerspel van Yorkshire, West Riding, met eene fraaije brug over de Wharfe, eenige koren- en oliemolens aan dezelve, eene gezondheidsbron met vogelijke gebouwen, 1140 inw.

WETHERSFIELD, Eng. kerspel van Essex, 1368 inw. Noordam. vlek van Connecticut, gr. Hartford, 3000 inw.

WETLUGA, zie VETLUGA.

WETTENDORP, zie VEP.

WETTENHAUSEN, Beij. d. Oberdonaukreis, 1 slot, 878 inw.

WETTER, Keurhess. stadje, prov. Oberhessen, 1155 inw. Pruis. d. in het Westphaalsche regtsg. Arensberg, aan de Ruhr, met steenkoolgroeven; Zweed. meer, ten O. van het meer Wener, zeer diep, en vaak onstuimig. Het outlast zich langs de riv. Motala door 2 monden, waarvan de eene met watervallen bij Norrköping, en de andere bij Soederköping, uitloopt; Oostind. eil. N. van Timor, 22 uur lang; met de O. punt op $7^{\circ} 46' \text{Z. Br. } 122^{\circ} 1' \text{O. L.}$

WETTERAU, naar een in de Nidda uitlopend Hess. riviertje *Wetter* genoemde landstreek tusschen Main en Lahn, ten N. van zich eene bergachtige landstreek hebbende, die de namen van *Nordliche Wetterau*, of *Westerwald*, voert.

WETTEREN, Nederl. cantons hoofdpl. van Oostvlaand. arond. Termonde, aan de Schelde, met eene brug over de riv. handel, fabr. van linnen, kant en wollen stoffen, 6750 inw.

WETTERHORN, Zwits. berg, van 11,700 voet hoogte, canton Bern.

WETTIN, Pruis. stadje in het Saks. regtsg. Merseburg, bemuurd, 2500 inw.

WETTINGEN, Zwits. d. canton Aargau, met eene brug over den Limmat, 1 klooster en boekerij.

WETZLAR, Pruis. kreitsstad, in het Nederrijnsche regtsg. Koblenz, met eene brug over de Lahn, bemuurd, driederlei kerken, 1 gymn. looijerijen, oliemolens, 4716 inw. Het plagt eene vrije rijkstad te zijn, en het rijks kamergerigt plagt er deszelfs zittingen te houden.

WEVELGHEM, Nederl. d. van Westvlaand. arond. Cortryck, met veel kunstvljt en 5250 inw.

WEVELINGHOVEN, Pruis. d. in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, tweederlei kerken, 1400 inw.

WEVER, Zuidbrab. dorpje, arond. Leuven, 220 inw.

WEYERSHAM, Eng. kerspel, gr. Chester, 2000 inw.

WEXFORD, Ier. gr. van Leinster, aan het Iersche Kanaal, ten Z. door Waterford bay begrens, en ten N. door het gr. Wicklow, aan den hui-
tenkant vruchtbaarder, dan binnen-
waarts, waar het van bergen door-

loopen is. De eerste Eng. volkplan-
tingen in Ierland vestigden zich hier.
Men telt er ruim 100,000 inw. en het
land is in 8 Baronien gedeeld.

WEXFORD, hoofdpl. van het even-
eensgenoemde Ier. gr. aan den uit-
loop van de Slaney in het Iersche ka-
naal, dat er eene havenkom vormt,
welke intusschen voor schepen, die
meer dan 10 voet diep gaan. on-
bruikbaar is. Over dezelve ligt er
eene schoone houten brug ter lengte
van 2100 voet, en de stad heeft eenige
goede gebouwen, maar enge straten,
en eenen ongeregelden aanleg. De
uitvoer bestaat er uit mout, gerst,
bier, boter, talk, rundvleesch, hui-
den en wollen stoffen, welke men
hier en hieromstreeks in menigte ver-
vaardigt. Men telt er ruim 9000 inw.
 $52^{\circ} 21' \text{N. Br.}$

WEXIOE, Zweed. hoofdpl. van een
län, waarover zie KRONOBORG, met
eene bisschopskerk, een gymn. waar
LINNAEUS het eerste werd opgekweekt,
fabr. hardel in vee en 1200 inw.
 $56^{\circ} 52' \text{N. Br.}$

WEYBRIDGE, Eng. kerspel van
Surrey, aan den zamenloop van *Wey*
en Theems.

WEYER, Oostenr. vlek, land Ob-
der Ens, Traunviertel, met 1 slot,
fabr. van staalen ijzerwerk, 900 inw.
Nass. d. van Wied-Runkel, mijn-
werk, 712 inw.

WEYERSHEIM, Fr. d. dép. Bas-
Rhin, arond. Straatsburg, 1440 inw.

WEYHILL, Eng. d. van Southamp-
ton, wegens deszelfs jaarmarkt ver-
maard, waar er verbazend sterk in
vee, schapen en hop, gehandeld wordt.

WEYMEER, Nederl. d. van Gro-
ningen, arond. Winschoten, 900 inw.

WEYMOUTH, Eng. zeep. van
Dorsetshire, aan den mond der *Wey*,
en door eene brug over dezelve met
Melcomberegis verbonden, oulings aan-
zienlijk, naderhand zeer vervallen,
maar sinds 1783 van uitnemende zee-
badsinrigtingen voorzien en grootelijks
verfraaid. De haven, die bij de Ebbe
droog loopt, wordt door batterijen
gedekt, 1800 inw. $50^{\circ} 38' \text{N. Br. } 7^{\circ} 28' \text{W. L.}$ Noordam. vlek van Mas-
sachusetts, gr. Norfolk, 1889 inw. vlek
met 1029 inw. in Nieuw Jersey, gr.
Gloucester, waar een ander vlek
Weymouth Furnace heet; kaap aan
Nieuw Hollands N. O. kust, op 42°

39' Z. Br. met *Weymouth bay* ten N. W. van zich.

WEYPERT, Koninkl. bergstad, in den Böh. kreits Elnbogen, met zilver- en kobaltmijnen, velerlei kunstvljt, 2400 inw.

WEYRE, wel versterkte Ind. stad van den Rajah van Bhurtpore, in Agra; 27° 2' N. Br. 72° 9' O. L.

WEYWONGY, zie WAWAY.

WEZ, Nederl. d. van Henegouwen, grond. Doornik, met Velvain, 874 inw.

WEZLAR, zie WETZLAR.

WHALE COVE, zie WALVISCH BAAI.

WHALLEY, Eng. kerspel van Lancaster, met 10,800 inw. 1 kerk, 10 kapellen en vele buurten bevattend.

WHALSAY, Schot. eil. van Hlitland, O. van Mainland, 550 inw.

WHAMPOA, Chin. pl. op het in de riv. van Canton, een groot half uur beneden de stad, gelegene eil. dat door de Eng. *Bankshall* genoemd word, en nevens het dusgenoemde Fr. en Deen. eil. eene reede vormt, waar de Europ. schepen verblijven, en eene tolhuisboot aan elke zijde krijgen, om alle sluikerij bij het vervoer der goederen met klein vaartuig naar de stad voor te komen.

WHARTON, Eng. vlek van Cheshire, 880 inw. Noordam. vlek van Pensylvanie, gr. Fayette, 922 inw. en meer Noordam. en Eng. pl.

WHEATFIELD, Eng. kerspel, gr. Oxford; Noordam. vlek van Pensylv. gr. Indiana. 1475 inw.

WHEATHUMPSTEAD, Eng. kerspel van Hertford, aan de Lea, ongeveer 1250 inw.

WHEELING, Noordam. vlek van Virginia, aan den uitloop van de *Wheeling* in den Ohio, en een publieken weg, die hier over den Ohio loopt, met 2 pottbakkerijen, 1 spijkermakerij, 1 touwslagerij, enz. ongeveer 200 huizen. Tegen over de pl. loopt er eene tweede *Wheeling* uit den Staat van Ohio in de riv. en die Staat bevat 2 pl. welke den naam van *Wheeling* ook voeren.

WHEELOCK, Eng. riv. en pl. van Cheshire; Noordam. vlek van Vermont, gr. Caledonia, 963 inw.

WHENNUIA, een der kleinste Societeits eil. van Zuidelijk Polynésie, nabij Otaha.

WHICHAM, Eng. kerspel van Cum-

berland. Een kerspel van Durham, met 4000 inw. heet *Whickham*.

WHIDAH (*Juda*) Afrik. landje, op de Guineesche Slavenkust, aan den zeekant de landstrook, waarover zie PREE, voor zich hebbend, overvloedig bewaterd, en zoo vruchtbaar, dat men er vaak driemaal in een jaar rijst, gierst, mais, yams, enz. oogst. De grond werd er genoegzaam tuinswijze bebouwd, voor dat de eigenlijke bevolking, in de eerste helft der vorige eeuw, door de Dahomys meerendeels verdreven werd, en naar Popo week, waar zij nog hare eigene Koningen heeft, haren buitensporigen dienst van slangen en andere fetiches volgt, en haar onder dat alles goed karakter bewaart. Gaarne bekwaam men slaven uit haar midden; en de slavenhandel werd, ook na dat Whidah aan Dahomy geraakte, aldaar in de pl. waarover zie GRIGHEE, sterk gedreven. De eigenlijke hoofdpl. was voorheen het thans met gras begroeide Xavier, of Sabi, waar de Koningen van Popo, onder eene van de Dahomys gekochte vergunning, nog vaak gekroond worden. Thans wordt er op Whidah weinig of niet gehandeld.

WHIDBEY (POINT) rotsige landpunt aan Nieuw Hollands Zuidkust; 34° 36' Z. Br. Eene groep van 7 eilandjes in de nabijheid heet *Whidbey's eilanden*.

WHIDDY, Ier. eil. in het Noorderdeel van Bantry bay, gr. Cork, eene haven voor Bantry vormend, een her tenperk bevattend, en vele konijnen en schapen voedend; 51° 40' N. Br. 14° 19' W. L.

WHIPPINGHAM, Eng. kerspel, op het eil. Whigt, 1619 inw.

WHISTON, Eng. vlek van Lancaster, 1015 inw. en meer Eng. pl.

WHITBERRY NESS, zie BALDRIN (St.)

WHITBURY, Schot. d. gr. Linlithgow, mousselifabr. 1700 inw.

WHITBY, Eng. zeep. van Yorkshire, North Riding, op de hellende oevers der Esk, die er eene haven vormt, en eene ophaalbrug over zich heeft, welke schepen van 500 ton doorlaat. Binnen dezelve vindt men vele scheepstimmerwerven en eenige drooge dokken. In de buitenhaven gaat er, of schoon zij door 5 steenen beeren gevormd wordt, vaak eene sterke dij-

ning. Het luchtgestel is er koud, en de stad slecht aangelegd en bebouwd. Nogtans vindt men er eenige fraaije gebouwen, en schoone lusthuizen in het kerspel, dat tevens velerlei bedehuizen bevat. De omstreken leveren voor den uitvoer boter, aluin en steenkool, benevens ammonshorens en andere zeldzaamheden, en eikenhout voor den scheepsbouw. Men drijft er veel koopvaardij, en zendt jaarlijks eenige schepen naar Groenland ter walvischvangst. Men telde er in 1821 10.000 inw. 54° 30' N. Br. 5° 48' W. L.

WHITCHURCH, Eng. vlek van Shropshire, op eene hoogte, welker top eene fraaije kerk van de Toskaanische bouworde op zich heeft, met een vierkanten toren, een schoon altaarstuk, en een oud beeld van JOHN TALBOT, dien men den *Engelschen Achilles* noemde. De pl. bevat voorts eenige bedehuizen en 2400 inw. Men houdt er jaarlijksche harddraverijen; Eng. vlek van Southampton, met eene kerk van lavā, bedehuizen, fabr. van wollen stoffen, papier, enz. 818 inw. kerspel van Buckingham, 714 inw. meer andere Eng. pl. en Brit. vlek van Wallis, gr. Glamorgan, 872 inw.

WHITE, Noordam. gr. in het W. van Tennessee, 4028 inw. waaronder 283 slaven; gr. van Illinois, hoofdpl. Carmi; Eng. kerspel van Wiltshire, 900 inw.

WHITE (POINT) Westind. kaap, aan de Zuidkust van Jamaica. Eene Ier. kaap, aan het inkomen van Belfast Loch, heet *White head*.

WHITE CREEK, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Washington.

WHITE DEER, 2 Noordam. vlekken van Pensylvanie, gr. Lycoming, en gr. Northumberland, aan de Susquehannah, 1132 inw.

WHITE ISLAND, Noordam. eilandje, aan de Z. O. kust van Nieuw Schottl. 44° 55' N. Br.

WHITE MOUNTAINS (*White hills*) Noordam. bergreeks van Nieuw Hampsh. uit zee zichtbaar.

WHITE RIVER, Noordam. riv. van Indiana, die na een loop van 70 uur op 38° 19' N. Br. in de Wabash uitloopt; nog veel grootere riv. die uit dissonri in den Mississipi valt; meer andere Noordam. riv. en vlek van Indiana, gr. Knox, 974 inw.

WHITEBURN, Schot. d. gr. Linlithgow, welgebouwd, met 1 kerk,

2 bedehuizen, katoenfabr. en, de kerspels onderhoorigheden medegerekend, 1663 inw.

WHITEETE, zie WOAHOE.

WHITEHALL, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Washington, aan het Zuideinde van het meer Champlain, en een van hier naar de Hudson loopend kanaal, veel handel, 2100 inw. vlek van Pensylvanie, gr. Lehigh, 2500 inw. d. van Noordcarolina, gr. Mecklenburg.

WHITEHAVEN, Eng. zeepl. van Cumberland, aan een inham van het Iersche kanaal, met meestal wijde, zindelijke en elkander regthoekig snijdende straten, doorgaans goede huizen, 5 kerken, eenige bedehuizen, 6 scheepstimmerwerven, waar men uitnemend bouwt, 2 groote zeilmakerijen, 3 touwslagerijen, 3 brouwerijen, 3 bancken, 1 fraaijen schouwburg, 2 vuurbaken en 4 batterijen, aan den mond der haven, die door 6 hoofden en moeljes gevormd wordt, maar bij laag water droog loopt, alwaarom men haar verder zeewaarts in denkt uit te strekken. In 1821 had men er 181 eigene schepen van gezamenlijk 26,200 ton, en men telde er 16,520 inw. Men handelt er op vele pl. van Europa, Afrika, Westindie en het verdere Amerika; maar de voornaamste handel wordt er op Ierl. met steenkool gedreven. Wekelijks vaart er eene pakketboot op het eil. Man, en des zomers ook stoombooten op Liverpool en Dumsries.

WHITEHORN, Schot. zeepl. gr. Wigton, op een schiereil. met eene haven, die door een eilandje van den naam der pl. gedekt wordt, ongeveer 2000 inw. 54° 46' N. Br.

WHITELAND, 2 Noordam. vlekken, gr. Chester, *East* en *West* toegenoomd, 770 en 635 inw.

WHITEMARSH, Noordam. vlek van Pensylv. gr. Montgomery, aan den Schuylkill, 1300 inw.

WHITENESS, middelste punt van het Eng. North Foreland.

WHITLSAND, Eng. baai, tusschen Landsends punt en Kaap Cornwall. Eene baai aan de Oostkust van Cornwall, W. van Ramelhead, en eene van Wallis, gr. Pembroke, heet *Whit-sand bay*.

WHITSTABLE, Eng. d. van Kent, aan de Golf der Theems, waar er

vele oesters voor London gevangen en vele steenkolen voor Canterbury aangevoerd, worden.

WHITESTOWN, Noordam. hoofdpl. van het gr. Oneida, in New York, aan de Mohawk, 4900 inw.

WHITEWATER, Noordam. vlek van Vermont, gr. Windham, 1248 inw.

WHITLEY, 3 Eng. pl. van Yorkshire, West Riding, van welke er 2 *Lower* en *Over* toegevoemd worden, en meer Eng. pl. Noordam. vlek van Pensylvanie, 1265 inw.

WHITNEY, Eng. kerspel van Hereford; zie voorts **WITNEY**.

WHITPAINE, Noordam. vlek van Pensylvanie, gr. Montgomery, ongeveer 1000 inw.

WHITSAND, zie **WHITE SAND**.

WHITSTAPLE, zie **WHITSTABLE**.

WHITSUNDAY'S PASSAGE, doortogt tusschen het eil. Cumberland en de kust van Nieuw Holland. Over *Whitsunday island* zie **PINKSTER E**.

WHITTINGTON, Eng. kerspel van Shropshire, 1462 inw. kerspel van Derby, 627 inw. en meer Eng. pl.

WHITTLESEY, 2 Eng. kersp. gr. Cambridge, op het dusgenoemd eil. Ely, *St. Marys* en *St. Andrew's* toegevoemd, zamen 4240 inw.

WHIYE, Noordam. gr. van Tennessee, 4000 inw.

WHY-EA-TEA, inham aan de O. kust van het Sandwich eil. Owhyee; 19° 44' N. Br.

WHYE, Ind. stad van Visiapoer, nabij de bron der Krisjna, met veel bezoek van Ind. bedevaartgangers, thans Brit. 18° N. Br.

WHYMOA, inham aan de Noordkust van het Sandwich eil. Woahoe; 21° 38' N. Br. reede aan de Z. W. kust van het Sandwich eil. Atooei.

WHYTATAKI, eil. van Zuidelijk Polynesie, N. W. van Hervey's eil. met naakt loopende inw.

WIA, heeten 3 der kleinste Schot. Hebriden eil.

WIAMIA, Zuidam. riv. van Guiana, die tusschen de Marowyne en Suriname in zee valt.

WIASMA (*Viasma*) Rus. kreitsstad, gouv. Smolensk, aan eene riv. van denzelfden naam, met een kasteel, 1 klooster, 32 kerken, handel in koren, hennep, vlas en leder, dat men er menigvuldig maakt. De peperkoek, die men er bakt, is in Rusl. vermaard.

De Fr. verbrandden in 1812 de pl. die 15,000 inw. had.

WIAST, Rus. vlek, gouv. Wladimir, ongeveer 1000 inw.

WIATKA, Rus. gouv. W. van Perm, N. van Orenburg en Kasan, tusschen 56° en 61° N. Br. grootendeels met takken van het Uralsche gebergte, moerassen, of ondoordringbare bosschen, bezet, De Kama, welker oevers er boven andere streken vruchtbaar zijn, de *Wiätka*, enz. doorloopen het land. Aan den Noordkant is hetzelfde koud, maar bouwen landlieden van Finsche afkomst er nogtans koren, dat er, benevens peul- en tuinvruchten, vlas, hennep, enz. ook elders gebouwd, en met lijnzaad, timmerhout, honig, was, koper en ijzer, bontwerk, juchtleider, talk, houtskool, barken, booten, enz. uitgevoerd wordt. De bevolking, die meestal van de Grieksche kerk is, bedraagt ruim een miljoen inw. en drijft bij den landbouw weinig kunstvljt, maar veeteelt, jagt en visscherij. Het gouv. is in 10 kreitsengedeeld.

WIATKA, hoofdpl. van het eveneensgenoemde Rus. gouv. aan de *Wiatka*, van muren en torens omgeven, met 1 kasteel, 15 kerken van steen, 2 kloosters, 1 seminar. 1 gymn. zilver- en kopersmids, looijers, zeepzieders, verzending van lijnolie, vlas, koren, talk, honig en was, naar Archangelsk, landbouw, 8500 inw. 58° 24' N. Br. 68° 22' O. L.

WIBORG (*Viborg*, *Wyborg*) Deen. hoofdpl. van een sticht met 41,000 deels Vriesche en Duitsche, maar voor verre weg het grootste gedeelte Deen. inw. W. van Aarhus, en na genoeg midden in Jutland, bemuurd, met 1 bisschopskerk, eenig fabriekwezen, eene welbezochte jaarmarkt, 2400 inw. voormaals de hoofdpl. van Jutl. 56° 27' N. Br. 4° 35' O. L.

WIBURG, Rus. hoofdpl. van een kreits met 186,000 meest Finsche inw. gouv. Finland, aan den Finschen zeeboezem, op een schiereil. in eene wijde baai, uit de eigenlijke stad, die een hardsteen muur om zich heeft, het kasteel en het kroonwerk *St. Anna*, bestaande, met een gymn. eene haven voor kleine schepen, handel in deelen, ijzer, traan, talk, zeep, teer, pek, hennep, zeildoek, enz. 3200 inw. 60° 43' N. Br. 25° 53' O. L.

WICHELEN, Nederl. d. van Oost-
vland. arond. Termonde, 3400 inw.

WICHEN (*Wycheu*) Nederl. cantons
hoofdpl. van Gelderl. arond. Nyme-
gen, 1700 inw.

WICHLINGHAUSEN, Pruis. d. in
het Klevebergsche regts. Düsseldorf,
katoen en linnenfabr. 1550 inw.

WICHTSHAUSEN, Pruis. d. in het
Erfurtsche, waar men veel ijzerdraad
en spijkers maakt.

WICK, Schot. hoofdpl. van Caith-
ness, aan een eveneensgenoemd ri-
viertje, met eene haven, die sterk
verbeterd is, veel visscherij van zalm,
enz. en ongeveer 1000 inw. maar met
de kerspels onderhoorigheden 5000;
Eng. vlek van Gloucester, en meer
andere pl. van Engeland en Wallis;
Pruis. stadje van Pommeren, op het
eil. Rugen, 5 uur N. N. W. van Bergen.

WICKENRODE, Keurhess. d. van
Niederhessen, aluin- en vitrioolsiede-
rij, 741 inw.

WICKERATH, Pruis. d. in het Kle-
vebergsche regts. Düsseldorf, met 1
slot en velerlei fabr.

WICKFORD, Noordam. vlek van
Rhode Island, aan Narraganset baai,
met veel handel.

WICKHAM, Eng. kerspel van Sout-
hampton, ongeveer 1000 inw. en meer
andere Eng. pl. waaronder *Wickham
Market* in Suffolk, 900 inw. heeft.

WICKLOW, Ier. gr. van Leinster,
aan zee, tusschen de gr. Wexford en
Dublin, met ongeveer 60,000 inw.
houtrijk, maar anderzins veelal niet
vruchtbaar. De hoofdpl. Wicklow
ligt in het hangen van een hoogen
berg, aan zee, met eene kleine ha-
zen en 2 lichten, op 52° 58' N. Br.
10° 53' W. L. een weinig ten Z. O.
van de pl. de nabijheid van *Wicklow*
head aanduidende.

WICKWARE, Eng. vlek van Glou-
cester, voorheen aanzienlijker, 2 jaar-
markten, ruim 800 inw.

WICOMICO, Noordam. riv. van Ma-
ryland, in de Chesapeake bay vallende.
Een vlek van Virginia, heet *Wico-
nico church*.

WIDAWA, Pool. stadje, waiwood-
chap Kalisch, 900 inw.

WIDDECOMBE, Eng. kerspel van
Devonshire, 1150 inw.

WIDDERN, deels tot den Würtemb.
Reckarkreis, deels tot den Bad. Main-
und Tauberkreis, behoorend stadje,

aan den Jaxt, 2 sloten en 1100 inw.

WIDDIN (*Vidin*) Turk. hoofdpl.
van een sandsjakschap, in Rumeli,
aan den Donau, met een versterkt eil.
nevens zich in de riv. een sterk kas-
teel, eenige moskees en kerken, 1
Griekschen bisschop, handel in berg-
zout, koren, wijn, enz. 25,000 inw.

WIDE BAY, aan Nieuw Hollands
Oostkust, tusschen Double island
point en Indian head.

WIDEN, Hung. vlek, regts. Wie-
selburg, aan het meer van Neusiedel,
met wijnbouw, visscherij en ruim
800 Deutsche inw.

WIDNUN, Marokk. stad, in het
koningrijk van Suse, die zoo men wil
30,000 inw. heeft.

WIDZY, Rus. kreitsstad, gouv. Wil-
na; 55° 33' N. Br.

WIEBELSKIRCHEN, Pruis. d. in
het Nederrijnsche regts. Trier, ijzer-
en koolmijnen, 859 inw.

WIEBLINGEN, Bad. d. Neckar-
kreis, aan den Neckar, 815 inw.

WIED, deels Pruis. deels Nass. vor-
stendom, op den regter Rijnover,
waar het Pruis. aandeel onder de Ne-
derrijnsche en Klevebergsche regts.
van Koblenz en Keulen begrepen is.

WIED-NEUWIED, jongste tak der
Vorsten van Wied, welke Neuwied
met deszelfs omstreken, en ruim 12,000
inw. onder Pruis. opperheerschappij
bezit. Men schat de inkomsten op
100,000 guldens.

WIED-RUNKEL, oudste tak der
Vorsten van Wied, aan welken het
Nass. aandeel des vorstendoms geheel,
met een deel van het Pruis. en meer
andere goederen daaromstrecks, toe-
behoort. Men telt in de gezament-
lijke bezittingen ruim 19,000 inw.
hoofdpl. Dierdorf.

WIEDA, Brunsw. d. aan een rivier-
tje van denzelfden naam, ijzergieter-
ijen en smederijen, spijkermakerijen,
enz. 1019 inw.

WIEDENBRUCK, Pruis. stadje, in
het Westphaalsche regts. Minden,
aan de Eems, 3 kerken, 1 klooster,
1 gymn. eenige kunstvlgt, 2000 inw.

WIEDIKON, Zwits. d. canton Zu-
rich, W. van de hoofdpl.

WIEFELSTEDE, Oldenb. kerspel,
kreits van Neuenburg, 1864 inw.

WIEGANDSTHAL, Pruis. vlek in
het Siles. regts. Liegnitz, met uitge-
wekene Boh. Protest. bevolkt, die be-

nevens linnen, velerlei houtwerk en wis- en natuurkundige instrumenten, enz. vervaardigen.

WIEGSTADT, Oostenr. stadje, in het Morav. regts. Troppau, lakenweverij, bijkans 1300 inw.

WIEGSTADTL, Boh. d. kreits van Königgrätz, 115 huizen.

WIEHE, Pruis. stadje, in het Erfurtsche, 1 slot, 1433 inw.

WIEHL, Bad, d. Treisamkreis, nabij den Rijn, 1223 inw. Een *Wiehten*, in denzelfden kreits, heeft er 876.

WIELICIA, Rus. stadje, gouv. Wilna, aan den Niemen.

WIELICZKA, Oostenr. stad, in den Galizischen kreits Bochnia, nabij Krakau, met 3400 inw. waaronder een bestuur over eene mijn van steenzout, die op eenigen afstand van hier ligt, en over diegene, welke onder de stad gelegen is, en zich nog merkelyk wijder dan dezer omvang uitstrekt, en sints lang eindeloos veel zout voor Polen, Galizie, een deel van Hongarije en Moravie oplevert. Men vindt in dezelve eene kapel, met een altaar, kruis, kandelaars, enz. alles van kristalzout, dat aldaar, zoo als aan de wanden der gansche mijn, het licht van fakkels en kaarsen met een onbeschrijfelyken glans terugkaatst. De bewerking geschiedt door 900 menschen, die elken avond naar hunne woningen in de stad terugkeeren, en door een aantal paarden, die in de mijn verblijven, waar men voegelyke stallingen voor dezelve heeft aangelegd. Het zoute water uit de mijn wordt thans in de stad almede tot zout verkooft.

WIELONA, Rus. stadje, gouv. Wilna, aan den Niemen.

WIELUN, Pool. stadje, waiwoodeschap Kalish, met 5 kerken, 1 Piaristencollegie, 1 gymn. en vele Joden onder de 1900 inw.

WIEN, Oostenr. rivierte, dat bij Wenen in den Donau valt.

WIENER HERBERG, Oostenr. d. een weinig Z. O. van Wenen.

WIENER NEUSTADT, zie NEUSTADT (WIENERISCH)

WIENERWALD, groot woud, ten Z. van den Donau, in het Oostenr. land Unter der Ens, van den Kahlenberg Zuidwaarts aan loopend, tusschen het viertel *Oberwiennerwald*, dat St. Polten tot hoofdpl. en 202,000 inw.

heeft, en het viertel *Unterviennerwald* ten O. van hetzelfde, met genoegzaam evenveel inw. als men het in dit viertel gelegen Wenen niet mede rekent, dat afzonderlyk bestuurd wordt, terwijl het bestuur des viertels te Draskirchen, of Traiskirchen, gevestigd is.

WIERDE, Nederl. d. van Namen, nabij de hoofdpl. met Andoi te zamen 735 inw. Een Nederl. d. van Overijsel heet *Wierden*.

WIERINGEN, Noordholl. eil. van 5 uur omvangs, O. van de Helder, aan het vaarwater van Amsterdam naar Texel, met 4 dd. bouw van vlas, enz. schapenteelt, visscherij en vele zeevarenden onder de 1400 inw.

WIERINGER WAARD, aan Noordhollands Noordkust vastgedijkt land achter Wieringen, 900 inw.

WIERS, Nederl. d. van Henegouwen, arond. Doornik, 2400 inw.

WIERUM, Nederl. d. van Vriesl. omstreeks Dokkum, aan de Wadden, na genoeg 600 inw.

WIERUSZOW, Pool. stadje, waiwoodeschap Kalisch, weverij van laken en kousen, 1000 inw. in het waiwoodeschap Sandómir heet een zeer klein stadje *Wierzbrik*.

WIES, Bad, d. Treisamkreis, loodmijn, ruim 900 inw.

WIESAU, Pruis. d. in het Siles. regts. Liegnitz, met 1 glasblazerij.

WIESE, Pruis. d. in het Siles. regts. Oppeln, bij de 1000 inw. Oostenr. d. in den Morav. kreits Troppau, met eene gezondheidsbron, enz. zie voorts LAUKA.

WIESECK, Hess. d. van Oberhessen, aan eene eveneensgenoemde riv. welke in de Lahn uitloopt, 1000 inw.

WIESELBURG, Hung. gr. in het land aan gene zijde van den Donau, die het ten O. begrenst. Het bevat het Neusiedler en andere meeren. Men bouwt er koren, drijft veeteelt en visscherij, en telt 53 600 Duitsche en Kroatische inw. De hoofdpl. *Wieselburg*, of *Mosony*, heeft er 5456, met eenig fabriekwezen en handel. *Wieselburg* heet ook eene heerlijkheid met een marktplek en slot in het Oostenr. land Ob der Ens, viertel Oberwiennerwald.

WIESEN, Boh. d. Untermainkreis, 790 inw. Bad. rivierte, dat tegenover het Fr. Huningen in den Rijn valt, en den naam aan den Bad. *Wiesener*

kreis geeft, die 117,000 inw. en Lör-rach tot hoofdpl. heeft, doch thans met den Treisamkreis vereenigd is.

WIESENBRON, Beij. d. Untermain-kreis, met 1 slot, land- en wijnbouw, en Luth. en Israëlit. inw. Een *Wiesensfeld* in denzelfden kreits heeft onder zijne 637 inw. 90 Joden.

WIESENSTEIG, Würtemb. stadje, Donaukreis, in een diep dal, aan de Fils, met 1 schoon slot en park, kunst-vlijt, handel, 1250 inw.

WIESENT, Beij. riv. Regenkreis, die bij Wörth in den Donau valt, eveneensgenoemd d. in dien kreits, en Beij. riviertje, Rezatkreis.

WIESENTHAL, Bad. d. Neckar-kreis, aan den weg van Manheim naar Karlsruhe, 1146 inw. meer andere pl. waaronder een elders vermeld *Oberwiesenthal*.

WIESENTHEID, Beij. vlek, Untermainkreis, 1 schoon slot, 917 inw. WIESLOCH, zie WISLOCH.

WIETLISBACH, Zwits. d. canton Bern, nabij Solothurn, aan de Aar.

WIETMARSEN, Han. vlek, in het Benthesche, met een adelijk vrouwensticht, ook *Wittmarschen*.

WIEUWERT, Nederl. buurt in Vriesland, arond. Sneek, eenigen tijd lang hoofdzetel van de sekte der Labadisten.

WIEZE, Nederl. d. van Oostvlaand. arond. Termonde, 1271 inw.

WIFFLISBURG, zie AVENCHES.

WIG, Rus. riv. die uit het gouv. Archangelsk in de IJsee valt; Schot. inham van Loch Ryan.

WIGAN, Eng. vlek van Lancaster, aan het riviertje Douglas, en eene vaart naar Britgewater, met 1 kerk, 1 kapel, 7 bedehuizen, verscheidene gestichten van liefdadigheid, velerlei fabriekwezen en 17,716 inw.

WIGANLSTHAL, zie WIEGANDS-THAL.

WIGHT, Eng. eil. in het Kanaal, aan de kust van Southampton, aan den Zuid- en Westkant rotsig en steil van oevers, aan de Noordzijde meer afhellend. Hier dekt hetzelfde de reedes van Spithead en St. Helens, en de havenkom van Portsmouth; aan den Westkant heeft het de Naalden, en er loopt langs hetzelfde van het O. naar het W. eene bergreeks, van welke die klippen als het uiteinde zijn, en welke velerlei delfstoffen oplevert. De Mede, of Medina, die er van het

II. DEEL. II. STUK.

Z. naar het N. strekt, deelt Wight in de bijkans even groote deelen van East- en West-Medina. Newport, Newtown, Yarmouth, Cowes en Hyde, zijn er de voornaamste pl. Men drijft er veel landbouw, veeteelt, visscherij en handel. Uitgevoerd wordt er tarwe, meel, mout, gerst, enz. Tam gevogelte is er overvloedig, en men vangt er vele konijnen en zeevogels, waarvan men ook de eijeren in menigte opzamelt. De lucht is er zeer gezond; hetgene met de zeebadsinrigtingen medewerkt, om er vele Eng. aantelokken. Men telt er 31,600 inw. zie voorts GARDNER'S ISLAND.

WIGRAMS ISLAND, Austral. eilandje, aan het inkomen der Nieuw Hollandsche Golf van Carpentaria.

WIGRY, groot Pool. klooster, op een eil. in een meer van deszelfs naam, waiwoodschap Augustowo.

WIGSTON, Eng. kerspel, gr. Leicester, ter onderscheiding van een *Little Wigston* in hetzelfde gr. *Great* toegenoomd, 1900 inw.

WIGTON (*Wigtoun*, *West Gallo-way*) Schot. gr. in den Z. W. hoek des lands, van 2 kanten door het Ier. kanaal bespoeld, en ten O. aan Kirkudbright, en ten N. aan het gr. Air grenzend. Het verdeelt zich in de distr. van Wigton en Whithorn, en het schiereil. Stranraer. Men leeft er voornamelijk van veeteelt, en telde er in 1811 slechts 26 890 inw.

WIGTON, Schot. hoofdpl. van het eveneensgenoemde gr. op deszelfs Z. kust, aan *Wigton bay*, en de daarin uitloopende Bladenoch, met de kerspels onderhoorigheden ruim 1700 inw. Eng. kerspel en marktvlek, gr. Cumberland, met eene Lat. school, eene groote paardenmarkt, veel anderen markthandel in vee, enz. katoensfabr landbouw, ruim 4000 inw.

WIHERIES, Nederl. d. van Hene-gouwen, arond. Mons, 1159 inw.

WIHICZ, Turk. stadje van Bosna, op een eil. in de Unna.

WIHR, Fr. stadje, dép. Haut-Rhin, arond. Colmar, 722 inw. *au Val* toegenoomd, ter onderscheiding van een naburig *Wihr près Horbourg*.

WYDENES, Nederl. d. van Noord-holl. arond. Hoorn.

WYHE, Nederl. d. van Overijssel, in Zalland, tusschen Zwol en De-venter, aan den IJssel, 2800 inw.

K k k

WIJK, Nederl. dd. van Drenthe en Noordbrab. zie voorts MAASTRICHT.

WIJK AAN ZEE, Noordholl. visschersl. arond. Haarlem, W. van Beverwijk, met een *Wijk aan Duin* nevens zich, alles klein en armoedig.

WIJK BIJ DUURSTEDEN, Nederl. cantons hoofdpl. van Utrecht, arond. Amersfoort, aan den zamenloop van Krommen Rijn en Lek, tegenover de standpl. van het weleer zeer groote en bloeiende Duurstede, dat zevenmalen door de Normannen geplunderd werd, 1900 inw.

WIJKEL, zie WYKEL.

WIJKERMEER, Noordwaarts aan naar den kant van Beverwijk gekromd, zijnen naam van deze pl. ontleenend, en misschien welhaast drooggemaakt, uiteinde van het Noordholl. IJ.

WIJNFELDEN, zie WEINFELDEN.

WIJNKOOPS EILAND, aan de Z. kust van het Oostind. eil. Java; 7° 28' Z. Br. 101° 42' O. L. nevens eene *Wijnkoops punt*, die een inham in de kust van Java ten W. begrenst, aan welken men den naam van *Wijnkoops of Wijnkoopers baai* geeft, en welks binneneinde op 7° 5' Z. Br. ligt.

WIJNLAND, zie FOCA.

WISNIEI WOLOTSCHOK (*Wisch-nii Wolotschok*) Rus. kreitsstad, gouv. Twer, aan een deel van de vaart tusschen Petersburg en Astrakan, met veel scheepvaart, uitvoer van koren, hennep, leder, talk en ijzer naar Petersburg en 3300 inw.

WIKEYORST, Nederl. d. van Antwerpen, arond. Mechelen, 936 inw.

WILBASSE, z. WILLEBADESSEN.

WILBERFORCE (KAAP) aan de Westzijde van den ingang der Nieuw Hollandsche golf van Carpentaria.

WILBRAHAM, 2 Eng. kersp. van Cambridge, bij elkanderen, *Great* en *Little* toegenoomd; Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Hampden, na genoeg 1800 inw.

WILCHINGEN, Zwits. vlek, canton Schaffhausen, met ijzermijnen.

WILDA, Oostenr. vlek, met een bergslot, in den Stiermarkschen kreits Grätz, aan de Murr.

WILDAU (*Wilden*) Oostenr. vlek in den Tyrolschen kreits Innspruk.

WILDBAD, Wurtemb. stadje, Schwarzwaldkreis, met 1 koninklijk slot, een warm bad en 1600 inw. In denzelven kreits heeft het stadje *Wild-*

berg na genoeg 1800 inw.

WILDEMANN, Han. stadje, prov. Gottingen, op den Harz, met zilver- en loodmijnen, 965 inw.

WILDENAU, Oostenr. d. land Ob der Ens, lunvietel. met 1 slot, dat zich door schilderijen, oudh. eene boekerij en tuinen onderscheidt; Beij. d. Regenkreis, papiermolen; Saks. d. in het Erzgebirge, fabr. van vitriool en blik.

WILDENBERG, Pruis. d. in het Klevebergsche, 12 uur O. van Keulen, ongeveer 1500 inw.

WILDENFELS, Saks. stadje, in het Erzgebirge, met 1 slot, veel kunstvljt en 1300 inw.

WILDENSCHWERT, Boh. d. der LIECHTENSTEINEN, kreits van Chrudim, fabr. van laken, linnens en kattoenen, handel in vee en paarden; ongeveer 2200 inw.

WILDENSTEIN, gewezen vesting, in den Bad. Seekreis, op eene rots in den Donau, en meer pl.

WILDENWART, Beij. vlek, Isarkreis, met een slot, veel turfgraverij en ruim 2000 inw.

WILDERVANK, Nederl. d. prov. Groningen, 3 uur Z. Z. W. van Winschoten, ongeveer 3500 inw.

WILDESCHAUSEN, Oldenb. stadje, kreits van Delmenhorst, bemuurd, met veel kunstvljt en 1750 meest Roomschegez. inw.

WILDSCHITZ, Boh. d. kreits van Bidschow, 1 slot, fabr. 171 huizen. Een Oostenr. vlek, in den Moravischen kreits Troppau, met 1 slot, 1050 inw. en ijzerwerk, heet *Wildschütz*.

WILDSTEIN, 2 Boh. dd. 2 uur N. van Egra. *Ober* en *Nieder* toegenoomd.

WILDUNGEN, Waldeksch amt, waarin het elders vermelde *All wildungen*, het bemuurde *Niederwildungen* met 1200 inw. en meer andere pl. begrepen zijn.

WILEIKA, Rus. kreitsstad, gouv. Minsk, aan de *Wilja*, 800 inw. Rus. riv. die bij Wilna in de *Wilja* valt.

WILENSK, zie WILNA.

WILES, steile kaap aan Nieuw Hollands Zuidkust; 34° 57' Z. Br.

WILHELMSBAD, Keurhess. badrl. in het Hanauische, met 1 slot. Eene Pruis. gezondheidsbron in het Erfurtsche heet *Wilhelmsbrunn*.

WILHELMSBERG, zie HEILBRON.

WILHELMSBURG, Oostenr. vlek;

in het land Unter der Ens, viertel Oberwienerwald, aardewerks- en gewoefabr. Han. eil. in de Elve, tot de prov. Lüneburg behoorend en welbebouwd.

WILHELMSHOE, voorstad van de Keurhess. hoofdstad Kassel, door eene met huizen bezette laan aan dezelve vastgebouwd, en 1 Vorstelijk lusthuis bevattend, met zeer grootsche waterwerken en grotten, en het dusgenoemde Reuzenslot, dat boven op zich eene piramide heeft, op welker top een koperen HERCULES staat, die met zijn voetstuk 42 voet hoog is, en bij het volk de *grootte Kristoffel* heet. Alles te zamen vormt een zeer prachtvol en majestueus geheel, dat verbazende geldsommen moet hebben gekost.

WILHELMS KANAAL, zie HEILBRON.

WILHELMSTADT heet het elders vermelde Keurhess. Bockenheim, na dat het in 1821 stadsregten en groote privilegien ontvangen heeft.

WILHELMSTEIN, Schaumburg-Lip-sche vesting op een eil. in een meer-tje, met buitenwerken op afzonderlijke eilandjes, 6 uur W. N. W. van Hanover.

WILHELMSTHAL, Saksen-Weimarsch jagtslot in het Eisenachsche; Keurhess. lustslot, 3 uur van Kassel, met tuinen, grotwerk, fonteinen, enz. Men geeft dien naam ook aan het Siles. Neustadt.

WILHELMSVLAKTE, hoofddeel van het eil. Mauritius of Isle de France.

WILHERMSDORF, Beij. vlek der SCHWARZENBERGEN, Rezatkreis, 1 slot, fabr. 1300 inw.

WILKES, Noordam. gr. van Noordcarolina, met 9054 vrijen en 1194 slaven; hoofdpl. van dat gr. en gr. in het N. W. van Georgia, 14,887 vrijen en 7284 slaven; hoofdpl. Was-hington.

WILKESBARRE, Noordam. hoofdpl. van het Pensylv. gr. Luzerne, met 1 brug over de Susquehannah, 1 bank, 1 akademie, 2 drukkerijen, 1225 inw.

WILKINSON, Noordam. gr. van Mississippi, 7275 inw. hoofdpl. Woodville; gr. in het Z. W. van Georgia, 2154 vrijen en 318 slaven; fort van Georgia, gr. Hancock.

WILKOMIRZ, Rus. kreitsstad, gouv. Wilna, Piaristen collegie.

WILKOWISZKEN, Pool. stadje, waiwoodschap Augustowo, 1800 inw.

waaronder 1250 Israëlieten.

WILL, zie WEIL.

WILLAFANS, Fr. vlek, dép. Doubs, arond. Besançon, fabr. van papier, leder, ijzerwerk, enz. 1000 inw.

WILLANMEZ ISLE, Austral. eilandje, aan de Noordkust van Nieuw Brittanje; 5° 15' Z. Br.

WILLAUPUIS, Nederl. d. van Hegenouwen, arond. Doornik, 450 inw.

WILLEBADESSEN (*Wilbassen*) Pruis. stadje, in het Westphaalsche regtsgr. Minden, bemuurd, 906 inw.

WILLEBRINGEN, Nederl. d. van Zuidbrab. arond. Leuven, 367 inw.

WILLEBROEK, Nederl. d. prov. Antwerpen, arond. Mechelen, aan den samenloop van de Brusselsche vaart en de Rupel, oliemolens, brouwerijen, branderijen, 2500 inw.

WILLEKENSERK, Nederl. d. van Zeeland, arond. Goes, bij Terneuzé.

WILLEMEAU, Nederl. d. van Hegenouwen, arond. Doornik, 385 inw.

WILLEMBERG (*Wielbark*) Oostpruis. stadje, regtsgr. Koningsberg, fabr. van laken, hoeden, enz. 1667 inw.

WILLEMS EILAND, een der 4 bewoonde eil. van Los, aan Afrika's W. kust.

WILLEMS KAAP, aan Nieuw Holland's N. W. kust, met eene kleine riv. ten Z. en eene groote golf ten N. van zich; bij de Fr. *Murats kaap*.

WILLEMSTAD, Noordbrab. vesting, arond. Breda, aan het Hollandsdiep, met eene haven, een fort op eenigen afstand, 1300 inw. Men geeft dezen naam ook aan de anders *Fort Amsterdam* genoemde hoofdpl. van Curaçao, als wanneer de laatstgemelde benaming zich tot het enkele kasteel der stad bepaalt.

WILLEMSVAART, Nederl. kanaal, dat tusschen 's Hertogenbosch en Maas-tricht gegraven word, *Zuid* toege-noemd, ter onderscheiding van de vaart tusschen Zwol en Hattem, die tot vereeniging van den IJssel en het Zwarte water dient.

WILLENHALL, Eng. vlek van Staffordshire, 3523 inw.

WILLIAM (FORT) zie FORT WIL.

WILLIAMSBOROUGH, Noordam. hoofdpl. van het gr. Granville, in Noordcarolina, met veel handel; vlek van Nieuw Jersey, gr. Burlington.

WILLIAMSBURG, hoofdpl. van een distr. in het N. O. van Zuidcarolina, dat denzelfden naam voert, en met

Kkk 2

6871 vrijen en 4518 slaven bevolkt is; 37° 16' N. Br. vlek van Virginia, gr. James, met een groot collegie, dat van eene boekerij, physische instrumenten, enz. voorzien, maar thans in verval is, even als de pl. zelve, die 1550 inw. heeft; vlek van Massachusetts, gr. Hampshire, 1122 inw. en meer pl. WILLIAMSON, Noordam. gr. in het W. van Tennessee, 13,150 vrijen, 3985 slaven; vlek van Nieuw York, aan de Zuidzijde van het meer Ontario, 1139 inw.

WILLIAMSPORT, Noordam. hoofdpl. van het gr. Lycoming, in Pensylvanie, aan de Susquehannah, en vlek van Maryland, gr. Washington, aan den Potomac, met 1 bank.

WILLIAMSTOWN, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Berkshire, met een bloeiend collegie en 1843 inw. vlek van Vermont, gr. Orange, 1353 inw. vlek van Pensylv. gr. Montgomery, 1243 inw. Meer andere Noordam. pl. heeten dus, of *Williamsville*.

WILLICH, Pruis. d. in het Klevebergsche regtsgr. Düsseldorf.

WILLIGE LANGERAK, Zuidholl. d. nabij Schoonhoven, 350 inw.

WILLIMOW, Boh. d. in den kreits van Czeslau, 114 huizen.

WILLINGHAM, Eng. kerspel, gr. Cambridge, 972 inw. 4 kersp. van Lincolnshire, van welke er 3 de toennamen van *Cherry*, *North* en *South*, voeren; kerspel van Sussex, enz.

WILLINGTON, Noordam. vlek van Connecticut, gr. Tolland, 1161 inw. en meer Noordam. pl.

WILLINK, Noordam. vlek van Nieuw York, aan het Oosteinde van het meer Erie, ruim 2000 inw.

WILLISAU, Zwits. d. canton Lucern, 1 slot, 700 inw.

WILLISTON, Noordam. vlek van Vermont, gr. Chittenden, 1200 inw. Een vlek in het Pensylv. gr. Chester, met 1175 inw. heet *Willistown*.

WILLOUGHBY, Eng. kerspel, gr. Warwick, aan het Grand Junction canal, handel in steenkolen en kalksteen; kerspel van Lincoln, waar er voorts een *South* en een *Silk Willoughby* ligt. Nog meer Eng. pl. heeten *Willoughby*; en *Cape Willoughby* is de Oostpunt van Kangaroo eil. aan Nieuw Holland, Zuidkust; 35° 48' Z. Br. 135° 19' O. L.

WILMANSTRAND, Rus. vesting,

gouv. Finland, op eene landtong in het meer Lapwasi; 61° 5' N. Br.

WILMERSDONK, Nederl. d. prov. Antwerpen, nabij de hoofdpl. 641 inw.

WILMERSDORF, zie WILHERMSD.

WILMINGTON, Noordam. vlek van Delaware tusschen 2 zamenlopende kreeken, nabij de riv. Delaware, met 1 tuighuis, 10 bedehuizen, 3 banken, veel kunstvlijt en handel in katoenen en wollen stoffen, papier, snuif, buskruid, meel, gezaagd hout, enz. 4416 inw. vlek van Noordcarolina, gr. New Hanover, aan Cape Fear riv. 2 kerken, 1 akademie, 1 drukkerij, eenige koopvaardij, bouw van rijst op 2 eil. in de riv. hetgene de pl. ongezond maakt. In 1819 brandden erhier 300 huizen af; vlek van Vermont, gr. Windham, 1200 inw. meer Noordam. pl. en eil. aan de kust van Georgia, nevens den mond van de Savannah; 32° N. Br.

WILNA (*Wilno*, *Wilensk*) Rus. gouv. uit het N. W. van Lithauwen bestaanden N. aan Koerland grenzend, ten O. aan Minsk, ten Z. aan Grodno, ten W. van Polen, meestal vlak van grond, door Niemen, Wilia, Narew, enz. bewaterd, vele meeren en moerassen bevattend, vochtig van lucht, met korte strenge winters. De uitvoer bestaat er uit tarwe, gerst, rogge, haver, hennep en vlas, de zaden hiervan, hop, hout, houtwerk, teer, potasch, paarden, vee, vleesch, talk, huiden, vederen, honig, was, salpeter, enz. De handel wordt er meestal door Joden gedreven. Men vervaardigt er papier, glas, enz. De 962,000 inw. zijn er meestal van Lettische, Poolsche en Duitsche afkomst. Men vindt er, benevens de Joden, ook Zigeuners. De Grieksche en Roomsche kerken zijn er de heerschende. Het gouv. is in 11 kreitsen gedeeld.

WILNA, hoofdpl. van het eveneensgenoemde gouv. aan den uitloop van de Wileika in de Wilia, bemuurd, met een kasteel, waarin eene rijke en prachtige kerk, vele andere Roomschegez. kerken, 3 Grieksche, 2 Luth. 1 moskee, 1 synag. 2 kloosters, 1 Griekschen 1 Roomschegez. seminarium, 1 Genees- en Heelkundig collegie, 1 collegie voor den adel, en 1 universiteit met 32 Professoren, 12 andere onderwijzers, 1 observatorium, eenige boekerijen en verdere benodigdheden,

die na 1803 meer en meer aangevuld worden. Er resideert hier een Grieksch Aartsbisshop en een Roomschegez. bisschop. De Luth. hebben er een consistorie. Men telt er 5000 Joden onder de 30,000 inw. die men wil dat de stad thans heeft. Zij is veelal van hout en slecht gebouwd, en doorgaans onzindelijk. Een aantal huizen zijn er intusschen aanzienlijk, ja prachtvol. Men handelt er langs de Wilia en den Niemen op Memel en Koningsberg, in 's lands voortbrengselen, en men ontvangt velerlei vreemde goederen terug. Het fabriekwezen bestaat er uit lakenweverijen, branderijen, enz. 54° 41' N Br. **WILNIS**, Nederl. d. prov. en arond. Utrecht, met Westveen 850 inw.

WILP, Nederl. d. van Gelderl. arond. Arnhem, 1250 inw.

WILRIJK, Nederl. cantons hoofdpl. van Antwerpen, nabij de hoofdpl. met de onderhoorigh. 1600 inw.

WILSBEKE, Nederl. d. van Westvlaand. arond. Cortryck, 1600 inw.

WILSDEN, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, 1121 inw.

WILSDORE, Saks. stadje, kreits van Meissen, ruim 1200 inw.

WILSELE, Nederl. d. van Zuidbrab. nabij Leuven, 752 inw.

WILSNACK, Pruis. stadje, in het Brandenb. regts. Potsdam, fabr. handel in paarden, 1262 inw.

WILSON, Noordam. gr. in het W. van Tennessee, 12,000 vrijen en 2300 slaaven; vlek van Nieuw York, gr. Niagara. Een vlek van Pensylv. gr. Wayne, met zeildoeksfabr. heet *Wilsonville*; een Schot. d. gr. Lanark, met ijzerwerken *Wilsontown*, en de Zuidelijkste punt van Nieuw Holland. *Wilson's voorgebergte*; 39° 12' Z. Br. 141° 27' O. L.

WILSTER (*Wolster*) Deen. stadje, in het Holsteinsche, niet ver van de Elve, aan de *Wilster*, in het van wegens zijne kaas bekende *Wilstermarsch*, met branderijen, enz. 1800 inw.

WILSVEEN, Zuidholl. kerkdorpje, een weinig O. van Leydschendam.

WILSUM, Nederl. d. van Overijsel aan den IJssel, 500 inw. voorheen eene stad van aanzien.

WILTHEN, Saks. d. kreits van Meissen, nabij de Lausnitz.

WILTON, Schot. kerspel, gr. Roxburgh, aan den Teviot, 1300 inw.

Eng. vlek van Wiltshire, ontdijds aanzienlijk, thans met de kerspels onderhoorigheden nog geen 2000 inw. *Wiltonhouse* is er groot en prachtig, heeft eene verzameling van oudh. en schilderijen, en een heerlijk park. Nog eenige Eng. pl. een vlek van Nieuw Hampshire, gr. Hillborough, met 1017 inw. en meer Noordam. vlekken, heeten ook *Wilton*.

WILTSHIRE, Eng. gr. ten N. en W. van Southampton, ten Z. W. van Berkshire, ten Z. en Z. O. van Gloucester, door Isis, Avon, Willy, enz. bewaterd, en door eene bergreeks in *South* en *North Wiltshire* gedeeld, waarvan het laatste het kleinste is. Hier is de grond vlak, zeer houtrijk, doch van weide en korenakkers niet ontbloot. In het Zuiderdeel bevat de golvende grond eene afwisseling van wei- en korenland en houtgewas. Men houdt er vele schapen, en in het Z. W. ook koeijen, en hier maakt men boter, in North Wiltshire veel kaas. Men mest in het gr. veel rundvee en varkens, en men bouwt er tarwe, gerst, aardappelen en kunstvoeder. Men maakt er wollen stoffen, katoeenen, linnens, handschoenen, ijzer- en staalwerk, enz. De handel wordt er door verscheidene kanalen bevorderd. Het gr. is in 28 hundreds verdeeld, en heeft 185,000 inw. hoofdpl. Salisbury.

WILTZ, Nederl. cantons hoofdpl. van Luxemburg, arond. Diekirch, nabij *Wilwerwiltz*, 1900 inw.

WIMBLEDON, Eng. kerspel van Surrey, nabij Southwark en London, met vele lusthuizen, eene fraaie kerk, eenig fabriekwezen en 1914 inw.

WIMBORNE, 3 Eng. kersp. van Dorsetshire, *All Saints*, *St. Giles* en *Minster*, toegeuoemd. De beide eerste zijn klein; het laatste heeft eene bezigtigenswaardige oude kerk, 3 bedehuizen, 1 Lat. school en 3560 inw.

WIMILLE, Fr. d. met 1600 inw. dép. Pas de Calais, aan de riv. *Wimereux*, die nabij Boulogne in zee valt, en eene in 1805 aangevangene zeelhaven aan haren mond heeft.

WIMMA, Han. riv. die nabij Harburg en de Elve ontspringt, en in den Weser uitloopt.

WIMMIS, Zwits. vlek, canton Bern, 6 uur Z. van de hoofdpl. met het slot *Wimmisburg*.

K k k 3

WIMPFEN, Hess. stadje, prov. Starkenburg, tusschen het Bad. en Würtemb. voormaals eene rijksstad, tweederlei kerken, 1900 inw.

WINALDUM, zie **WYNALDUM**.

WINANDER MERE, zie **WINDER M.**

WINCANTON, Eng. vlek, gr. Somerset, handel in fabriekgoederen en kaas uit de omstreken, 1856 inw.

WINCHCOMBE, Eng. vlek van Gloucester, met eene aanzienlijke kerk, handel in paarden, 1260 inw.

WINCHELSEA, eene der Eng. Cinque ports, met eene verzande haven, en zeer vervallen, 653 inw. Denzelfden naamt voert een eil. in de Nieuw Hollandsche golf van Carpentaria, bij het Groote eil. en een eil. 10 uur Z. O. van Sir Charles Hardy's eil.

WINCHENDON, Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Worcester, 1173 inw. 2 Eng. kersp. van Buckingham, *Nether* en *Upper* toegevoegd.

WINCHESTER, Eng. hoofdpl. van Southampton, op een hellenden grond, aan de riv. Itchin, en een kanaal, dat tot aan de zee reikt, voormaals zeer aanzienlijk en de stapelpl. van den Eng. wolhandel. Toen telde men er een verbazend aantal kerken en kloosters; thans verdient onder de overgeblevene kerken de bisschopskerk alle opmerking, even als een groot collegie en eene kleinere school van denzelfden aard voor de gene, die niet in het collegie opgenomen worden. Op de standpl. van het kasteel vindt men een groot gebouw, waar men moermaalens krijgsgevangene officieren huisvestte. In 1785 bouwde men er een fraaijen schouwburg, in 1786 en 1788 een tuchthuis en welingericht gevangenhuis voor het gr. welks regtszaken, enz. hier behandeld worden, dat met den bisschopsstoel, het grootere en kleinere collegie, eenige werkzaamheid in zijde, enz. de voornaamste bestaanmiddelen der 6700 inw. uitmaakt.

WINCHESTER, Noordam. hoofdpl. van het gr. Frederick, in Virginia, met 2 banken, 2 akademien, 2 drukkerijen, 6 bedehuizen, 1 waterleiding, eenige gezondheidsbronnen en molens in de nabijheid, 3000 inw. hoofdpl. van het gr. Clark, in Kentucky, en van het gr. Franklin in Tennessee; vlek van het gr. Green, in Ohio.

WINCHLEIGH, Eng. kerspel, met

na genoeg 1200 inw. in Devonshire.

WINDAU, Rus. stad, gouv. Koerland, aan den uitloop der Windau in de Oostzee, met 1 kasteel, eene goede reede tusschen zandbanken, vischerij, eenigen handel en 1169 inw.

WINDECK, Pruis. vlek in het Klevebergsche, 8 uur O. van Bonn. Een Keurhess. stadje, in het Hanausche, bemuurd, met tweederlei kerken en 1084 inw. heet *Windecken*.

WINDERMERE (*Winandermere*) het grootste meer van Engeland en Westmoreland, aan de grenzen van Lancaster, en kerspel aan hetzelfde, waarin de buurten *Windermillbeck*, *Troutbeck*, enz.

WINDEWEER, Nederl. d. prov. en arond. Groningen, 3 uur Z. O. van de hoofdpl. met Lala 1100 inw.

WINDHAM, Noordam. gr. in het Z. O. van Vermont, 26,760 inw. hoofdpl. Newfane; gr. van Connecticut, ten N. en O. aan Massachusetts palend, 28,600 inw. vlek van Maine, gr. Cumberland, 1673 inw. en meer Noordam. pl.

WINDHAUSEN, groot d. der Vorsten van Schwarzburg-Rudolst.

WINDISCH, Zwits. d. canton Aargau, aan den uitloop van de Reuss in de Aar, oulings *Vindonissa*.

WINDISCH BLEIBERG, Oostenr. d. in den Illyrischen kreits Klagenfurt, met eene loodmijn.

WINDISCH GARSTEN, Oostenr. vlek, land Ob der Ens, Traunviertel, met veel kunstvljt.

WINDISCH KAPPEL, zie **KAPPEL**.

WINDLE, Eng. vlek van Lancaster, na genoeg 4300 inw.

WINDORF, Beij. vlek, Untermainkreis, aan den Donau, 3 uur boven Passau, scheepsbouw.

WINDSBACH, Beij. stadje, Rezatkreis, bemuurd, met 1 slot en 1000 inw. ook *Winsbach*.

WINDSHEIM, Beij. stadje, Rezatkreis, bemuurd, kunstvljt, wijnland- en tuinbouw, gezondheidsbron, 4000 inw. voormaals eene rijksstad; ook *Winsheim*; Pruis. d. in het Nederrijnsche regtsgr. Koblenz, 660 inw. ook *Windsheim*.

WINDSOR, Eng. vlek van Berkshire, op den Zuidoever van de Theems, *New* toegevoegd, ter onderscheiding van een, ook aan de riv. ten Z. O. van hetzelfde gelegen *Old Windsor*, dat eenige fraaije huizen, eene ge-

zondheidsbron en 932 inw. heeft. *New Windsor* is veel grooter; heeft breede, welgevloerde en verlichte straten, een fraaijen Guildhall met eene heerlijke zaal, eene goede kerspelskerk, kazernen voor voet- en paardenvolk, een militair ziekenhuis, en, de gewone bevolking van *Windsor castle* medegerekend, bijna 5000 inw. Het laatstgenoemde gebouw was oorspronkelijk een jacht huis van WILLEM DEN VEROVERAAR, en werd al meer en meer vergroot en verfraaid, daar vele koningen er een groot deel des jaars doorbragten. Het ligt op een berg, welks voet de Theems aan den Noordkant bespoelt, en van welken men er heerlijke uitzigten heeft. Het bestaat uit twee gebouwen, die een ronden toren tusschen zich hebben, welken de Gouverneur bewoont. Het eene, dat zich hooger dan het andere verheft, is een grootsch vierkant, en bevat, onder vele andere prachtige vertrekken, de St. Joris zaal; het andere, lagere en nog grootere, deel begrijpt in zijnen omvang eene insgelijks naar den patroon der Orde van den Kouseband genoemde St. Joris kapel. Overvloedig zijn er de versierselen van beeld- en schilderwerk; maar het paleis onderscheidt zich voornamelijk door zijne overlange terras, en zijn groot park, dat vele herten bevat, en aan het nog veel grootere *Windsor forest* paalt, waar men zich met de jagt verlustigt.

WINDSOR, Noordam. gr. in het O. van Vermont, met 34,877 inw. eene der 2 hoofdpl. van dat gr. aan den Connecticut gelegen, en fraai en bloeiend, met veel handel, een instituut voor meisjes, een groot gevangenhuis en 2757 inw. vlek van Massachusetts, gr. Berkshire, 1108 inw. van Connecticut, gr. Brown, aan de Susquehannah, 1260 inw. van Pennsylvania, gr. York, 1739 inw. 2 vlekken van Nieuw Jersey, gr. Middlesex, *East* en *West* toegenoomd; vlek van Nieuw Hampshire, gr. Hillsborough; vlek van Ohio, gr. Ashtabula; hoofdpl. van het gr. Bertie, in Noordcarolina; vlekken van Nieuw Schotland en Neder-Kanada, en stichting op Nieuw Hollands Oostkust, aan de Hawkesbury, 12 uur in eene rechte lijn van zee, met toenemenden landbouw, en laatstelijk reeds 600 inw.

WINDWARD PASSAGE, doortogt, tusschen Jamaica en Hayti door, en verder Noordwaarts aan, langs Crooked island henen, tot op 160 uur. ten N. van dat Bahamas eil. Hem van den Noordkant inzeilende, heeft men den stroom tegen, maar wordt men aan den oever der Bahamas door een tegenstroom voortgehouden, als men langs dien oever henen houden kan, en er den wind Oostelijk vindt, dat in den zomer doorgaans het geval is.

WINDWARD POINT, kaap aan de Noordkust van het Westind. eiland St. Kitts, of St. Christoffel.

WINDWARDS (DE) Eng. naam van eenige Westind. eil. ten Z. van diegene, waarover zie LEEWARDS.

WINEBAGO, Noordam. riv. die uit het eveneensgenoemd meer naar het meer Michigan loopt, en den naam aan een zeer gedunden stam van inlanders geeft, die zich tusschen 43° en 44° N. Br. in en omstreeks *Winebagoes castle* onthoudt.

WINEEND, zie WINNENDEN.

WINENNE, Nederl. d. van Namen, arond. Namen, 537 inw.

WINEFIELD (*Lichtfield*) Noordam. vlek van Nieuw York, gr. Herkimer, 2539 inw. vlek van Zuidcarolina, distr. Marlborough; den naam van *Marlborough* ook voerend.

WINGAE (*Wingod*) Zweed. eilandje, in het Kattegat, voor de Gothaelf, met eene vuurbaak op 57° 38' N. Br. 60° 35' O. L.

WINGE (St. JORIS) Zuidbrab. d. arond. Leuven, 800 inw.

WINGFIELD, 2 Eng. pl. van Derbyshire, *South* en *North* toegenoomd, en meer andere Eng. pl. waaronder 2 bij WINKFIELD vermeld.

WINGHAM, Eng. d. van Kent, met 2 duisthuizen en 859 inw. Een eilandje aan Amerika's N. W. kust, op 60° 46' N. Br. heet *Wingham's eil.*

WINGTON, Eng. pl. van Southampton, 1085, inw.

WINHORING, Beij. d. Unterdonaukreis, aan de Inn, 1647 inw.

WINIKI (*Weinbergen*) Oostenr. d. in den Galizischen kreits Lembegg, met 2270 meestal Duitsche inw. en eene Keizerlijke tabaksfabr.

WINKEL, Nass. vlek, in de Rheingau; met 1 slot, wijnbouw en 1268 inw. Noordholl. d. arond. Alkmaar, 640 inw. Een Nederl. d. van West-

vlaand. arond. Cortryck, met 2500 inw. heet *Wintel St. Eloi*; zie voorts **WYNKELE**

WINKFIELD, Eng. kerspel van Berkshire, 1430 inw. Eveneens, of *Wingfield*, heeten 2 kleine kersp. van Suffolk en Wiltshire.

WINKOWZE, Rus. stadje, gouv. Podolie, met vele Joden en kleinhandel onder de 1800 inw.

WINLATON, Eng. vlek, gr. Durham, nabij de Tyne, met fabr. van gegoten ijzerwerk, vitriool en ammoniakzout, 3000 inw.

WINNEBAH, bij de Fr. *Simpan*, Negerd. op de Afrik. Goudkust, met een verlaten Eng. fortje.

WINNENDEN (*Winoden*) Wurtemb. stadje, Neckarkreis, 2717 inw. en nabij zich een slot, dat den naam van *Winnenthal* eveneens voert, als een Pruiss. vlek in het Klevebergsche met 650 inw.

WINNICZA (*Winika*) Rus. kreitsstad, gouv. Podolie, aan den Bog, versterkt, met 1 slot, verscheidene kerken, 1484 inw.

WINNINGEN, Pruiss. vlek, in het Nederrijnsche regts. Koblenz, aan den Moesel, wijnbouw, 1200 inw.

WINNIPEC, Noordam. meer van Opper-Kanada, N. W. van Lac superieur, en daarin uitlopende riv. waar aan er op 50° 35' N. Br. eene kleine Brit. vastigheid ligt.

WINNITZA, zie VINICZA.

WINNWEILER, hoofdpl. der Oostenr. heerlijkheid Falkenstein, in den Beij. Rheinkreis, met 1 slot en na genoeg 1000 inw.

WINOXBERGEN (*Bergues St. Vinnoc*) Fr. cantons hoofdpl. dép. du Nord, arond. Duinkerken, aan de Colme, en een kanaal, dat van hier naar Duinkerken loopt; en midden aan zich 2 forten heeft. De stad is grootelijks versterkt, vrij wel gebouwd en zindeijk. Men drijft er een vrij verscheiden fabriekwezen, en handelt in koren, boter en kaas uit de omstreken. Langs de Colme heeft men er gemeenschap met St. Omer, enz. en aan den anderen kant met Veurne, enz. Men telt er ongeveer 6000 inw.

WINSCHOTEN, Nederl. hoofdpl. van een arond. in het Z. O. van Groningen, aan de vaart, die van de hoofdpl. naar de Oostergrenzen en het Hanoversche leidt, met ongeveer

2700 inw. weleer versterkt.

WINSCOMBE, Eng. kerspel van Somerset, 1113 inw.

WINSEN, Han. stadje, prov. Lüneburg, aan een riviertje, dat in de Elve uitloopt, met 1 slot, visscherij, handel, 1340 inw. ook *Winsheim*. In dezelfde prov. heeft een *Winsen an der Aller*, met houthandel, 652 inw. en de Nederl. prov. Gelderl. bevat een *Winssen*.

WINSFORD, Eng. vlek, gr. Chester, met eene zoutgroeve.

WNSLOW, Eng. kerspel van Buckingham, 1200 inw.

WINSUM, Nederl. cantons hoofdpl. van Groningen, arond. Appingadam; zie voorts **WINZUM**.

WINTAIN, zie BINTAN in het Supplement.

WINTERBERG, Pruiss. stadje, in het Westphalache regts. Arensberg, 1123 inw. stadje van de SCHWARZENBERGEN, in den Boh. kreits Prachin; met 1 slot en 1436 inw. ook *Wimberg*.

WINTERBOURNE, Eng. kerspel van Gloucester, 1569 inw. en nog eenige pl. van Wiltshire en Dorsetshire, die zich door toenamen onderscheiden.

WINTERHAUSEN, Beij. vlek, Untermainkreis, aan den Main, 1000 inw.

WINTERLEE, Noordbrab. d. ten Z. W. van Eindhoven.

WINTERLINGEN, Wurtemb. d. Schwarzwaldkreis, 1534 inw.

WINTERSHOVEN, Nederl. dorpje van Limburg, arond. Hasselt.

WINTERSTEIN, 2 dd. in het Saksen-Gothasche, 541 en 442 inw.

WINTERSWIJK, zie WENTERSWIJK.

WINTERTHUR, Zwits. hoofdpl. van een distr. oanton Zurich, met 1 gym. 1 boekerij en verzameling van munten en oudh. velerlei kunstvljt, gezondheidsbaden en 3250 inw.

WINTERTON, 2 Eng. kersp. van Lincoln en Norfolk, 821 en 500 inw.

WINTHROP, Noordam. vlek van Maine, gr. Kennebek, fabr. 1500 inw.

WINTRANGE, Nederl. d. prov. en arond. Luxemburg.

WINXELE, Zuidbrab. d. nabij Leuven, ruim 900 inw.

WINYAW BAY, zie GEORGETOWN

WINZA (*Winzendorf*) zie ALVINZ.

WINZENHEIM, Fr. cantons hoofdpl. dép. Haut-Rhin, arond. Colmar, fabr. van laken, enz. 2200 inw.

WINZERHAUSEN, Wurtemb. d. Neckarkreis, 1 slot, 716 inw.

WINZIG, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Breslau, bemuurd, met 5 kerken, fabr. van laken, 1543 inw.

WINZUM, Nederl. d. van Vriesl. arond. Sneek, 450 inw.

WIPFELD, Beij. vlek, Untermains-kreits, aan den Main, 700 inw.

WIPPACH, Oostenr. vlek, in den Illyr. kreits Adelsberg, aan eene in den Isonzo uitlopende *Wippach*, met 1 slot, fabr. handel, 184 huizen.

WIPPER (*Wupper*) Pruis. riv. die, in het Westphaalsche regtsg. Arens-berg ontspringend, bij Rheindorf in den Rijn uitloopt, en nog 2 Pruis. riv.

WIPPERA (*Wippa*) Pruis. vlek, in het Saks. regtsg. Merseburg, 1 slot, linnenrederij, enz. ruim 800 inw.

WIPPERFURTH, Pruis. stadje, in het Klevebergsch regtsg. Keulen, 8 uur O. N. O. van de hoofdpl. aan den Wipper, met veel kunstvlgt.

WIPPINGEN, Zwits. vlek, met een slot, canton Fryburg.

WIRBALLEN, Pool. stad, wai-woodschap Augustowo, 1630 inw.

WIRBENTHAL, zie WRBNTHAL.

WIRDUM, Nederl. d. prov. Vriesl. een weinig Z. van Leeuwarden, 850 inw. d. van Groningen, arond. Appingadam, 320 inw. Han. d. van Oost-vriesl. regtsg. Emden, 450 inw. Oldenb. d. kreits van Jever, 971 inw.

WIRE, een der kleinste Schot. Orkneys eil. met *Wire sound* nevens zich; 58° 58' N. Br.

WIRGAS, Nass. d. 647 inw.

WIRKSWORTH, Eng. marktvek van Derbyshire, loodmijnen, katoen-fabr. ruim 3000 inw.

WIRSBERG, Beij. vlek, Mainkreis, vitrioolfabr. 730 inw.

WIRSITZ, Pruis. hoofdpl. van een kreits in het Posensche regtsg. Bromberg, tweederlei kerken, eenig fabriekwezen, na genoeg 500 inw.

WIRZBICA, Pool. stadje, waiwood-schap Sandomir, 116 huizen.

WIRZYRCZE, Rus. marktvek, gov. Witebsk, meestal Joodsche inw.

WISA, zie VISA.

WISAU, Beij. d. Mainkreis, met twee gezondheidsbronnen.

WISBADEN, Nass. zetel van het landsbewind, doch niet van het Hof, met 2 sloten, 5 kerken, 1 consisto-rie, 1 gymn. 1 school voor wis-bouw-

en teekenkunst, 1 boekerij, boek- en plaatdrukkerijen, velerlei kunstvlgt, wijnbouw, van ouds vermaarde ge-zondheidsbronnen en baden, die sterk bezocht worden, ruim 4000 inw.

WISBEACH, Eng. marktvek van Cambridge, op het dusgenoemd eil. Ely, aan een kanaal, met 1 kerk, 3 bedehuizen, 1 kleinen schouwburg, handel in de voortbrengselen der vruchtbare omstreken, 6300 inw.

WISBOROUGH, Eng. kerspel van Sussex, *Green* toegenoomd.

WISBY, Zweed. stapelstad en hoofd-pl. van een län, op de Westzijde van het eil. Gottland, met 1 bisschop, 3 kerken, 1 gymn. eenig fabriekwezen, handel, koopvaardij met 50 kustvaar-ders, eene kleine maar goede haven, 5819 inw. 57° 38' N. Br.

WISBYLAN, zie GOTTLAND.

WISCASSET, Noordam. vlek van Maine, gr. Lincoln, met 1 akademie, 1 bank, 1 haven, handel, veel koop-vaardij, 2083 inw.

WISCHAR, Austral. eilandje, aan de Oostzijde van Nieuw Ierl.

WISCHAU (*Wistow*) Oostenr. stad van den Aartsbisschop van Ol-mutz, in den Morav. kreits Brünn, met een slot en 2600 inw.

WISCHEGOROD, Rus. vlek, gov. Pskow, voorheen veel aanzienliker.

WISCHEGRAD, zie VISCHEGRAD.

WISCHNII-WOLOTSCHOK, zie WIISHNEI-WOLOTSCHOK.

WISCHNITZA, Oostenr. vlek in den Galizischen kreits Czernowitz, met meestal Israëlitische inw.

WISHARTS EILAND, een der Aus-tral. Salomons eil. 2° 20' Z. Br.

WISINGSOE, Zweed. eil. in het meer Wetter, met 1 gymn. boekerij, kruidtuin, haven, 900 inw.

WISIR, Oostind. eilandje, ten W. van de Arroos.

WISKOW, zie WISCHAU.

WISLICA, Pool. stadje, waiwood-schap Augustowo. 1579 inw. waaron-der 679 Israëlit.

WISLOCH (*Wiesloch*) Bad. stadje, Neckarkreis, landbouw, 2000 inw.

WISMAR, Meklenb. hoofdpl. van een distr. aan een ondiepen inham der Oostzee, voormaals eene Hansestad, in 1803 door Zweden aan Meklenburg-Schwerin overgedaan, bemuurd, 4 kerken, 1 boekerij, eenig fabriekwe-zen, inzonderheid branderijen en brou-

werjen, scheepsbouw, uitvoer van koren, enz. met 39 eigene schepen en vele andere, 6700 inw. In 1818 kwamen er hier 251 schepen aan, en voeren er 239 af, waaronder 97 met koren.

WISNA, Rus. stadje, gouv. Bialystok, 1100 inw.

WISNEWIEC, Rus. stadje, gouv. Volhynie, met 1 slot en 1800 meestal Israëlitische inw.

WISNICZ, Oostenr. stadje, in den Galizischen kreits Bochnia, met 1 slot en 1 afzonderlijke Jodenstad.

WISNITZA, Turk. stadje van Serbie, nabij Belgrado.

WISOCKIE, Pool. stadje, waiwoodschap Augustowo; Pool. vlek, waiwoodschap Lublin.

WISOWITZ (*Wissowitz*) Oostenr. stadje, in den Morav. kreits Hradisch, met 1 slot, 1 fabr. gezondheidsbron en na genoeg 2700 inw.

WISSEKERKE, 2 Nederl. dd. van Zeeland, op Noordbeveland, 1000 inw. en op Zuidbeveland, nabij Goes.

WISSIMSK, Rus. vlek, gouv. Perm, aan de *Wissimka*, met eene thans opbewerkte kopermijn. In hetzelfde gouv. heeten 2 ijzerwerken *Wissimochaitansk* en *Wissimouhkinsk*.

WISTERNITZ, 2 Oostenr. vlekken, in de Morav. kreitsen Olmutz en Brünn, *Ober* en *Unter* toegeuoemd, 1200 en 630 inw.

WISTITTEN, Pool. stadje, waiwoodschap Augustowo, aan de Pruis. grenzen, met handel en 1579 inw.

WISTOWN, Schot. kerspel, gr. Lanark, aan de Clyde, 836 inw. Een Brit. marktplek van Zuidwallis, gr. Pembroke, en verscheidene Eng. pl. heeten *Wiston*.

WISZNYA, Pool. stadje, in den Galizischen kreits Przemysl.

WITCH ISLAND, noemen de Eng. een der kleinste Westind. I. Maagden eil. 2 uur O. van St. Jan.

WITEBSK, Rus. gouv. door Koerland ten W. en Lyfland ten N. begrensd, genoegzaam vlak, en wel aan den eenen kant hoog van grond, maar hergens bergachtig. Het bevat eenige meeren, wordt voorts van Dwina, Ula en Witeba bewaterd, en is grootendeels met hout bezet. Het wordt overigens beweid of bebouwd, en levert veel koren, bockweit, erwten, vlas, hennep, honig, was, vee, talk, horens, huiden, wol, varkensbor-

stels en timmerhout. Men maakt er veel korenbraudewijn, potasch, salpeter, ijzer, enz. De bevolking van 672,536 inw. is verschillend van afkomst. De godsdienst is er Grieksch Roomschez. of Israëlitisch. Het gouv. is in 12 kreitsen gedeeld.

WITEBSK, hoofdpl. van het eveneensgenoemde gouv. aan den uitloop van de *Witeba* in de Dwina, met muren en torens om zich, 5 Roomschez. en 11 Grieksche kerken, 8 kloosters, 3 synag. 1 gymn. 1 basar, onder de houten huizen vele goede, eenige looijerijen, enz. en onder de 15,000 inw. een aantal Joden, die er den handel op Riga, Memel, Dantz en Petersburg, in handen hebben.

WITGENSTEIN, Pruis. standsheerlijkheid, over welker bezitters zie SAYN, in het Westphaalsche regtg. Arensburg, ruim 16,000 inw. handel in steenkool en staafijzer.

WITHAM, Eng. riv. die uit Lincoln bij Boston deeps in zee valt, en aan haar bovenende een *South* en *North Witham* heeft; Eng. vlek van Essex, aan een tak van het Blackwater, met veel doortogt, eene gezondheidsbron, vele lusthuizen in de nabijheid en 2352 inw.

WITHINGTON, 2 Eng. vlekken van Cheshire, *Lower* en *Upper* toegeuoemd, en meer Eng. pl.

WITHELL, Eng. vlek van Lancaster, 1040 inw.

WITKOWO, Pruis. stadje, in het Posensche regtg. Bromberg, tweederlei kerken, 1 synag. fabr. landbouw, 1600 inw.

WITLEY, Eng. kerspel van Surrey, met ongeveer 1200 inw. en 2 pl. van het Eng. gr. Worcester.

WITMARSUM, Nederl. d. van Vriessl. grond. Sneek, 650 inw. Hier was de vermaarde MENNO SIMONS voor 1556 eenigen tijd Pastoor der Roomschez.

WITNEY, Eng. vlek van Oxfordshire, met 1 kerk, 5 bedehuizen, dekenfabr. en 2700 inw.

WLTE BANK, in de Noordzee, tegenover het Deen. eil. Sylt, aan de kust van Sleeswijk.

WITTE EILAND, een der eil. van Los, aan Afrika's Westkust, en eilandje aan de Z. O. zijde van het Kaap Verdische eil. St. Lucia.

WITTE KAAP, Noordpunt der golf van Scala Nova, aan de Westkust van

Anadoli; Oostind. landpunt aan de Noordkust van Sumbawa; zie voorts **BLANCO** (KAAP)

WITTE RIVIER, zie **PEI-HO**.

WITTE ZEE, groote golf van de IJszee, in het Rus. gouv. Archangelsk, tusschen 28° en 42° O. L. 36° riv. ontvangend en nogtans gedurende $\frac{1}{4}$ van het jaar bevrozen en met sneeuw bedekt, waaruit de naam spruit. Zij bevat verscheidene eil. en ondiepten.

WITTEM, Nederl. d. van Limburg, arond. Maastricht.

WITTEN, Pruis. d. in het Westphalsche regts. Arensburg, aan de Ruhr, met fabr. en 1877 inw.

WITTENBERG, Pruis. vesting, in het Saks. regts. Merseburg, met eene zeer lange houten brug over de Elve; *Klein Wittenberg* aan die riv. tegenover zich, 1 kasteel, kerken met merkwaardige grafsteden en schilderwerk, 1 lyceum, dat in 1821 veel meer dan 400 kweekelingen had, meer ander schoolwezen, een gedenkteken voor LUTHER, fabr. handel, visscherij en ongeveer 6700 inw.

WITTENBERGE, Pruis. stadje, in het Brandenb. regts. Potsdam, aan de Oude Elve, scheepvaart, 822 inw.

WITTENBURG, Meklenb. stadje, 6 uur W. van Schwerin, fabr. 1400 inw.

WITTENHALL, Eng. vlek van Staffordshire, 5500 inw.

WITTENHAM, 2 Eng. kersp. van Berkshire, *Long en Little* toegenomd. Een kerspel van Kent heet *Wittersham*.

WITTERZEE, Zuidbrab. dorpje, nabij Nivelles, 227 inw.

WITTEWILRUM, Nederl. d. van Groningen, arond. Appingadam, na genoeg 500 inw.

WITTICHENAU, Pruis. stadje, in het Brandenb. regts. Frankfurt, aan den Zwartten Elster, bijna 1600 inw.

WITTINGAU, Boh. stadje der **SCHWARZENBERGEN**, kreits van Budweis, aan een groot meer, bemuurd, met 1 slot, dat de Vorstelijke archiven bevat, visscherij, 2800 inw.

WITTINGEN, Han. marktvek, prov. Lüneburg, 871 inw.

WITTINGTON (*Wellington*) Eng. vlek van Northumberl. 1278 inw.

WITTLICH, Pruis. stadje, in het Nederrijnsche regts. Trier, met een slot, 1 gezondheidsbron, 2000 inw.

WITTMARSCHEN, zie **WIETMARSEN**.

WITTMUND, Han. vlek van Oostvriesl. aan eene gegravene vaart, linnenrederij, handel in paarden, 1683 inw.

WITTON, Eng. vlek van Cheshire, aan Northwich palend, 1699 inw. en nog verscheidene andere Eng. pl.

WITTSLAND (DE) zie **DE WITTS LAND**.

WITTSTOCK, Pruis. stad, in het Brandenb. regts. Potsdam, 20 uur N. W. van Berlin, bemuurd, met veel fabriekwezen, 2 kerken en 4624 inw.

WITZENHAUSEN, Keurhess. stadje in Niederhessen, 5 uur O. van Kassel, met eene brug over de Werra, bemuurd, 1 kerk, 1 schoone synag. linnenrederij, looijerij, scheepvaart, 4 jaarmarkten en 2250 inw.

WITZWORTH, Deen. kerspel, in het Sleeswijksche, steenbakkerijen, oliemolens, ruim 1000 inw.

WIVELISCOMBE, Eng. marktvek, en kerspel met 2550 inw. fabr. eene kerk, bedehuizen, enig fabriekwezen en 3 jaarmarkten.

WIVENHOE, Eng. d. van Essex, aan den mond van de Colne, een weinig beneden Colchester, 1050 inw.

WIZNA, Pool. stadje, waiwoodschap Augustowo, aan de Narew, na genoeg 1100 inw.

WLADIKAMKAS, Rus. vesting van Tcherkis, aan den Terek, met eene van Russen en Osseten bewoonde voorstad, breede straten en zindelijke houten huizen; 43° 5' N. Br.

WLADIMIR (*Wolodimir*) Rus. gouv. ten N. aan Jaroslaw en Kostroma grenzend, en ten O. aan Nisjegorod, vlak en hier en daar moerasig, met eenige meeren, van de Klialma, Oka, enz. doorloopen, koren, tuin- en peulvruchten, hennep, vlas, hooi, kersen en veel hout voortbrengend. Aan vee, wild en visch, is er geen gebrek, en men vindt er potaarde, zandsteen, turf en ijzer. Ooft, kersen, leder, linnen, potasch, zeep, hout, kalk en steen, worden er uitgevoerd. Het gouv. is in 13 kreitsen gedeeld, en men telt er 900,000 Rus. inw.

WLADIMIR, hoofdpl. van het eveneens genoemde gouv. en bisschopszetel, aan de Klisma, met een slot, een semin. zijdefabr. eenige andere kunstvljt en 1500 inw.

WLASATICE, zie **WOSTITZ**.

WLASCHIM, Boh. stadje, kreits van Kaurzim, met een slot, een kloos-

ter, fabr. en na. genoeg 1600 inw.

WLODAWA, Pool. stadje, waiwood-
schap Polachie, 1400 inw.

WLODOWICE, Pool. stadje, wai-
woodschap Krakau, 2 kerken, 1 sy-
nag. lakenweverij, 826 inw.

WLODZIMIRSZ, (*Wladimir*) Rus.
kreitsstad, gouv. Volhynie, aan den
Bug, met eeuig fabriekwezen in de
nabijheid, handel, een Griekschen
bisschop, Grieksche en Roomschegez.
kerken; een klooster, eene synag.
en 3100 meerepdeels Israëlitische inw.
In hetzelfde gouv. ligt een *Wlodzimierz*
met 118 huizen; in het Pool.
waiwoodschap Krakau, een *Wloszozanow*
met 151 huizen; en in het Pool.
waiwoods. Sandomir een *Wloszonna*.

WOAHOE (*Oahoe*) het schoonste
der Sandwich eil. met Whiteetē baai
aan de Zuidzijde, aan de Oostzijde,
eene groote baai, en eene tamelijk
veilige reede, tusschen de Noorder
en Wester uiteinden, en deels heer-
lijk bebouwd, deels met boomgewas
bezet. Men schat de bevolking op
69,000 menschen. De ankerpl. op
de gezegde reede ligt op 21° 43'
N. Br. 162° 45' W. L.

WOBURN, Eng. marktplek, gr.
Bedford, aan de grenzen van Bucking-
ham, met ruim 1500 inw. die veel
stroo vlechtten en kant vervaardigen.
Schoon is het nabijliggend lusthuis
Woburn Abbey. De kerk bevat eene
opmerkenwaardige grafombe. In
Buckingham heeft *Woburn Bishop's*
1600 inw. en het Noordam. gr. Mid-
dlesex, in Massachusetts, bevat een
Woburn met 1200 inw.

WODECQ, Nederl. d. van Hene-
gouwen, arond. Doornik, 2800 inw.

WODESHOLM, Rus. eilandje, in
den Finschen zeeboezem, aan de kust
van Eestland.

WODNIANY, Koninkl. vrijstad, in
den Boh. kreits. Prachin, bemurd,
ongeveer 1900 inw.

WODZYSŁAW, Pool. stadje, wai-
woodschap Krakau, 1000 inw.

WOENS DRECHT, Nederl. d. van
Noordbrab. waar een *Woensel*, een
weinig N. van Eindhoven, na ge-
noeg 2100 inw. heeft.

WOERAMATTA, Oostind. eilandje,
op 7° 2' Z. Br. 127° 53' O. L.

WOERDEN, Zuidholl. cantons
hoofdpl. aan den Rijn, 4 uur beneden
Utrecht, aan welks Bisschoppen de

pl. oulings evenzder. toebehoorde, als
nog verder Bodegrave, en Muiden,
Amstel, enz. Zij stichtten er een slot
ter pl. waar men thans het kasteel
vindt, dat inmiddels, benevens de
vestingwerken der stad zelve, voor
1813 door het aandammen van den
toegang voor een *coup de main* bloot-
gesteld, hierom in het gezegde jaar,
zoo lang Utrecht nog vol van Fransch
krijgsvolk was, met geene handvol
tuchteloos volk, mit 's Hage bezet had
moeten worden. Welke noodlottige
gevolgen dit had, is bekend. Het
stadje verkomt inmiddels daarvan meer
en meer, heeft ten O. van zich het
fort Oranje, en ten W. pannebakke-
rjen. Deze medegerekend, telt men
er ongeveer 2800 inw.

WOEST-WESEL, zie WUSTWE-
ZEL.

WOESTEN, Nederl. d. van West-
vland. arond. Yperen, 1000 inw.

WOESTIJN VAN Sr. MACARIUS,
zie CHAIAT.

WOGGORA, vruchtbare Abyss. prov.
ten O. van het meer Dembea.

WOGNUM, Noordholl. d. arond.
Hoorn, ongeveer 700 inw.

WOGULEN, Rus. volksstam, gouv.
Tomsk, Perm en Tobolsk, aan weers-
kanten van het Noorder Uralsch ge-
bergte, meerendeels Christenen, maar
deels nog Heidensch, en doorgaans
zeer onkundig. Des zomers zweven
zij rond, en hunne dd. bewonen zij
slechts des winters. Schatting betalen
zij in elandshuiden en bont.

WOHLAU, Pruis. stadje, in het
Siles. regts. Breslau, tusschen moe-
rassen, bemurd, met 1 slot, fabr.
1713 inw. voormaals de hoofdpl. van
een vorstendom met 49,000 inw. thans
die van een kreits met 36,000.

WOHRD, zie NURENBERG.

WOHRDEN, Deen. vlek, in het
Holsteinsche, met 1 haven, 700 inw.

WOISCHNIK, Pruis. marktplek, in
het Siles. regts. Oppeln, met een
groot slot en 976 inw.

WOISIK, Rus. pl. in den Lysland-
schen kreits Pernau, met eene groo-
te fabr. van spiegelsglas.

WOISLAWICE, Pool. stadje, wai-
woodschap Lublin, met 220 huizen.

WOKEY (*Okey*) Eng. kerspel van
Somerset, met het merkwaardige *Wo-
keyhole* en 859 inw.

WOKINGHAM, zie OAKINGHAM.

WOLA, Pool. d. waiwoodschap Masovie, met lusthuizen, nabij het veld, waar de Koningen gekozen plagten te worden.

WOLANY, Walach. vlek, in de Zara de Schoss, met zoutmijnen.

WOLAJANAGUR, versterkte Ind. stad van Carnate, aanden Palar, welgebouwd en volk- en handelsrijk; 12° 55' N. Br. 74° 32' O. L.

WOLBECK, Pruis. stadje, in het Westphaalsche regts. Münster, met 1 slot en 960 inw.

WOLBORCZ, Pool. stadje, waiwoodschap Kalisch, aan de *Wolborca*, met 1 fraai slot, waarover zie **WRA-CLAWEK**, en 886 inw.

WOLCHOW, Rus. riv. die de meeren Ladoga en Ilmen vereenigt, en langs een kanaal met de Msta gemeenschap heeft.

WOLCZYNSK, zie **WOLOT-SCHINSK**.

WOLDEK, bemuurd Meklenb. stadje, 7 uur O. ten N. van Strelitz, fabr. van laken, leder, enz. 1891 inw.

WOLDENBERG, Pruis. stadje, in het Brandenb. regts. Franklurt, op een berg, aan eenige meeren, bemuurd, fabr. van laken, leder en papier, 1764 inw. hoofdpl. van een amt in de Han. prov. Hildesheim, op een berg.

WOLDENDORP, Nederl. d. van Groningen, arond. Winschoten, na ongeveer 400 inw.

WOLEIN, Oostenr. vlek, in den Morav. kreits Iglau, fabr. 1100 inw.

WOLEN, Zwits. d. canton Aargau, waar men veel stroo vlecht.

WOLF ISLAND, aan de Oostkust van het Noordam. Labrador; 53° 55' N. Br. aan de Zuidkust van dat land in de St. Laurens golf; 50° 2' N. Br. in het meer Ontario, voor de haven van het Opper-Kanadasche Kingston, onbewoond, maar veel hout voor den scheepsbouw opleverend, ook *Grand-se*; eil. aan de kust van Georgia; 11° 14' N. Br.

WOLF ROCK, van andere klippen tot op een grooten afstand omgevene klip aan Amerikas Westkust, 12 uur Z. van den Prins van Wallis Archipel; 50° 1' N. Br. klip aan de Oostkust van Labrador, nabij Wolf Island; klip nabij het Eng. Landsend, met eene raak op zich, en meestal zelve zigtbaar; klip nabij het Ier. Wicklow.

WOLFACH, Bad. stadje, aan den samenloop van *Wolfach* en Kinzig, in den Kinzigkreis, met 1 slot, houthandel, 7 zaagmolens. 1480 inw.

WOLFARTSHAUSEN, Beij. vlek, Isarkreis, houthandel, 924 inw.

WOLFBAAI, Rus. inham der IJsee, ten O. van de Koryma.

WOLFEBOROUGH, Noordam. vlek van Nieuw Hampshire, gr. Strafford, aan een meer, 1376 inw.

WOLFEGG, hoofdpl. van eene heerlijkheid der **WALDBURGEN**, in den Wurtemb. Donaukreis, met 1 slot.

WOLFELSDORF, Pruis. d. in het Siles. regts. Breslau, met 1 slot en 1557 inw. die linnen reeden en muzikinstrumenten vervaardigen.

WOLFENBUTTEL, Brunsw. hoofdpl. van een distr. aan den Ocker, die verscheidene takken door de stad spreidt, en van hier tot Brunswijk bevaarbaar is, met vervallene vesten, 3 voorsteden, 1 vorstelijk slot, 3 Luth. kerken, 1 Roomschez. 1 synag. 1 hoog geregtshof, dat zich over het Brunswijksche en 3 andere Vorstendommen uitstrekt, 1 werk- en tucht- en 1 gevangenhuis, 1 vrouwesticht, 1 aanzienlijk gymn. 1 boekerij met 190,000 banden en 10,000 handschriften, waaronder een vermaard van **LESSING**, velerlei kunstvijt en handel, vele tuinen in de moerassige onstrekken, die er de lucht min gezond maken, een fraaijen weg naar Brunswijk en 6700 inw.

WOLFERSDORF, heerlijkheid van de **LIECHTENSTEINEN**, met 1 slot, nabij Wenen, O. van den Donau; Boh. d. kreits van Leutmeritz, 1500 inw.

WOLFERSDIJK (*Wolfhaartsdijk*) Nederl. eilandje van Zeeland, tusschen Noord- en Zuid-Beveland, met ongeveer 700 inw.

WOLFERSHEIM, Hess. stadje der Vorsten van **SOLMS-BRAUNFELS**, prov. Oberhessen, in de Wetterau, 800 inw.

WOLFHAGEN, Keurhess. stadje, prov. Niederhessen, aan den Diemel, bemuurd, met een oud slot, fabr. ongeveer 2100 inw.

WOLFPASSING, Oostenr. d. land Unter der Ens, viertel Untermainhartsberg, ruim 1100 inw.

WOLFS, Hung. d. regts. Oedenburg, gezondheidsbron.

WOLFSBERG, Oostenr. stadje, in den Illyr. kreits Klagenfurt, aan de

Lavant, met 1 bergslot, fabr. van lood-wit, leder, enz. 1170 inw. Boh. d. kreits van Leutmeritz, enz.

WOLFSHAGEN, Brunsw. d. distr. Harzburg. 939 inw.

WOLFSHALDEN, Zwits. d. canton Appenzel, gevecht van 1405.

WOLFSTEIN, Beij. d. Rheinkreis, 1 slot, kwikzilvergroeven.

WOLGA, groote Rus. riv. die op 57° N. Br. in het gouv. Twer uit een meer ontspringt, welhaast bevaarbaar wordt, en dit vooral in Mei en Juni is, als de sneeuw omstreeks de bronnen smelt. Zij heeft langs een kanaal, dat haar met de Msta vereenigt, en langs deze riv. enz. gemeenschap met de Neva en Oostzee; en zij loopt langs een aantal monden bij Astrakan in de Casp. zee uit. Vele andere riv. worden door haar opgenomen, en zij is zeer rijk in steur en andere visch, van welker vangst op de Wolga men de zuivere winst op ruim 4 miljoen roebels jaarlijks begroot. Een gebergte, dat langs een groot deel van haar henen loopt, heet het *Wolga gebergte*.

WOLGAST, Pruis. handelstad, in het Pommersche regtsg. Straalsund, nabij den mond der Peene, met 3 voorsteden, eene haven voor middelbare schepen, koopvaardij, visscherij, scheepsbouw, uitvoer van koren, enz. en ruim 4500 inw.

WOLHYNIE, zie VOLHYNIE.

WOLIN (*Wolynie*) Boh. vlek, kreits van Prachin, aan de *Wolinka*, of *Wolnika*, lakenweverij, 1244 inw. Een vlek in den Boh. kreits van Beraun met 900 inw. heet *Wolitz*.

WOLKENBURG, Saks. d. kreits van Leipzig, wolspinnerij, 714 inw.

WOLKENSTEIN, Saks. stadje in het Erzgebirge, 1 oud slot, fabr. na genoeg 1100 inw.

WOLKERSDORF, Oostenr. kerspel, land Unter der Ens, viertel Unter-manhartsberg, 1 slot, 1640 inw.

WOLLAMAI, Oestpunt van Philip eil. aan Nieuw Hollands Zuidkust; 38° 38' Z. Br. 140° 32' O. L.

WOLLIN, Pruis. eil. van Pommeren, door het Grosse haf, de Swine en de Divenow, van den vasten wal afgescheiden, met bijkans 6000 inw. veteelt, jagt en visscherij. De hoofdpl. *Wollin*, oulings *Julin* en *Vineta*, ligt aan de Divenow, welke zich hier in 3 wederom zamenvloeiende armen

deelt, over welke er 3 bruggen liggen. Men drijft er fabr. scheepsbouw, scheepvaart en visscherij, 3000 inw.

WOLLNZACH, Beij. vlek, Isarkreis, aan den Isar, 1 slot, 958 inw.

WOLLRAU, Zwits. vlek, canton Schwyz, aan het Zurichser meer.

WOLLSTEIN, Pruis. stadje, regtsg. Posen, aan een meer, fabr. van laken, linnen en leder, na genoeg 2000 Duitsche inw. Hess. vlek, prov. Starkenbmg, 1100 inw.

WOLMAR, Rus. stadje, gouv. Ljfland, met 1900 Luth. inw.

WOLMIRSLIBEN, Pruis. d. met 765 inw. in het Saks. regtsg. Maagdenburg. In hetzelfde regtsg. ligt een bemuurd *Wolmirstadt*, met linnenreederij, looijerijen, en 2400 inw.

WOLNA OSTROVADEER, Rus. eilandengroep, in de IJzee, voor den mond der golf van Kandalaskaia, ten W. van de Witte zee.

WOLOCZYSKA, Rus. stadje, gouv. Volhynie, 1400 inw.

WOLODIMER, zie WLADIMIR.

WOLODIMEROWKA, Rus. vlek, gouv. Astrakan, aan de Wolga, tegenover Tschernoiarsk, 1000 inw.

WOLOGDA, Rus. gouv. ten Z. van Archangelsk, ten O. van Olonez en Novogorod, en ten W. van Tobolsk, aan den Noordkant zeer koud en bar, aan den Zuidkant van bosschen, meeren en moerassen doorloopen, vlak of golvend van grond, en nergens bergachtig. Koren wint men er, van wegens het klimaat, doorgaans niet genoeg. Nevens hetzelfde bouwt men er vlas, hennep en tuinvruchten. Men drijft er jagt en visscherij. Voor den uitvoer, enz. maakt men er kaarsen, teer, houten gereedschap, matten, enz. Uitgevoerd wordt er voorts bont, varkensborstels, hout, enz. De mw. bestaat uit Russen, Syrjanen, Samoeden, enz. Men telde er laatstelijk 608,260 menschen. Het gouv. is in 10 kreitsen gedeeld.

WOLOGDA, hoofdpl. van het eveneensgenoemde gouv. aan de riv. *Wologda*, met 1 bisschop, 1 seminarium voor 600 kweekelingen, 1 gymn. verlerlei fabriekwezen, veel handel met Archangelsk, Petersburg, China, enz. in hennep, talk, kaarsen, leder, lijnwaad, lijnzaad, varkensborstels, vleesch, bontwerk en van buiten aangevoerde goederen. Men telt er 60

geveer 10,600 inw. 59° 13' N. Br.

WOLOKOLAMSK, Rus. kreitsstad, gouv. Moscow, met 1 slot, 8 kerken, tuinbouw, handel, 2600 inw.

WOLOTSCHINSK (*Wolczynsk*) Rus. vlek, gouv. Volhynie, aan de Oosterr. grenzen, met 1 tolhuis.

WOLSK, zie VOLSK.

WOLSINGHAM, Eng. kerspel, gr. Durham, aan de Wear, 1983 inw.

WOLTSCHANSK, Rus. kreitsstad, gouv. Slobodsk-Ukraine, aan de riv. *Woltschanka*, 2655 inw.

WOLUWE, Zuidbrab. riviértje, en 3 Zuidbrab. dd. nabij Brussel, zijn de eene cantons hoofdpl. *St. Stevens Woluwe*, met 668 inw. een *St. Lambrechts Woluwe* met 822 inw. en een *St. Pieters Woluwe* met 746 inw.

WOLVEGA, Nederl. d. van Vriesl. arond. Heerenveen, in Stellingwerf-Westeinde, lusthuizen, 700 inw.

WOLVEN EILAND, Noordam. eil. van Georgia, aan den Noordelijksten mond van de Alatomaha. Eene groep aan de Oostkust van Maine heet *Wolven eilanden*, of *Wolves islands*; zie voorts LOBOS.

WOLVERHAMPTON, Eng. vlek van Staffordshire, 6 uur Z. van de hoofdpl. in de nabijheid van menigvuldige koolmijnen, op een berg, en hierom niet ongezond. Men vindt er 2 opmerkenswaardige kerken en vele bedehuizen; maar de straten zijn er eng en morsig. De pl. onderscheidt zich door het uitnemend slotwerk, en verder ijzer- staal- blik- en koperwerk, dat men er vervaardigt; terwijl men er eene menigte van ijzeren gereedschap en kunstwerk uit de nabuurschap ter markt brengt, tot welks verzending 2 door de nabijheid der pl. henen loopende kanalen zeer dienstig zijn. In 1811 had het vlek 14,836 inw.

WOLVERLEY, Eng. vlek van Worcester, 1164 inw.

WOLVETHEM, Zuidbrab. cantons hoofdpl. 2½ uur N. van Brussel.

WOLYNSK, zie VOLHYNIE.

WOMBRIDGE, Eng. vlek van Shropshire, 1944 inw.

WOMMELGEM, Nederl. d. van Antwerpen, nabij de hoofdpl. 1282 inw.

WOMMELS, Nederl. d. van Vriesl. arond. Leeuwarden, 458 inw.

WOMMLERSUM, Zuidbrab. d. nabij Tienen, ruim 400 inw.

WONDA, Afrik. pl. van Mandigo; 10 uur N. O. van de hoofdpl.

WONDEELGRM; Nederl. pl. van Oostvlaand. nabij Gend, 1069 inw.

WONGROWICE, Pruis. stadje, regtsg. Posen, 900 inw.

WONK, Nederl. d. van Limburg, nabij Maastricht, 1227 inw.

WONSERADEEL, Nederl. grietenij van Vriesl. omstreeks Bolsward.

WONSOCs, Pool. stadje, waiwoodschap Augustowo, 730 inw.

WONTERGEM, Nederl. d. van Oostvlaand. arond. Gend, 977 inw.

WOOD, Noordam. gr. van Virginia; met ruim 3000 inw.

WOOD CREEK heeten 2 Noordam. riv. die in de meeren Oneida en Champlain nithoopen, en *Wood river* eene, die tegen over den Missouri in den Mississippi valt.

WOOD ISLAND, aan de Noordam. kust van Maine; 43° 26' N. Br.

WOODAH, eilandje aan de Westkust der Nieuw Hollandsche golf van Carpentaria.

WOODBERRY, Noordam. vlek van Pensylv. gr. Huntingdon, 1100 inw.

WOODBIDGE, Eng. marktvelek van Suffolk, aan de Deben, met enge maar vrij goede straten, 1 kerk, 4 bedehuizen, 1 Lat. school, handel, kustvaart en scheepshouw, 4332 inw. Noordam. vlek van Connecticut, gr. New Haven, 2000 inw. vlek van Nieuw Jersey, gr. Middlesex, 4247 inw.

WOODBURY, Eng. vlek van Devonshire, 1361 inw. Noordam. vlek van Connecticut, gr. Litchfield, 1261 inw. van Pensylv. gr. Bedford, 1658 inw. van Nieuw-Jersey, gr. Caledonia, en meer andere pl.

WOODCHESTER, Eng. vlek van Gloucester, met 1 Lat. school, fabr. van laken en zijde, 845 inw.

WOODEN'S ISLAND, aan de Zuidkust van King George the thirds Archipel, W. van Noordam.

WOODFORD, Eng. kerspel van Essex, 2056 inw. meer andere Eng. pl. Noordam. gr. in het midden van Kentucky, 9660 vrijen en 3412 slaven; hoofdpl. Versailles; Noordam. vlek van Vermont, gr. Bennington, 251 inw.

WOODHOUSE, Eng. vlek van Leicesters'er, 893 inw. en meer Eng. p.

WOODS (LAKE OF) het Noordeijkste meer in de Vereenigde staten van Noordam. met het N. W. uiteinde

op 49° 37' N. Br. van hout omgeven.

WOODSTOCK, Eng. vlek van Oxford, met 1 fraaije kerk, meer andere goede gebouwen, waaronder 1 Lat. school, fabr. van handschoenen en staalwerk, 1500 inw. Noordam. vlek van Vermont, gr. Windsor, 2672 inw. vlek van Connecticut, gr. Windham, 2654 inw. hoofdpi. van het gr. Shennandoah, in Virginia, met 4 bedehuizen, 1 akademie, enz. vlek van Nieuw York, gr. Ulster, met 2 glasblazerijen, en meer andere Noordam. pl.

WOODY ISLAND noemde de Eng. een Oostind. eilandje op 1° 46' N. Br. 101° 11' O. L. *Woody head* is bij hen eene kaap van Nieuw Zeeland, op 37° 42' Z. Br. en *Woody point* eene kaap aan Amerika's N. W. kust, op 50° N. Br. 132° 50' W. L.

WOJEDA, Afrik. grenspl. van Algiers, aan den kant van Marokko.

WOULDALE, Eng. kerspel van Yorkshire, West Riding, 3085 inw.

WOOLER, Eng. vlek van Northumberland. aan *Wooler water*, met 1 kerk, eenige bedehuizen, en 1455 inw.

WOOLLI, Afrik. land, aan de N. zijde van de Gambia, vlak van grond en gansch houtrijk. De inw. zijn Mandingos en planten katoen en tabak.

WOOLPIT, Eng. vlek van Somerset, tegelbakkerij en paardenmarkt.

WOOLWICH, Eng. vlek van Kent, aan de Theems, 3 uur beneden London, met eene timmerwerf voor de Marine, die van 2 drooge dokken voorzien is, eene groote touwslagerij, het groote tuighuis voor het geschut des rijks, eene groote gieterij voor metalen geschut, dat er tevens wordt geboord, een laboratorium, smederijen, constructiewinkels, enz. voor de Artillerie, op eenigen afstand van dit alles eene Koninklijke Artillerie- en Genie-school, die thans 100 kadets bevat, en tijdens den oorlog een veel grooter aantal bevattede; voorts het hoofdkwartier der gausche Brit. Artillerie, een ontzaggeijk gebouw, met eene groote kapel, rij-school en paardenhospitaal, voor de rijdende Artillerie, een hospitaal voor de manschap, dat 700 lijders bevatten kan, een groot modellenhuis in den vorm van een pagode, ten W. van Woolwich, barakken en een hospitaal voor de vierde divisie der zeesoldaten; in de pl. zelve eene ruime

kerk met 3 galerijen, en velerlei nering en hantering. In 1811 telde men er, buiten de militairen, 17,000 menschen; thans is de pl. gewis min sterk bevolkt. *Woolwich* heet voorts een Noordam. vlek van Maine, aan de Kennebeck, tegen over Bath, met 1050 inw. en een vlek van het Nieuw Jerseysche gr. Gloucester, 3062 inw.

WOONY, Ind. stad van den Rajah van Nagpore, in Berar; 20° 10' N. Br.

WOORATLA, Ind. stad, in de Noorder Circars; 17° 33' N. Br.

WOORDAUN, Egypt. vlek van Bahari, aan den Wester Nijl, tak, van waar men op de riv. plagt te rooven.

WOOSTER, 2 Noordam. pl. van Ohio, gr. Wayne en gr. Washington.

WOOTTON heeten verscheidene Eng. pl. waaronder het vlek *Wootton Bassett*, met de kerspels onderhoorigheden, 1390 inw. heeft, en het vlek *Wootton under Edge* 1527 inw.

WORB, Zwits. vlek, canton Bern, 2 uur O. ten Z. van de hoofdpi.

WORBIS (STADT) Pruis. stadje, in het Erfurtsche, fabr. 1400 inw.

WORCESTER, Eng. gr. van Staffordshire ten N. Warwickshire ten O. en Gloucester ten Z. omgeven, met afzonderlijk tusschen andere gr. liggende deelen, door Severn, Avon, Teme, het Stourport kanaal, het nog onvoltooid Worcester en Birmingham kanaal, enz. bewaterd, goivend van grond, in sommige bergachtige oorden niet, maar elders uitnemend, vruchtbaar in koren, peul- en tuinvruchten, oost, hop, vlas en hout. Men vindt er veel vee, gevogelte, bijen, tighel-aarde, steenkool, enz. Benevens landbouw wordt er veeteelt en kunstvijft gedreven; en boter, kaas, slagvee, wol, lederen handschoenen, wollen stoffen, ijzerwerk, appel- en perendrank, bier en brandewijn, zoo wel als koren, wordt er uitgevoerd. Men telt er ongeveer 161,000 inw.

WORCESTER, hoofdpi. van het eveneensgenoemde Eng. gr. aan de Severn, met eene fraaije brug over de riv. ruime en welgevloerde straten, eene opmerkenswaardige bisschopskerk, een bisschopspaleis nevens dezelfde aan de riv. meer andere kerken en bedehuizen, een aanzienlijk stadhuis, meer andere goede gebouwen, veel markthandel, fabr. van porselein, handschoenen, enz. 13,800 inw.

WORCESTER, Noordam. gr. van Maryland, aan de Delaware en den oceaan, 16,971 inw. waaronder 4427 slaven; hoofdpl. Snowhill; gr. van Massachusetts, aan Nieuw Hampshire, Connecticut en Rhode Island, grenzend, 64,000 inw. welgebouwde hoofdpl. van dat gr. met 'een fraai graafschapshuis, 3 bedehuizen, 2 papiermolens, 2 drukkerijen, 2577 inw. vlek van Nieuw York, gr. Otsego, 1440 inw. en meer Noordam. pl.

WORD, Fr. cantons hoofdpl. dép. Bas-Rhin, arond. Weissenburg, ongeveer 1000 inw.

WORDEN (OLDEN) Deen. vlek, in het Holsteinsche, aan een zeearm, met een kleine haven en 800 inw.

WORDINGBORG, Deen. havenpl. op de Zuidpunt van Zeeland, met een veer op Falster en Laaland.

WORFIELD, Eng. kerspel, gr. Salop, bij Bridgenorth, 1339 inw.

WORGAM, Ind. stad van Aungabadi, 7 uur W. van Poonah.

WORGEL, Oostenr. vlek, in den Tyrolschen kreits Schwaz, aan den Inn.

WORINGEN, Pruis. stadje, in het Klevebergsche regts. Keulen, nabij de hoofdpl. aan den Rijn, scheepvaart, visscherij, veeteelt, 1387 inw. oulings *Buruneum*.

WORKINGTON, Eng. vlek, gr. Cumberland, aan den mond van de Derwent, met vele enge en ongeregelde, maar eenige goede en fraai gebouwde, straten, kaaijen aan de riv. een fraai lusthuis, een groot werkhuis en vermaarde fabr. van ijzerwerk in de nabijheid, zalmvisscherij, uitvoer van steenkool naar Ierl. handel op de Oostzee, 160 eigene schepen, scheepsbouw, fabr. van zeildoek en touwwerk, enz. 5800 inw.

WORKSOP, Eng. marktplek van Nottingham, met eene opmerkenswaardige kerk, mouterijen, 3700 inw.

WORKUM, Nederl. stad van Vriesl. arond. Sneek, 3 uur N. van Staveren, aan zee, met eene tusschen het *Wor-kumer Nieuwland* en eene droogte. henen loopende lange haven voor kleine zeeschepen, vele kalkbrandrijen, scheepsbouw, scheepvaart, enz. ongeveer 3000 inw. zie voorts **WOUDRICHEM**.

WORLIK, Boh. heerlijkheid der Schwarzenbergen, kreits van Prachin, aan de Moldau, met een prachtvol

bergsloot van denzelfden naam.

WORLITZ, Anhalt-Dess. stadje, aan een meer, nabij de Elbe, met 1 fraai slot en park, 1850 inw.

WORMDIT, Oostpruis. stadje, regts. Koningsberg, met 1 slot, 1 klooster, fabr. en 2200 inw.

WORMELDANGE, Nederl. d. prov. en arond. Luxemburg, aan den Moesel, met Oberwormeldange en Ehnen, 1457 inw.

WORMER, Noordholl. d. arond. Hoorn, O. van Wormerveer, met loodwitsfabr. beschuitbakkeijen, 1160 inw. bedijkt meer, ten Z. O. van het dorp, goed weiland bevattend, en in *Enge* en *Wijde Wormer* gedeeld.

WORMERVEER, Noordholl. dorp, arond. Haarlem, aan de Zaan, met papiermolens en ruim 2000 inw.

WORMHOUT, Fr. cantons hoofdpl. dép. du Nord, omstreeks Winoxbergen, ruim 3000 inw.

WORMS, Hess. stad, prov. Rhein, 9 uur Z. van Mentz, nabij den Rijn, ouderwetsch, eng van straten, met vele ledige plekken binnen de vervallene muren, daar de stad oulings veel grooter was. Behalve de oude domkerk met 4 torens, heeft zij nog eene Roomsche kerk, 2 Luth. 1 Geref. 1 synag. 1 gymn. 1 stadhuis, waar men rijksdagen plagt te houden, en LUTHER voor een derzelve verscheen, een ook opmerkenswaardig munthuis, fabr. bouw van uitnemende wijn, handel daarin, in vruchten, enz. 6236 inw.

WORMS (Bormio) Ven. Lomb. vlek, deleg. Sondrio, aan de Adda, vermaarde warme baden, veel transithandel en 1200 inw.

WORMSHEAD, Brit. voorgebergte van Wallis, in Glamorgan, de Oostpunt der baai van Caermarthen vormend.

WORMSOE, Rus. eilandje, in de Oostzee, aan de kust van Ehtland, W. van Dagoe, met het d. Olei, dat ongeveer 1100 inw. van Zweed. oorsprong heeft, die een bijzonderen tongval spreken.

WORODIEWSKI, Rus. vlek, gouv. Kaluga, 1000 inw.

WORONESCH (Voronez) Rus. riv. die uit het gouv. Tambow naar den Don loopt, en Rus. gouv. ten N. en O. aan het gouv. Tambow grenzend, en ten W. van Slobodsk-Ukraine en Kursk. Het is zacht van lucht, en vlak van grond. Het wordt door Don,

Donez, Woronesch, enz. bewaterd, en levert koren, tuin- en peulvruchten, vlas, hennep, ooft, tabak en hout. Men drijft er bij den landbouw veel veeteelt. Uitgevoerd worden er paarden, vee, huiden, talk, honig, ooft, salpeter, gegoten ijzerwerk, groflaken, brandewijn en koren. Men telt er 957,000 inw. dat op eenige Duitsche volkplantelingen na Russen van oorsprong zijn. Het gouv. is in 13 kreitsen gedeeld.

WORONESCH, hoofdpl. van het eveneensgenoemde gouv. met eene kaai en dokken voor barken, aan de *Woronesch*, die een weinig verder ten Z. in den Don uitloopt, 18 kerken, 2 kloosters, 1 bisschop, 1 seminar. en gymn. 1 tuighuis, fabr. van laken, leder, zeep, vitriool en ijzerwerk, alles in het klein, handel, 1200 inw.

WORONOWSKAJA GUBA, zeeëngte tusschen de Rus. eil. Vaygats en Nova Zembla.

WOROSZILOWKA, Rus. stadje, gouv. Podolie, aan den Bug, 160 huizen, en nog eene pl. van dat gouv.

WORSBOROUGH, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, met 1 staalbron, 1 bad, 1 boekerij, 1050 inw.

WORSLEY, Eng. vlek van Lancaster, 6151 inw. In de nabijheid liggen, bij den aanvang van het kanaal van Bridgewater, de steenkoolgroeven van *Worsleymill*.

WORTEGEM, Nederl. d. van Oostvland. arond. Oudenaarden, 2680 inw.

WORTEL, Nederl. d. van Antwerpen, arond. Turnhout, nabij Hoogstraten, met eene weldadigheidskolonie van den naam van *Frederiksoord*.

WORTHING, Eng. vlek van Sussex, met goede zeebadsinrigtingen, visscherij van haring en makreel, met Broadwater te zamen 2692 inw.

WORTHING POINT, Eng. landpunt van Sussex, aan de baai van Brighton.

WORTHINGTON, Eng. vlek van Leicester, 1113 inw. Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Hampshire, 1391 inw. en meer andere pl.

WORTLEY, Eng. vlek van Yorkshire, West-Riding, nabij Leeds, 2536 inw. en nog een vlek daaromstreeks.

WORUMBANG, Afrik. d. aan de grenzen van Mandingo.

WOSCHITZ (*Wozicz*) 2 Boh. dd. 14 uur Z. Z. O. van Praag, met zil-

vermijnen, *Alt* en *Jung* toegenoomd; het laatste heeft 1200 inw.

WOSKRESENSK, Rus. stadje, gouv. Moscou, met een klooster, dat den naam van *Nieuw Jerusalem* voert, en eene aan de Jerusalemsche H. Gralskerk gelijkende kerk met 11 kapellen heeft, pottebakkerij, enz. 1000 inw. Rus. vlek, met een groot koperwerk, gouv. Orenburg, aan den Tor, 3200 inw. Rus. fort, op Amerika's N. W. kust.

WOSKRESENSKOI, Rus. d. gouv. Nisjgorod, aan de Vetluga, waar men veel houtwerk vervaardigt.

WOSNESENSKOI, Rus. d. gouv. Olonez, 1 klooster, 970 inw.

WOSNESSENSK, Rus. kreitsstad, gouv. Cherson, aan den Bug; Rus. ijzerwerk, gouv. Tambow.

WOSSINGEN, Bad. vlek, Pfingzund Enzkreis, 1300 inw.

WOSTANI (*Vostani*) middendeel van Egypte, tusschen Bahari en Said, Kairo, Suez, enz. bevattend.

WOSTITZ (*Wlasatice*) Oostenr. vlek, in den Morav. kreits Brünn, 1100 inw.

WOTITZ (*Wotitz*) Boh. vlek kreits van Beraun, 1 slot, 1300 inw.

WOTJAKEN, Rus. volksstam van Finsche afkomst, gouv. Wiatka, Kasan, Perm en Orenburg, klein van gestalte en nog veelal Heidensch.

WOTKINSK, Rus. ijzerwerk, gouv. Wiatka, aan de *Wotka*.

WOUBREGTEGEM, Nederl. d. van Oostvland. arond. Oudenaarden, 600 inw.

WOUBRUGGE, Zuidholl. cantons hoofdpl. arond. Leyden, eigenlijk *Heer Jakobs* of *Esselijker woude*, aan de *Woudwetering*, die met de *Oude Wetering* een weg voor middelbare schepen uit den Rijn naar het Haarlemmermeer opent, 1150 inw.

WOUD, klein Zuidholl. d. Z. W. van Delft. In Noordholl. ligt bij Aker sloot een *Woude*. Over de Vriesche *Wouden* zie ZEVENWOUDEN.

WOUDENBERG, Nederl. d. van Utrecht, arond. Amersfoort, waarmede veel tabak plant, 1300 inw.

WOUDRICHEM (*Workum*) Noordbrab. stadje, aan de Merwede, schuins tegenover Gornicheim, of Gorkum, voormaals versterkt, 600 inw.

WOUDSEND, Nederl. d. van Vriesland. arond. Sneek, ongeveer 900 inw.

WOUMEN, Nederl. d. van Westvland. arond. Veurne, 2200 inw.

WOUW, Noordbrab. d. O. van Bergen op Zoom, ruim 1500 inw.

WOW, Ind. hoofdpl. van het distr. Neyer, in Guzerat, aan den Rajah van Theraud onderhoorig, ongeveer 1000 Rajapoetische gezinnen bevattend, en versterkt; $24^{\circ} 11' N.$ Br. $66^{\circ} 29' O.L.$

WOWAMIA, Ind. stad van Guzerat, onafhankelijk, aan een veer over eene riv. $22^{\circ} 50' N.$ Br. $65^{\circ} 54' O.L.$

WOXA (*Wuoxa*) Rus. riv. gouv. Finland, bij Kexholm in het Ladoga-meer uitlopend.

WOXNA, Zweed. ijzerwerk, in Gessleborglän, aan de *Woxnaelf*.

WOYNICZ, Oostenr. stadje van Galizie, kreits van Bochnia. In den Galizischen kreits Stry heeft een *Woynikow* tweederlei kerken en pottebakkerijen.

WOYSZLAWICE, Pool. vlek, wai-woodschap Lublin, 220 huizen.

WOZICZ, zie **WOSCHITZ**.

WRABLE, zie **VEREBELY**.

WRACLAWEK, Pool. stadje, wai-woodschap Masovie, aan den Weichsel, met 6 kerken, 1 klooster, 1 seminar. het domkapittel van Cujavie, welks bisschop gemeenlijk op het slot van Wolborcz resideert, brouwerijen, branderijen, 1360 inw.

WRAKENDORF (*Vereknye*) Hung. d. regtsg. Presburg, brug over den Donau.

WRAGBY, Eng. vlek van Lincoln, met 2 groote jaarmarkten.

WRANAU, Oostenr. d. in den Morav. kreits Brünn, met 1 prachtige kloosterkerk, die de grafsteden der **LIECHTENSTEINEN** bevat.

WRANGELSOE (*Wrangelsholm*) Rus. eilandje, in de Oostzee, aan de kust van Ehtland, 600 inw.

WRANO, zie **VARANO**.

WRATH (KAAP) zie **BARVEHEAD**.

WRBNTHAL, Oostenr. bergstad, in den Morav. kreits Troppau, fabr. van ijzerdraad en garen, 1040 inw.

WRECKREEF, zie **SCHIPBREUKRIE**.

WRECK SOUND, Westind. pl. op de Westzijde van het Bahamas eil., Eleuthera, of Alabaster.

WREMEN, Han. vlek, prov. Bremen, in het Wursterland, 220 huizen.

WRENTHAM, Eng. kerspel van Suffolk, 750 inw. Noordam. vlek van Massachusetts, gr. Norfolk, 2478 inw.

WRESCHEN (*Wrzesno*) Pruis. stadje, regtsg. Posen, 5 uur Z. ten W. van Gnesen, tweederlei kerken, fabr. van laken en linnen, 2350 inw.

WRESEN, Deen. eilandje, tusschen Funen en Laugeland.

WREXHAM, Brit. vlek van Wallis, gr. Denbigh, aangenaam van ligging, met veel doortogt, 1 stadhuis, keik en toren, die alle fraai zijn, eenige bedehuizen, fabr. van flanel, andere van ijzerwerk, en eene gieterij van ijzeren geschut in de nabijheid, veel markthandel in flanel, kousen, linnen, laken, andere fabriekgoederen, paarden, vee, enz. 3000 inw.

WRIEZEN, zie **BRIETZEN** in het Supplement.

WRIGHTINGTON, Eng. vlek van Lancaster, 1268 inw.

WRIGHTSVILLE, Noordam. vlek van Pensylvanie, gr. York, aan de Susquehannah, door eene brug met het tegenoverliggend Columbia verenigd. In het Pensylv. gr. Bucks ligt een *Wrightstown*.

WRINGTON, Eng. vlek van Somerset, met een fraaen kerktoeren, ongeveer 1100 inw.

WRISBERGHOLZEN, Han. d. prov. Hildesheim, met een grafelijk slot en park, en eene aardewerksfabr.

WRISSA, Ind. stad van Scindy, op den Westoever van den Indus, distr. Tatta; $24^{\circ} 55' N.$ Br. $63^{\circ} 32' O.L.$

WRITTLE, Eng. kerspel, gr. Essex.

WRONKE, Pruis. stadje, regtsg. Posen, aan de Wartha, fabr. 1800 inw.

WROUGHTON, 2 Eng. kersp. in Wiltshire, 1200 inw. en in Buckingham.

WSETIN, Oostenr. stadje, van den Morav. kreits Hradisch, in klein Walachie, met 1 slot, drierlei kerken, lakenfabr. 2800 inw.

WUDWAN, Ind. stad van Guzerat, met een fort, veel handel in hennep, linnen, leder, enz. langs de golf van Cambaye en landwaarts in; $22^{\circ} 42' N.$ Br.

WUISK, Rus. koper- en ijzermijn, gouv. Perm. Een groot ijzerwerk, gouv. Nisjgorod, heet *Wuksunsk*.

WUKOVAR, zie **VUKOVAR**.

WULFEN, Anhalt-Köthensch d. 800 inw. waaronder vele Joden.

WULFERSDORF, Oostenr. kerspel der **LIECHTENSTEINEN**, land Unter der Ens, viertel Unterrnhanhartsberg, 8 uur N. ten O. van Wenen, 1 slot, 1560 inw. Boh. d. kreits van Leutmeritz, glasslijperij. In den Beij. Untermainkreis ligt een *Wulfershausen*, en in de Han. prov. Kalenberg een veel kleiner *Wulfinhausen*.

WULFRATH, Pruis. d. in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, waar men veel kunstvljijt drijft, en in het kerspel 4800 inw. telt.

WULLENSTATTEN, Beij. d. Oberdonaukreis, nabij den Iller.

WULLERSDORF, Oostenr. kerspel, land Unter der Ens, viertel Untermantshartsberg, 11 uur Z. ten W. van Wenen, met 1 slot en 1700 inw.

WULPEN, Nederl. d. van Westvlaand arond. Veurne, 543 inw. In hetzelfde arond. heeft een *Wulveringem* 950 inw. en in het arond. Yperen een *Wulvergem* 490.

WUNNENBERG, Pruis. stadje in het Westphaalsche regtsg. Minden, met slechte huizen, fabr. 900 inw.

WUNSCHELBURG, Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Breslau, bevuurd, eenig fabriekwezen, 1000 inw.

WUNSIEDEL, Beij. stadje, Mainkreis, nabij de Boh. grenzen, bevuurd, velerlei kunstvljijt, 2600 inw.

WUNSTORF (*Wunsdorf*) Han. stadje, prov. Kalenberg, 1 vrouwensticht, lakenfabr. looijerij. 1690 inw.

WUOXA, zie **WOXA**.

WUPPERFELD, Pruis. marktplek, in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, kreits van Elberfeld, 8 uur O. van Keulen, aan den *Wupper*, of *Wipper*, fabr. 1224 inw.

WURBENTHAL, zie **WRBNTHAL**.

WURGAUM, Ind. stad van Guzerat; 23° 20' N. Br. 67° 0' O. L.

WURM, Pruis. vlek, in het Nederlandsche regtsg. Aken, 1400 inw.

WURGS DORF, 2 Pruis. dd. in het Siles. regtsg. Liegnitz, *Nieder* en *Ober* toegenoomd, 1200 en 564 inw.

WURLINGEN, Wurtemb. dorp, Schwarzwaldkreis, 900 inw.

WURSTERLAND (*Wursten*) deel der Han. prov. Bremen, aan den mond van den Weser. met 6400 inw. die den naam van *Wurster* voeren, van Vriesche afkomst zijn, en landbouw, veeteelt, linnenreederij, kalkbrandenrij, visscherij en scheepvaart drijven.

WURTEMBERG, Duitsch koningrijk, den naam van een in puinhopen liggend oud slot voerend, in Zwaben, van de Zwabische Alpen doorloopen, tusschen zich en Baden het Schwarzwald hebbend, en ten O. door Beijeren begrensd, veel kleiner van omvang dan dit Koningrijk, doch naar eereardigheid digter be-

volkt, en bijkans 1,400,000 inw. bevattend, waaronder ruim 950,000 Luth. ruim 430,000 Roomschegez. 2500 Gereform. en 8400 Israëlit. Onder de riv. bekleeden Donau en Neckar er de voornaamste pl. ofschoon zij er even als de kleine wateren, niet bevaarbaar zijn. De gezegde Alpen, die men er *Alb* noemt, zijn zeer bar, en dienen slechts tot weide voor schapen. Het Würtemb. gedeelte van het Schwarzwald voedt veel rundvee, en is met hout bezet. Men teelt er haver en aardakkers, die men er als aardappelen gebruikt. Elders, waar de grond vruchtbaar genoeg en het luchtgestel zacht is, bouwt en kweekt men er tarwe, vlas, hennep, een goeden wijn, velerlei boomvruchten, enz. De ingewanden der bergen bevatten er tot dus ver ongeroerd zilver, koper, enz. en zij leveren ijzer en zout op. Men vindt op het Würtemb. Schwarzwald, even als op het Bad. vele uurwerkmakers, welker honten uurwerken er, benevens hout, ijzer, eenig ijzerwerk, linnen, papier, wollen stoffen, wol, pek, teer, potasch, salpeter, varkens, paarden, runderen, enz. den voornaamsten uitvoer vormen. Het vee alleen brengt jaarlijks ongeveer 4 miljoen guldens in het land, maar het gene er van buiten inkomt neemt daarentegen veel gelds weg. De belastingen, welke er vrij zwaar zijn, brengen ongeveer 12 miljoen guldens op. De Staatsschuld bedraagt er ongeveer 24 miljoen guldens. De krijgsmagt was er laatste-lijk 16,000 man sterk, maar wordt of is gereduteerd. De Koning is Roomschegez. maar het Roomschegez. kerkwezen wordt er geenszins boven het Luth. bevoorregt. De Kroon heeft sints 1819, toen men er in de van harentwege voorgestelde tegenwoordige constitutie herstelde, nevens zich eene vreedzame ständenvergadering. Het land plagt in de 12 landvoogdijen van Rechenberg, Oberneckar, Mittelneckar, Schwarzwald, Ens, Unterneckar, Jaxt, Kocher, Fills und Rems, Alb, Donau en Bodensee, verdeeld te wezen, en is het thans in den Neckarkreis, Jaxtkreis, Schwarzwaldkreis en Donaukreis. Deze 4 hoofddeelen hebben elk een hoog gerechtshof. en Tübingen eene universiteit, enz. Stuttgart is de zetel van het rijksbewind.

De Koning heeft in de Duitsche bondsvergadering 4 stemmen.

WURZACH, Wurtemb. vlek, Donaukreis, 1 fraai slot, 1 klooster, 1050 inw. In het land der Vorsten van Reuss ligt een *Wurzbach* met veel kunstvljt en 950 inw.

WURZBURG, Beij. hoofdpl. van den Untermainkreis, zeer aangenaam gelegen, in eene kom tusschen wijnbergen, aan den Main, over welken er hier eene brug van 8 bogen ligt, en meerendeels op den regter oever. Het gedeelte op den linker oever voert den naam van *Mainviertel*. Tot hetzelfde behoort de citadel; en beide deelen zijn van vesten en grachten omgeven. De straten zijn over het geheel welgevloerd, maar onaanzienlijk. Onder vele andere kerken is er eene Protest. eene met een koepeldak, en eene met 4 torens en de reliquien van ST. KILIAAN. Groot is er het aantal der godshuizen, en was er voormaals ook dat der kloosters, van welke men er nog 3 vindt, benevens een seminar. 1 gymn. 1 Lat. school op een nieuwen voet, 1 kweekschool voor onderwijzers, 1 universiteit met 28 Professoren, 516 stud. en al het benodigde, scholen voor veeartsen en vroedvrouwen, meer ander schoolwezen, verzamelingen van naturalia, enz. een schouwburg, velerlei kunstvljt in het klein, labr. van instrumenten, boekdrukkerijen, eenigen handel in boeken, enz. In de nabijheid vindt men een kruidmolen en eene kerk, waarheen men in bedevaart gaat. Het voornaamste sieraad der stad is een paleis van den voormaligen Prins-bisschop, naar het model van het paleis van Versailles, met eene schoone kapel, een fraaijen tuin, 254 vertrekken en een zeer grooten wijnkelder. Soortgelijken kelder bevat ook het andere bisschops-slot in de citadel; en wijnbouw behoort tot de bestaanmiddelen der 15,538 inw. 49° 46' N. Br. 5° 2' O. L.

WURZEN, Saks. stadje, kreits van Leipzig, aan de Mulda, bemuurd, met 1 domkerk, 1 Lat. school, 1 slot, kunstvljt, 1500 inw.

WUSTENSACHSEN, Beij. vlek, Untermainkreis, 1040 inw.

WUSTERHAUSEN, Pruis. stadje in het Brandenb. regtsq. Potsdam, bemuurd, weverij van laken en lin-

nen en ruim 2100 inw.

WUSTROW, Meklenb. Schwerinsk kerspel, op het schiereil. Fischland, met visscherij, scheepvaart, 1481 inw. Han. stadje, prov. Lüneburg, met een slot en 628 inw.

WUSTWEZEL (*Woest Wesel, West Wesel*) Nederl. d. van Antwerpen, 4 uur van de hoofdpl. 1541 inw.

WYBORG, zie WIBORG.

WYBOSTON, zie EATON SOCON.

WYCHEN, zie WICHEN.

WYCK, Deen. vlek, op het Sleeswijksche eil. Fohr, met een zeebad, scheepvaart. oestervangst, 700 inw. zie voorts WICK en WJJK.

WYCOMBE, Eng. vlek van Buckingham, met eene kerk en een raadhuis, die beide opmerkenswaardig zijn en 2400 inw. *Chipping* of *High* toegeuoemd, in onderscheiding van *Wycombe West*, dat op eene steile hoogte in hetzelfde gr. ligt, 1362 inw.

WYE, Eng. kerspel van Kent, met eene brug over de Stour, en 1322 inw. Brit. riv. van Zuidwallis, die in de Severn uitloopt; Eng. riv. van Derbyshire, die in de Derwent valt.

WYKE REGIS, Eng. kerspel van Dorsetshire, nabij Weymouth, met eene kerk, die tot verkenning dient.

WYKEL, Nederl. d. van Vriesland, arond. Sneek, nabij Sloten, met het graf van den hier geboren en vestingbouwer KOEHOORN en 400 inw.

WYL, zie WEIL.

WYLRÉ, Nederl. d. van Limburg, nabij Maastricht, 1288 inw.

WYMBRITSERADEEL, Nederl. grietenij van Vriessl. omstreeks Sneek.

WYMOA, zie WHYMOA.

WYMONDIAM, zie WINDHAM.

WYNAAD, Ind. distr. op de kust van Malabar, tusschen 11° en 12° N. Br. aan de Brit. cijnshaar; hoofdpl. Penamburt Cotta, of *Wynaad*, op 11° 47' N. Br. 71° 16' O. L.

WYNALDUM, Nederl. d. van Vriessl. nabij Harlingen, 400 inw.

WYNANDSRADE, Nederl. d. van Limburg, arond. Maastricht, 444 inw.

WYNEGEM, Nederl. d. prov. en arond. Antwerpen, ruim 600 inw.

WYNGHENE, Nederl. d. van Westvland. arond. Brugge, 1900 inw.

WYNJETERP, Nederl. d. van Vriessl. arond. Heerenveen, 800 inw.

WYNKELE, Nederl. d. van Oostvland. arond. Gend, 1853 inw.

WYRA GHUR, Ind. stad van den Rijk van Naghpore, in Gundwanah; 20° 31' N. Br. 76° 3' O. L.

WYREWATER, Eng. riv. die uit Lancaster in het Iersche kanaal valt.

WYSCHNI WOLOTSCHOK; zie WIISHNEI WOLOTSCHOK.

WYSKITKI, Pool. stadje, wai-woodschat Masovie, 710 inw.

WYSLYTEN, Pool. stadje, wai-woodschat Augustowo, aan een meer, met 679 Joden onder de 1579 inw.

WYSOKIE, Pool. stadje, wai-woodschat Lublin; 2 Rus. stadjes, gouv. Volhynie en Grodno. In het Rus. gouv. Bialystok heet een stadje met 864 meestal Joodsche inw. *Wysokie Masowyaki*.

WYSZAINEN (*Wyzainen*) Pool. stadje, wai-woodschat Augustowo, aan een meer, met 946 inw.

WYSZGRODEK, Rus. stadje, gouv. Volhynie, met 120 huizen.

WYSZOGROD, Pool. stadje, wai-woodschat Plock, aan den Weichsel, 1844 inw. waaronder 1017 Joden.

WYTEGRA (*Wijtegra*, *Wytirga*) Rus. kreitsstad, gouv. Olónez, aan de *Wijtegra*, welke op eenigen afstand van de pl. in het meer Onega uitloopt, en langs welke zij met Petersburg en de Oostzee, en aan den anderen kant door tusschenkomst van een kanaal, enz. met Astrakan en de Casp. zee, gemeenschap heeft. In het stadje vervaardigt men linnen, zeildoek, enz. Men drijft er scheepsbouw, scheepvaart en handel, en telt 2000 inw.

WYTGAARD, Nederl. buurt van Vriesl. 1 uur Z. van Leeuwarden, met 1 Roomsche kerk en veel doortogt.

WYTHE, Noordam. gr. in het Z. W. van Virginia, met 8356 vrijen en 1157 slaven; hoofdpl. Evansham.

WYTOOTACKEE, Polynes. eilandje, ten O. van de Vrienden eil. wel beplant en bevolkt.

WYTSCHAETE, Nederl. d. van Westvlaand, arond. Yperen, 2745 inw.

WYZAINEN, zie WYSZAINEN.

X.

XABEA, Spaan. vlek van Valencia, aan zee, visscherij, landbouw, 4000 inw. 38° 58' N. Br. 5° 37' W. L.

XACA, zie JACA.

XAGUA BAAI, aan de Z. W. kust van het Westind. eil. Cuba, zeer veilig, met één eil. waarmen goed water vindt; 22° 10' N. Br.

XALAPA, 2 Nieuw Spaan. pl. intendantschap Oaxaca, met 1000 inlandsche gezinnen; en intendantschap Vera Cruz, 18 uur N. W. van de hoofdpl. en ruim 4000 uur boven de zee, met eene markt voor de goederen, die in de haven van Vera Cruz worden aangebragt, vele luthuizen der kooplieden van deze stad, eene teekenschool en 13,000 inw. van Spaan. of inlandschen oorsprong.

XALATLACO, Nieuw Spaan. pl. intendantschap Oaxaca, 850 inlandsche en 46 Kreoolsche gezinnen.

XALTOCAN, Nieuw Spaan. pl. intendantschap Mexico, met 277 inlandsche gezinnen, hoedanige een *Xamiltetep* in dat intendantschap'er 120 heeft, en eene pl. van denzelfden naam, intendantschap Oaxaca, 700.

XANGA, zie CHANGA.

XANGUE, Spaan. vlek van Arragon.

XANILA, Afrik. d. van Fezzan, aan den weg naar Egypte.

XANSI, zie SJANSI.

XANTEN (*Santen*) Pruis. stadje; nabij den Rijn, 4 uur Z. O. van Kleef, met eene aloude kapittelkerk, veel doortogt en 2000 inw. De Romeinsche legerpl. *Vetera* lag hier, en de pl. ontving haren tegenwoordigen naam, na dat men er eenige Romeinsche krijgsknechten, omdat zij Christenen waren, had omgebragt.

XAQUES, Zuidam. eilandje, voor den mond der Plata riv. 35° 28' Z. Br.

XARAMILLA, Spaan. vlek van Valencia, aan den Xucar, handel in hout, ongeveer 2000 inw.

XARAMILLA, Spaan. pl. van Burgos. In Seville ligt een *Xaraque*.

XARAVES, groot Zuidam. meer van La Plata, dat, als het water der Paraguay hoog is, daardoor opgevuld wordt, maar anders meerendeels droog is. Voor scheepvaart van aanbelang is het steeds te ondiep. Men vaart er met kanoos en barken; en het wemelt er van alligators.

XAUXA, zie JAUGA.

XAUXILLA, Nieuw Spaan. fort, op een eilandje, in het meer van Zapo, intendantschap Valladolid.

XAVEA, zie XABEA.

XAVIER, bij SABI, SAWI en

WHIDAH, reeds eenigzins vermelde pl. op 'de Afrik. Slavenkust, 4 uur ten N. N. O. van zich een *Xavier Gogo*, en 5 uur ten N. W. een *Xavier Zante* hebbende.

XAVIER (SAN) 2 Zuidam. pl. van inlanders, in Buenos Ayres, aan de Parana, op 30° 32' Z. Br. en ten N. van de Uruguay, op 27° 51' Z. Br. en meer andere pl. van Zuid- en Noordam.

XAVIER'S EILAND, zie AGRIGAN.

XAXALES, Nieuw Spaan. plaatsje, aan den Rio del Norte.

XAXO, Zuidam. pl. van Maracai-bo, tusschen Merida en Truxillo.

XEO, Spaan. vlek van Arragon, aan den Guadal. Aviar. In dezelfde prov. ligt, aan den Ebro, een *Xelsa*, en in Valencia een *Xelva*.

XENDAY, Japansche stad van Nippon, 40 uur N. O. van Jeddo.

XENIA, Noordam. hoofdpl. van het gr. Green, in Ohio.

XENIL, Spaan. riv. die nabij Granada ontspringt, en bij Palma in den Guadalquivir uitloopt.

XENSI, zie JSJENSI.

XEREZ, Nieuw Spaan. stad, intendantschap Zacatecas, voormaals handelrijk, thans enkel door lieden van de kleur bewoond. *Xeres de Badajos*, of de *Jos Cabaleros*, heet eene

Spaan. stad van Estremad. met fabr. van linnen, leder en hoeden, weinig

bezoek van reizigers, maar veel handel in het menigvuldige rundvee der omstreken; en 8700 inw. Nog veel

aanzienlijker is *Xeres de la Frontera*, in de Spaan. prov. Seville, aan de

Guadaleta, bemuurd, met breede en wel gevloerde straten, een Moorsch

paleis, een fraai raadhuys, eene Kart-huyskerk met uitnemend schilder-

werk, vele andere kerken en kloosters, vele goede huizen, tusschen de

Oude en Nieuwe stad een zeer dikken en hechten Romeinschen muur,

waarin men wijnkelders heeft aangelegd, daar de omstreken, ofschoon

dun bevolkt, eenen grooten voorraad van uitnemenden tint- en anderen wijn opleveren. Bij den handel vervaardigt men in de stad laken, linnen,

band en katoenen. Men telt er tusschen de 20 en 30 000 inw. 36° 41' N. Br.

XEROCA (*Zeroca*) bemuurde Spaan. stad van Valencia, aan de Palantia, oudh. 5800 inw.

XERTE, 2 Spaan. vlekken van Ca-

lonie, aan den Ebro, 2200 inw. en van Estremad. aan de *Xerte*.

XERTIGNY, Fr. cantons hoofdpl. dép. Vosges, arond. Epinal, 2550 inw. die veel in ijzer werken.

XHENDELESSE, Nederl. d. van Luik, arond. Verviers, 1070 inw.

XHENDREMAL, Nederl. d. prov. en arond. Luik, 758 inw.

XHORIS, Nederl. d. van Luik, arond. Hoci, 600 inw.

XIBUCA, Japansche stad van Nippon, 45 uur Z. W. van Meaco.

XICOCO (*Sikokf*) het kleinste der 3 voornaamste Japansche eil. 36 uur lang en 20 uur breed, maar overigens aan de Europeers genoegzaam onbekend. Het wordt door smalle zeeëngtes van Nippon en Ximo gescheiden.

XICONA, Spaan. vlek van Valencia, met een bergslot.

XICOTLUN, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Puebla, 260 Kreoolsche en inlandsche gezinnen.

XILOCASTRO, Turk. vlek van Morah, 7 uur W. N. W. van Corinthe, haven en uitvoer van korenten.

XILOTEPEC, Nieuw Spaan. hoofdpl. van een distr. met 3700 inlandsche gezinnen, intendantschap Mexico; vlek van Vera Cruz; 162 gezinnen.

XIMABARA, Japansche stad van Ximo, aan eene golf van haren naam, 11 uur O. van Nangasaki.

XIMENA, Spaan. pl. van Seville.

XIMO, zie KIUSIU.

XIMONOSEQUI, zie SIMONOSIKI.

XIPICAPA, Zuidam. pl. van Guayaquil, digt aan zee; 1° 25' Z. Br.

XIXONA, Spaan. stad van Valencia, met een bergkasteel, wijnbouw, teelt van cochenille, 4800 inw.

XOCHIMILCO, groot meer, in de omstreken van Mexico, met een naar de stad loopend kanaal.

XOCOTEAPA, Nieuw Spaan. pl. 100 uur Z. O. van Mexico, met 350 inlandsche gezinnen.

XONACATEPEC, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Mexico, met 873 inlandsche gezinnen.

XONACATLAN, Nieuw Spaan. vlek, 38 uur O. van Mexico, met 540 inlandsche gezinnen.

XONUTLA, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Mexico, met 516 inlandsche gezinnen.

XUAN DAI, havenpl. van Cochinchina, N. van Kaap Avarella.

XUXAR, Spaan. riv. die een deel van Cuenca, en vervolgens Valencia, bewatert, en na een bogtigen loop bij Cullora in zee valt.

XULI, Zuidam. vlek van inlanders, aan het meer van Titicaca; $16^{\circ} 25'$ Z. Br. eilandje, aan de kust van Peru; $16^{\circ} 50'$ Z. Br.

XULLA, 4 Oostind. eil. O. van Celebes, van welke het grootste 11 uur lang, en wel bevolkt en bebouwd, is. Het voert den naam van *Xulla Bessey*, en ligt met de Z. O. punt op $2^{\circ} 28'$ Z. Br. $121^{\circ} 5'$ O. L. Op die punt hebben de Nederl. eene kleine vastigheid, bij een d. waar men, benevens andere ververschingen, honig in overvloed vindt. Een der drie andere eil. *Xulla Mangola* geheeten, is 10 uur lang, en ligt op $1^{\circ} 54'$ Z. Br.

XUXUY, zie **JUJUL**.

Y.

Y, 2 Chin. steden, in Sjantong, de eene van den 2 rang; $35^{\circ} 10'$ N. Br. $113^{\circ} 27'$ O. L. de andere van den 3 rang; even als nog eene stad in Kiangnan, die ook zoo heet.

Y-FONG, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

Y-LEANG, Chin. stad van den derden rang, in Yunnan.

Y-LIN, Chin. stad van den 2 rang, in Hoe-Khang; $30^{\circ} 53'$ N. Br.

Y-MEN, Chin. stad van den derden rang, in Yunnan.

Y-NGIN, Chin. stad van den derden rang, in Khansi.

Y-NING, Chin. stad van Corea.

Y-TCHANG, Chin. stad van den derden rang, in Hoe-Khang; Chin. stad van Corea, W. N. W. van Kang-tcheoe,

Y-TCHIN, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi.

Y-TCHING, 2 Chin. steden van den 3 rang, in Hoe-Khangen Kiangnan.

Y-TCHUEN, 2 Chin. pl. van Corea.

Y-TON, Chin. stad van den derden rang, in Hoe-Khang, aan den Kiang-Ho. Eene andere stad van dien rang, in Honan, heet *Y-Yang*.

YA, Chin. stad van den 2 rang, in Setchuen; $30^{\circ} 9'$ N. Br. $97^{\circ} 45'$ O. L.

YA-MA-TAO, Chin. riv. die in de Golf van Petsjeli uitloopt, en op de bank in haren mond bij den vloed 15

voet waters heeft.

YA-SJAN, Chin. stad van den derden rang, in Kiangnan.

YA-TCHING, Chin. stad van den derden rang, in Fokien.

YABAQUE, een der Westind. Bahamas eil. $22^{\circ} 30'$ N. Br.

YAGO (SAN) zie **JAGO (SAN)**

YAGUACHE, Zuidam. distr. van Quito, prov. Guayaquil, dat kakao, katoen en hout, oplevert, en rijk in rundvee is. In hetzelfde ligt *San Jacinto de Yaguache*, 8 uur N. O. van Guayaquil.

YAGUARIPE, Braz. riv. die op $13^{\circ} 12'$ Z. Br. in zee valt.

YAGUAROCHA, Zuidam. meer van Quito, nabij Ibarra, met eene pl. van denzelfden naam op den oever; $0^{\circ} 23'$ N. Br.

YAGUARON, Zuidam. stichting, van Paraguay, 8 uur Z. O. van Assumption; $25^{\circ} 33'$ Z. Br.

YAKOUTSK, zie **JAKUTSK**.

YALE, Ind. riviertje van Ceylon; en stadje aan hetzelfde. *Yalepul* heeten 2 kleine pl. op dat eil.

YALLAH'S BAY, inham aan de Z. kust van het Westind. Jamaica, *Yallah's river* ontvangend, en door *Yallah's point*, op $17^{\circ} 53'$ N. Br. aan den Westkant begrens.

YALMTON (Yealnton) Eng. vlek van Devonshire, 1100 inw.

YALONG, groote riv. ten O. van China, de Sifanen aan zijne oevers hebbend, en in den Yang-tse-kiang uitlopend.

YAMBO, zie **JAMBO**.

YAMINA, Afrik. stad van Bambarra, aan den Niger, 24 uur W. Z. W. van Sego.

YAMON, inham aan de Noordkust van het Philipp. eil. Luçonia; $14^{\circ} 21'$ N. Br. $117^{\circ} 43'$ O. L.

YAMPARAES, Zuidam. distr. ten O. van de stad La Plata, met eene hoofdpl. van denzelfden naam en na genoeg 7000 inw.

YAMSKOI, Rus. vastigheid, aan den mond der riv. *Yama*, ongeveer 100 uur N. van Ochotsk.

YAMUTHA, een der Rus. Aleuts, $53^{\circ} 40'$ N. Br. $175^{\circ} 35'$ O. L.

YAMYCHEFSKAIA, Rus. vesting, aan den Irtysch, gouv. Tomsk, met magazijnen, kazernen, eene steenen kerk en 200 welgebouwde huizen; $60^{\circ} 12'$ N. Br.

YAN-FONG, Chin. stad van Corea.

YAN-KO, Chin. stad van den derden rang, in Sjantong.

YAN-TCHEOE, versterkte stad en onderkoningszetel, op 'de Zuidzijde van het Chin. eil. Hay-Nan.

YAN-TCHING, Chin. stad van den 2 rang, in Khansi; $51^{\circ} 1'$ N. Br.

YANG, 2 Chin. steden van den 3 rang, in Sjansi en Yunnan; stad van Corea, 4 uur O. van King-Ki-Taö.

YANG-KANG, Chin. stad van den derden rang, in Tsjekiang.

YANG-KIAN, Chin. stad van den derden rang, in Khanton. Eene stad van Corea, Z. O. van King-Ki-Taö, heet *Yang-Kin*.

YANG-LI, Chin. stad van den 2 rang, in Khansi; $22^{\circ} 54'$ N. Br.

YANG-OU, Chin. stad van den 3 rang, in Honan.

YANG-SIN, Chin. stad van den 3 rang, in Sjantong.

YANG-SO, Chin. stad van den 3 rang, in Khansi.

YANG-TCHEN, Chin. stad van Corea, 50 uur Z. Z. W. van King-Ki-Taö.

YANG-TCHEOE, Chin. stad van den eersten rang, in Kiangnan, ter pl. waar het Keizerlijke kanaal den Yang-tse-Kiang doorsnijdt. Men handelt er sterk in allerlei Chin. goederen, maar slijt inzonderheid eindeloos veel aan den zeekant gemaakt en de riv. opgevoerd zout, langs het boven-einde der riv. het groote kanaal, en talloos vele daaraan uitkomende kleinere vaarten. Men telt er ongeveer 200,000 inw. $52^{\circ} 26'$ N. Br. $108^{\circ} 0'$ O. L.

YANG-TCHING, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

YANG-TCHUEN, Chin. stad, 12 uur W. Z. W. van King-Ki-Taö, in Corea, waar eene andere stad *Yang-Te* heet.

YANG-TCHUEN, Chin. stad van den derden rang, in Khanton.

YANG-TSE-KIANG, de grootste riv. van China, ook *Kiang-Ho*, of *Blauwe rivier* geheeten, in Thibet ontspringende en verscheidene Chin. prov. doorlopende, beneden Nankin met heen en weder stevenende vloten van allerlei vaartuig bedekt, met steden, vlekken en dd. bezet, en 40 uur ten O. van de gezegde stad, en genoegzaam even ver ten Z. van den Hoang-Ho, in zee vallende.

YAO, Chin. stad van den tweeden

rang, in Sjansi; $35^{\circ} 54'$ N. Br.

YAO-NGAN, Chin. stad van den eersten rang, in Yunnan.

YAO-TCHEOE, stad van het land der Mantsjoes; $40^{\circ} 43'$ N. Br. groote Chin. stad, aan eene schoone riv. die in het meer Poyang uitloopt, in Kiangnan, niet ver van Kin-tec-ching, met veel verzending van het in die stad gemaakte porselein; 29° N. Br. $111^{\circ} 20'$ O. L.

YAO-YAN, Chin. stad van den 3 rang, in Petsjeli.

YAP, een der Carolinen van Noordelijk Polynesië; $9^{\circ} 35'$ N. Br.

YAQUE, Westind. riv. die zich aan de Noordkust van het gewezen Spaan. gedeelte van Hayti ontlust.

YAQUEACU, Braz. riv. die uit Fernambuco in zee valt.

YAQUI, zie SONORA.

YARACUY, Zuidam. riv. van Venezuela, die niet ver van Porto Cabello in zee valt.

YARDLEY, 2 Eng. kersp. van Hertford, in Worcester, met 563 en 1918 inw.

YARE, Eng. riv. van Norfolk, die bij Yarmouth in zee valt.

YARKUND, Chin. stad van Klein Bucharie, groot en wel bevolkt, in een vruchtbaar oord, nabij de bergketen, die de beide Bucharien vaneen scheidt, en aan een caravananweg, met veel handel, in welken er intusschen van alle Europeers slechts eenige Russen deelen.

YARM (*Yaurm*) Eng. vlek van Yorkshire, North Riding, met veel markthandel en 1431 inw.

YARMOUTH (GREAT) Eng. zeepf. van Norfolk, aan den mond van de Yare, Bure en Waveney, op een schiereil. aan 3 kanten bemuurd, met vier voornamen straten, die van vele andere regelhoekig doorsneden worden, eene kerk, welker orgel enkel voor dat van Haarlem wijkt, eene heerlijke kaai aan de riv. die de stad van Suffolk scheidt, en eene schoone brug over zich heeft, goede en sterk gebruikte zeebadsinrigtingen, liefdadige gestichten, een fraai stadhuis, met een Tosk. portico, een schouwburg, eene beurs, en eene min diepe haven tusschen 2 door een Hollander het eerst aangelegde hoofden, die naderhand meermalen vernieuwd zijn geworden. Op eene veilige reede voor de stad onthoudt zich in oorlogstij-

den het Brit. eskader, voor de Noordzee, en de Noordeng. en Schot. kustvaarders en koelschepen, plegen er bij storm eene wijkpl. te zoeken. De toegang tot de haven wordt door 2 vuurbaken te Cayster en Garleston aangewezen, en zij wordt door vier zware batterijen gedekt, bij welke er eene kazerne voor 1000 man gebouwd is. De stad heeft ongeveer 18,000 inw. waarvan er zich ongeveer 6000 met haringvisschen generen. Velen drijven er andere visscherij, en de stad bezit nog 300 andere schepen, waarmee men er de vangst van haring en verdere visch naar velerlei markten brengt, en verderen handel drijft. Tegenover Great Yarmouth ligt er in Suffolk een *Little Yarmouth*. *South Yarmouth* heeten voorts 2 Noordam. pl. in Massachusetts, gr. Barnstable, en in Nieuw Schotl.

YARMOUTH SANDS, Eng. banken aan de kust van Suffolk, ten Z. van *Little Yarmouth*, door de lichten, waarover z. LOWESTOFF, aangewezen.

YARMUC (*Yarun*). Turk. d. van Palestijn, aan eene eveneensgenoemde kleine riv. die in het meer van Tiberias uitloopt.

YATE'S RIVER, Afrik. riv. op 8° 8' N. Br. aan de Westkust uitlopend.

YATOVA, Spaan. vlek van Valencia, veel veeteelt, 1100 inw.

YATTASEEN, Noordam. volk, in den Staat van Missouri, aan de Rode riv. met landbouw, en paardenteelt.

YATTOUKA, inlandsche naam der Westafrik. riv. Sherborough.

YAULY, Ind. stad van den Rajah van Nagpore, in Berar; 20° 25' N. Br. 73° 31' O. L.

YAUTEPEC, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Mexico, met 223 inlandsche gezinnen en 153 van Kreolen.

YAUTON, Zuidam. distr. van Peru, O. van Canete, vol besneeuwde bergen en zeer koud, met eene inlandsche bevolking, welke veeteelt drijft, en van de kostelijke vachten der woldieren stoffen weeft, waarvoor zij het noodige koren, enz. inhandelt. Vele hier ontspringende riv. vormen de grootere, die ten W. van het distr. aan de kust uitloopen.

YAWRY BAAI, aan de Afrik. W. kust, tusschen de riv. Sierra Leone en Sherborough, of Sherbro, verscheidene riv. ontvangend.

YAXLEY, Eng. vlek, gr. Huntingdon, aan de Nen, op eene hoogte, welgebouwd, met eene fraaije Gothische kerk, een hoogen toren, kazernen voor 7000 of 8000 krijgsgenegen, en 1400 inw.

YAYNANGHEAM, Birm. stad, op den Oostever van den Irawaddy, met vele fabr. van aarden potten, en bronzen van steenolie in de nabijheid; 20° 28' N. Br.

YBAICHALVAL, Spaan. riv. die aan de Noordkust uitloopt, en Bilbao aan haren mond heeft.

YE, Chin. stad, 3 rang, Honan.

YEACOS (PUNTA DE) 2 Westind. landpunten van Cuba, aan de Noordkust, op 23° 29' N. Br. en aan de Zuidkust, op 19° 59' N. Br.

YEADON, Eng. vlek van Yorkshire, West Riding, 1954 inw.

YEALME, Eng. riviertje, dat uit Devonshire O. van Plymouthsound uitloopt, door eene batterij gedekt, en den naam aan een Yealnton, waarover zie YALMTON, gevend.

YECLA, Spaan. stad van Murcia, met 2200 inw.

YEGUADA, Westind. riv. van Hayti, die in de baai van Samana valt.

YELCUNDEL, Ind. distr. van Hyderabad, tusschen 18° en 19° N. Br. ten N. door de Godavery begrensd.

YELL (*Zell*) een der Noordelijkste Schot. eil. van Hotland, met de veilige havens Burra-Voe, Hamna-Voe en Mid Yell-Voe, enz. eenige meertjes, landbouw en veeteelt. Het bevat de kersp. South en Mid Yell met 1595 inw. en North Yell, dat met het daaronder begrepene eil. Fetlar ruim 1434 inw. heeft.

YELLOW SPRINGS, merkwaardige Noordam. bronnen van Ohio, gr. Greene, nabij Xenia.

YELLOWSTONE RIVER, Noordam. riv. die in het Steenige gebergte, aan de grenzen van Nieuw Spanje, ontspringt, langs haar henen een goed pad uit dat land naar den Missouri heeft, en op 47° N. Br. in deze riv. valt. Zij heeft aan hare door LEWIS en CLARKE bereisde oevers vele bevers, otters, elanden, herten, buffels, wreede beeren en musketten.

YELPOORA, Ind. stad van Canara, distr. Soonda, met Ind. Mohammed en Christen inw. 14° 57' N. Br.

YEMEN, het *regtsche* of *Zuiderdeel*

van Arabie, en niet het *gelukkige*, over welke averegtsche vertaling van *Yemen*, zie ARABIE. Het bestaat uit een bergachtig, en hierom *Dsjebel* genoemd, binnenland, en eene Zuider en Wester zeekust, waarover zie HADRAMAUT en TEHAMA, met vergelijking van ABU ARISJ in het Supplement. Het binnenland behoort, naar dat de Sjeks der onderscheidene stammen min of meer weerbarstig zijn, meer of min volstrektelijk aan een Imam, die zijn verblijf te Sana houdt, en naar andere steden gouverneurs zendt, die den titel van *Dola* voeren. De zijden der bergketens zijn er met hout en geurig hees-tergewas bezet, en de dalen worden wel bewaterd en bebouwd. Men wint er voornamelijk gerst, rijst, gierst en durra, benevens veel koffij, over welker uitvoer zie MOCHA. Balsem, en wijrook vallen er zoo goed niet, als in het tegenover liggend deel van Afrika, welks voortbrengselen van dien aard inmiddels onder den naam van *Arabisch* te Mocha verhandeld worden.

YEN-KING, Chin. stad van den 2 rang, in Petsjeli.

YEN-LI, Chin. stad van den derden rang, in Honan, waar eene andere stad van dien rang *Yen-Lin* heet.

YEN-NGAN, Chin. stad van den eersten rang, prov. Sjansi, in eene aangename vlakte, die van hooge bergen omgeven is, waar er zich vele sabels, marters, enz. onthouden; 36° 44' N. Br.

YEN-PING, Chin. stad van den eersten rang, in Fokien, aan eene riv. langs welke meest al, wat in de prov. verhandeld wordt, heen en weder vaart, wel gebouwd, doch niet groot; 26° 40' N. Br.

YEN-SJAN, Chin. stad van den derden rang, in Petsjeli.

YEN-SJI, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

YEN-SJIN-SJING, Chin. stad van den 3 rang, in Sjantong.

YEN-TCHANG, Chin. stad van den derden rang, in Sjansi.

YEN-TCHOE, 2 Chin. steden van den eersten rang. De eene ligt in Tsjekiang, aan eene riv. langs welke de vloed uit zee tot aan de stad doordringt. In China acht men haar uitnemend wel gebouwd. Zij heeft in

de nabijheid kopermijnen en vernis-boomen, en men maakt er veel papier. Het tweede *Yen-Tcheoe*, of *Yen-Tcheoe-Foe*, tot de prov. Sjantong behoorend, ligt in een der schoonste oorden van China; 35° 44' N. Br.

YEN-TCHIN, Chin. stad van den 3 rang, in Sjantong, in welke prov. er voorts een *Yen-tching* ligt, waar men een zeer fijn glas maakt. In Honan en Kiangnan liggen 2 andere *Yen-Tchings* van den derden rang.

YEN-TCHUEN, Chin. stad van den derden rang in Sjansi. Eene stad van denzelfden rang, in Setchuen, heet *Yen-Ting*.

YENGY, Chin. stad op de Oostkust van Corea; 36° 30' N. Br.

YENNE, zie HYENNE.

YENNI-SHEHIR, Turk. stadje van Anadoli, bij de Janissaren kaap, welker naam uit den *nieuwe stad* aanduidenden naam der pl. gesproten is.

YEOE, Chin. stad van den derden rang, in Hoe-Khang. Eene stad van denzelfden rang in Kiangnan heet *Yeo-Nhing*.

YEOVIL, Eng. vlek van Somerset; met 1 kerk, 4 bedehuizen, 1 groot markthuis, vele fabr. van handschoenen en 3100 inw. In hetzelfde gr. ligt een kerspel *Yeoivilton*.

YEOWAH, Birm. stad aan den Iravaddy; 20° 55' N. Br.

YEPES, Spaan. vlek van Toledo, 7 uur O. van de hoofdpl. fabr. van zeep, oecon. genootschap, 2200 inw.

YERA BUENA (*Yerba Buena*) lat. n. ge landstrook, aan de kust van het Chilische Coquimbo, en daardoor gevormde haven van denzelfden naam; zie voorts AREQUIPA.

YERES (*Yers*) Fr. riv. die uit het dép. Seine infér. bij Creil, in het Kanaal uitloopt.

YERNAGOODUM, Ind. stad der Noorder Circars, met veel timmerhout in de nabijheid, dat langs de Godavery naar zee kan worden afgevoerd; 16° 58' N. Br.

YERO, ruimste en veiligste haven van den Archipel, nabij de Z. O. punt van Metelin, met uithemende oesters, en een eveneensgenoemd d. aan zich.

YERSEKE, Nederl. d. van Zeeland, op Zuidbeveland, O. van Goes.

YERVILLE, Fr. cantons hoofdpl. dép. Seine infér. 5 uur N. N. W. van

Rouaan, na genoeg 1400 inw.

YETHOLM (*Z-itholm*) Schot. kerspel, gr. Roxburg, met 1136 inw. en een d. dat den naam van *Town Yetholm* voert, 550 inw. heeft, en door een riviertje van *Kirk Yetholm* gescheiden wordt, welk laatste d. lang door Zigeuners bewoond werd en thans 350 inw. en 2 jaarmarkten heeft.

YEU (ILE D') zie DIEU (ILE)

YEVENES, Spaan. vlek van Toledo, met 1700 inw.

YEYD, Perz. stad van Irak Adsjemi, nabij de grenzen van Sedsjestan, in eene zandwoestijn, aan eene hooge bergreeks, maar nogtans het middelpunt van den handel tusschen Indie, Perzie en Bucharie, en hierom zeer groot. Van de 24,000 huizen worden er 4000 door Parsis bewoond. Men vervaardigt er uitnemende zijden stoffen, en ontvangt levensmiddelen uit de omstreken van Ispahan.

YEZD, Perz. d. van Laristan, zie voorts JESD.

YEZDIKHAST, Perz. stad van Irak Adsjemi, niet ver van de grenzen van Laristan verwijderd.

YGERROTEN, zie CALINGAS.

YGUIAN, Philipp. eilandje, aan de Noordkust van Panay.

YICH-KENNISH, een der kleinste Schot. Hebriden eil. tusschen North Uist en Benbecula gelegen.

YLST, zie IJLST.

YLIGAN, klein Spaan. fort, aan eene baai van dien naam, op de N. kust van het Philipp. eil. Mindanao.

YLO (*Ilo*) Zuidam. zeepl. van Peru, aan den mond van eene eveneens genoemde riv. 17° 38' Z. Br. 76° 03' W. L.

YN (*Yng*) Chin. stad van den tweeden rang, in Sjansi; 39° 40' N. Br.

YN-SJAN, 2 Chin. steden van den 5 rang, in Kiangnan en Hoekhang.

YN-TCHENG, Chin. stad van Corea.

YN-TCHING, Chin. stad van den 3 rang, in Hoe-Khang.

YN-TE, Chin. stad van den 3 rang, in Khanton.

YN-YUEI, Chin. stad van den 2 rang, in Yunnan; 25° 58' N. Br.

YNGAREN, langwerpig Zweed. meer van Nykopingslän. Een ander Zweed. meer, in Karlstadtän, heet *Yngen*.

YNIESTA, Spaan. vlek van Cuenca, met ongeveer 2000 inw. Een

ander vlek in die prov. en een in die van La Mancha, met een slot, heeten *Ynojosa*.

YO, Rus. riv. en stadje aan dezelve, in Cajanelän, gouv. Finland, 18 uur ten Z. O. van Tornea.

YO-KEOE, Chin. stad van Corea.

YO-KIEOE, Chin. stad van den 3 rang, in Kiangnan.

YO-SJAN, 2 Chin. steden van den 3 rang, in Honan en Kiangnan.

YO-SJIN, Chin. stad van Corea.

YO-TCHEOE-FOE, Chin. stad van den 1 rang, in Hoe-Khang, aan den Yang-tse-Kiang, en een groot meer, uet veel handel, en vruchtbare omstreken, die vele boomvruchten voortbrengen; 29° 25' N. Br.

YOM-TCHIIN, Chin. stad van den 3 rang, in Petsjeli.

YON-NIM-KIEN-HOTUN, stad van het land der Mantsjoes, aan de Gele zee, 90 uur O. van Peking.

YON-SIN, stad van het land der Mantsjoes; 39° 56' N. Br.

YONG-FONG, Chin. stad van den 3 rang, in Kiangnan.

YONG-FOE, Chin. stad van den 3 rang, in Fokien.

YONG-GIN, Chin. stad van den 3 rang, in Kiangsi.

YONG-ILING, Chin. stad van den 3 rang, in Hoekhang.

YONG-HO, Chin. stad van den 3 rang, in Sjansi.

YONG-LI, Chin. stad van Corea, 10 uur Z. O. van Hoang-tcheoe.

YONG-MING, Chin. stad van den 3 rang, in Hoe-Khang.

YONG-NGAN, 3 Chin. steden van den 3 rang, in Hoe-Khang, Fokien en Khanton; Chin. stad van den 2 rang, in Khansi; 24° N. Br.

YONG-NGAO, Chin. eilandje, tot de prov. Khanton behoorend, 7 uur Z. O. van Macao.

YONG-NHING, 2 Chin. steden van den 3 rang, in Kiangnan en Honan.

YONG-NING, Chin. stad van den 1 rang, in Yunnan, aan de grenzen van Thibet, met een schoon meer en weinig ten O. van zich. De omstreken bevatten vele koeijen met lange staarten, die in China en Indie tot opschik dienen; 27° 50' N. Br. Chin. stad van den 2 rang, in Khansi; 25° 6' N. Br. Chin. stad van den 2 rang, in Koeitchcoe, ook *Yun-Ning*; 25° 25' N. Br.

YONG-PE, Chin. stad van den eersten rang, in een bergachtig, maar vruchtbaar, en door een schoon meer bewaterd, oord van Yunnan; 26° 42' N. Br.

YONG-PING, Chin. stad van den eersten rang, in Petsjeli, aan eene riv. die in de golf van Leaotong uitloopt, waar men voor de stad en hare houtrijke, maar overigens min vruchtbare, nabuurschap veel visch vangt. Hieromstreeks ligt aan het Oosteinde van den grooten muur het fort Sjunhai, dat men voor zeer belangrijk houdt. De stad ligt O. van Peking; 39° 55' N. Br.

YONG-SIN, Chin. stad van den 3 rang, in Kiangnan; Chin. stad van Corea, O. van Han-tcheoe.

YONG-TCHANG (*Yung-tchang*). Chin. stad van den eersten rang, in Yunnan, aan de grenzen der prov. midden tusschen hooge bergen, in een oord, dat goud, was, barnsteen en veel schoone zijde, voortbrengt, maar vrij woeste inw. en nog woestere naburen heeft; 26° 6' N. Br.

YONG-TCHEOE, Chin. stad van den eersten rang, in het uiterste Z. van Koe-Khang, aan eene schoone riv. tusschen groene en welkebouwde bergen; 26° 10' N. Br.

YONG-TCHOUEN, Chin. stad van den derden rang, in Setchuen.

YONG-TING, Chin. stad van den derden rang, in Fokien. Eene Chin. stad van Corea heet *Yong-Tong*.

YONG-TSE, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

YONG-TSONG, Chin. stad van den derden rang, in Koci-tcheoe.

YONG-YANG, Chin. stad van den derden rang, in Honan.

YONGHLLAHE, riv. die aan de Westzijde van Madagaskar, op 23° 30' Z. Br. in zee uitloopt.

YONKERS, Noordam. vlek van Nieuw York, gr. West Chester, aan de Oostzijde van den Hudson, 1965 inw.

YONNE (DÉPARTEMENT DE L') Fr. dép. in het W. van Champagne en Burgundie, ter halver wege tusschen Parijs en de Zwits. grenzen, in het Z. O. van eene lage bergreeks doorloopen, overigens golvend vlak, voornamelijk door de *Yonne*, die in het dép. Nièvre ontspringt, en bij Montereaufault-Yonne in de Seine valt, bewaterd. Men bouwt er veel

wijn, en voorts koren, vlas, hennep. Het land levert vele boomvruchten op, en bevat hier en daar wouden, maar weinig goed weiland. Men vervaardigt er houtscolen, ijzerwerk, wollen stoffen, linnens, katoenen, leder, papier, glas, aardewerk, enz. maar alles in het klein. De uitvoer van wijn, enz. wordt er door een kanaal bevorderd. Men vindt er gezondheidsbronnen, en telt er 326,324 Roomschegez. inw. in de arond. Auxerre, Sens, Joigny, Avalon en Tonnerre. In het kerkelijke en geregteijke is men er van den bisschop van Troyes en het hoog geregtshof van Parijs afhankelijk.

YOOL (*Yowl*) Oostind. groep van kleine eilandjes, ten N. van Waigioe, van koraalriffen omgeven.

YOPAS (LAS) Nieuw Spaan. riv. die in Tlascalla ontspringt, en op 17° 10' N. Br. in de Stille zee valt. In dezelfde zee loopt eene riv. uit, die nabij La Puebla ontspringt en *Yopez* heet.

YORK, voornaam gewezen deel van het grootelijks ingekorte Eng. Northumberland, en thans het grootste van alle Eng. gr. Door den Humber ten Z. van Lincoln gescheiden, ten O. aan de Noordzee grenzend, en ten N. en O. aan Durham en Westmorel. is het in de Ainsty der stad York, de grafelijke stad Kingston upon Hull, met hare onderhoorigheden, en 29 Wapentakes, gedeeld, van welke de dusgenoemde North Riding er 12, de East Riding 7 en het gezegde Kingston, en de West Riding 10, bevatten. De North Riding wordt door de Tees ten N. van Durham gescheiden, en paalt ten N. O. en O. aan de zee. De Vale of York scheidt er de bergachtige Eastern en Western Moorlands van elkanderen, welke laatste veelal onvruchtbaar zijn, en kalksteen, aluin en andere delfstoffen, bevatten. Men telde er in 1821 bijkans 184,000 inw. De East Riding heeft ten O. van zich de zee, ten Z. den Humber en ten W. de Ouse. Men onderscheidt dit deel van Yorkshire in Levels en bergachtige Wolds, die de vruchtbare Western Levels tegen de koude zeelucht beschutten en zelve ook wel bebouwd worden. Er wordt van hier koren, aardappelen, varkensvleesch en boter, uitge-

voerd; en de East Riding verschaft wol voor de fabr. der West Riding. Men telde er in 1821 ruim 190,000 inw. Verre weg het grootste en volrijkste deel van Yorkshire is de West Riding, die zeer verscheiden van grond is, en veel steenkool, ijzer- en looderts en kalksteen, oplevert, maar tevens tarwe, en veel haver en aardappelen, terwijl men er vele paarden fokt en kunstweiden vormt. Voornamelijk geneert men zich er intuschen met het vervaardigen van wollen stoffen, en de fabriekgoederen van Sheffield. Vele riv. en kanalen doorsnijden dit merkwaardig deel van Yorkshire, waar men in 1821 ruim 800,000 inw. telde. CONSTANTIJN DE GROOTE, WICKLIFFE, TILLOTSON, BENTLEY, en nog meer andere vermaarde mannen, werden in het aanzienlijke Yorkshire geboren.

YORK, Eng. hoofdpl. van het eveneensgenoemde gr. en zetel van een der 2 Eng. Aartsbisdommen, voormaals woonpl. van verscheidene Romeinsche keizers. Ofschoon geenszins naast Londen de tweede stad in grootte, bekleedt York echter den rang van tweede hoofdstad, welker afgevaardigden in het Parlement naast die van London zitten, en welke haren Lord Mayor en Guildhall, en haar Mansion house heeft. Van hare 6 bruggen, is die over de Ouse, welke riv. tot aan dezelve voor schepen van 120 ton bevaarbaar is, even merkwaardig, als de kaai nabij dezelve. Allermerkwaardigst is de Aartsbisdomschopkerk van York, een groot Gotisch gebouw van verschillende tijden, met veel beeldwerk, 3 torens, een zonderling kapittelhuis, eene boekerij en eene schatkamer, die verscheidene zeldzaamheden bevat. De stad heeft binnen hare muren 20 kerspelskerken; de voorsteden bevatten er nog 3 andere; en York heeft verscheidene bedehuizen, 1 oud kasteel, dat tot gevangenhuis dient, 1 fraai graafschapshuis, dat den naam van *Basilica* voert, 1 fraai societeitshuis, 1 schouwburg, eenige goede godshuizen, een goeden markthandel, eenig fabriekwezen, vele boekdrukkerijen, vermaarde harddraverijen, en veel adel onder de 35,000 inw.

YORK, hoofdpl. van het Kanadassche gr. York, en van het ook naar

haar genoemde gouv. waarover zie KANADA, op den N. W. oever van het meer Ontario, met eene door een schiereil. welks uiteinde *Gibraltar point* heet, en wel bevestigd is, gevormde haven, kazernen, een gouvernementshuis, een parlamentshuis, eenen aanmerkelijken handel en 2500 inw. Een gr. van Neder-Kanada heet ook York.

YORK, Noordam. gr. van Maine, aan zee, met 41,877 inw. hoofdpl. York en Alfred; gr. van Pensylvanie, door Maryland, de Susquehanna, enz. begrensd, 31,958 inw. hoofdpl. York, gr. van Virginia, ten N. door York river begrensd, ten O. door de Chesapeake bay, met 5160 vrijen en 2981 Negerslaven; hoofdpl. Yorktown; distr. van Zuidcarolina, met 10,000 inw. waaronder 3200 slaven en eene eveneensgenoemde hoofdpl.

YORK, Noordam. hoofdpl. van het eveneensgenoemd gr. in Maine, aan de riv. York, waarover er hier eene brug ligt, met eenige visscherij en 3000 inw. hoofdpl. van een eveneensgenoemd gr. in Pensylvanie, met eene Episcopale akademie, 8 bedehuizen, vele andere goede gebouwen en huizen, en 2847 inw. vlek van hetzelfde Pensylv. gr. met 1640 inw. vlek van Nieuw York, gr. West-Chester, 1924 inw. 2 vlekken van Ohio, gr. Belmont, 1350 inw. en gr. Montgomery; hoofdpl. van het eveneensgenoemde distr. van Zuidcarolina.

YORK (CAPE) Austral. N. O. kaap van Nieuw Holland, uit 2 punten bestaande, van welke de eene op 10° 37' en de andere op 10° 42' Z. Br. ligt; zie voorts YORK ROAD en BARROW STRAAT in het Supplement.

YORK (FORT) Noordam. fort, aan den uitloop van Nelsons riv. in de Hudsons baai, met houten wallen en eenig geschut; 57° 1' N. Br. 97° 25' W. L. zie voorts YORK RIVER.

YORK (NIEUW) Noordam. staat, die ten N. door Neder-Kanada, de St. Laurens riv. en het meer Ontario begrensd wordt, ten O. door Vermont, Massachusetts en Connecticut, ten Z. door de zee, Nieuw Jersey en Pensylvanie, ten W. ook door dezen staat, het meer Erie en de riv. Niagara. Hij wordt door de Hudsons riv. Mohawk, Delaware, Susquehanna, Tioja, Allegany, enz. bewaterd. Het

Allegany gebergte loopt er door. Ten W. van hetzelfde is het land er veelal vlak, ten O. bestaat het uit bergen en dalen met veel hout; aan de kust is het zandig. Men bouwt en kweekt er veel tarwe, mais, rogge, haver, vlas, hennep, peul- en boomvruchten, enz. Weiland is er menigvuldig. De bergen leveren veel ijzer op, en meer andere delfstoffen. Zoutbronnen en minerale wateren vindt men er vele. De binnenlandsche handel wordt er door kanalen bevorderd. De uitvoer van valduigen, pot- en paretasch, lijnzaad, peulvruchten, rogge, mais, tarwe, meel, boter, kaas, spek, vleesch, vee en paarden, heeft er na 1790 grootelijks toegenomen; en bedroeg in 1816 bij de 20 miljoen dollars. Aan den anderen kant vermenigvuldigt zich er ook het fabriekwezen, welks voortbrengselen men reeds in 1810 op ruim 12 miljoen dollars begrootte. Voor het wetenschappelijke heeft men er 1 universiteit, enz. in de hoofdpl. 2 collegien te Schenectady en Clinton, en vele dusgenoemde akademien en andere scholen. Velerlei zijn er de godsdienstige gezindheden. De staat heeft een huis der gemeenten, dat niet boven de 150 leden bevatten mag, een senaat van 32 leden, een Luitenant Gouverneur en een Gouverneur, welke laatste met een raad van 4 Senatoren het administratieve verricht. De staat is in 47 gr. verdeeld. Men telde er in 1790 slechts 340,120 inw. in 1800 ruim 586,000, nog 10 jaren later 959,220 waaronder ongeveer 15,000 slaven, en laatstelijk 1,572,812, waaronder 6518 slaven.

YORK (NIEUW) op een na de grootste stad der Vereenigde staten van Noordam. en hoofdpl. van den eveneensgenoemden staat, op het Z. einde van het dusgenoemde *New York island*, aan den samenloop van de Hudson en East river, en langs deze riv. de hielst verder, dan langs de Hudson, uitgestrekt, met vele enge en ongeregelde straten, maar in de nabijheid der Hudson, en het nieuwere Noorderdeel, veel beter aangelegd. Fraai, en tevens vol drukte, is er de Wallstreet, waar men het tolhuis, de banken, enz. vindt. De Pearlstreet is er ook zeer neringrijk. De Batterij, aan het Zuidende der stad, dient tot

wandelp. De groote en fraaie City-hall heeft voor zich een schoon park. Nieuw York heeft nog vele andere opmerkenswaardige publieke gebouwen, waaronder 56 bedehuizen, vele godshuizen, een instituut voor doofstommen, de New York Institution voor een letterkundig en wijsgeerig genootschap, dat eene boekery van 5000 banden heeft, eene akademie voor de fraaie kunsten, met eene verzameling van schilderijen, benevens welke men in het gebouw der Institution verzamelingen van zeldzaamheden, enz. vindt, 2 bij de universiteit gevoegde Medische collegien met al het benoodigde, en 1 Theolog. seminar. met eene boekery. Een godshuis heeft er ook eene boekery, en de stad heeft vele boekdrukkers en boekverkoopers. Het is de eerste koopstad der Vereenigde staten; en men drijft er veel koopvaardij met eigene schepen. Over den handel in het algemeen zie het vorige art. Stad en haven zijn onlangs met zware kosten, versterkt geworden. Grachten, die uit de riv. in de stad oploopen, zijn er voor den handel zeer dienstig, maar voor de gezondheid min voordeelig. De gele koorts woedt er vaak geweldig. Nogtans neemt de bevolking er evenzeer toe, als in andere Noordam. koopsteden. In 1790 telde men er 53,152 inw. in 1800 ruim 60,000, in 1810 ruim 96,000 en laatstelijk ongeveer 123,000; 40° 40' N. Br. 81° 12' W. L. Een vlek van Virginia, gr. Albemarle, heet ook *Nieuw York*.

YORK BAY, Noordam. water beneden Nieuw York door den samenloop van de Hudson en East river gevormd, langs de Narrows met zee gemeenschap hebbend, en verscheidene eil. bevattend; Westind. baai aan de Z. W. kust van het eil. St. Vincent, een weinig N. W. van Kingston bay.

YORK ISLAND, Westind. eilandje aan de Oostkust van Antigua. De Eng. noemen dus tevens een der Gallapagos eil. en zij geven den naam van *York islands* aan 3 eilandjes, welke nabij de Nieuw Hollandsche Campen York gelegen zijn.

YORK MINSTER, hoog Zuidam. voorgebergte, aan de kust van het Vuurland, onmiddellijk ten N. W. van Christmas Sound; 55° 26' Z. Br.

YORK RIVER, Noordam. riv. die

uit Virginia in de Chesapeak bay uitloopt, en *Fort York* aan haren mond, en een weinig hooger op *Yorktown*, hoofdpl. van het gr. York, met eene uitnemende haven, aan zich heeft; Noordam. riv. van Maine, die York, hoofdpl. van het eveneensgenoemde gr. bespoelt, en hier eene brug over zich heeft.

YORK ROAD, Zuidam. reede, in de Straat van Magellaan, aan de kust des vasten lands, nabij *Cape*, of *Point*, *York*; 53° 39' N. Br.

YORK SULPHUR SPRINGS, Noordam. vlek van Pensylv. gr. Adams.

YORKE, Austral. schiereil. aan Nieuw Hollands Zuidkust, tusschen de Golf van St. Vincent en Spencers golf.

YORKS EILAND (HERTOG VAN) in de Austral. Straat van St. George, tusschen Nieuw Brittanje en Nieuw Ierland, met velerlei vruchten en ligt gekleurde inw. in Zuidelijk Polynésie, ten N. van de Navigateurs eil. 6° 41' Z. Br. 178° 16' W. L. en aan Amerika's N. W. kust, nabij de Oostkust der Hertog van Clarence's Straat.

YORKSHIRE, zie **YORK**. I

YORKTOWN, dezen naam geeft men meermalen aan de Pensylv. hoofdpl. van het gr. York, en aan het vlek York, in het Nieuw Yorksche gr. West Chester; zie voorts **YORK RIVER**.

YOU, Chin. stad van den 3 rang, in Tsjekiang. Eene stad van dien rang, in Kiangsi, heet *Youan*.

YOUGHALL, Ier. zeepl. gr. Cork, aan de Zuidzijde van den Avonmore, of het Blackwater, 8 uur O. van Cork, met eene goede haven, in welker mond er intusschen eene bank ligt.

YOUNG ISLAND, laag zandig eil. in de Noorder Ijszee, door Kapitein PARR ontdekt, na dat hij door de zeeëngte, waarover zie **BARROW'S STRAAT** in het Supplement, was henen gezeild; 74° 21' N. Br.

YOUNG POINT, kaap aan de O. kust van het Westind. eil. St. Vincent; 13° 12' N. Br. en meer andere landpunten.

YOUNG'S ISLAND, eilandje aan de Zuidkust van het Westind. eil. St. Vincent.

YOURI, Afrik. stad van Casjna.

YOWL, zie **YOOL**.

YOWRI, Oostenr. eilandje, nabij de Noordkust van Nieuw Guinee, met muskaatnotenboomen; 6° 15' Z. Br.

148° 24' O. L.

YOXALI, Eng. kerspel van Staffordshire, 1345 inw.

YPANE, Zuidam. vlek van inlanders, op den Oostoever van de Paraguary, 3 uur Z. O. van Assumption.

YPEREN (*Iperen*) Nederl. hoofdpl. van een arond. met 85,000 inw. prov. Westvlaand. nabij de Zuider grenzen, aan een naar hetzelfde genoemd riviertje *Yperlede*, of *Yperlé*, dat door de *Yser*, die zich bij Nieuwpoort ontlast, opgenomen wordt. De stad heeft in de nabijheid moerassen, kan hierom meerendeels geïnundeerd worden, en is versterkt Zij plagt zeer groote voorsteden te hebben, welke medegerekend zij wel 200,000 inw. bevatte, tot dat de lakenwevers, ten gevolge van door hen aangerigte onlusten, naar elders en vooral naar Leyden weken. Thans vervaardigt men er linnen, katoenen, kanten, leder, hoeden, enz. De stad heeft een groot stadhuis, welks naam van *Hal* aanduidt dat het oulings tevens tot lakenhal diende, en welks dikke toren vele oude geschriften bevat. De voornaamste kerk plagt eene bisschopskerk te zijn. **JANSENIUS** was een der bisschoppen van Yperen, onder welke een vroegere het invoeren der besluiten van het Trentsche concilie hier te lande doordrong, waaromtrent de beslissing door **PHILIPS II** aan hem en eenige andere geestelijken en regtsgeleerden gelaten werd, en waaruit de beeldstorming, die juist omstrecks Yperen aanving, en de volgende dadelijkheden, voortsproten. De stad heeft een collegie, eene beurs, eene kamer van koophandel en 15,000 inw.

YPORT, Fr. zeed. dép. Seine inférieure. tusschen Fécamp en Le Havre.

YQUILAO, Zuidam. eil. aan de Westkust, ten Z. van Chiloe.

YRIEX (St.) Fr. hoofdpl. van een arond. met 36,000 inw. dép. Haute Vienne, fabr. van linnen, wollen stoffen, hoeden, leder, ijzer- en aardewerk. In de nabijheid vindt men spiegelglas en porseleinaarde. De stad heeft 5000 inw. De toenaam *La Perche* onderscheidt haar van 5 eveneensgenoemde Fr. pl.

YRODOUER, Fr. vlek, dép. Ille et Villaine, nabij Béchereil, 2000 inw.

YRUELAS, Spaan. vlek, in de prov. van Salamauca.

YSBREGHTUM, zie IJSBREGHTUM.

YSCAR, Spaan. vlek, prov. Segovia, aan den Piron, 800 inw.

YSER, zie YPEREN.

YSIDRO (SAN) Zuidam. pl. aan de Plata riv. 5 uur N. van Buenos Ayres; 34° 38' Z. Br.

YSSCHE (*Isque*) Zuidbrab. riviertje, dat in de Dyle uitloopt, en den naam aan een *Neeryssche* met 846 inw. in het arond. Leuven geeft, en aan een *Overyssche*, dat in het arond. Brussel ligt, en met Notre Dame en Bois na genoeg 3400 inw. heeft.

YSSENGEAUX, zie ISSENGEAUX.

YSTADT, Zweed. stapelstad van Malmöhuslän, met 2700 inw. een weinig fabriekwezen, handel en scheepvaart, maar eene slechte haven, in welker pl. men eene nieuwe aan de stad verschaffen wil. Men steekt van hier met eene stoomboot naar Straalsund over; 55° 25' N. Br. 8° 55' O. L.

YSTWITH, Brit. riviertje van Wallis, dat uit Cardigan in zee valt en Aberystwith aan zich heeft.

YTA, Zuidam. stichting, een weinig ten O. van de Paraguai, op 25° 30' Z. Br. in het La Platasche intendantschap Paraguai, dat voorts op 25° 24' Z. Br. een *Ytangua*, en op 27° 26' Z. Br. aan de Parana een *Ytapua*, bevat. In het intendantschap Buenos Ayres ligt aan dezelfde riv. op 27° 17' Z. Br. een *Ytaty*, of *Itati*.

YTHAN (*Ithap*) Schot. riv. gr. Aberdeen, in zee uitlopende, met veel zalmyngst en parelvischerij.

YTTEROE, Zweed. eil. dat tot de Blekingsche scheren van Karlkrona behoort, met veel visscherij.

YTTEROEN, Noorw. kerspel, sticht van Drontheim, 2047 inw.

YU, 2 Chin. riv. en 2 Chin. steden van den 2 rang, gouv. Petsjeli; 39° 52' N. Br. en gouv. Honan. zie voorts OUEI.

YU-KANG, Chin. stad van den 3den rang, in Kiangsi.

YU-KAO, Chin. stad van den 3den rang, in Kiangnan.

YU-KING, Chin. stad van den 3den rang, in Koei-tchee.

YU-LING, zie OUEI-LING.

YU-LON, Chin. stad van den 3den rang, in Sjansi.

YU-SJAN Chin. stad van den 3den rang, in Kiangsi.

YU-TAI, Chin. stad van den 3den rang, in Sjantong.

YU-TCHIN, Chin. stad van den 3den rang, in Kiangnan.

YU-TCHING, 2 Chin. steden van den 3 rang, in Honan en Sjantong.

YU-TIEN, Chin. stad van den 3den rang, in Petsjeli.

YU-TSE, Chin. stad van den 3den rang, in Sjansi.

YU-TSIEN, Chin. stad van den 3den rang, in Tsjekiang.

YU-YANG, Chin. stad van Corea.

YUCAL, Zuidam. stichting van Nieuw Granada, in Carthagena, aan de Magdalena's riv.

YUCATAN, groot schiereil. van Nieuw Spanje, door de golf van Mexico en de baai van Honduras bespoeld, aan de intendantschappen Vera Cruz en Vera Paz grenzend, een intendantschap, waarover zie MERIDA, bevattend, en voorts op de Oostkust eenige Brit. stichtingen tusschen den Rio Hondo en de riv. Ballize, of Wallis, aan welke de voornaamste Brit. stichting ligt. Om hen binnen die grenzen te houden, hebben de Spanjaarden aan den Rio Hondo het fort Salamanca de Bacalar. Op de Westkust bezitten zij Campeachy. De verdere aanzienlijkste pl. zijn Merida en Valladolid; en het schiereil. heeft voornamelijk slechts eene inlandsche bevolking. Eene bergreeks doorloopt hetzelfde van het O. naar het W. Op dat gebergte en aan de Noordkust is het er minst drukkend heet. Men vindt er veel vee, gevogelte en bĳen, maar ook veel wild gedier. Tot het houtgewas behoort veel vershout, dat de Spanjaarden en Britten er jaarlijks in menigte hakken. Aan de kust spoelt er bij Amber key en elders amber aan. Men begroot de gezamenlijke inlandsche en verdere bewoners op 466,000.

YUE, Chin. stad van den 2den rang, in Yunnan; 25° 22' N. Br.

YUEN, Chin. stad van den 2den rang, in Hoe-Khang; 27° 23' N. Br.

YUEN-KIANG, Chin. stad van den 1sten rang, in een bergachtig maar vruchtbaar oord van Yunnan, dat veel zijde en areek oplevert. In dezelfde prov. heet eene stad van den 3den rang *Yuen Meoe*.

YUEN-OU, Chin. stad van den 3 rang, in Honan.

M m m

YUEN-SI, Chin. stad van den 5 rang, in Hoe-Khang.

YUEN-SJAN, Chin. stad van den 3den rang, in Kiangsi.

YUEN-SJE, Chin. stad van den 3den rang, in Petsjeli.

YUEN-TCHOE-FOE, Chin. stad van den 1sten rang, in Kiangsi, aan een meertje, welks omstreken aluin en vitriool opleveren; 27° 56' N.Br.

YUEN-YANG-FOE, Chin. stad van den 1sten rang, in Hoe-Khang, van Bergen met tuinjnen omgeven; 32° 56' N. Br. 105° 35' O. L.

YUISPIN, Zuidam. stichling van Buenos Ayres, aan de Paraná; 20° 43' Z. Br.

YUMA, zie **LONG-ISLAND**.

YUMBA, baai nabij de Z. O. punt van het Westind. Hayti, deel van het Afrik. Loango en stad aldaar.

YUMETOS, groep van kleine Westind. Bahama's eilandjes, 2 uur Z. W. van Yuma, of Long Island.

YUMSONG, eilandje aan de kust van China; 31° 42' N. Br.

YUN-HING, Chin. stad van den 1sten rang, in een vruchtbaar oord van Honan, door de *Yu-Ho* bewaterd; 33° N. Br.

YUN-HO, Chin. stad van den 3den rang, in Tsjekiang. Men geeft dien naam ook aan het Groote Kanaal, dat van Nankin naar Peking loopt.

YUN-LEAN-HO, Chin. kanaal in het N. des rijks, tot aanvoer van koren naar de hoofdstad dienend.

YUN-MONG, Chin. stad van den 3den rang, in Hoe-Khang.

YUN-NING, zie **YONG-NING**.

YUN-TAI, eil. aan de Oostkust van China; 34° 35' N. Br.

YUN-TCHUN, Chin. stad van den 3den rang, in Fokien.

YUN-TOU, Chin. stad van den 3den rang, in Kiangsi.

YUNA, groote Westind. riv. van Hayti, die uit het gebergte op het midden des eil. ontspringt; in de baai van Samana uitloopt en eenige eil. in hare mond heeft.

YUNG, Chin. stad van den 3den rang, in Kiangsi. In dezelfde prov. heet eene andere stad van dien rang *Yung-Poe*, en eene derde *Yung-Tchan*. Eene stad van den 2den rang in die prov. op 22° 56' N. Br. voert den naam van *Yung-Kang*.

YUNG-HO, Chin. stad van den 3den rang, in Sjansi, waar eene stad van den 2den rang, op 37° 55' N. Br. zoo als eene van den 3den rang in Setchuen, *Yang-Ning*, en eene grensvesting *Yung-Ngai-Foe* heeten.

YUNG-PING, Chin. stad van den 2den rang, in Yunnan.

YUNG-TCHANG, Z. YONG-TCHANG.

YUNG-YANG, Chin. stad van den 3den rang, in Setchuen.

YUNNAN (*Yunan*) Chin. prov. in het Z. W. des rijks, ten N. door Setchuen en Thibet begrensde, ten W. door Ava en Pegu, en ten Z. door Laos, bergachtig, maar welbewaterd, vruchtbaar en rijk, met sterke, dappere, welgeaarde en weetgierige inw. goud-, koper- en zilvermijnen, edele gesteentes, parels, marmer, muskus, gommen, medicinale kruiden, zijde, linnen, olifanten, paarden, enz. Men drijft er zeer veel handel, en de prov. heeft, volgens **STAUNTON**, 8 miljoen inw.

YUNNAN, hoofdpl. van de eveneensgenoemde Chin. prov. aan een groot en diep meer, voormaals aanzienlijk en prachtig, maar, ten gevolge van de verwoestingen, die de Tartaren, bij het veroveren van China, hier aangebrachten, na dien tijd en nog steeds zeer middelmatig; 25° 46' N. Br. Chin. stad van den 3den rang in Yunnan.

YUNQUERA, Spaan. vlek van Guadalupe.

YUNSIAN, geneegzaam onbekend land, tusschen het rijk der Birmanen en China; Birm. eil. in de baai van Bengale; 26° Z. Br.

YURIRAPUNDARO, Nieuw Spaar vlek, intendantschap Mechoacan, met 485 inlandsche gezinnen.

YURNA, Zuidam. eilandje, aan de mond der Amazonen riv.

YVERDUN (*Iverdun*) Zwits. stad canton Waadland, aan den uitloop van de Orbe in het Zuidende van de meer van Neufchatel, schoon van ligging, met een fraai plantsoen, langs de wegen buiten de poorten, en welgebouwd, met veel transithandel, eene boekern en verzameling van oudh. en naturalia, 2500 inw.

YVES, Nederl. d. van Namen, rond Philippville, aan eene riv. van den zelfden naam, 850 inw.

met lakenweverij en 912 Duitsche inw.
ZABUL, zie GHIZNEH.

ZACA, Egypt. d. aan de grenzen van Syrie, 6 uur N. O. van El Arisch.

ZACACHE, Nieuw Spaan. vlek van Oaxaca, 400 inlandsche gezinnen. In het intendantschap Mexico heeft een *Zacapuastla* 500 zulke gezinnen en 40 van Kreolen en Mistyzen.

ZACATECAS, Nieuw Spaan. intendantschap, tusschen de intendantschappen van Durango, San Luis Potosi, Guanajuato en Guadalupe, in het midden hoog vlak land; 6500 voet boven de zee, rijk in zilvermijnen, onder welke die van Sombrete uitmunt, maar dun bevolkt. Men telde er laatstelijk slechts 153,000 inw.
ZACATECAS, hoofdpl. van het eveneensgenoomde intendantschap, in eene kloof tusschen hooge rotsen, met rijke zilvermijnen en 33,000 inw. 23° N. Br. 106° 28' W. L.

ZACATENA, Spaan. d. van La Mancha, aan de Guadiana, vele molens.

ZACATEPEC, zie SACATECOLULA.

ZACATULA, Nieuw Spaan. zeep. aan eene riv. van denzelfden naam met eene kleine haven, op de grenzen van het intendantschap Valladolid, 50 uur Z. W. van de hoofdpl. 17° 22' N. Br.

ZACATZAN, Nieuw Spaan. stad, intendantschap Mexico, 300 Kreoolsche en 700 inlandsche gezinnen.

ZACCANOPOLI, Sicil. d. in het Napolit. Calabria ultra H.

ZACHARIE, Fr. vlek, dép. Var, 3 uur Z. W. van St. Maximien, 1500 inw.

ZACHEO, Westind. eilandje, tusschen St. Domingo en Porto Rico, eigenlijk slechts een groene berg, met het midden op 18° 24' N. Br. 72° 27' W. L.

ZADAN, Oostind. stad, op de W. kust van Celebes, 2° 55' Z. Br.

ZADAON, zie SADO.

ZADORA, Spaan. riv. prov. Alava, langs Vittoria henen vloeiend, en in 1813 vermaard geworden.

ZAFARINA, Marokk. stadje, nabij de Oostergrens van Fez, 2 uur Z. O. van Melilla, met 3 eilandjes, van hare naam voorzich, tusschen welke men goede vaarwaters vindt, en binnenv. welke men kan ankeren.

ZAFFARIA, Sicil. stadje, op het eil. O. van den berg Etna.

ZAFA, Spaan. stad van Estremad. distr. Badajoz, op eene hoogte, met 1 kasteel, veel kunstvljt en 6000 inw.

Z Turk. pl. in de bassaschappen Merasch en Tarabosan. Een Spaan. vlek van Seville heet *Zafre*; en een van Salamanca *Zafron*.

ZAGAROLO, Pauzel. stad, deleg. Rome. hertogdom genoemd.

ZAGERI, Aziat. vesting van Mingrelie, met een bisschop.

ZAGORA, Turk. vlek, op den W. oever der Golf van Salonik, 1 uur van zee, met 1 Grieksche school en boekdrukk. Turk. pl. ook in Romeli, aan een meer, dat met de zee gemeenschap heeft, 4 uur Z. W. van Burgos.

ZAGOREA, Turk. distr. van Albanie, sandsjakschap Jamina, aan de bronnen der Vonizza, zeer bergachtig, met Grieksche inw.

ZAGOROWA, Pool. stadje, waldwoodschap Kalisch, aan de Wartha, bemuurd, in 1799 afgebrand, 800 inw.

ZAGORY, Rus. pl. gouv. Wilna.

ZAGRAB, zie AGRAM.

ZAGRIVA, Hong. d. regts. Arva, met 1265 inw.

ZAHARA, Spaan. vlek van Seville, op een berg, in de Sierra de Ronda, met een enkelen zeer engen toegang; zie voorts SAHARA.

ZAHLBACH, Hess. d. prov. Rhein, nabij Mentz, Romeinsche oudh.

ZAHNA, Pruis. stadje, in het Saks. regts. Merseburg, bemuurd, linnenreederij, en 1345 inw.

ZAHOREGAS, Spaan. vlek, prov. Guencia, in het gebergte.

ZAHOROWITZ, Oostenr. d. in den Morav. krets Hradisch, met 2 gezondheidsbronnen en 736 inw.

ZAHRAKA, Bob. vlek, krets van Craslan, met 1 papiermolen.

ZAIKAM, Oostenr. d. in het Zeynenbetsche Hongaarsland; regts. Hungary.

ZAINAH, Afrik. zeep. van Algiers, 13 uren ten Z. W. van Constantina, met aanmerkelijke punthoopen.

ZAINO (*Wed. et Berb. Zain*) Afrik. riv. die in den Middell. zee uitloopt, de stad *Zeilid* (*Zaino*) aan hare mond en het eil. Tabarca voor zich heeft, en de Westergrens van het gebied van Tunis uitmaakt. Zie et uitsluitend van ZAIRE; Afrik. riv. die aan de W. kust uitloopt; Loango en Congo van een scheiding onlangs voor een deel nauwkeurig opgenomen is; zie CONGO. Een Aziat. meer van Sedsjestan.

waarin zich de riv. Hindmënd verliest, heet ook *Zaire*.

ZAISNISKI, Pool. d. waiwoodschap Krakau, met 150 huizen.

ZAISZENHAUSEN, Bad. d. Murgkreis, met eene gezondheidsbron.

ZALANGO, Zuidam. eilandje, in de Stille zee, nabij Guayaquil.

ZALANY, Oostenr. d. in het Zebenbergsche Szeklerland, regts. Haromszek, 5 gezondheidsbronnen.

ZALATHNA, Hung. d. regts. Thurucz, met 1 vitrioolfabr. Zevenb. pl. waarover zie **GOLDENMARK**.

ZALUENDO, Spaan. pl. van Alava.

ZALESZYKI, Oostenr. stad, in den Galizischen kreits Czortkow, aan den Dniester, en de grenzen van Moldavie, fabr. van wol en glas, handel, en vele Luth. Duitschers onder de 5500 inw. 48° 45' N. Br.

ZALK, Nederl. d. van Overijssel, kwartier van Vollenhove, 600 inw.

ZALOSCE, Oostenr. stad, in den Galizischen kreits Sluczw, door den Sereth in *Oud* en *Nieuw Zalosce* gedeeld, met 1 kasteel, lakenfabr. looijerij, enz. De meeste inw. zijn vereenigde Grieken.

ZAMBA, Zuidam. inham der kust van Carthagena, stichting in dezelve, landpunt aan dezelve, en eil. daaromstreeks, dat voluit *Galera de Zamba* heet; Zuidam. zeep. van Darien in een vruchtbaar oord.

ZAMBESE, zie **CUAMA**.

ZAMBRONA, Sicil. kaap, aan de Westkust van het Napolit. Calabria; 37° 48' N. Br. 11° 12' O. L.

ZAMJANSK, Rus. vlek, gouv. Astrakan, aan de Wolga, met Kozakken bevolkt, die vischvangst drijven.

ZAMICHOW, Rus. stadje, gouv. Podolie, 240 huizen.

ZAMORA, Spaan. prov. uit een deel van het gewezen koningrijk Leon gevormd, aan weerskanten van den Douro, nabij de grenzen van Port. zeer bergachtig en dun bevolkt, veel oost en wijn opleverend, maar voor den landbouw weinig geschikt, en weinig fabriekwezen hebbend. De veeveelt is er een voornaam bedrijf. Uitgevoerd word er wol, huiden, wijn, een weinig linnen en koren. Men telt er 70,000 inw. in 7 Partidos.

ZAMORA, hoofdpl. der eveneensgenoemde Spaan. prov. op den N. oever van den Douro, ten O. van een

Port. distr. dat in het Spaan. oploopt, bemuurd, met eene brug over de riv. een kasteel, eene Gothische bisschopskerk, vele andere kerken, 1 seminar. 1 collegie, 1 oeconomisch gezelschap, eenig fabriekwezen, 1 genieschool voor officierskinderen, tot dus ver 1 Kapitein generaal, die over de gezamenlijke prov. der gewezen koningrijken Leon en Oud Castilie gehoord, en na genoeg 9000 inw. De naam is van Moorschen oorsprong; Nieuw Spaan. stad van het intendantschap Valladolid, aan eene schoone riv. welgebouwd, met 300 gezinnen van kreolen, mistyzen en mulatten; 20° 2' N. Br. Zuidam. stad van Quito, prov. Jaen de Bracamoros, aan de riv. *Zamora*, met eenige kunstvljht; Afrik. stad van Algiers, prov. Constantina.

ZAMOSK (*Zamoisk*) Pool. stad, waiwoodschap Lublin; aan de Wieprz. bemuurd, met 1 kasteel, 1 tuighuis, eenige kerken en kloosters, 1 schouwburg, 1 lyceum, 1 gymn. 1 boekerij, en, de voorsteden medegerekend, 6540 inw. In 1820 werd de pl. met eenig omliggend land, van haren bezitter, Graaf **ZAMOISKI**, door den staat gekocht, om in eene aanzienlijke vesting vervormd te worden.

ZAMOSCYN, zie **SAMOCZYN**.

ZAMPALA, Nieuw Spaan. riv. die op 19° 40' N. Br. in de Golf van Mexico valt, en stadje aan die riv.

ZAND (HET) Nederl. d. van Groningen, arond. Appingadam, omstreeks Loppersum, 900 inw.

ZANDAMBACHT, Zuidholl. d. arond. Rotterdam, in het Westlandsche caanton Naaldwijk, ruim 500 inw.

ZANDDIJK, 2 Nederl. pl. *binnen* en *buiten* toegeuoemd, prov. Zeeland, in het O. van Walcheren, bij Vere.

ZANDE, Nederl. d. van Westvlaand. arond. Brugge, 510 inw.

ZANDIGE EILAND (HET) in den Ind. ocean; 15° 52' Z Br. 50° 6' O. L. In denzelfden ocean liggen, ten N. van de Chagos bank, nabij de Salomons eil. 3 lage, en door rifsen vereende, *Zandige eil.* zie voorts **SANDY ISLAND**.

ZANDIGE KAAP, aan Nieuw Hollands Oostkust, Noordwaarts aan loopend en de Herveys baai van den Oostkant dekkend; 24° 43' Z. Br.

M m m 3

Eveneens, of *Zandkaap*, en *Punta Blanco*, heet de Z. W. punt van Florida; zie voorts *SANDY POINT*.

ZANDPOORT, zie *VELZEN*.

ZANDVLIET, zie *SANTYLIET*.

ZANDVOORDE, 2 Nederl; dd. van Westvlaand. arond. Yperen, 657 inw. en arond. Brugge, 290 inw.

ZANTVOORT, Noordholl. d. aan zee, nevens Haarlem, van waar men daarheen een weg aanlegt, 900 inw.

ZANESVILLE, Noordam. hoofdpl. van het gr. Muskingum, tegenover Putnam, aan den Muskingum; waarover er hier 2 bruggen liggen, met 2 banken, 2 drukkerijen, eenige molens en fabr. en, in 1816, reeds 517 huizen, waaronder eenige fraaije.

ZANFARA, zie *ASEBEN*.

ZANGUEBAR, vrij onbepaalde benaming van een deel van Afrika's O. kust, tusschen Quiloa, en Mombaze en verder heen, eenige eil. voor zich hebbend, maar tusschen de beide genoemde pl. geene veilige ligpl. voor schepen oplevarend, en, waar de eil. geene luwte verschaffen, aan de kust vol branding. De Port. plagten er op te handelen; thans doet de Imam van Muskat zulks, daar hij in het bezit van het eil. Zanzibar verkeert.

ZANHAGA, Westelijk deel der grootte Afrik. woestijn Sahara, aan den oceaan gelegen, en met Mooren bevolkt, die den Keizer van Marokko als Sjerif eenigen eerbied bewijzen.

ZANKO, Hung. d. regtsq. Szalad, gezondheidsbron en bad.

ZANNONI, Sicil. eilandje, voor de Napolit. Golf van Gaeta.

ZANOW, Pruis. stadje, in het Pomersche regtsq. Köslin, 2 uur van de Oostzee, branderijen, 700 inw.

ZANTE, Ion. eil. een weinig Z. van Cephalonia, en digt aan Morah, ongeregeld van gedaante, meer dan 10 uur in den omvang groot, digt bevolkt, met bergen en dalen, maar in den zomer weinig water; alwaarom men er geen vee kan weiden, en, zoo als op Ithaca, slechts geiten fokt. Men teelt er vele korenten en oljven, en men bouwt een wijn, die uitnemend zijn kon, zoo hij wel behandeld werd. Gebrek aan koren wordt er door 4000, of 5000 Zantiers aangevuld, die jaarlijks op Morea in den oogst plegen te werken, en, met koren betaald, hetzelfde naar huis brengen.

Katoen en zijde vindt men een weinig, en men drijft eenig fabriekwezen. Bronnen van aardpek geven er goede winst, maar men lijdt er veel van aardbeving. De kust is zeer rotsig. De inw. behooren meereendeels tot de Grieksche en deels tot de Roomsche kerk. Men schat hun getal op ruim 37,000.

ZANTE (*Zacynthus*) hoofdpl. van het eveneensgenoemd eil. op deszelfs Oostzijde, tegenover de Moreasche Kaap Tornese, aan een kleinen inham, in de zachte helling van eene hoogte, waarop er zich een kasteel verheft. De stad is op de Italiaansche wijze gebouwd, en fraai; ofschoon vele huizen er van hout en alle om de aardbevingen, waaronder die van 1820 eenige honderden van huizen vernielde, laag zijn. De haven is ruim en door den aanleg van eene moeije veel verbeterd geworden. Nabij dezelve dient eene schoone marktpl. des daags den handel, en men wandelt er in zomeravonden. De omstreken zijn aangenaam en schilderachtig, en van het kasteel heeft men een heerlijk gezicht over het eil. In de stad telt men ruim 19,000 inw. die met vreemden Italiaansch, maar anders zoo als de Zantiers over het algemeen Grieksch spreken; uitgezonderd 1000 Joden, die er eene afzonderlijke wijk bewonen, welke des nachts afgesloten wordt. Nevens den levendigen handel in korenten, enz. drijft men er koopvaardij met 60 eigene vaartuigen en eenig fabriekwezen; 37° 47' N. Br. 16° 2' O. L.

ZANTOMISL, Pruis. stadje, regtsq. Posen, 900 inw.

ZANZIBAR, Afrik. eil. voor de kust van Zanguebar, 15 uur lang, 5 uur breed, van levensmiddelen en water wel voorzien, en, ofschoon de naar zee gerigte Oostkust hoog en houtrijk is, door zeevinden uitnemend afgekoeld, maar om den sterken stroom, die er hieromstreeks gaat, moeilijk te naderen. De inw. zijn Mohammed. Arabieren, die den Imam van Muskat gehoorzamen. Deze houdt in een stadje op de Westzijde, dat meestal slechts huizen van biezen, doch eene haven voor zich heeft, ongeveer 100 man inlandsch krijgsvolk. Men handelt van hier op het tegenover liggend vaste land, dat slaven,

gom, ivoor, spiesglas, enz. oplevert; en men boort in het stadje schepen van 200 ton, waarmee men koopvaardij drijft. De Noordpunt des eil. ligt op 5° 41' Z. Br.

ZAPARAS, Zuidam. stichting van Caraccas, aan de Oostzijde van het meer van Maracaibo. Eene stichting van Guatemala, in Costa Rica, aan de Stille zee, nabij Kaap Blanco, heet *Zapangas*.

ZAPARDIEL, Spaan. d. in Salamanca.

ZAPATERO, eilandje van Guatemala, in het meer van Nicaragua.

ZAPATILLA, Nieuw Spaan. inham der Oostkust van Yucatan; 18° 42' N. Br.

ZAPOTECAS, Nieuw Spaan. stad, intendantschap Oaxaca, eigenlijk *San Ildefonso de los Zapotecas*.

ZAPOTLAN, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Valladolid; 20° 10' N. Br. en meer Nieuw Spaan. pl.

ZAQUALCO, Nieuw Spaan. stichting van Valladolid, met 300 inlandsche gezinnen en 200 van Kreolen, enz.

ZAQUALPA, Nieuw Spaan. vlek van Puebla de los Angeles, met 240 inlandsche gezinnen en 100 van Kreolen, enz. nog een d. van inlanders, ook in dat intendantschap.

ZARA, Oostenr. kreits van Dalmatie, met ruim 112,000 inw.

ZARA, hoofdpl. van den eveneensgenoemden kreits, en van gansch Oostenr. Dalmatie, aan de golf van Venetie, op eene landpunt, welke eene uitnemende haven vormt, grootelijks versterkt, overblijfselen van eene Romeinsche waterleiding nabij zich hebbende, en eene Aartsbisshopskerk en verscheidene andere bevattende, die zich door schilderwerk onderscheiden. De kerkvoogdij van den Aartsbisshop strekt zich over gansch Dalmatie uit; en het hoog gerechtshof en bestuur des lands resideert in de stad, die 1 citadel, 1 slot, 1 scheeps- en ander tuighuis, kazernen, 1 schouwburg, 1 gymn. eenige weldadigheidsgestichten en eenige fabr. met name van rosoglio, heeft. Men drijft er visscherij, koopvaardij en handel, doch telt nog geen 5000 inw. Men spreekt er Italiaansch; 44° 2' N. Br.

ZARAGOZA, ongezone, en hierom thans dun bevolkte, Zuidam. stad van Nieuw Granada, prov. Antioquia; zie voorts ZARAGOSSA.

ZARAND-FALVA, en ZAREN-DORF, zie ZORNLOOF.

ZARATA, Zuidam. stichting van Nieuw Granada, prov. Santha Martha, aan de Magdalena's riv. 9° 46' N. Br.

ZARATAN, Spaan. vlek van Valladolid, N. W. van de hoofdpl.

ZARAUZ, Spaan. vlek van Guipuscoa, aan zee, met eene kleine haven.

ZARCO, Turk. vlek van Rumeli, aan den Peneus, 6 uur W. ten N. van Larissa, 5000 inw.

ZAREK, Pool. stadje, waiwoodschap Kalisch, 262 huizen, vele Joden.

ZAREND SJ, Aziat. stad van Sedjestan, aan eene riv. van denzelfden naam; 32° 10' N. Br. 56° 12' O. L.

ZAREWO, heeten 2 Rus. steden, waarvan de eene aan de Kleine Kokscha, gouv. Kasan, op 56° 56' N. Br. *Kokschaïsk* toegeuoemd, 5000 inw. heeft, en de andere, aan de Kokscha, gouv. Wiatka, op 57° 21' N. Br. *Sandschursk* toegeuoemd, na genoeg 3200 inw.

ZARGETZ, Hung. d. regtsg. Trentschin, met vele messenmakers.

ZARICZE, Rus. vlek, gouv. Minsk, aan de Olewska.

ZARISZYN, versterkte Rus. kreitsstad, gouv. Saratow, aan den uitloop van de *Zarizza*, in de Wolga, aan het eene einde der *Zariszynsche grenslinie*, die zich tot aan Donskaia uitstrekt, met Kozakken bezet plagt te zijn, maar thans verval. Het stadje heeft 2260 inw. handel met de Donsche Kozakken en Kalmukken, en verscheidene minerale bronnen in de nabijheid.

ZARITZA, Rus. d. gouv. Moscow, met een onvoltooid Keizerlijk paleis in den Tartaarschen smaak.

ZARKI, Pool. stadje, waiwoodschap Krakau, met ijzermijnen, handel en vele Joden onder de 2300 inw.

ZARNATO, Turk. stadje van Morah, nabij de Golf van Coron.

ZARNOWICE, Pool. stadje, waiwoodschap Krakau, 825 inw.

ZARRA, Spaan. vlek van Valencia, 1500 inw. lakenweverij.

ZARREN, Nederl. d. van Westyland. arond. Veurne, 1642 inw.

ZARRENTIN, Meklenb. Schwerinsch vlek, aan de Schallsee, visscherij van lampreien, 860 inw.

ZARSKOE SELO, Rus. keizerlijk lustslot, gouv. Petersburg, bij So-M m m 4

phia, met een fraai park, dat gedenk- teekens voor Rus. helden bevat.

ZARUMA (*Saruma*) Zuidam. stad van Nieuw Granada, in Quito, aan de Tumbez, met uitgeputte mijnen, eene ongezonde lucht, maar echter nog 6000 inw. 5° 37' Z. Br.

ZARZALEJO, Spaan. vlek van Segovia. Een vlek van Estremad. heet *Zarza la Major*, een van Soria *Zarzosa*, en een van Salamanca *Zarzosillo*.

ZARZUELA, Spaan. vlek van Cuenca, en Konings lustslot, in een eikenwoud, N. W. van Madrid.

ZASJWERSK, Rus. pl. gouv. Irkutsk; 67° 30' N. Br. 133° 52' O. L.

ZASKAT, Boh. d. kreits van Buntzlau, met linnenrederij.

ZASMUK, Boh. vlek, kreits van Kaurzin, 1 slot van de STERNBERGEN, 1 klooster, ongeveer 1000 inw.

ZATECZ, zie SAATZ.

ZATOR, Oosteur. stadje, in den Galizischen kreits Myslenicze, aan den Weichsel, met 1 slot.

ZAUDITZ, Pruis. vlek, in het Siles. regtsg. Oppeln, 912 inw.

ZAVATARELLO, Sard. stadje, 6 uur O. van Tortona, 1700 inw.

ZAVELSTEIN, klein Wurtemb. stadje, op een hoogen berg, in den Schwarzwaldkreis, bemuurd.

ZAWAN, Afrik. stadje, in het binnenland van Tunis, met bleeken, verwerijen, vele vruchten, en een vrij gaven Diana's tempel.

ZAWEH, Perz. distr. van Choras, aan de Casp. zee met een eveneensgenoemd stadje.

ZAWICHOST, Pool. stadje, wai- woodschap Sandomir, aan den Weichsel, met 1 slot, 1 nonnenklooster, 164 huizen, bouw van barken en handel in koren.

ZAWISCHIN, Boh. d. kreits van Prachin, met ijzermijnen.

ZAY UGORCZ, Hung. vlek, regtsg. Trentschin, fabr. van wollen stoffen, kweekerij van oost. enz.

ZAYTE, Oostind. riv. aan de Westzijde van Celebes, op 0° 30' N. Br. 115° 21' O. L. in zee vallende.

ZAYULA, Nieuw Spaan. hoofdpl. van een distr. 500 gezinnen van verschillende oorsprong; 19° 2' N. Br.

ZAZIWNOL, Rus. vesting, aan den Ural, 23 uur W. van Orenburg.

ZAZZA, zie GAZA.

ZBARAZ, Oosteur. stad, in den

Galizischen kreits Tarnopol, met 1 oud kasteel, 3 kerken, 1 klooster, 1 gymn. handel in varkens en spek.

ZBIROW, Boh. vlek, kreits van Beraun, met een bergslot, ijzermijn, glasblazerij en 124 huizen.

ZBORO, Hung. vlek, regtsg. Sarosch, papierfabr. steenovens.

ZBOROW, Oosteur. vlek, in den Galizischen kreits Slockow, 2 kerken.

ZBRYZ, Oosteur. stadje, in den Galizischen kreits Czortkow; Rus. stadje, gouv. Podolie.

ZDECHOWICZE, Boh. d. kreits van Beraun, met een prachtig slot, park en diergaarde. Een *Zduchowiz*, in denzelfden kreits, heeft fabr. van leder en handschoenen.

ZDUNY, Pruis. stad, regtsg. Posen, met tweederlei kerken, 1 synag. 1 gymn. fabr. van laken, hoeden, leder, linnen en tabak, bij de 5500 inw.

ZEA, zie MORTED.

ZEB, Afrik. landschap van Algiers, in Biledulsjerid.

ZEBBEY, Brit. vlek, op het eil. Maltha, met 4450 inw.

ZEBEN (*Szeben, Kis-Szeben*) Hung. vrijstad, regtsg. Sarosch, bemuurd, 2 kerken, 1 Piaristencollegie, 1 Luth. gymn. 1 papiermolen, handel in wijn en brandewijn, gezondheidsbad, na genoeg 2100 inw.

ZEBID, Arab. stad van Yemen, 17 uur N. van Mocha, met 1 kasteel, moskees, eene hooge school, die zeer vele Mohammed. geestelijken oplevert, schoone tuinen en dadelbosschen om zich henen.

ZEBOLYATI, Braz. riv. die uit het Z. des lands in zee valt.

ZEBRAK, zie BETTLERN.

ZEBU, zie SEBU.

ZEDDAM, Nederl. d. van Gelderl. arond. Zutphen, bij de 2000 inw.

ZEDELGEM, Nederl. d. van Westvlaand. nabij Brugge, 2000 inw.

ZEDLITZ, Pruis. d. in het Siles. regtsg. Breslau, tabaksbouw; zie voorts ALTZETLITZ en SEDLITZ.

ZEEBURG noemt men het Nederl. kasteel Rammekens in Zeeland, bij Vlissingen, en den dijk aan het IJ tusschen Amsterdam en Muiden.

ZEEHONDEN EILAND (*Ealan na Raon*) aan Schottl. Noordkust.

ZEEKOEIJEN EILAND, het Noordelijkste der Schelles van den Ind. oceaen, ook *Vogelen eil.*

ZEELAND (*Sjælland*) het voornaamste van alle Deen. eil. door de Sond van Zweden, en door den Grootten Belt van Funen gescheiden, met Bornholm, Maen en eenige kleine eilanden een der 7 Deen. stichten uitmakend. Aan den Noordkant loopt het Kattegat diep in hetzelfde op, en vormt den Isefiord. Aan den Z. O. kant word de kust door de golf van Kiøge afgebroken. Zij loopt aan de Z. O. punt in de hooge en steenige *Stevens klint* uit, en zij bestaat ook elders uit soortgelijke *klinten* of rot-sige steilles; Op menige pl. golft het eil. zeer bevallig, maar bergen bevat het niet. Men vindt er eenige vischrijke meeren en riviertjes, goede weilanden en goed korenland. Men bouwt er veel gerst, waarvan Noorwegen veel trekt; en de kleine maar vurige paarden, welke men er fokt, worden benevens eenig rundvee ook uitgevoerd. Het voornaamste fabriekwezen van Denemarken is op dit eil. gevestigd, en hetzelfde levert veel zeevolk op, en heeft ongeveer 310,000 Luth. inw. in de hoofdstad Koppenhagen en 5 andere deelen, die de namen van *Koppenhagen*, *Fredriksborg*, *Holbek*, *Soroe* en *Præstoe*, voeren.

ZEELAND, Nederl. prov. ten N. van Vlaanderen gelegen, en het gewezene Staatsch Vlaanderen nevens het land der Zeeuwen bevattend, van welke laatsten de naam volkomen aan de oude benaming der zee (*Seeuwe*) gelijkt, en dus niet wel tevens bewoners van aan zee gelegen land aangeduid hebben, en door hen als de zoodanigen aangenomen zijn kan; neen, maar de gezegde volksnaam sproot zekerlijk, zoo als *ZINDIUS* reeds beweerde, uit dien der oude Sueven of Zeeven, waarvan er, toen de Wandalen in Nederland vielen, hier een aantal met dezelveen aangekomen zijn, en zich op de Zeeuwsche eilanden gevestigd hebben moet. Of nu die eilanden hunnen gezamenlijken naam (*Zeeland*) van dien der Zeeuwen, dan of zij hem van hunne ligging ontleenden, dit laten wij onbeslist. De Zeeuwen weken mettertijd voor de Vriezen naar Zweveghem en Zwevezele, of werden door hen ten onder gebragt; en er vestigden zich velen der laatstgenoemden op de ei-

landen, die door de eigenlijke Schelde in 2 groepen van *Zeeland beooster* en *Zeeland bewester Schelde* gedeeld worden. Tot de laatste groep behooren Walcheren, Zuidbeveland, Wolfersdijk en Noordbeveland. De andere groep bevat Schouwen en Duiveland, Philipsland en het land van Tholen. Die eil. zijn meestal vruchtbaar in tarwe, gerst, witte boonen, meekrap, vlas, koolzaad, ooft, enz. Houtgewas ontbreekt er op eenige eil. ook niet. Veeteelt wordt er veel minder dan landbouw gedreven. Nogtans vindt men er vele schapen en een goed ras van werkpaarden. Na genoeg eveneens is het deel der prov. gesteld, dat op het Vlaamsche vaste land gelegen, en onder de arond. van Middelburg en Goes begrepen is, die voorts te zamen Zeeland bewester Schelde bevatten, terwijl Zeeland beooster Schelde het arond. Zierikzee vormt. Bijkans alom in de prov. is de verregaande meerderheid der inw. welker getal men op 112,000 begroot, Geref. In sommige deelen der prov. bloeijen kunstvijlt, visscherij, koopvaardij en buitenlandsche handel.

ZEELAND (NIEUW) aanzienlijk deel van Australie, ten Z. O. van Nieuw Holland tusschen 31° en 48° Z. Br. gelegen, en uit 2 groote eil. en eenige kleinere bestaand. De grootere worden door Cooks Straat van elkanderen gescheiden en voeren de namen van *Ekehinomauwe* en *Tavai Poenammoe*. Het laatste en Zuidelijkste werd door *TASMAN*, die de Straat in, maar niet door, zeilde, voor een deel van een groot vast land gehouden. Het eerste en Noordelijkste, dat hem een daarnevens liggend eil. scheen, heeft op zich den hoogen piek Egmont, die tot eene de beide eil. doorlopende bergreeks behoort. Beide worden vaak door aardbeving geschokt. De grond is op beide over het geheel golvend en daalt zeewaarts aan lager en lager. Hij is veelal even vruchtbaar, als het luchtgestel er gematigd en gunstig is. Ongemeen tiert er velerlei houtgewas. Men vindt er bijzonderlijk verbazend hooge en zware dennen; maar vruchtboomen zijn er zeldzaam; en men had er, voor dat de Europeers er eene soort van yams, potaatoes, rajen,

M m m 5

keol en mais, aanbragten, bijkans geen plantgewas tot voedsel, dan varenwortels, waar van men er koeken vervaardigt. Kleine honden en ratten zijn er de eenige zoogdieren; maar overvloedig is er in de bosschen velerlei gevogelte; en de riv. zecinhamien, enz. leveren er velerlei zeevogels en visch op, waarvan men grootendeels leeft. Men heeft groot oorlogsvaartuig en ander kleiner, benevens wapentuig en snijgereedschap van steen; en de kleine hippas, waarin de bevolking gedeeld is, hebben genoegzaam elk eene vete jegens eenige naburige hippa, en overvallen dezelve meermalen onverhoeds, zoo dat men er steeds in droevige onrust leeft. Van verslagene vijanden eet men het vleesch; en de zielen van hen, wier ligchaam gegeten wordt, acht men ongelukkig; alwaarom elk zijne dooden zoo veel doemlik aan den vijand ontruikt. Eene krankheid wordt voor het bewijs van een vloek, die op den kranken ligt, gehouden en men laat hem hulpeloos. Krankheden zijn er intusschen zeldzaam. De inw. behooren niet, zoo als meest al de overige Australiers, tot de Papuas, maar zijn klaarblijkelijk van Maleischen oorsprong. De hippas hebben hare priesters, die op tijdelijke zegeningen bidden, en hare opperhoofden, van welke er eenige te zamen wederom een ander opperhoofd boven zich hebben. De hutten zijn, in vergelijking met die der Nieuw Hollanders, wezenlijke paleizen, en men betoont ook in kleeding en opschik meer vernuft en kunde. Het vrouwelijk geslacht wordt er in de laagte gehouden; en de schandelijkheden der Otaheeters zijn er onbekend. Zoo als op Otaheite arbeiden er ook op Eaheinomauwe Brit. zendelingen aan de bekeering der inlanders, welker wreede, opvliegende en verraderlijke, inborst groote haterpalen in den weg stelt. In weerwil daarvan, en van allen mangel aan bescherming, gaat men inmiddels voort met aanhoudende pogingen, om in de eerste plaats althans eenige beschaving onder de bevolking, die tusschen de 100, en 150,000 hoofden sterk geacht wordt, in te voeren. Mettertijd verhoopt men Nieuw Zeelands timmerhout in menigte naar Nieuw Hollands

Oostkust over te schepen.

ZEELANDIA, Zuidam, vesting, aan de Suriname, een weinig beneden Paramaribo. Denselven naam plagt eene vesting op het Chin. eil. Formosa te voeren.

ZEELANDS HOOFD, Noordpunt van het schiereil. aan de N. W. kust van het Deen. eil. Zeeland.

ZEELE, Nederl. cantons hoofdpl. van Oostvlaand. $3\frac{1}{2}$ uur van Termonde, fabr. van dekens, enz. vlasteelt, met de onderhoorigheden, 8552 inw.

ZEELID ZAINO, zie ZAINO.

ZEELST, Noordbrab. d. arond. Eindhoven, ongeveer 1000 inw.

ZEERIJP, Nederl. d. van Groningen, arond. Appingadam, 400 inw.

ZEEUWEN, zie ZEELAND II.

ZEGGO, Afrik. stad, ten Z. van den Niger, aan den caravanan-weg van Casina naar Asjantee.

ZEGHAMA, Afrik. stad, van Darfur, 20 uur N. van Cobbe.

ZEGVELD, Nederl. d. prov. en arond. Utrecht, ruim 400 inw.

ZEGWAARD, zie ZOETERMEER.

ZEGZEG, Afrik. gewest en pl. ten O. van Agades.

ZEHDEN, Pruis. stadje, in het Brandenb. regtsg. Frankfurt, 1143 inw.

ZEHDENIK, Pruis. stadje, in het Brandenb. regtsg. Potsdam, aan de Havel, nabij het Meklenburgsche, met 1 slot, 1 gieterij van kogels, enz. lakenfabr. enz. scheepsbouw, scheepvaart, 2322 inw.

ZEINGERIGTEN BUNDT, eender drie Bündte van het Zwits. Graauw-bunderl. tusschen Gotteshausbündt, het canton St. Gall. en het Tyrolsche, 14,600 meestal Geref. inw. in 7 hochgerichten, hoofdpl. Mayenfeld.

ZEHREN, Saks. d. kreits van Meissen, aan de Elve, scheepvaart.

ZEIBAN, tot Yemen behoorend Arab. eil. in de Roode zee.

ZEIBO, Westind. pl. in het gewezene Spaan. deel van Hayti.

ZEIDEN, Oostenr. vlek van Zevenbergen, N. W. van Kronstadt, ongeveer 3200 inw.

ZEIDLER, Boh. d. kreits van Leutmeritz, linnenfabr. 1000 inw.

ZEIL, Beij. stadje, Untermainkreis, met 1 slot en 1160 inw. Wurtenh. hoofdpl. van eene staudscheerlijkheid met 9700 inw. Donaukreis.

ZEILA, Afrik. hoofdpl. van Adel,

aan een ondiepen inham der Grooten golf van Arabie, even buiten de Rooden zee, met eenige goede huizen, doch meestal hutten, veel handel; 10° 45' N. Br. 30° 20' O. L.

ZEILERN, Oostenr. vlek van het land Unter der Ens, viertel Oberwienwald, aan den weg van Lünz naar Wenen, met 1 kasteel.

ZEIST, Nederl. d. prov. Utrecht, arond. Amersfoort, zeer aangenaam, met vele hernhutters, en, Hoekwegen medegerekend, ongeveer 1800 inw.

ZEISZKAM, Beij. d. Rheinkreis, 1100 Protest. en andere inw.

ZEITHAYN, Saks. d. kreits van Meissen, met 6 piramiden, ter gedachtenis van een lustkamp.

ZEITUN, Britt. vlek, op het eil. Malha, 4000 inw. zie voorts ISDIN.

ZEITZ, bemuurde Pruis. stad, in het Saks. regts. Merseburg, met eene steenen brug over den Witten Elster; 4 Luth. kerken, 1 gymn. 1 boekerij van 12,000 banden en vele handschriften, in een der 2 sloten, dat *Moritzburg* heet, en door de Hertogen van Saksen-Zeitz bewoond plagt te worden, eene diergaarde in de nabijheid, eenigen koophandel, velerlei kunstvlugt en 7151 inw. In het Anhalt-Bernburgsche heet een lustslot *Klein Zeitz*.

- ZELA, zie ZILEH.

ZELAYA, Nieuw Spaan. stadje, intendantschap Valladolid.

- ZELE, zie ZEELE.

ZELECHOW, Pool. stadje, wai-woodschap Polachie, 1000 inw.

ZELEH, Turk. pl. bassaschap Siwas.

ZELHEM, Nederl. d. 4 uur Z. O. van Zutphen, ruim 2200 inw.

ZELETAWA, zie SCHELETAU.

ZELIM, Rus. d. gouv. Orenburg, aan een eveneensgenoemd riviertje.

ZELL, 3 Oostenr. vlekken van het land Ob der Ens, Muhlviertel, aan den *Zellerbach*, met het slot *Zellhafen*; kreits van Salzburg, aan de *Zellersee*, welken naam een deel der Bodensee voert; Innviertel, met een slot en 130 huizen; 2 vlekken van het Oostenr. land Unter der Ens, viertel Oberwienwald, *über der Trasen* en *ob der Ips* toegenoomd, 160 en 106 huizen; Oostenr. vlek van Tyrol, kreits van Inspruk, in het Zillerthal; aan den Ziller, met eene kleine goudmijn en 850 inw. Bad. stadje, Treisamkreis, katoenfabr. en

de onderhoorigheden medegerekend, 4630 inw. Bad. stadje, *am Harmersbach* toegenoomd, Kinzigkreis, van eene diepe gracht en dubbele muren omgeven, met eene gezondheidsbrod en 1100 inw. Würtemb. vlek, Donaukreis, *unter dem Stichelberg* toegenoomd; Beij. d. Untermainkreis, 959 inw. en meer Beij. pl. Pruis. stadje, in het Nederrijnsche regts. Koblenz, nabij den uitloop van de *Zellerbach* in den Moesel, *im Hamm* toegenoomd, 1920 inw.

ZELLA, zie BLASIENCELLA.

ZELLANG, Oostind. pl. op de W. kust van Celebes; 4° 20' Z. Br.

ZELLE, zie CELLE.

ZELLENBERG, Fr. stadje, dép. Haut-Rhin, arond. Colmar, wijnbouw.

ZELLIK, Zuidbrab. d. nabij Brussel, met 650 inw.

ZELLIN, Pruis. vlek, in het Brandenburg. regts. Frankfurt, op een hoo-gen berg, aan den Oder, 1300 inw.

ZELLINGEN, Beij. d. Untermainkreis, aan den Main, 1650 inw.

ZELLWEILER, Fr. vlek, dép. Bas-Rhin, arond. Schelestat, 1000 inw.

ZELTINGEN, Pruis. d. in het Nederrijnsche regts. Trier, aan den Moesel, met wijnbouw en 1150 inw.

ZELWIA, Rus. stadje, aan eene riv. van denzelfden naam, gouv. Grodno, met 4 kerken, 1 klooster, 1 sterk bezochte jaarmarkt en 1800 meest Joodsche inw.

ZELZAETE, Nederl. d. van Oostvland. arond. Eedloo, 2700 inw.

ZEMANIAH, kleine Ind. stad van Allahabad, op den Zuidoever van den Ganges, nabij Gazypoor.

ZEMINO, Oostenr. stadje van Illyrie, Z. W. van Fiume, 2000 inw.

ZEMONIVO, Oostenr. vlek van Dalmatie, kreits van Zara, waar er Turk. caravanan uit Bosnie plegen te komen handelen.

ZEMPELBERG (*Zemplin*) Westp. stad, regts. Marienwerder, met tweederlei kerken, 1 synag. fabr. handel, 2377 inw. waaronder 1160 Israeliten.

ZEMPLIN, Hung. regts. in het land aan deze zijde van de Theis, den naam van het marktplek *Zemplin*, aan de Bodrogh, met een oud slot en eene Geref. kerk, ontleenend, bergachtig, en den Tokayer wijn voortbrengend, beneyens koren, tabak, hen-

nep en vruchten. De Bodrogi doorsnijdt het gewest, de Theiss. begrenst het aan den Oostkant. Van de 233,000 inw. zijn $\frac{1}{3}$ Protest. hoofdpl. Ujheli.

ZEMPOALA, Nieuw Spaan. d. 6 uur N. O. van Mexico.

ZENEGUANCA, Zuidam. inham in de kust van het Nieuw Granada'sche Santha Martha.

ZENGH, Oostenr. stad, in de Kroat. Militaire grenzen, 14 uur Z. O. van Fiume, aan den voet van een berg, bemuurd, met 1 bergslot, 1 bisschopskerk, 1 scheepvaartsschool, 1 vrije haven, 2800 inw.

ZENGUIA, Turk. d. bassaschap Aleppo, aan de hoofdpl.

ZENIZO, Zuidam. eilandje, aan den mond der Magdalena's riv. tot de prov. Carthagenas behorend.

ZENTLALPAN, Nieuw Spaan. vlek, met 273 inlandsche gezinnen, nabij de stad Mexico.

ZEPITA, zie CEPITA.

ZEPITSCH, Oostenr. d. in den Illyr. kreits Fiume, aan een eveneensgenoemd meer, 1 slot, wijnbouw.

ZEPPEREN, Nederl. d. van Limburg, arond. Hasselt, 1126 inw.

ZEPTAU (Zöptau) Oostenr. vlek in den Morav. kreits Olmutz, waar men veel in ijzer werkt.

ZERBERA, zie CERVERA.

ZERBST, Anhalt-Dessausche stad; die de hoofdpl. van het gewezen vorstendom Anhalt-Zerbst plagt te zijn, bemuurd, met 1 Vorstelijk slot, 2 Luth. kerken, 1 Geref. 1 gymn. 1 appellationsgericht voor de gezamenlijke Anhaltsche en Schwarzburgsche landen, 1 minerale bron, lakenwevers, goud- en zilversmeden, fabr. van aardewerk, van band, enz. bleeken, 7300 inw. Over *Klein Zerbst*, zie ZORBIG.

ZEREL, Rus. d. gouv. Lyfland, op het eil. Oesel, bij Swaverort.

ZEREZUELA, Zuidam. vlek van Nieuw Granada, 3 uur Z. O. van Santa Fé de Bogota.

ZERKEGEM, Nederl. d. van Westvlaand, nabij Brugge, 590 inw.

ZERKOW, Pruis. stadje, regts. Posen, met 1 slot en 662 inw.

ZERNAMAL, zie TSCHERNAMBL.

ZERNOWITZ, Hung. vlek, regts. Bars, aan de Gran, 4000 inw.

ZEROTIN, Boh. hoofdpl. van eene

heerlijkheid der DIETRICHSTEINEN, met gezondheidsbronnen.

ZERUMA, Zuidam. vlek van Nieuw Granada, in Guayaquil, met goudaders, die men thans ongeroerd, laat en 5000 of 6000 inw.

ZES EILANDEN, z. EGMONTS (DE) ZESGEHUCHTEN, Nederl. d. van Noordhraband.

ZESTIEN STEDEN, in het Hung. regts. Zips begrepen, maar onder een afzonderlijk te Iglo gevestigd bestuur verkeerend, distr. met 16 vlekken en 42,500 inw. dat meestal Duitschers van afkomst zijn. De pl. voeren de namen van Iglo, Bela, Deutschendorf, enz.

ZETEL, Oldenb. kerspel, kreits van Neuenburg, met eene welbezochte markt en 5500 inw.

ZETRUD-LUMAI, Zuidbrab. dorp, arond. Leuven, nabij Tienen, met Autgaerde te zamen 1325 inw.

ZETTIN, Oostenr. hoofdpl. van een Kroatisch distr. dat in 1791 door de Turken afgestaan werd.

ZETWING, Boh. vlek, kreits van Budweis, nabij het Oostenrijksche.

ZEULEN (Zeuln) Beij. vlek, Mainkreits, aan de Rodach, 800 inw.

ZEULENRODA, Duitsche stad, in het land der Vorsten van Reuss, bemuurd, met fabr. van kousen, hoeden, katoenen, uurwerken, enz. 484 huizen, van welke en de publieke gebouwen er bij herhaling veel afbrandde.

ZEUTERN, Bad. d. Murgkreis, 2 kerken, ruim 1200 inw.

ZEVACO, eilandje, in de Stille zee, aan de kust van het Zuidam. Veragua; 8° N. Br. 86° 38' W. L.

ZEVECOTE, Nederl. d. van Westvlaand, arond. Brugge, 575 inw.

ZEVEN EILANDEN, Oostind. groep van kleine eilandjes aan de Noordkust van Banca; 10° 10' Z. Br. eilandjes aan Sumatra's Westkust,evens Padang; eilandjes, die tot de Carolinas van Noordeijk. Polynesie behooren, nabij de Negen en twintig eil. Rus. eilandjes aan Laplands Noordkust, anders *Semi-Ostrova*; zie voorts SEPT ILES en SEVEN ISLANDS.

ZEVEN GEBROEDERS KEYS, eilandjes in de Westind. zee, met Blanca ten N. van Margarita gelegen.

ZEVEN JAGERS (DE) zie FLANNANS.

ZEVEN ZUSTERS (DE) eilanden-groep, boven het N. O. uiteinde van Spitsbergen, nader aan de Noordpool dan enig ander ontdekt land.

ZEVENAAR, Nederl. cantons hoofdpl. van Gelderl. arond. Arnhem; ongeveer 1000 inw. *Oud Zevenaar* in de nabijheid heeft 1300.

ZEVENBERGEN, Oostenr. grootvorstendom, ten W. en N. door Hongarijen, en ten O. en Z. door Moldavië en Walachie, begrensd, zijnen hovenstaanden naam van dien der hoofdpl. waarover zie **HERMANSTADT**, ontleend, en door de Hung. *Transsylvania* genoemd, om dat het voornamelijk bij de landen over de Theiss, die zij uit hoofde van derzelver boschrijkheid *Sylvania* noemden, gelegen was. Het vormt eene afwisseling van hooge bergen en wijde dalen, welke laatste wel bewaterd worden, en deels niet onvruchtbaar zijn. Het Karpatische gebergte loopt halve maanswijze som het land heen, en spreidt vele takken door hetzelfde. Op de bergen is de lucht er veelal ruw, in de valleijen gematigd, en wellicht veranderlijk, maar toch niet ongezonder. Vele bergen zijn er met hout en vele andere met wijnbergen bezet. Zij bevatten velelei metalen en verdere delfstoffen, doch gering is er de mijnarbeid; uitgezonderd aan de zoutwerken, die er zeer menigvuldig zijn. Minerale wateren bevat het land vele, en het is op menige plaats voor allerlei Europisch koren geschikt. Men houdt er voorts aardakkers, aardappelen, tuin- en peultuichten, vlas, hennep, tabak, papaver, saffraan, rhabarber, enz. Vrucltboomen zijn er voornamelijk even talrijk, als wijngaarden. De bouw en teelt van dit alles wordt er intusschen voornamelijk slechts in het *Saksenland* gedreven, wat, even als het *Hungaren* en *Szeklerland*, een derde deel van het *Burgerlijke Zevenbergen* uitmaakt, en evenwel hetwelk er in het grootvorstendom een *Militaire grensland* begrepen is, dat zich deels langs de Oostergrenzen uitstrekt, deels tusschen het Burgerlijk hoofddeel des lands in loopt, en op 145,000 inw. geschat wordt. Dezen vormen 2 Hozaren-regimenten en 2 Infanterie-regimenten van Szeklers, benevens 2 regimenten ten voete, die uit Walachiers zamengesteld zijn.

Want, toen de Turken in het eigenlijke land der Walachiers vielen, weeten er velen van hen zoo talrijk naar elders ook naar Zevenbergen, waar zij vervolgens de meerderheid der bevolking uitmaakten, doch even als de derwaarts ook verhuisde Bulgariers, Serviers en Zigeuners, in de slaagte gehouden worden, en het land voor de Saksen, Szeklers en Hung. bebouwen, of de beide laatste volksoorten, in de veeveelt, welke derzelven voornaamste bedrijf uitmaakt, ten dienste staan. De Zevenb. Walachiers en Bulgariers behooren tot de Grieksche kerk, van welke men in het Burgerlijke Zevenbergen 16,000 aanhangers telt. De meeste Serviers behooren er, zoo als vele Saksen, tot de Geresen welke, getal men er op 190,000 begroot, terwyl men er 168,000 Luth. 54,000 Roomschgez. 45,000 uit Polen derwaarts verhuisde Unitarissen, en na genoeg 2000 Joden, telt. Dezen hebben er benevens eenige Armeniers en Grieken, bijna al den handel in. De Zigeuners verrigten veelal soortgelijke diensten, als de Walachiers. Terwijl nu, het Zevenb. Militaire grensland op soortgelijke eene wijze, als de overige Oostenn. landen van dien aard, beheerd wordt, is het Zevenb. Hungarenland in soortgelijke regtsverdeeld, als Hungarijen; en de 2 andere vermelde deelen zijn het in dusgenoemde Stuhlen. Dit deze onderdeelen vormt er zich eene Ständenvergadering, welke veel inszake op het hooft bewind heeft, dat van wegens de Oostenr. Kroon door een Gouverneur en 12 raden gevoerd wordt. Nevens de gezegde grenstroepen levte Zevenbergen nog 2 regimenten te voet en 2 te paarde, en men schat de Staatsinkomsten op ongeveer 5 miljoen guldens, die van tollen, zout, enz. komen.

ZEVENBERGEN, Noordbrab. cantons hoofdpl. arond. Breda; voornamelijk hoofdpl. van teende aan het Huis van Oranje voebehoorende heerlijkheid, na genoeg 3700 inw.

ZEVENHOVEN, Zuidholl. d. m. l. den in drobgpakketen, N. van Aarlanderveen, ruim 700 inw.

ZEVENHUIZEN, Zuidholl. dorp, arond. Rotterdam; tusschen de Botte en een grooten plas, 1100 inw.

ZEVENWOLDEN, een der 5 ge-

wezen: hoofddeelen van de Nederl. prov. Vriesl. venig; ofszondig, en met hout bezet, waarvan het zijne naam ontleent; terwijl het om zijne voor die van alle omliggende landen gegravene turf, in het wapen der prov. door zeven turven aangeduid wordt.

ZEVEREN, Nederl. Nd. van Oostvlaand. grond. Gend. 679 inw.

ZEYCO DELLA TORRE, Spaan. veld van Valencia 50 to 100000.

ZEYIO, Ven. Lombd. veld, deleg. Verona, nat. de Adige, 2600 inw.

ZEYRING (*Oberzayring*), Oostenr. veld, in den Stichtskreis, kreits Juckenburg, met 1 slot, 10000 inw.

ZEYST, zie ZEIST.

ZHE-HOL (*Zhe-ho*), zomervanblijf des Chin. Keizers, een dagreis N. van den grooten muur, tusschen bergen, waarvan sommigen 15,000 voet hoog zijn; met heerlijke tuinen, huizen voor de rijks grooten en ellendige Tartarsche hutten. Men verlustigt zich hier veel met de jagt.

ZIA, zie MORTED.

ZIA-SJAN, Chin. veld van Corea.

ZIAK, Boh. d. Kreits van Czeslau, met eene fabri. van stikken van runtekappen, zie voorts **SLAK**.

ZIBELLE, Pruis. veld, in het Siles. regtsd. Liegnitz, in den *Ober-Mittelen-Nieder-Zibelle* bestaande.

ZICAVO, Fr. veld van Corsica, in den Ajaccio veld.

ZICHLIN, Pook stadje, waiwood-schap Masovie, 743 inw.

ZIDEN, zie GEDAN.

ZIEBELHAUSEN, Bad. d. Neckar-kreis, aan den Neckar, nabij Heideberg, kunstvljt, scheepvaart, 965 inw.

ZIEGENHAIN, Keurhess. prov. met 28,000 inw. Geref. inw. en eene hoofdpk. die eveneens gendend en eenigzins versterkt is. Zij heeft een kasteel, dat de Hess. Archiven bevat, en 100 inw.

ZIEGENHALS, Pruis. stadje, in het Siles. regtsd. Oppeln, in den rederij, veld van handel, 1000 inw.

ZIEGENORTH, Pruis. d. in het Pommerische regtsd. Stettin, aan den mond van den Oder, koopvaardij, ruim 800 inw.

ZIEGENRUCK, Pruis. veld, in een kreits in het Erfurtsche, 1600 inw.

ZIEMENZIG, Pruis. keijst. stad in het Brandenb. regtsd. Frankfurt, be-

maurd.; fabri. van lak en linnen, kousen, handschoenen, schoenen, enz. na. genoege 3200 inw.

ZIEMERSHAUSEN, Bej. veld, Re-zakreis, 1500 inw.

ZIENWALD (*Zinnwald*) Saks. veld, kreits van Meissen, met uitgewekene Bohemers en timmeren.

ZIERENBERG, Keurhess. stadje, in Niederhessen, bemurd, 1000 inw.

ZIERIKZEE, Nederl. hoofdpk. van een parond van Zeeland; dat de Zeeuwsche eil. boosten Schelde omvat, en 32000 inw. heeft, op het eil. Schouwen, met een poort aan de Oosterschelde, van uitkomende haven, scheepvaart, vangst van zeevisch en loesters, handel daarin en in meekrap, koren, en zee en natuurkundig college, en meer andere wetenschappelijke of liefdadige instellingen, met een groot, logaty en 6300 inw.

ZIESAR (*Ziegar*), Pruis. stadje, in het Saks. regtsd. Magdenburg, aan een drooggemakt meer, met 1 slot, eenige fabri. en 1760 inw.

ZIEZAR, Spaan. hoofdpk. van een Partido in Murcia.

ZIGEUNERS noemt men in Duitschl. een bijzonder menschenglag, dat in Aziatisch en Europeisch Turkije, Walachie, Moldavie, Zerenbergen en de verdere Oostenrijksche landen, en nog meer andere deelen van Europa, rondwerft, voort zoo veel men het niet zoo als in Duitschl. en Frankrijk genoopt heeft, om zich op vaste woonplaatsen neder te zetten. Hier te lande noemt men hetzelve *Heiden*, in Engeland, met toespeling op deszelfs gewaand, Egyptischen oorsprong, *Gipsies*, in Frankrijk *Bohemiens*, in Spanje *Gitanos*, onder de Grieken *Athinganos*, en in Syrie *Djanganen*; en het is zoo klaarlijk, dat de Zinganen, of Itchinganen, die voor TIMUR, zo's geweld maande moerassen aan de monden van den Scind, of Indus, weken, verwant, dat het gewisselijk tot de ook alvorens door de Brabruken vervolgde vleeschetende klasse van Indianen behoort. De Zigeuners valgen zelfs van geta bedorven vleesch, weggevoerpen: zo'te visch en meer onreine dingen, en zindelijkheid is bij hen genoegezaam onbekend. De mans ver-nigten loondiensten in smederijen, enz.

of generen zich met het bespelen van eenig instrument, het zingen van liedjes, bedelarij, of nog ergere slechtheden. De vrouwen geven zich veelal voor waarzegsters uit. Allen gelaten zich aan de godsdienstleer des lands, waar zij zich onthouden, toegedaan te zijn, ofschoon zij daarvan veelal geen het minste denkbeeld hebben; en er heerscht in het karakter van dit volkje doorgaans eene laagheid, welke schijnt te bewijzen, dat het reeds sinds onheugelijke tijden veel ellende heeft verduurd.

ZIJPE, ingedijkte polder, aan Noordhollands buitenkust, tusschen Alkmaar en de Helder, in 1799 vermaard geworden, met de dd. Noord- en Zuid-Zijpe, eene uitnemende schapenteelt en 2600 inw.

ZILAH (Zillenmarkt) Oostenr. vlek, in het Zevenbergische Hongarenland, regts. Middel-Szolnok, 2 kerken, 1 Geref. gymn. wijnbouw.

ZILEH, Turk. stad, bassaschap Siwas, ook Zela.

ZILLE, Turk. havenpl. van Anadolu, op den Noordoever der Golf van Scala Nova.

ZILLEBEKE, Nederl. d. van West-vaaland, nabij Yperen, 1251 inw.

ZILLY, zie CILLEY.

ZILVERPUTTEN, z. DOGGERSB.

ZILVOLDE, Nederl. d. van Gelderl. arond. Zutphen, 1000 inw.

ZIMAPAN, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Mexico, met 820 inlandsche gezinnen en 200 van kreolen en mistyzen, 20° 45' N. Br.

ZIMATLAN, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Oaxaca, nabij de hoofdpl. 600 inlandsche gezinnen.

ZIMBAO, Afrik. verblijf van den Quiteve van Monomotapa, 15 dagreizen W. van Sofala.

ZINNI, Zuidam. riv. van Nieuw Granada, die Noordwaarts aan loopt, uit de prov. Carthagera op 9° 26' N. Br. in zee valt, en een d. van haren naam aan zich heeft. De omstreken zijn zeer vruchtbaar en voorzien Carthagera van levensmiddelen.

ZIMITI, Zuidam. vlek van Nieuw Granada, prov. Carthagera, aan een meer, 7° 42' N. Br.

ZINDINSKAIA, Rus. fort, gouv. Irkusk, 25 uur ten Z. van Selenginsk.

ZINGANEN, zie ZIGEUNERS.

ZINGIS, krijgszuchtig Afrik. volk

van Monomotapa, waardoor Zanguebar, aan den eenen kant, en Congo aan den anderen, vaak bestookt worden.

ZINGST, Pruis. eilandje, met eenige dd. aan de kust van het Pommerische regts. Straalsund, nevens het schiereil. Darß; 54° 28' N. Br. 2° 56' O. L.

ZINJAN, Perz. hoofdpl. van een distr. in het N. van Irak Adsjemi.

ZINKOW, Rus. stadje, gouv. Pododolie, 11 uur N. van Kamintec, 1790 meest Joodsche inw. Rus. kreitsstad, gouv. Pultawa, N. van de hoofdpl.

ZINNA, Pruis. stadje, in het Brandenburg. regts. Potsdam, fabr. van katoenen, wollen stoffen, linnen en leder, 1170 inw.

ZINNWALD, zie ZIENWALD.

ZINSWEILER, Fr. d. dep. Bas-Rhin, arond. Weissenburg, aan het riviertje Zinsel.

ZINTEN, Oostpruis. stadje, regts. Koningsberg, met eenig fabriekwezen, smedergien en 1740 inw.

ZINTO, Zuidam. riv. van Nieuw Granada, uit Santa Martha op 11° 17' N. Br. in zee uitlopende.

ZIPAQUIRA, Zuidam. vlek van Nieuw Granada, N. N. O. van Santa Fe de Bogota, met 800 gezinnen.

ZIPPELZERBST, zie ZORBIG.

ZIPPLINGEN, Würtemb. d. der Oettingens, Jaxtkreis, 950 inw.

ZIPS (Seves) Hong. regts. van het land aan deze zijde van den Theiss, in het Karpatisch gebergte, met ijzer- en kopermijnen, fabr. van koper- en ijzerwerk en linnen. Men bouwt er gerst, erwten en vlas. Men kweekt er oost. De hoofdpl. is Leutschau. Er zijn vele Duitschers onder de 152,000 inw. zoo wel als onder die van het tot dit regts. behoorend, maar afzonderlijk bestuurde, distr. waarover zie ZESTIENSTEDEN.

ZIRKNITZ, zie CZIRKNITZ.

ZIRL, Oostenr. d. van Tyrol, 2 uur W. van Innspruk, met eene kunstige steenen brug over de Inn.

ZIRLAU, Pruis. d. in het Siles. regts. Breslau, 1 slot, 889 inw.

ZIRONA, Oostehr. eil. in den Dalmat. kreits Spalatro.

ZISARGA, zie SISARGA.

ZISARGA, zie SISARGA.

ZISKA, Pruis. kolonie van Boh. uitgewekenen, in het Siles. regts. Breslau, fabr. van baai en katoenen.

ZITAQUARO, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Valladolid, 115 inlandsche gezinnen en 150 andere.

ZITARA, Zuidam, hoofdpl. van een distr. van Nieuw Granada, prov. Choco, 70 uur N. van Popayan.

ZITTA, Turk. stadje, in het bassaschap Merasch.

ZITTAU, Saks. stad, in de Lausnitz, met dubbele muren en grachten, schoone straten en pleinen, 8 kerken, 1 sociëteitshuis, fabr. van wollen stoffen, katoenen, papier, linnen, leder, enz. verwerpen en bleekkerijen, veel handel in het linnen der omstreken, in garen, laken, enz. 1 industrijschool, 1 teekenschool, 1 kweekschool voor onderwijzers, 1 verzameling van penningen en naturalia, 1 boekery van 9000 banden en ongeveer 7200 inw.

ZITZENHAUSEN, Bad. d. Seckreis, ijzermijnen, chitsfabr. 860 inw.

ZIZELITZ, Boh. d. 14 uur O. van Praag, 800 inw.

ZISERS, Zwits. d. van Graauw-bunderl. 800 inw.

ZJE-HOL, zie ZHE-HOL.

ZLACZEW, Pool. d. waiwoodschap Kalisch, lakenfabr. 800 inw.

ZLEB, Boh. d. kreits van Czaslau, 1 slot, katoenfabr.

ZLIN, Morav. stadje, kreits van Hradisch, met 1 slot, 1000 inw.

ZLOCZOW, Oostenr. hoofdpl. van een Galizischen kreits met 212,000 tusschen meeren en wouden, met een oud slot, drierlei kerken, fabr. van zeildoek, 6168 inw. 49° 45' N. Br.

ZLOTOWO, zie FLATOW.

ZLUCZEWO, Pool. stadje, waiwoodschap Kalisch, 700 inw.

ZMYGLOD, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Jaslo, linnenrederij, handel in garen en wijn.

ZNAYM, Oostenr. kreits van Moravie, bergachtig, doch niet onvruchtbaar, met bouw van meekrap, en veel wijn, veel schapenteelt, en handel in wol, welke voornamelijk door Joden gedreven wordt, 159,000 inw.

ZNAYM, hoofdpl. van den eveneensgenoemden kreits, op een berg, aan de Theya, bemuurd, met 1 oud kasteel, dat thans een militair hospitaal bevat, 1 gymn. 1 collegie, eene wel-bebouwde markt, lakenweverij, 1 groote tabakslabr. en 5000 inw.

ZNIN (*Schnin*), Pruis. stadje, in

het Posensche regtsq. Bromberg, aan 2 meeren, fabr. 1165 inw.

ZOAR, zie SOOR.

ZOBTEN, Pruis. stadje, in het Siles. regtsq. Breslau, 1250 inw.

ZOBING, Oostenr. vlek, land Ooter der Ens, viertel Obermānhartsberg; Würtemb. vlek, Jaxtkreis, aan de bron der Jaxt, 713 inw.

ZOBLITZ, Saks. stadje, in het Erzgebirge, met veel kuns-vlijt, groeven van slangensteen, 900 inw.

ZOCONUSCO, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Valladolid, 295 inlandsche gezinnen.

ZODIN, Rus. stadje, goov. Minsk, 10 uur O. N. O. van de hoofdpl.

ZOELEN, Nederl. d. met 700 inw. in het Geld. arond. Thiel, waar een *Zoetmond* 400 inw. heeft.

ZOERLE PARWYS (*Salre Perwys*) Nederl. d. van Antwerpen, arond. Turnhout, bij Westerloo.

ZOEST, Nederl. d. van Utrecht, arond. Amersfoort, wegens deszelfs knollen bekend, 1500 inw. In de nabijheid ligt het schoone domein *Zoestdijk*, door den Prins van Oranje als eergeschenk ontvangen, en van tijd tot tijd bewoond.

ZOETENDAALS VALLEI, Afrik. distr. van het Kaapland, aan de Struisbaai palend.

ZOETERMEER, Zuidholl. d. arond. 's Gravenhage, aan *Zegwaard* vastgeboüwd. Aan beider scheiding staat de schoone Geref. kerk van beide pl. *Zegwaard* bevat een fraai lusthuis, eene Remonstr. kerk en 1100 inw. *Zoetermeer* eene Roomschegez. kerk en 800 inw. vergelijk **ZWET**.

ZOETERWOUDE, Zuidholl. d. een weinig Z. van Leyden, en aan weerskanten van de stad langs den Zuideoever van den Rijn uitgestrekt. De grond van een deel der stad zelve behoorde voormaals tot het d. dat thans wederkeurig eene heerlijkheid van de stad is en 1800 inw. heeft.

ZOFINGEN (*Zopfingen*) hoofdpl. van een distr. in het Zwits. canton Aargau, met eene bockerij en verzameling van munten, een raadhuis, dat eene kunstverzameling bevat, velerlei fabr. 1650 inw.

ZOGNO, Ven. Lomb. hoofdpl. van een distr. deleg. Bergamo.

ZOL ENGERS, zie **ENGERS**.

ZOLDER, Nederl. d. van Limburg,

arond. Hasselt, ongeveer 2000 inw.
ZOLKIEW, Oostenr. hooftpl. van een Galizischen kreits, met 197,000 inw. 4 uur N. van Lemberg, met 1 slot, 1 militair hospitaal, lakenweverij, en 2166 inw.

ZOLLIKON, Zwits. d. aan de O. zijde van het Züricher meer.

ZOLODONOSKA, Rus. stadje, gouv. Pultawa, aan den Dnieper.

ZOLOTNIA, Rus. d. gouv. Cherson, aan den Dnieper, scheepvaart.

ZOLOTUHKINO, Rus. d. gouv. Jaroslaw, met veel markthandel.

ZOLYNIA, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Rzeszow, 1500 inw.

ZOMBINO; zie **CIMARO AL GIAMOUR**.

ZOMBOR (*Sombor*) Hung. vlek, regtsg. Bacs, met 1 Roomschegez. kerk, 1 Grieksche, maar voorts meestal hutten, handel in vee, koren en verdere voortbrengselen van de omstreken, 15,000 inw. 46° 45' N. Br. Hung. pl. in het W. des lands, nabij Tokay.

ZON, Noordbrab. d. N. van Eindhoven, 1100 inw.

ZONCHIO, Turk. pl. van Morah, aan eene golf van haren naam.

ZONDAGS EILAND; zie **RAOUL**.

ZONHOVEN, Nederl. d. van Limburg, arond. Hasselt, 2600 inw.

ZONNEBEKE, Nederl. d. van Westvlaand, arond. Yperen, 1960 inw.

ZONNEGEM, Nederl. d. van Oostvlaand, arond. Oudenarden, 331 inw.

ZONS (*Sons*) Pruis. stadje, in het Klevebergsche regtsg. Düsseldorf, aan den Rijn, met 1 slot, 1 tolhuis, scheepvaart, visscherij, 1650 inw.

ZOPFINGEN, zie **ZOFINGEN**.

ZORBIG, Pruis. stadje, in het Saks. regts. Merseburg, 4 uur N. O. van Halle, met 1 slot, tabaksfabr. land- en tuinbouw, 2153 inw. Ook *Klein Zerbst* en *Zippelzerbst*.

ZORGE, Brunsw. d. nabij Walckenried, aan de *Zorge*, 990 inw.

ZORNDORF (*Zarand-falva*) Hung. vlek, regtsg. Wieselburg, tweederlei kerken, 1000 huizen, veel bijenteelt. Een ander *Zorndorf*, of *Zarendorf*, in de Pruis. prov. Brandenburg, 2 uur N. ten O. van Cüstrin, werd den 26 en 27 August. 1758 vermaard.

ZORRICA, Brit. vlek, op de Zuidkust van het eil. Maltha, 3460 inw.

ZOSSEN, Pruis. stadje, in het Brandenb. regtsg. Potsdam, van gracht-

ten en palissaden omgeven, 1 slot, linnenweverij, 1367 inw. Oostenr. d. in den Moravischen kreits Troppau, linnenreederij, bleekerij van linnen en garen.

ZOTTANCE, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Zolkiew, met tweederlei kerken en 2100 inw.

ZOU-WAN, Afrik. vlek van Tunis, 12 uur Z. W. van de hoofdst. uit welke men daarheen vele linnens en mutsen zendt, om gebleekt of geverfd te worden.

ZOUR EL HAMMAN (*Duiveneiland*) Afrik. eilandje, aan de kust van Algiers: 36° 26' N. Br. 7° 44' O. L.

ZOUTEILAND, Westind. eilandje, aan de Z. W. zijde van Virgin Gorda.

ZOUTELANDE, Nederl. d. van Zeeland, op de Z. O. kust van Walcheren.

ZOUTHAVEN heeten 2 pl. op de Noordkust van het Brit. eil. Maltha. Zij worden *Oude* en *Nieuwe* toegeenoemd.

ZOUTLEEUW, zie **LEAU**.

ZOYALTEPEC, Nieuw Spaan. vlek, intendantschap Oaxaca, met 600 inlandsche gezinnen.

ZRIN, versterkte Oostenr. pl. der Kroatische Militaire grenzen, 14 uur O. Z. O. van Karlstadt, in het *Zrin-nerfeld*.

ZSAMBEK, Hung. vlek, regtsg. Pesth, met Duitsche inw.

ZSAMBOLY (*Hatzfeld*) Hung. vlek, regtsg. Torontal, Duitsche inw.

ZSCHOPPAU (*Tschoppau*) Saks. stad, in het Erzgebirge, aan eene riv. van denzelfden naam, met een jagtslot, 2 kerken, veel kunstvljt, vlasbouw, 4000 inw.

ZSCHORLAU, Saks. d. in het Erzgebirge, smederijen, enz. 140 huizen.

ZUANE (**KAAP ST.**) Turk. voorgebergte, op de Noordkust van Candia.

ZUBERECZ, Hung. d. regtsg. Arva, linnenhandel, 949 inw.

ZUBIENA, Sard. vlek van Piemont, prov. Biella, 5000 inw.

ZUBSUCH, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Sandec, 2200 inw.

ZUCCARELLO, Sard. vlek, in het Westerdeel van het Genueesche, met een versterkt slot en 1450 inw.

ZUCKMANTEL, Oostenr. stad in den Moravischen kreits Troppau, den bisschop van Breslau toebehoorende, met een wonderbeeld, fabr. van katoenen, linnens, en rosoglio, handel

N n n

in garen en wijn, ongeveer 2000 inw.
ZUDNOW, Rus. stad, van Podolie, met 5330 inw.

ZUERA, Spaan. vlek van Arragon, aan den Gallego, 1300 inw.

ZUEROS, Spaan. vlek van Cordova, 9 uur van de hoofdpl. 2000 inw.

ZUFFERABAD, Ind. stad van Alahabad, met 20,000 inw. 25° 49' N. Br. 77° 36' O. L. en meer Ind. pl.

ZUG, het kleinste van alle Zwits. cantons, tusschen die van Zurich, Schweiz, Lucern en Aargau, begrepen, bergachtig, maar nogtans koren, benevens wijn en ooft, opleverend, met 14,500 Roomschgez. inw. en eene Democratische Staatsgesteldheid. De hoofdpl. *Zug* ligt aan een sterk bevaan meer van deszelfs naam, is bemuurd, en heeft 2 kerken. 1 klooster, 1 gymn. 1 tuighuis, visscherij, eenig fabriekwezen, markthandel en ongeveer 2500 inw.

ZUIDAMERIKA, hoofddeel van Amerika, ten Z. van Westind. en Noordam. van deze 2 hoofddeelen door de Westind. zee, en eene bij **NOORDAMERIKA** vermelde lijn gescheiden, ten gevolge van de omwentelingen, waarover zie **BUENOS AYRES**, enz. in het Supplement, nog slechts voor een klein gedeelte aan de mogendheden, welke Art. **AMERIKA** vermeldt, toebehoorend, en voorts in dat art. en die van **NIEUW GRANADA**, **PERU**, enz. beschreven.

ZUIDBEVELAND (*land van Goes*) het grootste en aangenaamste der eil. van de Nederl. prov. Zeeland, ten O. van Walcheren en ten Z. van Tholen en *Noordbeveland*; welk laatste, in 1532 geheel overstroemd, en vervolgens wederom droog gemaakt, eil. met Kortgene, Kats, Wissekerke en Kolijnsplaat, door het *Zuidvliet* van het nog min belangrijke, en thans met Zuidbeveland vereenigde, Wolfersdijk gescheiden wordt. In denzelfden jare verging genoegzaam ook het Oostelijk deel van Zuidbeveland en *Oostbeveland*, dat thans door eene baak aangewezen wordt. Het gene er toen van Zuidbeveland overbleef, leed vervolgens meermalen, en bijzonderlijk in 1808, van het geweld des waters. De landbouw verschaft er intusschen heerlijke voortbrengselen, en het land heeft veel houtgewas en boomgaarden: hoofdpl. *Goes*.

ZUIDERABAND, Nederl. prov. het Walsche en verder Zuidelijkste deel van het voormalig hertogdom Brabant bevattend, welks overige deelen in de verder ten N. gelegene prov. Antwerpen en Noordbrabant begrepen zijn. Ten O. grenst Zuidbrabant aan Limburg en Luik, ten Z. aan Henegouwen, ten W. aan Opstvlaanderen. Het land is vrij hoog, maar nogtans veelal vlak of zachtjes golvend, van houtgewas niet onthloot en vruchtbaar. Het wordt van Senne, Dyle, Demer en meer andere kleine riv. en kanalen doorsneden, en uitnemend bebouwd. Men vindt er koren, vlas, hennep, koolzaad, hop, peulvruchten, enz. De veeteelt is er niet onaanzienlijk en men drijft er niet slechts in de voornaamste steden, maar ook ten platten lande, veel kunstvlucht bij den landarbeid. Bijzonderlijk is het vrouwvolk er zeer nijver, en men leeft er doorgaans in eene tamelijke welgesteldheid en genoegelijk, bij het genot van 's lands uitnemende voortbrengselen, en het voortreffelijke bier, dat er den gewonen drank uitmaakt, en waarvan er veel, benevens kornbrandewijn, olie, linnens, kanten, katoenen, en de verdere voortbrengselen der fabr. waar over zie **BRUSSEL**, enz. uitgevoerd wordt. De 414,000 inw. zijn genoegzaam alle Roomschgez. hangen in het kerkelijke van Mechelen af, en in het geregtelijke van het Brusselsche hooftgerechtshof. De arond. zijn Brussel, Leuven en Nivelles, welk laatste Walsch Brabant bevat.

ZUIDBROEK, Nederl. d. van Groningen, arond. Winschoten, 1500 inw.

ZUIDCAROLINA, Noordam. staat, aan Noordcarolina, Georgia en den ocean grenzend, meestal vlak van grond, in het N. W. bergachtig, hier en daar moerassig, en nog meereendeels met hout bezet, aan den zeekant zandig en dor, elders meestal vruchtbaar. Tusschen de kust en eene keten van zandige eilandjes, die langs dezelve henen loopt, is er een veilige doortogt voor kustvaarders; maar goede havens heeft het land weinige. De Savannah scheidt hetzelfde van Georgia, en het wordt voorts door de Santee, Pedee, enz. bewaterd. Landwaarts in is het er gezonder, dan aan den zeekant, maar

de lucht is er over het geheel veranderlijk. Nogtans gedijen er de vruchten van warme landen, en men vindt er rijst, koren, boomwol, tabak, indigo, china's appels en oost. Men drijft er veel veeteelt, visscherij en jagt, maar weinig kunstvlijt. Uitgevoerd wordt er, behalve veel van het opgenoemde, ook vleesch, rundvee, varkens, enz. De uitvoer bedroeg er, in 1807, 11 miljoen Doll. de bevolking was, in 1810, ruim 415,000 hoofden sterk, waaronder 4554 vrijen van de kleur en 196,365 Neger-slaven, die er de menigvuldige plantadien bewerken. De militie bedroeg er 40,000 man. Godsdienstige gezindheden vindt men er velerlei. Het bewind is er tusschen eene Kamer van afgevaardigden en een Senaat verdeeld, welke laatste eenen voor 2 jaren gekozenen Gouverneur aan het hoofd heeft. Voor de wetenschappen vindt men er collegien te Columbia en elders; hoofdpl. Charlestown.

ZUIDER EIL. zie ZWAVEL EIL.

ZUIDER. GROOTE OCEAAN en ZUIDER OCEAAN (GROOTE) zie AARDE.

ZUIDER IJSZEE noemt men het water ten Z. van den Grooten Zuider Ocean, door ook rondgezeild en alom. met ijs bezet gevonden, dat er een veel grooteren klomp vormt, dan de Noorder IJszee bevat; ten gevolge, waarvan het Zuider halfond der aarde het Noorder in koude te boven gaat; ofschoon er hiertoe nog meer andere oorzaken medewerken.

ZUIDER THULE, zie SANDWICH LAND.

ZUIDER ZEE, inham van de N. zee, die tusschen de Nederl. prov. Holland, en Vriesl. in loopt, en een groot deel van Gelderl. en Overijssel aan den buitenkant bespoelt. Zij ontstond uit het Aalmeer, dat de Vecht in haren loop naar het Marsdiep reeds vroegtijdig een weinig ten N. van Muiden vormde, en waarmee de Noordzee, door het gezegde diep en het Vlie inbrekende, meer en meer gemeenschap erlangde. Daaronder ging het land van Staveren, dat zich ver ten Z. van de stad naar den kant van Westvriesl. plagt uit te strekken, meer en meer verloren. Den naam van *Zuiderzee*, gaf men aan den inham zekerlijk het eerste in dat

Vriesl. dat hem ten Z. van zich heeft, Eene kromming van zijne kust gaf den naam aan het Westvriesche Hoorn, en die kromming was oulings denkelijk veel grooter, daar het Enkhuizer zand en de Houtrib zekerlijk, even als het Urk, overblijfselen van weggespoeld land zijn. Uit eene andere kromming, die den naam van *Pampus* voert, drong het door Oostewinden opgezette water meer en meer door, om het IJ en Wijkmeer te vormen. Aan de volkrijkheid van Amsterdam en Zaandam hebben de takken der Zuiderzee omstreeks die steden hunne uitnemende platvischte danken. In andere deelen van die zee vangt men kleinen haring, enz. Behalve een uitgekomen werkje van zekeren swarts over die zee, enz. wacht men een ander veel grondiger van den Ridder SCHELTEMA.

ZUIDGEORGIE (*Nieuw Georgie*) zeer bar land in den Grooten Zuider oceaan, met hooge bergen, welker toppen vol ijs zijn. De valleijen zijn er eeuwig vol sneeuw. Plantgewas en landdieren vindt men er weinig. Over de ligging zie SANDWICH BAAI.

ZUIDHOLLAND, Zuiderdeel der Nederl. prov. Holland, door Noordholland, Utrecht, Gelderl. Noordbrabant en Zeeland begrensd, eigene Staten en Gedeputeerde Staten en een eigenen Gouverneur in de hoofstpl. 's Gravenhage hebbend, aan den zeekant door duinen gedekt, en langs Merwede, Lek en IJssel, de Maasmonden, het Hollands diep, en verdere wateren, die aan 'slands' Zuidkant verscheidene eil. vormen, door hooge, kostbare, en nogtans vaak bezwijkende, dijken. Tot de Zuidholl. binnenwateren behoort de Westelijkste Rijntak van PTOLOMAEUS, een deel van het Haarlemmermeer, de Leydsche en Brasser-meeren; de plassen van Zevenhuizen, Nieuwerkerk, enz. de Gouwe, Rotte, Schie, Vliet, enz. Dit alles verschaft aan het land eene goede onderlinge gemeenschap te water. Er worden in hetzelfde voorts meer en meer straatwegen aangelegd, die nevens andere wegen veelal fraai beplant zijn. De lusthuizen, en schoone weiden en bouwlanden, welke vele van deze wegen bezoomen, deden menigen vreemdeling, die zo bereed, Zuidholland als een grooten

tuin beschouwen; ofschoon menig oord er een min gunstig voorkomen heeft. De directie van den waterstaat is er te veel gesnipperd. Die van Rijnland heeft bij de Katwïksche uitwatering veel gewonnen. De Zuidhollandsche veenlanden, welke meestal uitgeput zijn, worden meer en meer door vruchtbare droogmakerijen vervangen; en landbouw en veeteelt zijn er voorname bestaansmiddelen. Men drijft er voorts veel tuinbouw, voornamelijk ten behoeve der volkrijke steden, visscherij, en met name ook haringvangst, binnenlandsche en verdere koopvaardij, eenen wijd uitgestreken koophandel, bijzonderlijk te Rotterdam, en hier, en te Dordrecht en Schiedam, een aanzienlijk fabriekwezen; van welk laatste en markt-handel de binnensteden genoegzaam enkel bestaan, uitgezonderd heigene er aldaar van landerijen, andere vastigheden, binnenlandsche en andere fondsen, assurantien, enz. inkomt. De gelden, die de buitenlandsche fondsen, koophandel en uitvoer der voortbrengselen van eenige fabr. visscherij, veeteelt en tuinbouw, in het land brengen, houden de balans tegen den invoer van vreemde goederen staande. Onder de godsdienstige gezindheden is die der Geref. er de talrijkste; maar Zuidholl. telt onder zijne 389,600 inw. ook zeer vele Roomschegez. welke meer en meer getorende kerken, enz. veel tot 's lands versiering bijdragen; en men vindt er vele Luth. Remonstr. Doopsgez. en Israeliten. De regtbanken der 6 arond. van 's Gravenhage, Rotterdam; Dordrecht, Gorkum, Leyden en Brielle, zijn aan het gemeenschappelijke hooft gerechtshof der Noordelijke provincien ondergeschikt.

ZUIDHORN, Nederl. cantons hoofdpl. prov. en arond. Groningen, ongeveer 700 inw.

ZUIDKAAP, aan Nieuw Hollands Zuidkust; 43° 47' Z. Br.

ZUIDLAND, Zuidholl. d. arond. Brielle, ruim 1000 inw. en Nederl. d. van Zeeland.

ZUIDLAREN, Nederl. d. van Drenthe, 650 inw.

ZUIDOOST BAAI, Austral. inham, in de Z. O. zijde des Noordelijksten eil. van Nieuw Zeeland; 46° 45' Z. Br.

ZUIDOOST EILAND, een der Aus-

tral. eil. van Luisiade. Eene groep van den Archipel van La Recherche aan Nieuw Hollands Zuidkust voert den naam van *Zuidoost eilanden*.

ZUIDOOST KAAP, landpunten aan de Z. O. zijden van Nieuw Guinee en Van Diemens land.

ZUIDSCHERMER, Noordholl. d. arond. Alkmaar, 450 inw.

ZUIDSCHOTE, Nederl. dorp van Westvlaand. arond. Yperen, 560 inw.

ZUIDVLIET, zie **ZUIDBEVEL**.

ZUIDVOORNE, zie **GOEREE**.

ZUIDWEST BAAI, Austral. inham in de Z. W. zijde des Zuidelijksten eil. van Nieuw Zeeland.

ZUIDWEST EILANDEN, 7 Oostind. eilandjes, in het Z. W. der landvoogdij van Banda, met genoegzaam ontbare inw. als die van Nieuw Guinee, ten getale van 36,000, uit welken er in 1796. ruim 2300 het Christendom beleden.

ZUIDWEST KAAP, aan Nieuw Hollands Zuidkust, ten N. W. van de Zuidkaap; 43° 32' Z. Br. en aan de Z. W. kust van Van Diemens land.

ZUIDWIJK, onder het Zuidholl. Wassenaar begrepene geweene heerlijkheid van een tak der **WASSENAAERS**, dus genoemd, om dat zij evenzeer ten Z. als Noordwijk ten N. van de Wijk, waarover zie **KATWIJK**, gelegen was.

ZUIDWOLDE, Nederl. d. een weinig ten N. O. van Groningen, 500 inw. d. van Drenthe, 960 inw.

ZUIDZEE plagt men den Grooten oceaan te noemen, om dat het gedeelte van denzelfven, dat men het eerste aanschouwde, ten Z. van dat deel der landengte van Darien, waarop men zich toen bevond, gelegen was.

ZUIENKERKE, Nederl. d. van Westvlaand. nabij Brugge, 580 inw.

ZUILA, voormaals aanzienlijke, maar thans zeer vervallene Afrik. stad van Fezzan, 2 uur O. N. O. van Murzuk.

ZUILEN, Nederl. d. van Utrecht; nabij de hoofdpl. aan de Vecht.

ZUILICHEM, Nederl. d. van Gelderl. arond. Thiel, aan den Waal, in den Bommelerwaard, uit hoofde van eene onlangs gedeeltelijk herbouwde tolburgt in hetzelfde, sinds eeuwen aan zijne heeren den titel van Erfburggraaf verleend.

ZULAU, zie **SULAU**.

ZULLA, Abyss. zeep. aan de An-

nesley baai, 10 uur Z. O. van Ma-suah, met puinhoopen van het handeldrijke Aduli in de nabijheid.

ZULLICHAU, Pruis. stad, in het Brandenb. regtsg. Frankfurt, nabij den Oder, bemuurd, met 1 slot, tweederlei kerken, een goed schoolwezen, fabr. van laken, baai, kousen, hoeden, leder, stijfisel, edik en brandewijn uit den wrängen wijn, dien men er houdt, 5255 inw.

ZULPICH (Zülch) Pruis. stadje, in het Klevebergsche regtsg. Keulen, bemuurd, fabr. 1100 inw. oulings *Tolpiacum*.

ZULTE, Nederl. d. van Oostvlaand. arond. Gend, 1435 inw.

ZULTEPEC, Nieuw Spaan. stadje, intendantschap Mexico, op een steilen berg, met mijnwerken; 18° 58' N. Br. en nog 2 Nieuw Spaan. pl.

ZULZ (Zülch, Biala) Pruis. stadje, in het Siles. regtsg. Oppeln, 1 slot, 5 kerken, 1 synag. vele Joden en vele kantwerksters onder de 2300 inw.

ZUMAJA; kleine Spaan. zeep. van Guisuscoa, met visscherij.

ZUPANGO, Nieuw Spaan. vlek, 8 uur N. van Mexico, met 554 inlandsche gezinnen en 104 andere, den naam aan een meer, waarover zie MEXICO, gevend.

ZUNDERDORP (Sindeldorp) Noordholl. d. van Waterland.

ZUNDERT, 2 Noordbrab. dd. *Groot* en *Klein* toegeuoemd, een weinig ten N. W. van Breda.

ZUNI, Zuidam. stichting van Nieuw Granada, prov. Antioquia, aan de Magdalena's riv. Eene landpunt aan Amerika's Westkust op 30° 50' N. Br. heet *Point Zuniga*.

ZUPANA, Oostenr. eilandje van Dalmatie, nabij Ragusa.

ZUPPA; Oostenr. distr. van Dalmatie, in den kreits van Cattaro, na genoeg 3700 inw.

ZUREND. Perz. stad van Kerman, met pottebakkerij.

ZURI, Oostenr. eilandje in de Dalmatische golf van Sebenico.

ZURICH, Zwits. canton, tusschen die van Thurgau en Aargau gelegen, en van matig hooge bergen doorloopen, die schoone valleijen tusschen zich hebben. Deze zijn door natuur en kunst wel bewaterd, en worden uitnemend bebouwd, beweide of beplant. Men wint er wijn, fruit en

oost, tuin- en peulvruchten, raapzaad, vlas en hennep, maar geen koren genoeg. Men vervaardigt er zijden en wollen stoffen, katoenen, linnen, papier, kersenwater, brandewijn, enz. Bij den uitvoer van vele dezer goederen komt een sterke transithandel naar en van Italie, waarvoor het *Zuricher meer* zeer gunstig is, dat, zich bij Rapperschweil vernauwend, aldaar eene lange brug over zich heeft. Deszelfs gedeelte ten Z. van die pl. heet de *Obere see* en het andere de *Untere*. Dit laatste ontlast zich door den Limmat in den Rijn, welks waterspiegel, daar het meer des zomers veel sneeuwwater ontvangt, door hetzelfde grootelijks verhoogd wordt. Hetzelfde levert voorts wel geene zoo grootsche gezigten op, als het Geneefsche meer, maar toch zeer schoone. Het canton heeft ongeveer 195,000 Geref. inw. De regeringsvorm is er Aristo-De-mocratisch. De groote raad bestaat uit 195 leden, de kleine uit 25. De inkomsten en uitgaven wegen er genoegzaam tegen elkanderen op. Het canton heeft tot de bondskas 77,453 Zwits. franken bijtedragen, en deszelfs contingent in krijgsvolk is 3848 man.

ZURICH, hoofdpl. van het eveneensgenoemde Zwits. canton, aan den uitloop van den Limmat uit het *Zuricher meer*, door de riv. waarover er hier 2 bruggen liggen, in *Groote* en *Kleine stad* gedeeld, ouderwetsch, doch van schoone wandelpl. omgeven, met wallen en grachten, enge, kron-me, maar zindelijke en wel verlichte straten, 4 kerken, waarvan eene den staatsschat, en eene andere de groote stads bibliotheek, enz. bevat, een raadhuys, 1 welingerigt weeshuis, 1 armenhuys, 5 tuighuizen, 1 collegie, 1 gymn. velerlei ander schoolwezen, verscheidene inrigtingen tot bevordering der wetenschappen, met boekerijen, 1 plantentuin, 1 observatorium, enz. 1 geschied- en klokken-gieterij, 1 lettergieterij, papiermoleus, looijerijen, verwerijen, meer andere fabr. veel transithandel in boomwol en zijde, 8 wisselhandelaars en 10,000 inw. 47° 23' N. Br. 3° 58' O. L.

ZURITA, Spaan. vlek van Toledo. Een ander van Salamanca heet *Zurita de la Frontera*, en een vlek van Granada *Zurjena*.

ZURUKHAITU, Rus. fort, aan de Chin. grenzen, gouv. Irkutsk.

ZURZACH, Zwits. hoofdpl. van een distr. canton Aargau, aan den Rijn, tweederlei kerken, 2 jaarmarkten, die sterk bezocht worden, ruïn 800 inw.

ZUSAM-RITTHEIM, Beij. vlek met 1136 inw. in den Oberdonaukreis, aan den *Zusam*, die bij Donauwerth in den Donau valt, en in denzelfden kreits een *Zusmarshausen* met 1 slot en 780 inw. aan zich heeft.

ZUSCHEN, Waldeksch vlek, aan een klein riviertje, 1000 inw.

ZUSTERS, zie **DICKINSON**.

ZUTO, Oostenr. eilandje van den Dalmatischen kreits Zara.

ZUTPHEN, Nederl. hoofdpl. van een arond. met 80,000 inw. waarover zie **GELDERLAND**, aan den samenloop van IJssel en Berkel, welke laatste de pl. in *Oude en Nieuwe stad* deelt, welgebouwd, sterk van ligging en vestingwerken, met eene schipbrug over den IJssel, 1 merkwaardige kerk van de Geref. nog andere van die gezindheid, Luth. Roomschegez. en Doopsgez. bedehuizen, 1 oud 's Gravenhof, 1 stadhuis, 1 Lat. school, 1 natuurkundig genootschap, papiermolens, eenig ander fabriekwezen, ruim 8000 inw. 52° 8' N. Br. De stad behoorde voormaals tot het Hanseverbond. Den naam van *Zutphen* voert ook eene Oostind. groep van kleine eilandjes in de Sunda straat; 5° 50' Z. Br. 100° 49' O. L.

ZUYAS, eil. aan Amerika's Westkust; 54° 36' N. Br.

ZWAAG, Noordholl. d. arond. Hoorn, 550 inw. Een *Hoog en Laag Zwaagdijk* daaromstreeks hebben te zamen ruim 500 inw. en een *Zwaag Westerend*, prov. Vriesl. arond. Leeuwarden, 530 inw. zie voorts **BEETS** en **LANGEZWAGEN**.

ZWABEN (*Schwaben*) plagt men het Z. W. van Duitschl. te noemen, dat ten Z. aan Zwitserl. en ten W. aan Frankrijk grenst. Het vormde den *Schwabischen kreis* van het Duitse rijk, en ontleent zijnen naam van de *Zwabes*, *Zweben*, *Zweyen*, of *Suevi*, zoo als men, toen Duitschland nog Heidensch was, deszelfs wijd en zijd rondzwervend krijgsvolk, in tegenoverstelling van de *Sassen*, of stilzittenden, heette.

ZWAKE, zie **OOSTZOUBURG**.

ZWALUWE, Noordbrab. gewezen heerlijkheid van het Huis van Oranje, arond. Breda, in *Hooge en Lage Zwaluwe* gedeeld, waarvan het laatste aan het Hollandsch diep ligt, en een veer op den Dordschen waard heeft.

ZWAMMENDAM, aangenaam Zuidholl. d. arond. 's Gravenhage, langs den Rijn $\frac{1}{2}$ uur ten O. van deszelfs kerkbuurt reikend, met lusthuizen, en ruim 1000 inw. oulings *Zwaden- of Zwanen-burgerdam*, naar een slot en eene waterkeering, over welker gebruik door de Hollandsche Graven er tusschen hen en de Utrechtsche bisschoppen meermalen werd getwist.

ZWANEN RIVIER, Nieuw Holl. riv. aan de Westkust, in Edels land, laag van oevers, door de Fr. 20 uur ver landwaarts in beveren.

ZWANIEC, Rus. stadje, gouv. Podolie, aan den Dniester, 1300 inw.

ZWARTE BERG, Afrik. deel van het Kaapland, voornamelijk aan de Oostzijde, uit een gebergte bestaand, waarover zie **KAAPLAND**.

ZWARTE GROND, bank, met slechts 6 voet waters, 12 uur ten Z. van de Cyprische kaap Salinas.

ZWARTE RIVIER, aan de Zuidkust van het Westind. eil. Jamaica; Noordam. riv. die aan den Mosquitos oever, 30 uur O. van Kaap Honduras, in de Westind. zee valt, en bij herhaling eene Eng. vastigh. aan zich had.

ZWARTE RUGGEN, Afrik. distr. aan de Oostzijde van het Kaapland.

ZWARTE WAAL, Zuidholl. d. een weinig ten O. van Brielle, aan de Maas, visscherij, 850 inw.

ZWARTE WATER, dezen naam ontvangt de Overijsselsche Vecht, een weinig boven Hasselt, waarna zij de Aa, over een deel van welke men dien naam ook wel eens uitstrekt, opneemt, en welhaast bij Genemuiden in de Zuiderzee uitloopt.

ZWARTE ZEE, groote binnensee, van Europ. en Aziat. Turkije en Rusland omgeven, langs het Kanaal van Constantinopel, de Zee van Marmora, enz. in de Middell. zee uitvloeiende, en daarentegen zoo vele groote riv. ontvangende, dat men het door haar langs den gezegden weg geloosde water op slechts $\frac{1}{2}$ van het in haar uitlopende berekent, zoo dat zij zich van $\frac{1}{2}$ door uitwaseming

moet ontloen. De riv. verwekken er geweldig stroomén, en, als de wind er tegen in druischt, hooge zeeën. Hierbij komt het gevolg der uitwaseming, een bijkans gestadige mist, om de anders van klippen en ondiepten vrij zuivere waterkom voor de ranke en slecht gebouwde schepen der Turken en Grieken gevaarlijk te maken. Dezelfde mist maakt er de lucht doorgaans vrij koud; en des winters vriest het er sterk. De Zwarte zee is inmiddels vischrijk, en het water is er minder zout, dan in andere zeeën. Bij de Ouden voerde zij aanvankelijk den naam van *Avenos*, welke naderhand, toen er langs hare oevers meer beschaving heerschte, door dien van *Euxenos* vervangen werd. Over haar werden, toen de Genuezen in het bezit van de Krim verkeerden, vele Ind. goederen naar Europa gevoerd. Thans ontvangt men over haar koren van Odessa.

ZWARTKLIPS RIVIER noemt men eene riv. die aan de Westzijde van Afrika's Zuidhoek door de Olifanten riv. opgenomen wordt.

ZWARTKOPS BAAI (*Algoa*, of *Lagoa baai*) inham aan de Oostkust van het Afrik. Kaapland, ten Z. W. door Kaap Recife op 34° 2' Z. Br. begrensd, en verscheidene riv. ontvangend, waaronder de *Zwartkops riv.* met eene Brit. vastigheid aan den mond, en vruchtbare omstreken, die veel koren opleveren. De baai wordt vaak door walvisschen bezocht.

ZWARTLAND, distr. van het Afrik. Kaapland, 20 uur N. van Kaapstad, behalve veel koren ook rijst opleverend, en zeer vruchtbaar.

ZWARTSLUIS, Nederl. vlek van Overijssel, tegen over Genemuiden, aan den uitloop van de Havelter Aa in het Zwarte water, met veel doortogt naar en van Meppel, kalkbrandrijen, een fort, en, de onderhoorigheden medegerekend, 1800 inw.

ZWATOPOL, Rus. vlek, gouv. Cherson, aan de grenzen van het gouv. Kiew, vele Joden en veel handel.

ZWAVEL EILAND, zeer bar eil. van Noordelijk Polynésie, tot de Westelijkste reeks van Magellaans Archipel behoorend, op 24° 48' N. Br. 136° 18' O. L. 5 uur lang, en 7 uur ten N. van zich een *Noorder* en even ver ten Z. een *Zuider eil.* hebbend.

ZWEDEN, Oosterdeel van het groote Scandinavische schiereil. thans met het Wester- en Noorderdeel, waarover zie **NOORWEGEN**, onder een en denzelfden Koning vereenigd, zoo als het dit voormaals eenen geruimen tijd lang daarmede en met Denemarken tevens was. Deszelfs aanvankelijke bewoners waren van Finschen oorsprong, maar er landden hier uit Denemarken Duitschers, die ten deele, om eene bij *GOTHA* (*Gotha-Elf*) vermelde reden, den naam van *Gothen* aannamen, de oorspronkelijke bevolking van Zweden in het dusgenoemde Norrland zamenbrongen, en zich ten Z. van dit laatste in Swealand en Gothland nederzetterden, welke hoofddeelen van Zweden in het midden der 13 eeuw onder één en hetzelfde bewind geraakten. Hierop volgde in 1397 de gezegde vereeniging van Zweden, Noorwegen en Denemarken; maar in 1521 scheidde Zweden zich onder **GUSTAVUS WASA** van de beide andere koninkrijken af. De opvolgers van dien held waren doorgaans even als hij vol geestdrift, en bemagtigden buiten Zweden en het reeds lang te voren daar aan onderhoorige Finland, nog veel lands, dat inmiddels onder en na **KAREL XII** gunschelijk verloren ging. Van die verliezen werden de laatste den stichter der tegenwoordige nieuwe Dynastie, die buiten Scandinavie slechts het enkele Westind. eil. St. Barthelemy met 8000 blanken en Negers bezit, in 1814 door de Kroon van Noorwegen zoo veel doenlijk vergoed. Zweeten op zich zelf heeft thans eene uit Zweden en Lappen zamengestelde bevolking, uitgenomen eenige Israëlitén en andere vreemden, welker aantal er zeer gering is. Het land bevat de Noordsche Alpen en een tak van het Rus. Lapisch gebergte, en is over het geheel zeer bergachtig en rotsig, maar in de valleijen niet onvruchtbaar. Grootelijks is het nog met hout bezet, en de bevolking is naar mate van de uitgestrektheid zeer gering. In 1813 schatte men ze op 2,407,206 inw. waar onder slechts ruim 5000 Lappen. In 1815 telde men er 2,465,066 inw. en in 1819 bijkans 2,550,000. Dezelve zijn genoegzaam alle Luth. en hebben onder den Aartsbisschop van Upsala, dat de hoofdstad des rijks plagt

te zijn, over zich 11 bisschoppen. Voor de wetenschappen vindt men te Stockholm en elders vele inrigtingen; en Upsala en Lund hebben elk eene universiteit, op welke men de Godgeleerde studien veelal derwijze met de geneeskundige vereenigt, dat vele landlieden in hunne geestelijken tevens bekwame artsen vinden. Oulings plagt men in Zweden veel smaak voor oudheidkunde te hebben, thans legt men zich er meer op de natuurkunde toe, in welk vak LINNAEUS, BERGMAN, SCHEELE en vele anderen, zich zeer verdienstelijk hebben gemaakt. Over het geheel zijn de Zweden, uit hoofde van een gezond oordeel, voor de wetenschappen zeer geschikt. Aan goede dichters in de landtaal, dat een tak van het Celtisch is, ontbreekt het er thans ook niet, ofschoon de verbeeldingskracht er onder de zijlsvermogens gemeenlijk de bovenhand niet heeft; alwaarom men er, behalve eenige Swedenborgianen, zeer weinige dweepers vindt. De zedelijkheid neemt intusschen ook onder de Zweden af, en hun sterk gestel lijdt veel van geestrijke dranken, waaronder de uitwaseming, welke in zoo Noordelijk een land op zich zelve reeds zwak is, meer en meer belemmerd wordt, en waarvan de invoer er hierom sterk verboden is. Verboden of grootelijks bezwaard is er tevens de invoer van velerlei andere vreemde goederen, om de inlandsche kunstvljt voort te helpen. Nogtans is het fabriekwezen er in velerlei opzigten te minder aanzienlijk, daar men er ten platten lande veelal het benoodigde eik voor zich zelven vervaardigt, en er veel ter smuik wordt ingevoerd. In 1819 bedroeg de bekende invoer te water de som van 941,000 rijksdalers, en te lande 205,000; in 1820 te water 1,154,000 en te lande 150,000; denkelyk buiten dien van Oost- en Westind. goederen, welke byzonderlyk te Stockholm en Gottenburg plaats grípt. Den verderen buitenlandschen handel drijven, behalve die pl. ook nog, doch in veel geringer hoeveelheid, 26 dus genoemde stapelsteden. Men bezigt daartoe een groot aantal nationale schepen, dat inmiddels heden ten dage veel kleiner is, dan in den aanvang dezer eeuw. De

zeemagt werd in 1809 grootelyks geknakt, en bestaat meerendeels uit klein vaartuig om tusschen de scheren te dienen. Zij verdeelt zich in eene genoegzaam zeilvaardige divisie van 10 linieschepen en 140 andere, waarvoor er 15,000 zeelieden opgeschreven zijn, en uit eene reserve van 80 of 100 schepen, tot bemanning van welke in geval van nood eene tweede opschrijving van 5000 man dient. De landmagt heeft ongeveer 10,000 man aangeworven volk in bestendigen dienst, eene militie van 30,000 man, die bij den eersten tromslag ook gereed staat, maar anders het aan haar in plaats van soldij toegewezen land bebouwt, en eene reserve van nog 30,000 opgeschrevenen. De inkomsten bedragen ongeveer 11 miljoen guldens. De Staatsschuld is tot op 6,163,000 rijksdalers banko ingekort. Nevens bankbriefjes is een aantal kopergeld genoegzaam het eenige, dat er in omloop is. De voorname rijkdom van Zweden bestaat in deszelfs koper, ijzer en hout; en nevens de reeds vermelde natuurkunde behartigt men er het mýnwezen uitnemend. Met den landbouw is men er daarentegen bij vele andere landen nog grootelyks ten achteren. Nevens gerst en rogge bouwt men er veel haver, maar tarwe enkel in de Zuidelykste deelen des ríjks. In de Noordelyke heeft men vaak zoo veel gebrek aan koren, dat men er den binnenbast van linden en ander geboomte in het brood mengt. Beziën willen in Zweden beter voort dan kersen en ooft. Paarden, rundvee en schapen sokt men er alom; maar dat alles is klein van ras. Hazen en vossen zijn er menigvuldig, en men vindt er wolven, beeren, bevers, enz. Gevogelte is er niet schaarsch, en de riv. en kleinere en grootere meeren zijn, even als de Botnische zeehoezem en de Oostzee, vischryk. Bijzonder groot is het voordeel, dat men uit den menigvuldigen haring trekt, die in het Kattegat omstreeks Gottenburg gevangen wordt. Eenige meeren zijn er door kanalen met de wederzijdsche zeeën vereenigd. Het land is in 24 dusgenoemde lāne verdeeld, zijnde dat van de stad Stockholm, Upsala, het land van Stockholm, Drottningholm en Swart-

stlandet, Nyköpinglan, Westerås, Oerebro, Karlstadt, Gotheborg, Elfsborg, Halmstadt, Christianstadt, Malmöhus, Skaneborg, Linköping, Ionköping, Kronoborg, Kalmar, Karlskrona, Wisby, Falun, Gessleborg, Hernoesand en Umea. De koning heeft nevens zich eene rijksvergadering, waar de Adel, geestelijkheid, burger- en boerenstand elk eene gelijke stem hebben. Door derzelver invoering snuikte GUSTAVUS III in 1789 den voormaligen overmatigen invloed van den Adel, en verwierf hij zich meer magt; en nu kwam hij wel in 1792 deerlijk om; maar het door hem tot stand gebragte werd in 1809 door eene volledige staatsrege-ling bevestigd; en er werd onlangs besloten, om verder niemand buiten duchtige reden tot den Adelstand te verheffen.

ZWEEDSCHE HOOGTEN, rotsige verhevenheden, aan den ingang van het vaarwater uit de Oostzee naar Stockholm, van welke men in de lucht er tegenover meermalen eenig afbeeldsel ziet.

ZWEELO, Nederl. d. van Drenthe.

ZWELLENDAM, Afrik. distr. van het Kaapland, tusschen het distr. van d. Kaap ten W. de zee ten Z. en den Zwarten berg ten N. met 6600 blanke en andere inw. die land- en wijnbouw drijven, en veel vee, maar weinige schapen, fokken.

ZWENIGORODKA, Rus. kreitsstad, gouv. Kiew, 204 huizen.

ZWENITZ (*Zwönitz*) Sak. stadje in het Erzgebirge, fabr. van katoe-nen, linnens, papier en vele schoen-makers en kantwerksters onder de 1200 inw. In de nabijheid ligt een *Niederzwenitz*.

ZWENKAU, Saks. stadje, kreits van Leipzig, aan den Elster, met 1 slot, 1 kruidmolen, 815 inw.

ZWET, aan de Schie uitkomend Zuidholl. water, dat zich oudtijds langs Berkel, Zoetermeer, en het onder Zoeterwoude aan den Rijn ge-legen Huis te Zwieten, tot aan de laatstgenoemde riv. uitgestrekt. en den naam aan dat Huis en 2 der ver-melde dd. gegeven, schijnt te hebben.

ZWETL (*Zwethal*) Oosterr. stadje, land Unter der Ens, viertel Ober-manhartsberg, aan een eveneensge-noemd riviertje, met een klooster,

fabr. en 1200 inw.

ZWEVEGHEM, Nederl. vlek van Westvlaand. nabij Cortryck, 4170 inw. In dezelfde prov. heeft een *Zwevezele*, arond. Brugge, 3178 inw. Op beide plaatsen schijnen er zich Zweven, of Suevi, te hebben neder-gezet, die door de Vriezen uit Zee-land verdreven waren.

ZWEYSIMMEN, Zwits. d. canton Bern, aan den samenloop van de Groote en Kleine Simmen.

ZWEZEN, Saks. Weim. d. aan de Saal, nabij Jena.

ZWICKAU, Saks. stad, in het Erzgebirge, aan de Mulda, met een gewezen slot, dat thans een werk-huis is, militaire magazijnen, velerlei fabr. een lyceum, dat eene boekery van 16,000 banden en eene verza-meling van naturalia bevat, 4 kerken en 4260 inw. Bob. vlek, kreits van Buntzlau, 338 huizen, linnenreederij.

ZWIESEL, Beij. vlek, Untermain-kreis, 913 inw. die veel houten ge-reedschap en vaatwerk maken.

ZWIJNDRECHT, Nederl. d. van Oostvlaand. arond. Termonde, 1800 inw. Zuidholl. d. arond. Dordrecht, tegenover de hoofdpl. met veel door-togt, zoutketen, 600 inw. en eenen naar hetzelfde genoemden waard, die nog eenige andere dd. bevat.

ZWIJNEN EILAND, bergachtig, vrij hoog en tamelijk groot eil. 18 uur van Sumatra's Westkust, ten N. van Nias, met een overvloed van varkens en buffels; 1° 27' N. Br. eigenlijk *Pulo Babi*, of *Babee*, even als een eilandje in de Straat van Sunda op 5° 45' Z. Br. een tusschen Ceram en Kelang, en een tusschen Timor en Nieuw Guinee. Een eilandje bij het Westind. Bahama's eil. Providence, voor de haven van Nassau, heet ook *Zwijnen eiland*, en *Zwijnen eilan-den* noemt men eenige der kleinste Bissagos aan Afrika's Westkust; zie voorts OCHINOS en JALICONDA.

ZWIJNEN PUNT, Oostind. land-punt, aan de uiterste Z. O. zijde van Sumatra; 5° 53' Z. Br.

ZWIN, Nederl. inham der West-kust van het tot de prov. Zeeland behoorend deel van Vlaanderen, tus-schen Sluis en het land van Kadzand door loopend, voormaals *Cincfala* ge-noemd, toen hij Vlaand. en Vriesl. vaneen scheidde, en van den eenen

kant tot aan het toen *Radenburg* genoemd Aardenburg, en van den anderen tot aan Brugge reikte. Bij de Ebbe drooglopend maakt hij de omstreken ongezond.

ZWINGENBERG, Hess. stadje, prov. Starkenburg, aan de Bergstrasse, eenigzins versterkt, 1200 inw.

ZWITSERLAND, in het Fr. *Suisse*, in het Hoogd. *Schweiz*, ontleent zijne gezegde namen van het stadje Schweiz, of Schwyz, in zijn midden, waar men de grondslagen van het verbond leidde, door hetwelke al, wat men onder die namen begrijpt, tot een staatsligchaam vereenigd wordt. Andaren noemen het land, naar deszelfs oude bewoners van Gallischen oorsprong, die men uit CAESAR kent, vrij pedant *Helvetia*. Er heerscht in betaele de grootste verscheidenheid van lucht en landgestel, grond, bewoners, taal, godsdienst, regeringsvorm, bestaansmiddelen, enz. Op de gebergten ligt alles er eeuwig vol sneeuw en ijs; elders opent er zich voor den reiziger een aardsch paradijs. De eene vallei is vrij waterloos, de andere eene bare zee, in eene derde ruischen er beken, rivieren en watervallen. Hier vindt men tarwe en wijn, daar is er slechts weide voor eenig vee, en wederom elders voeden eenige geiten het gezin, dat buiten den onverschrokkenen, maar ook vrij eenvoudigen, gemzenjager nooit andere dan zijns gelijke kinderen der natuur aanschouwde, en niets van de verfijning weet, welke er in sommige Zwits. steden heerscht. Hier verschijnen er daarentegen geslepen vreemdelingen uit alle oorden der wereld, en staan de inw. met hen op gelijken voet van kunde, drijft men een uitgestreken koophandel, worden er velerlei handwerken en kunsten geoefend, en verdiept men zich in velerlei wetenschap. Aan den Zuidkant verhieven er zich eenige Alpen-spitsen tot 13,000 voet boven de oppervlakte der zee. Aldaar ontspringen de Rhône, Rijn, Inn, Aar, en vele andere riv. onderscheidt het eeuwig gedronken sneeuwwater de menschen door kropgezwollen, en leeft men voornamelijk van bokken- en marmotten-vleesch; elders graast er heerlijk rundvee, maakt men voortreffelijke kaas en boter, of bouwt

men koren en ander veldgewas. Hieraan heeft intusschen Zwitsersl. in het geheel groot gebrek; en de invoer daarvan verslindt de gelden, welke de voortbrengselen der veeteelt, benevens eene menigte van uitgevoerde lakens, kanten, uurwerken, leder, papier, linnen, glaswerk, enz. in het land brengen, en veel van hetgene er uit een gestadigen doorvoer van goederen, en de verteringen van een groot aantal gegoede reizigers, gewonnen wordt. Oost en hout heeft men er even overvloedig, als varkens en geiten; maar schapen vindt men er naar evenredigheid weinige. Vlas, hennep, zout en metalen trekt men van elders; en de Zwits. bergen bevatten slechts lood en ijzer. Derselver armoede bevestigt intusschen des lands onafhankelijkheid, tot welker verdediging men er door eene onlangs vernieuwde confederatie naauw verbonden is. Bij oponthod moet men daartoe gezamenlijk 52,886 man leveren. De bevolking van 1,700,000 inw. is meerendeels van Duitschen oorsprong, maar deels ook van Walschen en Ital. en men spreekt er Ital. Walsch, Duitsch, en in sommige dalen Romantisch. De verregaande meerderheid der inw. is Roomschegez. of Gerec., doch men vindt er ook Luth. en Israëlieten. Godsdienstigheid, waaronder er zich wel eens dweepzucht mengt, goede trouw en rondheid, herbergzaamheid te huis, en vaak tot heimwee overgaand verlangen naar huis, wanneer men zich elders bevindt, behooren nog steeds tot het doorgaande karakter der Zwits. waarop intusschen de uitzonderingen zeer menigvuldig zijn. Vernuft en mannen van grondige kunde heeft Zwitsersl. in grooten getale voortgebracht. Voor de wetenschappen heeft men er op menige pl. goede collegien, te Geneve eene universiteit, en te Zurich, Basel en Bern, aanzienlijke genootschappen. In kunsten en handwerken heeft men er goede vorderingen gemaakt. De regeringsvorm is in het eene canton Democr. in het andere helt zij over tot Aristocratie, en het Pruis. Neufchatel en Valengin hebben eenen werkelijken landsheer, die de plaats der inw. bij de Confederatie vervangt. Deze bestond aanvankelijk slechts uit 5 cantons, en sinds 1815 uit 22; zijnde,

naar de orde der toetreding, Schwyz, Uri, Unterwalden, Bern, Zurich, Lucern, Glarus, Zug, Appenzell, Schafhausen, Fryburg, Solothurn, Basel, Graauwbunderland, Waadland, Tessino, St. Gall, Thurgau, Aargau, Neufchatel, Valais en Geneve. De bondvergaderingen worden om beurten te Bern, Zurich en Lucern gehouden. De volkrijkste steden zijn intusschen Geneve in het uiterste Z. W. des lands en Basel in het N. W.

ZWITT'AU, hoofdpi. van eene eveneensgenoemde heerlijkheid des bisschops van Olmutz, in den Morav. kreits Olmutz, bemuurd, fabr. handel in vlas en wol, 2517 inw.

ZWOLEN (*Zwolin*) Pool. stadje, waiwoodschap Sandomir.

ZWOL (*Zwolle*) Nederl. hoofdpi. van de prov. Overijssel, van derzelver kwartier Salland, en van een geregteijk arond. met 50,000 inw. aan de Aa, die een weinig ten N. van de stad in het Zwarte water uitloopt, en laatstelijk door de Willemsvaart met den IJssel vereenigd is geworden. Zwol was oulings eene Hanse-stad, en eenige jaren geleden nog wel versterkt. De pl. is welgebouwd, heeft 5 voorsteden, fraaije wandelpl. op den Agnieten-berg en elders in de nabijheid, fraaije grachten binnen haren omvang, en goede straten, eene aanzienlijke Gerof. kerk en meer andere kerkgebouwen, een gouvernements en statenhuis, eenig fabriekwe-

zen, veel handel met het binnenland der prov. en Hanover, eene geregelde gemeenschap met Amsterdam, enz. tusschende 13 en 14,000 inw. buiten de 3600 van het omliggende *Zwoller kerspel*.

ZWONIGRAD, Oostenr. vlek, in de Kroatische militaire grenzen, met een bergkasteel.

ZWONITZ, zie ZWENITZ.

ZWORNICK, zie ISVORNIK in het Supplement.

ZYCHLIN, Pool. stadje, waiwoodschap Masovie, looijerij, en 375 Israëlieten onder de 743 inw.

ZYDACZOW, Oostenr. stad van Galizie, aan den samenloop van Stry en Dniester, 1 slot, 1 Roomschegez. kerk, 2 Grieksche, koophandel.

ZYGHUR, Ind. stad van Concan, aan zee, bemuurd, met een kasteel; 17° 16' N. Br. 68° 29' O. L.

ZYTOMIRS, bij SHITOMIR naar opgaven van eene te oude dagteekening beschrevene Rus. hoofdpi. van het gouv. Volhynie, met 1 Roomschegez. en 1 Griekschen bisschop, veel handel in de voortbrengseten der omstreken, en die van Hungarije en Wallachie, fabr. van leder, hoeden, enz. 5500 inw. 50° 15' N. Br. 23° 37' O. L.

ZYWIEG (*Saibusch*) Oostenr. stadje, in den Galizischen kreits Myslenice, aan den samenloop van 2 riv. met 1 slot.

ZYWILSK, Rus. kreitsstad, gouv. Kasan, met 1300 inw.

ZYZEMSK, Rus. stadje, in het Lithauwsche gouv. Wilna.

EINDE DES TWEEDEN DEELS.

SUPPLEMENT

OP HET

TWEEDE DEEL,

ter aanvulling of verbetering van den tekst, en
verhelping van schrijf- of drukfeilen.

K.

KAAPSTAD. Hierbij voege men: De diergaarde, welke men hier vindt, verschaft doorgaans veel genoeg aan vreemden, die ze bezigtigen.

KARLSBERG. Zweed. konings lusthuis, met eene krijgsschool voor 200 jonge edellieden, nabij de hoofdstad.

KARLSBURG. Hier leze men: ook *Unterweissenburg*, en om de reden, welke art. **WEISSENBURG** vermeldt, *Unteralbenster regtsg.* geheeten Oostenr. regtsg. enz.

KARLSTHAL. Oostenr. d. in den Morav. kreits Troppau, aan de Oppa, met veel kunstlijst, handel in garen, landbouw, 1100 inw.

KATER (KAAP) aan den Prins Regents inham, in de Noordam. Barrows straat; 71° 53' N. Br.

KHARASM, zie **CHORASAN** in het Supplement.

KERKELIJKE STAAT. In Febr. 1812 werd er hier een besluit genomen, om de landmagt door eene jaarlijksche vrijwillige aanwerving van 500 man, waaraan men medailles schenkt, en van 1000 in het eerste jaar, op ten minste 9000 man te brengen en te houden. In hoe ver men het oogmerk bereiken zal, moge de tijd leeren.

KIN-YUEN, Chin. stad van den 1 rang, in Khansi; 24° 26' N. Br.

KIRKESIEH, Turk. pl. van Diarbekir, aan den Eufrat.

KISLAR, Rus. stad met 450 huizen, veel handel, en eene doorgaans sterke bezetting, gouv. Kaukasie,

nabij de Casp. zee, aan een tak van den Terek.

KRANICHBERG (*Kranoberg*) Oostenr. vlek, land unter der Ens, viertel Unterwienwald, met een bergslot, 1100 inw. brouwerij van vermaard bier, dat den naam der pl. voert.

KROATIE. Hier leze men: Oostenr. koningrijk, dat eenigermate aan Hongarije verbonden is; en men verandere driemaal Banaat in Banal; zie **BANAL GRENZEN**, in het Supplement.

KURREECHANE, zie **BOSJUANAS** in het Supplement.

KUTTELBERG, Oostenr. vlek in den Moravischen kreits Troppau, aan de Oppa, met 1062 inw.

L.

LAGERDORF, Hung. d. in de Bannaatgrenzen, 130 huizen.

LAGOS, zeepl. (niet hoofdpl.) van het Port. Algarve, enz.

LAKENBACH, Hung. dd. regtsg. Oedenburg, met 1 slot van de **STERHAZYS**, 1 kerk, 1 synag. 1140 inw.

LAMON, Ven. Lomb. vlek, deleg. Belluno, 2580 inw.

LAN-SJEOE, Chin. stad van den 2 rang, in Sjansi; 36° 6' N. Br.

LANATO, Ven. Lomb. vlek, deleg. Brescia, 5900 inw.

LASZOW, Oostenr. vlek, in den Galizischen kreits Zamosk, met eene Roomsche kerk, en 1 Grieksche kerk.

LETTAKOO (*Leetakoo*) zie **BOSJUANAS**.

LEGORE, Aziat. zeepl. op de O. zijde van het Maleische schiereil. aan

de Golf van Siam, met huizen van bamboes en vele tempels.

LIBITZ, Boh. d. kreits van Czaulau, met een slot, een papiermolen en eene glasblazerij.

LIDDON'S GOLF, inham der W. zijde van het in de Noorder IJzsee liggende Mellville's eil.

LIESZKO, 4 Hung. dd. regts. Trentsin, met Duitse inw. Het voornaamste, *Also-Lieszko*, heeft een slot, eene Protest. kerk en land- en wijnbouw.

LIGOTA, Oostenr. d. in den Morav. kreits Teschen; met 4 molens, 870 inw. en in de nabijheid een *Ligotka*, met 1 Geref. bedehuis en 935 inw.

LINDEWIESE, 2 Oostenr. dd. nevens elkanderen, in den Morav. kreits Troppau, *Nieder* en *Ober* toegeuoemd; 1609 en 743 inw.

LIVERPOOL, Brit. stichting, op Nieuw Hollands Oostkust, nabij Sydney, aan Georges riv. 200 inw.

LOMBREGIA, Ven. Lomb. vlek, deleg. Padua, 3100 inw.

LOWTHER ISLE, in de Noorder IJzsee, door FARRY ontdekt; 74° 31' N. Br.

LUND. Hier leze men; Thans 600 studenten.

M.

MAINE, zie BATH II., in het Supplement.

MARTYR (KAAP) aan de Zuidkust van Cornwallis eil. in de Noordam. Barrow's straat.

MAZAGAN. Dit art. vergroot men met: laatstelijk voor den handel opengezet, maar geene haven dan voor kleine schepen bebbend.

MEKRAN. Hier leze men op den tweeden *regel*: W. van Scindy; Z. van Sablestan en Sedjestan.

MELVILLE'S BAAI. In dit art. voege men: Een tweede *Melville's eil.* ligt in de Noorder IJzsee, is 45 uur lang, heeft onder zijne verschillende havens eene, die den naam van *Winterhaven* ontving, om dat FARRY er den winter van 1819—1820 doorbragt Deszelfs uiterste Westpunt is Kaap Dundas, op 72° 27' N. Br. 118° 51' W. L.

MENSORIA (EL) kleine Marokk. zeepl. 20 uur W. van Fez.

MELAWÉ, Afrik. stad, aan den

Nijl, boven Dongola met een dusgeuoemden Heiligen berg in de nabijheid; waar men overblijfselen van 7 of 8 tempels vindt, benevens 17 kleine piramiden, terwijl er zich een weinig hooger op aan de overzijde der riv. te El Bellal eenigegrootere verheffen; waaronder eene ter hoogte van 103 voeten. Merawé is de hoofdpl. van het land der Sjevgias, en heeft leemen huizen, en met het bij NUBIE en TSJENDI vermelde Meroë niets gemeens.

MONT-LOUIS. Hier leze men: Fr. vesting, dép. Pyrénées Orientales;

MONTE REALE, Ven. Lomb. vlek, met 3200 inw. in Friaul; waar voorts een *Monzano*, nabij Palma Nova, 2200 inw. heeft.

MONTEFORTE, Ven. Lomb. vlek, deleg. Verona, 2860 inw.

MOLUKSCHE EILANDEN. Dit art. eindige met: Motir (niet Mokir) Makiam en Batchian, heerschen er aldaar nog slechts die gene, waarover zie TERNATE en TIDOR.

MORGAN, Ven. Lomb. vlek, deleg. Treviso, 2100 inw.

MOROSINA, Oostenr. eilandje van Illyrie, aan den mond van den Isonzo, ongeveer 300 inw.

MORTEGLIANO, Ven. Lomb. vlek, deleg. Udine, 2700 inw.

MUNKENDORF, Oostenr. vlek, land Unter der Ens, viertel Unterwienwald, nabij Luxemburg.

MUSIL, Ven. Lomb. vlek, deleg. Venetie, 3500 inw.

N.

NAPELS III. Hier verandere men Herneun in Herculaneum.

NASSOD, Oostenr. hoofdpl. van een Walach. regiment, in de Zevenbergse Militaire grenzen, 207 huizen.

NECZPOL, Hung. vlek, regts. Thurocz, met tweederlei kerken, 4 sloten en verscheidene molens.

NEDERLAND. Hier leze men, bij de optelling der prov. *Noordbrabant*, *Zuidbrabant*, enz.

NOORDAMERIKA. Hierbij voege men, achter zeemagt, op den 4 *regel* der 2 kolom van *blad*. 314: De interesten der Nationale schuld medegerekend, raamde men de gezegde uitgaven op 15 miljoen Dollars. In

de 9 eerste maanden van 1821 hadden de uitgaven 15,645,288 Dollars bedragen, en de inkomsten 16,110,000 Dollars, waaronder 14 miljoen uit de tollén. De gevestigde Nationale schuld bedroeg den 1 October 1821 bijkans 94 miljoen Dollars. De zeemagt stond voor 1822 op 7 linesschepen van 74 stukken, 4 fregatten van 44 stukken, 3 dito van 36 stukken, 1 stoomvaartuig van 30 stukken, 2 corvetten van 24 stukken, 12 vaartuigen van 18—6 stukken, en 100 kanonneerbotten, gebragt te worden. Er behoorden tot haar 31 Commandeurs, 196 Luitenanten en 336 Adelborsten.

O.

OBERALBENSER REGTSGEBIED. Hier verandere men *Karlstadter* in *Karlsbarger*.

OESEL. Hier leze men: Rus. eil. gouv. Lyssand, enz.

OMSK. Rus. deel van het nieuw gevormd West-Siberie, zie **SIBERIE** in het Supplement, uit deelen van Tobolsk en Tomsk zamengesteld.

OOROTUNG. voornaamste riv. van het Birm. koninkrijk Arrakan, voor gróóte schepen genaakbaar, doch voor alle Europeers gesloten.

ORANIE (FORT) zie **SOURABAYA**.

OSTENDE. Hier voege men bij de opgave nopens vorige jaren: in 1822 ingeklaard 292, uitgeklaard 310.

P.

PARSIS, zie **BOMBAY**.

PAUCAROLLA en **PAUCARTAMBO** staan ten regter plaatse, doch hebben voor hunne U ten ouregte eene N, en Paucarolla behoort niet meer tot Peru, maar tot het onderkoningschap Rio de la Plata.

PENAMBURT COTTA, zie **WYNAAD**.

PERU behoudt, ondanks alle pogingen van den kant van Chili, thans nog grootendeels de oude inrigtingen, en wordt slechts ten deele door **SAN MARTIN** geregeerd, die den 10 Julij 1821 meester van het uitgehongerde Lima werd, zich daarop Protector van Peru verklaarde, en de inlanders, om zijnen aanhang te vergrooten, eens-

klaps van alle schatting en dwangarbeid onthief, dat er gewis aan elk mishagen moet, die eenig belang bij het mijnwezen heeft.

PETERSBURG heeft, wil men, Kroonstad, enz. ongetwijfeld medegerekend, thans des zomers ongeveer 570,000 inw. en des winters nog veel meer.

PORTO SANTO. Op het Madera's eil. van dezen naam vond Z. M. oorlogsfregat **EURIDICE**, ondanks het daaromtrent, in navolging van **HORSBURGH** en anderen, ook door ons geschrevene, in October 1822 voor zich noch verscheiningen, noch zelfs water,

PORTUGAL. Hier leveren thans elke 30,000 inw. 1 lid voor de Cortes, die sinds den 26 Januarij 1821 het land regeren, en den Koning, na zijne terugkomst uit Brazilië, zijne, door een namaaksel van de Spaan. constitutie afgebakende, plaats aanwezen, maar zich de gansche gezegde kolonie, op het enkele San Salvador na, door den Kroonprins zagen ontrukken, en de bezetting van die stad gestaag uit de staande armee versterkten; ofschoon men de laatste, die volgens de genomene besluiten 34,641 man hebben moest, in November 1821 slechts 21,416 man sterk bevonden had. Met de zeemagt ziet het er in Port. nog deerlijker uit. De inkomsten van 1822 bedroegen $\frac{1}{2}$ minder, dan de uitgaven. Tot vermindering van de hieronder geweldig toenemende nationale schuld neemt men soortgelijke maatregelen, als in Spanje, voornamelijk ten koste van de Geestelijkheid, waaraan men bijzonderlijk eene Inquisitie wjft, welker gevangenis te Lissabon intusschen bij de opening gansch lediggevonden werd.

PORTUMNA, zindelijk Ier. d. gr. Galway, aan den Shannon, 1 slot, 1 brug over de riv. en kazernen.

PRAYA. Hier leze men: zeepl. van het Vlaam. eil. Tercera, enz.

PRINS REGENTS INHAM, in den Zuidoever der Noordam. Barrows straat, nabij zijnen mond de 2 *Prins Leopolds eilandjes* hebbend.

PRUISSEN. Hierbij voege men: De inkomsten der Roomschez. geestelijkheid zullen, voor zoo veel zij niet reeds uit grondrenten spruiten, dit na 1833 moeten doen, om aan dat ligchaam meer onafhankelijkheid

en invloed te verschaffen. De inkomsten der beide Aartsbisschoppen en des Bisschops van Breslau zijn 12,000 Thalers, die der overige Bisschoppen 8000 Thalers; niet rijkdalers, welk woord aan het einde van den tekst, de plaats van Thalers ten onregte bekleedt.

R.

RADSTOCK BAAL, aan den Noordoever der Noordam. Barrows straat.

RATHDRUM, Ier. vlek, gr. Wicklow, aan den Avon, met eene fraaie Anglikaansche kerk, wel bevolkt.

RATHANGAN, Ier. vlek, gr. Kildare, nabij het groote kanaal.

REICHENBACH, zie **BRESLAU**.

RIBEIRA GRANDE, Hier leze men; Port. havenpl. enz.

RIGBY BAAL, aan den Noordoever van Barrows straat, waar eene landpunt op 74° 42' N. Br. den naam van *Kaap Ritey* voert.

RIOBAMBA. Hier hechte men **RIO BAMBÁ** aanen, en men voege bij het art. nog dit: Het intendantschap bevat eenige zeer hoog gelegene merkwaardige overblijfselen van Inca's paleizen, of forten, enz. Men vindt er veel rundvee en lamas, van welker wol de inlanders er jaarlijks meer dan 1000 stukken laken en vele kousen, enz. vervaardigen. Men maakt er veel rum van de suiker, die men er benevens uitnemende tarwe, gerst, mais en vruchten wint.

ROTTERDAM. Hierbij voege men: Door de gezegde 3 zeegeten kwamen er in 1822 voor Rotterdam, Dordrecht, Schiedam, enz. gezamenlijk 1312 koopvaarders luunen, zijnde 28 meer dan in 1814; en er liepen 1325 van de vermelde pl. door die gaten uit.

S.

SABINE, eil. in de Noorder IJszee, N. W. en Z. O. gerigt, met het Z. O. einde op 75° 31' N. Br. 113° 54' W. L.

SALOP, zie **SHROPSHIRE**.

SANTANDER (NIEUW) zie **TEXAS**.

SHAMO, zie **COBI**.

SHITOMIR, zie **ZYTOMIRS**.

SIBERIE is thans meer gelijkelyk verdeeld, in een *West-Siberie*, dat

uit deelen van Tobolsk en Tomsk; en een uit andere deelen van die 2 gouv. gevormd Omsk, zamengesteld is; en Tobolsk tot hoofdpl. heeft, een *Jentseisk*, hoofdpl. Krasnojarsk, en een *Oost-Siberie*, hoofdpl. Irkutsk.

SICILIEN (DE BEIDE) Hier vermindert het Oostenr. krijgsvolk, naar mate de nieuwe inlandsche armee, die de plaats der afgedankte vervangen moet, meer en meer voltallig wordt. De herstelde oude staatsinrigtingen houden bij voortduring stand. De Jesuiten, die thans in beide koningrijken toegelaten worden, hebben er, nevens de bisschoppen en verdere geestelijken, het onderwijs in handen, waaromtrent de Koning in December 1821 beval, dat er eenvoudig onderrigt in de godsdienst en zedeleer gegeven, en daarover in de kerken ten minste tweemaal des weeks gecatechiseerd worden zou. De schoolvrouwen werden verplicht, om met hare leerlingen daarbij tegenwoordig te zijn. Elk half jaar zou er een examen met prijsuitdeeling en bestraffing van de nalatigen plaats hebben. De geestelykheid zou niet mand mogen trouwen, die zijne pligten als Christen en huisvader en huismoeder bij gedaan onderzoek niet behoorlijk bleek te kennen. Geheim genootschappen en godsdienst en zeden krenkende geschriften, prenten, enz. werden strengelyk verboden. In elke straat der hoofdstad, waar zich het toezigt der politie tevens verdubbelde, werd een dengdelijk man verzocht, om ieder onzedelyk bedrijf, dat hem ter ooren kwam, voorts ook ter kennis van de geestelykheid te brengen, enz. Tot vermindering van de nationale schuld werd er aan het einde van 1821 eenewelontworpene amortisatiekasopgericht.

SILESIE, zie **BRESLAU**.

SINELDORP, zie **ZUNDERDORP**.

SJEYGIA, dappere Arab. volkstam, aan den Nijl, waar hij zich boven Dongola uit zijne Noordelyke rigting naar die stad kromt. Zij noemen hun land *Dar Sjeygia*, en deszelfs hoofdpl. *Meraue*.

SO-TCHEOE, zie **SOTCHEOE**.

SOMERVILLE, eilandje in de Noorder IJszee; 47° 41' N. Br.

SPANJE. Bij het afdrucken van dit art. voorzagen wij den keer, dien

de Spaan, zaken thans nemen, nog in geenen deele; niet om dat de vier groote mogendheden des vasten lands van Europa ons door een ijdel geroepe over den wederstand, dien de Spanjaarden aan BONAPARTE zouden hebben geboden, van het bestrijden der tegenwoordige Spaan. Anarchisten, afgeschrikt schenen te kunnen worden; een wederstand, waaromtrent onze, uit echte bronnen geschepte, denkwijze in het slot des art, reeds wordt aangeduid, en waarop de toenmalige Cortes zelven, zoo weinig rekenden, dat zij den schuilhoek, naar welken hunne opvolgers zich thans wederom in tijds schijnen te willen begeven, eerst genoegzaam een jaar, na dat Madrid het laatste door de Fr. ontruimd was, tegen deze stad verwisselden; neen, maar wij dachten in de voorgevallene verandering bij het Brit. Ministerie eenigen grond voor geruchten te ontwaren, die mettertijd door een maaltijd, waar Lord BENTINCK presideerde, grootelijks bevestigd schenen te worden, doch zich onder het geringe verlangen naar oorlog, dat de Brit. natie en haar Parlement en Ministerie over het geheel aan den dag leggen, tot dus ver niet bewaarheid vinden. Inmiddels kan Westindie vroeg of laat eenig verschijnsel opleveren, dat de wenschen der Brit. oorlogsgezinden begunstigt.

SPANJE (NIEUW) Hier schijnt het verlangen naar rust den steun, welken het in ITURBIDE meende te vinden, derwijze te verliezen, dat alles er welligt eerlang het onderste boven gekeerd wordt, en op nieuw in den vreeselijken staat geraakt, tot welken een groot deel des lands zich, in en na 1810 gebragt vond. Want de vreedlieden, waarmede het Spaan. krijgsvolk, dat den toenmaligen opstand meerendeels dempte, die der kreoolsche en inlandsche guerillas beantwoordde, schijnen er den alouden haat tegen Spanje derwijze versterkt te hebben, dat men er niet ligt onder de Spaan. kroon te rug zal keeren, al werd men de herlevende Democratische regeringloosheid metter tijd ook nog zoo moede.

STETTIN. Hier was in 1821 het getal der aankomende beladene koopvaarders 569; ballastscheeps kwamen

er 41 aan; ballastscheeps vertrokken er 148, en er werden 377 uitgeklaard.

T.

TAGARIPE, ook *Taparipe* en *Tapezipe*.

TAINIE (*Thainie*) vervallene Afrik. stad op de Oostkust van Tunis, 23 uur Z. Z. O. van Kairwan.

TAPORICA, zie BAHIA DE TODOS SANTOS, in het Supplement.

TURKIJE. Onder het Turk. krijgsvolk ontwikkelt de gewone weerspannigheid zich meer en meer. Aan den onwil van het zeevolk schijnt men den jongsten allervreesselijken brand in de nabijheid van Pera te moeten wijten; en die der Janissaren verijdtelt alle ontwerpen tot bedwang van de Grieken nog boven alle door ons geuite verwachting. Eeuwig dankt Rusland PETER DEN GROOTEN, die er soortgelijk een baldadig corps vernietigde; en eeuwig heeft elk mensch van eenig doorzicht, in evenveel welk ander land, op het denkbeeld van zijn duurste belangen vroeg of laat in de handen van zulke tuchtelooze Pretorianen te zien.

U.

UDA heeten, behalve de riv. welke het art. vermeldt, nog meer andere Rus. riv. van welke verscheidene pl. den naam van *Udinsk*, met of zonder de toenames van *Nisne* en *Verchney*, ontleenen, waaromtrent er in dit werk nog eenige verwarring schijnt te heerschen, tegen welke eene sterk verdiepte navorsching ons tot dus ver geen genoegzaam hulpmiddel heeft opgeleverd.

UNTERALBENSEN, zie KARLSBURG, in het Supplement.

V.

VAL-PARAISO. Hier bleven, bij de jongste aardbeving, van de 4000 huizen naauwelijks 8 staande.

VEROLA ALGHISE heeft ruim 4000 inw. heet ook *Verola Nuova* en wordt door de Strone van een *Verola Vecchia* met 1936 inw. gescheiden.

VINTAIN, z. BINTAN, in het Suppl.

